


Honos
Erit huic quoque
luto.
ANDREÆ FELICIS OEFE:
LU.
Monacensis.

Liber perrarus, splendide impressus, 40. annorum opus, editio optima.

Cf. Blaufus Vermischte Beyträge P.I. pag. 253.
Biblioth. Solger. P.I pag. 41.
Catalog. Biblioth Theolog. Reimmann. pag. 935.
Vogt Catalog. Libr. rar. pag. 28.
Baumgarten Nachrichten v. e. hallisch. Biblioth. T.V. pag. 231.
De Bure Bibliogr. instruct. pag. 898.
[illegible]ment Biblioth. cur. T.I. pag. 142.

Franciscus Toepselius Monacens. Praepositus Pollinganus
Reverendissimus ac Illustriss. Vir, Musis & mihi
Amicissimus, Faventissimus, Insigne et praecipue rar-
-ius opus Ludovici Maraccij, ob profundae eruditionis
culturam, iniquitatem Saeculi sui Experti, Dono obtulit
Andreae Felici Oefelio Bibliophilo, cum A. MDCCLXIII
Die VI. Septembris, Pollingam cum uxore et Filia excur-
-reret, indeque filios duos Clementem & Felicem, Exac-
-to demum anni litterarij curriculo, Donum sanos et Sos-
pites honorificis profectûs Testimoniis Munitos, feriis au-
-tumnalibus ad patrios Lares reduceret.

Rarior hoc ipso libro est eiusdem Tomus prior, in 4. Partes divisus, qui seorsim prodiit sub hac inscriptione: Prodromus ad refutationem Alcorani &c. Romae 1691. in 8. Editio haec excitatur in Biblioth. Solger. P. III. pag. 99. Integrum eius Titulum exhibet Cl. Vogtius l.c. et de Bure l.c.
Latinam versionem Alcorani Maraccianam recudi fecit Ch. Reineccius, Lipsiae 1721. in 8.

ALCORANI
TEXTUS UNIVERSUS

Ex correctioribus Arabum exemplaribus ſumma fide, atque pulcherrimis characteribus deſcriptus,

Eademque fide, ac pari diligentia ex Arabico idiomate in Latinum translatus;

Appoſitis unicuique capiti notis, atque refutatione:

His omnibus præmiſſus eſt

PRODROMUS

Totum priorem Tomum implens,

In quo contenta indicantur pagina ſequenti,

AUCTORE

LUDOVICO MARRACCIO

E' Congregatione Clericorum Regularium Matris Dei,

INNOCENTII XI.

Glorioſiſſimæ memoriæ olim Confeſſario.

PATAVII,

M. DC. XCVIII. 1698

Ex Typographia Seminarii.

SUPERIORUM PERMISSU.

PRODROMUS
AD REFUTATIONEM
ALCORANI,

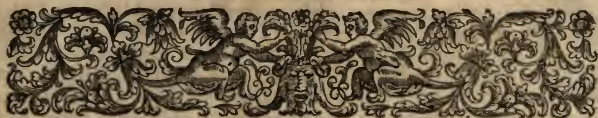
IN QUO

Mahumetis vita, ac res geſtæ ex probatiſſimis apud Arabes ſcriptoribus collectæ referuntur.

De Alcorani nomine, auctore, idiomate, ſtylo, ſumma apud Mahumetanos veneratione, aliiſque ſimilibus ad integram illius, abſolutamque notitiam pertinentibus agitur.

Denique per quatuor veræ Religionis notas Sectæ Mahumetanicæ falſitas oſtenditur, & Chriſtianæ Religionis veritas comprobatur.

IN QUATUOR PARTES DIVISUS.



PRÆFATIO
AD
LECTOREM.



SEmper miratus ſum, Chriſtiane Lector, quòd, cùm tot doctiſſimi, ſanctiſſimique viri, adverſus alias Orthodoxæ Religioni oppoſitas ſectas immenſa volumina conſcripſerint: contra Mahumetum, impiamque ejus legem tam pauci, ac tam parcè calamo decertaverint. Arianam hæreſim in ipſis incunabulis à trecentis decem & octo Nicæni Concilii Patribus præfocatam, per aliquot deinceps ſæcula, cùm vegetiores ſpiritus reſumpſiſſet, omnes ferè totius Chriſtiani Orbis Scriptores validiſſimè oppugnaverunt. Contra Eutychetis, Dioſcori, Neſtorii, Macedonii, aliorumque antiquiorum Hæreſiarcharum errores, non minor Catholicorum Doctorum acies inſurrexit; atque ad eos profligandos plura OEcumenica Concilia celebrata ſunt. Lutherum, Calvinum, Zuinglium, Melanchthonem, Servetum, alioſque recentiorum temporum Novatores, quis orthodoxorum in Italia, Hiſpania, Gallia, Germania, cæteriſque Europæ Provinciis non confutavit? Contra Mahumetum, Mahumeticamque ſuperſtitionem, quæ per annos ſupra mille perſeverat, qui ſcripſerint, ſive ex antiquioribus, ſive ex recentioribus, pauci, ne dicam pauciſſimi, numerantur. Quod verò diſſimulandum non eſt, licèt quidam doctè ſatis, ſolidèque ſcripſerint: nonnulli tamen ex rerum Saracenicarum ignorantia, vera plerumque omittentes, ficta ac fabuloſa in medium protulerunt, quæ Mahumetanis riſus excitarent, eoſque in errore ſuo obſtinatiores efficerent. Sed his prætermiſſis, videamus, quinam ſint, qui cum laude contra Mahumetanicam ſectam ſcripſere.

Unus ex his hoc noſtro ævo fuit P. Philippus Guadagnolus è Religione Clericorum Minorum, Arabicæ linguæ in Romano Lycæo Profeſſor, & Moſlemicarum rerum peritiſſimus, cujus extat Apologia Arabicè, ac Latinè impreſſa adverſus Ahmedum filium Zini Principem in Regno Perſarum, qui contra Chriſtianam Religionem unà cum aliis Perſarum Sapientibus librum ſcripſerat,

& aureis characteribus exaratum, ad Romanum Pontificem Urbanum VIII. ut eidem respondendum curaret, transmiserat. Contra eumdem librum calamum exacuit P. Bonaventura Malvasia ex Ordine Minorum Conventualium, doctè sanè, atque eruditè, sed non adeò feliciter, quia Arabici idiomatis erat ignarus. Post hos duos prodiit in lucem opusculum Josephi Martellini Sacerdotis è Civitate Roccella, cum titulo: *Triumphus Catholicæ fidei contra Sectam Mahumetanam:* & aliud opusculum cujusdam Theologi è Societate Jesu in Gallia, cujus nomen mihi excidit: sed utrumque lectu dignissimum. Novissimè autem prodiit ex Hispania, *Manuductio ad conversionem Mahumetanorum:* opus prorsùs egregium, ac præclarum, atque Authore suo dignum, nempè, Reverendiss. P. Tyrsi Gonzales de Santalla è Societate Jesu, olim in Salmaticensi Academia Sacræ Theologiæ Primario Antecessore Emerito: nunc verò ejusdem Societatis Præposito Generali dignissimo. Quo sanè opere tam validè, ac nervosè Mahumetanica Secta à fundamentis diruitur ac destruitur, ut omnis alia argumentorum ac rationum machina, superflua esse videatur. Erunt fortasse alii, qui hoc tempore pro Alcoranica superstitione confutanda, ingenia laudabiliter exercuerint: sed horum opera ad manus meas non devenere. Quædam tantummodò manuscripta videre licuit, quæ si in lucem prodirent, magna, ut opinor, cum laude, & utilitate legerentur.

Nec inter antiquiores defuere, qui contra Mahumetum strenuè, laudabiliterque decertarent. Tales fuerunt, S. Joannes Damascenus: S. Petrus Paschasius Giennensis Episcopus ac Martyr, ex Ordine B. Mariæ de Mercede redemptionis captivorum: Petrus Abbas Cluniacensis: Joannes Cantacuzenus Imperator Constantinopolitanus: Abunuhus Chaldæus, & Abrahamus de Bethale item Chaldæus; quos ponit Hebediesu Metropolita Sobensis in Catalogo Scriptorum Chaldæorum: Ricardus, seu Ricoldus ex Ordine Sacro Prædicatorum: Joannes de Turrecremata Cardinalis: Dionysius Chartusianus: Cardinalis Cusanus: Hieronymus Savonarola: & alii fortasè nonnulli obscurioris nominis, quos mihi videre non licuit.

Verùm hactenus

Apparent rari nantes in gurgite vasto:

vel potius, rari pugnantes contrà exercitum immensum. Quid enim sunt hi, si vel cum hostibus, à quibus penè obruimur; vel cum nostris, qui contra alias sectas dimicavere, comparentur? Fateri omninò necesse est, inter magna Christianæ Reipublicæ mala illud esse maximum, quòd, & aliquorum Regum ac Principum ejus enses, quibus tam acriter in seipsos mutuò desævierunt, adversus Othomannicam potentiam penitùs elanguerint: & quòd Doctorum ac Sapientum illius calami, quos contra se invicem pro levissimis quæstionibus identidem exacuunt; adversus Saracenicam impietatem prorsùs erubescant. An verò hoc evenit, quia, vel Mahumetanica contagio lenior sit, & Christianæ fidei minus noxia: vel quia exiguum Orbis spatium, minimèque curandum, occupet: vel demum quia in angulo & in tenebris delitescat? Verùm norunt omnes, nullam unquam Christianis rebus sectam magis hac infensam, perniciosam, atque exitialem fuisse, quippe quæ omnium hæreseon, atque errorum collectio sit, & colluvies. Nullam etiam magis dilatatam fuisse; cùm & Asiam, & Africam penè totam, & maximam nobilissimamque Europę partem invaserit: & aliquot etiam novi

Orbis

Orbis provincias infecerit: & majora in dies incrementa illam accipere videamus.

Plures tanti mali causas esse intelligo, quas quidam, ad propriam ignaviam & inscitiam cohonestandam, vel ad alienam virtutem deprimendam, in medium tanquam justas adducunt.

Prima est, quòd, cùm Alcoranus, omnium & præcedentium, & subsequentium hæreseon congeries, & sentina sit, satisque ad has superque à multis responsum fuerit: supervacaneum nunc foret illum confutare: & si quis id faceret, actum agere videretur. Insulsa prorsus excusatio. Quasi verò innumera atque immensa Controversiarum volumina possit quilibet in promptu & ad manus habere: vel unus error una tantùm posset ratione confutari: vel Alcoranus ex proprio nihil mali haberet, sed præcedentium tantùm Sectariorum absurda contineret.

Secunda affertur causa: quia cùm Mahumetus asseclis suis disceptationes de religione prohibuerit; hi verò non solùm illas refugiant; sed in audentes secum disceptare, capitali pœna animadvertant, & ferro tantùm sectam suam tueri ac sustinere, fixum firmumque habeant: frustrà ad eam oppugnandam calamus assumeretur, cui non nisi gladio assertores ejus responderent. Quamobrem pestem hanc, non libris, aut linguis; sed ferro, ac flamma ab Orbe depellendam esse, plerique pronunciant. Pronunciant sanè; sed quàm verè, ipsi viderint. Certum apud me, & apud eos, qui rem benè norunt, omninò est, & lingua, & calamo fas esse cum Mahumetanis, etiam in ipsorum regionibus, à Christianis disputari; dummodo id publicè non fiat (quamvis & hoc alicubi permittatur) & citra omnem in Mahumetum, & Alcoranum injuriam, aut convicium; & cum iis, quibuscum amicitiam, ac familiaritatem contraxeris. His poteris modestè, & veluti discendi cupidus, multa circa eorum legem, ac sectam, præsertim è Sacris Literis perperam ab ipsis usurpata, proponere: rationem exquirere: quæ in contrarium faciant, sine contentione objicere: si quid ipsi contra religionem nostram proferant, prudenter refellere; imò & religionis ipsius mysteria exponere, eorumque veritatem demonstrare. Faciunt hoc quotidiè, & impunè, Missionarii nostri, & sæpè non sine fructu. Quòd si nihil aliud inde lucrareris, quàm ut Moslemi de rebus nostris melius sentirent, de suis hæsitarent; non mediocre lucrum esset existimandum.

Auctor libri, qui Italicè inscribitur, *Teatro della Turchia*, in lucem editi à Marchione Febure, Venetiis anno 1684. cùm per multos annos inter Mahumetanos versatus fuerit, eorumque mores penitissimè noverit: proponit modum inter eosdem à nostris Missionariis, vel aliis servandum, quo illis & Mahumeticæ superstitionis fidem detrahere, & Christianæ religionis æstimationem ingerere citra periculum possimus. Summatim hìc illius verba referam. Evitentur primò ea, quæ ad controversiam de religione spectant: & adiaphora tantummodò quædam proponantur, quibus aliquis docti & eruditi apud eos opinionem acquirat. Tum verò de iis sermo introducatur, quæ ad Deum, ejusque divina attributa spectant. Mirabilia quæ in rerum natura sunt, proponantur: cœlestium orbium immensa moles, stellarum ornatus, citissimus motus: solis amplitudo et splendor: lunæ vicissitudines: elementorum discordia concors: admirabilis maris vastitas: auri, argenti, aliorumque metallorum, ac gemma-

rum copia, quæ in visceribus terræ reconditur: atque alia hujusmodi maris terræque mirabilia. Poterit deinde gradus fieri à mundo majori ad minorem, nempe hominem, in quo omnia propè quæ in majori sunt, admiranda continentur, tàm si ea quæ ad corpus ejus, quàm si ea, quæ ad animam spectant, attentiùs considerentur. Ubi verò de suprema illius felicitate sermo inciderit, necessariò ad aliquid circa religionem proponendum, vel exquirendum, eos inducemus. Expectandum verò erit, ut ipsi de nostra à nobis rationem exquirant: & tunc opportunum erit mysteriorum illius gravitatem, sanctitatem, probabilitatem, imò veritatem illis explicare, eademque dissimulanter, citra ullam Alcorani, & Mahumeti injuriam, vel etiam mentionem, legi Saracenicæ opponendo, illius falsitatem, & absurditatem ipsismet cognoscendam relinquere. Quòd si ipsi ulterius amicè & fidenter progredi velint (dummodò sincerè eos nobiscum agere non dubitemus:) disputationem protrahere poterimus. Hactenus Auctor laudatus, qui alia multa prudenter in hanc ipsam rem proponit: asseritque, se hac ratione plures Mahumetanorum, si non ad suscipiendam; saltem ad agnoscendam, & confitendam Christianæ religionis veritatem induxisse. Legatur articul. 12. & 13. ejusdem operis.

Tertia causa adducitur, quia cùm sectæ hujus errores adeò crassi apertique sint, ut vel ipso naturæ lumine omnibus patescant: inanis operæ foret, magnis illos voluminibus confutare. Hinc factum est, ut pauci contra Idololatriam, atque Ethnicorum superstitiones scripserint: neque hodie aliquis est, qui vel Synensium, vel Japonum errores ac fabulas refellere laboret. Sint quamtumvis Agarenicæ superstitionis errores crassi, & aperti: an non ideò explodendi, & rejiciendi sunt? Quàm crassa, ac patentia sunt Lutheri, & cæterorum hujus ævi Hæresiarcharum absurda? Et tamen quàm multi ex Orthodoxis contra illa stylum exacuerunt? Sed, crede mihi, Lector, res non ita se habet, ut supponitur: majus latet in hac secta venenum, quàm putent hi, qui de ea nihil, nisi quòd ab ignarissimis audierunt, cognovere. Alioquin, cur tàm ingens mortalium turba, non solùm Ethnicorum, qui adhuc supersunt; sed Judæorum, Christianorum, & ipsorum, qui in religiosis claustris degunt, ad Mahumetismum dilabitur? Vivendi licentia, inquies, illos allicit. Ita puto: sed aliquid aliud est, quod illos sub boni, verique specie decipiat. Habet nimirùm hæc superstitio quidquid plausibile, ac probabile in Christiana Religione reperitur, & quæ naturæ legi, ac lumini consentanea videntur. Mysteria illa fidei nostræ, quæ primo aspectu incredibilia, & impossibilia apparent; & præcipuè, quæ nimis ardua humanæ naturæ censentur, penitus excludit. Hinc moderni Idolorum cultores, faciliùs ac promptiùs Saracenicam, quàm Euangelicam legem amplectuntur; & in posterum amplectentur, nisi à Missionariis nostris, his, quę ego in meo opere pono, argumentis præveniantur, ac præmuniantur. Nunquam enim Agarenicum virus haurient, haustum semper evoment; si Mahumeti, Alcoranique imposturas, & Christianæ Religionis solidissima fundamenta probè intellexerint. Quod de Idololatris antiquis objiciebatur, negamus, non multos contra illos scripsisse. Sed quamvis concederemus, omnium librorum vice erat tunc Spiritus Sanctus, & fervor ille divinus, quo Christiani ardebant, qui nunc adeo in iisdem deferbuit, ac defecit. Synensium, ac Japonum, aliarumque hujusmodi Gentium contagio, non ita nobis proxima est, ut ex ea malum aliquod timen-

timendum ſit: & nihilominus viri Apoſtolici, qui in regionibus illis verſantur, & calamo, & lingua illam pro viribus exterminare conantur.

Quarta cauſa additur, quia inanis et improbus, vel etiam pernicioſus ac noxius eſſet labor. Nam Mahumetanis nihil prodeſſet; Chriſtianis verò vel foret inutilis, quia non eo morbo laborant: vel exitioſus, quia ſæpè placet agnitum, quod ignoratum minimè curatur. Etſi enim falſa impoſtorum dogmata refellantur, nihilominus homines malè ſani, veneno potiùs, quàm antidoto delectantur. Si hæc ratio aliquid valeret, probaret etiam, contra nullos perverſorum dogmatum magiſtros eſſe ſcribendum. Verùm jam oſtendi, quantum ad Mahumetanos, nullo modo poſſe laborem meum inutilem cenſeri. Saltem illud efficiet, ut qui inter eos prudentiores ac ſapientiores ſunt, veritatis, ac rationum vim perſentiant, et de ſectæ ſuæ falſitate in ſuſpicionem aliquam veniant. Quòd ſi opportunitas detur è ſuis terris ad noſtras evadendi, Chriſtianam etiam fidem ſuſcipiant, ut multi non raro ſuſcepere. Si verò aliquando eveniat (eventurum autem brevi ſpero) ut Provinciæ aliquæ, aut Urbes è Mahumetanorum manibus recuperentur (divinavi, dum hæc ſcriberem: nondum enim evenerat, quod nunc factum videmus) proderit hoc meum opus ad Saracenos, Turcaſque ſubactos, ab Arabica ſuperſtitione faciliùs retrahendos. Etenim hoc hominum genus, non ideò in errore ſuo plerumque conſtans eſt, quia illum non agnoſcat: ſed quia ab eo deponendo, facultates, vitamque amittendi metu deterreatur. Si verò labor meus inutilis, aut noxius Chriſtianis fore exiſtimetur: eadem ratione Controverſiarum adverſus Hæreticos libri, qui tàm multi in lucem prodierunt, et quotidie prodeunt, Catholicis inutiles erunt, et noxii: imò multò magis, quia horum ſophiſmata ac paralogiſmi multò majorem vim habent ad perſuadendum, quàm inepta Mahumeti, Mahumetanorumque argumenta. Nugæ ſunt iſtæ, homine ſano indignæ.

Poſtrema cauſa, quæ gravioris momenti apparet, eſt omnium prædictarum leviſſima. Si libri (inquiunt) contra Alcoranum ſcripti inter Turcas deferantur, magnum malum parient et iis, apud quos reperti fuerint, et cæteris etiam Chriſtianis, qui ibidem commorantur. Ut hoc daremus; quis cogit miniſtros Euangelii hujuſmodi libros ſecum ad Mahumetanorum terras deferre? Nonne poſſunt eos inter nos legere, et ſummatim, quæ in iis præcipua continentur, vernacula lingua, et obſcuriori charactere ſtyloque tranſcribere? Verùm, nego tanti eſſe periculi aliquem ex his libris ſecum deferre, et penes ſe inter Moslemos habere. Nolo, publicè illum teneant: nolo, paſſim cuilibet legant, vel oſtendant. Scio graviſſimam pœnam impoſitam eſſe Chriſtianis, apud quos Alcorani codex repertus fuerit: ſed ſcio etiam, nullum propè eſſe Miſſionarium, qui eundem Alcoranum apud ſe non habeat, non legat, et magis familiaribus Moslemis non oſtendat, et ab illis ejuſdem gloſſemata, et explicationes non excipiat. Poſtremò, in Perſide, et aliis etiam Mahumetanorum provinciis, et privatim, et publicè hujuſmodi libros impunè licet habere, præſertim ſi nullam in Mahumetum, et Alcoranum injuriam apertam contineant. Sed, cùm hoc meum opus Latino idiomate ſcriptum ſit (quæ enim in illo Arabicè habentur, cùm ſint Alcorani, ejuſque Expoſitorum verba, non poſſunt Mahumetanos offendere) etiam ſi quid in eo adverſus eoſdem mordaciùs, vel liberiùs proferatur, periculi nihil poterit afferre, cùm Barbari illi Latinam lin-

guam, ſaltem communiter, ignotam atque exoſam habeant. Verùm, nonne æquum eſt, pro Chriſti fide dilatanda, ſeſe periculis omnibus, etiam vitæ ipſius, exponere, dummodò id prudenter, & non temerè fiat? Nonne hoc fecerunt olim, & hodie faciunt, Viri Apoſtolici, qui in Ethnicorum Regna Chriſti fidem legemque invexerunt? Nonne primi illi Chriſtiani contra Imperatorum, ac Præfectorum edicta, ſacros apud ſe libros, ſacras pro Sacerdotibus veſtes, ſacra pro Sacrificio vaſa, aſſiduo cum vitæ periculo aſſervabant? Proh temporum noſtrorum teporem, atque ignaviam!

Atqui, ſi ita res ſe habet, cur (inquies) tàm pauci contra Alcoranicam impietatem ſcripſerunt? Potiſſimam, ac ferè unicam hujus rei cauſam fuiſſe puto, quia cùm remotiſſimè à noſtris regionibus hæc tàm dira lues exorta ſit, à paucis, & ſerò agnita fuit. Neque in hoc me falli opinor, cùm hodieque non paucos ex noſtris, alioqui non indoctos, Mahumeticarum rerum adeò rudes videam, ut Mahumetanos, idololatras, Lunæque, ac Mahumeti adoratores exiſtiment, aliaſque de Agarenica ſecta, ejuſque Auctore ineptias effutiant. Porrò quamvis à Chriſtianis Orientalibus Arabiæ proximis, vel in Arabia ipſa degentibus, ſyncerior ſuperſtitionis hujus notitia ſtatim ab initio habita ſit: quia tamen eo tempore bonarum artium uſus obſoleverat, & Oriente toto bellis involuto, Græci ipſi ſapientiam amiſerant: non mirum, ſi pauci illam libris ſcriptis confutaverunt; præſertim cùm non libris, aut verbis; ſed ferro, atque igni, Arabes illam propugnarent, & propagarent. Neque tamen negaverim, multos, præſertim ex Græcis, contra eam ſtylos exacuiſſe (id ſaltem mihi perſuadeo:) verùm inter tot rerum turbas, ac turbines, librorum jacturam factam fuiſſe credendum eſt: id quod apud nos etiam in Gothorum, Vandalorum, aliarumque Barbararum gentium incurſionibus eveniſſe, & ſcimus, & dolemus.

Neque dubitari poteſt, ut ſuperiùs innui, humanæ ſalutis hoſtis Diaboli aſtu, quemadmodum Chriſtianorum Principum arma, ita Catholicorum Doctorum ingenia ab hac peſte profliganda atque exterminanda diſtenta ac diſtracta fuiſſe; ut in ſe potiùs mutuò utraque ex inanibus cauſis deſævirent; quàm contra Mahumetum & Alcoranum, pro Chriſti religione pugnando, exercerentur. Utcumque ſe res habeat (nam magnum, & inſcrutabile Dei judicium in hoc agnoſco) ego & Chriſtianæ religionis propugnandæ zelo, & Mahumetanæ ſuperſtitionis oppugnandæ ardore impulſus; & multorum doctiſſimorum, ac piiſſimorum virorum hortatu incitatus; & INNOCENTII XI. Pontificis Maximi, dum adhuc inter mortales verſaretur, iteratis imperiis adactus; opus hoc meum, quod diù in ſcriniis delituit, evulgare decrevi. Faxit DEUS Optimus Maximus, ut labor ad illius gloriam, & ad Sacroſanctæ ejuſdem Eccleſiæ utilitatem à me ſuſceptus, finem illum, quem cupio, & quem mihi propoſui, ſortiatur. Spero autem ſortiturum, hoc potiſſimùm tempore, cùm Invictiſſimi Cæſaris LEOPOLDI, Principumque fœderatorum arma, Sanctiſſimi, ſemperque Glorioſſimi Pontificis INNOCENTII XI. opera ſociata, atque ejuſdem opibus precibuſque roborata; Othomannicam Potentiam, unicum propè Mahumetanicæ ſuperſtitionis columen, ita depreſſerunt, atque infregerunt; ut omnem prorsùs priſtinas vires recuperandi ſpem amiſerit; & majora quotidie mala, atque extremam denique perniciem à Cæſareis fulminibus timere cogatur.

Super-

Supereſt, ut aliquid de Operis ipſius argumento & ordine breviter dicam. Fuit jampridem in animo, Alcoranum, Saracenicæ impietatis fontem ac fomitem, exactè, quantum fieri poſſet, refutare. Id demùm aggreſſus ſum, & non ſine multo labore ſudoreque perfeci. Opus jam ab aliquot annis torculari paratum eſt. Interim verò, dum varia impreſſioni obſtacula fieri viderem: operæ pretium duxi, hunc veluti PRODROMUM, quo generalis Alcorani ipſius confutatio continetur, præmittere. Quia verò quatuor præcipuè fundamentis Mahumetani Sectam ſuam contra Chriſtianam Religionem ſtabilire conantur, nempè: Sacrarum Scripturarum, ac Traditionum auctoritate: Miraculorum teſtimonio: Dogmatum veritate: Legumque, ac morum ſanctitate: & ad hæc quatuor capita, univerſa ferè Alcorani farrago reducitur: idcircò in totidem Partes, ſeu Tractatus, hunc meum Prodromum dividere decrevi.

In Prima Parte, Sacrorum utriuſque Teſtamenti librorum, et veterum ex Chriſtianis, et Hebræis traditionum teſtimonia, quibus Mahumetus et Moslemi ad errorem ſuum confirmandum abutuntur, diſcutio: eorumque verum legitimumque ſenſum demonſtro.

In Secunda, de Miraculis ago, quæ iidem non ſolùm Mahumeto, ſed illis etiam, quos inter ſuos tanquam Sanctos venerantur, attribuunt: et hæc omnia falſa, ac ficta: quemadmodum vera, quæ Chriſtus, Sanctique Chriſtiani patraverunt, eſſe convinco.

In Tertia, præcipua Chriſtianæ fidei Dogmata, quæ Mahumetus, atque ejus aſſeclæ oppugnant, propugno: et Agarenicæ perfidiæ impia ac ſuperſtitioſa axiomata convello.

In Quarta, de iis, quæ ad Legum praxin, morumque ac vitæ probitatem ac ſanctitatem pertinent, tracto: atque ut in Chriſtianis veram ac ſynceram virtutem, et ſanctitatem; ita in Mahumetanis fictam ac fucatam eſſe demonſtro. Totum verò opus, præcipuis Alcorani erroribus, mendaciis, ac fabulis referendis, abſolvo.

Placuit autem, ad majorem eorum, quæ à me ſcribuntur, notitiam, aliquid breviter de Mahumeto, ejuſque Alcorano præmittere: copioſiùs de utroque in ipſa Alcorani confutatione tractaturus.

Porrò in hoc meo opere, non Theologorum, vel Doctorum noſtrorum auctoritatibus (niſi raro) utor: has enim Mahumetani vel rejicerent, vel etiam deriderent: ſed armis ſuis hoſtes aggredior; Moslemicorum ſcilicet Auctorum, & præſertim Alcorani, ſententiis, & effatis eos invado: Goliæ caput gladio ſuo amputare contendo. Hęc verò non ex vitioſa ac fallaci alicujus interpretis verſione, vel ex ſuſpectis Auctorum noſtrorum allegationibus: verùm ex ipſis Arabicis codicibus hauſi, quos mihi variæ in Urbe Bibliothecæ ſuppeditaverunt: nimirùm Vaticana: Collegii Urbani de Propaganda fide: Collegii Maronitarum: Conventus S. Petri Minorum Reformatorum in Janiculo, ſeu Monte aureo: Collegii S. Pancratii Carmelitarum Diſcalceatorum: Conventus S. Laurentii in Lucina Clericorum Minorum: Eminentiſſimi Cardinalis Camilli de Maximis, glorioſæ memoriæ: D. Abrahami Ecchellenſis Maronitæ in Syriaco atque Arabico Idiomate Regii in Gallia, & Pontificii in Urbe Profeſſoris: D. Petri à Valle Patricii Romani, qui ut olim vivens magnam terrarum Orbis partem peragravit; ita nunc vita functus, nominis ſui fama, atque operum luce, perluſtrat.

Opta-

Optavissem & alios plures, nomine tantùm mihi notos, Auctores Arabes videre, sed non potui Romæ reperire, vel aliunde mihi comparare. Alii fortasse reperient: & quod ego tenui, atque imperfecto opere exorsum, grandiori molimine perficient. *Non omnia possumus omnes*. Quod potui, pro meis viribus effeci.

Dabis autem veniam, benigne Lector, si ea, quæ ex Arabico Idiomate transtuli, non ita verbo tenus Latina reddiderim. Tædium rigidæ translationis, fateor ingenuè, sæpè perferre non potui: satis habui, sententiam fideliter exprimere: dictionem unam vel alteram demere, vel addere, quò faciliorem sensum redderem, religioni mihi non duxi. Hoc & alii, non solùm in Arabicis, sed in aliis quoque idiomatibus fecerunt. Si tu id piaculum putas, ignosce. Sed non eris, scio, mecum censor adeò austerus, si animadverteris, etiam in Sacrorum Librorum versionibus Interpretes id sibi permisisse. Sæpè verò ad tædium mihi, & ad laborem Typographo minuendum, Latina interpretatione contentus, Arabica verba prætermisi; præsertim ubi minus necessaria existimavi.

Nec minus indulgentem ac benignum te mihi esse exopto, si Arabicis Latinè transferendis, vel ex propria ignorantia erravi; vel ex corruptorum codicum errore deceptus sum (in substantia me non errasse ferè certò scio:) vel si in argumento ipso pertractando infelicior fui, vel aliqua in re hallucinatus sum. Sunt in Arabica lingua, quemadmodum etiam in cæteris, peculiares quidam idiotismi, allusiones, adagia, apophthegmata; quæ non nisi nativi Arabes, iique doctissimi & eruditissimi, valeant explicare: hos autem hìc Romæ non licuit reperire. Ego vero, *Davus sum non OEdipus*. Quòd si etiam OEdipus essem, ingenuè tamen cum Terentiano Chremete faterer:

Homo sum: Humani à me nihil alienum puto.

Te quoque, Amice Lector, ut homo erga me sis, & humanitate tua mecum utaris, obnixè oro, atque obsecro.

MAHU-



MAHUMETI AUCTORIS ALCORANI

VITÆ RERUMQUE GESTARUM SYNOPSIS.

PRÆFATIO.



I Mahumeti vitam, ac res gestas, juxta ea, quę ab Auctoribus nostris referuntur, describere vellem: ridiculum, puto, me Mahumetanis praberem. Adeo enim qua ab his, & ab illis narrantur, inter se dissident: ut vix credas de eodem homine utrosque tractare. Quamobrem iis, qua à nostris scribuntur, pratermissis, vel ad lectoris notitiam tantummodò indicatis: illos in cateris sequi decrevi. Non quòd Mahumetanorum fidem synceram existimem: sed quòd, cùm contra hostes religionis agimus, eosdem suis ipsorum armis faciliùs quàm nostris oppugnamus, & feliciùs superamus. Hùc accedit, multos ex nostris Scriptoribus quadam de Mahumeto referre, quá & Mahumetanis risum excitent, & eosdem in superstitione sua firmiores efficiant. Ex probatissimis igitur apud Arabes Auctoribus Mahumeti vitam desumam. Quamvis enim hos etiam in multis mentiri, & plurima affingere ad Pseudopropheta sui dedecora tegenda, vel cohonestanda, ipsumque Prophetam verum venditandum certissimè sciam: non tamen ab illis mendax ipse habebor: imò

mò majori fide mendaces eos ac falsos ostendam, si suis ipsorum verbis, suoque testimonio tales omnibus manifestè appareant. Lectorem interim precor, ne offendatur, si audiat me aliquando absolutè referentem tanquam vera aliqua falsa aut ficta à Mahumetanis: protestor enim, me loqui ex sensu, & verbis eorum: neque puto, ullum reperiendum esse tàm in me iniquum judicem, ut me eorum nugis, & mendaciis fidem ullam adhibere sibi persuadeat.

CAPUT PRIMUM.

De Progenie Mahumeti.

MAHUMETUS, Arabicè dicitur محمد *Mohammad*: idest, *Laudatus*; per antiphrasim: quemadmodum auri fames, *Sacra*, pro execranda, à Poeta appellata fuit: & filius ille David, qui contra patrem bellum excitavit, Absalom, I. *Pater pacis*, nominatus fuit. Duo etiam alia nomina illi velut propria tribuunt; nempe احمد *Ahmad*, quod idem propè significat ac Mohammad: & ابو القاسم *Abu-lcasem*, idest, *Pater Casemi*. Primus enim filius quem genuit, *Casemus* vocatus fuit: obtinuit quippe consuetudo apud Arabes, ut ex nomine primogeniti, pater cognominetur. Ego, *Mahumetum*, ut plerique nostrorum consueverunt, appellabo.

Patriam habuit Mahumetus مكة *Meccam*, quæ etiam dicitur بكة *Becca*; urbem Arabiæ celeberrimam, quam communiter ponunt in اليمن *Arabia felici*: sed Gabriel Sionita, & Geographi ipsi Arabes asserunt, esse metropolin Arabiæ Petreæ, sitam in valle quadam glareis referta, quæ dicitur بطحا *Batahà*, atque etiam عقاظ *Akat*, & عنق *Omok*.

Ortus est ex nobilissima familia Corasina, cui nomen dedit قريش *Corais*, alio nomine فهر *Thaher*, oriundus ab Ismaele filio Abrahæ ex Hagar ancilla Ægyptia. Conveniunt omnes, patrem ejus fuisse عبد الله *Abdallah*: avum verò paternum عبد المطلب *Abdalmottaleb*: proavum autem هاشم *Hascem*, & abavum عبد مناف *Abdomonaph*, cujus progenitores certos quindecim enumerant usque ad عدنان *Adnan*: nempe قصي *Cosa*, كلاب *Kelab*, مرة *Morra*, كعب *Caab*, لوي *Louva*, غالب *Galeb*, فهر *Thaher*, seu قريش *Corais*, مالك *Malec*, النضر *Nodhar*, كنانة *Kenana*, خزيمة *Hazima*, مدركة *Medraca*, الياس *Elias*, مضر *Modhar*, نزار *Nazar*, معد *Moad*, qui filius fuit prædicti Adnan, cujus progenitores; alii per plures, alii per pauciores successiones, omnes tamen incertas; usque ad Cedar filium Ismaelis deducunt.

Mahumeti Mater fuit آمنة *Amena*, seu *Emina*, filia وهب *Vaheb*, filii Abdomonaph, qui videtur diversus à proavo paterno Mahumeti, cùm hic dicatur fuisse filius زهرة *Zahara* filii Kelab, in quo uniuntur lineæ paterna ac materna Mahumeti, & fortasse in avo ejus Abdomonaph. Placuit nomina propria Arabicis characteribus exprimere, quia plerumque in alienas linguas translata, in alia prorsus nomina transeunt.

CAPUT SECUNDUM.

De Nativitate Mahumeti, & prodigiis, quæ in ea evenisse finguntur.

NAtus est Mahumetus die lunæ post decimum diem mensis Rabii (seu Verni) prioris. Alii tamen scribunt, natum fuisse octavo die, alii secundo, alii decimo septimo, alii die Veneris in ortu Auroræ, anno trigesimo quarto, & mense octavo Regni Cosroæ cognomento Anuasruan filii Cabad; & anno octavo, ac mense octavo regni Amru filii Hend Regis Arabum, qui cognominatus fuit Abulkasem; octingentesimo octuagesimo primo anno post devictum ab Alexandro Darium Regem Persarum. Fuit hic annus Christi, juxta Almacinum, 571. Alii volunt fuisse 570. alii 578. alii 580. alii 600. alii demùm, inter quos est Kissæus, 620. Nostri etiam Auctores in hoc plurimum inter se diffident, quia scilicet nihil certi apud Arabes invenire potuerunt.

Multa fingunt Moslemi in ortu Mahumeti prodigia, quæ tamen prudentiores ac sapientiores inter eos, ut puto, non ita facilè credunt: cùm certum sit ex ipso Alcorano, Mahumetum usque ad annum ætatis suæ quadragesimum peccatorem, & idololatram semper fuisse. Scribit Abu-nazar, matrem ejus, nullam, dum illum utero gestaret, molestiam sensisse, eumque sine ullo dolore peperisse. Prætereà asserit, Mahumetum in ortu repertum fuisse circumcisum, resectoque umbilico. Alii tamen volunt, septima die à nativitate ab avo suo Abdalmotalleb circumcisum fuisse. Scribunt alii, Gabrielem non solùm illum circumcidisse, sed etiam discidisse per medium pectus ejus, & cor purificasse. *Eodem tempore* (inquit Abunazar) *Dæmones ex orbibus cœlestibus ejecti, convenerunt ad Diabolum, ut hoc idem ei significarent. Ille verò jussit eos universam terram circumire, ut quid*

quid novi eveniſſet, viderent. Cùm itaque illi terram pervagarentur, pervenerunt Meccam, in qua viderunt domum quamdam Angelis circumdatam: ex ea verò ignis ad Cœlum uſque emicabat. Reverſi igitur dæmones, Diabolo, id quod viderant retulerunt; qui ex hoc, ortum jam eſſe Mahumetum intellexit. Portenta alia aggerat Albacarius. Primò: Prodeunte in lucem Mahumeto, idola omnia ac ſimulacra prono ore in terram cecidere. Secundò: Imminuta eſt aqua lacus Savà, & exundavit torrens Samavà. Tertiò: Sacri Perſarum ignes extincti ſunt. Quartò: Regia Coſroæ concuſſa eſt, & quatuordecim illius turres corruere.

Addit Albacarius alias nugas. Cùm Amena partui proxima, ſola domi moraretur, audivit magnum fragorem, viditque avem albam, alis ſuis uterum ipſius contingentem. Tum mulieres quædam proceræ, veſtibus pretioſis indutæ, ac ſuaviſſimum ſpirantes odorem, clauſis januis ad eam ingreſſæ, ſcyphis gemmeis, quos manu tenebant, eam potavere: & poſt potum facies illius mira luce coruſcavit. Deinde audivit ſtrepitum alarum Angelorum, & eorumdem canoras voces, varioſque inſpexit colores, & volucres cum roſtris rubris. Hæc cùm admiraretur, peperit Mahumetum, quem candida nubes ſtatim abſcondit ab ea, & interim ab Angelis circumductus eſt per omnes partes terræ, & maris, ut omnes tàm homines, quàm Dæmones, agnoſcerent eum. Deinde matri ſuæ reſtitutus eſt veſte lanea involutus, & tres claves manu tenebat, quas ex quadam voce intellexit mater, eſſe claves Victoriæ, Prophetię, & Templi Meccani. Et ecce interim nubes alia major priori, cum hinnitu equorum, & ſtrepitu alarum: & rurſum evanuit infans ab oculis parentis, delatus ab Angelis ad loca, in quibus Prophetæ, & Legati nati fuiſse ferebantur, reſonante interim voce: *Induite illum ſtola Adam, & ſublimitate Noe, & ſcientia Abraham, & lingua Iſmael, & pulchritudine Joſeph, & patientia Jacob, & voce David, & caſtitate Joannis, & honorificentia Jeſu, & fortitudine Moyſi; & date illi dotes, & indolem Prophetarum.* Mox vidit eum Amena tenentem neſcio quid manu, quod ſignificabat, illum futurum eſſe Dominum totius Orbis terrarum. Et ecce tibi tres viri ſplendidiſſimi cum gutturnio argenteo, & patina ſmaragdina, ſericoque complicato: cùmque infantem ſepties laviſſent; unus eorum inſtrumento lucidiſſimo ſignum propheticum inter humeros ejus impreſſit: cum ſerico involutum poſuit ſub alis ſuis (erat enim Angelus Cuſtos Paradiſi:) mox extracto, inſuſurravit neſcio quid in auriculam ejus: & cùm oſculatus eum fuiſſet, prædixit ei, fore ipſum Dominum, & Interceſſorem omnium in die Judicii. Vidit deinde Amena tria ſimulacra ex luce confecta, pendentia inter cœlum & terram; & interim nubes per longum tempus iterùm abſcondit infantem: & denique apparuit ſtibio illitus, circumciſus, & faſciis ſuaviſſimum odorem ſpirantibus obvolutus.

Eodem tempore Abdalmotalleb Caabam, ſeu Delubrum Meccanum, circumibat; viditque idola, quę in ea erant, corruere, ac diſpergi: vocemque audivit: *Nunc Amena peperit Mahumetum.* Cùmque ad Amenæ domum feſtinus properaret, vidit duos montes Sapham, & Meruam ſubſilire. Ubi autem ad Amenæ domum pervenit, nube candida illam coopertam aſpexit; & ex ejus penetrali ſuaviſſimum odorem exhalari ſenſit. Cùm verò infantem oſtendi ſibi poſtularet, & recuſantem Amenam minis perterreret: vir quidam procerus ac terribilis, evaginato gladio, repulit eum, aſſerens, nulli fas eſſe Mahumetum videre, donec Angeli illum viſitaſsent. Demùm illud habetur ex traditione; nato Mahumeto, multos Dæmones excæcatos, multos etiam mortuos fuiſse.

CAPUT TERTIUM.

De iis, quæ poſt ortum Mahumeti evenere, uſque ad illius profectionem in Syriam.

ORto Mahumeto, magna fuit frequentia congratulantium Amenæ, & Abdalmotallebo: nam Abdallah pater ejus jam vita functus fuerat duobus menſibus antequam naſceretur: (quamvis Sciahinſciah ſcribat, mortuum fuiſse, cùm Mahumetus eſſet jam bimeſtris, & juxta alios ſeptimeſtris; juxta alios verò ferè trimulus.) Experiebantur autem omnes ex puero & matre ſuaviſſimum odorem. Septima ab ejus ortu die, celebravit Abdalmotalleb populo Meccano per tres dies opiparum convivium, cujus reliquias juſſit in ſylvas ad avium, ferarumque cibum deportari. Aſſignata eſt nutrix puero Halima Saadienſis, quam advocavit Amena, priùs in ſomnis admonita: imò Halima ipſa cùm eſset in regione ſua, in qua magna erat ſterilitas, & rerum omnium caritas: vidit ſemiſopita neſcio quem ad ſe venire, qui manu prehenſam duxit ad fontem quemdam aquæ ſuaviſſimę, ex qua cùm bibiſset, percuſſit ille manu pectus ejus; dixitque ei: *Vade in Meccam, ubi copioſam alimoniam invenies per puerum qui ibi natus eſt: & Deus tibi copioſum lac uberibus infundet, quo eum lactare poſſis.* Evigilans autem Halima, ubera ſua lacte turgentia invenit, & exinde pinguior, & corpulentior apparuit: & cùm Meccam veniſset, incidit in Abdalmotalleb, qui duxit eam ad Amenam, cujus cubiculum ingreſsa, vidit illud undequaque luce coruſcare, quæ erat lux Mahumeti, cujus gratia nunquam Amena lucernam noctu accendebat. Cùm verò Halima dextrum uber infanti præbuiſset; ſuxit ille ex eo quantum libuit: è ſiniſtra verò ſugere deinde recuſavit. Imò nunquam in poſterum lac ſugebat, niſi priùs alius collactaneus ſuxiſset. Acceptum Halima infantem ſecum duxit regrediens ad ſuos: in itinere verò lapides omnes, ceſpites, & arbores illi de ipſius fortuna congratulabantur. Cùmque ſuper aſinam ſederet, puerumque lævo brachio ſuſtineret, ad inſtar venti aſina volabat. Accidit, ut proficiſcens obvios haberet quadraginta monachos Chriſtianos cum ipſorum Abbate, qui admonuit eos, puerum illum eſse, quem ipſi timebant. Multò verò magis timuerunt, cùm lucem è vultu ejus exire conſpexere. Interim Diabolus adfuit ſub humana ſpecie, incitavitque eos, ut infantem occiderent. Illi, evaginatis gladiis, in eum irruerunt. At puer extulit ad Cœlum caput, & repentè portæ ejus apertæ ſunt, deſcendenſque ex eo ignis, Monachos omnes combuſſit. Statim verò ubi Halima cum infante ad ſuos pervenit, reviruit terra eorum, & arbores anteà ſteriles fructum produxerunt; pecora etiam priùs macilenta ac ſterilia, repentè pinguefacta, fœcunda evaſere. Cùm id vidiſſent Saadienſes, magnum erga puerum illum amorem concepere; præſertim ubi viderunt, eum ægrotos tactu manus ſanare, & prodigia multa patrare: nam cum modicus illi cibus apponeretur, ita augebatur, ut omnes ex eo domeſtici ſatiarentur. Cùm verò interim adoleſceret, pulchritudi-

tudi-

tudine & decore in dies augebatur. Fertur autem, Halimam nunquam illius vestes lavisse.

Cùm ad septennium pervenisset, pergebat cum suis collactaneis pastorali cultu indutus, ut pasceret oves Halimæ. Inter has quædam macilenta, quam unus ex collactaneis baculo male contriverat, confugit ad Mahumetum, & apud eum de accepta injuria conquesta est. Ille verò eam contrectans, blandis verbis solatus est, ac sanam integramque dimisit. Quotidiè verò miracula, prodigiaque patrabat: inter quæ illud erat, quòd oves nutui ejus erant obsequentissima. Die quadam, dum solus in valle quadam sylvestri moraretur, adveniens leo submisit illi caput suum, blandè agitans caudam. Mahumetus verò præcepit ei, ne ultra in locum illum reverteretur. Eodem tempore Halima somnio quodam perterrita est, in quo vidit Mahumeto commoranti in pascendis ovibus, à duobus viris immensæ magnitudinis fulgenti sica ventrem discindi. Somnium eventus comprobavit: sequenti enim die, dum esset in pascuis unà cum collactaneis, duo ingentis staturæ viri arripientes illum, duxerunt in verticem montis. Cùmque eum humi prostrassent; gladio sciderunt ventrem ejus, & cor extraxerunt. Quod cùm collactanei vidissent, aufugientes, venerunt ad Halimam, eique id quòd Mahumeto evenerat, narraverunt. Erupit statim in fletus & clamores Halima; & advolans cum tota vicinia ad montem illum, invenit Mahumetum in medio ovium absque ulla læsione, prorsùsque incolumem. Quamobrem domum reversa, cœpit fustibus ac lapidibus filios tanquam mendaces appetere. At Mahumetus illam prohibuit, asserens, verum esse quod filii narraverant: *Nam reverà duo procerissimæ staturæ juvenes* (inquit) *fulgenti sica aperuerunt ventrem meum, & cor disciderunt, ex quo extraxerunt guttulam nigram, asserentes eam esse portionem, quam habebat Sathanas in corpore meo. Deinde cùm cor aqua lavissent, atque in loco suo reposuissent, impresserunt ei signum sigillo fulguranti: meque ambo manibus contrectantes, faustissima mihi prænunciavere. Deinde appenderunt me in statera, primò cum decem Arabibus ex altera parte; deinde cum viginti: demùm cum universis Arabibus: & semper præponderavi. His ita gestis, in cœlum reversi sunt.*

Cùm autem Halima Mahumetum ablactasset, jamque is grandior esse cœpisset, retulit eum Meccam ad Abdalmotalleb. In itinere autem incidit in Ariolum quendam senem grandævum, qui, cum Halima Mahumetum super camelam gestans transiret, cecidit semimortuus. Mox ad sensus rediens, incitavit eos cum quibus erat, ut fœminam illam ac puerum occiderent; ab his enim pernicies ipsis ventura erat. Id cùm illi aggrederentur, camela præteriit citissimo cursu; nec eam assequi potuerunt. Cùm Halima Meccam pervenisset, ventris onus depositura secessit, puerum interim solum relinquens. Sed subito clamore revocata, illum minimè invenit. Cùmque de eo quosdam, qui aderant interrogasset, illi puerum se nullum vidisse affirmavere. Quamobrem Halima vestibus discissis, ac faciem palmis verberans, minabatur seipsam præcipitem è sublimi loco daturam. At Senex quidam illius misertus: *Ne desperes mulier* (inquit,) *sed mecum perge: nam ut filium tuum invenias, efficiam.* Duxit igitur eam secum ad Caabam, seu templum, ibique idolum quoddam rogavit, ut ubinam Mahumetus esset, indicaret. Mahumeti nomine audito, corruit repente idolum: quamobrem senex perterritus aufugit. Halima verò audivit vocem, qua certior fiebat de puero reperiendo. Venit igitur ad Abdalmotalleb, sperans se eum apud ipsum inventuram. Sed spes eam fefellit. Abdalmotalleb autem cum tota vicinia diù illum frustra quæsivit: tandemque veniens ad Caabam, septies eam circumivit, deosque precatus est, ut nepotem sibi restituerent. Ex eorum responso intellexit, ubinam Mahumetus reperiretur. Pergens igitur ad locum sibi indicatum, ibi puerum invenit sedentem sub arbore Mausæ, quæ ramis inclinatis, fructus suos illi præbebat. Et ipse confessus est, se eò ab ave candida deportatum fuisse, quam omnes Gabrielem fuisse crediderunt. Interim cùm matri restitutus fuisset, suscepit Abdalmotalleb in curam suam: cùmque ophthalmia, seu oculorum morbo, laboraret, camelæ impositum, ad monachum quemdam medicinæ peritum detulit. Cùm autem monachus pueri vultum, ob morbum velatum, detegi jussisset, cœpit ejus cella repentino motu concuti. Tunc verò prædixit Monachus Abdalmotallebo, qualisnam, quantusque puer ille futurus esset. Morbum verò, quo laborabat, nullius periculi esse affirmavit. Morti jam proximus Abdalmotalleb, Mahumetum Abutalebo ejus patruo commendavit. Hujus, quemadmodum etiam Phatemæ uxoris suæ, tanta fuit in puerum charitas, ut eum propriis liberis longè præferrent. Septenni jam, vel juxta alios, sexenni Mahumeto, obiit mater ejus Amena in Abava, dum Medina rediret. Scripsere quidam, Mahumetum jam grandem & prophetam, suscitasse matrem suam, eamque Moslemam reddidisse: alii tamen id ut fabulosum negantes, eum matris sepulchrum tantùm invisisse, & ubertim ibidem flevisse affirmant.

CAPUT QUARTUM.

De Profectione Mahumeti in Syriam ad procuranda negotia Chadiges.

Cum die quadam transiret Mahumetus juxta ædes Chadiges filiæ Chaviled, quæ erat sibi sanguine conjuncta, atque inter omnes Meccanos ditissima, ac potentissima: Sacerdos quidam Judæus, qui juxta Chadigen in grege fœminarum nobilium, & ancillarum assidebat, fixit in illum obtutum: oravitque Chadigen, ut juvenem illum qui transibat, per unam ex ancillis accerseret. Obsecuta est Chadige: & ut illum vidit, statim amore ejus capta est, nihilque ardentiùs optare cœpit, quàm cum illo maritali nodo copulari.

Habuerat Chadige anteà duos maritos, quibus mortuis, procos multos, qui nuptias ejus ambirent, acquisivit. At illa patruo, se velle quidem iterum nubere manifestavit: sed de novo sponso adhuc se hærere asseruit.

Intereà adfuit Abutaleb cum omnibus cognatis suis ad januam Chadiges, ut nepotem suum illi commendaret. Sperans autem illa inter eos esse Mahumetum, quem jam deperibat, in cantum amatorium velut amens erupit. Verùm ubi illum abesse intellexit, statim accersendum curavit: & interim opiparo convivio eos, qui advenerant, excepit. Perrexit Abbas, unus ex iis, qui cum Abutaleb profecti fuerant, ut Mahumetum exquireret, invenitque eum in monte Hora dormientem, ubi olim Abraham dormierat, pallio involutum. Erat autem juxta caput ejus ingens draco, qui halitu suo Mahume-

humetum perflabat. Cùmque Abbas evaginato gladio vellet eum occidere, & draco in eum insiliret: clamore elato Mahumetum dormientem excitavit; & draco evanuit. Intellexit autem Abbas à Mahumeto, draconem illum esse Angelum missum à Deo ad custodiam ipsius. Venit itaque Mahumetus cum Abbas ad Chadigen, præcedente eum consueta luce, quam videns Chadige, existimavit Solem in domum suam ingressum fuisse. Advenienti autem assurrexerunt omnes: exhibuitque ei Chadige lautissimum convivium. Deinde interposito honestatis causa velamine, blandissimis verbis Mahumetum allocuta est, eique negotiorum suorum, non sine mercedis magnæ promissione, curam exhibuit, quam Abutaleb ab ea nepoti postulaverat. Statim verò ferocissimum camelum, cui nemo insidere poterat, jussit adduci, ut eo ad itinera uteretur. Voluit enim per hoc Mahumeti audaciam experiri. Camelus eo viso, voceque ejus audita, procidit ad pedes illius, rictuque submisso, osculatus est eos, & humana voce locutus, dixit: *Quis est similis mei? Palpavit enim dorsum meum manus Domini primorum & novissimorum*. Fœminæ, quæ cum Chadige erant, magicis hoc artibus tribuerunt. Sed redarguit eas Domina, propheticum opus hoc esse affirmans. Erat Mahumetus viliori veste indutus: quamobrem jussit Chadige eum decentiùs vestiri; eique camelam suam ad profectionem in Syriam exhiberi: duosque famulos, qui eidem proficiscenti in obsequiis essent, Meiseram scilicet, & Naschum, assignavit. In ipso autem discessu cœpit Chadige velut amens, ob amoris vim, licentiùs cantare.

CAPUT QUINTUM.

De iis, quæ Mahumeto in profectione Syriaca evenisse referuntur.

EGresso Mahumeto cum mercatoribus Meccanis, præibat eum nubes à Gabriele efformata, quæ illum à solis æstu defenderet: pervenitque in locum quemdam, qui Vadilmiah, idest torrens aquarum, vocabatur, eò quòd omnes ibi regionis illius aquæ confluerent. Quamobrem Mahumeti hortatu, mercatores, ne subita aliqua aquarum irruptione obruerentur, sese cum sarcinis suis versus montem receperunt. Quidam autem, qui illius consilium sequi renuit, mercium suarum jacturam, aquis subitò excrescentibus, passus est. Cùm quatuor ibi dies morati fuissent, & torrens interim augeretur; auctor fuit Meisera, ut Meccam reverterentur. At Mahumetus Angeli cujusdam, ut ipse asserebat, admonitu, manè constitit supra ripam torrentis, & jussit suos iter prosequi in Syriam per eam partem, per quam avis quædam candida volatu suo viam signabat, & cum iisdem iter ingressus est per aquas præcipites ac profundas: omnesque incolumes transiere. At verò Abugehel, homo Mahumeto semper infestus, hoc magicis illius artibus attribuit: & præcurrens ad locum quemdam, in quo mercatores consistere solebant, opplevit arena & lapillis puteum, qui ibi erat, ne Mahumetus ejusque socii aquas invenirent. At Mahumetus ubi eò pervenit, constitit juxta puteum, oculisque elatis, preces quasdam obmurmuravit, quibus absolutis, arena ac lapilli ab Abugehel injecti, cum strepitu exilierunt, & aquæ ubertissimæ emanaverunt. In furorem actus propter hoc Abugehel discessit; cùmque in sylvam quamdam Syriæ pervenisset, obvium habuit draconem quemdam aperto ore sibilantem, atque ex oculis scintillas evibrantem; ex quo camela, cui insidebat, exterrita, in terram illum dejecit, & costis ejus confractis, diù exanimatus jacuit. Tandem verò ad se reversus, tentavit inducere Mahumetum, & Hasemitas ejus socios in idem discrimen. Prævidit id Mahumetus; & nihilominus in eandem sylvam se contulit. Cùm autem Camela ejus, viso dracone, retrocederet, increpitans eam dixit: Væ tibi: quomodo times, cùm gestes sigillum Prophetarum, & Principem Legatorum? Deinde ad draconem conversus: Aufer te hinc, inquit, quocumque vis, neque ultrà hìc appareas: ego enim sum Mahumetus, cui Deus benedictionem contulit & felicitatem: alioqui conquerar de te apud Deum. Tunc draco salutavit eum, asseruitque, se non esse draconem, sed unum ex regibus dæmonum, nomine Alham filium Alhim, qui fidem amplexus fuerat opera Abrahæ Patriarchæ, qui prædixerat sibi adventum ipsius Mahumeti, & occursum ejus in hoc eodem loco, in quo ipsum diù expectaverat. Se quoque præsentem fuisse, quando Christus ascendit in Cœlum, præcepitque Apostolis, ut Mahumeticam legem sequerentur. Dimisit tandem Mahumetus illum, promittens se pro eo oraturum; dummodo inde statim discederet, nunquam in posterum eo in loco appariturus.

Inde Caravana, seu Mercatorum societas, progrediens, pervenit ad Vallem quandam, in quam aquarum copiosæ scaturigines confluebant antea, sed tunc ne vestigium quidem aquæ apparebat. Mahumetus palmas in arenam immergens, oculos in cœlum extulit, & verba nescio quæ mussitavit: statimque è digitis ejus aquæ tàm copiosæ eruperunt, ut cameli cum sarcinis submersi fuissent, nisi Abbasis admonitu, aquarum impetum compescuisset. Eodem in loco nucleos aliquot dactylorum sputo suo illitos terræ infodit; qui eadem hora in arbores dactylis maturis onustas excreverunt; ex quibus omnes comederunt; & Abbas camelam suam oneravit. Sed magicis artibus hoc etiam Abugehel attribuit.

Pervenerunt inde ad locum quemdam, in quo erat Monachorum cœnobium, quibus præerat Abbas quidam, nomine Felix, filius Junan, filii Abdalsalib, cognomento Bahira, qui in Prophetis, & Euangelio jam legerat vaticinia de Mahumeto; habebatque penes se volumen scriptum à tempore Christi, in quo ea, quæ ad eundem Mahumetum spectabant, continebantur; & ex multis lacrymis, ob desiderium adventus ejus effusis, oculorum lumen amiserat. Quid verò ibi Mahumeto evenerit, in Prima Prodr. hujus parte Cap. 4. refertur.

Cùm à Bahiræ cœnobio Mahumetus discessisset, venit cum cæteris ad Emporium quoddam nobile Syriæ, ubi omnes, præter illum, merces suas vendiderunt. Cùm verò propter hoc Abugehel de eo jocum captaret, postera die plurimi è variis regionibus institores advenere peregrinas merces empturi; quamobrem Mahumetus suas, quæ solæ remanserant, duplo pretio distraxit. Accidit autem, ut Judæus quidam Sacerdos, nomine Said filius Cattim, qui ex vaticiniis, quæ in Sacris Scripturis legerat, cognoverat Mahumetum esse Prophetam illum Arabem, qui Judæos erat perditurus, rogaret eundem, ut sibi venderet camelum rufum, residuum mercium ipsius, ultrò offerens ei quantumcumque pretium vellet, dummodò domum suam venire, ibique cibum sumere dignaretur. Obsequutus est Mahumetus Judæo;

dæo, qui præcurrens, præcepit uxori suæ, ut lapide molari ex superiori parte domus, Mahumetum, januam ingressurum, interficeret. Paruit fœmina, sed dum putat se Mahumetum perimere, duos filios suos jactu molæ interemit. Tunc Judæus sublato clamore viciniam omnem in Mahumetum concitavit, quasi ipse duos filios suos interfecisset. Statim Judæi omnes adfuere, & inter eos & Hasemitas Mahumeti socios acre bellum commissum est. Hasemitæ in certamine superiores, Judæis profligatis, opima de eis spolia retulere; & quilibet ex parte sua Mahumeto, cujus precibus victoriam tribuebant, aliquid, muneris titulo, impertitus est.

CAPUT SEXTUM.

De regressu Mahumeti è Syria, ejusque conjugio cum Chadige.

Regressi Mercatores Coraisitæ è Syria, in loco quodam aliquanto spatio à Mecca dissito substitere. At Mahumetus conscensa camela, solus iter prosequutus est. Angelus autem à Deo missus, vias longas, breviores; asperas verò ac salebrosas, planas mollesque illi effecit. Ubi verò Meccæ montes in prospectu habuit, gravem illi soporem Deus immisit; & interim præcepit Gabrieli, ut tabernaculum, quod duobus millibus annis, antequam Adam crearet, pro Mahumeto efformaverat, è Paradiso extraheret, & supra ipsius nunc dormientis caput expanderet. Erat autem hoc tabernaculum diaphanum, quippe totum ex lucidissimis ac pretiosissimis gemmis compactum: & quatuor per quatuor angulos portas habebat. Dum autem Gabriel illud è Paradiso asportaret, puellæ omnes Paradisi ex palatiorum suorum fenestris prospexere, Deum laudantes, quòd jam Mahumetum in mundum misisset: & auræ misericordiæ efflavere, arborumque folia agitata sunt, & aves in garritus erupere. Intereà Chadige residens cum puellis suis, comitatuque procorum in loco sublimi, vidit lucem fulgurantem, & tabernaculum illud supra Mahumetum dormientem expansum, quod Angeli cum vexillis explicatis ambiebant. Cùm autem ancillæ Chadiges lucem tantùm viderent, ipsa Mahumetum etiam super camelam suam in tabernaculo dormientem prospiciebat. Porrò camela portam urbis ingressa, Gabriel & Angeli cum tabernaculo & vexillis in Paradisum rediere. Mahumetus experrectus, contulit sese ad Chadigen, quæ impatientissimè, utpote amore ejus saucia expectabat. Ubi verò præsentem illum aspexit, in verba amatoria erupit, solem suum, suumque dilectum eum appellans. Sed timens, ne merces suæ, quas Mahumetus aliquantò procul ab Urbe apud Mercatores Coraisitas reliquerat, dispendium aliquod paterentur, rogavit eum, ut ad illas repetendas quantocius regrederetur. Discessit è vestigio Mahumetus: & interim Chadige è sublimiori domus parte prospiciens, vidit Gabrielem & Angelos iterùm è Paradiso dilabi cum tabernaculo & vexillis ad Mahumetum gestandum: qui ubi brevissimo paucarum horarum spatio ad locum illum, ubi mercatores constiterant, pervenisset; rediit cum iisdem Meccam, mercesque omnes integras, magnoque cum incremento, ad Chadigen reportavit. Hæc omnia cùm illa patri suo Chavailedo enarrasset, viam sibi ad Mahumeti conjugium parare studebat. Deinde cùm eumdem ad se advocasset, nullo velamine interjecto, apud se jussit residere: & quamvis à Meisera, universa quæ in itinere evenerant, anteà audisset: eadem nihilominus ab ipso iterùm voluit audire. Tandem blandissimis verbis ab ea dimissus, venit ad Abutaleb patruum suum. Ubi verò postera dies illuxit, festivis vestibus ornatus, ac suaveolentibus unguentis delibutus, ad Chadiges domum regressus est; quæ eo conspecto, cœpit gestire lætitia, & in carmina amatoria erumpere. Tandemque verecundia omni deposita, sese illi in uxorem & ancillam exhibuit. Erubuit Mahumetus, pudoreque, ac sudore vultum perfudit, penitusque obmutuit. At Chadige, amoris vi propè amens, blandissimis verbis juvenem titillabat, atque amatorio carmine cantando demulcebat. Cùmque ille paupertatem, & tenuitatem suam potentissimæ ac ditissimæ dominæ ob oculos poneret; juravit Chadige, opes suas omnes in potestate illius futuras. Mahumetus, felicitate tàm insperata lætissimus, & Chadiges amore jam totus incalescens, ad Abutalebum venit: orat atque obsecrat, ut sibi ad has nuptias adjutor esse velit; id verò feliciter eventurum, si Chavailedo Chadiges patri, & Varkæ ejusdem patruo persuadeat, ut ille in filiæ, hic in neptis vota consentiant. Omnem lapidem movit Abutaleb apud utrumque, ut Chadigæ, id maximè cupienti, Mahumetum conjugem concederent. Varkam facilè inflexit: at Chavailedus inexorabilem se diù ostendit, donec & Abutalebi fratrumque ejus importunis precibus, & Mahumeti supplici rogatu, & Chadiges lacrymis, ac penè desperatione, expugnatus in hoc conjugium consensit invitus, quod sibi, filiæque indecorum, ac probrosum esse manifestè agnoscebat. Sed tamen ut illud felici omine cohonestaret, asseruit Abubakar filius Cahaphæ, se vidisse per somnium elevari stellam è domo Abutalebi, & ad modum Lunæ plenæ excurrere, atque in ædes Chadiges descendere, & sub illius vestibus sese celare. Hoc autem conjugii Mahumeti cum Chadige præsagium esse, universi intellexere. Dum autem ad nuptias celebrandas solemnissimum convivium pararetur, concussus est, Angelis admirantibus, thronus Dei: atque ipse Deus majestate plenus præcepit Custodi Paradisi, ut puellas, & pueros ejus cum festivis ornamentis educeret, & calices ad bibendum ordinatim disponeret: grandiores item puellas, & jam sororiantibus mammis præditas, & juvenes illis coævos, pretiosis vestibus indueret. Jussit prætereà, Gabrielem vexillum laudis supra Meccanum Templum explicare. Tunc verò valles omnes & montes præ lætitia gestire cœperunt, & tota Mecca nocte illa velut olla super ignem imposita efferbuit. Manè verò convenere in ædes Chadiges cum Mahumeto & patruis ejus Magnates, & Principes vicinarum regionum. Inito autem convivio, vox è Cœlo in hæc verba resonuit: *Deus jam conjugio Purum cum Pura, & Veracem cum Veraci copulavit*. Eodem tempore præcepit Deus Gabrieli, ut super omnes mortales unguenta pretiosissima dispergeret, admirantibus omnibus subitum illum atque insolitum odorem, quem in gratiam novorum conjugum divinitùs exhalasse universi cognovere. Hoc modo nuptiæ Mahumeti cum Chadige omni cum luxu, ac lætitia celebratæ sunt.

CAPUT

CAPUT SEPTIMUM.

De Nova Secta à Mahumeto instituta.

POst quindecim annos, quibus cum Chadige vixerat, ferunt, Mahumetum Propheticum munus accepisse: deinde verò per tres annos cum eadem in Mecca vixisse. Defuncta est autem Chadige ætatis suæ anno quadragesimo nono, & mense octavo, dum Mahumetus quadragesimum tertium annum percurreret.

Consueverat autem Mahumetus secedere quotannis per mensem in deserta montis Harra, erat quippe solitudinis amicus. Anno itaque quadragesimo ætatis suæ, in mense Rhomadan, in illum cum uxore & familia sua secessit. Quadam autem nocte apparuit ei nescio quis, qui se Gabrielem esse asserebat, præcepitque illi, ut legeret. Cùm verò Mahumetus se legendi ignarum esse respondisset; Gabriel eum arripuit, atque in terram projectum maximas in angustias redegit. Deinde rursum præcepit ei, ut legeret. Cùmque Mahumetus se legendi artem ignorare respondisset, tertiò addidit Gabriel: *Lege in nomine Domini tui, qui creavit: creavit hominem ex sanguine coagulato. Lege, & Dominus tuus gloriosissimus, qui docuit scribere calamo, docuit hominem id quod nesciebat.* Sunt autem hæc verba initium Suræ 96. Legit igitur, seu potiùs recitavit eadem verba Mahumetus. Deinde ad medium montis egressus, hanc vocem è cœlo audivit: *O Mahumete, tu es Legatus Dei, & ego sum Gabriel.* Quibus auditis, constitit eodem in loco prospiciens Gabrielem, qui mox ab eo recedens evanuit. Regressus ad Chadigen, timore perculsus, totoque corpore contremiscens, jussit se vestibus cooperiri, donec à timore conquiesceret. Advocavit deinde Chadigen; id quod sibi evenerat illi narravit: sese malum aliquod sibi timere affirmavit. Illa verò solata est eum: nihil ipsi timendum esse asserens, qui pietate ac fide cæteros mortales superaret. Mox adduxit illum ad Varkam patruum suum, anteà idololatram, modò Christianum, ob multam ætatem oculorum lumine destitutum. Hic verò, ut id quod Mahumeto evenerat audivit; illum Prophetam Arabum futurum, sed à suis concivibus rejiciendum esse prædixit; nec multò post ex humanis excessit.

Mahumetus è Montis Harra solitudine egressus, Meccam venit; ubi septies Meccanum delubrum ritè circumivit. Cùm verò Gabrielem amplius non videret, tàm magnum animo concepit mœrorem, ut à suis discedens, non semel sese è culminibus montium præcipitem dare tentaverit. At quoties id aggrediebatur, Gabriel eum detinebat, dicens: *O Mahumete, tu es verè Legatus Dei.* Tandem verò frequentiùs sibi Gabriele apparente, cessavit ab hac amentia sese è montibus præcipitandi: credensque se verè esse Prophetam, & Legatum Dei, Meccam regressus est. In itinere autem lapides, & arbores omnes salutabant eum his verbis: *Pax super te, ò Legate Dei.* Nec prætereundum est id, quod refert Giaber filius Samaræ, Mahumetum ipsum dixisse post aliquod tempus; nimirum: *Est nunc in Mecca lapis, qui salutabat me illis noctibus, quibus missus fui ad prophetandum; sed modò eum non recognosco.* Ubi igitur Meccam pervenit, cœpit sectæ suæ fundamenta jacere, & prima, quæ in eum credidit, fuit Chadige.

Prodrom. ad refut. Alcorani.

Hæc, quæ ex Ismaele filio Aly relata sunt, paulò aliter ab aliis enarrantur. Auctor libri اعلام الهدى idest, *de signis directionis*, scribit: Mahumetum, cùm ad trigesimum septimum ætatis annum pervenisset, & inter montes in pascendis Abutalebi patrui sui pecoribus moraretur, vidisse nescio quem; salutem sibi tanquam Dei legato impertientem. Id cùm sæpiùs accideret, interrogavit eum Mahumetus, quisnam esset? Ille verò Gabrielem se esse affirmavit, missum à Deo, ut in Legatum suum ipsum assumeret. Hoc cùm Chadigæ tantùm ille retulisset, bonam spem hæc ei fecit. Paulò post regressus Gabriel, jussit eum aqua è Cœlo subitò delapsa sese abluere, quò puriùs posset orare: docuitque eum ritum, faciem, & manus à curvatura cubiti purificandi; caput, & pedes usque ad talos confricandi; & totum corpus ad fundendas preces incurvandi, & orandi. At verò nonnisi post annum quadragesimum, modum legesque orationis, nullo tamen determinato tempore, præscripsit. Habetur autem ex traditione per longissimam seriem deductam; cùm Mahumetus hoc tempore extra Meccam iter ageret, montes omnes, arbores, & lapides, quacumque transibat, consuevisse eum salutare his verbis: *Pax super te, ò Legate Dei.*

Anno ætatis suæ quadragesimo (Auctore Aly filio Ebrahim) accepit Mahumetus à Gabriele verba illa Alcorani: *Manifesta id quod præcipitur tibi: & longè recede ab Idololatris.* Quamobrem egressus constitit supra Petram: (erat autem hic locus, in quo populus conveniebat, ad latus septentrionale Caabe) cœpitque Meccanis unius Dei cultum prædicare; seque Prophetam & Legatum Dei venditare. Hæc ex Auctore prædicto.

S. Petrus Paschasius Episcopus Giennensis, & Martyr, ex libris & testimonio Saracenorum, similia jam relatis scribit: nimirum, *Mahumetum, cùm quadraginta esset annorum, idolorum cultum reliquisse, & Prophetam se vulgasse; perque montes solitarium pergere, & per valles & per colles, tanquam à Dæmone exagitatum vagari cœpisse: aliquoties verò supra spatium unius mensis solum in monte prope Meccam sito, nomine Tran (corruptè pro Horram) commoratum fuisse. Hoc in loco Gabrielem sibi apparuisse dictitabat, post cujus aspectum, venit ad Chadigen, & super genu illius sedit, accubuitque super eam. Illa non Gabrielem hunc, sed malum aliquem Dæmonem fuisse suspicata (erat enim mos Dæmonibus gentem illam ita illudere) rogavit Mahumetum, ut sibi quoque Gabrielem ostenderet. Asseruit ille, Gabrielem ibi adesse, & à se videri. Sed cùm Chadige eum minimè videret, jussit Mahumetum primò super genu suum sinistrum, deinde super dextrum assidere: tum in sinu suo recumbere: semperque rogabat, utrum Gabrielem videret. Asserebat ille se videre. At Chadige cùm minimè eum aspiceret, velavit faciem Mahumeti velamine suo: vel, ut alii scribunt, abscondit eum sub vestimentis suis: & tunc rursum interrogavit, utrum Gabrielem intueretur. Respondit ille, se amplius eum non videre. Tunc Chadige: Æquo animo esto (inquit;) nam pro comperto habeo, amicum istum tuum non esse Dæmonem, ut suspicabar, sed Angelum bonum: & spero, te gentis hujus Prophetam esse futurum. Chadige itaque omnium prima credidit in eum.* Hactenus Sanctus Petrus Paschasius, qui addit ex aliis Maurorum libris illud haberi, quòd cùm Gabriel Mahu-

meto se videndum exhibebat, ipse in terram corruebat in morem eorum, qui à malo Dæmone opprimuntur. Tunc verò sudario capiti ejus imposito, sindone cooperiebatur, totoque è corpore sudorem emittebat. Ut autem sensuum compos fiebat, surgens vaticinabatur. Asserebat verò, ita se exanimatum cadere, eò quòd Gabrielis splendorem sustinere non posset. Hæc S. Pater ex ipsis Mahumetanis. Porrò quòd Mahumetus, cùm ob aspectum Gabrielis exanimatum se cadere asserebat, vestibus cooperiretur, patet ex Sura 73. quæ inscribitur المزمل *Involutus*. Et 27. cujus titulus est المدثر *Coopertus*. Puto autem, hoc illum fecisse, quò faciliùs motus indecoros celaret, quos à Dæmone exagitatus patiebatur.

P. Philippus Guadagnolus alibi à me laudatus, in Apologia sua, cap. 10. sect. 1. agens de Mahumeto, refert ex libro Hagar, alijsque Mahumetanorum Scripturis, Mahumetum usque ad quadragesimum ætatis suæ annum idola coluisse. Ab anno verò decimo sexto usque ad vigesimum quintum, mulionem, seu camelarium, Chadiges amitæ suæ fuisse, quam, defuncto marito, duxit in uxorem, atque ex ea tres filios, & filiam unam suscepit. *Ab anno autem trigesimo octavo cœpit solitarius secedere in speluncam, quæ dicebatur* غار هار *Gar Har (puto corrigendum* غار حرا *Gar Harra) ibique dies totos solus versabatur: tandemque relicto idolorum cultu, Deum unum cœpit adorare. Præterea ita à potu ciboque abstinebat, ut ex inedia cerebrum ejus evanesceret. Audiebat autem varias voces, neminem tamen loquentem videbat; licet figuras quasdam personarum, ac phantasmata quædam rerum mirabilium se aspicere affirmaret. Id cùm sæpè Chadigæ indicasset, illa semper hæc Dæmonum ludibria esse dicebat. Quamobrem mœrore ac desperatione adactus, conscenso monte, inde se præcipitem dare constituit. Intereà apparuit ei Gabriel, salutemque illi impartiens ex nomine Dei, Prophetiæ donum, legationis divinæ munus, & super omnes creaturas excellentiam promisit. Deinde præcepit ei, ut legeret ea verba Alcorani* Suræ 96. *Lege in nomine Domini tui, &c. tradiditque illi Suram Alcorani sexagesimam octavam, quæ inscribitur* العلق *(per errorem posuit* القلم *Calamus) sanguis coagulatus: atque ab eo discessit. Redeunti Mahumeto domum suam, jumenta omnia, omnesque arbores salutem dicebant his verbis: Salve, ò Mahumete, & lætare, quia tu es Legatus Dei, & optima creaturarum ejus. Cùm autem hæc uxori narrasset; illa rursus malorum Dæmonum præstigias esse respondit. Quamobrem Mahumetus frigido quodam horrore ex magna tristitia correptus, in lectulum se projecit, seque multis vestibus jussit cooperiri. Tum verò apparuit ei Gabriel, tradiditque secundam Suram, quæ inscribitur* المدثر *Coopertus, & in Alcorano septuagesima quarta recensetur. Hanc ille Chadigæ ostendit, quæ diabolicum figmentum esse pronuntiavit: addidit tamen: Si iterum ac sæpius spiritus ille rediret, fore Angelum bonum; malum verò, si amplius non regrederetur. Rediit igitur Gabriel, tradiditque Mahumeto Suram tertiam, in Alcorano nonagesimam tertiam, quæ inscribitur* الضحى *Diluculum. Hanc etiam uxori ostendit: sed illa nihilominus Satanæ commentum esse affirmavit; nec aliàs unquam aliter se credituram, nisi Gabrielem ipsa etiam vidisset. Cùm verò Mahumetus respondisset, ipsam non esse tanta virtute præditam, ut posset Angelum videre, acquievit Chadige, tandemque credidit in Mahumetum*. Hæc P. Guadagnolus ex libro *Hagar*.

CAPUT OCTAVUM.

Digressio circa Mahumeti Idololatriam.

MAhumetum usque ad annum ætatis circiter quadragesimum idola cum cæteris Meccanis coluisse, nec unum verumque Deum agnovisse, multis argumentis manifestè convincitur.

Primò. Sura 42. الشورى *Consultatio*. §. 52. fingit Mahumetus hæc sibi dici à Deo: وكذلك اوحينا اليك روحا من امرنا ما كنت تدري ما الكتاب ولا الايمان: *Et ita revelavimus tibi spiritum ex mandato nostro: non noveras quid esset Liber, neque quid fides*. Gelaleddinus, & Zamchascerius pro روحا *Spiritum*, explicant القران *Alcoranum*. Mahumetus igitur ante traditum sibi Alcoranum, nesciebat, quid esset fides: ita exponit idem Interpres; ما كنت تعرف قبل الوحي اليك: *Non noveras, antequam fieret tibi hæc revelatio* (nempe Alcorani) *quid esset Liber, neque quid fides*. Sed Gelaleddinus non sine manifesto mendacio, & aperta impudentia, pro الايمان *fide*, intelligit شرايعه *leges*, seu *sanctiones ejus*, scilicet Alcorani; cùm certissimum sit apud Arabes الايمان *fidem* distingui prorsus ab الشريعة *lege*, seu *sanctione*. Verùm laqueo suo capitur: nam inter leges, seu sanctiones Alcorani, præcipua est, cultus unius Dei, pluriumque Deorum rejectio.

Secundò. Sura 74. المدثر *Coopertus*; fingitur Deus ita cum Mahumeto loqui: والرجز فاهجر: *Et abominationem relinque*. Nomine الرجز *abominationis*, Gelaleddinus, Zamchascerius, & Expositores cæteri communiter, idololatriam intelligunt, nam فسره النبي ص بالاوثان: *Mahumetus ipse idola illam esse exposuit*. Atqui hæc Sura tradita fuit Mahumeto, cùm esset quadraginta annos natus, ut constat; ergo adhuc eo tempore idola colebat. Gelaleddinus, فاهجر *Et relinque*, explicat, دم على هجره: *Persevera in relictione eorum*. Eodem modo Zamchascerius: والمعنى الثبات على هجره لانه كان بريا منه: *Et significat perseverantiam in relinquendo ea; nam ipse purus erat ab iis*. Sed retorqueo in eos eorum jacula: Ergo Mahumetus saltem per aliquod tempus adoravit ido-

idola: nemo enim propriè dici potest illud relinquere, vel perseverare in relinquendo illud, quod nunquam habuit, & quod ad ipsum nunquam pertinuit. Verùm audiamus circa primum Alcorani locum verba ipsa Zamchascerii. فان قلت قد علم ان رسول الله صلعم ما كان يدري ما القران قبل نزوله عليه فما معني قوله ولا الايمان والانبياء لا يجوز عليهم اذا عقلوا وتمكنوا من النظر والاستدلال ان يخطيهم الايمان بالله وتوحيده ويجب ان يكونوا معصومين من ارتكاب الكباير ومن الصغاير التي فيها تنفير قبل المبعث وبعده فكيف لا يعصمون من الكفر: قلت الايمان اسم يتناول اشياء بعضها الطريق اليه العقل وبعضها الطريق اليه السمع فعني به ما الطريق اليه السمع دون العقل وذلك ما كان له فيه علم حتي كسبه بالوحي: *Quòd si dicas: Certum est Mahumetum non intellexisse quid esset Alcoranus, antequam acciperet illum: sed quomodo dici potest, eum non intellexisse quid esset fides? Nam dici non potest, Prophetas postquam intelligentia & visione potiti sunt per demonstrationes, nescisse quid esset fides, & unitas Dei. Cùm enim conveniat, ut custodiantur immunes à perpetrandis peccatis tàm mortalibus, quàm venialibus, in quibus fit mutatio, (id est correctio, seu emendatio) ante eorum missionem ad prophetandum, & post eam: quomodo non servabuntur immunes ab infidelitate? Respondeo, fidem esse nomen quod multa significat, ad quorum quædam fit via per intellectum; ad quædam autem per auditum. Hìc verò significantur ea, ad quæ fit via per auditum citra intellectum. Et hæc sunt, de quibus Mahumetus non habuit scientiam, donec per revelationem acquisivit eam.* Sed inepta est objectio, ineptior verò responsio, ut quilibet facilè agnoscere potest. Nam eodem modo dicitur Mahumetus nescisse ante revelationem Alcorani, quid esset fides, ac quid esset Alcoranus, in quo sanè pleraque spectant ad fidem. Dicere autem tunc ignorasse Alcoranum solùm quoad ea, quæ spectabant ad auditum, nempe ad ritus quosdam ac leges, minimè verò ad dogmata fideī; idem erit ac dicere, illum nescisse ea ex fide, quę continebant الشرايع videlicet ritus ac statuta, quæ fidei dogmata minimè attingunt: in quo erit ineptissima ταυτολογία. Deinde, nos non dicimus, Mahumetum, postquam prophetam se cœpit venditare, ignorasse quid esset fides, quæ unum tantùm, non plures docet esse Deos: negamus tamen prophetas tàm ante, quàm post propheticum munus acceptum, ab omnibus peccatis tàm gravibus, quàm levibus immunes fuisse, ut patet ex sacris literis; imò etiam ex eo quod Mahumetani ipsi fateri coguntur. Constat enim ex Alcorano, Mahumetum & ante, & post munus propheticum sibi arrogatum, peccata multa etiam gravia perpetrasse: nam orat in eodem, vel potiùs orare jubetur pro delictis suis: & Deus affirmat, se illi peccata omnia tàm gravia, quàm levia condonare. Illa porrò distinctio de via auditus & intellectus circa ea, quæ spectant ad fidem, est prorsus inepta. Nam fides, juxta D. Paulum, gignitur ex auditu in intellectu: nec aliquid est in intellectu circa fidem, quod priùs non fuerit in sensu, nempe in auditu. Quòd si dicas, posse Deum immediatè infundere fidem in intellectu sine auditu: respondeo, hanc infusionem à revelatione non differre: hujusmodi autem revelationem Mahumetus nunquam habuit ante annum ætatis suę circiter quadragesimum.

Tertiò. *Sura* 93. الضحى *Diluculum*, fingitur Gabriel dicere Mahumeto: ووجدك ضالا فهدي: *Invenit te* (Deus) *errantem: & direxit*. Gelal: & Jahias exponunt: ضالا عما انت الان عليه من الشريعة *errantem ab ea lege, in qua nunc es*. Porrò nominę *legis*, ea tantùm intelligunt, quæ ad ritus, & cęremonias religionis pertinent, cujusmodi sunt oratio, jejunium, ęleemosyna, & peregrinatio. Sed audiamus explicationem Zamchascerii: ضالا معناه الضلال عن علم الشرايع وما طريقه السمع كقوله تعالي ما كنت تدري ما الكتاب وما الايمان: وقيل ضل في صباه في بعض شعاب مكة حين حليمة فطمته وجاءت به لترده على عبد المطلب: وقيل ضل في طريق الشام حين خرج به ابوطالب: فهداك فعرفك القران والشرايع او ازال ضلالك عن جدك وعمك: ومن قال كان على امر قومه اربعين سنة فان اراد انه كان على خلوهم عن العلوم السمعية: فنعم: وان اراد انه كان على دينهم وكفرهم فمعاذ الله والانبياء يجب ان يكونوا معصومين قبل النبوة وبعدها من الكباير والصغاير الشانية فما بال الكفر والجهل بالصانع: *Errantem, denotat errorem seu ignorantiam circa leges, & circa id, ad quod est via per auditum: juxta illud Alcorani: Non noveras, quid esset liber, quidve fides. Quidam dicunt, illum errasse, dum esset puer, per quemdam montem Meccæ, quando Halima ablactavit eum, & reduxit ad Abdalmotalleb. Alii dicunt, illum errasse in itinere, quando profectus est cum Abutaleb in Syriam. Quod verò dicitur: Et direxit te: idem valet, ac fecit ut cognosceres Alcoranum & leges: vel fecit cessare errorem tuum ab avo tuo, & patruo tuo: idest, reduxit te ad Abdalmotallebum, & ad Abutalebum, à quibus erraveras. Qui autem dicunt, illum fuisse in statu gentis suæ per quadraginta annos: si intelligant de errore vel ignorantia circa ea, quæ diximus ad auditum* (id est ad leges) *pertinere: consentimus illis. Si autem velint, illum fuisse in religione, & infidelitate eorum: negamus omninò: nam si oportet Prophetas immunes esse, & præservari ante & post munus Propheticum susceptum à peccatis gravibus, & levibus personalibus: quantò magis præservari debent ab infidelitate & ignorantia Creatoris sui?* Sed jam suprà respondi, & nunc iterùm respondeo, nomen الايمان *Fides*, seu *Credere*, non spectare ad الشرايع *leges*, seu *sanctiones*: illa enim respicit assensum intellectus circa res à Deo revelatas: hæ autem exercitium operis circa res à Deo præ-

præceptas. Quamobrem professio ipsa sectæ Mahumetanieæ edita ab Algazelo, & aliis, ponit الايمان *Fidem*, & الشرايع *sanctiones* in الدين, scilicet *Religione*, tamquam duo membra ipsius inter se distincta, & opposita, quorum unum spectat ad credendum, alterum ad operandum; unum ad theoriam, alterum ad praxin. Totum verò fundamentum accipiendi hoc loco الايمان *fidem*, pro الشرايع *sanctionibus*, contra omnem proprietatem & usum loquendi, est illud, quod allegat Zamchascerius ex Sura 2. البقرة *Vacca*: §. 145. وما كان الله ليضيع ايمانكم بالصلوة: *Et non fuit Deus, ut perire sineret fidem vestram in oratione*; En (inquit) hoc loco *oratio*, quæ spectat ad sanctiones, appellatur *fides*, لانها بعض ما يتنا وله الايمان: *Nam ipsa est una earum rerum, quas recipit fides*. Nihil ineptius dici poterat. Primò enim in Alcorano non est additio illa بالصلوة *in oratione*. Deinde aliud est oratio, aliud fides, cum qua conjungitur oratio; quemadmodum aliud est opus, aliud circumstantiæ, quæ comitantur opus.

Postremò Sura 94. الانشراح *Dilatatio*. Fingit Mahumetus Deum ita secum loqui: وضعنا عنك وزرك الذي انقض ظهرك: *Deposuimus à te pondus tuum, quod aggravaverat dorsum tuum*. Nomine *ponderis tui* intelligit Gelaleddinus, ذنبك *delictum tuum*. Expressiùs explicat Jahias: الذنوب التي كانت عليه في الجاهلية: *Pondus tuum: intelliguntur esse peccata, quæ fuerunt super eum in Ignorantia*: idest tempore idololatriæ: ita enim vocant Arabes tempus, quo, vero Deo ignorato, plures dii colebantur. Per quod manifestè ostenditur, Mahumetum, sicut ceteros Meccanos, idola coluisse. Idem confirmatur ex Sura 48. الفتح *Victoria*, in qua fingitur Deus dicere Mahumeto: انا فتحنا لك فتحا مبينا ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تاخر: *Nos quidem concessimus tibi victoriam manifestam, ut ignoscat tibi Deus quod præcessit de peccato tuo, & quod subsecutum est*. Explicat Mocatel, relatus nec rejectus à Zamchascerio: ما تقدم في الجاهلية وما بعدها *Quod præcessit in Ignorantia (idololatria,) & quod post illam secutum est*. Omitto alia loca Alcorani, in quibus evidenter habetur, Mahumetum non solùm magnum peccatorem, sed idolorum quoque cultorem, saltem per plures annos, fuisse: ut quivis agnoscere possit, insanire omninò Zamchascerium, & alios Interpretes Alcorani, qui tanquam è tripode pronuntient, Prophetas omnes tàm ante, quàm post Propheticum munus susceptum, à peccatis omnibus tàm gravibus, quàm levibus immunes esse debere.

Ex his etiam manifestè patet, omnia, quę de Mahumeto adhuc infante, vel puero, vel juvene, tàm mirabilia, ac portentosa Mahumetani referunt, figmenta esse, & mendacia: & tàm illis, quàm cæteris, quæ deinceps ex eorum historiis in Mahumeti laudem relaturi sumus, nullam prorsùs fidem adhibendam esse.

CAPUT NONUM.

De iis, qui primi Mahumeto adhæsere.

Ismael filius Aly, quem plerique sequuntur, scribit, Chadigen Mahumeti uxorem, omnium primam in illum credidisse. Secundum ponit Aly filium Abutalebi, patruelem Mahumeti, quem ipse adhuc puerum in contubernium suum à patre familia gravato acceperat. Tertium Zaidum filium Harethæ libertum ipsius Mahumeti, à Chadige illi donatum, & ab eodem in filium adoptatum. Mox alii nonnulli in partes ejus transierunt, clandestinis illius hortationibus, quibus per tres annos plures juniores sibi adjunxit, allecti. Posteà publicè legem suam prædicandi mandatum à Deo se accepisse affirmans per verba illa Alcorani: *Et prædica contribulibus tuis propinquioribus*; præcepit patrueli suo Aly nondum ex ephebis egresso, ut eos, qui erant ex familia Abdalmotallebi, (ad quadraginta circiter viros perveniebant) ad convivium invitaret, tantumque cibi apponeret, quantum vix uni homini satis fuisset. Id fecit Aly, omnesque ad satietatem comederunt. Cùm autem Abulaheb, unus ex convivis, hoc magicis artibus tribuisset: omnes à Mahumeto, sectam suam illis prædicare volenti, tanquam à præstigiatore discessere. At ille præcepit Aly, ut eosdem sequenti die ad simile convivium invitaret. Venerunt igitur rursum universi; prandioque absoluto, cœpit Mahumetus illis sectam suam prædicare, eosque ad sui sequelam adhortari. Verùm nemine ei respondente, solus Aly obtulit sese illi asseclam & adjutorem: quamobrem Mahumetus Vicarium suum illum constituit, cui omnes obedire deberent. Hoc verò risus magnos excitavit inter convivas, cùm viderent, novum Prophetam puero vices suas delegasse.

Cœpit intereà religionem suam palam evulgare; nec obstiterunt ei Meccani, donec eorum deos conviciis appetere, & ipsos impietatis atque infidelitatis cœpit redarguere: tunc enim eum prohibere, atque hostiliter insectari cœperunt. Cùm autem Abutalebus nepotem acriter defenderet, venerunt ad eum Corasini, rogaveruntque, ut Mahumetum à se ejiceret, proculque amandaret. Conatus est ille blandis verbis ac promissis Corasinos lenire. Sed cùm Mahumetus in sua secta vulganda, eorumque superstitione damnanda persisteret, Abutalebum minis, & armis terruere, nisi quantocyus vel Mahumetum ab incœpto prohiberet, vel in exteras regiones amandaret. Perterritus senex, nepotem advocat, Corasinorum minas commemorat, ut ab incœptis desistat hortatur. Ille verò obstinatissimum se in proposito suo ostendens, non sine lacrymis à patruo indignatus discessit. Sed revocavit eum Abutaleb, promisitque se illi contra adversarios defensorem & adjutorem. Non cessabant intereà Meccani Mahumetum, ejusque asseclas vexare. Ut autem à patruo illum obtinerent, postmodum occidendum, adolescentem pulcherrimum, nobilissimum, ac deliciosissimum, nomine Emarat filium Validi, nepotem illi adoptandum obtulerunt, dummodo Mahumetum interficiendum ipsis traderet,

Sed

Sed recusavit hoc Abutaleb, nimis se ridiculum fore asserens, si extraneum alendum domi suæ reciperet, ut nepotem ejiceret ab ipsis occidendum.

Hoc tempore nonnulli sese Mahumeto socios addebant, religionis veræ specie ab eo allecti: prædicabat enim unum Deum: idolorum vanitatem manifestè ostendebat: futuri Judicii, ac Gehennæ metu homines deterrebat: Paradisum, deliciis, & corporeis voluptatibus plenum proponebat: Imperium denique & potentiam asseclis suis promittebat. Inter eos, qui hoc tempore sectæ illius adhærere, unus fuit Talha, qui asserebat, se interfuisse in Emporio Bosroæ, ubi quidam monachus cognovit Mahumetum fore Prophetam, eique futura multa prædixit. Hunc sequutus est alius quidam nomine Abubacar filius Abu-cahaphæ: sed Nuphel filius Chavailed, Princeps Corasinorum, utrumque arripuit, atque in arctissima vincula conjecit.

Cùm verò die quadam Mahumetus prope montem Sapha moraretur, Abugehel ejus patruus, sed semper illi infensus, cœpit eum maledictis incessere. Nihil patruo Mahumetus respondit: sed Hamza, qui ejus partes sequebatur, hoc audito, Abugehelum cum aliis armatis adorsus est, ac malè multavit. Quamobrem Mahumetus Hamza ad sectam suam propagandam deinde semper usus est.

Inter eos, qui illum hostiliter insectabantur, fuit Omar filius Chottabi. Hic arrepto gladio, perrexit ut eum occideret. Sed deterruit illum Naim filius Abdallah. Habebat autem Omar sororem, & nepotem, qui Mahumetum sequebantur. Hos cùm Omar invenisset legentes in quodam codice Suram vigesimam Alcorani, cui titulus est: *Tah*: voluit per vim codicem à sorore arripere, tandemque minis & verberibus illum obtinuit, sed non sine promissione restituendi. Cùm autem cœpisset codicem legere, lectionis pulchritudine allectus, ad Mahumetum se contulit, atque in illius verba juravit. Cùm pergeret Mahumetus sectam suam evulgando, & Alcoranum recitando, alii alia de eodem Alcorano pronuntiabant; quibusdam poesin, quibusdam solutam orationem, quibusdam præstigium, seu carmen magicum, illum esse affirmantibus. Quamobrem convenerunt ad Validum filium Mogheiræ, poeticarum rerum peritissimum, sine cujus censura, & approbatione, carmina nulla vulgabantur, ut illius sententiam de Mahumeti Alcorano explorarent. Ille advocatum ad se Mahumetum, rogavit, ut aliquid sibi de libro suo recitaret. Hic verò legit ei verba illa, quæ primo loco in Alcorano ponuntur: *In nomine Dei Miseratoris, Misericordis*. Quibus auditis, in profusos risus Validus erupit. Cùm enim esset Jemanita quidam, qui *Miserator* (Arabicè الرحمن Alrahhman) vocabatur; existimavit Mahumetum invitare homines ad illum, tanquam Deum, adorandum. Sed cùm Mahumetus Validum de errore suo commonuisset, legit illi Suram 41. quæ inscribitur حم السجدة *H. M. Adoratio*. Cùmque pervenisset ad ea verba versiculi 14. *Quòd si longè recesserint, dic illis: Comminor vobis supplicium, sicut supplicium Aad, & Themud*: totus exhorruit Validus, itaut arrexerint se capilli capitis ac pili barbæ ejus: tacitusque discessit, nec ultra ad Corasinos, qui præsentes fuerant, reversus est. Illi suspicati sunt, Validum Mahumetanum factum fuisse. Sed Validus hanc ab eis suspicionem removit: se tamen ex Alcorani verbis conterritum fuisse, ingenuè confessus est. Interrogatus autem, quid de illo sentiret: post multum temporis spatium respondit, illum esse opus magicum, ad hominum corda fascinanda. Alii tamen scribunt, Mahumetum non verba ex Sura 41. allegata Valido legisse, sed illa, quæ habentur in alia Sura: *Certè Deus præcipit justitiam, & beneficentiam, & ut donetur propinquis: & prohibet obscœnitatem, & injustitiam & violentiam. Ad hoc hortatur vos, ut commonefiatis*.

Cùm autem viderent Meccani, Mahumetum novam sectam instituere, & se Prophetam, in Pentateucho & Euangelio à Deo promissum, jactare: primò exigere cœperunt ab eo miracula, tanquam testimonia, quibus illum à Deo missum fuisse credere possent. At ille semper se excusavit, affirmans, non ad miracula patranda, sed ad veritatem prædicandam se missum fuisse: aliasque excusationes afferebat, quas videre licet in Alcorano. Deinde miserunt ad Judæos, qui erant in Medina, quosdam è suis, ut rescirent ab eis, utrum aliquid de Mahumeto in sacris eorum Libris reperiretur. Responderunt illi, se nihil prorsùs in scripturis suis invenire, quod ad hujusmodi hominem pertineret: posse tamen Meccanos cognoscere, utrum hic Propheta esset, nec ne: si nimirum ad quædam, de quibus interrogaretur, legitimè respondisset. Erant hæc, quædam quæstiones levissimæ, & prorsùs ridiculæ, de quibus vide in Prodromo, par. 2.

Postremò, ut probaret Mahumetus Meccanis suis, se verum esse Prophetam, & Dei legatum: sæpiùs eosdem ad aliquid Alcorano suo simile conscribendum provocavit: sanctè affirmans, eos, etiamsi universi simul ad hoc convenirent, & prætereà Dæmones omnes in auxilium advocarent, nunquam tamen, ne unam quidem Suram, parem vel similem suis esse facturos: prout etiam in ipso Alcorano confirmatur.

CAPUT DECIMUM.

De Emigratione Sociorum Mahumeti in Æthiopiam.

Cum pergerent Meccani, præsertim Corasini, Mahumeti contribules, illum, & ejus asseclas divexare, atque in dies acriùs contra eos desævirent; præcepit Mahumetus suis, ut in Æthiopiam ad النجاشي *Alnogiasci* (hoc enim nomine Æthiopum Reges vocabantur) confugerent: præfecitque eis Giaapher filium Abu-taleb, patruelem suum, qui cum septuaginta viris conscensa navi solvit Æthiopiam versus. Id cùm Coraisitæ rescisent, miserunt & ipsi aliquot è suis post eos, sub ductu Amru filii Aàs Sahemiensis, & Emarat filii Valid, adolescentis omnium Meccanorum pulcherrimi, ac deliciosissimi: qui in navi ebrius, uxorem Amru voluit osculari. Sed cùm Amru uxoris suæ injuriam vellet arcere, arripuit eum Emarat, ut in mare projiceret. Verùm obstitere socii, ne eum demergeret, non tamen ne uxorem ejus oscularetur. Quid verò in Æthiopia evenerit, vide in parte 2. Prodromi. Cùm autem scripsisset Mahumetus ad Alnogiasci Epistolam, qua invitabat eum ad sectam suam, rescripsit ei Alnogiasci in hæc verba.

In nomine Dei Miseratoris Misericordis. Mahumeto Legato Dei, Alnogiasci Alasham filius Aibar. Pax super te, ò Propheta Dei, qui direxit me ad religio-

ligionem Aslam. Jam pervenit ad me Epistola tua, ò Legate Dei. In eo quod scripsisti de Jesu, testor Dominum Cæli, & terræ, Jesum nihil addidisse illis, quæ tu dixisti. Jam agnovimus id quod scripsisti ad nos, & securo hospitio recepimus patruelem tuum, & socios ejus. Profiteor autem, te esse legatum Dei verum, & veridicum: & juravi fidelitatem tibi, & patrueli tuo: & professus sum religionem Aslam in manibus ejus Deo Domino sæculorum. Jamque misi ad te, ò Propheta Dei, Alariban filium Alasham filii Aibar. Ego sanè non possideo nisi animam meam. Quòd si volueris, ut veniam ad te, veniam, ò Legate Dei. Ego enim testificor, id quod tu dicis, esse veritatem.

Addit Auctor, Regem misisse ad Mahumetum munera multa, inter quæ fuit ancilla nomine Maria Cophtha, quæ peperit Mahumeto filium, nomine Ebrahim. (Sed omnes conveniunt, hanc non à Rege Æthiopiæ, sed ab Almacuceo Præfecto Alexandriæ illi donatam fuisse: & idem fatetur hic Auctor, dum agit de ancillis Mahumeti: ex quo patet, quanta fides Mahumetanis historicis adhibenda sit.

Auctor est Thalebiensis, Regem hunc Æthiopum Mahumetanum obiisse; & Gabrielem, mortem ejus Mahumeto revelasse; & effecisse, ut stans in Medina, corpus ejus defuncti in Æthiopia intueretur. S. Petrus Paschasius, non ex sua, sed ex Maurorum fide, scribit; Regem hunc, Tregessium dictum fuisse. Cùmque Æthiopes illum ad Mahumeticam sectam proclivem viderent, occidere eum voluisse: sed ipsum sese ab eorum manibus liberasse, Christianæ fidei professionem, licet fictè ac fraudulenter, scribendo, eamque publicando.

Ne autem aliquid nugarum, quas hìc Mahumetani Auctores excogitarunt, omittam, illud appendicis loco subnecto, quod refert liber اعلام الهدى Cùm puella, quæ flabello muscas à Rege Æthiopum abigebat, aspectu & amore Emarat, illius adolescentis speciosissimi, capta fuisset, & ab eodem per literas requisita, pretiosissima illi unguenta, quibus Rex tantùm utebatur, clam misisset; id ut Rex rescivit, noluit illum occidere, ne fidem securitatis jam datam violaret: sed jussit per foramen virgæ virilis illius, instrumento quodam hydrargyrum, seu argentum vivum, immitti, quo ille in furorem actus, in sylvas ac nemora inter feras vagabatur: tandemque à suis captus, tandiù sese inter eorum manus concussit, & agitavit, donec animam efflavit.

CAPUT DECIMUMPRIMUM.

De his, quæ Mahumetus, & ejus asseclæ passi sunt ab Infidelibus Meccanis.

NOn cessabant interim Meccani, & præsertim Corasini, quorum dux erat Omar Abu-laheb, Mahumetum, & ejus socios divexare. Cùmque die quadam sederet Mahumetus in Petra, qui erat locus prope Caabam; projecerunt quidam ex ipsis secundinas ovis super eum. Ille tantam injuriam sibi perferendam minimè ratus, venit ad Abutaleb patruum suum, conquerens de eo, quod à Corasinis passus fuerat. Abutaleb jussit Hamzam, arrepto gladio, ingredi secum in Caabam, ubi Corasini assidebant, & singulorum labiis secundinas illas affricare; reluctantes verò gladio confodere. Id fecit solerter Hamza, nec ullus ei resistere, aut sese defendere ausus est. Alius Auctor nomine Abu David, scribit, secundinas illas fuisse cameli, & conjectas à quodam nomine Akeba filio Abu Moait, Corasinorum hortatu, supra dorsum Mahumeti sese in precibus incurvantis. Id autem videns Phatema Mahumeti filia accurrit, & abstulit à dorso ejus secundinas illas, maledictis onerans eos qui hoc fecerant. Ipse etiam Mahumetus diras imprecatus est illis, à Deo exposcens ultionem. Habetur autem ex vetusta traditione, hos universos in prælio Bedrensi occisos fuisse, & eorum cadavera in puteum Alcalib, vel juxta alios Janzair, fuisse projecta.

Conquerentibus autem Mahumeti sociis de his, quæ à Meccanis patiebantur (nam ex iis quidam miserè torquebantur, ac discruciabantur) hortabatur ille eos exemplo Martyrum Christianorum, promittens illis, hujusmodi tempestatem quamprimùm cessaturam. Interim Abugehel transfodit hasta uterum Sammiæ matris Omar, quòd Mahumetum sequeretur. Corasini verò videntes hanc sectam in dies augeri, conspiravere inter se, ne quis cum Mahumeti cognatis & propinquis, nimirum Hasemitis, & Abdalmotallebitis iniret matrimonia, aut negotia ulla exerceret: deque hac re Decretum sanxerunt, quod in Caabæ medio suspendere. Id videns Abu-laheb Hasemita, transiit ad partes Corasinorum reliquorum, unà cum Ommogemila uxore sua, confugientibus cæteris Hasemitis ad Abutaleb, seque intra septa illius ab adversariorum furore tuentibus. Ommogemila autem virgas spinosas in via, per quam transiturus erat Mahumetus, ponebat, ut in eas pedibus impingens, sauciaretur.

Per spatium trium circiter annorum commoratus est cum Hasemitis in septis Abutaleb, qui post novem ferè menses, mortuus est. Auctor de signis Directionis, scribit, Mahumetum in septis patrui quatuor annos commoratum fuisse, quamvis subinde furtim egrederetur ad conventicula nonnullorum, quos non adeò adversarios sibi esse sciebat, legeretque ipsis Alcoranum suum. Post duos autem menses egressionis ejus à septis, defunctum esse Abutaleb; post cujus obitum, transacto quinto ac trigesimo die, mortuam fuisse Chadigen. Hæc duo infortunia maximo dolore Mahumetum affecerunt. Addit Sciahinsciah anno quinquagesimo, & mense tertio vitæ Mahumeti, venisse ad eum dæmones, seu genios Nisibinos, atque in eum credidisse.

CAPUT DECIMUMSECUNDUM.

De Nocturno Mahumeti itinere in Jerusalem, ejusque in Cælum translatione: & de incremento Sectæ illius.

QUæ de hoc Mahumeti nocturno itinere Auctores Arabes fusissimè enarrant, nullam aliam habent fidem, quàm quæ futilibus unius Mahumeti dictis debetur: omnia enim inter ipsum, & fictitium illum Gabrielem noctu transacta sunt. Nimis longum ac prorsus molestum esset totam hìc fabulam referre. Vide, quæ dicam in Prodromo par. 2.

Post mortem Chadiges, & Abu-taleb (quem plerique idololatram mortuum fuisse scribunt) circumibat Mahumetus conventus Meccanorum, & nobilissimos eorum blandis verbis ad sectam suam allectos attrahere conabatur: nihil aliud ab eis exigens, nisi ut ipsum tuerentur, ne quis eum occideret, donec legem suam publicasset. At omnes eum tamquam

quam impoſtorem ac nebulonem magno cum ſpretu rejecerunt. Quamobrem Mecca diſcedens, profectus eſt in Taiph, Urbem Arabię, ad populos Tekiphenſes, ſperans, ſe ab illis benignè recipiendum. At verò ſpes ſua illum fefellit; etenim hi quoque tamquam erronem ac ſeductorem è finibus ſuis illum expulere: & obſidentes hinc inde vias, per quas tranſiturus erat, lapidibus pedes ejus infeſtare cœperunt: quamobrem malè ſaucius, ac dolore triſtitiaque exagitatus, in hortum quendam confugit: unde etiam, quia illius Dominos ſibi infenſos eſſe cognovit, ſtatim diſcedere coactus fuit. Sed illi miſerunt poſt eum adoleſcentem Chriſtianum, nomine Adas, natione Ninivitam, qui aliquot uvæ racemos ſecum deferebat. Hunc ubi Mahumetus vidit, & ex ipſius confeſſione Ninivitam eſſe cognovit: *E civitate* (inquit) *viri optimi es tu*; *Jonæ ſcilicet filii Matai*. Cui dixit Adas: *Undenam Jonam noſti?* Reſpondit ille: *Ego ſum legatus Dei: & Deus mihi hiſtoriam Jonæ revelavit*. Cùmque eandem hiſtoriam adoleſcenti narraſſet; ille procidens, pedes ejus eruore fœdatos oſculabatur, prophetam eum eſſe exiſtimans.

Inde Meccam regreſſus, ut Caabam religionis gratia ſepties de more circumiret; antequam Urbem ingrederetur, miſit quendam è ſuis aſſeclis, qui amicos rogaret, ut ſibi in eo religionis officio aſſiſterent, ne à Coraſinis injuriam aliquam pateretur. Sed omnes id facere recuſarunt, præter Motaam filium Addi, qui libenter ſe illi cuſtodem ac defenſorem exhibuit. Ingreſſus igitur Mahumetus Meccam unà cum Zeido liberto ſuo, Caabam ſepties circumivit, defendente latus ejus Motaamo cum decem filiis armatis. Id videns Abugehel, Coraſinos contra eum, & contra Motaam filioſque ejus incitavit. Nec tamen obtinuit, ut Mahumetum à ſacra circumitione impediret: qua peracta, gratias egit Mahumetus Motaamo: nec tamen hoſpitio illius ultra unum diem uti voluit, eò quòd eſſet idololatra, atque infidelis.

Accidit hoc eodem tempore, ut Aſaad filius Zeraræ Chazragenſis veniret Meccam, auxilium contra Auſinos Chazragenſium hoſtes petiturus, ſimulque Ædem ſacram viſitaturus. Cùm autem audiſſet anteà à Judæis, eo tempore Prophetam Mecca egreſſurum, ſimulque ea, quæ circa Mahumetum contingebant, & per urbem vulgabantur, intelligeret; ſuſpicatus illum eſſe Prophetam à Judæis prænuntiatum; rogavit Otbam filium Rabiæ, apud quem diverterat, ut ubinam Mahumetus eſſet, ſibi indicaret. *Invenies illum* (inquit Otba) *in foro Petræ prope Caabam, quam ſi circumieris, illum omninò videbis. Sed cave omnino ne eum vel audias, vel alloquaris: eſt enim præſtigiator inſignis, & facilè dementabit te*. Aſaad ſacram Ædem obiturus, ut ab hoc ſe periculo liberaret, goſſypio aures obturavit, oculoſque valdè depreſſos tenebat. Verùm prima vice circuitus ſui ſemel quaſi furtivè Mahumetum ſuſpexit. Secunda verò vice non ſolùm curioſiùs eum intuitus eſt, ſed etiam goſſypio ex auribus extracto, ad illum propius acceſſit, atque amicè ſalutavit. Cùmque Mahumetus ſalutem illi reſtituiſſet: interrogavit eum Aſaad, quidnam novæ religionis prædicaret. Ille verò reſpondit, ſe docere homines unius Dei cultum; beneficentiam erga parentes; abſtinentiam à cæde filiorum ob inopiam, & cujuſcumque alterius hominis citra legum præſcripta; flagitiique omnis etiam clandeſtini fugam. Præterea pupillorum bona non attingere: juſtam menſuram in rebus vendendis & emendis ſervare: perjurium ac mendacium effugere: & promiſſa Deo complere. Statim in verba Mahumeti juravit Aſaad, obtulitque ei quemdam ſocium ſuum, qui Decuan vocabatur: & hic quoque in eum credidit, recognoſcens in eo omnia illa, quæ de venturo per id tempus Propheta Judæi anteà ſibi prænuntiaverant. Deinde rogavit uterque Mahumetum, ut in ipſorum regionem virum mitteret, qui indigenas Alcoranum doceret. Miſit igitur Mahumetus cum eis Moſaab filium Omeir, adoleſcentem pulcherrimum ac florentiſſimum, & in magnis deliciis apud ſuos enutritum; qui, propter Mahumeti ſequelam, multa à domeſticis perpeſſus fuerat. Didicerat hic multa ex Alcorano: quamobrem cùm ad Chazragenſes perveniſſet, Mahumeti ſectam unà cum Aſaad & Decuan ſingulas domos circumiens prædicabat; crediderunt que ex qualibet familia unus vel duo: illi autem, qui Moſaabo adhærebant, erant juniores. Abdallah verò filius Obai princeps inter Chazragenos obſiſtebat Aſaado, ac Decuano, ne novam religionem prædicarent: illi autem venerunt unà cum Moſaabo ad Saad principem Auſinorum, avunculum ipſius Abdallah, rogantes eum, ut id ipſis permitteret, quod nepos negaverat. Sed cùm animadvertiſſet Saad, ad eorum adventum magnam juniorum turbam confluxiſſe, & curioſiùs Alcorano aures præbere; tanquam juventutis corruptores juſſit eos procul amandari. Sed is, per quem hoc præceperat, Oſeid nomine filius Hodheir, vir primarius inter Auſinos, audita à Moſaab una Alcorani Sura, Mahumetanus factus eſt. Saad quoque cùm vidiſset Oſeid redeuntem vultu mutato; & audiſſet à Moſaab Suram حم, quę incipit: *Demiſſio à Miſeratore Miſericorde*; Mahumeti ſectam ſuſcepit. Mos autem, ſeu ritus, quem in ſuſcipienda hac ſecta eo tempore ſervabant, hic erat. Aqua ſeſe lavabant: deinde duas veſtes mundas induebant: tum pronuntiando conſuetam fidei profeſſionem; *Non eſt Deus, niſi Deus*; *Mahumetus Legatus Dei*; bis ſeſe incurvando, orabant. Congregavit igitur Saad univerſum populum, & hortatus omnes ad novam religionem amplectendam, præcepit Moſaabo, ut eam palàm prædicaret, (qui ſcilicet magis venuſtate vultus ad libidinem, quàm ſermonis vi ad pietatem poſſet homines allicere.) Magna propterea Chazragenſium, & Auſinorum multitudo in regione Medinæ, etiam ex nobilioribus, Eslamiticam legem profeſſa eſt, præſertim propter teſtimonium Judæorum: (at hi nihil, quod pro Mahumeto faceret in Libris ſuis eſſe aſſerebant:) quæ omnia ſcripſit Moſaab in Mahumetum in Meccam, ubi ex oppoſito, quiſquis Mahumeto ex Coraſinis adhæſiſſet, verbera & ſupplicia à contribulibus ſuis perferre cogebatur. Sed Mahumetus eos in Medinam ad Chazragenſes, & Auſinos tranſmittebat, à quibus humaniſſimè excipiebantur: illos verò Meccam, ſacræ peregrinationis cauſa, venientes, pari humanitate Mahumetus recipiebat.

Cùm igitur Mahumetani in magnum numerum, præſertim Medinæ, excrevisſent, omneſque in Mahumeti obſequium viribus atque opibus ſuis eſſent parati, elegit ille duodecim ex ipſis, tanquam cæterorum duces, innuente ſibi ſingulos Gabriele, ad ſimilitudinem, ut ajebat, Moyſis, qui totidem pręfectos Iſraelitis conſtituit. Erant autem ex his novem Chazrageni, & tres Auſini. Omnes verò ſe illi fidelitatis ſacramento obſtrinxerunt in loco, qui dicebatur جمرة العقبة *Gemarat Alakeba*. Fuit hæc prima Mahumeti inauguratio in Principem: in qua, ut

ut scribit Sciahinsciah, duodecim prædicti Moslemorum duces, (qui vocati sunt الانصار *Alansar*, idest *Auxiliatores*,) obligaverunt se Mahumeto, بيعة النساء *Sacramento mulierum*, quod continebat promissionem colendi unum Deum: non furandi: non mœchandi: non occidendi filias suas, & non mentiendi. Fortasse quia hæc, mulieres potiùs, quàm viros bellatores respiciebant: vel quia æquè ad viros atque ad fœminas pertinebant.

Ponit idem Sciahinsciah secundam Mahumeti inaugurationem eodem in loco Gemarat-alakeba, anno tertiodecimo post acceptum munus propheticum, cùm Mosaab jam commemoratus, rediens Meccam, duxit secum ex iis, qui Eslamiticam sectam professi fuerant, tres ac septuaginta viros, ac duas mulieres. His, cùm in locum prædictum convenissent, legit Mahumetus Alcoranum; ac deinde ita loquutus est: *Accipiam sacramentum vestrum, eum pacto, ut defendatis me ab iis incommodis, à quibus defenditis uxores vestras, & filios vestros*. Cum hac igitur conditione fidelitatem suam illi juramento obstrinxere. Mahumetus verò in signum fidei eorum à se acceptæ, extensa manu, promisit illis, si pro ipso occiderentur, Paradisi felicitatem. Quibus ita peractis, edixit suis asseclis emigrationem è Mecca in Medinam. Itaque singuli cœperunt paulatim emigrare: ipse tamen Meccæ remansit, expectans, ut ajebat, præceptum Dei.

Huic subitæ emigrationi Diabolum causam dedisse ferunt, qui immiscens se Corasinis, cæterisque Meccanis, magnis vocibus contra Mahumetum & Mahumetanos eos incitavit, tanquam contra novarum rerum molitores, quippe qui in monte Akeba simul convenissent, & Mahumeto ipsi, tanquam Regi, sese fidei sacramento obligassent. Sumptis igitur armis cucurrerunt contra eos magno cum furore in Akebam. At Mahumetus eorum clamore strepituque audito, jussit suos, quantumvis pugnare cupientes, clam recedere. Remansitque solus ipse unà cum Hamza, & Aly: qui duo, arrepto gladio, in clivo montis constitere. Cùmque Corasini supervenientes, quærerent ab eis, quodnam conventiculum illic contra rem publicam ageretur: negavit Hamza, conventiculum ullum eo in loco haberi: seque tantùm ibi unà cum Aly reperiri: si quis verò eorum ulterius transire auderet, comminatus est, se illum gladio confossurum. Quamobrem regressi sunt Corasini, post quos Mahumetus etiam è latebris egressus, Meccam repetiit, discedentibus asseclis ejus Medinam versus, non simul omnibus, sed singillatim, & cum intervallo, ne possent adversariis suspicionem movere.

CAPUT DECIMUMTERTIUM.

De Transmigratione Mahumeti è Mecca in Medinam, quæ dicitur Hegira.

Cum Meccani, & præsertim Corasini, viderent res Mahumeti majus in dies robur acquirere, timentes rebus suis, convocato Senatorum Concilio, illum è medio tollere decreverunt. Miserunt igitur, qui eum noctu domi commorantem occiderent. At cùm id Mahumetus præsensisset, collocato Aly in lecto suo, vesteque striata, qua ipse utebatur, cooperto, domo aufugit, iterque arripuit versus Medinam. Corasini verò ita se illusos ægrè ferentes, probè Aly pulsavere, reque infecta discesserunt. In fuga obvium habuit Mahumetus Abubacrum, cum quo pervenit ad montem Thaurum, ibique speluncam quandam ingressus, triduo in ea latitavit, donec illi, qui à Corasinis ad eum insequendum & capiendum missi fuerant, de illo inveniendo desperantes regrederentur. Fingunt hìc quidam miraculum: araneas os speluncæ, in qua Mahumetus cum Abubacro latitabat, telis suis repentè cooperuisse. Fabulæ Thalmudicæ de David.

Post triduum Mahumetus spelunca egressus, pastore quodam duce, per ignotas semitas (comparato priùs ab amicis Meccanis viatico) Medinam versus tendebat. Addiderunt se illi nonnulli socios itineris, cum quibus noctem totam, & partem sequentis diei vagatus, pervenit cum illis ad locum quemdam salebrosum ac lutosum, ubi à quibusdam Corasinis, qui eum insequebantur, deprehensus, sese ab eorum manibus, non miraculo, ut fingunt, sed astu, & arte liberavit.

Antequam ulteriùs progrediar, lectorem admoneo, Mahumetanos computare annos suos ab hac Hegira, seu transmigratione Mahumeti è Mecca in Medinam: quæ incidit juxta probabiliorem sententiam in annum Christi sexcentesimum trigesimum & unum, circa mensem Martium, cùm esset Mahumetus quinquaginta ac trium circiter annorum.

Pervenit tandem profugus Medinam, atque hospitio exceptus est per quatuor dies à quodam Medinensi nomine Chaltum, in loco qui dicebatur Coba, ubi jecit fundamenta Meskitæ, seu Oratorii Cobensis. Inde egressus, obviam habuit magnam virorum ac puerorum turbam; ascendentibus multis supra tecta domorum, ut eum viderent: universique felicitatem illi apprecabantur. Plures ei hospitium obtulere: sed Abu-Ajub, unus ex duodecim Adjutoribus, arrepta ejus camela, coegit illum divertere in domum suam. Apud eum igitur moratus est, donec compleretur ædificium Meskitæ, quam ædificare decreverat in loco, in quo constiterat, ac genua flexerat camela ejus.

Intereà advenit è Mecca Aly cum familia sua: cœperuntque asseclæ Mahumeti confringere simulacra idolorum Medinensium, in quo egregiè se gesserunt duodecim Adjutores, & septuaginta viri, qui se peculiari sacramento obstrinxerant Mahumeto, cujus secta magnum ab hoc tempore accepit incrementum.

CAPUT DECIMUMQUARTUM.

De his, quæ primo anno Hegiræ evenere.

Morabantur in Medina plures Judæi, qui venientes ad novum Prophetam, interrogaverunt eum, quisnam esset, & quam legem prædicaret. Ille verò respondit, se prædicare unitatem Dei: seque esse Legatum ejus, & Prophetam illum, qui prænuncebatur in Pentateucho eorum: exposuitque eis quædam vaticinia futilia; quæ de se in eodem Pentateucho reperiri, & Sapientibus ipsorum notissima esse affirmabat. Judæi, ne cum homine fanatico ac potenti certamen susciperent, vel, ut eidem assentarentur, responderunt; verissima esse, quæ ipse dicebat: propterea se ad eum venisse, rogaturos, ut sibi permitteret, ne essent pro ipso, neque contra ipsum: eodemque modo ipse se cum eis haberet, donec appare-

pareret, quem exitum res ejus essent habituræ. Consensit illis Mahumetus, & hujusmodi pactum inter utrosque firmatum est.

Intereà Mahumetus Meskitam eo in loco, ante quem camela ejus primò constiterat, nempe in stabulo, cœpit ædificare, ad cujus fundamenta ipse etiam lapidem humeris portavit, ac manibus conjecit. Exstructa autem Meskita ad staturam hominis in altitudine, cum longitudine, ac latitudine centum cubiturum: ut homines à fervore Solis defensarentur, super ligneas columnas, ex ramis palmarum umbracula composuit: atque in ambitu Meskitæ sibi suisque asseclis habitacula ædificavit.

Hoc anno (quamvis alii anno secundo evenisse scribant) tradidit Mahumetus in sponsam Phatemam filiam suam adhuc novennem patrueli suo Aly, à quo accepit in dotem duodecim uncias ريش *plumarum* (i. pennarum struthionis, quæ in pretio habebantur) & loricam ejus, cùm nihil aliud penes se Aly haberet. Mahumetus etiam duxit Aiſam filiam Abubacri, adhuc septennem: quamvis Ismael velit duxisse eam octo mensibus ante Hegiram. Hanc solam accepisse virginem scribunt Moslemi; quasi verò prodigium sit, quòd adhuc septennis jam scortum non esset. Refert Abdalrahman Hamdanius in libro الشبعيات *Septenariorum*, Abubakrum diù restitisse, ne filia in tàm parva ætate nuberet Mahumeto. At ille asseruit, Deum sibi præcepisse, ut eam duceret. Quamobrem Abubaker misit filiam cum calatho dactylorum ad Mahumetum, qui ubi puellam solam in cubiculo, in quo erat, aspexit, scribit Auctor prædictus, مد يده للمباركة واخذ بطرف رداءها ومدها اليه: *Porrexit manum suam benedictam, & arripuit extremitatem pallioli ejus, & extendit eam ad se.* Tantam hominis petulantiam non ferens puella, (pergit Auctor) *torvo iratoque aspectu eum intuita, dixit: Homines vocant te Fidelem: verùm hoc quod in me agis, perfidum te ostendit. Et retrahens ad se vestem, exivit è manibus ejus: venitque ad patrem suum, conquerens de eo, quod secum fecerat Mahumetus, ac dicens: Ille apprehendit me per vestem, & extendit me.* Quibus verbis non obscurè innuit hominis lasciviam ac petulantiam. At pater, puellæ blanditus: *Deus* (inquit) *jam despondit te Mahumeto: atque adeò hic tecum egit tanquam cum sponsa sua.*

Usque ad septimum mensem (quamvis alii usque ad decimum octavum scribant) servavit Mahumetus Medinæ ritum in orando, quem Meccę observaverat, convertendo scilicet se ad templum Jerosolymitanum. Id ei exprobrantibus Judæis se convertere duabus vicibus ad Templum Jerosolymitanum, & duabus ad Meccanum. At deinde semper in orando ad Templum Meccanum se convertebat.

Mense octavo hujus anni, inter se ac suos confraternitatem instituit: ita ut ipse prior acceperit in fratrem Aly filium Abutaleb patruelem suum. Deinde quilibet Moslemorum cæterorum, alteri Moslemo sese vinculo fraternitatis obstrinxit.

CAPUT DECIMUMQUINTUM.

De anno Hegiræ secundo.

HOc anno instituit Mahumetus jejunium mensis lunaris Romadhan: cujus jejunii leges in secunda Alcorani Sura præscribuntur. Ut autem statum rerum Corasinorum in Mecca exploraret, misit quosdam è suis, qui cùm in itinere in mercatores Corasinos incidissent, deprædati sunt eos, duosque præcipuos ad Mahumetum captivos adduxerunt.

Plura commisit hoc anno cum populis Medinę confinibus prælia. Primum fuit contra Giobeinenses: in quo cùm jam utraque acies esset congressura, interposuit se sequestrem pacis Maged filius Amru Giobeinensis; quamobrem utrique sine certamine regressi sunt. Movit prætereà arma in Abava contra Dhamaræos: sed sine ullo conflictu reversus est Medinam. Deinde misit Amidam filium Hareth, ut pugnaret contra alios quosdam Meccanis fœderatos. At is etiam, re infecta, regressus est.

Paulò post suscepit expeditionem contra Corasinos: cùmque pervenisset eum exercitu prope hostes, illi in fugam se dederunt. Cùm autem non posset illos assequi, substitit ibi aliquot dies. Atque interim cum Dhamaræis pace composita, Medinam repetiit. Sed vix decem dies ibi transegerat, cùm Caraz filius Giaber per agros Medinæ cœpit excurrere, & pecora prædari. Quamobrem Mahumetus persecutus est eum usque ad torrentem Sephuan, qui pertinet ad Bedrum: proptereà appellatum fuit hoc, primum bellum Bedrense, seu Bedrense minus. Sed Caraz fuga se proripuit cum suis.

Eodem tempore misit Mahumetus Abdallah filium Giahsci in Nahalam, non ut pugnaret, sed ut Corasinorum consilia exploraret. Verùm cùm is in aliquot Corasinos, qui peregrinationem Meccanam susceperant, incidisset, uno ex illis occiso, duos vivos cepit: alii autem fuga saluti suę consuluerunt. Reversus Abdallah cum captivis & præda ad Mahumetum; ille factum improbavit, quòd in mense Moharram, quo bella prohibebantur, quippe sacro, contra hostes pugnasset: & aliquandiù renuit prædam, & captivos accipere. At ægrè ferens, si è manibus suis evasissent, protulit versiculum Alcorani, quo Deus (nempe sua dira cupido) præcipiebat ei, ut prædam illam, captivosque acciperet: sed captivos redimi permisit. Id ægrè tulerunt illius asseclæ, quia videbatur per hoc approbare bellum in mense sacro. Ille verò respondit, Deum sibi revelasse, ut quocumque tempore, etiam sacro, Fideles contra Infideles pugnare deberent.

Elapsis deinde duobus mensibus contigit bellum illud famosissimum, seu potiùs latrocinium infamissimum, quod appellatum fuit Bedrense majus. Cùm enim audivisset Mahumetus, redire è Syria cum mercibus Abu-Sophian filium Harbi, cum quadraginta mercatoribus Corasinis, ne præda tàm opulenta sibi effugeret, egressus est contra illos cum multis peditibus, & equitibus, & octoginta camelis. Id audiens Abu-Sophian, duxit suos cum mercibus super litus maris: misitque ad Meccanos, ut peteret ab eis auxilium. Illi autem mille circiter milites cum ducentis equis ad eum direxerunt. Cùm autem pervenisset Mahumetus in castra, obvium habuit ibi exercitum Corasinorum. Commissum est certamen: & occisi

sunt

sunt ex Corasinis septuaginta circiter viri, ac totidem capti. E Mahumetanis autem quatuordecim tantùm interfecti sunt. Constabat porrò exercitus Corasinorum minus mille viris. Mahumetani verò ad trecentos viginti circiter perveniebant. Fingunt hìc Moslemi sexcentas miraculorum quisquilias: quasi verò miraculis opus esset ad tàm macram emunctamque victoriam.

Hoc bello confecto, reversus est Mahumetus Medinam. Sed vix sex dies transierant, cùm expeditionem contra Selimitas suscepit. Verùm cùm ad eorum fines pervenisset, ibique triduum constitisset, re infecta, rediit Medinam.

Mox consequutum est bellum Savicense contra Abu-Sophian, qui cum centum, vel, ut alii scribunt, ducentis equitibus Medinæ appropinquaverat, Mahumetum aggressurus, qui contra eum statim exercitum suum movit, ad cujus aspectum Abu-Sophian cum suis in fugam se conjecit, abjecto viatico, quod ex ptisanis, & polenta constabat. Propterea hoc bellum dictum fuit غزوة السويق *Bellum Savic*, seu Savicense, idest *polentæ*.

Deinde post duos menses contigit prælium Duamarense. Cùm enim audisset Mahumetus, plures ex Gotphanensibus, sub duce Daathur, ad Medinæ fines deprædandos collectos fuisse, egressus est contra eos cum quadringentis quinquaginta viris. Sed hostes, cognito illius adventu, in montium cacumina confugere. Dum autem in Duamar cum exercitu moraretur, vehemens pluvia repentè supervenit, & Mahumetum, qui à suis recesserat, ventrem exoneraturus, totum madefecit, Quamobrem vestibus ad Solem siccandis appensis, ipse interim sub arbore procumbebat. De hoc commonitus Daathur à suis, arrepto gladio illum inopinantem adorsus est. Fingunt hìc miraculum: sed revera nullum aliud miraculum fuit, nisi quòd Mahumetus validè se defendit: itaut Daathur victum se videns, supplex ab eo vitam postulaverit, sanctè jurans, se in posterum fore Mahumetanum. Quidam scribunt, Mahumetum in hoc prælio instituisse orationem, quæ dicta fuit: صلاة الخوف *Oratio timoris*, de qua alibi dicemus.

Post sex menses fuit expeditio Caradensis, ita dicta ab aqua, seu puteo in Naged, nomine Carada: in qua cùm Mahumetus misisset Zeidum filium Harethæ, hic incidit in agmen quoddam mercatorum Corasinorum, qui visis militibus Mahumetanis, relinquentes jumenta ac sarcinas, in fugam se dederunt. Et ne iterùm in Mahumetanorum insidias inciderent, commutato itinere, per Mesopotamiam viam susceperunt: nec tamen ita etiam eorum rapacitatem effugere potuerunt.

Mense vigesimo Hegiræ, decrevit Mahumetus bello appetere Judæos Caincaenses, qui habebant peculiare domicilium in Medina, ubi cùm Mahumetus eos congregasset, hortatus est ad suscipiendam sectam suam: nisi id facerent, arma ipsius contra se experturos. Cùm verò illi audacter atque intrepidè respondissent, se nunquam religionem avitam esse deserturos: ita ille excanduit, ut statim arma moverit contra eos, & per sex dies in ipsorum arcibus eosdem obsederit. Quo tempore Abdallah princeps Chazragenorum rogavit Mahumetum, ut Judæos illos imperio suo subjiceret. Fecit id libenter Mahumetus. At illi hanc ignominiam sibi non ferendam rati, Medina discedentes in Syriam emigravere. Ismael filius Aly scribit, Judæos Caincaenses non sponte in Syriam emigrasse, sed à Mahumeto per vim expulsos fuisse; qui deinde omnia illorum bona diripuit, sub specie, quòd fœdus cùm ipso à principio initum violassent. At hoc fuit mera calumnia.

CAPUT DECIMUMSEXTUM.

De gestis à Mahumeto anno tertio Hegiræ.

PUgnavit hoc anno contra Corasinos, eorumque fœderatos in monte Ohod prope Medinam: quamobrem appellatum fuit hoc prælium Ohodense. Erant Mahumetani circiter mille: hostes verò ad duo, vel ut alii scribunt, ad tria millia perveniebant. Dum autem Mahumetus Corasinos expectaret, milites ejus seditionem excitavere, reditum in Medinam postulantes: & re ipsa trecenti circiter reversi sunt. At Mahumetus constanter cum reliquis perseverans, advenientes hostes invasit. Primo conflictu victi, ac profligati Corasini, magnam cladem acceperunt. At dum Mahumetani in diripienda fugientium præda avidiùs contra Mahumeti jussum detinentur, egressi hostes ex insidiis adorti sunt eos, occisoque duce Abdallah filio Giobeir, in fugam reliquos convertere. Mahumetus verò voce ac manu suos à fuga revocare studebat. Interim Aly, qui cum eo perstiterat, irruens in hostes, quoscunque obvios habuit, occidit. Cecidere ex Mahumetanis septuaginta, ex hostibus verò duo supra viginti. Mahumetus in speluncam quandam confugit, ibique delituit, postquam manus illius dextera jaculo vulnerata fuit, & facies ejus cum labio ferro discissa: prætereà brachium ejus lapide funda jacto graviter ictum; & duo dentes, vel ut alii scribunt, quatuor, excussi. Erat dux hostium Abu-Sophian, cujùs uxor, nomine Henda, cùm vidisset Hamzam patruum Mahumeti occisum, extraxit jecur ejus, cœpitque illud dentibus corrodere, ac devorare: aliæ verò mulieres ludicrum captantes de Mahumetanis occisis, abscissis auribus ac nasis eorum, torques ex eis sibi fecerunt. Mahumetus autem è spelunca egressus, cùm vidisset corpus Hamzæ patrui sui undique dilaceratum ac transformatum, juravit, se de eo vindictam in triplum sumpturum ex septuaginta Corasinis, si eos in manus habere potuisset. Deinde ita vulneratus, ac sanguine respersus venit ad Phatemam filiam suam, quæ in fletus erumpens, diras cœpit contra hostes imprecari.

CAPUT DECIMUMSEPTIMUM.

De gestis quarto anno Hegiræ.

HOc anno venerunt ad Mahumetum quidam ex Adhal, & Caret, rogaveruntque eum, ut mitteret è suis aliquos, qui illos in Alcoranica lege instruerent. Misit ille sex viros, qui cùm pervenissent prope eam gentem, Adhalenses ex insidiis illos adorti, tres occiderunt, tres autem vivos ceperunt: atque hos etiam deinde peremerunt.

Amer quoque Princeps Nagedinorum, quamvis Ethnicus, rogavit Mahumetum, ut mitteret aliquos Moslemos ad prædicandam suis novam religionem. Ille verò misit quadraginta è suis præcipuos. Sed cùm hi pervenissent in Birmaunam, is, qui jussu Amer eos duce-

ducebat, occidit Moslemum, qui portabat Alcoranum, cæteros verò, immissis armatis, trucidavit, præter unum, qui saucius fuga sibi salutem comparavit. Alius etiam Moslemus, qui à cæteris aberat, comperta suorum cæde, venit ad Mahumetum, eique, quod acciderat, narravit.

Deinde per sex menses obsedit Mahumetus Judæos Nodeirenses: qui tandem rogaverunt illum, ut fineret ipsos extorres abire, secumque asportare quę possent, præter arma. Id illis concessum fuit; quamobrem magna cum lætitia discessere, & partim in Chaiber, partim in Syriam se recepere. Alii rem ita narrant. Cùm postulasset Mahumetus pecuniam fœnebrem à Caab principe Judęorum, hic non solùm illam ei promptè exhibuit, sed etiam ad convivium invitavit, ut per fraudem occideret. At Mahumetus cùm fraudem persensisset, convivium recusavit: & post triduum è solo Medinensi Judæos ejecit. Hoc eodem tempore vulgavit Mahumetus præceptum de prohibitione vini, quod à Deo finxerat sibi traditum fuisse.

Postremò hoc eodem anno in mense Sciaaban egressus est Mahumetus cum exercitu pugnaturus, juxta id, quod inter ipsos convenerat, contra Abu-Sophian & Corasinos in Bedro. At Abu-Sophian Mecca cum suis egressus, audito Mahumetanorum numero, ac viribus, statim regressus est. Quamobrem Mahumetus etiam, diù illo frustrà expectato, rediit Medinam.

CAPUT DECIMUMOCTAVUM.

De anno quinto Hegiræ.

CUm intellexisset Mahumetus, Meccanos, atque alios Arabes simul conspirasse, ut bello eum in Medina adorirentur, jussit magnam fossam urbi circumduci: in qua effodienda, fingunt, nescio quæ miracula satis frivola ab eodem patrata fuisse, de quibus fortasse alibi dicemus. Fovea absoluta, supervenere octo millia ex conjuratis, duce Caab filio Asad: quos videntes Mahumetani, perterriti, contra Mahumetum obloqui cœperunt, fugamque tentaverunt. Triginta ferè dierum spatio hinc inde sagittarum jactu pugnatum fuit. Deinde convenerunt, ut res per monomachiam decideretur. Ex parte igitur conjuratorum electus fuit Amru filius Abdud: ex parte verò Moslemorum Aly filius Abutaleb, nepos ipsius Amru. Inito autem duello, occisus fuit Amru ab Aly: & interim ventus adeo vehemens excitatus est, ut omnia, quæ erant in hostium castris, susque deque revolveret. Deinde exorto inter conjuratos dissidio, omnes discessere.

Paulò post profectus est Mahumetus contra Judęos Coraiditas; cùmque ad eorum urbem pervenisset, obsidione eam cinxit per viginti quinque dies, post quos illi sese ei dedidere. At Mahumetus judicio Saad filii Moad, qui item erat Judæus, eosdem remisit. Libenter ipsi acquievere, sperantes, Saad, utpote ejusdem generis, sibi fore benignum. At ille, ut Mahumeto rem gratam faceret, jussit omnes viros occidi: mulieres verò & pueros captivos fieri, & facultates in prædam militibus Mahumetanis distribui. In partitione prædæ, Mahumetus elegit sibi Ricanam filiam Amru, eamque in uxorem accepit. Hoc factum Saad Scriptores Arabes vehementer detestantur, feruntque, illum à Deo propterea subita miseraque morte punitum fuisse. At Mahumetus non solùm illud non damnavit, sed etiam comprobavit, accipiendo sibi partem prædæ: ex quo apertè conjicitur, illum cum Saado de tanto scelere perpetrando convenisse: sed voluit ostendere, Saadum esse auctorem ejus, ut in illum odium hominum caderet, sibi autem ac suis emolumentum prædę proveniret. In eo etiam Mahumetus dedecus magnum commeruit, quòd cùm Coraiditas prædictos obsideret, tanquam unus ex lixis & calonibus, cœpit in eos convicia & maledicta conjicere. At illi eum amicè commonuerunt, ut modestiùs loqueretur, & ab intemperantia illa oris abstineret. Quæ admonitio adeò Mahumetum pupugit, tantoque rubore ac pudore perfudit, ut hasta è manu ejus, & pallium ex humeris exciderit, pedemque retrò pudibundus retraxerit.

CAPUT DECIMUMNONUM.

De iis, quæ anno sexto Hegiræ evenere.

HOc anno commissum est prælium contra populum Lokah in loco, qui dicebatur Dhucard, non longè à Medina. Cùmque hostes se fuga in saltibus proripuissent, Mahumetus regressus est Medinam.

Deinde profectus est contra Hajamitas, qui dicebantur Regienses. At illi etiam se in cacuminibus montium munierunt. Quamobrem descendit in Asphan, ut terrorem Meccanis incuteret.

Non multò post profectus est contra Mostaleecenses: commissoque cum eis certamine, plures occidit, alios verò captivos duxit, atque eorum facultates diripuit, duxitque in uxorem Geviriam filiam Hareth ducis Mostalecensium. Contigit in hoc prælio, ut Aisa Mahumeti uxor, quam, utpote super cæteras dilectam, secum duxerat; discedente illo cum exercitu, sola remaneret cum adolescente quodam nomine Sephuan, qui Mahumeti domum valdè frequentabat. Cùmque is eam solam invenisset, camelo suo impositam duxit ad locum, ad quem Mahumetus cum exercitu pervenerat. Magnam hoc genuit suspicionem in universis contra honestatem, ac pudicitiam Aisæ: cùmque de aliquo inter eam & Sephuan flagitio argumenta ferè manifesta apparerent: Mahumetus ostendit, se velle eam repudiare. Sed cùm nimis durum illi esset à suis deliciis divelli, finxit sibi revelatam fuisse à Deo innocentiam Aisæ: quamobrem illam retinuit, & flagellari jussit octoginta ictibus eos, qui contra illius pudicitiam fuerant obloquuti, excepto Abdallah filio Obba, cui, quamvis præcipuo auctori, pepercit, eo quòd esset vir potens, & facilè posset se suorum auxilio defendere. In hac eadem expeditione, tradunt revelatum fuisse Mahumeto ritum التيمم idest purificandi se pulvere in defectu aquæ. De quo ritu agitur in Alcorano Sura 5. *Mensa*, ver. 7.

Plures expeditiones suscepit hoc anno Mahumetus. Primam contra Omrenses, contra quos misit Acasciam filium Machad, qui, fugientibus Omrensibus, ducentos eorum camelos deprædatus est. Secundam contra Cassanenses, ad quos deprædandos misit Abu-Obeidam filium Gera. At illi se fuga in montes proripuerunt. Tertiam contra quosdam ex Havazensibus, contra quos misit Mohammed filium Moslemæ, cui Havazenses insidias tetenderunt, & in fugam compulso, socios illius omnes trucidaverunt. Quartam contra Solimitas in Gemum, quos Zeid filius Har aggressus noctu, pecora eorum deprædatus est: homines verò captivos abduxit. Quintam contra Aisinos, & Thelaebinos, adversus quos misit Zeid filium Ha-

Harethæ. At cùm Thelaebini se in fugam conjecissent, viginti tantùm camelos eorum Zeid abduxit. Sextam, in qua misit Aly contra Phadacenses, eo quòd audisset, eos validam manum collegisse ad opem ferendam Judæis Chaiberensibus. Septimam, in qua misit Abdalrahman filium Auph contra habitatores Dhumat Algendal, quod est oppidum inter Persidem, & Syriam. Cùm verò hi statim sese dedissent, ac prætereà Mahumeticam sectam amplexi fuissent, accepit Abdalrahman in uxorem Themadar filiam Regis eorum; eo quòd ita ipsi Mahumetus præcepisset. Octavam, in qua misit aliquot equites contra populos, seu Tribus Arinensium, qui pastores Mahumeti occiderant, eorumque camelos abduxerant. Cùm autem hos habuisset in potestate captivos, jussit abscindi manus, ac pedes eorum, candentique ferro oculos excæcari, atque ita relinqui, donec miserè perirent. Nonam, in qua milites Mahumetani invaserunt Abu-Alas cum aliquot Corasinis, qui cum mercibus è Syria redibant, quas à Mahumetanis direptas Mahumetus inter suos milites partitus est. At Abu-Alas fugiens, venit ad Zeinabam uxorem Mahumeti, & per illam obtinuit, ut merces direptæ sibi, suisque restituerentur.

Hoc anno Mahumetus unà cum mille & quadringentis è suis profectus est, ut inviseret sacram Ædem Meccanam, duxitque secum oves immolandas, ac cæteros ritus servavit peregrinis præscriptos. At Corasini, audito illius adventu, miserunt Aruam Dynastam Taiph, ut eum ab ingressu Meccæ dissuaderet; timebant enim, ne illam armis invaderet. Cùm pervenisset Arua ad Mahumetum, cœpit eum familiariùs alloqui, & barbam illius manu attrectare: quod cæteris indignè ferentibus, ille risu dissimulavit. Obstupuit porrò Arua, cùm vidit Mahumetanos certatim accurrere ad colligendam aquam, quæ à corpore Mahumeti defluebat, cùm sese purificaret: & si quando spuisset, sputum illius tanquam muscum suavissimum olfacere: quinetiam pilos, qui in radendo corpore, vel tondendo capite illius decidebant, studiosissimè tanquam gemmas colligere. Mahumetus autem misit Othman ad Corasinos, qui certos ipsos faceret, se non belli causa, sed sacræ Visitationis Meccam advenire. At Corasini captum Othman in carcerem conjecerunt. Intereà Mahumetus suis ad concionem congregatis, fuit ab iisdem tertiò in Principem inauguratus, atque universi fidelitatem illi juravere. Corasini autem miserunt ad illum Soheil filium Amru, ut cum illo fœdus pacis inirent. Mahumetus verò ea conditione promisit se fœdus initurum, ut futuro anno sibi suisque per triduum liberam Meccam relinquerent ad sacram Visitationem peragendam: atque interim Corasini in cacumina montium secederent. Inito fœdere, Mahumetus reditum parabat in Medinam: cùmque esset in itinere, fingunt, Deum revelasse illi victoriam, quam proximo anno de Meccanis erat habiturus. Interim verò plures è Meccanis adhærentes Mahumeto, ad illius partes transfugiebant, sub specie religionis; sed re vera, ut latrocinia impunè exercerent. Scribunt enim Auctores Arabes, hos novos proselytos transfugas nullam mercatorum Corasinorum societatem reliquisse, quin eam deprædarentur, & mercatores occiderent. Quamobrem miserunt Corasini ad Mahumetum, eum obsecrantes, ut hujusmodi prædones cohiberet: & Meccanis securitatem ab illis concederet. Mahumetus verò eorum postulationibus annuit.

CAPUT VIGESIMUM.

De anno septimo Hegiræ.

IN hujus anni principio obsedit Mahumetus Judæos Chaiberinos, qui plures arces munitas possidebant. Erat dux exercitus Abu-Baker, quo ab hostibus repulso, successit Omar: qui etiam terga vertit. Quamobrem Mahumetus tradidit vexillum patrueli suo Aly, etiamsi ophthalmia laboraret, & penè cæcus esset. Nam fingunt, Mahumetum expuisse in oculos ejus, & statim curatum fuisse. Aly igitur irruens in hostes, qui contra eum ex arcibus egressi fuerant, eos profligavit: & janua arcis revulsa, eam pro clypeo adhibuit: erat autem tàm vasta, ut milites omnes tentantes eam revolvere, eo quòd sub ea cuneum fœminarum latere suspicarentur, etiam si omnes simul conatum omnem adhiberent, nunquam movere potuerint. Tandem devicti Judæi, sese dedidere cum conditionibus, quas Mahumetus admisit: cum pacto tamen, ut quandocunque vellet, ejicere posset eos ex Arabia.

Cœpit hoc anno Mahumetus concionari è suggestu, qui duobus gradibus & sedili constabat. Neque diù post misit Aly cum exercitu contra Phadacenses, qui statim sese illi dedidere: eorumque regio cessit in possessionem peculiarem Mahumeti. Deinde subjecit sibi armis populum, qui incolebat Vadilcoram, idest, *vallem urbium*.

Hoc tempore regressi sunt ex Æthiopia ii, quos miserat Mahumetus, inter quos erat Ommohabiba filia Abu-Sophian, cujus vir remanserat in Æthiopia. Illam igitur Mahumetus duxit in uxorem. Quod cùm audisset Abu-Sophian pater ejus, dixit quasi per jocum: *Hic est camelus admissarius, cujus nares capistro non cohibebuntur*. Per quod effrænatam illius libidinem notavit.

Post victoriam Chaiberensem, fœmina quædam Judæa, nomine Zaineba, filia Hareth, cùm sciret, Mahumetum harmis ovium assis valdè delectari, ut injuriam genti suæ illatam ulcisceretur, obtulit ei hujusmodi harmum veneno infectum. Cùmque ex eo Mahumetus frustum comedisset; harmus illum commonuit, se esse veneno infectum: ita fingunt. Statim verò vim veneni persensit: atque ex illo cœpit paulatim dolore tentari, & brevi tandem consumptus interiit.

Scribunt, seu potiùs fingunt quidam Auctores Arabes, Mahumetum hoc anno ad omnes ferè Reges, & Principes literas, ac legatos misisse, quibus eos ad religionem suam invitabat. Quosdam porrò literas ac legatos ejus honorificè suscepisse, humaniterque rescripsisse: munera etiam ad eum misisse, & ad sectam ejus amplectendam propensos, vel non alienos se ostendisse. Alios verò & literas ejus lacerasse, & legatos rejecisse, & audaciam ejus ac stultitiam derisisse.

Hoc eodem anno misit Mahumetus Abdallah filium Anis cum triginta equitibus ad Jasir filium Razam Judæum, quem audierat solicitare Gotphanenses contra se. Cùm igitur pervenisset Abdallah ad Jasir, adduxit eum, ut Mahumeti partes sequeretur, & triginta è suis daret, qui triginta Moslemos, quos secum adduxerat, adjuvarent. Sed deinde mutato consilio, tentavit occidere Abdallah, qui in eum irruens, pedem ejus abscidit, quamvis hic etiam baculo adunco faciem illius laceraverit. Id videntes Moslemi,

Ju-

Judæos omnes occiderunt; quos Jasir secum adduxerat.

Duas alias expeditiones ponunt hoc anno quidam Auctores. Primam, in qua Mahumetus immissis militibus in terram Masaræ, ejus habitatores partim occidit, partim captivos duxit. Alteram contra Ambaritas, ex quibus item nonnullos occidit, alios verò captivos abduxit.

Postremò, juxta condictum cum Corasinis superiori anno, suscepit Mahumetus peregrinationem Meccanam, ut sacra Meccę loca visitaret: cùmque jam propior esset urbi, Corasini, juxta pacta, sese in montes receperunt. Moratus est autem Mahumetus tres dies Meccæ, quibus Caabam, & reliqua sacra loca visitaret. Quo tempore duxit in uxorem Maimunam filiam Hareth, quamvis illicitum esset in sacra visitatione matrimonia contrahere. At ille asserebat, se in hoc à Deo dispensatum fuisse. Triduo transacto, postulavit à Corasinis, ut liceret sibi per alios tres dies ibidem commorari, ut eos in suis ædibus convivio exciperet. Illi verò inurbanè convivio recusato, jusserunt eum statim ex urbe discedere. Discedens igitur rediit Medinam, ubi proselytos aliquot ad se profugientes excepit.

CAPUT VIGESIMUMPRIMUM.

De octavo anno Hegiræ, & expugnatione Meccæ.

HOc anno commissum est bellum in Mauta, quæ est in Syria, inter Romanos & Mahumetanos, in quo occisi sunt primò tres duces Mahumetani. Erant autem Romanorum centum millia, & juxta alios ducenta millia, inter quos erant plures Arabes Christiani: Mahumetanorum autem tria millia tantummodo. Quamobrem hi hostium multitudine perterriti, fuga sibi salutem comparavere: multi tamen occisi sunt.

Hoc eodem anno contigit Meccæ expugnatio. Cùm enim Corasini Bacarensibus fœderatis suis pugnantibus contra Chazaenses, qui cum Mahumeto fœderati erant, opem tulissent; existimavit Mahumetus Corasinos fœdus initum per hoc infregisse. Et quamvis Corasini de hoc se apud Mahumetum submissè excusarent, mittentes ad eum legatum Abu-Sophian socerum ipsius: ille tamen excusationem, aut submissionem ullam admittere recusavit: imò ne verbo quidem socerum dignatus est.

Post decimam igitur diem mensis Rhomadan, Mahumetus cum decem millibus militum Medina discessit: cùmque Meccam pervenisset, jussit ingredi in illam aliquot milites cum Aly, penes quem erat vexillum militare. Scribunt quidam, Mahumetum suis interdixisse, ne Meccanum ullum occiderent: atque pacificè in urbem ingressum fuisse. Sed verius est, & probabilius, quod referunt alii, Meccam ab eo per vim, & cum multa sanguinis effusione captam fuisse. Ingressus igitur Meccam, ad sævitiem, & impietatem suam religione fucandam, invisit Caabam, seu Templum illius, & septies illud mulæ insidens circuivit: jussitque amoveri ab eo simulacra, quæ ibi colebantur. Posteà jussit occidi nonnullos, qui se illi adversarios ostenderant.

Hoc igitur pacto Mahumetus hostiliter patria expugnata, sibique subacta, misit per confines regiones armatos, ut incolas ad sectam suam perducerent, sub ductu Chaled filii Valid, qui cùm pervenisset in regionem Chazimæorum, jussit eos arma deponere (armati quippe illi occurrerant) deinde manibus eorum post terga alligatis, militibus suis trucidandos objecit. Quod cùm audisset Mahumetus, factum Chaledi improbavit, jussitque quadam pecuniarum summa Chazimæis pro illata injuria satisfieri.

Misit etiam ad populos Madlegitas, & Dailitas, quosdam qui eos ad sectam suam invitarent. Illis verò eam rejicientibus, noluit per vim compellere.

Mecca expugnata, Chavazeni, qui habitabant in valle Honein, tribus passuum millibus procul à Mecca, collegerunt exercitum contra Mahumetum, advocatis in auxilium confinibus populis. Id ille audiens, egressus est Mecca contra eos cum duodecim millibus militum. Et quamvis Chavazenorum milites essent longè pauciores, Mahumetanos tamen terga dare coegerunt. Sed Mahumeti hortatu, & increpatione regressi, contra hostes pugnantes, victoriam de illis retulere, captis quatuor millibus hominum, & duodecim millibus camelorum, aliaque præda copiosa. Inter captivos fuit Scebama filia Halimæ, soror collactanea Mahumeti, quæ cognovit eum, seque illi cognoscendam dedit, ex vestigio morsus, quem ipse puer dentibus impresserat dorso ejus (agnosce Mahumeti adhuc ab incunabulis lasciviam.) Concessit igitur illi Mahumetus libertatem, cum aliis fœminis, quas illa postulavit, cum parte prædæ suæ, & cæterorum Moslemorum. Porrò hostes, qui Mahumetanorum manus effugerant, Mahumetus insecutus est, missis post eos militibus sub ducibus Abu-Amer, (qui ab hostibus interfectus est,) & Abu-Musa patruele illius. Erat dux hostium Malec filius Auph, qui cùm fugiens Mahumetanos, in arcem Taiph cum suis confugisset, obsessus fuit per viginti ferè dies, ac machinis, & ballistis oppugnatus: tandemque hostes sese Mahumeto dedidere, & plures ex eis sectam illius suscepere.

Posteà Mahumetus profectus est in Algeranam, ubi prædas ex Havazenis relatas deposuerat; partemque earum iisdem restituit, unà cum fœminis, & filiis eorum. Qua beneficentia devictus Malec dux Havazenorum, Eslamiticam sectam suscepit, & à Mahumeto gentis suæ præfectus constitutus est. Cùm verò Mahumetus prædam inter suos æqualiter divisisset, & singulis ducibus centenos camelos donasset; quatuor tantùm dedit Abbaso filio Mardasi: qui propterea indignatus, satyram vulgavit, qua illum non obscurè pungebat. Quamobrem Mahumetus iram præseferens, præcepit Aly, ut linguam illius abscinderet. Sed deinde curavit, ut Aly daret ei optionem, ut si quatuor camelis non esset contentus, centum acciperet. Ille verò tanta humanitate victus, centum recusavit, & quatuor tantùm cum lingua incolumi retinuit. Cùm verò ex hac præda nihil Auxiliatoribus tribuisset, illi vehementer indignati sunt. Sed deinde ab eo placidè commoniti, quievere; veniamque ab eo cum fletu postulavere. Cuidam verò illum incusanti, quòd non justè prædam partitus esset, indignatus respondit: Væ tibi: si non est justitia apud me, apud quem erit? Cùmque Omar vellet hominem tàm audacem occidere, prohibuit eum, prædixitque illum fore caput cujusdam Sectæ, quę à religione sua deviaret: & ferunt evenisse id quod prædixerat. Sed si hoc verum fuisset, valdè imprudenter prohibuisset ne occideretur, præsertim cùm ob suam temeritatem morte dignus esset.

Intereà redeunte Mahumeto ex Algerana, orta est seditio inter milites, eo quòd suspicarentur se

ab illo in partitione prædæ fraudatos fuisse. Cùmque eum usque ad arborem quamdam compulissent, pallium ab eo per vim abstulerunt. Ille verò sese purgans, ac defendens, ostendit se nihil prædæ, quod ad ipsos pertineret, sibi retinuisse.

Veniens deinde Meccam, sacram Visitationem obivit: qua peracta, Medinam reversus est, relictis Vicariis suis in Mecca. Cùmque Medinæ moraretur, suscepit ex Maria Ægyptia filium nomine Ebrahim, qui adhuc puer interiit.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

De his, quæ anno Hegiræ nono evenere.

Hoc anno venerunt ad Mahumetum in Medinam plures Legati Arabum, inter quos fuit Caab filius Zoheir, cui, quamvis sibi infenso, ob elegantissimum Epigramma in laudem suam conscriptum, lacernam propriam donavit.

Contigit hoc anno bellum Tabucense, in quo Mahumetus profectus est cum exercitu contra Romanos cum triginta millibus militum, & decem millibus equitum. Cùmque pervenisset in Geraph, inde venit in Tabuc, ubi supra mensem commoratus est. Inde etiam misit quosdam è suis contra Gedamitas sub duce Abu-Obeida, qui plures ex eis captivos fecit, ac prædas ex eis retulit. Misit etiam contra Solimæos, & Talienses Saadum eum militibus: sed utrique se in fugam proripuere. Præterea jussit Chaledum proficisci contra Ocaider præfectum Dumat Algendal, Christianum; qui copiosissimam prædam, unà cum ipso Ocaider vivo adduxit ad Mahumetum. Sed ille eum liberum dimisit, cum pacto, ut annuum sibi tributum persolveret. De successu belli Tabucensis, ne verbum quidem faciunt Scriptores Moslemi, quia nimirum in eo Mahumetani, ut probabile est, à Romanis victi profligatique sunt.

In reditu Mahumeti ex Tabuc, quidam ex ipsius militibus, facta conspiratione, decreverunt in itinere ducere eum per vias abruptas, in montem, & inde præcipitare eum. Persensit ille dolum, & quamvis dissimulaverit, viamque ab illis ostensam tenuerit, ubi tamen pervenit ad clivum montis, astu se ab eorum manibus eripuit. Nec quemquam conjuratorum occidere voluit; imò nec manifestare, ad hominum malevolentiam evitandam. Medinam regressus, animadvertit in quosdam, qui secum ad bellum Tabucense proficisci recusaverant: neque alia contra eos pœna usus est, quàm ut à commercio omnium etiam domesticorum, atque ipsarum uxorum, per plures dies illos separaret, & quodammodo anathemate feriret. Sed tandem, cùm illos valdè facti pœniteret, & supplices veniam precarentur, eos ab anathemate absolvit. Cùmque quidam ex ipsis vellet pro hoc peccato suo, omnes facultates suas in eleemosynam elargiri, non permisit Mahumetus, contentus, quòd promitteret tantummodo se in posterum fore veracem. Cùm Mahumetus se jam potentem, securumque videret, vulgavit, tanquam sibi à Deo revelatam Suram nonam Alcorani, in qua jubebatur renunciare pactis omnibus, quæ inierat cum infidelibus, ubi ad terminum præscriptum pervenissent. Illis verò, cùm quibus pactum nullum initum fuisset, quatuor menses immunitatis concederentur: quibus elapsis, ubicunque deprehensi fuissent, interficerentur, nisi vel Mahumetani fierent, vel tributum solverent. Amplexi sunt igitur legem Alcoranicam plures Idololatræ, & præsertim Thaiphenses, qui miserunt ad Mahumetum decem legatos è primis gentis suæ: ipse verò magnis eos honoribus ac muneribus est prosequutus. Regressis igitur legatis, Taiphenses simulacra omnia Deorum suorum demoliti sunt, non sine magno fletu muliercularum, quæ illa impensè venerabantur.

Post Thaiphenses, venerunt turmatim legati cæterorum Arabum, ut Mahumeticam sectam susciperent. Duo tamen ex illis, simulantes fidem Eslamiticam, in Mahumeti necem conspiravere: verùm id illis non successit. Ex legatis etiam Tajensium Odda filius Hatem, post Eslamismum susceptum, illum deseruit. Sed reversus ad Mahumetum, iterum sectæ ejus adhæsit. Ille verò cum multo honore eum suscepit, & pulvinar supra quod sederet, manu sua ad illum projecit.

Hoc eodem tempore misit Mahumetus Aly contra Zobeidenses, qui, aliquot eorum occisis, & captis, reliquos tributum solvere coegit.

Celeberrima fuit hoc anno legatio ChristianorumNageranensium ad Mahumetum: erant enim viginti legati nobilissimi illius gentis, quibus præerat Abu-Haretha Episcopus eorum. Multæ transierunt disceptationes inter hunc, & Mahumetum circa Christianam religionem: tandemque conventum est, ut per imprecationem maledictionis à Deo contra eos, qui errarent, discerneretur, qualis esset vera religio, Christianane, an Mahumetana. Sed cùm simul adhuc effectum convenissent, recusavit Abu-Haretha Mahumeto, & Mahumetanis malè precari: pacemque fecit cum iisdem, pacto mittendi Mahumeto bis mille vestes duplices magni pretii: deque hoc syngraphan conscripsere. Scribunt nonnulli, Mahumetum, cùm vidisset hos Legatos pretiosissimis vestibus indutos, noluisse eos recipere, & ne quidem resalutare: humiliùs verò indutos, humaniter, ac perbenignè ad colloquium admisisse.

Denique misit hoc anno Mahumetus Aly ad Jemanitas, ut quintam partem facultatum eorum eleemosynæ nomine, reciperet. Itemque ad Nageranenses, ut tributum ab illis, & eleemosynas exigeret.

CAPUT VIGESIMUMTERTIUM.

De anno decimo Hegiræ.

Hoc anno indixit Mahumetus per præconem sacram peregrinationem ad Meccam. Ex omni igitur regione innumerus populus Medinam confluxit. Egressus est cum illis Mahumetus; & antequam Meccam ingrederentur, consuetis ritibus sese præparavere. Ducebat autem secum centum, seu, ut alii scribunt, sexaginta & sex oves mactandas. Et in itinere seorsim ab aliis incedebat, nullaque in re se cum cæteris conformabat. Sunt qui scribant, quotidie in itinere Alcoranum super eum de Cœlo descendisse.

Ingressus Meccam cum peregrinis, primus circuivit septies Caabam: ter velociter currens: quater autem pedetentim incedens. Deinde invisit montes Sapham, & Meruan, & vallem Minam, & montem Araphat, ubi concionem ad populum habuit: aliaque sacra loca visitavit. Deinde regrediens in vallem Minam, septem lapillos de more post tergum suum projecit, quibus Diabolum lapidaret: & mox oves, quas adduxerat, immolavit: nempe tres

ac sexaginta manu sua: triginta autem & septem per manum Aly.

Deinde ad Caabam reversus, septies iterùm eam circumivit. Bibit etiam aquam haustam ex puteo Zamzam. Posteà rediens in Minam, moratus est ibi tribus diebus: projecitque quotidie contra diabolum tres lapillos, septies deambulando.

Voluit deinde, Aisam (quam, utpote præ cæteris dilectam, secum duxerat,) sacram Visitationem ea nocte obire. Deinde, præparatis iis, quæ ad reditum erant necessaria, iterùm Cabaam circumivit, ac deinde Medinam versus iter suscepit.

Scribunt multi, Mahumetum in regressu declarasse ex præcepto Gabrielis successorem suum in Imperio Aly, collocando eum in suggestu ad dexteram suam, atque omnibus præcipiendo, tàm viris, quàm fœminis, ut ad eumdem accedentes, illum salutarent, & cum eo de proximo Imperio congratularentur. Hoc fortasse Sciaitæ seu Persæ admittent: sed negabunt Sonnitæ.

CAPUT VIGESIMUMQUARTUM.

De anno decimo primo Hegiræ, in quo mortuus est Mahumetus.

IN ingressu hujus anni cœpit Mahumetus vim veneni, in harmo ovis accepti, acriorem, atque acerbiorem experiri. Cùm itaque maximis doloribus excruciaretur, per domos uxorum suarum velut amens vagabatur. Cùmque eas simul congregasset, voluit, ut sibi præscriberent, apud quam earum esset decubiturus. Illæ, ejus genii non ignaræ, consenserunt omnes, ut in domum deliciarum suarum, nempe Aisæ se reciperet: id quod ille libentissimè fecit. Prima ejus ac maxima solicitudo fuit, ut Asma, qui militiæ præerat, recederet cum exercitu procul à Medina, unà cum Abubakro, Omare, & aliis Primoribus Moslemorum, ne fortè, si tempore mortis suæ in Urbe reperirentur, turbas excitarent, ac per technas Imperium à se τῷ Aly destinatum præriperent.

Ubi igitur apud Aisam se recepit, illa conquesta est, se capitis dolore laborare. Sed Mahumetus dixit ei: Sine me, ò Aisa, conqueri de capitis mei dolore. Tibi porrò melius fuerit, si ante me moriaris: ego enim assistam funeri tuo, pro te orabo, ac te in sepulchro componam. Hæc verba ægrè tulit Aisa, atque indignata voluit abire, & ad suos reverti. Sed Mahumetus blandis verbis conatus est eam placare. Mox dolore excruciatus, atque agitatus, egressus è domo Aisæ, à nonnullis sustentatus contulit se in publicum, jussitque omnes ad concionem vocari: cùmque super suggestum ascendisset, prolixam ad eos parænesin habuit. Deinde postulavit ab eis, ut si quis ab ipso damni aliquid accepisset, manifestaret: se enim paratum esse singulis satisfacere. Quidam verò exurgens, asseruit deberi sibi ab eo tres drachmas, quas statim jussit illi restitui. Sed hæc, & alia, quæ quidam scribunt, esse figmenta, patet ex eo, quod per duos tantùm dies illum ante mortem in domo Aisæ ægrotasse, gravissimi Scriptores affirmant.

Cùm se morti proximum agnosceret, rogavit Aly, ut cadaver suum lavaret, tegeretque verenda ejus, ne cujuspiam aspectui paterent. Deinde datis supremis mandatis Auxiliatoribus, jussit chartam atque atramentum sibi afferri, ut librum asseclis suis

scriberet, per quem post mortem suam nunquam à vera religione aberrarent. At verò qui aderant, cognoscentes eum delirare, noluerunt ei obsequi, sed turbati confusique discesserunt. Scribunt autem quidam, eo tempore, quo ægrotavit, consuetas quinque preces cum populo persolvisse.

Tandem vi morbi consumptus obiit die Lunæ in ortu diei, vel juxta alios, in meridie, translatumque est cadaver ejus in cubiculum Aisæ, quæ fertur dixisse: *Nunquam mirabor de morte cujusvis hominis, quamvis valdè cruda sit, & cruciatibus plena, cùm viderim duram, & crudelem, quam subivit Mahumetus*. Referebat præterea eadem Aisa, Mahumetum inter mortis angustias postulasse à se vas aquæ, & manu propria faciem suam lavisse, & deinde aquam super se ipsum effudisse: jamque morti proximum, jactasse se in sinum illius, & petiisse ab ea matellam ad mingendum: & postquam minxit, statim mortuum fuisse. Addunt alii, Aly posuisse caput Mahumeti moribundi in sinu suo: cùmque expiraret, excepisse dextera manu animam ejus, & affricuisse eam ad vultum suum. Mortuus est Mahumetus juxta communem sententiam, anno sexagesimo tertio vitæ suæ, in mense Rabio priori, qui partim Aprili, partim Majo nostro respondet.

CAPUT VIGESIMUMQUINTUM.

Quid post mortem Mahumeti evenerit.

EXtincto jam Mahumeto, resilierunt plerique Arabum à secta ejus. Cùm verò mors illius Medinæ vulgata esset, confluxit cum tumultu turba hominum, ut viderent, utrum verè mortuus esset: hoc enim non poterant sibi persuadere. Quamobrem obstinatè obsistebant, ne corpus ejus sepeliretur. Verùm Abbas juravit illis per Deum, verè mortuum esse, atque ita quieverunt. Quidam scribunt, biduo insepultum mansisse: alii triduo. Laverunt autem corpus ejus Aly, Abbas, & alii ex magis domesticis ejus, & involutum tribus vestibus, conditum est aromatibus immixtis musco, qui residuus erat ex eo, quo vivens utebatur. Posteà oraverunt super illud Moslemi singillatim. Effossum est autem, seu potiùs excisum in lapide, illi sepulchrum sub lecto, in quo mortuus fuerat, in domo Aisæ. In ipso verò sepulchro posita est subtus eum pænula coccinea, qua vivens utebatur. Super tumulum autem ejus erectus fuit fornix laterculis novem contextus.

Cùm autem Aly, & cæteri è Mahumeti familia, in sepeliendo ejus corpore occupati essent, orta est seditio inter Auxiliatores, & reliquum populum, circa eum, qui rerum summæ esset præficiendus: atque hac occasione Abubaker Imperium sibi arripuit, illique omnes fidelitatem juraverunt. Sepultus igitur fuit Mahumetus in Medina, non autem in Mecca, quæ longissimè distat à Medina, ut plerique ex nostris per errorem scripsere. Monumentum autem ejus hodie reperitur in delubro quodam in meditullio urbis illius constructo. Non erit Lectori ingratum, si ea hìc referam, quæ scripsit de hoc templo, & de Mahumeti sepulchro Gabriel Bremond Massiliensis, familiaritate mihi intima conjunctus, in Opere suo, inscripto: *Descrittioni esatte dell'Egitto superiore, & inferiore, &c. Lib.* 1. *c.* 30. Verba ejus in Italico idiomate hæc sunt. *Questo Tempio è fabricato come quello di Gierusalemme, non così bello, mà ricchissimo; tutto coperto di marmi fini, come*

me diaspro verde, lapislazzoli, & abbondanza d'agate: & in più luoghi lastre d'oro, e d'argento, in particolare nelle congionture più riguardevoli. Si dice per certo, che vi siano venti mille lampade da accendere, mentre vi sono i pellegrini; e molti vasi, in cui fanno ardere odori aromatici. Il sepolcro di Mahometto è una cappella fatta in forma di torretta, ò fabrica tonda, con una cuppola, che i Mahomettani chiamano Turbè. Quest'edificio dal mezzo in sù verso la cuppola è aperto, & all'intorno vi è una picciola galleria (ò ringhiera:) la muraglia è piena di quantità di finestre, che hanno gelosie d'argento. La parte inferiore della torretta è apparata, & arrichita d'oro, e gioje, sopra tutto dove risponde la testa del sepolcro, di valore inestimabile, mandate da i Prencipi Mahomettani in tanti secoli. Et paulò post. *La porta, per dove s'entra alla galleria, è d'argento; e così quella, per la quale s'entra nel Turbè, ove si scendono alcuni scalini per andare al sepolcro. I pellegrini non vedono questo sepolcro, perche è chiuso; e vi bisogna la chiave d'oro per iscendervi: e non lo possono vedere che per la galleria, essendo coperto per ogni lato dal Padiglione, & altri ornamenti. Mà passata la folla, quei che risiedono in Medina, per favore lo possono vedere, & entrarvi. Quel gentilhuomo c'hò detto, l'hà veduto più volte, per haver servito in quel tempio: e però io voglio quì riferire ciò, che mi disse, e che mi fù anche confermato da altre persone degne di fede. E' dunque questo sepolcro di pietre concie, rivestite di marmi finissimi, posato nel mezzo di questa torre à terreno piano, longo sette piedi, largo quattro; havendo verso la testa una colonna di diaspro scannellata, sopra la quale vi è un turbante verde, e verso i piedi vi è un'altra simile; e sù questa continuamente si abbrucciano odori suavissimi, come balsamo, e legno d'Aloè. Sopra questo sepolcro, verso il suo mezzo, vi è un pezzo di marmo, che si leva segretamente, e sotto di esso è un forame, per cui può passare un braccio, & un cereo acceso, per vedere dentro una testa di morto, che non hà, che quattro denti. L'osso d'una coscia, e gamba, & alcune vertebre tarlate, stanno separatamente: e questo è il residuo del corpo di Mahometto. Vi sono attorno al sepolcro più lampade d'argento, che ardono notte e giorno: e sopra, un baldacchino d'oro ricamato di perle: e sotto di esso, sopra il sepolcro, si pone il padiglione, che à tale effetto si porta ogn'anno da Damasco, riportandosi il vecchio al Gran Signore. Dal lato di mezzogiorno, nel muro sotto la Galleria, che sporge in fuori per reggere la balaustrata, v'è una pietra di calamita, grossa tre diti, di due piedi in quadro; la quale è attaccata con quattro grossi rampini d'argento: e sotto di essa si vede una mezza luna d'oro con le punte rivolte in alto; nel mezzo della quale vi è un chiodo di ferro, grosso come un dito, che tirato dalla calamita, si tiene sospeso per aria frà la calamita, e la cassa. In questa mezza luna sono incastrati diamanti, & altre gioje di gran preggio. Questo è il tanto decantato miracolo del sepolcro di Mahometto, che alli Mahomettani idioti, e più zelanti, cagiona estasi furiose: perche alcuni si fanno crepare gl'occhi per non vedere doppo ciò cosa alcuna.* Hactenus Auctor; ex cujus verbis, quibus asserit in sepulchro Mahumeti tàm exiguam corporis ejus portionem inveniri, persuadetur, verum esse id, quod gravissimi Scriptores tradidere; nimirum, dum Primates Mahumetani post mortem Mahumeti de Imperio inter se contendebant, ac populus tumultuabatur, nullo illius cadaver interim custodiente, fuisse à canibus dilaceratum, cùm jam triduo, vel quatriduo expositum, corrumpi ac fœtere cœpisset.

Descriptioni jam allatæ Delubri Medinensis, in quo Mahumeti tumulus asservatur, subjiciam id, quod de Templo Meccano tàm celebri apud Mahumetanos, & toties in Alcorano recantato, scribit idem Auctor Lib. 1. c. 29. Italicis verbis retentis. *La Mecca è in grandissima stima de' Mahomettani, non solo per esservi nato Mahometto, mà per causa del Tempio, ch'essi chiamano Kaabe, cioè casa quadrata: & è ancor detta Beitallah, cioè Casa di Dio: e credono, che sia stata fabricata da Abramo più degnamente del Tempio di Salomone. Si vede, nell'entrar di questo Tempio vicino alla porta, una pietra nera, grossa come la testa d'un'huomo, che dicono essere scesa dal cielo: e che altre volte era bianca, mà per i peccati degl'huomini divenisse negra. Essi l'hanno in gran veneratione, perche dicono, che quando Abramo fabricava con le sue mani questa casa à Dio, era sopra questa pietra, che si alzava, & abbassava, secondo il bisogno, acciò non vi lasciasse alcun bugio, ò altro mancamento ne' muri. Quello, che la bagia il primo nel tempo del Salamè, ch'è doppo la preghiera del Kous Klouk, il Venerdì, che s'incontra ne' trè giorni, che stanno alla Mecca (che però non vi s'incontra ogn'anno) è riputato Santo, & ogn'uno procura di bagiarli i piedi, e vi si affollano in modo, che se non si salva in luogo di difesa, lo soffogano. Vogliono, che questo Tempio sia lungo 15. passi, largo dodici, & alto cinque braccia. Il suolo della porta è alto da terra, quanto può un'huomo alzarsi à toccarlo con la punta de' diti. La porta è alta un braccio, e mezzo, e larga uno, & è vicina al cantone sinistro, volta à Settentrione. Si chiude con argento massiccio in due parti, e vi si monta con una scala. E' coperta da un terrazzo sostenuto da trè colonne di figura ottangolare, che sono di legno d'aloè della grossezza d'un'huomo, alte trè braccia e mezzo, tutto d'un pezzo, e di ottimo odore. Nel di dentro è tutta parata di seta rossa, e bianca, & in essa è scritto à lettere d'oro Arabiche: La Elàh, ellà Allàh: Mohammed Rasul Allàh: parole di lor fede. Stà in mezzo della Città, circondato d'un muro in quadro, essendo frà il recinto, & il Tempio un buon spatio. E' coperto d'una bella cuppola. Il cortile, che è attorno, si chiama Haràm, ove sono trè ordini di colonne, e quattro volte nel muro, per le quattro sette del Mahomettismo, ove fanno le loro orationi. Ogni volta riguarda verso il Beit Allàh, (ò vero Tempio) dove guardano pregando. Il Beit Allàh è cinto di due cinture dorate, una in alto, l'altra à basso. Le tegole sono dorate, che sporgono in fuori del terrazzo per la lunghezza d'un braccio. I Mahomettani dicono, che sono d'oro massiccio, come ancora le cinture; mà non è credibile. Servono à gettar l'acqua della pioggia, acciò non guasti i paramenti, che il gran Signore, & altri Prencipi Mahomettani inviano in dono à gara.* Et nonnullis interjectis, *Non si può entrare in questo Tempio, che stimano sacrosanto, se non quattro volte l'anno. L'una nel Romadan, per lavarlo d'acqua rosa, doppo haverlo ben nettato: mà chi vuol donare un centinaro di Zecchini, trova il modo d'entrarvi.* Et concludit. *Hò saputo tutti questi particolari da un Gentil'huomo degno di fede, che dimorò sette anni al servitio del Rè Sceriffo, havendo rinegato: e che io in Damasco agiutai à salvarsi: & il medemo poi mi fù confermato da molti.*

Hæc

Hæc Auctor de Kaaba, seu Templo Meccano. Sed ea, quæ ad Mahumetum spectant, prosequamur.

CAPUT VIGESIMUMSEXTUM.

De naturalibus, ac moralibus Mahumeti qualitatibus.

IN his utrisque describendis, partim ridiculos, partim mendaces se ostendunt Auctores Mahumetani, ex quibus nonnulli potiùs ideam perfectissimi Principis, quàm Mahumetum describunt. Cæterùm ex iis, quæ in vita ejus relata sunt ab ipsis Mahumetanis, potest unusquisque apertè cognoscere, quis, & qualis fuerit Mahumetus. Hìc breviter tantùm minus incredibilia indicabo.

Fuit Mahumetus staturæ quadratæ, quæ neque in longitudine, neque in brevitate excederet. Color ejus erat albus rubro temperatus. Paucissimos in capite vel barba canos habebat. Erat perfectissimę constitutionis: nec macie, nec calvitie deformatus. Habuit oculos nigros cum albedine, in qua apparebant tenuissimæ venæ rubræ. Vox ejus equorum hinnitum referebat; alii dicunt, fuisse aliquanto raucam. Collo erat longiori, barba verò densa. Habuit maxillas læves ac planas, caput amplum, palmas, ac plantas crassiores. Gravitatem, ac majestatem præferebat. Dulcis erat in loquendo. Latera frontis ejus erant ampla: supercilia tenuia, & disjuncta, cum gibbositate prope superciliorum commissuram. Erat naso aquilino: amplo ore: diffitis inter se dentibus: subtilibus capillis. Pilosa habebat brachia & humeros: serieique pilorum in modum calami decurrebat à summitate pectoris usque ad umbilicum; cæteræ partes pilis omninò carebant. Pinguis fuit, & bene complexus; excepto ventre & pectore: Agiliter, & festinè incedebat, & tibiis divaricatis. Tingebat se cypro, & herba catam. Fluebat è plantis pedum ejus humor, qui cùm cessabat, relinquebat in eis inflammationem. Utebatur ad iter agendum equo, vel mulo, vel asino (nescio cur camelum omittat.) Confricabat faciem equi sui extremitate manicarum tunicæ. Innitebatur virgæ vel baculo, juxta morem Prophetarum, (ut ipse ajebat:) & ob eamdem rationem, pascebat etiam oves, affirmans, nullum fuisse Prophetam, qui oves non paverit. Erat amicus ominis, idest augurii portendentis felicitatem: & abhorrebat ab auguriis infaustis. Cùm sternutabat, id sine strepitu faciebat, apponens ori vestem vel manum. Cùm dormiebat, sufflabat quidem, sed non ronchizabat. Cùm vellet dormire, supponebat palmam manus dexteræ maxillæ suæ. Cùm loquebatur, probè verba distinguebat, & ter idem verbum repetebat, ut melius perciperetur. Cæterùm parcus erat in loquendo, verbisque æquivocis utebatur; aliquando etiam aliquid poeticum, & parabolicum usurpabat. Erat risus ejus modestus, & placidus: & dum rideret, apparebant dentes ejus genuini, seu molares. Non comedebat accumbens, neque super mensam. Cibos obvios ac vulgares manducabat. Panem etiam vulgarem amabat: & affirmabat Abo-Horeira, illum nunquam satiatum fuisse pane hordeaceo. Transibant unus, vel duo menses, absque eo quòd in domo ejus ignis accenderetur: & interim fructibus sustentabatur. Dicere autem consueverat: *Una die esurio, & altera satior.* Vescebatur libenter carnibus gallinæ, & hobaræ, seu otis, quæ est avis valdè suavis ad cibum. Erat etiam valdè amicus cucurbitæ, quam comedebat expansam in patina. Præterèà valdè delectabatur harmo ovillo, asserens, carnem humeri optimam esse. Comedebat panem cum aceto, dicens, illud esse præstantissimum condimentum. Oleum etiam tùm ad cibos condiendos, tùm ad corpus unguendum maximè commendabat. Oleribus cujusque generis apprimè delectabatur. Nullam verò aliam rem magis amabat, quàm suaves odores, seque odoriferis rebus assiduè perfundebat, dicere consuetus: *Deus posuit delectationem meam in suavibus odoribus, & in mulieribus.* Et in itineribus semper ferebat secum vasculum unguenti, & stibium, & speculum.

Omitto alias hujusmodi quisquilias circa naturales qualitates, & consuetudines Mahumeti; quemadmodum etiam ea, quæ de moralibus illius virtutibus referunt Scriptores Arabes: hæc enim multò meliùs ex iis, quæ in vita ejus scripsimus, quàm ex Mahumetanorum assentatoriis verbis colliguntur. Et profectò quidquid in laudem illius jactant, dum de virtutibus loquuntur, destruitur ab eo, quod in vita ejus enarrant. Sit exempli loco. Scribunt de ejus virtutibus: *Non rependebat malum pro malo; imò ignoscebat, & condonabat.* At in ejus Vita scribunt, eos, qui camelos illius diripuerant, & pastores occiderant, fuisse ab eo crudelissimè interfectos, abscissis eorum pedibus, ac manibus, oculisque candenti ferro erutis, atque ita, donec miserè animam efflarent, relictos. Scribunt præterèà: *Erat omnium modestissimus, & pudore virgines ipsas superabat.* Et nihilominus referunt, illum septennem puellam, nempe Aisam, per vestem attractam extendisse ad se tàm inverecundè, ut puella ipsa in eum iratis verbis inveheretur. Scribunt præterèà: *Nunquam tetigit manu sua mulierem.* Fieri potest, ut Mahumetus in aliorum conspectu fœminam nullam tetigerit. Satis enim ipsi erat, si, nullo vidente, fœminas quasque libidini suæ obvias contrectaret. Præterèà adeò erat in fœminas procax, ut ne filię quidem suæ Phatemæ pudori pepercerit, quamvis jam nuptæ. Hoc enim narrat Aly Ebrahim filius Haseem, ex auctoritate Alsadec Giaapher filii Mohammed, prout habetur in Vita ipsius Mahumeti scripta ab Auctore libri اعلام الهدي *de Signis Directionis.* قد بلغنا عن ابائنا انهم قالوا كان رسول الله يكثر تقبيل فم فاطمة سيدة نساء العالمين الي ان قالت له عايشة رسول الله اراك كثيرا ما تقبل فم فاطمة وتدخل لسانك في فيها قال نعم يا عايشة انه لما اسري بي الي السماء ادخلني جبرايل ع م الجنة فادناني من شجرة طوبي وناولني من ثمارها تفاحة فاكلتها فصارت نطفة في صلبي فلما هبطت الي الارض وقعت خديجة فحملت بفاطمة فكلما اشتقت الي الجنة قبلتها وادخلت لساني في فيها فاجد منها ريح الجنة ومن رايحة شجرة طوبي فهي انسية سماوية : *Accepimus per traditionem à patribus nostris, Legatum Dei Mahumetum consuevisse multiplicare oscula in ore Phatemæ* (filiæ suæ) *Dominæ mulierum omnium sæculorum: ita ut dixerit ei Aisa* (uxor ejus, zelotypia tacta:) *O Legate Dei, ego video te valdè frequenter osculari os Phatemæ, & intru-*

intrudere linguam tuam in buccam ejus. Respondit ille: Ita est, ò Aisa: nam postquam nocturno tempore translatus fui in Cœlum, introduxit me Gabriel, cui sit pax, in Paradisum, & adduxit me ad arborem Tuba (i. beatitudinis) *& præbuit mihi unum ex pomis ejus, & comedi illud, & conversum est in sperma in lumbis meis. Cùm autem descendissem in terram, concubui cum Chadige, quæ concepit Phatemam. Quotiescumque ergo subit mihi desiderium Paradisi, osculor illam, & ingero linguam meam in os ejus, & sentio ex ea auram Paradisi; & odorem arboris Tuba, qui est mixtus ex terreno, & cœlesti.* En tibi modestissimus ille, qui nunquam mulieres tetigisse jactatur. Nihil hìc dico de adulterio, & incestu illius cum Zainaba, (seu Zenoobia) uxore Zeidi filii sui adoptivi: nihil de intemperantia cum Maria Ægyptia ancilla sua; nihil de aliis ejus hujusmodi flagitiis: de quibus in Prodromi Par. 4. aliquid innuam. Superest nunc, ut nonnulla de iis, quæ ad res Mahumeti pertinent, appendicis loco subjungamus.

CAPUT VIGESIMUMSEPTIMUM.

De Uxoribus, filiis, aliisque rebus ad Mahumetum spectantibus.

HAbuit Mahumetus, juxta communiorem sententiam, uxores viginti & unam. Alii sex & viginti illi tribuunt: & præter uxores legitimas, quatuor etiam pellices ancillas habuit. Ex prædictis uxoribus sex repudiavit: quinque mortuæ sunt, dum adhuc ipse viveret: undecim verò post mortem ejus, cum quibus matrimonium non consummaverat. Sed cùm inter has numeretur Aisa, vel mendacium est, vel ea ad nefariam tantummodò libidinem usus fuit. Prima illius uxor fuit Chadige, qua vivente, nullam aliam accepit uxorem. Jam verò superiùs diximus ex Mahumetanorum afferto, nullam Mahumetum duxisse uxorem virginem, præter Aisam septennem.

Suscepit Mahumetus ex Chadige quatuor mares, qui omnes in infantia mortui sunt. Quatuor item fœminas, quę omnes supervixerunt, virisque traditæ sunt ad conjugium. Inter has Phatema Mahumeti delicium, tradita fuit Aly: tantaque in veneratione apud Moslemos habetur, ut mulierum omnium sęculorum excellentissima censeatur. Pręter filios prædictos ex Chadige, alium genuit Mahumetus ex pellice Maria Cophtha, quem Ebrahim, seu Abraham, appellavit. Sed hic etiam post paucos ab ortu menses interiit: providente Deo, ne ex tàm immani monstro progenies virilis superesset.

Fuerunt prætereà illi novem patrui, omnes filii Abdalmotallebi: & sex amitæ è diversis matribus. Nullus verò fuit ei propinquus maternus: mater enim ejus Amena nullum habuit fratrem aut sororem. Ipse quoque Mahumetus unicus fuit parentibus suis.

Libertos ejus usque ad quadraginta fuisse scribunt; quorum præcipuus fuit Zeidus filius Harethæ, quem in filium adoptavit, & nihilominus abstulit ab eo uxorem, quam impotenter deperibat.

Ancillæ ejus, seu libertæ, septem enumerantur, quarum præcipua fuit Maria Cophtha.

Quindecim famulis ad obsequia sua diversa utebatur.

Habuit quindecim Scriptores, quatuor præcones, octo custodes corporis sui in pręliis.

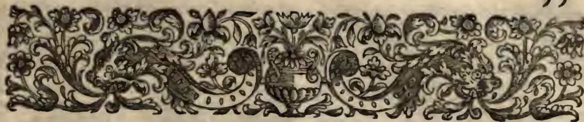
Illius prælia nonnulli decem ac novem: alii duo & viginti: alii usque ad septem supra viginti enumerant. Expeditiones tamen ab eo susceptas, usque ad quinquaginta recensent.

Decem habuit equos, tres mulas, & quatuor asinos: camelos autem usque ad quadraginta quinque. Centum etiam habebat oves: & unum gallum gallinaceum album. Omnibus his animantibus singillatim proprium nomen imposuerat.

Habuit etiam arma diversa, diversasque vestes, & multa vasa & instrumenta, quę supervacaneum est hoc loco singillatim recensere.

Hæc sunt, quæ de Mahumeti Vita, ac rebus gestis referunt Historici Mahumetani, & quæ illum non Prophetam, aut Legatum Dei, sed prædonem, impium, lascivum, maximumque hypocritam fuisse ostendunt. Certè si Mahumetus comparetur, non dico cum aliquo ex sanctioribus Regibus, vel Imperatoribus Christianis, quales S. Ludovicus Rex Gallię, & S. Henricus Imperator fuere: sed cum multis Principibus Ethnicis, exempli causa cum Numa Pompilio, secundo Rege Romanorum: cum Vespasiano, Tito, Trajano, eorumdem Imperatoribus (detractis quibusdam frivolis, ac ridiculis miraculis, quę illi affingunt etiam reluctanti, & ea se fecisse neganti) Mahumetus longè illis inferior vitæ probitate, morumque honestate remanebit.

DE



DE ALCORANO.

CAPUT PRIMUM.

De Nomine Alcorani.



LCORANUS, Arabicè القران, est vox deducta à verbo قرء, quod easdem ferè significationes habet ac verbum latinum, *legere*, & Hebraicum קָרָא, cum quo etiam convenit in sono. Significat enim legere librum; atque etiam colligere, & congregare plura in unum. Hinc dicimus, *legere flores*, idest colligere. Itaque Alcoranus idem erit ac *lectio*, seu *liber lectionis*: eò quòd in eo legantur Mahumeticæ Sectæ Sanctiones: vel *collectio*; eò quòd in eo collecta sint, quæ sparsim Mahumeto per spatium viginti ac trium annorum revelata esse finguntur: vel quia in eo Saracenicæ legis statuta colligantur.

Notandum est autem القران *Alcoran*, esse cum articulo Arabico ال *al*, qui respondet ex parte Italico, *il*, & Græco ὁ: sed propriè Hebraicę literæ ה, quàm vocant הַיְדִיעָה idest *notificativam*. Porrò sine articulo scriberetur قرآن *Coran*; & significaret indeterminatè quemvis librum legibilem: cum articulo autem prædicto significat determinatè Librum specialem legis Mahumetanicæ, respondetque voci הַמִּקְרָא, qua Hebræi Sacra Volumina inscribunt, quæ Græci τὰ βιβλία; nos cum iisdem, *Biblia*, appellamus. Ut autem in lege scripta, ita in orali, quę traditiones à Legislatore non scriptas continet, Hebræorum simias Mahumetani se exhibent. Quemadmodum enim hanc secundam Hebræi מִשְׁנָה *Mischnàh*; ita Arabes, Prophetæ sui traditiones سنة *Sonnat*, voce non absimili nuncupant.

Prætereà, ut Hebræi Sacrorum Voluminum, ita Arabes Alcorani sui non solùm Suras seu Capita; sed versus, dictiones, & characteres enumeravere. Quin etiam varias lectiones ad eorum imitationem adnotavere, quas in ipsius Alcorani explicatione licebit recognoscere. Extat de illis libellus manuscriptus, Auctore محمد بن محمود بن محمد السمرقندي *Mohammad filio Mahmud filii Mohammad Samarcandio*, in Bibliotheca Illustr. Abbatis D. Erasmi filii celeberrimi Viri Petri de Valle nobilis Romani. Vixit Auctor anno Hegirę septingentesimo quinquagesimo quarto; qui respondet anno Christi, circiter 1354.

Vocatur etiam Alcoranus الفرقان *Alphorcan*, à verbo فرق *distinguere*: quasi distinguat vera à falsis, & licita ab illicitis. Hoc tamen nomine etiam Pentateuchus, & quilibet liber sacer appellatur. Dicitur prætereà الذكر *Aldhecr*, idest *Commemoratio*, seu *Commonitio*: quia in eo commemorentur verba Dei, & quia per illa homines commoneantur. Sed hoc nomen commune est etiam Pentateucho, & Euangelio. Vocant etiam Alcoranum simpliciter per Antonomasiam الكتاب, idest *Librum*, sicut Græci Sacra Volumina, τὰ Βιβλία: & كتاب الله, idest *Librum Dei*: aliisque nominibus, ac titulis honorificis illum insigniunt.

CAPUT SECUNDUM.

De Alcorani Idiomate, versionibus, dispositione, & stylo.

Alcoranus Arabico idiomate primò scriptus ac vulgatus est: deinde in Persicam linguam translatus, sed multa cum variatione; itaut ab Arabico notabiliter diffidere dicatur. In alias linguas, quantum rescire potui, non sinunt Moslemi eum transferri. In Latinum idioma converti curavit Venerabilis Abbas Petrus Cluniacensis. Hæc translatio Basileæ impressa, in Indice Romano meritò prohibetur, non tàm ob ipsam Alcorani doctrinam, quàm propter marginales adnotationes, quæ in impietate Alcoranum ipsum excedunt. Nuper prodiit Versio Gallica, à D. de Beyr elaborata. Extat etiam interpretatio Italica, & Hispanica; sed hanc postremam nondum vidi. Ego versionem meam feci, adhibitis doctissimis Alcorani Interpretibus Arabibus, sine quorum ope frustrà omnino in ea desudassem. Est enim Alcoranus ita obscurus, concisus, perplexus, diffutus, atque elumbatus; ut, nisi illius Expositores suppetias ad ejus intelligentiam ferrent, OEdipo ipsi frustrà explicandus traderetur. Verùm, Arabes etiam Interpretes plerumque divinant, sed falsò; & Prophetæ sui

ſui ineptias in myſteria transformant. Quamobrem mirum non eſt, ſi in hominum noſtrorum verſionibus Alcorani, innumeræ propè hallucinationes deprehendantur. Hoc autem me movit, ut interpretationem meam ita concinnarem, ut verbotenus Arabico textui reſponderet. Et ut non ſolùm in verbis, ſed etiam in ſententiis fidem meam oſtenderem; obſcuriora, ac magis ambigua, quæ in eo reperiuntur, Mahumetanorum Interpretum Gloſſis, partim in ipſo Textu, partim in Notis adjunctis, explicavi.

De Alcorani diſpoſitione, ita breviter Auctor celeberrimus inter Mahumetanos محمود ابن عمر الزمخشري *Mahmud filius Omar, vulgò Zamchaſcerius*, in principio الكشاف ſeu *expoſitionis* Alcorani: الحمد لله الذي انزل القران وفصله سورا وسورة ايات وميز بينهن بفصول وغايات: *Laus Deo, qui demiſit è Cœlo Alcoranum, & diſtinxit eum in Suras* (ideſt capita:) *Suras verò diſtinxit in Signa* (ideſt periodos:) *hæc autem diſcrevit diſtinctionibus, & terminationibus*. Notandum hìc obiter Suram, Arabicè سورة ſignificare *Structuram*, ſeu ſeriem ædificii; & convenire prorſus cum Hebraica voce שורה. Minus propriè quidam ex noſtris pro *Suris*, ſeu *Suratis*, ſcribunt *Azoaras*.

Diſtinguitur itaque liber totus Alcorani in Suras, ſeu Capita, centum & quatuordecim, in qua enumeratione non pauci ex noſtris manifeſtè errant, plures vel pauciores recenſendo. Ex his quædam ita breves ſunt, ut tres, vel quatuor verſiculos non excedant. Quædam verò ad trecentos ferè verſus, & pleroſque ſatis prolixos perveniant. Itaut ſimilis ſit Alcoranus Tigellio illi Sardio, de quo Horatius, lib. 1. Sat. 3. ſcribit: *Nil æquale homini fuit illi. Habebat ſæpè ducentos, ſæpè decem ſervos*. Alias diviſiones invenio Alcorani, in quibus tamen non omnes conveniunt.

Inſcribuntur autem Suræ, vel à prima ipſarum dictione, de more Hebræorum; vel à materia aliqua partiali, quæ in iis tractetur; rarò à totali: nam nulla ferè Sura habet unam certam materiam; ſed per ſexcentas nugas inordinatim vagatur. Non tamen inſcriptiones, ſeu tituli earum ſunt uniformes in omnibus Alcorani exemplaribus, ut ſuis locis videbimus.

Prætereà quædam ex his Suris inſcribuntur مكية 1. *Meccanæ*, quia revelatæ dicuntur Mahumeto Meccę: quædam verò مدنيات 1. *Medinenſes*, quia traditæ ſint illi Medinę. Quædam ex parte Meccanæ ſunt, & ex parte Medinenſes: quia pars earum Meccæ, pars Medinæ revelata feratur. Quædam dubiæ habentur, quas notant Interpretes his verbis مختلف فيها 1. *Variatio eſt in illa*: quia ſcilicet non convenit inter Doctores, utrum Meccæ, an Medinę Mahumetus eas acceperit. Auctor المسعودي *Maſaudius*, & alii communiter ſcribunt, revelatas fuiſſe Mahumeto Medinæ triginta ac duas Suras: reliquas verò Meccæ. Eſt autem Mecca Urbs Arabiæ Petręæ, ſeu juxta alios, Felicis, in qua natus eſt Mahumetus, & vixit per plures annos. Alio nomine appellatur, بكة *Becca*. Medina autem eſt Urbs Arabiæ Petręæ, alio nomine يثرب *Jathreb*; ad quam transmigravit Mahumetus ejectus Mecca: vixitq; in ea per decem circiter annos, ac mortuus, ſepultuſque eſt. Ibidem nunc illius ſepulchrum inviſitur, quod multi ex noſtris per errorem Meccæ conſtituunt. Propterea vulgò مدينة النبي *Medinat Alnabì*, ideſt *Urbs Prophetæ*, nuncupatur. Diſtat autem Mecca à Medina itinere decem dierum.

Suræ, ſeu capita, ut dixi, diſtinguuntur in verſiculos, quos Moslemi ايات 1. *Signa* appellant, quaſi quilibet verſiculus ſignum ſit vel miraculum. Hęc autem ſigna dignoſcuntur ex terminatione rhythmica in morem carminum Etruſcorum. Verùm quia hujuſmodi rhythmus non ſemper eſt uniformis in tota qualibet Sura: ideo in nulla ferè eſt certus numerus Signorum: & quidam plura, quidam pauciora conſtituunt. Eadem ſigna non ſunt regulata numero ſyllabarum, itaut legitimum carmen efficiant (ſicut apud omnes Arabes, Hebræos, Græcos, Latinos, Etruſcos, & reliquas ferè gentes moris eſt:) ſed ſine ulla ſyllabarum regula, vel numero, ſępè breviùs, ſępè longiùs proſaicè decurrunt, donec in rhythmum deſinant, qui ut plurimum conſonans eſt, vocali affecta, cum una ex tribus quieſcentibus præcedente: ut ون *ùna*, ين *ìna*, ان *àno*: itaut Alcoranica Poeſis non ſit diſſimilis ab ea, qua cæci, vel errones in triviis & plateis ex tempore utuntur: imò longè minus lepida & concinna.

Stylum Alcorani Arabes ad Cœlum efferunt. Styli autem nomine, elegantiam, & pulchram rerum, verborumque diſpoſitionem intelligo. Eſt ſanè in Alcorano fluxus quidam verborum ad aurium pruritum ac lenocinium accommodatus: præſertim ubi modum loquendi propheticum affectat, & Sacrarum Scripturarum phraſin imitatur. Cæterùm ubi è proprio loquitur, nihil habet, niſi quiſquilias, & meras ineptias, quas tamen Moslemi pro miraculo venerantur. Sed de hoc Alcorani miraculo fuſiùs proprio in loco differemus.

Dixi, Alcoranum affectare ſtylum propheticum. Id verò facit non ſolùm in verbis, & ſententiis; ſed etiam in commutatione temporum, & perſonarum. Sæpè enim loquens de præteritis, utitur tempore futuro; contrà verò futura tanquam præterita enunciat. Sæpè tranſit à perſona tertia in primam, & à prima in tertiam, & à tertia in ſecundam; quemadmodum videmus in Prophetis, & aliquando etiam in noſtris Poetis contingere.

CAPUT TERTIUM.

De Materia Alcorani.

VIx dici poteſt, quid determinatè contineat Alcoranus: eſt enim miſcella, & farrago innumerarum rerum. Zamchaſcerius, aliique Expoſitores dividunt materiam Alcorani in متشابها *Aſſimilatam*: & in محكما *rectè firmatam*, vel *Sapienter diſpoſitam*. Prima continet ea, quæ ſunt obſcuriora intellectu, & vel parabolica, & ænigmatica, vel à Deo revocata, & abrogata. Secunda verò ea, quę ſunt clara, aperta, & ab omni dubitatione remota, & à Deo nunquam revocata, aut abrogata. Sunt enim plura in Alcorano, quæ à Deo retractata,

ta, & abolita esse dicuntur: de quibus paulò post agemus.

Secundò continet Alcoranus, juxta Gelaleddinum, Auctorem satis celebrem, ac notum, الاحكام والقصص والمواعظ *Judicia*, *Historias*, & *Paraneses*. Ad Judicia pertinent leges, & sanctiones tàm ad res sacras, quàm ad politicas spectantes: cujusmodi sunt jejunia, preces, peregrinationes, matrimonia, hęreditates, tribunalia. Ad Historias varię narrationes, partim è sacris literis (quanquam corruptè) desumptę: partim fictæ, aut ex libris apocryphis, sed præcipuè ex Thalmud Judęorum, excerptæ. Ad Parænèses referuntur hortationes ad novam religionem, ad bella pro ejus defensione ac dilatatione suscipienda, ad eleemosynas, ad preces; deterrendo à vitiis, Paradisi felicitatem pollicendo, extremę diei rigorem, ac gehennę pœnas comminando.

Porrò in Alcorano modò fingitur loqui Deus, vel Gabriel ad Mahumetum, seu Meccanos, aut alios: modò Mahumetus ipse alloquitur suos asseclas, vel infideles, præsertim Meccanos, vel Judæos, vel Christianos: exprobrando illis impietatem, perfidiam, & errores, & ad sectam suam illos exhortando. Modò loquitur universus Cœtus fidelium: modò damnati in gehenna: modò beati in Paradiso: ita ut sit veluti quoddam drama, in quo diversæ personæ loquentes introducuntur.

Quòd verò nonnulli ex nostris Alcoranum tàm impia, nefaria, scelesta, ac naturę lumini repugnantia, & pręsertim detestabile contra naturam flagitium docere, ac præcipere affirmant, verum magna ex parte esse convincitur. Errores præcipui in eo sunt, Christi Divinitatem, ac passionem per mortem Crucis, & mysterium Sanctissimæ Trinitatis negare: historias sacras corruptè confusèque referre, & figmenta quædam nova, præsertim Thalmudica, permiscere. Cæterùm nihil ferè sacrarum scripturarum intactum relinquit: de Adam & Heva, de Cain & Abel, de Noe, de Henoch, de Abraham, de Isaac & Jacob, & Ismael, de Moyse, & Pharaone, de Saul, David, Salomone, Ezra, Jesu Christo, Beata Virgine Maria, Zacharia, Joanne Baptista, & aliis ferè omnibus, qui in sacris libris recensentur. Prætereà de Septem dormientibus, de Martyribus sub Dunaan tyranno, & aliis nonnullis historiis Ecclesiasticis. Quin & de Alexandro Magno, Æsopo, & aliis ex historiis profanis. Hæc verò, & alia ad nauseam repetit, & perpetuò crambem recoquit.

Magna verò pars Alcorani in supremi Judicii die, Paradisi gaudiis, & Gehennæ pœnis describendis, vel commemorandis insumitur. Verùm in his quoque multa fabulosa, absurda, & ridicula admiscentur. Ad bella contra Infideles pro religione capessenda sępè suos hortatur. De precibus, eleemosynis, peregrinatione Meccana, jejunio mensis Romadhan, Matrimoniis, & aliis sectę suæ ritibus & institutis multa præscribit. Quædam etiam habet ad virtutes morales, & Theologicas spectantia, quę ex Christianorum libris vel colloquiis hausisse non est dubitandum. Judęos sępissimè insectatur: aliquando etiam Christianos, sed humaniùs. Aliquando demum Satyris pro Suris utitur, in quibus contra quosdam sibi infestos, pręsertim cognatos, pus evomit atque venenum.

Porrò ea fuit antiqui hostis versutia, ut ad novæ sectæ fidem faciliùs conciliandam, transfigurans se in Angelum lucis, inter absurda plurima, falsa, impia, ac ridicula; multa etiam pia, sana, vera, & omninò Catholica permisceret: pręsertim quę ad Dei venerationem, cultum, ac magnificentiam spectant. Ejus enim epithetis, laudibus, & encomiis Alcoranus propè totus respersus est. Voluit scilicet inimicus homo zizania bono semini superseminare; quod seductores, ac novarum sectarum auctores penè omnes facere consueverunt, quo simpliciores homines faciliùs in errores suos attraherent. Rectè monet S. Augustinus lib. 2. quæst. Euang. cap. 40. *Nulla falsa doctrina est, quæ non aliqua vera permisceat*. In Apocalypsi cap. 13. *Bestia* illa *horribilis*, quæ fortasse Mahumetum præsignabat, *habebat cornua duo similia Agni*: sed *loquebatur ut Draco*. Apparet prima fronte Alcoranus similis Sacris Libris utriusque Testamenti; quid enim sanctius, quàm prima illa ejus verba? الحمد لله رب العالمين: الرحمن الرحيم: مالك يوم الدين: اياك نعبد واياك نستعين: اهدنا الصراط المستقيم: صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين: *Laus Deo Domino Mundorum: Miseratori, Misericordi, Regnanti diei Judicii. Te adoramus, & opem tuam imploramus. Dirige nos ad viam rectam: viam illorum, erga quos beneficus fuisti, non eorum, in quos iram exercuisti; neque eorum, qui erraverunt*. Quis credat tàm pia ac sana verba, vel ab impio insanoque Auctore prolata fuisse; vel summæ impietati pro larvâ tantùm deservire? Et tamen ita est. Imò quia Alcoranus sic pietate larvatus incedit, nec est, qui larvam trahere illi studeat, aut curet, totum jam penè Orbem decepit. Plures, fateor, contra Alcoranum scripsere: sed plerique vel falsa crimina objicientes, vel vera prætermittentes; Mahumetanos in errore suo non parùm confirmavere.

CAPUT QUARTUM.

De Alcorani Auctore.

REferam hoc loco, non quidem ea, quę ad Mahumeti vitam, ac res gestas pertinent: nam de his ex professo superiùs egimus; sed præcisè, quid nostri de Alcorani Auctore sentiant. Deinde etiam Moslemorum sententiam in medium adducam. Demum quid ego ipse mihi persuadeam, breviter aperiam.

Communis nostrorum opinio est, Monachum quemdam, Sergium nomine, Alcoranum scripsisse, vel in illo scribendo Mahumetum adjuvisse. Sed quis fuerit iste Sergius, non omnes conveniunt: neque etiam eodem modo rem ipsam Auctores referunt. S. Petrus Paschasius Martyr, Giennensis Episcopus, ex Ordine S. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, qui vivebat anno Christi millesimo trecentesimo, in sua Historia Mahumetica cap. 8. scribit, Monachum quemdam (nomen reticet) valdè doctum, & sapientem, sed ambitiosum, & honoris cupidum, cùm Romam profectus ad honores aucupandos, non posset assequi suum intentum, decrevisse aliquid mali contra Romanam curiam, & Christianam Religionem moliri. Itaque Roma discedens, contulit sese in regiones Maurorum, quos Saracenos, & Agarenos, & Ismae-

Ismaelitas appellabant: *& potest esse* (inquit Auctor,) *ut prædictus Monachus natus sit in illa Mauria Majori, ubi sunt Æthiopes: nam falsus, & fallax in omnibus suis factis, ac verbis erat*. Cùm autem venisset ad populum quemdam, qui nuper Christi fidem amplexus fuerat, ut eos faciliùs deciperet, vitam eremiticam instituit: & cum simulatione magnæ sanctitatis, & vitæ austeritatis, in eremo juxta civitatem seorsim ab aliis degebat. Ibi Mahumetus adhuc adolescens patrui sui camelos pascebat. Monachus videns adolescentem vivacis indolis, ingenio acutum, & forma decorum, cœpit cum illo familiariter agere, eumque palpare, ac lenocinari, & multa docere, quæ ipsi placere intelligebat. Tandem pollicitus est illi, si sibi fidem servaret, magnum ipsum Principem, multarumque Urbium Dominum effecturum. Promittenti Mahumeto fidem præcepit Monachus, ut adduceret ad se duos vitulos; album alterum, alterum variegatum; & columbam candidam. Jussit verò, vitulum album ita sub terra clausum custodire, ut nullus eum videret: interim ipse solus pasceret eum, & cum eo sæpè luctaretur, atque ad humum illum dejiceret. Variegatum verò assuefaceret comedere semper in sinu suo: Columbam autem accipere cibum ex aure sua dextera. Omnia adamussim executus est adolescens. Moritur intereà Rex Urbis illius sine prole. Cives non solùm de eligendo novo Rege; sed etiam de religione, ac lege mutanda (quippe Christiana jam suscepta nimis dura videbatur) cœperunt deliberare. Ortæ propterea inter eos dissensiones, ac turbæ magnæ; ad quas sedandas, Monachum illum Sanctum universi conveniunt. Ille octo dierum spatium ad respondendum petit: divino lumine ac miraculo hìc opus esse affirmat. Jussit interim Mahumetum, taurum album è subterranea cava eductum, liberum dimittere: & quinque utres aqua plenos terræ infodere, humoque operire. Redeunt post septimam diem Cives. Suadet Monachus, ut Regem eligant illum, qui taurum album in proximis sylvis errantem colluctando ad terram dejecisset. Id cùm frustrà multi tentassent, Mahumetus facilè effecit cum benedictione Monachi, qui eum jam in discipulum adoptaverat, ac suis artibus probissimè instruxerat. Universi itaque Mahumetum in Regem elegerunt. Cùm verò esset hora meridiana, & populus siti laboraret, Mahumetus à Monacho præmonitus, oravit Deum, ut electionem suam miraculo confirmaret. Tunc baculo perfodiens terram, sub qua erant quinque utres aquæ absconditi, ita illos perforavit, ut aqua super faciem terræ efflueret; ex qua populus bibit, non tàm ad sedandam sitim; quàm ad pietatem ostentandam. Novum itaque Regem, ac taurum album duxerunt in Urbem: & tauro ad sacrificium mactato, per octo dies festum egerunt. Interim Mahumetus novam legem traditurus, jussit populum per decem dies in Ecclesia orare, dum ipse ad Magistrum suum pergeret, rogaretque, ut à Deo legem sibi obtineret. Eo temporis intervallo ad Monachum profectus, unà cum illo Alcoranum consarcinavit, quem aureis characteribus eleganter conscriptum tauri variegati cornibus alligarunt. Postcà descendit Mahumetus ad Populum, qui in Ecclesia orabat, dixitque, se legem à Deo per preces Magistri sui obtinuisse, non tamen secum detulisse, quia Deus illam per Angelum ad eos missurus erat. His dictis, cùm thronum ascendisset, cœpit ad populum concionari. Intereà taurus, qui Mahumetum procul insecutus fuerat, advenit cum Alcorano cornibus alligato, & expanso: & transiens per medium populi, cecidit ad genua Mahumeti, & caput, de more, in sinu illius deposuit, in quo semper cibum capere consueverat. Mahumetus legem reverenter accepit: taurus verò (quem omnes Angelum esse crediderunt) ad montem reversus est. Deinde Librum aperuit, ac legit populo; antè precatus Deum, ut veritatem legis illius novo miraculo comprobaret. Dum ergo legeret, ecce columba illa, ex composito à Monacho dimissa, volavit super humerum dexterum Mahumeti, & rostrum in auriculam ejus immisit, ut grana, sicut erat assueta, comederet; statimque avolavit. Repentè autem Diabolus Mahumetum obsedit, & in terram, ore, manibus, & pedibus contortis dejecit. Ille verò spumans, super templi pavimentum volutabatur, non sine magno populi metu, ac terrore. Sed accedentes servi, sindone illum cooperuerunt. Tandem in se reversus dixit, eo tempore sibi Angelum apparuisse, novamque legem explicuisse. Hæc summatim ex S. Paschasio.

Auctor quidam recentior sub nomine *Michaelis Febure*, in opere inscripto, *Teatro della Turchia*, rem ita refert. Mahumetus militans in exercitu Heraclii, ab eo descivit: & magna seditiosorum turba coacta, cœpit sese ut eorum Principem gerere. Advenit eodem tempore in Arabiam Sergius quidam Monachus Nestorianus, qui ob hæresim à patria ejectus fuerat. Et cùm Mahumetum nova molientem reperisset, sese illi adjunxit: & hortatus est eum ad novam religionem cum novo Imperio instituendam. Sed quia Mahumetus erat homo idiota, & legendi, scribendique prorsus ignarus, Sergius instruxit eum in rebus Biblicis, licet cum satis levi tinctura, & cum multis erroribus. Refert deinde Auctor miraculum fictitium columbæ, quo Sergius induxit populum ad eligendum Mahumetum in Regem, tanquam Prophetam, & Legatum Dei, cui per Angelum Gabrielem Deus ipse secreta sua revelaret. Facilè id populo rudi, atque omnis religionis experti persuasum. Interim Sergius unà cum Mahumeto Alcoranum conscribit. Tum jubet populum in locum quemdam desertum convenire: Deum quippe ibi legem suam ipsi, ut quondam Moysi, traditurum. Erat ibi puteus siccus, in quem nebulonem quemdam Apostatam cum Alcorano scripto descendere, ac delitescere anteà fecerant. Convenit frequentissimus populus. Sergius librum simillimum illi, quem intra puteum Apostata tenebat, sed sine ulla scriptura, totumque album, populo ostendit. Promittit, digito Dei in eo novam legem scribendam: mox funiculo alligatum, in puteum demittit. Apostata totius technæ conscius librum demissum, qui scriptura carebat, solvit: scriptum verò, quem ipse tenebat, funiculo alligat. Sergius extrahit, ac populo ostendit. Obstupuere omnes. Tum Sergius, ne fraus detegeretur, ita populum allocutus est: Ne sanctissimus hic puteus per casum alicujus bestiæ in illum coinquinetur, lapidibus eum replete. Id statim fecere: & miserum illum Sycophantam ibidem sepelierunt. Hactenus Auctor allegatus.

Hæc est communis cęterorum ex nostris opinio; & cum his duobus omnes ferè conveniunt. Et quidem Mahumetum in conscribendo Alcorano, Christianum aliquem vel Judæum adjutorem habuisse, communis erat Meccanorum opinio eo ipso tempore, quo idem illum recitabat. Quamobrem Sura 16. quæ inscribitur النحل 1. *Apis*: §. 106. hęc legimus: ولقد نعلم انهم

انهم يقولون انما يعلمه بشر: *Et jam quidem novimus eos dicere: Profectò docet eum homo*: i. aliquis homo. Sed ut ostendat hoc esse falsum, respondet: لسان الذي يلحدون اليه اعجمي وهذا لسان عربي مبين: *Lingua, ad quam illi inclinant, est barbara: at hic (*nempe Alcoranus*) est lingua Arabica elegans*. Ac si diceret: Christiani, & Judæi loquuntur Græcè, vel Hebraicè, vel alio idiomate barbaro: quamobrem non possunt docere Mahumetum linguam Arabicam elegantem, qua utitur Alcoranus.

Ariolantur hìc Expositores, ut divinent, quisnam fuerit ille homo, qui asseritur fuisse Mahumeti Magister. Zamchascerius hæc habet: ارادوا بالبشر غلاماً كان لحويطب بن عبد العزي قد اسلم وحسن اسلامه اسمه عايش او يعيش كان صاحب كتب وقيل هو جبر غلام رومي كان لعامر بن الحضرمي وقيل عبدان جبر ويسار كانا يصنعان السيوف بمكة ويقرءان التوراة والانجيل فكان رسول الله اذا مر وقف عليهما فسمع ما يقراءن فقالوا يعلمانه فقيل لاحد منهما فقال بل هو يعلمني وقيل هو سلمان الفارسي: *Per hunc hominem indicabant juvenem quemdam famulum Haviteb filii Abdaloza, qui Mahumeti religionem sincerè amplexus fuerat, nomine Aisc, vel Jaisc, qui erat librarius. Alii dicunt, fuisse Habar juvenem Romæum, seu Græcum, qui erat in famulatu Amer Ebnolchadhermii. Alii volunt, fuisse duos servos, Habar, & Jasar, politores gladiorum in Mecca, qui legebant Pentateuchum, & Evangelium. Cùmque Legatus Dei transiret per eorum officinam, consistebat, & audiebat id, quod legebant. Quamobrem dicebant Meccani: Hi docent eum. Sed unus eorum interrogatus de hoc, respondit: Imò potiùs illa docet me. Alii volunt hunc fuisse Salman Persam*. Hactenus Zamchascerius. Jahias ita rem narrat: انما يعلمه بشر يعنون عبداً لابن الحضرمي وكان روميا صاحب كتب في تفسير قتادة اسمه جبر وقال بعضهم هو عداس غلام عتبة بن ربيعة: *Certè docet eum homo. Per hunc hominem innuunt servum quemdam Ebnolchadhermii, qui erat Romæus, & librarius, ut affirmat Cottada. Vocabatur autem Habar. Alii malunt, hunc fuisse Adas famulum Otabæ filii Rabiæ*. Gelaleddinus autem ita sentit: يعلمه اي القران بشر وهو قين نصراني كان النبي يدخل عليه: *Docet eum, nempe Alcoranum, homo: hic autem erat Cain Christianus, cujus domum Propheta frequentabat*. In ipso Alcorano, Sura 25. quę inscribitur الفرقان *Alforcan*, §. 4. confirmatur non parum hæc opinio, dum scribitur: وقالوا الذين كفروا ان هذا الا افك افتراه واعانه عليه قوم اخرون: *Et dixerunt infideles: non est hic (*Alcoranus*) nisi mendacium, quod confinxit (*Mahumetus:*) & adjuverunt eum ad hoc homines alii*. Et §. 5. وقالوا اساطير الاولين اكتتبها فهي تملي عليه بكرة واصيلا: *Et dixerunt* (Infideles:) *Narrationes antiquorum* (nempe continet hic Alcoranus,) *quas ipse descripsit, dum leguntur ei mane, & vespere*. Gelaleddinus pro *hominibus aliis*, intelligit aliquos من اهل الكتاب *ex familiæ Libri*, Judæos scilicet, vel Christianos, qui mane & vespere, (i. quotidie) docebant eum res Alcoranicas, quas ipse in Librum suum referebat. Zamchascerius etiam intelligit Judæos: & addit: وقيل عداس مولي حويطب بن عبد العزي ويسار مولي العلا بن الحضرمي وابو فكيهة الرومي قال ذلك النضر ابن الحارث بن عبد الدار: *Alii dicunt*, (eum qui docebat Mahumetum) *fuisse Adas libertum Haviteb filii Abdalozæ, & Jasar libertum Alolæ filii Chadhermii. Et Abu-phaKiha Romæus asserit, hunc fuisse Nodhar filium Hareth filii Abdaldar*. Notat autem hic Zamchascerius, non esse intelligendum Mahumetum scripsisse hæc per se, cùm esset idiota, sed per alium.

Ut autem ad Sergium redeamus, Masaudius putat, illum eumdem esse ac Bahiram: ita enim scribit in capite الفترة: nempe de iis, qui fuerunt inter Christum, & Mahumetum: ومنهم بحيرا الراهب وكان مومنا على دين المسيح واسم بحيرا في كتب النصارى سرجس وكان من دير عبد القيس: *Et inter hos fuit Bahira Monachus, qui profitebatur religionem Christianam. Nomen autem Bahiræ, in libris Christianorum, idem est ac Sergius. Erat verò Monachus in Monasterio Abdolcasi*. Sed paulò infrà in c. de Nativitate Mahumeti, appellat hunc eumdem Bahiram نسطور Nestorium. Id tamen puto ex errore Auctoris, quippe qui audiens Bahiram fuisse Nestorianum (quemadmodum affirmat Georgius Monachus Scriptor Arabs, sed Christianus) confundit illum cum ipso Nestorio. Porrò Georgius hic, quem dixi, ita scribit in Dialogo cum Principe Saracenorum nomine Abusalama: اعلم يا ابا سلامة ان محمداً كان من الاعراب من بني قريش من امة اسماعيل بن هاجر المصرية زوجة ابراهيم وكان رجلا عربيا جمالا مسافرا يتردد بسفره الي بيت المقدس فاضاف برجل نصراني تابع مذهب نسطور اسمه بحيرا فلما استخبر ذلك من مذهبه ودينه ولما علم بحيرا انه من تلك القبيلة رق على سبيل الالفة والمودة فافاده المعرفة بالله وتلي عليه فصول من الانجيل والتوراة والزبور ولما عاد الي ارضه والي امته قال لهم ويحكم انكم على ضلال مبين.: *Scias, ò Abusalama, Mahumetum fuisse Arabem ex Tribu*

Corasina, ex progenie Ismael filii Hagar Ægyptiæ uxoris Abrahæ: eratque homo Arabs, camelorum ductor, qui mercaturæ exercendæ gratia proficiscebatur in Jerusalem. In itinere autem receptus fuit à quodam homine Christiano Sectæ Nestorianæ, qui vocabatur Bahira. Cùm verò hunc interrogasset Mahumetus de Secta & Religione ipsius, & intelligeret Bahira, illum esse Saracenum: ex mera amicitia & charitate imbuit eum cognitione Dei, legitque illi aliquot capita Pentateuchi, Euangelii, & Psalmorum. Reversus autem Mahumetus in terram suam, & ad gentem suam, dixit: O vos miseros! Certè vos versamini in errore manifesto. Hæc Georgius.

Volui hæc ex Arabibus ipsis Scriptoribus referre, ut omnes intelligant, non esse novum nostrorum inventum id, quod dicitur de conscriptione Alcorani facta à Sergio, vel Bahira, vel alio Christiano, aut Judæo, simul cum Mahumeto; cùm etiam, Mahumeto ipso vivente, hoc idem Arabes Meccani dictitarent.

Sed venio jam ad Mahumetanorum sententiam. Negant hi, Alcoranum à Mahumeto scriptum fuisse, quem ipsi النبي الامي 1. *Prophetam idiotam*, nimirum legendi scribendique prorsus ignarum fatentur. Negant etiam, ab alio homine, sive Arabe, sive extraneo, confectum ac traditum fuisse à Mahumeto: quippe qui sit liber tantæ excellentiæ, ut, Alcorano ipso teste, Sura 17. الاسري *De itinere nocturno* §. 91. لين اجتمعت الانس والجن على ان ياتوا بمثل هذا القران لا ياتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا: *Si simul congregarentur homines, & Dæmones, ut facerent aliquid simile huic Alcorano, nunquam id efficere possent, etiamsi mutuò se se ad hoc adjuvarent*. Communis igitur, & certissima Moslemorum fides est: sicut Pentateuchum Moysi, & Euangelium Christo, & alios Sacros Libros aliis Prophetis; ita Alcoranum Mahumeto à Deo ipso traditum fuisse. Sed quomodo, aut quando id factum sit, nunc audies.

Primò: Constanter credunt, Alcoranum esse æternum: imò & increatum (licet hoc nonnulli negent) semperque fuisse apud Thronum Dei in Tabula quadam, seu Libro immensæ magnitudinis, quam vocant اللوح المحفوظ *Tabulam custoditam*: in qua omnia præterita, præsentia, & futura descripta sunt. Non desunt, qui afferant, Alcoranum in ipsa Dei essentia custodiri.

Secundò: Credunt in mense Rhomadan, Moslemorum jejuniis sacro, in nocte quadam, quam vocant ليلة القدر *noctem potentiæ* (seu potiùs *dispositionis*, quia in ea disponuntur, & determinantur à Deo omnia, quæ anno illo futura sunt) eumdem Alcoranum demissum fuisse per Gabrielem à Throno, sive ab essentia Dei, usque ad السما الدنيا *Cœlum infimum*, nempe Cœlum lunæ, scriptum in charta papyracea, in unica summa, seu volumine.

Tertiò: E Cœlo lunæ Gabrielem revelasse Mahumeto singulos versiculos (vel plures simul) Alcorani, variis in locis ac temporibus, in Mecca, seu Medina, per spatium viginti trium annorum, juxta rerum exigentiam. Singuli quippe versus, seu singulæ Suræ, revelabantur à Gabriele, quando aliquid peculiare Mahumeto contingebat. Hæc omnia clariùs videbimus in ipso Alcorano, & præsertim in Sura 97. quæ inscribitur سورة القدر *Sura potentiæ*, seu dispositionis, aut decreti.

Quartò: Tradunt, Mahumetum, quando aliqui versus ei revelabantur, illos Amanuensi suo scribendos, ac servandos tradidisse, qui confusim eos in capsa collocabat: itaut certò sciri non possit, quonam tempore quilibet Alcorani versiculus traditus fuerit: quantumvis in hoc Expositores Moslemi divinare conentur. Asserunt plerique, primos versiculos fuisse illos, qui leguntur in principio Suræ 96. اقرء باسم ربك الذي خلق خلق الانسان. *Lege in nomine Domini tui, qui creavit: creavit hominem, &c.* Itaque cùm Alcoranus, quem præ manibus habemus, non sit scriptus juxta ordinem, quo traditus est, sed præposterè, & confusim, non potest esse Alcoranus ille æternus, & increatus in Throno, seu essentia Dei, nisi ille etiam sit ita præposterè consarcinatus, & confusus.

Quintò: Non solùm Mahumeti Amanuenses, sed multi etiam è populo, dum ipsis Alcorani versus recitarentur, in chartulis, seu membranis adnotabant: plures etiam contenti erant eosdem memoria retinere. Sed qua fide utrumque factum sit, tu cogita.

Sextò: Certum est, Mahumetum nullum Alcoranum integrum perfectumque reliquisse. Id constat tùm ex jam dictis; tùm quia ex Alcorano ipso habetur, Mahumetum illius versus recitare consuevisse, repetendo in morem psittaci ea, quæ Gabriel sibi dictitabat: tùm demum quia, ut Moslemi communiter tradunt, idem Gabriel semel in anno Alcoranum suum Mahumeto ostendebat; ultimo verò vitæ ejus anno duabus vicibus ostendit. Ex quo constat, Mahumetum Alcoranum nullum proprium habuisse.

Septimò: Certissimum est apud Moslemos, post mortem Mahumeti, Abubacrum, qui illi in imperio successit, cùm videret Alcoranum esse tantùm in membranis, seu chartulis quibusdam, & hominum memoriis, collegisse hujusmodi chartulas, & expiscatum fuisse è singulorum memoria id, cujus recordarentur, atque ex his Alcoranum compegisse, quem Haphsæ Mahumeti uxori tradidit custodiendum. Cùm verò illius exemplaria in varias Mahumetanorum provincias transmissa fuissent, & magna inter ea diversitas reperiretur, atque unaquæque Provincia Alcoranum suum cæteris præferret: Othman, qui Abubacro in imperio successerat, jussit à quatuor Sapientibus describi plura exemplaria ex Codice Haphsano: & cæteris suppressis, voluit illa pro legitimis haberi. Verùm neque Codex ille Haphsanus erat adeò sincerus, ut non multa in eo à Sapientibus illis fuerint correcta: & nihilominus sunt hodie in exemplaribus Alcorani multæ lectiones variæ, & quæ non raro sententiam immutant, ut in Alcorano ipso licet recognoscere.

Quod verò spectat ad collectionem illam, & correctionem Alcorani factam per duos Chaliphas, Abubacrum, & Othmanem post mortem Mahumeti, ita scribit doctissimus inter Moslemos Ismael Sciahinscia, in vita Abubacri: ولما راى ابوبكر كثرة من قتل امر بجمع القران من افواه الرجال وجريد النخل والجلود

والمجلود وترك ذلك المكتوب عند حفصة بنت عمر زوج النبي صلى الله عليه وسلم ولما تولي عثمان وراي اختلاف الناس في القران كتب من ذلك المكتوب الذي كان عند حفصة نسخا وارسلها الي الامصار وابطل ما سواها: *Cùm autem vidisset Abubaker multitudinem eorum, qui occisi fuerant, jussit in unum volumen colligi Alcoranum ex ore hominum, & membranis palmarum, & pellium: & reliquit hujusmodi volumen penes Haphsam filiam Omar uxorem Mahumeti. Verùm cùm imperium obtinuisset Othman, & vidisset homines valdè discrepare inter se propter varias lectiones: descripsit ex illo Codice, qui erat penes Haphsam, exemplaria, & misit ea per Provincias, & abolevit omnes alios Codices præter istum.* In vita autem Othmanis hæc habet: ثم دخلت سنة ثلاثين فيها بلغ عثمان ما وقع في امر القران من ان اهل العراق يقولون قراتنا اصح من قراءة اهل الشام لاننا قراءنا على ابن موسى الاشعري واهل الشام يقولون قراءتنا اصح من قراءة اهل العراق لاننا قراءنا على المقداد ابن الاسود وكذلك غيرهم من الامصار فاجمع رايه وراي الصحابة على ان يحمل الناس على المصحف الذي كُتب في خلافة ابي بكر رضي الله عنه وكان مودوعا عند حفصة زوج النبي صم وتحرق ما سواه من المصاحف التي بايدي الناس ففعل ذلك المصحف مصاحف وحمل كلامها الي مصر من الامصار وكان الذي نسخ المصاحف العثمانية بامر عثمان زيد ابن ثابت وعبد الله ابن الزبير وسعيد ابن العاص وعبد الرحمان ابن الحارث ابن هشام المخزومي: وقال عثمان اذا اختلفتم في كلمة فاكتبوها بلسان قريش فانما انزل القران بلسانهم: *Ingresso anno Hegiræ trigesimo, pervenit ad notitiam Othmanis, id quod evenerat circa Alcoranum: nimirum Eracenses dicebant: Alcoranus noster habet veriorem lectionem, quàm Alcoranus Syrorum: nos enim legimus illum secundùm Abumusam Aasciaræum. Syri verò dicebant: Alcoranus noster est melioris conditionis, quàm Alcoranus Eracensium: nos enim legimus illum secundùm Mecdadum filium Assuadi. Et ita cæteræ Provinciæ inter se contendebant. Convenit igitur Othman unà cum Primatibus Mahumetanorum, ut cogeret homines ad usum illius codicis, qui scriptus fuerat in Principatu Abubakri, & asservabatur penes Haphsam uxorem Prophetæ: & comburerentur cætera omnia exemplaria, quæ per manus hominum circumferebantur. Fecit igitur hoc Othman, & describi jussit è Codice Haphsano multa exemplaria, quæ transmisit per singulas Provincias. Illi autem, qui jussu Othmanis descripserunt exemplaria è Codice Haphsano, fuerunt Zeid filius Thabet: Abdallah filius Zobeir: Said filius Alaas: & Abdorrahhman filius Hareth filii Hasciam Machzumensis. Dixit autem his quatuor Viris Othman: Cùm discrepantes fueritis inter vos circa aliquam dictionem; scribite illam lingua Corasina: Alcoranus enim in hujusmodi lingua traditus fuit.* Hactenus Sciahinsciah. Abugiaaphar etiam Chronologus primarius, quem in compendium redegit Almacinus, in vita Abubacri ita scribit: ان ابا بكر رضي الله عنه اول من جمع القران من اللوحين فانه لما اصيبوا المسلمون باليمامة خاف ان يعدم من القران طايفة وانما كان في صدور الرجال وفي الرقاع بين اللوحين وسماه مصحفا: *Abubacer fel. mem. primus fuit, qui collegit Alcoranum ex duabus tabulis. Cùm enim Moslemi adversam fortunam in Jemama habuissent, timuit, ne aliquid Alcorani periret: erat enim solùm in hominum memoria, & in schedulis inter duas tabulas: & appellavit eum Mosaphum. i. Codicem.* Ex his constat, valdè dubiam, & incertam esse Alcorani fidem.

Sed non dissimulabo, hoc ipsum quod ex Auctoribus Mahumetanis adduxi, paulò aliter referri à Patre Vincentio Maria de S. Catharina, Carmelita discalceato, in itinere ad Indias Orientales lib. 1. cap. 17. ubi scribit: Sergium indignatum, eo quòd se Constantinopoli ejectum vidisset, cum Mahumeto societatem junxisse, & cum eodem Alcoranum composuisse, cujus prima structura adeò rudis erat, & incondita, ut Arabes pudore illius affecti, legemque tàm ineptam ac barbaram dedignati; quatuordecim suorum doctissimos Damasci collegerint, qui Alcoranum ad talem styli elegantiam redegere, ut hoc tempore nihil illi par, nihil simile esse, aut fieri posse, ab insulsis Mahumetanis censeatur. Hæc ille. Non tamen omnem fidem iis, quæ à nostris circa hoc argumentum dicuntur, haberi volo; quippe non rarò eos improbabilia, minimèque vero similia afferre video.

Illud certissimum est, in Alcorano, etiam prout hodie extat, maximam confusionem ac perturbationem ex testimonio ipsorum Mahumetanorum reperiri. Inter hos Jahias Ebnosalam Bosrensis, in principio Expositionis Alcorani hæc habet. بعض الايات نزلت الاية منها قبل الاية وهي بعدها بالتاليف وقد فسرنا هذه الوجوه في مواضعها من التفسير: وان ما نزل بمكة فهو من المكي وما نزل في قدوم المدينة فهو من المدني: وما كان من القران يا ايها الذين امنوا فهو مدني: وما كان يا ايها الناس فهو مكي او مدني واكثر مكي: قال يحيى: ولا يعرف تفسير القران الا من عرف اثني عشر خصلة: المكي والمدني: والناسخ والمنسوخ: والتقديم والتاخير: والمقطوع والموصول: والخاص والعام: والاضمار والعربية: واخبرني صاحب لي عن سعيد بن ابي عروة عن قتادة ان حذيفة بن اليماني قال لعثمان ابن عفان ما كنت صانعا اذا قيل قراءة فلان وقراءة فلان كما صنع اهل الكتاب فاصنعه الان: فجمع عثمان الناس على هذا المصحف وهو حرف زايدا: وحدثني الحسن بن دينر عن محمد بن سيرين ان جبرايل كان يلقي

النبي ع م فيعرض عليه القران عرضة كل عام فلما
كان العام الذي قبض فيه اتاه فعرض عليه مرتين:
قال ابن سيرين فكانوا يرون ان قراءتنا هذه هي
الارضة الاخرى. قال يحيي: وحدثونا ان السور لم
تنزل كل سورة منها جملة الا اليسير لكن النبي
ع م قد كان سمي وامرهم كلما نزل من القران شيا
ان يضعوه من السور في المكان الذي يامرهم فيه
حتى تمت السور: وكان يامر ان يجعل اية كذا
بين ظهرين كذا وكذا من السورة: وقد انزل
المكي قبل المدني وان هذا التاليف الذي الف
بين السور لم ينزل على هذا التاليف ولكنه وضع
هذا لم يجعل المكي من السور على حدة يتبع بعضه
بعضا في تاليف السور: وقد نزل بمكة بعض ما
امر به لما يكون بالمدينة يعملون به اذا قدموا المدينة
وان بعض الايات نزل منها قبل الاية وهي بعدها في
التاليف وقد فسرنا هذه الوجوه في مواضعها من
التفسير وان ما نزل بمكة وما نزل في طريق المدينة
قبل ان يبلغ النبي المدينة فهو من المكي وما
نزل على النبي في اسفاره بعد قدوم المدينة فهو من
المدني: قال محمد: وجميع ما نقلته من كتاب
يحيي فقد اخبرني ابى رحمه الله: *Quidam verficuli traditi sunt ante alios, qui tamen postponuntur in ordine Alcorani. Jam verò explicavimus hoc suis locis in expositione Alcorani. Porrò id quod traditum fuit in Mecca, id inscribitur Meccanum. Quod verò traditum in adventu in Medinam, id inscribitur Medinense. Quoties in Alcorano dicitur; O qui crediderunt: est Medinense. Quoties verò dicitur: O homines: est Meccanum, vel Medinense; sed plerumque Meccanum. Non poterit autem ritè exponere Alcoranum, nisi qui probè callverit duodecim illius proprietates, nimirum; Meccanum, & Medinense: Abrogatum, & Abrogans: Præpositum, & Postpositum; Disjunctum, & Conjunctum: Peculiare, & Commune: Implicitum in intentione, & Explicitum in verbis. Narravit autem mihi amicus meus ex eo quod audierat à Saido filio Abu-Arue, qui audierat à Cottada: Hodeipham filium Jemanii dixisse Othmani filio Ophanis: Non faciebas (cùm tibi dicebatur: Ita legit talis* (in Alcorano:) *& ita talis, & ita talis) sicut fecerant Judæi in suis Bibliis: fac igitur nunc hoc. Congregavit ergo Othman homines super hoc exemplar: & ipse expunxit ex eo superflua. Et narravit mihi Hasan filius Dinar, se audivisse Mohammad filium Sairin dicentem: Consuevisse Gabrielem venire ad Prophetam Mahumetum, & ostendere illi Alcoranum semel per singulos annos. Cùm autem advenisset annus, in quo mortuus est, apparuit illi Gabriel, & ostendit ei Alcoranum duabus vicibus. Dixit filius Sairin: Existimabant igitur, hunc Alcoranum, prout nos legimus, esse illum eumdem, quem Gabriel ostendit Mahumeto ultima vice. Narraverunt etiam nobis, Suras Alcorani non traditas fuisse singulas in una summa,* (totas scilicet & integras,) *nisi paucas. Sed Propheta Mahumetus jam nomen indiderat Suris, & præceperat Amanuensibus, ut quoties traditum fuisset aliquid Alcorani, ponerent illud in Suris eo in loco, quem præcepisset illis, donec perficerentur, seu complerentur Suræ. Præcipiebat autem, ut poneretur in principio Surarum id, quod erat Medinense ante Meccanum. Veniebat autem Gabriel ad Prophetam Mahumetum, & dicebat illi: Deus benedictus & excelsus præcipit tibi, ut ponas versiculum talem in medio talis, vel talis Suræ. Et jam quidem Suræ Meccanæ traditæ sunt ante Suras Medinenses: quamvis hic ordo, quo nunc dispositæ sunt Suræ, non sit idem ordo, quo traditæ sunt. Verumtamen præsens Alcorani dispositio non collocat Suras Meccanas omnes simul separatas à Medinensibus, cum consequentia unius post aliam in ordine Surarum. Neque collocat Suras Medinenses separatim cum consecutione unius post aliam in serie Surarum. Porrò nonnulla tradita sunt in Mecca cum præcepto faciendi ea, quando pervenissent in Medinam, eo quòd ad illud tempus pertinerent: quamvis quidam versiculi traditi sint Mahumeto ante alios, qui nunc in dispositione Alcorani iisdem postponuntur. Porrò id, quod revelatum fuit in Mecca, & in itinere, antequam perveniret Mahumetus in Medinam, pertinet ad Suras Meccanas. Quod autem revelatum fuit Prophetæ in aliis itineribus ejus post adventum in Medinam, pertinet ad Suras Medinenses. Dixit Mohammad: Omnia, quæ transcripsi ex libro Jahiæ, jam antè audiveram à patre meo fel. mem.* Hactenus Jahias, vel potiùs Mohammad filius Abdallah Zemanin, qui Jahiæ historiam in compendium redegit.

Hæc omnia satis confirmant id, quod dicebam, nempe in Alcorano universa esse perturbata: cùm in eadem Sura confundantur Meccana cum Medinensibus, & anteriora cum posterioribus. Quamobrem impossibile est Expositoribus Moslemis Alcorani intelligentiam assequi, cùm incertis tantummodo conjecturis, fallacique famæ inniti illos oporteat: id quod ingenuè fatetur celeberrimus ille Interpres Ahmed filius Mohammed Thalebiensis, cognomento الثعالبة *Castalana*, in principio expositionis Alcorani, ubi hæc habet: التفسير علم نزول الايه وشانها وقصتها والاسباب التي نزلت فيها واخبر انه محظور على الناس القول فيه الا بالسماع والاثر: *Expositio est scientia revelationis versiculi* (i. notitia temporis quo revelatus est,) *& qualitatis ejus, & narrationis ejus* (i. historiæ quam continet,) *& causarum, propter quas revelatus est. Certum est autem, non posse homines assequi hoc, neque de eo sententiam pronunciare, nisi ex auditu, & ex vestigiis:* idest ex fama, & indiciis, seu conjecturis. Quòd si petas, cur concinnatores Alcorani non collocaverint Suras ac versiculos eo ordine, quo fingitur Gabriel tradidisse Mahumeto, & Mahumetus ipse dictavit: nihil aliud possunt Moslemi respondere, nisi Deum, vel Gabrielem, ita Mahumeto præcepisse. Frivola tamen hæc responsio est: nam Mahumetus non reliquit ullum Alcoranum, neque Suras ac periodos illius certo ordine disposuit: alioquin non erat, cur Abubacer ferè statim post mortem Mahumeti laboraret in colligendis schedulis, & expiscandis versiculis ex ore & memoria

ria hominum, ut ex his unum volumen conflaret. Hæc igitur perversio refundenda est in Abubacrum, qui cùm non posset singularum schedularum, seu versiculorum quos colligebat, ordinem certum, ac dispositionem dignoscere, universa permiscuit, ac perturbatè confusèque collocavit.

Veram tamen hujus rei causam hanc esse existimo. Cùm in Alcorano multa sint inter se opposita ac pugnantia: Moslemi, ne Prophetam suum contra se pugnare fateri cogerentur, rationem excogitaverunt eum ab hac nota liberandi, fingentes, Deum nonnulla Mahumeto præcepisse uno tempore, quæ alio tempore (eo quòd illi non congruerent) revocavit. E. C. Sura 2. quę inscribitur البقرة *Vacca*. §. 218. prohibet vinum, *quia magna est in eo iniquitas*. Et Sura 5. المائدة *Mensa* §. 96. iterùm prohibet, quia *est res abominabilis, & opus Satanæ, & avertit à memoria Dei*. At verò Sura 16. النحل *Apis*. Commendat vinum & ebrietatem ex eo provenientem, *tanquam beneficium Dei, & argumentum potentiæ, & providentiæ ejus*. Qua in re cùm aperta Mahumeti inconstantia, ne dicam, stultitia, appareat: excusant eum Moslemi, asserentes, verba Suræ 16. revelata illi fuisse ante verba Suræ 2. & Suræ 5. quamvis in Alcorano postposita reperiantur. Quando scilicet vini usus nondum in excessum, & abusum perniciosum transierat. Sed de hoc fusiùs suo loco agemus.

Superest nunc, ut sententiam meam, seu potiùs conjecturam circa Alcorani Auctorem breviter aperiam.

Primum dico: non posse sustineri id, quod Moslemi fingunt, & in Alcorano non semel innuitur: nempe Alcoranum, viginti ac trium annorum spatio, fuisse per partes Mahumeto traditum, & deinde ab Abubacro in unum volumen post illius mortem collectum: nam centies idem Alcoranus accusat sese tanquam librum integrum, ac numeris omnibus absolutum, quem Mahumetus sæpè aliis ostenderet, ac legeret, & ad ejus imitationem æmulos suos provocaret, etiam in ipsis Pseudoprophetiæ suæ exordiis. Prima Alcorani verba post proœmium sunt ista: ذلك الكتاب لا ريب فيه *Hic Liber nullam habet dubitationem*. Agitur hìc de Alcorano, ut Expositores omnes fatentur. Ergo Alcoranus erat Liber jam absolutus, quando Mahumetus hæc legebat. Cùm autem Suram, in qua sunt hæc verba, quidam velint esse Meccanam, & consequenter traditam ante Hegiram; necesse erit fateri, Alcoranum totum ante Hegiram extitisse. Præthereà Sura 15. quæ inscribitur الحجر v. 86. fingitur Deus dicere Mahumeto: ولقد اتيناك سبعا المثاني والقران العظيم *Et jam quidem tradidimus tibi septem versus, qui repetuntur* (1. proœmium Alcorani, seu سورة الفاتحة) *& Alcoranum magnum*. Et quidem hæc Sura citra controversiam Meccana est. Ergo cùm adhuc Mahumetus in Mecca moraretur, totus Alcoranus illi traditus fuerat. Præthereà Sura 52. quæ inscribitur سينا *Syna*, & est Meccana, v. 31. & alibi ante Hegiram, provocantur Meccani ad faciendum Alcoranum similem illi, quem habebat, & legebat Mahumetus: vel saltem decem Suras, aut etiam unicam, ejusdem excellentiæ. Idem constat ex vita Mahumeti, in qua habetur, illum in ipsis initiis legisse, & proposuisse adversariis Alcoranum suum. Manifestè itaque convincitur, figmentum esse traditionem illam per versiculos, seu per partes, spatio trium ac viginti annorum: & collectionem schedularum factam ab Abubacro post mortem Mahumeti ad integrum perfectumque Codicem formandum.

Deinde probabile etiam existimo, Mahumetum vel per se (non enim congruit cum cæteris, quæ de eo scribuntur, id quod asserunt, illum adeò idiotam fuisse) vel ope alicujus Christiani, aut Judæi; sive ille Sergius fuerit, sive Bahira (quidam enim volunt utrumque fuisse) sive Abdallah filius Salam, qui inter Judæos doctissimus censebatur; conscripsisse Alcoranum, ac pro libro sibi à Deo per Gabrielem tradito Arabibus ignaris vendidisse. Porrò cùm Mahumetus sagacis esset ingenii (quantumvis idiotam fuisse concedamus) & per emporia Syriæ cum Mercatoribus Christianis & Judæis, inter quos plures erant hæretici, præsertim Arriani, & Nestoriani, assiduè versaretur: interrogabat eos de rebus Religionis eorum: & Judæi quidem fabulas Talmudicas, quibus Alcoranus totus refertus est; Christiani verò historias apocryphas illi venditabant. Quædam etiam ex sacris libris veteris ac novi testamenti ab iisdem excipiebat: quę deinde ipse confusim & perversè, utpote ignarus, sibi ab aliquo scribenda curabat. Ita novam legem coagmentavit, quæ partim Hebræis, partim Christianis faveret. Christianos tamen, utpote potentiores, magis probat, & commendat; cùm Judæos plerumque vituperet, ac proscindat: fortasse ut hac ratione Christianos sibi magis benevolos faciat. Plura etiam ad Ismaeliticam superstitionem spectantia admiscuit: cujusmodi sunt, peregrinatio Meccana, jejunium Romadban, visitatio Saphæ, & Maruæ, purificationes, & alia hujusmodi Arabibus Ethnicis usitata. Ita ut Alcoranus sit mixtura trium legum, seu religionum: Hebraicæ, Christianæ, & Ismaeliticæ, additis paucis quisquiliis, quæ è cerebro suo Mahumetus extraxit. Quæ autem ex singulis harum religionum, seu sectarum, in Alcoranum suum adsciverit, poterit unusquisque in illius explicatione recognoscere. Unum illud admiratus sum, quòd cùm circumcisionem sive ab Hebræis acceperit, sive à Saracenis retinuerit, nullam de ea in Alcorano suo mentionem faciat.

Hæc, quæ de Alcorani Auctore ex mea conjectura dixi, vero similiora videntur illis, quæ nostri communiter enarrant. Probabile tamen est, sive Mahumetum, sive Sergium, sive Bahiram, novam hanc legem fictitio aliquo miraculo, sive fuerit illud Tauri, sive Columbæ, sive aliud, confirmare tentasse.

Neque credo à vero aberrabimus, si dicamus, Diabolum ipsum transfigurando se in Angelum lucis sub nomine Gabrielis, Mahumeto Alcoranum dictasse, vel totum simul, vel per sectiones, ac versus aliquo temporum intervallo. Est enim locutio Alcoranica valdè similis illi, qua utuntur Dæmones in Energumenis, vel Arreptitiis, vel quando se ab hominibus audiri sinunt; intermiscendo vera falsis, ludicra seriis, clara obscuris, & sæpè per ænigmata & ambages loquendo. Hujuscemodi erant oracula Gentium: & ita sæpè Dæmon plures decepit, etiam Christianos, dictans eis sub figura Angeli lucis doctrinam tenebrarum: cujus rei superfluum est exempla adducere. Unum tamen, quia multum in rem nostram facit, non præteribo. Refert illud

Petrus Bedie Persarmenus in opere suo inscripto چهل ستون *Cehil Sutun*, i. *quadraginta columnarum*, art. 9. Ægyptius quidam, qui appellabatur شيخ عمر ابن فارض *Doctor Omar filius Phareth*, qui Sancti, & Prophetæ nomen apud Mahumetanos sibi comparaverat, sed erat omnis literaturæ expers, qualem fingunt Mahumetum: à malo Dæmone arreptus, sæpè sæpiùs in terram corruebat diversissima de diversissimis exclamans, ac prodens, cujusmodi in Alcorano etiam reperiuntur. Habebat autem quosdam amanuenses, qui ea, quæ sexaginta annorum spatio ita arreptus effutiverat, collegerunt, & volumen Alcorano majus & elegantius effecerunt, cui titulus appositus fuit: ديوان شيخ عمر بن فارض *Dialogus Doctoris Omar filii Phareth*. Hodie etiam Dervisii, seu Monachi Mahumetanorum, in extasi illa, vel deliquio, quod post longam corporis totius rotationem ac turbinationem patiuntur, aliquid simile efficiunt. Hæc mea est de Alcorani Auctore opinio; quam eò probabiliorem puto, quòd Alcoranus sit omnium ferè antiquarum Hæreseon colluvies, quas non nisi Satanas poterat jam propè extinctas, & in tenebris sepultas, in lucem revocare. Quia tamen magnam Alcorani partem fabulæ Thalmudicę & Rabbinorum deliria occupant: certum ferè habeo, Judęos, & pręsertim Abdallah Ebno-Salam eorumdem primò antesignanum, ac deinde Mahumeti asseclam, & discipulum, seu potiùs magistrum, Alcorani si non unicos, saltem pręcipuos Auctores fuisse.

CAPUT QUINTUM.

De Abrogatis in Alcorano.

JAm superiùs innuimus, plura in Alcorano, inter se pugnantia, seque invicem destruentia reperiri: quæ cùm Moslemi, utpote apertissima, inficiari non possint, excogitaverunt rationem, qua Prophetam suum ab inconstantia, & cerebri levitate vindicarent, negotium totum in Deum rejiciendo. Fatentur igitur, Deum ipsum multa in Alcorano pręcepisse uno tempore, quæ deinde, ita rerum necessitate exigente, revocavit. Versum revocatum vocant, المنسوخ *Abrogatum*: illum verò, quo revocatur, الناسخ *Abrogantem*. Quamvis autem Abrogans supponatur datus à Deo post Abrogatum: in ordine tamen Alcorani sæpè Abrogatus invenitur esse posterior; cujus rei causam jam superiùs innuimus; quia scilicet neque Suræ, neque versiculi in Alcorano dispositi sunt eo ordine, quo Mahumeto traditi esse finguntur; sed confusim, & ordine præpostero ac perturbato: & nihilominus fatentur, duos esse versus Abrogatos à Deo, antequam Abrogantes ab eodem traderentur: quo nihil insulsius confingi potest.

Hujusmodi abrogationes frequentissimæ sunt in Alcorano: neque solùm in eadem Sura, sed etiam in eodem versu reperiuntur. Collegit has abrogationes in unum librum, celebris apud Moslemos Doctor Emam, seu Præsul Abu-Hasem Habat-Allah: qui in proœmio Operis sui hæc habet notatu digna:

المنسوخ في كتاب الله على ثلاثة اضرب فمنه ما نسخ خطه وحكمه: ومنه ما نسخ خطه وبقي حكمه: ومنه ما نسخ حكمه وبقي خطه: فاما ما نسخ خطه وحكمه فمثلما روي عن انس ابن ملك رضي الله عنه انه قال كنا نقرا على عهد رسول الله صلعم بسورة التوبة ما احفظ منها غير اية واحدة وهي لو ان لابن ادم واديين من ذهب لابتغي اليهما ثالثا ولو ان له ثالثا لابتغي اليهما رابعا ولا يملا جوف ابن ادم الا التراب ويتوب الله على من تاب: وروي عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه انه قال اقرأني رسول الله صلعم اية فحفظتها في مصحفي فلما كان الليل لم ارجع منها الى شي وغدوت على مصحفي فاذا الورقة بيضاء فاخبرت رسول الله صلعم فقال لي يا بن مسعود تلك رفعت البارحة: واما ما نسخ خطه وبقي حكمه فمثل ما روي عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه انه قال لولا اني اكره ان يقول الناس ان عمر قد زاد في القران ما ليس فيه لكتبت اية الرجم واثبته والله لقد قراتها على عهد رسول الله صلعم لا ترغبوا عن ابائكم فان ذلك كفر بكم: الشيخ والشيخة اذا زنيا فارجموهما البتة نكالا من الله والله عزيز حكيم: فهو منسوخ الخط ثابت الحكم: واما ما نسخ حكمه وبقي خطه فهو في ثلاث وستين سورة مثل الصلاة الي بيت المقدس والصيام الاول والصفح عن المشركين والاعراض عن الجاهلين: *Abrogatum in Libro Dei est in triplici differentia. Aliquando enim abrogatur simul litera, & sententia. Aliquando litera tantùm, remanente sententia. Aliquando sententia tantùm, litera permanente. Primi generis, in quo abrogatur simul litera & sententia, est illud, quod habetur per traditionem ab Anas filio Malec fel. mem. Ipse enim fertur dixisse: Legebamus tempore Legati Dei faustissimæ memoriæ, Suram Pœnitentiæ; non teneo memoria ex illa, nisi unum versiculum, nimirum: Profectò si filio Adam forent duo torrentes auri, certè concupisceret præter eos tertium. Quòd si foret ei tertius; certè optaret addi sibi quartum: neque implebitur venter filii Adam, nisi pulvere. Et convertet se Deus super eum, qui converterit se. Habetur etiam ex traditione, Abdallah filium Masaud fel. mem. dixisse: Legere fecit me Legatus Dei versiculum Alcorani, quem descripsi in Codice meo. Cùmque nox advenisset, non diverti ab eo ad ullam rem* (i. assiduè de eo cogitavi.) *Manè autem sequentis diei inspexi Codicem meum: & ecce pagina* (in qua scripseram versiculum) *erat alba. Indicavi autem hoc Legato Dei, qui dixit mihi: O fili Masaud, hic versiculus sublatus est proxima nocte. Porrò inter eos, quorum abrogata est litera, & remansit vis sententiæ, est illud, quod habetur ex traditione Omar filii Chottab fel. mem. qui dixit: Nisi ego timerem, ne dicerent homi-*

mines: Omar adjecit aliquid in Alcorano, quod non erat in eo: certè scripsissem versiculum Lapidationis, & firmassem illum: nam testor Deum, me legisse illum adhuc vivente Legato Dei. Erat autem hujusmodi: Ne fastidiatis patres vestros, nam hoc esset ingratitudo in vobis. Senex & anus (meliùs vertas: *vir illustris, & fœmina illustris,*) *cùm mœchati fuerint, lapidibus eos omnino obruite: supplicium à Deo irrogatum. Et Deus est Præpotens, Sapiens. Hìc abrogata fuit litera, remanente sententia. Denique abrogata quoad sententiam, litera remanente, inveniuntur in Suris tribus ac sexaginta. Hæc autẽ sunt hujusmodi: Converti in oratione ad Templũ Jerosolymitanum: jejuniũ juxta morem priorum: indulgere Idololatris, eisque ignoscere: & procul recedere ab ignorantibus.* Recenset deinde Abulcasem singula abrogata in unaquaque ex prædictis sexaginta tribus Suris; quarum Prima continet triginta versiculos abrogatos: Secunda, decem: Tertia, vigintiquatuor: Quarta, novem: Quinta, quindecim. Et ita enumerat usque ad ultimam, ducentos, ac viginti quinque versiculos abrogatos.

Quamvis autem, ut dixi, velint Sapientes Moslemi, versiculum abrogantem semper traditum fuisse post abrogatum, licet in ordine Alcorani appareat collocatio præpostera; duobus tamen in locis asserunt, etiam in traditione abrogatum præcessisse abrogantem: quod est omnino ridiculum. Quid enim magis risu dignum, quàm si Princeps ita per præconem edicat: Sciant omnes, me nunc abrogare legem, quam deinde traditurus sum: itaque quando eam tradam, nullus eam observet, vel curet? Primus ex his versiculus est Sura 2. البقرة *Vacca*, §. 241, والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجا وصية لازواجهم متاعا الى الحول بغير اخراج فان خرجن فلا جناح عليكم فيما فعلن في انفسهن من معروف والله عزيز حكيم: *Qui ad mortem pervenerint ex vobis, & reliquerint uxores, faciant legatum ad favorem uxorum suarum, ut sit illis provisio ad annum: neque eas domo ejiciant. Quòd si spontè discesserint, non erit vobis piaculum ob id, quod ultrò fecerunt, justè & legitimè. Et Deus est præpotens, sapiens.* Hìc abrogatur per præcedentem 234 والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجا يتربصن بانفسهن اربعة اشهر وعشرا واذا بلغن اجلهن فما جناح عليكم فيما فعلن في انفسهن بالمعروف والله بما تعملون خبير: *Cùm aliqui fato fungentur ex vobis: uxores, quas reliquerint, expectabunt quatuor menses & decem dies absque novis nuptiis. Cùmque pervenerint ad finem hujus temporis, nullum erit vobis piaculum ob id, quod secum ipsæ fecerint justè & legitimè. Et Deus de eo quod facitis est commonitus.* Secundus est Sura 33. الاحزاب *Conjurati*, §. 53. Ubi ita fingitur Deus loqui cum Mahumeto: لا يحل لك النساء من بعد ولا ان تبدل بهن من ازواج ولو اعجبك حسنهن الا ما ملكت يمينك وكان الله على كل شي رقيبا: *Non licebit tibi posthac accipere alias uxores, neque aliquam ex illis, quas habes, in aliam commutare; etiamsi illius pulchritudo te valdè alliciat. Poteris tamen habere pro uxoribus illas, quas captivas possederis. Et Deus omnia observat.* Hìc abrogatur per præcedentem v. 50. يا ايها النبي انا احللنا لك ازواجك التي اتيت اجورهن وما ملكت يمينك مما افاء الله عليك وبنات عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك التي هاجرن معك وامراة مومنة ان وهبت نفسها للنبي ان اراد النبي ان يستنكحها خالصة لك من دون المومنين: *O Prophe-ta: nos sanè concedimus tibi in uxores illas, quibus dederis dotes suas. Et præterea illas, quas captivas possederis concessas tibi à Deo in partitione prædæ: itemque filias patrui tui, & filias amitarum tuarum: & filias avunculi tui: & filias materterarum tuarum, quæ transmigraverunt tecum: & omnes mulieres fideles, quæ seipsas tibi tradiderint, si volueris eas tibi matrimonio copulare. Hoc autem tibi ex peculiari privilegio conceditur, præter cæteros fideles.*

Quòd si quæramus à Mahumetanis, cur in Alcorano abrogatus sit quoad literam & quoad sententiam versiculus ille, qui habetur per traditionem ab Anas filio Malec: *Profectò si filio Adam forent duo torrentes auri, &c.* vel quoad literam tantùm ille, qui habetur ex traditione Omar filii Chottab, de lapidatione adulteri, & adulteræ: cùm tamen uterque versiculus bonus sit, & conformis rationi: vel demum duo illi alii versiculi, quos recensuimus, priùs abrogati sint quàm traditi: non video quid possint congruè respondere. Plura sanè absurda possent Moslemis objici, quæ ex hac abrogatione sequuntur. Sed hoc loco pauca ista sufficiant.

CAPUT SEXTUM.

De Æstimatione Alcorani apud Mahumetanos.

Vix credi potest, quantam venerationem Moslemi erga Alcoranum ostendant, & quibus illum laudibus extollant. Vocant illum absolutè per Antonomasiam كتاب الله *Librum Dei*, utpote ab ipso Deo per Gabrielem traditum Mahumeto. Alcoranus totus plenus est laudibus sui ipsius. In eo, & in aliis libris Mahumetanorum prædicatur: *Veridicus: Veritas missa à Deo: totus rectus, ac sine ulla obliquitate: directio hominum: commonitio ad omnes creaturas: continens omne genus parabolarum: prædicandus hominibus, & dæmonibus: lux: lucerna refulgens: miraculum perpetuum: miraculum omnium maximum: sapientissimè dispositus: via recta: prædictus in Pentateucho & Euangelio, & utriusque assertor: indisputabilis: Sacrosanctus, nec tangendus nisi à mundis: summè disertus & elegans: omnium Sacrorum librorum præstantissimus: optimæ doctrinæ: inimitabilis ab ulla creatura: intelligibilis à solo Deo, & ab eodem speciali gratia custoditus.* Sed hæc levia sunt. Auctor celebris Abu-Mohammed Mostapha Ebnalsaib Hasan, cognomine Gennabì, asserit *Alcoranum continere sexaginta millia miracula.* Ahmad filius Abdolhalim in sua Apologia, affirmat, *Alco-*

Alcoranum esse majus miraculum, quàm suscitationem mortuorum: & excellenter continere omnes alios Sacros Libros: & complecti omnia tempora, præterita, præsentia, & futura. Algazel in professione fidei Mahumeticæ profitetur, Alcoranum esse قديم قائم بذات الله *æternum, subsistentem essentia Dei.* Alii communiter tenent, eum esse غير مخلوق *increatum.*

Sed duæ sunt præcipuè circa Alcoranum quæstiones. Prima est, utrum possit aliquid ei simile fieri ab ulla creatura. Secunda, utrum creatus sit in tempore: an verò increatus, & æternus.

Quoad primam quæstionem, certissimæ fidei est apud Moslemos, nihil par, aut simile ab ulla creatura Alcorano fieri posse, cùm id expresè in Alcorano ipso asseratur: itaut oppositum credere, impium omninò sit ac blasphemum. Verùm quia nullus est adeò stolidus (dummodo stipes non sit) qui legendo Alcoranum, manifestè non agnoscat propositionis hujus vanitatem: ideo non defuerunt ex Moslemis ipsis, qui eam liberè negarent. Inter eos fuere Mardarienses, de quibus Ismael Sciahinsciah in suo Taarich, capite في امة المسلمين 1. *de gente Moslemorum*, ita scribit: المردارية اصحاب عيسى بن صبيح المكني بابي موسى الملقب بالمردار ويسمى راهب المعتزلة لانه تزهد وانفرد عن اصحابه بمسايل قبيحة جدا منها ان الناس قادرين على مثل هذا القران فصاحة ونظما وبلاغة وهو الذي بلغ في القول بخلق القران :

Mardarienses sunt asseclæ Isæ filii Sobeih, qui cognominatus fuerat Abu-Musa; vulgato autem nomine, Mardar. Vocabatur autem Monachus Mothazelitarum (hi erant qui negabant attributa in Deo:) *religiosam quippe vitam professus est: & separavit se à suis sodalibus: tenuitque sententias admodum absurdas, ex quibus una fuit; quòd homines facere possent librum similem Alcorano in eloquentia, ordine, & elegantia. Et eò etiam audaciæ processit, ut assereret, Alcoranum esse creatum.* Idem refert de hoc Sectario Gregorius Abulphargius Arabs Christianus, sed quem Mahumetani ipsi meritò plurimi faciunt, in Historia de Arabibus. Auctor Mahumetanus libri, qui inscribitur شرح المواقف *Declaratio stationum*, addit, hunc eumdem Novatorem docuisse, Arabes facere potuisse non solùm aliquid simile Alcorano, sed etiã احسن منه *melius illo.* Alius Auctor satis notus, nomine الشهرستاني Sciahar Settanì, confirmat, ابطاله اعجاز القران من جهة الفصاحة والبلاغة : *illum pronunciasse, vanum ac futile esse, ponere miraculum in Alcorano, ob illius eloquentiam & elegantiam.* Neque solum Mardarienses, sed etiam alius Sapiens nomine النظام *Alnodham*, à prædicto Sciahar Settanì allegatus, nullum miraculum in Alcorano esse pronunciavit, nisi: من حيث الاخبار عن الامور الماضية والاتية ومن جهة صرف الدواعي عن المعارضة ومنع العرب عن الاهتمام به جبرا وتعجيزا اذا لو خلاهم لكانوا قادرين على ان ياتوا بسورة من مثله بلاغة وفصاحة ونظما : *Ex parte narrationis rerum præteritarum, & futurarum: & ex eo quod Deus avertit Arabes provocatos ad respondendum, ne responderent, neque ad hoc animum intenderent ex stupore, vel imbecillitate. Nam si liberos eos reliquisset, certè potuissent facere Suram similem Suris Alcoranicis in elegantia, eloquentia, & ordinis venustate.*

Quod attinet ad secundam quæstionem: utrum nimirum Alcoranus creatus sit, an verò increatus, & per consequens æternus: magnos multosque propugnatores habuit, & oppugnatores. Auctor Libri شرح المواقف superiùs allegatus, refert, Mahumetum ipsum dixisse: من قال القران مخلوق فهو كافر *Si quis dixerit Alcoranum esse creatum, infidelis est.* At verò Mardar, à Sciahar Settanì laudatus, nihili Prophetæ sui dicta faciens, & ut mulus strenuè adversus mulum recalcitrans, è tripode pronunciavit; كفر من قال بقدم القران *Infidelis est, qui dicit, Alcoranum esse æternum*, seu increatum. Non multum recessit ab hujus sententia insignis Doctor Giahedh, qui fuit Princeps Sectæ الجاحظية *Giahedhitarum*. Hic enim de Alcorano ita pronunciavit: ان القران جسد يجوز ان ينقلب مرة رجلا ومرة حيوانا: *Alcoranus corpus est, quod converti potest aliquando in hominem, aliquando in bestiam.* Poterat veriùs dicere, In bestiam tantummodo converti posse, nisi esset bestiis ipsis deterior.

Chalipha, seu summus Imperator Moslemorum Almamum (quemadmodum refert Almacinus ex insigni Chronologo Abu-giapher, pag. 138.) publico edicto definivit, de fide credendum, Alcoranum esse creatum: & decretum ejus confirmavit Successor illius in Chaliphatu Vathecus, de quo ita scribit Auctor prędictus: وكان الواثق يقول بخلق القران والذي حسن له هذا القول احمد ابن ابي داوود بن عبد الملك وكان وزيره وكتب الواثق الى جميع الامصار توخذ المسلمين بان يقولوا بخلق وان يكتب على المساجد وغلظ ذلك وعظم على المسلمين وانكروا اشد الانكار وكل من انكر هذا القول ولم يقبله ويقول به منهم من ضرب بالسياط ومنهم من حبس ومنهم من قتل: *Porrò Vathecus asserebat, Alcoranum esse creatum. Qui verò persuasit illi hanc sententiam, fuit Ahmed filius Abu-David filii Abdolmalec, qui erat illius Vizirus* (seu Consiliarius.) *Scripsit autem Vathecus ad omnes provincias, ut cogerent Moslemos ad profitendum, Alcoranum esse creatum: & ut hoc scriberetur super portas Meschitarum. Sed durum visum est hoc Moslemis, & grave; & obstinatissimè renuerunt illi assentiri. Quicumque autem recusabant edicto parere, vel illud recipere, ac profiteri; partim flagellis cædebantur, partim carceribus mancipabantur, partim occidebantur.* Sed Vathe-

Vatheci Succeſſor Giaaphar Mottavacear, teſte eodem Almacino الملق من كان محبوسا بسبب خلق القران وسخط على محمد بن عبد الملك وزير المعتصم والواثق وعلى عمر بن الفرج الزحجي وعلى ابيساح التركي وعلى احمد ابن ابي داود قاضي القضاة:

Liberos dimiſit eos, qui carceribus tenebantur incluſi ob rejectam Alcorani creationem: & indignatus eſt contra Mohammad filium Abdolmalec Vizirum Motaaſſemi, & revocavit edicta Motaaſſemi, & Vatheci, & Omaris filii Alphargi Zabagenſis, & Abiahi Turcæ, & Ahmadi filii Abu-David, qui erat Judex Judicum. Mardar, qui tenuit creationem Alcorani, duos habuit diſcipulos, quorum uterque vocabatur Giaaphar: & hi litem ita compoſuerunt:

ان الله تعالي خلق القران في اللوح المحفوظ لا يجوز ان ينتقل اذ يستحيل ان يكون الشي الواحد في مكانين في حالة واحدة وما نقراه فهو حكاية من المكتوب: الاول في اللوح المحفوظ: وذلك فعلنا خلقنا: *Deus excelſus creavit Alcoranum in Tabula cuſtodita, unde non poteſt transferri aliò, cùm impoſſibile ſit unam, eamdemque rem eſſe in duobus locis in unico ſtatu. Alcoranus verò, quem nos legimus, eſt ſermo, qui habetur per Scripturam. Prior Alcoranus eſt in Tabula Cuſtodita: hic verò, quem legimus, eſt opus & factura noſtra.* Sed videtur rem meliùs compoſuiſſe Algazel in profeſſione Eslamica, dum definit, firmiter credendum: ان القران مقروء بالسنة مكتوب بالمصاحف محفوظ في القلوب وانه مع ذلك قديم قايم بذات الله لا يقبل الانفصال والفراق بالانتقال الي القلوب والاوراق: *Alcoranum legi, ac pronunciari linguis, ſcribi in Codicibus, conſervari in memoriis: & nihilominus eſſe æternum, ſubſiſtentem in eſſentia Dei, nec recipere ſeparationem aut diviſionem ab ea per translationem in memorias, & in paginas.* Videtur hæc ſententia velle, Ideam Alcorani eſſe in eſſentia Dei, & conſequenter coeſſentialem & coæternam ipſi Deo. Sed in hoc non haberet majorem excellentiam Alcoranus, quàm quælibet alia res creata: omnium quippe rerum ideę ſunt in Deo: nec poſſet dici, deſcendiſſe à Throno Dei ad Cœlum lunæ ille idem Alcoranus, qui erat in Deo; ſed alius juxta Ideam illius creatus, & in papyro deſcriptus. Et hoc videntur tandem velle Doctores Moslemi. Alioquin ſi ponunt Alcoranum increatum & ęternum ſubſiſtentem in Deo, qui non ſit ipſamet eſſentia Dei, ſed aliud aliquid ab ea diſtinctum: cogentur fateri, Alcoranum eſſe Deum, & quidem alium ab ipſo Deo: in quo aliquid difficilius credent, quàm ſit myſterium Sanctiſſimę Trinitatis.

Porrò cùm Moslemi tàm portentoſa de Alcorano credant; non mirum ſi illum adeò ſuperſtitioſè venerentur. Non ſinunt eum ab aliis, quàm à ſuis, legi, haberi, aut tangi. Et magno conſtaret Chriſtiano, vel Judęo, vel alii cuilibet non Moslemo, ſi apud eum Alcoranus inveniretur. Ipſi etiam non niſi purificati illum tangunt, vel legunt. Quamobrem ſcribunt, vel formant in Alcorani Codicibus exterius hęc verba, لا يمسه الا المطهرون *Ne attingant eum, niſi purificati.* Illo utuntur ad juramenta ſua: illum conſulunt in graviorum rerum tractatione: illum geſtant in bella: illius ſententias in vexillis militaribus deſcribunt: illum auro, ac lapidibus pretioſis exornant. Utinam Chriſtiani, ac pręſertim Reges, & Principes, ea in ęſtimatione haberent Euangelium Chriſti, in qua Mahumetani habent Alcoranum Mahumeti. Sed hęc breviter de Alcorano dicta ſufficiant.

INDEX



INDEX CAPITUM VITÆ MAHUMETI.

Præfatio. pag. 1
Caput I. De Progenie Mahumeti. 10
Cap. II. De nativitate Mahumeti, & prodigiis, quæ in ea evenisse finguntur. ibi.
Cap. III. De iis, quæ post ortum Mahumeti evenere, usque ad illius profectionem in Syriam. 11
Cap. IV. De profectione Mahumeti in Syriam ad procuranda negotia Chadiges. 12
Cap. V. De iis, quæ Mahumeto in profectione Syriaca evenisse referuntur. 13
Cap. VI. De regressu Mahumeti è Syria, ejusque conjugio cum Chadige. 14
Cap. VII. De nova Secta à Mahumeto instituta. 15
Cap. VIII. Digressio circa Mahumeti idololatriam. 16
Cap. IX. De iis, qui primi Mahumeto adhæsere. 18
Cap. X. De emigratione Sociorum Mahumeti in Æthiopiam. 19
Cap. XI. De his, quæ Mahumetus, & ejus asseclæ passi sunt ab infidelibus Meccanis. 20
Cap. XII. De nocturno Mahumeti itinere in Jerusalem, ejusque in cœlum translatione, & de incremento Sectæ illius. ibid.
Cap. XIII. De Transmigratione Mahumeti è Mecca in Medinam, quæ dicitur Hegira. 22
Cap. XIV. De his, quæ primo Anno Hegiræ evenere. ibid.
Cap. XV. De Anno Hegiræ secundo. 23
Cap. XVI. De gestis à Mahumeto Anno tertio Hegiræ. 24
Cap. XVII. De gestis quarto Anno Hegiræ. ibi.
Cap. XVIII. De Anno quinto Hegiræ. 25
Cap. XIX. De iis, quæ Anno sexto Hegiræ evenere. ibid.
Cap. XX. De Anno septimo Hegiræ. 26
Cap. XXI. De octavo Anno Hegiræ: & expugnatione Meccæ. 27
Cap. XXII. De his, quæ Anno Hegiræ nono evenere. 29
Cap. XXIII. De Anno decimo Hegiræ. ibid.
Cap. XXIV. De Anno decimoprimo Hegiræ, in quo mortuus est Mahumetus. 29
Cap. XXV. Quid post mortem Mahumeti evenerit: & de sepulchro ejus, ac de Templo Meccæ. ibid.
Cap. XXVI. De naturalibus, ac moralibus Mahumeti qualitatibus. 31
Cap. XXVII. De Uxoribus, filiis, aliisque rebus ad Mahumetum spectantibus. 32

De Alcorano.

Cap. I. De nomine Alcorani. 33
Cap. II. De Alcorani idiomate, versionibus, dispositione, & stylo. ibid.
Cap. III. De materia Alcorani. 34
Cap. IV. De Alcorani Auctore. 35
Cap. V. De Abrogatis in Alcorano. 42
Cap. VI. De æstimatione Alcorani apud Mahumetanos. 43

APPEN-

APPENDIX.

Ne pagellæ vacarent, exhibui in eis epigraphas, ſeu titulos Surarum totius Alcorani ad numerum centum & quatuordecim. Poterit enim Lector ex tàm ineptis atque inſulſis inſcriptionibus agnoſcere, cujus furfuris ſit Liber ille, cui Mahumetani divinitatem ipſam tribuere non verentur.

Primæ Suræ titulus eſt, الفاتحة *Aperiens*. 2. البقرة *Vacca*. 3. ال عمران *Familia Amran*. 4. النسا *Mulieres*. 5. المايدة *Menſa*. 6. الانعام *Pecora*. 7. الاعراف *Alarapb*, (paries inter Paradiſum & Gehennam.) 8. الانفال *Manubiæ*. 9. التوبة *Pœnitentia*. 10. يونس *Jonas*. 11. هود *Hud* (nomen Prophetæ fictitii.) 12. يوسف *Joſeph*. 13. الرعد *Tonitru*. 14. ابرهيم *Abraham*. 15. الحجر *Hegrum* (nomen loci.) 16. النحل *Apes*. 17. الاسري *Iter nocturnum*. 18. الكهف *Spelunca*. 19. مريم *Maria* (Deipara.) 20. طه *Tah*. (Dictio ignotæ ſignificationis.) 21. الانبيا *Prophetæ*. 22. الحج *Peregrinatio Meccana*. 23. المومنون *Fideles*. 24. النور *Lux*. 25. الفرقان *Diſtinctio*. 26. الشعرا *Poetæ*. 27. النمل *Formica*. 28. القصص *Hiſtoria*. 29. العنكبوت *Aranea*. 30. الروم *Romani*. 31. لقمان *Locman* (Æſopus.) 32. السجدة *Adoratio*. 33. الاحزاب *Conjurati*. 34. سبا *Saba* (regio.) 35. الملايكة *Angeli*. 36. يس *Jas*. (dictio ignotæ ſignificationis.) 37. الصافات *Ordinatrices*. 38. ص *Sad* (character ignotæ ſignificationis.) 39. الزمر *Catervæ*. 40. المومن *Fidelis*. 41. فصلت *Diſtincta ſunt*. 42. الشوري *Conſultatio*. 43. الزخرف *Ornamentum*. 44. الدخان *Fumus*. 45. الجاثية *Genuflexà*. 46. الاحقاف *Alabkapb* (nomen loci.) 47. القتال *Bellum*. 48. الفتح *Aperitio* (ſeu Victoria.) 49. الحجرات *Conclavia*. 50. ق *Qopb* (character ignotæ ſignificationis.) 51. الذاريات *Spargentes*. 52. الطور *Mons Sinai*. 53. النجم *Stella*. 54. القمر *Luna*. 55. الرحمان *Miſerator*. 56. الواقعة *Caſura*. 57. الحديد *Ferrum*. 58. المجادلة *Diſceptatrix*. 59. الحشر *Congregatio*. 60. الممتحنة *Probata*. 61. الصف *Ordo*. 62. الجمعة *Conventus*. 63. المنافقون *Impii*. 64. التغابن *Fraudatio mutua*. 65. الطلاق *Repudium*. 66. التحريم *Probibitio*. 67. الملك *Regnum*. 68. القلم *Calamus*. 69. الحاقة *Fatalis*. 70. المعارج *Gradus*. 71. نوح *Noe*. 72. الجن *Genii*. 73. المزمل *Involutus*. 74. المدثر *Coopertus*. 75. القيمة *Reſurrectio*. 76. الانسان *Homo*. 77. المرسلات *Miſſæ*. 78. النبا *Nuncium*. 79. النازعات *Abſtrahentes*. 80. عبس *Corrugavit faciem*. 81. التكوير *Involutio*. 82. الانفطار *Diffiſio*. 83. التطفيف *Menſura injuſta*. 84. الانشقاق *Sciſſio*. 85. البروج *Turres*. 86. الطارق *Noctu veniens*. 87. الاعلي *Altiſſimus*. 88. الغاشية *Operiens*. 89. الفجر *Aurora*. 90. البلد *Regio*. 91. الشمس *Sol*. 92. الليل *Nox*. 93. الضحا *Elevatio Solis*. 94. الشرح *Dilatatio*. 95. التين *Ficus*. (Alii الزيتون *Olea*.) 96. العلق *Sanguis coagulatus*. 97. القدر *Decretum*. 98. البينة *Evidentia*. 99. الزلزلة *Terræmotus*. 100. العاديات *Concitati equi*. 101. القارعة *Pulſatrix*. 102. التكاثر *Contentio multiplicandi*. 103. العصر *Pomeridianum*. 104. الهمزة *Detractor*. 105. الفيل *Elephantes*. 106. قريش *Coraſini*. 107. الماون *Utenſilia*. 108. الكوثر *Kautber* (Fluvius Paradiſi.) 109. الكافرون *Infideles*. 110. النصر *Auxilium*. 111. ابولهب *Abulaheb* (Patruus Mahumeti.) 112. التوحيد *Unificatio*. 113. الفلق *Diluculum*. 114. الناس *Homines*.

Hæ verò tàm ridiculæ epigraphæ vix unquam cum Suris ſuis in argumento conveniunt: non ſecus ac ſi quis cerdo, vel barbitonſor apponeret tabernæ ſuæ ſignum cauponis, vel myropolæ: vel ſi quis Ethnicus ſubſcripſiſſet Jovis ſimulachro; *Mercurio Sacrum*.

PRODROMI
AD REFUTATIONEM
ALCORANI
PARS PRIMA,

In qua nulla Sacrarum Scripturarum oracula, quibus Christiana Religio confirmatur, Mahumeto, ejusque Sectæ suffragari demonstratur.



PROOEMIUM.



Nam tantùm dari veram Religionem à Deo Optimo Maximo in sui ipsius cultum hominibus constitutam, nemo sanæ mentis, ut puto, negare audebit. Et nihilominus innumeræ propè nationes, quantumvis inter sese contrariæ, de vera religione sibi blandiuntur. Inter has tres præcipuè gentes enumerantur: Judæi, Christiani & Mahumetani; quarum quælibet legitimum sibi Dei cultum attribuens, cæteras tanquam in errore versantes condemnat. Quidquid autem una ex his tribus nationibus ad religionis suæ veritatem comprobandam in medium adducit; duæ quoque aliæ pro se, si non proferunt, saltem proferre conantur: Sacrarum Scripturarum Oracula: miraculorum splendorem: legis sanctitatem: vitæ, morumque probitatem; ut Christiani contra Judæos, ac Mahumetanos; ita hi contra Christianos, & invicem contra se ipsos audacter fidenterque producunt. Hùc accedit, quòd quantumvis ardua, quantumvis paradoxa, quantumvis absurda una ex his habeat; semper se aliarum exemplo defensat ac tuetur, dum non minus, si non magis, incredibilia, & absona in illis esse contendit. Si Christianus Mahumeto uxorum turbam, liberumque ancillarum ad concubitum usum opponit: ille statim causam suam, Abrahæ, Davidis, ac Salomonis exemplo defendit. Si Judæus Moslemum irridet, quòd ipsius Propheta in Alcorano formicas, & upupas humano sermone loquentes inducat: hic & Serpentis Hevam, & Asinæ Balaam alloquentium historiam confestim reponit. Fidei prætereà Christianæ mysteria tàm ardua, ac difficilia, & prorsus inintelligibilia, & quædam prima fronte absona, & ab humana ratione aliena, latum exhibent hominibus malè erga illam affectis campum, quodlibet insanæ opinionis monstrum in alienis sectis comprobandi.

Cùm verò tres hæ sectæ, seu religiones inter se se maximè pugnent; nihilominus in qualibet earum quis versetur, illam mordicùs tenet, eò quòd eam solam veram, cæteras falsas existimet; ita ut non raró, pro illa asserenda, sanguinem vitamque profundat. His difficultatibus quidam adacti, eò amentiæ prolapsi sunt, ut putarent, quamlibet sectam, etiam Idololatrarum, bonam esse, ac Deo placere, atque in ea æternam salutem posse obtineri. Hujus stultissimę opinionis fuerunt quidam Mahumetani, de quibus Septemcastrensis in tractatu, quem inscripsit, *Turcicæ spurcitiæ*, hæc habet cap. 30. *Horum opinio est, quòd unusquisque salvatur in lege sua, & unicuique Genti, seu Nationi lex data est à Deo, in qua salvari debet; & æqualiter omnes leges bonæ sunt eas observantibus,*

nec aliqua præferenda est tanquam melior aliis. Refert etiam doctissimus, ac sapientissimus vir Clemens Tosius Abbas è Congregatione Sylvestrina in sua India Orientali par. 2. pag. 73. & 115. reperiri in regno Peguano quoddam Sacerdotum, seu Religiosorum genus (Telapoi appellantur) qui eadem insania laborant, à qua Brahmanes etiam non excipiuntur.

Verùm cùm Mahumetani ex præscripto Alcorani unam tantùm veram esse Religionem certissimè teneant; non est, quòd in hac opinione contra ipsos confutanda laboremus. Verum quidem est, aliquando in eodem Alcorano approbari tàm Judæis, quàm Christianis, & Sabæis, seu Sabaitis suam Religionem: sed Expositores communiter asserunt, hoc fuisse deinde à Mahumeto abrogatum per ea verba, quæ habentur in Sura 3. quæ inscribitur Arabicè آل عمران idest, *Familia Amran*, §. 83. ومن يتبع غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو في الاخرة من الخاسرين .·. *Et qui aliam religionem sectatus fuerit, quàm Eslam, nullo modo acceptabitur ab eo; & ipse in futuro sæculo erit ex pereuntibus*. Est autem religio Eslam illa, quam se profiteri jactabat Mahumetus, & quam Abraham, ac Prophetas omnes tenuisse, affirmabat. Non solùm autem docuit Mahumetus in una hac tantùm religione salutem reperiri, sed omnes ejusdem sectas, seu hæreses, in quas dividenda erat, ad æternam damnationem ducere pronunciavit. In quo sanè prudentiorem se ostendit Marco Antonio de Dominis Archiepiscopo Spalatrensi, à Catholica religione Apostata, ejusque Asseclis, qui docent, in qualibet Christianorum secta æquè benè, ac in Catholica Romana fide, quemlibet æternam salutem consequi posse. Est communis apud Moslemos traditio, ab Ismaele filio Aly, cognomine شاهنشاه Sciahinsciah, insigni inter Mahumetanos Chronologo, relata in suo Taarich, seu Chronico, cap. de Gente Moslemorum: quam etiam adducit Sciaher Settanius his verbis: فافترقت المسلمون علي ثلاث وسبعين فرقة والناجية من الفرق كلها واحدة كما قال صلي الله عليه وسلام ستفترق امتي علي ثلاث وسبعين فرقة الناجية منهم واحدة والباقون هلكا قيل ومن الناجية يارسول الله قال اهل السنة والجماعة قال ما انا عليه واصحابي .·.

Divisi sunt Mahumetani in tres ac septuaginta sectas, ex quibus omnibus una ducit ad salutem; quemadmodum dixit Propheta Mahumetus sanctæ memoriæ: Dividetur gens mea in tres ac septuaginta sectas, ex quibus unica salutem consequetur; cæteræ verò perditioni erunt obnoxiæ. Cùmque dictum fuisset illi: O legate Dei, quænam secta salutem assequetur? Respondit: Illa, quæ profitebitur Sonnam, & Concilium: nimirum, quod ego, & socii mei profitemur.

Posito igitur ut certo & indubitato, unam tantùm veram esse religionem, in qua homines Deo placere, & æternam salutem consequi valeant: necessariò etiam fatendum est, ad divinam providentiam spectare, tàm clara, & evidentia ad eam ab aliis falsis ac fallacibus sectis discernendam argumenta à Deo mortalibus exhiberi, ut quisquis eam amplecti cupiat, non possit nisi ex propria culpa aberrare. Id manifestè ostendit David, illis verbis. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*, Psal. 92. *Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos*, Psalm. 18. *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis*, Psal. 118. Quibus

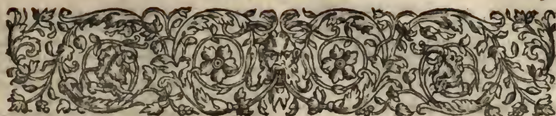
bus consonant alia plura Sacrarum litterarum testimonia. Alioquin, si nullum esset à Deo constitutum argumentum, quo vera religio à falsa dignosci posset, liberum esset unicuique Sectam, quam vellet, amplecti: neque in hoc culpam ullam admitteret. Superest, ut quænam sint hæc veræ religionis indicia, seu notæ, solerter perquiramus.

Ne quis verò existimet, veræ religionis notas esse, vel magnitudinem imperii, atque ampla terrarum, quæ occupat spatia: vel temporis, quo perseveravit, diuturnitatem: (quamquam vera religio, quoad veritates æternas, eadem semper fuit ab ipsis mundi incunabulis, & erit usque ad illius finem:) vel victoriarum gloriam, & armorum felicitatem: vel perpetuos rerum secundarum eventus: vel quarundam virtutum moralium charitate destitutarum usum, propriæve legis, ac rituum exactam observantiam: vel crebras, aut prolixas preces, sive austera frequentiaque jejunia, seu multas corporis afflictationes, spontaneosque cruciatus, vel alia hujusmodi: hæc eadem non rarò in falsis sectis, magis quàm in vera religione reperiri cognovimus. Quis enim imperii magnitudine Romanos æquavit? Quot ætates Idololatria vidit, & quàm magnam terrarum orbis partem occupavit, hodieque occupat? Quis Alexandro Macedone, vel Julio Cæsare in bellis fuit fortunatior? Quanta cum gloria, virtutum quarundam moralium hujus generis praxis floruit in veteri illa Romanorum, vel Spartanorum Republica; qui etiam suarum legum, ac sacrorum adeò tenaces erant, adeòque in iis observandis exacti; ut levissimus in illis error, gravissimi sceleris loco duceretur? In austerioris autem vitæ rigore, rerumque omnium terrenarum contemptu, pauci admodum Diogenem Cynicum, ejusque asseclas assecuti sunt. Si verò de jejuniis, precationibus, cœlestium rerum contemplatione, ab hominum rerumque omnium humanarum recessu agamus; non modò ex veterum scriptorum monimentis, sed etiam ex eo, quod hoc ipso tempore fieri vel videmus, vel audimus; Sabaithæ, Brahmanes, Gymnosophistæ, Bonzii, admirationem his in rebus afferunt universis. Alia ex parte Israeliticam gentem, populum Dei electum quondam fuisse, veram fidem, veram religionem habuisse, neque Christiani, neque Moslemi negant, aut negare possunt. Et nihilominus illorum imperii fines Palæstinæ provinciæ angustias non excessere: religio verò non multò latiùs, quàm regnum se se extendit. Frequentissimas, & gravissimas clades à Philistæis, Chaldæis, Assyriis, Græcis, Romanis accepere: nec semel in miserrimam totius gentis captivitatem ab hostibus redacti sunt. Tot verò ac tanta in iis scelera, ac flagitia, tùm contra morales virtutes, tùm contra religionem ipsam ferè perpetuò fuere; ut sacrorum scriptorum, & præsertim Isaiæ testimonio, Idololatras ipsos longè in iis superaverint. Nec tamen legimus (etiam cùm modestiùs, ac temperantiùs se gererent) illos aut crebris jejuniis, aut frequentibus precibus, aut corporis afflictationibus se se exercuisse. Quin & in legum, sacrorumque suorum observantia adeò socordes, ac negligentes erant, ut quemadmodum lib. 4. Reg. cap. 22. legimus, Josia Sanctissimo Principe regnante, prodigii propè loco habitum sit, ut unus Divinæ legis codex pervetustus (nam cæteri omnes vel perierant, vel ignorabantur) in templi angulo repertus sit. Et nihilominus populus idem Israeliticus hoc tempore, quo tàm ex nostra, quàm ex Mahumetanorum sententia, vera caret religione, & est Deo maximè exosus, adeò exactus, atque attentus in suarum legum, ac traditio-

num obſervantia apparet, ut in ſuperſtitionem propè degeneret. Et ubi anteà tàm frequenter in Idolorum cultum ruebat; nunc conſtantiſſimè unius Dei cultum retineat. Negari tamen non poteſt, aliqua etiam ex ſupradictis eſſe argumenta veræ religionis ſaltem probabilia; præſertim ſi ſimul conjuncta reperiantur, quemadmodum in Chriſtiana lege reperta ſunt antequam Moslemorum ſecta invaleſceret, & tot hæreſes in Eccleſiam Chriſti inveherentur: & hodie etiam (præſertim ſi de veris virtutibus loquamur) reperiuntur. Nihilominus his prætermiſſis, ad certiora argumenta, & quæ à Mahumetanis ipſis admittuntur, veniamus. Sunt autem hæc quatuor: nempe, Oracula Sacrarum Scripturarum: gloria miraculorum: veritas Dogmatum: Sanctitas morum, quæ in veræ Religionis profeſſoribus tantummodò reperitur, quamvis non in omnibus, ſed ſępè in paucis; in iis videlicet, qui ejuſdem religionis leges, & inſtituta ritè obſervant. Nos, cæteris omiſſis, ea fortaſsè, Deo favente, aliàs tractaturi, de primo tantùm nunc agemus, utpote præcipuo, & quo ſolo Mahumetica ſecta tota corruat, ac penitùs diſſolvatur.



PRÆ-



PRÆCIPUUM VERÆ RELIGIONIS ARGUMENTUM,

Sacrarum Scripturarum Oracula.



NULLO alio testimonio magis sectam suam Mahumetus confirmare conatur, quàm sacrorum Librorum, veteris scilicet, ac novi Testamenti, auctoritate. Quamvis autem Pentateuchi, & Euangelii tantummodò mentionem faciat, quorum primum التوراة *Altaurat*: Secundum الانجيل *Alangil*, corrupta Hebraica, & Græca voce, appellat: certum tamen est Pentateuchi nomine universos veteris Testamenti libros comprehendere, quod Hebræi etiam facere consueverunt, ut affirmat R. Bechai in Cad Hakemah in voce סוכה *Succa*. Ita testatur Ahmedus filius Abdolhalimi præcipuus inter Mahumetanos Doctor, part. 2. suæ Apologiæ contra Christianam Religionem pro secta Mahumetana, his verbis: فقوله اخبرني بصفة رسول الله في التوراة قد يراد فيه نفس الكتب كلها وكلهـــا تسمي تـوراة: *Per hoc autem, quod dicitur: Annuncia mihi Epithecton Legati Dei in Pentateucho, intelliguntur omnes Sacræ Scripturæ, & omnes vocantur Pentateuchus*. Et paulò post: ولفظ التوراة قد عرف اسـه الكتب يراد جنس الشي يقراها اهل الكتاب فيدخل في ذالك الزبور ونبوة اشعيا وساير النبوات خلا الانجيل: *Sub hoc nomine Pentateuchi veniunt generatim omnes libri Sacri, qui à Scripturalibus* (nimirum à Judęis, & Christianis) *leguntur. Atque ita ingrediuntur in hoc nomen Psalmi Davidis, & Prophetia Isaiæ, & cæterorum Prophetarum libri, excepto Euangelio*. Eodem modo sub nomine Euangelii comprehendunt sine dubio Mahumetani cęteros libros Testamenti novi: quamobrem hic idem Auctor, & alii, quos videre potui, adducunt auctoritates ex Epistolis S. Petri, & ex Actis Apostolicis, & ex Apocalypsi, non secus ac ipsorum Euangeliorum testimonia.

Porrò vix extat pagina in Alcorano, in qua hi sacri libri magna cum laude non commemorentur. Quin & Mahumetus fatetur, illos esse verbum Dei, & regulam infallibilem veritatis, necessariam omninò ad æternam felicitatem consequendam. Præcipua hìc tantùm loca producere satis habeo. Sect. 2. de Vacca. §. 4. ita fingit Deum secum loquentem: والذين يومنون بما انزل اليك وما انزل من قبلك وبالاخرة هم يوقنون اولايك على هدى من ربهم واوليك هم المفلحون: *Et qui credunt in librum tibi revelatum: & in libros revelatos ante te: & de futura vita certam habent fidem: hi dirigentur à Domino suo, & beatitudinem consequentur*. Pro libro revelato Mahumeto intelligunt communiter Interpretes Alcoranum. Pro libris verò revelatis ante eum, Pentateuchum, & Euangelium. Sect. 3. de Familia Amran, fingit hęc sibi à Gabriele dici. الله لا اله إلا هو الحي القيوم نزل عليك الكتاب بالحق مصدقا لما بين يديه وانزل التوراة والانجيل من قبل هدي للناس: *Nullus est Deus alius, præter Deum: misit ad te librum* (Alcorani) *in veritate, confirmantem libros ante te revelatos: & miserat anteà Pentateuchum, & Euangelium ad hominum directionem*. Ibidem §. 82. jubet suos Asseclas ita dicere; امنا بالله وما انزل علينا وما انزل على ابراهيم واسماعيل واسحق ويعقوب والاسباط واوتي موسي وعيسي والنبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم *Credimus in Deum, & in librum* (Alcorani,) *qui traditus fuit nobis: & in libros, qui traditi fuerunt Abrahæ, & Ismaeli, & Isaac, & Jacob, & Tribubus Israel: & in eos, qui traditi fuere Moysi, & Jesu, & Prophetis à Domino ipsorum: nullum inter hos discrimen facimus*. Id est, omnes hos libros pari fide, ac veneratione suscipimus. Quòd verò librorum Abrahę, Ismaelis, Isaac, &c. mentionem facit, indicat erroneam Moslemorum opinionem, qui

qui non solùm his, sed etiam aliis Sacros Libros à Deo traditos fuisse credunt: nimirum, Adæ unum ac viginti libros: Seth novem ac viginti libros: Henoch triginta: Abrahæ verò decem. Nullum tamen ex his ipsi habent, vel ostendere possunt. Eadem propè verba habet Sect. 4. de Mulieribus. §. 162. Ubi Deum ita loquentem inducit: انا اوحينا اليك كما اوحينا الي نوح والنبيين من بعده واوحينا الي اسمعيل واسحق ويعقوب والاسباط وعيسي وايوب ويونس وهرون وسليمن واتينا داود زبورا: *Nos sanè* (Alcoranum) *tibi revelavimus, quemadmodum revelavimus* (alios Sacros Libros) *Noe, & prophetis post eum: & revelavimus Ismaeli, & Isaac, & Jacob, & Tribubus Israel, & Jesu, & Job, & Jonæ, & Aroni, & Salomoni, & dedimus Davidi Librum Psalmorum*. Sect. verò 5. de Mensa §. 72. loquens de Judæis, & Christianis, hæc habet: ولو انهم اقاموا التورية والانجيل وما انزل اليهم من ربهم لاكلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم: *Quòd si ipsi observarent Pentateuchum, & Euangelium, & id quod traditum fuit illis à Domino ipsorum; certè comederent de supra se, & de sub pedibus suis*. Id est, juxta Glossam Gelaleddini, copiosissimas à Deo opes obtinerent.

Supervacaneum est plura ex Alcorano loca congerere, ut probetur, Mahumetum ac Mahumetanos Sacrarum Scripturarum, & præsertim Pentateuchi, & Euangelii Divinam auctoritatem admittere, & in illis veræ Religionis fundamentum constituere. Illud etiam cum Mahumeto, & Mahumetanis nobis convenit, non solùm Prophetam, qui novam legem Dei nomine hominibus traditurus sit, & veterem aboliturus, indigere præcedentibus Sacrorum Librorum vaticiniis in testimonium suę veracitatis, ut latè probat Ahmedus filius Abdolhalimi in sua Apologia superiùs allegata: verùm etiam Christum Dominum non promulgasse legem suam Euangelicam, atque Mosaycam abrogasse, nisi Pentateuchi, & Prophetarum præviis Oraculis suffultum. Quamobrem ea ferè omnia de Christi adventu, & prædicatione Oracula in Sacris Scripturis veteris Testamenti admittunt, quæ nos admittimus. Id fatetur Mahumetus ipse in Alcorano Sectione 5. de Mensa §. 50. ubi Deum ita loquentem inducit: وقفينا على الانبياء بعيسي ابن مريم مصدقا لما بين يديه من التورية واتيناه الانجيل فيه هدي ونورا ومصدقا لما بين يديه من التورية وهدي وموعظة للمتقين وليحكم اهل الانجيل بما انزل الله فيه ومن لم يحكم بما انزل الله فيه فاوليك هم الفاسقون: *Et subsequi fecimus post Prophetas, Jesum Filium Mariæ; qui verificavit id quod anteà prædictum fuerat in Pentateucho* (id est ostendit, ac probavit vaticinia Pentateuchi, seu veteris Testamenti de se verificata fuisse:) *& dedimus ei Euangelium, in quo est directio, & lux, & confirmatio, ac verificatio illius, quod prædictum fuerat in Pentateucho: & directio, & exhortatio timentibus Deum. Judicent ergo* (Christiani) *qui profitentur Euangelium juxta id quod Deus in eo manifestavit. Qui verò non judicaverint juxta id, quod manifestavit Deus, hi sunt prævaricantes*. Possem sexcenta alia testimonia tùm ex Alcorano, tùm ex Doctoribus Mahumetanis producere ad hoc ipsum comprobandum. An verò poterunt Mahumetani idem de Mahumeto, atque illius nova lege demonstrare? Hoc nunc à nobis inquirendum est.

Jactat sanè Impostor non semel in Alcorano, se in Pentateucho, & Euangelio prædictum fuisse: atque hoc tanta fiducia, ut asseclas suos hortetur ad Judęos, & Christianos adeundos, ut eos consulant, & ab ipsis intelligant, verum esse id, quod de se ipse affirmabat. Quamobrem sect. 10. de Jona. §. 93. inducit Deum ita secum loquentem: فان كنت في شك مما انزلنا اليك فاسئل الذين يقرون الكتاب من قبلك: *Quòd si dubitatio aliqua in te suboriatur circa ea, quæ tibi revelavimus, interroga illos, qui ante te sacra volumina legerunt*. Explicat cum cęteris Interpretibus Gelaleddinus: فاسئل الذين يقرون التوراة من قبلك فانه ثابت عندهم يخبرونك بصدقه: *Interroga eos, qui legerunt Pentateuchum ante te* (id est Judæos, vel Christianos:) *nam hic manet integer apud eos: & docebunt te vera esse, quæ tibi revelavimus*. Hoc idem fingit Deum pręcipere asseclis suis Sect. 21. de Prophetis. §. 7. his verbis: وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحي اليهم فسلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون: *Et non misimus ante te nisi homines, quibus arcana nostra revelavimus. Atqui interrogate professores Scripturarum, si vos nescitis*. Explicat idem Gelaleddinus: فسلوا العلماء في التورية والانجيل: *Interrogate eos, qui sunt periti in Pentateucho, & Euangelio*.

Verùm cùm timeret Mahumetus (quippe qui non omninò stipes esset) posse in hoc se mendacem deprehendi; sententiam mutavit, suisque præcepit, ut neque approbarent, neque reprobarent id quod Judæi ex Pentateucho, & Christiani ex Euangelio ipsis legissent. Atque ita eos commonet Sect. 29. de Aranea. §. 46. لا تجادلوا اهل الكتاب الا بالتي هي احسن وقولوا امنا بالذي انزل الينا وانزل اليكم والهنا والهكم واحد ونحن له مسلمون: *Ne disputetis cum Scripturalibus*, (idest Judæis, & Christianis) *nisi humanis, & modestis verbis, dicentes: Credimus in Librum traditum nobis, & in Libros traditos vobis: & Deus noster, & Deus vester est unus, & nos illi devoti sumus*. Addit Gelaleddinus: ولا تصدقوهم ولا تكذبوهم في ذلك: *& ne illos veraces, sed neque mendaces esse dicatis in hoc*. Confirmat hoc idem celeberrimus Doctor Albocharius par. 30. Alcoranicarum traditionum, his verbis: حدثني محمد بن بشار قال حدثنا عثمان بن عمر قال اخبرنا على بن المبارك عن يحيي بن ابي كثير عن ابي سلمة عن ابي هريرة قال كان اهل الكتاب

الكتاب يقرون التورية العبرانية ويفسرونها بالعربية لاهل الاسلام فقال رسول الله صلعم لا تصدقوا اهل الكتاب ولا تكذبوهم وقولوا امنا بالله وما انزل الينا وما انزل اليكم: *Narravit mihi Mohamed filius Basciar, dicens: Narravit mihi Othman filius Homar dicens: Narravit nobis Aly filius Almobarec, se audivisse à Jahia filio Ebnolathir, qui audierat ab Abusalma, qui audierat Abuhoreira, his verbis: Legebant Judæi Pentateuchum in idiomate Hebraico, & explicabant eum Arabicè Mahumetanis. Dixitque illis Legatus Dei Mahumetus; Ne approbetis, ut vera ea, quæ legunt Judæi, neque reprobetis ea ut falsa: sed dicite: Credimus in Deum, & in Alcoranum nostrum, & in Pentateuchum vestrum.* Ita locutus est Veterator, ne palam mendax deprehenderetur, dum anteà Judæorum, & Christianorum Sacros Libros pro testimonio eorum, quæ de se jactabat, allegasset.

Verùm cùm videret, eosdem contra se suis ipsius verbis pugnare, manifestè ostendentes, nihil esse in Pentateucho, nihil in Euangelio, quod ad ipsum pertineret: ad miserum subterfugium recurrit. Tàm Judæos, quàm Christianos fraudis insimulavit, quòd nimirum vaticinia, quæ in Pentateucho, & Euangelio de se, suoque adventu scripta erant, vel sacrilegè abolevissent, vel malignè occulerent. Nulla est ferè in Alcorano pagina, in qua hoc scelus Scripturalibus, & præsertim Judæis non objiciat. Sect. 5. de Mensa. §. 16. ita Deum contra eos loquentem inducit: يا اهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم كثيرا مما كنتم تخفون من الكتاب ويعفوا عن كثير: *O Scripturales, jam venit ad vos Legatus noster* (Mahumetus) *multa vobis manifestans, ex iis, quæ abscondebatis ex Scripturis; & multa dissimulans.* Idest, non ea vobis manifestans, quia nihil profuissent ad correptionem vestram, sed tantummodo ad probrum, & confusionem vestram. Ita explicat Gelaleddinus. Hoc idem innuit Sectione 2. de Vacca, §. 88. Ubi loquens contra Judæos, hęc habet. ولما جاءهم كتاب من عند الله مصدقا لما معهم وكانوا من قبل يستفتحون على الذين كفروا فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به فلعنة الله على الكافرين بيسما اشتروا به انفسهم ان يكفروا بما انزله الله بغيا ان ينزل الله من فضله على من يشا من عباده فباوا بغضب على غضب:

Postquam autem venit ad eos Liber (Alcorani,) *qui verificatur à libro ipsorum* (idest qui consonat Pentateucho:) *anteà verò implorabant auxilium à Deo adversus eos, qui non credidissent* (Mahumeto venturo,) *postquam, inquam, venit ad eos ille, quem anteà venturum esse sciebant, noluerunt credere in illum. Verùm maledictio Dei super incredulos. O pretium infelix, quo vendiderunt animas suas, ut abnegarent id, quod revelavit Deus, ob invidiam, quòd Deus communicaret gratiam suam cui vellet de servis suis. Iram igitur super iram commeruerunt.* Sensus horum verborum est, juxta Glossam Gelaleddini; Judæos, & Christianos anteà expectavisse adventum Mahumeti, quem ex Pentateuchi, & Euangelii vaticiniis cognoverant: & implorasse Divinum auxilium contra eos, qui noluissent credere in illum. At ubi jam præsentem viderunt, avaritia, & invidia permotos, occultasse, vel delevisse è suis libris vaticinia, quæ de ipso extabant.

Libet hìc addere traditionem, seu fabellam ex Albochario, par. 30. Alcoranicarum traditionum, quę ita se habet: حدثنا موسى ابن اسمعيل قال حدثنا ابراهيم قال اخبرنا ابن شهاب عن عبيد الله ان ابن عباس قال كيف تسلون اهل الكتاب عن شي وكتابكم الذي انزل على رسول الله احدث تقرونه محضا لم يشب وقد حدثكم ان اهل الكتاب بدلوا كتاب الله وغيروه وكتبوا بايديهم الكتاب وقالوا هو من عند الله ليشتروا به ثمنا قليلا الا ينهاكم ما جاءكم من العلم عن مسئلتهم لا والله ما راينا منهم رجلا يسالكم عن الذي انزل عليكم:

Narravit nobis Moyses filius Ismaelis dicens: Narravit nobis Abraham, dicens: retulit nobis Ebnosciahab ex relatione Obeid Allah, quòd Ebnabas dixerit: Quomodo petetis à Scripturalibus (Judæis, & Christianis) *aliquid; cùm Alcoranus vester traditus Legato Dei, sit novissimus Sacrorum Librorum, quem legitis purum putum, & nondum senuit? Et jam denunciavit vobis Mahumetus, quòd Judæi, & Christiani immutaverunt Sacras Scripturas, & variaverunt illas, & scripserunt manibus suis Librum, dicentes: Hic est à Deo; ut lucrarentur per hoc exiguum pretium. An non detinet vos ab eo interrogando auctoritas Alcorani? Numquam certè vidimus aliquem eorum, qui interrogaret vos de Alcorano vestro.* Hæc traditio manifestè pugnat contra præceptum Mahumeti in Alcorano, quo jubentur Moslemi interrogare Judæos, & Christianos de iis, quæ de ipso scripta sunt in Pentateucho, & Euangelio. Et nescio qua fronte Albocharius contrarium asserat in suis traditionibus, dicens: قول النبي صلعم لا تسالوا اهل الكتاب عن شي: *Dixit Propheta Mahumetus: Ne interrogetis Scripturales de ulla re.*

Ne verò gratis hanc fraudem Scripturalibus Mahumetus imposuisse videatur, duo pro se ex Sacris Libris testimonia in Alcorano adducit. Primum, Sect. 7. quæ inscribitur Alaaraph. §. 149. His verbis: الذين يتبعون الرسول النبي الامي الذي يجدونه مكتوبا عندهم في التوراة والانجيل يامرهم بالمعروف وينهيهم عن المنكر ويحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبايث ويضع عنهم اصرهم والاغلال التي كانت عليهم فالذين امنوا به وعزروه ونصروه واتبعوا النور الذي انزل معه اوليك هم المفلحون: *Qui secuti fuerint Legatum, Prophetam Idiotam, quem reperient scriptum apud se in Pentateucho, & Euangelio, præcipientem ipsis justum, & prohibentem injustum: concedentem res bonas, & interdicentem ipsis malas; & deponentem ab eis onus grave eorum, & vincula, quibus detinebantur: qui, inquam, crede-*

diderint in eum, & secuti fuerint lucem, quæ demissa est cum eo; & suppetias illi tulerint, & adjuverint eum; hi erunt fortunati. Alterum Sect. 61. quæ inscribitur. Ordo. §. 6. his verbis : وان قال عيسى ابن مريم يابني اسرايل اني رسول الله اليكم مصدقا لما بين يدي من التوراة ومبشرا برسول ياتي من بعدي اسمه احمد فلما جاءهم بالبينات قالوا هذ سحر مبين: *Et* (memento) *cùm dixit Jesus Filius Mariæ : O Filii Israel, certè ego missus sum ad vos Legatus à Deo, ut verificem Pentateuchum, qui traditus fuit ante adventum meum : & ut annunciem Legatum alium, qui venturus est post me, cujus nomen erit Ahmed. Cùm verò venisset ad eos cum claris argumentis, dixerunt : Hic est manifestus præstigiator.* Verùm nihil hujusmodi vel in Pentateucho, vel in Euangelio reperitur.

Respondent Mahumetani, neque hæc, neque alia de Mahumeto testimonia in Pentateucho, & Euangelio inveniri, quia in illo à Judæis, in hoc à Christianis malignè sublata sunt, quemadmodum Alcoranus ipse sæpè testatur. Valdè tamen mirum est, si tàm multa erant in Sacris Libris de Mahumeto vaticinia, hæc tantùm duo ab ipso fuisse allegata.

Sed ut miserum hoc effugium Mahumetanis omninò præcludamus; evidenter ostendemus, Sacras Scripturas, quæ hodie apud Judæos, & Christianos reperiuntur, numquam quod ad substantiam attinet, corruptas, aut mutatas fuisse : sed integras omninò esse, & illibatas, & quales erant ante Mahumeti adventum, quando, ut ipsemet fatetur, omni vitio, corruptioneque carebant. Porrò cùm Mahumetus jaciat primum, ac præcipuum superstitionis suæ fundamentum supra Sacrorum Librorum novi, veterisque Testamenti Oracula; si ostenderimus, nihil esse in his, quod illi suffragetur, imò omnia eidem adversari; cadet illa per se, ruetque, penitusque exterminabitur.

Probatur integritas Sacrorum Librorum.

PRæmitto; ad hoc, ut aliquis Auctor dici possit integer, & incorruptus, non esse necessarium, ut nullum in eo erratum, vel defectus, vel nulla lectionum varietas reperiatur : alioqui nullus penè liber dici posset incorruptus. Et quidem non solùm in Sacræ Scripturæ versionibus, cujuscumque sint idiomatis, errata aliquot irrepsere, sive ex Amanuensium incuria, sive ex Interpretum minori, quàm par erat, attentione, sive etiam inscitia : verùm & in ipsis fontibus Hebraicis, & Græcis defectus aliquot reperiuntur. Ut enim Interpretes infallibilem Spiritus Sancti assistentiam non habuerunt, qua errare in interpretatione non possent : ita nec Amanuenses, qui ex Originalibus transcripsere, illam habuisse credendi sunt, ita ut hi quoque in aliquas mendas labi non possent. Hoc liquidò in Hebraico Textu agnoscitur, in quo illa tàm celebris correctio facta fuit, quæ תיקון סופרים, idest *Scribarum correctio* communiter appellatur. Additæ sunt præterea in eodem variæ lectiones, quæ sub vocibus כְתִיב Kethib, & קְרִי Keri ad marginem notari solent : & juxta nonnullos ad 1171. perveniunt. Has autem correctiones, variasque lectiones ex Amanuensium erratis ortas fuisse non est dubitandum. Hoc idem in Alcorano evenisse certum est, cùm & in ipso plurimæ variæ lectiones reperiantur, quas Expositores Moslemi solerter adnotarunt. Diffident etiam inter se Alcorani Exemplaria in titulis Surarum, sive Sectionum, in numeris periodorum, in Commatum distinctionibus, & aliis hujusmodi, quæ sæpè notabiliter sententiam immutant. Nec tamen propterea concedent unquam Mahumetani, Alcoranum vitiatum esse, vel corruptum. Certum præterea est, Alcoranum apud Persas, & Sciahitas non esse omninò eumdem, qui apud Turcas, & cæteros Sonnitas : sed magnum inter utrumque, etiam in substantialibus, discrimen reperiri. Quamobrem omnia Alcorani exemplaria, quæ ex expugnata Bagdado, seu Babylone Constantinopolim allata sunt; in loco Palatii Regii recondita fuerunt, anathematis pœna constituta iis, qui ea legissent. Ita refert Auctor historiæ imperii Othomannici præsentis status. Et nihilominus tàm Sciahitæ, quàm Sonnitæ credunt, se verum, & incorruptum habere Alcoranum. Porrò si in textu originario Arabico Alcorani hæc eveniunt, quid de illius versionibus in alia idiomata putandum erit?

Verùm ut ad id, quod primò proposueram, regrediar, directèque Moslemis respondeam; dico falsum esse omninò, vel à Judæis, vel à Christianis Sacros Libros Pentateuchi, & Euangelii, seu veteris, ac novi Testamenti (de his enim tantùm loquitur Alcoranus,) simpliciter, & absolutè corruptos fuisse. Fateor non defuisse ex nostris aliquos, etiam magni nominis Auctores, qui vaticinia aliquot ad Christi adventum spectantia, è veteri Testamento à Judæis malignè sublata, vel depravata fuisse affirmarent. Verùm à cæteris Doctoribus communiter hæc sententia, ut falsa, & Christianæ religioni nimis perniciosa, rejicitur. Nam cùm vetus Testamentum sit veluti basis, & fundamentum ejusdem religionis; si hoc corruptum depravatumque sit, vacillat, & penè corruit ista; nihilque solidi pro fide nostra firmanda relinqui videtur. Et nihilominus illi, qui contrarium asseruere, nullo modo locuti sunt, neque loqui potuerunt de corruptione universali, aut substantiali; sed de unius, aut alterius loci depravatione, quæ in eo sita esset, quòd cùm in Hebraico Textu duplex esset lectio; Judæi eam, quæ Christianæ religioni magis favebat omittentes, minùs favorabilem retinuerunt. Sed neque hoc verum est, cùm non rarò retineant eam lectionem, quæ magis Fidei nostræ favet, & oppositam à Textu rejiciant. Quod verò iidem Judæi in odium Christi & Christianorum simul conspiraverint, & dolo malo vel unam tantùm Sacrorum voluminum periodum corruperint, ab omni prorsus veritate, & verosimilitudine abhorret : imò nullo modo id fieri potuisse, inferiùs patebit : Multò verò minus concedimus, corruptum, aut depravatum fuisse novum Testamentum à Christianis, ut deblaterat Mahumetus; ne ea, quæ de ipsius adventu in illo prædicebantur, apparerent. Porrò, ut res evidentior fiat, afferam hìc argumenta, quibus probetur, neque à Judæis, neque à Christianis potuisse Sacros Libros universaliter, aut substantialiter depravari.

Primum ac præcipuum argumentum est, Divina providentia, ad quam spectat legem suam inter homines conservare unà cum iis libris, qui ad veram Dei agnitionem, cultumque legitimum sunt necessarii, & quibus veram à falsa religione dignoscere possimus : alioquin omnia erunt confusa, incerta, ac tenebris plena. Quin & pro Mahumetanis ipsis res malè agetur : namcùm hi legem ac sectam suam (licet falsò) Pen-

Pentateuchi, & Euangelii Oraculis ſtabilire ſe putent; ſi hæc depravata ſint, ac proinde fide careant; Religionis ſuæ veritatem nullo modo oſtendere poterunt, vel comprobare. Neque ſatis eſt, ſi dicant, extare Alcoranum: nam Alcoranus eſt in hac controverſia pars; neque poteſt in propria cauſa eſſe teſtis, vel judex, niſi aut mendax, aut ſuſpicioſus. Idemque dicendum eſſet de Euangelio, niſi teſtimonium Pentateuchi, & Prophetarum præcedentium poſſet proferre.

Secundum argumentum eſt, accuratiſſima diligentia, ac vigilantia, qua Hebræi veteris Teſtamenti, Chriſtiani verò tùm novi, tùm veteris libros ſemper cuſtodierunt. Incredibile eſt, quantum hac in re illi ſemper fuerint accurati, etiam ante ortum Mahumeti. Non ſolùm libros omnes, & capita librorum, ſed etiam periodos, dictiones, characteres, & apices in Sacris Bibliis enumeravere. Inſuper adnotarunt, quoties quælibet dictio, & qua forma in iiſdem ſcripta reperiatur. Tantam verò, ac tàm exactam curam in Sacris Codicibus exſcribendis adhibent, ut in ſuperſtitionem degenerare videantur. Viginti de hoc præcepta enumerat R. Moyſes in tractatu de lib. Leg. cap. 10. Inter quæ decimum eſt, ut ab homine Hæretico, vel profano exſcribi non poſſint. Undecimum, ut ſcriptor ita attentus ſit, dum aliquod ex Dei nominibus exarat; ut ſi eo tempore à Rege Iſraelis ſalutetur, ſalutem illi reddere non debeat. Duodecimum, & decimum tertium, & decimum quartum, ac decimum ſextum; ut ſi in ſcribendo literula ulla per incuriam vel addatur, vel detrahatur: ſi unus character ab alio nimis diſtet, vel eidem plus juſto adhæreat; totus liber profanus habeatur. Vix etiam credi poteſt, quanta religione Sacra volumina in Synagogis ſuis aſſervent, quantaque reverentia manus illis admoveant: itaut, ſi fortuito aliquo caſu in terram decidant, id tamquam flagitium aliquod, aut ſcelus jejunio expiandum decernant. Multò verò major, licet ab omni ſuperſtitione immunis, eſt, ſemperque fuit ab ipſo Apoſtolorum tempore Chriſtianorum cura in Sacris Scripturis, & præſertim Euangeliis aſſervandis, & venerandis. Non enim ſolùm in Eccleſiis, ſed etiam in privatis domibus illas habere perpetuò conſueverunt. Et cùm ſæpè ab Idololatris eas depromere, ſibique tradere juberentur; bonorum potiùs, vitæque jacturam facere, quàm ſancta canibus dare eligebant. Mos etiam ſemper fuit, quotidie in publicis Conventibus, dum Sacra celebrarentur, eaſdem populo legere: ad quod munus peculiaris Miniſtrorum ordo, qui Lectores dicuntur, inſtitutus eſt, ad quos ſpectat legere in Eccleſia libros veteris, ac novi Teſtamenti.

Tertium eſt, à primo uſque Chriſtianæ religionis ſæculo Sacras Scripturas per univerſas terrarum orbis provincias ac nationes vulgatas fuiſſe, eaſque in omnium propè gentium linguas ex Hebraicis, Græciſque fontibus fuiſſe translatas: & prætereà fontes ipſos, tùm Hebræorum, tùm Chriſtianorum opera ad omnes æquè nationes promanaſſe. Sanctus Auguſtinus lib. 2. de Doctrina Chriſtiana, cap. 5. affirmat, Sacros Libros per varias Interpretum linguas longè latèque diffuſos fuiſſe. Et tract. in Pſalm. 105. ſcribit, *Magnum Dei beneficium fuiſſe, qui Scripturas ſuas in multis linguis eſſe voluit*. Theodoretus lib. 5. de Curan. Græcor. affect. teſtatur, *univerſam faciem terræ, quantacumque Soli ſubjicitur, ejuſmodi verborum* (nempè Sacrarum Scripturarum) *plenam jam eſſe*. Et quidem vetus Teſtamentum aſſerit ſuo tempore *verſum jam fuiſſe in idioma Romanum, Perſicum, Ægyptiacum, Indicum, Armenum, Schyticum, Sauromaticum; uno verbo, in omnium gentium linguas*. Vivebat hic Auctor anno Chriſti 450. centeſimo circiter anno ante natum Mahumetum. Sanctus Joannes Chryſoſtomus in Joan. cap. 1. Hom. 1. Meminit verſionum Syriacæ, Ægyptiacæ, Perſicæ, Æthiopicæ, & aliarum. S. Hieronymus præfat. in Euan. ad Damaſum, *Sacram Scripturam in variarum gentium linguas translatam eſſe* teſtatur. Floruerunt hi omnes longè ante adventum Mahumeti. Reperiuntur hodie hæ ferè omnes verſiones, & aliæ prætereà æquè antiquæ, ut Arabica, Cophtica, Samaritana, & plures tàm Græcæ, quàm Latinæ, quas non eſt otium recenſere. Tàm multæ igitur Sacrorum Librorum translationes, præter originaria exemplaria innumera, tot, tàmque variis linguis ab omnibus propè terrarum orbis gentibus confectæ, quamquam inter ſe, propter idiomatum proprietatem, verbis differant; in ſubſtantia tamen, & in iis, quæ ad religionis, fideique dogmata, ad morum regulam, & ad hiſtoriæ veritatem pertinent, omnes conveniunt: quibus in rebus evidens eſt, Sacras Scripturas non fuiſſe corruptas. Verùm etiam ſi aliqua harum verſionum defectum aliquem, vel errorem ſubſtantialem contineret, id tamen Sacrorum voluminum integritati nullum inferret præjudicium: hujuſmodi enim defectus, ex tot aliarum verſionum, & ex originalium Textuum collatione facillimè deprehenderetur. Hùc accedit, quòd licet aliqua particularis interpretatio vitioſa eſſet, & corrupta; non tamen propter illam dici poſſent Sacræ Scripturæ corruptæ, cùm receptæ verſiones, & originalia illi adverſarentur: alioqui Alcoranus etiam corruptus, imò corruptiſſimus dicendus eſſet, cùm multi illum peſſimè deſcripſerint, vel in alias linguas converterint. Liberum eſt cuilibet vel ignariſſimo Interpretem agere; neque tamen cujuslibet interpretatio fidem facit, ſed illa tantùm, quæ Originali ſuo conſona, communibus Doctorum calculis approbata fuerit, & ab Eccleſia recepta, vel non rejecta.

Quartum eſt neque cauſas, neque tempus, neque Auctores corruptionis hujuſmodi poſſe aſſignari. Cur enim Judæi Teſtamentum vetus corrumperent? In odium, inquiunt, Chriſti, Chriſtianorum, ne ea, quæ illis favebant, apparerent. Atqui ſi res rectè perpendatur, hoc ſine aperta calumnia dici non poteſt. Primò enim in Hebraico Textu non ſolùm reperiuntur hodie vaticinia illa omnia, quæ in novo teſtamento à Chriſto Domino, ejuſque Diſcipulis allegantur: verùm & alia multa extant; & utraque interdum ob proprietatem Hebraicæ linguæ clariora, & efficaciora ibi ſunt, quàm in ipſa latina Vulgata. Neque dubitare aliquis poteſt, quin ſi Hebræi tantum ſcelus perpetrare voluiſſent, hæc etiam, & multò majori cum ratione ſuſtuliſſent. Deinde ſi vaticinia de Chriſto obſcurare, vel abradere decreviſſent: clariora, & ea, quæ minus negari poſſent, occuluiſſent; ex quibus tamen aliquod hodie in Euangeliis, libriſque Apoſtolicis, vel in primis Chriſtianæ religionis Aſſeclis, inter quos erant Hebræi doctiſſimi, reperiretur. At nihil tale uſquam invenitur: & conſonant omninò in his vaticiniis vetus, novumque Teſtamentum. Nec minor Mahumetanorum inſania eſt, dum Judæos Pentateuchum, Chriſtianos verò Euangelium corrupiſſe audacter affirmant, quò vaticinia, quæ in iis de Mahumeto, ejuſque Secta ſcripta erant, abolerent. Nam tàm Pentateuchus, quàm Euangelium, cæterique

rique Sacri libri sunt hoc tempore prorsus iidem, qui erant ante adventum Mahumeti, quod 2. & 3. argumento jam allato manifestè probatur: & multò manifestiùs evincitur, quia multi hodie extant Codices, præsertim Hebraici, veteris Testamenti, quorum antiquitas ortum Mahumeti longè superat; & tamen cum modernis Codicibus omninò conveniunt. Quòd si vel in his, vel in aliis Codicibus, aut Interpretationibus est aliquod discrimen, qualecunque illud sit, nihil ad Mahumetum, vel ad ejus Sectam pertinet, sed ex Amanuensium, vel Interpretum minori attentione, quàm par est, contigisse cognoscitur.

Quæ porrò gens tàm barbara, atque impia reperitur, quæ publico communique assensu, ad corrumpendos violandosque Libros illos conveniat, quos religionis, regnique sui fundamenta, ac bases agnoscit, & veluti Sacrosanctos veneratur? Essent ne unquam adeò stulti, amentesque Mahumetani, ut universi convenirent in iis ex Alcorano abradendis, quæ Christi Divinitati, Christianæque religioni favere, vel Prophetæ suo, ejusque Sectæ adversari arbitrarentur? Et quidem plura sunt hujusmodi in Alcorano. Nunquam hoc mihi persuadebo. Cur ergo adeò stultos, atque impios Christianos, ac Judæos facere ipsi volunt, ut in odium Mahumeti, & ad illius memoriam abolendam, scripturas illas communi conspiratione depravarent, quas utpote à Deo ipso traditas, adeò reverentur, & quodammodo adorant, & pro quibus tuendis tot hominum millia vitam cum sanguine profudere?

Convenit deinde corruptionis hujus tempus assignare, quod sanè ante Christi adventum esse non potuit, cùm nulla tum fuerit causa ex superiùs assignatis; Christi scilicet ipsius (& multò minus Mahumeti) memoriæ abolendæ cupiditas. Hùc accedit, quòd si Judæi hoc scelus perpetrassent, neque Christus, neque Apostoli ab illis incusandis abstinuissent, quemadmodum cætera eorum peccata non tacuere. Atqui non solùm hoc non fecerunt, sed oppositum potiùs docuere, dum sæpè ad Sacrarum Scripturarum testimonium Judæos, & præsertim sapientiores, provocabant, ipsique earumdem auctoritate utebantur. Neque invenimus, eos aliquid unquam ex veteri Testamento allegasse, quod vel totidem verbis, vel saltem eadem sententia in eo non existat. Sed neque post Christi adventum potuerunt Sacra Volumina corrumpi, cùm jam in manibus Apostolorum, aliorumque sine numero, qui à Judaismo ad Christianam fidem transierant, asservarentur: hi namque sacrilegum Judæorum facinus detexissent. Erant præterea Judæi per totum orbem disseminati, & non solùm in Synagogis, sed in privatis quoque domibus libros à Deo traditos habebant: itaut impossibile omninò sit, eos omnes potuisse convenire in iis propter Christi odium corrumpendis. Loquendo autem de novo Testamento, nullo modo potuit à Christianis ante Mahumeti adventum in odium ejusdem Mahumeti depravari, ob jam dictas rationes. Neque dici potest, illud à Judęis vitiatum fuisse. Primò quia vulgatum jam erat, ac sparsum per omnes gentes, in quibus ab Apostolis, & eorum discipulis prædicatum fuerat. Deinde quia ea potiùs ipsi abrasissent, quæ ad Christi gloriam spectabant, non quæ ad vaticinia de Mahumeto, qui Christianæ Religioni tantam cladem erat illaturus. Neque demum dici potest, post Mahumeti adventum curruptionem hujusmodi factam fuisse, ob suprà allatas, & infrà afferendas rationes.

Demum si de Auctoribus hujus corruptionis agatur, luculentiùs agnoscetur, nullo modo fieri potuisse. Neque enim dici potest, unum, vel duos, vel paucos aliquos singulares viros ad hoc convenisse: sed cogimur asserere, Judæos omnes ad Pentateuchum depravandum, omnesque Christianos ad corrumpendum Euangelium unanimi consensu conspirasse; quo nihil absurdius, nihilque incredibilius dici potest, vel etiam cogitari. Nam si aliqui tantùm hoc fecissent (quod sanè non negamus fieri potuisse) statim ab aliis omnibus deprehensi fuissent. Nec poterant hi pauci universum terrarum orbem pervagari, atque omnes Judæorum Synagogas, domosque penetrare; omnes Christianorum Ecclesias, atque ædes privatas pervadere: ut omnes Pentateuchos, omnia Euangelia, omnes Sacros libros tot idiomatibus exscriptos, in tàm multis doctissimorum virorum Commentariis, Glossisque insertos, corrumperent, quò ex iis Christi, vel Mahumeti nomen, & memoriam abolerent. Multi saltem Sacrarum Sripturarum Codices integri, illibatique remansissent, è quibus hodie procul dubio aliqui reperirentur. Et hoc evenisset, etiamsi non pauci aliqui, sed plerique, imò omnes (paucis exceptis,) Judæi, & Christiani tantam impietatem moliti fuissent. Et nihilominus videmus hodie Codices omnes cujusvis idiomatis inter se, & cum aliis esse uniformes, atque easdem res in substantia continere, cùm tamen nihil in iis de Mahumeto legatur.

Eò accedit, non solùm difficile, sed etiam impossibile omninò esse, ut in eadem sententia ac voluntate, in re de sua natura mala & illicita conveniant plures nationes inter se moribus, genio, lege, religione adversæ, aut diversę; cujusmodi sunt Christiani, & Hebræi, Latini, & Græci, Orientales, & Occidentales. Unica dictio addita à Latinis in Symbolo Fidei non ad aliquid de veritate detrahendum, sed ad eamdem veritatem magis explicandam, tàm magnum inter eos, & Græcos peperit odium, ac dissidium, ut quantumvis pluries Græci in generalibus Conciliis additionem illam approbaverint, adhuc tamen inter eos, & Latinos scissura perseveret.

Sed est aliquid majus, ac mirabilius, quod se nobis in hoc argumento considerandum proponit. Quanta olim Arianorum multitudo, quanta potentia fuerit, nemo est qui ignoret. Mahumetani ipsi Chronologi de Ariana Secta, ejusque numero ac viribus mentionem faciunt; quemadmodum etiam de Concilio Nicęno, aliisque Conciliis œcumenicis ad Arianam hæresin comprimendam celebratis. Quamvis verò Imperatorum favore & auctoritate Ariani ita invaluissent, ut triumphare jam de Orthodoxa fide viderentur: numquam tamen ausi sunt aliquid vel minimum eorum ex Euangelio, aliisve Sacris Scripturis tollere, vel immutare, quod Christi Divinitatem, quam ipsi impugnabant, demonstraret. Si ergo eo tempore, quo totus penè Orbis Arianus erat, ipsique Imperatores pro viribus Arianam hæresin propugnabant, nulla potuit fieri corruptio in sacris Scripturis ad obscurandam Christi Divinitatem; quomodo facta fuerit, aut fieri potuerit ad occulendas, vel abolendas prædictiones de Mahumeto, eo præsertim tempore, cùm Mahumeti nomen vix extra Mecam, & Medinam audiretur? Porrò etiamsi daremus, Christianos, & Judæos illarum Urbium aliquid Mahumeti causa in sacris voluminibus corrupisse; poterantne hi pauci cæteros omnes terrarum orbis Christianos, vel Judæos in suum scelus pertrahere?

Hoc porrò argumentum eò magis Moslemos urget, quò Mahumetus ipse non semel in Alcorano fatetur, Pentateuchum, & Euangelium, cæterosque sacros libros

libros à Judæis & Christianis depravatos non fuisse, nisi postquam sese Prophetam cœpit venditare. Ita Sura 98. de Demonstratione, in ipso initio legimus.

لم تكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين حتي تاتيهم البينة رسول من الله يتلو صحفا مطهرة فيها كتب قيمة وما تفرق الذين اوتوا الكتاب الا من بعد جاءتهم البينة :

Illi, qui credere noluerunt ex Judæis & Christianis, & Idololatris, non discesserunt, donec venit ad eos demonstratio, nempe Legatus à Deo, qui legeret Codices purificatos, in quibus erant Scripturæ rectæ: neque divisi sunt ii, quibus datæ sunt Sacræ Scripturæ, nisi postquam venit ad eos demonstratio, Hæc verba aliquanto obscuriora ita explicat Gelaleddinus: لم تكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين زائلين عما هم علية حتي اتاهم الحجة الواضحة وهي محمد رسول من الله يتلو صحفا مطهرة من الباطل فيها احكام مكتوبة اي يتلوا مضمون ذلك وهو القران وما تفرق في الايمان بمحمد الذين اوتوا الكتاب الا بعد ما جاتهم البينة وهو محمد او القران وقبل مجية من كانوا مجتمعين على الايمان به اذ جاء فحسده من كفر به منهم: *Qui noluerunt credere* (in Mahumetum) *Judæi, Christiani, & Ethnici, non discesserunt ab ea Religione, quam profitebantur, donec venit ad eos Mahumetus Legatus à Deo, recitans Codices purgatos ab erroribus, nimirum Alcoranum, in quo illi continentur. Neque divisi sunt, seu discesserunt à fide in Mahumetum illi, quibus datæ sunt Sacræ Scripturæ, nisi postquam venit ad eos Mahumetus cum Alcorano: & ante adventum ejus erant concordes in credendo in eum, cùm venisset: sed ob invidiam noluerunt posteà credere in eum*. Itaque usque ad Mahumeti adventum Judęi, & Christiani Sacras Scripturas non corruperant, saltem in ea parte, in qua de illius adventu vaticinia continebantur, dum adeò uniformiter, & constanter credebant, & sperabant, illum esse venturum. Illud verò manifestum est mendacium, quod Gelaleddinus ait, illas fuisse tales, quales continebat Alcoranus: nam cùm hodie sint eædem, quę erant, antequam Alcoranus vulgaretur, ut suprà demonstratum est, videmus nihilominus Alcoranum eas non solùm diversa, sed sępè adversa ratione referre, ab iis, quæ nunc sunt. Sed impudentius mendacium est asserere, Judæos, & Christianos credidisse uniformiter in Mahumetum venturum. Certum est, magnam, imò maximam, & præcipuam Judæorum, & Christianorum partem nihil prorsùs de Mahumeto scivisse, nisi post plures annos ab illius morte. Et hodie etiam multi, imò plerique ex his, Mahumeti tantùm nomen, non ex Sacris Literis, sed ex fama noverunt. Præterea dum Mahumetus toties affirmat in Alcorano, necessariò credendum esse in Pentateuchum, & Euangelium; & pręcipit Judęis, ut juxta Pentateuchum, Christianis autem, ut juxta Euangelium res suas judicent, Mahumetanis verò, ut simul cum Alcorano utrumque recipiant, ac venerentur; & toties utrumque laudat, & commendat tamquam duces veritatis, lucernas illuminantes, & vias rectas ad salutem: supponit, non solùm hos Libros extare, sed etiam integros esse, & incorruptos. Nec poterat loqui de alio Pentateucho, vel Euangelio, nisi de iis, quos Judæi, & Christiani tunc habebant; nempe de Pentateucho illo, qui à Moyse scriptus fuit: & de Euangelio illo, quod quatuor Euangelistæ, Matthæus scilicet, Marcus, Lucas, & Joannes scripsere. Nec Doctores ipsi Mahumetani alium Pentateuchum, vel aliud Euangelium agnoscunt. Et quidem, quod ad Pentateuchum attinet, dubium nullum esse potest, cùm Alcoranus ipse Moysi illum tribuat. De Euangelio autem ita scribit Aly Abulhasanus filius Alhoseini Masaudiensis: وان المسيح مر ببحيرة الطبرية وعليها اناس من الصيادين والقصارين فدعاهم الى الله وقال لهم اتبعوني تصيدون البشر فاتبعه ثلاثة من الصيادين وهم بنوا زبدي واثناعشر من القصارين وقد ذكر متي ويوحنا ومرقوس ولوقا وهم الحواريون الاربعة الذين نقلوا الانجيل والفوا خبر المسيح وما كان من مولده وكيف عمده يحيي بن زكريا وهو يحيى المعدي وما فعل من العجايب واتا من المعجزات وما ناله من اليهود الي ان رفعه الله اليه وهو ابن ثلاثة وثلاثين سنة وفي الانجيل خطب طويل في امر المسيح ومريم ويوسف النجار اعرضنا عن ذلك لان الله تعلي لم يخبر بشي من ذلك في كتابه ولا خبر به محمد نبيه من : *Transivit Christus juxta Mare Tyberiadis, ubi erant aliquot piscatores, & fullones, vocavitque illos ad Deum, & ait: Venite post me, & piscabimini homines. Secuti sunt eum tres ex piscatoribus, qui erant filii Zebedæi, & duodecim ex fullonibus. Inter hos nominantur Matthæus, & Joannes, & Marcus, & Lucas: suntque illi quatuor Apostoli, qui scripserunt Euangelium, & Historias de Christo, & de eo, quod ad illius ortum spectat, & illius Baptismum per Joannem filium Zachariæ, cognomine Baptistam: itemque de miraculis, ac prodigiis illius, & de eo, quod pertulit à Judæis, donec Deus elevavit illum ad se in Cœlum, cùm esset annorum triginta ac trium. Fit autem in Euangelio prolixa narratio eorum, quæ spectant ad Christum, & Mariam, & Josephum fabrum lignarium. Nos tamen ab illis recedimus, quia nullam de eis mentionem facit Deus in libro suo, neque Propheta ejus Mahumetus*. Nihil refert, quòd Mahumetus nullam faciat mentionem de iis, quæ habentur in Euangelio, vel saltem non omnia commemoret, vel etiam aliqua neget. Imò hinc manifestiùs apparet falsitas Alcorani, cùm vel taceat, vel neget ea, quæ ipsemet implicitè fatetur, dum Euangelium, quo ante suum adventum Christiani utebantur, toties cum laude commemorat, & illud sit hoc ipsum, quo semper Christiani usi sunt, ut superiùs probatum est. Præterea Ismael filius Aly in sua historia, loquens de Christianorum gente, hæc habet: واما الانجيل فهو كتاب يتضمن اخبار المسيح ع م من ولادته الي وقت خروجه من هذا العالم كتبه اربعة نفر من اصحابه ومتي كتبه بفلسطين بالعبرانية ومرقس

ومرقس كتبه ببلاد الروم باللغة الرومية ولوقا كتبه بالاسكندرية باللغة اليونانية ويوحنا كتبه بافسس باللغة اليونانية ايضا. *Euangelium liber eſt, qui geſta Chriſti continet ab ejus ortu uſque ad exitum ex hoc mundo, Scriptum fuit à quatuor viris ex iis, qui eum ſequebantur: fuerunt autem Matthæus, qui ſcripſit illud in Palæſtina idiomate Hebraico: Marcus, qui ſcripſit illud in regione Romanorum lingua Romana: Lucas, qui ſcripſit illud Alexandriæ idiomate Græco: & Joannes, qui ſcripſit illud Epheſi item Græcè.* Prętereà Ahmedus filius Abdolhalimi idem confirmat in ſua Apologia his verbis: المسيح تكلم بالعبرانية وترجم عنه بلغة اخري كما الفوا احد الاناجيل باليونانية والاخري بالسريانية الاخري بالرومية وواحد بقي عبرانيا: *Chriſtus Hebraicè locutus eſt: ejus autem ſermo in alias linguas translatus fuit. Unum enim ex Euangeliis Græcè: aliud Syriacè: aliud Latinè ſcriptum fuit: unum autem remanſit Hebraicum.* Fallitur in eo, quod putat, unum ex Euangeliis Hebraicè, aliud verò Syriacè ſcriptum fuiſſe. Verùm hoc parvi refert. Accedit his duobus tertius Alſciaher Settanius, quem citat Ebnoſahidus Mogrebinus in eo, quod de Christo ſcripſit in hęc verba: ثم ان اربعة من الحواريين وهم متي ولوقا ومرقس ويوحنا اجتمعوا وجمع كل واحد منهم انجيلا وخاتمة انجيل متي ان المسيح قال اني ارسلتكم الي الامم كما ارسلني ربي اليكم فاذهبوا وادعوا الامم باسم الاب والابن وروح القدس: *Quatuor ex Apoſtolis, ſcilicet Matthæus, Lucas, Marcus, & Joannes ſimul convenere: & quilibet eorum collegit Euangelium. Ultima autem verba in Euangelio Matthæi ſunt hujuſmodi: Dixit Chriſtus Apoſtolis: Ego mitto vos ad gentes, ſicut miſit me Dominus meus ad vos. Ite ergo, & vocate gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Neſcio utrum ex malitia ſcriptum ſit ربي Rabbì: *Dominus meus*: pro ابي Abì, *Pater meus*: & relicta fuerint verba: *Baptizantes eos.*

Nullum aliud proferunt, neque proferre poſſunt Moslemi Euangelium, pręter hęc quatuor, ſeu præter hoc unum à quatuor Euangeliſtis ſcriptum. Quamvis enim alia ab Hęreticis Euangelia conficta fuerint, nullum tamen ex iis fuit ab Eccleſia Chriſtiana receptum, id quod Mahumetanos ipſos minimè latet: nam Ahmedus Ebnedriſius meminit cujuſdam Euangelii, pręter illa quatuor, quod ipſemet agnoſcit, & fatetur ſpurium, & apocryphum: de quo ita ſcribit: الانجيل الخامس يسمي انجيل الصبق ذكر فيه الاشياء التي صدرت من المسيح ع م في حال طفوليته ينسب لبطرس عن مريم ع م وفيه زيادة ونقصان ومشاهير معجزاته فيذكر فيه قدوم المسيح ع م وامه رضي الله عنها ويوسف النجار رضي الله عنه الي صعيد مصر ثم عودته الي ناصرة: *Quintum Euangelium illud eſt, quod inſcribitur de Infantia; in quo enarratur id, quod pertinet ad infantiam Chriſti, Petro tribuitur, qui illud ſcripſit ex relatione Mariæ Sanctæ Mem. Multa in eo abundant, multa deſunt: & referuntur ibi mirabilia, quæ operatus eſt Chriſtus (Infans:) & adventus ejus cum Matre ſua, & Joſeph Carpentario in Thebaidem Ægypti, & reditus illius in Nazareth.* Hujus Euangelii de Salvatoris Infantia; multi etiam ex noſtris meminere, & tamquam apocryphum ſemper fuit ab Eccleſia rejectum. Neque poſſunt eo, vel aliis hujuſmodi Euangeliis Moslemi uti contra nos: quemadmodum neque nos contra Moslemos Alcorano, qui ſcriptus eſt à Moſailma, vel aliis æmulis Mahumeti pugnamus, ad evertendum Alcoranum ipſius Mahumeti. Quamvis enim hujuſmodi Alcorani, quos Moslemi ſpurios cenſent, ab aliquibus, imò à plurimis recepti fuerint: nunquam tamen communi Mahumetanorum conſenſu ſunt approbati.

Verùm neque hęc Euangelia apocrypha quidquam Mahumetum, vel Mahumetanos juvant, cùm in illis ne minima quidem mentio Mahumeti, vel illius Sectę reperiatur.

Argumenta Mahumetanorum contra Integritatem Sacrarum Scripturarum.

NUllius propè ſunt momenti ea, quę Moslemi proferunt ad probandum, Sacras Scripturas fuiſſe corruptas.

Primum Argumentum allatum ab Iſmaele filio Aly in principio ſuę hiſtorię, eſt: Diſſenſio inter Pentateuchum Hebraicum, Gręcum, & Samaritanum in numero annorum à creatione Adam uſque ad Abraham. *Nam* (inquit ille) *Pentateuchus Samaritanus ponit ab Adam uſque ad Diluvium annos tantùm mille trecentos ſexaginta ſeptem: Hebraicus verò mille quingentos quinquaginta ſex; inter Diluvium verò & ortum Abrahæ ducentos nonaginta duos. Summa autem annorum hujus Pentateuchi deficit à ſumma Pentateuchi Græci mille quadringentis ſeptuaginta quinque annis.* Probat deinde, computum annorum Pentateuchi Samaritani non poſſe ſubſiſtere, quia ex eo ſequeretur, Noe vixiſſe ſimul cum Adam ſupra ducentos annos, quod nemo unquam dixit. Computum etiam Hebraicum convincit eſſe falſum, quia ex eo ſequeretur, Noe vixiſſe ſimul cum Abraham quinquaginta, & octo annos: quod item eſt abſurdum. Exiſtimat autem Auctor, malignè ab Hebręis ita numerum annorum decurtatum fuiſſe in odium Chriſti, quem cùm Sacrę Scripturę in noviſſimo tempore venturum eſſe prędixiſſent, ita annis abbreviatis, non in noviſſimo tempore, ſed potiùs in medio adveniſſe probaretur (poſito quòd juxta communiorem opinionem tota mundi ętas ſeptem millium annorum futura ſit) & per hoc non verus Meſſias, ſed falſus eſſe demonſtraretur. Laudat deinde Auctor computum Pentateuchi Græci, aſſerens eo uſos fuiſſe hiſtoricos veraciores: nihilque in eo abſurdi, aut abſoni, ratione temporis ab orbe condito contineri.

Verùm licèt daremus Iſmaeli, Samariticum Textum non ſolùm in annorum computo, ſed in aliis quoque gravioribus rebus eſſe vitiatum, nihil faceret contra nos: cùm hujuſmodi Pentateuchum Chriſtiana Eccleſia nunquam ut legitimum approbaſſe legatur. Quod verò attinet ad varietatem illam computi annorum in his tribus Pentateuchis; quorum tamen exemplaria in hac varietate non ſemper inter ſe conveniunt: dicimus, id non multum ad Pentateuchi

ſub-

substantiam referre, neque per hoc illius integritatem diminui. Norunt omnes, & experientia quotidie docet, quàm facilè in numeris, sine magno, & sæpè sine ullo veritatis dispendio, à librariis peccetur. Quamobrem tutò asserere possumus, illum esse verum numerum, qui magis ad Chronologicam historiæ veritatem accedit: cæteros Amanuensium lapsus esse. Conati quidem sunt nonnulli numeros annorum Pentateuchi Hebraici & Græci inter se conciliare: sed irrito conatu, & adhuc sub Judice lis est. Debet tamen stare victoria pro Textu Hebraico, utpote primigenio, cum quo etiam latinus Textus, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, concordat.

Quòd verò objiciat Ismael, absurdum esse asserere, quòd Noe vixerit aliquot annos unà cum Abraham: respondemus, ipsi fortassè absurdum videri: nihil tamen repugnat hoc factum fuisse. Verùm non est nunc mihi otium in hac quæstione immorandi. Illud verò ridiculum, quòd existimet, Judæos numerum annorum concidisse in odium Christi, ut appareret, illum non venisse in fine temporum juxta Sacrarum Scripturarum oracula, ac proinde non fuisse verum Messiam. Primò enim non septem, sed sex millia annorum mundum perseveraturum, est communis Hebræorum opinio ex traditione Scholæ Eliæ. Quamobrem etiam si Christus in principio quinti millenarii advenisset, poterat nihilominus illud ultimum tempus appellari. Secundò, nihil vetat, quin ultimi temporis, vel novissimorum dierum nomine, non ultimum tempus mundi, sed supremos Hebraici Regni dies intelligamus: hoc enim per Christi adventum auferendum erat, ac destruendum, quemadmodum videmus factum. Itaque nulla fuit causa, cur Judæi ita computum annorum in Pentateucho post Christi adventum corrumperent: sed neque hoc facere potuerunt, ut superiùs certis argumentis demonstravimus. Quidquid autem sit, nihil hoc pertinet ad Mahumetum, vel ad Sectam illius: neque apparet, ullam in hac annorum varietate potuisse intervenire malitiam.

Secundum Argumentum est Auctoris libri تأييد الملة idest Confirmatio Religionis, quo probatur, Pentateuchum esse corruptum: & est hujusmodi: *Pentateuchus est Verbum Dei: Verbum autem Dei est æternum. At in Pentateucho, qui nunc extat, plura sunt, quæ continent res novas, ac recentes. Ergo hic Pentateuchus corruptus est, ac depravatus.* Hoc argumentum meretur potiùs risum, quàm responsum: & posset retorqueri hoc modo contra Auctorem: Alcoranus continet multas narrationes recentes, & præsertim ea, quæ in dies Mahumeto accidebant: & prætereà fabulas multas ex Thalmud, & Rabbinis petitas. Ergo Alcoranus non est verbum Dei, sed liber corruptus, ac depravatus. Hoc autem nemo Mahumetanorum admittet.

Tertium Argumentum est ejusdem Auctoris in hunc modum: *Deus abstulit Spiritum Prophetiæ à Moyse, & dedit eum Josue filio Nun. Prætereà Moyses peccavit in educendo aquam de Petra; quamobrem meruit iram Dei, & privationem Spiritus Prophetiæ.* Concludit Auctor ratiocinationem suam his verbis: وفي هذا لقول مقنع لكفاية فتدبق فانه من اكبر الحجج عليهم: *Hoc autem argumentum omninò probat, & convincit: & tu poteris illum perpendere, est enim ex validissimis demonstrationibus contra Judæos.* Admiratione dignum est acumen Chrysippæum hujus Auctoris; quasi verò repugnet Spiritus Prophetiæ in eo, qui aliquod peccatum, quemadmodum Moyses, imprudenter admisit. Pessimè faciunt Moslemi, dum Mahumetum tanquam Prophetam venerantur, qui toties, ut ipsi fatentur, & ex Alcorano constat, gravissimè peccavit. Argumentum tamen Auctoris probat potiùs, Pentateuchum non esse librum Divinum, quàm fuisse corruptum. Quòd verò Deus abstulerit à Moyse Spiritum Prophetiæ, & dederit Josue filio Nun, est merum figmentum: nihil enim hujusmodi habemus in Pentateucho. Sed etiamsi hoc verum esset, id tamen contigisset post scriptum à Moyse Pentateuchum: præsertim cùm Mahumetani credant, totum Pentateuchum traditum simul Moysi à Deo.

Quartum Argumentum ejusdem Auctoris est, quia *Pentateuchus, quem nunc habemus, indignus est qui habeat Deum Auctorem: continet enim plurimas superstitiones, & vanitates, ut patet Cap. 13. Levitici, ubi agitur de purgatione leprosorum: & alibi plurimis in locis. Nihil verò in eo legitur, quod pertineat ad res æternas, ut ad Paradisum, ad Gehennam, ad Extremum Judicium, sed omnia, quæ sunt in eo, res terrenas, & temporales respiciunt.* Hoc Argumentum videtur aliquid ponderis habere: facilè tamen respondetur, quasdam in Pentateucho videri superstitiones, quę tamen sunt mysteria, & oracula cœlestia: & ita omnes tàm Judæi, quàm Christiani semper ut talia illa agnoverunt. Neque inter Mahumetanos quidem ullum hactenus legi, vel audivi, qui de Pentateucho tàm indignè, impièque loqueretur. Porrò quòd Pentateuchus de rebus spiritualibus, & ęternis non ita clarè loquatur, non probat, non esse librum Divinum, vel fuisse corruptum. Continet sanè hæc, sed sub velamine figurarum, & allegoriarum: & in eo ipsa temporalia, & terrena, tanquam spiritualium, & cœlestium Symbola proponebantur. At enim, cur non palam, & absque figurarum velamine hæc eadem Israelitis ingerebantur? Quia nimis erant rudes, & Spiritualium rerum incapaces: & quia Christo hæc eadem clarè apertèque manifestanda reservabantur. Quòd si etiam Mahumetus de his agit in Alcorano, nullum mirum est, simiam actus hominis imitari. Hęc ille non ex se invenit, aut primus proposuit, sed ab Euangelio, & Christianis Scriptoribus furatus est. Rursum ad id, quod objiciebat Auctor, continere Pentateuchum superstitiones, ac vanitates; libet respondere verbis doctissimi Mahumetanorum Algazelis, qui animadvertens multa in Alcorano, & in Sacris Meccanæ peregrinationis, & variarum purificationum ritibus apparere inutilia, ac vana, prorsusque superstitiosa; non tamen removendam ab eis venerationem censet: imò eò magis veneranda existimat, quò minus eorum causa, vel utilitas agnoscitur; & hoc in obsequium fidei, & obedientiæ, quam Deo, qui illa præcepit, debemus. En verba Algazelis, quæ impietatem hujus Auctoris jugulant: واما تردد السعي ورمي الجمار وامثال هذه الاعمال فلا حظ للنفوس ولا انس للطبع فيها ولا اهتدا للعقل الي معانيها فلا يكون في الاقدام عليها باعث الا امر مجرد وقصد الامتثال للامر من حيث انه امر واجب الاتباع فقط وفيه عزل العقل عن تصرفه وصرف للطبع والنفس من محل انسه فان كل ما ادرك العقل معناه مال الطبع

الطبع اليه ميلا ما فيكون ذلك الميل معينا للامر وباعثا معه على العقل فلا يظهر فيه كمال الرق والانقياد : *Quòd ad cursum illum repetitum, & jactum lapillorum, & similes hujusmodi actiones, nihil hæc ad animos spectant, nec sunt consentanea naturæ, nec est, quo intellectus dirigatur ad inquirendum, quid hæc sibi velint, nec quod quempiam ad ea amplectenda incitet. Verùm mandato simplici constant, & intentione mera obsequendi mandato, quatenus mandatum est, cui necessariò parendum sit, & cui se immiscere, intellectui non sit concessum, & à cujus usu familiari alieniores sint natura, & animus. Cùm enim percipit Intellectus rei alicujus scopum, fit aliquo modo natura ad eam propensior, quæ propensio suppetias fert mandato, unàque cum eo intellectum excitat; adeò ut non appareat in eo plena servitus, & obedientia.*

Quintum Argumentum est cujusdam Abmed filii Zin Alabedin, inter Persas nobilitate, ac doctrina insignis, qui idiomate Persico conscripsit librum adversùs Christianam Religionem, & characteribus aureis exaratum Romam misit ad Pontificem Maximum Urbanum Octavum, ut ad illius objecta respondendum curaret. In eo, ut Euangelium corruptum fuisse probaret, opposuit contrarietates, seu dissonantias, quæ inter quatuor Euangelistas esse videntur. Verùm satis prolixè & eruditè responsum illi fuit à P. Philippo Guadagnolo è Religione Cleric. Regul. Min. in Romano Lyceo publico Arabicę linguę Professore, omnigena eruditione, sapientia, vitęque probitate ornato. Nunc ego breviter respondeo, hujusmodi contrarietates, seu dissonantias, esse tantummodò apparentes, & majores inveniri in Pentateucho, ac cęteris libris veteris Testamenti: & tàm his, quàm illis abundè ab antiquis Patribus & recentioribus responsum esse, ita ut nulla in utrisque sit vera contrarietas, vel dissonantia.

Omitto alia argumenta, utpotè levissima, & nullius momenti: & ex ipso Alcorano desumo ego argumentum satis validum pro integritate Sacrorum Librorum. Sura 15. quę inscribitur Hegra, inducitur Deus ita loquens: انا نحن نزلنا الذكر وانا له لحافظون *Nos certè demisimus Commonitionem, & profectò nos custodiemus illam.* Nomine الذكر idest *Commonitionis*, seu commemorationis, aliquando intelligitur Pentateuchus, aliquando Euangelium, aliquando Alcoranus, aliquando demùm omnes Libri Sacri. Hoc tamen loco Gelaleddinus, Zamchascerius, Jahias filius Salam, & alii quos videre potui, intelligunt solum Alcoranum: sed immeritò, cùm nullo modo Deus ita illud custodierit, ut non multa in eo varietas facta sit, ut jam suprà ostendimus, & in Prolegomenis Alcorani fusiùs probavimus. Verùm, esto Deus Alcoranum illibatum custodierit: peto à Moslemis, quare Pentateuchum etiam, atque Euangelium non debuit custodire, cùm Mahumetus ipse jubeat in Alcorano, tàm Alcoranum ipsum, quàm Pentateuchum, & Euangelium, & reliquos Sacros Libros pari veneratione suscipi, & tanquam verbum Dei recognosci, ac servari?

Postremò si Moslemi obstinatè contendant, Pentateuchi, & Euangelii Libros, quibus nunc Christiani, & Judæi utuntur, esse corruptos; proferant nobis ipsi utrumque, vel alterutrum incorruptum; eum scilicet, qui antequam Mahumetus adveniret, existebat, & quem Mahumetus ipse asserit, ob invidiam, & odium sui, à Judæis, & Christianis fuisse corruptum. Probent autem solidis, & certis argumentis, Pentateuchum, & Euangelium, quod nobis proferent, esse verum, legitimum, & incorruptum, itant de illius veritate, & integritate dubitari non possit. Hoc numquam facient, nec facere poterunt.

Mahumetani agnoscentes integritatem Sacrarum Scripturarum, iisdem abutuntur ad Mahumeti Propheticum munus adstruendum.

His tàm claris argumentis convicti sapientiores Moslemi coguntur ad Sacras Scripturas, quas nunc præ manibus habemus, recurrere, cùm alias non habeant, neque habere possint, ad quas confugiant; atque ex his aliquid eruere pro suo Propheta conantur, ne ille mendax nimis impudenter reperiatur, dum affirmat, se à Pentateucho, & Euangelio prædictum fuisse. A Christianis igitur apostatis, scelestissimisque Judæis edocti, tot ex utroque testamento pro Mahumeto testimonia producunt, ut Ahmed filius Abdolhalimi affirmare non vereatur, plus quàm centum loca in utroque testamento inveniri, quæ de Mahumeti adventu, deque illius Secta loquantur. Ego quæcumque apud Doctores Moslemos reperire potui, accuratè collegi.

Sed Lectorem præmonendum putavi, Dæmonem, (ita Mundi sceleribus exigentibus) quædam, quæ Christus fecit, in Mahumeto æmulatum fuisse, ac veluti mimicè expressisse; multa etiam hujuscemodi de illo Mahumetanos impudenter confixisse: itaut mirum non sit, si nonnulla in Sacris Literis, ad Christum spectantia, Mahumetani in Prophetam suum aliquali verosimilitudine detorqueant. Neque mirum, neque novum hoc est. Idem Ethnici, idem Hebræi, idem Hæretici quidam fecere. Virgilius aptat Salonino filio Pollionis Oracula Sybillæ Cumææ, quibus Christi adventus, atque ætas aurea sub illo futura prædicitur, ut apparet in Ecloga quarta. Pueri nobilitas, Patris virtus, temporis à Sybilla prædicti convenientia, assentationi huic ansam dedere. Suetonius Tranquillus in vita Vespasiani; Cornelius Tacitus Hist. lib. 2. atque ipse Josephus Hebræus, Vespasiano Oraculum illud tribuere, quod vel à Sacris Literis, vel à Prophetis Carmeli Montis acceptum, per totum ferè Orientem percrebuerat de novo quodam Rege è Judæa tunc temporis venturo, qui toti Orbi dominaretur. *Percrebuerat* (inquit Suetonius) *Oriente toto vetus constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Judæa profecti, rerum potirentur. Id de Imperatore Romano, quantum postea eventu patuit, prædictum, Judæi ad se trahentes rebellarunt.* Divinabant Judæi, nam re vera de Christo eorum Rege, non de Vespasiano erat Oraculum. Possem hujusmodi exempla sexcenta referre, sed omnia omitto, uno tantùm, eò quòd in rem nostram optimè quadret, contentus. Refert Otho Frisingensis in Friderico, lib. 4. cap. 54. aliique Ecclesiasticæ Historiæ Auctores, & fuit res toti penè Orbi notissima: dum Eugenius III. Rhemis Concilium Generale celebraret, An. Christiano 1148. productum fuisse in plenum Concilium coram Pontifice Maximo hominem quemdam, qui præstigiis, & astu mali dæmonis tàm multos seduxerat, ut multitudine assecalarum fretus, ubique formidabilis appareret. *Eudo* is vocabatur, natione Brito, homo illiteratus, & idiota:

ta: adeo ut cùm Gallicè *Eon* diceretur; ipſe confundens *Eum* cum *Eon*; & *Eumdem* cum *Eudum*, affirmaret ſe eſſe Chriſtum, de quo legitur in Eccleſiaſticis precibus: *Per eum qui venturus eſt, &c.* & : *Per eumdem Dominum noſtrum, &c.* Hoc tàm ridiculo fundamento novam Sectam inſtituens, cooperante Diabolo, cujus etiam ope varia prodigia faciebat, præſertim circa phantaſticam apparentiam, & multiplicationem ciborum; incredibile dictu eſt, quàm latè Sectam ſuam dilataverit. Illud verò mirum, quòd quiſquis ex cibis illis Dæmonum ope paratis ſemel guſtaſſet, ſtatim dementatus, inſaniæ illius tenaciſſimè adhærebat. Multi Principes adverſus eum exercitus miſerunt, ſed fruſtrà: perquiſitus enim, nullibi inveniebatur. Tandem verò diabolica ope deſtitutus, à Rhemenſi Archiepiſcopo comprehenſus eſt, & in Concilium Generale adductus unà cum multis ipſius Diſcipulis. Interrogatus à Pontifice, quis eſſet: reſpondit, *Se eſſe eum, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſeculum per ignem.* Ad hæc riſit univerſum Concilium, juſſitque eum tamquam ſatuum, arcta, tutaque cuſtodia interim aſſervari, in qua brevi extinctus eſt. Aſſeclæ autem ejus maluerunt igne comburi, quàm errores ab homine tàm inſano hauſtos abjurare. Non abſimilis Mahumeto hic Eudus mihi videtur: & ſi incidiſſet in populos prorsùs agreſtes, & nullius Religionis, quales erant Arabes, ſeque ac ſuos magis corroborare potuiſſet; nullo negotio Imperium aliquod formidabile ſibi comparaſſet, quod hodie quoque perduraret: & quod vix credi poteſt, tàm levi, imò tàm nullo fundamento; dum nomen illud ſibi vindicabat, quod vix aliquam ſimilitudinem cum vero ipſius nomine præferebat. Poteſt unuſquiſque ad libitum, Sacræ Scripturæ verba torquere, & diſtorquere, ingenioſis quidem, ſed falſis, vel violentis alluſionibus, & interpretationibus. Fecerunt hoc excellenter Doctores Moslemi ad Pſeudoprophetæ ſuo fidem adſtruendam, quemadmodum in ſubjectis exemplis poterit unuſquiſque recognoſcere.

Vaticinia, quæ pro Mahumeto proferunt Doctores Moslemi ex Teſtamento Veteri.

PRoferunt primo loco tamquam præcipuum de Mahumeto, ejuſque Secta vaticinium illud Deuteronomii cap. 23. *Dominus de Synai venit, & de Seir ortus eſt nobis: apparuit de Monte Pharan &c.* Cui aſſociant illud Habbacuc cap. 3. *Deus ab Auſtro veniet, & Sanctus de Monte Pharan.* Quæ duo loca exponens Ahmed filius Abdolhalimi, hæc habet. *Aſſerunt plures è Sapientibus, & affertur ab Abu-Mohammed filio Cotahibæ, non eſſe in hoc occultum, neque obſcurum rectè perpendentibus argumentum. Nam adventus Dei de Monte Synai nihil aliud innuit, quàm eumdem Deum Moyſi Pentateuchum tradidiſſe ex Monte Synai, quemadmodum à Judæis, Chriſtianis, & à nobis affirmatur. Juxta hoc convenienter dicendum eſt, ortum illius è Monte Seir, eſſe velut typum traditionis Evangelii, quod dedit Chriſto, qui fuit ex Seir terra Galileæ ex oppido quodam, cui nomen Nazareth, unde Chriſti aſſeclæ Nazareni ſunt appellati. Conſequenter etiam dicendum erit, apparitionem Dei de Monte Pharan præſignare traditionem Alcorani factam Mahumeto. Certum quippe eſt tàm apud Mahumetanos, quàm apud Judęos & Chriſtianos, Pharan eſſe Montem Meccæ, imò Meccam ipſam.* Et poſt multa, quibus intentum ſuum probare conatur, tandem ſubdit. *Et cum hoc congruit id quod dicit Habbacuc Propheta: Venit Deus ab Auſtro, & apparuit Sanctus ſuper Montes Pharan: & impleta eſt terra laudatione Ahmedi; & poſſedit dextera ejus cervices gentium, & illuminavit terram luce ſua, & invecti ſunt equites ejus in mare.* Hoc idem argumentum affert Auctor libri Confirmationis Religionis, Sciaher Settanius, Thalebienſis, & alii.

Sed reſpondemus, non eſſe ſatis, ad novam religionem conſtituendam, allegorico Sacræ Scripturæ ſenſu ingenioſè confiсto abuti. Deinde dicimus nihil attinere ad Chriſtum, vel ad Chriſtianos Montem Seir, vel gentem Eſau, ſive Idumæos. Quod enim aſſeritur, Seir eſſe Montem, vel Oppidum Betlheem, ubi Chriſtus natus eſt; vel Nazareth, vel juxta Sciaher Settanium, Jeroſolymam: ineptè omninò falſoque aſſeritur. Licet enim concederemus, eſſe hodie his in locis Montem aliquem, qui Seir appelletur; eſſet tamen in nomine æquivocatio, neque aliquid commune haberet cum Seir Monte Idumææ in Regione Arabiæ, de quo ſermo eſt in loco ex Deuteronomio ſuperiùs allegato. Verum quidem eſt, Hebræos appellare per contemptum Chriſtianos Idumæos: ſed ridiculo prorsùs fundamento ex fabula quadam Joſephi filii Gorionis, quam refert R. Iſaac Abrabanellus ſeribens ſup. cap. 34. Iſajæ: quòd ſcilicet Sepho nepos Eſau venerit in Africam, & cum Chartaginienſibus pugnaverit contra Italos: & deinde transfugiens ad Italos, pugnaverit pro eis Imperator contra Africanos, & Piſanos. Quamobrem ab Italis Rex electus Sepho-Janus appellatus eſt ob Jani memoriam. Omitto alias ineptias. Unum quæro: quid facit hoc ad conſtituendum Chriſtum, & Chriſtianos Idumæos?

Quod verò attinet ad Montem Pharan; ſupponunt Moslemi Doctores, Montem illum hujus nominis, de quo ſermo eſt in Deuteronomio, eſſe eundem cum Mecca. Falſum hoc eſſe Tabulæ Geographicæ luculenter oſtendunt. Longiſſimè hæc duo loca inter ſe diſtant, nimirùm pluſquam triginta dierum intervallo. At enim Iſmael in Monte Pharan habitavit, Mahumetus autem Iſmaelita fuit. Parum hoc ad rem; nihilominùs dico, Iſmaelem non in Monte Pharan, ſed in deſerto Pharan habitaſſe. Ita enim habemus in Gen. cap. 21. *Crevit & moratus eſt in ſolitudine, habitavitque in deſerto Pharan.* Atque hoc bis ibidem habetur. Illud etiam ſatis probat, Pharan, ſive mons, ſive deſertum ſit, non eſſe Meccam: quia cùm Mecca perlongè diſtet à Judæa, deſertum Pharan eſt eidem maximè propinquum. Patet hoc: nam David, ut Saulis iram effugeret, in deſertum Pharan unà cum ſociis ſecedebat, eratque locus Carmelo Judæę monti contiguus, qui quadraginta propè dierum itinere diſtat à Mecca. Ita habemus lib. 1. Reg. cap. 25.

Jam verò, ut Doctoribus Moslemis directè reſpondeam, dico, Pentateuchi verba ab ipſis adducta, nihil aliud ſignificare, niſi Deum in Monte Sinai Iſraelitis legem dediſſe inter Angelorum myriadas, non inter animas Prophetarum præteritorum, ac futurorum, ut Hebræi fabulantur; neque inter inania quædam Phantaſmata, quæ Mahumetanam gentem præſignarent, ut Moslemi fingunt. Deinde in Seir Idumææ monte magis gloriam ſuam manifeſtavit per ſigna & prodigia, quorum quędam Pentateuchus enarrat; quędam verò in libro Judicum cap. 5. innuuntur, ubi Debora Deum ſic alloquitur: *Domine cùm exires de Seir, & tranſires per regiones Edom, terra mota eſt, Cœlique, ac nubes diſtillaverunt aquis: Montes fluxerunt à facie Domini.* Multòque magis ſeſe Divina potentia, & gloria manifeſtavit

tavit in Pharan, ob prodigia ibi à Deo patrata. Et quoniam in dies Dei Majeſtas, Potentia, & Gloria tantò magis innoteſcebat non ſolùm Iſraelitis, ſed etiam cęteris gentibus, quantò magis miracula, & prodigia multiplicabantur: ideò poſita fuit illa gradatio: *Venit*, *ortus eſt*, ſeu coruſcavit: & *apparuit*, ſeu manifeſtatus eſt: qua gradatione Ahmed abutitur ad probandam excellentiam Legis Euangelicę ſupra Moſaycam, & Alcoranicę ſupra Euangelicam. Hic eſt verus, & literalis verborum illorum ſenſus.

Per hoc patet reſponſio ad locum ex Propheta Habbacuc productum: in eo enim pręterita cum alluſione ad futura prophetice enarrantur: nempe ea, quę fecerat Deus in educendis Iſraelitis ab Ægypto, & per deſertum in terram Chanaan introducendis; & ea, quę facturus erat pro iiſdem Iſraelitis adverſus Chaldęos per Cyrum, & Darium. Nec ſine cauſa nominavit Theman, ſive Auſtrum, & montem Pharan, loca meridionalia: nam Medi, & Perſæ, per quos Hebraicum populum contra Chaldęos vindicare decreverat, ad Meridiem ſiti erant reſpectu Judęę. Non negamus tamen, ſub verbis tàm Pentateuchi, quàm Habbacuc, alios ſenſus myſticos poſſe latere. Verùm non poteſt in his ſolidum pro nova Religione conſtituenda argumentum fundari. Non eſt hìc diſſimulanda Mahumetanorum audacia in allegandis tàm perversè verbis Habbacuc, ingerendo etiam nomen *Ahmed*, ſeu *Mahumeti*. Ubi enim legitur, *& laudis ejus plena eſt terra*, nempe laude Dei: ipſi habent: *Et impleta eſt terra laudatione Ahmed*. Quod in nullo unquam Textu legitimo reperietur.

Secundum Argumentum deſumitur ab Ahmed prędicto, & cęteris ſapientibus Moslemis, ex eo quòd Deus fecerit emanare fontem, quo Iſmaelem ſiti pereuntem recrearet: & quòd dicatur de illo cap. 21. Geneſ. *Et fuit Deus cum puero*; & quòd Iſmael unà cum patre ſuo Abraham templum Meccę ędificaverit, quod ſemper à Barbaris, & Arabibus, imò à Moyſe, & cęteris Prophetis viſitatum fuit. Ex eo etiam, quòd Angelus promiſerit Hagari Matri ejus, Deum facturum illum patrem copioſiſſimę gentis: Et quòd manus ejus futura eſſet ſuper omnes, & manus omnium futura eſſet cum eo: & denique quòd habitatio ipſius futura eſſet ſuper fines omnium fratrum ſuorum. Signatim autem hęc habet Ahmed: *Deus Excelſus de Iſmaele dixit. Ego faciam eum in gentem magnam, & magnificabo eum valdè valdè. Hujuſcemodi magnificatio toties iterata, rarum quemdam, & inſolitum honorem, dignitatemque pollicetur. Verùm ſi templum illud, quod Iſmael in Mecca conſtruxit, à nullo inviſeretur, & ſi illius progenies præter magnitudinem, & numerum, ſpecioſi nihil haberet, ut Judæorum, & Chriſtianorum multi deblaterant; in hujuſmodi multitudine, & magnitudine nullus inſolitus honor, nulla extraordinaria dignitas contineretur. Nam ex eo tantummodò, quòd quis numeroſam, magnamque prolem ſortitus ſit, non agnoſcitur ſingulari aliqua honoris nota inſignitus, dum in ejus progenie homines fideles, pii, Deoque obedientes non reperiantur. Hinc fit, ut cùm dicat Deus: Ego faciam eum in gentem magnam: ſi hujuſmodi gens ſit infidelis, veraque religione careat; nullo modo magna poſſit appellari*. Et paulò poſt: *Conſtat præterea hoc tàm inſignis magnitudinis genti Iſmaelis conceſſæ incrementum, per quod manus illius ſupra omnes mortales evaſit, non niſi in Mahumeti Prophetia completum, verumque fuiſſe*. Et mox: *Et ipſe* (Mahumetus) *eſt qui prænuntiatus fuit tanquam legis fortis Auctor, qui Reges, & Gentes terræ confregit, donec terrarum orbis ejus nomine, ac gente repletus fuit ab ortu ſolis uſque ad occaſum: & imperium ejus ſtabit in æternum*. Deinde refert verba Angeli ad Agar de Iſmaele, licèt ſatis infideliter, dicens: *Et allocutus eſt eam Angelus dicens: manus ejus erit ſuper omnes, & manus omnium erit cum eo; & habitatio ejus erit ſupra confinia omnium fratrum ſuorum*. Et mox. *Nec fuit manus filiorum Iſmael ſuper omnes, niſi poſtquam miſſus eſt Mahumetus. Tunc enim fuit manus eorum ſuper omnes, nec fuit in terra Imperium potentius Imperio eorum; & hoc uſque ad finem mundi perſeverabit*.

Urget argumentum Auctor libri de Confirmatione Religionis; ex eo quòd nomen Iſmaelis ab Angelo matri prædictum fuerit antequam naſceretur; & quòd in eodem nomine, Dei ipſius nomen contineatur; idem enim ſonat Iſmael, ac, *Audiet Deus*. Deinde contendit, verba illa, quæ dixit Deus Abrahæ Geneſ. cap. 15. *Suſpice Cœlum, & numera ſtellas, ſi potes, ſic erit ſemen tuum*, accipienda eſſe non quidem pro Iſaac, ſed pro Iſmael. Hinc refert, quid Hagari, & filio ejus Iſmaeli evenerit: & verba Angeli ad eandem Hagar eodem modo infideliter ac ſuperiùs ab Ahmed allegata. Tum profert verba Gen. c. 17. quibus Deus confirmat ingentia promiſſa, quæ fecerat Abrahæ, & poſteris ejus, pollicendo eidem ex Sara filium: & ea quæ dixit eidem de Iſmaele: *Super Iſmael quoque exaudivi te. Ecce benedicam ei, & augebo, & multiplicabo eum valdè: duodecim Principes generabit: & faciam ex eo gentem magnam: & pactum meum firmabo cum Iſaac, quem pariet tibi Sara*. Circa hæc poſtrema verba ita inſulsè argumentatur. *Exiſtimant Judæi, ſeſe terræ hæredes futuros, eò quòd dixerit Deus excelſus: & pactum meum firmabo cum Iſaac: Saram verò fuiſſe, Hagare excellentiorem, eò quòd hæc ancilla ejus fuerit. Sed ad hoc illis reſpondemus: jam vos non ignoratis, Deum benedixiſſe Iſmaeli: porrò vox, Benedictio, excellentior eſt, & plura complectitur, quàm vox, Pactum. Quod evidenter probatur, quia inter Epitheta Dei unum eſt* مبارك *ideſt, Benedictus ſit. Benedictio igitur ſanctitatem, & puritatem ſonat, & prætereà incrementum, ac magnitudinem. Inſuper reſpondemus illis, Deum firmaſſe pactum ſuum cum Iſmaele, quemadmodum cum Iſaac. Et hæc ſunt verba illius ad Abraham: Et firmabo pactum inter me, & inter te, & inter ſemen tuum poſt te, pactum ſempiternum; & ero tibi, & ſemini tuo poſt te, Deus. Deinde ſubdit: porrò Iſmael, ego faciam ex eo gentem magnam, eò quòd ſit ſemen tuum*. Deinde ut probet benedictionem eſſe aliquid majus, quàm pactum, ſubdit: *Habemus prætereà Deum dixiſſe Noe: Ecce ego firmabo pactum meum vobiſcum, & cum ſemine veſtro poſt vos, & cum omni anima vivente, quæ eſt vobiſcum ex volucribus, & jumentis. Init ergo Deus pactum cum jumentis, & volucribus, & cum Noe, & filiis ejus, ſicut inivit cum Iſaac, & cum filiis ejus. Et quidnam habet excellentius pactum Dei cum Noe, & filiis ejus, & cum pecudibus, & avibus, quàm pactum ejuſdem cum Iſaac?*

Nititur deinde probare, benedictionem Dei, qua benedixit ſemini Abrahæ, non pertinere ad filios Iſaac, ſed ad filios Iſmael. Cùm enim dixiſſet Deus Abrahæ, poſtquam ſeparatus fuit à Lot: *Leva oculos tuos, & vide à loco, in quo es, uſque ad Aquilonem, & Meridiem, & Orientem, & Occidentem:*

omnem

omnem enim terram, quam conspicis, dabo tibi, & semini tuo post te in sempiternum: & ponam semen tuum in multitudine sicut pulverem terræ. Posteà limitavit filiis Isaac terram, præcipiens eis, ne certos illius fines transirent, ut manifestè patet ex capite 34. Numer. & ex lib. Josue. Concluditque Auctor: *Consequens igitur est, intentum Dei fuisse, ut nonnisi Ismaelis filii terram possiderent. Et hoc significant verba illa; manus ejus super omnes, & omnium manus cum eo; & habitabit super omnes terminos fratrum suorum; nimirum super totum orbem terrarum.*

Adducit prætereà in laudem Ismaelis, quòd Deus post nativitatem ejus mutaverit Abrahæ nomen, præcipiens ei, ne ultrà vocaretur *Abram*, sed *Abraham*, addita litera, H, tamquam nota dignitatis, perfectionis, ac felicitatis; & ad indicandum futurum esse Principatum in Ismaele, & stirpe ejus usque ad diem resurrectionis. Posteà subdit: *Validius autem confirmatur hoc ex eo, quod vaticinatus est Balaam filius Bahur: nimirum: Orietur stella ex Jacob, & consurget homo de Israel, & percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth: & erit Idumæa separata, idest devastata: & Idumææ nomine Romani intelliguntur, &c.* Posteà revocat in dubium, utrum benedictio, qua Isaac benedictus fuit à Deo, transierit ad posteros Jacob, an verò ad posteros Esau: & propendet in sententiam pro posteris Esau: *Quia*, inquit, *antequam esset Rex ullus ex filiis Israel, fuerant Reges inter filios Edom. Et ita videmus hodie esse Reges in filiis Edom: cùm tamen nullum Regem habeant filii Israel. Hinc cogimur asserere, benedictionem Israelis cessasse, nec eos amplioribus spatiis ultrà dilatandos esse.*

Postremò probare conatur, non modò Saram, sed Hagar quoque veram Abrahæ uxorem fuisse: & licèt Hagar ancilla esset, parem tamen cum Sara habuisse excellentiam: *Quia*, inquit, *servi conditio nihil detrahit de dignitate personæ: quemadmodùm constat in Joseph, qui Putipharis Ismaelitæ servus fuit, Jacob item fuit servus Esau fratris sui, dicente Deo* الكبير يتبعد الصغير *major premet servitute minorem. Et ita videmus hodie Judæos à Romanis premi servitute. Et ipse idem Jacob septies Esau fratrem suum adoravit, dicens: Ego sum servus tuus.* Pergit deinde inepte se in laudes Hagar diffundendo, quòd scilicet fuerit filia Regis Ægypti, & eadem cum Cetura, quam Pentateuchus appellat absolutè uxorem Abrahæ; & quòd Angelus ei uterum gestanti apparuerit, & de futura prole præmonuerit: quo honoris genere nulla alia mulier unquam dignata fuerit. Nec obstat, quòd fuerit ancilla, vel concubina: nam etiam Bala, & Zelpha tales fuere, & tamen ex illis orti sunt quidam Patriarchæ; & Judas ex incesto Liæ matrimonio natus est; & idem ex nuru sua Thamar genuit Phares, ex quo regia Davidis, & ipsius Messiæ progenies emanavit.

Hanc eandem promissionem factam Hagari de Ismaele, ejusque multiplicatione, & magnitudine in posteris futura pertractat Auctor Vitæ Mahumeti, & successorum ejus, cui titulus est: اعلام الهدي : *Signa directionis*. cap. 2. Et inter alia hæc habet: *Reperitur de eodem* (Mahumeto) *vaticinium factum à Moyse in Pentateucho, quod mihi enarravit quidam, cui optimè notum erat, dicens: Scriptum est in Pentateucho, exiturum Prophetam ex progenie Ismaelis, qui ibidem his verbis describitur:* لاسموعيل شمعتيخا هني براخت اوتوا بموذ عمبم عوشور نسيم يولد وناتتيوا لغوي كودول: *quorum verborum hæc est interpretatio: Ismael, suscepi orationem ejus; & benedixi in illo, & crescere illum feci, & multiplicavi numerum illius in filio, qui erit ei, cujus nomen erit Mahumetus: erunt nonaginta duo in computo. Educam duodecim Reges ex semine ejus, & dabo illi gentem multam numero.*

Ut his tàm ineptis ac frivolis Moslemorum argumentis è Sacris Literis pro suo Pseudopropheta petitis brevitèr respondeam, dico; nos etiam fateri Ismaelem adhuc puerum, monstrante Angelo Hagari ejus matri fontem aquæ, ab exitio, quo ex siti periclitabatur, servatum fuisse. Sed id totum fieri potuit, licet Ismael deinde à Deo esset reprobandus. Nam etiam propter Regem Saul primò Deus non levia, nec pauca miracula ostendit: qui tamen ab eodem Deo in fine est reprobatus, & cum tota progenie extinctus. Verum etiam est, dici de Ismaele; *Et fuit Deus cum puero.* Sed de Sampsone quoque dicitur Judic. cap. 13. *Benedixit ei Dominus, cœpitque Spiritus Domini esse cum eo.* Et nihilominùs cap. 17. legimus: *Recessit ab eo Dominus.* Et etiam Regi Saul dixit Propheta Samuel 1. Reg. cap. 10. *Insiliet in te Spiritus Domini: Et, Dominus tecum est.* Porrò cùm in Sacris Literis dicitur Deus esse cum aliquo, vel aliquid hujusmodi; sæpè nihil aliud significatur, quàm temporaria aliqua, vel terrena felicitas. Atque ita fuisse dicitur cum Cyro Persarum Rege, cui dixit ipse Deus Isaiæ cap. 45. *Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro, cujus ego apprehendi dexteram, ut subjiciam ante faciem ejus gentes: Ego ante te ibo, ut scias, quia ego Dominus, qui voco nomen tuum, Deus Israel.* Poterat ne amplioribus, aut magnificentioribus verbis exprimi Divina assistentia cum Cyro? Et tamen homo Ethnicus erat, & infidelis. Quantum se jactarent Doctores Moslemi, si tantundem de Ismaele, vel Mahumeto in Sacris Literis reperiretur.

Quòd verò Ismael unà cum Abraham Templum Meccanum ædificaverit, omni prorsùs caret fundamento, Nam si hoc fuisset. aliqua de eo mentio in Scripturis reperiretur, in quibus tàm magnificis verbis, tàmque prolixa narratione Templum à Salomone ædificatum, à Nehemia instauratum commemoratur. Moyses etiam Gen. cap. 12. non omittit, quin referat, Abraham ædificasse in Sichem Altare Domino: aliudque Altare inter Bethel, & Hai. Et cap. 13. Aliud juxta Mambre. Et cap. 21. Plantasse nemus in Bersabee (locum scilicet sacrum, Deoque dicatum) & invocasse ibi nomen Domini. Et quis credat, cùm tàm exactè referat Moyses altaria, quę in honorem Dei Abraham erexit, Templi tàm celebris ab eo constructi mentionem nullam fecisse? Atqui ex Sacræ Geneseos contextu manifestè colligitur, non solùm Abraham hujusmodi Templum in Mecca non ædificasse, sed ne Meccam quidem unquam vidisse.

Quòd Angelus prædixerit, Ismaelem numerosæ gentis, magnique populi patrem futurum, nihil facit pro Mahumeto, neque pro superstitiosa Religione illius. Nam hi modi loquendi in Sacris Literis nihil propè aliud, quàm posterorum multitudinem, potentiamque significant. Atque ita dixit Deus ab initio avibus, ac piscibus: *Crescite, & multi-*

plicamini, & replete aquas maris, &c. Eademque verba dixit Noe, & filiis ejus: *Crescite, & multiplicamini, & replete terram*. Et tamen ex tribus filiis Noe, duo infidelium populorum patres fuere: tertii quoque progenies non pertinuit nisi ex parte ad populum Dei. Neque refert, quod dicatur, gentem Ismaeliticam magnam esse futuram; quasi id sit argumentum Fidei, ac Religionis in illa à Deo constituendæ. Nam Josue c. 23. dicitur: *Auferet à vobis Deus gentes magnas, ac robustissimas*: Et tamen sermo ibi est de gentibus, quæ idola colebant. Et Hieremię cap. 7. de Chaldęis impiis, & infidelibus scriptum est: *Ecce populus venit de terra Aquilonis, & gens magna consurget à finibus terræ*. Et idem repetitur cap. 50.

Neque quia in promissione hujus copiosæ posteritatis ex Ismaele dicatur: *Et multiplicabo eum valdè*; vel ut in Hebraico fonte legimus במאד מאד *in multum multum*; infertur singularis aliqua prærogativa pro ipso, vel posteris ipsius. Nam etiam de filiis Israel dicitur Exodi cap. 1. *Et filii Israel creverunt & multiplicati sunt, & roborati sunt in multum multum*. Prætereà eadem loquendi forma adhibetur de Isaac, & posteris ejus, cap. 17. vers. 2. & 6. Dicitur enim primo loco: *Et ponam pactum meum inter me, & inter te, & multiplicabo te in multum multum*. Secundo verò: *Ego sum, & pactum meum tecum, erisque pater multarum gentium ...... faciamque te crescere in multum multum: Et ponam te in gentibus, Regesque ex te egredientur: & statuam pactum meum inter me, & te, & inter semen tuum post te in generationibus tuis fœdere sempiterno, ut sim Deus tuus, & seminis tui post te. Daboque tibi, & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam*. Non potest dubitari, quin his duobus in locis sermo sit de Isaac, dum multiplicatio cum pacto conjungitur, quod non cum Ismael, sed cum Isaac initum est, quemadmodum paulò post dicit Deus ipse: *Pactum autem meum statuam ad Isaac*. Et prætereà sermo est de illo semine, cui terra Chanaan danda erat in hæreditatem, & ex quo Reges egressuri erant. Certum porrò est, hoc esse semen Isaac. Nam cùm de Ismaele loquitur Scriptura, numquam nominat Reges, sed Duces, vel Principes. Contrà verò ex Isaac oriundos semper Reges appellat. Denique cùm in Pentateucho nominatur absolutè *Semen Abrahæ*, semper de Isaac accipiendum est, cùm dixerit Deus Abrahæ, Gen. cap. 21. *In Isaac vocabitur tibi Semen*. Itaque Ismael non ingreditur in pactum, neque computatur in Semine Abrahę, nec filius ejus censetur. Id quod manifestè patet ex modo loquendi Dei cum Abraham in illis verbis Gen. cap. 22. *Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis Isaac*. Porrò Ismaelem semper vocat Scriptura filium ancillæ: quòd si filius Abrahę censeretur, non posset Isaac cum veritate filius ejus unigenitus appellari. Si verò Moslemi objiciant, Ismaelem quoque ingressum fuisse pactum Circumcisionis: Respondebimus, Circumcisionem non fuisse propriè pactum, sed signum pacti, quemadmodum dixit Deus Gen. cap. 17. *Ut sit signum fœderis inter me, & vos*. Cæterùm licet pactum pertineret tantùm ad Isaac: Signum tamen pacti, nempe Circumcisio, extendebatur ad omnes, qui erant in convictu Abrahę, ut patet ex illis verbis Dei: *Tàm vernaculus, quàm emptitius circumcidetur, & omnis qui non fuerit de stirpe vestra*. Magis autem roboratur hęc veritas, quia quoties dixit Deus Abrahę: *In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ*, certum est cum respectu Isaac tantùm locutum fuisse. Eadem quippe verba eidem Isaac iteravit Deus Gen cap. 26. dicens: *Eroque tecum, & benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas Cœli: & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ*. Et ne quis posset dubitare, an hęc pro Jacob, an verò pro Esau dicerentur (uterque enim fuit semen Isaac) eadem Deus Jacobo confirmavit cap. 28. dicens: *Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac* (nunquam & nusquam dicitur Deus Ismael) *eritque semen tuum quasi pulvis terræ. Dilataberis ad Orientem, & Occidentem, & Septentrionem, & Meridiem: Et benedicentur in te, & in semine tuo cunctæ Tribus terræ*. Hinc apparet quàm stultè de hac re Auctor libri de Confirmatione Religionis dubitaverit.

Ad id, quod allegant de Ismaele dictum: *Manus ejus erit super omnes, & manus omnium erit cum eo: Et habitatio ejus erit supra omnes fines fratrum suorum*. Respondetur, eos perperam verba Scripturę referre, & magis perperam interpretari. In fonte Hebraico legimus: *Manus ejus in omnes, & manus omnium in eum*. Et eodem modo Septuaginta Interpretes transtulere. Neque aliud per hoc significatur, nisi Ismaelem, ejusque posteros omnibus infestos futuros; & è converso omnes illis adversaturos, vicemque reddituros. Et quocumque modo verba interpretemur, nihil amplius dicitur de Ismaele respectu omnium, quàm de omnibus respectu Ismaelis: utrobique enim Hebraicè est eadem particula ב *Be*, quam omnes Interpretes eodem modo utrobique verterunt. Prætereà falsò dicitur, habitationem Ismaelis futuram supra omnes terminos fratrum suorum. Nam particula Hebraica על־פני *hal penè*, non significat, *supra*, sed *coram*, vel *contra*: & ita etiam Interpretes Græci, & Latini verterunt. Verùm licet daremus Moslemis, promitti à Deo his verbis illud Imperium Ismaelitis, quod olim habuerunt: nunquam tamen dicere verè poterunt, se Romanis superiores, vel etiam pares fuisse; qui tamen vera religione caruerunt. Quod autem Ahmed, & alii Sapientes Moslemi asserant, Imperium Orbis terrarum in posteris Ismaelis æternum futurum, divinant mendacium: videmus enim hoc tempore Ismaelitas, & Arabes imperio spoliatos sub Scytharum,&Turcarum tyrannide miserè servire, quamvis ejusdem superstitionis fæce contaminatorum.

Neque quod Ismaelis nomen ab Angelo prædictum fuerit, aliquid tàm magnum, aut singulare præsagit, quantum auctor existimat. Nam etiam Cyri Persarum Regis Ethnici nomen à Deo prædictum fuisse, colligunt communiter Interpretes ex illis verbis Isaiæ eidem Cyro dictis à Deo cap. 45. *Ego Dominus, qui voco nomen tuum, Deus Israel*. Et quidquid sit, felicior hac in re fuit Isaac, cujus non matri, sed patri, non Angelus, sed Deus ipse nomen prænunciavit, Gen. cap. 17

Neque quòd in hac voce, *Ismael*, nomen Dei contineatur, aliquid singulare præsagit. Innumeri prope sunt in Sacris Literis, qui Dei nomina אל *El*, vel יה *Jah*, vel alia, annexa nominibus suis habent, quorum tamen plerique nullius pretii, vel etiam mali,

li, scelestique fuerunt. Alia ex parte neque Abraham, neque Moyses, neque David, (pudet dicere, neque Mahumetus,) hujuscemodi nomen sortiti sunt. Sed nihilominus si hinc felicitatis omen captare libet, felicior censendus erit Israel, nempe Jacob, quàm Ismael: non solùm quia immediatè nominatus fuit à Deo: sed etiam quia Israel significat, vir videns Deum: Ismael autem, audiet Deum, vel Deus. Videre autem nobilius est, quàm audire.

Fallitur porrò, totoque Cœlo errat adversarius, dum putat verba illa Gen. cap. 13. quæ Deus dixit Abrahæ: *Suspice Cœlum, &c.* ad Ismael, non ad Isaac pertinere: vel promitti Abrahæ universum Orbem terrarum. Promittebatur enim tantùm terra Chanaan posteris Isaac, & Jacob, ut patet ex cap. 26. ubi Deus ita loquitur cum Isaac: *Tibi enim, & semini tuo dabo universas regiones has* (erat tunc Isaac in terra Chanaan) *complens juramentum, quod spopondi Abraham patri tuo*. Sed hæc nimis aperta sunt.

Admirandum porrò est acumen Adversarii in distinctione illa *Pacti*, & *Benedictionis*: quasi verò Isaac quoque non fuisset à Deo Benedictus. Sed contrarium apertè constat ex c. 17. Gen. cum hoc tamen discrimine, quòd Ismaelis benedictio sistat in ipso, nec transeat ad alios: contrà verò benedictio Isaac non solùm diffusa est ad nepotes, & posteros ejus: sed ad omnes gentes Orbis terrarum: cùm sæpè repetantur ea magnifica verba: *In semine tuo benedicentur omnes gentes*. At in semine Ismael nullus legitur fuisse benedictus. Cæterùm tàm *Pactum*, quàm *Benedictio*, commensurari debet subjecto supra quod cadit, & fini, ad quem dirigitur, cùm in Sacris Literis tàm *Pactum*, quàm *Benedictio*, reperiatur dici tàm de hominibus, quàm de animalibus brutis, cum magno tamen discrimine.

Quòd autem Deus perfecerit nomen Abrahæ in gratiam Ismaelis; non solùm gratis, sed etiam falsò asseritur: nam propter Isaac hoc factum fuisse, satis constat. Eodem quippe anno, quo Isaac natus est, tertio decimo anno post ortum Ismaelis, Deus Abrahæ nomen mutavit, in qua mutatione mentio fit Pacti Divini cum semine Abrahę; quæ duo non ad Ismaelem, sed ad Isaac pertinere suprà demonstravimus. Denique eodem tempore, eodemque momento nomen Saræ matris Isaac mutatum fuit à Deo, ad quam nihil attinebat Ismael: imò erat ei maximè exosus. Porrò si in gratiam Ismael hæc mutatio facta fuisset; non Saræ, sed Hagaris nomen mutari debuisset.

Vaticinium illud Balaam ineptè omninò atque insulsè adducitur: nulla enim ibi mentio fit de Ismaele, vel de Ismaelitis. Neque Mahumetus ortus est ex Jacob, vel ex Israel.

Comparatio inter Hagar, & Saram, nihil facit ad rem. Et quamvis certum sit, Saram, ut potè dominam, excellentiorem fuisse ancilla sua Hagar: fatemur tamen nos etiam, conditionem servilem non impedire, quin aliquis possit à Deo ad maximam excellentiam promoveri. Negamus tamen, Hagar fuisse vel filiam Regis Ægypti, vel eamdem cum Cetura; quidquid Moslemi, vel Rabbini fabulentur. Unum dissimulare non possum, quod nimirum verba illa Gen. cap. 25. *Major serviet minori*; nempe Esau Jacobo: sensu opposito allegentur ab adversario: nempe: *Major servitute premet minorem*. Quòd si Jacob aliqua servitutis obsequia ostendit erga Esau, id fuit ex urbanitate, vel ex metu, ac necessitate tantummodo.

Venio nunc ad Auctorem Vitę Mahumeti superiùs allegatum. Hic verba Hebraica fideliter expressit, licet satis pingui Minerva, characteribus Arabicis, quorum fidelis interpretatio hæc est: *Pro Ismael audivi te: Ecce benedixi ei* (omittit per incuriam, non per fraudem) *Et crescere faciam eum, & multiplicare faciam eum in multum multum: duodecim principes generabit, & dabo eum in gentem magnam.* Ita habetur in Fonte Hebraico. Ille verò eadem verba sic vertit, seu veriùs pervertit: *Ismael, suscepi orationem ejus, & benedixi in illo, & crescere feci illum, & multiplicavi nomen ejus in filio, qui erit ei, cujus nomen erit Mohammed. Erunt nonaginta duo in computo. Educam duodecim Reges ex semine ejus, & dabo illi gentem multam numero.* Hic homo, non verba, sed Cabalisticum verborum sensum à sciolo aliquo Rabbino edoctus expressit. Quem ut tu quoque lector intelligas; scito verba illa, *in multum multum*, Hebraicè scribi במאד מאד, septem characteribus, qui quando sunt numerales, efficiunt summam 92. quam summam faciunt etiam charectores, quibus Arabicè scribitur nomen محمد *Mohammad*, nempe *Mahumetus*, si iidem characteres more Hebraico numericè sumantur.

Sed respondetur primò, etiam cùm Scriptura loquitur de Isaac, ut suprà ostendi, eadem verba, eosdemque characteres adhibere; quemadmodum etiam Exod. cap. 1. cùm loquitur de Israelitis in Ægypto commorantibus.

Respondetur secundo: Nomen Arabicum محمد *Mohammad* summare numerum non quidem 92. sed 132. Habet enim literam م Mim in medio latentem sub signo, quod Grammatici vocant, تشديد idest *roborationem*. Sciendum est enim, Arabes non scribere duos characteres similes positos inter duas vocales: sed alterum eorum innuere per signum prædictum, cujus figura est, ّ, & suprà literas collocatur, quemadmodum nos per apicem suprapositum in hac voce Mohãad, significamus contineri ibi duplicem M: & in hac, Añus, desiderari alteram literam N. Atque ita si Arabicè scribenda esset hæc vox, Annus, necessariò scriberetur أنوس cum unico N, expresso, latente altero N sub signo prædicto. Cùm igitur hæc vox محمد contineat tres م *Mim*, quæ summant numerum 120. & ح *Ha*, & د *Dal*, quæ conficiunt numerum 12. erit tota summa 132.

Hùc accedit, non nisi ineptissimè deduci Anagramma in uno idiomate ex Anagrammatismo alterius idiomatis, ut si quis E. G. ex voce Arabica *Sued*, nempè niger, vellet deducere vocem Latinam *Deus*.

Postremò quis ignorat, quàm inanis, & fallax sit ars per literarum numerum, vel transpositionem, divinandi, quam nos Anagrammaticam, Hebræi Cabalisticam appellant: cùm ex eodem Themate erui possint sensus non solùm ridiculi, & inepti, sed etiam inter se prorsus oppositi? Et ne longiùs abeamus, ex his iisdem literis suprà positis, במאד מאד ex quibus Arabes vitiosè deducunt nomen محمد Mohammad: per justum computum in eadem lingua Hebraica formantur hæ dictiones נְבִיא כָזָב *Propheta mendacii*, vel *Pseudopropheta*. Hic nulla est in

in numeris, vel characteribus licentia: & Cabala, seu Anagramma, fit in eodem idiomate, ut patet in subjecto schemate, in quo etiam videre licet parem numerum characterum;

ב	2	נ	50
מ	40	ב	2
א	1	י	10
ד	4	א	1
מ	40	כ	20
א	1	ז	7
ד	4	ב	2
	92.		92.

Dicendum igitur erit, prędici, ac promitti hoc loco Mahumetum quidem, sed seductorem, falsumque Prophetam, qui fraudibus, ac mendaciis suis Ismaelitarum gentem, atque Imperium multiplicaverit. Neque nos in hoc valdè reluctabimur: sed quis credat, Deum, Religionis, ac Fidei suæ mysteria his nugis alligare?

Jam verò, ut sapientibus Moslemis plenius satisfaciam: dico, certum esse, Hagar, fœminam protervam, & ancillam contumacem fuisse, despiciendo Saram dominam suam, seque illi præferendo. Quamobrem, etiam approbante Deo, illam domo, unà cum filio, ejecit: Angelus verò illi apparens, jussit regredi ad dominam suam, seque illi submittere, & humiliare.

De Ismaele varia est tùm Hebræorum, tùm Christianorum sententia: omnes tamen conveniunt, illum multis in rebus peccasse, & saltem in eo, quòd cum Isaac adhuc puero licentiùs ageret, sive ad Idololatriam, sivè ad actus obscœnos, provocando, sive contumeliosè tractando, sive percutiendo: quamobrem meritò à Sara unà cum matre domo fuit ejectus. Verba etiam illa Pentateuchi de Ismaele: *Hic erit ferus homo: manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum*; ostendunt, illum fuisse barbarum, ac rudem, & rixarum amicum, & feræ potiùs similem, quàm homini: quamobrem Hebraicè vocatur פֶּרֶא idest *Onager*, seu *asinus sylvestris*. Et S. Paulus in Epistola ad Galatas, cap. 4. asserit, illum persecutorem fuisse fratris sui Isaac. Postremò de Ismaelitis, & de Hagarenis, nihil laude dignum, sed tantummodò, quod vituperationem mereatur, invenitur in Scripturis, & pręsertim quòd populo Dei iniqui semper infestique fuerint. Alia ex parte, cùm in Sacris Literis nominatur Abraham, frequenter adjunguntur illi Isaac, & Jacob, nunquam verò Ismael: quia scilicet vera Religio, quam professurum erat semen Abrahæ, non in Ismaele; sed in Isaac, & Jacob, eorumque posteris invenienda erat. Quamobrem idem S. Paulus loco citato, comparat Isaac, & Ismael veluti Cœlum, & Terram; libertatem, ac servitutem; populum electum, & populum reprobatum.

Tertiò allegant Doctores Moslemi, & præsertim Auctor libri de confirmatione Religionis, verba illa Moysis ad Israelitas Deuteronomii cap. 18. *Prophetam è medio tui è fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audietis*. Hæc verba expendens Adversarius, ita loquitur: *Hic sermo indicat nobis verba Alcorani gloriosi. At Judæi ex propria opinione asserunt, nullo modo hic Mahumetum, vel ejus Propheticum munus prædici: sed Job, aut alium Prophetam promitti; cùm filii Israel alios fratres habeant, præter filios Ismael. Quibus nos ita respondemus: Vos fatemini nullum fuisse inter filios Esau Prophetam. Quòd si hujusmodi Propheta fuit inter filios Israel, quid sibi volunt verba illa Dei in ultimo Pentateuchi capite: Et non surrexit Propheta ultra in Israel sicut Moyses? Et ex quanam gente erit hic Propheta, quem asserit Deus futurum sicut Moysen? Hìc nihil est quod respondeant, sed necesse est penitus obmutescant*.

Respondemus, hoc argumentum nullius esse momenti. Primò, quia Propheta, quem Deus promittit in eo loco Pentateuchi, suscitandus dicitur è medio, seu, ut legitur in fonte Hebraico, ex interiori Israelitarum, & è fratribus eorum. At nunquam, & nusquam Ismaelitæ Israelitarum fratres in scripturis dicuntur, sed hostes, & extranei censentur. Secundò: Verba illa: Non surrexit Propheta ultra in Israel sicut Moyses, non repugnant cum promissione Dei, venturum esse alium sicut Moysen: & ad hanc difficultatem respondent Doctores Hebræi lib. 3. Iecharim cap. 20. his verbis: *Nullo modo fieri potest, ut non surgat aliquando Propheta similis Moysi, atque etiam major illo. Verùm ita explicanda sunt verba illa, non surrexit sicut ille. non ut nunquam futurus sit ullus similis illi absolutè: sed tantùm, ut non futurus sit similis illi in aliqua peculiari qualitate. Vel, ut toto eo tempore, quo Prophetæ futuri sunt post eum, usque ad Prophetiæ cessationem, nullus surrecturus sit similis illi. Verùm posteà erit non solùm similis, sed etiam major Moyse*. Et Auctor Neve Scialon lib. 9. cap. 5. hæc habet. *Rex Messias erit supra Abraham, & supra Moysen: Et verè etiam dicitur supra Angelos Administratores*. Quòd verò hoc vaticinium pertineat ad Messiam, non solùm affirmat S. Petrus in Actis Apostolorum cap. 3. sed etiam aliqui Doctores Mahumetani; & inter eos Ahmed filius Abdolhalimi in sua Apologia his verbis: *Dicunt nonnulli eorum* (Judæorum,) *hunc non esse sermonem affirmativum, sed interrogativum in sensu negantis: non secus, ac si diceretur: An suscitabo filiis Israel Prophetam? Inferendo: nequaquam suscitabo. Hoc modo corrumpunt, & depravant Judæi vaticinia spectantia ad Christum. Verùm hoc nihil apud Mahumetanos, & Christianos detrahit de vero, legitimoque sensu eorumdem de Christo vaticiniorum*. Postremò adverto, non esse novum in Scripturis hunc modum loquendi, nimirùm quòd inter multos insignes viros, dicatur de unoquoque singillatim, nullum illi similem esse, vel fuisse. Exempla sunt lib. 4. Reg. cap. 18. ubi dicitur de Rege Ezechia: *Post eum non fuit similis ei de cunctis Regibus Juda, sed neque in his, qui ante eum fuerunt*. Eadem penè verba dicuntur de Rege Josia cap. 23. *Similis illi non fuit ante eum Rex: neque post eum surrexit similis illi*. Et nihilominus tàm de hoc, quàm de illo asseritur fuisse prorsùs similes David. cap. 18. de Ezechia dicitur: *Fecitque quod erat bonum coram Domino juxta omnia, quæ fecerat David pater ejus*. De Josia verò cap. 22. *Ambulavit per omnes vias David patris sui; non declinavit ad dexteram*,

teram, neque ad finiſtram. Ne falſitas ponatur in Sacris Literis (quod abſit,) dicendum eſt, his modis loquendi vel denotari tantummodo excellentiam magnam perſonæ; vel affirmari, in aliquibus quidem nullum ſimilem habuiſſe: in aliis tamen non ſolùm ſimiles, ſed etiam ſuperiores illi fuiſſe. Et ita neque Meſſias ipſe fuit in omnibus ſimilis Moyſi.

Quartò. Adducit idem Auctor verba illa Deuteronomii cap. 26. quibus ita alloquitur Deus Iſraelitas juxta originem Hebraicam: *Et Dominus condixit te hodie, ut ſis ei in populum peculiarem ..... & ut faciat te excelſum ſuper omnes gentes, quas fecit: ad laudem, & ad nomen, & ad decorem, & ut ſis populus ſanctus Domino Deo tuo*. Ita igitur arguit hic Auctor: *His verbis innuit Deus gentem Mahumetanam. Quæ enim ſunt hæ gentes, quas aſſerit Deus ſe creaſſe ad laudem, & nomen, & gloriam?*

Verùm hoc teſtimonium facit potiùs contra Mahumetanos: oſtendit enim, Deum facturum eſſe Iſraelitas excellentiores illis gentibus, per quas Mahumetani putant ſe ſignificari. Sed ſimpliciter reſpondeo, Auctorem hallucinari, dum verba illa, *ad laudem, & nomen, & honorem*, refert ad gentes, quas creavit Deus, cùm referenda ſint ad Iſraelitas; atque id patet ex ipſo contextu, & etiam ex eò quòd poſt verbum, *creavit*, tàm in Originali Hebraico, quàm in cæteris verſionibus, ponatur diſtinctio. Clariùs ſeptuaginta Interpretes, quos Moſlemi cæteris præferunt, ita verterunt: *Dominus elegit te hodie, ut eſſes ſibi populus peculiaris, ſicut dixit tibi; ut cuſtodias omnia præcepta ejus; & ut eſſes ſublimis ſuper omnes gentes; qui fecit te nominatum, & glorioſum, & honoratum, ut eſſes populus ſanctus Domino*.

Quintò. Profert Ahmed filius Abdolhalim verba Pſalmi 149. hoc modo: *Dixitque David in Pſalmis: Laudate Dominum laudatione nova: & lætetur inter creaturas ille, cujus Deus gentem elegit, & dedit illi victoriam, & feliciter direxit bonos ex eis cum honore. Laudabunt eum in cubilibus ſuis, & magnificabunt eum vocibus altis: in manibus eorum gladii duarum acierum, ut ulciſcatur per eos de gentibus, quæ non ſerviunt illi*. Exiſtimat Auctor, hoc eſſe vaticinium de gente Mahumetana, eò quòd hæc magnificet Deum vocibus altis è Turribus Meſchitarum, advocans populum ad quinque Orationes, quas dicit eſſe laudationem novam: quia nulla gens hunc morem ſervat. Hebræi enim tubis, Chriſtiani Campanis, ad preces indicendas utuntur. Prætereà Mahumetani, qui primi ſecuti ſunt Mahumetum, gladiis duarum acierum uſi ſunt, quibus Provincias debellarunt. Inſuper Mahumetani laudant Deum in cubilibus ſuis, quia dum orant, ſi ſtare nequeunt, ſedent: ſi verò ſedere non poſſunt, jacent ſuper cubilia ſua extenſi. Chriſtiani verò neque laudant Deum elatis vocibus, neque habent in manibus gladios duarum acierum ad pugnandum contra Infideles. Imò improbant eos, qui gladio infideles oppugnant.

Reſpondemus primò. Depravatè, & infideliter verba Pſalmi illius afferri. Secundò, ex ipſo contextu liquet, ibi ſermonem eſſe de Iſraelitis, non de Iſmaelitis, dicitur enim inter alia, *lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum, & filii Sion exultent in Rege ſuo*. Tertiò. Nimis frivolis argumentis probatur hìc agi de Iſmaelitis, ſeu Mahumetanis: quòd nimirum hi elatis vocibus è turribus invitent ad preces, neque utantur tubis, vel campanis, ſicut Judæi, & Chriſtiani: quòd utantur contra infideles gladiis bicipitibus: quòd orent jacentes in cubilibus: quòd quinque eorum preces ſint laudatio nova, & aliæ hujuſmodi ineptiæ, quas ſatius eſt irridere, quàm confutare.

Sextò. Affirmat idem Auctor verba Pſalmi 44. quæ incipiunt à verſiculo tertio: *Speciosus forma præ filiis hominum*, eſſe vaticinium de Mahumeto.

Reſpondeo. Totum illum Pſalmum, non ſolùm ex dicto S. Pauli in Epiſtola ad Hebræos cap. 1. verùm etiam ex conſenſu Hebræorum, & Chriſtianorum, & quod majus eſt, ex confeſſione ipſius Ahmed, ad Meſſiam, non ad Mahumetum pertinere. Ita enim ſcribit ille in Apologia pag. mihi 60. oppugnans Chriſti Divinitatem. ومما يبين قولنا في خلق المسيح ان هذا الاسم انما وقع له لانه مسح للنبوة والخير ومسحه الله تبارك وتعالى وقد قال داود في زبوره قولا يشهد على ذلك بعينه من اجل هذا مسحك الله الهك اكثر مما مسح به نظرايك فابان داود بهذه الاية معنى المسيح وان مسحه الاله وانه مصطفا مكرم بزيادة على نظرايه

Inter ea, quæ magis confirmant dictum noſtrum de eſſe Chriſti creato, illud eſt, quòd hoc nomen, Meſſias, impoſitum fuit illi eò quòd ad Prophetiam, & ad felicitatem unctus fuerit à Deo benedicto, & excelſo. Et quidem dictum Davidis in Pſalmis hoc idem teſtatur; Ait enim: Propterea unxit te Deus Deus tuus pluſquàm unxerit conſortes tuos. Innuit autem David his verbis ſignificationem hujus vocis, Meſſias; quia ſcilicet unctus fuit à Deo, & electus ab eo ſupra omnes conſortes ſuos: hæc Ahmed. Quamobrem miror nunc, adeò ſui oblitum fuiſſe, ut trahere velit ad Mahumetum, quæ illi nullo modo conveniunt, ſed abſolutè debent exponi de Chriſto.

Septimò. Objicit idem ex Pſalmo 47. pro Mahumeto teſtimonium, his verbis: *Dixit David in quodam Pſalmo: Dominus noſter magnus, laudabilis valdè. Hujus verò interpretatio eſt: Deus noſter Sanctus, & Mohammed cooperuit totam terram lætitia magna. Manifeſtavit autem David nomen Mahumeti, & patriam ejus, quam civitatem Dei appellavit, docuitque, verbum ejus univerſam terram replere*.

Reſpondeo, nullo modo hìc prædici Mahumetum, vel Meccam, ſed totum Pſalmum referri ad Jeroſolymam, ac montem Sion, Templumque in eo fundatum, ut patet ex illis verbis; *Fundatur exultatione univerſæ terræ mons Sion. Lætetur mons Sion, & exultent filiæ Judæ. Circumdate Sion, & complectimini eam*. Fundamentum verò adverſarii nimis leve eſt, ac ridiculum; quia ſcilicet nomen محمد *Mohammad*, ſive Mahumetus ſignificat, *laudatus*, ſeu *laudabilis*, & in hoc Pſalmo Deus appellatur *laudabilis*: putat hic prædici Mahumetum: & quæ hìc dicitur *Civitas Dei*, eſſe Meccam patriam illius; quo nihil inſulſius dici poteſt. Adde in nulla verſione Arabica Deum hìc dici محمد *Mohammad*, ſed مسبح *Moſabbah*; quod item ſignificat *laudatus*: Hebraicè autem eſt מְהֻלָּל *Mehullal*; quorum neutrum habet ullam ſimilitudinem cum nomine *Mohammed*.

med. Quin nec ipse Ahmed habet محمد *Mohammad*, sed محمود *Mahmud*. Verùm quid ego in his nugis tempus teram?

Octavò. Abutuntur duo prædicti Auctores verbis Psalmi septuagesimi primi, cujus initium est: *Deus judicium tuum Regi da*; falsò asserentes, ea, quæ in hoc Psalmo continentur, non Christo, sed Mahumeto convenire.

Respondeo, nonnulla non solùm Mahumeto, sed etiam cuivis magno Regi, seu Monarchæ, præsertim pio, posse aliquo modo in hoc Psalmo convenire. Verùm titulus ipse Psalmi, qui in fonte Hebraico est לשלמה in Salomonem, ostendit illum nullo modo ad Mahumetum pertinere. Communis porrò tùm Hebræorum, tùm Christianorum sententia est, agi hìc de Messia sub figura Salomonis, ex cujus progenie Messias erat nasciturus. Præterea si omnia, quæ in hoc Psalmo continentur, collectim sumantur, nulli nisi Christo possunt convenire. Dicitur enim in eo: *Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ; omnes gentes magnificabunt eum*. Prima horum verborum pars non potest convenire nisi alicui ex stirpe Isaac, vel Jacobo prognato; his enim tantummodò dictum fuit à Deo: *In semine tuo benedicentur omnes Tribus Terræ*, vel, *omnes gentes terræ*. Hoc verò de nullo ab his duobus oriundo dici potest, nisi de Christo, per cujus Euangelium, ac fidem benedictæ sunt omnes nationes Orbis terrarum. Neque ullus adhuc ab Isaac, & Jacob exortus, magnificatus fuit ab omnibus gentibus præter Christum, qui non solùm ab omnibus Christianis, verùm etiam ab omnibus Mahumetanis tamquam Messias, & Verbum, ac Spiritus Dei magnificatur, & honoratur; imò & adoratur, illa saltem adoratione, quam Mahumetani creaturis concedunt: dicitur enim: *Et adorabunt eum omnes reges terræ*. Porrò omnes reges, qui adorant Mahumetum, adorant etiam Christum: at innumeri propè Reges, & Principes adorant Christum, qui non adorant Mahumetum, neque ullo eum dignantur honore. Prçtereà Christus ab Imperatore Romano, & à Regibus ferè totius Orbis adoratus fuit vera, propriaque adoratione latriæ, quæ soli Deo convenit, licet aliqui deinde ab illius adoratione resilierint. Sed nescio qua fronte Mahumetani verba hæc Prophetæ suo tribuant, qui vituperent Christianos, & Judæos, quòd Pontifices suos, & magistros adorent, idest flexis genibus, honorent; cùm dicant, adorationem hanc uni Deo convenire. At enim, quomodo, inquiunt, verificatur de Christo: *Et dominabitur à Mari usque ad Mare, &c.* Facilè respondetur, dominium Christi dilatatum fuisse à Mari ad Mare, & usque ad terminos Orbis terrarum, per prædicationem Euangelii, per quam regnum suum universum per Orbem dilatavit.

Sed objicit Adversarius primò: Christus non liberavit pauperes à potentibus, neque humiliavit calumniatores.

Respondeo, Christum dum viveret, semper pauperum, & inopum se patronum gessisse, & contra potentiores, ac divites, pauperumque oppressores proclamasse. Neque verò necesse est, ut omnia, quæ de Christo prædicta sunt, ipsemet dum viveret, compleverit (hoc enim neque in suo Mahumeto Moslemi exigunt.) Satis est, ut per legem suam, ac Vicarios suos, processu temporis hæc perfecerit. Vera tamen hujus loci intelligentia est, quòd Christus homines à Dæmonibus, & à servitute peccati liberaverit, tamquam pauperes, & inopes à potentibus, & calumniatoribus: Satanas enim Græcè dicitur διάβολος, idest *calumniator*.

Objicit secundò ad ea verba: *Et adorabunt de ipso semper, tota die benedicent ei*; hæc non verificari de Christo, sed de Mahumeto, pro quo Mahumetani jugiter preces, & benedictiones effundunt, præsertim dum illum nominant, verbis illis: صلي الله عليه وسلام idest *Oratio Dei, & pax super illum*.

Respondeo primò: Etiamsi Christiani non orent pro Christo, quia, ut benè notat Adversarius, colunt eum tanquam Deum, nec putant illum indigere orationibus hominum: ipsi tamen Mahumetani orant pro eo, dum illum nominantes, addunt plerumque eamdem formulam صلي الله عليه وسلام vel saltem عليه السلام *Pax super eum:* vel illam, رضي الله عنه *Complaceat sibi Deus de illo*.

Respondeo secundò, duplici modo posse verba Psalmi explicari: primò, ut idem sit orare pro aliquo, ac Deum precari, ut liberet eum ab aliquo malo, quod patitur: vel concedat ei aliquod bonum, quo caret. Secundò, ut idem sit, ac laudem, benedictionem, & faustas acclamationes eidem tribuere. Priori modo, ne Mahumetani quidem intendunt orare pro suo Mahumeto. Posteriori autem non solùm Mahumetani, sed etiam Christiani semper, & ubique orant pro Christo, dum illum semper laudant, & benedicunt, & præterea dum orant Deum, ut illius nomen, & Religionem dilatet per totum Orbem terrarum.

Postremò, nullo modo conveniunt Mahumeto verba illa: *Orietur in diebus ejus justitia, & abundantia pacis*: cùm totam ferè vitam inter bella, arma, prædas, rapinas, cædesque transegerit. Referunt enim Chronologi Moslemi, ipsum sexaginta, ac duo bella partim per se, partim per Duces suos gessisse: quamobrem vocant eum نبي الملحمة والقتال *Prophetam belli, & Interfectorem*, seu *Sanguinarium*.

Nonò: Proferunt Moslemi (ut affirmat Abul-Pharegus in libro, quem scripsit de rebus Arabum) ex Psalmo 49. verba illa: *Ex Sion species decoris ejus, Deus manifestè veniet*. Quæ ipsi legunt cum Interprete Syro. اكليلا محمودا اظهر الله من صهيون *Coronam laudatam Deus manifestavit ex Sion*. Ubi vox محمودا *laudatam*, habet eandem originem ac nomen محمد *Mohammad*, à verbo حمد *laudare*. Ajunt propterea (inquit Abul-Pharegus) الاكليل رمز على الملك والمحمود على محمد: *Corona indicat Regnum: laudata verò, significat Mahumetum*.

Respondeo primò, in nulla versione Arabica inveniri vocem illam محمودا; sed tantùm مسبحا, quæ est etiam in textu Syriaco. Respondeo secundò, frivolum omninò, ac vanum esse, super hujusmodi nominum allusiones, præsertim dum non sunt in fonte originario, sed in versionibus, religionis mysteria fundare. In fonte autem Hebraico ita legimus. *Ex Sion perfecti decoris, Deus affulsit*. Ubi neque *Corona*,

na, neque *laudata* habetùr. Respondeo tertiò, Coronam hanc laudatam, non ex Mecca, vel ex Pharan, sed ex Sion manifestandam fore prædici. Porrò Sion non ad Ismaelitas, sed ad Israelitas pertinet, & ex eo non Alcoranus, aut Mahumetus, sed Euangelium, & Christus exivit.

Decimò. Affert Ahmed, aliique sapientes Moslemi vaticinium pro Mahumeto ex cap. 42. Isaiæ, cujus initium est: *Ecce servus meus, suscipiam eum:* totumque illud caput pro eodem interpretantur. Et quamvis multa perperam, ac perversè alleget Ahmed, sed multa ex variis Isaiæ locis confarcinet: nihilominus Auctor libri de confirmatione Religionis, totum hoc Isaiæ caput fideliter atque integrè adducit. Ex quo constat, Doctores Mahumetanos in allegandis Sacris Scripturis, Judæorum, vel Christianorum uti adminiculo, à quibus, vel ob inscitiam, vel ob malitiam, non rarò decipiuntur.

Inter alia, in quibus hallucinatur Ahmed, est illud, quod Hebraica verba in secundo versu, לא יצעק *Non clamabit:* vertit لا يضحك *Non ridebit*, quasi Hebraicè esset יצחק: quod quàm parum conveniat Mahumeto ex eo constat, quòd Auctor libri de signis Directionis cap. 3. Sect. 8. tribuit illi tamquam à Sacris Scripturis prædictum Epitheton الضحوك idest *Risor*, seu *pronus, ac frequens ad risum*.

Verùm ne diutiùs in hujus testimonii confutatione tempus teram, dico, hoc Isaiæ vaticinium omninò de Christo intelligendum esse: ita enim intelligit Sanctus Matthæus in suo Euangelio cap. 12. Septuaginta etiam Interpretes, quos Ahmed cæteris præfert, de Messia sub nomine Jacob, & Israel, ex quo Messias nasciturus erat, exponunt hoc modo: *Jacob puer meus tuebor eum; Israel electus meus, suscepit eum anima mea*. Hebræi etiam de Messia communiter accipiunt: quare Thargum ita hæc verba interpretatur: *Ecce servus meus Messias, adducam eum, in quo complacuit sibi Verbum meum; dabo Spiritum meum super eum, judicium meum revelabit gentibus*. Etiam R. David Kimhi hæc verba exponens, ait: *Iste est Rex Messias*. Hùc accedit, nullo modo ea, quæ in hoc capite dicuntur, Mahumeto convenire. Hic enim describitur Vir mitis, & humilis, qui sine strepitu, ac tumultu legem suam gentibus esset laturus. At Mahumetus strepitu armorum, ac tumultu præliorum undequaque debacchatus Alcoranum suum promulgavit. Postremò ille, qui hìc prædicitur, asseritur mittendus à Deo *in fœdus populi, & in lucem gentium*. At fœdus populi (qui cùm contradistinguitur à gentibus, Israeliticus intelligitur) non fuit initum à Deo cum Ismaele propter Mahumetum, sed cum Isaac propter Messiam.

Pergit Ahmed referens verba Isaiæ, sed tribuens ea Davidi, hoc modo: *Dixit David in suis Psalmis: Lætentur deserta, & civitates eorum: Fiat terra Cedar in prata: & laudent habitatores petrarum, & vociferentur de verticibus montium cum laude Domini, & evulgent laudes ejus in tabernaculis campestribus*. Mox subdit Auctor Mahumetanus: *Et quænam gens habitat in desertis, præter gentem Mahumeti? Et quis est Cedar, nisi filius Ismaelis, qui fuit avus Mahumeti? Et quinam sunt habitatores petrarum, & cacuminum montium, nisi Arabes?*

Sed respondemus, meritò Prophetam Arabiæ deserta, populos Cedar, & habitatores rupium ad laudandum Deum invitare, quia per Christi adventum, & per Pauli Apostoli, aliorumque Apostolicorum hominum prædicationem maxima Arabiæ pars Christianam fidem suscepit; & omnia illius deserta, ac montes Sanctorum Monachorum cœtibus repleta sunt, qui assiduè die ac nocte laudes Deo concinebant. Porrò quòd Christiana religio in Arabia floruerit, habemus testimonium ipsorum Mahumetanorum, inter quos Sciaher Settanius, plurimos in Arabia Christianam fidem professos fuisse ingenuè fatetur. Auctor verò libri المسترق *Almostareph*, refert, Christi fidem floruisse præcipuè in Tribu Rabiæ, & Gossani, & Codahæ: & prætereà in Tribnbus Baharæ, & Taruchi, & Tagebi: multos etiam ex Tajensibus, & Hirensibus unà cum Rege Nomano filio Regis Abulmondari, & Regina Mauvia ipsius uxore Christianos fuisse. Erant porrò in Hira Urbe regia, multa, & magnifica templa, teste Phirauabadio. In Nairan quoque, Jemanensis Arabiæ provincia, Christi fides vigebat, quemadmodum scribunt Abulpheda, & Sophioddinus. Prætereà Caisus Zoheiri filius, Rex Arabum, non solùm Christo nomen dedisse, sed Monasticam quoque vitam amplexus fuisse, ab iisdem Auctoribus refertur. Ex historiis autem nostris innumeros propemodum pro Christi nomine in Arabia martyrio coronatos fuisse accipimus. Quin & tres Magos, Christi Infantis adoratores, ex Arabia advenisse, atque illùc regressos Christi nomen fidemque invexisse, probatissimi Auctores affirmant. Si quid igitur ex Sacris Literis habemus, quod pro Arabibus faciat; eosque divinarum laudum præcones futuros prænunciet, nullo modo cogit nos, ut ad ineptas, ac stolidas Moslemorum vociferationes recurramus, cùm tantam Christianorum multitudinem, quæ Deum corde, & ore in Arabia, ejusque desertis laudavit, habeamus. Quin & hoc tempore non desunt ibi, qui hoc idem præstent.

Atqui veriùs, rectiusque dici potest, Cedaris deserta, ac montes Arabiæ, mysticè præsignare universam gentilitatem: Cedar enim tenebras, vel obscuritatem significat: deserta autem infœcunda sunt, ac feris plena: per quæ Gentiles populi non semel in Sacris literis figurantur. Omitto aliis levioribus ex hoc capite desumptis argumentis respondere.

Undecimò. Idem Auctor Ahmed filius Abdolhalimi, & alius Auctor item nomine Ahmed, cognomine Alabedin, & alii Doctores Moslemi concorditer proferunt Auctoritatem ex cap. 21. ejusdem Prophetæ, his verbis: *Et in vaticiniis suis dixit Isaias: Dictum est mihi: Surge Speculator, & contemplare quod videbis. Et dixi: Video duos equites adventantes; alter est super Asinum, alter super Camelum. Dicit alter eorum alteri: Ceciderunt idola Babylonis, & cultores eorum in mare. Equitator Asini Messiam significat: conscensor autem Cameli Mahumetus esse intelligitur. Magis porrò celebre, ac vulgatum est Mahumetum conscendisse Camelum, quàm Messiam Asino insedisse. Et quidem per Mahumetum Babylonis idola ceciderunt*.

Ut nihil de inepta, ac depravata verborum interpretatione dicam; respondeo, nimis ridiculam esse Moslemorum Doctorum simplicitatem, dum in Sacrarum Scripturarum expositione ita uni, aut alteri verbo, quod pro re sua facere putent, inhærent, nulla vel præcedentium, vel subsequentium verborum habita ratione. Prædicit hoc loco Sacer Vates, Babylonis per Medos, ac Persas devastationem: & per Ascensorem Asini (seu per currum tractum ab Asino) Cyrum Persarum Regem: per ascen-

ascensorem autem Cameli, seu currum tractum à Camelo, Darium Medorum Principem designat: atque hos eosdem Idumæam, & Arabiam, præsertim Cedarenam, devastaturos esse mox vaticinatur illis verbis: *Et auferetur omnis gloria Cedar, & reliquiæ numeri sagittarum fortium filiorum Cedar imminuentur.* Praetereà hìc Eques uterque tanquam belli, ac tumultus auctor introducitur: id quod, ut ut Mahumeto conveniat, Christo certè Regi pacifico convenire nullo modo potest.

Prætereà si Mahumetanis ipsis credendum sit, non magis Cameli, quàm Asini insessor Mahumetus dicendus est. In libro enim اعلام الهدي, seu *de signis Directionis*, Sect. 8. dicitur Mahumetus ipse asseruisse, prædictum esse à quodam Propheta Judæo, scriptum de se in Pentateucho: هو اخر الانبياء وافضلهم يركب الحمار ويلبس الشملة: *Ipse erit novissimus Prophetarum, & omnium eorum excellentissimus. Asinum equitabit, & veste, quæ totum corpus operiat, induetur.* Gelaleddinus quoque in Sura 49. Alcorani v. 8. ita scribit: *Cùm Mahumetus asino vectus transiret juxta locum, ubi erat quidam nomine Ebnobaja, contigit, ut asinus mingeret. Tunc Ebnobaja digitis nares præclusit, ac si fœtorem lotii ferre non posset: sed alius quidam, nomine Ebnoaruaha, juravit per Deum, lotium asini Mahumeti suavius musco redolere. Hine exorta inter utriusque gentem rixa, alii alios manibus, & crepidis, palmarumque ramis verberare cœperunt.* Prætereà Ismael filius Aly refert in vita Mahumeti, illum quatuor habuisse asinos ad equitandum, quorum duo erant coloris nigri. Vide quoties Mahumetus asinis usus sit, quorum opem semel tantùm Christus sibi ad iter habendum accersivit.

Asserere autem, per Mahumetum Babylonis idola corruisse, merum est mendacium: multò enim antè, quàm Mahumetus nasceretur, Babylon diruta fuerat: ita ut D. Hieronymus, qui supra centum annos Mahumetum præcessit, scribens in cap. 13. Isaię, affirmet, ævo suo solum Babylonicorum murorum ambitum relictum fuisse, cùm intus tantùm nemora, & sylvæ ad venationem viserentur.

Duodecimò. Producunt iidem Auctores vaticinium de Urbe Mecca, patria Mahumeti, ex cap. 60. ejusdem Prophetæ in iis verbis: *Leva in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt ad te*: cum reliquis, quæ sequuntur: quæ tamen satis pravè interpretantur.

Sed respondeo. Prophetam hoc loco ne Meccam quidem somniasse: omnia enim verba sua ad Jerusalem dirigit, vel ad Sion, ut patet ex ultimis verbis capitis præcedentis. Quamobrem septuaginta Interpretes expresserunt in ipso principio capitis nomen Jerusalem φωτίζε φωτίζε Ἱερουσαλήμ: quod fortè ex Hebraico Textu incuria librariorum excidit. Non diffitebor tamen, verba Prophetica non posse nisi de Cœlesti Jerusalem plenè, legitimèque explicari, ut totum Textum percurrenti manifestè patebit.

Decimotertiò. Aliud de Mecca vaticinium profert idem Ahmed ex cap. 54. ejusdem Prophetę in illis verbis: *Lætare, & exulta sterilis, quæ non pariebas; & erumpe in laudes, & gaude, quæ non concipiebas, &c.* Sterilis nomine, Meccam intelligit, quæ ante Prophetę Mahumeti adventum non pariebat: parientis verò nomine, & habentis prolem, Jerusalem vult significari.

Sed breviter respondeo, ex testimonio Divi Pauli in Epistola ad Galatas cap. 4. pro sterili intelligi Jerusalem, quę de sursum est, nempe Ecclesiam gentium à Christo congregatam. Pro illa autem, quæ habebat virum, & prolem, Jerusalem terrenam, populum scilicet Judæorum. Nonnulli expositores pro sterili accipiunt populum Hebraicum post captivitatem Babylonicam: quemadmodum pro habente virum, & prolem, eumdem populum ante captivitatem Babylonicam: & hunc volunt esse literalem sensum hujus loci.

Decimoquartò. Profert idem Auctor, tanquam oraculum de Mahumeto, verba illa ejusdem Prophetæ cap. 9. *Parvulus natus est nobis, &c.* Quæ ipse ita depravatè allegat: *Natus est nobis adolescens, & erit in miraculum, & in faustum nuncium: & nævus niger erit super humeros ejus, Archon pacis: & ipse filius scientia præditus sedebit super solium David.* Mox subdit: *Dictio Archon in Euangelico idiomate, Magnum, seu Principem sonat. Porrò Deum Isaias eum appellavit eo modo, quo Moyses in Pentateucho Deus Pharaonis dictus fuit: & quo David de magnatibus populi sui dixit: Ego dixi, Dii estis. Et quidem veraci vaticinio testimonium Isaias Mahumeto perhibuit, suis illum epithetis, signisque describens, inter quæ præcipuum est, nævus niger, quem nævum nec Salomon, nec Christus habuit. Manifestè etiam illud designavit, dum asseruit, super Thronum David eum sessurum: nimirum filiorum Israel in Regno, Principatu, & Prophetia hæredem futurum.*

Respondeo: Nonnisi amentis hominis esse, putare Isaiam genere Judæum, ut civibus suis faustum nuncium afferret, Mahumeti adventum iisdem prædixisse, qui Judæorum hostis infensissimus fuit, eosque non solùm ex Arabia, sed ex universo terrarum orbe eliminare semper studuit.

Respondeo secundò: Magnam infidelitatem, vel inscitiam ostendere adversarium, dum pro המשרה idest Imperio, vel Principatu, vertit الشامة, idest nævum nigrum, alludens ad nævum quemdam pilosum, quem, tanquam Prophetię characterem fabulantur Moslemi, Mahumetum inter humeros habuisse: cùm tamen Isaias de Sceptro, Imperii signo, quod Puer non inter humeros, sed super humerum gestaturus erat, loquutus fuerit.

Respondeo tertiò: Nullo modo quadrarę in Mahumetum ea nomina, quibus puer hic à Propheta insignitur, præsertim, *Deus*, & *Princeps pacis*. Non enim scribitur hìc Deus Hebraicè, quemadmodum tribuitur Moysi, & Magnatibus Davidis, אלהים: sed אל, quod nomen absolutè de Deo tantùm vero dicitur in Sacris literis. Addo, nunquam, & à nullo Mahumetum *Deum* appellatum fuisse: Christus autem Deus quotidie à Christianis appellatur. Minimè etiam convenit Mahumeto, ut appelletur *Princeps pacis*, quem sui Prophetam gladii, & Apostolum belli communiter vocant, & ipse Mahumetus se talem vocavit, & talis re vera fuit, ut jam suprà adnotavimus.

Demùm de hoc puero dicitur: *Super Solium David, & super Regnum ejus sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in judicio, & justitia à modo, & usque in sempiternum*: id quod de Mahumeto nullo

nullo modo dici poteſt. Porrò ex verbis Angeli in Euangelio S. Lucę cap. 1. conſtat, hæc verba de Chriſto fuiſse verificanda, dum idem Angelus dixit matri ejus: *Dabit illi Dominus Deus ſedem David patris ejus, & regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis*. Ex verbis etiam Davidis Pſal. 131. & Hieremiæ cap. 23. habetur manifeſtè: *Nullum alium niſi eum, qui foret ex ſemine David, ſeſſurum ſuper Thronum ejus*. Quamobrem verba Iſaiæ hoc loco ita interpretatur Thargum: *Dixit Propheta domui David, quia Infans natus eſt nobis: & ſuſcipiet ſuper ſe legem ad ſervandum eam: & vocabitur nomen ejus ab antiquo, mirabilis conſilio, Deus, fortis, permanens in ſæcula ſæculorum, Meſſias*.

Decimoquintò. Ex eodem Propheta cap. 49. à verbis illis: *Ecce in manibus meis deſcripſi te*, producit idem Ahmed oraculum de Urbe Mecca, & illius templo.

Reſpondeo, ex ipſis Prophetæ verbis ſole clarius apparere, Iſaiam hìc vaticinari, non de Mecca, ſed de Sion, & Jeruſalem: ſic enim legimus: *Et dixit Sion: Dereliquit me Dominus: & Dominus oblitus eſt mei*. Deus verò reſpondet querelis Sion: *Ecce in manibus meis deſcripſi te, &c.*

Decimoſextò. Allegat idem Auctor, ſed perperam, verba illa ex cap. 24. Iſaię, quæ in Hebraico fonte ita ſonant: *Ab extremo terræ cantus audivimus, gloriam Juſto*. Ahmed verò ita vertit: انما سمعنا من المراف الارض صوت محمد: *Certè nos audivimus ab extremitatibus terræ vocem Mahumeti*. Deinde ſubdit: *Hìc Iſaias clarè prædicit nomen Apoſtoli Dei Mahumeti. Neque ullus reperitur Propheta, ò Scripturales, cujus prophetæ alii nomen expreſſerint, excepto Apoſtolo Dei*. Tum addit, etiam Habbacuc bis nomen Mahumeti expreſſiſse cap. 3. primò dum dixit: لقد اضاءت السما من بها محمد *Jam porrò reſplenduit cælum à ſplendore Mahumeti*. Secundò dum addidit: سينزع قسيك اغراقا نزعا وترتوي السهام بامرك يا محمد: *Intendet arcus tuus nervos vehementer: & inebriabuntur ſagittæ ad imperium tuum, ò Mahumete*. Notat etiam prima illa verba capitis: ان الله جاء من التيمن والقدوس من جبل فاران. *Deus à meridie venit, & Sanctus à monte Pharan*: aſſerens, Pharan eſſe Meccam patriam Mahumeti, quæ etiam eſt in parte meridiana.

Sed reſpondemus, neque in Iſaia, neque in Habbacuc eſſe vel minimum veſtigium nominis Mahumeti; ut quilibet videre poteſt tùm in fonte Hebraico, tùm in Græcis, ac Latinis textibus, tùm in cæteris aliis interpretationibus. Dicimus etiam, falſum eſſe nullius Prophetæ nomen prædictum fuiſſe ab aliis prophetis: nam Chriſti Domini nomen, *Jeſus*, paſſim prædicitur in Sacris Literis. Poſtremò Pharan non eſſe Meccam, patet ex ſuperiùs dictis. Neque refert, quòd Mecca ſit in parte meridionali: nam innumeræ aliæ regiones ſunt in ea parte: & ſuprà vidimus, cur dicatur Deus à meridie eſſe venturus. Sed notandum in fonte Hebraico eſſe, מִתֵּימָן *ex Theman*; quæ vox hìc juxta verſionem ſeptuaginta ſignificat locum, qui pertinet ad Idumæos: ut patet in Amos cap. 1. ubi propter ſcelera Edom, ſeu Idumææ, minatur Deus, ſe *miſſurum eſſe ignem in Theman, qui devoraret ædes Boſræ*. Et Hieremię cap. 49. ubi dicitur *Ad Idumæam: Hæc dicit Dominus Exercituum: numquid non eſt ſapientia in Theman?* Porrò ſi Doctores Mahumetani adeò hallucinantur in rebus tàm claris, ut confundant Pharan, & Theman cum Mecca, cùm hæc tria loca ſint inter ſe diverſiſſima, teſtibus omnibus Geographis, imò omnibus mortalibus; quomodo credemus, eos fidem ſervaturos in allegandis Sacris Scripturis?

Decimumſeptimum vaticinium deſumitur à Moslemis communiter ex cap. 2. Danielis, cujus tamen verba valdè infideliter allegat Ahmed, ubi facit Prophetam ita ſomnium Regis Nabuchodonoſor explicantem: *Porrò lapis, quem vidiſti, qui percuſſit, & comminuit ſtatuam illam magnam, erit Propheta, quem ſuſcitabit Deus Cæli, & Terræ, cum lege forti; & dejiciet omnes Reges terræ, & populos eorum, itaut Terra repleatur illo, & gente illius: & manebit Imperium Prophetæ illius uſque ad finem Mundi*. Tum ſubdit Ahmed ſatis Thraſonicè: *Totum hoc non Meſſiæ, ſed Mahumeto convenit: hic enim cum lege forti miſſus eſt, cunctoſque terræ Reges, atque eorum populos devicit, ac debellavit; itaut univerſus terrarum orbis ab Ortu, uſque ad Occaſum, eo, atque ejus gente repletus ſit. Imperium autem ejus æternum erit, itaut nemo unquam illud evertere poſſit*.

Reſpondemus, non ſolùm Chriſtianos, ſed Judæos etiam tenere, ſemperque tenuiſſe, ut certiſſimum, lapidem illum è monte ſine manibus abſciſſum, qui ſtatuam comminuit, & factus eſt Mons magnus, & implevit univerſam terram, Meſſiam, ejuſque Regnum præſignare: Regnum, inquam, non temporale, ſed ſpirituale, cujuſmodi Chriſti Regnum futurum erat, tàm ex oraculis Prophetarum, quàm ex ipſius Chriſti verbis apud Joan. cap. 18. *Regnum meum non eſt de hoc Mundo*. Neque Mahumetani poſſunt hoc negare. Ex una enim parte fatentur, Prophetas prædixiſſe, Chriſtum futurum Regem Judæorum, atque omnium gentium, præſertim in illis verbis Pſalmi 2. *Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion Montem Sanctum ejus*: &: *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam: & poſſeſſionem tuam terminos terræ*. Quę verba non ſolùm Judæi, ſed etiam Mahumetus filius Jacob Auctor Camus, ſeu Theſauri Arabici, celeberrimus inter Mahumetanos, de Chriſto intelligenda eſſe affirmat. Et ex illis verbis, quæ Angelus Gabriel dixit Mariæ: *Dabit ei Dominus ſedem David patris ejus, & regnabit in domo Jacob in æternum*. Ex alia parte non ignorant, Chriſtum nullum in terris Regnum, ditionem nullam obtinuiſſe, imò pauperem, & rerum omnium indigentem fuiſſe. Neceſſe igitur eſt, Regnum illius ſpirituale, ac cœleſte, non temporale, ac terrenum fuiſſe.

Quòd ſi Moslemi reſpondeant, Chriſtum, cùm redibit in Mundum ante diem Judicii, futurum Regem, & Monarcham totius orbis terrarum, & ſub eo aureum ſæculum renovandum: nos contrà reſpondebimus, hoc totum fabulam à nobis æſtimari. Verùm ut daremus etiam ita futurum, Chriſtus foret Rex major, & univerſalior, quàm Mahumetus: & ſic lapis ille Propheticus, etiam in ſententia Mahumeta-

metanorum, Christo potiùs, quàm Mahumeto conveniret. Sed ut dixi, hunc Christi reditum nos non admittimus.

Illud verò videtur, & est irrefragabile argumentum, nimirum quòd cùm Christus agnitus, & receptus sit tanquam supremus Rex, & Monarcha, atque etiam ut verus Deus ab omnibus illis quatuor Monarchiis, quas statua illa Nabuchodonosorica præsignabat: ita ut ipse Romanus Imperator illum, ut talem adoraverit, & Imperium suum, totumque terrarum orbem, cui præerat, illi subjecerit; omninò fatendum est, regnum illius regnis illis omnibus successisse: & ipsum esse lapidem illum, qui regna illa omnia evertit, & comminuit, quemadmodum prædixerat etiam David Psal. 2. illis verbis: *Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli conteres eos*. Hęc autem contritio, seu comminutio non potuit esse materialis, alioqui frustrà dixisset Deus Christo: *Postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ:* ipse enim hæreditatem, ac possessionem suam destruxisset, si eam tanquam vas figuli contrivisset. Contrivit ergo, & comminuit hæc omnia Regna spiritualiter, per prædicationem Euangelii sui, destruendo in eis idololatriam, impietatem, & alia scelera, ac flagitia; & Dei agnitionem, veramque Religionem ingerendo. Hùc accedit, quòd Regnum Christi hodie, non solùm à Christianis, qui vel æquant, vel etiam, ut plerisque placet, superant numero Mahumetanos: sed etiam ab omnibus Mahumetanis recognoscitur, dum illum verum Messiam à Deo in Regem super omnes inunctum confitentur, juxta illud Davidis: *Unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis: intende, prosperè procede, & regna: Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi, &c.*

Porrò verba ipsa Danielis ostendunt, hoc Regnum esse Spirituale, cœleste, & æternum, nec posse Mahumeto, aut Ismaelitis convenire. Sic enim dixit Daniel Nabuchodonosori: *In diebus autem regnorum illorum, suscitabit Deus Cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur.* (At Ismaeliticum jam non dissipatum est, & traditum Turcis, seu Scythis:) *& Regnum ejus alteri populo non tradetur.* (Nota hoc appellari Regnum Dei, à quo suscitandum erat:) *comminuet autem, & consumet universa Regna hæc* (idest rediget in nihilum, itaut præ Regno ipsius sint omnia tanquam nihil) *& ipsum stabit in æternum*: quia incipiens in hoc Mundo per gratiam, perseverabit in ęternum in Cœlo per gloriam. Confirmat hoc idem cap. 7. illis verbis: *Hæ quatuor bestiæ magnæ, quatuor Regna sunt, quæ consurgent de terra. Suscipient autem Regnum Sancti Dei Altissimi, & obtinebunt Regnum usque in sæculum, & sæculum sæculorum.* Sic enim legendum est juxta textus Gręcos, & Latinos. Videant Moslemi, regnum, de quo hìc agit Daniel, non surrecturum de terra, sicut cętera regna: sed esse Regnum Cœleste, & Sanctorum; & permansurum in æternum. Id clariùs confirmat verbis paulò post sequentibus: *Regnum autem, & potestas, & magnitudo regni, quæ est subter omne Cœlum, detur populo Sanctorum Altissimi, cujus Regnum, Regnum sempiternum est, & omnes Reges servient ei, & obedient.* Videant Mahumetani, utrum hæc Mahumeto, & Ismaelitarum Regno conveniant, an potiùs Christo, & Regno ejus spirituali, & cœlesti.

Vaticinia, quæ pro Mahumeto ex novo Testamento proferunt Doctores Moslemi.

Certissima est apud omnes Mahumetanos fides, Paracliti illius Spiritus nomine, quem Christus promisit in Euangelio S. Ioannis cap. 14. 15. & 16. non alium, quàm Mahumetum significari. De hoc fusissimè Ahmed filius Abdolhalimi, Auctor تاييد الملة, *Confirmationis Religionis*, & alii sapientes Moslemi: quorum argumenta adeò infirma, ac straminea sunt, ut nullius operæ pretium existimem esse, hìc illa referre. Verùm quicquid de hoc Moslemi ganniant:

Respondemus breviter, certissimum semper, prorsusque indubitatum fuisse apud omnes Christianos (si paucos aliquos, vel amentes, vel hæreticos excipias) Spiritum illum Paraclitum, de quo in Euangelio Joannis loquutus est Christus, fuisse omninò eundem, ac illum, qui post quinquagesimum ab illius resurrectione diem, sub linguarum ignearum specie è Cœlo demissus est, cum maximis prodigiis, super Apostolos in cœnaculo Sion commorantes. Omnes novi Testamenti libri hoc apertissimè confirmant. Quòd si verba à Christo prolata rectè perpendantur (quæ in substantia à Doctoribus Moslemis allegantur:) liquidò apparebit, sermonem ejus esse de re, quæ quamprimùm futura erat, & in ipsis Apostolis complenda. Neque verum est id, quod fingit Ahmed, Prophetam aliquem, aut Nuncium sibi similem, aut se majorem, qui foret homo, à Christo promissum fuisse. Nam, dum dixit Apostolis; *Mundus non potest eum accipere, quia non videt eum, neque scit eum*, liquidò ostendit, illum, quem promittebat, non hominem visibilem, sed Spiritum invisibilem futurum. Quamobrem S. Augustinus, qui multò tempore ante Mahumetum vixit, hæc eadem verba exponens ait: *Non habet enim invisibiles oculos mundana dilectio, per quos videri Spiritus Sanctus potest, qui videri nisi invisibiliter non potest.* Hoc magis illa alia Christi verba confirmant: *Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.* Quæ idem S. Doctor exponens, non secus, ac si crassum hunc Mahumetanorum errorem prævidisset, hæc subdit; *Sed ne putarent, quod dictum est, apud vos manebit, ita dictum, quemadmodum apud hominem hospes visibiliter manere consuevit, exposuit, quid dixerit, apud vos manebit, cùm adjunxit; & in vobis erit. Ergo invisibiliter videtur.*

Sed, ut redeam ad id, quod primò dixeram: verba ipsa, quibus Christus hunc Spiritum promisit, ostendunt, non posse esse Mahumetum, qui post annos sexcentos ortus est; sed alium quantocyùs mittendum, & quidem super ipsos Apostolos, quibuscum loquebatur. In Actis enim Apostolicis, cap. 1. ita illos affatus est: *Joannes quidem baptizavit aqua; vos autem baptizabimini Spiritu Sancto, non post multos hos dies.* Et paulò post addidit: *Accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos; & eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum Terræ.* Et in Euangelio Lucæ cap. ult. dixit iisdem: *Et ego mittam promissum Patris in vos: vos autem sedete in Civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.* His, atque aliis hujusmodi testimoniis Moslemi convicti, fatentur quidem, Spiritum Sanctum Apostolis die Pentecostes datum fuisse; sed veluti umbram

quan-

quandam, ac figuram Mahumeti, qui verè, ac propriè fuit Spiritus ille Paraclitus, quem promiserat Christus. Hanc tamen opinionem non esse omnium Mahumetanorum; sed solùm cujusdam inter eos Sectæ, quæ Kadazeladorum appellatur, affirmat Auctor historiæ præsentis status Imperii Othomanici lib. 2. cap. 12. Et quicquid sit, est opinio valdè absurda, & ridicula, & nullum prorsus habet fundamentum.

Causam hujus erroris Mahumetanorum, quo Spiritum Sanctum Paraclitum, Pseudoprophetam suum esse crederent, hanc fuisse existimo: quia cùm ex Alcorano habeant, Christum promisisse Apostolis, seu Judæis, venturum post se Prophetam, nomine احمد *Ahmed*, quod idem ferè est, ac محمد *Mohammed*, seu Mahumetus, quæ voces *Laudatum*, seu *Laudatissimum* sonant; nec invenirent in Euangelio alium promitti à Christo, nisi Spiritum Sanctum (nam Pseudoprophetam aliquem ex iis, quos venturos prædixerat, esse fateri noluerunt) hunc ipsum Spiritum Sanctum, illum esse mentiti sunt. Decepit eos nomen *Paracliti*, quod cùm Græcè scribatur Παράκλητος, & *Advocatum*, seu *Consolatorem* significet; illi Περικλυτὸς *Periclytos*, ideſt, *Inclytus*, seu Illustris, & Gloriosus, perperam legerunt, non absimili ab Arabica voce احمد *Ahmed* significatione: vel putaverunt, utramque vocem Græcam idem significare. Hinc Auctor Apologiæ jam allegatus pagina 746. معنى الفارقليط هو الحامد والحماد او الحمد اى المعز فهذا الوصف ظاهر في محمد فانه وامته الحامدون الذين يحمدون الله على كل حال فكان اسمه محمد واحمد واما من فسر المعز فلم يعرف قط نبي اعز اهل التوحيد لله والايمان كما اعزهم محمد فهو احق باسم المعز من كل انسان:

Paraclitus idem est ac laudans, vel laudator, vel laus, vel gloriosum faciens. Hæc autem omnia Mahumeto manifestè conveniunt. Ipse enim, & gens ipsius Deum laudant in quolibet statu. Et præterea nomen ejus, Laudatus, seu Laudatissimus exponitur. Porrò si interpretemur nomen Paracliti, gloriosum faciens: nunquam agnitus sit Propheta, qui gloriosiores fecerit fideles cultores unius Dei, quàm Mahumetus: quamobrem nulli mortalium magis convenit hoc nomen, quàm Mahumeto. Puto, hunc Auctorem, quemadmodum deceptus fuit in voce Græca Παράκλητος, legens pro ea Περικλυτὸς: ita deceptum fuisse in interpretatione ejus Arabica, dum legit المعز glorificans, pro المعزي consolator: quæ est legitima interpretatio vocis Græcæ Paracliti.

Secundò. Proferunt verba Christi apud Joannem cap. 14. *Venit enim Princeps Mundi hujus, & in me non habet quidquam:* quæ ita depravat Adversarius jam allegatus Ahmed: اركون العالم ميأتي وليس في شي: *Princeps Mundi veniet, & non erit in me quidquam*, & pro Principe Mundi vult intelligendum esse Mahumetum: itaut sensus sit: Veniet Mahumetus, qui Princeps erit totius Mundi, & in me non erit quidquam illius divinitatis, quam mihi attribuent; nam ille ostendet, unum tantùm esse Deum, & me esse creaturam, & servum Dei. Ita Apologista Mahumetanus.

Sed facilè respondetur, nomine Principis hujus Mundi intelligi hìc Diabolum: quemadmodum etiam cap. 12. ubi Christus dixit: *Nunc judicium est Mundi: nunc Princeps hujus Mundi ejicietur foras.* Sanctus quoque Paulus ad Ephesios cap. 6. vocat Diabolos, *Principes, Potestates, & Rectores Mundi.* Mundi autem nomine intelliguntur homines mundani, & à Deo, Cœloque alieni. Sensus igitur verborum illorum est: Diabolus, qui mundanis cordibus dominatur venit (Græcè ἔρχεται temporis præsentis, non futuri) ad instigandos Judæos contra me, & ad pœnas, & cruciatus mihi comparandos, ut me ad impatientiam, vel indignationem contra Deum provocet: sed nihil illi proderunt sui conatus: nihil enim habet in me, quod pro ipso faciat. Cæterùm, si accipiamus pro Principe mundi non solùm Diabolum, sed etiam ministros, & membra ejus; libenter assentiemur Moslemis, Mahumetum hoc loco à Christo significari, tanquam præcipuum membrum illius, ac ministrum.

Tertiò. Proferunt Mahumetani pro se, suoque Propheta, verba illa, quæ dixit Christus apud Joannem cap. 4. mulieri Samaritanæ: *Mulier crede mihi, quia venit hora, quando neque in Jerosolymis, neque in monte hoc adorabitis Patrem: sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu, & veritate.* Putant scilicet, per veros adoratores, seipsos designari, qui Deum in spiritu, & veritate se credunt adorare ob quinque preces, quas quotidie persolvunt.

Verùm hæc Mahumetanorum opinio vanissima est: cùm Christiani etiam frequentes preces effundant: cum hoc tamen discrimine, quòd Christiani sæpiùs spiritu, & interiùs orent: Mahumetani verò in solis ferè exterioribus actibus orando sistant: dum nunc corpus agitant, nunc caput demittunt; nunc attollunt, nunc circumgirant: nunc dorsum incurvant, nunc manus jactant, & alia hujusmodi ostentant, ob quæ non spiritu & veritate, sed corpore, & apparenter tantùm Deum adorare meritò dici possint.

Quartò. Allegat pro se Apologista Mahumetanus epistolam primam Sancti Joannis cap. 4. cujus verba, quemadmodum alibi, tanquam ex Apocalypsi ita depravatè refert: *Et dixit discipulus Joannes in libro Epistolarum discipulorum, qui dicitur Apocalypsis; O dilecti mei, cavete, ne credatis in omnem spiritum: sed discernite spiritus, qui sunt ex Deo ab illis, qui non sunt. Et scitote, quòd omnis spiritus, qui credit, quòd Jesus Christus venit, & fuit corporeus, hic est ex Deo: & omnis spiritus, qui non credit, quòd Jesus Christus venit, & fuit corporeus, non est ex Deo, sed ex Antichristo, de quo audistis: & ipse nunc est in mundo.*

Prorsùs ignoro, ad quid hunc Joannis locum in medium adducat Adversarius, nisi fortassè, ut probet, Mahumetum fuisse spiritum bonum, & à Deo, quia confessus est Christum venisse: & fuisse corporeum, ideſt hominem, non autem Deum, vel filium Dei. Verùm legere debuisset ea, quæ mox subdit idem Joannes: *Quisquis confessus fuerit, quia Jesus est Filius Dei; Deus in eo manet, & ipse in Deo.* Cæterùm non satis est ad asserendum, Mahumetum fuisse spiritum ex Deo, quòd fateatur Christum venisse, & fuisse corporeum: hoc enim multi etiam peccatores, & scelesti confitentur.

Quintò. Adducit testimonium Christi ex S. Mat-

thæo cap. 21. his verbis: *Asseruit autem discipulus Matthæus, Christum dixisse: Nonne vidistis, quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, factus est in caput anguli? A Deo fuit hoc, & est mirabile in oculis nostris. Idcircò dico vobis: Regnum Dei tolletur à vobis, & dabitur genti alteri, quæ comedat fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ille ceciderit, conteret eum.*

Benè, vel non malè testimonium Christi profert; sed non facit ad rem. Puto enim, Adversarium, lapidis reprobati nomine, Prophetam suum intelligere: gentis verò, in quam regnum Dei transferendum erat, nomine, Mahumetanos interpretari. At verò certo certius est, lapidem hunc, Christum ipsum significare. Gentis verò alterius, cui regnum Dei tradendum erat, nomine, infideles populos, ad Christi fidem conversos, esse intelligendos. Neque potest de hoc dubitari, dum Sanctus Petrus in Actis cap. 4. de eodem Christo loquens dicit: *Hic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædificantibus; qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus.* Idem repetit in sua prima Epistola cap. 2. ubi etiam ostendit, quænam sit illa gens, in quam transferendum erat regnum Dei. Sic enim ait, alloquens Christianos: *Vobis igitur honor credentibus: non credentibus autem, lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.* Et mox subdit: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei, &c.* Imò verò Moslemi ipsi fatentur, regnum Dei à Judæis ablatum, ad Christianos primùm, deinde à Christianis ad se translatum fuisse. Primum verè: secundum prorsus falsò.

Sextò. Profert Apologista testimonium ex cap. 4. Epist. primæ S. Petri, hoc modo: *Et dixit Simon Cephas Princeps Apostolorum in lib. actuum: Jam tempus est, ut incipiat judicium à domo Dei.*

Ridiculum se, atque ineptum ostendit Ahmedus, dum putat, esse in his verbis aliquid pro re sua. Censet nimirum nomine الحكم, ideſt, *Judicii*, judiciariam potestatem, ac jus regium designari. Et *Domum Dei*, Templum Meccanum, quod Arabes بيت الله Beit-Allah, ideſt Domum Dei vulgò appellant; & per Synechdochen, Meccam ipsam, in qua Mahumetus natus est, denotare. Quasi verò prædiceret Apostolus, post breve tempus sectam & Imperium Mahumetanum exoriturum. Atqui Sanctus Petrus (quem meritò Mahumetanus homo ad nostrorum Novatorum confusionem, Principem Apostolorum appellat) satis apertè ostendit, quisnam sit sensus illorum verborum, dum statim subdit: *Si autem primum à nobis, quis finis eorum, qui non credunt Euangelio? Et si justus vix salvabitur; impius & peccator ubi parebunt?* Intelligit igitur, hoc judicium non esse activum, sed passivum; punitionem scilicet, seu flagellum Dei, quo primò puniuntur ii, qui sunt Deo cariores, & veluti domestici ejus, ad correptionem, & bonum ipsorum: deinde verò cæteri peccatores, & impii ad ipsorum malum, & perditionem.

Alia testimonia, quæ pro Mahumeto, & ejus secta è sacris literis falsò proferunt Mahumetanorum Doctores.

PRæter testimonia hactenus à sapientibus Moslemis pro Pseudopropheta suo è Scripturis sacris allata, aliæ ab iisdem producuntur ex iisdem Scripturis auctoritates, quæ tamen nullibi in illis reperiuntur; & vel à Moslemis fictæ sunt, vel Judæus aliquis, aut Christianus illas eis venditavit tanquam oracula Prophetarum, vel ad illorum gratiam captandam, vel ad Mahumetanicam sectam ludibrio magis exponendam. Has refert Ahmedus filius Abdolhalimi in sua Apologia: & ego hìc ejusdem verbis ex Arabico idiomate fideliter translatis recensebo.

Primò. Dixit Isaias Propheta, cui sit pax; clarè manifestans nomen legati Dei: *Ego constitui Imperium tuum, ò Mahumete, ò Sancte Domini. Nomen tuum invenitur à sæculo. Affirmat Isaias hìc, Mahumeti nomen à sæculo reperiri: in quo convenit cum eo, quod ex Davide citavimus, nempe, ante solem invenitur nomen ejus. Quòd verò dicit; O Sancte Domini: idem est, ac si diceret: O tu, quem sanctificavit Dominus, & mundavit à malitia sua, & elegit eum sibi.*

Neque in Isaia, neque alibi in sacris literis hujuscemodi testimonium reperitur. De Deo quidem legimus, tàm ipsum, quàm ejus nomen esse à sæculo. Ea verba David: *Ante solem permanet nomen ejus:* jam vidimus, & fatentur ipsimet Hebræi, ad Messiam spectare, neque posse ullo modo Mahumeto convenire.

Secundò. *Et dixit Isaias, probitati & religioni gentis Mahumetanæ perhibens testimonium: Exaltabo scientiam habitatoribus terræ de longe, & prædicabitur illis ab extremis terræ; & venient properantes. Prædicitur his verbis id, quod effecit Mahumetus per tres illos viros, in peregrinatione Meccana: & hi fuerunt, qui honorem Deo dederunt, & unicum esse confessi sunt, & coluerunt eum, & ut unicum Dominum adoraverunt, & confregerunt simulachra, & substulerunt idola. Scientia verò, est Prophetia. Porrò hi, qui minimi, abjectique erant, vocaverunt eos ad Prophetam Dei, & Templum Meccanum, itaut venirent ad eum obedientes, & prompti.*

Fictum sanè est hujusmodi vaticinium. Verùm & si apud Isaiam, vel alium Prophetam extare concederemus, quid illud ad Mahumetum, vel ad tres illos, qui cum eo ad Meccam peregrinantes venere?

Tertiò. Dixit item Isaias in persona Dei: *Honorabo dilectum meum, & filium meum Ahmedum. Appellavit eum Deus, dilectum, ac filium. Davidem etiam, & alios appellavit filios: præterquam quòd Deus speciali prærogativa prætulit eum illis: tribuens ei rem sibi debitam, dum dixit: Honorabo, seu confitebor dilecto meo, & filio meo. Et peculiariter expressit Isaias de Mahumeto confessionem; prædicavitque de eo, & de gente ejus confessionem, & gloriam propriam Dei: ut manifesta esset æstimatio ejus, & sublimitas gradus ejus apud eum. Hoc autem de nullo alio Propheta manifestavit præter Mahumetum.*

Nihil hujusmodi in Isaia, vel alibi in Sacris literis reperitur. Quamobrem nulla huic vaticinio omninò ficto debetur responsio.

Quar-

Quartò. Et dixit Ezechiel minitans Judæis, gentemque Mahumetanam illis designans: *Et quidem genus hominum apparere faciam super vos, & mittam cum eis Prophetam, & descendere faciam super eos librum, & subjugabo eis cervices vestras, & vincent vos cum virtute, & humiliabunt vos cum veritate. Et egredientur viri filiorum Cedar cum turbis populorum, cum quibus erunt Angeli super equos albos, capientes vos: & erit finis vester in ignem, à quo liberet nos Deus. Hoc autem dixit Ezechiel, quia viri filiorum Cedar fuerunt Rabia, & Modhar filii Adnan, & uterque ab Ismaele ortus est: de qua re nulla est inter homines controversia. Vel fuerunt filii Hottan orti ab Ismaele, vel juxta alios ab Hud.*

Quidquid sit de Rabia, & Modhar, & utrum ab Ismaele, an ab Hud ortum duxerint, nihil nobis curandum est. Illud unum certissimum est, prædictum vaticinium fictitium esse, & neque in Ezechiele, neque in alio Propheta, vel libro Sacro reperiri.

Quintò. Et dixit Daniel, cui sit pax, Mahumetum legatum Dei proprio nomine designans: *Attrahes nervum arcus tui ad jaculandum, & inebriabuntur sagittæ ad imperium tuum, ò Mahumete, vehementer. Hoc est apertissimum de Mahumeto vaticinium, quod in dubium revocari non potest; & est veritas, quæ nullo modo potest negari. Quòd si quis de hoc disceptare voluerit, alium nobis proferat, qui Mahumetus vocetur; qui sagittas arcu ejaculetur; & qui obtineat Imperium, cui sine controversia omnes obediant.*

Videtur hoc testimonium ex aliquot verbis Scripturarum, & ex appendicibus ipsius Auctoris confarcinatum. Alibi hæc ferè eadem Davidi Auctor attribuit. Sed neque apud Danielem, neque apud Davidem, neque apud alium Sacrum Scriptorem inveniuntur.

Sextò. Dixit etiam Daniel Propheta: *Oravi Deum, & supplicavi illi, ut manifestaret mihi, quid futurum esset de filiis Israel, & an placandus esset illis, & restituturus esset illis Regnum eorum, & missurus in eis Prophetas: an verò facturus esset hoc in aliis præter eos. Et apparuit mihi Angelus in figura juvenis speciosi, & dixit: Pax tibi Daniel: Deus excelsus dicit: Filii Israel inobedientes fuerunt, & rebelles mihi, & servierunt diis aliis præter me: & post scientiam secuti sunt stultitiam, & post veritatem mendacium. Propterea potestatem dedi contra eos Regi Nabuchodonosor, qui occidit viros eorum, & captivavit filios eorum, & destruxit templum eorum, & combussit libros eorum. Et idem fecit successor ejus contra eos. Ego verò non complaceo mihi in eis, & non proderunt eis peccata eorum: nec definent esse sub indignatione mea, donec mittam Christum meum filium Virginis intactæ. Et posteà sigillabo super eos maledictionem, & iram: & non cessabunt esse maledicti, viles, & miseri, donec mittam Prophetam ex filiis Ismaelis, qui annunciatus fuit Hagari, nam misi ad eam Angelum meum, & annunciavit illi. Et revelabo huic, & docebo eum nomina mea; & adornabo eum pietate, & ponam justitiam felicitatem ejus, & pietatem intentionem ejus, & veritatem verba ejus, & benignitatem naturam ejus, & rectam intentionem viam ejus, & directionem legem ejus. Dabo ei ex speciali gratia librum confirmantem Sacros Libros anteà traditos, & abrogantem nonnulla, quæ erant in eis. Venire faciam eum noctu ad me, & ascendere de Cœlo in Cœlum, donec evadat ad summum. Et appropinquare faciam illum ad me, & salutabo eum, & revelabo illi arcana. Deinde restituam illum ad servos meos, cum gaudio, & felici statu: custodiet quod sibi commissum fuerit: fidelis erit in eo, quod sibi mandatum fuit. Vocabit ad unitatem meam cum placido sermone, & exhortatione pulchra. Non erit inhumanus, neque asper, neque clamosus in plateis. Benignus erit asseclis suis, misericors credentibus in se, asper contra inimicos suos. Vocabit gentem suam ad unitatem meam, & ad cultum meum; & annunciabit eis id, quod viderit de signis meis: & tanquam mendacem rejicient eum, malèque vexabunt. Dixit translator: Hæc est prædictio. Deinde scripsit Daniel narrationem de legato Dei verbatim ex eo, quod revelavit illi Angelus, donec perveniret extremum dierum gentis suæ per sonitum tubæ, & finem mundi: & Prophetia illius est multiplex, & hæc modò est in manibus Christianorum, & Judæorum, qui legunt eam; & in ea est id, quod narravimus ex eo, quod commemoravit Deus de qualitate hujus gentis, & Propheta ejus, & de duratione Regni ejus usque ad diem resurrectionis. In hoc vaticinio Danielis est prædictio de Messia, & de Mahumeto, & de epithetis ejus, & gentis ejus distinctè. Et jam legerunt illud Moslemi, cùm expugnaverunt Babylonem, quemadmodum referunt sapientes, inter quos Abu-lalia narrat, eos expugnavisse Coseir, & invenisse Danielem mortuum, & cum eo Codicem. Dixit Abu-lalia: Ego legi hujusmodi Codicem, & in eo vos describebamini, & sonus sermonis vestri. Et factum est, cùm homines regionis illius de hoc moniti fuissent, aperuerunt sepulchrum ejus, & cùm inter se diffiderent, scripsit Abu-Musa de hoc ad Omar filium Chottab: & rescripsit Omar ad eum, ut diurno tempore tredecim effoderet sepulchra: noctu verò in uno eorum illud sepeliret, ad tumultum, & turbas hominum effugiendas.*

Ex hac narratione potest unusquisque apertè cognoscere, quanta sit Mahumetanorum sapientum levitas: & quàm facilè cuivis nebuloni, & impostori in rebus sectæ suę faventibus fidem adhibeant. Si Auctor asseruisset, vaticinium hujusmodi in eo sepulchro inventum quidem fuisse; hodie tamen non reperiri in libro Danielis, quia inde per fraudem à Judæis, vel Christianis abrasum fuerit; mendacem quidem se, sed non adeò impudentem ostendisset. At verò cùm audacter, & fidenter affirmet, hodie in Codicibus Judæorum, & Christianorum reperiri; impudentiam, perfidiam, & amentiam apertissimè demonstrat. Auctor libri, qui inscribitur تأييد الله idest, *Confirmatio Religionis*, alia de Mahumeto è Sacris libris vaticinia adducit: nempe.

Septimò. Dixit Habbacuc: *Ego corroborabo filios Cedar ope Angelorum: & exibunt cum equis albis. & armis: & ponam judicium sub pedibus eorum: & judicabunt vos judicio suo: & confringent nasum vestrum cum furore, & ira: & spoliabunt vos vestimentis vestris, & vasis gloriæ vestræ: idest, vestibus infidelitatis: & omne beneplacitum meum facient in vobis:* (idest, asperè ac durè tractabunt vos in pręlio, & in exigendo tributum) *subjectique, & humiles efficiemini. Porrò Cedar fuit proavus Arabum, & filius Ismaelis. Dicimus itaque Judæis: Quinam sunt filii Cedar; & quodnam est judicium, quo vos erant judicaturi? Et tamen vos negatis, Deum ullis gentibus aliud judicium constituisse, quàm vestrum. Quid verò significant verba illa, quibus asseritur,*

Deum corroboraturum esse eos ope Angelorum? Certum est apud omnes gentes, Deum non corroborare ullos homines per Angelos, nisi quos peculiari amore, ac benevolentia prosecutus fuerit.

Nihil hujusmodi somniavit Habbacuc, vel alius Propheta. Verùm etiamsi legitimum esset hoc vaticinium; non tamen probaret, Religionem Eslamiticam bonam esse, ac veram: etenim non modò Angeli, sed Deus ipse quandoque adjuvat, & corroborat infideles ad alios infideles deprimendos, & ad fideles etiam puniendos: ut constat in Nabuchodonosor, Cyro, Vespasiano, Attila, & aliis plurimis.

Octavò. Et dixit Daniel in sua revelatione: *Venit Deus cum declaratione: & impleti sunt Cœli, & terra laudatione Ahmedi, & gentis ejus.*

Videtur hic Auctor tribuere Danieli id, quod in Habbacuc ex parte legimus. Ex parte inquam: nam vaticinium totum nullibi reperitur. Quod verò attinet ad verba Habbacuc, jam satis suprà dictum est.

Nonò. Dixit Deus ad Abraham: *O Abraham, habebis filium, ex quo egredientur populi, & populi, & rursus populi. Et de hac re fit mentio in Pentateucho his verbis: Tempus, & duo tempora, & dimidium temporis, donec veniat Propheta idiota, qui erit sigillum Prophetarum.*

Vel nugatur, vel insanit hic Auctor. Quis enim hoc vaticinium unquam ita confarciminatum audivit? Promisit sanè Deus Abrahæ filium, & ex eo copiosissimam posteritatem. Utrum verò hoc in Ismael, an in Isaac completum sit, jam superiùs demonstratum est. Illa autem verba: *Tempus, & tempora, & dimidium temporis,* reperiuntur non quidem in Pentateucho, sed in Daniele, & in Apocalypsi: & per ea prædicitur non adventus Mahumeti, sed duratio persecutionis Antichristi per spatium trium annorum cum dimidio. Illa verò appendix, *donec veniat Propheta idiota, &c.* è putido Auctoris cerebro erupit.

Decimò. Dixit Vacheb filius Menbah: *Quando jussus fuit Salomon domum sanctam construere, dictum fuit Davidi per revelationem: Ingredere domum meam, quam ædificasti: & lauda me, & sanctifica me, & imitare gentem, quam ego elegi super hunc mundum. Dixit David: Domine mi: & quænam est hæc gens? Respondit Deus: Hæc est gens Ahmedi. Dixit David: Domine mi: ostende mihi signa hujus gentis. Respondit Deus. Quando timebunt, magnificabunt me. Quando irascentur, reverebuntur me. Quando inter se disceptabunt, laudabunt me. In alia relatione ita habetur. Erit in ipsis talis oratio, ut, si fuisset in populo Noe, non submersus fuisset ab aquis: & si fuisset in populo Ad, non periisset. Et in libris missis è Cœlo à Deo, dicitur: Cùm veniet ultima lingua (alii legunt, ultima gens) sequentur ascensorem cameli: gens nova, quæ laudabit Deum vocibus altis in Oratoriis novis. Lætentur filii Israel, & pergant in Sion (i. in Jerusalem.) Ibunt ad eam cum hoc Propheta, quem ipsi sequentur. Nam Deus elegit in diebus reliquis gentem, quæ laudabit eum: in cujus manibus erunt gladii ancipites, ut vindictam sumant pro Deo de gentibus infidelibus in omnibus finibus terræ. Et quænam est hæc gens, quæ habet gladios ancipites in manibus, nisi Arabes. Et in alio ex libris ipsorum scriptum est: Attrahes in arcu tuo nervos, & inebriabuntur sagittæ ad Imperium tuum vehementer, ò Mahumete. Si autem dixerint hunc esse alium, quàm Prophetam nostrum, frustrà hoc dicent, cùm hìc manifestè nomen ejus, & epitheta illius exprimantur. Cùm hoc vaticinium ex Vacheb filio Menbah retulisset Ahmed filius Abdolbalim, subdit: Et hujusmodi vaticiniorum, & auctoritatum longa est series in libris originariis, veluti libro Isaiæ, & Ezræ, & Danielis; sed illa prætermitto, ad prolixitatem fugiendam.*

Poterat sanè hujus generis vaticinia alia sine numero allegare: sed non ex sacris Scripturis. Quid enim vetat, vaticinia ex suopte cerebro confingere, quot quisque voluerit? Certè de eo, quod hìc dicitur circa Salomonem, & Davidem, ne vestigium quidem in Sacris libris reperitur. Cætera farrago sunt, & veluti farcimen, ex diversis scripturarum verbis hinc inde desumptis, vel potiùs corruptis, quæ nullam responsionem merentur.

Undecimò. Ahmedus Thelabiensis in expositione cap. 3. Alcorani allegat Soddiensem in hæc verba: *Deus excelsus præcepit filiis Israel in Pentateucho dicens: Si quis venerit ad vos, qui asserat, se esse Prophetam Dei, ne credatis illi, nisi venerit ad vos cum sacrificio, super quod descendat ignis, & absumat illud, donec veniat ad vos Christus Jesus filius Mariæ, & Mahumetus. Et cùm venerint isti duo ad vos, credite illis: ambo enim venient sine sacrificio.*

Quidquid sit de Sacrificio Christi, vel Mahumeti: certum est, testimonium hoc, ex Pentateucho allatum, totum esse fictitium. Cæterùm nullus unquam inter Christianos dubitavit, Christum, utpote verum Sacerdotem secundùm Ordinem Melchisedec, verum etiam obtulisse Sacrificium, nempe Corpus, & Sanguinem suum in Cruce, & in Sacramento Eucharistiæ, quemadmodum affirmat S. Paulus in epist. ad Ephesios cap. 5. Et ad Hebræos cap. 9. Et prædixit David Psal. 110. Et Malachias cap. 1. De Mahumeto, nos etiam assentimur, nullum ab eo institutum esse Sacrificium; & hoc probat, Sectam Mahumetanam non posse esse veram Religionem: vera enim Religio non potest esse sine Sacrificio: nec unquam Deus caruit in terra gente aliqua, quę verum illi offerret Sacrificium: quippe hoc est supremi ejus dominii signum, quo se à mortalibus vult ut summum Dominum recognosci.

Duodecimò. Auctor libri *de signis directionis*, allegat Alym filium Ebrahimi filii Hasamę, in hæc verba: *Venerunt ad Mahumetum Judæi quidam Arabes, & dixerunt ei: O Mahumete, ad quid vocas? Respondit: Ad testificandum non esse alium Deum præter Deum, & me esse legatum Dei. Et quidem ego ille sum, quem scriptum reperietis in Pentateucho, & quem vobis sapientes vestri annunciaverunt, dicentes, egressum meum fore è Mecca, & emigrationem meam hoc tempore eventuram.*

Non profertur hic aliquod peculiare testimonium de Mahumeto. Quamobrem videtur allata alibi testimonia innuere, quibus superiùs responsum est.

Decimotertiò. Idem Auctor citat verba Doctoris cujusdam, nomine Althaca, ita scribens: *Ex hoc genere testimoniorum est illud, quod retulit Althaca, se legisse in Euangelio, & meminit illius Doctor Abugiaafer filius Babaviæ in libro de Perfectione religionis, & complemento gratiæ. (Ibi ita loquentem cum Christo Deum introducit in Euangelio:) Ego sum Deus permanens, & nunquam deficiens. Credite in Prophetam idiotam, ascensorem Cameli, gestatorem loricæ, & cydaris, & crepidarum, & virgæ. Hujus oculi nigri erunt, veluti stibio depicti: frons elata: genæ venustæ: nasus aquilinus: dentes molares rari, & inter se disjiti, &c. totus pilosus*

erit

erit à pectore usque ad umbilicum. Pedum, manuumque volas crassiores habebit. Cùm inter homines versabitur, suum illis sudorem distribuet, qui ex ejus fronte margaritarum instar defluet. Musci odorem ex se efflabit, cui nullus similis inventus est, nec unquam invenietur. Multarum fœminarum maritus erit, sed paucæ prolis pater.

Aliæ ineptiæ sunt in hoc fictitio ex Euangeliis vaticinio, quas libens prætereo. Vix autem credi potest, sapientissimos Moslemorum, è quibus unus fuit Abu-giapher, non solùm his fabulis fidem præbere, sed etiam asserere, eas in Euangelio reperiri, & super eas sectam suam fundare, ac stabilire.

Decimotertiò. Abu-nazar, celebris inter Mahumetanos Auctor, agens de prodigiis, quæ in nativitate Mahumeti evenisse fabulantur, ita scribit: *Dixit Caab Alachbar sel. mem. Legi in Pentateucho, quod cùm vellet Deus prænunciare filiis Israel adventum Mahumeti, dixit eis: Cùm stella, nota nomine suo, mota fuerit, ac mutata de loco suo: tempus erit, quo egredietur in mundum Mahumetus Propheta Dei. Cùm igitur hic natus esset, mota fuit stella illa: ex quo agnoverunt omnes, eum jam in mundum advenisse. At verò Judæi invidia agitati, id totum absconderunt. Ita notum fecit Deus in Euangelio genti Jesu; quòd cùm palma quædam singularis, quæ jam exaruerat, folia fructusque protulisset, tunc foret tempus, quo adveniret Mahumetus faustæ mem. Cùm igitur hic natus esset, palma illa arida, folia fructusque protulit: idque Christiani cognoverunt, sed propter invidiam celaverunt. Denique prænunciavit Deus populo Davidis in Psalmis, quòd cùm ex fonte quodam noto, ex quo aqua fluere penitùs desierat, atque omnino exaruerat, aquæ copiosissimæ emanassent, illud foret signum adventus Prophetæ Mahumeti. Id totum evenit: at illi invidi silentio prodigium pressere.*

Quot in una narratione mendacia? Extat Pentateuchus: Extat Euangelium: Extant Psalmi. Ne verbum quidem in illis, quod hujuscemodi præsagia innuat, reperitur. Illud verò mirum, quomodo potuerint hæc signa, tàm nota, ob invidiam celari. Sed esto id factum fuerit. Quęnam causa fuit & Judęis, & populo Davidis, & Christianis celandi illud, quod in suum ipsorum bonum cedebat: præsertim cùm populus Davidis nulla posset laborare invidia, quia tempore ejus nondum venerat Mahumetus: nisi fortè dicant, populum Davidis, & populum Moysi, seu filios Israel, esse Synonyma. Sed quidquid sit, fabulæ hæ sunt, & nugæ, quemadmodum etiam alia vaticinia, quæ ex Sacris Scripturis Moslemi mendaciter producunt, & quæ ego, prolixitatis vitandæ causa, libens prætermitto.

Ex iis, quæ hactenus dicta sunt, sequentes conclusiones adversus Mahumetanos, eorumque sectam deduco.

Prima Conclusio.

EX confessione tàm Christianorum, quàm Mahumetanorum, & Judæorum, sunt in Sacris literis plura, certa, & clara vaticinia de adventu Messiæ, seu Christi, quem tàm Christiani, quàm Mahumetani fatentur esse Jesum Nazarenum filium Mariæ Virginis. Hùc accedit, omnia ferè hujusmodi vaticinia, quę Christiani adducunt, non solùm Mahumetanos, sed etiam Hebræos, præsertim antiquiores, fateri, & probare tanquam legitima, & vera de Christo. Imò Hebræi pro certo habent, omnia, quę Prophetæ, cæterique viri sancti in veteri testamento scripserunt, esse tantùm in ordine ad Messiam venturum. Quamobrem legitur in libro Sanhedrin, cap. Chelek: *Dixit R. Ebia filius Abba: Dixit R. Johanan: Prophetæ omnes, nullo excepto, nihil prophetaverunt, nisi de diebus Messiæ.* Et R. Salomon in cap. 9. Zachariæ hæc habet: *Dixit Mar: Omnes prophetæ non prophetaverunt nisi de annis redemptionis, & de diebus Messiæ.* De Mahumeto nullus est Propheta, qui vel unum verbum dicat; nisi fortè in malum. Hoc Judæi, hoc Christiani concorditer fatentur: Moslemi negant; sed gratis, & sine ullo fundamento, ut patet ex dictis.

Secunda Conclusio.

MEssiæ Regnum futurum erat universale, & æternum. Hoc jam superiùs Prophetarum auctoritate satis comprobatum est, & manifestè ostenditur novi Testamenti testimoniis propè innumeris. Dixit ipse Christus Matth. cap. 10. *Omnia mihi tradita sunt à patre meo.* Et Joan. cap. 12. *Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.* Et c. 13. sic de eodem scriptum est: *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus.* Et S. Paulus ad Philippenses cap. 2. ita loquitur de Christo: *Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Jesu omne genu flectatur, Cœlestium, Terrestrium, & Infernorum.* Et ad Ephesios cap. 1. *Omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam.* Et ad Colossenses cap. 1. *Omnia per ipsum, & in ipso creata sunt; & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.* Et Apocalypsis cap. 1. appellatur *Princeps Regum terræ.* Et cap. 12. dicitur de eo, quòd *recturus erat gentes in virga ferrea.* Et paulò post: *Nunc facta est salus, & virtus, & Regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus.* Et cap. 19. dicitur *Rex Regum, & Dominus dominantium.* De hujus verò regni stabilitate, ac perpetuitate, satis multa superiùs dicta sunt.

Tertia Conclusio.

REgnum hoc Messię non temporale ac terrenum, sed spirituale ac cœleste futurum erat: loquor quoad exercitium; nam alioqui Christus verè fuit Rex etiam temporalis, & poterat, si voluisset, regiam exercere potestatem. Hoc ex superiùs dictis satis patet. Verum quidem est, posse illud temporale etiam, & terrenum appellari: Christus namque jam gloriosus in Cœlis, verè & propriè est Rex universalis totius orbis, eumque per ministros suos, Reges scilicet ac Principes terræ, gubernat, & regit. Neque obstat, quòd plerique eorum infideles sint, & mali: etenim eodem modo Deus regit, semperque rexit mundum hunc inferiorem; semperque habitus est verus ac proprius illius Rex, quamvis in eo fuerint, ac sint tot regna, ac provinciæ infidelium, qui Deum ipsum non agnoscunt.

Quarta Conclusio.

SI Christi regnum est æternum, etiam lex illius, quæ est Euangelium, debet esse æterna. Quod atti-

attinet ad legem Moysi judiciariam, & ceremonialem (nam de morali, & naturali non loquor:) apertissima sunt in Scripturis testimonia, eam non futuram æternam, sed in Messiæ legem commutandam. Id Mahumetani etiam fatentur, & quod majus est, Judęi non negant, imò ultrò admittunt. Quòd verò lex Messiæ in legem aliam commutanda esset; hoc neque in Scripturis Sacris, neque in libris Judęorum, & Christianorum, neque in ullis amborum traditionibus reperitur. Quòd autem Moslemi tàm audacter, & confidenter dicant, Judęos & Christianos Mahumeti adventum, & Alcoranicam illius legem olim avidè exspectavisse; impudentissimum est mendacium, & ab omni prorsus veritate alienum. Quomodo enim poterant Christiani aliam legem à Christi lege diversam expectare, dum quotidie audirent verba S. Pauli in Epist. ad Galatas cap. 1. *Licet nos, aut Angelus de Cælo euangelizet vobis præterquam quod euangelizatum est vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizaverit præter id, quod accepistis, anathema sit*. Quòd si rectè attentèque omnes testamenti novi paginæ perlegantur, reperiemus, nihil in illis magis fidelibus inculcari, quàm ut firmi, constantesque in ea lege, ac doctrina permaneant, quam à Christo, & Apostolis ejus acceperant; atque ab omni alia doctrina peregrina, & nova sedulò caveant. Quamobrem S. Paulus ad Hebræos cap. 3. ait: *Jesus Christus heri & hodie, ipse & in sæcula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci*. Per quod manifestè ostendit, quemadmodum nullus alius novus Christus venturus erat; ita neque novum Euangelium, aut legem novam hominibus deinceps esse tradendam. Quod spectat ad Judęos: certum est, ipsos post Messiam nullum alium legislatorem unquam expectasse, neque nunc expectare. Cujus rei, præter alia, illud firmissimum est argumentum ad hominem, quòd Hebræi communiter (sicut etiam è Christianis nonnulli) putant, mundum sex millia annorum perduraturum: quorum duo millia sine lege fuerint: duo millia legem habuerint: & duo millia ad Messię regnum pertineant. Sic scriptum reperimus in Thalmud in lib. Sanhedrin, distinct. Chelec, his verbis: *Habetur ex traditione domus Eliæ, per sex millia annorum mundum perseveraturum: ex quibus duo millia erunt thohu*: (idest vanitas, nimirum sine lege, ut exponit Glossa R. Salomonis Jarchi, *duo millia cum lege erunt: & duo millia erunt dies Messiæ*. Itaque juxta Hebræorum sententiam, Mahumeto, ejusque Alcorano nullum ultra tempus relinquitur. Præterquam quòd, cùm lex Euangelica sit summæ perfectionis (quod Mahumetani vel inviti fateri coguntur) non conveniebat, ut in minus perfectam mutaretur, qualis est Alcoranica, quæ retrahit homines partim ad legem Abrahæ, partim ad Sanctiones Mosaycas, partim ad superstitiones Arabicas.

Quinta Conclusio.

IN Sacris Scripturis nullibi lex, aut universalis benedictio, aut regnum, aut prophetia promittitur, nisi respectu Isaac, ejusque posterorum per lineam Jacob, non autem Esau. Isaiæ cap. 2. *De Sion exibit lex, & Verbum Domini de Jerusalem*. Joan. cap. 4. *Salus ex Judæis est*. Ad Isaac & Jacob dicta sunt ea verba: *In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ*. Davidi & semini ejus facta est promissio de regno Messiæ, ut suprà vidimus. S. Paulus ad Galatas cap. 3. asserit *in gentibus benedictionem Abrahæ factam esse in Christo Jesu*, qui fuit oriundus ab Isaac, & Jacob. De Ismaele, ejusque posteris, nihil habetur in Sacris literis, quod non sit cum vituperatione, vel quod ad res terrenas, vel carnales, & præsertim ad prolem copiosam non pertineat, in quo tota illius benedictio sita est. Si quid verò de eo dicitur, quod ad laudem pertineat, nunquam tamen habetur, quod ad legislationem, vel Prophetiam, vel religionem, vel communem salutem pertineat. Et quidem nimis monstruosum, atque omninò absonum fuisset, quòd cùm Sacræ omnes Scripturæ Christum tanquam scopum in suis oraculis haberent, neque in illis quidquam penè aliud ageretur, quàm de posterorum Isaac & Jacob successibus in ordine ad eumdem Christum: vix deinde hic apparuisset, legemque suam Euangelicam promulgasset, ut repentè nullis præcedentibus oraculis, & nihil tale hominibus suspicantibus, novus nescio quis Propheta de stirpe Ismaelis ex Arabiæ latibulis tanquam mus vel fungus erumperet, qui Christi regnum, legem, ac religionem everteret, novaque lege ac religione inducta, penitus aboleret.

Hùc accedit, quòd S. Paulus de Hagar & Ismaele ex una parte; & de Sara atque Isaac ex alia loquens, ita inter se hæc duo binaria comparat, ut primum, nempe Hagar & Ismael, typus sit legis servilis, & carnalis: secundum verò, scilicet Sara, & Isaac, legis libertatis, filialis, ac spiritualis: facitque Ismaelem figuram Judæorum infidelium, & Christianam fidem persequentium: Isaac verò fidelium, quos Judæi persecuti sunt. Vide epistolam ad Galat. cap. 4. Neque dici potest, hoc in odium Mhumeti scriptum fuisse, cùm sexcentis annis, antequam Mahumetus appareret, scriptum fuisse, certissimum sit. Quamobrem dicendum est, apertissimum hoc esse vaticinium, factum ex divino afflatu à S. Paulo de Mahumetanica impietate: per quod etiam ostenditur, nullum ab Ismaele, ejusque posteris bonum sperandum esse, sed potiùs mala omnia veris fidelibus metuenda; quod utinam facto ipso non experiremur.

Sexta Conclusio.

UBi Sacrarum Scripturarum vaticinia, & sententiæ respiciunt Isaac, & ejus posteros, vel aliquid, quod ad illos pertineat, ut Jacob, Israel, Judam, David, Jerusalem, Sion, & alia hujusmodi: non possunt, nec debent Mahumetani ea Ismaeli, vel ejus posteris appropriare; sed Christo omninò tribuere, tanquam ex Isaac, & Jacob prognato: in eo enim, ut superiùs monuimus ex S. Paulo, omnes benedictiones Abrahæ, Isaac, Jacob, & eorum, qui ex his orti sunt, complendæ erant. Aliàs intoleranda sequeretur confusio: & nos etiam dicere possemus, si quid boni de Ismaele, aut Ismaelitis, eorumque rebus in Scripturis continetur, Christo, & Christi fidelibus esse tribuenda.

Septima Conclusio.

IN Sacris Scripturis exponendis, uti debemus verissima, & certissima regula, quam tradit etiam ipse Adversarius Ahmedus filius Abdolhalimi, à Christianis Doctoribus acceptam, quamvis ille malè cauta-

utatur. Eſt autem hujuſmodi : انما يجب ان يقاس الجزئ على الكل ويستدل على ما غاب بما حضر وعلى ما اشكل بما ظهر: *Neceſsarium porrò eſt, partem juxta totum regulari : & id, quod figuratum eſt, per id, quod clarum eſt, & ſine figuris, demonſtrari : & id, quod dubium eſt, per id, quod certum eſt, explicari.* Itaque ſi univerſa Sacra Scriptura, ut jam vidimus, & omnes tàm Chriſtiani, quàm Moslemi, ac Judæi fatentur, clarè, & apertè loquitur de Meſſia; etiamſi ſit in illa locus aliquis obſcurus, dubius, & ut ita dicam, abſens; explicandus erit juxta loca clara, certa, & manifeſta. Hùc accedit, quòd eadem illa loca, quæ pro Secta ſua, & Mahumeto afferunt Moslemi; omnia, vel ferè omnia, tanquam certa, & aperta, tàm à Chriſtianis, quàm à Judæis de Chriſto intelligantur. Pauca quædam videntur pro Iſmaele, & Iſmaelitis facere, ſpectantia ad temporaneam, ac mundanam felicitatem, vel etiam ad agnitionem, & laudem veri Dei. Sed hæc quoque juxta regulam jam propoſitam exponenda ſunt : nimirum, quòd ea omnia, quæ in ordine ad res ſpirituales, ac divinas de illis dicuntur, ad Chriſtum referantur. Verificari enim debet in eo illa promiſſio; *In ſemine tuo benedicentur omnes gentes terræ* : ita ut Arabes etiam in hac benedictione comprehendantur; non quidem hoc tempore, neque in lege Mahumetica; ſed eo tempore, quo florebat, vel in poſterum florebit inter Iſmaelitas, & Arabes Chriſtiana Religio : & præſertim cùm Arabiæ, & Pharan deſerta, Sanctorum Monachorum turbis referta erant.

Octava Concluſio.

SI dicant Mahumetani, Scripturas Sacras eſſe corruptas : vel tanquam falſa, aut ſuſpicioſa rejiciant ea teſtimonia, quæ ex utroque teſtamento hactenus pro Chriſtiana Religione contra eos protulimus : id facient cum injuria, & abſque ulla prorſus ratione; cùm ſuprà ſatis evidenter earumdem Sacrarum Scripturarum integritatem probaverimus. Si enim Sacræ Scripturæ corruptæ ſunt, quomodo poterunt ipſi probare, ea teſtimonia, quæ pro ſe ex illis citant, & legitima eſſe, & incorrupta? Nos ſanè non dicimus, auctoritates à Mahumetanis productas falſas eſſe, ac depravatas, dum in probatis Sacrorum Librorum translationibus, quæ apud Chriſtianos, & Judæos ſunt, ſaltem quoad ſubſtantiam verè reperiantur, neque conſtet manifeſtè, eſſe ab ipſis confictas, aut corruptas.

Neque dici poteſt, Mahumetanos, dum contra nos Sacrorum Librorum auctoritate utuntur, argumentari ad hominem; ut falsè, ne dicam ſtultè aſſerit Hottingerus. Tunc enim *ad hominem* contra adverſarium quis argumentatur; cùm concedit illi eam propoſitionem tanquam veram, quam tamen ipſe pro vera non habet; vel de cujus veritate, aut falſitate ipſe nihil curat, dummodo propriis ejus principiis adverſarium convincat; quibus tamen ipſe ad ſtabiliendam ſententiam ſuam nunquam volet uti. Atqui nullo modo dici poteſt, Mahumetanos non habere pro veris, & legitimis ea Scripturarum teſtimonia, in quibus fundant, ac ſtabiliunt Prophetæ, ſectæque ſuæ veritatem; & in quorum explicatione, & intelligentia nos illis contradicimus; aſſerentes, eos malè, ac perperam illam intelligere, & explicare; eodem ferè modo, quo, cùm nos aliquem Alcorani locum contra ipſos producimus, explicantes illum ad favorem noſtrum; (ut cùm dicitur in Alcorano, Chriſtum eſſe Verbum, & Spiritum Dei, aſſerentes, ibi Mahumetum fateri divinitatem Chriſti) Mahumetani ſeſe opponunt, negantes, illum eſſe ſenſum verborum Alcorani; neque poſſe ibi Mahumetum fateri Chriſti divinitatem, cùm eam alibi expreſſis verbis inficietur. Ita prorſus evenit in re noſtra. Eſt tamen hoc diſcrimen, quòd Chriſtiani argumentantur ex verbis Alcorani claris, & apertis contra Mahumetanos; & licet non credant, eſſe verba Dei, putant nihilominus in iis veritatem contineri, ſi ita accipiantur, ut ſonant, quamvis Adverſarii id negent. At verò Moslemi argumentantur contra nos ex verbis Sacrarum Scripturarum obſcuris, allegoricis, & figuratis, reponentes omnem vim non in ſolis verbis, ſed in myſterio, quod in illis continetur (quod ſanè non niſi à Deo eſſe poteſt:) ut cùm apud Iſaiam in Aſcenſore Cameli Mahumetum : in aſcenſore autem Aſini Chriſtum volunt prænunciari. Et in Pentateucho per tres montes, Sinam, Seir, & Pharan, tres Prophetas, ac tres leges à Deo per eos datas aſſerunt deſignari. Quis verò niſi omninò fatuus, & ſimilis Hottingero, dicat his in locis Mahumetanos argumentari contra nos ad hominem, cùm argumententur non à verbis, quę utrique concedimus, ſed à myſterio, quod nos negamus.

Alia ex parte non minor eſſet amentia, credere, Mahumetanos non habere tanquam verba Dei illa, in quibus agnoſcunt occulta myſteria, & prædictiones rerum futurarum tanti momenti, quanti eſt veracitas Prophetę ſui, ac veritas ſuę religionis. Hujus rei certiſſimum eſt argumentum, quod cùm aliquid, præſertim ex veteri teſtamento, allegant, utuntur ferè ſemper formula illa قوله تعالي ideſt, *dictum Dei Altiſſimi* : quam in Alcorani verbis citandis conſueverunt adhibere.

Hìc tamen adnotandum eſt id, quod ſuperiùs innui, argumentum ductum à ſenſu myſtico, & allegorico ex Sacris literis, non neceſſario convincere, niſi quando vel ab ipſis Sacris literis manifeſtè colligitur, vel per communem Doctorum, & Expoſitorum ſententiam agnoſcitur, vel ab omnium fidelium conſenſu comprobatur. Hoc autem in vera tantùm Religione poteſt evenire. Et cùm apud Judæos ante Chriſtum, & apud Chriſtianos poſt Chriſtum, fuerit vera Religio, ſaltem uſque ad Mahumetum; ut Moslemi affirmant : ſi quid utrique communi ſenſu circa Sacrarum Scripturarum myſteria eo tempore, quo in vera Religione erant, probaverunt, illud certum erit, & verum. Conſtat autem, eos conveniſſe in intelligendis de Chriſto pleriſque eorum, quæ Moslemi de Mahumeto ſuo (quem nec Judæi, nec Chriſtiani unquam ſomniaverunt) conantur violenter exponere.

Reſpondetur Argumentis Moslemorum.

DUplici contra nos argumento utuntur Doctores Moslemi, ad probandum, Mahumetum in Sacris Scripturis prædictum fuiſſe. Tractat utrumque ſatis prolixè Ahmedus filius Abdolhalimi in ſua Apologia pag. mihi 253. Ego utrumque ſuccinctè proponam, eique paucis reſpondebo.

Pri-

Primum argumentum eſt hujuſmodi. Mahumetus ſexcenties in Alcorano affirmat, ſe in Pentateucho, & Euangelio prædictum fuiſse; & hoc palam prædicabat, audientibus Judæis, & Chriſtianis, à quibus, niſi vera dixiſſet, facillimè mendacii argui potuiſſet. Cùm autem Mahumetus eſſet prudentiſſimus, atque omnium mortalium ſagaciſſimus, ſtultum ſe atque inſanum prorſus oſtendiſſet, ſi ea tanquam vera affirmaſſet, de quorum falſitate ab omnibus convinci potuiſſet. Fatendum eſt igitur, illum in Sacris literis prænunciatum fuiſſe.

Reſpondemus; cùm aliquid eſſe, vel non eſſe, ſenſu deprehenditur, factoque ipſo manifeſtè convincitur, nullas in contrarium rationes poſſe valere. Quòd Mahumetus fuerit prudentiſſimus, ac ſagaciſſimus omnium mortalium, gratis omninò aſſeritur: id tamen non convinceret neceſſariò, quòd non poſſet aut ipſe decipi, aut alios decipere, aut mentiri etiam in rebus ſatis apertis, ac manifeſtis. Factum eſt hoc in ſexcentis aliis novorum dogmatum inventoribus, novarumque ſectarum inſtitutoribus, qui doctrina, prudentia, ac ſagacitate excellere videbantur, & fortaſſe excellebant: & nihilominus, vel ex errore intellectus, vel ex voluntatis malitia, apertiſſima mendacia protulere. Erat porrò Mahumetus homo ignarus, legendique, ac ſcribendi omninò imperitus. Hoc ipſemet in Alcorano fatetur, nec inter Mahumetanos ullus in dubium revocat: propterea enim النبي الامي *Prophetam idiotam* aſſerunt eum (licet falsò) in Sacris literis appellari: quid ergo mirum, ſi à nebulone aliquo Judæo, ſeu Chriſtiano, vel ut gratiam ejus iniret, vel ut fucum illi faceret, perſuaſus fuit, eſſe in Sacris voluminibus de ſe vaticinia conſcripta? Neque tamen verum eſt, Judæos, & Chriſtianos prudentiores, ac peritiores Mahumeto hujuſmodi vaticinia jactanti aſſenſos fuiſſe, vel non reſtitiſſe. Quamobrem idem ſæpè in Alcorano conqueritur de Scripturalibus (Judæis ſcilicet, & Chriſtianis) quòd vaticinia de ſe ipſo in Pentateucho, & Euangelio extantia, occultarent, vel depravarent. Verùm ſi hi ea occultabant, cur ipſe Propheta tantus, & qui ſciret ea in Scripturis reperiri, non manifeſtabat? Refert autem Thalebienſis in expoſitione Suræ 4. v. 165. ex dicto Ebn-abbaſi, Auctoris ſupremæ inter Moſlemos auctoritatis, Primates Meccanos, cùm audirent Mahumetum adeò ſeſe in oraculis Pentateuchi jactantem:

اتوا الي النبي صٓ فقالوا يا محمد ميلنا عنك اليهود وعن صفتك في كتابهم فزعموا انهم لا يعرفونك ودخل على النبي صٓ جماعة من اليهود فقال اني والله اعلم انكم لتعلمون اني رسول الله فقالوا لا نعلم ذلك:

veniſſe ad illum ac dixiſse: O Mahumete, nos interrogavimus Judæos de te, & de prædictionibus, quas dicis eſſe de te in Scriptura eorum. At illi aſſeruerunt, ſe neſcire, quiſnam tu ſis. Cùmque deinde Judæorum caterva ad Mahumetum veniſſet, ille dixit ad eos: Ego certiſſimè ſcio, vos non ignorare, me eſſe legatum Dei. Illi verò reſponderunt: Nihil hujuſmodi novimus.

Illud prætereà animadvertendum eſt, ea in ætate, atque eos inter homines Mahumetum vixiſſe, in quibus ſcientiarum omnium, & præſertim Sacrarum literarum ignorantia maximè dominabatur. Imò Meccani, inter quos ille natus, & ſupra quinquaginta annos verſatus eſt, ut erant idololatriæ tenebris involuti, parum, aut nihil de Sacris Scripturis noverant, niſi quantum Judæos aliquos, aut Chriſtianos de illis balbutientes audiebant. Quamobrem poterat illis facilè quidlibet perſuaderi, & imponi, quemadmodum impoſitum fuit Mahumeto, qui ex mendaci aliquorum Judæorum, & Chriſtianorum relatione, tot fabulas, atque ineptias, tanquam Sacrarum Scripturarum oracula, Alcorano ſuo immiſcuit: quæ tamen facilè ab Arabibus ignariſſimis, & prorſus agreſtibus credita ſunt. Hoc autem minimè mirum videbitur illi, qui animadverterit, tot provincias, ac regna catholica, & in iis tot Principes, tot Reges, tot Reſpublicas; & (quod vix credi poteſt) tot Præſules, tot Presbyteros, tot Monachos in Apoſtolica fide natos, atque enutritos, ad ſuaſionem fraterculi unius apoſtatæ, & unius presbyteri nefando ſcelere coinquinati, Religionem illam deſeruiſſe, quam & majores eorum, & ipſi ſemper profeſſi fuerant: & tàm impia, tàm ſpurca, tàm belluina dogmata amplexos fuiſſe, ut non pauca ex illis, Alcoranicis comparata, longè deteriora, ac peſtilentiora videantur. Hoc certè portentum majus eſt illo, quod in Mahumeto ſuo neſcit Ahmedus intelligere.

Secundũ argumentũ ita ſummatim complector. Nulla lex ita diffuſa eſt, ac dilatata, ſicut lex Mahumeti. Hæc verò eſt res adeò prodigioſa, ut ſive vera, ſive falſa Mahumetus evulgaverit, debuerit omninò à Prophetis prædici, ut homines ab eo caverent, ſi prava docuiſſet: ſi verò recta, eum ſequerentur: atque ita videmus in Sacris literis, tàm de Chriſto, quàm de Antichriſto plura prænunciata fuiſſe. At nihil eſt in Sacris Scripturis, quod Mahumetum malum futurum eſſe ſignificet, vel vituperationem ullam illius contineat: ergo neceſſariò erunt in illis vaticinia in laudem Mahumeti, & Legis, ac Religionis illius. Quòd verò hæc modò non reperiantur, cenſendum eſt à Judæis, & Chriſtianis ſublata fuiſſe.

Sed facilè reſpondetur, falſum eſſe, Mahumeti Sectam tàm magnum eſſe prodigium, quantum jactant Mahumetani. Nam non modò Aſſyriorum, Græcorum, & Romanorum Idololatria, ampliora ſpatia, ac tempora diuturniora obtinuit, quàm Secta Mahumetica: ſed etiam Chriſtiana Religio, & regionum amplitudine, & temporum diuturnitate illam ſuperavit. Quanquam ingens numerus, magnaque multitudo, certa Religionis argumenta non ſunt habenda, ut alibi fuſiùs demonſtrabo. Quod verò ex tàm copioſa Mahumetanicæ Sectæ dilatatione, ſive vera illa ſit, ſive falſa, infert Adverſarius, neceſſariò credendum eſſe, Mahumetum à Prophetis prædictum fuiſſe, ut ſi malus, ac mendax foret, homines ſibi ab eo caverent: ſi autem verax, ac bonus, eum ſequerentur: reſpondemus: Primò, non poſse hominem Deo leges præſcribere de eo, quod per Prophetas revelaturus ſit. Plura maximi momenti in orbe evenere, de quibus in Sacris literis ne verbum quidem exiſtit; cùm de aliis levioribus frequens præcedat enunciatio. Perſarum, ac Medorum ſucceſſus Prophetæ prænunciavere: de Synenſium, Tartarorum, Japonum, & aliarum gentium præcipuarum rebus, prorſus conticuere. De Antichriſto ipſo in veteri Teſtamento obſcura ſatis, & dubia ſunt oracula, & nonniſi ſub aliorum regum impiorum typo: ita ut ſint, qui exiſtiment, nihil de illo directè fuiſſe à Prophetis prænunciatum. Quamobrem nihil mirum, ſi de Mahumeto quoque in Sacris literis prædictum fuerit.

Deinde animadvertendum eſt, vaticinia ferè omnia vete-

veteris Testamenti ad Christum directa, atque in illo absoluta, perfectaque fuisse. *Finis enim legis Christus*: quemadmodum scribit S. Paulus ad Romanos. Hinc est, quòd à primo Christi adventu, cæterarum rerum, quæ intercesserunt, successibus ferè prætermissis; ad secundum ejusdem adventum, qui maximè Prophetarum omnium scopus fuit, statim ab iisdem transitus fiat. Id verò non obscurè innuit Daniel cap. 9. verbis illis: *Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consumetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia; & ungatur Sanctus Sanctorum*. Post quæ verba, nulla aliarum rerum prędictione facta, statim cap. 12. ad novissima mundi tempora Daniel pertransit.

Neque tamen negaverim, etiam de magno hoc terrarum orbis Seductore, Antichristi prodromo Mahumeto, in Sacris Scripturis aperta satis vaticinia reperiri; quorum

Primum extat cap. 16. Geneseos, ubi de Ismaele prædicitur: *Hic erit ferus homo: manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum: & è regione universorum fratrum suorum figet tabernacula*. Quibus verbis prænunciantur absque dubio sub Ismaelis persona, feritas, atque immanitas Mahumeti, & successorum ejus Ismaelitarum.

Secundum habetur Isaiæ cap. 27. in illis verbis; *In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti super Leviathan serpentem vectem, & super Leviathan serpentem tortuosum, & occidet cetum, qui in mari est*. Quod oraculum non solùm Hebræi, sed Christianorum doctissimi de Mahumetico Imperio intelligendum esse asseverant.

Tertium extat Danielis cap. 7. ubi dicitur, inter quartæ horribilissimę bestiæ cornua decem, cornu aliud exiguum pullulasse. *Et ecce* (inquit) *cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum, & tria de cornibus primis evulsa sunt à facie ejus. Et ecce oculi, quasi oculi hominis erant in cornu isto, & os loquens ingentia*. Et paulò post subdit: *Majus erat cæteris, & faciebat bellum adversus sanctos, & prævalebat eis*. Hic mysticè Mahumetus juxta Doctorum nostrorum sententiam exprimitur, licet alii velint, primariò Antichristum præsignari.

De Mahumeto etiam, ac tyrannico ejus imperio exponunt plures tùm Hebræi, tùm Christiani id, quod Danielis cap. 2. de pedibus, & cruribus statuæ à Nabuchodonosore somniatæ, argilla, ferroque compactis enarratur. Et quamvis Daniel quatuor tantùm imperia commemoret, nihilominus quia Mahumetani jure belli, & vi armorum Romanis in Imperio Orientali successere: ideò unum atque idem utrorumque imperium censeri potest: quemadmodum crura, & pedes unum tantùm in humano corpore membrum constituere videntur. Et quidem hodie quoque Turcarum Princeps Cæsaris, & Augusti titulo sese condecorat: & regio illius adjacens Imperatoriæ Urbi, Romaniæ nomine appellatur.

In novo verò Testamento passim seductores, Pseudoprophetæ, & antichristi prædicuntur, præter illum celebrem Antichristum, qui in fine mundi venturus esse, communi omnium assensu, creditur. Quòd si Mahumetus nominatim minimè prædicitur, id fortasse evenit, quia plures illi similes futuri erant, ut Arius, Nestorius, Dioscorus, aliique plures, præter eos, qui adhuc venturi sunt, Mahumeto fortasse pejores. Neque verò necesse erat, illum signatim prænunciari, dum generatim omnes illi vitandi proponebantur, qui alienam à Christi Euangelio doctrinam professi fuissent, juxta illud Pauli ad Galatas cap. 1. *Sed licet nos, aut Angelus de Cœlo evangelizet vobis præterquam quod euangelizavimus vobis, anathema sit*.

Prætereà si res rectè perpendatur, nihil aliud effecit Mahumetus, quàm illud, ut præteritorum Hæresiarcharum, Arii potissimùm, & Nestorii errores renovaret, & propagaret. Quamobrem inter Seductores justiùs hi duo fortasse principatum merentur, quàm Mahumetus: ita ut nulla esset causa, cur in Sacris literis de hoc peculiaris mentio præcederet.

Et nihilominus in Apocalypsi cap. 6. juxta veriorem expositionem, in apertione sigilli quarti, ubi dicitur: *Et ecce equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi Mors, & Infernus sequebatur eum: & data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & bestiis terræ*: Mahumetus omninò præsignatur, illiusque bestialis superstitio, quæ mortem intulit non tàm temporalem, quàm æternam, aperuitque Tartarum universo orbi adeò ingenti ruina, ut major nulla deinceps futura credatur, nisi sub Antichristi tyrannide, de qua statim in eodem capite mentio habetur. Videtur autem Sanctus Paulus in epistola 2. ad Thessalonicenses, cap. 2. hoc ipsum innuisse, cùm scripsit, neque Antichristum, neque supremum mundi diem venturum, nisi priùs advenisset *discessio*, Græcè *ἀποστασία*: *Nisi venerit*, (inquit) *discessio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis*. Consensere prisci Patres, per discessionem, seu apostasiam, generalem à Romano Imperio gentium rebellionem esse intelligendam. Idem sentiunt recentiores: sed addunt, sub hoc nomine comprehendi etiam, & quidem præcipuè, à Romano Pontifice, & à Catholica, & Christiana fide discessionem, quam nemo hactenus ita minatus est, ut Mahumetus, & Mahumetismus.

Concedimus porrò Adversario; si Mahumetus verax Propheta fuisset, & opus ejus, utpotè rectum, à Deo emanasset, præmittenda fuisse de eo in Sacris literis vaticinia, quemadmodum de Christo præmissa fuere. Sed cùm hæc nullibi reperiantur, retorquemus contra Moslemos argumentum, inferentes, Mametum nullo modo verum Prophetam fuisse, nec Legem, aut Religionem bonam promulgasse. Quòd verò hujusmodi vaticinia extiterint quidem, sed à Judæis, & Christianis sublata fuerint, jam suprà nullo modo fieri potuisse demonstravimus.

APPEN-



APPENDIX

Vaticinia alia, Prognostica, ac Testimonia, quæ pro Mahumeto, ejusque Secta proferunt Moslemi extra Sacras Scripturas.

PRæter superiùs allata vaticinia, quæ Mahumetani ex utroque Testamento producunt, & vel depravata, vel falsa, & commentitia esse convincuntur: proferunt iidem ingentem farraginem prædictionum, signorum, prognosticorum, ac testimoniorum ex diversis Auctoribus, præsertim Judęis, & Christianis, ad majorem fidem Prophetæ suo conciliandam, & ad superstitionem illius magis corroborandam, & constabiliendam.

Primò: in antiquissimo Codice M. S. ex Bibliotheca Eminentissimi Cardinalis Camilli de Maximis, qui nunc in insigni Bibliotheca Sacri Collegii de Propaganda Fide Romæ asservatur, legimus, Angelum Gabrielem Mahumeto apparuisse, eique dixisse, se ignorasse nomen suum per spatium decem millium annorum, postquam creatus fuerat: tunc enim audivit primò, se vocari à Deo nomine Gabrielis, & juberi sanctificare ipsum Deum: id quod ipse fecit per alia decem millia annorum. Post quæ audivit divinum, præceptum, ut eumdem glorificaret: idque fecit per alia decem millia annorum. Pergit Auctor, seu potiùs Gabriel: قال لي يا جبرايل صلي على
محمد فصليت عليك يا محمد عشرة الاف عــام.
فقال لي إتحب ان تراه وتنظر اليه. فقلت بلى يا
رب. فامر فكشف لي عن سبعين حجابا فنظرت
الي ثلثة منابر من نور وعليها ثلثة اشخاص فعلمتك
من بينهم فنادانى ربي يا جبرايل الا تنظر اليــه
جالسا بين وزرايه يعني ابابكر وعمر رحم اللــه
عليهما. *Dixit mihi Deus: O Gabriel, ora pro Mahumeto. Ego verò oravi pro te, ò Mahumete, per decem millia annorum. Dixitque mihi rursum: Cupisne videre eum, eumque cognoscere? Respondi: Utique Domine mi. Jubente Deo, sublata sunt mihi septuaginta velamina: & vidi tres sedes ex luce, & super eas tres personas, & cognovi te esse unam ex illis. Tunc advocans me Dominus meus, dixit mihi: O Gabriel, videsne illum sedentem inter Consiliarios suos? per hos autem significabat Abubacrum, & Omarem, quorum misereatur Deus.*

Nolui hìc, quemadmodum neque in sequentibus narrationibus, seu fabulis, omnia Arabicè referre, ne nimis exturgescat liber: sed tantummodo ea, quæ magis notabilia judicavi. Porrò non est hìc opus argumenta multa congerere, ad commentum tàm insanum, ac ridiculum refutandum. Quis enim non rideat, audiens, Gabrielem quadraginta millibus annis ante Mahumetum, nomen suum ignorasse per decem millia annorum; & Mahumetum ipsum per tot millia annorum, antequam nasceretur, in Cœlo cum Abubacro, & Omare fuisse? Addit monstro monstrum Joseph filius Abdolatiphi Scriptor insignis inter Mahumetanos, allegatus à Gabriele Sionita, & Joanne Hesronita, doctissimis Maronitarum: Nimirum: *Mahumetum, dum ita in Cœlo moraretur, antequam in terra appareret, cœpisse quondam Thronum Dei circumire. Quo tempore Deus conversus respexit eum: ille verò ex timore ac pudore in sudorem erupit. Cùm autem digito à fronte sudorem abstersisset, sex illius guttæ extra Paradisi septa decidere: ex quarum una rosa germinavit; ex altera oriza: & ex aliis, quatuor Mahumeti sodales:* adeò delirant, & insaniunt vel doctissimi Mahumetanorum.

Secundò. In libro اعلام الهدي, *de signis directionis*, cap. 3. sect. 1. ita legimus: وفي كتـــاب
دلايل النبوة حدثنا الحافظ باسناد ذكره عن ابراهيم
ابن محمد بن طلحة قال: قال طلحة ابن عبد الله
حضرت سوق بصري فاذا راهب في صومعته يقول
سلوا اهل هذا الموسم افيهم من اهل الحرام. قال
طلحة قلت نعم انا. قال هل ظهر احمد بعد: قال
قلت ومن احمد قال ابن عبد الله بن عبد المطلب
هذا شهر الذي يخرج فيه وهو الانبيـــآء
مخرجه من الحرام ومهاجره الي نخـــل وحـــرة
وســـــباخ. &c. *In libro demonstrationum propheticæ, narravit nobis Alhaphedh in allegationibus suarum narrationum ex dicto Ebrahim filii Moham-*

hammad filii Talhæ, dicens: Dixit Talha filius Abdallah: Ego interfui in foro Bofræ, vidique Monachum intra fuum cœnobium, qui dixit: Interrogate hos negotiatores peregrinos, utrum fit inter eos aliquis Meccanus. Ego verò refpondi (inquit Talha:) Ego fum Meccanus. Tunc Monachus ait: Apparuit ne adhuc Ahmed? Ego verò: Quis eft, inquam, Ahmed? & ille: Filius eft Abdallah filii Abdalmotalleb. Hic eft Menfis, quo adventurus eft in Mundum, & ipfe erit ultimus Prophetarum. Egreffus ejus erit è Mecca: & emigratio ejus erit in Naged, & Horrat, & Sebach. Pergit Talha dicens, fe ftatim profectum fuiffe in Meccam, & ibi refciviffe, jam apparuiffe Mahumetum, & cœpifse prophetare, & nonnullos illi adhæfiffe, ejufque doctrinam amplexos fuiffe.

Erat Monachus hic procul dubio Chriftianus, quemadmodum alii Monachi, quos Mahumetani fingunt prævidiffe, ac prænunciafse Prophetę fui adventum: vel poftquam advenerat, illum ut Prophetam agnovifse, ac fecutos fuifse. Atqui, cùm inter Chriftianos, five anteriores, five pofteriores Mahumeto, nulla unquam fuerit de eo talis notitia, qua crederetur mittendus, vel miſsus à Deo ad novam Religionem conftituendam: imò nullus unquam de eo, antequam oriretur, cogitaverit, aut fomniaverit: patet, omnia hæc, quę de Chriftianis Monachis referuntur, efse vel figmenta, ac mendacia, vel ludibria: quia fcilicet per Magicas artes quidam de eo aliquid præfagiverint, aut divinaverint.

Tertiò. Profertur lux quędam prodigiofa, quam fabulantur Moslemi pofitam à Deo in vultu Adæ, ad omnes ejus nepotes per lineam Ifmaelis translatam fuifse, tanquam perpetuum teftimonium adventus Mahumeti, atque in eo tandem fixam conftitifse. Longiffimas de portentofa hac luce nugas Moslemi congerunt. Referam hìc præcipua, quæ fcripfit Mohammed Abul-Hafan, cognométo البخاري *Albocharius*, in Libro الانوار *Splendorum*, ex traditione Ebnol-Abbai filii Abdallah: Vaheb filii Mombah: Ebn-Abbas, & aliorum inter Moslemos propè divinæ auctoritatis: لما اراد الله تعالي ان يخلق سيد واشرف الاولين والاخرين محمدا من امر طاوس الملايكة وهو جبرايل ع م ان ياتيه بالطينة: فهبط جبرايل وملايكة الصفيح الاعلى وحملت العرش فقبضوا قبضة تربة رسول الله من تربة نقية طاهرة فعرج بها الروح الامين فغمسها في عين السلسبيل حتى بقيت كالدرة البيضاء وكانت تغمس في نهر من انهار الجنة وتعرض على الملايكة فتشرق انوارها فتستقبلها الملايكة بالتحية والاكرام وكان يطوف بها جبرايل في صفوف الملايكة فاذا نظروا اليها قالوا الهنا وسيدنا ومولانا ان امرتنا بالسجدة سجدنا فعرفت الملايكة فضلها قبل ان يخلق ادم ع م. فلما خلق ادم سمع في ظهره نشيشا كنشيش الطير وتسبيحا وتقديسا فقال ادم يا رب ما هذا التسبيح فقيل يا ادم هذا تسبيح محمد العربي سيد

الاولين والاخرين السعيد من اطاعه وتبعه والشقي من خالفه فخذ يا ادم بعهدي ولا تودعه الا في الاصلاب الطاهرة قال ادم سمعت واطعت وقبلت العهد والميثاق ولا اودعه الا في الاصلاب الطاهرة من الرجال والارحام الزكية من النساء الطاهرات العفيفات الحافظات: فقال ادم يا رب لقد زدتني بهذا المولود شرفا وبهاء: قال ولم يزل نور النبي من في غرة ادم كالشمس ودوران الفلك او كالقمر في ليلة البدر فقد نارت منه السموات والارض والسرادقات والعرش &c.

Cùm vellet Deus creare Mahumetum Dominum, & Principem Primorum, & Noviffimorum, præcepit Gabrieli pavoni Angelorum, ut lutum fibi afferret. Defcenditque Gabriel, & Angeli fupremi ordinis; & portaverunt Thronum; Et acceperunt pugillum pulveris puri, & mundi ex loco, in quo fepeliendus erat Mahumetus. Afcenditque cum eo Gabriel, & lavit eum in fonte Salfabil, itaut remaneret ficut margarita candida: & lavabat fe in aliquo ex fontibus Paradifi, & oftendebat fe Angelis; & evibrabat ex fe fplendores: & falutabant eam Angeli, cum honore, & veneratione. Et cùm Gabriel circumferret eam per ordines Angelorum, ipfi illam afpicientes, dicebant: O Deus nofter, & Domine, atque Here nofter, fi jubes, adorabimus eam. Et cognoverunt Angeli excellentiam ejus, antequam crearetur Adam. Cùmque hic creatus fuiffet, fenfit in humeris fuis ftrepitum velut garritum avium laudantium, & fanctificantium Deum. Dixitque Adam: O Domine mi, quænam eft hæc laudatio? cui refpondit Deus: Hæc eft laudatio Mahumeti Arabis, Domini Primorum, & Noviffimorum. Beatus qui obedierit ei, & fecutus fuerit eum: & infelix, qui adverfatus fuerit ei. Accipe igitur, ò Adam, hoc, quod tibi concredo (nempe pulverem illum candidum) cum pacto, ne depofites illud, nifi in lumbis puris. Refpondit Adam: Audivi, & obediam, & promitto, me obfervaturum pactum tuum, non depofitandi hoc, nifi in lumbis puris virorum, & in uteris mundis mulierum caftiffimarum: tibique gratias ago, quòd me hoc munere tàm fplendido, ac nobili fœcundafti. Numquam igitur receffit lux Prophetæ Mahumeti à facie Adam, fed femper refplenduit in ea ficut Sol, aut circulus Firmamenti, vel Luna plena: itaut refplenderent ex ea Cœlum, & Terra, & Thronus Dei, cum velaminibus ante ipfum oppanfis. Pergit Fabulator: Cùm Heva peperiffet Seth, Gabriel pofuit inter eam, & Diabolum velamen lucis adeò craffum, ut quingentorum annorum iter craffitudo illius occuparet; itaut non poffet Diabolus intueri Seth, ufque ad ætatem feptem annorum. Et cùm vellet Adam eidem Seth legare pretiofum illud depofitum lucis, obtinnit, ut id fibi liceret, facultatem à Deo: confectumque eft de hoc Inftrumentum coram teftibus Michaele, & Gabriele, & fexaginta millibus Angelorum, qui propterea è Cœlo defcenderant in terram. Signavit Gabriel anulo fuo fcripturam, eamque tradidit ipfi Seth: ftatimque apparuit lux illa, quæ fuerat in vultu Adam, in facie ejus, & radios fuos ufque ad Cœlum jaculabatur. A Seth tranflata eft cum iifdem folemnitatibus ad Enos: & ab eo ad Cainan: & ita ab alio ad alium per propagationem

gene-

generationis uſque ad Haſem Mahumeti progenitorem, qui vultus ſui luce loca omnia, in quibus erat, replebat; & quacumque tranſiret, nullus erat lapis, aut gleba, à quibus his verbis non ſalutaretur: ابشر يا هاشم فانه سيظهر من ذريتك اكرم الخلق على الله تعالى واشرف العالمين: *Lætare, ò Haſem, quia apparebit ex generatione tua honoratiſſimus omnium creaturarum apud Deum Excelſum, & nobiliſſimus omnium ſæculorum*. Pervenit autem fama ejus ad Regem Æthiopię, & ad Imperatorem Romanorum: obtuleruntque ei filias ſuas in conjuges, ut lucem illam mirabilem hæreditario jure obtinerent. Cognoverant enim ex verbis Monachorum, & Sacerdotum ſuorum, lucem illam eſse Mahumeti Legati Dei. At verò recuſavit hoc Haſem; maluitque fœminam ex gente ſua, quæ Salma vocabatur, accipere. Judæi autem intelligentes ex Pentateuchi oraculis, Haſem eſſe illum, ex quo Mahumetus, qui ipſorum pernicies futurus eſset, oriturus erat; cædem illi moliti ſunt, adjutore Diabolo; ſed cum magno eorum, & ipſius Diaboli malo illorum aſtus ſucceſſit. Ubi verò Salma Haſemo nupſit, انتقل النور الذي كان في وجهه الي سلما فزادت حسنا وجمالا ... وشاع حسن سلما الي جميع الافاق وكان اذا مشت يناديها الشجر والمدر والحجر بالتحية والاكرام وتسمع قايلا يقول من يمينها السلام عليك يا خيرة النسوان . فاذ نظرت حجاب من نور قد ضرب عليها من البيت الي السماء وحجب الله عنها الشيطان فولدت يوميذ شيبة وقامت من وقتها وساعتها: *translata eſt lux, quæ erat in facie ejus ad illam, & aucta eſt pulchritudine, & decore: itaut pervenerit fama pulchritudinis ejus ad omnes fines terræ. Cùm ambularet, arbores, & glebæ, & lapides cum honore, & reverentia ſalutabant illam, dicentes: Pax ſuper te, ò pulcherrima mulierum. Ecce autem vidit velamen factum ex luce poſitum ſuper ſe, & pertingens uſque ad Cælum, quo Deus Satanam ab ipſa cohibuit: peperitque eadem die Scioaibum: ſtatimque à partu ſurrexit, & dimiſit eam*. Refert deinde, quomodo lux illa tranſierit in Scioaibum, cujus vultum triplici involucro pater contexit, ne ſplendor erumpens proderet illum Judæis. Nec tamen potuit eos latere; quamobrem conati ſunt puerum occidere: ſed Deus divinitùs illum ab eorum manibus liberavit. Demum lux illa ad Abdallah Mahumeti genitorem tranſlata eſt, & ab eo in Amenam ejuſdem Mahumeti matrem tanto cum ſplendore, ut palatia, ac turres Urbis illuminaret. Cùm autem tempus nativitatis Mahumeti perveniſſet, miſit Deus Gabrielem cum centum millibus Angelorum per omnes terrarum orbis regiones, quo univerſis mortalibus adventum illius annunciaret.

Hæc lux tàm magna adeò manifeſtam facit vanitatem totius hujus narrationis, ut nulla neceſsaria ſint argumenta ad illam impudentiſſimi mendacii convincendam. Fieri ne poteſt, ut res tàm nova, tàm prodigioſa, tàm admirabilis, ab Adam ad Mahumetum uſque protracta, per ſpatium ſcilicet ſuprà quinque millium annorum; & quam Æthiopum Reges, & Romanorum Imperatores, ac totus propè terrarum orbis reſcivit, nullum à ſacris, vel profanis Scriptoribus, niſi à Mahumetanis teſtimonium h[abuerit]? Quis niſi amentiſſimus, ac ſtolidiſſimus credat, in luce tàm clara, quæ per tot ſæcula, & ætates perſeveravit, homines omnes cæteros talpas fuiſse, Mahumetanos ſolos lynceos oculos habuiſse?

Quartò. Certiſſimæ fidei dogma eſt apud Moslemos, ſub ortum Mahumeti Dæmones omnes ab orbibus Cœleſtibus, in quibus ad furtim audiendum Angelorum, qui Divinas revelationes ſibi mutuò communicabant, colloquia reſidebant, ejectos fuiſse à Deo flammis, ſeu exhalationibus illis, quas Meteorologi ſydera diſcurrentia, ſeu volantia, vel ſtellas cadentes juxta diverſos earumdem motus appellant: quæ tunc primùm apparere, viderique cœperunt. De hujuſmodi prodigio fit mentio in ipſo Alcorano, Sura 72. quæ inſcribitur الجن *Genii* §. 8. ubi Dæmones ipſi ita loquentes inducuntur: وانا لمسنا السما فوجدناها مليت حرسا شديدا وشهبا وانا كنا نقعد مقاعد للسمع فمن يستمع الان يجد له شهابا رصدا. *Nos sanè tentavimus propiùs ad Cælum accedere*. (Explicat Gelal. رمنا لستراق السمع منها: *cupientes furtim audire ex illis revelationes Angelorum*:) *ſed invenimus illud plenum cuſtodia valida*: (Gelal. من الملايكة *Angelorum*:) *& flammis ſcintillantibus* (Gelal: نجوما محرقة وذلك لما بعث النبي: *ſtellis comburentibus*: *& hoc poſtquam miſſus eſt Propheta Mahumetus*.) *Et nos quidem ſedebamus in quibuſdam ſedibus* (Gelal. قبل مبعثه: *ante miſſionem ejus*) *ut audiremus revelationes Angelorum. Sed nunc, qui tentat accedere ad audiendum, reperit ibi flammas cuſtodes*: ideſt Angelos, qui evibrant in illum flammas. Et Sura 37. الصافات *Ordinatrices*, ita fingitur Deus loqui: انا زينا السما الدنيا بزينة الكواكب وحفظا من كل شيطان مارد لا يسمعون الي الملاء الاعلى ويقذفون من كل جانب دحورا ولهم عذاب واصب الا من خطف الخطفة فاتبعه شهاب ثاقب.

Nos certè Stellarum ornamento Cælum hoc decoravimus, quod Terræ imminet; & cuſtodiam appoſuimus ad arcendum ab eo omnem Satanam rebellem, ne audire fas ſit illi Principes ſublimes: undique enim flammis appetuntur, & in pœnam perpetuam incurrunt: excepto quòd ſemel unus ex ipſis furtim audivit, & raptim aliquid: ſed ſtatim inſecutus eſt eum flamma penetrans. Fuit hic, juxta Gelalem, omnium Dæmonum maximus. Addit Jahias filius Salam in expoſitione horum verborum, ſe audiviſſe à quodam Abdalſamed, quod ipſe audiviſſet à quodam Dæmone nomine Aburagia hæc verba: قبل ان يبعث النبي ما نري نجوما يرمي فبينما نحن ذات ليلة اذا النجوم قد يرمي بها قلنا ما هذا الامر قد حدث فجانا ان النبي ع م بعث:

Ante-

Antequam mitteretur Propheta Mahumetus, nos non videbamus stellas ullas evibrari. Verùm dum nocte quadam simul essemus, ecce stellæ cæperunt evibrari. Tunc diximus: Quid est hoc? certè hæc res de novo accidit, eodemque tempore audivimus, jam missum fuisse Prophetam Mahumetum. Addit Albocarius part. 6. Dæmonem quemdam dixisse Zarkæ Reginæ Arabiæ Felicis, quæ erat famosissima præstigiatrix. لقد كنا نصعد الى السموات السبع ونسترق السمع الى ان بعث المسيح ابن مريم فطردنا من اربع سموات فلما كان فى هذه الايام طردنا من السموات كلها وسمعنا مناديا ينادي فى السموات العلى ان الله عز وجل يريد ان يظهر رسوله وحبيبه ليكسر الاصنام ويظهر عبادة الرحمن. *Olim nos per septem Cælos omnes ascendebamus: & furtim audiebamus divinas revelationes, donec missus est Christus filius Mariæ: tunc verò è quatuor Cælis ejecti sumus. Verùm his diebus ex omnibus Cælis expulsi sumus: vocemque ex altissimo Cælo hanc audivimus: Deus Potens, & Gloriosus vult manifestare Legatum suum, & Dilectum suum, ut confringat Idola, & Miseratoris cultum edoceat.*

Mira est crassities, & hebetudo Mahumeti, & Mahumetanorum, dum credunt, Angelos unius Cœli superioris communicare, seu revelare divina mandata Angelis Cœli inferioris per voces corporeas, quas Dæmones in iisdem Cœlis latitantes furtim possint audire. Ut enim Angeli sunt substantiæ spirituales, ita spiritualiter operantur, & inter se loquuntur non per voces externas, sed per actus voluntatis, & intellectus. Ut verò concedamus Mahumetanis id, quod ipsi putant, Angelos aliquam tenuissimam ex igne corporeitatem habere, ac propterea materialibus vocibus uti: cùm ab uno Cœlo ad aliud infinita sit quodammodo distantia, vix credi potest, vocem Angeli superioris Cœli ad Angelum inferioris posse pervenire; nisi fortè ille ad hunc descendat, propiusque illum in aurem alloquatur; quo pacto Dæmones remotiores non possent eorum voces audire. Verùm quidquid sit de hoc: quis risum teneat, dum audit, exhalationes illas, quas per aerem sæpè discurrere videmus, & sydera volantia, vel stellas cadentes appellamus, tunc primùm apparere cœpisse, cùm Mahumetus advenit: & tunc à Deo creatas fuisse, ut iisdem Angeli Dæmonas invaderent, atque ex ordinibus Cœlestibus, in quibus residebant, exturbarent. Ahmedus filius Abdal-halimi in sua apologia pagina mihi 353. ad asserendam figmenti hujus veritatem, ita paralogizat. Mahumetus legebat hæc, quæ in Alcorano continentur, coram multis hominibus, nullusque ea negabat, nec in controversiam vocabat. Quòd si anteà vidissent sydera illa per Cœlum discurrere, manifesti mendacii convincere illum potuissent; & id tantò libentiùs fecissent, quantò illi infensiores erant, eumque ut falsum Prophetam existimabant. Sed facilè respondetur, vel falsum esse, quòd Mahumetus hæc legeret Meccanis, vel aliis: vel hinc argui posse, quàm crassi, & rudes essent illi, quibus hæc legebat, qui tamen fortassè ob timorem non audebant Mahumeto contradicere in iis, quæ manifestè falsa esse cognoscebant.

Cæterùm quòd flammæ illæ volantes, tàm ante Mahumetum, quàm post Mahumetum semper eodem modo in aere apparuerint, certissimum est apud omnes mortales: nec nisi stultissimus, & ignarissimus potest de hoc dubitare. Quamobrem Virgilius lib. 1. Georgicon cecinit:

Sæpè etiam stellas, vento impendente, videbis
Præcipites Cælo labi, noctisque per umbras
Flammarum longos à tergo albescere tractus.

Et Aristoteles Meteor. lib. 1. cap. 4. & 5. fusè disserit de hujusmodi stellis volantibus, tamquam de re frequenti, communi, & omnibus nota. Neque Ahmedus ipse ausus est negare, etiam ante Mahumeti adventum visas fuisse hujusmodi exhalationes: ita enim scribit: وقد ظن بعض الناس ان الشهب لم يكن يرمى بها قبل ذلك الحال. والصواب انه كان الرمى بها كما هو الان احيانا كما ثبت في صحيح مسلم. *Porrò opinati sunt nonnulli, has flammas nunquam ante hoc tempus visas fuisse. Sed verius est, anteà etiam aliquando apparuisse, eo modo, quo nunc videmus: quemadmodum asseritur in Sahiho Moslemi.*

Certissimum est prætereà, flammas prædictas in orbibus cœlestibus non gigni, quemadmodum Ahmedus ipse fatetur: sed in secunda aeris regione, remotissimè ab infimo Cœlo, ad quod, certum est, eas non posse pertingere: imò plerumque non sursum, sed obliquè, & in transversum moventur; & aliquando etiam deorsum feruntur, ut asserit Aristoteles loco citato his verbis: *Aut in sublime fertur, vel ad latus: sed ferè ad latus, quòd duobus motibus, vi deorsum, natura sursum feratur: omnia enim talia per diametrum ferri solent. Itaque Stellarum, quæ trajiciuntur, motus, inflexus & obliquus ferè existit.* Quomodo ergo sine risu audiri potest hæc meteora invehi sursum ad feriendos, ac depellendos Dæmonas, qui in orbibus cœlestibus, & ab aere, & inter se longissimè dissitis resident, ne Angelorum colloquia possint audire? Hùc accedit, flammam illam, utpote corpoream nullam actionem habere posse in Dæmonas, qui sunt substantiæ spirituales. Quòd si etiam corporeitatem aliquam cum Moslemis illis tribueremus, cùm tamen exhalatio illa sit tenuissima, statimque evanescat, non videtur aliquam vim habere posse ad illos comburendos, quemadmodum falsò existimavit celeberrimus inter Moslemos Ebn-abbas, qui ut refert Jahias in expositione Suræ 37. Alcorani dixit Auditoribus suis: اذا رايتم الكوكب قد رمى به فتوارى فانه يحرق ما اصاب ولا يقتل. *Cùm videritis stellas in Cœlo evibrari, statimque evanescere: scitote, eas solùm comburere eum, quem feriunt, non tamen occidere.*

Puto hoc totum figmentum inde ortum habuisse, quòd Deus, ut habetur in Genesi cap. 3. ejectis è Paradiso Protoplastis, *collocaverit ad ingressum illius Cherubim, cum gladio flammeo, atque versatili, ad custodiendam viam ligni Vitæ.* Putant enim Mahumetani, Paradisum non in terra, sed in Cœlo fuisse.

Quintò. Albocarius in libro de Splendoribus: Auctor lib. de signis directionis, & alii Moslemi, qui de Mahumeti rebus scripsere, referunt duo de eodem Mahu-

Mahumeto vaticinia, seu testimonia. Alterum Satihi Principis Gossani in Syria: alterum Zarkæ Reginæ Jemanis, seu Arabiæ Felicis. Tàm verò ille, quàm hæc, divinandi atque ariolandi arte excellebat, præstigiisque ad hoc dæmoniacis utebatur. De Satiho, qui verò nomine Rabia filius Mazen dicebatur, ita scribit Albocarius: فامّا سطيح فان اللـــه سبحانه خلقه قطعة لحم بلا قصب ولا عظم ولا عصب سوي جمجمة وكان يطوي كما الثوب من اسفله الي التراقي ثم ينشر بالنهار كما ينشر الثوب ثــم يطوي بالليل ويجعل على وضمه كما يجعل اللحم على وضم القصاب. لا ينام الليــل الّا يسيرًا يقلب طرفه الي السما وينظر الي النجوم الزاهرات والافلاك الدايرات والبروق اللامعات يحمــل على وضمــه الي الامصار ويرفع الي الملوك ونواحـــي الاقطار يسلونه عن غوامـــض الاخبـــــار

Porrò hunc Satihum creaverat Deus gloriosus unum frustum carnis, sine fistulis, sine ossibus, & sine nervis, excepto cranio. Et plicabatur veluti vestis, ab imo usque ad claviculas gutturis. Deinde explicabatur, atque extendebatur in die, sicut explicatur vestis. Deinde iterum plicabatur noctu, & ponebatur super stoream suam, sicut ponitur caro super stoream lanionis. Non dormiebat noctu, nisi parum, converso semper obtutu ad Cœlum, ut inspiceret splendorem stellarum, & revolutionem orbium Cœlestium, & fulgetra micantia. Portabatur super stoream suam per varias regiones ad Reges, usque ad extremas partes terræ: & interrogabant eum de rebus occultis, maximèque reconditis. Pergit Mythologus referre, quomodo nocte quadam Satihus magnam stellarum agitationem cum flammis fumoque præter morem aspexerit; tandemque stellas omnes cadere, obscurarique viderit. Intellexit hoc signum esse adventus Mahumeti. Verùm cùm aliquantulum hæreret, scripsit ad Zarkam Reginam Jemanis in præstigiis ac magiis peritissimam, quæ hujusmodi artibus Arabiæ Felicis Regnum occupaverat. De hac ita scribit Auctor (libet enim quædam magis [illegible], Auctorum Moslemorum verbis ipsis afferre, ne quis fortè à me conficta fuisse suspicetur): وكانت حادة النظر بعيدة البصر تنظر من مسيرة ثلاثة ايام كما ينظر الانسان الذي بين يديــــــــه.

Erat acutissima visu, quamvis longè præsentia distaret: itaut res spatio itineris trium dierum remotas, tamquam præsentes intueretur. Respondit igitur Satiho, omnia illa, quæ viderat, vera ac certa esse adventus Mahumeti præsagia. Tunc ille sese ad Meccam, ubi Mahumetus proditurus erat, deferendum curavit: ubi cùm Abutalleb Mahumeti patruum, & Abd-allah ejusdem Mahumeti patrem reperisset, plura illis de eo prædixit; atque his verbis omnia conclusit: اسمه في التوراة والانجيل معروف اسمه في السماء احمد وفي الارض محمد وفي الجنة ابو القاسم. *Nomen ejus notum est in Pentateucho, & Euangelio. In Cælo nomen ejus est Ahmad; in terra Mohammad; in Paradiso Abul-Casem.* Posteà multa vaticinatus est de Aly, qui Mahumeti gener futurus erat: inter quæ, hæc notatu digna sunt: يكون لمحمد وزيرًا ويدعا بعد موته اميرًا واسمه في التوراة بريًا وفي الانجيل ايليا وعند قومه عليًا.

Erit Mahumeto Consiliarus; & vocabitur post mortem ejus summus Imperator. Nomen ejus in Pentateucho est Bary (1. Purus): *in Euangelio Addy* (1. Victor): *sed à gente sua vocabitur Aly* (1. Excelsus): deinde præcepit Satihus, ut matres omnes ad se adducerentur, inter quas Mahumeti matrem digito voceque commonstravit; habebat enim familiarem Dæmonem ex iis, qui eo tempore in orbibus cœlestibus residebant, divinasque revelationes furtivis auribus excipiebant; atque hic eidem universa revelabat. Mox Zarka quoque Regina Meccam advenit, & ea, quæ Satihus de Mahumeto & Aly prædixerat, confirmavit: tentavitque Mahumeti matrem per Tacannam ejus famulam occidere. Verùm cùm Tacanna facinus aggrederetur, subita morte extincta est: quamobrem Zarka spe sua frustrata aufugit. Satihus quoque in Syriam regressus est, ibique usque ad Mahumeti mortem moram fecit. Eodem tempore Simulacra omnia Idolorum prono ore in terram ceciderunt. Decrevit aqua lacus Sabah, & exundavit Torrens Samavah. Persarum ignes sacri extincti sunt, & Cosroæ Regia per medium disrupta est, & quatuor illius turres corruere. Quibus monstris perterritus Cosroes, Auctore Muabedano, seu Summo Sacrorum Principe, misit ad Noamanum filium Mondari (erat hic Rex Arabum, & Christianus) ut eum de his, quæ evenerant, interrogaret. Noamanus verò misit ad Cosroen Abdalmesihum nepotem Satihi, qui ab avunculo suo instructus, significavit Cosroæ prodigia illa, quæ evenerant, nihil aliud, quàm novi Prophetæ, Mahumeti scilicet, adventum significare.

Gratulamur Moslemis, Magos, ac Præstigiatores Prophetam ipsorum prænuncios habuisse: neque tamen hujusmodi nugas, ac fabulas illis probamus. Detrahunt enim omnibus fidem portentosa illa Satihi figura, & prodigiosum illud Zarkæ oculorum acumen: multòque magis impudentissimum utriusque mendacium, quo nomina Mahumeti, & Aly, in Pentateucho, & Euangelio reperiri asseruerunt.

Sextò. Auctor libri de Signis directionis cap. 2. affert id, quod tradidit Aly filius Abrahim filii Hasem, qui id audierat à patre suo, & ipse à patruo suo acceperat: fuisse scilicet in Mecca Judæum quemdam nomine Joseph, qui ea nocte, qua natus est Mahumetus, vidit stellas agitari, ac sese mutuò collidere. Quo viso dixit: هذا نبي قـــد ولد في هذه الليلة لانا نجد في كتبنا انه اذا ولد اخر الانبياء رجمت الشياطين وحجبوا عن السمــــــاء.

Hic est Propheta, qui natus est hac nocte. Nos enim invenimus in libris nostris, quòd cùm ortus fuerit ulti-

ultimus Prophetarum; lapidabuntur Dæmones, & arcebuntur ab aspectu Cœli. Mane autem facto curavit ostendi sibi puerum ea nocte natum: ejusque oculos attentè contemplatus, humeros illius detexit, viditque inter eos signum quoddam obscurum veluti nævum pilis obsitum. Id cùm vidisset, statim velut exanimatus corruit, quod Meccani cernentes, cachinnari cœperunt. At Joseph severiori vultu indutus dixit illis: أتضحكون يا معشر قريش . هذا نبي السيف ليبيرنكم و ذهبت النبوة من بني اسرائيل وهذا اخر لا بد وتفرق الناس . *Ridetisne ò Coraisitæ? hic est Propheta gladii, qui vos dispersurus, atque ad extremam perniciem adacturus est. Jam discessit prophetia à filiis Israel: & hic procul dubio est ultimus Prophetarum. Illi autem divisim discessere.*

Non est, quòd multum laboremus in hujus narrationis falsitate demonstranda. Satis enim est, si universi, qui in orbe terrarum sunt, Judæi interrogentur, utrum in libris suis, præsertim Sacris (nam hi soli intelliguntur in Alcorano nomine librorum) habeant hodie, vel unquam anteà habuerint hujusmodi prædictiones: & utrum putent, prophetiam defecisse ab ipsis, quando natus est Mahumetus, an verò sexcentis ferè annis anteà, quando scilicet natus est Christus. Nihil dico de figmento expulsionis Dæmonum ab orbibus cœlestibus: satis enim suprà de eo dictum est.

Septimò. Idem Auctor cum aliis refert testimonium cujusdam Salmanis Persæ, qui varias regiones circuivit, pluresque sapientes consuluit ينتظر قيام سيد الاولين والاخرين محمد من اربعماية سنة *expectans adventum Mahumeti Domini Primorum, & Novissimorum per spatium quadringentorum annorum.* Cùm autem à Monacho Christiano audisset, illum in Mecca esse oriturum; & à quibusdam Judæis jam ortum esse cognovisset; profectus est ad eum, obtulitque ei calathum dactylis plenum: deinde, inquit Auctor: دار خلفه فالقي رسول الله عن كتفه الازار فنظر سلمان الي خاتم النبوة والشامة فاقبل يقبلها فاسلم . *circuivit post tergum ejus: rejecitque Mahumetus ab humeris suis vestem, qua erat indutus; & vidit Salman sigillum prophetiæ, quod erat nævus niger: & accedens osculatus est illud, & amplexus est sectam illius.*

Mendacium hoc, non veram historiam esse, dubitari non potest. Si enim pro fabula omnes habent; Nestorem trecentos annos vixisse: quantò magis fabulosum censendum erit, quòd Salman quadringentos vitæ annos expleverit ea in ætate, qua hominum vita nonnisi raò sæculum unum paucis annis excedebat?

Octavò. Scribit idem Auctor, Tobbam Regem Arabiæ Felicis prædixisse Mahumeti adventum his verbis: يخرج من هذه مدينة يعني مكة نبي مهاجره الي يثرب . *Egredietur ab hac Urbe, nempe Mecca Propheta, qui emigrabit in Jathreb*, seu Medinam. Et addit, Tobbam hunc misisse plures suæ gentis, ut habitarent cum Judæis in Medina, quò Mahumetum adjuvarent, quando illùc esset emigraturus: & prætereà dixisse: شهدت على احمد انه رسول من الله باري النسم. فلو مد عمري الي عمره لكنت وزيرا له وابن عم. وكنت عذابا على المشركين واسقيهم كاس خوف وغم . *Testificor de Ahmad* (idest Mahumeto,) *quòd ipse erit Legatus Dei Creatoris Spirituum. Quòd si extendatur vita mea ad ætatem illius: ero sanè Consiliarius, & tamquam nepos illius: & afficiam pœnis Idololatras: & potabo eos calice timoris, & afflictionis.*

Reges omnes Arabiæ Felicis censebantur nomine تبع *Tobba*. Quamobrem adducitur hìc pro teste individuum vagum, quòd nullam fidem facere potest. Ego tamen suspicor, hìc innui ab Auctore Abucarbum, Asaedum, qui appellatus fuit Tobba Justus, fuitque trigesimus secundus Rex Arabiæ Felicis. Et amplexus est cum gente sua Judaismum. Verùm si hic prophetico spiritu pollebat, vel aliquid noverat de eo, quod ex libris suis finguntur novisse Judæi: nempe Mahumetum fore pestem, ac perniciem Judæorum, eosque omnes ex Arabia igni, ferroque exterminaturum; neque debuit Judaismum amplecti, neque suis præcipere, ut Medinam emigrantes, cum Judæis commercium inirent.

Nonò. Refert Abu-bacar Ahmedus filius Alhasanis Bihakiensis in libro Demonstrationibus prophetiæ: biennio post Mahumetum natum, Saiphum filium Du-jazenis, Regem Æthiopiæ dixisse Abdalmotallebo avo Mahumeti, qui ipsum inviserat: اذا ولد بتهامة غلام بين كتفيه شامة كانت له الامامة ولكم به الزعامة الي يوم القيامة. هذا حينه الذي ولد فيه اسمه محمد يموت ابوه وامه ويكفله جده وعمه وقد ولد سرارا والله باعثه جهارا وجاعل له منا انصارا. وانك يا عبد المطلب لجده بغير الكذب. فاني اجد في الكتاب الناطق والعلم السابق ان اليثرب دار ملكه فيها استحكام امره وموضع قبره *Cùm nascetur in Mecca puer, inter cujus scapulas sit nævus niger: hic rerum imperium obtinebit; & vos per eum principatum obtinebitis usque ad diem Resurrectionis. Hic est punctus temporis, in quo natus est. Nomen ejus erit Mohammad: morietur pater ejus, & mater ejus: & in tutelam suscipiet eum avus ejus, & patruus*

ejus. Natus est occultè; sed Deus mittet eum manifestè, & dabit ei ex nobis adjutores. Et tu quidem, ò Abdalmotallebe, es procul dubio avus ejus. Ego verò invenio in libro loquente, & in scientia præcedente, quòd Medina erit sedes Regni ejus: in ea erit firmamentum imperii ejus, & locus sepulturæ ejus. Hoc ubi audisset Abdalmotallebus, confessus est Regi id, quod jam evenerat domi suæ circa Mahumeti nativitatem. Rex verò confirmavit ei, hunc esse puerum illum, de quo locutus fuerat: monuitque, ut eum à Judæis custodiret, quippe hostes illius infensissimi futuri erant.

Dubitari non potest, hæc omnia fictitia esse, & chimerica. Primò enim dixerat Saiphus, se ea, quæ Abdalmotallebo manifestabat, invenisse, في الكتاب المكنون والعلم المخزون الذي اخترناه لانفسنا واخبرناه دون غيرنا *in libro occulto, & in scientia recondita, quam elegerant sibi, & aliis manifestaverant*: deinde vocat librum illum الناطق: *loquentem*: & scientiam illam السابق *præcedentem*. Porrò liber loquens non potest esse occultus: & scientia præcedens non potest esse abscondita. Omitto alias ineptias, in quibus refutandis frustrà tempus, & operam insumerem.

Decimò. Celeberrimum, ac vulgatissimum est apud Scriptores Moslemos, atque etiam apud Christianos Auctores non ignotum id, quod evenit inter Mahumetum, & Bahiram Monachum Christianum (quamvis Abulhoseinus Ahmedus filius Faresi asserat fuisse Judæum) in Syria, quò Mahumetus adhuc duodennis, vel, ut alii scribunt, vigintiquinque annos natus profectus erat cum mercatoribus Meccanis. Hanc historiam, seu veriùs fabulam his verbis à me fideliter ex Arabico translatis refert Albacarius in lib. الانوار *de Splendoribus*: *Pervenerunt* (Meccani mercatores cum Mahumeto) ad locum, in quo cœnobium erat Monachis refertum, inter quos unus erat, à cujus sententia, & imperio cæteri in rebus suis dependebant. Hic, Felix vocabatur, filius Jonæ filii Abdalsalibi; cognomen autem ejus erat Bahiras. Jam legerat libros Prophetarum, habebatque apud se librum Testamenti Jesu filii Mariæ, in quo erant epitheta Prophetæ Mahumeti. Quando verò Monachis Euangelium legebat, & ad hujusmodi epitheta perveniebat, ajebat cum fletu: O filii mei, quandonam annunciabitis mihi adventum Fausti Prædicatoris, quem Deus mittet à Mecca, gloria coronatum, nube adumbratum, qui orabit pro transgressoribus in die Resurrectionis? Diù in hoc Monachus perseveravit: quamobrem cæteri Monachi dixerunt ei: O Pater noster jam te fletibus ac mœrore enecasti causa hujus, quem tu commemoras: & fortassè prope est jam tempus adventus ejus. Respondit ille: Ita sanè: jam enim in Templo, quod Abraham construxit, apparuit: & Religio ejus apud Deum est Eslam. Verùm quandonam annunciabitis mihi profectionem ejus à regione Meccæ, cùm super eum nubes umbram effundet? Tunc cœpit ita canere: Si posset oculus meus pulchritudinem amoris mei intueri, dilargirer hominibus quidquid possidet manus mea, & quidquid possidet Spiritus meus; divitias, & omnia alia bona mea: & hoc totum parum esset præ amore meo in Ahmedum. Oravi Deum meum, ut concedat mihi propinquitatem ejus, & ut conjungat me cum propheta Mahumeto. Nec cessabat Monachus, quoties Dilecti mentionem faceret, gemitus ac fletus multiplicare; quamobrem caligaverunt oculi ejus, & crevit solicitudo, & anxietas de illo. Haud multò post prospexerunt è fenestris quidam Monachi; jamque coruscabant lumina è fronte Electi (Mahumeti) & mercatorum caterva veniebat è regione deserti; & lux splendebat, & in sublime elevabatur. Præcedebat catervam Dominus gentium (Mahumetus), super cujus caput nubes umbram effundebat. Id cùm Monachi animadvertissent, dixerunt Bahiræ: O pater noster, jam appropinquat mercatorum caterva adveniens è Mecca. At ille: O filii mei, inquit, & quoties hæc advenit? defecerunt jam oculi mei. Illi verò dixerunt: Nos lucem intuemur, quæ sese in altum extollit. Lucemne, inquit ille, intuemini? Jam discessit infelicitas, & cessavit calamitas. Deinde extulit caput in Cœlum, & ait: Deus meus, nihil mihi prodest hic Dilectus, in quo tantum crevit solicitudo mea, nisi mihi oculorum lucem restituas. Vix ita loquutus fuerat, cùm Deus illi visum restituit. Deinde dixit: O filii mei, si hic est Propheta, qui cum hac mercatorum caterva mittendus erat, assidebit sub arbore illa, quam videtis: & arbor revirescet, & proferet fructum. Et jam quidem resedit sub illa magnus Prophetarum numerus: & à tempore Jesu filii Mariæ arefacta est, nec unquam amplius reviruit. Et ex hoc puteo, in quo ex longo jam tempore aqua non fuit, emanabit nunc aqua, & ipse bibet ex ea. Haud multò post pervenit caterva mercatorum, & constitit circa Monasterium, ibique sarcinas camelorum deposuit. Mahumetus, utpote solitudinis amans, sub illam arborem sese recepit, quæ statim reviruit, ac fructus produxit. Deinde ad puteum perrexit: cùmque in illum expuisset, aquæ copiosissimæ inde emanavere. Id cùm Bahiras vidisset, dixit cæteris monachis: Hic est, filii mei, ille, quem desiderabam. Properate, parate convivium, quantum fieri possit opiparum, ut honoremur per Dominum filiorum Hasemi: ipse enim est Dominus omnium hominum, & Dæmonum: & ab eo privilegium pro omnibus Monachis obtinebimus. Pergit fabulator referre, quomodo Monachi lautissimum convivium paravere: deinde Bahiræ jussu, catervæ mercatoriæ principem invitavere. Mens autem Bahiræ erat, ut Mahumetum invitarent. Sed cùm Monachi Abugehelum omnibus corpore præstantiorem, & speciosiorem vidissent, illum invitavere. Abugehelus ob hoc tumefactus, Mahumetum ad custodiam sarcinarum reliquit, ipse verò cum cæteris ad cœnobium, & convivium cum fastu præcedens perrexit. Ubi verò accubuerunt, vescique cœperunt, Bahiras librum manu tenens, partim in illum, partim in convivas oculos defigebat. Sed cùm singulos attentiùs observaret, nullum adesse videbat, cui ea, quæ in libro scripta erant, congruerent. Quamobrem convivas interrogavit, utrum aliquis ex eorum caterva abesset. Respondit Abugehelus, remansisse puerum quemdam ad custodiendas sarcinas quarundam mulierum Meccanarum. Tunc indignatus Hamza, qui simul discumbebat, quòd Abugehelus tàm abjectè de Mahumeto loqueretur, parum abfuit, quin illum occideret. Deinde rogavit Bahiram, ut ipsi librum illum, quem manibus tenebat, ostenderet, & ea, quæ in eo continebantur, exponeret. Respondit Bahiras: In hoc libro sunt hæc, & hæc epitheta cujusdam Prophetæ Dei. His auditis dixit Abbasus, qui etiam erat inter convivas Bahiræ: O Mo-

O Monache, si eum videres, agnosceres ne illum? Utique, inquit Bahiras. Tunc Abbasus: Perge sub illam arborem, ibi enim est ille, cui hæc epitheta conveniunt. Egressus itaque cœnobio Bahiras, cucurrit eò, ubi erat Mahumetus; qui videns eum venientem, tetendit in occursum ejus; humiliterque eum salutavit, dicens: Faustè adveneris, ò Felix. Respondit ille: Salve ò Pater puerorum. Et Mahumetus: Tu quoque salve ò Magister Monachorum, qui admonitus es à Deo de missione mea in novissimis temporibus ad res mirabiles patrandas. Tunc Bahiras pronus procidit in terram, & cœpit exosculari pedes ejus, & supplex precatus est, ut veniret ad convivium. Ille verò se excusavit, eò quòd relictus esset ad custodiam sarcinarum. Sed cùm Bahiras se vadem pro sarcinis obtulisset, profectus est cum eo ad convivium. Habebat autem cœnobium duas portas: alteram angustam, alteram ampliorem. Intra angustam sacellum visebatur, in quo erant imagines quædam depictæ, & simulacra sculpta. Cùmque aliquis per portam ingrederetur, flectebat caput, ut figuras illas adoraret. Per hanc portam introduxit Bahiras Mahumetum: sed volente Deo, columnæ illius longiores factæ sunt, & porta ipsa latior, & amplior apparuit: & per eam intravit Mahumetus erecto corpore, nec sese vel tantillum inflexit. Ubi verò ad convivii locum pervenit, omnes honoris ergò illi assurrexere, & in medio ipsorum sublimiori in sede collocaverunt. Bahiras verò, circumstantibus Monachis, constitit ante eum. Hìc verò misit Deus Gabrielem, qui vestimenta à dorso Mahumeti elevans, scapulas ejus denudavit, itaut inter illas apparuerit sigillum prophetiæ, ex quo clarissima lux emicabat. Id cernens Bahiras, timore correptus, procidit in terram, illudque adoravit. Deinde elevato capite dixit ei: Tu es, tu es verè expectatus. Posteà redeuntibus reliquis ad sarcinas, soli remansere Bahiras, Mahumetus, & servus Chadigæ, nomine Meisera. Dixitque Bahiras Mahumeto: Gaude Domine mi, nam Deus humiliabit tibi cervices hominum, & omnes regiones obtinebis: & super te descendet Alcoranus, & judicio tuo omnes subjicientur. Cùmque alia plura illi prædixisset, addidit: Rogo te, Domine mi, ut mihi eleemosynæ loco privilegium concedas pro universis Monachis, quo imperes, ne tua gens eo tempore accipiat ab eis tributum. Id libenter concessit Mahumetus Bahiræ, qui deinde dixit servo Chadigæ: O Meisera, salutem plurimam impertire Dominæ tuæ, & certiorem fac eam, quòd ipsa acquisivit gratiam Domini omnium creaturarum: & tandem præcepit ei, ut caveret Mahumeto à Judæis hostibus ejus, dum moram traheret in Syria, donec in Meccam reverteretur.

Hoc ferè totum refert Mohammedus filius Isaac filii Jaser: sed asserit contigisse anno ętatis Mahumeti duodecimo, cùm duxit eum secum Abutallebus patruus ejus in Syriam. Ejusdem sententiæ est Aly filius Hoseini Masaudiensis, qui etiam addit, Bahiram in libris Christianorum Sergium appellari. Gennabius celebris inter Mahumetanos Auctor, scribit, non solùm Bahiram, sed etiam duos alios Monachos, quorum alter نسطور *Nestorius*; alter عداس *Addas* appellabatur, Mahumeto testimonium perhibuisse. Masaudius etiam, pro Bahira ponit Nestorium, fortasse, quia, ut scribit Georgius Monachus Arabs, fuit Nestorianus, & errores suos Mahumetum, adhuc idololatram edocuit. Quidam volunt diversam fuisse profectionem Mahumeti duodennis, vel, juxta Gregorium Abulpharegum, novennis in Syriam cum Abutaleb patruo suo: & cum in eandem venit, jam viginti quinque annos natus cum Meisera ad negotia Chadigę curanda. Abunazar in unam confundit utramque profectionem, vel facit unam tantùm, in qua hoc evenisse narrat. *Die quadam egressus Mahumetus cum Abubacro, & Meisera, perrexit, ut videret festivam quamdam Judæorum Panegyrim. Et ingressus Synagogam, convertit oculos ad lampadas quasdam catenis appensas, & statim catenæ omnes disruptæ sunt. Propterea timore correpti Judæi, dixerunt Sapientibus suis: Quodnam est hoc signum? at illi responderunt:* انا وجدنا في التورة انه ياتي في اخر الزمان نبي اسمه محمد وانه اذا حضر في عيد اليهود يظهر في هذة العلامة فلعله قد حضر اليوم فاطلبوه فقالوا لو وجدناه لقتلناه: *Nos invenimus in Pentateucho, quòd veniet in ultimis temporibus quidam propheta, nomine Mahumetus, qui cùm intererit festivitati Judæorum, manifestabitur per hoc signum: & fortè hic adest hodie: quamobrem perquirite eum. At illi dixerunt: Si invenerimus eum, profectò occidemus eum.*

Sunt ex Nostris, qui negent, vel in dubium revocent hanc profectionem Mahumeti in Syriam; inter quos est Erpenius Orat. de lingua Arabica: credo, quia tantam Mahumetanorum Scriptorum varietatem, & inconstantiam in ea referenda invenerunt: ego verò neque illam negare ausim: neque renuerim credere, fuisse Bahiram illum Monachum Nestorianum, & cum Mahumeto commercium habuisse; vel aliquid utrique commune fuisse. Non tamen puto, illum esse eumdem ac Sergium Monachum, quemadmodum censet Ismael filius Aly: quamvis & hic magnus Mahumeti adjutor fuisse communiter existimetur. Et licet gravissimorum Auctorum ferat opinio, Bahiram, Nestorianum, vel Jacobitam fuisse; & unà cum Sergio, aliisque scelestis Sycophantis partim Judæis, partim Christianis, & præsertim Arianis, teste Sancto Joanne Damasceno, in Alcorano consarciminando Mahumeto adjutorem fuisse: nihil tamen vetat, quin Sanctus aliquis Monachus (quicumque tandem ille fuerit) futuri Imperii magnitudinem & victoriarum felicitatem Mahumeto per prophetiæ spiritum prędixerit: quemadmodum Jeroboamo homini impiissimo Israeliticum Regnum prędixit Propheta Dei Abias Silonites lib. 3. Reg. cap. 12. atque illud pro Monachis privilegium verè obtinuit, sicut ab eodem Mahumeto Monachi Sanctę Catharinæ Montis Synai obtinuisse feruntur, ex quibus unus Imperium illi, & futuram magnitudinem dicitur prędixisse: & fortasse fuit Monasterium illud Bahirę hoc ipsum Sanctæ Catharinæ. Hoc, ut puto, dedit ansam toti fabulæ hactenus expositæ circa Mahumetum, & Bahiram. Illud nimirum usu venit, ut supra rei alicujus veræ fundamentum plurima figmenta, & mendacia construantur. Porrò quando in hac historia nihil aliud esset, quod eam fabulosam, & mendaciis plenam probaret: satis esset illud, quod tàm fidenter asseritur, esse in Pentateucho, & Euangelio epitheta illa, & oracula, quæ de Mahumeto referuntur, & præsertim hæc, quæ in Euangelio legit Hamzæ Bahiras: هذا سفر فيه صفة النبي من لا بالطويل شاهق

شامق ولا بالقصير لاصق معتدل القامة بين كتفيه علامة تظله الغمامة يبعث من تهامة شفيع العصاة يوم القيامة *In hoc libro sunt epitheta prophetæ à Deo benedicti: Statura ejus neque justo altior, neque humilior erit: sed habebit omnimodam proportionem. Signum inter humeros habebit: obumbrabit enim nubes: mittetur ab Urbe Mecca: intercedet pro transgressoribus in die Resurrectionis.* Hæccine sunt, vel fuere unquam in Euangelio? Et quis fidem ullam habeat tàm impudenter mentienti?

Undecimò. Refert idem Albacarius, Sacerdotem quemdam Judæorum, dum cum Chadige, quæ erat inter Meccanas nobilissima, & in ætatis flore maritum amiserat, familiariter versaretur, Mahumetum adhuc adolescentem, qui fortè inde transibat, advocasse, eique dixisse: يا فتى اكشف لي عن بطنك: *O adolescens denuda mihi corpus tuum.* Quod eùm ille fecisset, رأى الحبر خاتم النبوة فدهش لذلك, *vidit Sacerdos sigillum prophetiæ, & attonitus hæsit.* Cùm autem videret Chadige id, quod Sacerdos faciebat, dixit ei: Si viderit te patruus ejus ita illum contrectantem, magnum procul dubio malum reportabis: sedulò enim illum à Judæis tuetur. Verùm Sacerdos sanctè juravit Chadigæ, nullum Mahumeto posse nocere: esse enim Prophetam illum, qui in novissimo tempore mittendus erat: & beatam fore fœminam illam, omniumque fœminarum felicissimam, quam ille sibi conjugio copulasset. Hæc Sacerdotis verba magnum amoris incendium in Chadige erga Mahumetum excitavere: cùmque is discessisset, multa circa eum curiosiùs à Sacerdote perquirebat. Ille verò, ut fœminæ amorem erga adolescentem magis excitaret, in illius laudes copiosiùs se effudit, & inter alia dixit: وجدتُ صفاته في التوراة وانه مبعوث في اخر الزمان: يا خديجة هو النبي بلا شك كذا قد قرأتُ في الانجيل سوف ياتي من الاله بوحي ثم يخصه الله بالتنزيل ويحوز ذات الفخار فيمضا في الورى شامخاً على كل جبل *Inveni prædicata ejus in Pentateucho, & quòd ipse mittendus sit in fine temporum. O Chadige, hic est Propheta sine dubio. Ita ego legi in Euangelio. Revelationibus divinis honorabitur: præterea speciali nota eum Deus insignibit per missionem Alcorani: & excedet omnem gloriam: & reputabitur inter omnes creaturas omni monte sublimior.* His auditis, adeò crevit in Chadige amoris erga Mahumetum incendium, ut à Varca patruo suo facultatem petierit novi connubii ineundi, nulla tamen de Mahumeto facta mentione. Varca, qui ut scribit Auctor, كان من كهان قريش وكان قد قرأ صحف شيث وصحف ابراهيم وقرأ التوراة والانجيل وزبور داود وكان عارفاً بصفات النبي من يتزوج بامراة من قريش تكون سيدة قومها *erat unus ex Ariolis Corasitarum, & jam legerat codices Seth, & Abrahæ, & Pentateuchum, & Euangelium, & Psalmos David: & noverat epitheta Prophetæ benedicti à Deo, & quòd ducturus esset in uxorem fœminam ex Corasitis, Dominam gentis suæ*: tradidit illi chartulam, in qua verba quædam scripta erant, ut eam capiti suo dum dormitura esset supponeret. Ita enim in somnis vidisset eum, qui maritus ejus esset futurus. Id fecit Chadige: apparuitque illi dormienti Mahumetus. Quid verò eum eo sibi tunc acciderit, patruo enarravit; atque ego hìc referrem, nisi pudor me prohiberet, & timor, ne lectoris modestiam offenderem.

Satis sit rem narrasse, ut intelligant omnes quibus testimoniis Mahumetani Doctores Prophetæ sui dignitatem, & auctoritatem tueri conentur. Unum hìc adnotasse sufficiat: Sacerdotem Judæum Euangelii oraculis Mahumeto propheticum munus asserere: & ad conciliandas illius & Chadiges juveniles libidines, lenonis partes exercere.

Duodecimò. Ahmedus filius Abdalhalimi, Auctore Ebnolnaduro, affirmat, Heraclium Imperatorem insignem Astrologum fuisse: & nocte quadam eùm stellas observaret, cognovisse ex earum motu أن ملك الختان قد ظهر: *quòd Rex circumcisionis jam apparuisset*: quamobrem Imperio suo metuens ab hoc novo Rege, interrogavit suos, quænam gens circumcideretur. Cùmque audisset Judæos circumcidi, universos jussit interfici. Cùm deinde Arabem quemdam reperisset, invenit etiam ipsum esse circumcisum, & Arabes quoque circumcisione uti intellexit. Scripsit igitur hac de re Romam ad amicum suum, qui respondit, se eumdem motum Stellarum observasse, & cognovisse ex eo adventum novi Prophetæ, nempe Mahumeti.

Aliquid simile etiam nostri referunt Auctores. Et fieri sanè potuit, ut Heraclius, quippe qui jam à Catholicæ fidei puritate cœperat declinare, Magum aliquem, vel Ariolum consuleret, à quo hæc ex Dæmonis suggestu intelligeret. Neque enim ignorabat id malus Genius, cùm eo tempore Mahumetus Sectam suam, & Imperium jam dilatare cœpisset. Certum porrò est, multis hominibus tenuis etiam fortunæ, à Magis, & Astrologis Regna, & Imperia prædicta fuisse: qua ratione, modò non disquiro.

Decimoquartò. Celeberrimum est inter omnes Auctores Moslemos testimonium, quod de ipsorum Propheta dedisse ferunt Regem Æthiopiæ, qui communi Regibus illis nomine dicebatur النجاشي *Alnogiasci*; proprio autem اصحمة *Ashama*, vel اصحم *Asham*. Cùm enim, ut refert Thalebiensis in expositione Suræ tertiæ, آل عمران *De familia Amran*, quidam Mahumeti asseclæ, ut Meccanorum furorem evaderent, in Æthiopiam ad Regem prædictum transfugissent, Meccani quoque adversarii ad eos in potestatem suam redigendos, eòdem se contulere. Pervenientes igitur Mahumeti socii ad Regem, illum more solito cæterorum non adoraverunt, sed tantùm honorificè salutaverunt. Interroganti verò Regi, cur se non adorassent: responderunt; se non adorare nisi Deum: verba porrò, quibus eum salutaverant, ex monitu Prophetæ eujusdam

cujusdam veracis, quem ad ipsos miserat Deus, adhibuisse: & esse eadem, quibus sese invicem salutant Beati, qui sunt in Paradiso. Subdit Thalebiensis: فعرف النجاشي ان ذلك حـــق وانه في التوراة والانجيل. *Cognovit autem Rex hanc esse veritatem: eò quòd hoc scriptum esset in Pentateucho, & Euangelio*. Cùm verò coram Rege asseclæ Mahumeti, & Meccani eorum adversarii de novo Propheta, novaque Religione ardentiùs altercarentur, pergit Thalebiensis: امر الملك بضرب الناقوس فاجتمع كل قسيس وراهب فقال النجاشي انشدكم باللـــه الذي انزل الانجيل على عيسى أتجدون بين عيسى وبين القيامة نبيًا مُرسلاً. فقالوا اللهم نعم فقد بشرنا به عيسى وقال مَن امن به فقد امن بي ومَن كفر به فقد كفر بـــي. *Præcepit Rex, ut pulsarentur campanæ, ad quarum sonitum congregati sunt omnes Presbyteri, & Monachi, quibus dixit Rex: Contestor vos per Deum, qui demisit Euangelium super Jesum, ut dicatis mihi, utrum reperiatis inter Jesum, & inter diem Resurrectionis Prophetam ullum mittendum esse. Illi verò responderunt: Utique per Deum; jam enim Jesus annunciavit nobis hujusmodi Prophetam; & dixit: Qui crediderit in eum, jam porrò credet in me: & qui abnegaverit eum, jam porrò abnegabit me*. His auditis, interrogavit Rex Giaapharum, qui erat Princeps assecIarum Mahumeti, quidnam Mahumetus doceret. Cùmque de illius doctrina à Giaapharo instructus fuisset, rogavit eum, ut aliquid sibi legeret ex libro Alcorani, quem Mahumetus vulgaverat. At ille legit ei Suram, quæ inscribitur, العنكبوت *Aranea*; & eam, cui titulus est, الروم *Romani*. Ad quarum lectionem Rex, & qui erant cum eo, in lacrymas erupere: rogaveruntque eum, ut etiam aliquid aliud legeret. Ille verò legit Suram, quæ inscribitur. الكهف, *Spelunca*, & Suram مريم *Maria*. Cùm autem audiret Rex, quæ in hac de Jesu, & de Maria referebantur, dixit; والله ما زاد المسيح على ما يقول هذا. *Per Deum juro, Christum amplius non dixisse, quàm iste dicat*. Addit Auctor libri اعلام الهدي *De signis directionis*: Cùm legeret Giaapharus verba illa, quæ dixisse fingitur Gabriel Mariæ: وهزي اليـــك بجذع النخلة تساقط عليك رطبًا جنيًا فكُلي واشربـــي وقرّي عينًا. بكى النجاشي وقال هذا هو الحـــق *Et excute ad te truncum palmæ, nam cadent super te dactyli maturi: & comede, & bibe, & tranquilla oculum tuum: flevit Rex, & dixit: Hæc est veritas*. Idem Auctor affirmat, hunc Regem amplexum fuisse sectam Mahumetanam, & scripsisse ad Mahumetum epistolam, qua se asseclam illius profitebatur. Prætereà misisse ad eum triginta Presbyteros, ut Alcorani dogmatibus imbuerentur. Hi verò ubi Meccam pervenerunt, ut scribit Gelaleddinus in expositione Suræ المائدة *Mensa*: legit illis Mahumetus Suram يس *Jas*: quam cùm audissent, in lacrymas erumpentes, dixerunt. ما اشبه هذا بما كان ينزل على عيسى: *Quàm similia sunt hæc illis, quæ demissa sunt super Jesum!* scilicet, quæ in Euangelio continentur. Et statim in Mahumeti legem juraverunt.

Hæc omnia falsa esse, & à Moslemis conficta, ex variis argumentis colligi potest, quorum præcipuum est: quòd si Rex Æthiopum non omninò insanierat; & Presbyteri, Monachique illius non erant prorsus Scripturarum, & Christianarum rerum ignari, nullo modo dicere poterant, ea, quæ habet Alcoranus de Jesu, ejusque Matre Maria, esse vel conformia, vel similia illis, quæ in Euangelio leguntur: & hoc nihil amplius habere, quàm quod in illo continetur. Etenim ubinam in Euangelio fabulæ illæ reperiuntur, quas in Sura decima nona, quæ inscribitur *Maria*, profert Alcoranus? Legat eam, & alias, quæ hoc loco commemorantur: & videbit apertè, nihil propè esse in illis, quod cum Euangelio conveniat, imò etiam quod illi non adversetur. Deinde neque ex ullis probatis historiis, neque ex peculiaribus Æthiopum monumentis rescitum est, ullum Æthiopiæ Regem Mahumeticam superstitionem amplexum fuisse. Verum quidem est, Æthiopum Reges sæpè fuisse, & nunc etiam esse à Catholica Fide, & à Romana Ecclesia alienos: semper tamen Christianam Religionem professi sunt, quam hodie etiam illos profiteri, certum est. Porrò nullo modo credi potest, Regem illum ob tàm levia argumenta, in nescio cujus Prophetæ Arabis superstitionem ab avita Religione declinasse. Illud etiam incredibile est, Presbyteros, ac Monachos Æthiopicæ Ecclesiæ adeò ignaros, & insanos fuisse, ut per ea Christi verba Joan. cap 3. *Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum, qui me misit* (quæ verba Presbyteri, & Monachi illi satis diversè allegarunt) novum Prophetam, novamque Religionem præsignari existimarent: cùm Christiani omnes expositores, & Doctores semper crediderint, & docuerint, hìc sermonem esse tantummodo de illis, qui post Christi in Cœlum ascensionem, Vicarii, ac Ministri ejus in gubernanda Ecclesia futuri erant, & præcipuè de Sancto Petro, ejusque Successoribus. Quamobrem nullum aliquem peculiarem Christus designavit, sed generatim dixit: *Si quem misero*. Quæ verba referuntur ad ea, quæ paulò superiùs dixerat: *Non est servus major domino suo: neque Apostolus major est eo, qui misit illum*. Quibus verbis manifestè ostenditur, eos, quos Christus missurus erat, futuros esse servos, & legatos suos, seque prorsus minores, & inferiores. Numquam verò Mahumetani concedent, Mahumetum esse servum, & legatum Christi, eoque minorem, & inferiorem. Ridiculum verò est, Regem Æthiopiæ, & Proceres, ac Presbyteros, & Monachos illius, audientes sectiones illas seu Suras, quas ex Alcorano allegat Auctor, in lacrymas, ac fletus erupisse: cùm nihil in illis contineatur, quod lacrymas possit excitare: omnia quippe meræ nugæ, & quis-

& quisquiliæ sunt, quæ non lacrymas, sed risum possint commovere.

Decimoquintò, Thalebiensis in expositione Suræ de Familia Amram hæc habet: قدم الحبران من احبار الشام على النبي صلعم فلما ابصروا المدينة قال احدهما لصاحبه ما اشبه هذه بصفة مدينة النبي صلعم الذي يخرج في اخر الزمان؛ فلما دخلا على النبي صلعم عرفاه بالصفة والنعت فقالا له انت محمد قال نعم قالا وانت احمد قال انا احمد وانا محمد: قالا انا نسلك عن شي ان اخبرتنا به امنا بك وصدقناك؛ فقال سلا فقالا اخبرنا عن اعظم شهادة في كتاب الله تعالي: قال: شهد الله انه لا اله الا هو. الاية. فاسلم الرجلان. *Venerunt duo Sacerdotes Judæorum è Syria ad Mahumetum: cùmque urbem Medinam vidissent, dixit unus eorum alteri: Quàm similis est urbs ista urbi Prophetæ illius, qui venturus est in novissimo tempore. Cùm verò Mahumetum adiissent, agnoverunt eum ex epithetis, & attributis* (quæ nimirùm in Sacris eorum libris extabant.) *Dixerunt ergo illi: Es ne tu Mohammad? Respondit: Ego sum. Dixerunt ei: Es ne tu etiam Ahmad? Ille verò respondit: Ego sum Mohammad, & ego sum Ahmad. Dixerunt illi: Nos sanè interrogabimus te de una re, ad quam si nobis benè responderis, credemus in te, & dicemus te esse veracem. Interrogate, inquit Mahumetus. Illi verò dixerunt: Dic nobis, quænam sit maxima testificatio in libro Dei Excelsi. Respondit Mahumetus verba illa Alcorani: Testificor esse unum Deum, neque alium esse præter eum. Tunc duo illi viri Mahumeti sectam amplexi sunt.*

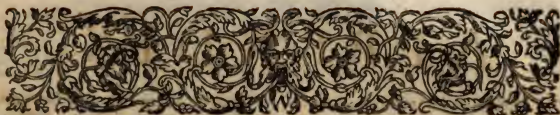
Hîc etiam fictio manifesta est. Nam neque de Medina, neque de Mahumeto poterant hi Judæi quidquam ex Sacris Scripturis rescire, cùm in illis ne vestigium quidem Medinæ, vel Mahumeti reperiatur. Neque poterant appellare *librum Dei Excelsi* Alcoranum, cùm essent Judæi, neque de Alcorano quidquam adhuc vel curarent, vel nossent.

Decimosextò. Albocarius parte 5. *Splendorum*; hoc refert prodigium ad confirmandum, Mahumetum verum Dei Prophetam fuisse. وكان بعد تزويج امنة بعبد الله ان الاحبار اجتمعوا بارض الشام وتكلموا في مولد رسول الله صلعم والدم الذي جري من جبة يحيي بن زكريا عم فلما تحققوا وعلموا انه قد قرب خروج السيف المسلول وظهرت انوارة تشاوروا فيما بينهم وعقدوا ان يصيروا الي حبر لهم في قرية من قري الاردن. *Postquam Abdhallah* (Pater Mahumeti) *in conjugem Amenam accepisset; Sacerdotes Judæorum congregati sunt in Syria, & colloquuti sunt de Ortu Mahumeti, & de sanguine, qui fluxerat ex tunica Joannis filii Zachariæ faustæ memoriæ. Cùmque certò rescivissent, illum jam natum esse, & propinquum esse exitum Gladii evaginati, & apparuisse fulgores illius: inito consilio, statuerunt ire ad quemdam ex suis Sacerdotibus, qui in Urbe prope Jordanem sita degebat.* Perrexerunt igitur ad eum, consilium petituri, quomodo possent malum evadere, quod à novo illo Propheta timebant, cujus epitheta legerant in libris suis, quòd nimirum futurus esset السفاك الفتاك; *effusor sanguinis, & victor.* Ille verò admonuit eos, nullo humano consilio impediri posse id, quod Deus de hoc homine decreverat. Quamobrem mœsti timidique discesserunt.

Iisdem argumentis commentum hoc refellitur, quibus alia superiora rejecta sunt. Sed hìc illud est amplius, quòd Judæi tunicam Sancti Joannis Baptistæ asservarent, & quòd ex ea prodigiosus ille cruor emanaret. Mira sunt quæ de hac tunica, & de hoc sanguine fabulantur Moslemi, quæ tamen neque ad Judæorum, neque ad Christianorum aures unquam pervenere. Inter alia hæc habet Auctor loco citato: واما احبار اليهود كانت معهم جبة بيضاء وكانت جبة يحيي ابن زكريا عم وكان عليها الدم يابسة لانها قد غمست في دمه يوم قتل وكان في كتبهم ان هذا الدم الذي في الجبة اذا قطر منها قطرة واحدة فيكون قد قرب خروج السيف المسلول. فنظروا ذلك الدم فوجدوه قد صار رطبا يقطر منه فعلموا انه قد دنا خروجه فاغتموا لذلك غما شديدا وبعثوا الي مكة رجالا منهم يكشفون لهم الخبر فاتوهم بخبر مولده. *Porrò Pontifices Judæorum habebant penes se tunicam albam, quæ fuerat tunica Joannis filii Zachariæ, faustæ memoriæ. Erat autem super eam sanguis exsiccatus: nam conspersa fuerat sanguine ejus ea die, qua fuit occisus. Eratque scriptum in libris eorum, quandocumque ex hoc sanguine illius tunicæ vel unica gutta stillasset, propinquum esse exitum Gladii evaginati. Cùm verò hunc sanguinem voluissent inspicere, invenerunt factum esse recentem, fluidumque stillare. Quamobrem cognoverunt, propinquum jam esse exitum prædicti Gladii. Hinc in maximam tristitiam, atque animi angustiam inciderunt: miseruntque Meccam quosdam ex suis, qui explorarent, num novi aliquid ibi esset. At illi retulerunt, natum ibi esse Mahumetum.*

Operæ pretium duxi has nugas referre, ut universi mortales intelligant, quàm debilibus marcidisque fundamentis Mahumetanica Secta innitatur. Quòd si illa adeò excrevit, ac dilatata est, & tamdiù perseveravit, atque adhuc perseverat: id justissimis, licet occultissimis Dei judiciis, tribuendum est. Nec tamen desunt rationes, ob quas illum justè tantum in Orbe malum permisisse nobis persuadeamus: inter quas præcipuam illam esse puto, quòd Christiani adeò in Religionis suæ cultu socordes facti sint: & fidem suam verbis tantùm tenentes, ac profitentes, in charitate, bonisque operibus plerique refriguerint.

F I N I S.



INDEX CAPITUM.

PRoœmium. pag. 1.

Cap. I. Præcipuum veræ Religionis argumetum, Sacrarum Scripturarum oracula. 5.

Cap. II. Probatur integritas Sacrorum Librorum. 8.

Cap. III. Argumenta Mahumetanorum contra integritatem Sacrarum Scripturarum. 12.

Cap. IV. Mahumetani agnoscentes integritatem Sacrarum Scripturarum, iisdem abutuntur ad Mahumeto propheticum munus adstruendum. 14.

Cap. V. Vaticinia, quæ pro Mahumeto proferunt Doctores Moslemi ex Testamento Veteri. 15.

Cap. VI. Vaticinia, quæ pro Mahumeto ex Novo Testamento proferunt Doctores Moslemi. 26.

Cap. VII. Alia testimonia, quæ pro Mahumeto, & ejus Secta è Sacris literis falsò proferunt Mahumetanorum Doctores. 28.

Conclusiones octo contra Mahumetanos, quas nullo modo possunt negare. 31.

Cap. VIII. Respondetur argumentis Moslemorum. 33.

Appendix.

Cap. IX. Vaticinia alia, prognostica, ac testimonia, quæ pro Mahumeto, ejusque secta proferunt Moslemi extra Sacras Scripturas. 36.



APPENDIX.

Quoniam in hoc meo opere sæpè Sacrorum Librorum testimonia, tàm à Mahumetanis contra Christianam Religionem pro superstitione sua stabilienda, quàm à me pro eadem religione contra Agarenicam sectam propugnanda, producuntur: non erit ab re, eorundem Sacrorum Librorum, quos divinæ auctoritatis Christiani orthodoxi esse profitentur, catalogum attexere, prout in Sacrosancto Oecumenico concilio Tridentino Sessione quarta continetur.

Libri Sacri Testamenti Veteris.

Quinque Libri Moysi: nempe Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deutoronomium: qui apud nos Pentateuchus, apud Hebræos התורה apud Arabes التورية communi nomine appellantur: Josue: Judicum: Ruth: Quatuor Regum: Duo Paralipomenon: Esdræ primus, & secundus, qui dicitur Neemias: Tobias: Judith: Esther: Job: Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum: Parabolæ: Ecclesiastes: Canticum Canticorum: Sapientia: Ecclesiasticus: Isaias: Jeremias cum Baruch: Ezechiel: Daniel: Duodecim Prophetæ minores, idest: Osea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias: Duo Machabæorum, primus, & secundus.

Libri Sacri Testamenti Novi.

Quatuor Euangelia, secundùm Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem: Actus Apostolorum à Luca Euangelista conscripti: Quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli; ad Romanos; duæ ad Corinthios; ad Galatas; ad Ephesios; ad Philippenses; ad Colossenses; duæ ad Thessalonicenses; duæ ad Timotheum; ad Titum; ad Philemonem; ad Hebræos: Petri Apostoli duæ: Joannis Apostoli tres: Jacobi Apostoli una: Judæ Apostoli una: & Apocalypsis Joannis Apostoli.

Sunt igitur Veteris Testamenti quadraginta quinque libri: Novi autem viginti septem: omnes simul, duo ac septuaginta.

Quamvis autem Hebræi in Sacrorum Librorum Canonem, Tobiam, Judith, Sapientiam, Ecclesiasticum, Baruch, Libros Machabæorum, & aliquot Capita Danielis, & Esther non admittant; & de his iisdem aliquando inter nonnullos ex nostris etiam orthodoxis dubitatum fuerit: nunc tamen, cùm, communi totius Ecclesiæ consensu, hos etiam divinæ auctoritatis esse declaratum fuerit, ulteriùs de illis à nobis dubitare non licet. Ipsi etiam Sapientiores Hebræi eosdem, ut ἁγιογράφα, nempe sanctos ac pios, agnoscunt, ac recipiunt, imò per בת קול *Filiam vocis*, nempe divinum afflatum, ferè omnes scriptos fuisse affirmant; ut ex testimonio Doctorum Hebræorum ostendit doctissimus vir Joseph de Voisin in observationibus in Proœmium Pugionis Fidei P. Raimundi Martini Ordinis Prædicatorum, pag. 102. Quamobrem mirum esse debet, quòd Heterodoxos nostros, dum hos libros contemnunt, ac rejiciunt, sese Hebræis deteriores ostendere non pudeat.

Mahumetani Libros ferè omnes tàm Veteris, quàm Novi Testamenti agnoscere, ac tamquam sacros, & divinitùs traditos suscipere videntur. Eorum enim testimoniis non solùm contra nos, & Hebræos; sed etiam pro sua secta corroboranda, & pro Mahumeto Prophetico munere asserendo passim utuntur: & cùm aliquam eorum sententiam allegant, formulam illam proponunt قولة تعالى *Dictum Altissimi*; qua in Alcorani versibus allegandis uti consueverunt: ut patet ex his, quæ in toto hoc nostro opere differuntur. Quamobrem falsò, & ineptè Hottingerus Tigurinus, Mahumetanos Sacris Scripturis contra nos non seriò, neque quòd eas ut verbum Dei agnoscant, sed ad hominem tantùm (ut dicitur) uti pronunciat. Et quamvis Alcoranus nonnisi التوراة والانجيل *Attaurat u Alangil*, nempe Pentateuchum, & Euangelium, illis tamquam Libros Sacros, & à Deo traditos proponat: Pentateuchi tamen nomine, omnes Veteris Testamenti Libros, Euangelii autem, totum novum Testamentum communiter accipiunt, prout alibi ex eorum testimonio demonstravimus.

INDEX RERUM NOTABILIUM,

Quæ in vita Mahumeti, & in Tractatu de Alcorano continentur.

Primus numerus indicat paginam. Secundus columnam Paginæ. Tres characteres a. b. c. principium, medium, & finem columnæ.

A

ABuraleb suscipit curam Mahumeti orphani, nepotis sui. 12. b. 2.
Abugehel cognatus Mahumeti semper illi infestus. 13. c. 1. & alibi.
Abrogata multa in Alcorano. 42. b. 1.
Quædam abrogata etiam, antequàm in eo scriberentur. 43. b. c. 1.
Abdallah, & Amena genitores Mahumeti. 10. c. 1.
Æthiopiæ Rex fit Mahumetanus. 19. c. 2.
Scribit, & mittit Epistolam cum muneribus ad Mahumetum. 20. a. 1.
Aisam septennem ducit Mahumetus in uxorem. 23. b. 1.
Fuit super cæteras dilecta à Mahumeto, sed suspecta de adulterio. 25. b. 2.
Illius calumniatores graviter punit Mahumetus. 25. c. 2.
Alcoranus miscella, & cento variarum legum. 41.
Collectus, & confarcinatus post mortem Mahumeti. 38. c. 2.
Censetur opus magicum, & fascinatio à doctioribus Meccanis. 19. c. 1.
Traditus fuit à Deo scriptus idiomate Arabicò. 33. c. 2.
Totus confusus, ac perturbatus etiam ex confessione Mahumetanorum. 39. c. 2. 33. c. 2.
Nullum habet ordinem rerum, vel tempòrum. 39.
Traditus per Gabrielem in Mense Romadan. 38. b. 1.
Alcorani stilus. 34. b. 2.
De illius Authore, & origine variæ opiniones. 35. c. 2. 41.
Est increatus, & æternus. 38. c. 1.
Revelatus fuit Mahumeto per versiculos spatiò viginti, ac trium annorum. Ibid.
Quanti fiat à Mahumetanis. 43. c. 2.
Quædam sunt in eo sana, ac recta. 35. a. 2.
Quæ sit dispositio illius. 34. a. 1.
Ejus Author probabiliter Dæmon. 41. c. 2.
Plura in eo fuerunt à Deo abrogata. 42. b. 1.
Illius materia. 34. c. 2.
Alii similes Alcorano libri dictati à Diabolo. 42. a. 1.
Varia illius nomina, & quid significet hoc nomen Alcoranus. 33. a. 1.
Illius præcipui errores. 35. b. 1.
Illius Expositores Mahumetani, & versiones. 33. c. 2.
Aly filius Aburaleb adhæret Mahumeto. 18. a. 2.
Adhuc puer constituitur à Mahumeto Vicarius suus. 18. b. 2.
Recuperat visum sputo Mahumeti. 26. a. 2.
Gigantea illius fortitudo, & robur. ibidem.

B.

BAhira Monachus, alio nomine Felix, excipit hospitio Mahumetum proficiscentem in Syriam. 13. c. 2.
Adjuvat illum in scribendo Alcoranum. 37. b. 2.
Censetur idem fuisse, ac Sergius. ibid.
Bedrense bellum. Vide bellum.
Bellum Ohodense infaustum Mahumeto, & Mahumetanis. 24. b. 2.
Bellum Bedrense primum. 23. b. 2.
Bellum Bedrense majus. 23. c. 2.
Bellum Forez. 25. c. 1.

C.

CHadige consanguinea, & uxor prima Mahumeti. 12. b. 2.
Insanit amore illius. 14. c. 1.
Prima omnium credidit in eum. 15. c. 2.
Christiani Nagerenses legationem instituunt ad Mahumetum. 28. b. 2.
Corasini, vel Coraisitæ præcipui Meccanorum, ex quibus ortus est Mahumetus. 10. c. 1.
Adversantur Mahumeto novam Sectam instituenti. 18. c. 2.
Eorum Decretum contra Mahumetum, & asseclas illius, affixum in Templo Meccæ. 20. b. 2.

D

DÆmones, nascente Mahumeto, ex orbibus cœlestibus ejiciuntur. 10. c. 2.
Dæmones Nisibini, audito Alcorano, fiunt Mahumetani. 20. c. 2.
Diabolus incitat Meccanos contra Mahumetum. 22. b. 1.

E.

EBrahim filius Mahumeti moritur puer. 28. a. 1.

G.

GAbriel apparet Mahumetò, & annunciat illi munus Propheticum. 15. a. 1.

H.

HAlima nutrix Mahumeti. 11. b. 2.
Hamza patruus Mahumeti immaniter occiditur. 24. b. 2.
Hegiræ Mahumetanicæ origo. 22. c. 1.

I.

JEjunii mensis Romadan origo. 23. a. 2.
Judæi Chaiberenses victi bello à Mahumeto. 26. a. 2.
Judæi moliuntur mortem Mahumeto. 13. c. 2.
Expelluntur à Mahumeto in Syriam. 24. c. 1.
Negant reperiri aliquid in Sacris Literis circa novum Prophetam Mahumetum. 19. a. 2.
Perfidè tractantur à Mahumetò. 25. c. 1.

M.

MAhumeti progenitores. 10. c. 1.
Illius nativitatis annus, ac dies. 10. b. 2.
Mahumeti nominis Etymologia. 10. b. 1.
Nativitatem ejus prodigia multa comitantur. 10. c. 2. 11.
Adhuc puer multa facit miracula. 12. a. 1.
Laborat Ophtalmia. 12. a. 2.
Pascit oves Halimæ nutricis suæ. 12. a. 1.
Dùm esset infans, disparuit. 12. c. 1.
Apparet illi dæmon in forma dracònis. 13. a. 2.
Illius adhuc infantis lascivia, & procacitas. 23. b. 1. 27. b. 2.
Habuit tria nomina. 10. b. 1.
Chadige facit eum suum procuratorem. 13. b. 1.
Illi dormienti assistit draco.
Jam quadragenarius incipit se Prophetam venditare, & Sectam suam instituere. 15. a. 1. Chadiges amore inceditur. 14. b. 2.
Mahumeti, & Chadiges Connubium. 14. c. 2.
Illius asseclæ confugiunt ad Regem Æthiopiæ. 19. c. 2.
Præcedebat eum lux. 13. a. 1.
Apparet arreptitius. 16. a. 1.
Incipit concionari è suggesto. 26. a 2.
Prima ejus inauguratio in Principem. 21. c. 2.
Secunda ejus inauguratio. 22. a. 1.
Prima ejus profectio in Syriam, & prodigia ab eò in itinere patrata. 13. b. 1.
Fugit in Medinam, & per plura miracula defenditur ab iis, qui eum insequebantur. 22. a. 2.
Eripit se à conspiratione suorum. 28. c. 1.
Illius asseclæ divexantur ab adversariis, 20. a. 2.
Tertiò inauguratur in Regem. 26. c. 1.
Transfertur noctu à Mecca in Jerusalem, & inde in Paradisum. 20. c. 2.
Invitat adversarios ad scribendum aliquid simile suo Alcorano. 19. b. 2.
Factus potentior dilatat Sectam suam vi armorum. 28. c. 1.
Primi, qui sequuti sunt Sectam ejus. 18. a. 2.
Plures Sectæ ejus adhærent, ut liberiùs latrocinentur. 26. c. 1.
Asseclæ ejus eum summoperè venerantur. 26. b. 1.
Contumelia insigni afficitur à Corasinis. 20. c. 1.
Visitat loca Sacra Meccæ. 27. a. 1.
Varia illius bella, & expeditiones. 23. a. 2. 25. c. 2.
Invitat per Epistolas Imperatorem, & omnes Reges, & Principes ad Sectam suam. 26. c. 2.

INDEX.

Illius uxores, filii, ancillæ, jumenta, & alia ad ejus usum spectantia. 32. b. 1.
Prædicat unitatem Dei contra Meccanos Ethnicos. 15. b. 1.
Non cogebat ullum ad Sectam suam. 27. a. 2.
Subit periculum vitæ. 24. b. 1.
Eligit duodecim Adjutores. 25. c. 2.
Instituit fraternitatem inter suos asseclas. 23. c. 1.
Usque ad annum quadragesimum coluit idola. 16. a. 2.
Infeliciter pugnat in bello Ohodenû, & fœdè vulneratur. 24. b. 2.
Salutatur ut Propheta ab arboribus, montibus, & lapidibus. 15. c. 1.
Alloquitur eum humiliter camelus ferocissimus. 13. a. 1.
Ex ejus digitis scaturiunt aquæ copiosæ. 13. b. 2.
Factus amens tentat sæpè sese præcipitare. 15. c. 1.
Rediens è Syria portatur ab Angelis in tabernaculo Paradisi. 14. b. 1.
Liberatur per miraculum à Judæis. 13. c. 2.
Mahumeti effrænata libido. 26. b. 2.
Crudelitas illius in victos. 26. a. 1.
Injustitia ejus in divisione prædæ. 27. b. 2.
Ejus levitas, & dedecus. 25. a. 2.
Pronus ad privatam ultionem. 20. c. 1.
Varia, ac multiplicia illius vitia. 31. a. 2.
Tanquam impostor ab omnibus rejicitur. 21. a. 1.
Nihil habuit proprium prophetæ, vel Sancti. 32. c. 2.
Falsò tribuuntur illi à Mahumetanis multæ virtutes morales. 31. a. 2.
Expugnat Meccam patriam suam. 27. c. 1.
Venenum hausit in harmo ovis assæ sibi à Judæa propinatum, ex quo paulò post moritur. 26. c. 2.
Mors illius infelicissima, in qua delirat. 29. a. 1.
Funus illius, & sepulchri descriptio in Medina. 29. c. 2. 30. a. 1.
Naturales qualitates illius. 31. a. 1.
Mahumetanam Sectam cur multi amplectantur. 21. c. 2.
Illius suscipiendæ ritus. 21. b. 2.
Mahumetani pugnant contra Romanos, sed ab illis fugantur. 27. b. 1.
Mecca patria Mahumeti. 10. b. 1. Urbs est Arabiæ. 34. c. 1.
Ab illo perfidè, & impiè expugnatur. 27. b. 2.
Medina Urbs Arabiæ Petræ refugium Mahumeti. 22. c. 1. 34. c. 1.
In ea recipitur Mahumetus profugus cum magno plausu. 22. a. 2.
Meskitæ, seu Templi illius fundamenta jacit Mahumetus. 22. b. 2.

O.

ORationis ritus primus instituitur à Mahumeto. 23. c. 1.

P.

PUrificationis per pulverem ritus à Mahumeto institutus. 25. c. 2.

S.

SErgius Monachus adjutor Mahumeti in scribendo Alcorano. 35. c. 2. 37. a. 1.

V.

VInum prohibetur à Mahumeto. 25. a. 1.
Ultima illius peregrinatio ad Meccam. 28. c. 2.
Ultimus illius morbus, & mors. 29. b. 1.
Funus illius, & sepultura. 29. b. 2.
Sepulchri illius in Medina descriptio. 29. c. 2.
Qualitates ejus naturales. 31. a. 1.



INDEX

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in prima parte Prodromi continentur.

Primus numerus indicat Paginam. Secundus columnam paginæ. Tres verò characteres a. b. c. principium, medium, & finem columnæ.

A.

ÆThiopiæ Rex fautor Mahumeti, & asseclarum ejus, fit Mahumetanus. 44. c. 2.
Alcoranus fatetur veritatem librorum sacrorum utriusque Testamenti; sed recipit alios apocryphos. 5. b. 2.
Arabia floruit religione Christiana, & Monachismo. 23. a. 2.

B.

BAhiras Monachus Nestorianus testimonium perhibet Mahumeto; & quid actum sit inter utrumque. 42. b. 1. V. Sergius.
Benedictio omnium gentium in Isaac, & Jacob, respectu futuri Messiæ; non in Ismael, nec in Esau. 32. c. 1.

C.

CHadigæ, & Mahumeti obscœni amores conciliantur, & foventur à Sacerdote Judæorum. 44. a. 1.
Christus adoratus ab omnibus. 22. c. 1.
Prædictum fuisse à Prophetis, Judæi, Christiani, & Mahumetani omnes conveniunt. 31. c. 1.
Illius lex, seu Euangelium, est æterna, nec post eam alia lex danda est. 31. c. 2.
Illius Regnum Spirituale, atque etiam temporale. 31. c. 2. & universale, atque æternum. ibid.

D.

DÆmones in ortu Mahumeti ejecti flammis, seu stellis volantibus ab orbibus cœlestibus. 38. a. 2.
Danielis prædictio asserta de Mahumeto. 25. a. 2. 29. c. 1.
Deuteronomii testimonium assertum pro Mahumeto. 15. c. 1.

E.

EUangelii nomine intelligunt Mahumetani libros omnes novi Testamenti. 5. c. 1.

F.

FLammæ, seu stellæ volantes non erant ante ortum Mahumeti. 39. c. 1.
Figmenta Mahumetanorum de illis. ibid.

G.

GAbriel cum centum millibus Angelorum nunciat per Orbem Nativitatem Mahumeti. 38. c. 1.

H.

HAbbacuc vaticinatur de Mahumeto. 15. c. 1.
Hagar ancilla Saræ laudatur. 17. c. 1.
Heraclius Imperator ex Stellarum motu præsagit adventum Mahumeti. 44. b. 2.

I

Idumæorum nomine censent Judæi Christianos. 15. b. 2.
Joannis Baptistæ Præcursoris tunica à Judæis custodita sanguinem recentem effundit in testimonium adventus Mahumeti. 46. c. 1.
Isaias allegatus pro Mahumeto, & Mahumetanis. 23. a. 1. c. 2. & alibi.
Ismael laudatur, & ejus prærogativæ. 26. c. 1.
In scripturis sacris habet malam famam. 20. b. 1.
Judæi accuratissimi in custodiendo Pentateucho, & aliis sacris libris ab omni corruptione. 9. a. 1.
Judæorum Sacerdotes agnoscunt Mahumeti adventum, & propheticum Spiritum illius. 46. a. 1.
Judæorum Sacerdos fuit Leno Chadigæ apud Mahumetum. 44. a. 1.

L.

LEx Mosaica cessatura erat. 32. a. 1.
Libros sacros omnes recipit æqualiter Mahumetus cum suo Alcorano. 5. b. 2.
Libri quidam sacri apocryphi ficti ab Alcorano. ibid.
Lux prodigiosa in vultu Mahumeti, quæ transivit ab Adam per omnes generationes usque ad ipsum. 37. b. 1.

M.

MAhumetus prædictus in sacris scripturis. 15. a. 1. & deinceps.
Falsò credunt Mahumetani illum esse Paraclitum promissum à Christo. 26. a. 2.
Illius nomen per Kabaham in Pentateucho. 19. a. 2.
Illius ortus prævidetur à quodam Judæo, 40. c. 2. Itemque à quodam Monacho Christiano. 37. a. 1.
Prodigia ortum ejus subsequuta. 40. b. 2.
Adventus illius varia prognostica. 36. & deinceps.
Lux illius vultus prodigiosa. V. Lux.
Habebat nævum nigrum in humeris in signum Prophetiæ illi à Deo collatæ. 24. a. 2.
Erat in cœlo quadraginta millibus annis, antequàm nasceretur, una cum Abubacro, & Omare. 36. a. 1.
Fuit amicus asinorum. 24. a. 1.
Numquam fuit appellatus Deus, aut Christus. 24. c. 2.
Sexaginta, ac duo bella gessit: unde Propheta belli appellatus fuit. 22. c. 2.
Mahumetani prædicti ab Isaia. 23. c. 1. & in Psalmis 21. c. 1.
Duo eorum præcipua argumenta pro secta sua refelluntur. 33. c. 2.
Mecca patria Mahumeti prædicta in Sacris Scripturis. 24. c. 1. 25. a. 1.
Falsò asseritur esse Pharan, vel Theman. 25. c. 1.

N.

NEstorius. V. Bahiras.

P.

PAraclitus. V. Spiritus Sanctus.
Pharan falsò asseritur esse Mecca. 25. c. 1.
Credunt Mahumetani fuisse typum sectæ suæ. 15. c. 1.
Pentateuchi, & Euangelii nomine intelligunt Mahumetani omnes libros veteris, ac novi Testamenti. 5. c. 1.
Psalmorum vaticinia alligata pro Mahumeto, & Mahumetanis. 21. c. 1. 22. a. 1. & alibi.

R.

REligio vera una tantùm datur. 1. a. 1. Et ea tantùm ducit ad salutem etiam in sententia Mahumeti. 2. a. 1.
Religionis veræ notæ legitimæ. 3. a. 1. 4. a. 1.
Religionem quamlibet quidam approbant. 1. c.
Religio nova indiget testimonio divino. 6. b. 1.

S.

SAcræ Scripturæ. V. Scripturæ. Libri Sacri.
Sacrificio carent Mahumetani. 30. b. 2.
Saiphus Rex Æthiopiæ prædicit adventum Mahumeti. 41. c. 2.
Salman Persa vixit quadringentos annos, & vidit Mahumetum, agnovitque esse Prophetam. 41. c. 1.
Satihus Magus vaticinatur de Mahumeto. 40. a. 1.
Ejus monstruositas. ibid.
Scripturas Sacras corruptas fuisse falsò asserit Alcoranus. 7. c. 1.
Argumentis ex Sacris Scripturis deductis utuntur Moslemi contra nos, non ad hominem, sed quia eas veras credunt. 33. c. 1.

INDEX.

Quæ sit legitima earum expositiò. 32. c. 1.
Earum corruptelam quomodò probent Moslemi. 7. c. 2. 12. a. 2.
Earum testimoniis abutuntur Mahumetani pro suo propheta. 5. a. 1.
Earum veritatem, & integritatem agnoscunt, & fatentur Moslemi. 11. a. 1. 10. c. 2. & deinceps.
Sacrarum Scripturarum integritas fusè probatur contra Mahumetanos à pag. 8. & deinceps. Et quomodò intelligenda sit hujusmodi integritas. 8. c. 1.
Seir mons apud Moslemos typus Christianæ religionis. 15. c. 1.
Sergius Monachus idem, ac Bahira. 43. c. 1.
Spiritum Sanctum à Christo promissum credunt Moslemi, fuisse Mahumetum. 26. a. 2.
Stellæ Volantes. V. Flammæ volantes.
Synai Mons apud Moslemos typus religionis Judaicæ. 15. c. 1.

T.

Testamenti novi vaticinia afferta prò Mahumeto. 26. a. 1.
Testamenti veteris vaticinia pro eodem. 15. c. 1.
Tobba Rex Arabiæ Felicis prædicit Mahumetum. 41. c. 1.

V.

Vaticinia ex Pentateucho, Euangelio, Psalmis, aliisque Sacris Libris perperam interpretata à Moslemis pro Mahumeto. 31. a. 1.
Vaticinia ficta à Moslemis in Sacris Literis pro suo Propheta Mahumeto. 28. a. 2.

Z.

Zarca Regina Jemanis præstigiatrix vaticinatur de Mahumeto. 40. b. 1.



INDEX

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in secunda Prodromi parte continentur.

Primus numerus indicat paginam. Secundus columnam paginæ. Tres verò Characteres a. b. c. principium, medium, & finem columnæ.

A.

ALborac jumentum, quo Mahumetus vectus est à Mecca in Jerusalem. 17. c. 2. 19. c. 2.
Alcauther fons Paradisi. 20. a. 1.
Alchedrus, primò fuit Phinees, deindè Elias, postremò S. Georgius per metempsycosin. 79. a. 1.
Alcoranus miraculum Mahumeti omnium maximum, ac perpetuum. 69. b. 1. c. 1.
Mahumetani credunt, illum esse æternum, & increatum. 75. b. 2.
Judicium de impostura illius Validi Meccanorum Doctoris. 39. c. 1.
Est convertibilis in hominem, vel etiam in bestiam. 75. c. 2.
Ostenditur illius vanitas. 69. b. 1. & deinceps.
Arabes, v. Mahumetani.

B.

BEdrensis belli miraculum futile. 41. a. 1.

C.

CHristus descendere fecit mensam è Cælo. 6. c. 1.
Christum multa miracula vera fecisse affirmat Alcoranus, & Mahumetani. 5. c. 2.
Illius admirabilis conceptio, & Nativitas. 6. c. 2.

D.

DÆmones fiunt Mahumetani ob lectionem Alcorani. 15. c. 1.
Dervisii, seu Sanctones Mahumetani, scelesti, ac nefarii. 81. c. 2.
Quidam eorum, qui dicuntur Nephes Ogli, finguntur nasci ex Virginibus sine opera viri. 78. c. 2.
Eorum opera præstigiosa mirabilia. 77. c. 2. & deinceps.
Eorundem magna hypocrisis. ibidem.
Diabolus, seu Eblis anteà fuit Angelus; & est pater Geniorum. 15. c. 2.
Divinationes Ethnicorum. 64. a. 2.

E.

EBlis, Vide Diabolus.
Elephantium miraculum ex Alcorano. 14. c. 1.

G.

GEnii, seu Dæmones, quinam sint in sententia Moslemorum, & Hebræorum, eorumque origo, & proprietates. 15. c. 1.
Georgius Martyr celebris apud Mahumetanos. 79. a. 1.

I.

JUdæi cognoscunt, Mahumetum esse prophetam ex frivolis argumentis. 49. a. 1.

L.

LUnæ scissæ miraculum factum à Mahumeto. 16. c. 1.

M.

MAhumetus evadit hostes suos auxilio telarum aranearum. 58. a. 1.
Luctatur cum Racana gigante. 44. c. 2.
Ignorat, quò fugerit camela sua. 38. b. 2.
Fatetur, se nescire futura etiam de se, & suis. 64. b. 1.
Meticulosus fugit à muliercula irata. 39. a. 1.
Asserit, se tactum fuisse in dorso à Deo. 20. c. 1.
Nulla miracula se fecisse, nec se missum esse ad miracula facienda pluries testatur in Alcorano. 7. c. 2.
Eum prophetas omnes in miraculis faciendis superasse affirmant Scriptores Moslemi. 30. b. 1.
Quomodò cognitus fuerit à Judæis esse verus propheta. 49. a. 1.
Sputo suo convertit aquas amaras in dulces. 38. c. 1.
Illius odor fabulosus. 42. a. 2.
Transfertur noctu in Cælum. 17. b. 2.
Anathematizatur à Corasinis. 39. b. 2.
Illius miracula. V. Miracula.
Miraculorum illius veritatem quomodò probent Moslemi. 50. a. 2.
Vaticinia, ac prædictiones ab eo factæ. 46. & deinceps.
Traditur illi venenum à Judæa, ex quo periit. 38. b. 1.
Fallax fuit in suis vaticiniis. 28. c. 2.
Barbara illius sævities. 41. c. 1.
Mahumetanorum proprium mentiri, vel decipi in rerum suarum, & alienarum narrationibus. 54. c. 1.
Mahumetani, & Hebræi citant mendaciter in suis narrationibus testes de visu. 54. a. 1.
Mahumetanorum intestina odia, ac bella civilia. 29. c. 2.
Mahumetana Secta evidenter falsa. 74. c. 1.
Mensa è cælo demissa ad preces Christi. 6. c. 1.
Miraculum quid sit, & tria ejus genera. 4. c. 2.
Miracula plurima Christum fecisse affirmat Alcoranus, & Mahumetani. 5. c. 2.
Miracula apud Judæos cessaverunt post Christi adventum. 74. c. 2.
In Christiana religione semper miracula fuere. 75. a. 1.
Miracula perseverantia, & continua in Christiana religione. Vide in Appendice.
Miracula requiruntur in testimonium veræ religionis. 3. c. 1.
Et etiam ad jam fundatæ conservationem necessaria, & utilia sunt. 74. a. 2.
Quomodò hæc vera esse probentur in Christiana religione. 60. a. 1.
Miracula apocrypha, vel ficta tribuunt Christo Mahumetani, quamvis vera, & certa non negent. 6. a. 1.
Miracula falsa ex nimia credulitate, vulgare commune est omnibus sectis. 59. a. 2.
Mahumeti miracula in ipso Alcorano sexaginta millia numerant Mahumetani. 14. a. 1.
Maximum Mahumeti miraculum est ipse Alcoranus. 69. b. 1.
Miracula Mahumeti ex Alcorano falsa, & imaginaria. 14. a. 1.
Recensentur, & trutinantur. 30. b. 1.
Quomodò ea probent Moslemi. 13. c. 2.
Miracula tributa Mahumeto à Moslemis circa elementa. 30. b. 2. circa animantia bruta, homines, & dæmones. 31. c. 1. circa arbores, & ligna. 32. c. 2. circa aquam, cibos, & dactylos. 33. c. 1. circa lapides. 34. b. 2. circa auxilium Angelorum. 34. c. 2. circa vindictam sumptam à Deo ex hostibus ejus, & custodiam illius. 35. c. 1. circa efficaciam precum ejus apud Deum. 36. c. 2.
Quomodò probent Moslemi veritatem miraculorum Mahumeti. 50. a. 2.
Miraculum nullum se fecisse, nec facere potuisse, aut debuisse testatur sæpissimè Mahumetus ipse in Alcorano ob rationes satis frivolas ab ipso allatas. 7. c. 1. 12. b. 2.
Miracula apud Mahumetanos nulla, nisi frivola, aut fabulosa. 76. a. 1.
Miracula Dervisiorum, seu Sanctonum Mahumetanorum falsa sunt, & præstigiosa. 77. c. 2. 81. a. 1.
Miracula Ethnicorum ficta, vel per artem dæmonis. 64. a. 2.
Moseilma pseudopropheta æmulus Mahumeti. 38. c. 1.
Moyses mittit exploratores in terram Canaan. 55. b. 1.

N.

NAgerensium Christianorum legatio ad Mahumetum. 42. a. 1.
Nephes Ogli finguntur nasci ex Virginibus. 78. c. 2.

O.

OG Rex Basan, & fabulæ portentosæ de illo. 55. b. 1.
Orationes Mahumetanorum, v. Preces.

INDEX

P.

PAradisi arbores, flumina, &c. 19. c. 1.
Paradisi puellæ. 20. c. 1.
Eiusdem monstra. 19. c. 1.
In eo reperiuntur asinus Christi, equus S. Georgii, camelus Mahumeti, canis septem dormientium, & aries Habelis. 79. a. 2.
Pharema genita à Mahumeto ex aqua Paradisi. 20. a. 2.
Prædictiones factæ à Mahumeto. Vide Mahumetus. Vaticinia.
Preces à Deo constitutæ Mahumetanis. 19. a. 2.
Prophetia quænam vera sit, & quæ fallax. 28. a. 1.
Quænam fuerit in Mahumeto. 28. a. 1. 22. c. 1. Vide Mahumetus.

R.

REligioni veræ fundandæ, & conservandæ miracula utilia sunt, & necessaria. 3. & deinceps. 74. a. 2.
Romæ Urbis fabulosa, ac portentosa descriptio. 58. a. 1.

S.

SAnctones Mahumetani. Vide Dervisii.
Sedrus: arbor prodigiosa in cœlo. 19. c. 1.
Signum in Alcorano accipitur plerumque pro versiculo ipsius Alcorani, non pro ullo miraculo. 13. c. 1.
Sol regreditur ad jussum Mahumeti. 42. c. 2. 43. b. 1.

T.

TEmplum Jerosolymitanum vidisse se asserit Mahumetus, cùm jam esset destructum. 20. c. 1.
Translatio nocturna Mahumeti in Cœlum. 17. b. 2.

V.

VAlid Meccanorum doctissimus censet, Alcoranum esse fascinum, ac præstigium. 39. c. 1.
Vaticinium, Vide Prophetia. Divinatio.
Virgines, quæ dicuntur concipere sine opera viri. 78. c. 2.
Visio nocturna Mahumeti. Vide Translatio.



INDEX

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in tertia Prodromi parte continentur.

Primus numerus indicat paginam: Secundus columnam paginæ. Tres characteres a. b. c. principium, medium, ac finem columnæ.

A

Abrogata, & abrogantia in Alcorano. 7. a. 2.
Adoratio quomodò tribui possit creaturæ. 69. c. 2.
Alcoranus est æternus, & in essentia Dei. 89. b. 1.
Est corpus, quod potest converti in hominem, & in bestiam. 75. a. 2.
Nullum habet ordinem rerum, vel temporum, sed ferè omnia sunt in eo hysteron proteron. 7. c. 2.
Ejus inconstantia, & contradictiones. 7. b. 1.
Quidam doctores Moslemi tenent, fieri posse ab hominibus librum illi similem contra id, quod docet ipse Alcoranus. 75. b. 1.
Aly gener Mahumeti in summa veneratione apud Sciaitas, scilicet Persas, contra Sonnitas Turcas, & Arabes. 81. a. 1.
Albaitæ præferunt eum Mahumeto, & tribuunt illi divinitatem. 83. a. 1.
Animarum transmigratio Pythagorica. 81. b. 2. quinam illam teneant. 74. c. 2.
Animarum examen post mortem. 90 c. 1.
Arrius damnatus in Concilio Niceno, eo quòd negaret Christi divinitatem. 38. a. 2.
Athcistarum Secta celebris inter Mahumetanos, & illorum mores, præsertim Constantinopoli. 85. c. 2.
Attributa Dei negant Motazelitæ, asserunt Saphatitæ inter Mahumetanos. 74. c. 1. & 76. a. 2.

B

Batenitæ hæretici Mahumetanorum admittunt sensum mysticum in Alcorano, & Sonna. 84. b. 1.

C

Calamus fabulosus, quo Deus scribit decreta sua. 94. a. 2.
Chaliphæ, seu supremi Antistites Mahumetanorum habiti pro diis. 83. a. 2.
Credebantur habere omnem scientiam, nec posse errare. 83. c. 2.
Quanti fierent à Mahumetanis Sciaitis. 81. a. 2. & 82. c. 2.
Charegitæ, seu Schismatici Mahumetani, quid sentirent de authoritate Chalipharum, seu Emamorum, supremorum Religionis Antistitum. 77. c. 1.
Christi divinitatem, & naturalem Dei filiationem negat Mahumetus, & Mahumetani. 32. c. 1. & 34. b. 2.
Argumenta Mahumeti, & Mahumetanorum contra Christi divinitatem. Ibidem.
Christi divinitas probatur contra eosdem authoritate sacrarum Scripturarum. 49. c. 2. & aliis argumentis. 54. b. 2.
Item authoritate veterum Hebræorum. 58. b. Et ex principiis, & doctrina ipsorum Mahumetanorum. 59. b. 2.
Christum esse verum Deum, & Judicem futurum in fine sæculi, asseritur etiam à multis antiquis Mahumetanis. 74. c. 2.
Idem tenet secta recens eorum, qui inter eos dicuntur Capmessahy. 85. c. 2.
Christus in Alcorano vocatur Spiritus Dei, & Verbum Dei, & per consequens Deus. 61. b. 1.
Cur in Sacris literis frequentiùs humanitas Christi, quàm illius divinitas commemoretur. 43. b. 1.
Christi passio, & mors per crucem negatur ab Alcorano, & Mahumetanis. 63. c. 2.
Sed probatur testimoniis sacrarum Scripturarum, veterum Hebræorum, & scriptorum Ethnicorum. 63. c. 2. & 67. a. 2.
Christi mors naturalis per aliquot horas controvertitur apud Doctores Mahumetanos. 64. a. 2.
Christus, juxta Mahumetanos, ereptus fuit à Deo è manibus Judæorum, & translatus vivus in cœlum. 65 b. 1. Judæi verò crucifixerunt alium, in quem Deus conjecerat figuram Christi: & variæ fabulæ circa hoc. 65. b. 1.
Christus rediturus in Mundum, ut sit universalis illius Rex, & victurus usque ad senium juxta Alcoranum. 66. a. 2.
Christus post mortem apparuit Matri suæ. 64. c. 2.
Christi miracula ad utilitatem hominum, non ad jactantiam, seu ostentationem. 42. c. 1.
Christus mutavit in porcos Judæos sibi convicia inferentes. 65. b. 1.
Christos duos fingunt Hebræi, alterum è tribu Juda gloriosum, alterum è tribu Joseph miserum. 68. c. 1.
Christianorum post mortem Christi fabulosa discordia, ac bellum circa illius divinitatem. 57. b. 1.
Christianos religionem suam mutasse volunt Mahumetani. 9. a. 2. & 11. c. 1. Contrarium demonstratur. 10. a. 1.
Christiana religio. Vide Religio.
Concilium Nicenum agnoscitur à Mahumetanis. 37. b. 1.

D

Daharitæ, secta Mahumetanorum volunt Alcoranum, & omnes sacros libros intelligendos esse literaliter, non mysticè. 81. c. 1.
Deus, quid de eo credendum sit juxta fidem legitimam Mahumetanorum. 87. c. 1.
Deus est corporeus juxta Mogheititas. 83. c. 2.
Videtur oculis corporeis, & est author peccati juxta Sonnitas, seu Orthodoxos. 88. a. 1. c. 2. & 75. c. 2.
Sedet super Thronum materialem. 77. b. 1.
Quotannis descendit in terram tempore Veris. 77. c. 1.
Loquitur sermone à se creato. 75. c. 2.
Ejus attributa, operatio, locutio, &c. 74. c. 1. & 23. b. 2.
Est author boni tantùm, non mali. 74. a. 2.
Non videtur à beatis oculo corporeo. 74. a. 2.
Non potest esse author peccati. 74. c. 2.
Potest esse author peccati, sed nunquam erit. 74. c. 2.
Non est ubique per essentiam juxta Sonnitas. 93. a. 1.
Attributa ejus negant Kadritæ. 74. c. 1.
Attributa ejus distincta realiter ab essentia juxta Sonnitas, seu Orthodoxos. 89. b. 2.
Dei anima, seu particula ejus transmigravit in Adam, in Aly, & alios. 81. c. 2.
Ejus nomina יהוה & אל dicuntur tantùm de Deo vero. 54. c. 2.
Ejus personæ distinctæ ab attributis. 23. b. 2.
Divinitas tribuitur à Garabitis Mahumeto, Aly, Phatemæ, & duobus filiis ejus, & hos omnes dicunt esse rem unam. 83. a. 1.
Divinitas Christi. Vide Christus.
Divinæ naturæ unio cum humana asseritur ab Halulitis, & aliis Mahumetanis. 76. c. 2.

E

Euangelium datum esse à Deo, credunt Mahumetani. 89. b. 1. & 44. b. 1.
Emam, seu Summus Pontifex Moslemorum; ejus authoritas, & alia ad eum spectantia. 77. c. 1. Vide Chalipha.

F

Fides quid sit, & an exigat opera. 80. a. 1.
Fidei Christianæ Catholicę professio facienda ab Orientalibus. Vide Appendicem in fine hujus tertiæ partis.
Fideles morientes sine pœnitentia damnantur. 74. a. 2.

G

Gabriel erravit accipiens Mahumetum pro Aly, ad quem missus fuerat à Deo, ut constitueret eum prophetam. 81. a. 1.
Gehennam non fore ęternā pro fidelibus tenent Mahumetani. 92. a. 1.
Ejus æternitas controvertitur apud Moslemos. 75 c. 1.
Georgius Martyr in summa veneratione apud Mahumetanos, quamvis multa fabulentur de eo. 37. c. 2.

INDEX.

H

HÆreses, & schismata reperiuntur, etiam in vera religione. 72. c. 1.
Homo. Quid sentiant Doctores Moslemi de ejus libero arbitrio, actibus, fidelitate, vel infidelitate, meritis, præmio, & pœna in futuro sæculo. 74. & deinceps.
Hominem carere libero arbitrio, quinam teneant. 76. a. 1.
Hypostatica divinæ, & humanæ naturæ unio. Vide Divinus.

I

ILluminati, secta Mahumetanorum, quæ in multis accedit ad veram religionem. 66. a. 2.
Imaginum Sacrarum cultus propugnatur contra Mahumetanos, & Iconomachos. 70. a. 2.
Incarnationis mysterium admittunt Halulitæ. 76. c. 2.
Incestuosi, secta apud Mahumetanos. 86. c. 1.
Intercessio Sanctorum apud Mahumetanos. 92. a. 1.
Judæorum sectæ quot fuerint. 73. c. 2.
Judicii dies quomodò credendus. 91. c. 2.
Quomodò illum Christus ignoraverit. 45. a. 2.

L

LEx religionum diversa, sed substantia eadem. Vide Religio.
Lex divina an possit explicari, vel dispensari ab hominibus. 70. b. 1.
Libri sacri traditi à Deo centum, & quatuor. 93. c. 2.

M

MAgi, seu Magusei, quinam fuerint. 5. c. 1.
Magorum sectæ quotnam fuerint. 73. c. 2.
Mahumetus retractavit, quæ sanciverat circa religionem. 7. a. 1.
Mahumeti piscina in Paradiso. 91. c. 1.
Per errorem collatum fuit illi munus propheticum à Gabriele, qui debebat conferre illud τῷ Aly genero ejus.
Mahumetanorum sectæ quot, & quæ. 73. & deinceps. Hę sunt sine numero. 86. c. 2. Unam tantùm earum veram, quæ ducit ad salutem, asseruit Mahumetus. 73. c. 2. Quænam vera, & orthodoxa apud eos censeatur. 87. b. 1.
Mahumetanorum sectæ recentiores. 85. & deinceps.
Mahumetanorum sectæ plures, quàm Christianorum. 72. c. 1.
Mercurius Trismegistus suboluit mysterium Trinitatis. 29. b. 1.
Messias. Vide Christus.
Metempsychosis authores, & species. 84. c. 1.
Ejus professores apud Moslemos. 86. c. 1.
Monker, & Nakir, Angeli examinatores animarum post mortem in sepulchro. 90. c. 1.
Motazelitæ, & eorum variæ scholæ, & opiniones. 74. c. 1.
Moysen alloquutus est Deus sine voce, & literis. 89. c. 1.

P

PAradisus Adæ in septimo cęlo, est idem cum Paradiso Beatorum. 93. b. 2.
Paradisi multi reperiuntur. 92. c. 2.
Pentateuchum datum à Deo fatetur Alcoranus. 89. b. 1.
Persæ habentur schismatici, & hæretici à Mahumetanis aliis. 85. a. 1.
Persarum, & Turcarum odia mutua implacabilia causa religionis. 72. c. 2.
Personæ divinæ. Vide Deus.
Piscina Mahumeti celebris in Paradiso. 91. c. 1.
Pœnitentia necessaria est ad salutem æternam. 74. a. 2.
Pontifex Maximus Mahumetanorum. 77. c. 1. Vide Chalipha.
Pontifices suos quomodò adorent Christiani. 69. c. 2.
Pontifici Maximo suo non obedientes, Schismatici dicuntur à Mahumetanis. 77. c. 1.
Prædestinatio tota à Deo, juxta Sonnitas. 78. c. 1. Ideò Deus esset iniquus, si puniret homines propter ea, ad quæ ipse eos prædestinavit juxta Chalphitas. Ibid.
Prædestinatio divina inducit necessitatem. 74. b. 2.
Probabilistarum schola apud Mahumetanos. 84. c. 2.

R

REligio vera penes quos fuerit. 5. a. 1. 73. b. 2.
Religio vera semper eadem quoad substantialia, & diversa tantùm quoad ritus, juxta sententiam Moslemorum. 4. b. 2.
Religio vera non mutatur propter novas leges, ac ritus, neque propter manifestationem mysteriorum antè ignototum; neque propter hæreses, aut schismata aliquorum, neque propter corruptelam morum etiam insignem. 10. a. 1. & 11. a. 1. & 12. c. 2. & 72. b. 1.
Religio vera exigit, ut certa fide credantur omnia à Deo revelata, etiamsi non sint fundamentalia. 72. a. 2.
Religio Christiana sola vera, atque à Deo instituta. 3. & deinceps.
Etiam in sententia Mahumetanorum, saltem usque ad novam institutam à Mahumeto. 3. & deinceps.
Eidem Mahumetanam successisse contendunt Moslemi. 3. & deinceps.
Nunquam mutata, aut corrupta fuit universaliter. 14. a. 2.
Religiones falsæ quænam sint. 73. b. 2.
Religio vera nunquam defecit, etiam juxta Alcoranum. 15. c. 1.
Religiones omnes approbat, & permiscet Mahumetus. 5. c. 1.
Religionis Mahumetanæ, fideique communis professio. 87. b. 1.

S

SAbæi, seu Sabaitæ quinam fuerint. 5. b. 1.
Sadducæi, seu Manichæi, & eorum dogma. 84. b. 2.
Sanctorum intercessio probatur à Moslemis. 92. a. 1.
Saphatitæ, & eorum opiniones, ac variæ sectæ. 76. a. 2.
Scholasticæ Mahumetanicæ fundamenta, Alcoranus, Traditio, Ratio, & Authoritas Doctorum. 84. c. 2.
Sciaitæ Schismatici Mahumetanorum oppositi Sonnitis orthodoxis: & hi sunt Persæ. 80. c. 2. & 85. a. 1.
Sectæ Mahumetanorum quot, & quæ. 73. b. 2. & 85. & deinceps.
Sepulchri tormentum. 90. c. 1.
Solis, & Lunæ cultores inter Mahumetanos. 86. c. 1.
Sonnitæ. Vide Sciaitæ.
Sorat pons, per quem transituri sunt omnes post mortem. 91. b. 1.
Statera ad ponderanda opera in die Judicii, fabulosa. 90. c. 2.
Symbolum Nicenum allegatur à Doctoribus Moslemis. 37. b. 1.

T

TAbula custodita in cęlo, fabulosa. 94. b. 2.
Ternarius numerus mysticus. 28. c. 2.
Thronus Dei fabulosus. 88. a. 1. & 92. b. 2.
Titianus crucifixus à Judæis pro Christo ob similitudinem. 65. b. 1.
Trinitatis sacrosanctæ mysterium propugnatur contra Mahumetanos. 16. a. 2. & deinceps.
Trinitatis nomine Alcoranus, & plerique Mahumetani intelligunt Deum, Christum, & Mariam. 17. a. 1. Vel explicant illud juxta sensum hæreticorum Orientalium. 17. c. 1.
Quibus argumentis illud oppugnent Moslemi. 18. a. 2.
Explicatur catholicè. 23. b. 2. & probatur authoritate Sacrarum Scripturarum. 19. a. 2. Authoritate Veterum Hebræorum. 26. c. 1. Principiis ipsorum Mahumetanorum. 29. a. 1.
Ex effatis Philosophorum antiquorum, Zoroastri præsertim, & Trismegisti. 28. c. 2.
Rationibus etiam asseritur ejus possibilitas, & probabilitas. 25. a. 1.

INDEX
RERUM NOTABILIUM,

Quæ in quarta Prodromi parte continentur.

Primus numerus indicat paginam; Secundus columnam paginæ. Tres characteres a. b. c. principium, medium, & finem columnæ.

A



Adæi populi portentoſæ ſtaturæ. 92. a. 2. Vide Hud.
Abraham quomodò cognoverit verum Deum. 90. b. 2.
Diſputat de Deo cum patre ſuo. 90. a. 2.
Diſputat cum Nemrod de Deo. 84. a. 2.
Tentatur à Deo, & quomodò juxta Mahumetanos. 82. a. 2.
Ædificat cum Iſmaele templum Meccanum. 82. c. 2.
Sacrificium illius de avibus fabuloſè refertur. 85. c. 1.
Frangit idola gentis ſuæ. 107. a. 1.
Projicitur in fornacem, unde liberatur à Deo. 107. b. 1.
Fuit Mahumetanus. 87. c. 1.
Achroniſmi turpiſſimi in Alcorano, & ejus Expoſitoribus. 86. a. 1.
Adam creatur à Deo: adoratur ab Angelis: peccat comedendo pomum vetitum: ejicitur è Paradiſo: agit pęnitentiam: viſitat Templum Meccę: gignit ex Heva plures abortivos, & aliæ fabulæ de eo. 79. c. 1. & deinceps.
Status ejus in Paradiſo. 106. c. 2.
Erat ſtaturæ ſublimis, ſicut palma. 91. b. 1.
Habebat in renibus, ac lumbis animas omnium hominum. 95. b. 2.
Adam, & Heva obtulerunt Diabolo primum filium, vocantes cum nomine illius, ſed ſtatim mortuus eſt. 95. b. 2.
Ægyptiorum opes omnes mutatæ ſunt in lapides per Moyſen. 96. c. 2.
Æſopus ſub nomine Locman celebratur in Alcorano, ut ſapiens, ac Sanctus. 111. c. 1.
Agonizantes in morte quomodò adjuvent Moslemi. 15. c. 2.
Alcoranus contradicit Pentateucho. 110. a. 2.
Multa illicita concedit. 70. a. 2.
Plura ejus mendacia, præſertim contra ſacras hiſtorias. 93. b. 1. & 97. a. 2. & 80. b. 1.
Fabulæ ejus, & commenta impia, ridicula, ac ſuperſtitioſa. 76. b. 2.
Multa continet injuſta, & contra legem naturæ. 7. b. 2.
Aleæ ludus damnatur ab Alcorano. 39. a. 1, 2.
Alexandri Magni hiſtoria fabuloſa. 104. c. 1.
Ancillarum uſus ad coitum, etiamſi non ſint uxores, conceditur ab Alcorano. 71. b. 1.
Angeli boni ſunt tortores peccatorum in Gehenna. 120. c. 2.
Angeli habent multas alas. 112. c. 2.
Angeli duo ebrii vino tentant pudicitiam fęminæ. 38. a. 1. & docent homines magiam; & ideò puniuntur à Deo. 82. a. 1.
Apoſtoli rationabiliter prohibent quoſdam cibos. 40. b. 2.
Arabes falsò aſſerit Alcoranus eſſe optimos omnium gentium. 88. a. 1.
Arca Noe juxta Alcoranum accepit plures, quàm octo. 97. a. 1.
Aries immolatus pro Iſaac, priùs fuerat Habelis, & adductus fuit è Paradiſo à Gabriele. 116. b. 1.

B

BEati è feneſtris Paradiſi confabulantur cum damnatis in Gehenna. 91. c. 1.
Bellum ſub ſpecie religionis ferè in toto Alcorano inculcat ſuis Mahumetus. 60. a. 1.
Beſtia prodigioſa conficta à Mahumetanis. 110. b. 1.
Beſtiæ reſuſcitandę ſunt in die Judicii. 122. c. 1.

C

COelum, juxta Alcoranum, retinetur à Deo, ne cadat ſuper terram. 108. c. 1.
Cœli, & terræ creatio ab Alcorano perperam poſita. 117. c. 2. & 122. c. 1.
Cain, & Habel hiſtoria fabuloſa. 88. c. 2.
Cenſus ſacer Mahumetanorum. 19. b. 2.
Characteres ſuperſtitioſi in principio quarundam Surarum in Alcorano. 78. a. 1.
Chriſtus adhuc infans alloquitur Judæos. 105. c. 1.
Rediturus eſt in Mundum, & in eo regnaturus, & deindè moriturus ſenex. 87. c. 1.
Deſcendere fecit menſam è cœlo. 89. c. 1.
Cur voluerit circumcidi. 40. b. 1.
Promiſit adventum Mahumeti. 120. b. 2.
Chriſtiana religio vera, Mahumetana falſa demonſtratur. 5. b. 1.
Chriſtianorum pietas in eleemoſynis, & aliis piis operibus, longiſſimè ſuperat falſam pietatem Mahumetanorum. 32. b. 2.
Ciborum quorundam prohibitio rationabiliter facta fuit ab Apoſtolis. 40. b. 2.
Ciborum mundorum, & immundorum diſcretio, ſtultè, & impiè retruſa à Mahumeto. 40. c. 1.
Circumciſio per Meſſiam tollenda erat. 39. b. 2.
Circumciſio Mahumetanorum noxia pudicitiæ. 39. c. 2.
Circumciſio puellarum apud Moslemos. 39. c. 2.
Circumciſionis nulla fit mentio in Alcorano. 39. c. 1.
Cœlibatus. Vide Virginitas.
Conjugium jam contractum cum matribus in Ethniciſmo confirmat Mahumetus proſelytis ſuis. 75. b. 1.
Conjugia ſuorum cum Judæis, & Chriſtianis concedit Mahumetus. 72. b. 1.
Conjugalis copulæ uſum ſpurciſſimum concedit Mahumetus. 6. c. 1.
Contrapaſſus. Vide Talio.
Core inſoleſcit in Moyſen propter immenſas divitias ſuas. 111. a. 1.

D

DAvid. Subjecit ei Deus montes, & aves: docuitque eum artem loricas faciendi. 107. b. 2.
Reprehenſio facta illi à Nathan vertitur ab Alcorano in fabulam. 116. c. 1.
Defunctos exequiis, & eleemoſynis honorant Moslemi. 15. c. 2.
Deum ſæpè vanè, & impiè jurantem introducit Alcoranus. 113. a. 1.
Dormientium ſeptem Sanctorum Epheſi hiſtoria fabulis admixta. 103. a. 1.

E

ELeemoſynæ quibus ſint erogandæ. 20. c. 2.
Eleemoſyna Mahumetanorum, ejuſque ſpecies, & leges circa illam. 19. b. 2. & 31. a. 1.
Eleemoſynæ Mahumetanorum pleræque coactæ, tanquam cenſus, aut tributum, vel decimæ, præſertim ad expenſas belli. 31. a. 1.
Eleemoſynæ eorundem ſpontaneæ ſunt ex rebus parvi momenti, & plerumque ex eſculentis, & poculentis: ſæpè etiam in res inutiles, ac vanas, ut in alendos canes, feles, volucres, &c.
Eleemoſynæ eorum compenſantur ab ipſis per furta, fraudes, & rapinas, præſertim advenarum. 32. b. 1.
Eleemoſynæ Ethnicorum Indorum multò plures ſunt, quàm Mahumetanorum. 32. c. 1.
Eleemoſyna, & pia opera Chriſtianorum longiſſimè ſuperant omnes eleemoſynas, & pia opera Moslemorum. 32. b. 2.
Eleemoſynæ, aliaque pia opera Romæ, præſertim Summorum Pontificum. 33. c. 1.
Eslamiticæ, ſeu Mahumeticæ religionis præcepta. 8. c. 1.
Euangelica lex ſummæ perfectionis, & ſanctitatis. 7. b. 2.
Ezechielis viſio cap. 37. de mortuis ſuſcitatis, permiſcetur ab Alcorano, & ejus Expoſitoribus cum multis figmentis. 83. b. 1
Ezra introducitur ab Alcorano in ſcenam cum multis fabulis. 84. c. 2

F

FAtum aſſignatur ab Alcorano unicuique hominum. 102. a. 2.
Fidei abnegatio exterior, dummodò retineatur in corde, abſolvi-

INDEX.

solvitur à peccato per Alcoranum. 71. c. 2.
Franciscanorum religiosorum sustentatio est magnum, & perpetuum miraculum Dei. 32. c. 2.

G

GAbrielis Archangeli equus Haizum. 106. b. 2.
Gamalielis dictum circa veritatem Christianæ religionis in Actis Apostolorum discutitur. 69. c. 2.
Gehenna habet septem portas. 101. c. 2.
Ingressuri sunt in eam omnes boni, & mali: sed boni liberabuntur. 105. c. 2.

H

HAbel, & Cain, & de his figmenta. 88. c. 2.
Harut, & Marut duo Angeli, qui docebant homines artem magicam, puniti à Deo propter tentatam fœminæ pudicitiam. 82. a. 1.
Heber idem, ac Hud; fuit magnus propheta. 92. c. 2.
Hebræi possederunt terram Ægypti post demersum Pharaonem. 108. b. 1.
Hud mittitur legatus à Deo ad Aadæos. 92. c. 1.

I

JAcob vovit abstinentiam à carne, & lacte cameli, si convaluisset à sciatica. 87. c. 2.
Idololatria non fuit ante diluvium. 92. c. 2.
Idololatriæ peccatum numquam dimittitur à Deo juxta Alcoranum. 73. c. 1.
Jejunium Mahumetanorum ridiculum, & absurdum. 34. c. 1.
Quotuplex sit. 21. c. 1.
Jejunium Christianorum, etiam si hodie aliquantò laxius, quàm in suis principiis, difficilius est jejunio Moslemorum. 35. b. 1.
Jethro, seu Scioaib, prædicat Madianitis. 93. c. 1.
Job, & historia ejus fabulosa. 117. b. 1.
Joseph filius Jacob: historia ejus depravatur, fabulisque, ac mendaciis corrumpitur ab Alcorano. 98. b. 1.
Ismael laudatur, tanquam propheta. 105. b. 2.
Illum jussum offerri in sacrificium, non autem Isaac docet Alcoranus. 116. b. 1.
Judæi puniti à Deo per Goliam, & Nabuchodonosor, quia occiderant Zachariam, & Joannem Baptistam filium ejus. 102. c. 1.
Judicii dies durabit mille annos. 111. b. 2. Quinquaginta mille annos. 121. c. 2.
Juramentum falsum temerè, & sine plena advertentia prolatum, ab omni culpa excusat Mahumetus. 47. b. 2.
Improbantur, quæ circa juramenta statuit Alcoranus. 46. c. 1. & 46. b. 2.

L

LEgati missi à Deo ad varias gentes. 92. b. 1.
Leges multæ injustæ in Alcorano. 5. c. 2.
Lex nulla injusta, aut mala in Euangelio. Ibidem.
Locman vixit ætatem septem aquilarum. 92. c. 2. Vide Æsopus.
Lot prædicat Sodomæis. 93. b. 1.
Lotiones Mahumetanorum, earumque ritus. 19. b. 1.

M

MAgi Pharaonis credunt Moysi, & moriuntur martyres. 93. c. 2.
Mahumetum Deus promisit Moysi. 95. c. 1.
Mahumetus prædicat Alcoranum dæmonibus, & convertit eos. 118. a. 2.
Deceptus à Diabolo profert blasphemiam coram populo. 107. c. 2.
Fuit hostis Virginitatis, & cælibatus. 57. c. 1.
Judicium ejus injustum, ac perversum. 88. b. 1.
Nuptiæ ejus incestæ cum Zenobia uxore Zeidi filii sui adoptivi cum scandalo totius populi. 51. a. 1.
Fuit pronus ad vindictam ab ipsa infantia. 65. c. 2.
Violat juramentum à se factum victus à libidine. 48. c. 1.
Cùm vidit se viribus potentem, violenter invexit religionem suam. 60. a. 1.
Ingenium ejus versipelle, ac malignum. 62. b. 1.
Suspectus apud suos de furto. 88. c. 1.
Mahumetanæ sectæ præcepta, seu radices. 8. c. 1.
Mahumetana religio nulla est, quia nullum habet sacrificium, aut Sacerdotium. 41. a. 1. 42. b. 2.
Mahumetani prædicti in Pentateucho, & Euangelio. 119. a. 1.
Vini, & ebrietatis amicissimi contra legem suam. 38. c. 2.
Eorum obstinatio in suo errore unde proveniat. 124. a. 1.
Maria Virgo, & filius ejus soli immunes ab omni peccato etiam originali, juxta Mahumetanos. 86. b. 2.
Mariæ Virginis nativitas, & præsentatio in Templum in custodiam Zachariæ. 86. b. 2.
Ejusdem annunciatio ab Angelo, conceptio Christi, & partus cum multis figmentis. 105. a. 1.
Mariam Deiparam confundit Mahumetus cum Maria filia Amran, sorore Moysis. 85. c. 2.
Matrimonii impedimenta ab Alcorano posita. 74. a. 2.
Impedimentum ex lactatione vanum, & irrationale. 75. a. 1.
Matrimonium Mahumetanorum contractum ad certum tempus in peregrinatione Meccana. 36. a. 1.
Meccæ Templum, & fabulæ de eo. 82. c. 2.
Meccæ sacra loca visitanda à peregrinis. 23. b. 2.
Mensa à Christo obtenta è cœlo. 89. c. 1.
Monasticæ vitæ usum ablegavit à suis Mahumetus. 57. c. 1.
Monogamia contra polygamiam variis argumentis asseritur. 54. c. 1.
Mortui. V. Defuncti.
Moyses falsò imputatus de morbo herniæ, defenditur à Deo. 112. a. 1.
Apparitio facta illi in rubo, mendaciis referta. 106. a. 1.
Illius cum Josue, & Phinees itineratio fabulosa. 103. c. 1.
Disceptatio ejus cum Pharaone, & Magis. 93. a. 2.
Mundos plures credidit Mahumetus, & cum eo credunt Mahumetani, & Hebræi. 76. b. 2.

N

NOe mittitur à Deo ad prædicandum genti suæ. 92. b. 1.
Falsò tribuit ei Alcoranus quartum filium, qui periit in diluvio. 97. c. 1.

O

ORatio, & requisita ad eam. 13. b. 2. 16. b. 2. 17. &c.
Orationes quinque præscriptæ Mahumetanis. 12. c. 2. Consistunt potiùs in actibus histrionicis ad ostentationem, quàm ad veram pietatem. 29. a. 2. Magna eorum in ipsis attentio, præsertim exterior, minor est, quàm attentio Brachmanum & aliorum infidelium, & in utrisque potest credi esse actum diaboli. 29. b. 2. Ritus harum orationum desumptus est ab ritibus Ethnicorum. 30. c. 2.
Orationes Mahumetanorum pro diversis rebus, & personis, ut infirmis, itinerantibus, mortuis, pluvia, &c. 15. a. 1.
Orationi semper præmittenda purificatio corporea. 13. c. 1.
Oratio supererogationis Mahumetanorum. 14. c. 2.
Orationes Christianorum meliores, & plures, quàm orationes Moslemorum. 29. c. 2.

P

PAradisus Alcoranicus æquat cœlum, & terram. 88. b. 2.
Ejus felicitas tota consistit in arboribus, fontibus, pomis, vestibus pretiosis; in comedendo, bibendo, in pueris, in puellis, lectulis, denique in Venereis oblectamentis, & spurcitiis. 78. c. 1. 115. b. 2. 119. 120. 122. 123. Et ferè per totum Alcoranum.
Peccatum etiam contra fidem excusat Alcoranus, si fiat ex timore, aut necessitate. 71. b. 2.
Peregrinatio Meccana, & ritus illius. 23. a. 2. Et quid in Mecca à peregrinis mactandum ex pecoribus. 36. a. 2. 26. a. 1.
Instituta à Mahumeto non tàm ad pietatem, quàm ad mercaturam, aliasque causas temporales. 36. c. 2.
Illius origo fabulosa, & superstitiones. 35. c. 2. 24. c. 2. 36. a. 1.
Peregrinationum Christianorum, & præsertim Romanæ, quanta sit pietas, & religio. 37. b. 1.
Perjurium temerè prolatum ab omni culpa, & pœna absolvit, ac purgat Mahumetus. 47. b. 2.
Pharao extruxit turrim pertingentem usque ad cœlum, ut pugnaret contra Deum Moysis. 110. b. 2.
Dùm submergeretur, credidit in Deum. 96. b. 2.
Asia uxor ejus fuit sancta, & martyr. 121. a. 1.
Polygamia à Mahumeto concessa multis argumentis improbatur, ac rejicitur. 52. c. 1. 52. 53. 54. 56.
Pontificum Romanorum profusissima liberalitas in eleemosynis, sacris Ædibus, aliisque piis operibus. 33. c. 2.
Prophetæ omnes fuerunt in Monte Synai cum Moyse, ubi promisit illis Deus Mahumetum. 87. b. 2.

Puden-

Pudenda quæ censeant Mahumetani in viris, & quæ in mulieribus. 13.a.t.
Purificationum Mahumetanorum ritus. 28.b.1.
Earundem vanitas, superstitio, & spurcitia. 9.c.2.27.a.1.28.c.2.

R

REgina Saba: Congressus ejus fabulosus cum Salomone. 109. a. 1.
Religio Christiana non refugit, ut Mahumetana, disputationes, cùm sit certa de veritate fidei suæ. 68.a.2.
Religio vera non dignoscitur à falsa ex una, vel altera tantùm nota, sed ab omnibus notis simul unitis. 5. b. 1.
Religio Christiana fundata, & propagata, non armis, aut potentia hominum, ut secta Mahumetana, sed virtute Dei, & sanctitate illam prædicantium. 62. c. 2.
Religio falsa aliquandò in quibusdam virtutibus moralibus apparet melior, quàm vera. 4. c. 2.
Repudium uxorum à Deo aliquandò toleratum, à Christo sublatum, & damnatum, à Mahumeto renovatum, Divinis, atq; humanis rationibus rejicitur, ac reprobatur. 49. 50. 51.
Repudium quoddam iniquissimum, & divinæ legi expressè contrarium, nempè pro tertia vice; sancit Alcoranus. 7.a.1.
Romadan mensis sacer pro jejunio Moslemorum. 21. a. 2.

S

SAbbathum electum ab Hebræis pro die Veneris contra voluntatem Dei. 102. a. 1.
Sabbathi violatores convertuntur à David in simias. 81. a. 1.
Sacrificium nullum, aut Sacerdotium apud Mahumetanos. 41.a.1.
Saleh propheta missus à Deo ad Themudæos, educit è petra camelam prodigiosam cum pullo. 92.c.2.
Salomon habuit tres exercitus, hominum, dæmonum, & volucrum. 109.c.1.
Cognoscitur, & fugitur à Regina formicarum. ibid.
Colloquitur iratus cum upupa. ibid.
Quid ei evenerit cum Regina Saba. ibid.
Privatur regno per fraudem cujusdam dæmonis, qui assumpta ejus figura, interim sedet in ejus Throno: Sed tandem regnum recuperat. 116.c. 2.
Deus subjecit illi dæmones, qui illi in variis ministeriis inserviebant. 107.b.2.
Mors illius portentosa. 107.b. 2.
Dæmones conantur abscurare famam ejus post mortem. 82. a. 1.
Sara audiens Angelos promittentes Isaac, agitur in furias. 119. c. 1.
Saul eligitur in Regem, admixtis multis fabulis. 84.a.1.
Confunditur ab Alcorano cum Gedeone. ibid.
Sodomiticum usum concedit Mahumetus inter conjugatos exemplo Hebræorum. 70.b.2. & suo, 6. a. 2.
Inter masculos levissimè punit, ac ferè pertransit, ac dissimulat. 71. a. 1.

T

TAlionis lex ab Alcorano statuta, & à Christo rejecta, ex multis capitibus improbatur, & damnatur. 44. b. 1. 45. c. 1.
Talionis lex in Pentateucho lata explicatur. 44.c.2.
Terram ante cœlum creatam asserit Alcoranus. 79.a.1.
Terræ sunt septem, sicut cœli. 120.b.2
Tuba prima vice sonante in die Judicii morientur omnes homines, & Angeli. 117.a.2.
Fabulæ de ea. 106. b. 2.

V

VAccæ rufæ immolatæ à Moyse fabulosa narratio. 81.c.1.
Vindictam privatam concedit, & approbat Alcoranus tanquam meritoriam apud Deum. 64. c. 2.
Vindicta privata est contra publicum bonum, & contra omnes leges divinas, & humanas. 64.65.66.
Vini prohibitio facta à Mahumeto, stulta, bestialis, & impia, 37. c. 2.
Causæ prohibendi vini à Mahumeto. ibid.
Mahumetus ipse vinum per aliquod tempus probavit. 38. b. 2.
Illius usus semper licitus per se ubique, & à sacris scripturis approbatus, & laudatus.
Ab eo abstinere ex motivo virtutis, laudabile. 39.a.1.
Virginitas à Mahumeto pro suis asseclis ablegata, laudata tamen ab eo in Christo, & Christianis. 57.c.1.58.c.1.
Non minuit multitudinem hominum ob defectum generationis, ut apparet in Christianis respectu Mahumetanorum. 59. a. 1.
Virtus moralis non est certum argumentum veræ religionis, & sæpè habet causas naturales. 5.c.1.
Vitulus adoratus ab Hebræis erat vivus, animatus à Samarita per pulverem pedum equi Gabrielis. 94.c.2.



ERRO-

ERRORUM CORRECTIONES

Prior numerus indicat paginam: poſterior columnam. Character a. primam partem paginæ, ſeu columnæ: b. mediam: c. ultimam.

In vita Mahum. & in tract. de Alcor. Pag. a. c. *lege* hebeſcant. p. 8. a. exorſus ſum. pag. 23. 1. c. cœpit ſe convertere. pa. 38. 1. b. Mahumeto. In Prima P. Prodr. Pag. 7. 1. a. ab Abuhoreira. pag. 26. 1. c. jamdum. pag. 27. c. & non fuit corporeus. pag. 34. 2. c. nihil prædictum. pag. 38. 1. c. & dimiſit eam. pag. 39. 1. c. orbibus. pag. 44. 1. a. cum nubes. In Secunda Par. Pag. 2. b. eſt averſio. pag. 12. 1. c. primis. pa. 14. 2. a. & Æthiopiæ, pa. 16. 1. a. intereos. p. 17. a. c. ecce vox. pa. 18. 1. c. quorum ſinguli habebant. pag. 28. 2. b. cui tamen. pag. 47. 1. b. octoginta. ibid. c. nummorum. ibid. 2. a. Juro. ibid. b. Hegiræ. pag. 48. 1. c. traditionum. pa. 49. 1. c. objecerunt. p. 71. 2. c. inter ruſticos. In Tertia P. pag. 25. 1. a. eò quòd ſit Deus pag. 33. 2. a. filiæ Dei. pag. 39. 1. a. invenimus. pa. 41. 1. a. adde. Et quomodò non alligavit Satanam pro ſeipſo, antequàm alligaret illum pro gente ſua? pag. 78. 1. a. adde oppoſita ſententiæ. p. 88. 1. a. illum thronus. In Quarta P. Pag. 4. col. 2. a. accidit. pag. 12. 1. c. ſtriatim. ibid. 2. b. ut lotium. p. 19. 2. a. explicit. p. 34. 1. a. Sed qui eleemoſynam dederit pro ea: *vertendum erat:* Sed qui condonaverit eam. Vide in Refut. Alcor. ibid. redimi poſſe pecunia: *corrigendum eſt*, condonari poſſe ab adverſario. p. 50. 1. a. dimiſit. pa. 61. a. firmabit.

Errorum, qui in lingua Arabica exciderunt, Correctiones.

Lectorem obiter monemus, lineas, quibus litteræ inter ſe conjunguntur (ſpatia Typographi vocant) extremitates alicubi habere juſto craſſiores, quòd ideò monemus, ne quis ſuſpicetur, ea craſſitie exprimi litteram م, quæ in noſtris characteribus ubique eſt aperta.

In vita Mahu. pag. 17. lege نزوله. ibid. بال. pag. 18. البقرة. pag. 39. خصلة. pag. 42. ديوان. In prima parte pag. 5. امنا. pag. 6. فاسل. ibid. حدثنى. pag. 11. بمحمد. pag. 22. مصبحا. pag. 36. وهو اخر الانبياء. pag. 37. غرة. In 2. par. pag. 3. وترى. pag. 4. لا يوجد. ibid. البلغاء. pag. 8. ولو. pag. 9. كلم. pag. 10. ولو ارسلنا الى هولاء. ibid. يعمهون. ibid. حشرنا. pag. 11. ترقى. Sic لرقيك. ibid. اجتنيتها. pa. 17. قال بينما انا. ibid. ولن تفعلوا. pag. 24. مهغلبون. pag. 23. اذ اوتيت برجل شق لى. pag. 31. حتى رايت. ibid. الحص. pag. 36. اجابته. ibid. والعافية. العزى. pag. 48. العبسى. pag. 54. ونزى. ibid. الخناجر. ibidem كلما بغى بعض. pag. 55. اطحنهم برجلى. ibid. راوا. ibidem كبار. pag. 57. واصحاب. ibid. بركة. pag. 56. خلقها وعظم. pag. 67. العلا وان. pag. 68. احدكم. pag. 69. منافستهم. pag. 75. امضى. pag. 76. فاخذت. pag. 81. واتى. In 3. parte pag. 4. وجعلنا فى ذريتها. ibid. اهل الانجيل. pag. وشامنها. pag. 12. ولا شبه dele ولا. pag. 17. وافترقت. pag. 18. مبدا. ibid. كلام. pag. 25. باطلة. pag. 29. بعلم هو. pag. 31. شبى. pag. 36. حل. pag. 37. الذى يخرج من ابيه روح محبته. ibid. والاحياء. اعظم من سيده ولا للرسول ان يكون. pag. 43. زاد. pag. 40. اجرا على يديه. pag. 44. اعظم ممن ارسله. ibid. اعلموا. pag. 47. كتبكم. ibid. واتبع كلامهم طايفة قالوا بقولهم. pag. 49. وان الله بكل. pag. 93. جواز. pag. 91. النجدات. pag. 77. وكتبهم. In Profeſſ. Fidei num. 15. الميتية. num. 17. جوهريا ومن اجل ذلك المسيح كله. In 4. parte pag. 8. النجمات. ibid. رباضة. ibid. يتزاورون. ibid. ما عمه. pag. 9. الترديه. pag. 26. عسن الاخلاق. pag. 27. الجهل adde والرباء. pag. 52. تعدلوا. pag. 60. تعملون. ibid. كفروا فضرب الرقاب. ibid. اتخنتموهم. ibid. بنصركم. يثبت. pag. 63. فعاقبوا. pag. 82. كلامهما. ibid. ننق. pag. 109. تمعوننى. pag. 112. كالذين انوا. pag. 116. فذبحه. pag. 120. ضرب. Reliqua minoris momenti, vel ex te ipſo, vel ex Verſione latina, Benigne Lector, corrigere poteris.

NOI

NOI REFFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

HAvendo veduto per la ſede di reviſione, & approbatione del P. F. Antonio Leoni Inquiſitore nel libro intitolato: *Prodromus ad Refutationem Alcorani*, *compoſto da Lodovico Marraccio Chierico Regolare*, non vi eſſere cos'alcuna contro la Santa fede Cattolica, & parimente per atteſtato del Segretario noſtro niente contro Principi, ne buoni coſtumi, concedemo licenza, che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di ſtampe, e preſentando le ſolite copie alle publiche librarie di Venetia, e di Padova.

Dat. 24. *Marzo* 1692.

(Ferigo Marcello Proc. Reff.
(Aſcanio Giuſtinian II. K.r Reff.

Agoſtino Gadaldini Segret.

Adi 2. *Ottobre* 1697.
Regiſtrata nel Magiſtrato Eccell. degl'Eſſecutori contro la beſtemmia.

Antonio Canal Nodaro.

PRODROMI
AD REFUTATIONEM
ALCORANI.
PARS SECUNDA,

In qua, nullis unquam veris miraculis Mahumetum, aut Mahumetanos, Sectam suam confirmasse; quemadmodum Christus, & Christiani Religionem suam confirmavere, probatur.



PROOEMIUM.



Vidimus jam, nullum in Sacris veteris, novique Testamenti Scripturis Mahumetanicam Sectam fundamentum habere; quamvis Mahumetus in Alcorano tàm frequenter earundem auctoritatem pro se jactet: & quidquid in illo docet, Prophetarum, & Apostolorum scitis, & oraculis conforme prorsus esse, simplicioribus, & ignaris persuadere conetur. Testimonia etiam illa, quæ Moslemi Doctores ex aliis libris nobis ignotis, vel ex rancida majorum traditione, ad Prophetæ suo fidem, auctoritatemque conciliandam congerunt; vana, ficta, & nullius momenti esse manifestè demonstravimus.

Sequitur nunc, ut alterum Moslemiticæ superstitionis fundamentum, quod in miraculorum auctoritate constituunt, tamquam nullius subsistentiæ, & mendaciis, ac fabulis, non veris miraculis substructum, convellamus, penitusque amoliamur; id quod in secundo hoc Tractatu, Deo favente, feliciter, ut spero, faciemus.

CAPUT PRIMUM.

Utrum ad certum veræ Religionis argumentum miracula necessariò requirantur: & quid propriè sit miraculum in sensu à nobis requisito.



Nulli dubitare fas est, quin potuerit Deus Optimus Maximus, absque ullo miraculorum adminiculo, legem suam hominibus evulgare, veramque Religionem inter eos instituere, institutamque conservare. Poterat quippe eam vim, quam ad persuadendum habent miracula, internorum afflatuum efficacia supplere, ac luce adeò clara intellectum illustrare, ut nullo modo posset de iis, quæ sibi credenda, vel facienda proponerentur, dubitare. Nihilominus magis hominum utilitati congruum, supremæque providentiæ suæ conveniens esse judicavit, si unà cum probabilitate eorum, quæ proponebat, miraculorum etiam argumenta conjungeret, ut humanas mentes ad fidem verbis suis adhibendam, & securè iis, quæ præcepisset, obtemperandum, efficaciùs attraheret. Hinc factum est, ut tàm legem Mosaicam, quàm Euangelicam plura miracula prævenerint, & subsecuta fuerint, quamdiù leges ipsæ perseverarent, perseveratura. Id Mahumetus ipse in Alcorano sæpissimè prædicat, & Mahumetani ultrò confitentur. Quamobrem summæ omninò temeritatis, atque impietatis censuram merentur illi, qui miraculorum notam, ac proprium veluti signum, & characterem à vera Religione auferre moliuntur, supervacanea hæc, vel etiam falsa & ficta esse affirmantes: cùm ex Sacris Scripturis, atque ex ipsa experientia oppositum omninò teneatur.

Mahumetani hac in re multis ex nostris Novatoribus sapientiores, ac magis pii, in testimonium veræ Religionis hæc miracula exigi ingenuè fatentur. Celeberrimus inter eos Doctor ابن سينا *Ebno-Sina*, quem nos Avicennam vulgò appellamus, in 42. Metaphysicæ, seu Theologiæ suæ effato, agens de Propheta illo, qui divinas leges mortalibus sit promulgaturus, hæc habet: وافضل هولاء هو المستعد لمرتبة النبوة وهو الذي في قوات النفسانية خصايص ثلث ذكرناها ويسمع كلام الله تعالي ويري ملايكته وقد تحولت على صورة يراها وقد بينا كيفية هذا وبينا ان الذي يوحي اليه تتشبح له الملايكة ويحدث في سمعه صوت يسمعه يكون من قبل الله تعالي والملايكة فيسمع من غير ان يكون ذلك كلاما من الناس والحيوان الارضي وهذا الموحي اليه ....

... فواجب اذن ان يوجد نبي وواجب ان يكون
انسانا وواجب ان يكون له خصوصية ليست لسائر
الناس حتى يستشعر الناس فيه امرا لا يوجدنا لهم
فيتميز به عنهم فتكون له المعجزات التي اخبرنا
بها. فهذا الانسان اذا وجد يجب ان يسن للناس في
امورهم سننا باذن الله تعالى وامره ووحيه وانزال
الروح القدس عليه ويكون الاصل الاول فيما
يسنه تعريفهم اياهم ان لهم صانعا واحدا,

Excellentissimus verò horum (hominum) *est ille, qui præparatus est ad gradum prophetiæ: & hic est, qui in virtutibus animæ habet tres peculiaritates, quas commemoravimus: & audit sermonem Dei Altissimi; & videt Angelos ejus mutatos in formam visibilem. Jam verò declaravimus, quomodo hoc fiat; & ostendimus illum, cui fit Divina revelatio, audire cantus Angelorum voce sensibili proveniente à Deo, & Angelis: & audire hanc vocem, licet non sit sermo hominis, aut animalis terrestris. Et hic est ille, cui fit Divina revelatio.* Et paulò post, *Necesse est igitur, ut sit aliquis Propheta, & sit homo, & habeat speciales prærogativas, quas cæteri homines non habeant: itaut agnoscant homines, esse in eo id, quod in ipsis non reperitur, & per hoc distinguatur ab eis; & sint illi miracula, quæ recensuimus. Hic igitur homo, cùm repertus fuerit, æquum erit, ut tradat hominibus leges circa res eorum, per voluntatem, & imperium, & revelationem Dei, & per descensum Spiritus Sancti super eum ab eodem Deo. Et erit prima radix in iis, quæ statuet, ut faciat eos agnoscere, ipsos habere unum Creatorem.* Hactenus Ebno-Sina, cui consonat alius Doctor nomine احمد ابن ادريس *Ahmed filius Edris*, dum ita scribit contra Judæos. ونقول لليهود حقيقة المعجزات
لا تختلف وهذا وجد في حق محمد بن عبدالله كما
وجد في حق موسى وان كانت المعجزات لا تفيد
النبوة يلزمهم ان لا يعتقدوا نبوة موسى ع م. فان
افادت يلزمهم اعتقاد نبوة محمد. وانما قلنا انه
جاء بالمعجزة لانه جاء بالقران في زمان الفصحاء
والبلغاء وطلب من جميعهم ان ياتوا بمثله فاعجزهم.

Dicimus autem Judæis: Veritas miraculorum non habet differentiam: & hæc reperta est tàm in Mahumeto filio Abdallah, quàm in Moyse. Quòd si miracula non juvant ad probandam prophetiam (idest veritatem Religionis, quæ à Propheta affertur) *compelluntur Judæi non confiteri prophetiam Moysi, cui sit pax. Si autem juvant: coguntur confiteri prophetiam Mahumeti. Dicimus enim illum fecisse miraculum, cùm attulit Alcoranum tempore virorum eloquentissimorum, & facundissimorum. Et cùm requisisset ab illis omnibus, ut aliquid simile conscriberent, non potuerunt.*

Fatentur itaque Sapientes Moslemi, ad conciliandam novæ Religioni fidem, exigi miracula, & hæc à Deo fieri vel per se immediatè, vel per Prophetam, quem mittit ad eam Religionem fundandam, ad hoc, ut homines credant, illamque sequantur. Dictat enim illis ratio, lumenque naturæ, quemadmodum non admittitur Legatus, vel Minister Regis, nisi ostendat literas Regias, ex quibus constet omnibus, ipsum à Principe suo missum fuisse: ita ad hoc ut Prophetæ alicui, qui se à Deo missum fuisse testetur, credi possit; exigendam esse ab eo, tamquam testimoniales literas, ostensionem miraculorum, quæ nullus, nisi Deus, vel per virtutem Dei, facere possit. Quamobrem Christus Dominus Joan. cap. 5. ut Judæos ad sibi credendum compelleret, dixit: *Opera, quæ dedit mihi Pater, ut perficiam ea: ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me.* Et cap. 10. *Loquor vobis, & non creditis: opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me.* Et paulò post: *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi: Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.* Hæc autem opera erant miracula, quæ faciebat. Et Marci cap. 16. ostendit manifestè, miracula ad novam Religionem fundandam, atque hominibus persuadendam requiri; verbis illis: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo Dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: serpentes tollent, &c.* Sed supervacaneum est, rem tàm per se manifestam pluribus testimoniis probare, præsertim Mahumetanis, qui de ea minimè dubitant: ac propterea persuadere nobis conantur, Prophetam suum Mahumetum plurima, & maxima miracula in testimonium veritatis Religionis illius, quam prædicabat, patrasse. Quod utrùm verum sit, non multò post videbimus. Sed priùs necesse est, ut quidnam miraculum sit sedulò discutiamus.

Miraculum igitur ex D. Thoma 1. p. q. 105. art. 6. 7. videtur posse definiri: *Quidquid fit extra ordinem consuetum causarum secundarum nobis notarum.* Miraculum verò, ita generatim definitum, in tres præcipuè species dividi potest. Aliud enim est naturale, quia non excedit vires naturæ, licet eveniat per causas nobis ignotas. Aliud supernaturale, quod naturam omnem tàm humanam, quàm Angelicam excedit, & non nisi Deum habere potest auctorem. Aliud denique partim naturale, partim supernaturale, quatenus licet viribus naturæ humanæ, vel Angelicæ fieri possit quoad substantiam; quoad modum tamen, virtute tantummodò divina fieri potest. Ad primam speciem pertinent quæcumque extra communem ordinem naturaliter eveniunt; cujusmodi sunt, saxis, vel sanguine pluere, plures soles in Cœlo apparere; hominem bicipitem, vel cum capite ferino nasci, & alia hujusmodi, quæ monstra potiùs, quàm miracula dici possunt. Ad secundam autem speciem spectant, mortuos suscitare, cæcos illuminare, aliquid novum creare, & alia similia, quæ constat à Deo tantummodò, vel per virtutem ejus effici posse. Tertiæ speciei sunt, febres, aliosque morbos instantaneè, vel brevissimo tempore curare: efficere, ut subitò pecuniæ, vel cibi alicui appareant; vel ut fons repentè scateat, vel unum corpus in aliud subitò convertatur, & alia hujus generis. Hæc scilicet tàm Deum, quam Dæmonem, vel etiam hominem habere possunt auctorem, cum hoc tamen discrimine, quòd quando fiunt ope divina, verum ac realem sortiuntur effectum: nec quoad modum, ullam habent virtutem, aut vim causæ naturalis; & ad finem tantummodò honestum, utilem, aut necessarium diriguntur. Cùm verò mali Dæmonis opera efficiun-

efficiuntur: vel sunt tantummodò phantastica, & apparentia; neque ullum habent verum, ac realem effectum: vel fiunt per media merè naturalia, applicando nimirum activa passivis, vel transferendo invisibiliter aliquid de loco ad locum: vel alienas species ingerendo, itaut appareat alicui mortuus, qui verè est vivus: vel asinus, qui est homo: vel amplissimum palatium, quod est vile tugurium, aut nemus. Hæc verò semper ad finem pravum diriguntur, quem etiam plerumque sortiuntur. Talia erant illa, quæ olim per inanium deorum simulacra Dæmones ostentabant: à variis morbis, seu ab aliquibus fortuniis homines liberando: beneficia quædam petentibus præstando, & alia hujusmodi efficiendo, quæ spiritualis saltem naturæ non superant facultatem. Hac ratione Pharaonis Magi virgas in colubros, aquas in sanguinem, pulverem in ranas convertebant, vel certè convertere videbantur. Idem de divinationibus, ac præsagiis rerum futurarum, vel occultarum, vel absentium sentiendum est. Hæc enim vel casu, vel per solas conjecturas, vel per scientiam ex malis Geniis acceptam fieri censendum est. Hujus etiam generis ea sunt, quæ Christus Dominus Matthæi cap. 24. à falsis Prophetis, Christisque mendacibus ostentanda esse prædixit illis verbis: *Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa magna, & prodigia*. Et quæ S. Paulus præmonet, ab Antichristo patranda esse, dum scribit in Epistola 2. ad Thessal. cap. 2. *Cujus est adventus secundum operationem Satanæ in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacibus*. Et quæ S. Joannes Apocal. cap. 13. testatur se vidisse fieri à duabus illis bestiis, quæ eumdem Antichristum, & seductorem aliquem alium insignem illius socium prænotabant: de quarum prima hæc habet: *Et dedit illi Draco* (nempe Diabolus) *virtutem suam, & potestatem magnam: & vidi unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & admirata est universa terra post bestiam*. De secunda verò ait: *Et potestatem prioris bestiæ omnem faciebat; & fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de Cœlo descendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitatores in terra propter signa, quæ data sunt illi facere*. Et paulò post: *Et datum est illi, ut daret spiritum imagini bestiæ, & ut loquatur imago bestiæ*. Neque verò mirum videri debet, si illud ipsum, quod divina virtute factum, miraculum verum censendum est: si Dæmonis opera fiat, licet ejusdem sit realitatis, miraculum verum dici non possit. Dæmon siquidem in operando, naturales sibi vires non excedit, quamvis hæ humanis sint longè superiores; neque agere potest, nisi per media naturalia. Deus verò hæc eadem, atque alia majora, vel per se, vel per servos suos operatur absque ullo medio naturali, & absque ullius artis adminiculo, sola voluntate, & imperio. Quòd si aliquando Viri Sancti ad miracula patranda aliquo medio, vel instrumento utantur, ut signo Crucis, aqua lustrali, Sacris Imaginibus, & aliis hujusmodi: hæc tamen nullam habent naturalem vim, aut proportionem ad illa opera producenda: sed Deus solus ad eorum positionem, imperio suo miracula producit. Quòd si quis objiciat, etiam Magos, Ariolos, & Præstigiatores multa admiranda efficere, utendo verbis, & rebus, in quibus nulla agnoscitur vis physica ad ea producenda: respondemus, esse nihilominus certum, hæc eadem à Dæmone per media naturaliter proportionata, sibique cognita, licet nobis ignota, produci; vel esse tantummodò figmenta, inania spectra, & ludibria ad homines faciliùs decipiendos. Jam verò in veris miraculis à falsis dignoscendis, attendenda est causa efficiens, modus, media, finis, & res ipsa. Siquidem vera miracula cùm semper, & solùm sint à Deo, non nisi ab hominibus Deo gratis, vel saltem nonnisi in nomine, & virtute ejus, iisque mediis, quæ ipsemet præscripsit, vel probavit, fieri possunt. Præterea vera miracula nunquam ob pravum finem, exempli causa, ad confirmanda falsa dogmata, patrari possunt. Nam si hoc esset, Deus testimonio suo mendacia, erroresque comprobaret, quod est impossibile. Quamobrem si in aliqua Religione ad ejusdem confirmationem vera miracula fieri videamus; ex necessitate tenebimur credere, illam Religionem veram esse, & à Deo institutam.

Ex dictis, breviùs, & ad capacitatem Mahumetanorum, in duas classes miracula dividi poterunt: in miracula quoad substantiam, & modum, & in miracula quoad modum tantùm. Quæ sunt primi generis, à Deo tantùm, vel per ejus virtutem fieri possunt: ut mortuos ad vitam revocare: aliquid novum ex nihilo creare: cæcis visum restituere, &c. Hæc nunquam à Dæmone, nisi phantasticè, & apparenter fieri possunt. Miracula secundi generis, quoad modum, nullo modo à Dæmone fieri possunt; licet quoad substantiam tantùm, illius vires non excedant. Jam verò, præmonuimus, quomodo dignoscendum sit, utrum hujusmodi miracula sint à Deo, an verò à Dæmone.

Porrò si quis circa hanc miraculorum materiam pleniùs instrui cupiat, legat commentaria Eminentissimi, ac Sapientissimi Cardinalis Laurentii Brancati de Lauræa in tertium librum Sententiarum Joannis Duns Scoti, tom. 4. disp. 20. ubi doctissimè, ac perfectissimè illam pertractat.

His fundamentis præjactis, in quibus tàm Christianos, quàm etiam Moslemos convenire necesse est, sicut revera conveniunt: superest, ut & Christianæ Religionis, & Mahumeticæ Sectæ miracula discutiamus, & præsertim ea, quæ utriusque Religionis, seu Sectæ Fundatores, ad legem suam confirmandam ediderе.

CAPUT SECUNDUM.

De miraculis, quæ Christus Dominus effecit in Evangelica lege publicanda, suaque Religione instituenda.

Non erit hìc nobis admodum laborandum, cùm adversarios ipsos valdè amicos habeamus: quippè etiam plusquam ab illis exigimus, nobis benignè concedunt. Fatentur ultrò, Christum Dominum plurima miracula virtute Divina, & per consequens non falsa, aut ficta, sed vera, & realia patrasse. Id verò inter religionis, fideique suæ certissima dogmata reponunt. Nimirum Alcoranus ita docet. Hujus testimonia cum suis glossis primùm; deinde aliorum Sapientium Moslemorum recensebimus.

Alcoranus igitur Sura tertia آل عمران, *de familia Amran*: cùm admirandam Christi ex Maria Virgine per Angelum Gabrielem internuncium conceptionem exposuisset: eumdem Christum ita Judæos alloquentem inducit:

اني قد جئتكم باية من ربكم اني اخلق لكم

من الطين كهيئة الطير فانفخ فيه فيكون طيرًا
باذن الله وابرئ الاكمة والابرص واحيي الموتي باذن
الله وانبئكم بما تأكلون وما تدخرون في بيوتكم
ان في ذلك لآية لكم ان كنتم مومنين.

Ego jam veni ad vos, cum miraculo à Domino vestro: nam ego creabo vobis ex luto veluti figuram avis, & insufflabo in eam, & evadet avis per voluntatem Dei. Et sanabo cæcum à nativitate, & leprosum; & vivificabo mortuos per voluntatem Dei. Et divinabo vobis, quid manducetis, & quid recondatis in domibus vestris. Certè in hoc erit vobis miraculum, si estis credentes. Et Sura 5. المائدة *de Mensa*, versu 93. introducit Deum hæc ipsa confirmantem, & ita cum Christo, post raptum ejus in Cœlum, loquentem: يا عيسي ابن مريم اذكر نعمتي
عليك وعلى والدتك اذ ايدتك بروح القدس تكلم
الناس في المهد وكهلاً واذ علمتك الكتاب
والحكمة والتورية والانجيل واذ تخلق من الطين
كهيئة الطير باذني فتنفخ فيها فيكون طيرًا باذني
وتبرئ الاكمة والابرص باذني واذ تخرج الموتي واذ
كففت بني اسرائيل عنك اذ جيتهم بالبينات فقال
الذين كفروا منهم ان هذا الا سحر مبين. *O Jesu fili Mariæ, recordare beneficiorum meorum erga te, & erga Genitricem tuam: cùm roboravi te Spiritu Sancto, ut alloquereris homines infans incunabulis, & senex: & cùm docui te Scripturam, & Sapientiam, & Pentateuchum, & Evangelium: & cùm creasti ex luto quasi figuram volucris per concessionem meam; & insufflasti in eam, & evasit volucris per concessionem meam: & sanasti cæcum à nativitate, & leprosum per concessionem meam: & resuscitasti mortuos per concessionem meam. Et cùm defendi te à filiis Israel, quando venisti ad eos cum miraculis evidentibus: & dixerunt infideles ex illis: Hæc non est nisi magia manifesta.* Paulò post refert in eadem Sura, celeberrimum inter Mahumetanos miraculum Mensæ, quam, petentibus Apostolis, Christus à Deo obtinuit, atque è Cœlo descendere fecit. In qua narratione, non dubito, Mahumetum ad ultimam Christi Cœnam, in qua Divinissimum Eucharistiæ Sacramentum instituit, alludere voluisse: ex iis, quæ à Christianis audiebat, neque intelligebat, chimeram quodammodo componens in hæc verba: اذ قال الحواريون يا عيسي ابن مريم
هل يستطيع ربك ان ينزل علينا مائدة من السماء
قال اتقوا الله ان كنتم مومنين قالوا نريد ان ناكل
منها وتطمئن قلوبنا ونعلم ان قد صدقتنا ونكون
عليها من الشاهدين. قال عيسي ابن مريم اللهم ربنا
انزل علينا مائدة من السماء تكون لنا عيدا لاولنا
ولاخرنا واية منك وارزقنا وانت خير الرازقين قال الله
اني منزلها عليكم فمن يكفر بعد منكم فاني
اعذبه عذابا لا اعذبه احدا من العالمين

Cùm dixissent Apostoli: O Jesu fili Mariæ, num poterit Dominus tuus facere, ut descendat super nos Mensa de Cœlo? Respondit ille: Timete Deum, si estis fideles. Dixerunt Apostoli: Cupimus comedere ex ea, & quietem securam acquirere cordibus nostris, & cognoscere te esse veracem, & esse testes, & participes illius. Dixit Jesus filius Mariæ: O Deus Domine noster, descendere fac super nos Mensam de Cœlo, quæ sit nobis ad diem festum, primo nostrum, & novissimo nostrum, & signum à te: & tribue nobis alimentum: quippe tu Optimus es alentium. Respondit Deus: Equidem descendere faciam illam super vos: sed qui posteà infidelis, & ingratus fuerit ex vobis, puniam illum pœna tali, qua nullam unquam creaturam puniturus sim. Incredibile dictu est, quàm multas ineptias in hujus loci explicatione Moslemi confingant. Fortassè in Alcorani refutatione eas referam. Unicam hìc Gelaleddini producam, Ita igitur ille:

فنزلت الملايكة بها من السماء عليها سبعة ارغفة
وسبعة احوات فاكلوا منها حتي شبعوا. قاله ابن
عباس. وفي حديث انزلت المائدة من السماء خبزا
ولحما فامروا ان لا يخونوا ولا يدخروا لغد فخانوا
وادخروا ورفعوا فمسخوا قردة وخنازير

Attulerunt igitur Angeli Mensam illam è Cœlo: erantque super eam septem placentæ, & septem pisces: comederuntque ex illis, donec saturati sunt. Refert hoc Ebn-Abbas. Et in quadam relatione sic dicitur: Descendit Mensa è Cœlo cum pane, & carne; & præceptum est illis, ne quid ex ea fraudarent; neque reponerent in crastinum. Sed reposuerunt, secumque asportaverunt: propterea mutati sunt in simias, & porcos. Multa simil congerit, & veluti ægri somnium confingit, & confundit: nempe institutionem Eucharistiæ: miraculum septem panum, ac piscium: & id quod evenit circa mannam in deserto. Ita consueverunt Mahumetani Chronologi in narrationibus suis delirare.

In Sura 17. مريم, *de Maria*, ver. 17. & seq. rursum admirabilem Christi conceptionem enarrat: & innuit miracula quædam, quæ in partu ejusdem evenisse affirmant Interpretes: nimirum, quòd fons in eodem loco subitò eruperit: quòd palma quædam jamdiù arefacta, repentè revirnerit, simulque fructus maturos protulerit: & quòd Christus infans ad tuendum matris honorem, quem Judæi calumniosè contaminare conabantur, clarè locutus fuerit.

Constat igitur ex Alcorani, ejusque Interpretum testimonio, Christum multa ac vera miracula fecisse, quæ non nisi per divinam potentiam fieri poterant, ad legem religionemque suam confirmandam. Neque multum refert, quòd aliqua ex his apocrypha sint, nec ab Evangelistis narrentur, nec à Christianis recipiantur. Quæ enim certa, & vera referuntur, satis nobis sunt ad nostrum intentum. Reliquis verò utimur tantummodò, ut dicitur, ad hominem, contra adversarios, qui illa certa ac vera esse existimant.

Porrò miracula, quæ Christo tribuunt Mahumetani, plurima sunt: pleraque tamen fabulam, aut figmentum redolent. Hauserunt illa, ut puto, ex apocryphis Hereticorum, ac Schismaticorum libris. Sed cùm ipsi pro veris, ac legitimis habeant, nihil nos prohibet, quin etiam ipsorum armis contra eos pugnemus. Hìc nonnulla, prout in Arabum celebriorum libris reperi, recenseo.

Insi-

Insignis Doctor ابو العباس احمد بن محمد الثعلبي ; *Abul-Abbas Ahmed filius Mohammed Thelabiensis*, in expositione Suræ 3. آل عمران *De familia Amran*, hæc habet: قال وهب ومما اجتمع على عيسى من المرضى في اليوم الواحد خمسون الف. من اطاق منهم ابلغه ومن لم يطق مشى اليه عيسى وانما كان يداويهم بالدعا على شرط الايمان

Dixit Vaheb: ex iis ægrotis, qui convenerunt ad Jesum, in una die fuerunt quinquaginta millia. Illi, qui potuerunt, perrexerunt ad eum. Qui verò non potuerunt, ad hos ipse se transtulit. Curabat autem eos oratione, cum pacto, ut crederent. Idem Auctor affirmat ibidem, Christum quatuor mortuos suscitasse: nempe Lazarum quatriduanum, qui jam computruerat: filium Viduæ Naim: filiam Archisynagogi (licet per errorem vocet eam filiam Publicani) & Sem filium Noe, de quo ita scribit: دعا عيسى باسم الاعظم فخرج سام من قبره وقد شاب نصف راسه فقال قد قامت القيمة قال لا ولكني دعوتك باسم الله الاعظم قال ولم يكونوا يشيبون في ذلك الزمان: كان سام بن نوح قد عاش خمسماية سنة وهو شاب. ثم قال له مت قال بشرط ان يعيذني الله من سكرات الموت.

Invocavit Jesus nomen Dei Maximum (intelligit, ut puto, nomen tetragrammaton יְהוָה per quod etiam Rabbini in Thalmud asserunt, Christum miracula patrasse). *Ille verò* (idest Sem) *surrexit è suo monumento: jamque medietas capitis ejus canitiem induerat: & dixit: An advenit jam dies Resurrectionis? cui respondit Jesus: Nequaquam: sed ego vocavi te in nomine Dei Maximo. Eo autem tempore homines non incanescebant: & quidem Sem filius Noe jam vixerat quingentos annos, & ipse incanuerat. Deinde dixit ei Jesus: Morere. Respondit Sem: Moriar: sed cum pacto, ut liberet me Deus ab angustiis mortis.* Quòd verò una die quinquaginta millia morbosorum precibus curaverit, confirmat Gelaleddinus, & alii cum eo.

Auctor apud Moslemos celebris السدي *Alsaddius*, exponens hunc eumdem locum, refert, Judæos conclusisse filios suos adolescentes in quadam domo, ne cum Jesu ipsis coævo familiariùs versarentur, quem falsò magum existimabant, quia videbant ab eo miracula fieri. *Interim* (inquit Auctor) جاء عيسى يطلبهم قالوا ليسوا هاهنا قال فما في البيت قالوا خنازير قال عيسى كذلك يكون ففتحوا البيت فاذا هم خنازير

Venit Jesus quærens eos. Dictumque fuit illi: Non sunt hìc. At ille: quisnam, inquit, est in hac domo? responderunt ei: Porci. Tunc ait Jesus: Ita sit. Cùmque domum aperuissent, ecce illi apparuerunt porci.

Idem Auctor exponens versum quinquagesimum ejusdem Suræ, scribit: Christum ad preces Matris convertisse aquam, quæ erat in ollis, in carnem: aquam verò, quæ erat in lagenis, in vinum, ut inopis cujusdam necessitati subveniret: & prætereà ad vitam revocasse adolescentem quemdam filium Regis extinctum. Alludit fortassè in primo miraculo, ad id, quod legimus factum in nuptiis Chanæ Galileæ Joan. 1.

Auctor nomine مصعب *Masaab*, allegatus à Thelabiensi, hoc aliud refert miraculum: الحواريون اثناعشر رجلا اتبعوه فان جاعوا قالوا يا روح الله جعنا فيضرب الارض فيخرج لكل انسان رغيفان فاذا عطشوا ضرب الارض فيخرج الماء فيشربون

Apostoli, qui erant duodecim viri, & sequebantur eum, (nempe Jesum); *cùm esurirent, dixerunt ei: O Spiritus Dei, esurimus. Ille verò percussit terram, & exierunt inde singulis eorum duæ placentæ. Cùm verò sitirent, percussit terram, & emanavit aqua, & biberunt.*

Sed quidquid sit de his miraculis, quæ Mahumetani Christo tribuunt, & quorum pleraque commentitia censeri possunt; nos certissima, & verissima ex quatuor Euangelistis habemus, quæ ne Mahumetani quidem negant, vel negare possunt. Superfluum verò est hìc ea referre, cùm sint universis notissima, vel saltem possint ab omnibus in ipsis Euangeliis legi.

CAPUT TERTIUM.

Utrum Mahumetus aliquod miraculum ad Sectam suam comprobandam effecerit.

Constat jam in sententia tàm nostra, quàm Mahumetanorum, Christum Dominum plura, & vera patrasse miracula ad legis suæ, & Religionis, quam fundabat, confirmationem: itaut à nullo dubitari possit, utramque veram esse, & à Deo traditam. Superest nunc, ut videamus, utrum Mahumetus miraculo aliquo vero Alcoranum, ac Sectam suam confirmaverit, itaut dubium esse non possit, verum illum fuisse Prophetam, & veræ, rectæque Religionis Fundatorem.

Communis nostrorum sententia est, quantum videre potui, nulla illum fecisse miracula: cùm ipse in Alcorano suo ingenuè fateatur, se nullum miraculum facere potuisse, neque ad signa, & prodigia patranda, sed ad homines commonendos, & ad Religionem suam, ubi verba non prodessent, vi & armis ingerendam, se à Deo missum fuisse protestetur. Moslemi nihilominus hoc negant: imò ex Alcorano ipso non pauca illi prodigiosa ac mira vendicare conantur. Controversiam decidat Alcoranus ipse, & huic liti tandem finem imponat.

Sura tertia de familia Amram, v. 182. Judæi causam afferentes, cur in Mahumetum credere recusarent, dixerunt: ان الله عهد الينا الا نومن لرسول حتى ياتينا بقربان تاكله النار: *Pepigit Deus nobiscum fœdus, ne crederemus ulli Legato, donec offerret coram nobis Sacrificium, quod ignis absumeret.* Fingitur autem hìc Deus dixisse Mahumeto: قل قد جاءكم رسل من قبلي بالبينات وبالذي قلتم فلم قتلتموهم ان كنتم صادقين. فان كذبوك فقد

فقد كُذِّبَ رسل من قبلك جاءوا بالبينات والزبر والكتاب المنير *Responde eis: Jam venerunt ad vos Legati ante me cum demonstrationibus* (explicat Glossa Gelalis بالمعجزات, *cum miraculis*) *& cum eo quod vos requiritis*, (nempe Sacrificio) *& quare occidistis eos, si estis veraces? Quòd si te mendacii insimulant: mendaces etiam appellati sunt Legati missi ante te, qui venerunt cum demonstrationibus* (idest miraculis) *& codicibus* (Gelal. كصحف ابراهيم, *velut codice Abrahæ*), *& libro illuminante* (Gelal. هو التوراة والانجيل, *hic liber est Pentateuchus, & Euangelium*.)

Hinc patet, Judæos exigere à Mahumeto miraculum aliquod in testimonium legis suæ, & speciatim descensum ignis è cœlo supra Sacrificium, quod Deo offerret. Quamvis falsum sit, hujusmodi conditionem fuisse à Deo Judæis positam in Pentateucho, ne crederent ulli Legato, seu Prophetæ, nisi Sacrificium igne cœlesti absumendum offerret. Et multò magis falsum est, quod addit idem Interpres: وعهد الي بني اسرائيل ذلك الا في المسيح ومحمد: *& pepigit hoc Deus cum filiis Israel, excipiendo Christum, & Mahumetum*, ob eam scilicet causam, quia neuter tale Sacrificium erat oblaturus. Atqui illud Mahumeti gloriam turpissimè fœdat, quòd Miraculum aliquod Judæis postulantibus, nullum ostendere potuerit; frigidissima sese excusatione communiens, quòd scilicet etiam si præcedentes Prophetæ prodigia patrassent, eos tamen tamquam falsos ac mendaces ipsi interfecissent. Quo apertè fatetur, sese miracula nulla facere, quia inutilia prorsus, & otiosa forent. Quòd si propterea mendax haberetur, id patienter ipsi sustinendum præcipitur; quòd iidem illi, qui tot signis inclaruerant, mendaces, & impostores proclamati fuissent.

Sura 6. الانعام *de Pecoribus* v. 7. Cùm postulassent Meccani à Mahumeto miraculum, per quod Deus demitteret illi è Cœlo librum, ipsis videntibus (quemadmodum scribit Alhasan relatus à Jahia filio Salam): quia scilicet jactabat, sibi occultè per Gabrielem Alcorani sententias à Deo revelari; fingitur Deus ipse ita Mahumeto blandiri: ولو نزلنا عليك كتابا في قرطاس فلمسوه بايديهم لقال الذين كفروا ان هذا الا سحر مبين. وقالوا لولا انزل عليه ملك ولو انزلنا ملكا لقضي الامر ثم لا ينظرون ولقد استهزي برسل من قبلك فحاق بالذين سخروا منهم ما كانوا به يستهزءون *Et si demitteremus ad te librum aliquem scriptum in charta, & tangerent etiam illum manibus suis: certè dicerent ii, qui nollent credere: Hoc non est, nisi præstigium manifestum. Et dixerunt: si non descenderit ad eum Angelus, non credemus ei. Si Angelum ad te mitteremus, jam decisum esset negotium* (idest, jam actum esset de illis): *nec ultrà expectarentur ad pœnitentiam. Et jam quidem irrisi fuerunt Prophetæ missi ante te: sed irrisores justam pœnam subierunt irrisionis suæ*. Vides hìc etiam frivolas Impostoris causationes, cur miracula, quæ ab eo Meccani exigebant, non efficeret: quia scilicet etiam si librum è cœlo Deus ad eum demisisset; eumque manibus suis contrectantes, non phantasticum, sed verum esse comprobassent: attamèn præstigium, & incantamentum proclamassent. Si verò Angelum, quod etiam petebant, è cœlo delabi fecisset; actum de illis omnibus penitus foret; & pœnitentia eorum rejecta, omninò periissent. Postremò, si ex eo quòd signa ab illis requisita non ostendisset, tamquam nebulo, & impostor fuisset irrisus, ac repulsus: id sibi æquo animo ferendum exemplo præcedentium Prophetarum; irrisores tamen non impunes abituros.

Eadem Sura vers. 33. Cùm multi à Mahumeti discipulatu averterentur, eò quòd miraculum nullum spectandum exhiberet, inducit Deum hæc sibi dicentem: وان كان كبر عليك اعراضهم فان استطعت ان تبتغي نفقا في الارض او سلما في السماء فتاتيهم باية ولو شاء الله لجمعهم على الهدى فلا تكونن من الجاهلين. *Quòd si gravis tibi ac molesta aversio eorum, si potes reperire foveam* (ad penetrandum) *in terram; aut scalam* (ad ascendendum) *in cœlum, & sic ostendere eis miraculum: si voluerit Deus, sanè congregabit eos ad rectam viam. Ne ergo sis ex ignorantibus*. Explicat Gelaleddinus. وان كان عظم عليك اعراضهم عن الاسلام لحرصك عليهم فان استطعت ان تبتغي نفقا في الارض او سلما مصعدا الي السماء فتاتيهم باية مما اقترحوا فافعل المعنى انك لا تستطيع ذلك فاصبر حتى يحكم الله فلا تكونن من الجاهلين بذلك: *Si gravis tibi fuerit aversio eorum à Religione, quam prædicas eis cum omni tua sedulitate, & industria: si potes tibi efficere foveam ad penetrandum in viscera terræ, aut scalam ad ascendendum in cœlum, & inde ostendendum miraculum, quod postulant, fac sanè. Sensus est: Certè tu hoc nequaquam poteris. Patienter igitur sustine, donec judicet Deus; & ne sis ex ignorantibus hoc*. Vides ut hìc etiam sese à miraculis patrandis callidè eximat.

Ibidem versu 35. Cùm Meccani protestarentur, se nolle in Mahumetum credere, nisi viderent aliquod ab eo miraculum fieri, dicentes more solito. لولا نزل عليه اية من ربه. *Nisi demissum fuerit super eum aliquod signum miraculosum à Domino suo*; videlicet, nequaquam credemus illi (Cupiebant autem, ut ait Gelal. aliquod miraculum كالناقة والعصا والمايدة: *Sicut Camelam* prodigiosam Prophetæ Saleh: *& Virgam* Moysi: *& Mensam* Christi): Fingitur Deus ita Mahumeto dixisse: قل ان الله قادر علي ان ينزل اية ولكن اكثرهم لا يعلمون: *Responde illis: Utiq; Deus potest demittere signum miraculosum; sed plerique eorum nesciunt*: scilicet, non Mahumeti, sed Dei esse facere hæc miracula. Bellum sanè, ac lepidum effugium.

Sura decima يونس *Jonas*: v. 20. idem ferè habetur: ibi enim sic legimus: ويقولون لولا انزل عليه اية من ربه فقل انما الغيب لله فانتظروا اني معكم من المنتظرين.

Et

Et dicunt Meccani: Non credemus ei, nisi descenderit super eum aliquod signum à Domino suo. Tu porrò responde eis: Certè Arcanum est Dei (idest miracula pendent ex arcanis Dei judiciis.) *Vos ergo expectate, ego sanè vobiscum expectabo*: nimirum flagellum Dei super vos (quemadmodum explicant Gelal. & Jahias): vel potiùs miraculum aliquod à Deo. Atqui interim miraculum nullum ipse faciebat.

Sura 13. الرعد *Tonitru*: v. 8. eadem contra illum occinentibus Meccanis, nempe se eum ut impostorem ac nebulonem habituros, nisi ea, quæ prædicabat, miraculo aliquo confirmaret: fingitur Deus sic eum alloqui: انما انت منذر ولكل قوم هاد : *Certè tu es Commonitor: & unicuique genti fuit Director*. Explicat Gelal. وليس عليك اتيان الايات : *Et non est partium tuarum facere miracula*. Eodem modo Jahias ولست ممن ياتيهم باية في شي : *Et non es talis, qui debeas facere pro eis miraculum ulla in re*. Quia scilicet unaquæque gens habuit proprium ac peculiarem Prophetam: & alia directa est per miracula, alia sine miraculis per solam prædicationem. Atqui nulla gens ad novam Religionem à Deo vocata est per sola verba, sine miraculis; ut constat ex sacris literis.

Ibidem v. 28. Infidelibus ab eo miracula requirentibus, fingit hæc sibi à Deo revelari: قل ان الله يضل من يشاء ويهدي اليه من اناب : *Responde illis: Certè Deus errare facit quem vult; & dirigit ad se eum, qui pœnitens sese ad ipsum converterit*. Quibus verbis manifestè ostendit, supervacanea esse miracula ad inducendam fidem, vel ad retrahendum aliquem ab infidelitate: quia Deus dirigit ad fidem quem vult: & deviare facit ab ea quem vult pro libito suo. Misera prorsus excusatio!

Ibidem v. 31. legimus dixisse Meccanos: ولو ان قرانا سيرت به الجبال او قطعت به الارض او كلم به الموتي بل لله الامر جميعا افلم ييأس الذين امنوا ان لو يشاء الله لهدي الناس جميعا.

Quòd si esset aliquis Alcoranus, cujus virtute ambularent montes, aut scinderetur terra, aut loqui fierent mortui (subaudi, certè crederemus illi). *Sed hæc res pertinet omninò ad Deum. An ignorant ii, qui crediderunt, quòd si voluerit Deus, diriget ad fidem homines universos?* Addit Gelal. فلا يومن الامن شاء. *itaque non credet nisi is, quem ille voluerit*. Et addit, hæc postrema verba revelata fuisse لما اراد الصحابة المهار ما اقترحوا طمعا في ايمانهم الا الايمان من غير اية, *cùm vellent Socii Mahumeti ostensionem miraculi, quod petierant, ad corroborationem fidei ipsorum. Sed fides est sine miraculis*. Idest, non sunt miracula necessaria ad fidem. Exponit etiam idem Interpres, qua occasione revelata fuerint prima verba Mahumeto, dicens: نزل لما قالوا له ان كنت نبيا فسير جبال مكة او اجعل لنا فيها انهارا او عيونا لنغرس ونزرع وابعث لنا اباءنا الموتي يكلمونا:

Revelata sunt hæc verba, quando dixerunt illi: Si tu es Propheta, transfer montes Meccæ, & educ nobis ibi flumina, & fontes, ut plantemus, & seramus: & resuscita nobis patres nostros mortuos, ut alloquantur nos. Idem ferè habet Jahia filius Salam, & Mohammed filius Abd-Allah filii Abu-Zamanin, qui allegant auctoritatem Cottadæ in hæc verba: ذكر لنا ان قريشا قالت للنبي ص ان سرك نتبعك فسير لنا جبال تهامة وزد لنا في حرامنا حتي نتخذ قطايع نحترث فيها او احيي فلانا وفلانا لناس ماتوا في الجاهلية فانزل الله هذه الاية يقول لو فعل هذا بقران غير قرانكم فعل بقرانكم:

Accepimus Corasinos dixisse Prophetæ Mahumeto (erant hi ipsius contribules): *Si placet tibi, ut sequamur te, transfer nobis montes Meccæ, & dilata nobis spatia in locis nostris sacris, ut possimus ibi sulcos facere, & arare ad serendum: vel resuscita nobis talem, & talem, & talem, homines jam mortuos in statu idololatriæ. Demisitque Deus hunc versiculum, quasi diceret: Si in aliquo alio Alcorano præter vestrum fecisset Deus hoc, faceret etiam in Alcorano vestro*. Ita expedit se Veterator à faciendis miraculis, quæ Meccani cives, & Sectatores ejus exigebant: quia scilicet hæc miracula forent inutilia: fides quippe est donum Dei, qui sine miraculis tribuit gratiam credendi cui voluerit. Quod si ita est, cur Mahumetani Doctores adeò laborant ac desudant, ut Prophetam suum miracula patrasse demonstrent?

Ibidem v, 37. fingit hæc sibi à Deo per Gabrielem enunciari: ولقد ارسلنا رسلا من قبلك وجعلنا لهم ازواجا وذرية وما كان لرسول ان ياتي باية الا باذن الله : *Et jam quidem misimus Legatos antequam mitteremus te: & dedimus illis uxores, & filios. Et non est Legati facere aliquod miraculum, nisi id concedat Deus*. Judæi namque (ut asserunt hìc Gelal. & Jahias) exprobrabant Mahumeto, quòd esset nimis fœminis addictus, atque excessivum uxorum gregem aleret, ac miraculum nullum ostenderet in legis, quam prædicabat, comprobationem: & ideò falsò assumere sibi titulum Prophetæ. Ipse verò purgat se quoad primam partem, præcedentium Prophetarum exemplo, qui plures habuerunt uxores, & liberos. Quoad secundam verò; miracula opus Dei esse affirmat, neque ea posse à Prophetis fieri, nisi volente Deo.

Sura 16. النحل *Apis*. v. 44. fingit hæc sibi à Deo dici per Gabrielem وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحي اليهم فسلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون بالبينات والزبر وانزلنا الذكر لتبين للناس ما نزل اليهم ولعلهم يتفكرون. *Et non misimus ante te nisi homines, quibus revelabamus. Interrogate porrò familiam Commonitionis* (Gelal. العلماء بالتوراة والانجيل *peritos in Pentateucho, & Euangelio*) *si vos ignoratis* (Gel. فانهم يعلمونه : *ipsi enim sciunt hoc*) *cum Demonstrationibus, & Libris: Et demisimus*

mus super te Commonitionem (Jahias, & Gelal. القرآن *Alcoranum*) *ut declarares hominibus id, quod demissum est ad illos : & ut ipsi recogitent*. Jam superiùs vidimus, nomine البينات *Demonstrationum*, intelligi, juxta expositionem Gelalis, المعجزات *miracula* : quamvis hoc loco exponat, الحجج الواضحة *probationes claras* : quod est æquivalens : nulla enim probatio clarior dari potest, quàm miraculum. At verò الذكر, *Commonitionem*, vult esse Alcoranum. Quamobrem Prophetam suum ab aliis distinguit, quòd illi cum miraculis, & libris, hic verò tantùm cum libro Alcorani, sine miraculis missus fuerit.

Sura 17. الاسرى *Iter nocturnum*. v. 60. inducitur Deus ita cum Mahumeto loquens: وما منعنا ان نرسل بالايات الا ان كذب بها الاولون واتينا ثمود الناقة مبصرة فظلموا بها وما نرسل بالايات الا تخويفا.

Neque retinuit nos, ne mitteremus (te) *cum miraculis : nisi quia illa tamquam falsa negaverunt Primi. Nam dedimus Themudæis camelam aspectu mirabilem, & malè tractaverunt eam. Neque mittimus aliquem cum miraculis, nisi ad terrorem* : idest, ad terrendos insideles, ut credant ; ut explicat Gelal. qui ita glossat totam hanc sententiam: وما منعنا ان نرسلك بالايات التي اقترحها اهل مكة الا ان كذب بها الاولون لما ارسلناها فاهلكناهم الي هولاء لكذبوا بها واستحقوا الاهلاك وقد حكمنا بامهالهم لاتمام امر محمد.

Et non retinuit nos, ne mitteremus te cum miraculis, quæ petierunt Meccani, nisi quia tamquam falsa rejecerunt ea Priores, ad quos misimus ea : & propterea perdidimus illos. Quòd si misissemus ea ad hos, certè tamquam falsa negavissent ea ; & propterea meruissent perditionem. Ideò decrevimus patienter tolerare eos, ut Mahumetus possit perficere negotium suum. Eadem habet Jahias filius Salam. Nescio quid clarius afferri possit ad probandum, Mahumetum nulla miracula fecisse, cùm fingatur Deus ipse asserere, se non facere miracula per illum, quantumvis Meccani ea postularent, quia nihil illis collatura erant, nisi perniciem & interitum ob eorum obstinationem.

Sura 10. يونس : *Jonas*. v. 99. ut ostendat, miracula inutilia esse ad suscipiendam religionem ; & propterea se ea non facere (in quo & sibi, & suis Doctoribus contradicit, & plurimum favet nostris Novatoribus) introducit Deum, seu Gabrielem, ita se alloquentem : ولو شاء ربك لامن من في الارض كلهم جميعا افانت تكره الناس حتي يكونوا مومنين وما كان لنفس ان تومن الا باذن الله ويجعل الرجس على الذين لا يعقلون : قل انظروا ماذا في السموات والارض وما تغني الايات والنذر عن قوم لا يومنون.

Quòd si voluisset Dominus tuus, certè credidissent omnes, qui sunt in terra universim. An ergo tu facies, ut homines inviti fidem suscipiant? Non est sanè in potestate hominis ut credat, nisi Deus id concedat. Et ponet abominationem super eos, qui non intelligunt. Dic : Respicite id, quod est in cælo, & in terra : nihil proderunt miracula & commonitores hominibus, qui non credunt. Itaque concludit hic Jahias : انما يومن من يريد الله ان يومن : *Profectò ille credet, quem voluerit Deus, ut credat* : Nec proderunt quidquam miracula omnia sive quæ in cœlo, sive quæ in terra fieri possint, ad hoc ut quis credat, nisi Deus voluerit.

Sura 4. النساء *Mulieres*, v. 152. Petebant Judæi à Mahumeto, ut descendere faceret librum de cœlo, quandoquidem de revelatione Alcorani, clam sibi à Deo facta, ita gloriabatur. At ille statim divinum oraculum de hac re sibi factum, ita illis obtrudit : يسلك اهل الكتاب ان تنزل عليهم كتابا من السماء فقد سالوا موسى اكبر من ذلك فقالوا ارنا الله جهرة فاخذتهم الصاعقة بظلمهم ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البينات. *Postulabunt à te Scripturales* (i. Judæi) *ut descendere facias super eos librum de cælo. Jam porrò postulaverunt à Moyse aliquid majus hoc, dicentes : Ostende nobis Deum manifestè. Propterea invasit eos, ac sustulit flamma cælestis, ob iniquitatem ipsorum. Deinde fabricaverunt Vitulum, postquam viderunt miracula manifesta*. Sic enim interpretatur hic Gelal. البينات *Demonstrationes*, nempè المعجزات, *miracula*. Hoc autem idem est, ac si diceret : Non mirum est, si hoc à te tàm impudenter petant Judæi, qui impudentiùs majora à Moyse petiere. Verùm etiamsi id, quod postulant, præstares : attamen nihil ad eos convertendos, vel ad meliorem frugem reducendos prodesset, cùm etiam post tot miracula Moysis à se visa, Deo rejecto, Vitulum aureum per summam impietatem adoraverint. Interim verò sese his ratiunculis adeò frivolis eximit à miraculis patrandis.

Sura 6. الانعام *Pecora*, v. 105. ita scribit de Meccanis Idololatris : واقسموا بالله جهد ايمانهم لئن جاءتهم اية ليومنن بها قل انما الايات عند الله وما يشعركم انها اذا جاءت لا يومنون ونقلب افيدتهم وابصارهم كما لم يومنوا به اول مرة ونذرهم في طغيانهم يعمهون : واو اننا نزلنا اليهم الملايكة وكلمهم الموتى وحشرنا عليهم كل شي قبلا ماكانوا ليومنوا الا يشاء الله ولكن اكثرهم يجهلون. *Et juraverunt Deo sanctissimo juramento, quòd, si factum fuisset coram eis miraculum, certissimè credidissent in illud. Dic illis : Certè miracula sunt apud Deum* (i. facit illa quando vult, ut exponit Gelal.), *& non sinit vos intelligere. Sanè cùm hæc facta fuerint, non credent : & invertemus corda eorum, & oculos eorum* (nempe à veritate, itaut non credant, ut exponit Gelal.) *juxta illud in quod non crediderunt prima vice. Et sinemus eos in errore suo, ut commorentur in eo. Et quam-*

vis

vis descendere faceremus Angelos ad eos, & alloquerentur eos mortui, & congregaremus ad eos omnem rem turmatim: non tamen crederent, nisi vellet Deus: sed plerique eorum ignorant. Notanda hìc obiter sunt ea verba, *juxta id, quod non crediderunt prima vice*: videtur enim supponi, priùs Mahumetum fecisse aliquod miraculum, nec tamen Meccanos credidisse: quamobrem explicat Gelal. لي بما انزل من الايات: *idest, in id quod demissum fuit signorum.* Sed jam vidimus nomen اية *Signum*, accipi sæpiùs non pro miraculo, sed pro aliquo versiculo Alcorani: quamobrem non potest ex Gelale convinci, Mahumetum anteà aliquod miraculum fecisse. Jahias exponit: كما لم يومنوا قبل ان يجيهم العذاب: *quemadmodum non crediderunt, antequam superveniret eis pœna*. Sed planum est hìc اول مرة *prima vice*; idem esse ac الاولون, *Primi*, seu *Priores*, juxta id, quod sæpè dicitur in Alcorano. Quamobrem neque ex Alcorano, neque ex Interpretibus ejus haberi potest hìc, Mahumetum miraculum ullum fecisse. Præterea verba illa: *Et quamvis descendere faceremus ad eos Angelos, & alloquerentur eos mortui*; notat Alhasam, & ex eo Jahias, revelata fuisse:

حين قالوا ابعث لنا موتي نعلم أحقّ ما تقول ام باطل ولقولهم لولا انزل علينا الملايكة ولقولهم تاتي بالله والملايكة قبيلا يقول لو فعلنا هذا بهم حتي يروه عيانا ماكانوا ليومنوا الا ان شاء الله.

quando dixerunt illi: Resuscita nobis mortuos, & sciemus Moslemi, sive vera prædices, sive falsa. Et quando dixerunt: Nisi descendere faciat ad nos Angelos. Et quando dixerunt: Aut fac venire Deum, & Angelos turmatim. Dixit Deus: Si fecerimus cum eis hoc, itaut videant illud oculatim, non tamen credent, nisi voluerit Deus.

Et v. 120. pergit crambem recoquens: واذا جاءتهم اية قالوا لن نومن حتي نوتي مثل ما اوتي رسل الله: الله اعلم حيث يجعل رسالته *Et cùm venerit ad eos aliquod Signum, dicent: Nullo modo credemus, donec concedatur nobis id quod concessum fuit Legatis Dei. Deus optimè novit ubi collocare debeat legationem suam.* Quorum verborum hæc est sententia: Cùm audirent Meccani legi sibi aliquod signum, seu periodum Alcorani à Mahumeto, affirmabant, se nullo modo credituros, nisi efficeret cum eis id, quod factum fuerat ab aliis Prophetis, & Legatis Dei. Sed respondebat Mahumetus, Deum optimè nosse quid per quemque Prophetam, seu Legatum operari deberet. Explicatio tamen Gelalis est hujusmodi: Etiamsi viderent aliquod miraculum, dicerent: Nequaquam credemus, donec concedatur etiam nobis donum legationis, & revelationis. Sed Deus id nequaquam faceret, eò quòd ipsi essent his indigni.

Sura 17. الاسري Iter nocturnum v. 93. hæc habentur de iisdem Meccanis: وقالوا لن نومن لك حتي تفجر لنا من الارض ينبوعا او تكون لك جنة من نخيل وعنب فتفجر الانهار خلالها تفجيرا او تسقط السماء كما زعمت علينا كسفا او تاتي بالله والملايكة قبيلا او يكون لك بيت من زخرف او ترقي في السماء ولا نومن لرقيك حتي تنزل علينا كتابا نقروه: قل سبحان ربي هل كنت الا بشرا رسولا: *Et dixerunt* (Meccani Mahumeto): *Nullo modo credemus tibi, donec erumpere facias nobis è terra fontem: aut sit tibi hortus consitus palmis, & vitibus, in cujus medio emanare facias flumina largiter: aut cadere facias super nos cælum in frusta, sicut tibi arrogasti: aut facias nos videre Deum: & Angelos patenter: aut sit tibi domus ex auro: aut admota scala ascendas in cælum. Neque tamen ullo modo credemus te illùc ascendisse, nisi descendere facias super nos librum, quem legamus. Responde: Laus sit Domino meo: numquid ego sum nisi homo, Legatus?* En quàm breviter à tàm multis, tàmque ingentibus postulatis sese expediat. Respondet nimirum, se non esse nisi hominem missum à Deo: nec posse nisi quæ hominis sunt propria præstare. Et nihilominus, ut apparet ex verbis Meccanorum, ipse se jactaverat, posse vel omnia, vel aliqua ex his miraculis patrare.

Sura 7. الاعراف *Alaraph*: v. 194. introducit Deum hæc sibi dicentem: واذا لم تاتيهم باية قالوا لولا اجتبيتها قل انما اتبع ما يوحي الي من ربي: *Et nisi feceris coram eis signum* (vel nisi veneris ad eos cum signo) *dicent: nisi effeceris illud per tuam virtutem*, non credemus. *Responde: Ego sanè sequor id, quod inspiratur mihi à Domino meo.* Explicat Gelal. وليس لي ان اتي من عند نفسي بشي: *Et non est in mea potestate, ut faciam ex mea virtute aliquid.* Hìc etiam miraculorum potestatem hactenus negatam sibi fuisse demonstrat. Quòd verò Meccani postulent à Mahumeto, ut faciat miracula per propriam virtutem, ea ratio est, quia Mahumetus excusabat se à patrandis miraculis, quia hæc fieri non poterant, nisi per virtutem, & concessionem Dei.

Sura 21. الانبياء. *Prophetæ* v. 5. loquens de iisdem Meccanis hæc habet: بل قالوا اضغاث احلام بل افتريه بل هو شاعر فليأتنا باية كما ارسل الاولون ما امنت قبلهم من قرية اهلكنها افهم يومنون: *Atqui dixerunt nonnulli:* Alcoranus hic *est congeries confusa somniorum: imò mendaciter confinxit illum: imò ipse est poeta. Faciat porrò coram nobis aliquod miraculum, sicut fecerunt priores, qui missi sunt. Non credidit ante eos ulla ex urbibus, quas destruximus: an ergo credent isti?* Hæc postrema verba Deo tribuuntur, ac si diceret (inquit Jahias): *Si gentes illæ, cùm mendacii insimularent Prophetas suos, & peterent ab eis miracula; quamvis eadem miracula viderent; non tamen crediderunt, ac propterea perdidit eas Deus: an credent isti, si viderint miracula? nimirum, nequaquam credent, etiamsi viderint illa.* Hìc manifestam reddit rationem Mahumetus, cur miracula nulla faceret.

Sura 2. البقرة *Vacca*: v. 118. ita legimus: وقالوا الذين لا يعلمون لولا يكلمنا الله او تاتينا اية:

اية : كذلك قال الذين من قبلهم مثل قولهم تشابهت قلوبهم قد بينا الايات لقوم يوقنون انا ارسلناك بالحق بشيرا نذيرا ولا تسل عن اصحاب الجحيم. *Et dixerunt ii, qui nesciunt* (nempe Ethnici Arabes): *Nisi alloquutus fuerit nos Deus, aut venerit ad nos aliquod signum*, non credemus Mahumeto. *Ita loquebantur ii, qui fuerunt ante eos, sicut hi loquuntur. Similia facta sunt inter se corda eorum. Jam declaravimus signa* (vel manifestè ostendimus miracula) *iis, qui firmiter credebant: Nos sanè misimus te cum veritate, annunciantem fausta, & infausta comminantem: & non reddes rationem pro sociis Inferni*. Putat Jahias, verbis illis: قد بينا الايات *jam declaravimus signa*, vel, *jam manifestavimus miracula*, innui miracula jam facta à Mahumeto: ita enim scribit قال محمد يعني الايات التي اتي بها صلوات الله عليه نحو انشقاق القمر وغير ذلك من اياته: *Dixit Mohammed* (est quidam expositor Alcorani) *Significantur hic miracula, quæ fecit Propheta Mahumetus; veluti scissionem Lunæ, & alia ejus miracula*. Sed fallitur hic Auctor: constat enim ex dictis, non esse hìc sermonem de miraculis Mahumeti, sed de iis, quæ Prophetæ præcedentes effecerunt. Id verò magis confirmatur ex verbis Alcorani, quibus asseritur, hæc miracula facta fuisse, seu manifestata iis, qui firma fide credebant. At Mahumetus sæpiùs asserit, se non facere miracula, quia Meccani non credebant, neque erant credituri. Hùc accedit, scissionem illam Lunæ, non modò non inclinasse Meccanos ad credendum in Mahumetum, sed potiùs eos magis alienasse ab illo: quippe qui scissionem illam præstigium magicum existimarent. Verùm de hujusmodi miraculo paulòpost differemus.

Sura 10. طه *Tah*: v. 134. conquerentibus Meccanis, quòd Mahumetus miracula nulla faceret, ac propterea protestantibus, se nolle credere in eum: ita fingitur Deus respondere: أولم تاتهم بينة ما في الصحف الاولى: *An non venit ad eos demonstratio, id nimirum, quod est in voluminibus primis?* Explicant hæc verba Mohamed, & Jahia: يعني ايات ما في الصحف الاولى التوراة والانجيل: *Significantur per hoc miracula, quæ sunt in voluminibus primi Pentateuchi, & Euangelii*. Ac si diceret: Non est quòd exigatis miracula à Mahumeto, cùm illa habeatis jam facta in Pentateucho, & Euangelio. Si illis non creditis, neque hujus miraculis credetis. Ex quo manifestum est, quando in Alcorano fit mentio de aliquibus miraculis præcedentibus, non intelligi de miraculis Mahumeti, sed de iis, quæ fecit Moyses, aliique Prophetæ præcedentes.

Sura 19. العنكبوت *Aranea*: v. 50. ad eandem querelam Meccanorum ita respondere jubetur Mahumetus: قل انما الايات عند الله انما انا نذير مبين: *Responde: Miracula certè sunt in potestate Dei: ego verò non sum nisi Prædicator manifestus*. Postulabant illi miraculum aliquod (inquit Gelal.) كناقة صالح وعصى موسى ومائدة عيسى *quod esset simile Cameleæ Saleh, & Virgæ Moysi, & Mensæ Jesu*. Atqui ex officina Mahumeti, non miracula, sed verba tantùm, & quisquiliæ efferebantur.

Sura 28. القصص *Narratio*: vers. 48. ita legimus: فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا لولا اوتي مثل ما اوتي موسى اولم يكفروا بما اوتي موسى من قبل قالوا سحران تظاهرا انا بكل كافرون: *Cùmque venisset ad eos à nobis Veritas* (idest Mahumetus cum Alcorano, glossat Gelal.) *dixerunt: Non credemus illi, nisi fecerit miracula, qualia fecit Moyses. An non negaverunt id, quod concessum fuit facere Moysi anteà? Dixerunt: Duo præstigia apparuerunt*, vel, *sese invicem adjuverunt* (alii legunt ساحران, *duo præstigiatores*) *nos totum abnegamus*. Hæc ultima verba dicuntur à Meccanis, qui juxta glossam Gelalis, per duo præstigia intelligebant Pentateuchum, & Alcoranum: per duos vero Præstigiatores, Moysem, & Mahumetum.

Placuit tot testimonia ex Alcorano ipso congerere, ut evidentiùs appareret, nullum unquam à Mahumeto miraculum factum fuisse: rationes enim in illis adductæ id absolutè convincunt. Hæ autem sunt: Prima, quia fides est liberum donum Dei, neque miracula quidquam conducunt ad id, quod dependet à libera ac liberali voluntate Dei. Secunda, quia jampridem Prophetæ, qui præcesserant, & præsertim Moyses, & Christus, satis multa miracula fecerant, quæ Meccanis, cæterisque infidelibus ad credendum sufficere debebant. Tertia, quia si aliquod signum ipse fecisset, id non solùm absque ulla prorsus utilitate, sed cum magna etiam ipsorum pernicie fuisset; quod præteritarum gentium exemplis identidem probat. Quarta, quia ipse missus fuerat à Deo, non ut miracula faceret, sed tantùm ut esset بشير ونذير, idest, ut exponunt Interpretes, *ut annunciaret fidelibus Paradisi felicitatem; infidelibus verò Gehennæ supplicia comminaretur*. Postremò, quia potestas miraculorum est tantùm penes Deum: & ab eo conceditur, non omnibus Prophetis, sed tantùm quibus ipsi allibuerit. Hæ omnes rationes, quamvis per se frivolæ nulliusque momenti, abundè tamen probant, Mahumetum nullum unquam miraculum fecisse. Quòd si revera aliquod fecisset; cùm toties Meccani protestarentur, se nunquam in eum credituros, nisi signum aliquod fieri ab ipso viderent: respondisset certè, se jam plura, vel aliqua admiranda coram eis patrasse, quæ sufficere possent illis ad credendum. At nihil tale unquam legimus illum respondisse.

Et nihilominus proferunt Doctores Moslemi ex eodem Alcorano non pauca, quæ oppositum videntur ostendere.

Primò enim Sura 2. البقرة *Vacca*, v. 98. ita fingitur Deus alloqui Mahumetum: ولقد انزلنا اليك ايات بينات وما يكفر بها الا الفاسقون. *Et jam quidem demisimus ad te signa manifesta: & non negabunt ea, nisi prævaricantes*. Ubi ita notat Gelaledin. رد لقول بن صوريا للنبي ما جيتنا بشي: *Respondetur his verbis ad illud quod dicebat Ebno-Suria Mahumeto: Non venisti ad nos cum re ulla*: idest, nullum nobis miraculum ostendisti. Erat autem Ebno-Suria Magister Judæorum.

Secundò. Sura 37. الصافات *Ordinatrices*, v. 12. fingit

Impostor, hæc sibi dici à Gabriele, vel à Deo, de suis concivibus Meccanis: بل عجبت ويسخرون واذا ذكروا لا يذكرون: واذا راوا اية يستسخرون وقالوا ان هذا الا سحر مبين: *Atqui tu admiraris, & ipsi irrident: & cùm admonentur, non corriguntur: & cùm viderint aliquod signum, illudent, & dicent: Hoc non est, nisi præstigium manifestum*. Accipit hìc Gelal. *signum*, pro miraculo; كانشقاق القمر, *qualis fuit scissio Lunæ*, inquit ille.

Tertio. Sura 54 القمر *Luna*, v. 1. ita legimus اقتربت الساعة وانشق القمر وان راوا اية يعرضوا ويقولوا سحر مستمر: *Appropinquavit Hora, & scissa est Luna: si viderint aliquod signum, tergiversabuntur, ac dicent: Incantatio valida*. Hic innuitur miraculum quoddam factum à Mahumeto in Luna, de quo infrà fusiùs differemus.

Quartò. Sura 3. آل عمران *Familia Amran*, v. 11. Ita fingitur Deus alloqui Mahumetanos: قد كان لكم اية في فئتين التقتا فئة تقاتل في سبيل الله واخرى كافرة يرونهم مثليهم راي العين والله يويد بنصره من يشاء ان في ذلك لعبرة لاولي الابصار: *Jam fuit vobis signum in duobus exercitibus, qui occurrerunt sibi. Unus pugnabat pro Religione Dei: alter autem erat infidelis. Videbant eos duplo majores numero, quàm essent ipsi, visione oculi. Deus autem corroborat auxilio suo quem vult. Certè in hoc fuit res admiranda præditis visu*. De hoc miraculo frequens fit mentio in Alcorano, & in libris Mahumetanorum: & nos de eo infrà loquemur.

Quintò. Sura 48: الفتح *Aperitio*, seu *Victoria* v. 30. refertur somnium, seu visio quædam Mahumeti, quæ factò verificata fuit; his verbis: لقد صدق الله رسوله الرويا بالحق لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله امنين محلقين رووسكم ومقصرين لا تخافون فعلم ما لم تعلموا فجعل من دون ذلك فتحا قريبا. *Jam quidem Deus verificavit Legato suo visionem cum veritate. Certè ingrediemini in Templum Meccanum, & volente Deo, securi, abrasis capitibus, & accisis comis. Non timebitis: novit quippe Deus, quod vos nescitis: & concedet præter hæc, victoriam propinquam*.

Sunt & alia non pauca in Alcorano vaticinia, & miracula facta, vel ficta à Mahumeto, seu Mahumetanis, de quibus suo loco dicendum erit. Respondeamus nunc ad ea, quæ jam suprà recensuimus.

Ad primum igitur locum, ubi dicitur Mahumeto, *Et jam quidem misimus ad te signa manifesta*: respondetur Gelaleddino, nullo modo per hæc verba convinci, Mahumetum miraculum aliquod fecisse: nam, ut jam notavimus, vox Arabica اية *Ajaton*, idest Signum, est ambigua; & in Alcorano, & apud Mahumetanos plerumque accipitur pro aliquo versiculo ipsius Alcorani. Et in capite uniuscujusque Suræ ponitur numerus versuum ejus sub nomine ايات *signorum*. Legitimus igitur prædictorum verborum sensus est non de veris miraculis; quæ, ut vidimus, semper ab eo frustrà Arabes expetivere, sed de versiculis Alcorani.

Ad secundum locum eodem modo respondetur: irridebant enim Meccani Mahumetum, non quia miraculum ullum faceret; sed quia recitabat illis, vel ostendebat scriptum in papyro versum aliquem Alcorani, asserens, illum sibi à Deo revelatum fuisse, & præsertim quando in illo proponebatur resurrectio mortuorum. Quamobrem immediatè subdunt Meccani; اءذا متنا وكنا ترابا وعظاما ائنا لمبعوثون اوآباونا الاولون: *An verò postquam mortui fuerimus, & in pulverem atque ossa redacti, suscitandi sumus nos, & patres nostri priores?* Sunt autem frequentissimæ in Alcorano hujuscemodi de mortuorum resurrectione periodi; quam Meccani, non secus ac olim Athenienses, irridebant, & præstigium existimabant. Id ita esse confirmant Mohammed, & Jahia, duo celebres Alcorani expositores, qui hæc eadem verba, واذا راوا اية: *Et cùm viderint aliquod signum*, glossant واذا تليت عليهم اية: *Et cùm legeris illis aliquem Alcorani versiculum*. Eodem modo tàm duo isti interpretes, quàm Gelaleddinus exponunt v. quartum Suræ sextæ الانعام *Pecora*: وما تاتيهم من اية من ايات ربهم الا كانوا عنها معرضين: *Neque afferes eis signum aliquod ex signis Domini ipsorum, nisi longè recedant ab eo*. Gelal. باية من ايات ربهم اي ايات القران. *Signum aliquod ex signis Domini ipsorum: id est versiculum è versiculis Alcorani*. Mohammed, & Jahias: باية من ايات ربهم يعني القران: *Signum aliquod è Signis Domini ipsorum: significat Alcoranum*; idest signa, seu versus Alcorani. Quare miror, prædictos duos Interpretes exponentes verba superiùs relata Suræ secundæ, vers. decimo octavo: *Jam manifestavimus signa iis, qui firmiter credunt*, velle per ea indicari miracula facta à Mahumeto, veluti scissionem Lunæ. Neque refert, quòd dicatur اذا راوا *cùm viderint*: non autem اذا سمعوا *cùm audierint*; cùm sermo sit de periodis Alcorani. Nam in Arabico idiomate verbum راى *Vidit* non secus ac in Hebraico ראה, applicatur tàm visui, quàm auditui. Neque de hoc ullum est dubium inter utriusque linguæ peritos.

Ad tertium locum, nempe: *Appropinquavit hora, & scissa est Luna: & si viderint aliquod signum, longè recedent, ac dicent: Præstigium validum*: eodem prorsus modo respondetur. Nam sensus horum verborum est: Appropinquavit dies Judicii (qui etiam in Evangelio Joan. c. 5. *Hora* appellatur) in quo scindetur Luna. Et si Meccani audierint Mahumetum aliquid hujusmodi legere ex Suris Alcorani, in quo frequentissima est de Judicii die commemoratio, statim dicent: hoc est præstigium validum: seu, ut alii vertunt, perpetuum, & perseverans: quia scilicet semper eamdem cantilenam canebat. Id verò de miraculis dicere non poterant, quia hæc assiduè ab eo exigebant, numquam verò obtinebant.

Sed videamus, utrum ex Alcorano miraculum aliquod erui possit, quod reverà Mahumetus patraverit.

CAPUT QUARTUM.

Discutiuntur Mahumeti miracula ex Alcorano à Moslemis producta.

INcredibile dictu est, quàm vehementer se torqueant, ac distorqueant Doctores Moslemi in expiscandis Mahumeti miraculis ex Alcorano, quamvis toties, ut vidimus, se non ad miracula facienda, sed tantùm ad prædicandum missum fuisse affirmaverit. Videlicet, dum Prophetæ suo miracula violenter adstruunt: vel illum, vel se ipsos mendacii manifesti condemnant.

Auctor inter Mahumetanos insignis Abu-Mohammed Mostapha Gennabiensis, affirmat, in Alcorano contineri facta à Mahumeto ستين الف اية *sexaginta millia signa*, seu miracula. Hic Thraso fortassè singula Alcorani verba pro miraculis enumeravit. Nam illius periodi, quas Doctores Moslemi signa appellant, quia ea tamquam miracula admirantur, duo, vel tria millia, ut puto, non excedunt.

Aliquantò modestiùs sensit Ahmed filius Abdal-Halim, dum enumeratis Pseudoprophetæ sui miraculis, subdit: وهذا غير الايات والبراهين المستفادة بالقران فان تلك قد تحررتها طوايف من المسلمين ذكروا من انواعها وصفاتها ما هو مبسوط في غير هذا الموضع حتي بينوا ان ما في القران من الايات يزيد على عشرات الالوف من الايات. *Et hæc, præter signa, & argumenta demonstrativa accepta ex Alcorano: nam ista jam collecta sunt à diversis nationibus Moslemorum, qui eorum species, & qualitates commemoraverunt; quæ fusiùs scribentur in alio loco: itaut planum fecerint, miracula, quæ sunt in Alcorano, aliquot millium decades excedere.* Verùm hoc quoque Thrasonicè: Sed hic idem Auctor in illis recensendis, satis parcum se ostendit: credo, quia eorum penuria laborabat. Quotcumque verò, & quæcumque illa sint, ex hoc ipso nebulone videamus.

Primum miraculum desumitur ex Sura 105. الفيل *Elephantes*: in qua inducitur Deus ita loqui cum Mahumeto: الم تر كيف فعل ربك باصحاب الفيل: الم يجعل كيدهم في تضليل: وارسل عليهم طيرا ابابيل: ترميهم بحجارة من سجيل: فجعلهم كعصف ماكول. *An non audisti, quomodo se gesserit Dominus tuus cum ductoribus Elephantium? An non convertit astum eorum in errorem? & misit contra eos aves turmatim volantes, quæ jaciebant contra eos lapides ex argilla cocta: & reddidit eos velut herbam depastam?* Obscurè indicatur his verbis historia quædam seu fabula, quam refert hic Gelaleddinus in hunc modum: ابرهة ملك اليمن وحبشة بنا بصنعا كنيسة ليصرف اليها الحاج عن مكة فاحدث رجل من كنانة ولطخ قبالتها احتقارا بها فحلف ابرهة ليهدمن الكعبة فجاء مكة بجيشه على افيال مقدمها محمود فحين توجهوا لهدم الكعبة ارسل الله عليهم ما قصه في قوله كل واحد منهم رمي بحصا فيه اسمه وهو اكبر من العدسة واصغر من الحمصة يخرق البيضة والرجل والفيل ويصل الي الارض وكان هذا عام مولد النبي محمد. *Abraha Rex Arabiæ felicis, Æthiopiæ, ædificavit in Sanaa Ecclesiam, ut diverteret ad eam concursum peregrinorum à Delubro Meccano. Vir autem quidam ex Canana, exonerato ventre, stercore inquinavit anteriorem partem ejusdem Ecclesiæ in contemptum ejus. Quamobrem juravit Abraha se demoliturum Delubrum Meccanum: venitque Meccam cum exercitu super Elephantes,* (inter quos qui Regem vehebat, Mahmud vocabatur.) *Cùmque tenderent ad destruendum Delubrum, misit Deus super eos volucres, quæ, ut dicitur in Alcorano, lapillis illos percussere. Unusquisque autem eorum percussus est lapillo, in quo scriptum erat nomen ipsius: & hic erat major lente, & minor cicere: & comburebat galeas, & viros, & Elephantes, & posteà decidebat in terram. Accidit autem hoc eo anno, quo natus est Mahumetus.* Addit Ismael filius Aly. *Cùm Abraha Elephantem, cui insidebat, Meccam versus impelleret, ille se in terram projiciens obdormiebat. Cùm verò in aliam partem adigeret, statim surgebat, celeriterque incedebat.* Illas autem volucres, scribit, venisse è regione Maris, fuisseque innumerabiles, ac similes hirundinibus: & unamquamque gestasse tres lapides, in rostro scilicet, & in duobus pedibus. Cùmque plerique occisi fuissent, Deum misisse torrentem, qui cadavera asportavit in mare: Abraham verò percussum fugisse, & defluentibus membris, in Sanaa interiisse.

Fabulam hanc esse, vel id totum ex malorum Dæmonum opera contigisse, non est dubitandum. Primum persuadet id, quod de camelo illo Regis, de volucribus, de lapillis nomine percussorum signatis, & aliis hujusmodi nugis refertur. Solemne autem est Scriptoribus Arabibus, hujusmodi portenta confingere. Secundum autem persuadetur, quia, ut fatetur etiam Ahmed filius Abdolhalim in sua apologia: كان جيران البيت مشركين يعبدون الاوثان ودين النصارى خير من دينهم: *Erant cultores Delubri Meccani Idololatræ adorantes simulacra: Religio verò Christianorum melior erat religione eorum:* Quia scilicet tunc Religio Christiana erat vera, etiam in sententia Mahumetanorum. Impium ergo est credere, Deum tàm insigni miraculo se propugnatorem ostendisse idololatriæ; & superstitionis Meccanæ contra religionem Christianam, ac veram, quam Abraha Rex Christianus tuebatur; pugnasset enim quodammodo Deus contra seipsum. Dicendum est igitur, si verum sit id, quod narrant hìc Moslemi; mali Dæmonis opera ad superstitioni suæ fidem conciliandam contigisse. Neque verò tunc primùm hujusmodi ludibriis mortales decipere Dæmones tentavere. Sexcenta sunt diabolicæ hujus fraudis exempla à Scriptoribus tàm Græcis, quàm Latinis relata, quæ omnia conficta fuisse, impossibile prorsus videtur. Unicum producere hìc mihi satis erit, quod superiùs descripto simillimum est: & à Cicerone lib. I. de Divinatione his verbis narratur, *Objiciuntur etiam sæpè formæ, quæ reapse nullæ sunt, speciem autem offerunt: quod contigisse Brenno dicitur, ejusque Gallicis copiis, cùm Fano Apollinis Delphici nefarium bellum intulisset. Tunc*

enim

enim ferunt ex Oraculo hæc fatam esse Pythiam: Ego providebo rem istam, & albæ Virgines. Ex quo factum, ut & viderentur virgines ferre arma contra; & nive Gallorum obrueretur exercitus. Addit Valer. Maximus l. 1. c. 2. *Brennus Gallorum Dux Delphis Apollinis Templum ingressus, Dei voluntate in se manus vertit.* An non simillimum est hoc factum illi, quod contigit in ductoribus Elephantium, eorumque Rege Abraha.

Verùm, sit hæc historia; sit fabula; sit præstigium: quid attinet ad Mahumetum, ejusque miracula? Quia (inquit Auctor) contigit eo anno, quo natus est Mahumetus. Ridiculum caput! Quasi verò quicquid miri contigit anno, quo Mahumetus natus est, debeat illius miraculum censeri. At enim (instat Ahmed) Templum illud Meccanum Deus tutari voluit, non propter idola, quæ in eo colebantur, sed quia ædificatum fuerat ab Abraham, & Mahumetus cultum in eo divinum, simulacris effractis, restituturus erat. Sed hoc est divinare. Neque credi potest Deum, qui Hierosolymitanum Templum idololatriæ labe fœdatum, à Chaldæis destrui sivit; licet à Davide, & Salomone constructum fuisset, & posteà instauratum, à Christo invisendum foret: Meccanum Delubrum, quamvis ab Abraham extructum (licet hoc falsum sit) & à Mahumeto purgandum, tanto miraculo servare voluisse, cùm esset idololatriæ, & impietatis Asylum; præsertim cum tàm insigni clade eorum, qui veram Religionem profitebantur; & injuriam Ecclesiæ Deo dicatæ factam, vindicare conabantur. Jam igitur effluxit, & evanuit primum Mahumeti miraculum ex Alcorano petitum.

Secundum ex Alcorano miraculum desumitur ex Sura 72. الجن *Genii*, in qua ita legimus v. 1. Mahumetum loquentem: اوحي الي انه استمع نفر من الجن فقالوا انا سمعنا قرانا عجبا يهدي الي الرشد فامنا به ولن نشرك بربنا احدا: *Revelatum fuit mihi, cœtum quemdam Geniorum, cùm attentè audisset* lectionem Alcorani, *dixisse: Nos quidem audivimus lectionem mirabilem Libri, qui dirigit ad rectam institutionem. Credidimus igitur in eum: & posthac nullum deum colemus præter Dominum nostrum.* Deinde v. 8. ita loquuntur iidem Genii: وانا لمسنا السماء فوجدناها ملئت حرسا شديدا وشهبا وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن يستمع الان يجد له شهابا رصدا. *Et nos quid tentavimus propius accedere ad cœlum: sed invenimus illud undique munitum custodia terribili, & flammis scintillantibus, & nos sanè anteà sedebamus in parte ejus in sedibus ad audiendum: nunc verò qui tentaverit accedere ad audiendum, inveniet ibi flammas appositas ad custodiam.* Duplex hìc habemus miraculum. Primum est, conversio Geniorum ad cultum unius Dei ab idololatria ob auditam lectionem Alcorani. Secundum, depulsio eorumdem Geniorum post adventum Mahumeti, per jactum flammarum, ab orbibus Cœlestibus, in quibus assidebant ad divinas revelationes per Angelorum ministerium delatas, furtivis auribus captandas. De hoc secundo satis diximus in prima parte. De primo autem nunc pauca dicenda.

Sciendum est autem tàm Hebræos, quàm Arabes ex Hebræorum disciplina, certò credere, esse quoddã genus creaturarum intellectualium, medium inter Angelos, & homines, quibus nonnulla cum hominibus, nonnulla verò cum Angelis communia sunt: جن seu جنة hos Arabes appellant; quæ vox latinæ *Genii*, sono prorsus respondet. Nos Dæmones, seu Spiritus familiares communiter vocamus. De his ita Buxtorphius in suo Lexico Caldaico in radice שׁד, ex Thalmud in Beresith Rabba, sect. 36. *Sex proprietates dicuntur de Dæmonibus. In tribus similes sunt Angelis: & in tribus assimilantur hominibus. Habent alas sicut Angeli: & volant ab una extremitate Mundi ad alteram sicut Angeli: & sciunt futura sicut Angeli. Edunt, & bibunt sicut homines: gignunt, & multiplicantur sicut homines; & moriuntur sicut homines.* Præterea, non sine summa impietate & amentia tradunt Hebræi, hujusmodi Dæmones, seu Genios ab Adam genitos fuisse eorum annorum spatio, quo ob peccatum suum vixit in anathemate, & veluti excommunicatus à Deo, nimirum per centum, ac triginta annos. Ita habemus in Thalmud: *Dixit R. Jeremias filius Eleazari: Omnibus istis annis, quibus fuit Adam in anathemate, genuit Spiritus, & Dæmones, & Spectra nocturna.* Ubi addit R. Salomon; spiritus istos, seu Dæmones generatos fuisse ex fluxu seminis nocturni eo toto tempore, quo Adam excommunicatus, & ab uxore separatus fuit. Alii tamen videntur sentire, etiam ante Adam plures ex his Dæmonibus fuisse. Nam in Beresith Rabba sect. 20. & 24. legimus: *Dixit R. Simon: Omnibus centum, ac triginta annis, quibus separata fuit Heva ab Adam; spiritus masculi concubuerunt cum ea, & ipsa pariebat illorum opera. Et spiritus fœminæ succubuerunt Adamo, & pariebant ex illo.* Nihil vel magis obscœnum, vel magis impium poterat excogitari.

Arabes tamen volunt, Genios non ab Adam, & Heva: sed ab ابليس *Eblis*o, vel *Diabolo*, genitos fuisse. Hinc Gelaleddinus in expositione Suræ 18. الكهف *Spelunca*: الجن قيل هم نوع من الملايكة وابليس ابو الجن فله ذرية ذكرت معه والملايكة لا ذرية لهم. *Genii dicuntur esse species Angelorum. Eblis autem est pater Geniorum, & habet sobolem, quæ est masculini generis, sicut ille. Angeli autem non habent sobolem.* Volunt autem, *Eblis*, seu *Diabolum*, fuisse Angelum; sed à Deo damnatum, eo quòd Adamum adorare noluerit. Nihilominus Abulhosein Ahmed filius Phares filii Zachariæ, ex communi Sapientium Moslemorum assensu, supponit alios etiam Genios fuisse immediatè creatos à Deo unà cum Diabolo: ita enim scribit: وان الله تعالي اسكن ظهر الارض لما فرغ من خلقها الجن قبل ادم وجعلهم من مارج من نار وابليس فيهم فنهاهم الله ان يسفكوا دم البهايم وظهروا المعصية فسفكوا وعدا بعضهم على بعض فلما راهم ابليس لا يغفلون عن ذلك سال الله ان يرفعه الي السماء فصار مع الملايكة يعبد الله اشد عبادة وارسل الله الي الجن وهم حزب ابليس قبيلا فطردهم الي البحر وقتلوا من شاء الله منهم وجعل الله ابليس على سماء الدنيا خازنا فوقع في صدره كبر: *& quidem Deus excelsus fecit habitare super terram, postquam illam creasset, Genios priusquam Adam crea-*

creavitque eos ex purissimo igne, & Eblis in eos. Et prohibuit illis Deus, ne effunderent sanguinem bestiarum, neve essent sibi inobedientes. Sed effuderunt illum: & exercuerunt inter seipsos injuriam, & hostilitatem. Cùm autem vidisset Eblis eos ab hoc non desistere, rogavit Deum, ut sublevaret se in cælum: fuitque ibi cum Angelis, & studiosissimo cultu Deum venerabatur. Misit autem Deus contra Genios, qui fuerant socii Eblis, gentem quamdam, quæ detrusit eos in mare: & occidit ex eis quotquot voluit Deus. Posuitque Deus Eblis super cælum lunæ custodem. Sed incidit in pectus ejus superbia.

Placuit hæc ex Hebræis, ac Mahumetanis referre, ut intelligat Lector, quo fundamento finxerit Mahumetus, Genios, seu Dæmones, audita Alcorani sui lectione, ab idololatria ad unius Dei cultum, & ad sectam suam conversos fuisse: quia scilicet hi non secus ac homines, libero pollent arbitrio ad benè, vel malè operandum; ad peccandum, & ad pœnitendum, ac resipiscendum. Verùm cum ex Sacris literis tàm veteris, quàm novi Testamenti nihil de hujusmodi Geniis habeamus, manifestè patet, hæc omnia figmenta esse, & mendacia. Nullibi enim reperimus in Sacris Scripturis, aliam præter Angelos, & homines, intellectualem creaturam à Deo conditam fuisse. Certum etiam est, ex Angelis quosdam beatos esse, cœloque addictos: quosdam è cœlo dejectos, & æternis cruciatibus in Gehenna damnatos; qui communiter Dæmones, Satanæ, vel Diaboli appellantur: licet revera caput, seu Princeps eorum vulgò Diabolus, & Satanas per antonomasiam nuncupetur. Tàm autem ex Angelis bonis, quàm ex malis plures in terris, aliisque elementis commorantur. Ex his, malos eos esse credimus, qui homines obsident, vel domos, aliave loca infestant, & multimodis ludibriis miseros mortales vexant, & decipiunt. Hos omnes Sacræ literæ iisdem nominibus indiscriminatim, *Satanæ, Dæmonis, Diaboli, Spiritus immundi, Spiritus nequam, Angeli mali*, vel aliis hujusmodi consueverunt appellare. Veteres Ethnici, ut dixi, *Genios* vocavere, nomine Arabico consimili. Neque Hebræi, neque Arabes possunt ullam legitimam hujusmodi Geniorum, quales ipsi fingunt, originem ostendere, nisi eam ex cerebro suo velint eruere.

Tertium Mahumeti ex Alcorano miraculum, apud Moslemos celeberrimum, & apud Christianos etiam non ignotum, est quòd Lunam in duas partes disciderit.

Causam dederunt commento verba Suræ 54. القمر *Luna*; اقتربت الساعة وانشق القمر وان يروا اية يعرضوا ويقولون سحر مستمر : *Appropinquavit hora, & scissa est Luna: & si viderint signum aliquod, longè recedent, ac dicent: Præstigium perseverans.* Hac de re audiendus est Ahmed filius Abdalhalim in Apologia, cujus verba Arabica, quia prolixiora sunt, hìc latinè fideliter exhibeo. Sic igitur ille: *Et jam quidem mentio facta est de scissione Lunæ: & manifestè ostensum est factam fuisse à Deo, & relatam in Alcorano propter duo magna mysteria, quorum primum fuit ad ostendendam illius prophetiam. Cùm enim petiissent Infideles ab eo miraculum: ostendit illis scissionem Lunæ. Alterum verò, quia fuit indicium propinquæ scissionis Firmamenti, quæ quidem erit signum ostensivum discissionis cælorum, quam prædixerunt Prophetæ. Et propterea dixit Altissimus: Appropinquavit Hora, & scissa est Luna: & si viderint aliquod signum, longè recedent, & dicent: Præstigium perseverans. Et mentionem fecit appropinquationis Horæ, & scissionis Lunæ. Et posuit signum in scissione Lunæ, non autem Solis, & reliquarum Stellarum; quia illa est terræ propinquior, quàm Sol, & Stellæ; & quia hæc est corpus rotundum, in quo apparet scissio cuicumque eam viderit, apparentia, quæ non perseverat. Et jam viderunt eam homines, & testes fuerunt illius. Mahumetus verò legebat hanc Suram in conventibus præcipuis, ut audirent homines id, quod continebat de signis prophetiæ, & argumentis illius: & difficultatem circa id, quod erat in ea. Omnes verò homines confitebantur hoc, neque negabant: & constat, scissionem Lunæ notam fuisse apud homines universaliter. Et in Sahih Moslemi habetur, quòd Omar filius Alchottab interrogavit Abu-VacKed Laitiensem de eo, quod legebat Mahumetus in Festo solemnis Sacrificii, & in Festo solutionis jejunii. Ille verò respondit, eum in utroque legere consuevisse* Suram 50 *Q. Per Alcoranum gloriosum: & Suram 54. Appropinquavit Hora, & scissa est Luna. Et necessariò apparet ex consequutione consuetudinis, quòd si Luna scissa non fuisset; celeres fuissent fideles in hoc negando, magis quàm infideles hostes ejus, & impii. Constat etiam illum fuisse solertissimum omnium mortalium, ut verax haberetur à populo, & haberet illum sectatorem. Quòd si non fuisset scissa Luna, certè id non asseruisset, nec legisset omnibus hominibus demonstrando hoc, & prædicando tanquam miraculum suum. Et in Sahihein ex relatione Anas filii Malec habetur, quòd Meccani petierunt à Propheta Mahumeto, ut ostenderet ipsis miraculum: ostenditque illis scissionem Lunæ duabus vicibus. Et ex eodem habetur, quòd Meccani postulaverunt à Legato Dei, ut ostenderet eis aliquod signum, & scissa est Luna in duas partes. Refert hoc Termandius. Et in Sahihein ex relatione Ebno-Masaud habetur: scissa est Luna tempore Legati Dei in duas partes: & dixit Legatus Dei: Testes estote. Ex relatione item Ebno-Masaud habetur: Vidi, inquit, Lunam scissam in duas partes in Mecca, antequam egrederetur ex ea Legatus Dei. Una pars illius constitit supra Montem AbuKis, & altera pars super Alsaunada. Dixeruntque infideles Corasini Meccanis: Hic homo fascinavit vos. Dixit Ebn-Abu-Kabsciat: Expectate viatores; nam si hi viderint juxta id, quod vos vidistis; hic homo est verax. Si autem non viderint sicut vos vidistis; hic sanè est Magus. Interrogati sunt igitur viatores, qui ex omni parte advenerant: & hi responderunt: Vidimus. Refert hoc Albocharius, & Moslem. Refert prætereà idem Albocharius, dixisse Ebn-Abbas: Divisa est Luna, & hoc accidit tempore Prophetæ Mahumeti: & divisa est in duas partes: una pars ultra montem, & altera citra montem. Dixitque Mahumetus: O Deus esto testis. De Gioaiber filio Motaham habetur, quod dixerit: Divisa est Luna, dum nos essemus in Mecca, ita ut apparuerint de eadem partes separatæ, quarum una visebatur super unum montem, & altera super alium. Dixeruntque homines: Dementavit nos Mahumetus. Respondit autem quidam: Si dementavit vos, certè non dementavit homines universos. Refert hoc Tarmandius.*

Verùm hujuscemodi miraculum magnum est Mahumetanorum figmentum. Cùm enim, ut superiùs vidimus, toties Meccani signum aliquod à Mahumeto in legis suæ testimonium efflagitarent; si vel hoc, vel aliud ex iis, quæ illi Moslemi affingunt, effecisset; potuisset semper illa iis objicere: nec fuisset, quòd perpetuò responderet, se ad miracula patranda missum non fuisse, sed tantummodo ad prædicandum, hominesque commonendos: miracula ad Deum spectare: nihil infidelibus prodesse: fidem non à miraculis, sed à Dei voluntate dependere; & alia hujuscemodi, quæ

quæ illum non solùm nulla anteà signa fecisse, sed nec posteà facturum esse manifestè demonstrant. Aliàs sibi ipse adversatus fuisset. Si enim miracula nulla faciebat, quia non erant profutura: quare hìc fecit, ubi etiam ex Alcorani testimonio patet, nihil profuisse?

Præterea ex ipsis Alcorani verbis dignoscitur, nullum hìc miraculum significari. Ita enim habent: *Appropinquavit Hora, & scissa est Luna: & si viderint signum aliquod, longè recedent, ac dicent, Præstigium perpetuum: & mendacii insimulaverunt* (Mahumetum) *& sectati sunt libidines suas*. Omnes, quos vidi, Interpretes conveniunt, hoc loco الساعة *Horam*, supremi Judicii diem significare: *Scissionem verò Lunæ*, ejusdem diei signum fore, communis est Moslemorum sententia: idque inter alios asserit Gelaledd. in expositione Suræ 47. القتال *Bellum*. v. 17. dicens: من علاماتها بعث النبي محمد وانشقاق القمر والدخان: *Inter signa illius* (nempe diei Judicii) *sunt missio Prophetæ Mahumeti, & scissio Lunæ, & Fumus*. Cùm igitur dicit, *scissa est*, propheticum stylum affectat, utens tempore præterito pro futuro, ut alibi non rarò in Alcorano. Ridiculum verò est asserere, adventum Mahumeti, vel scissionem Lunæ ab eo factam, vel nescio quem fumum, qui Mahumeti tempore apparuit, supremæ Mundi diei indicia fuisse, cùm tanto intervallo hæc ab illa distiterint. Legitimus ergo Alcoranicorum verborum sensus est: Propè est Dies Judicii, & scissio Lunæ, quod erit præambulum illius signum. Cum verò Meccani audierint hæc sibi prædicari, non secus ac præstigia accipient, & terga vertentes, Mahumetum mendacem proclamabunt, & in infidelitate sua perseverabunt. Nec obstat, quod dicatur, *si viderint aliquod signum*: nam in idiomate tàm Hebraico, quàm Arabico, *videre* sæpissimè accipitur pro *audire*: ut norunt omnes utriusque linguæ periti, & crebris Alcorani exemplis confirmatur, ut jam superiùs vidimus. *Signi* verò nomine Alcoranicas periodos plerumque designari, Mahumetani ipsi fatentur. Notandum verò, non dici, *cùm vident*, *vel cùm vidissent*: sed, *si videant*, vel, *si viderint*, conditionatè. Propositio verò conditionata, juxta Dialecticos, nihil ponit in esse. Neque momenti ullius esse debent testimonia eorum, qui asserunt, se vidisse Lunam scissam à Mahumeto: nam, ut alibi vidimus, solemnissimum est Arabibus, & Hebræis hujusmodi testimonia confingere. Postremò ipsos Arabes doctiores agnovisse, non agi hìc de miraculo aliquo Mahumeti, sed de scissione Lunæ, quæ fiet paulò ante diem Judicii, testantur duo inter Arabes celeberrimi Interpretes, Beidavius, & Zamchascerius: quorum primi hæc sunt verba: روي ان الكفار سالوا رسول الله اية فانشق القمر وقيل معناه سينشق يوم القيمة: *Fertur, infideles postulasse à Legato Dei aliquod signum: & propterea Lunam scissam fuisse. Sed alii dicunt, sensum hujus loci esse, quòd Luna scindenda sit in die Resurrectionis*. Secundi verò: وعن بعض الناس ان معناه ينشق يوم القيمة: *Et juxta aliquos, sensus hic est: scindetur* (Luna) *in die Resurrectionis*. Porrò si tot testes illud miraculum habuisset, non esset circa verba Alcorani inter sapientes Moslemos hæc diversitas sententiarum, neque ab ullo fuisset in dubium revocatum.

Cæterùm, etiam si certo certius foret, Mahumetum Lunam bipartitam, vel quadripartitam Meccanis visendam ostendisse: non tamen verum miraculum patrasse evinceretur. Nihil solemnius Sagis, ac Veneficis, quàm hujusmodi præstigia in Luna ostentare. Unde Virgilius ecl. 4.

Carmina vel cœlo possunt deducere Lunam.

Ubi, *carmina*, juxta omnes Interpretes, excantationes significant. Et Ludovicus de la Cerda Vir eruditissimus, hæc verba exponens: *E cunctis*, inquit, *astris, Luna veteribus ita credebatur subdita esse Veneficarum cantionibus, ut quoties his liberet, ea è cœlo, vel invita deduceretur*.

Ex dictis patet responsio ad argumentum Adversarii. Nam quando Mahumetus Alcorani verba populo legebat; vel illud tantùm intendebat, ut hominibus persuaderet, Lunam scindendam esse prope diem Judicii: vel volebat, ut crederent, ipsum reverà illam in duas partes discidisse. Si primum: nihil ad Mahumeti miraculum pertinebat. Si secundum: meritò credebant Meccani, illud fuisse præstigium; cùm hujusmodi signa à Magis ac Veneficis in Luna frequenter fieri non ignorarent.

Quartum ex Alcorano miraculum obscurè innuitur in Sura 17. الاسري *Iter nocturnum*: v. 1. ubi dicitur: سبحان الذي اسري بعبده ليلا من المسجد الحرام الي المسجد الاقصي الذي باركنا حوله لنريه من اياتنا. *Laus illi, qui transtulit servum suum noctu ab Oratorio Meccæ ad Oratorium remotissimum, cui undequaque benediximus, ut ostenderemus ei signa nostra*. Quæ verba exponentes Interpretes Moslemi, omnes conveniunt, alludere ad visionem quandam ab ipso Mahumeto relatam in libro السنة *Sonnæ*, quam ita describunt Jahias filius Salam, & Mohammed filius Abdallah, cum quibus cæteri Expositores conveniunt: ان رسول الله صلعم قال بينما عند البيت اذ اوتيت فشق النحر فاستخرج القلب فغسل بماء زمزم ثم اعيد مكانه ثم اوتيت بدابة ابيض يقال له البراق فوق الحمار ودون البغل مضطرب الاذنين يضع خطوة عند منتهي طرفه فحملت عليه فسار بي نحو بيت المقدس فاذا منادي ينادي عن يمين الطريق يا محمد علي رسلك اسالك يا محمد علي رسلك اسالك يا محمد علي رسلك اسالك فمضيت فلم اعرج عليه. *Cùm essem Legatus Dei Mahumetus juxta Templum Meccanum, ecce venit ad me* (inquit ipse) *quidam, qui scidit pectus meum sub jugulum, & extraxit cor meum, lavitque illud aqua putei Zamzam: deinde restituit illud in locum suum. Deinde adductum est ad me jumentum album, quod vocatur Alborac, majus asino, & minus mulo, quod quassabat auriculas, & ponebat passus ad terminationem aspectus sui: & super illud impositus, cepi iter versus Templum Hierosolymitanum. Et ecce vox clamantis à dextris viæ: O Mahumete, subsiste paulisper, oro te: O Mahumete, subsiste paulisper, oro te: O Mahumete, subsiste paulisper oro te: Sed ego perrexi,*

rexi, nec attendi quis esset. Eandem vocem audivit à sinistra parte viæ: neque de illa quidquam curavit. Cùm ad Templum Hierosolymitanum pervenisset, alligavit jumentum ad anulos, ad quos Prophetæ illud alligabant. Deinde ingressus in Templum oravit in eo, bis se incurvando. Posteà inde egresso, obtulit ei Gabriel vas vini, & vas lactis: ille verò vas lactis accepit. Laudavit de hoc illum Gabriel, qui exposuit ei; vocem illam, quam à dextris audierat in via, fuisse invitationem ad Judaismum, quam si attendisset, certè judaizasset gens ejus. Vocem verò, quam audierat à sinistris viæ, fuisse invitationem ad Religionem Christianam: quam si attendisset, certè Christianismum gens ejus suscepisset. Deinde narrat, se vidisse mulierem speciosissimam, ornatam omni monilium, & munditiarum genere, quæ elatis manibus, ter rogavit eum, ut paulisper subsisteret: se verò nec aliquid respondisse, nec eam penitùs curasse. Hanc autem, dixit ei Gabriel, fuisse Mundum, cui traditus fuisset, si ejus verba, vel aspectum curasset. Pergit deinde Mahumetus referens visionem, seu delirium suum: ثم اتينا بالمعراج فاذا احسن ما خلق الله فقعدنا فيه فعرج بنا حتى انتهينا الى سماء الدنيا وعليها ملك يقال له اسمعيل جنده سبعون الف ملك جند كل ملك سبعون الف ملك. فاستفتح جبرائيل فقيل من هذا قال جبرائيل قيل ومن معك قال محمد قيل أوقد بعث اليه قال نعم: قالوا مرحبا به ولنعم المجي جاء ففتح لنا فاتيت على ادم فقلت يا جبرائيل من هذا قال هذا ابوك ادم فرحب بي ودعا لي بخير: قال واذا الارواح تعرض عليه فاذا مر به روح مومن قال روح طيب وريح طيب: واذا مر به روح كافر قال روح خبيث وريح خبيث:

Deinde pervenimus ascendendo ad locum omnium pulcherrimum, ibique consedimus: deinde ascendimus ad cœlum Lunæ, cui præsidebat Angelus, nomine Asmail, qui habebat exercitum septuaginta millium Angelorum, quorum singuli habebant item exercitum septuaginta millium Angelorum, quorum singuli habebant item exercitum septuaginta millium Angelorum. Pulsavit igitur Gabriel januam: responsumque est; Quis est hic? Dixit, Ego sum Gabriel. Dictum est illi: Et quis est tecum? Respondit: Mahumetus. Dictum fuit illi: Jam ne factus est Apostolus? Respondit: Utique, dixerunt illi: Faustè feliciterque advenerit. Aperta est ergo nobis janua, & obvium habui Adam, & dixi: O Gabriel, quis est hic? Respondit: Hic est pater tuus Adam. Tunc ille salutavit me, & fausta mihi apprecatus est. Et ecce Animæ sese obtulerunt illi; cùmque transiret juxta eum anima fidelis, dicebat: Spiritus bonus, & halitus bonus. Cùm verò transiret juxta eum anima infidelis, dicebat: Spiritus malus, & halitus malus. Deinde refert, se vidisse quosdam olfacientes carnes putridas; carnes verò recentes ac bonas nauseantes, quos intellexit à Gabriele, esse adulteros, ac fornicarios. Tum vidit alios ore laxo & aperto; alios verò, qui in eorum ora aperta lapides igneos ab obscœnis partibus egestos conjiciebant: & intellexit, hos esse eos, qui orphanorum, ac pupillorum facultates usurpabant. Deinde vidit alios seipsos unguibus dilacerantes, vocesque tamquam mugitus emittentes: quos intellexit esse obtrectatores, detractores, ac diffamatores. Vidit etiam mulieres quasdam speciosas, per ubera suspensas, quas serpentes, ac scorpiones mordebant: intellexitque, has esse eas, quæ occidebant filios suos. Vidit deinde has easdem mulieres eum aliis, qui ex variis partibus adveniebant, duci in Gehennam ad Pharaonem: ad quem cum pervenissent, extensæ sunt ante ignem, ut illius calore ardentissimo torquerentur. Postremò vidit quosdam viros enormiter ventricosos, qui, cùm vellent surgere, cadebant in terga, & in ventres: hi verò accusati apud Pharaonem, illius jussu pedibus truncati sunt: intellexitque, hos esse usurarios. Prosequitur deinde iter suum in Cœlum, consuetis nugis: ad singulos enim cœlos eadem est cantio, quæ fuit ad cœlum Lunæ, nempe: فاستفتح جبرائيل فقيل من هذا: فقال جبرائيل: قيل ومن معك: فقال محمد: قيل أوقد بعث: قال نعم: قالوا مرحبا ولنعم المجي جاء ففتح لنا:

Pulsavit Gabriel januam: dictumque fuit illi. Quis est qui pulsat? At ille respondit: Gabriel. Dictum fuit illi: Et quis est tecum? Respondit; Mahumetus. Dictum fuit illi. An jam missus fuit ad munus propheticum exercendum? Respondit illi: Jam missus fuit. Dixerunt qui erant intus: Faustè feliciterque advenerit. Et tunc aperuerunt januam, ut uterque ingrederetur. In secundo ergo cœlo invenerunt ابني الخالة يحيى وعيسى *duos filios materteræ, Joannem, & Jesum* (hoc ex errore Mahumetanorum, qui putant, Matrem Jesu, & Matrem Joannis Baptistæ fuisse sorores): qui salutaverunt Mahumetum, & fausta illi apprecati sunt. In tertio cœlo invenerunt Joseph, cui eximia pulchritudo collata fuerat: qui eodem modo Mahumetum salutavit, cum fausta apprecatione. In quarto cœlo invenerunt ادريس *Edris* (idest Henoc) qui eadem obsequia Mahumeto exhibuit. In quinto cœlo invenerunt Aaron, qui hoc habebat singulare, quòd: لحيته شطران شطر ابيض وشطر اسود: *dimidium barbæ ejus erat candidissimum: dimidium verò nigerrimum*. Hic eodem modo, quo cæteri superiores, Mahumetum excepit. In sexto cœlo invenerunt Moysem, qui erat coloris impensè rufi: & cùm de more eum salutasset, & ut fratrem agnovisset, dixit: تزعم بنوا اسرائيل اني اكرم الخلق على الله: وهذا اكرم على الله مني: *Existimabant filii Israel me honoratissimum omnium creaturarum esse apud Deum: sed hic* (innuens Mahumetum) *est honoratior me apud Deum*. In septimo cœlo invenerunt Abraham innixum Domui, quæ dicitur المعمور *Visitata*: quia scilicet, يدخله كل يوم سبعون الف ملك ولا يعودون اليه الى ان تقوم الساعة *ingrediuntur ad eam visitandam quotidie septuaginta millia Angelorum: nec revertentur ad eam usque ad diem Resurrectionis*. Salutavit igitur eum Mahumetus, & ipse resalutavit eum fausta apprecando. Erat porrò prope Abraham gens Mahumetana (quæ scilicet illius legem erat amplexura): hujus

jus pars vestibus albis, pars verò cinerei coloris erat induta, sed simul erant commixti. Intellexitque, hos esse illos, qui miscuerunt opera bona cum malis; sed totum fuit in bonum: & locum illum fore habitationem suam, & gentis suæ. Pergit Mahumetus.

ثم انتهينا الي السدرة المنتهي فاذا هي احسن ما خلق الله واذا الورقة من ورقها لو غطيت بها هذه الامة لغطتهم ثم انفجر من تحتها السلسبيل ثم انفجر من السلسبيل نهران نهر الرحمة ونهر الكوثر فاغتسلت من الرحمة فغفر لي ما تقدم من ذنبي وما تاخر ثم اعطيت الكوثر فسلكته حتي انفجر بي في الجنة فاذا طايرها كالبخت قال ونظرت الي جارية فقلت لمن انت يا جارية قالت لزيد بن حارثة قال ثم نظرت الي النار فاذا ان عذاب ربي لشديد لا تقوم له الحجارة ولا الحديد: قال ثم رجعت الي السدرة المنتهي فغشيها من امر الله ما غشي ووقع على كل ورقة ملك وايدها الله بايده: وفرض على في كل يوم وليلة خمسين صلاة فرجعت الي موسي فقال بما فرض عليك ربك فقلت فرض على في كل يوم وليلة خمسين صلاة فقال ارجع الي ربك فاسله التخفيف فان امتك لا تطيق ذلك فاني قد بلوت بني اسرايل وخبرتهم فرجعت الي ربي فقلت اي ربي حط من امتي فان امتي لا تطيق ذلك فحط عني خمسا قال فرجعت الي موسي فقال ما فرض عليك ربك قلت حط عني خمسا فقال ارجع الي ربك فاسله التخفيف فان امتك لا تطيق ذلك قال فرجعت الي ربي فحط عني خمسا قال فلم ازل ما بين ربي وبين موسي حتي قال يا محمد لا تبديل انه لا يبدل القول الذي هي خمس صلوات في كل يوم وليلة لكل عشر فتلك خمسون صلاة: قال فرجعت الي موسي فاخبرته فقال ارجع الي ربك فاسله التخفيف فقلت قد راجعته حتي استحييت منه:

Deinde pervenimus ad arborem Sedrum, ultra quam transire nemini licet. Erat autem pulcherrima omnium rerum, quas creavit Deus: & unum ejus folium, si sub illo esset hæc gens, (idest, gens tota Arabum) *certè cooperiret eam totam. Sub ea verò emanabat fons Salsabil, ex quo duo fluvii egrediebantur, nempe Alrahmat, & Alcauther. Ego verò lavi me in Alrahmat, & dimissa sunt mihi peccata mea tàm præterita, quàm futura* (seu, tàm præcedentia, quàm subsequentia). *Deinde ingressus sum fluvium Alcauther, & per eum navigio vectus perveni in Paradisum, in quo erant aves adinstar camelorum Persicorum. Vidi autem ibi puellam, cui dixi: Cuinam destinata es tu, ò puella? Respondit: Zaido filio Harethæ. Deinde vidi ignem Gehennæ: & ecce agnovi, pœnas, à Domino meo infligendas, esse sanè vehementes; non resistit illis lapis, neque ferrum. Deinde regressus sum ad arborem Sedri, ultra quam non est progredi: & cooperuit illam ex præcepto Dei id, quod cooperuit* (innumera scilicet multitudo avium, & Angelorum) *& super singulas illius frondes descendit unus Angelus: & sustentavit eam Deus manibus suis. Et ipse constituit mihi quinquagenas preces in singulos dies. Cùm autem revertissem ad Moysem, dixit mihi: Quid constituit tibi Dominus tuus? Ego verò: Quinquagenas mihi preces per singulos dies ac noctes mihi constituit. Dixit Moyses: Redi ad Dominum tuum, & ora eum pro imminutione earum: non enim poterit hoc gens tua. Et quidem ego jam feci experimentum hujus rei in filiis Israel. Igitur reversus sum ad Dominum meum, & dixi: Ah Domine mi, diminue Orationes genti meæ, quia non poterit persolvere eas. Imminuit autem mihi quinque: & cùm ad Moysen rediissem, dixit mihi: Quid constituit tibi Dominus tuus? Respondi: Imminuit mihi quinque preces. Ille verò: Redi, inquit, ad Dominum tuum, & precare, ut adhuc imminuat: non enim poterit hoc gens tua. Reversus sum igitur ad Dominum meum, qui alias quinque preces imminuit. Neque cessavi ire, & redire à Moyse ad Deum, donec dixit mihi Deus: O Mahumete, nolo amplius immutare quod decrevi; non enim mutabilia sunt verba Dei: quinque tibi preces per singulos dies ac noctes præscribuntur; ita ut unaquæque æquivaleat decem; & ita sint in totum quinquaginta preces. Reversus igitur sum ad Moysen, & narravi ei hoc. Ille verò dixit mihi: Revertere ad Dominum tuum, & ora eum, ut hunc etiam numerum imminuat. Ego verò respondi: Jam toties ad eum reversus sum, ut pudeat me, iterum ad eum redire.*

Commonendum hìc censeo Lectorem, non omnia, quæ habentur in libro Sonnæ, quem Mahumetani æquè ac Alcoranum recipiunt ac venerantur, circa hanc Mahumeti visionem ab his Auctoribus referri; sed tantùm modestiora. Sunt enim alia plurima monstrosa, & portentosa, quæ ab aliis Scriptoribus referuntur. Ricardus, vel, ut alii vocant, Ricoldus ex Ordine Prædicatorum in confutatione Alcorani cap. 14. scribit, se in Auctore Mahumetano legisse: *cùm vellet Mahumetus conscendere jumentum Alborac, illud fugam tentasse. Cùm autem Mahumetus diceret ei: sta firmiter: Mahumetus est qui vult te ascendere: respondisse jumentum: Numquid pro eo missum sum? Respondisseque Gabrielem: Utique. Tunc jumentum dixisse: Non permittam eum ascendere, nisi priùs rogaverit Deum pro me. Mahumetum verò pro jumento Deum rogasse, & sic facilè illud conscendisse.* P. Philippus Guadagnolus suprà laudatus, in Apologia Arabica, tract. 2. de Alcorano, cap. 2. sect. 2. addit ex libro Hagar, ان محمد وعد البراق مجد الفردوس: *Mahumetum promisisse jumento Alborac gloriam Paradisi.* Et quidem Mahumetani ita credunt, Alborac, quemadmodum etiam arietem Abrahæ, & camelum Mahumeti esse in Paradiso, sicut nos credimus Judam esse in Gehenna. Addit idem Guadagnolus ibidem cap. 3. sect. 3. loquens de flumine Alcauther, & de aliis, vidit Mahumetus in Paradiso, ex libro Sonnæ: عين الكوثر طولها وعرضها مسيرة الف يوم ومياهها عذبة وكاسات فيها للشرب كم هي نجوم في السما والصبية والغلمان الذين يخدمونهم في

في الفردوس عند ماكلهم ومشاربهم والجواري الحسان حسنهن غاية ما يكون : لو ظهرت واحدة منهن في السماء او الهواء ليلاً لتنير العالم كله كانها شعاع الشمس و لو بزقت في البحر لتحوله ملحه عسلا وملاحة مياهه حلوا عذبا.

Fons Alcanther patet in longitudine, ac latitudine, quantum esset iter septuaginta millium dierum, ejusque aquæ dulces sunt. Sunt autem ibi calices ad bibendum tot numero, quot sunt sidera in cælo: & puellæ, & pueri ministrantes in Paradiso ad manducandum, & bibendum: & adolescentulæ pulcherrimæ, quantum cogitari possit; ex quibus si una appareret in cælo, vel in aere nocturno tempore, illuminaret Mundum universum, non secus, ac si esset Sol lucentissimus: &, si spueret in mare, certè mutaret salsedinem ejus in mel, & amarorem aquarum ejus in dulcedinem, ac suavitatem. Prosequitur Ricardus ex Auctore Mahumetano, referens verbis Mahumeti, id quod ipsemet viderat in septimo cœlo: *Vidi, inquit, populum Angelorum: prolixitas unius cujusque multò millies Mundo major erat: quorum quisque habebat septingenta millia capitum, & in quolibet capite septingenta millia ora, & in quolibet ore septingenta millia linguarum laudantium Deum septingentis millibus idiomatibus. Et aspexi unum Angelum flentem, & quæsivi causam fletus illius: & respondit, se Peccatum esse: ego autem oravi pro eo. Sicque Gabriel commendavit me alteri Angelo, & ille alii, & sic deinceps, quousque steti coram Deo, & tribunali ejus: & tetigit me Deus manu sua inter humeros usque adeò, ut medullam spinæ dorsi mei frigiditas manus ejus pertransiret*. Ita Ricardus, qui cæteris, quæ suprà dicta sunt, enarratis, concludit: *Visionis autem hujus plus est quod dimisimus, quàm quod enarravimus*. Et ita prorsus est.

Hanc suam visionem statim Mahumetus Meccanis, veluti tuba canens, propalavit: utque sibi crederent, quemadmodum scribit Auctor libri *de signis directionis*, asseruit, se eadem nocte dum regrederetur, reperisse mercatores Corasinos, qui camelum amissum quærebant; & bibisse ex aqua vasis eorum, residuumque illius effudisse: prædixitque, eosdem Mercatores crastino die sub Solis ortum affuturos, præeunte illos camelo rufo duobus saccis onerato. Verùm cùm illis non satis essent hæc signa, interrogaverunt eum, quandoquidem ad Templum Hierosolymitanum translatum se fuisse jactabat, quot essent illius porticus, quot candelabra, & quot adyta. Tunc verò Gabriel appendit figuram illius Templi ante faciem ejus: quamobrem ille ad omnia adamussim respondit. Neque tamen propterea fidem ullam Meccani illi adhibuere.

Concedimus sanè hujuscemodi miracula Mahumeto, quæ quilibet mentis compos, delirantis hominis figmenta esse cognoscat. Verùm quam fidem hoc miraculum merebatur, cujus Mahumetus unus testis fuit? Quid etiam proderat illud deinde in vulgus statim deblaterare, & tanta levitate in aures Meccanorum obtrudere? Quot porrò in eo mendacia deprenduntur! Dicitur hìc, illum è Paradiso regressum, invenisse in itinere procul à Mecca mercatores Corasinos, & deinde Meccam venisse: quod certè non potuit, nisi mane contingere. At Ebn-Abbas Auctor propè divinæ auctoritatis affirmat, se audisse ex ore ipsius Mahumeti, ipsum eadem nocte è Paradiso regressum concubuisse statim cum Chadige. Ita refert Auctor libri *de signis directionis*: ان رسول الله لما اسري به دخل الجنة واكل من فاكهة الجنة وشرب من ماء الجنة فنزل من ليلته فوقع على خديجة فحملت بفاطمة فكان حمل فاطمة من ماء الجنة ورواه ايضا ابن عباس من النبي ص.

Legatus Dei postquam translatus fuit noctu, ingressus in Paradisum, comedit de fructibus Paradisi, & bibit de aqua illius: & descendit statim eadem nocte, & concubuit cum Chadige, quæ concepit Phatemam: fuitque conceptus Phatema ex aqua Paradisi. Refert hoc etiam Ebn-Abbas auditum à Propheta Mahumeto. Potus scilicet, & cibus Paradisi adeò importunam libidinem in Mahumeto excitaverat. Deinde affirmat Mahumetus, se vidisse in Templo Hierosolymitano porticus, adyta, & candelabra, & anulos, ad quos Prophetæ alligabant Alborac, vel jumenta sua. At Templum Hierosolymitanum sexcentis ferè annis anteà destructum fuerat, neque de eo lapis super lapidem remanserat. Quòd si revera illud viderat eadem nocte, cur non poterat illius porticus, & adyta, & candelabra Meccanis recensere, absque eo, quòd Gabriel typum illius oculis ejus exhiberet? At enim non omnia attentè consideraverat. Esto; præcipua saltem poterat exponere, excusando se, si non singula ac minutiora attentiùs inspexisset. Neque tamen si omnia adamussim exposuisset, satis fuisset ad illius veracitatem in visione probandam: poterat enim hæc omnia ex aliorum relatione didicisse. Multò minorem fidem facit, quòd Mahumetus in itinere invenerit mercatores Corasinos, quærentes camelum amissum, & quòd biberit aquam ex eorum vase, & residuum aquæ effuderit; & quòd crastina die iidem Mercatores adventuri essent, præcedente camelo rufo duobus saccis onerato. Hæc enim omnia ipse naturaliter sciebat, vel poterat scire. Mirum verò, quòd cùm in eadem Sura decima septima vers. 96. dixerint Corasini, ac cæteri Meccani Mahumeto: لن نومن لك حتي ترقي في السماء *Nunquam credemus tibi, donec per scalam ascendas in Cœlum*: ille non responderit: Jam in cœlum, imò in septem cœlos ascendi: & quod mirabilius est, sine scala: & manifestas hujus rei probationes dedi vobis in adventu mercatorum vestrorum, & in exacta expositione rerum, quæ erant in Templo Hierosolymitano: quid ultrà vultis me scalis admotis in cœlum ascendere? Verùm illius responsio nulla alia fuit, quàm; سبحان ربي هل كنت الا بشرا رسولا: *Laus Domino meo: nunquid ego sum nisi homo missus ad vos?* Per quod ingenuè confessus est, se utpote hominem, non posse miracula illa, quæ Meccani petebant, efficere. Jam nimirum (quippe qui non esset omninò insanus) senserat, hanc suam visionem nimis frigidam, & ineptam esse ad faciendam mendaciis suis fidem. Denique etiamsi aliquam hujusmodi visionem, seu somnium Mahumeto concederemus, esset ne statim miraculi loco suscipiendum, præsertim tot figmentis ac deliriis permixtum? Ne ipsi quidem Mahumetani ignorant, Dæmones frequenter hujusmodi spectris homi-

homines ludificare; nec aliquid solidi ad veritatis probationem in illis contineri.

Quintum ex Alcorano miraculum innuitur in Sura 3. آل عمران *Familia Amran*, v. 11. his verbis: قد كان لكم اية في فيتين التقتا فية تقاتل في سبيل الله واخري كافرة يرونهم مثليهم رأي العين والله يويد بنصره من يشاء ان في ذلك لعبرة لاولي الابصار *Jam fuit vobis miraculum in duobus exercitibus, qui occurrerunt sibi: Unus exercitus pugnabat pro religione Dei: & alter erat ethnicus. Videbant eos* (nempe ethnici videbant fideles) *duplo majores se visione oculi. Deus verò corroborat auxilio suo quem vult. Certè in hoc fuit res admirabilis iis, qui præditi sunt oculis.* Et v. 122. ولقد نصركم الله ببدر وانتم اذلة اذ تقول للمومنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلثة الاف من الملايكة منزلين بلي ان تصبروا وتتقوا وياتوكم من فورهم هذا يمددكم بخمسة الاف من الملايكة مسومين: *Et jam quidem adjuvit vos Deus in Beder, & vos eratis inferiores. Cùm diceres Fidelibus: An non sufficiet ad augendos vos Dominus vester tribus millibus Angelorum demissorum? Utique sufficiet. Si toleraveritis, ac pii fueritis, & venerint ad vos hostes repentè: augebit vos Dominus vester quinque millibus Angelorum signatorum.* Et in Sura octava الانفال *Manubiæ*. v. 9. اذ تستغيثون ربكم فاستجاب لكم اني ممدكم بالاف من الملايكة مردفين: *Cùm opem postularetis à Domino vestro, respondit vobis: Certè ego augebo vos mille Angelis à tergo sequentibus.*

Conveniunt omnes Alcorani Expositores, agi in prædictis locis de Bello Bedrensi, quod respectu belli alterius item Bedrensis, dictum fuit غزوة بدر الكبري *bellum Bedrense majus*. Hujus autem historiam hoc ferè modo referunt Auctor libri *de signis Directionis*, Ahmed filius Abdolhalim, cæterique Chronologi Mahumetanorum. Anno secundo Hegiræ, seu transmigrationis in Medinam, audivit Mahumetus adventare Abu-Sofian filium Harbi cum quadraginta equitibus Corasinis mercatoribus redeuntibus è Syria: & egressus est cum equitibus supra trecentos: plerique verò sociorum ejus erant pedites: ducebatque secum octoginta camelos (alii scribunt octoginta equos). Ubi autem audivit Abu-Sofian, Mahumetum cum exercitu Medina egressum fuisse, duxit impedimenta super litus maris, misitque ad cives Meccanos, ut peteret ab eis auxilium. Illi autem mille circiter milites cum ducentis equis ad eum direxere; cum quibus egressæ sunt aliquot fœminæ, quæ pulsantes tympana, magna cum impudentia in Mahumetanos scommata jaciebant. Cùm verò pervenisset Mahumetus in Beder (erat hic locus inter Meccam, & Medinam, ita dictus à puteo ejusdem nominis ibi sito) consilium habuit cum suis, utrum hostibus esset occurrendum. Cùmque illi id approbassent, obvium se obtulit eis juxta Beder. Commisso certamine, misit Dèus primò mille Angelos, deinde ter mille, & demum quinquies mille, qui Mahumetanos pugnantes adjuvarent. Porrò Mahumetani apparebant hostibus duplo majores, quàm essent: hostes contra Mahumetanis longè pauciores, quàm essent, videbantur. Postremò Mahumetus pugillum pulveris, seu lapillorum accipiens, conjecit in hostes, dicens: Deformentur facies eorum. Nullusque fuit ex illis, cujus oculos pulvis conjectus non oppleret. Occisi sunt autem ex hostibus septuaginta circiter viri, ac totidem capti. Quatuordecim verò tantùm ex Mahumetanis interfecti sunt.

Ismael filius Aly scribit, Mahumetum à principio exhausisse puteos omnes præter unum, ex quo sui bibere possent: præterea construxisse sibi domunculam ligneam, in qua cum Abubacar se tueretur. Fuerunt autem (eodem Auctore) qui intra nubem equorum strepitum audiere, & quemdam clamantem, اقدم حيزوم: *Curre ò Haizum*. Erant scilicet Angeli, & Gabriel Dux eorum super equum suum, qui Haizum appellabatur. Aliud prodigium refert Sahal filius Honeiph à se visum in hoc prælio, nimirum: si quis Mahumetanus evaginato gladio vellet infidelem aliquem occidere, videbat caput illius amputari, antequam ipse gladio illud attingeret. Apparebant etiam capita volantia per aerem, absque eo quod videretur ullus, qui ea truncasset. Præterea, teste Ebn-Abbas, Angeli in hoc prælio habebant cydaras albas cum tæniis in humeros dependentibus. Notat autem prædictus Auctor, in nullo prælio Angelos pugnasse, nisi in hoc: in cæteris verò tantummodo ad augendum numerum interfuisse. Addit Auctor libri *De Signis Directionis*, lapillos illos à Mahumeto conjectos, omnium hostium oculos replevisse: Mahumetanos autem unà cum Angelis eosdem capere, & occidere cœpisse: invenerant enim omnes pronos super facies suas, perquirentes unde accerserent Medicum, seu Chirurgum, qui ab eorum oculis lapillos extraheret. Demum Auctor est Ebn-Abbas, cuidam ex hostibus ictu scuticæ ab Angelo nasum attritum, faciemque discissam fuisse.

Audisti Lector miraculum Mahumeti, adeò in Alcorano, & in libris Mahumetanorum decantatum; in quo sanè dici potest illud Horatianum:

Parturient Montes, nascetur ridiculus mus.

Post tot prodigia, cujusmodi fuerunt, ut Mahumetani plures, quàm essent, hostibus apparerent: ut hostes verò minores, quàm essent, Mahumetanis: ut primò mille Angeli, deinde tria millia, postremò quinque millia sub Duce Gabriele è cœlo mitterentur pugnaturi pro Mahumetanis: ut Mahumetus jactu pulveris, seu lapillorum omnes hostes ita excæcaret, ut proni in terram corruerent, & tamquam aviculæ sub retibus capi possent, & occidi: ut Gabriel tanto impetu equum suum Haizum in illos incitaret: ut capita eorum recisa ab Angelis, per auras volitarent: post tantum, inquam, cœlestium, ac terrestrium armorum apparatum; septuaginta hostes ex circiter mille, interfecti sunt; totidemque capti: ex Mahumetanis verò, qui erant ferè quadringenti, quatuordecim periere. Hoc verò miraculum censendum est? Unus Angelus una nocte, uno impetu, centum octoginta quinque millia Assyriorum in exercitu Sennacherib, Ezechia orante, peremit. Hìc orante Mahumeto, & hostium suorum oculos excæcante, quinque, imò novem Angelorum millia, & quidem à trecentis, ac decem, & septem Mahumetanis adjuta, vix septuaginta ex mille adversariis interficere potuerunt. Penè dixerim pro hostibus stetisse victoriam, licet tàm iniquo marte pro illis certatum fuerit, dum novem millia Angelorum, & plusquam trecenti validissimi bellatores, cum minus

nus mille Meccanis ex improviso, & per insidias invasis, & quod pejus est, pulvere excæcatis, decertarent. Possem hîc plura prælia referre, in quibus Christiani paucissimi cum innumeris Mahumetanis pugnantes, plerisque ex hostibus interfectis, cum nulla vel exigua suorum clade, non sine manifesta divinæ opis assistentia victores evasere. Anno Christi 1340. quemadmodum ex probatissimis Auctoribus refert P. Odoricus Rinaldus in suis Annalibus ad hunc annum: Alboacenus Rex Marrocchii in Africa, adortus est Alfonsum Regem Castellæ, & cæteros Hispaniæ Christianos. Ducebat secum Alboacenus sexaginta millia equitum, & sexcenta millia peditum, præter milites, quos Juseph Rex Bæticæ, seu Granatæ, addiderat. Cum Alfonso verò erant tantummodo quatuordecim millia equitum, & viginti quatuor millia peditum. Christiani in summo se discrimine conspicientes, solemnibus supplicationibus, precibus, & lachrymis res suas Christo commendabant. Commissum est prælium: Mahumetanorum ducenta millia periere: inter quos duo Alboaceni Regis filii fuere. Tot spolia capta sunt, ut vilissimi pretii merces venderentur. Captivorum autem numerus vix potuit recenseri. Quid verò de Christianis? Vix credi potest: non nisi viginti ex illis cecidere. Hoc verè miraculum dicendum est. Neque procul à miraculo esse videtur illud, quod nuper contigit in obsidione Viennæ Austriæ, ubi trecenta millia Turcarum Mahumetanorum à nostris longè numero minoribus, tamquam vilissimæ pecudes, partim occisa, partim in fugam versa sunt, innumeris ex iisdem spoliis relatis. Primum illud fortassè Mahumetani negabunt. Hunc secundum negent, si possunt, cùm universi mortales testes illius fuerint; & Mahumetani ipsi adhuc cladem suam deplorent, non sine timore majoris mali. Verùm non est quod ad miracula recurramus. Darius Rex Persarum cum trecentis millibus (alii volunt sexcenta millia fuisse) partim equitum, partim peditum, Alexandro Macedonum Regi, quem Arabes ذى قرنيـــــــن idest *Bicornem* appellant, occurrit. Erant cum Alexandro equitum quinque millia, peditum verò triginta duo millia. Commissum est prælium: uno certamine cæsa sunt ex Persis centum millia peditum, equitum decem millia. In exercitu Macedonico quingenti, & quatuor saucii (de quibus non est habita ratio in prælio Bedrensi, cùm probabile sit, plures utrimque vulneratos fuisse) centum quinquaginta equites, & triginta duo pedites occisi sunt. Si rectè computum ineas utriusque exercitus, & victoriæ, & cladis utrinque acceptæ, fateberis, victoriam illam Mahumeticam cum hac Macedonica collatam, esse prorsus victoriam stramineam. Et tamen nulli hic Angeli, nullæ alicujus Prophetæ preces, nulla oculorum per pulveris jactum excæcatio. Manibus tantùm, ac ferro pugnatum est inter homines infideles. Quis verò hoc dixerit miraculum fuisse? Multò minus erit illud belli Bedrensis.

CAPUT QUINTUM.

Miracula Mahumeti ex Alcorano, quæ spectant ad Prophetiam.

Reliqua ex Alcorano producta à Moslemis miracula, ad vaticinia, seu divinationem spectant. De his ita loquitur Ahmed filius Abdolhalim in Apologia, pag. mihi 355. (omitto Arabica ejus verba referre, & satis esse puto ea fideliter interpretari.) *Ita consequenter per distincta tempora scriptæ sunt de eo variæ species miraculorum, & prædictionum, quas non est possibile enumerare: & continent pulchritudinem scientiæ, & potestatis circa multimodas enunciationes de rebus occultis futuris distinctè, non aliter ac si vidisset eas oculis suis: nec evenit aliquid eorum, nisi quomodo ipse prædixerat. Hoc autem nunquam evenit, nisi in eo qui sit Propheta. Porrò Arioli, & Astrologi, & hujusmodi homines sæpè mentiuntur, licet aliquando veraces reperiantur, nec enunciant futura distinctè. Porrò inter eos, qui principatu, & bonitate præditi sunt, præcipui manifestè prænunciant pauca ex his: itaut non perveniant ad decimam partem eorum, quæ Mahumetus prænunciavit. Neque prænunciant ea distinctè, sicut ille fecit; & juxta species potentiæ, & facultatis supra naturalem consuetudinem.* In quibus verbis tria omninò falsa sunt. Primum, quòd لم يات من الاخبار خبر الا كما اخبر به: *non evenerit ex iis, quæ prædixit Mahumetus, aliquid, nisi eo modo, quo ipse prædixit.* Secundum, quòd ea, quæ præcipui Prophetæ prædixerunt, & evenere لا يبلـغ عشـر معشار ما اخبر به النـــبي: *non pervenerint ad decimam partem eorum, quæ Mahumetus prænunciavit.* Tertium, quòd iidem Prophetæ ea, quæ prænunciant, لا يخبرون بها مفصلة كخبره على انواع من القدرة والتصرف الخارق للعادة: *non prænunciant distinctè sicut Mahumetus, neque secundum species potentiæ, & facultatis excedentis naturalem consuetudinem*, vel, *morem consuetum*. Multa enim prædixit Mahumetus, ut videbimus, quæ minimè, vel diversimodè evenere. Et multi ex veris Prophetis plura prædixere, & magis distinctè, quàm Mahumetus. Et postremò quia repugnat, veram prophetiam non excedere modum naturalem, vel consuetum: vel vaticinia Mahumeti excessisse modum vaticiniorum reliquorum Prophetarum: omnia enim vera vaticinia in modo æqualia sunt, & omnia supra naturam. Potest sanè unum vaticinium dici majus altero quoad objectum, seu rem, quæ prædicitur: sed quis sit adeò demens, qui velit Mahumetum graviora, ac majora prædixisse, quàm Christum, vel Isaiam, aut alios Prophetas?

Verùm videamus, quænam sint hæc Mahumeti vaticinia, quæ Ahmed, & Mahumetani contendunt esse in Alcorano: nam de aliis videbimus posteà.

Primum proferunt ex Sura 30. الروم *Romani*, v. 1. غلبت الروم في ادنى الارض وهم بعد غلبهـــــم سيغلبون في بضع سنين: لله الامر من قبل ومن بعد: *Victi sunt Romani in terra propinqua, & ipsi postquam victi sunt, vincent intra paucos annos: Dei est hoc negotium anteà, & post.* Subdit Ahmed: فغلبت الروم فارس *Et vicerunt Romani Persas*: nempe post paucos annos. Pronunciat hîc tamquam ex tripode Zamchaserius: وهذه الاية من الايات البينة امنيا

الشاهدة على صحة النبوة وان القران من عند الله لانها انباء عن علم الغيب الذي لا يعلمه الا الله:

Hic autem versus est ex illis, qui clarè, & evidenter probant veritatem prophetiæ Mahumeti, & Alcoranum traditum fuisse à Deo, cùm prædicantur hìc occulta, quæ nullus alius scire poterat, nisi Deus.

Verùm respondeo, nihil hìc esse, quod probet, vel Mahumetum fuisse Prophetam, vel Alcoranum datum fuisse à Deo. Nullus enim est, vel ignarissimus, qui si audiat potentissimum aliquem Regem ab alio imbecilliori victum fuisse, vel cladem aliquam accepisse, non possit rationabiliter dicere: Hic Rex, qui nunc cladem accepit, brevi sese vindicabit, eumque vincet, à quo modò victus fuit. Id enim, si non semper, ut plurimum tamen consuevit evenire. Deinde notandum est, licet communior lectio in Alcorano sit, غُلِبَتِ الرُّومُ في ادني الارض وهم من بعد غَلَبِهِم سَيَغْلِبُون: *Victi sunt Romani in terra propinqua, & ipsi postquam victi sunt, vincent*: alios tamen, juxta Zamchascerium legere, غَلَبَتِ الرومُ وهم من بعد غُلِبهم سيُغلبون. *Vicerunt Romani, & ipsi postquam vicerunt, vincentur*. Præterea non constat inter Expositores, quinam fuerint illi, à quibus victi sunt, vel quos vicerunt Romani, neque quo in loco, vel quo tempore evenerit hæc victoria. Gelal. enim vult fuisse باقرب ارض الروم الي فارس بالجزيرة *in terra Romanorum vicinissima Persis in Algezira*, seu Mesopotamia; ubi utrorumque exercitus conflixere. Zamchascerius autem scribit, Romanos non cum Persis, sed cum Arabibus in loco Arabiæ Romanorum ditioni proximo conflixisse: والارض ارض العرب لان الارض المعورة عند العرب ارضهم والمعني غلبوا في ادني ارض العرب منهم وهي اطراف الشام: *Et nomine terræ* (inquit) *intelligitur terra Arabiæ; nam terra habitata apud Arabes, est terra ipsorum. Sensus igitur est: Victi sunt in terra Arabum proxima ipsis Romanis*. Ebn-Abbas censet hoc bellum contigisse في الاردن وفلسطين: *prope fluvium Jordanis in Palæstina*. Denique Mahumetus non præscripsit certum tempus, quo Romani victuri essent eos, à quibus victi fuerant; sed dixit في بضع سنين *intra spatium decem annorum*. Porrò بضع, est spatium, vel numerus continens tria usque ad novem, vel decem. Itaque sciri non potest, quando, & utrum verificata fuerit hæc prædictio. Et nihilominus Ahmed, ut suprà vidimus, asseruit, vaticinia Mahumeti illud excellentiæ habuisse supra vaticinia cæterorum Prophetarum, quòd fuerunt مفصلة, *distincta*, & sine ambiguitate. Zamchascerius scribit, seu potiùs divinat, hanc Romanorum victoriam fuisse post septem annos in prælio الحديبية *Hadibiæ*. At hoc contigit anno sexto Hegiræ non inter Persas, & Romanos, sed inter Mahumetanos, & Corasinos; neque in loco Persis, aut Romanis vicino; sed in Hadibia, quæ, ut scribit Mohammed Abu-Giapher Auctor Mahumetanus, في موضع قريب مكة; *est locus prope Meccam*. Alii volunt, ut refert idem Zamchascerius, hanc fuisse, النصر يوم بدر *Victoriam belli Bedrensis*. At hæc contigit anno secundo Hegiræ; nec aliquid pertinuit bellum, seu victoria illa ad Romanos; sed solùm ad Mahumetanos, & Meccanos Corasinos. Vides igitur ex quot pedibus claudicet hoc Mahumeti vaticinium.

Secundum adducitùr ex Sura 24. النور *Lux*, v. 53. his verbis: وعد الله الذين امنوا منكم وعملوا الصالحات ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم وليمكنن لهم دينهم الذي ارتضى لهم وليبدلنهم من بعد خوفهم امنا.

Promisit Deus iis, qui crediderint ex vobis, & fecerint bona, certissimè facturum se illos successores in terra, sicut succedere fecit eos, qui fuerunt ante ipsos: & omnino se stabiliturum ipsis religionem ipsorum, in qua sibi complacuerunt: & certissimè commutaturum se illis timorem ipsorum in securitatem. Et evenit, inquit Ahmed, sicut prædixit: nam استخلف الله المومنين في الارض ومكن لهم دينهم في مشارق الارض ومغاربها: *successores fecit Deus Fideles* (nempe Mahumetanos) *in terra: & stabilivit illis religionem ipsorum in orientalibus, & occidentalibus partibus terræ*. Quamvis autem استخلف significet, facere, vel relinquere successorem, seu vicarium quocumque modo: hìc tamen, juxta communem Interpretum sensum, significat constituere successorem in Regno, seu Imperio: itaut prædixerit hìc Mahumetus, Imperium Mahumetanorum, & dilatationem religionis eorum per universum orbem. Ita sentit adversarius.

Sed Alcorani Interpretes non ita fimbrias dilatant sicut Ahmed. Gelaleddinus exponit: ليستخلفنهم بدل الكفار كما استخلف الذين من قبلهم من بني اسرايل بدلا عن الجبابرة *successores se facturum esse illos infidelibus, sicut succedere fecit eos, qui fuerunt ante illos, nempe Israelitas, gigantibus*, idest in Imperio, & possessione gigantum, qui erant in Terra Chanaan. Jahias: كما استخلف الذين من قبلهم من الانبياء والمومنين: *sicut succedere fecit eos, qui fuerunt anteà, nempe Prophetas, & Fideles*. Zamchascerius: وعدهم الله ان ينصر الاسلام على الكفر ويورثهم الارض ويجعل منها خلفاء كما فعل ببني اسرايل حين ورثهم مصر والشام بعد الجبابرة. *Promisit eis Deus, se adjuturum religionem Eslamiticam, itaut prævaleat infidelitati: & constituturum se eos successores, & hæredes in terra, sicut fecit cum filiis Israel, quos succedere fecit in possessione Ægypti, & Syriæ, loco gigantium, seu hominum poten-*

potentium, ac superborum. Quidquid verò prædixerit Mahumetus de Imperio, & religione, seu superstitione suorum Assecarum, potuit ex probabili conjectura præsagire: vel loqui per modum suos hortandi, bonaque spe erigendi. Nec dubium est, quin omnes novæ sectæ inventores, hujusmodi faustis auguriis asseclas suos alliciant; cujus rei non pauca reperiuntur exempla. Quòd verò Mahumeto vaticinium suum feliciter successerit; aliis etiam evenit: idque vel ope Dæmonis, Deo ex justis suis judiciis permittente: vel casu; atque etiam ex diversis circumstantiis temporum, locorum, hominum, &c. quæ omnia quia Dæmon optimè prævidebat, vel conjiciebat, potuit per Mahumetum, vel per alium quemlibet illi similem, prædicere. Denique si Alcorani verba rectè perpendantur, omnia in illis dubia, atque ambigua, & ex quibus nihil certi retrahere possis, reperientur. Promittit Mahumetus suis, eos, qui crediderint, & fecerint recta, futuros successores in terra, quemadmodum successores facti sunt ii, qui fuerunt ante eos; & Deum firmaturum religionem eorum, in qua sibi complacuerunt: eorumque timorem in securitatem commutaturum. Primùm hæc promissio fit tantùm iis, qui crediderint, & recta operati fuerint, itaut sit conditionalis; cùmque pauci reperiantur, qui ritè credant, & rectè operentur; hæc promissio vel evanescet, vel ad paucos admodum pertinebit. Deinde promittitur illis, futuros esse successores in terra, nec tamen in quo, vel quibus, vel in qua terra successuri sint, exprimitur: sed tantùm dicitur, ipsos successuros, quemadmodum successerunt illi, qui fuerunt ante eos. Qui autem fuerint ante eos, non exprimit Alcoranus, sed Interpretes asserunt fuisse Israelitas, vel Prophetas, & fideles, qui successerunt Ægyptiis, & Chananæis in possessione terræ eorum. Sed falsum est, Israelitas Ægyptiis in eorum Regno successisse. Successerunt sanè Chananæis, sed tandem ex eorum terra ejecti sunt: & nunc miserè per orbem vagantur. Si ita Mahumetanis eventurum est, facilè Mahumeti vaticinio assentiemur. Ea verò, quæ circa religionem, & securitatem promittuntur: facilè potest quivis, qui novam sectam instituat, asseclis suis promittere.

Tertium vaticinium ejusdem farinæ, desumitur ex Sura 48. الفتح *Victoria* v. 31. هو الذي ارسل رسوله بالهدي ودين الحق ليظهره على الدين كله وكفي بالله شهيدا: *Ipse est* (idest Deus) *qui misit Legatum suum cum recta lege, & religione vera; ut apparere faciat illam supra omnes religiones. Et sufficit Deus testis hujus rei.* Et factum est sicut prædixit, & promisit, inquit Ahmed. Sed facilè respondetur, non solùm Dæmonem potuisse præscire, sed etiam Mahumetum ipsum sibi ferè certò polliceri ea, quæ hic prædicuntur. Talem quippe legem evulgabat, talemque sectam prædicabat, quam ob suam laxitatem & libertatem facilè omnes amplecterentur; addita præsertim larva quadam veritatis, & pietatis ex iis, quæ de Judaica, & Christiana religione admiscebat: neque necessarium erat ad hoc, Dei testimonium. Et nihilominus negamus fidenter, Mahumetanicam superstitionem supra Christianam Religionem hactenus evectam fuisse, non solùm in sanctitate, probitate, miraculis, doctrina, cæterisque virtutibus: verùm ne in numero quidem eam profitentium. Vix enim invenitur locus Mahumetanorum, ubi plurimi Christiani non sint: cùm tamen in nulla ferè Christianorum provincia Mahumetanus aliquis, nisi captivus, aut peregrinus reperiatur. Præterea Christiana religio per totum terrarum orbem diffusa est, novique orbis magnam portionem obtinet. Id verò de Mahumetanica Secta dici non potest. Sed non est ponenda excellentia religionis, atque illius veritas in numero sectatorum: alioquin Idololatrarum superstitio, cùm Romanum vigebat Imperium, religione vera, quam Judæi profitebantur, & fortasse etiam Mahumetanica, quæ nunc est, superior fuisset. Quare hæc tertia Alcorani prophetia, inter Mahumeti mendacia computanda est.

Quartum vaticinium producitur ex Sura 17. الاسري: *Iter nocturnum*: v. 91. قل لين اجتمعت الانس والجن على ان ياتوا بمثل هذا القران لا ياتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا. *Dic: Si simul convenirent homines, & Dæmones, ut componerent Alcoranum similem huic, nunquam similem componere possent, etiamsi alii eorum alios adjuvarent.* Subdit Ahmed وكان كما اخبر *Et fuit sicut prædixit.*

Respondemus: hoc etiam vaticinium inter Mahumeti mendacia impudentiora computandum. Satis est, Alcoranum à capite ad calcem attentiùs legere, ut manifestissima prædictionis hujus falsitas agnoscatur. Sed de hoc alibi fusiùs agendum est.

Quintum, ex Sura 2. البقرة *Vacca*, v. 22. وان كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا فاتوا بسورة من مثله الي قوله فان لم تفعلوا ولن تفعلوا فاتقوا النار *Quòd si estis in dubitatione de eo, quod demisimus super servum nostrum* (nempe de Alcorano): *facite unam suram similem illi. Usque ad ea verba: Quod si non fecistis, nec unquam facietis; timete porrò Ignem, &c.* Finguntur hæc dici Meccanis à Deo, ut probetur, Alcoranum ab eodem Deo traditum fuisse Mahumeto, cùm ne unam quidem Suram illi similem Meccani facere potuerint.

Sed respondemus eodem modo, quo ad quartum vaticinium respondimus. Quòd verò Meccani fecerint, vel non fecerint aliquid Alcorano simile, incertum est: & nihil refert ad probandum Alcoranum esse à Deo.

Sextum ex Sura 3. آل عمران *Familia Amran*, v. 53. ubi introducitur Deus ita loqui cum Christo. يا عيسى اني جاعل الذين اتبعوك فوق الذين كفروا الي يوم القيمة: *O Jesu, certè ego ponam eos, qui secuti fuerint te, supra eos, qui non crediderint in te, usque ad diem Resurrectionis. Et hoc verum fuit:* inquit Ahmed.

Fatemur etiam nos, hoc verissimum esse: nimirum, Judæos, & cæteros, qui in Christum crediderunt, superiores fuisse, & esse Judæis, & aliis, qui in illum credere noluerunt. Sed Mahumetus prædicit ut futurum, id quod multo jam antè tempore factum erat, & universo orbi notissimum.

Septimum profert Ahmed ex Alcorano vaticinium, (sed Suræ non memini: prima tamen verba sunt in Sura 54. القمر

54. القمر *Luna*. v. 46.) ولنزل في مكة سيهزم الجمع ويولون الدبر وقال ولئن قاتلكم الذين كفروا لولوا الادبار ثم لا يجدون وليا ولا نصيرا وكان كما اخبر. *Et prædixit de Meccanis: Profligabitur congregatio, & terga vertent infideles. Et iterùm dixit: Si autem pugnaverint contra vos infideles, certè terga vertent, neque invenient patronum neque adjutorem. Et evenit sicut prædixerat.*

Respondeo; facilè potuisse hæc Mahumetum prædicere, cùm videret se Meccanis, viribus longè superiorem. Quis verò belli Dux suis victoriam non pollicetur, si cum hostibus manum conserturus sit, ut eorum animos augeat, atque excitet virtutem? At Mahumeti verba non videntur solos Meccanos respicere, sed universim ad omnes suorum asseclarum hostes referri. Quis verò nesciat, sæpissimè Mahumetanos contra alios diversæ religionis pugnantes, in fugam versos cæsosque fuisse?

Octavum ex Sura 5. المايدة *Mensa*: v. 15. ومن الذين قالوا انا نصاري اخذنا ميثاقهم فنسوا حظا مما ذكروا به فاغرينا بينهم العداوة والبغضا الي يوم القيمة. *Et ab illis, qui dicunt, se esse Christianos, accepimus pactum eorum. Sed obliti sunt partem illius, de quo commonefacti fuerant: propterea excitavimus inter eos inimicitiam, & odium usque ad diem Resurrectionis.* Subdit Ahmed de more: *Et ita evenit.*

Benè est, quòd Mahumetus fateatur his verbis, Christianam Religionem à Deo approbatam fuisse: hoc enim significat, quòd pactum eorum acceptaverit, eosque de eo, quod facere deberent, commonuerit. Quòd verò addat, eosdem oblitos fuisse partis eorum, de quibus commoniti fuerant, idest, quæ illis præscripta fuerant ad observandum: ac proptereà Deum posuisse inter eos inimicitiam, & odium perseveraturum usque ad diem Resurrectionis; ridiculum prorsus est vaticinium. Nam vel sermo est de odio & inimicitia inter Christianos propter Regnum temporale: vel propter Religionem. Quoad primum, quis ignorat, inter diversos Principes, etiam ejusdem religionis, perpetua ferè bella esse ac dissidia? Hoc non solùm inter Christianos, sed etiam inter Israelitas evenit, quando plures Reges habuerunt. An verò Mahumetani ab his inimicitiis, & odiis inter se immunes fuerunt, non solùm quando plures Caliphas, seu Imperatores habuerunt, sed etiam quando sub uno tantùm Principe fuerunt, ut patet ex eorumdem historiis. Et hoc etiam tempore nonne inter Turcas, & Persas perpetuæ vigent inimicitiæ, atque odia prorsus implacabilia? Infrà videbimus, Mahumetum prædixisse, futuras etiam inter asseclas suos has inimicitias, & hæc odia usque ad diem Resurrectionis. Quoad secundum verò, non possunt Mahumetani nobis objicere odia, & inimicitias propter schismata in religione, cùm ipsi graviori circa hoc morbo laborent; fatentur enim ipsimet, plura in Secta sua schismata, atque hæreses fuisse, quàm in Christiana religione. Quòd odia hæc, & inimicitiæ usque ad diem Resurrectionis inter Christianos perseveratura sint, probabile quidem est, cùm juxta S. Pauli effatum, *oporteat hæreses esse*: & Christus pronunciaverit: *Necesse est, ut veniant scandala.* Sed Deus hoc novit, non Mahumetus.

Nonum, ex Sura eadem: vers. 70. وقالت اليهود يد الله مغلولة غلت ايديهم ولعنوا بما قالوا بل يداه مبسوطتان ينفق كيف يشاء وليزيدن كثيرا منهم ما انزل اليك من ربك طغيانا وكفرا والقينا بينهم العداوة والبغضا الي يوم القيمة كلما اوقدوا نارا للحرب اطفاها الله: وكان كما اخبر: *Et dixerunt Judæi: Manus Domini est alligata. Alligentur manus eorum, & maledicti sint ob id, quod dixerunt. Imò manus Domini sunt extensæ: largitur sicut vult. Et quidem augebit in multis illorum id, quod tibi revelatum est à Domino tuo, impietatem, & perfidiam. Nos autem conjecimus inter eos inimicitiam, & odium usque in diem Resurrectionis. Quotiescumque accenderint ignem ad bellum, extinguet illum Deus.* Subdit Ahmed: *Et evenit sicut prædixit.* Huic vaticinio addi potest, tamquam ejusdem straminis

Decimum ex Sura 3. آل عمران *Familia Amran*: v. 110. لن يضروكم الا اذي وان يقاتلوكم يولوكم الادبار ثم لا ينصرون ضربت عليهم الذلة اينما ثقفوا الا بحبل من الله وحبل من الناس وباوا بغضب من الله وضربت عليهم المسكنة ذلك بانهم كانوا يكفرون بايات الله ويقتلون الانبياء بغير حق ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون: وكان كما اخبر. *Nequaquam nocebunt vobis* (Judæi) *nisi leviter: & si pugnaverint contra vos, terga vertent vobis, neque deinde adjuvabuntur. Conjecta fuit super eos vilitas, ubicumque steterint, nisi ubi fœderati fuerint cum Deo, vel hominibus. Et reportaverunt iram à Deo: & conjecta est super eos inopia, quia noluerunt credere in signa Dei, & occiderunt Prophetas injustè: & quia rebelles fuerunt, & transgressores. Et evenit, quod prædixit*; inquit Ahmed.

Respondeo; neutrum vaticinium, vel prophetiam dici posse, cùm res ipsa tàm Mahumeti ætate, quàm hoc nostro ævo, hæc omnia de Judæis ostendat: miseros scilicet, viles, & abjectos esse, sine viribus, sine animi magnitudine, & qui facilè ab omnibus vinci possint, etiam si simul coirent (quod tamen non audent) ad aliis prælium inferendum. Hoc illis proprium, perpetuumque fuit, ex quo Christum Jesum à se rejecerunt.

Hoc fatetur non semel ipse Mahumetus in Alcorano: hoc Prophetæ omnes, & Christus Dominus, ejusque Apostoli de illis prædixerunt. Quamobrem importunum omninò est hoc Mahumeti vaticinium, in quo tamen duo falsa apparent. Primum, quòd Judæi tanta paupertate & inopia, quantam Mahumetus prædicat, laborent; cùm ubique ferè terrarum plurimi eorum sint opulentissimi, quippe qui usuris, & fraudibus suis, Christianorum, atque etiam Mahumetanorum pecunias exhauriant. Alterum, quòd inter Judæos tàm acria sint odia & inimicitiæ, in quibus usque ad diem Resurrectionis sint permansuri. Imò nulla fortassè gens est, quæ magis sit inter se concors & unita, quàm Judæi. Saltem magnam inter se

ſe unionem extrinſecus oſtendunt: eſto ſint inter eos aliqua odia, & diſſidia, à quibus nulla gens immunis cenſetur.

Undecimum ex Sura 2. البقرة *Vacca*. v. 93. ubi ſic loquitur per modum irriſionis cum Judæis, qui aſſerebant ſe in futuro ſæculo habituros palatium ſeparatum à cæteris hominibus: ان كانت لكم الدار الاخرة عند الله خالصة من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم صادقين ولن يتمنوه ابدا بما قدمت ايديهم والله عليم بالظالمين ولتجدنهم احرص من الناس على حياة ومن الذين اشركوا: وقال قل يايها الذين هادوا ان زعمتم انكم اولياء لله من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم صادقين: فاخبر عن اليهود انهم لن يتمنوا الموت ابدا وكان كما اخبر فلا تتمنوا اليهود الموت ابدا وهذا دليل من وجهين من جهة اخباره فانه لا يكون ابدا ومن جهة صرف الله لدواعي اليهود على تمني الموت مع ان ذلك مقدور لهم وهذا من اعجب الامور الخارقة للعادة وهم مع حرصهم على تكذيبه لم تنبعث دواعيهم لاظهار تكذيبه باظهار تمني الموت

Si eſt vobis palatium in futuro ſæculo apud Deum peculiare præter cæteros homines: optate mortem, ſi eſtis veraces. Sed nequaquam deſiderabunt eam unquam, ob peccata, quæ anteà perpetraverunt. Deus autem novit qui ſint iniqui. Et quidem invenies eos avidiores vivendi, quàm cæteros homines, & quàm ipſos Idololatras. Et dixit Deus Mahumeto (Sura 62. الجمعة *Conventus*. v. 7.) *Dic: O Judæi, ſi putatis vos eſſe amicos Dei ſolos inter homines, exoptate mortem, ſi eſtis veraces. Tranunciavit itaque Judæis, quòd nunquam mortem eſſent optaturi: fuitque ſicut prædixit: & propterea Judæi nunquam mortem deſiderant. Hoc autem poteſt dupliciter intelligi: primò per modum abſolutæ enunciationis, quòd hoc nunquam futurum ſit: ſecundò per modum diſpoſitionis Divinæ, eo quòd Deus avocet Judæos à concupiſcenda morte, quamvis hoc eſſet illis poſſibile: & hoc eſt maximum miraculum, & ſupra conſuetum rerum ordinem. Ipſi autem, licet maximè ſtudeant Mahumetum mendacem oſtendere, nunquam tamen eò pervenerunt conatus, ac ſtudia eorum, ut probarent eum mendacem, oſtendendo, ſe mortem deſiderare.*

Reſpondemus, hoc Mahumeti vaticinium eſſe valdè frivolum, ac ridiculum: non enim oſtendi, aut probari poteſt hæc tanta mortis timiditas in Judæis, præ cæteris hominibus: & Mahumetani fortaſſè magis timent mortem, quàm Judæi. Sed ut concedamus Mahumeto, hos mortem præ cæteris mortalibus horrere; quid hìc opus erat vaticinio, ubi res ipſa patebat. Ut verò hoc Mahumeti oraculum verum probari poſſet, neceſſe eſſet interrogare omnes Judæos totius orbis, utrum ſit, vel fuerit unquam aliquis eorum, qui mortem non timuerit, vel etiam illam deſideraverit. Certè in pluribus hiſtoriis legimus, non paucos Judæos, etiam poſt hoc Mahumeti vaticinium, non ſolùm mortem etiam atrocem non horruiſſe, ſed illi conſtanti animo, vultuque occurriſſe. Nec dubito, plures eorum, vel ex ſpe, quamvis falſa, felicioris vitæ; vel ſaltem ex tædio calamitatum, quas patiuntur, mortem multoties deſiderare.

Duodecimum ex Sura 74. المدثر *Coopertus*. v. 11. ذرني ومن خلقت وحيدا وجعلت له مالا ممدودا الي قوله ساصليه سقر وما ادراك ما سقر لا تبقي ولا تذر: وقال عن ابي لهب عمه تبت يدا ابي لهب وتب ما اغني عنه ماله وما كسب سيصلي نارا ذات لهب: وكان كما اخبر به مات الوليد كافرا ومات ابو لهب كافرا.

Relinque me, & illum, quem creavi unicum, & dedi illi facultates copioſas. Uſque ad ea verba: Compellam illum ad pœnam Tartari. Et quid faciet te comprehendere quid ſit Tartarus? Nihil relinquit, nihilque reſiduum facit (loquitur contra Alvalid filium Almogairæ hoſtem ſuum.) *Et dixit de Abulaheb patruo ſuo* (Sura 111. ابو لهب *Abu-laheb*. v. 1.): *Perierunt manus Abulaheb: & periit ipſe. Non profuerunt illi opes ejus, & id, quod acquiſivit. Mox conjicietur comburendus in ignem flammantem. Et factum eſt ſicut prædixit. Mortuus eſt Alvalid infidelis: & mortuus eſt Abulaheb infidelis.*

Reſpondeo, hujuſmodi Mahumeti in Alvalidum, & Abulahebum convicia, ac maledicta nihil propheticum continere. Quilibet enim, quamvis Propheta non ſit, poteſt rationabiliter homini ſceleroſo, valdèque pravo, præſertim infideli, Gehennam comminari, ac prædicere. Adde, nullum potuiſſe certò ſcire, utrum hi duo abierint in Gehennam, an verò in mortis articulo Deus illos illuminaverit, ac reſipuerint, ſaltem ex eo, quòd peſſimum omnium mortalium Mahumetum oderant, & exterminare cupiebant.

Decimum tertium ex Sura 48. الفتح *Victoriam*. v. 23. وعدكم الله مغانم كثيرة تاخذونها فعجل لكم هذه وكف ايدي الناس عنكم ولتكون اية للمومنين: وقال لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله امنين محلقين روسكم ومقصرين لا تخافون فعلم ما لم تعلموا فجعل من دون ذلك فتحا قريبا: وقال قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الي قوم اولي باس شديد تقاتلونهم او يسلمون فان تطيعوا يوتكم الله اجرا حسنا وان تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا شديدا: وهذا كله وقع كما اخبر فحصلت لهم الغنايم الكثيرة ودخلوا المسجد الحرام امنين ودعيت الاعراب الي قتال الروم والفرس يقاتلونهم او يسلمون فلا بد من القتال او الاسلام ليس هناك هدنة بلا قتال كما كان قبل نزول الاية.

Promiſit vobis Deus prædas multas, quas capturi eſtis: & feſtinatò conceſſit has vobis, & cohibuit à vobis manus hominum: & ut ſit ſignum fidelibus. Dixit etiam: Certè ingrediemini Templum Meccanum, ſi Deus voluerit, ſecuri abraſi capita, & attonſi comas: non timebitis. Novit Deus id, quod vos neſcitis. Et præter hoc, conceſſit vobis victoriam propinquam.

Dixit

Dixit etiam: Dic Arabibus, qui resides fuerunt: Vocabimini ad gentem bellicosissimam: pugnabitis contra eos, aut amplectentur vestram religionem. Quòd si obedieritis, dabit vobis Deus mercedem pulchram; si verò tergiversati fueritis, sicut fecistis anteà; puniet vos pœna vehementi. Hoc autem totum (subdit Ahmed) *evenit, sicut prædixerat: nam pervenerunt ad eos prædæ multæ, & ingressi sunt in Templum Meccanum securi: & vocati sunt Arabes ad præliandum contra Romanos, & Persas, pugnaveruntque contra eos, vel facti sunt Moslemi. Et necessarium erat, vel ut bellum sustinerent, vel ut Moslemi fierent: nam non erat hìc tributum sine bello* (idest per solutionem tributi non effugiebant bellum, nisi Mahumetani fierent) *sicut erat antequam revelaretur versiculus Alcorani, aliter disponens.*

Respondeo, hujusmodi prædictiones fieri potuisse per probabiles conjecturas. Videbat enim Mahumetus, se viribus superiorem, suosque commilitones valdè strenuos, & prædarum aviditate per se incitatos ad bellum: hostes verò imbecillos, ac timidos. Poterat etiam hæc polliceri ad militum animos roborandos, ut in his occasionibus ab exercituum Ducibus fieri consuevit. Quod attinet ad prædictionem illam (quam Mahumetus asseruit sibi in somnio factam fuisse) Meccanos cum suis asseclis concordiam inituros, itaut ipse cum illis securus, & raso capite, attonsisque comis, in Meccam, Meccanumque Fanum ingredi posset: & præterea proximam esse de Meccanis ipsis, vel aliis hostibus victoriam: potuit somnium illud naturaliter evenire: nam quæ valdè optamus, ea per somnium sæpè obtinere videmur: nec rarò fit, ut hæc ipsa postea succedant. Hìc accedit, non rarò contingere, ut Dæmones ea per somnium suggerant, quæ certò, vel probabiliter eventura esse præcognoscunt, ut sic faciliùs homines decipiant. Postremò, quod attinet ad prædictionem de bello suorum contra gentem bellicosissimam; videtur quædam increpatio, & comminatio majoris belli, & pœnæ infligendæ à Deo, ad excitandos Arabes resides, atque ignavos (de his enim hìc est sermo, non de Arabibus in universum), dum bellum, quod tunc instabat, detrectabant. Id verò magis persuadetur, quia non constat inter Expositores, quænam fuerit gens illa adeò bellicosa, ad quam oppugnandam posteà Arabes vocati fuerint. Gelalis verba id ostendunt: قيل هم بنوا حنيفة اصحاب اليمامة وقيل فارس والروم: *Aliqui dicunt, eos fuisse Honeiphenses, dominos Jemamæ: alii Persas, & Romanos.* Zamchascerius etiam scribit: يعني حنيفة قوم مسيلمة واهل الردة الذين حاربهم ابوبكر الصديق وقيل هم فارس والروم: عن قتادة انهم ثقيف وهوازن كان ذلك في ايام رسول الله: *Significantur Honeiphenses, qui sequebantur Mosailmam Pseudoprophetam: & Apostatæ, contra quos pugnavit Abu-bacar Justus. Alii dicunt, significari Persas, & Romanos. Cottada censuit, hos fuisse Thakiphenses, & Havazenos. Evenit hoc adhuc vivente Mahumeto.* De illa ipsa victoria, quam prædixit, est idem inter Expositores dissidium. Gelal. هو فتح خيبر: *Hæc fuit victoria Chaiberensis.* Zamchascerius. وقيل رأي رسول الله ص فتح مكة في منامه ورويا الانبياء وحي فتاخر ذلك الي السنة القابلة فجعل فتح خيبر علامة وعنوانا لفتح مكة: *Et dicitur Mahumetus vidisse victoriam Meccæ in somno suo per revelationem propheticam. Hæc porrò dilata est usque ad annum sequentem: & posuit victoriam Chaiberensem in signum, & indicium victoriæ Meccanæ.* Sed paulò superiùs scripserat: وقيل فتح الحديبية: *Et dicitur hæc fuisse victoria Hadibiensis.* Astutè Mahumetus, neque gentes illas, neque victoriam determinavit: moraliter tamen certus (sic enim animo destinaverat, & vires suppetebant) se gentes multas aggressurum, & victorias, saltem aliquas, relaturum.

Decimum quartum profertur ex Sura 110. النصر *Auxilium.* v. 1. ubi fingitur Deus dicere Mahumeto. اذا جاء نصر الله والفتح ورايت الناس يدخلون في دين الله افواجا: فدخل الناس في دين الله افواجا بعد الفتح فما مات ص وفي بلاد العرب كلها ليس موضع لم يدخله الاسلام. *Cùm venerit auxilium Dei, & victoria, videbis homines ingredientes in religionem Dei turmatim.* Subdit Ahmed: *Et ingressi sunt homines in religionem Dei turmatim post victoriam Meccanam: & necdum mortuus erat Mahumetus, cùm nullus locus reperiretur in tota Arabia, in quem non ingressa fuisset religio Eslamitica.*

Hæc etiam per probabiles conjecturas, absque ullo prophetico lumine prædici potuere. Eo enim ipso, quòd Mahumetus Arabes, & præsertim Meccanos superasset, ferè certum erat, eosdem vel vi, vel fraude, vel metu, vel promissis in Mahumeticam superstitionem pertrahendos. Victoria autem minimè erat dubia; nam & Medinenses omnes, aliique ex Arabibus conterminis erant Mahumeto adjuncti; & Meccani non pauci illi adhærebant. Quòd verò, adhuc vivente Mahumeto, illius superstitio omnia Arabiæ loca pervaserit, nullo modo credendum, vel concedendum est: cùm ex ipsis Arabum historiis aliter habeatur.

Decimum quintum ex Sura 69. الحشر *Congregatio.* v. 11. وقال تعالي عن المنافقين: الم تر الي الذين نافقوا يقولون لاخوانهم الذين كفروا من اهل الكتاب لئن اخرجتم لنخرجن معكم ولا نطيع فيكم احدا ابدا وان قوتلتم لننصرنكم والله يشهد انهم لكاذبون لئن اخرجوا لا يخرجون معهم ولئن قوتلوا لا ينصرونهم: وكذلك كان. *Et dixit Altissimus de impiis* (Mahumetanis)*: Non ne vidisti eos, qui sunt impii, dum dicerent fratribus suis infidelibus ex familia Libri* (idest Judæis, & Christianis)*: Si ejecti fueritis* (Medina)*, nos certè egrediemur vobiscum; neque obediemus vobiscum ulli unquam. Si verò oppugnati fueritis, certè adjuvabimus vos. At Deus testis est, illos esse mendaces: & si hi ejecti fuerint, illos non esse egressuros cum eis: & si hi oppugnati fuerint, illos non esse adjuturos eos. Et ita evenit,* (inquit Ahmed).

Sed poterant hæc sine ullo prophetiæ spiritu à Mahumeto prævideri, ac prænunciari: erant quippe homines illi, (sive Judæi, sive Christiani) perfidi ac scelesti, & ex timore tantùm Mahumeto adhæserant, cùm alioqui intestino illum odio prosequerentur. Neque tamen certum est, hoc evenisse, saltem quoad omnes, ut tàm fidenter Ahmed pronunciat.

Ex his tàm putidis, ac stramineis Alcorani vaticiniis, putant Moslemi, se satis probare, Mahumetum verum fuisse Prophetam. Alia etiam, quæ habent tantùm ex traditione, in medium adducunt, & quidem plurima, sed ejusdem farinæ, de quibus posteà dicemus.

Verùm ne Mahumetanos penitùs stultos, vel mendaces faciamus: etiam si concederemus, quædam ex his non potuisse à Mahumeto naturaliter, seu per proprias conjecturas cognosci; non tamen sequeretur, illum verum fuisse Prophetam. Omnes enim conveniunt, etiam à Magis, Mathematicis, Ariolis, aliisque hominibus, etiam pessimis, posse Dæmonum instinctu multa, præsertim per somnia, prænosci, ac prædici, quæ naturaliter ab hominibus sciri non possunt. Hujus rei innumera propè exempla præsertim ex libris Ciceronis de Divinatione (quos nemo à Christianis confictos fuisse, nisi stultissimus dicet), in medium proferre possem. Concedo etiam aliquid amplius: posse nimirum etiam in scelestissimis hominibus aliquando veræ prophetiæ donum reperiri: ut constat in Balaam ex Pentateucho, & Caipha ex Euangelio. Quin & nonnulli contendunt, dari in quibusdam naturaliter futurarum rerum prænotionem, vel prædictionem; quemadmodum etiam virtutem morbos aliquos curandi, nullo adhibito medicamento: cui tàm opinioni ego me nullo modo subscriberem. Tantùm addo, inveniri quandoque in Poetis Ethnicis quædam quasi vaticinia Alcoranicis luculentiora. Nam Homerus Græcorum Poetarum Princeps, qui ut communiter asseritur, centum, ac sexaginta annis ante Romam conditam vixit, libro vigesimo Iliadis, introducit Neptunum ita de Ænea loquentem:

μόρσιμον δ' οἱ ἐστ' ἀλέασθαι
Ὄφρα μὴ ἄσπερμος γενεὴ καὶ ἄφαντος ὄληται
Δαρδάνε ὃν Κρονίδης περὶ πάντων φίλατο παίδων.
Ἤδη γὰρ Πριάμε γενεὴν ἔχθηρε Κρονίων.
Νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παῖδες παίδων τοί κεν μετόπισθε γένωνται.

fatale autem est ei evitare mortem:
Ut ne sine semine genus, & prorsus extinctum pereat
Dardani, quem Juppiter præ omnibus dilexit filiis.
Jam enim Priami generationem odit Juppiter;
Nunc autem porrò Æneæ virtus Trojanis imperabit,
Et filii filiorum, & qui deinde nascentur.

Prædicit hìc Homerus, Æneam, & posteros ejus regnaturos esse super Trojanos, sicut revera evenit. At hoc quomodo potuerit Homerus scire, qui tanto tempore ante Romam conditam, & antequam de Æneæ, & posterorum ejus Regno fama vulgaretur, mortuus est, certò dici non potest. Nam, ut aliquid fortè de Æneæ in Italiam adventu, & de collocata ibi ab eo sede audierit: non tamen ulla erat ratio, cur Æneam potiùs, & ejus posteros, quàm Antenorem, aut alios ex Trojanis, qui profugi varias terras anteà occupaverant, atque in iis regnabant, Trojanis imperaturos esse prænunciaret.

Virgilius etiam Latinorum Poetarum Princeps, Ecloga sexta, licet nihil sciret de tempore adventus Christi, & ne de illo quidem cogitaret, affirmavit tamen, jam illud adesse, & Cumeæ Sybillæ de eodem oracula mox adimplenda, ita præcinens:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas:
Jam redit & Virgo, redeunt Saturnia Regna,
Jam nova progenies Cœlo demittitur alto.

Et alia prosequitur, quæ ad Christi adventum, quem jam adesse pronunciat, pertinere manifestissimum est.

Illud etiam mirandum, quod Seneca insignis item inter Latinos Poeta, plusquam mille annis antequam eveniret, prædixit novum orbem detegendum esse ultra Oceanum: cùm tamen plerique affirmarent, antipodas fabulam esse. Ita ille in Medea, actu secundo in fine:

Venient annis
Secula seris, quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, & ingens
Pateat tellus, Tiphysque novos
Detegat orbes, nec sit terris ultima Thule.

Neque tamen has ego prophetias veras esse crediderim: nimirum vel casu, vel per aliquas conjecturas fieri potuere.

Sed instat, ut vidimus, adversarius, Ariolos, Magos, aliosque Divinatores, licet aliquando vera prænuncient, sæpè tamen falli, vel mentiri; neque res ita distinctè, sicut Prophetas, prædicere.

Respondemus, ita prorsus esse: hujusmodi enim homines raro veritatem vaticiniis suis attingunt, & sæpè mendaces inveniuntur. Nihil tamen repugnat, quin eorum aliquis semper vera prædicat: potest enim Dæmon ea tantùm illi suggerere, quæ certò novit eventura. Et sic non obstat, quin ea omnia, quæ in Alcorano prædicuntur, naturali lumine ex antecedentibus, & consequentibus potuerint Dæmones tamquam certa prænoscere, vel ex revelatione bonorum Angelorum, Deo ita disponente, addiscere: id enim non solùm Mahumetani, ut suprà vidimus, sed Christiani etiam Doctores admittunt. Inter quos Julius Cæsar Bulengerus lib. 2. de ratione divinationis, cap. 2. ita scribit: *Respondeo, Dæmones interdum per Sanctos Angelos, Deo arbitrante, futura didicisse, quæ hominibus aperuerint.* Idem docet Cornelius Jansenius in comment. lib 1. Regum cap. 23. & novissimè docuit Eminentissimus Cardinalis, anteà Sacri Palatii Apostolici Magister, Raymundus Capisuccus, vir, præter antiquissimam inter Romanos nobilitatem, omni etiam scientiarum genere ornatissimus, in suo eruditissimo opere Controversiarum Theologicarum selectarum, contr. 9. §. 2.

Deinde respondemus: etiam si concederemus, Mahumetum ex conjecturis, vel ex Dæmonum suggestione, vel casu, ac temerè aliqua divinasse; in multis tamen mendacem manifestè deprehendi; & ea ipsa, quæ prædicit, valdè perplexa esse, & ambigua. Id apertè vidimus in vaticiniis jam ex Alcorano allatis. Sed præter hæc, alia etiam sunt in Alcorano, quæ ipsum manifesti mendacii convincunt.

Primò enim Sura 5. المايدة *Mensa* v. 37. fingitur ita loqui Gabriel, vel Deus cum Mahumeto: يايها الرسول بلغ ما أنزل اليك من ربك وان لم تفعل فما بلغت رسالته والله يعصمك من الناس.

O Le-

O Legate, prædica id, quod revelatum fuit tibi à Domino tuo: & si hoc non feceris, non prædicasti id, quod tibi commissum fuit ab eo: & Deus servabit te immunem ab hominibus. Prima verba (in quibus est insulsa tautologia, nempe: *Si non prædicaveris, non prædicabis*, vel *non prædicasti*) ita explicantur à Zamchascerio: ان لم تبلغ منها ادني عي وان كانت كلمة واحدة فانت كمن ركب الامر المبدع الذي هــو كفمان كلها. *Si non prædicaveris etiam minimum quid ex iis, quæ tibi commissa sunt, licet sit unicum verbum; certè erit ac si tu rem nefariam fecisses; nempe ac si universa reticuisses, & abscondisses.* Frigida explicatio, seu potiùs excusatio. Sed peto à Zamchascerio, an Mahumetus omnia sibi à Deo commissa prædicaverit? Negare id non poterit: alioquin rem illum nefariam admisisse fateatur necesse erit. Debuit igitur Deus immunem illum ab hominibus servare, quemadmodum promiserat: alioquin, vel Deus desiit promissioni suæ; vel Mahumetus est mendax, qui hujusmodi promissionem Deo affinxit. At in bello Ohodensi malè discissa fuit ei facies, & excussus unus, vel, ut alii scribunt, duo dentes; & graviter etiam læsus est ictu lapidis in incurvatura brachii. Prætereà à filiabus Lobeidi Judæi, undecim nodis per veneficium ita alligatus, ut immobilis diù hærere coactus fuerit. Non itaque servatus fuit immunis ab hominibus. Sensit difficultatem Zamchascerius, ad quam ita respondet: فان قلت اين ضمان العصمة وقد شج في وجهه وكسرت رباعيته: قلت المراد انه يعصمه من القتل وفيه ان عليه ان يحتمل كل ما دون النفس في ذات الله فما اشد تكليف الانبياء عليهم السلام: وقيل نزلت بعد يوم احد والناس الكفار وتدليل قوله ان الله لا يهدي القوم الكافرين هو معناه انه لا يمكنهم مما يريدون انزاله بك من الهلاك: وعن انس كان رسول الله يحرس حتي نزلت فاخرج نفسه من قبة ادم فقال انصرفوا يا ايها الناس فقد عصمني الله من الناس لمتم على شي لي على ديــن: *Quòd si dicas; quomodo servata est illi promissio immunitatis ab hominibus, cùm proscissa fuerit facies ejus, & confracti fuerint dentes ejus inter molares, & duales? Respondeo: Sensus est, quòd Deus immunem servaturus esset eum ab occisione: & nihilominus statutum erat in essentia Dei; ut omnia perferret, præter mortem; & ea, quæ difficiliora, & magis molesta pertulerunt Prophetæ. Alii verò dicunt, hoc promissum fuisse Mahumeto post bellum Ohodense, & contra homines infideles. Et hoc significant verba Alcorani: Deus non diriget gentes infideles: sensus est: nihil erit eis possibile eorum, quæ moliuntur contra te, ut perdant te. Et refert Anas, Legatum Dei adhibuisse sibi custodiam, donec revelata sunt ei prædicta verba: & tunc extulit caput ex tentorio, & dixit: Regredimini, ò homines: jam enim immunem me fecit Deus ab hominibus. Nihil estis: idest, estis absque Religione, &c.* Sed nimis coarctasset promissionem suam Deus, si per eam intendisset Mahumetum defendere tantummodo, ne occideretur ab infidelibus: & hoc gratis, & absque ullo fundamento fingit Zamchascerius. Verba autem illa Alcorani: *Deus non diriget gentes infideles*, non sunt ad rem: verbum enim هدي *dirigere*, sumitur semper in Alcorano in bonam partem, ut scilicet significet, dirigere ad bonum. Porrò quòd infortunium Mahumeti in bello Ohodensi evenerit ante hanc promissionem, nullo modo probari potest: tùm quia hoc bellum commissum fuit anno tertio Hegiræ, postquam ille Alcoranum jam vulgaverat, ac prædicaverat: tùm quia ante hanc promissionem semper sese custodiverat, ut ex Anaso refert Adversarius. Sed ut omnia Zamchascerio concedamus: certè Deus non servavit Mahumetum immunem ab insidiis fœminæ infidelis (quippe Judæa) quæ illum veneno in ovillo harmo abscondito sustulit è vivis: illo enim hausto, statim cœpit ægrotare, & identidem vi morbi recrudescente, brevi infeliciter occubit. Atque ita Deus neque ab occisione, neque ab infidelibus immunem illum servavit.

Deinde Sura 48. الفتح *Victoria*: v. 32. illa legimus: محمد رسول الله والذين معه اشداء على الكفار رحماء بينهم تريهم ركعا سجدا يبتغون فضلا من الله ورضوانا سيماهم في وجوههم من اثر السجود: ذلك مثلهم في التوراة ومثلهم في الانجيل كزرع اخرج شطاه فازره فاستغلظ فاستوي على سوقه يعجب الــــزراع: *Mahumetus Legatus Dei, & qui sunt cum eo, terribiles contra infideles, misericordes inter se. Videbis eos sæpè se incurvantes, & adorantes, exquirentes beneficentiam à Deo, & beneplacitum. Signa eorum in vultibus eorum ex vestigio adorationis. Hæc est similitudo eorum* (idest vaticinium de illis) *in Pentateucho. At verò similitudo eorum in Euangelio: sicut semen, quod educit culmum suum; tum corroborat eum; tum crassescit: tum residet supra truncum suum: voluptatem affert seminatori.* Prædicit hìc Mahumetus, asseclas suos futuros inter se benignos, molles, ac misericordes: asperos verò, truces & crudeles contra homines alienæ religionis. Verissimum hoc fuit quoad secundam partem: sed ad hoc prædicendum non erat opus spiritu prophetico, cùm Mahumetani omnes, & præsertim Arabes, & Turcæ, utpote è Scytharum genere, naturæ sint bestialis, ac ferocis, & ab omni prorsus humanitate erga exteros alieni. Quoad primam verò partem, nullum unquam mendacium impudentius à Mahumeto prolatum est. Fatebuntur hoc, qui Mahumetanorum, & præsertim primorum Arabum, de quibus hìc præcipuè agitur, historias perlegerunt. Primi enim illi Mahumeti asseclæ, non secus, ac feroces belluæ, adeò immaniter, ac truculenter inter se decertaverunt, ac desævierunt, ut tàm barbaræ dissensionis, & crudelitatis exemplum non facilè in alia gente reperiatur. Nam statim Mahumeto defuncto, nondum cadavere illius sepulto, cùm Aly, & cæteri è Mahumeti familia in eo tumulando occupati essent, tumultus magni inter Moslemos Duces excitati sunt, unoquoque rerum summam affectante. Ex quo Abubacar occasionem arripuit imperium sibi vindicandi, cujus Aly ex Mahumeti testamento legitimus erat successor. Mox acerrimis odiis inter Mos-

lemos exortis, plura civilia bella commissa sunt, in quibus Aly occidit Othmanem: Mauvia trucidavit Alym: Alhasan filius Aly interfecit Mauviam: cognatus quidam Mauviæ necavit Alhasan: ponebatque caput ejus in mensa dum comederet. Erant hi omnes Principes Mahumetanorum. Et sic deinceps alii Mahumeti successores mutuò inter se furore exarsere, ob solam regnandi libidinem: & hodie quoque Mahumetanorum Tyranni, ubi primùm inaugurati sunt, fratres omnes immaniter è medio tollunt, vel perpetuo carcere occludunt. En quàm mites, quàm molles, quàm misericordes Mahumeti asseclæ, præsertim illi modestiores, inter se fuerint. Sed non mirum, Mahumetum in hoc falsum prophetam fuisse, qui tàm impudenter Sectatorum suorum notas, ac prædictiones in Pentateucho, & Euangelio reperiri affirmavit, cùm ne vestigium quidem earum in illis existat.

Omitto alia, quæ possem hìc adducere. Unum addo, non posse nos certò scire, an prædictiones, quæ ex Alcorano depromuntur, fuerint à Mahumeto, an verò ab Abubacro, vel ab Othmane, qui Alcoranum consarcinavere, in illo descriptæ, cùm jam evenissent ea, quæ ab his prædicebantur: cujusmodi sunt Poetarum vaticinia, quibus res jam factæ, ut futuræ prædicuntur.

CAPUT SEXTUM.

Miracula, quæ à Moslemis extra Alcoranum, per traditionem accepta tribuuntur Mahumeto.

QUamvis Mahumetus, ut vidimus, toties asserat in Alcorano, se nulla fecisse miracula, cùm non ad hæc facienda, sed ad homines commonendos, iisque veram Religionem prædicandam missus fuisset: Mahumetani tamen Prophetæ suo obstinatè oppedentes, contendunt, illum & multa, & magna miracula patrasse: imò miraculorum gloriam Prophetis omnibus præripuisse. Auctor inter Moslemos laudatus, ابو احمد الجنابي *Abu-Ahmed Gennabiensis*, mille à Mahumeto miracula, & juxta alios, tria millia patrata fuisse affirmat. Albakarius part. 7. الانوار *Splendorum*, scribit de eo adhuc puero: وكان كل يوم تظهر له ايات ومعجزات *& quotidie manifestabantur illi miracula, & prodigia*. Auctor لعلام الهدي *de signis directionis*, hæc habet ولو عددنا جميع معجزاته واعلامه التي ذكرها المحدثون في كتبهم لطال الكتاب فان نبينا عم اكثر الانبياء اعلاما وقد ذكر بعض المصنفين ان اعلامه عم تبلغ الفا. *Si recensemus omnia miracula, & signa ejus, de quibus mentionem fecerunt Historici in libris suis, certè excresceret tomus. Nam Propheta noster faustæ memoriæ reliquos Prophetas in multitudine miraculorum superavit. Et quidam Auctores asserunt, miracula ejus ad numerum millenarium pervenisse*. Ismael Ebn-Aly in vita Mahumeti ita scribit: وله صلى الله عليه وسلام من المعجزات الظاهرة والبراهين الباهرة ما هي اكثر من ان تحصا والله اعلم. *Et prophetæ Mahumeti miracula manifesta, & argumenta clara & aperta, plura sunt, quàm quæ possint dinumerari. Et Deus hoc melius novit*. Ahmed Ebn-Edris idem confirmat his verbis: ما اوتي نبي من الايات المتكاثرة الي ثلاثة الاف اية واكثر ولي لم يوتي الا القران وحده لكفي به فضلا منيفا على ساير ما اوتي الانبياء لانه المعجزة الباقية دون ساير المعجزات: *Datum est illi, ut faceret tot miracula, quot nulli alii datum est, itaut excreverint ad tria millia, & amplius. Et nisi fecisset aliud ullum miraculum, nisi Alcoranum, satis esset ad hoc, ut superaret cætera miracula Prophetarum: hoc enim est miraculum permanens, ac perseverans, quod nullis aliis miraculis convenit*.

Verùm quidquid blaterent, ac nugentur Sapientes Moslemi, Christus Dominus ex eorumdem testimonio, longè Mahumeto in hoc excellentior fuit, qui unica die quinquaginta millia miracula (ut ipsi asserunt) patravit. Nihilominus libet hìc seriem texere illorum, quæ ipsi Pseudoprophetæ suo affingunt; primò ex Apologia Ahmed filii Abdalhalimi pag. mihi 382. Ubi eadem miracula in classes, seu species quasdam partitur. In quarum prima, cùm ea reposuisset, quæ ad res cœlestes attinent, de quibus jam suprà dictum est, collocat etiam:

Primò ايات الجو كاستسقايه صلي الله عليه وسلام واستصحايه وطاعة السحاب له ونزول المطر بدعايه: *Miracula, quæ pertinent ad aerem: cujusmodi sunt, aquas ex eo deducere: illum turbidum serenare: nubibus imperare, & pluvias precibus obtinere*. Singula, quæ ad hanc primam speciem spectant, summatim, sed sincerè recensebo.

Primò: cùm Medinenses ob pluviæ defectum, sterilitatem magnam experirentur, rogaverunt Mahumetum, ut necessitati suæ subveniret. Elevavit ille manus, precatusque est Deum, ut opem ferret: & necdum manus deposuerat, cùm cœlum anteà serenum, nubibus repentè contenebratum est, pluviamque adeò copiosam effudit, ut هلكت الاموال وانقطعت السبل; *perirent facultates, & abrumperentur viæ*. Quamobrem Medinenses iterum rogaverunt illum, ut vim imbrium cohiberet, ne omnes prorsus perirent. Cœpit igitur Mahumetus manibus innuere erga varias partes Cœli: & in quamcumque innuebat, statim serenabatur: atque ita pluvia cessavit.

Secundò. In bello الخندق *Foveæ*, quod commissum fuit anno quinto Hegiræ, obtinuit suis precibus, seu imprecationibus Eurum ventum tàm vehementem contra hostes, ut inversæ fuerint pronæ in ora ollæ eorum, & eversa tentoria eorum; quæ cùm in aerem elevarentur, ipsos quoque elevabant. Aliqui addunt, hunc ventum, magnam secum grandium lapidum copiam advexisse, quibus ingens hostium strages facta est.

In his duobus, atque aliis, quæ Mahumeto attribuuntur, miraculis, duo nobis inquirenda sunt. Primum, an ita omnes naturæ creatæ vires excedant, ut nonnisi à solo Deo fieri potuerint. Secun-

eundum, an reverà facta fuerint, & non potiùs ficta, & mendaciis consuta in medium producantur. Et quidem quod spectat ad utrumque, quod hìc recenletur miraculum; nulli dubium esse potest, quin opera Dæmonum possint pluviæ, venti, ac tempestates excitari: id enim quotidiana docet experientia. Quin & saxis aliquando in Albano monte pluisse, refert Titus Livius Dec. 1. quod non ex vero miraculo, sed vel ex causis naturalibus, vel ex Dæmonum ludibrio contigisse credendum est. Quòd verò utrumque hoc miraculum confictum sit, inde convincitur, quia non solùm incredibile, sed etiam ridiculum est, quòd Deus per Mahumetum eam pluviam Medinensibus immiserit, quæ vel æquè, vel plusquam præterita siccitas, & sterilitas, illis noceret. Deinde ea, quæ in bello Foveæ contigisse narrantur, adeò diversimodè ab Auctoribus referuntur, ut magnam mendacii suspicionem injiciant. Et quidem duo præcipui Auctores, nempe Ahmed, & Ismael, ne verbum quidem de lapidibus habent. Georgius verò Almacinus in historia Saracenica, quam ex Abu-Giapher Mahumetanorum doctissimo descripsit, ne venti quidem illius mentionem facit. Nec te moveat, Lector, quòd Anas filius Malec introducatur ab Auctore tamquam testis de visu primi miraculi: Hodaipha verò secundi: itaut alter juret, dicens: والله ما ينزل عن منبره التي رايت المطر يتحدر من لحيته. *Per Deum juro, antequam Mahumetus è suggestu, in quo erat, descenderet, me vidisse pluviam defluentem super barbam ejus*: Alter verò item cum juramento asserat, وكنت اسمع وقع الحصى في الترسه, *Et ego audiebam fragorem lapidum cadentium super clypeos*. Solemne enim est Scriptoribus Mahumetanis ad figmenta, & fabulas suas comprobandas, hujusmodi testes visuales, eorumque juramenta, ac verba confingere, ut alibi etiam notavi, & infrà magis ex proposito demonstrabo.

Transit Ahmed ad secundum Mahumeticorum miraculorum speciem, dicens والنوع الثاني تصرف في الحيوان الانس الجن والبهايم: *Secunda species est eorum, quæ fecit circa animantia, nimirum homines, Genios, & bestias*. Hæc item summatim referam.

Primò. Camelus quidam occurrens Mahumeto, procubuit in terram, cœpitque ubertim flere. At ille manu caput ejus molliter attrectavit: camelus verò quievit. Cùm autem vidisset puerum custodem cameli, dixit ei: Hic camelus conquestus est mecum de te, quòd fame, ac labore ipsum affligas. Commonuitque eum, ut meliùs tractaret illum.

Secundò. Camelus alius erat adeò ferox, ut omnes impeteret, quamobrem intra septum detinebatur. Cùm verò Mahumetum ad se venientem vidisset, demisso rictu ad terram, genua flexit ante eum: at ille capistro alligatum, mitem domino reddidit: & conversus ad adstantes, dixit gloriabundus: انه ليس شي بين السماء والارض الا يعلم اني رسول الله الا عاصي الجن والانس. *Certè nulla res est inter cœlum, & terram, quæ non cognoscat me esse Legatum Dei, præter Genios, & homines Deos rebelles*.

Tertiò. Quædam mulier attulit illi filium suum dæmoniacum: ille verò ter expuit in os ejus, præcipiens Dæmoni, ut abiret, quia ipse erat Legatus Dei. Deinde dixit mulieri: Benè se habet filius tuus, nec ultrà redibit ad eum quidquam eorum, quæ patiebatur. Intra paucos dies obtulit ei eadem fœmina utrem lactis, & ovem, asserens filium suum benè se habere: ille verò munus ejus suscepit.

Quartò. Vir quidam nomine Gaureth, videns Mahumetum gladio accinctum, obsecravit, ut sibi eum traderet conspiciendum. Sed aliquamdiù eum contemplatus, propius accedens, dixit: O Mahumete, quis me prohibet, ne te occidam? statimque contremuit manus ejus, itaut gladius illi excideret. Mahumetus verò gladio suo recepto, dixit: O Gaureth, quis servat te à me, quin te interficiam? at ille respondit: Nullus.

Quintò. Venit quidam ad Mahumetum afferens secum nidum, in quo erat pullus, quem parentes ejus sequebantur, & resederunt super manum viri illius. Conversus autem Mahumetus ad adstantes, dixit: Magis misericors est Dominus vester vobiscum, quàm aves istæ cum pullo suo. Quid hic est miraculi, vel miri, aut novi?

Sextò. Camelus alius malè clitellatus, conquestus est cum illo, quòd dominus suus abusus esset ipso per multos annos ad arandum: & postquam macilentus, & scabiosus factus esset, jamque consenuisset, vellet ipsum mactare. Advocavit igitur dominum cameli, eumque de hac erga illum inhumanitate acriter redarguit. Posteà emit ab eo ipsum camelum, liberumque dimisit per sylvas abire, multoque tempore supervixit. Idem ferè contigit ei cum alio camelo. Notandum verò, Mahumetum tantùm has camelorum querimonias audiisse, nullumque alium testem fuisse.

Septimò. Ad illius imperium duæ arbores longè inter se dissitæ, radicitùs evulsæ, sese invicem conjunxerunt. Sed hoc miraculum inferius erat in alia specie collocandum.

Octavò. Sanavit puerum maniacum à septem annis, expuendo in os ejus, & præcipiendo dæmoni, ut ab eo discederet, quia ipse esset legatus Dei. Post paucos dies venit mater pueri, & asseruit, nihil illi adhuc consueti mali rediisse: & obtulit ei duos arietes, & vasculum lactis acidi: sed Mahumetus arietem unum restituit. Existimavit, ut puto, se nimis caro vendidisse miraculum suum, si etiam alium arietem accepisset.

Nonò. Alium puerum à Dæmone obsessum liberavit tangendo pectus ejus. Ejecit autem puer post tactum, ex ore quoddam veluti gossypium nigrum.

Decimò. Quidam ingressus in sylvam, abstulit inde nidum, in quo erant ova: secutaque est eum avis, quæ ova pepererat, volitans supra caput Mahumeti, & sociorum ejus. Ille verò prohibuit, ne læderent eam, & jussit restitui nidum in locum suum. Hoccine est miraculum?

Undecimò. Libertus Mahumeti, nomine Saphina, habuit in quadam sylva obvium leonem, cujus aspectu deterritus, dixit ei: O leo, ego sum libertus Mahumeti Legati Dei. Ille verò demissa cervice cœpit attrectare gladium ejus: nec destitit incitare eum, & quasi manuducere, donec posuit eum extra sylvam in via: & tunc leni rugitu, quasi valè dicens, dimisit eum.

Duodecimò. Habebat Mahumetus domi animal quod-

quoddam ferum, quod, eo absente, ferocius evadebat, & insolescebat. Cùm autem sentiebat eum regredi, domumque intrare, mansuescebat, & quiescebat. Vah miraculum stramineum.

Decimotertiò. Camelus quidam venit ad Mahumetum, & adoravit eum. Cùm autem vidissent hoc socii, voluerunt & ipsi adorare eum: at ille dixit eis: Si præciperem alicui, ut adoraret alium, certè præcepissem mulieri, ut adoraret maritum suum.

Decimoquartò. Arripuerat lupus ovem: pastor verò eum insecutus eripuit ovem ex ore illius. Lupus verò dixit pastori: Non ne times, ut Deus puniat te, dum eripis à me victum, quem ipse præbuit mihi? Tunc pastor obstupuit, quòd lupus humana voce loqueretur. Dixit ei lupus: Vis ne referam tibi rem admirabiliorem? Mahumetus in Medina enarrat hominibus historias rerum præteritarum. Venit autem pastor Medinam, & narravit hoc Mahumeto coram omni populo: ille verò dixit: صدق والذي نفس محمد بيده لا تقوم الساعة حتي يكلم السباع الانس ويكلم الرجل عذبة سوطه وسوال نعله ويخبره فخذه ما احدث اهله بعده; *Vera locutus est: & juro per eum, in cujus manus est anima Mahumeti, quòd non veniet dies supremi Judicii, donec feræ alloquantur homines; & alloquatur virum lorum scuticæ suæ, & corrigia calcei sui; & annunciet ei femur ipsius, quid novi fecerit familia ejus post discessum ejus.*

Decimoquintò. Equus quidam cespitabat, angustoque passu incedebat. Usus est eo quadam die Mahumetus: neque ultrà cespitavit: amplisque passibus posteà incessit.

Decimosextò. Aly ophthalmia laborabat; expuit Mahumetus in oculos ejus; nec deinceps impedimentum ullum, aut dolorem sensit in oculis.

Decimoseptimò. Asem filius Omar filii Cottadæ, in bello Bedrensi ictus fuit in radice oculi, itaut efflueret oculus super genam ejus. Oravit pro eo Mahumetus, & attrectavit pupillam ejus manu: vel, ut alii scribunt, reposuit eam in sedem suam. Nec deinde agnoscebatur, uter oculorum læsus fuisset: imò hic erat melior altero. Vide quæ paulò post dicam de hoc miraculo.

Decimooctavò. Abdallah filius Otheich cadens, crus confregerat: cùmque illud vitta colligasset, venit ad Mahumetum, narravitque illi casum suum. Ille verò jussit eum pedem extendere: manuque sua pedem attrectavit: quo facto, nullum amplius sensit dolorem. Sanavit item crus percussum Salmæ filii Alacuh, ter in illud insuflando: & licet remanserit in eo cicatrix, omnis tamen dolor cessavit.

Decimononò. Vir quidam læsus oculis oravit Mahumetum, ut eos sanaret. Ille præcepit, ut sese lavaret studiosissimè: & recitaret quasdam precatiunculas, Deum obsecrans, ut sanaret se per Prophetam suum Mahumetum. Quod cùm fecisset, perfectè sanatus est.

In hac secunda classe miraculorum, quædam inania sunt, nihilque miraculi redolent: quædam ridicula, & miraculi nomine indigna. Tria tamen vera miracula videntur. Primum est, restitutio visus illi, cujus oculus super genam ejus effluxerat. Secundum, illuminatio ejus, qui oculorum visu carebat. Tertium efracti cruris instantanea curatio.

Sed nihil horum, si rectè perpendatur, naturæ creatæ vires transcendit. Nam quod ad primum attinet, quandiù oculus cum radice sua conjunctus manet, quamvis extra sedem suam super genam aliquantulum effluxerit; posse iterum in pristinum statum facultatis visivæ naturaliter restitui, asserunt Jatrophysicorum doctissimi: & saltem Dæmonis opera id fieri posse etiam brevissimo tempore, negandum non est. Certè Franciscus Guicciardinus celebris Historicus lib. 6. historiæ Italicæ in fine, refert, Julio Atestino ab Hippolyto ejusdem fratre oculos erutos fuisse: ipsum verò Julium statim illos in suis sedibus reposuisse, Deo sese commendando; ac deinde iisdem egregiè usum fuisse, acutissiméque vidisse. Quod quidem Remigius Historiæ adnotator, miraculo tribuit. Sed Guicciardinus lib. 7. scribit, id evenisse ob celerem, ac studiosam curam Medicorum. Non credo tamen, Julii oculos prorsus à sede sua abscissos, separatosque fuisse.

Quod spectat ad secundum, notandum est, hominem illum non fuisse, neque dici اعمي: quæ vox propriè *cæcum* significat: sed ضرير, qua homo, quocumque modo læsus oculis, vel alia corporis parte significatur. Potuit igitur iste ita oculis læsus fuisse, ut naturaliter curari posset, saltem à Dæmone: quo pacto à Vespasiano Imperatore Ethnico cæcum quemdam curatum fuisse refert Suetonius.

Tertium etiam vires naturæ saltem Angelicæ minimè superat. Potest enim Dæmon crus effractum præsentaneis remediis ita celeriter consolidare (sicut potest homo aliquo temporis intervallo), ut nullum in eo fracturæ vestigium appareat. Hinc patet responsio ad cætera hujus generis miracula: omnia enim potuerunt naturaliter, saltem ope Dæmonis fieri. Præstat tamen omnia, tamquam ficta, negare auctoritate ipsius Alcorani, in quo, ut vidimus, Mahumetus se à miraculis faciendis semper excusat. Quòd si aliquod hujusmodi fecisset, nunquam certè reticuisset; cùm toties miserum illud, macrumque miraculum victoriæ Bedrensis obtrudat, in quo tamen ipse, si Alcorani verba attendamus, nullam partem habuit.

Transit Ahmed ad tertiam Prophetæ sui miraculorum speciem, quæ versatur على الاشجار والخشبة: *circa arbores, & ligna:* quorum

Primum fuit. Cùm Mahumetus in Meschita Medinensi concionabatur, palmæ aridæ trunco humeris adhærebat. Ubi verò cathedra constructa, ex ea cœpit concionari; audita est ex trunco illo vox tamquam camelæ orbatæ pullo suo. Statim Mahumetus è cathedra prosiliens, accessit; & posuit manum super truncum: ille verò quievit, & tacuit. Alii scribunt, Mahumetum amplexum fuisse, & admovisse pectori suo truncum: illum verò in modum pueruli querulas voces emittentem, paulatim quievisse, ac siluisse.

Secundum. Discessit quondam Mahumetus à suis, ut secederet in aliquem locum occultum ad exonerandum ventrem. Giaber verò secutus est eum cum vase aquæ, qua posset obscœna abluere. Sed cùm locum non inveniret, in quo se posset occulere; accessit ad unam arborem, & apprehenso ramo ejus, dixit ei: Sequere me; & illa sequuta est eum. Deinde cùm paululum processisset, accessit ad aliam arborem, & apprehenso ramo ejus, dixit ei: sequere me: & illa sequuta est eum; donec conjuncta cum

prima

prima arbore, fecit cum illa tegumentum Mahumeto, ut à nullo visus, corpus posset exonerare. Deinde unaquæque arbor reversa est ad locum suum. Nimirum, tantæ molis erat Mahumetum ventris onus deponere.

Tertium. Homo quidam Amerinus rogavit eum, ut ostenderet sibi sigillum prophetiæ, quod inter scapulas habebat, asserens se esse optimum omnium mortalium. Cui Mahumetus respondit: Vis ne ostendam tibi miraculum? Utique, inquit ille. Vocavit igitur Mahumetus unam palmam longinquam ad se: & illa venit ad eum cum fragore, constititque ante eum. Ille verò jussit eam reverti. Rogabat hic, ut ostenderet ipsi sigillum prophetiæ in scapulis: ille verò ostendit ei palmam ambulantem: Risum tene Lector, si potes.

Quartum. Ad trahendum quemdam Arabem ad sectam suam, præcepit ramo cujusdam palmæ, ut descenderet ad se: cùmq; hic descendisset, & stetisset ante eum; rursum præcipit ei, ut ad locum suum reverteretur: & obedivit: & credidit Arabs. At hoc est contra id, quod toties in Alcorano repetit; miracula nihil ad conversionem Arabum profutura, & ideò se ea non facere.

Quintum. Convertit iterum alium Arabem simili miraculo: Jussit enim venire ad se palmam sitam in ripa torrentis; & hæc venit, & stans ante eum, ter testificata est, ipsum esse prophetam, & servum Dei; nec esse alium Deum nisi unum. Deinde ad imperium ejus secans terram cum fragore, rediit ad locum suum.

Sextum. Dixit Mohan filius Abdalrahman, se audivisse à patre suo, quod interrogasset Masruc, quisnam fuisset testis, Genios audisse Mahumetum legentem nocte quadam Alcoranum, & conversos fuisse ad sectam ejus, quemadmodum ipsemet asserit in Alcorano: & quod respondisset Masruc, se audivisse ab Abubac; arborem quandam, quæ cum Geniis interfuerat, hoc testificatam fuisse.

Septimum. Cùm Mecca egressus fuisset; nulla arbor, & nullus mons fuit, quin illum obvium salutaret, ac diceret: Pax super te, ò Legate Dei.

Octavum. Sedebat die quadam tristis, ac plorans, quia probè fustibus à Meccanis pulsatus fuerat. Gabriel, ut eum consolaretur, apparuit ei, ac præcepit, ut arborem quamdam remotam ad se advocaret. Id ille cùm fecisset, venit arbor, & stetit ante illum. Tunc dixit illi Gabriel: præcipe ei, ut redeat ad locum suum. Præcepit ille, & arbor obedivit. Tunc dixit Mahumetus: Hoc sufficit mihi. Malum erat in capite; & Gabriel reduviam curabat.

Hujus tertiæ speciei miracula sunt ejusmodi, ut quilibet, nisi prorsus intellectu sensuque careat, facilè possit intelligere, vel Mahumetanorum esse figmenta, vel Dæmonum ludibria. Et nihilominus ea est Arabum Scriptorum impudentia, ut allegent, potiùs fingant Auctores, qui testentur, se dum hæc fierent, præsentes fuisse, optimèque vidisse. Hinc saltem colligere possumus, quanta fides illis habenda sit, dum ea etiam de Propheta suo referunt, quæ aliquam miraculi speciem habere videntur.

De quarta specie, ita Ahmed: والنوع الرابع الماء والطعام والتمار الذي كان يكثر ببركته فوق العادة وهذا باب واسع نذكر منه ما يحضر

Quarta species pertinet ad aquam, & cibum, & dactylos, quas res multiplicabat benedictione sua supra consuetum morem. Hoc porrò caput multa contineret: sed nos pauca commemorabimus. Hæc ego etiam summatim referam.

Primò. Cyathum aquæ, quæ ad duos homines potandos vix satis esse potuisset, ita multiplicavit, ut ferè octoginta homines potuerint aqua illa sese abluere, ac purificari. Hoc ferè idem contigit aliis vicibus. Aliquando enim ponens digitos super aliquod vas vacuum, vel cum modica aqua, vel immergens manum in illud; erumpebant fontes è digitis ejus, itaut quondam periculum fuerit, ne ob copiam aquæ cameli mergerentur. Aliquando obmurmurabat quædam verba, quæ adstantes non intelligebant, & ita aquas multiplicabat. Aliquando fontes, qui jam penè exaruerant, erumpere faciebat in magnam copiam. Aliquando puteos siccos, spuendo in illis, vel lapillos, quibusdam verbis mussitatis, projiciendo, aquis implebat. Horum verò miraculorum usque ad septemdecim refert Ahmed, producens semper testes de visu.

Quod attinet ad multiplicationem ciborum. Primò multiplicavit panes hordei quatuor modiorum, & carnem unius oviculæ, spuendo tàm in ollam, quàm in panes, ut satis fuerint ad saturandos mille homines: & nihilominus neque olla, neque panes diminuti sunt. Idem ferè contigit alia vice.

Secundò. Aliquot crustula panis butyro condita, verba quædam super ea mussitando, ita multiplicavit, ut plusquam octuaginta homines ex iis saturati fuerint, & nihilominus reliquiæ copiosæ superfuerunt.

Tertiò. Dactylorum non majorem quantitatem quam quantam capere posset pellis unius ovis, in tàm magnam copiam excrescere fecit, ut mille quadringenti homines iis saturarentur. Alia etiam vice ita paucos dactylos multiplicavit, ut totus populus non solùm satiatus fuerit, sed etiam peras viatorias illis impleverit. Quo facto, dixit Mahumetus: Testificor, quòd non est alius Deus præter Deum, & quòd ego sum Legatus Dei. Alii diversimodè hoc referunt.

Quartò. Mulier quædam præbebat Mahumeto butyrum ex utre suo; nec cessavit unquam uter fundere butyrum, etiam pro muliere, & filiis ejus, donec illa expressit eum. Dixitque Mahumetus mulieri: Nisi utrem expressisses, numquam cessasset butyrum subministrare.

Quintò. Dedit cuidam, qui à se cibum petebat, tantum hordei, quantum asinus portare potest: nec cessavit homo comedere ex eo unà cum familia sua, donec mensuravit illud. Dixitque Mahumetus: Si non mensurasset illud, nunquam defecisset.

Sextò. Pulmentum, quod paucis paratum fuerat, ita adauxit, ut plusquam trecentis hominibus satis fuerit: & postquam omnes satiati sunt, sublatis mensis, plus fuit illud quod remansit, quàm quod appositum fuerat.

Septimò. Ex uno lactis cratere satiavit magnam hominum turbam; & deinde ipse bibit quod superfuerat.

Octavò. Ex hepate unius ovis satiavit centum triginta homines: & duæ patinæ superfuerunt.

Quod spectat ad dactylorum multiplicationem, multa affert Ahmed, & alii miracula, quæ quia sunt omnia ejusdem furfuris, hìc non recenseo, uno tantùm contentus, quòd specialem Lectoris attentio-

tionem mereri videtur. Ipsis Auctoris verbis, fideliter ex Arabico translatis, referam.

Narravit Emam Ahmed Tarmadiensis, & alii historiam, quæ habet Auctorem Abu-Horeiram. Dixit Ahmed: narrasse sibi Jonam, qui audierat à Hamad filio Zaidi, cui narraverat Mogiaher, qui audierat ab Abul-Alia, qui dixerat se audisse ab ipso Abu-Horeira, ita narrante: Accessi ad Prophetam Mahumetum cum aliquot dactylis, & dixi: Impertire mihi super his benedictionem Dei. Ille verò disposuit eos in manibus suis: deinde precatus est, & posteà dixit mihi: Pone eos in pera tua: & cùm tibi opus fuerit, immitte in eam manum tuam, & cave, ne removeas eam à te. Et extraxi ex ea tot & tot onera dactylorum, dum essem in prælio: & comedebamus, & ipsa subministrabat nobis cibos: neque unquam removebam eam à meis lumbis. Cùm autem occisus fuisset Othman, abscissa fuit à femore meo, & cecidit. Mohammad filius Sairin dixit, se audisse ab Abu-Horeira ita referri: Dum esset Mahumetus cum exercitu in prælio, defecerunt ei victualia. Dixitque mihi: O Abu-Horeira, est ne aliquid apud te? Respondi: Habeo aliquot dactylos in pera mea. Affer, inquit, eos ad me. Cùmque hoc fecissem, jussit me afferre etiam stratum coriaceum; quod cùm attulissem, expandit illud: immissaque manu in peram meam, extraxit inde dactylos viginti, & unum. Deinde dixit: In nomine Dei. Cœpitque seorsim ponere singulos dactylos, eadem verba repetendo, donec omnes disposuit: iterumque eadem verba protulit. Deinde collegit eos, & dixit: Voca talem, & socios ejus: qui vocati comederunt, & saturati sunt, & discesserunt. Deinde dixit: Voca talem, & socios ejus: qui item vocati comederunt, & saturati discesserunt: & nihilominus dactyli superfuerunt. Tunc jussit me sedere, & comedere: & uterque comedimus, & tamen dactyli superfuerunt; quos acceptos, immisit in peram meam, & dixit mihi: O Abu-Horeira, cùm volueris dactylos, immitte manum tuam in peram, & accipe: & ne occludas eam; & subministrabit tibi dactylos ad sufficientiam. Quotiescumque ergo voluissem dactylos, immittebam manum in peram: & extraxi ex ea quinquaginta saccos dactylorum, quot quinquaginta jumenta portare possent. Habebam autem peram alligatam post tergum meum: exciditque mihi sub imperio Othman, & amisi eam. Eodem ferè modo refert hoc factum Jezid filius Abu-Mansur, qui acceperat ab ipso Abu-Horeira; nisi quod addit, totum exercitum ex illis dactylis comedisse, & saturatum fuisse: ipsum verò Abu-Horeiram comedisse, & cibasse alios ex dactylis peræ, quandiù vixit Mahumetus, & Abubacar, & Omar, & Othman: occiso verò Othmane, venisse in domum suam, & peram periisse.

Non est otium, neque operæ pretium singula hujus quartæ speciei miracula ad trutinam expendere. Satis sit dixisse; omnia figmenta esse, idque præsertim patet ex hac pera portentosa Abu-Horeiræ, cujus fabula tàm diversimodè ipsemet fingitur narrasse. Atqui si pera illa erat tàm fœcunda, ut non solùm integro exercitui posset alimenta præbere, sed etiam per quadraginta annorum spatium sub Mahumeto, & tribus subsequentibus Chaliphis, domino suo, & aliis cibum suppeditaverit: satis erat si isti in exercitu suo Abu-Horeiram cum pera haberent: alia enim omnis ciborum supellex erat supervacanea. Quis verò credat, Mahumetum tàm malè exercitibus suis prospexisse, eosdemque ad tantam penuriam toties redactos fuisse (quemadmodum in superiùs relatis exemplis affirmat Auctor) ut nonnisi pauci dactyli, vel aliquot panis frustula, vel unus tantùm aquæ scyphus in illis reperiretur? Verùm, ut omnia tanquam verissima Mahumetanis concederemus: non tamen tamquam vera miracula probari possent. Norunt omnes (& ut puto etiam Mahumetani) malorum Geniorum opera, & aquas, & poma, & cibos posse saltem apparenter multiplicari, & lautissimas mensas repentè exhiberi. Id illis facillimum est, qui possunt hæc eadem hinc inde sublata, & fortassè à se confecta, vel conficta, in ictu penè oculi quocumque voluerint deferre: quomodo in Alcorano fingitur nescio quis Genius, Thronum Balkaisæ ex Æthiopia ad Salomonem in ictu oculi detulisse. Et ut Alcorani deliramenta omittamus; innumera propè suppetunt in historiis hujusmodi præstigiorum exempla: quin & quotidie ea evenire experimento didicimus. Quòd si dicant Mahumetani, etiam Christum, & Eliseum, & aliquos sanctos viros, hujusmodi miracula fecisse: jam respondi, & suo loco ostendam clariùs, hæc vera fuisse miracula, & ut vera Mahumetani ipsi fatentur; non autem ea, quæ præstigiatores, & Magi operantur, & quæ operatus est Mahumetus; quamvis utraque similia appareant. Id manifestè patet in iis, quæ fecerunt Moyses, & Magi Pharaonis: tàm enim hic, quam illi virgas verterunt in colubros, & aquas in sanguinem, & pulverem in ranas: sed ille verè, & per solam Dei virtutem: hi autem apparenter, vel ope Dæmonum per media naturalia.

Quinta Miraculorum Mahumeticorum species est, تاثير في الاحجار وتصرفه فيها وتسخيرها لـــه: *Signa quæ effecit in lapidibus; & potestas quam habuit in illis; & subjectio quam erga eum ostenderunt.* Hæc ego de more summatim referam.

Primò. Cùm esset Mahumetus supra montem Ohod unà cum Abubacro, Omare, & Othmane: commotus est, & contremuit mons sub eis. Ille verò percutiens eum pede, dixit: Quiesce: non enim habes super te, nisi Prophetam, Justum, & duos Martyres. (Abubakar cognominabatur Justus: Omar verò, & Othman occisi fuerunt in bello: & ideò martyres dicuntur).

Secundò. Giaber filius Samaræ dixit, se audivisse Mahumetum dicentem: Antequam concederetur mihi munus propheticum, nullum cognoscebam lapidem in Mecca, qui salutaret me: nunc autem cognosco illum. O ridiculum caput!

Tertiò. Dixit Aly: Fui cum Mahumeto in Mecca: cùmque egressi ea fuissemus, nullum habuit obvium lapidem, vel montem, qui non diceret ei: Salve, ò Propheta Dei.

Quartò. Cùm conjecisset pugillum pulveris in exercitum hostium, oculi omnium illorum pulvere impleti sunt: & terga vertentes fugerunt. De hoc miraculo jam satis suprà dictum est. Duo alia similia refert, vel potiùs unum atque idem repetit.

Ne in his quisquiliis discutiendis tempus teram, transeo ad sextam miraculorum speciem, de qua ita Ahmed: والنوع السادس من اياته تاييد الله لـــه بملايكته: *Sexta species miraculorum ejus est, quòd Deus illi opem tulerit per angelos suos.*

Primò. Refert id, quod habetur in Alcorano, Deum

Deum nunc per mille, nunc per tria millia, nunc verò per quinque millia Angelorum in prælio Bedrensi, vel, ut alii volunt, in tribus diversis prælis, Mahumetanos adjuvisse: quos tamen Angelos nullus vidit, nisi Mahumetus. Vide quæ jam suprà de hoc miraculo dicta sunt.

Secundò. Saad filius Abu-Vaccas dixit, se vidisse in prælio Ohodensi à dextris, & à sinistris Mahumeti duos viros indutos vestibus albis, qui acerrimè pugnabant ad defensionem illius; nec unquam antè viderat, nec posteà vidit eos: & opinatus est illos fuisse Gabrielem, & Michaelem.

Tertiò. Post bellum Foveæ, cùm arma Mahumetus deposuisset, apparuit ei Gabriel, quassans caput, ut pulverem excuteret, quem contraxerat pugnando contra hostes. Et Anas dixit, se vidisse pulverem, quem cæteri Angeli, qui pugnaverant cum Gabriele, excutiebant à capitibus suis. Quidam verò alii dixerunt, se vidisse eumdem Gabrielem in forma Dahiæ Celebiensis, habentem cydarim in capite, cujus tæniæ defluebant inter scapulas ejus. Dixitque Mahumetus, Deum misisse illum contra Coraiditas hostes suos, ut secum pugnaret, & arces eorum terræmotu concuteret.

Dixit Mahumetus Ebn-Abbaso, se in bello Bedrensi vidisse Gabrielem, retinere per caput equum suum, super quem erant arma bellica.

Narravit idem Aisæ uxori suæ, apparuisse sibi, prælianti contra hostes, Angelum montium è nube, seque salutasse, ac dixisse: Præcipe mihi id quod tibi placet: nam si vis, sepeliam hostes tuos sub monte Ahsebain. Se verò id recusasse, quia sperabat ab illis infidelibus orituros esse fideles, qui colerent unum Deum.

Quamvis fieri potuerit, ut aliquando Satanas transfigurans se in Angelum lucis, hujusmodi larvis Mahumetum deceperit, quemadmodum plures alios decepit: omnia tamen figmenta censenda sunt, præsertim cùm nullus alius testis eorum fuerit, quàm ipsemet Mahumetus. Sed quidquid sit, nullum hìc verum miraculum probari potest, nam quòd spiritus, vel malus, vel bonus, alicui appareat, nullum est miraculum illius cui apparet: cùm etiam peccatoribus Dæmones, vel Angeli sæpè apparuerint.

Septima species habetur في كفاية الله له اعداءه وعصمته له من الناس وهذا فيه اية لنبوته من وجوه. *in eo, quòd Deus ultus sit pro eo de hostibus ejus; & immunem eum servaverit ab hominum nocumento: in quo est signum, illum fuisse prophetam ex multis capitibus.* Ita Ahmed, qui enumerans hujusmodi capita: primò ponit verificatas fuisse promissiones factas illi à Deo in Alcorano, quòd scilicet eum defenderet ab adversariis, imò ab omnibus hominibus: eosque, qui ipsi injuriam, vel noxam inferrent, severè puniret. Hoc autem evenit modis naturæ consuetudinem excedentibus. Fuitque inter eos præcipuus, quòd, non obstante multitudine adversariorum, eorumque potentia, & prævalentia, quales erant Meccani, eorumque Principes, cùm ipse esset solus, opposuit se tamen illis, iisque restitit, contemnendo religionem, deos, & sacra eorum, novamque religionem prædicando; quod certè sine manifesto miraculo fieri non potuit, præsertim cùm ipse tandem victor, & illi victi remanserint. Deinde loquens de illis, quos ob illatas Mahumeto injurias, vel noxas, Deus punivit, refert tamquam miracula, exempla sequentia.

Primò. Abugehel illi infensissimus, tentans eum aggredi, ut occideret: nec pedes, nec manus movere potuit: asseruitque deinde, vidisse inter se, & Mahumetum veluti foveam ignis. Dixit autem Mahumetus: Profectò si ad me accessisset, lacerassent eum Angeli membratim.

Secundò. Dum Saraca filius Malec equo insidens insequeretur Mahumetum fugientem in Medinam, equus ejus immersus est in cœno usque ad ventrem. Cùm verò Saracam facti pœniteret, orante pro eo Mahumeto, liber evasit, & regressus est.

Tertiò. Dum Mahumetus sub arbore dormiret, suspenso ad ramum ejus gladio; venit quidam ejus hostis, qui arrepto, & evaginato gladio, dixit illi: Quis te à me eripiet? Respondit: Deus. At ille gladio in vagina reposito, abiit, nec ultrà curavit eum Mahumetus.

Quartò. Quidam sedit juxta Mahumetum: ille autem existimans id esse contra sibi debitam reverentiam, dixit ei: Esto ita semper. Et luxata sunt membra ejus, nec desiit sedentariam vitam agere, usque ad mortem.

Quintò. Christianus quidam crediderat in Mahumetum, & ipse pro scriptore suo eo utebatur. Deinde rediit ad Christianam fidem, & dicebat: Mahumetus nihil intelligit, nisi quod scribitur illi. Id audiens Mahumetus, oravit Deum, ut eum puniret. Cùmque mortuus esset, & sepultus, sequenti die terra ejecit eum. Christiani verò existimantes, hoc evenisse ob aliquod Mahumeti præstigium, iterùm profundiùs sepelierunt eum: sed sequenti die iterùm terra ejecit eum. Cùmque adhuc profundiùs sepultus fuisset, tertiò tamen à terra ejectus est. Quamobrem Christiani ita illum exhumatum reliquerunt.

Sextò. Dum die quadam Primates Meccanorum in loco, qui Petra dicebatur, essent congregati, cœperunt inter se contra Mahumetum multa verbis agitare. Intereà advenit ille, & transiens juxta eos, perrexit ad invisendum Templum. Cùmque illud de more septies circuiret, multa in eum, dum juxta ipsos transibat, scommata jaciebant. Ille verò mussitavit contra eos nescio quæ verba, quibus auditis, adeò mites facti sunt, ut humanissimis eum verbis alloquerentur, & cum eo gratularentur. Postera die, dum Meccani in eundem locum convenissent, transivit juxta eos: at illi à sententia hesterna mutati, uno impetu insilierunt in eum: cùmque cœpissent lapides colligere, ut eum occiderent, interposuit sese Abubacar, & ad ejus preces, & lacrymas, siverunt eum abire.

Septimò. Quinque illius præcipui hostes, qui erant ei supra cæteros infensi ac molesti, miserrimè periere. Nam cùm Gabriel, vidente Mahumeto, digito innuisset erga venam medianam brachii Validi, qui erat primus ex illis: hic posteà ictus fuit sagitta in eadem vena. Cùmque idem Gabriel eodem modo innuisset in oculum secundi, qui vocabatur Asuadus: hic cæcus deinde factus est, infixa spina in oculis ejus. Tertiò item, qui eodem nomine vocabatur, ortæ sunt quædam pustulæ in capite (nam Gabriel erga illum innuerat) ex quibus mortuus est. Quartus verò, nomine Hareth, innuente Gabriele erga ventrem ejus, tàm immani hydropisi correptus fuit, ut egrederetur stercus ex ore ejus: & mortuus est.

est. Quintus nomine Alas, innuente Gabriele erga pedes ejus; cùm aliquando iter ageret, procubuit cum asino, cui insidebat, & infixa est spina in pede, vel, ut alii scribunt, in capite ejus, & ex hoc interiit.

Octavò. Alii quinque, qui de Mahumeto coram Principe Jemanis, seu Arabiæ Felicis, oblocuti fuerant, diversis à Deo pœnis inflictis, interiere. Sed Mohammed filius Isaac paulò aliter refert pœnam inflictam illis quinque prioribus.

Nonò. Cùm Otaiba repudiasset filiam Mahumeti, gravissimèque eum læsisset; is mala imprecatus est ei à Deo. Cùmque Otaiba constitisset noctu cum sociis in quodam loco Syriæ, venit leo, aliisque relictis, occidit eum, comminuitque caput ejus.

Decimò. Cùm die quadam pronus oraret ante Fanum Meccæ, quidam illius adversarii conjecerunt secundinas quarumdam ovium, quæ mactatæ fuerant, super humeros ejus, atque in profusos risus erupere. Interim ille stetit immotus. Cùm verò surrexisset, elata voce ter maledixit eis: & omnes hi in bello Bedrensi occisi sunt, & per pedes tracti, in puteum conjecti sunt.

Concludit Ahmed, omnes mortales nunquam cessasse videre, & audire vindictam Dei contra eos, qui maledicta, & convicia proferunt contra Mahumetum, & religionem ejus, per varia genera suppliciorum. Sed duo tantùm hujus rei profert exempla. Primum: cùm Mahumetani obsiderent in Syria arcem quandam Christianorum, Christiani semper validè restitere, donec cœperunt maledicere Mahumeto: tunc enim Mahumetani arcem expugnavere. *Porrò* (inquit Auctor) *hoc est valdè in promptu, sicut sæpe experti sunt Mahumetani, ut verum probaretur id, quod Deus promisit in Alcorano*. Alterum: cùm Cosroes Rex Persarum scidisset epistolam Mahumeti, scidit Deus funditùs Regnum Cosroarum: quemadmodum è converso, cùm Imperator Heraclius, & Almacucus Rex Ægypti suscepissent honorificè literas illius, stabile permansit illis Regnum ipsorum.

Circa septimam hanc miraculorum speciem, quorum primum est, Mahumetum, cùm solus esset, Meccanorum Principibus potentissimis resistere potuisse, Deos, eorum religionem, ac Sacra vilipendendo, novamque sectam invehendo: pronuncio absolutè, nullum in hoc esse miraculum: cùm sæpè sæpiùs in sectarum impiissimarum Auctoribus hoc idem contigisse, & legerimus, & viderimus. Neque Mahumetani exemplis carent in secta sua, ut Mosailmæ, & aliorum, qui contra Mahumetum, ejusque Alcoranum insurrexere. Neque tamen dici potest, aut Mahumetum, aut horum aliquem, solos fuisse adversus multos: tàm enim illi, quàm istis in ipsis initiis non pauci nebulones, & aliqui etiam potentes adhæsere. Quòd si etiam aliquid soli effecerunt, id fuit, quia à principio contemnebantur: neque ullus sibi persuadebat, eos perniciem tàm magnam humanis rebus esse allaturos. Porrò ex rebus gestis Mahumeti, quas Arabes ipsi referunt, constat, illum nunquam palam Corasinos, aut alios Primates Meccanos contra se provocasse, nisi cùm sese aliquot tàm popularium, quàm potentium viribus suffultum vidit.

Cætera verò, quæ hìc referuntur miracula, ad consuetas Mahumetanorum fabulas referenda sunt. Et quamvis aliquid horum factum fuisse concederemus, nihil tamen esset, quod vel casu, vel opera Dæmonum fieri non potuisset. Similia, vel etiam majora hujus farinæ miracula in Historiis Ethnicorum leguntur de iis, qui ob contemptos Deos, vel ob eorum Sacra neglecta, in varias calamitates, atque etiam in mortem ipsam incidere. Et quotidie videmus, Magos, ac Sagas iis, qui se contemnunt, vel in aliqua re sibi nocent, maxima damna inferre, id Deo ex justis suis judiciis permittente.

Promissiones illas, quas in Alcorano fingitur Deus facere Mahumeto, de servando ipso immuni ab hominibus, & tuendo contra hostes suos, vidimus jam suprà vanissimas esse.

Quòd asserat Auctor, nullam gentem reperiri, quæ exempla hujusmodi vindictæ osoribus Mahuti, ejusque sectæ, à Deo inflictæ non viderit, vel audierit; gratis prorsus asserit, & non sine aperto mendacio. Nos enim hujusmodi exempla nec vidimus unquam, neque audivimus, & ne quidem somniavimus: & tamen Mahumetum, ejusque superstitionem odimus, execramur, & detestamur. Neque casus ille de Arce in Syria expugnata quidquam convincit. Non enim convicia in Mahumetum, sed peccata Christianorum, vel aliud justum Dei judicium Mahumetanis victoriam de arce illa permisere. Alioqui nunquam, & nusquam Mahumetanos Christiani vincere possent, cùm semper Mahumetum, atque ejus sectam conviciis ac maledictis incessant.

Postremò, id quod de Cosroe, Heraclio, & Almacuco refertur, vel est fabula, vel mera Auctoris opinio. Nec est quod in hoc ad Mahumeti epistolas honorificè, vel contumeliosè exceptas recurramus; neque ullo modo credendum est, Heraclium Imperatorem Christianum tàm potentem, ac tàm religiosum, unius, nescio cujus, prædonis Arabis impias literas honorasse, & ne quidem excipere dignatum esse. Quòd verò Cosroæ Regnum convulsum fuerit, Heraclii verò, & Almacuci Imperium creverit, aliis causis tribuendum est. Quamvis in eo, quod ad Heraclium spectat, Adversarius sibi contradicit. Inferius enim inter Mahumeti vaticinia ponit, prædictionem ejus de excisione Imperii Heraclii, ut videbimus.

Octava species fuit في اجابة دعوته واجابة الدعا منه ما يكون اجابته معتادة لكثير من عباد الله كالاغنياء والعافية ونحو ذلك ومنه ما يكون المدعى به من خوارق العادات كتكثير الطعام والشراب &c. *in exauditione precum ejus. Hæc autem exauditio vel est consueta multis aliis servis Dei, qua obtinentur divitiæ, vel sanitas, vel alia hujusmodi: vel est supra consuetudinem, quemadmodum multiplicare cibum, & potum, &c.* Horum miraculorum multa affert exempla.

Primò. Mahumetus ipse dixit, se tria à Deo postulasse: primum, ne in totum destrueret gentem suam (nempe Arabes). Secundum, ne permitteret alios imperare genti suæ, vel gentem suam illis indigere. Tertium, ne permitteret inter suos bella civilia. Dixitque, se in duobus primis exauditum fuisse: tertium autem sibi negatum; imò revelatum sibi, non cessatura esse inter eos bella civilia, usque ad diem Resurrectionis.

Secundò. Obtinuit precibus suis cuidam, qui vocabatur Anas filius Malec, adeò ingentes divitias, ut omnium Mahumetanorum opulentissimus evaderet. Hortum etiam illi impetravit, seu nemus palma-

marum, quæ bis in anno fructus afferebant, & efflabatur ab eodem horto halitus, quasi odor musci.

Tertiò. Impetravit precibus suis, ut mater Abu-Horeiræ, quæ erat Ethnica, & Mahumetum maximè oderat, fieret Mahumetana: ut tàm ipsa, quàm filius ejus, ab omnibus suis asseclis amarentur.

Quartò. Cùm benedixisset quinque drachmis auri, quas habebat Abdarrahman filius Auph, adeò opes hujus excreverunt per mercaturam, ut solæ fœminæ, quas captivas acquisivit, æstimatæ fuerint pretio trecentorum viginti millium nummorum aureorum; & uxoribus Mahumeti quadringenta nummorum aureorum millia legaverit.

Quintò. Obtinuit precibus suis, ut Omar Mahumetanus fieret, & per eum corroboraret sectam suam; nam sub ejus imperio dilatata est secta Mahumeti per Orientem, & Occidentem: & expugnata est Syria, Mesopotamia, & Ægyptus: & relata est victoria de exercitibus Cosroæ, & Cæsaris.

Sextò. Secesserat Mahumetus ad exonerandum ventrem: porrò Ebn-Abbas clam secutus eum, apposuit illi vas aquæ, qua obscœnas partes posset abluere. Cùm verò rescisset Mahumetus Ebn-Abbasum hac in se urbanitate usum fuisse, amplexatus est eum, & precatus est Deum, ut infunderet illi omnimodam scientiam tàm circa religionem, quàm jus civile. Tantaque in eo fuit utriusque juris scientia, ut vulgò البحر *Mare* vocaretur: nempe *scientiæ*.

Septimò. Dum Geber iter faceret, camelus, cui insidebat, lentè, languidèque incedebat. Assecutus eum Mahumetus, fuste percussit camelum, oravitque pro eo: ille verò cœpit currere velociùs, quàm unquam anteà. Deinde interrogavit Geberum, quomodo se haberet camelus: ille verò respondit: Optimè: jam venit super illum benedictio tua. Cui Mahumetus dixit: Vendes igitur illum mihi.

Octavò. Oravit quondam pro Saado, ut rectè jaceret sagittas; & obtineret quidquid à Deo petiisset. Numquam verò Saadus jaculatus est, quin scopum attingeret; nec unquam precatus est, quin exaudiretur.

Nonò. Ægrotabat Aly, gravique dolore cruciabatur. Invisit eum Mahumetus, jussitque surgere: Surrexit ille, nec amplius sensit eum dolorem.

Decimò. Induit quondam tunica nova fœminam quamdam, quæ Ommochaleda vocabatur, orans Deum, ut tunica illa diù duraret. فتقيت حتى تمحكت *& bona, & integra perseveravit tunica, donec attrita est*. Ita fit in omnibus vestibus citra ullum miraculum.

Undecimò. Attrectavit aliquando manu sua caput, & barbam Amrui, dicens: O Deus, fac illum pulchrum, & conserva pulchritudinem ejus. Amruus verò perseveravit pulcher, nec in barba ejus capilli cani, nisi pauci, apparuere, quamvis esset octogenarius.

Duodecimò. Cùm palparet sæpè manu tumores in hominibus, vel pecoribus, illi evanescebant.

Decimotertiò. Attrectavit manu caput Abu-Sophianis, & benedixit ei. Porrò pars anterior capitis, quam tetigerat, remansit nigra: reliquum autem capitis incanuit.

Decimoquartò. Homo quidam comedens cum Mahumeto, utebatur manu sinistra. Admonitus ab eo, ut dextera uteretur, respondit, se non posse. Cui Mahumetus: Non potes, inquit? Non impedit te, nisi superbia. Neque potuit ultrà admovere sinistram ori suo. Quam, oro, superbiam poterat hic habere in utendo manu sinistra? Porrò erat ne hoc tàm magnum piaculum, ut esset tàm gravi pœna puniendum?

Decimoquintò. Prædixit cuidam, occidendum eum esse in bello: & ita evenit.

Ex adhuc narratis miraculis, inter quæ pleraque frivola, & ridicula sunt, nullum est, quod naturaliter, vel saltem ope Dæmonis fieri non potuerit: omnia tamen ficta, vel post factum prolata (quoad ea, quæ ad prædictionem spectant) censenda sunt, si Alcorano, & Mahumeto ipsi credere volumus, qui semper protestatus est, se miracula nulla facere, cùm ad prædicandum tantùm, non ad miracula facienda missus esset.

Hùc accedit, quædam hìc apertè falsa deprehendi: ut, Mahumetum obtinuisse à Deo, ne gens sua, nempe Arabes, sub imperium, vel indigentiam alicujus caderent, & ut verbis ipsius utar: ان لا يسلط عليهم عدوا من غيرهم فيحتاجهم: *ne Deus imperare faceret super eos hostem, qui non esset ex ipsis, itaut eos ad indigentiam redigeret*, vel, *itaut eo indigerent*. Jam enim videmus Arabes sub imperio Scytharum, seu Turcarum, qui eos ad summam calamitatem redegere. Sed quando Auctor finxit vaticinium, non potuit hoc prævidere: adhuc enim Arabes imperabant. Quòd verò præviderit, futura esse inter suos dissidia, & bella civilia usque ad diem Resurrectionis, idem prædixerat suprà de Christianis, ac Judæis: itaque vel falsa est hæc prædictio de Arabibus suis; vel nihil habet speciale, ut ipse vult nobis persuadere, illa de Christianis, ac Judæis. Sed quid magni est, hæc divinare, ac prædicere, cùm nulla sit gens, in qua & bella, & dissidia futura non sint usque ad diem resurrectionis?

Hactenus proposui miracula Mahumeti, quæ Ahmed filius Abdhalhalim in Apologia per classes recensuit. Referam nunc alia, quæ alii Auctores in medium adducunt: & primò quæ Auctor libri اعلام الهدى *de signis directionis*, in Vita Mahumeti enumerat præter jam narrata. Id autem faciam summatim, præcisis superfluis verborum parergis, & narrationis substantia retenta.

Primò. Die quadam petierunt Corasini à Mahumeto miraculum in testimonium veritatis religionis, quam prædicabat; promittentes, si id fecisset, se statim in eum credituros. Ille, audito priùs quod postulabant, dixit cuidam arbori longinquæ: O arbor, si credis in Deum, & in diem Judicii, & cognoscis me esse legatum Dei, avellere cum radicibus tuis, & veni hùc ante me. Tunc illa avulsa cum radicibus suis, venit cum sibilo, & strepitu vehementi, & stetit ante eum. Cùmque regressa fuisset ad locum suum; postulantibus Corasinis, jussit ut rediret ad se medietas ejus, altera medietate remanente; & ita factum est. Deinde, iisdem urgentibus, præcepit illi medietati, ut rediret ad alteram medietatem, & conjungeret se cum ea. Et illa statim rediit, & conjuncta est cum sua medietate. Sed Corasini, totum tribuentes arti magicæ, renuerunt credere in eum. Sapiebant Corasini.

Secundò. Mulgens manibus suis ovem macie confectam, tantam lactis copiam ex illa expressit,

ut magna turba hominum ex eo satiata fuerit. Iterúmque mox eam mulgens, vas amplum lacte implevit ad alios totidem exsaturandos.

Tertiò. Cùm Meccani Mahumetum Mecca fugientem insequerentur, Deus ita eorum oculos excæcavit, ut nulla fugæ ejus vestigia possent agnoscere. Cùmque is in speluncam confugisset; Deus misit araneas, quæ tegumento telarum suarum os speluncæ operuere. Quamobrem illi de eo inveniendo desperantes, regressi sunt. Præterea misit Deus duas columbas silvestres, quæ steterunt in ore speluncæ. Deinde venerunt alii Meccani armati fustibus, & gladiis; & cùm vidissent columbas illas in ore speluncæ, putaverunt nullum intus latere: quamobrem & illi regressi sunt. Mahumetus autem benedixit columbis illis, & destinavit illis mercedem suam. At illæ avolantes, ad Templum Meccanum descenderunt. Alii addunt, Deum misisse Angelum, ut Mahumentum in spelunca tueretur.

Nota hìc obiter, Lector, superfluas fuisse aranearum telas, si Deus ita Meccanos excæcaverat, & custodem Angelum illi apposuerat: Columbas verò in ore speluncæ stantes, potiùs signasse intus aliquem latere, cùm ipsæ ingredi non auderent: præsertim cùm, visis Meccanis, inde avolaverint, cùm potiùs in speluncam se condere debuissent. Præterea solæ aranearum telæ satis erant ad ostendendum, nullum esse in spelunca, nec ullum opus erat columbis.

Quartò. Mulier quædam Judæa, sciens Mahumetum harmis ovinis maximè delectari, obtulit ei hujusmodi harmum veneno infectum. Ille convocatis Sociis, prior ex eo comedit, deinde aliis dedit comedendum. Postquam verò ille comederat, harmus locutus est ei, dixitque, se esse veneno infectum. Cæteri periere: ille verò aliquandiù vixit, sed vim veneni identidem experiebatur: & brevi ex eo mortuus est. Melior propheta fuit harmus ovis, quàm Mahumetus, sed tamen inurbanum se ostendit, quia non præmonuit eum antequam comederet. Verùm quia Mahumetus erat nimis gulosus, non potuit expectare, dum harmus eum præmoneret. Vocabatur fœmina illa Zaineba filia Hareth: & interrogata cur id fecisset, respondit: Dixi intra me: Si hic est Angelus, non nocebit ei venenum: si autem Propheta: Deus revelabit illi. Sed cognovit neque esse Angelum, neque Prophetam, sed magnum nebulonem.

Quintò. Capreola quædam silvestris inciderat in retia. Transeuntem Mahumetum rogavit, ut dimitteret se, quò ire posset ad lactandum pullum suum. Dixit autem ei Mahumetus: Quomodo vis, ut dimittam te cum damno illius, qui est dominus retium. Promisit illa, se quantociùs redituram. Adveniente interim domino retium, Mahumetus intercessit pro capreola, & ille dimisit eam. In hujus miraculi memoriam Sacellum ibidem ædificatum fuit. Hoc miraculum inter Æsopicas fabulas meretur recenseri: & taberna pro Sacello in ejus memoriam ponenda.

Sextò. Cùm expuisset in puteum, in quo erat aqua salsa, & amara, statim erupit in aquas dulces. Cùm autem audisset hoc Mosailma Pseudopropheta æmulus Mahumeti, expuit & ipse in puteum quemdam: sed aqua illa evasit salsa, & amara velut lotium asininum: & ita perseverat usque ad præsentem diem. Merum figmentum: nam supponitur, Mosailmam, ut Mahumeti factum æmularetur, expuisse in puteum aquæ salsæ, & amaræ. Quomodo ergo cùm in eum spuisset, salsa, & amara evadere potuit? nisi fortè, quia Mahumetus sputo suo aquam amaram in dulcem converterat, ipse voluit dulcem in amaram mutare: quod certè miraculum fuisset non dissimile à Mahumetico.

Septimò. Cùm posuisset manum super caput exulceratum cujusdam pueri, sanatum est, & renati sunt capilli ejus adæquatè compositi. Hoc etiam æmulaturus Mosailma, attrectavit manu sua caput alterius pueri; & statim ceciderunt capilli ejus, & calvus factus est. Figmentum priori non dissimile: cur enim volebat Mosailma æmulari factum Mahumeti, si puer, quem tangebat, caput sanum habebat, & integrum?

Octavò. Quidam rogaverunt eum, ut imprimeret notam ovibus eorum, per quam ab aliis distinguerentur. Ille verò impressit digitum suum in radice auricularum ovium; & factæ sunt candidissimæ, & perseverat usque ad hanc diem species earum. Nimis rudes erant hi homines, qui ovibus suis aliquam notam imprimere non nossent, quod omnes pastores norunt.

Nonò. Aufugerat camela Mahumeti, & quæsita non inveniebatur: quamobrem nonnulli eum irridentes dicebant: Mahumetus prophetat nobis de iis, quæ sunt in cœlo, & ignorat ubi sit camela sua. Id audiens ille, ne populus suus scandalum pateretur, monstravit illis ubi esset camela: & ibi invenerunt eam. At si noverat ubi esset, cur anteà curaverat, ut tàm studiosè quæreretur, neque poterat inveniri.

Decimò. Quidam hydropisi laborabat. Rogavit Mahumetum, ut sanaret ipsum. Ille accepit pugillum terræ, & expuit in eam: jussitque dilui in aqua, & præberi hydropico potandam: & cùm potasset eam, liber evasit à morbo suo. Potuit hoc Dæmonis arte evenire: vel figmentum existimandum est, ac mendacium; quemadmodum mendacium est, quod scribit Auctor in hoc loco; nempe noluisse Mahumetum accipere dona illius, quem ab hydropisi sanaverat, dicendo, se non accipere dona المشركين *Ethnicorum*, qualis erat ille, & tamen ab Ebn-Abbaso accepit servum; ab Almacuco Rege Ægypti duas ancillas, & equum, & mulam, & asinum; à Rege Alailæ item mulam; & à Cæsare vestem; cùm hi omnes pro Ethnicis ab eo haberentur. Itaque vel Mahumetus, vel Auctor est mendax.

Undecimò. Dum Mahumetus oraret, Abugehel hostis ejus, arrepto saxo, accessit clam, ut contereret caput ejus: sed statim regressus est pallidus, ac perterritus: manusque ejus ita exaruerant, ut saxum exciderit in terram. Et interrogatus à Corasinis respondit, apparuisse inter se & Mahumetum camelum, cui nunquam similem viderat, & voluisse ipsum devorare. Fabula est: sed facilè per præstigium fieri potuit.

Duodecimò. Idem Abugehel, cùm urgeretur à Mahumeto ad debitum solvendum nescio cui homini peregrino; affirmavit, se vidisse supra caput ejus draconem, qui minabatur ipsum devorare, si Mahumeto non obtemperasset. Et hæc fabula, vel præstigium.

Decimotertiò. Fœmina quædam nomine Algura filia Harbi procissa fuerat à Mahumeto in quadam Sura, seu potiùs Satyra Alcorani; quamobrem venit irata ad eum, dum sederet unà cum Abubacro. Mahumetus timens iram fœminæ, legit quædam verba

verba Alcorani, & reddidit se illi invisibilem, atque ita mulier reversa est in domum suam. Valdè meticulosus erat Mahumetus, qui licet esset cum Abubacro viro fortissimo, adeò timuit iram unius fœminæ, ut tàm studiosè caverit, ne ab ea videretur: & tamen inter ejus miracula ponitur, quòd solus omnibus Meccanis intrepidè restiterit. Idem penè evenit illi cum Abugehelo, & nonnullis aliis, qui in ejus cædem conspiraverant. Nam quoties accedebant, ut eum occiderent, vocem quidem ejus audiebant, sed ipsum nunquam videre potuerunt: invisibilem se quippe reddiderat. Consuetum est Præstigiatoribus, se ita invisibiles reddere: quemadmodum de Apollonio Tyanæo, & aliis legimus.

Decimoquartò. Cùm Mahumetus noctu iter ageret super camelam suam per quamdam vallem plenam arboribus, somno oppressus cœpit dormitare: cùmque camela in arborem quamdam sedri incidisset, discissa est arbor in duas partes, & camela per medium earum transivit: atque ita discissa remansit usque ad hanc diem; & vocatur سدرة النبي *Sedrus Prophetæ*. Mirum est, quòd camela Mahumeti in unam tantùm arborem inciderit, ubi plurimæ, ac confertæ reperiebantur; & quòd vel ad dexteram vel ad sinistram illius deflectere non potuerit. Quòd verò ad hoc miraculum probandum adducatur, post tot annos, arbor illa discissa, valdè ridiculum est. Innumeræ visuntur arbores ita discissæ ab ævo immemorabili, per quas tamen nullus Propheta cum camela transivit.

Decimoquintò. Erat quidam nomine Valid, senex longævus, & eruditissimus, ac doctissimus inter Meccanos, cui cæteri eruditi recitabant opera sua; & ea sola probabantur ab omnibus, quæ ipse probasset. Deridebat hic Mahumetum, & ejus Alcoranum: nihilominus rogavit eum aliquando, ut sibi aliquid ex eo legeret. Ille verò legit ei ea verba: بسم الله الرحمن الرحيم. *In nomine Misericordis, Miseratoris*. Cùm autem audisset Valid nomen *Miseratoris*, quod Arabicè est الرحمان: Alrahman, in profusos risus erupit, putans Mahumetum habere ut Deum, quemdam hominem Jemanitem, qui vocabatur Alrahman. Sed cùm Mahumetus mentem suam apperuisset: Valid rogavit eum, ut aliquid aliud legeret sibi ex Alcorano. Legit igitur illi ea verba: فان اعرضوا فقل انذرتكم صاعقة مثل صاعقة عاد وثمود. *Quòd si tergiversati fuerint, dic: Comminatus sum vobis flammam fulgurantem, similem illi, quæ invasit Adæos, & Themudæos*. Cùm autem hoc audisset Valid, horripilavit pellis ejus, & steterunt capilli capitis ejus, & barbæ ejus, & surgens discessit. Interrogatus deinde, quid audisset ex Alcorano: an versus? Non, inquit. An solutam orationem? Nequaquam, inquit: quia soluta oratio est sermo unitus, & simul connexus: sed id, quod audivi, est sermo dispersus, & sine ulla compagine, aut nexu, neque una pars habet similitudinem cum alia, & tamen habet aliquam venustatem. Dixerunt ei: Est ne ariolatio? Nequaquam, inquit. Quid ergo, malum, est? Respondit Valid: Sinite me, ut recogitem. Postera die interrogatus quid esset: Respondit هذا سحر فانه اخذ بقلوب الناس; *Hæc est magia, nam captivat corda hominum*.

Erant Arabes Meccani rudes, & idiotæ, sicut cæteri Arabes, ut patet ex testimonio ipsius Alcorani, in quo non semel vocantur الاميون *Idiotæ*. Quamobrem nescio unde eruperit iste Valid Archimandrita Eruditorum: qui quàm doctus esset patet ex eo, quòd audiens ea verba: *In nomine Dei Miseratoris*; putavit hominem Jemanensem, qui *Miserator* vocabatur, haberi à Mahumeto pro Deo. Nam quis inter nos, etiam ignarissimus, audiens aliquem dicentem: *In nomine Dei Benedicti*, putaret, hominem quempiam, qui Benedictus diceretur, haberi à quoquam pro Deo? Sapuit porrò Valid, cùm pronunciavit, Alcoranum esse sermonem diffusum, malèque compaginatum: multòque magis, quando affirmavit esse Magiam.

Decimosextò. Corasini communi consilio Mahumetum anathematizavere; & Decretum anathematis in Templi Meccani tholo suspenderunt. Sed Deus misit vermiculum, qui corrosit in Decreto quicquid erat iniqui, & tyrannici; reliquitque intactum nomen Dei tantummodo. Revelavit id Gabriel Mahumeto; & hic manifestavit Abu-talebo patruo suo; qui surgens perrexit ad Corasinos, significavitque eis id, quod à nepote audierat. Illi verò inspexerunt Decretum, & viderunt in eo omnia corrosa, & abolita præter hæc verba باسمك اللهم *In nomine tuo, ò Deus*. Sed hanc esse fabulam probat, quòd Corasini Deos suos اللات والعزى *Ellatam, & Elozam* adorabant: quare non nomen الله, idest *Deus*; quem, illis contradicentibus, Mahumetus prædicabat; sed nomina Deorum suorum debuissent Decreto præfigere. Deinde Ahmed filius Abdalhalimi refert hoc miraculum opposita ratione, affirmans vermiculum corrosisse omnia nomina Dei, quæ erant in Decreto, & cætera omnia reliquisse: & ita dixit Abutalebus Corasinis, se audisse à nepote suo Mahumeto: ان ابني اخبرني ولم يكذبني ان الله عز وجل بري من هذه الصحيفة التي في ايديكم ومحي كل اسم هو له فيها وترك فيها غدركم: *Certè filius meus (1. nepos) quem nunquam mendacem reperi, prædixit mihi, Deum potentem & gloriosum, immunem esse ab hoc vestro Decreto: ac propterea delevisse omnia nomina sua, quæ erant in illo, solùmque reliquisse ea, quæ pertinent ad perfidiam vestram*. Cui ergo ex his credamus? nulli.

Decimoseptimò. Convenerunt Corasini in Curiam, decreturi quid contra Mahumetum esset agendum. Interfuit cum eis etiam Diabolus in forma senis cujusdam magnæ auctoritatis: & ex ejus consilio elegerunt quindecim viros, qui Mahumetum domi occiderent. Id Deus illi revelavit: cùmque viri clam domum ejus essent ingressuri, Mahumetus posuit Alym generum suum in strato suo, & vestes suas cum eo commutavit, clanculumque domo aufugit. Cùmque juxta eos transiret, recitavit nescio quæ verba Alcorani; & deinde accipiens pugillum pulveris, sparsit super eos, statimque in soporem versi sunt. Mahumetus verò, duce Gabriele, arripuit

D 2 puit

puit iter Medinam versus. Viri porrò illi domum Mahumeti ingressi, videntes se illusos esse, cùm Alym tantummodo in lecto Mahumeti, vestibus ejus indutum, reperissent, vehementer indignati sunt, & ipsum Alym probè pulsavere, ac vulneravere. Quis non agnoscit hìc figmentum? Erat scilicet Diabolo tantum otium à rebus suis, qui Corasinorum negotia curaret? Sed esto. Si Mahumetus obmurmuratis aliquot versiculis Alcorani, potuit se hostibus suis invisibilem reddere, eosque pulvere jacto in soporem vertere: quid opus erat, Alym in strato suo ponere, & vestibus suis induere, miserumque generum injuriis, verberibus, & vulneribus exponere? Numquam audivi ludicrum hoc jucundius.

Decimooctavò. Cùm homo quidam Medinensis, nomine Abdallah, rejecisset Mahumetum profugum ab hospitio suo, Deus punivit illum, & universam cognationem ejus, immittendo formicas exiguas, quæ demolitæ sunt domos eorum, itaut coacti sint apud alios hospitium quærere. Potuit hoc naturaliter, vel virtute Dæmonis evenire: nam in historiis legimus, & ego ipse vidi, non solùm domos, sed oppida à formicis, non quidem demolita, sed habitatoribus evacuata fuisse, itaut paulatim corruerent.

Decimononò. Camela Mahumeti, cùm ipse invitaretur à Salemitis, quæ erat familia Medinensium; genua flexit ante Oratorium eorumdem Salemitarum, ubi ipse erat mansurus. Nullum est hìc miraculum: Cameli enim genuflectunt, ubi onera deponunt, atque ita refertur, camelam Mahumeti genua flexisse, ubicumque is consistere volebat: nisi fortè hoc arte Dæmonis contigerit.

Vigesimò. Cùm Alabbas adhuc Ethnicus captus à Mahumetanis in bello Bedrensi, negaret esse apud se pecunias, quibus se posset redimere; dixit ei Mahumetus: Ubinam sunt pecuniæ illæ, quas deposuisti in Mecca apud matrem Phadeli, cùm nullus esset vobiscum: & mandasti, si mortuus fuisses in itinere, quod tunc suscipiebas, ut hæ pecuniæ traderentur duobus filiis Phadeli? Non mirum est, Mahumetum hæc divinasse: fortasse enim mater Phadeli (ut mos est fœminarum) id quod interse, & Allabasum transactum erat, jam per totam viciniam deblateraverat. Cæterùm, per Dæmonum suggestionem, multa etiam occultissima facillimè divinantur.

Vigesimoprimò. Dathur Princeps Arabum nactus est Mahumetum sub arbore quadam jacentem: cùmque gladium elevasset, ut eum occideret, vidit (ut ipse posteà asseruit) virum quemdam albis vestibus indutum, statura procerum, qui percussit eum in dorso, itaut caderet retrorsum: erat autem hic Gabriel. Quamobrem pœnitentia ductus, factus est Mahumetanus. Vel vir ille procerus fuit aliquis malus Genius, vel nullus fuit.

Vigesimosecundò. In bello Ohodensi vulneravit quemdam nomine Obaiam, quem jam anteà prædixerat, se esse occisurum. Itaque ex hoc vulnere paulòpost mugiens tamquam taurus, interiit. Nullum hìc est miraculum. Plures aliis minantur mortem, quam deinde illis inferunt.

Vigesimotertiò. Cùm Mahumetus graviter vulneratus fuisset in facie in bello Ohodensi; regressus ad suos, excipiebat manu sanguinem è vultu fluentem, & in aerem jaciebat, nec quicquam illius redibat in terram. Tres autem, qui percusserant, ac vulneraverant eum, miserè perierunt. Nihil est hìc, quod miraculi nomen mereatur: cùm potuerit sanguis ille arte Dæmonis per aerem diffundi, & evanescere: & hi tres ex alia causa, vel etiam opera Dæmonum perire. Verùm ad quid jactatio illa sanguinis in auras? quia (inquit Abubacar) لو سقط منه على الارض لنزل العذاب: *si quid ex eo in terram cecidisset, statim descendisset pœna à Deo*. Sed hoc est temerè divinare. Neque probabile est, eo ipso tempore, quo Mahumeti facies discissa fuit, nihil sanguinis in terram cecidisse, quemadmodum ceciderunt duo, vel quatuor dentes, qui illi discussi fuerunt; nec tamen descendit pœna ulla à Deo.

Vigesimoquartò. Erat quidam inter asseclas Mahumeti, nomine Cozman, qui & egenos eleemosynis sublevabat, & pro religione strenuè pugnabat: & nihilominus prædixit Mahumetus, hunc esse Gehennæ destinatum. Cùm autem in bello pugnaret, vulneratus est, & domum regressus, ex dolore vulneris seipsum sagitta interemit. Et antequam moreretur, confessus est, se non pugnasse, nisi propter existimationem gentis suæ. Audiens hoc Mahumetus dixit أشهد اني رسول الله: *Testificor, me certè esse Legatum Dei*. Non dubito hoc esse Moslemi alicujus otiosi inventum. Si tamen verum fuisset, respondendum esset, Mahumetum, cùm expertus fuisset Cozman illum in pugnando cervicosum, ac refractarium, & in eo quod boni faciebat, vanum, suique jactatorem; facilè potuisse illi comminari Gehennam. Cæterùm, pugnare pro existimatione gentis suæ, non est peccatum, quod mereatur Gehennam, ne in sententia quidam ipsorum Moslemorum, qui peccata inter الكبائر والصغائر *magna, & parva*, seu levia, & gravia ex lumine naturæ distinguere noverunt. Neque seipsum ad aliquod grave malum fugiendum interimere, peccatum, quod Gahennam mereatur, apud Mahumetanos esse censetur. Major certè fuit vanitas Mahumeti, cùm tàm jactanter testificatus est, se esse Legatum Dei, quàm Cozmanis, quando pugnavit pro existimatione gentis suæ. Cæterùm, cùm prædestinatio sit unum ex arcanis Dei, videbimus infrà ex auctoritate Albocharii, Mahumetum hujusmodi arcana penitùs ignorasse.

Vigesimoquintò. Promiserat Deo quidam Moslemus nomine Asem, se nunquam tacturum ullum infidelem, neque passurum, se tangi ab illo. Cùm autem occisus fuisset ab Hadilensibus infidelibus, & hi vellent caput ejus abscindere, ut venderent Salcææ filiæ Saad, quæ voverat, si habere potuisset caput ejus, se bibituram in cranio ejus: misit Deus examen apum, quæ constiterunt inter cadaver Asemi, & Hadilenses, itaut hi non possent ad illud accedere. Deinde misit Deus torrentem, qui abstulit & avexit ab eis idem cadaver. Hìc nullum Mahumeti miraculum video: fabulam tamen alicujus nebulonis agnosco: nam si Deus ad servandam promissionem Asemi miserat examen apum, ne infideles possent eum attingere: quid necesse fuit mittere torrentem, qui cadaver ejus auferret? Satis porrò erat auferre illud statim torrente, sine illa apum immissione.

Vigesimosextò. Judæus quidam Mahumetum exceperat (qui venerat ad eum nescio quid fœnori petiturus) satis benignè. Sed hic, cum aliis Judæis sociis suis, decrevit illum occidere. Revelavit id Gabriel

briel Mahumeto, qui simulans, se ventris exonerandi necessitate urgeri, illicò surrexit, & aufugit in Medinam. Significavit hoc totum cæteris Judæis Abdallah filius Suriæ, qui erat inter eos doctissimus; simulque prædixit, venturum quamprimùm nuncium Mahumeti, qui juberet Judæos omnes emigrare ex Arabia: id quod mox factum est. Potest hoc totum concedi, præter revelationem illam Gabrielis. Mahumetus enim non ex revelatione Gabrielis, sed ex eo quod persenserat de fraude illorum Judæorum, sub excusatione ventris exonerandi, aufugit in Medinam. Poterat sanè honestiorem aliquam aliam causam prætendere discessus sui: sed, ut puto, jam vulgatum erat, nullum gravius, aut frequentius negotium esse Mahumeto, quàm ventris superfluum onus deponere; satis quippe lautè epulabatur. Neque verò probabile est, Mahumetum tàm divitem & opulentum, opus habuisse petere aliquid fœnori à Judæo.

Vigesimoseptimò. Cùm Moslemi ad commodè oppugnandos hostes foveam effoderent (quamobrem illud appellatum fuit غزوة الخندق *bellum Foveæ*) inciderunt in quosdam lapides, seu terram solidiorem, quam ægrè poterant ligonibus dimovere. Admonitus de hoc Mahumetus postulavit vas aquæ, & quibusdam verbis submurmuratis, expuit in illud: deinde effudit vas super terram illam, quæ statim mollis evasit, itaut facillimè dimoveretur. Cùm verò Mahumetus ipse effodiens terram, ligone ter percussisset, ad singulas vices fulgetrum sub ictu coruscavit: dixitque, primum fulgetrum indicasse, se fore victorem Arabiæ Felicis: secundum, Syriæ, & Occidentis: tertium, Orientis. Primum fieri potuit opera Dæmonis. Secundum etiam vel ex Dæmonis suggestione, vel casu potuit evenire. Notum est, quantam hujusmodi auguriis etiam veteres Ethnici fidem præstarent. Sed tamen de Mahumeto hæc verificata non sunt.

Vigesimooctavò. Arinenses quidam occiderant pastores, & abduxerant camelos Mahumeti, qui curavit eos capi, & adduci ad se; & adductis præcidit manus, ac pedes, candentique ferro oculos excæcavit, reliquitque eos in hoc supplicio, donec morerentur. Sed Geber filius Abdallah scribit, Mahumetum illis maledixisse, precatumque fuisse Deum, ut eos excæcaret; & statim excæcatos fuisse. Primum (quod refertur ex Alvacadio) puto verissimum fuisse. Quod verò addit Geber, est figmentum ad cohonestandam barbariem ac sævitiam Prophetæ sui. Ita Mahumetani, vel ipsa Mahumeti atrociora facta in miracula commutant: & tu Lector *crimine ab uno disce omnes*.

Vigesimononò. Aliasir Judæus bacillo adunco proscidit vultum Abdallah filii Anis. Expuit Mahumetus in vulnus ejus, nec læsionem sensit ex eo usque ad mortem. Valdè pituitosus homo erat Mahumetus, qui tàm frequenter ad miracula patranda sputo utebatur: sed sine ejus sputo poterat Abdallah etiam arte chirurgiæ facilè sanari.

Trigesimò. Prædixit mortem trium è suis, antequam nuncius de illa adveniret. Multa eximere possunt à miraculo hanc prædictionem, si tamen vera fuit; quod non credo.

Trigesimoprimò. Scioaib filius Othman, ulturus mortem patris, & patrui sui, quos occiderat Aly gener Mahumeti in bello; tentavit occidere ipsum Mahumetum, quem viderat armis spoliatum: sed cùm eum esset aggressurus, sensit obscurari & obtenebrari sensus suos: nec potuit efficere quod decreverat: ex quo intellexit, illum divinitùs custodiri. Hoc refert Mohammed filius Isaac ex ore ipsius Scioaib. Sed Acrama narrat alio modo ex ore ejusdem Scioaib. (Abii, inquit, ut peterem Mahumetum à parte dextra; & ecce vidi ibi Abbasum patruum ejus, indutum lorica alba, simili argento. Quamobrem accessi, ut peterem eum à parte sinistra: sed vidi ibi Abu-Sophianum, qui item erat patruus ejus. Quamobrem appetii eum à tergo, neque aliud supererat, nisi ut eum gladio percuterem; cùm extulit sese flamma ignis inter me & illum: quare timens ne combureret me, retrogrado passu recessi. Conversus autem Mahumetus dixit mihi: O Scioaibe, Scioaibe, adesdum hùc ad me. O Deus, abige ab eo Satanam. Tunc ego elevavi oculos meos ad illum, & sensi excitari in me amorem in illum.) Verissimum est proverbium illud tritum: Faciliùs deprehenditur mendax, quàm claudus. Ex ore ejusdem Scioaibi, & ipsiusmet verbis, tàm diversimodè factum idem refertur, ut duo prorsus diversa esse videantur. Deinde non potest intelligi, quomodo Scioaibus primò Mahumeti latus dexterum, posteà sinistrum, & postremò tergum appetierit, si non erat aliquis molossus, qui aprum, vel taurum invaderet. Porrò impossibile est, quocumque modo accesserit, vel à dextris, vel à sinistris, non fuisse à Mahumeto prævisum, & tamquam hostem, & Ethnicum ipsi notissimum, vel occisum, vel repulsum. Sed esto fraudulenter accesserit. Ubi vidit ad dexteram Mahumeti repentè tamquam fungum erumpere Alabbasum armatum, quomodo non est tanto prodigio conterritus? vel saltem quando vidit Abu-Sophianum à sinistris subitò apparere, quomodo tunc saltem non se proripuit? Quòd si hi duo non subitò apparuere, sed anteà erant ibidem, quomodo tàm orbus fuit, ut eos non videret? Illud etiam libet scitari: per quamnam partem à dextera Mahumeti ad sinistram pertransierit. Si à parte anteriori: Mahumeti oculis se exponebat. Si à tergo: non erat quòd sinistram adiret, cùm à tergo posset tutiùs illum appetere, quemadmodum posteà tentavit. Nullo modo intelligi potest, qua ratione ista cohæreant, si vel Mahumetus non erat stipes, aut frutex, vel Scioaibus invisibilis.

Trigesimosecundò. Conquestus est quidam apud Mahumetum, quòd cùm legeret Alcoranum, Dæmon interponeret se inter ipsum, & lectionem ejus. Respondit ei Mahumetus: (Dæmon iste vocatur حترب *Hotrob*: cùm ergo venerit ad te, confuge ad Deum, & expue ter à sinistris tuis.) Hoc ille fecit, & aufugit Dæmon. Si hoc evenit (quod non credo) fuit Dæmonis ludificamentum, non tamen novum; nam aliàs novimus, Dæmonas ad homines decipiendos, jočulariter inter se pugnare, ac dissidia fingere, Spiritus boni ac mali personam assumendo, non secus ac si rem comicam agerent. Illa certè trina spuitio à sinistris magnam redolet superstitionem.

Trigesimotertiò. Duo homines Temimenses, quorum unus vocabatur Amer, alter verò Arbad, conjuraverant inter se de Mahumeto occidendo. Cùmque id illis non successisset, juravit Amer, se devastaturum totam illam regionem, in qua erat Mahumetus, ipso hoc audiente, & Deum precante, ut se contra eos adjuvaret. Cùm verò illi discessissent, Amer per viam peste interiit, Arbad verò

à fulgure incensus est cum camelis suis. Oravit autem Mahumetus Deum, ut pro his duobus, duos sibi equites Arabes concederet: & quod petierat obtinuit. Nihil est, quod naturaliter fieri non potuerit, saltem opera Dæmonis, qui sine dubio Mahumeti partes pro viribus adjuvabat. Sed nihil eredo.

Trigesimoquartò. Prædixit cuidam, cujus nomen erat Zeidus, ipsum moriturum esse ex calore Medinæ (est genus morbi) vel ex febri. Cùm autem hic pervenisset in regionem Naged, mortuus est ibi ex calore Medinæ. Non arduum est, ex quibusdam signis, non solùm Dæmonibus, sed etiam hominibus, alicujus morbum, seu mortem propinquam cognoscere. Debuit tamen talis ac tantus Propheta morbum illum determinare, non autem ponere sub disjunctione.

Trigesimoquintò. Venerunt ad Mahumetum Legati Nagerani, qui erant Christiani, inter quos erat Episcopus eorum nomine Abu-Haretha. Cùmque de Christiana religione multa cum eo disseruissent, consenserunt, ut in crastinum simul convenirent; & Christiani cum Episcopo seorsim, Mahumetus verò cum suis seorsim imprecarentur sibi mutuò maledictionem Dei, ad discernendam veritatem utriusque religionis. Cùm autem simul convenissent, vidit Abu-Haretha Mahumetum suos præcedentem, & procumbentem in genua, & dixit: (Per Deum, genuflexit sicut genuflectebant Prophetæ, cùm anathema in aliquem ferre volebant.) Expavit igitur, nec ausus est Mahumeto maledictionem Dei imprecari, affirmans, se vidisse virum quemdam properantem ad anathema contra se ferendum: & se timere, ne si ipse maledicta in Mahumetum conjecisset, ille homo contra se maledicta rejiceret: sicut reverà evenisset: neque Christiani illi cœlestem ultionem evasissent. Itaque pacem inter se inierunt, cum pacto, ut Nagerani darent Mahumeto bis mille vestes duplices. Deinde dixit Mahumetus Episcopo Abu-Harethæ, sibi visum fuisse, illum semisomnem imponere præposterè ephippia camelæ suæ. Cùm ergo rediisset Abu-Haretha, manè surrexit è lecto, ut sterneret camelam suam, posuitque super eam ephippia præposterè. Cùmque hoc animadvertisset, dixit: (Testificor Mahumetum esse Legatum Dei.) Quid ad has nugas respondeas? Satis sit risus pro responsione.

Trigesimosextò. Refert Alamas dixisse Alym: (Misit me Mahumetus judicem ad Jemanenses: & ego dixi: O legate Dei, mittis me juvenem, ut sim Judex eorum: ego verò nescio quid sit judicium. Tunc percussit manu sua pectus meum, & ait: O Deus, dirige cor ejus, & confirma linguam ejus. Et juro per Deum, in cujus manu est anima mea, me nunquam dubitasse in judicio inter duos ferendo.) Non erat opus magna scientia ad judicia inter rusticas illas gentes exercenda. Cæterùm quòd Aly in judicando inter duos nunquam dubitaverit, potuit non tàm ex scientia, quàm ex ignorantia provenire. Nulli fidentiùs litem decidunt, quàm qui sunt ignarissimi. Bartolus interrogatus de sero, respondebat de mane; quia scilicet, utpote doctissimus, in ferenda sententia minimè præceps erat, quia dubitabat.

Trigesimoseptimò. Mahumetus in extremo vitæ constitutus, prædixit Phatemæ filiæ suæ, ipsam non longè victuram post eum, sed brevi patrem suum assequuturam: id quod verè evenit. Potuit hoc ex conjecturis, vel ex causis naturalibus divinare: vel casu evenit, sicut ipse casu fortassè prædixerat.

Trigesimooctavò. Ommosalma posuit manum suam super pectus illius, die qua mortuus est, & contraxit manus odorem musci, quem nullis lotionibus potuit unquam auferre. Monstra referunt quidam Auctores de hoc odore Mahumeti. Fundamentum dedit fabulæ (quam Arabes ipsi prudentiores fatentur) quòd perpetuò odoribus, & unguentis se perfunderet, ad evitandum pravum halitum rusticorum illorum, inter quos versabatur. Quòd si tàm suavem in se ipso odorem habebat, non erat cur tàm frequenter extraneis se odoribus perliniret, ut in ejus Vita legimus eum fecisse.

Trigesimononò. Desponsaverat sibi Mahumetus fœminam quamdam de gente Marræ: dixitque ei pater Sponsæ, filiam suam esse leprosam, nec tamen erat talis. Cùmque pater rediisset domum suam, invenit eam verè leprosam. Mirum, quòd tantus Propheta non præviderit, puellam illam non esse leprosam. Magis verò mirum, quòd homo ille noluerit tradere filiam suam Mahumeto, qui jam summo Principatu potiebatur, eratque erga fœminas tàm benignus, & clemens. Mirissimum denique, ut ita dicam, quòd hic homo rem assereret Prophetæ suo, in qua poterat ab eo facillimè mendacii deprehendi, & severissimè puniri, cùm lepra sit malum extrinsecum, & cuilibet patens.

Hactenus retuli ea miracula, quæ in Auctore libri *De Signis Directionis* recensentur. Nunc ea referam, quæ Ismael filius Aly, vulgò شهنشاه *Sciahinsciah* scribit in vita Mahumeti, præter ea, quæ suprà commemorata sunt. Inter hæc

Primum est (& quia maximum, Arabicis Auctoris ipsius verbis hìc ponam) ومنها رجوع الشمس له حين كان راسه في حجر علي وهو يوحي اليه فلم يصل علي العصر حتى غربت الشمس فقال اللهم انه كان في طاعتك وطاعة رسولك فاردد عليه الشمس: قالت اسما فرايتها طلعت بعدما غربت ووقعت على الجبل.

Et ex his miraculis unum fuit regressus Solis pro eo, cùm teneret caput suum in sinu Aly excipiens Divinas revelationes: neque Aly persolvisset orationem pomeridianam, jamque Sol ad Occasum pervenisset. Et ait: O Deus, hic fuit in obedientia tua, & in obsequio Legati tui. Fac igitur, ut Sol regrediatur in gratiam ejus. (ut scilicet possit persolvere preces pomeridianas). *Et dixit Asma* (hæc erat uxor Mahumeti): *Ego vidi oriri Solem postquam occubuerat, & stare supra montes.* Grande sanè miraculum, quod olim à Josue patratum, universum orbem in stuporem adduxit. Sed grande etiam mendacium, quod Mahumetani ipsi prudentiores cognoverunt, & confessi sunt. Audi Ahmedum filium Abdolhalimi, qui Mahumeti miracula omnia, ut suprà vidimus, expiscatus est وكذلك ما نقل طايفة من اهل العلم ان الشمس ردت لما فاتت عليا بكون النبي قد نام في حجره وجعل بعضهم هذا من المعجزات وليس هذا الحديث في شي من كتب المسلمين التي يعتمدون على

على ما فيها من المنقولات لا الصحاح ولا المسانيد ولا التفسير ولا المغازي ولا السير ولا غير ذلك بل بين اهل العلم بالحديث ان هذا كذب وليس له اسناد واحد صحيح. *Et similiter id quod scripserunt quidam ex Professoribus scientiæ, quòd Sol regressus fuerit, cùm utrique* (nempe Mahumeto & Aly) *præteriisset tempus orationis pomeridianæ, eo quòd hic soporatus fuisset in sinu ejusdem Aly. Et nonnulli ex illis posuerunt hoc inter miracula ejus. Sed non est hæc historia in ullo Auctorum Moslemorum, quibus innituntur qui hoc scripserunt: neque adducuntur pro eo veraces historiæ, neque allegationes, neque expositiones, neque aliquid, quod inveniatur in præliis, & Vita Mahumeti, aut alibi: imò inter peritos in historiis hoc habetur pro mendacio, neque habet ullam auctoritatem, aut veritatem.* Nihil mihi superest contra hoc figmentum dicendum, cùm tàm validè Adversarius ipse pugnet pro me. Et tamen (vide Mahumetanorum impudentiam) præter auctoritatem *professorum scientiæ*, producitur in testem veritatis muliereula, quæ asserat, se hoc miraculum vidisse. Sed non omninò hæc mentita est: nam & ego vidi, & quotidie video oriri Solem postquam occubuit, & stare supra montes.

Secundò. Prædixerat Mahumetus Corasinis ea die, qua regressus fuit è cœlo, mercatores eorum adventuros esse feria quarta ante occasum Solis. Sed cùm Sol esset prope occasum, nec mercatores advenirent, (bellum sanè prophetam) Oravit Deum, ut prolongaret diem per unam horam: cohibitusque est Sol, ne occumberet, donec advenirent mercatores. Figmentum, & mendacium magnum, non dissimile præterito: cujus tamen Ismael nullam in testem muliereulam adducit.

Tertiò. Transibat quadam diem per locum, in quo Proceres Corasinorum consederant, de nece illius decreturi. Cùmque ille transiret, clauserunt oculos suos, ne illum viderent, neque ullus ei assurrexit. Mahumetus verò pugillum pulveris acceptum conjecit in eos dicens: شاهت الوجوه *Deformentur facies*. Nec fuit ullus ex eis, ad quem pulvis ille pervenit, quin occisus fuerit in bello Bedrensi. Si Proceres illi convenerant, ut Mahumeti necem decernerent, mirum est, quòd illum in manibus habentes, & quidem solum, oculos clauserint, ne eum viderent. Oportuisset verò, Ismaelem exhibere nobis catalogum eorum, qui pulvere conspersi sunt, & eorum, qui in bello Bedrensi sunt occisi, ut facti veritatem rescire possemus.

Quartò. Expressit lac copiosum ex capella, quam nunquam conscenderat hircus. Utrum hoc naturaliter possit evenire, dubium mihi est. Certum tamen habeo, Dæmonis ope fieri potuisse.

Quintò. Ex alia capella tantam lactis copiam manibus expressit, ut totus exercitus sitim, quam experiebatur, bibendo extinxerit. Figmentum superiori non dissimile.

Sextò. Oravit pro Aly, ut Deus immunem redderet eum à calore, & frigore. Et Deus exaudivit eum. Fortassè hoc evenit, postquam Aly mortuus est: tunc enim non amplius calorem, aut frigus corpus ejus sensit.

Septimò. Attrectando manu pedem saucium cujusdam ex sociis suis, statim sanavit illum. Potuit hoc fieri arte Dæmonis, seu per præstigium.

Octavò. Benedixit camelo Giaberi, qui lentiùs cæteris incedebat: & deinde cæteros omnes præcedebat. Fortassè Giaber valentiùs illum fuste pulsabat. Sed de hoc vide suprà.

Nonò. Oravit pro Anaso, ut concederentur illi opes, & proles, & vita diuturna. Is genuit centum, ac viginti liberos: vixit centum circiter annos: & habuit palmetum, quod bis in anno fructus ferebat. Meræ næniæ, & nugæ.

Decimò. Benedixit Abdalrahmano filio Auph, & ita opulentus evasit, ut post mortem ejus, in mensurandis illius pecuniis, manus hominum delassarentur. De hoc figmento iam suprà satis dictum.

Undecimò. Plantavit Mahumetus cuidam, qui Salman vocabatur, palmas, quæ radicatæ sunt, & fructum attulerunt illo eodem anno, una excepta, quam plantaverat alius. Evellitque eam Mahumetus, & iterum plantavit eam, & attulit eidem Salmani fructum eodem ipso anno: واعطاه مثل بيضة الدجاجة من ذهب بعد ان ادارها على لسانه فوزن لمواليه منها لربعين اوقية وبقي مثلها: *Et dedit ei velut ovum gallinæ ex auro, postquam in gyrum duxit illud super linguam suam: & appendit ex eo quadraginta uncias auri amico suo: & totidem unciæ ipsi remansere.* Videtur Mahumetus dedisse Salmani hujusmodi ovum aureum, quod ipse lingua sua ambierat, fortassè ad rotundum, vel aureum efficiendum. Salman verò dedit amico, cui debitor erat, ex eodem ovo quadraginta uncias; & tamen ovum sicut fuerat remansit. Quicquid sit, inter aniles fabellas reponendum: præsertim cùm nullus illius Auctor afferatur.

Duodecimò. Medicus quidam Arabs obtulit se Mahumeto, ut curaret illum tamquam insanum. At Mahumetus statim coram illo arborem palmæ vocavit ad se, quæ ibi sita erat. At illa incurvavit se, deinde elevavit; & veniens ad eum, stetit ante illum, & testificata est, ipsum esse Legatum Dei. Posteà, illo præcipiente, reversa est ad locum suum. Non est otium ad singulas hujusmodi nugas trutinandas; quamobrem ubi nihil peculiari nota dignum occurrerit, nihil ulterius addam.

Decimotertiò. Præcepit Anaso, ut pergeret ad quasdam palmas, juxta quas erat situs cippus ex lapidibus, & diceret eis: Præcipit vobis Legatus Dei, ut mutuò copulemini, ramosque simul conseratis, ut protegatis eum, dum ventrem exonerat. Fecit Anasus quod jussus fuerat: & juro per Deum, inquit, quòd visus sum mihi videre eas subsilire, & currere cum radicibus, & terra illis cohærente, & conseri invicem, ac si esset una palma: & visus sum etiam mihi videre cippum illum lapidum subsilire, & currere cum omnibus lapidibus suis uno post alium, donec conjunctus est cum palmis: & extulit se unus super alium, donec effecerunt veluti parietem. Cùm autem Mahumetus onus ventris deposuisset, præcepit Anaso, ut juberet palmas, & cippos regredi in locum suum: & reversæ sunt.

Decimoquartò. Obdormierat Mahumetus: & venit arbor scindens terram, constititque juxta eum. Cùm autem evigilasset, dixit cuidam, qui viderat arbo-

arborem venientem: Hæc arbor petiit facultatem à Domino suo, ut veniret ad salutandum me: & Dominus concessit ei.

Decimoquintò. Dum concionem haberet ad populum, innitebatur trunco arido cujusdam palmæ. Cùm autem primùm concionatus est è cathedra, truncus ille erupit in gemitus, audientibus omnibus, velut gemitus camelæ. Neque cessavit gemere, & conqueri, donec descendens Mahumetus è cathedra amplexatus est eum, & consolans illum, dedit ei optionem, utrum mallet ab eo plantari in hoc Mundo, & revirescere, ac fructificare: an verò fieri una ex palmis Paradisi. Cùmque apposuisset aurem, ut responsum audiret, sensit illum acuisse odorem suum. Operæ pretium fuit figmentum hoc jam suprà allatum, hìc repetere, propter tàm bellam, & lepidam appendiculam. Sed mirum, quòd cùm Mahumetus aurem trunco admovisset, ut audiret quid responderet: ille odorem efflaverit ad nares.

Dicimosextò. Cantavit lapillus positus in manu ejus: & cùm posuisset eum in manu Abubacri, item cantavit, & idem fecit in manu Omaris, & in manu Othmanis. Cantavit item cibus, ad quem ipse invitaverat socios suos. Incantatio hæc fortè fuit, non cantus.

Decimoseptimò. Duo cameli admissarii, in quibus capiendis dominus eorum delassatus fuerat, venerunt ad Mahumetum, & genua flexerunt ante eum: at ille capistrum illis immisit, & reddidit domino suo. Fuerat Mahumetus camelarius, & facilè norat, quomodo hoc animalium genus posset mansuefieri.

Decimooctavò. Die, qua Meccam expugnavit, ingressus Templum ejus, nutu digiti sui cadere fecit omnia simulacra, & imagines ejus: & si innuisset in faciem, sponte cadebant in terga; si in tergum, in faciem ruebant. Hanc esse fabulam testatur Ismael filius Aly, qui scripsit, ثم امر بتلك الصور فطمست: *Deinde præcepit, ut abolerentur omnes illæ figuræ, & abolitæ sunt*. Itaque non sponte ad nutum digiti illius exciderunt. Idem habetur in Vita Mahumeti, nempe *illum jussisse removeri è Templo omnia simulacra, & imagines aboleri*. Vide quomodo confingant miracula Mahumeti etiam contra veritatem à se contestatam.

Decimononò. Sauvad filius Careb sensit per tres noctes venire ad se quemdam ignotum, qui pede percutiens eum, excitabat à somno, dicens ei, jam advenisse Mahumetum. Hoc, quamvis verum esset, nullum est miraculum Mahumeti, quemadmodum nullum fuisset miraculum asini, si dixisset Suvado, advenisse alium asinum.

Vigesimò. Quidam Arbs attulit secum Crocodilum, dixitque Mahumeto: Si crocodilus hic testificatus fuerit, te esse Prophetam, ego credam in te. Dixit autem Mahumetus: O crocodile, quisnam ego sum? At ille respondit: Tu es Mahumetus Legatus Dei. Credidit itaque ille Arabs. Ex hoc homine, & aliis Arabibus, qui visis Mahumeti miraculis, crediderunt, arguitur magni mendacii Mahumetus, qui toties in Alcorano dixit, se non facere miracula, quia si fecisset, fuissent inania, neque illis visis, Arabes credidissent. Quòd si Mahumetus non fuit mendax, dicendum est omninò, hæc omnia miracula, fabulas esse, ac mendacia. Gratulandum tamen est Mahumeto, quòd tàm multas bestias, & tàm paucos homines habeat testes suæ Prophetiæ.

Vigesimoprimò. Percutiens pede terram, eduxit aquam copiosam, qua Omar siti penè enectus, refocillatus est.

Vigesimosecundò. Confractus fuerat ensis cujusdam militis Mahumetani in prælio Bedrensi. Dedit illi Mahumetus baculum ligneum, præcipiens, ut agitaret eum: quod cùm ille fecisset, baculus conversus est in gladium. Spectrum potuit esse hoc, aut præstigium oculorum.

Vigesimotertiò. Erat Mahumetus staturæ quadratæ, seu justæ: & nihilominus incedens cum hominibus longæ staturæ, longescebat cum illis. Mirum, quòd non etiam eum pumilionibus incedens, pumilio evaderet. Porrò si hoc verum esset, debuisset sexcenties in die crescere, & decrescere.

Vigesimoquartò. Prædixit Sauhano, quòd unum ex membris ejus præcessurum esset eum in Paradisum. Et cæsa fuit manus ejus in prælio. Sed certè hæc non ivit in Paradisum.

Vigesimoquintò. Zeido filio Bedri abscissa fuerat manus dextera: venitque cum ea ad Mahumetum flens: & ille reposuit eam in loco cubiti, unde fuerat abscissa, & expuit super eam: & incarnata est, & conjuncta, sicut fuerat anteà. Non constat, manum illam fuisse penitus à brachio separatam, in quo casu potuit arte humana per aliquod temporis spatium: opera verò Dæmonis brevissimo tempore, cum brachio uniri. Utrum verò membrum separatum, & statim comparti suæ applicitum, possit naturaliter cum ea vitaliter uniri, mihi dubium est. Certum tamen habeo, hoc esse figmentum: quamobrem nec Abdallah filius Abdholhalim, neque alii Auctores, qui miracula Mahumeti, vel minuscula, recensuere, hujus, quod præcipuum, & maximum videtur, mentionem ullam fecerunt. Et juxta regulam sæpè traditam ab ipso Ahmed, illa sola debent Mahumeti miracula vera censeri, in quibus omnes, vel plerique, referendis conveniunt. Potuit tamen hìc etiam aliquid apparenter Dæmonis opera fieri: quemadmodum non semel cadavera mortuorum eadem opera, tamquam viva, & animata deambulare visa sunt. Hactenus miracula Mahumeti, quæ ab aliis Auctoribus prætermissa, in Ismaele filio Aly adnotavi. Nunc, ne quid in fraudem veritatis occuluisse videar, alia, quæ in aliis Auctoribus reperi, recensebo.

Primum refert Abu-Emama allegatus à Thelabiensi in expositione Suræ de Mensa v. 73. cujus substantia est. Erat quidam vir nomine Raccana giganteæ penè staturæ, & robustissimus viribus, eratque cognatus Mahumeti, sed Ethnicus. Cùm autem die quadam invenisset Mahumetum solum, provocavit eum ad luctandum secum, spondens, si se vicisset, daturum illi decem oves, (erat enim pastor): invocaret ipse Deum suum: invocaturum se Deos suos. Commissa est igitur inter utrumque lucta. Arripuitque Mahumetus Raccanam, & dejecit in terram, seditque supra pectus ejus. Confessus est Raccana, se victum non ab eo, sed à Deo, quem colebat. Iterum ergo provocavit eum ad luctam, promittens, si victus fuisset, decem alias oves. Colluctati sunt igitur secundò, & tertiò, semperque Raccana victus est: quamobrem obtulit Mahumeto triginta oves, qui eas noluit accipere; sed invitavit eum ad sectam suam. Recusavit Raccana hoc facere, nisi videret miraculum aliquod ab eo fieri. Erat autem inde non procul arbor quædam, cui dixit Mahumetus: Veni hùc, ita jubente Deo. Arbor verò scissa est in duas partes; & una pars ejus cum ramis, & radici-

radicibus venit, constititque inter Mahumetum, & Raccanam. Tunc, ita postulante Raccana, præcepit illi dimidiæ arbori, ut rediret ad aliam compartem: & reversa est. Cùm autem exigeret à Raccana, ut promissis servatis, fieret Moslemus, respondit ille: Satis mihi est vidisse hoc magnum prodigium ex te: sed vereor, ne, si fiam Moslemus, fœminæ, ac pueri Medinenses dictitent, me timore commotum, sectam tuam amplexum fuisse. Primum nullum est miraculum: est potiùs dedecus tanti Prophetæ, quòd ita plebeium in morem cum pastore ovium luctatus fuerit. Secundum inter fabulas vel præstigia recensendum, cum aliis suprà recensitis ejusdem farinæ.

Secundum refert Alsaddius allegatus ab eodem Thalabiensi ad v. 64. Suræ prædictæ, in hæc verba. Hic versus Alcorani revelatus fuit contra hominem quemdam Christianum Medinensem, qui cùm audisset præconem Moslemum clamantem: Testificor Mahumetum esse Legatum Dei: dixit: Comburatur Impostor. Cùm autem ingressus fuisset famulus ejus nocturno tempore cum igne, ipso cum familia dormiente, elapsa est scintilla ignis per domum, & succendit eam, ipsumque, & familiam ejus combussit.

Hic Alcorani versus, quem Auctor asserit pronunciatum contra hominem Christianum, Calebius vult prolatum fuisse contra Judæos. Alii, ut asserit idem Thalebiensis, contra Medinenses idololatras. Jam igitur labascit fides Alsaddii. Quòd si vel homo ille, vel alius Christianus incendium illud passus est, id casu fuit, qui frequenter solet evenire.

Tertium refert Albakarius parte 7. libri الانوار id-est *Splendorum*; & est hujusmodi: Cùm Chadige vellet mittere Mahumetum (tunc famulum suum, deinde maritum) in Syriam, ad negotia sua curanda, jussit tradi illi camelum ferocissimum, cui nullus audebat insidere, ut super eum iter perageret. Cùm autem audisset camelus vocem Mahumeti, procubuit ad pedes ejus, cœpitque eos demisso rictu exosculari: & locutus est clarè sermone Arabico dicens: Quis est me felicior, cujus dorsum attrectavit manu sua Dominus Primorum, & Novissimorum? Ubi hoc viderunt puellæ, quæ erant in obsequio Cadiges, dixerunt: Hoc non est, nisi magnum præstigium, quod orphanus iste composuit. Respondit Cadige: Mediusfidius non est præstigium, sed miraculum manifestum.

Sapiebant puellæ Cadiges: sed earum Domina exulcerata Mahumeti amore, jam cœperat insanire. Præmoneo tamen Lectorem, posse tuta conscientia quidquid ab Albakario refertur, pro fabula haberi. Nam & Mahumetani ipsi Sapientiores, ut aliàs ostendi, illum potiùs pro Mythologo, quàm pro Historiographo agnoscunt. At cur, inquies, testimonia ejus refers? ut rideas.

Quartum refertur ibidem ab eodem Auctore in hanc sententiam (nam verborum lacinias resecabo). In valle quadam Syriæ apparuit quidam draco ingentis magnitudinis, aperto ore sibilans, & ab oculis ignis scintillas evibrans. Cùm autem Mahumeto occurrisset, conterrita est camela illius. At Mahumetus eam increpitans dixit, Væ tibi: quomodo times, cùm habeas sessorem sigillum Prophetarum, & Principem legatorum Dei? Deinde conversus ad draconem dixit ei: Regredere unde tibi placet, & ne occurras ulli ex viatoribus; ego enim sum Mahumetus, cui sit benedictio Dei, & pax: alioquin accusabo te apud Deum cœli. Respondit ei draco: Salve ò Mahumete: salvus sis ò Ahmede. Dixit Mahumetus: Salvi sint etiam illi, qui sequuntur rectam religionem, & Deo obediunt. Dixit draco: O domine mi, ego non sum draco terrenus: sed sum unus ex Regibus Geniorum, qui vocor Alham filius Alhim: & amplexus sum fidem per manum patris tui Abrahæ. Rogavique eum, ut esset meus intercessor: at ille respondit: Munus intercedendi reservatur Mahumeto, qui nascetur ex progenie mea. Et prædixit mihi, me conventurum esse tecum in hoc loco: & jamdiù est, quòd hìc expecto. Et olim fui præsens ea nocte, qua Christus filius Mariæ assumptus est in cœlum: & ipse præcepit Apostolis, ut sequerentur te, & legem tuam. Nunc ergo ne obliviscaris pro me intercedere domine mi. Respondit ei Mahumetus: Promitto tibi, me hoc facturum: sed tu interim revertere per viam, quam volueris, & ne occurses ultrà ulli ex viatoribus. Reversusque est draco per viam unde advenerat.

Simile commentum invenies, Lector, apud Ludodovicum Ariostum lib. 43. aliquantò tamen verosimilius, ac modestius.

Quintum refertur ab Ahmedo patre Hoseini filio Pharesi, filii Zachariæ, his verbis: [Dicitur, hominem quemdam donasse Mahumeto clypeum, in quo erat figura Aquilæ: posuitque Mahumetus manum suam super clypeum, & Deus evanescere fecit figuram illam.]

Poterat sine miraculo figura illa facilè aboleri. Sed nimis scrupulosus fuit Mahumetus in hoc. Cæterùm idem Auctor mox subdit, illum habuisse vexillum quoddam, quod vocabatur العقاب *Aquila*: puto quia erat in eo Aquilæ figura depicta.

Sextum refert Albocharius in trigesima parte Traditionum Mahumeticarum, his verbis: [Narravit nobis Aly, cui id narraverat Sophein, qui hoc audierat ab Alzochario, qui idem audierat ab Alarage, qui dixit: Narravit mihi Abu-Horeira dicens: Fui die quadam cum Mahumeto, qui dixit: Si quis expanderit pallium suum, donec ego absolvam sermones meos, & deinde contraxerit illud: nihil unquam obliviscetur ex iis, quæ audierit à me. Expandi igitur ego pallium meum; & testor Deum, qui misit illum cum veritate, me nihil oblitum fuisse eorum, quæ audivi ab eo.]

Non erat opus tàm prolixa testium genealogia ad has nugas confirmandas.

Septimum refert Albakarius part. 7. lib. *Splendorum*: cujus hæc est substantia. Descenderat Mahumetus cum mercatoribus in vallem quamdam, eo quòd ibi essent aquarum scaturigines: sed tunc, ne vestigium quidem aquæ reperiere. At Mahumetus immersis manibus in arenam, convertit obtutum suum ad aquam, (at ne vestigium quidem aquæ ibi erat) mussitans nescio quid. Statimque erupit aqua ex medio digitorum ejus, & affluxit in flumina, itaut mercatorum sarcinæ penè submergerentur.

Nihil mediocre habet Fabulator iste. Quid, oro, opus erat hìc cum periculo submersionis sarcinarum & jumentorum, flumina elicere?

Octavum refertur ab eodem in hunc modum: Cùm Mahumetus aliquot dactylos comedisset, humectavit nucleos saliva sua (at jam humectaverat manducando): deinde infodit eos in arena; & horæ unius spatio nuclei illi creverunt in palmas onustas dactylis, ex qui-

quibus Alabbas oneravit camelam suam, & universa gens ad saturitatem comedit. Abugehel autem id præstigio tribuit, & arti magicæ.

Sapuit Abugehel, si res ita fuit: sed non fuisse, pro certo habeo.

Nonum refertur ab eodem his summatim verbis: Pervenerat Mahumetus cum mercatoribus ad torrentem quemdam, qui ob improvisam imbrium copiam excrevit, ut non possent mercatores sperare, ne per mensem quidem se inde discessuros. Interim Mahumetus obdormiscens, commonitus est ab Angelo in somnis, ut mane juberet populum, se ad iter parare. Tu verò (inquit) stans supra oram torrentis, ubi videris aves albas supra volantes, sequere earum cursum, dicens: In nomine Dei, & cum Deo: & præcipe cæteris, ut idem dicant. Qui enim hoc fecerit, incolumis transibit, & evadet torrentem. Qui autem secus, submergetur. Ita fecit Mahumetus: & qui ei paruerunt, incolumes transierunt: cæteri verò, qui parere noluerunt, submersi sunt cum omnibus rebus suis.

Jam præmonui lectorem, ne fidem præstet huic Nebuloni, qui saltem ex hoc mendacii hìc convincitur, quòd Aly Abulhasan Ebnalhosein, vulgato nomine Almasahudius, summæ auctoritatis apud Mahumetanos, cùm narravisset id, quod fecerat Mahumetus circa restitutionem Lapidis nigri in Delubro Meccano (vide id, quod de hoc scripsi in Vita Mahumeti) quod magni miraculi loco habitum fuit: statim subdit: فكان ذلك اول ما ظهر من فعله وفضايله واحكامه : *Et hoc fuit primum, quod apparuit de operibus ejus, & excellentiis ejus, & judiciis ejus.* Porrò hoc miraculum lapidis nigri evenit, juxta omnes Auctores Mahumetanos, multo tempore post profectionem ejus in Syriam. Igitur quæcumque admiranda anteà facta, ab aliis, & præsertim ab Albakario hìc narrantur, fabulæ sunt, & mendacia.

Hæc sunt miracula, quæ à Mahumetanis Prophetæ suo attribuuntur, vel potiùs affinguntur, quot scilicet in eorumdem libris potui reperire. His accensent alia plurima ejusdem, quæ ad prophetiam propriè spectant, & hæc præter ea, quæ ex Alcorano superiùs præmisimus.

CAPUT SEPTIMUM.

Miracula Mahumeti ad prophetiam spectantia.

De his igitur ita scribit Ahmed filius Abdolhalimi in sua Apologia, pag. mihi 359. [Porrò ea, quæ Mahumetus prædixit, seu manifestavit occulta, præterita, præsentia, & futura in rebus claris, & illustribus, non reperiuntur apud ullum ex Prophetis præcedentibus; quod ostendit excellentiam ejus super illos. Sunt in Alcorano hujusmodi prædictiones plurimæ, de quibus jam diximus. Aliæ verò sunt in relationibus veridicis de iis, quæ prædixit eventura, & evenerunt sicut prædixerat. Et in libro Assahihein referuntur hæc verba Hodaiphæ: Quamdiù stetit inter nos Mahumetus, nihil omisit eorum, quæ eventura erant usque ad diem Judicii, quin prænunciaret illud. Quidam verò recordantur eorum: quidam verò obliti sunt. Jam sciverunt ea socii mei. Et licet quædam sint, quorum oblitus sum: si quis tamen ea mihi suggereret, fanè recognoscerem]. Et in Sahiho Moslemi fertur dixisse Amruus pater Zeidi, & filius Achtabi: *Persolvit nobiscum Mahumetus preces matutinas: deinde ascendit in suggestum, & concionatus est nobis usque ad preces meridianas. His nobiscum persolutis, iterum ascendit in cathedram, & concionem habuit usque ad preces pomeridianas: quas cùm absolvisset, iterum concionatus est è cathedra usque ad occasum Solis, & annunciavit nobis præterita, præsentia, & futura: & memoria retinuimus ea, quæ annunciavit nobis.*

Videntur mihi Mahumetani induisse Prophetam suum persona Calchantis Thestoridis, de quo Homerus lib. primo Iliados:

Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
Ὃς ᾔδη τάτ' ἐόντα, τάτ' ἐσσόμενα, πρότ' ἐόντα.
Calchas Thestorides excellentissimus Augur,
Omnia qui norat, præsentia, facta, futura.

Memineris tamen, Lector, id quod suprà præmonui: Auctores Mahumetanos inducere personas, quæ asserant, se rebus Mahumeti præsentes fuisse, easque vidisse, & audisse: quæ tamen prorsus fictæ sunt, nec unquam fortasse fuere in rerum natura. Id apertissimè constat in exemplis propè innumeris. Quamobrem ne te moveant dicta Hodaiphæ, vel Amrui, neque aliorum, qui testes de visu à Mahumetanis producuntur.

Illud etiam te, Lector, præmonitum volo, vaticinia, quæ de Mahumeto proferuntur, pertingere solùm ad ea, quæ jam evenerant, quando Auctores hujusmodi vaticinia referebant; nec aliquid eorum attingere, quæ deinde secuta sunt. Hoc autem manifestissimum argumentum est, ea ab iisdem Auctoribus fuisse conficta: quemadmodum consueverunt Poetæ res jam factas, tamquam futuras prædicere, vel aliquos inducere illis anteriores, eadem vaticinantes.

Referam autem hìc summatim hæc Mahumeti vaticinia: ad quæ omnia confutanda satis erunt ea, quæ suprà, dum prædictiones ex Alcorano erutas discussimus, dicta sunt.

Primum igitur refertur ex Sahiho Albocharii: Prædixit Odajo filio Chatemi: Si diù vixeris, videbis homines advectos camelis venientes ex Alhaira, ut visitent Templum Meccanum: Et aperies thesauros Cosroe filii Hormisdæ: Et homines videbis proferentes manum suam plenam auro, aut argento, quærentes qui illud accipiant, & non invenient. Et asseruit Odajus se vidisse duo prima. Tertium autem evenit sub imperio Omar filii Abdalaziz.

Tertium Odajus non vidit; sed Auctor asserit evenisse sub imperio Omaris, post centum scilicet circiter annos. Verùm in vita Omaris, scripta ab Abu-Giaapher, insigni inter Moslemos Historiographo, nihil legimus de hac tàm prodigiosa auri, & argenti copia, itaut homines pecunias sponte oblatas accipere recusarent. Imò, statim ac mortuus est Omar, populus cucurrit ad domum ejus secretiorem, quam clave obseratam tenebat, sperans se ibi pecunias, & utensilia inventurum (inquit Abu-Giaapher) ففتحوه فلم يجدوا فيه الا دلقا كان يلبسه وحبلا معلقا كان يتعلق به اذا تعب من الصلاة : *Et aperientes eam, non invenerunt in eo, nisi penulam, qua induebatur, & funem pendentem, ad quam se suspensum tenebat, cùm defatigatus erat ex oratione*, nempe ex Alco-

rani

rani recitatione. Argumentum evidentis falsitatis tertii vaticinii. Quomodo enim homines aurum, & argentum sponte oblatum recusarent, si tàm avidè in conclave Principis defuncti irrupere, ut pecunias in eo repositas deprædarentur? & quomodo Princeps ipse tanta paupertate laborabat?

Secundum refertur à Gebero filio Saharæ in Sehiho Moslemi: ubi Napheus filius Otabæ testatur, se audivisse Mahumetum dicentem suis, ipsos expugnaturos Arabiam, Persidem, regiones Romanorum, & regionem adjacentem Tigri.

Mirum, quòd Mahumetus tàm parcus, obscurus, & ambiguus fuerit in prædictionibus, quæ afferuntur ex Alcorano, quæ plerumque circa quisquilias versantur: in iis verò, quæ suis ore tenus prædixit (quæ sanè res maximas, & gravissimas continent) tàm clarus fuerit, & apertus. Sed illa prædicebat ipse per conjecturas divinando: quia nondum evenerant: hæc autem non reperiuntur scripta ab Auctoribus, nisi postquam facta fuerunt. Hac regula possumus reliqua, quæ sequuntur vaticinia, mensurare, ut certò sciamus, illa non esse Mahumeti, præsertim cùm ipse affirmet in Alcorano, ut vidimus, se nescire quid de se, aut de suis esset futurum: sed narrationes rerum, quas viderant jam secutas, Mahumeto verò tamquam vaticinia mendaciter adscriptas. Potuit tamen, ut alibi monui, hæc eadem Mahumetus, vel per conjecturas, vel ex suggestu mali Dæmonis prædicere.

Tertium refert Albocharius verbis Auph filii Malec qui dixit, se audivisse Mahumetum dicentem: Ante diem extremum erit mors mea, & expugnatio Jerosolymæ: deinde erit pestilentia similis contagioni ovium: deinde copia maxima divitiarum, ex qua fiet, ut si cui dentur centum denarii, dedignetur accipere: deinde erit seditio, quæ omnes Arabum domos pervadet. Deinde erunt induciæ inter vos, & Arabes nigros: sed hi perfidè agentes venient ad vos octoginta vexillis, sub quorum quolibet erunt duodecim millia militum. Fuit igitur expugnata Jerosolyma post mortem Mahumeti sub Imperio Omaris. Deinde exorta est pestis magna in Syria sub eodem Omare. Deinde abundavit pecunia in Principatu Othmanis, itaut cuipiam darentur centum denarii, & is cum ira rejiceret eos: & adeò crevit pecunia, ut commutaretur bos pro equo. Deinde accidit seditio universalis, quæ nullam Arabum domum reliquit immunem, cùm occisus fuisset Othman.

Quòd ante diem Judicii hæc omnia eventura esse prædixerit Mahumetus, non est spiritui prophetico tribuendum: cùm ego etiam prædicere possim, ante diem Judicii eventura esse multa, quæ licet non mihi certa sint, probabiliter tamen credo: ut, evertendum esse Imperium Turcarum: Jerosolymam in manus Christianorum redituram: futuras pestilentias, fames, bella civilia, & alia hujusmodi. Sed respondebunt Moslemi, hæc à Mahumeto hìc prædicta, ante sæculum exactum contigisse. Respondeo primò, quædam casu facta fuisse, & quæ probabiliter poterant anteà divinari. Quædam verò vel non evenisse, vel evenisse quidem, sed non eo modo, quo Mahumetus prædixerat. Nam quòd sub Othmanis Imperio tanta fuerit divitiarum copia, ut si cui centum denarii spontè oblati fuissent, eos indignabundus rejiceret; minimè verum esse potest, cùm Othman semel mutuò acceperit à publico ærario pro suis indigentiis centum millia drachmarum, idest 5000. numerum aureorum, quæ etiam restituit, contestata sibi propter hoc lite: & iterum coactus sit aliam modicam summam accipere ex eodem ærario, cum fidejussione restituendi. Cùmque nonnulli vellent eum impedire, dixit: لعمري لتأخذن حاجتنا: *Jura per vitam meam, me accipere id, quod spectat ad necessitatem meam.* Quomodo ergo consistere potest cum hoc, quòd sub eo tanta fuerit auri, argentique copia. Quòd verò spectat ad ultimam partem prædictionis: silet Auctor; neque ego de ea in Arabum Historiis aliquid invenio. Porrò probabile non est, Arabes nigros, quicumque tandem illi sint, tàm magnum exercitum congregare potuisse, qui ad decies ferè centena millia militum perveniret.

Quartum ex Sahiho Albocharii; ubi Abu-Horeira affirmavit Mahumetum dixisse suis: Non adveniet dies Judicii, donec pugnetis contra Turcas (quorum descripsit qualitates): neque adveniet dies Judicii, donec pugnetis contra gentem, quæ habet calceamenta facta ex pilis. Porrò omnes has gentes bello appetierunt Moslemi (inquit Auctor).

Satis callidè Mahumetus concedit vaticiniis suis complendis spatium usque ad diem Judicii; ne mendax possit ab aliquo deprehendi. Porrò, quòd Moslemi contra Turcas pugnaverint, seu potiùs quòd Turcæ pugnaverint contra Moslemos, certissimum est; sive prædixerit Mahumetus, sive non. Sed quòd Moslemi Arabes (nam de his sermo est) devicti sint à Turcis, & in miseram servitutem redacti: hoc Mahumetus non prævidit, neque prædixit. Neque Albocharius poterat de hoc vaticinium illi affingere, quia nondum viderat Arabes Turcarum jugo subjectos, tanquam mancipia ab illis haberi. Porrò de alia gente, quæ calceamenta facta ex pilis habebat, cùm multæ sint gentes hujus generis, nihil certi potest affirmari: neque Albocharius eam propriis notis nobis describit, indicans solùm fuisse Orientalem.

Quintum ex Sahiho Albocharii: ubi refertur, Mahumetum prædixisse de Alhasan nepote suo: ipsum habiturum esse Imperium, & pacificaturum inter se duos magnos exercitus Moslemorum. Idque asserit Auctor evenisse anno Degiræ quadragesimo, cùm Alhasan pacificavit exercitus Aly & Mauviæ, qui inter se de Imperio contendebant.

Fuit sanè Alhasan Imperator per sex circiter menses: nullius tamen pacis inter duos illos exercitus sequester fuit: imò perpetuæ fuerunt inter Aly, & Mauviam inimicitiæ, & cædes; itaut in Sophein per centum ac viginti dies inter eos pugnatum sit, & unica nocte utrimque septuaginta millia sint interfecta. Deinde verò facti sunt sequestres pacis ex parte Mauviæ Amruus filius Alasai, ex parte verò Aly Abu-Musa Asciaransis. Sed fuit hæc pax ficta, & proditoria: nec unquam cessavere Aly, & Mauvia inter se pugnare, donec diviso inter ipsos Imperio, post paucos dies occisus fuit Aly. Hæc omnia, & alia referuntur ab Abu-Giaapher Tabarita.

Sextum ex Alsahihein; ubi refertur ab Abu-Horeira, dixisse Mahumetum: Non veniet dies Judicii, donec egrediatur ignis ex Arabia Petrea, quo resplendeant colla camelorum in Bosra. Et jam (inquit Auctor) apparuit hujusmodi ignis per annos supra sexcentos quinquaginta; videruntque eum homines; & viderunt colla camelorum ex eo lucentia in Bosra; & comburebat lapides, & non coquebat carnes.

Pluribus in locis hujusmodi ignes visuntur, præsertim nocturno tempore; quos simpliciores homines, & ignarum vulgus sæpè tribuunt miraculo alicujus San-

Sancti, vel operationi Dæmonis. Nec dubium est, ignem illum in Arabia Petrea multis sæculis ante Mahumetum visum fuisse. Quòd verò hic lapides comburat, & non coquat carnes (si verum est) naturalibus causis tribuendum est: nam miraculo Mahumeti, vel alicujus Sancti adscribere, ridiculum esset.

Septimum ex eodem: ubi Abu-Said, & Asma asserunt, Mahumetum prædixisse Omari filio Baser: Occidet te exercitus iniquus. Ibidem refertur ab Abu-Horeira hæc Mahumeti prædictio: Peribit Cosroes: & non erit Cosroes post eum. Et peribit Cæsar; & non erit Cæsar post eum; & utriusque thesauros deprædabuntur Moslemi.

Quidquid sit de reliquis hìc prædictis, certum est, Cæsarem illum, de quo fingitur vaticinium, (quem Auctores volunt fuisse Heraclium), habuisse Cæsares alios post se: & Deo ita disponente, nunquam Cæsares defuere usque ad hanc diem, cùm Ernestus Leopoldus Cæsar felicissimè imperat; & quidem magno cum malo Mahumetanorum: itaut jam metuant ab eo ultimum exterminium suum.

Ridiculum verò est effugium الشافعي *Sciaphajensis*, qui putat, verba Mahumeti verificari per hoc, quòd Cæsar, seu Romanorum Imperator amiserit Syriam, vel quasdam alias regiones in Oriente. Non enim desinit aliquis esse Rex; ex eo quòd aliquam regni sui partem amittat: & Mahumetus, absolutè prædixisse fertur: يهلك كسرى ثم لا يكون كسرى بعده وقيصر ليهلكن ولا يكون قيصر بعده: *Peribit Cosroes, & non erit alius Cosroes post eum: & certissimè peribit Cæsar, & non erit ullus Cæsar post eum*. Ita habetur in libro الصحيحين, quem Ahmed facit incorruptæ veritatis, & ideò vocatur Alsahihein, idest, *Duo Veraces*. Porrò cùm accipiatur hic *Cosroes* sicut *Cæsar*, non pro nomine hominis, sed pro titulo dignitatis; constat, ne Cosroen quidem ita periisse, ut nullus deinde fuerit Rex Persidis post eum. Nam primò successit ei Isdegerdes, (hunc quidam vocant Adeser) juxta Adversarium: sed ante Isdegerdem regnaverat *Siroe* filius Cosroæ. Porrò Saraceni sub Omare Perside occupata, possederunt eam per spatium 297. annorum: posteà transiit ad Turcas, qui eam tenuerunt per 203. annos: deinde Tartari, Turcis expulsis, in ea regnavere usque quo incœpit regnum Sophiorum, quod usque ad hoc tempus perseverat. Itaque non ita periit Cosroes, nempe Rex Persarum, ut dici verè possit, non fuisse alios Reges post eum; cùm hodie etiam sint Reges Persidis fortassè potentiores quàm Cosroes. Et quamvis Arabicam superstitionem profiteantur, sicut etiam Turcæ; longissimè tamen distant ab religione, quam Arabes, & Turcæ profitentur, itaut ab his hæretici, & propè Ethnici existimentur, & tamquam hostes infensissimi habeantur.

Octavum ex libro السنن *Statutorum*: ubi Sopheina asserit, se audisse Mahumetum dicentem: تكون خلافة النبوة ثلثين سنة ثم تصير ملكا: *Erit successio prophetiæ per triginta annos: deinde fiet Regnum*. Fuit autem hoc (inquit Auctor) anno trigesimo post mortem ejus. Ingrediuntur porrò in hunc numerum annorum Abubakar, & Omar, & Othman, & Aly.

Falsum prorsus est hoc vaticinium, si ipsis stamus Mahumetanis. Nam cùm velint, Mahumetum fuisse خاتم النبيين *Sigillum Prophetarum*; non potuit successio prophetiæ dari post eum per triginta annos. Sed fortassè خلافة النبوة *Successio prophetiæ*, intelligitur imperium eorum, qui successerunt Mahumeto cum titulo الخلفاء *Chalipharum*. At hi perseveraverunt per multas annorum centurias, neque ullus ex eis assumpsit titulum Regis.

Nonum ex Alsahihein; ubi ex relatione Giaberi filii Somræ dixit Mahumetus: Non desinet Secta mea esse gloriosa & excellens usque ad duodecim Chaliphas (seu Imperatores) omnes Corasinos: post hoc autem erit الهرج: idest, *cædes*, seu, *bellum civile*. Et jam (inquit Auctor) contigit hujusmodi bellum, & cædes post eos. Nam post Valid filium Jezid, contigit bellum civile, & seditio magna.

Valid non fuit filius, sed frater Jezid, & filius Abdolmalec. Hoc tamen parvi refert. Mirum verò est, quòd Mahumetus prædixerit, sectam suam fore عزيزا, idest, *Excellentem, validam, & gloriosam*, usque ad Valid, & posteà futuras in ea seditiones, ac bella civilia: cùm ferè semper anteà fuerint inter Principes Moslemos dissidia, ac prælia intestina funestissima, ut legenti Arabum historias manifestum fiet. Imò post Valid per longum tempus res Saracenicæ tranquilliores fuerunt, quàm anteà.

Decimum ex eodem Auctore: ubi dicitur, Ebn-Abbas somniasse, positas fuisse sibi in manu duas armillas aureas, quas ipse abrupit tamquam exosas, & conflavit eas in ensem rimosum, & obtusum. Dixitque Mahumetus, eas significare duos Pseudoprophetas, qui egressuri erant post mortem ejus. Et scripsit Abdallah, unum ex his fuisse العنسي *Alabasium*, qui etiam dictus fuit الاسود, *Alasuad*, idest *Niger*, & occisus fuit in Jeman: alterum verò مسيلمة *Moseilmam*. Simile huic est illud, quod in Sahiho Moslemi refertur ex dicto Abu-Horeiræ: nempe Mahumetum dixisse: Ante diem Judicii venturos esse triginta pseudoprophetas, asserentes, se à Deo missos fuisse.

Hoc facilè fuit Mahumeto divinare: nam non solùm duo, vel triginta, sed sexcenti pseudoprophetæ venturi erant post mortem ejus, antequam suprema Mundi dies adveniret.

Undecimum refert Moyses filius Acabæ in lib. de Bellis: Omeir filium Vaheb clam, nulloque teste, convenisse cum Sephuan filio Omajæ, de Mahumeto occidendo. Cùm autem venisset Omeir ad Mahumetum, ille manifestavit ei conspirationem factam cum Sephuan, de se occidendo.

Nunquam conspirationes ita occultè fiunt, ut plerumque ab aliquo non resciantur. Potuit saltem familiaris Dæmon hoc Mahumeto revelare.

Duodecimum ex Alsahihein; ubi refertur, Mahumetum in prælio Tabucensi prædixisse, sequenti nocte futurum ventum validissimum, itaut nullus foret, qui stare posset contra impetum ejus.

Ex

Ex multis signis prævideri possunt venti, vel pluviæ: neque ad hoc requiritur spiritus prophetiæ.

Decimumtertium ex Sahiho Albocharii: ubi in ultima expeditione, quæ mortem ejus præcessit, cùm Mahumetus præfecisset exercitui Zaidum, dixit: Si occisus fuerit Zaidus, substituatur illi Giaapher: si autem Giaapher occidatur, succedat illi Abdallah filius Ravahæ. Occisus autem fuit Zaidus, & substitutus est illi Giaapher. Occiso autem Giaapher, successit Abdallah.

Nullum hìc agnosco vaticinium: præsertim cùm occisus fuerit etiam Abdallah, nullumque illi assignaverit substituendum, quia scilicet hoc minimè prævidit.

Omitto alia plura vaticiniorum Mahumeticorum figmenta, eò quòd hactenus relatis simillima sint, & iisdem argumentis possint manifestæ vanitatis convinci. Satis mihi erit, hìc ea subjicere, quibus Mahumetus verum se Prophetam fuisse, Judæis sapientioribus comprobavit. Inter quæ

Primum est, quod refertur ab Ahmed filio Mohammed, Thalebiensi, cognomento Alastad, in expositione Suræ quintæ *de Mensa* v. 45. in hæc verba. (Dixit Ebno-Suria (erat hic Magister Judæorum): Divina nobis, ò Mahumete, tria, de quibus te interrogabo. Respondit Mahumetus: Quænam hæc sunt? Dixit ille: Annuncia mihi quæ pertinent ad somnum tuum. Respondit Mahumetus: Oculi mei dormiunt, & cor meum vigilat. Vera dixisti, inquit ille. Sed dic mihi: Quæ causa sit, cur aliquando filius sit similis patri, & aliquando similis matri? Respondit Mahumetus: Uter eorum superior fuerit, & semen ejus præcesserit semen alterius; illi similis erit filius. Dixit Ebno-Suria: Divinasti. Sed dic mihi, quam partem habeat in prole vir, & quam partem fœmina? Tunc Mahumetus in maximas incidit angustias, & longo deliquio occupatus, paululum secessit ab eo: facies autem ejus sudore manabat. Tandem dixit Ebno-Suriæ: Caro, & sanguis, & ungues, & capilli, proveniunt in fœtu à fœmina. Ossa autem, & nervi, & venæ à viro. Verax es, inquit ille: omninò Prophetam te probasti. Factus est igitur è Judæo Mahumetanus. Deinde dixit: O Mahumete, quis est ex Angelis, qui venit ad te? Respondit ille: Gabriel. Describe, inquit, illum mihi. Tunc Mahumetus descripsit eum illi. Et ait Ebno-Suria: Testificor, reperiri in Pentateucho descriptum, sicut dixisti: & te esse verum Legatum.)

Secundum refertur ab Ahmed filio Abdalhalim in sua Apologia pag. mihi 307. his verbis: *Mittebant Meccani ad Judæos scripturarum peritos in Medinam, ut interrogarent eos de Mahumeto, & qualitatibus ejus, & de iis, quæ ipse proloquebatur. Miserunt autem Alnadar filium Albareth, & Acabam filium Abu-Maath: qui cùm pervenissent Medinam, interrogaverunt Sacerdotes Judæorum de iis, quæ de Mahumeto concive suo sentirent. Responderunt eis Sacerdotes: Interrogate eum de tribus, quæ si divinaverit, est verè Propheta missus à Deo. Si autem id non fecerit, nebulo est, ac nugivendulus. Interrogate ergo eum de Pueris, qui abierunt primò* (intelligit septem Dormientes), *& quid evenerit illis, nam eorum historia est admirabilis. Interrogate etiam eum de Viro Circuitore, qui pervenit ab Oriente in Occidentem* (intelligit Alexandrum Magnum), *& quænam sit historia ejus. Demum interrogate illum de Spiritu,* (idest anima rationali) *quidnam sit. Reversi igitur Meccam hi duo, qui missi fuerant, venerunt cum Corasinis ad Mahumetum, & interrogaverunt de tribus illis, quæ à Sacerdotibus Judæorum proposita fuerant. Respondit autem illis Mahumetus, se omnia divinaturum. Venit interim Gabriel missus à Deo cum Sura* الكهف *De spelunca* (quæ est 18. in Alcorano) *in qua continebatur explicatio eorum, de quibus interrogatus fuerat Mahumetus; qui omnia illis adamussim edisseruit.* Nimirùm historiam septem Dormientium: historiam Alexandri Magni: & originem Animæ rationalis.

Tertium refertur ab eodem ex Sahiho Albocharii, ubi dixit Anas: *Venit Abdallah filius Salam* (erat hic Magister Judæorum) *ad Mahumetum in Medina, & ait illi: Interrogabo te de tribus rebus, quas non novit, nisi qui fuerit propheta: nimirum: Quodnam futurum sit primum signum, seu circumstantia diei Judicii. Quisnam futurus sit primus cibus, quem comedent habitatores Paradisi. Quando infans convertat se ad patrem; quando verò ad matrem. Respondit Mahumetus: Hæc exactè mihi Gabriel revelavit. Tunc Abdallah: Est, inquit Gabriel hostis Judæorum: sed perge. Et ille: Primum supremæ diei signum erit ignis, qui consumet homines ab Oriente, usque in Occidentem. Primus autem cibus habitatorum Paradisi erit extremitas, seu incrementum, jecoris Piscis. Denique cùm semen viri prævenerit semen fœminæ: puer convertet sese ad patrem suum. Si autem semen fœminæ prævenerit semen viri; convertet sese ad matrem suam. Tunc dixit Abdallah: Protestor, nullum esse Deum præter Deum, & te esse Legatum Dei.*

Quartum habetur in Sahiho Moslemi, ex relatione Thaubani, ita dicentis: *Stabam apud Mahumetum; venitque unus è Sacerdotibus Judæorum, & salutavit eum, dicens: Salve, ò Mahumete: Ego veni ad te, ut quibusdam de rebus interrogarem. Pete, inquit Mahumetus, quod vis. Tunc Judæus: Ubi erunt, inquit, homines ea die, qua terra in aliam terram, & cœli in alios cœlos commutabuntur? Respondit Mahumetus: In tenebris absque eo quod pereant. Dixit Judæus: Quinam primi evadent ab illis tenebris? Respondit Mahumetus: Pauperes, qui propter Deum emigraverunt à sedibus suis. Dixit Judæus: Quisnam erit cibus eorum, quando ingredientur Paradisum? Et Mahumetus: Extremitas, inquit, jecoris Piscis. Dixit Judæus: Quodnam erit posteà prandium eorum? Et ille: Mactabitur eis taurus Paradisi, qui pascebatur ab una extremitate Paradisi ad aliam. Dixit Judæus: Et quis erit potus eorum? Respondit Mahumetus: Erit è fonte Paradisi, qui vocatur Salsabil. Tunc Judæus: Divinasti, inquit. Sed age: interrogabo te de quadam re, quam nullus mortalis novit, nisi sit propheta; vel ad summum unus, vel duo homines novere: hæc autem est: Quandonam mas, quando verò fœmina oriatur. Respondit Mahumetus: Semen viri est album: fœminæ autem flavum. Cùm igitur semina commixta fuerint; & semen viri superius fuerit semini fœminæ; nascetur masculus, volente Deo. Si autem semen fœminæ superius fuerit semini viri; nascetur fœmina, volente Deo. Dixit Judæus: Vera dixisti: & tu certè es propheta. Cùm verò ille abiisset, dixit Mahumetus: Certè eorum, de quibus me interrogavit, nihil sciebam: sed revelavit ea mihi Deus.*

Quintum refert Abu-David Tialesinus, qui asseruit se illud audivisse ab Alhomeid filio Baharan,

qui id audiverat à Sahar filio Hauseb, qui faciebat auctorem ejus Ebn-Abbas, quem ita audiverat dicentem: *Convenit aliquando caterva Judæorum ad Prophetam Mahumetum, & dixerunt illi: O Legate Dei, divina nobis quædam, de quibus te interrogabimus, quæ nemo scit nisi Propheta. Dic nobis quatuor: Quis fuerit cibus, quem Israel interdixit sibi, antequam traderetur Pentateuchus. Quandonam ex viro, & muliere nascatur masculus, vel fœmina. Quomodo sese habeat in suo somno hic Propheta. Quis Angelorum sit Index, seu res manifestet. Respondit Mahumetus ad primum: Israelem, seu Jacobum, vehementi correptum morbo, diù ægrotasse, & interim vovisse Deo, si ipsum ex eo morbo sanaret, se interdicturum sibi id quod magis appetebat de cibo, & potu, nempe lac & carnem cameli. Dixerunt Judæi: Ita est per Deum. Respondit Mahumetus ad secundam, & tertiam quæstionem id quod jam suprà responderat aliis Judæis: & hi responsum cum plausu probavere. Ad quartam verò respondit: Index meus, & dux meus est Gabriel: neque misit Deus unquam Prophetam ullum, quin Gabriel esset director illius. Tunc Judæi: Si ita est, inquiunt, separabimur à te: nam si fuisset alius, quàm Gabriel, certè secuti fuissemus te, & te veracem prædicavissemus. Dixit eis Mahumetus: Et quid vos detinet, ne credatis ei? Responderunt: Quia Gabriel inter Angelos est hostis Judæorum.*

Mirum est, Ahmedum Mahumetanorum Doctorem & Antesignanum, velle his nugis, quæ vel aniculas, ac pueros dedecerent, Prophetæ suo fidem comparare. Sed benè est: hæc nobis satis sunt ad omnem illi fidem detrahendam. Et nihilominus ille hæc eadem magni facit, ita subdens: *In his narrationibus Sapientes Judæorum, quales erant Abdallah filius Salam, & alii, interrogabant eum de rebus, quas asserebant, nullum scire, nisi Prophetam; vel unum, aut ad summum duos, qui non essent Prophetæ. Et hujusmodi interrogationibus experiebantur eum, ut constaret, utrum sciret ipsis respondere. Si enim sciret id, quod nullus sciebat nisi Propheta: utique erat Propheta. Et patet, intentum eorum in hoc adimplendum fore, si cognovissent, eum non didicisse hæc à Christianis, & Judæis, seu ab alio ab his instructo. Aliàs manifestum est, has quæstiones aliquos homines scivisse, sed à Prophetis didicisse. Et hoc manifestum est; Scripturales scilicet, qui has ei proponebant, certos fuisse, nullum hominem docuisse Mahumetum ea, quæ habebantur in scientia eorumdem Scripturalium. Si enim hoc non existimassent de eo, non fuissent assecuti intentum suum, experiendi, utrum esset Propheta, nec ne. Nullum itaque est dubium, quin illi omninò supponerent, eum non didicisse eas à Scripturalibus: præsertim quia si eas à quopiam Scripturalium didicisset, & deinde voluisset eosdem redarguere tamquam mendaces, & eos oppugnare: ipsi hoc manifestassent, & apud ipsos Scripturales vulgatum fuisset. Cùmque ad prædictas quæstiones respondisset, dixissent ei: Hæc à tali, & tali ex nobis didicisti: vel, hoc docuerunt te aliqui ex nostra secta.*

Quid tibi videtur, Lector, de hoc acumine Chrysippæo, & de hac Socratica sapientia? Sed attende reliqua, quibus tàm spiritum propheticum, quàm miraculorum donum Prophetæ sui nititur confirmare.

CAPUT OCTAVUM.

Argumenta Mahumetanorum pro asserendis miraculis Prophetæ sui.

VIx dici potest quàm multa congerant argumenta Doctores Moslemi ad stabiliendam veritatem miraculorum Mahumeti. Hæc refert Ahmed filius Abdolhalim in sua Apologia satis diffusè.

Verba ipsius afferam ex Arabico summa fidelitate translata; iis tantummodo resectis, quæ ad rem non faciunt.

Ita igitur ille in Apologia, pag. mihi 419. *Hæc igitur miracula partim sunt ex Alcorano, partim habentur ex traditione, ac fama vulgata, ex qua norunt ea omnes in communi, & in particulari: cujusmodi est, quòd ex digitis ejus aquæ emanaverint. Nam unumquodque horum miraculorum evulgatum est historiis, & fama, & latè emanavit inter homines à generatione in generationem ab avis ad nepotes: & nulla natio est in gente Arabum, in qua hæc miracula notificata, & publicata non fuerint: & tradita sunt memoriæ, & libris, magis quàm multa, quæ habentur in Alcorano: & hoc, quia miracula Mahumeti fuerunt multa, ex quibus plura facta sunt coram multis testibus. Hæc autem narrabant inter se: & cùm ii, qui præsentes fuerant, referrent aliis testibus, magis illustria fiebant.* Probat deinde Adversarius Mahumeti miracula, vulgatiora ac celebriora fuisse apud Mahumetanos, quàm leges, & statuta Alcorani: imò quàm miracula Prophetarum præcedentium, & historias Regum, ac Principum, & bellorum anteà gestorum etiam ab ipso Mahumeto, in quorum notitia plurimi hallucinantur, & multa ignorant, aut mentiuntur. Quin etiam plures Mahumetanorum, quantumvis doctos, ac peritos, ignorare ea, quæ apud Christianos, vel Judæos per traditionem habentur. Imò & apud quamlibet nationem Mahumetanicam quædam reperiri antiquorum dicta, aut facta, quæ aliæ nationes ne audierunt quidem. Præterea non pauca ab ipsis Mahumetanis de Propheta suo circumferri, quæ ab omni veritate sunt aliena: E. G. illum plures peregrinationes sacras obiisse post Hegiram, quàm ante illam: vel jejunasse mense Rhamadan in Mecca: vel publicitùs successorem in Imperio Alym, vel alium nescio quem instituisse; vel Abubacrum in peregrinatione Principatu spoliasse: vel cum aliis in extremo suo morbo sine Abubacro preces persolvisse. Plura etiam illi miracula quosdam Mahumetanos affingere; cujusmodi sunt; nubem Mahumeto semper umbraculum fecisse: cùm ambularet, vestigia pedum in petris, non autem in arena reliquisse. Solem retrogressum fuisse, ut posset Aly persolvere preces pomeridianas, quas omiserat, ne Mahumetum in sinu suo dormientem expergefaceret: eundem Alym in terra manum suam expandisse, ut super eam transiret exercitus: cùm verò mula super eam transiret; imprecatum illi fuisse (scilicet Mahumetum) his verbis: Abscindat Deus generationem tuam: & mulam illam non amplius peperisse. Hæc affirmat Ahmed, à sapientioribus Moslemis rejici, quippe quibus nulla legitima historia, vel traditio suffragetur; per quod infert, Doctores Moslemos distinguere vera à falsis, ac propterea fidem illis esse adhibendam. Deinde asserit, eosdem Doctores, qui de rebus Mahumeti, & de Alcorano, aliisque ad

ad Mahumeticam sectam spectantibus tractant, talem de his scientiam, ac certitudinem habere, qualis apud alios non reperitur. Hoc etiam apud alias gentes usuvenire. In qualibet enim secta vel natione, plura habentur, ac tenentur ex propriis Auctoribus, quæ apud alios ignorantur: cujusmodi sunt apud Judæos historiæ Hillelis, & Sammai, & aliorum ex Doctoribus ipsorum, quæ apud alias gentes ignotæ sunt: & apud Christianos historiæ quædam Apostolorum, & Constantini, & Concilii Nicæni, & aliorum Conciliorum Universalium, quæ à Doctoribus Christianis pro certis ac notis habentur, quamvis ab aliis ignorentur. Imò in ipso Mahumetanismo multa norunt viri docti, & ad vitam, & res gestas Abu-bacri, & Omaris, & Othmanis spectantia, quæ pro indubitatis habent, quamvis apud alios sint penitus ignota. Postremò cùm demonstrasset Auctor, res gestas eorum, qui post Mahumetum regnaverunt, diligentissimè à multis descriptas fuisse, & apud plurimos vulgatas, quamvis ab aliquibus ignorentur: res item ad varias scientias, & facultates spectantes à primis earum Auctoribus traditas, tanto studio ab eorum sectatoribus collectas, ac servatas fuisse, licet plures earum ignari reperiantur: ita subdit: *Quid dicendum erit de eo, qui apud asseclas suos habetur superior omni sapiente, & sublimior omni Rege: & ipsi studiosissimi sunt omnium mortalium in cognitione rerum, quæ ad eum spectant, & in earum veritate probanda; & in iis, quæ falsò de illis asseruntur rejiciendis solertissimi? itaut plures libros conscripserint de narrationibus omnium, qui aliquid de eo tradiderunt: & in illis libris scripserunt res gestas illius; legitima ab iis, quæ suspecta erant, discernentes. Et in hoc incubuerunt, tantamque diligentiam adhibuere, ut nihil simile reperiatur in ulla gente, & ne in aliis quidem Mahumetanis præter hos, qui hujusmodi historias scripserunt: & hoc, quia ipsi peritiores fuerunt rerum Prophetæ sui, quàm ullus alius rerum illius, cujus se asseclam profiteretur: & quia ipsi melius cognoverunt veritatem, vel mendacium eorum, qui eas scripserant, vel tradiderant; quàm quilibet alius veritatem, aut falsitatem ejus, qui aliquid scripserat, vel tradiderat de eo, cujus asseclam se profitebatur. Cùm verò illud, quod isti scribunt de Sectariis suis; & in quo simul conveniunt & definiunt esse verum, non sit nisi verum: multò magis patet, illud quod hi definiunt esse verum, & in eo simul conveniunt, fore verum. Porrò loquendo generaliter de narrationibus Libri, seu Auctoris, qui inscribitur* الصحيحين *Alsahihein* (idest, *Duo Veridici*) *in quibus conveniunt Docti, & definiunt esse veras; sunt pauca quædam, de quibus disputant inter se. Et miracula omnia, quæ retulimus de Propheta Mahumeto, quæ sunt in libro, qui inscribitur* الصحاح *Alsahah* (idest *Verax*, seu *Veridicus*), *referuntur communiter ab omnibus Doctis, & vulgata ac nota sunt apud eos, & tamquam vera ac certa decernuntur; nec sunt de eorum genere, de quibus soleant disputare. Et per hanc viam incedunt periti, quia eam norunt, & ipsi sciunt, quis notitiam habeat de illis. Hæ autem sunt duæ viæ ad asserendam veritatem horum miraculorum,* للتواتر العام والتواتر الخاص *traditio scilicet generalis, & traditio particularis.*

Tertia verò via est التواتر المعنوي *traditio significativa: & hæc est earum rerum, in quarum notitia & scientia conveniunt universaliter nationes, seu partes. Etenim homines audiunt aliquando narrationes separatim factas in collocutionibus, quæ simul collectæ in unam rem conveniunt. Ita audierunt narrationes divisim factas de fortitudine Omaris, & Chaledi filii Alvalidi, & hujusmodi: itemque de scientia Hippocratis, & Galeni, & similium in medicina: & ex conjunctione harum narrationum resultavit scientia necessaria, quod de tali persona hæc prædicarentur; licet unaquæque harum narrationum separatim sumpta non efficiat scientiam. Verum tamen est, ea, quæ in una collocutione dicuntur, non ab uno tantùm, sed à multis haberi; deinde per traditionem. Et ex hoc capite oritur scientia absoluta de fide, & morte, & aliis hujusmodi, ex quibus provenit rectitudo necessaria ad scientiam absolutam, qualis est scientia, qua homines sciunt, Chadigen, & Aisan, & alias, fuisse Matres fidelium: & Phateman & Zaineban fuisse filias Mahumeti. Hoc ita cognito, hæ narrationes, & aliæ quamplurimæ* (de rebus Mahumeti) *sunt sine comparatione plures, quàm hæ, quæ habentur de his singulis: & earum relatio est gloriosior, major, & excellentior, quàm relatio narrationum istarum. Hæc autem omnia continent, quòd Mahumetus filius Abdallah operabatur signa excedentia consuetum morem, & mirabilia magna, qualia de nullo homine referuntur. Et scientia Moslemorum in hoc major est, quàm scientia Scripturalium, in eo quod scribunt de miraculis Moysis, & Jesu, & aliorum. Nam exemplaria, seu libri miraculorum Mahumeti præter Alcoranum, sunt multò plura sine comparatione exemplaribus Pentateuchi, & Euangelii, quamvis utrumque horum superet libros Prophetarum. Nam Pentateuchus non fuit servatus totus & integer ab universitate filiorum Israel, quemadmodum servat, & custodit Alcoranum universitas Moslemorum. Et in destructione Jerusalem admodum pauci fuerunt, qui conservarent illum; itaut disceptent homines, quomodo devenerint ad nos exemplaria ejus. Et similiter Euangelium pauciora habet exemplaria, quàm miracula Mahumeti. Quòd si dicant Christiani: Hi nostri fuerunt sancti, & operati sunt miracula, qualia de Apostolis narrantur: Respondebimus, etiam socios, & asseclas Mahumeti fuisse sanctos, & patrasse miracula majora, quàm Apostolos, & alios ex aliis gentibus. Fuit enim ex his, & qui transveheret exercitum super aquas: & qui biberet venenum mortiferum: & per cujus preces Deus suscitaret mortuos: & qui multiplicaret cibum & potum. Et libri, qui tractant de honoribus Sanctorum, majora continent circa hoc, quàm sint apud Scripturales. Et ipsi transcribunt res Prophetarum, & Sanctorum ex libris, qui sunt apud eos: qualis est liber Actuum Apostolorum, & volumen libri Regum, & hujusmodi: & nullum proferunt argumentum ad probandam integritatem exemplarium eorum, quin argumenta Moslemorum, quibus probant id, quod scribunt de Propheta suo, & de sociis, & asseclis ejus, clariora sint, & fortiora.*

Quarta via est, quòd horum miraculorum, quæ commemoravimus, quædam facta sint coram multis: quale fuit cùm multiplicavit cibum in bello Foveæ, &c. Omnes autem illi erant probi, & Paradiso destinati: neque agnosci poterat inter eos ullus, qui de Mahumeto vel unum mendacium proferret. Pars autem eorum, qui ea miracula viderant, narrabant

rabant ea coram aliis, qui item præsentes fuerant: & hi aliis referebant, & illi aliis, & alter alteri ea confirmabat: & unus ea narrabat, sicut narrabat alius, absque eo quod ante in hoc convenissent, aut alter alterum docuisset. Qualitates porrò Mahumeti cogebant hominem, ut ea, quæ de eo referebantur, confiteretur, & non negaret. Nos autem non ignoramus id, quod convenit consuetudini inditæ à natura, qua Deus homines creavit; & morem, quem semper tenuere majores hujus gentis (idest Arabum) profitendi veritatem, eamque probandi, & profitendi hujus rei convenientiam, ac necessitatem; quantoque studio caverent mentiri aliquid de Propheta suo, quantumque piaculum hoc existimarent, cùm valdè vulgatum esset apud eos, ipsum dixisse: Qui deliberatum aliquod de me mendacium protulerit, præparetur ei sedes in Gehenna. Nos porrò scimus, ipsos non præstituros fidem suam illi, quem scirent mentiri de eo, & illud de eo narrare, quod ipsi testes forent, esse falsum. Cùm igitur in hujus rei confessione convenerint, & in his, quæ de Propheta suo per traditionem aliorum ad alios accepta erant, absque eo quod ullus eorum ea negaverit: absolutè convincitur, illos ita concordes fuisse in relatione harum rerum, sicut concordes fuerunt in relatione Alcorani, & legum per traditionem acceptarum. Quòd si vulgus eorum non fuit ita attentum ac sedulum ad citò discendum, vel intelligendum Alcoranum: nihilominus alius illum discebat, ac docebat; & alius ab illo, qui didicerat, audiebat: neque alter alteri negabat lectionem esse veram: & hic docebat illum Orationem, quæ in meridie quatuor inclinationibus, in vesperi tribus, & in aurora duabus persolvenda erat: & ille acquiescebat ei tamquam veraci, & ex eo quod alter in alterius dicto circa hoc acquiesceret, constat de consensu, & concordia eorum in illo. Et hoc est summum, quod probari possit per traditionem. Et ita quod retulerunt de legibus, & miraculis Mahumeti, & demonstrationibus ejus præter hæc, si quid erat, quod unus improbaret vel negaret, refutabat illud coram alio, neque conveniebat in eo: (& si hoc fecerunt posteriores socii Mahumeti; quanto magis putandum est fecisse eos, qui præcesserunt?) veluti cùm disceptaretur inter eos, utrum Mahumetus clara voce proferret formulam بسم الله In nomine Dei, nec ne: & an semper perseveraret in precibus Auroræ; an verò identidem hoc faceret, juxta id, quod casus ferebat: & an unica id tantummodo vice faceret, ac deinde omitteret. Hæc autem est una ex rebus levissimis, ac facillimis: omnes quippe conveniunt, bonam esse orationem tàm illius, qui in ea diù perseverat; quàm ejus, qui non diù perseverat: & illius, qui clara voce orat, quàm illius, qui tacitè, submissèque precatur. Verùm cùm disputant de eo, quod fecit Mahumetus, disputant de judicio (idest de eo, quod cadit sub judicium, seu disceptationem). Et certum est per hoc, quod illud clarum est & manifestum apud Moslemos de Propheta suo, neque negatur ab ullo ex sapientibus ejus; in hoc omnes conveniunt. Hujusmodi est Alcoranus, & sanctiones claræ, & vulgatæ: horum enim relatio est major, quàm earum rerum, quæ habentur de Prophetis, & Sapientibus, Regibus, & Monachis, seu Religiosis. Porrò qui rectè tractaverit hanc quartam viam, magnam percipiet ex ea scientiam certitudinalem & absolutam de veritate horum miraculorum, quæ fecit Mahumetus: & idem statuo de tribus viis jam dictis; nos porrò jam commemoravimus, ejus, quod magis necessarium est hominibus ad cognoscendum Deum, ipsum Deum facilitasse demonstrationes hominibus, magis quàm aliarum rerum. Necessitas autem hominum ad cognoscendam veritatem Legati (idest Mahumeti) gravior est, & major omni aliarum rerum necessitate. Per hoc enim felicitatem suam consequuntur in futuro sæculo, & à pœna liberantur: per quod provenit hominibus bonum in vita, & in morte.

Quinta via est, ut dicamus: nullum reperiri Sapientium librum, in quo non tradantur sufficientia miracula Mahumeti. Libri interpretum Alcorani, & Historiographorum, & præsertim eorum, qui de Mahumeti Vita, præliis, aliisque rebus gestis scripserunt: libri etiam Annalium, & de Jurisprudentia, referti sunt hujusmodi miraculis: nec tamen intentio Auctorum, qui de Jurisprudentia scripserunt, fuit miracula referre, sed judicia pertractare, quorum occasione, etiam miracula sibi nota tradiderunt. Pleni item sunt his miraculis libri Mathematicorum, & Metaphysicorun: & cùm auctoritas cujuslibet generis horum Auctorum gignat scientiam certitudinalem; quantò magis gignet eam, si omnes simul sumantur? Hæc autem via, & aliæ, veluti via confessionis, & confirmationis, seu verificationis Doctorum, & Historicorum, & aliæ, ostendunt quandoque successivam traditionem generis communis miraculorum consuetudinem excedentium: hæc verò est omnium paucissima. Aliquando autem ostendunt تواتر جنس جنس traditionem genericam; cujusmodi est, quod traditur de multiplicatione cibi & aquæ ad purificationem, & potum. Aliquando تواتر نوع نوع traditionem specificam: cujusmodi est, quod refertur de fluxione aquæ è digitis ejus, & saturatione magnæ turbæ cum exiguo cibo. Aliquando tandem singularis individui: quale est quod traditur de gemitu trunci palmæ ex affectu ad eum; & alia hujusmodi. Et quoties homo fixerit obtutum mentis in hoc, & perpenderit, quantum opus est, vim probationis ejus, comparatione facta cum rebus similibus, augebitur scientia certitudinali; & liquidò cognoscet, scientiam hujus rei clariorem esse ac manifestiorem, quàm sit quævis alia scientia, quam habere possit de historiis per traditionem acceptis. Nulla autem scientia haberi potest in Mundo de hujusmodi historiis, quin scientia de miraculis Mahumeti, & de legibus religionis ejus, non sit manifestior. Et nihil habetur de aliquo ex Prophetis, & Regibus, & Sapientibus, & Senioribus præcedentibus; aut de dictis, factis, & institutis vitæ eorum, quin scientia, quæ de rebus Mahumeti habetur, clarior sit, & manifestior. Neque aliquid scitur per traditionem de iis, quæ nunc reperiuntur (exempli causa de regionibus remotis, quales sunt Chaldæa, Chorasana, India, Sina, & Hispania respectu Syriæ: & Africa respectu Syriæ, Chaldeæ, Chorasanæ, & Indiæ: & Chorasana respectu Syriæ, Chaldeæ, & Ægypti: & India respectu Chaldeæ, & Syriæ, & hujusmodi) quin notitia hominis de statu Moslemorum in Oriente, & Occidente; & de religione eorum, & de eo, quod narrant de Propheta suo, & de miraculis, & legibus ejus, clarior sit, & manifestior. Ex quo constat, nihil esse in rerum natura, de quo habeatur notitia per traditionem, & frequentem commemo-

memo-

memorationem, quin ea, quæ habetur de Mahumeti miraculis & legibus, major sit, & excellentior; ut verum comprobetur dictum Altissimi in Alcorano: Ipse est qui misit Legatum suum cum directione, & religione vera, ut manifestaret eam supra omnem religionem: & Deus est testis sufficiens. Hujusmodi verò manifestatio religionis illius super omnem religionem in scientia, probationibus, & declarationibus, utique habetur ex manifestatione miraculorum, & demonstrationum ejus. Hoc verò perficitur per scientiam, seu notitiam illius, quod refertur de miraculis Mahumeti, quæ sunt loco demonstrationum; & de legibus ejus, quæ sunt id, quod demonstratur, & intenditur per demonstrationes. Hanc autem religionem manifestavit jam Deus scientia, probationibus, ac declarationibus super omnem religionem, quemadmodum manifestavit virtute militari, auxiliis, ac victoriis. Et laus sit Deo Domino sæculorum: nullum est argumentum, quo aliquid probari possit, quod non agnoscatur multis vicibus plurificatum ad probanda hæc miracula, quæ Deus operatur per Mahumetum.

Sexta via est, quòd viri docti conscripserunt multa volumina de miraculis ejus, & signis demonstrativis, quæ referuntur in historiis; & plures de his libros ediderunt. (Hic verò Auctor enumerat multos Scriptores, qui de miraculis, Vita, & legibus Mahumeti scripserunt: qua occasione crambem recoquit, & Lectori ad nauseam obtrudit; repetens omnia fictitia miracula illa per compendium, quæ alibi prolixiùs enarraverat). *Et hoc præter miracula, & signa demonstrativa suppeditata ab Alcorano, quæ plures ex Moslemis collegerunt, commemorantes notas, & species eorum, de quibus fusiùs alibi tractatur: itaut planum faciant, reperiri in Alcorano supra decem millia miraculorum. Et hæc etiam, præter ea, quæ sunt in libris Judeorum, & Christianorum, in quibus referuntur facta Mahumeti: & præter id, quod habetur in lege ejus, cum qua missus fuit à Deo; & præter notas, & epitheta gentis illius.*

Repetit deinde multa, quæ anteà dixerat de signis, ac probationibus prophetiæ Mahumeti, & præsertim de ultione, quam Deus sumpsit de inimicis ejus, ac de felicitate, quam concessit iis, qui in eum crediderunt: id quod aliis etiam Prophetis anteà evenerat.

CAPUT NONUM.

Respondetur ad argumentum miraculorum, & ad ea, quæ Moslemi afferunt pro illis asserendis.

HÆc omnia, quæ de Mahumeto miracula à Moslemis afferuntur, possumus absolutè negare, & quidem rotundis verbis negamus, his argumentis.

Primò. Mahumetus ipse in Alcorano, ut suprà vidimus, sæpè sæpiùs ut miraculum aliquod patraret ab Arabibus requisitus; semper id recusavit, illis rationibus, quas jam superiùs attulimus. Imò introducit, ut vidimus, Deum ipsum affirmantem, se non misisse illum ad miracula facienda, sed ad homines commonendos, rectamque religionem illis prædicandam. Quomodo ergo consistere potest hoc cum eo, quod Moslemi tàm fidenter pronunciant: nullum unquam Prophetam plura, aut majora miracula fecisse, quàm Mahumetum?

Secundò. Si in Alcorano adeò jactat Mahumetus & toties repetit, & recoquit id, quod revera nullum erat miraculum: ut victoriam Bedrensem, & somnium nescio quod casu verificatum: quid de tot, tantisque miraculis superiùs enarratis fecisset, si vera fuissent? quantum se in illis jactasset? præcipua certè non tacuisset, saltem illa, quæ viderant ii, qui ab ipso aliquod signum exigebant; quos, impossibile est, ea non vidisse, cùm coram innumera multitudine toties patrata fuerint. Et tamen nihil unquam meminit de arboribus ambulatoriis: nihil de lapidibus, montibus, & glebis ipsum salutantibus: nihil de bestiis loquentibus, & secum confabulantibus: nihil de tàm frequenti aquarum, & ciborum multiplicatione: nihil de tot aliis mirabilibus, quæ Doctores Moslemi Prophetæ suo invito, & reclamanti affingunt. Evidentissimum hoc est argumentum, nihil horum illum fecisse.

Tertiò. Pleraque eorum, quæ referuntur, cùm per se levia sint, ridicula, & omni fide indigna: eorum etiam, quæ aliquid veri miraculi redolent, licet paucissima sint, ostendunt vanitatem. Quid porrò magis ridiculum, quàm gemitus ille & ejulatus puerilis trunci aridi in Oratorio Medinensi, eò quòd Mahumetus in concionando non amplius sibi humeris initeretur? quid improbabilius, quàm pera Abu-Horeiræ, quæ dactylisodina dici poterat, tantam dactylorum copiam ex se per tot annos effudit? quid levius illa bestiarum, lapidum, montium, glebarum salutatione, familiarique collocutione?

Quartò. Hæc miracula adeò variis, & sæpè contrariis modis referuntur, etiam ab iisdem, qui testantur, se ea vidisse; ut ex hoc tantùm existimari possint esse commentitia. Plura hujus generis superiùs exempla retulimus: quamobrem supervacaneum esset hìc eadem repetere.

Quintò. Omnia referuntur ex auditu: & sæpè relatio defertur ab uno ad alium per octo, vel decem generationes: qua in re nemo ignorat, quàm facilè res varientur, & in quàm diversas formas immutentur. Id quotidie docet experientia: sæpè enim, quod ab ore primi exiit culex; in ore tertii, vel quarti jam crevit in camelum. Nunquam video, Auctores Moslemos afferre legitimam aliquam scripturam, vel librum alicujus, quem constet eo tempore vixisse, quo miracula illa facta esse narrantur. Et quamvis afferrent, non tamen certum esset, librum illum esse legitimum: quemadmodum certum est, etiam apud Moslemos, libros Euangeliorum esse legitimos, & scriptos ab iisdem, qui plerumque præsentes fuerunt iis, quæ in ipsis scribuntur: & idem dico de Pentateucho, aliisque Sacris Veteris, Novique Testamenti Codicibus. Quotidie porrò experimur, multos libros prodire sub nomine Auctoris alicujus antiqui, qui revera spurii sunt, vel supposititi: & ab aliquo sycophanta recenter conscripti. Omnia hìc habentur per traditionem: Dixit talis, se audivisse à tali, qui audierat à tali, qui asserebat sibi dictum fuisse à tali, qui audierat talem affirmantem, se vidisse hoc, vel hoc, tali, vel tali modo fieri à Mahumeto. Sed illius, qui vidit, nullus liber in medium producitur. Ridiculum sanè, atque insulsum historias scribendi genus. Hùc accedit, eorumdem, qui asseruntur vidisse, verba à diversis Auctoribus diversimodè, & non raro repugnantibus inter se modis referri, ut suprà vidimus. Hìc verò Lectorem admoneo, formulam illam, quam passim Scriptores Mahumetani ponunt in ore testium,

quos adducunt, nempe رايت *Vidi*, vel, رايت والله *Juro per Deum me vidisse*, desumptam esse ex disciplina Rabbinica Judæorum. Eodem quippe modo Rabbini allegant in Thalmude testes suos. In Bava Bathrà pag. 74. circa medium ita legimus: *Rabbi Siphra narravit mihi: Aliquando cùm essem in navi, vidimus quemdam piscem, qui caput extollebat super aquas; & habebat cornua, & erant incisa in eis hæc verba: Ego sum creaturarum minima, quæ sunt in hoc Mari. Et nihilominus erat longitudinis trecentarum leucarum* (nimirum mille, ac ducentorum milliarium Italicorum) *& ingrediebatur in os Leviathan, ut esset ei cibus unius diei.* Ibidem cap. Hassephina, pag. 73. non longè à principio ita legitur: *Dixit Rabba Bar-Chanà: Aliquando navem conscendimus, & vidimus quemdam piscem, in cujus nares ingressus est vermiculus Tinnà, à quo occisus piscis, à maris procella in aridam projicitur tanto impetu, ut sexaginta Urbes maritimæ subversæ sint. Aliæ verò sexaginta urbes cibaverunt se carne illius: & quod reliquum fuit, aliæ sexaginta Urbes sale condierunt. Ex una autem pupilla oculi ejus trecenta dolia olei impleverunt. Completo verò anno, iterum per eadem loca transeuntes, vidimus homines secantes ossa illius, ex quibus eædem Urbes restauratæ sunt.* In Codice *Chetubbot* de Contractibus dotalibus cap. 3. pag. 111. sic legitur: *Dixit Rabbi Jacob Bar Dostai: Ex Lud in Ono' tria milliaria sunt. Aliquando surrexi in crepusculo, & ambulavi in melle ficuum usque ad talos. Dixit Resc Lakisc: Egomet vidi terram Zippuri fluentem lacte, & melle, & erat mille & viginti quatuor milliarium. Dixit Rabba Bar-Chanà: Ego vidi totam terram Israel fluentem lacte, & melle.* Alia hujuscemodi fabularum Rabbinicarum portenta, vide in Bibliotheca Rabbinica Eruditissimi Viri D. Julii Bartolocii Abbatis ex Ordine Cistercienst Reformato: qui in rebus Hebraicis fuit temporum nostrorum Phœnix. Hinc intelliges, quales Magistros Moslemi Doctores habuere.

Sextò. Consuetudo mentiendi, vel errandi Arabum in narrationibus suis (quamvis Ahmed eos omnium mortalium veracissimos prædicet) præcipuum est argumentum, eos maximè in his miraculis recensendis mentitos fuisse. Quàm perfricta & audaci fronte confinxere lucem illam portentosam ab Adamo usque ad Mahumetum per omnes generationes diffusam, cujus ne minimum quidem vestigium, vel in Sacris literis, vel in historiis Gentium reperitur? Quàm impudenter communi calculo affirmant, Judæos, & Christianos Mahumetum venturum expectasse; & in Pentateucho, & Euangelio illum, etiam proprio nomine expresso, prædictum fuisse? Omitto monstrosas nugas, & portentosas fabulas in historiis Adæ, Noæ, Abrahæ, Davidis, Solomonis, S. Georgii, & aliorum, quibus Mahumetanorum libri refertissimi sunt, & quæ à recentioribus Moslemis ex documento Apostatarum Judæorum, & Christianorum apertè cognitæ, omnem illis de Majoribus suis fidem detrahere possent, nisi in errore suo nimis obfirmarentur. Unum hìc sufficiat exemplum celeberrimi Expositoris Thelabiensis: qui explicans Suram quintam المايدة *Mensa*, ad ea verba vers. 13. ولقد اخذ الله ميثاق بني اسرايل: *Et jam quidem accepit Deus pactum filiorum Israel*, ita scribit: (Arabica verba refero, ne quis de me fraudem aliquam suspicetur)

فاختار موسي النقبا فسار بهم حتي اذا دنوا من ارض
كنعان وهي اريحا بعث هولاء النقبا اليها
يتجسسون له الاخبار فلقاهم رجل من الجبارين
يقال له عوج بن عنق طوله ثلاثة الاف وعشرون
الف ذراع وثلاثة وثلثون ذراعًا: قاله ابن عمر: وكان
عوج يحتجن بالسحاب ويشرب منه الماء ويتناول
الحوت في قعر البحر فيشويه لعين الشمس يرفعه
اليها ثم ياكله: وروي انه اتي نوحًا يوم الطوفان
فقال له احملني معكم في السفينة فقال اخرج
مني يا عدو الله ولحق الماء باعلا الارض من جبل
وما علا ركبتي عوج وعاش عوج ثلاثة الاف سنة
واهلكه الله تعالي على يد موسى وكان لموسي عسكر
فرسخ في فرسخ فجاء عوج حتي نظر اليهم ثم جاء
الجبل وقور منه صخرة على قدر العسكر ثم حملها
ليطبقها عليهم فبعث الله تعالي اليه الهدهد ومعه
النسر يعني منقارة حتي قور الصخرة فانثقبها فوقعت في
عنق عوج فطوقته فصرعته واقبل موسي طوله عشرة
اذرع وطول عصاه عشرة اذرع ونزي في السماء عشرة
اذرع فما اصاب الي كعبيه وهو مصروع فقتله فاقبل
جماعة كثيرة ومعهم الخناجر حتي حزوا راسه فلما
قتل وقع الي نيل مصر مدة وكانت امه عنق ويقال
عناق واحدي بنات ادم ويقال انها اول من بغا على
وجه الارض وكان كل اصبع من اصابعها ثلاثة اذرع في
ذراعين في كل اصبع ظفران حديدان مثل المنجلين
فلما بعث الله عليها اسودًا كالفيلة وذبابًا
كالابل ونسورًا كالحمر فسلّطها عليها فقتلوها
واكلوها فلما لقاهم عوج وعلى راسه حزمة حطب
اخذ

اخذ الاثنا عشر رجلاً وجعلهم في حجرته وانطلق بهم الي امراته وقال انظري الي هولاء القوم الذين يزعمون قتالنا وطرحهم بين يديها وقال الا اطحنهم برجلي فقالت بلي خل عنهم حتي يخبروا قومهم بما راوا: وكان لا يحمل عنقود لحدهم الا خمس انفس او اربعة فلما خرج النقبا قال بعضهم لبعض ان اخبرتم بنو اسرايل بهذا ارتدوا عن نبيّ الله تعالي ولكن اخبروا موسي وهرون: وجاوا بحبة من عنبهم وقر جمل ثم انهم جعلوا ينهون الاسباط عن قتالهم ويخبرون بما راوا الّا نقيبان كالب بن يوفينا ويشوع بن نون كتما فذلك قوله تعلي ولقد اخذ الله ميثاق بني اسرايل:

Elegit Moyſes Duces (duodecim) *& abiit cum eis, donec appropinquarent Terræ Chanaan, ubi erat Jericho: miſitque ad eam illos Duces, ut exploratores eſſent pro ſe. Occurrit autem illis quidam è Gigantibus, qui vocabatur Og filius Anac, cujus ſtaturæ altitudo erat viginti trium millium, ac triginta trium cubitorum. Refert hoc Ebn-Omar. Porrò Og apprehenſas nubes attrahebat ad ſe, & aquam bibebat ex eis: capiebatque piſces in profundo Maris, aſſabatque eos ad ſphæram Solis, & comedebat eos. Fertur etiam ex traditione, quòd venerit ad Noe tempore Diluvii, & dixerit ei: Porta me tecum in Arca. Cui Noe: Diſcede, inquit, à me, ò inimice Dei. Operuit autem aqua altiores montes terræ, nec tamen pervenit ad genua Og. Vixitque Og ter mille annos: & perdidit illum Deus per manum Moyſi. Cùm enim exercitus Moyſis novem milliarium ſpatium occuparet, venit Og, & poſtquam vidit eum, perrexit ad montem, & excidit ab eo petram tàm latam, quæ operiret totum exercitum; impoſuitque eam ſupra caput ſuum, ut eam ſuper exercitum conjiceret. Miſit autem Deus upupam, quæ roſtro ſuo petram perforavit, itaut caderet ſuper collum Og, circundans illud in morem torquis. Og verò pondere illius gravatus cecidit in terram. Tunc Moyſes cucurrit ad eum: cùmque eſſet Moyſes ſtaturæ decem cubitorum, accepit haſtam longam decem cubitos, & conjecit eam ſurſum erga cœlum per totidem cubitos: & tamen non pervenit, niſi ad talos Og, quamvis jaceret humi proſtratus: atque ita occidit eum. Venit autem magna multitudo cum ſicis, & reciderunt caput ejus: cùmque occiſus eſſet, jacuit porrectus uſque ad Nilum Ægypti per annum. Erat autem mater ejus, nomine Enac, una ex filiabus Adam, & prima mulier fornicaria in terra: & habebat digitos longos tres cubitos:* (Arabicè, ثلاثة اذرع في ذراعين *tres cubitos in duobus cubitis*; quod Italicè dicimus, *da due in tre braccia.* Nimirum breviſſimus duos, longiſſimus tres cubitos habebat: reliqui ad proportionem) *& in ſingulis digitis habebat duos ungues acutos velut duas falces. Cùm autem fornicata fuiſset, miſit Deus contra eam leones velut elephantes, & lupos velut camelos, & aquilas velut aſinos; & occiderunt, & comederunt eam. Og verò cùm occurriſset exploratoribus miſſis à Moyſe, portans faſcem lignorum in capite, corripuit manu omnes ipſos duodecim, & poſuit eos in pera ſua: venitque cum eis ad uxorem ſuam, & ait illi: Aſpice, oro te, hos homines, qui volunt pugnare contra nos. Et erutos è pera projecit ante illam, dicens: Vis ne molam illos pedibus meis? Illa verò: Sine, inquit, ut eant, & nuncient ſuis quæ viderunt. Porrò tàm vaſtus erat uvæ botrus, ut nullus eorum ſolus ſuſtinere poſſet, ſed quinque tantùm, aut quatuor viri portarent illum. Cùmque egreſſi fuiſsent duodecim viri illi, dixerunt adinvicem: Si hæc annunciaverimus filiis Iſrael, avertentur à Propheta Dei: referte hoc tantùm Moyſi, & Aaroni. Venerunt ergo ferentes unum granum ex uvis eorum, & erat quantum camelus ferre poterat. Tunc iſti cœperunt diſſuadere populum, ne pugnarent contra eos, referentes illis ea, quæ viderant. Verùm duo ex illis, nimirum Caleb filius Jephone, & Joſue filius Nun occultaverunt quod viderant. Et hoc ſignificant verba illa Alcorani: & jam quidem accepit Deus pactum filiorum Iſrael.*

En quæ, & quanta in unica narratione, fabularum monſtra commiſceat doctiſſimus Mahumetanorum, qui in principio ſui operis, ſeptuaginta Doctores præcipuos allegat, ex quibus ea, quæ ſcribit, deſumpſit: ut intelligant omnes, ipſum in ſuis nugis bovino pede proceſſiſſe. Et quidem ita profert hoc tàm magnum figmentum, ut illud divinis verbis in Alcorano ſignificari affirmet.

Sed clarius fortaſſe apparebit, quàm vanum, mendax, & infidele ſit hoc hominum genus, ex eo quod de re toti orbi notiſſima, nempe, de Urbe Roma, & quidem eo in ſtatu, in quo non multis abhinc ſæculis reperiebatur, ſcripſit الشيخ الامام العارف زكريا بن محمد بن محمد القزويني: *Doctor Emamus* (Antiſtes Sacrorum) *Peritus, Zacharia filius Mohammedi filii Mohammedi Cazunienſis*: in ſuo opere, في عجايب البلدان على سبعة اقاليم *De mirabilibus regionum per ſeptem climata. Cap.* في الاقليم السادس *De climate ſexto.* Audi igitur, quid hic tàm doctus, ac celebris Auctor de re omnibus notiſſima ſcribat.

رومية مدينة رياسة الروم وعلمهم في شمالي غربي القسطنطينية وبينهما مسيرة خمسين يوما وهي بيد الفرنج ويقال لملكها ملك المال وبها يسكن البابا الذي يطيعه الفرنج وهو عندهم بمنزلة الامام الذي يكون واجب الطاعة ومدينة رومية من عجايب الدنيا لعظم عمارتها وكثرة خلقها وعظم عمارتها خارج عن

وبها كنيسة داخل المدينة تُنبت على اسم مار بطرس ومار بولوس وهما مدفونان فيها يقصدهما الروم ولهم فيها اعتقاد عظيم ويذكرون عنهما اشياء عجيبة وطول هذه الكنيسة الف ذراع في خمسماية ذراع في سمك مايتي ذراع: وبها كنيسة اخري بمبنت باسم اصطفانوس راس الشهداء طولها ثلثماية ذراع في عرض ثلثماية ذراع في سمك مائة وخمسين ذراعا وسقوف هذه الكنيسة وحيطانها وارضها وبيوتها وكواها كلها حجر واحد: وفي المدينة كنايس كثيرة والف دير للرهبان الرجال والنساء وحول سورها ثلثون الف عمود وفيها اثنا عشر الف زقاق يجري في كل زقاق منها نهران احدهما للشرب والاخر للحشوش وفيها اثنا عشر الف سوق في كل سوق قناتان واسواقها كلها مفروشة بالرخام الابيض منصوبة على اعمدة النحاس مطبقة بدفوف النحاس وفيها متمايسة وستون حمّام واذا كان وقت الزوال يوم السبت ترك جميع الناس اشغالهم في جميع الاسواق الي غروب الشمس يوم الاحد وهو عيد النصاري: وبها مجامع لمن يلتمس صنوف العلم من الطبّ والنجوم والحكمة والهندسة وغير ذلك: قالوا انها مايسة وعشرون موضعًا: وبها كنيسة صهيون شبيهة بصهيون بيت المقدس طولها فرسخ في عرض فرسخ في سمك مايتي ذراع وساحة هيكلها ستة اجربة والمذبح الذي يقدّس عليه القربان من الزبرجد الاخضر طوله عشرون ذراعا في عرض عشرة اذرع يحمله عشرون تمثالا من ذهب طول كل تمثال ثلثة اذرع اعينها يواقيت حمر وفي الكنيسة الف ومايتا اسطوانة من المرمر الملمع ومثلها من النحاس المذهب طول كل اسطوانة خمسون ذراعا لكل اسطوانة رجل معروف

من العادة الي حدّ لا يصدقه السامع: ذكر الوليد بن مسلم الدمشقي ان استدارة رومية اربعون ميلاً في كل ميل منها باب مفتوح فمن دخل من الباب الاول يري سوق البياطرة ثم يصعد درجًا فيري سوق الصيارفة والبزازين: ثم يدخل المدينة فيري في وسطها برجًا عظيمًا واسعًا; في احد جانبيه كنيسة قد استقبل بمحرابها المغرب وبابها المشرق وفي وسط البرج بركة مبلطة بالنحاس يخرج منها ماء المدينة كله: حكي ان في وسطها عمود من حجارة عليه صورة راكب على بعير يقول لاهل المدينة نباء هذه المدينة يقول لا تخافوا على مدينتكم حتي يأتيكم قوم على هذه الصفة فهم الذين يفتحونها: وثلثة جوانب المدينة في البحر والرابع في البرّ ولها سوران من رخام وبين السورين فضاء طولها مايتا ذراع وعرض السور ثمانية عشر ذراعًا وارتفاعهما اثنان وستون ذراعًا: بها نهر بين السورين يدور ماؤه في جميع المدينة وهو ماء عذب يدور على بيوتهم يدخلها وعلى النهر قنطرة بدفوف النحاس كل دفة منها ستة واربعون ذراعًا في عرض ثلثة واربعين ذراعًا وبين باب الملك الي باب الذهب اثنا عشر ميلاً وسوق ممتد من شرقها الي غربها باساطين النحاس وسقفه ايضًا نحاس وفوقه سوق اخري فيه جميع التجار وبحاب الامتعة: وذكر ان بين يدي هذا السوق سوق اخري على اعمدة نحاس كل عمود منها ثلثون ذراعا وبين هذه الاعمدة نقير من نحاس في طول السوق من اوله الي اخره فيه لسان من البحر تجري فيه السفن فتجيء السفينة في هذا النقير وفيه الامتعة حتي تجتاز على السوق بين يدي التجار فيقف على تاجرٍ تاجرٍ فيختار منها ما يريد ثم يرجع الي البحر

صاحب الطلمات وعلى هذا الطلسم امناء وحفظة من قبل الملك وابواب مختومة فاذا ذهب اوان الزيتون وامتلا الصحن من الزيتون يجتمع الامناء ويعطي الملك للبطارقة منها ومن يجري مجريهم على قدرهم ويجعل الباقي لقناديل الكنيسة وهذه القصّة اعني طلسم الزيتون رايتها في كتب كثيرة فلمّا يترك شى من عجايب البلاد وقد روي عن عبد الله بن عمر بن العاص انه قال من عجايب الدنيا شجرة برومية من نحاس عليها صورة سودانية في منقارها زيتونة فاذا كان اوان الزيتون صفرت فوق الشجرة فيوافي كل طاير في تلك الارض من جنسها يحمل زيتونات في منقاره ورجليه ويلقيها على تلك الشجرة فيعصرها اهل رومية فيكفيهم لقناديل بيعهم واكلهم جميع الحَوْل وبها طلسم اخر وهو انه في بعض كنايسهم نهر يدخل من خارج المدينة وفيه من الضفادع والسلاحف والسرطانات شي كثير وعلى الموضع الذي يدخله الماء من الكنيسة صورة صنم من حجارة في يده حديدة معقفة كانه يريد ان يتناول بها شيًا من الماء فاذا انتهت هذه الحيوانات الموذية اليها رجعت ولم يدخل الكنيسة شي منها البتّة وهذه كلها منقولة من كتاب بن الفقيه وهو محمد بن احمد الهمداني واعجب من هذه كلها ان مدينة هذه صفتها من العظم ينبغي ان تكون في مزارعها وضياعها الي مسيرة اشهر والا لا تقوم بمسيرة اهلها وذكر قوم من اهل بغداد انهم شاهدوا هذه المدينة قالوا انها في العظم والسعة وكثرة الخلق ممّا يقارب هذا والذي لم يرها يشكك عليه: وحكي ان اهل رومية يحلقون لحاهم ووسط هاماتهم فسيلوا عن ذلك فقالوا لما جاءهم شمعون الصفا والحواريون

معروف من الاساقفة ولها الف ومايتا باب كبار من النحاس الاصفر المفرغ واربعون بابًا من ذهب واما الابواب من الابنوس والعاج فكثيرة وفيها مائة الف وثلثون الف سلسلة من ذهب معلق من السقف تعلق فيها القناديل سوي القناديل التي تسرج يوم الاحد: وبها من الاساقفة والشمامسة وغيرهم ممن يجري عليه الرزق من الكنيسة خمسون الفًا كلما مات واحد قام مقامه اخر وفيها عشرة الف جرّة وعشرة الف خوان من ذهب وعشرة الف كاس من ذهب وعشرة الف مرجة من ذهب للمنابر التي يدار حول المذبح سبعماية منارة كلها ذهب وفيها من الصلبان التي ليوم السعانين ثلثون الف صليب واما صلبان الحديد والنحاس المنقوشة فما لا يحصا ومن المصاحف الذهبية والفضية عشرة الف مصحف وقد مثل في هذه صورة كل نبي من وقت ادم الي وقت المسيح وصورة مريم عم كان الناظر اذا نظر اليهم يحسبهم احياء: وفيها جلس الملك حوله ماية عمود على كل عمود صنم في يد كل صنم جرز عليه اسم امة من الامم جميعا زعموا انها طلمات اذا تقروها وتحرك الصنم عرفوا ان ملك تلك الامّة يريدهم فياخذون حذرهم وبها طلسم الزيتون بين يدي هذه الكنيسة صحن يكون خمسة اميال في مثلها في وسطه عمود من نحاس ارتفاعه خمسون ذراعًا وهو كله قطعة واحدة وفوقه تمثال طاير يقال السوداني من ذهب علي صورة نقش وفي منقاره شبه زيتونة وفي كل واحدة من رجليه مثل ذلك فاذا كان اوان الزيتون لم يبق طاير في تلك الارض الّا اتي وفي منقاره زيتونة وفي رجلية زيتونتان يلقيها على ذلك الطلسم فزيت اهل رومية وزيتونهم من ذلك قالوا هذا من عمل بليناس

والحواريون دعوهم الي النصرانية فكذبوهم وحلقوا
لحاهم وروسهم فلما ظهر صدق قولهم
ندموا على ما فعلوا وحلقوا لحى انفسهم
وروسهم كفارة لذلك.

Roma est Civitas capitalis Romanorum, cui à parte Septentrionali versus Occidentem opposita est Constantinopolis, & inter has duas Urbes est iter quinquaginta dierum. Hæc autem est sub potestate Latinorum. Rex illius appellatur Rex divitiarum. In ea residet Papa, cui Latini obediunt, & ipse apud eos est in gradu supremi Antistitis, cui convenit obedire. Urbs autem Roma est unum ex miraculis Orbis propter magnitudinem ædificiorum, & multitudinem populi. Magnitudo verò ædificiorum excedit consuetudinem, itaut qui audiunt, non credant illam. Refert Alvalid filius Moslemi Damascenus, circuitum Romæ esse quadraginta milliarium: & per singula milliaria esse portam patentem: intra primam verò portam esse forum, in quo equi muli que curantur. Deinde ascendendo per gradum, apparet aliud forum nummulariorum, & vestium venditorum. Cùm verò quis intrat ipsam Urbem, videt in medio ejus turrim magnam, & amplam, & in uno illius latere Ecclesiam, quæ apside, seu posteriori parte respicit Occidentem, prospectu verò ædificii Orientem. In medio turris est piscina strata æreis laminis, ex qua egreditur tota aqua Civitatis. Ferunt in medio Urbis esse columnam lapideam, supra quam est figura hominis insidentis camelo; qui habitatoribus Urbis Lemma exhibet cum hoc vaticinio inscripto: Ne timeatis super Urbem vestram, donec veniant ad vos gentes hujus formæ: nam hæ expugnabunt illam. Tria autem Urbis latera mare contingunt: quartum verò est in continenti. Habet duplicem murum ex marmore candido: & inter utrumque murum est intercapedo ducentorum cubitorum: latitudo verò muri est decem & octo cubitorum, & consurgit in altitudinem sexaginta duorum cubitorum. Inter duos muros decurrit fluvius, qui Urbem totam circumdat aqua sua, quæ est dulcis: & in ipso circuitu ingreditur in domos illius. Super hunc fluvium est pons tectus laminis æreis, quarum qualibet longa est quadraginta & sex cubitos, in latitudine autem habet tres, & quadraginta. Inter portam Regis, & portam auream sunt duodecim milliaria: & forum protensum ab Oriente ad Occidentem cum columnis æreis, æreoque tecto: & juxta hoc est aliud forum, in quo conveniunt omnes negotiatores, & supellectilia vendentes. Et dicitur ante hoc forum esse aliud forum super columnas æreas constructum, quarum qualibet habet in altitudine triginta cubitos. Inter has columnas est aquæ ductus ex ære ad longitudinem fori à principio usque ad finem ejus, in quod ingreditur lingua Maris, per quam currunt naves, & attrahitur navis in hunc aquæ ductum cum mercibus, ut exponantur in foro singulis mercatoribus; & eligit unusquisque id quod vult, & deinde regreditur in continentem. Est Ecclesia intra Urbem ædificata in honorem Divi Petri, & Divi Pauli, quorum corpora ibi sepulta sunt, & invisuntur à Romanis cum magna veneratione, & referuntur de utroque res mirabiles. Longitudo hujus Ecclesiæ est mille quingentorum cubitorum: altitudo verò ducentorum cubitorum. Ibidem est alia Ecclesia ædificata sub nomine Stephani Protomartyris, longitudinis sexcentorum cubitorum, latitudinis trecentorum, & altitudinis centum quinquaginta. Tecta verò hujus Ecclesiæ, & parietes ejus, & pavimentum, & intermedia, & fenestræ, omnia sunt ex uno lapide. Sunt autem in Civitate Ecclesiæ multæ: & mille monasteria pro viris, & mulieribus monasticam vitam profitentibus. Circa murum ejus sunt triginta millia columnarum: & prætereà sunt in illa duodecim millia platearum, in quarum singulis decurrunt duo flumina: unum ad bibendum, & alterum ad recreationem, ac voluptatem. Sunt & ad ea duodecim millia fora, in quorum singulis sunt duo canales ad cursum aquarum, & fora ejus omnia strata sunt ex marmore candido: fundata super columnas æreas, & cooperta tabulis æreis. Sunt prætereà septingenta sexaginta balnea, (vel Thermæ). *Ubi verò cœperit die Sabbati sol declinare, relinquunt omnes homines negotia sua in omnibus foris usque ad occasum solis diei Dominicæ, quæ est festiva apud Christianos. Sunt etiam in ea Collegia pro iis, qui volunt exerceri in variis Scientiis, ut Medicina, Astrologia, Philosophia, Geometria, & hujusmodi: hæc autem dicuntur esse centum viginti. Prætereà est ibi Ecclesia Sion ad similitudinem Sion, quæ est in Jerusalem, cujus longitudo, & latitudo habet parasangam* (nempe spatium duodecim millium cubitorum, seu trium ferè milliarium Italicorum) *in altitudine verò habet cubitos ducentos. Cavedium, seu Area subdialis media Templi ejus, habet spatium sex Agrabarum* (nempe trium millium quadringentorum, & quadraginta quatuor cubitorum). *Altare autem, super quod offertur Sacrificium, est ex smaragdo, longitudinis viginti cubitorum, & latitudinis decem cubitorum. Sustinent illud viginti statuæ aureæ, quarum qualibet habet in altitudine tres cubitos: & oculi earum sunt hyacinthi rubri. In Ecclesia sunt mille, & ducentæ porticus ex marmore lucido, & totidem ex ære deaurato: & longitudo vniuscujusque porticus est quinquaginta cubitorum. Singulis porticibus destinatus est unus Episcopus. Eadem Ecclesia habet mille, ac ducentas portas magnas ex ære purissimo fusili: & quadraginta portas ex auro. Multæ autem sunt portæ ex ebeno, & ebore. Porrò centum, ac triginta millia catenarum aurearum dependent ex tecto, quibus sustinentur lampades, præter lampades, quæ accenduntur die Dominica. Sunt in ea ex Episcopis, sacris Ministris, & aliis, qui aluntur ex redditibus Ecclesiæ quinquaginta millia: & quoties moritur unus, substituitur loco ejus alius. Et in ea sunt decies mille hydriæ, & decies mille mensæ ex auro, & decies mille calices ex auro, & decies mille lucernæ ex auro. Candelabra, quibus circumdatur altare, sunt septingenta, omnia ex auro. Et in ea cruces, quæ deserviunt ad diem festum Palmarum, sunt tricies mille. Cruces verò ex ferro, & ære sculpto, non habent numerum. Sunt prætereà decem millia librorum, auro argentoque coopertorum, in quibus expressæ sunt imagines omnium Prophetarum à tempore Adam, usque ad Christum, unà cum imagine Beatæ Mariæ; has autem cùm aliquis respicit, existimat esse veras. Et in ea est Sedes Regis circumdata centum columnis: & super singulas columnas est statua manu tenens virgam: & in unaquaque virga scriptum est nomen unius ex omnibus gentibus. Putant has statuas esse tele-*

tele-

telesmata, seu figuras magicas, quas cùm percutiunt, & movetur statua, cognoscunt Regem illius gentis, cujus nomen præfert, velle ipsos bello adoriri: quamobrem sibi cavent, ac prospiciunt. Inter alia autem, est telesma arboris olivi. Antè hanc porrò Ecclesiam est atrium, seu impluvium quinque milliarium, in similitudinem ejusdem Ecclesiæ. In hujus medio consurgit columna ex ære tota integra, quinquaginta cubitorum, & super eam est figura aurea avis, quæ dicitur Sudania, supra quandam effigiem sculptam. In hujus avis rostro est similitudo rami olivæ, sicut etiam in utroque pede illius. Cùm autem adest tempus olearum, nulla avis remanet in terra illa, quin eò advolet cum ramo oleæ in rostro, & in utroque pede, tribus scilicet ramis, quos conjicit super illud telesma: & ex his colligitur oleum, & olivæ pro usu totius civitatis. Dicunt hoc fieri ex arte Balnajasi, qui fuit Auctor telesmatum. Ad tuendum verò hoc telesma resident vigiles, & custodes ex jussu Regis: & portæ ad illud manent occlusæ. Cùm verò tempus olivarum præteriit, & impletum jam est atrium ex illis ramis olivæ: congregantur custodes prædicti, & Rex distribuit Patriarchis, & iis quibus convenit, singulis juxta mensuram suam: quod autem superest assignat pro lucernis Ecclesiæ. Hanc autem Historiam de telesmate olivarum, legi in multis libris. Nec dum omissum est aliquid de mirabilibus hujus Regionis. Et jam traditum est, dixisse Abdallah filium Omar filii Alas; inter miracula Mundi esse Romæ arborem ex ære, super quam est figura avis Sudaniæ, in cujus rostro est ramus olivæ: cùmque olivarum tempus advenerit, flavescit pars superior illius arboris: & tunc eò advolat omnis avis illius terræ ex genere ipsius cum tribus ramis oleæ, nimirum in rostro, & duobus pedibus, & projicit eos super illam arborem. Exprimunt autem Romani ex illis oleis oleum sufficiens ad lampades Ecclesiarum suarum, & ad usum domesticum totius anni. Aliud telesma est ibidem: nempe quòd in quibusdam Ecclesiis ingrediatur fluvius, qui oritur extra civitatem, & defert secum ranas, & testudines, & cancros in magna quantitate. Juxta locum verò, in quo hujus fluminis aqua ingreditur in Ecclesiam, est effigies Simulacri lapidei; in cujus manu est vas ferreum concavum, quasi velit eo excipere aliquid aquæ illius. Cùm autem hæc animalia noxia perveniunt ad hoc telesma, regrediuntur, nullumque ex eis ingreditur in Ecclesiam. Hæc omnia translata sunt ex libro Ebn-Alphakih (idest filii Sapientis) *nempe Mohammedi filii Ahmedi Hamdaniensis. Sed quod est omnium mirabilium maximum: cùm hæc sit Civitas, quæ à magnitudine denominatur Magna, necesse est iter agere per villas, & pagos rurales ejus per aliquot menses, antequam quis pervenire possit ad habitatores ejus.* (suspicor esse hìc aliquod mendum Amanuensis). *Retulerunt autem quidam ex Civibus Bagdadi, seu Babylonis, se præsentes fuisse, & vidisse hanc Civitatem: & asseruerunt, eam in magnitudine, amplitudine, & multitudine Populi talem propè esse, qualem hìc descripsimus. Qui autem non vidit illam, dubitat de his. Refertur etiam, habitatores Romæ radere barbas suas, & medium spatium capitis sui. Interrogati autem cur hoc faciant: respondent: Postquam venit ad ipsos Simon Petrus, & Apostoli, vocantes illos ad Christianam Religionem; ipsi tamquam mendaces rejecerunt illos, & raserunt barbas eorum, & capita eorum. Ubi autem cognoverunt eos vera prædicare, pœnitentia ducti, ob id quod contra eos fecerunt, raserunt barbas suas, & capita sua ad expiandum peccatum suum.*

En tibi, Lector, Historicorum Moslemorum fidem, & veracitatem tàm magnificè ab Ahmedo jactatam. In Geographia Nubiensi, quæ & Arabicè, & Latinè typis impressa circumfertur, in الاقليم الخامس *Climate quinto*, non pauca ex his de Urbe Roma deliriis invenies.

Septimò. Facilitas illa fingendi miracula, quam in qualibet ferè religione vel secta, olim fuisse, & adhuc esse non ignoramus, persuadet nobis, nec mirum, nec novum esse, si hæc omnia, quæ Mahumeto tribuuntur, vel omninò ficta sint; vel ita aucta, ut ex non miraculis miracula facta fuerint. Id manifestè patet in exemplo superiùs relato: nimirum, cùm Mahumetus rescivisset, pastores suos occisos, & camelos ab Alarinis abactos fuisse: viginti equites misit, qui captos prædones ad eum adduxerunt: ille verò manus, pedesque eorum abscidit, candentique ferro oculos erui jussit, atque ita relinqui, donec in cruciatu illo miserè perirent. Ita rem sincerè narrat Alvahedius Auctor Mahumetanus. At impia vulgi pietas erga Mahumetum, fecit metamorphosin; & barbarum facinus in miraculum commutavit. Finxit enim, ac vulgavit, Mahumetum Alarinis ita malè precatum fuisse: O Deus, excæca eos, ne videant viam. Statimque excæcatos divinitùs fuisse, nec ultrà videre potuisse. Atque ita inter illius miracula hoc etiam reponitur, ut superiùs vidimus. Eodem modo asserunt gravissimi Auctores, Mahumetum, ne graveolentiam Arabum rusticorum, inter quos versabatur, experiretur; suavissimis odoribus sese communire consuevisse: & ipsemet confessus est hanc suam consuetudinem: ut patet ex ejus Vita. Hinc statim miraculum, ut fungus, erupit, Mahumetum ex corpore suo suavissimum odorem perpetuò exhalasse, ejusque sudorem cujuscumque pretiosissimi balsami, ac musci pretio æstimatum fuisse. Ex eodem errore provenit, ut dum epileptico morbo correptus sæpè corrueret, omnique sensu destitutus humi jaceret; Divinas eo tempore revelationes à Gabriele excipere vulgaretur. Ita qui primos homines equitantes viderunt, Centauros commenti sunt. Romani etiam, Romulum à suis in Curia discerptum, vivum in cœlum translatum fuisse falso rumore proclamarunt: & quòd à fœmina vulgati corporis una cum Remo lac suxisset; utrumque à lupa nutritum fuisse mentiti sunt.

Verùm objiciet aliquis: Qui fieri potuit, ut omnia hæc, quæ superiùs narravimus, & alia etiam, quæ prætermisimus, miracula, conficta fuerint?

Respondemus: Fieri hoc facillimè potuisse: quemadmodum facillimum fuit Scriptoribus Ethnicis libris suis vulgare, atque universo penè Orbi persuadere tamquam veras tot fabulas, ac nugas, quæ de Jove, & Saturno, Marte, Venere, Minerva, aliisque commentitiis Numinibus confinxere. Quin, si Sinensium, ac Japonum, & aliarum gentium, quæ hoc quoque tempore à veræ religionis via aberrant, res perscrutemur: inveniemus eos non minora, nec pauciora, quàm Mahumetanos, de Diis, Sanctisque suis prodigia, ac miracula jactare.

Sed objicient Moslemi, hoc ipsum dici posse de mira-

miraculis, quæ Christiani pro religionis suæ veritate asserenda, proferunt.

Respondeo, non esse paritatem. Nam non solùm Christiani, sed Mahumetani etiam multa saltem ex his miraculis vera fuisse credunt, & fatentur, ut jam suprà dictum est. Cæterùm quòd aliquando etiam apud Christianos aliqua miracula falsa ex vulgi errore propalentur, non negabimus: sed Summorum Pontificum, aliorumque Christianæ Religionis Doctorum, ac Præsulum vigilantia, & cura, hæc facilè deprehenduntur, & damnantur. Contigit aliquando, ut in quodam Christiani Orbis Regno, ossa quædam intra montis cavernas profundissimè sepulta reperirentur, quæ ex inscriptionibus appositis, magnorum Sanctorum reliquiæ esse indicabantur: & tales statim ab omnibus creditæ sunt. Sed re vera erant ossa communia, & fortassè aliquorum hominum infidelium, vel scelestorum, quæ ibi ad fraudem struendam à quibusdam, ut posteà compertum est, Mahumetanis, qui se ut Christianos exteriùs gerebant, supposita fuerant. Vix credi potest, quot statim miracula de iis in vulgus emanaverint, quæ etiam à juratis testibus confirmabantur. Et tamen nullum hìc erat, nec esse poterat verum miraculum. Unde hoc? an quia hæc nonnulli sponte malignèque mentiebantur? non puto, sed ex inani fama, fallaque persuasione, vel imaginatione, & errore vulgi totum eveniebat. Hic tamen error brevi deprehensus est, & sententia Summi Christianorum Antistitis damnatus, ac sublatus. Nuper etiam in lucem prodiit typis impressa Vita cujusdam, qui Sancti nomine censebatur, & ante quadringentos annos floruisse ferebatur. Tota collecta & compacta erat ex antiquissimis manuscriptis (quæ etiam ostendebantur) ex celebrioribus Italiæ Bibliothecis productis. Miracula verò adeò multa, adeòque magna de illo scribebantur, ut temporum suorum Thaumaturgus meritò posset appellari. Ejus corpus fortuitò, non sine miraculi opinione, in vetusto monumento, cum inscriptione antiquis characteribus incisa repertum est. Quis hìc fraudem, vel mendacium suspicaretur? & tamen nihil, nisi fraus erat, & impostura; quæ tamen statim deprehensa est, & publico Romanæ Ecclesiæ edicto proscripta. Hi duo casus, quibus ego ipse discutiendis cum doctissimis Viris deputatus fui; satis superque probant, posse de uno aliquo homine multa, & magna miracula confingi: & nisi fictio deprehendatur, vera ab omnibus haberi, & prædicari. Sed hi errores, particulares fuerunt, neque ad totam Christianam Rempublicam pertinuere: statimque, ut etiam alii similes, à Romana censura correcti fuere. Hoc autem de fallacibus Mahumeti miraculis dici non potest.

Neque argumenta illa, quibus Adversarii, Prophetæ sui miraculorum veritatem probare conantur, ponderis alicujus sunt, vel momenti. Quòd enim aliquid maximè vulgatum sit, & à multis, vel etiam ab omnibus receptum, non est certum veritatis argumentum; ut patet in iis, quæ de Diis Gentium Ethnicarum Scriptores vulgavere. At enim, miracula quędam à Mahumeto multis coram testibus facta sunt. Sed hoc est probandum. Neque enim satis est, quòd ita per traditionem multorum habeatur, neque quòd fama ita vulgaverit. An ne traditio & fama, semper vera transmittunt? Experientia, hujus rei magistra est?

Porrò argumentum illud ab Ahmedo allatum, nimirum: Si Sanctiones, & leges Mahumeti habentur pro veris, licet minus vulgatæ & notæ apud populum, quàm miracula: quantò magis miracula ipsa, quæ per omnium ora decurrunt, & cunctis notissima sunt, vera erunt? nihil probat. Nam miracula sunt res magis plausibiles, & avidiùs ab hominibus audiuntur & retinentur, quàm leges, & sanctiones. Prætereà miracula consistunt in facto particulari, in quo faciliùs potest errari: leges autem in verbis scriptura expressis, & universæ Reipublicæ à Legislatore propositis: & cùm plerumque odiosæ sint, & plures habeant ambiguitates, difficiliùs depravantur, neque ita facilè à vulgo intelliguntur, aut retinentur. Hinc videmus, homines, præsertim populares, plurima Sanctorum miracula memoriter referre (quibus tamen non raro aliqua falsa, vel apogrypha admiscent): leges verò divinas, aut humanas, vel parum scire, vel penitùs ignorare.

Quòd verò affirmet Adversarius, Mahumeti miracula vulgatiora, ac celebriora esse miraculis Prophetarum præcedentium, & Regum, Principumque historiis: concedemus ei, hoc fortassè verum esse apud suos Moslemos, qui toti sunt in expiscandis quisquiliis Prophetæ sui; in aliarum verò gentium historiis, rebusque perdiscendis, sunt omninò stipites: absolutè tamen loquendo, falsum est. Nemo quippe negabit, historias sacras, atque etiam profanas præcipuarum gentium, veluti Romanorum, Græcorum, Assyriorum, &c. magis notas esse in Orbe, quàm miracula Mahumeti, quæ (Mahumetanis exceptis) pauci, & ferè nulli noverunt. Imò retorqueri potest argumentum in Adversarium, qui non negabit, quamvis leges Mahumeti, quæ sunt in Alcorano, & Sonna, minus vulgatæ ac notæ sint, quàm miracula illius: certioris tamen esse fidei, & auctoritatis (quippe divinæ) quàm miracula. Ergo licet aliquid magis vulgatum, ac celebre sit; non tamen idcircò magis certum, ac verum habendum est.

Ad argumentum Adversarii, quo probabat, fidem habendam Auctoribus Moslemis Prophetæ sui miracula referentibus; quia unicuique Genti, vel Provinciæ ejusdem Gentis, multa nota sunt, quæ exteris sunt ignota: facilè respondetur, non semper quæ nota, vel vulgata sunt, vera esse. Nonne fatetur ipse Ahmed, multa miracula tribui Mahumeto etiam à suis, inter quos nota & vulgata sunt, quæ tamen ab aliis Sapientioribus, ut falsa rejiciuntur? Aliud igitur est esse notum, sive multis, sive paucis, sive etiam omnibus, aliud esse verum. Loquor autem de notitia, quæ habetur non ex certa scientia, sed ex fama, vel traditione hominum.

Neque probatur veritas certa miraculorum ex eo, quòd illa à doctis, ac prudentibus viris referantur. Nam, exempli gratia, miraculum illud de Sole retrogrado, ad dandum spatium Aly, preces, quas omiserat, persolvendi; teste ipso Ahmed, à multis Doctis refertur, & tamen ab eodem ut fictitium rejicitur. Porrò Docti (loquor de Mahumetanis in præsenti materia) non possunt certò judicare, utrum miracula Mahumeti sint vera, an falsa; dum non aliud, quàm vel famam sequuntur, quæ sæpè fallit: vel Scriptores, & hi plerumque vestigia famæ sectantur: vel rationem, quæ in miraculis Mahumeti ferè nunquam reperitur: vel testes, qui cùm non sint de visu, sed tantùm de auditu, & rem teneant per solam traditionem unius ad alium; non majorem, quàm fama, habent certitudinem.

Porrò quòd unaquæque Gens habeat rerum suarum

rum

rum notitiam; ficut unaquæque secta, vel professio, novit ea, quæ ad facultatem suam spectant: non convincit, quòd eadem gens, vel secta, rerum etiam, quæ ad alias pertinent, cognitionem habere non possit; imò & errores in iis deprehendere, quos earumdem sectatores minimè deprehendunt. Quot enim in historiis Sinensium, Japonum, Brachmanum, Magorum, & aliarum gentium, ac sectarum errores, achronismos, mendacia deprehendimus, quæ illi non agnoscunt? Omitto Mahumetanorum Annalia, & historias, in quibus tot fabulas, tot absurda, tot mendacia reperiuntur. Nihil igitur confert ad Mahumeticorum miraculorum veritatem comprobandam, quòd Moslemi habeant de iis, quemadmodum ipsi putant, exactam notitiam.

Neque studium, & affectus Arabum in rebus Prophetæ sui scribendis, aliquam ejusdem miraculis conciliant auctoritatem. Imò studium, & affectus, plerumque decipiunt, efficiuntque, ut res non æqua lance perpendantur. Neque concedimus Adversario illam, quam adeò jactat in Arabibus suis, solertiam, atque acumen in rebus veris à falsis discernendis; sive de miraculis, sive de aliis rebus loquamur. Videmus enim eos, etiam in rebus notissimis, frequenter hallucinari, & ineptias nugasque permiscere, ut paulò antè ostendimus.

Argumentum autem, vel axioma, quòd illud, quod sectarum professores scribunt de Sectariis suis, qui scilicet illius sectæ Auctores fuerunt; si in eo simul conveniant, ac definiant esse verum; non sit nisi verum: ac propterea multò magis illud, quod Mahumetani Scriptores circa Prophetæ sui miracula definiunt esse verum, & in eo simul conveniunt, debeat verum existimari: valdè frivolum est, & cum risu exsibilandum. Non enim quia omnes Stoici conveniunt in asserendo, verum esse quod docuit Zeno: & Peripatetici, id quod docuit Aristoteles: ideò verum est totum id, quod vel Zeno, vel Aristoteles pronunciavit. Etiam vastissima Sinensium Natio tenet uniformiter, verum esse id, quod docuit Confutzius eorum Legislator, & veluti Numen: & nihilominus illius libri multos continent errores, & ineptias. Præterea alia est ratio de hujusmodi facultatibus, ac de miraculis. Nam in illis proceditur per rationes, & demonstrationes: in miraculis autem nulla potest ratio, vel demonstratio afferri. Qua enim ratione, vel quo argumento, probabunt Doctores Moslemi, armum ovis revelasse Mahumeto, se esse veneno infectum, postquam jam comederat ex illo, & hauserat vim veneni, ex quo etiam socii, quos ad manducandum invitaverat, extincti sunt?

Neque multum refert assertum Adversarii, quòd miracula Mahumeti ab ipso adducta, ab omnibus Auctoribus Moslemis referantur. Primò enim falsum supponitur: nam ego ipse plures ex Arabibus Auctores, & quidem non vulgares legi, qui multa ex narratis ab eo miraculis silentio prætereunt: quædam etiam addunt de suo: & multa diversimodè referunt. Deinde non raro fit, ut aliquid falsi manet, bona vel mala fide, ab uno Auctore, quod deinde cæteri omnes citra ullam dubitationem amplectantur. Innumera sunt hujus rei in qualibet Natione exempla.

Venio nunc ad sex illas vias, quibus Auctor sibi persuadet, Mahumeti miracula evidenter probari, examinandas. Et cùm de prima, & secunda, nempe de traditione generali, & particulari jam satis dictum sit, sistam in reliquis.

Tertia itaque via, quamvis cum duabus primis coincidat, habet tamen non pauca, in quibus Ahmed multipliciter peccat. Primò, dum eandem scientiam vult produci per traditionem, de miraculis Mahumeti, ac de illius uxoribus, filiabus, & successoribus in Imperio: imò multò majorem, eò quòd plures sint, qui scribant de Mahumeti miraculis, quàm de ejus uxoribus, propinquis, & successoribus. Sed alia est traditio de rebus semper, vel diù perseverantibus, ac de illis, quæ statim transeunt. Primi generis sunt uxores, & successores in Imperio Mahumeti, quæ cùm habeant multos, & diversos testes, qui nec eodem loco, nec eodem tempore convenerint, & sæpè unus nihil scierit de alio: si omnes in eadem re asserenda conveniant, non videtur posse de eorum fide dubitari. Ita, exempli gratia, quòd Morad, vel Soliman Constantinopoli imperaverit, nemo est qui dubitet, licet neque eos, neque Constantinopolim unquam viderit: quia scilicet illorum Regnum non fuit unius horæ, vel diei, sed multorum annorum; & plures diversarum gentium eos viderunt, aliisque retulerunt, seu de illis scripserunt, & omnes in eadem relatione convenerunt, licet alii alios non viderint, & diversorum temporum, ac locorum testes fuerint. Verùm non est habenda eadem fides alicui facto peculiari brevissimi temporis, quod Constantinopoli evenerit: exempli gratia, quòd ibi in aere Crux ignea visa sit, vel tres Soles apparuerint; eò quòd hujus rei ii soli testes esse possint, qui tunc aderant Constantinopoli: præsertim si non ex ipsis testibus hoc immediatè habeatur, sed ab iis, qui audierunt ab aliis, qui etiam alios audierint referentes, qui se ab aliis audivisse affirment, qui dicant, se ab ipsis oculatis testibus audivisse. Et hujus generis sunt Mahumeti miracula, non autem uxores, vel successores in Imperio. Neque obstat, quòd miracula ejus habeant plures Auctores, seu Scriptores, quàm habuerint uxores illius, vel successores: non enim semper multitudo Scriptorum facit majorem fidem, quamvis faciat majorem famam. Peccat deinde, dum contendit scientiam Moslemorum de miraculis Mahumeti, majorem esse, quàm scientiam Scripturalium (Judæorum scilicet, & Christianorum) de iis, quæ spectant ad Moysem, & Christum. Nam scientia Scripturalium fundatur in revelatione divina, quæ non potest subesse errori: & hoc etiam Mahumetani fatentur. Id verò de scientia miraculorum Mahumeti dici non potest. Quòd si per scientiam, intelligat Ahmed notitiam practicam: hoc etiam negamus verum esse: quamvis per hoc non magis probaretur veritas eorumdem miraculorum. Peccat quartò, dum affirmat, plura esse apud Moslemos Alcorani exemplaria, quàm apud Scripturales Pentateuchi, & Euangelii. Sed quamvis id ei concederemus, quid ad rem? An quia minora exemplaria reperiuntur Aristotelis, vel Platonis, quàm Fabularum Æsopi, major fides isti, quàm illis est adhibenda? Peccat quintò: dum majorem sanctitatem, majoraque miracula Mahumeti asseclis attribuit; quàm Apostolis, & Sanctis Christi Religionem profitentibus. Impudentissimum hoc est mendacium: sed, ut credo, unius Ahmedi: nam nihil hujusmodi reperi in aliis Auctoribus Mahumetanis. Quòd verò dicat, à suis Moslemis mortuos suscitatos fuisse: super aquas maris exercitus transvectos, & alia hujusmodi prodigia patrata: fortassè hæc somniavit. Certè nec de Mahumeto quidem ullus unquam Mahumetanus scripsit, eum mortuos suscitasse: quod cùm sit omnium miraculorum maximum: falsum esset illud, quod jactant Doctores Moslemi, Mahumetum plura,

& majora miracula fecisse, quàm alium ullum Sanctum, aut Prophetam.

Quarta via, conatur Adversarius multis argumentis Mahumeticorum miraculorum veritatem comprobare. Primò, quia quædam eorum coram multis testibus facta sunt. Sed hoc nihil certi probat, cùm id ipsum certò probari non possit; sed tantùm habeatur ex traditione, & auditu, non autem ab ipsis, qui testes oculati fuerunt: quamvis hi aliquando per prosopopœiam loquentes ab Auctoribus Moslemis, ut vidimus, inducantur. Porrò omnia illa, quæ ab uno, vel etiam pluribus, tamquam vera creduntur, quamvis falsa sint; semper oculatos aliquos testes habuisse, vel finguntur, vel supponuntur. Quoties hìc Romæ vulgatum est, & creditum, cometem aliquem apparuisse, quem plures testati fuerint se vidisse tali hora, tali loco, ac figura: & tamen inanem rumorem fuisse compertum est? Secundò: quia (inquit) hi omnes testes erant boni, & ad cœlum prædestinati. Sed cùm non constet de horum testium existentia; multò minus constabit de eorum bonitate, vel prædestinatione, quæ uni Deo nota est. Præterea, cùm supponatur, hæc miracula facta fuisse coram multis millibus hominum: impossibile est, omnes illos semper bonos fuisse, ac prædestinatos: præsertim cùm legamus, inter eos fuisse aliquos saltem, qui Mahumeto minimè credebant, & illa non miracula, sed præstigia esse censebant. Tertiò, quia nullus ex eis de rebus, aut persona Mahumeti mendacium vel minimum protulisset. At hoc est divinare: imò manifestè mentiri. Ipse enim Ahmed asserit, multa miracula falsa à Moslemis etiam doctioribus Mahumeto afficta fuisse: neque obstat, quòd id non dolo malo, sed bona fide factum fuerit. Quot verò alia Arabes Mahumeto imposuere, quæ apertæ falsitatis convincuntur? Quartò, quia à natura inditum est hominibus, & præsertim Arabibus, vera dicere. Si hoc argumentum valeret: possent omnes homines ab omni mendacii suspitione absolvi. De Arabibus tamen dubitari posset, eò quòd mendacia, ac fraudes, illis præ cæteris mortalibus videantur innata; quidquid de eorum tanta veracitate deblateret Adversarius. Quòd verò hi de Propheta suo plura falsa, quamvis fortè bona fide, crediderint, ac propalaverint: patet ex sequentibus casibus. Refert Auctor libri *De Signis Directionis*; Mahumeto jam animam agenti, Phatemam filiam de immortalitate his verbis blanditam fuisse: وابيض يستسقي الغمام بوجهه ثمال اليتامى عصمة للارامل: *Et candidissimus, nubes aquam effundet in facies ejus, qui est defensor orphanorum, & protector viduarum*. At Mahumetus aperiens oculos (quippe mortalem se esse tunc maximè cognoscebat) illam redarguit, asserens, se non esse talem, qualem & ipsa, & alii sibi persuadebant, subdens: يا بنيه هذا قول عمك ابي طالب لا تقوليه ولكن قولي وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم على اعقابكم: *O Filiola mea, hæc sunt verba patrui tui Abutaleb: ne dicas illa: sed dic: Non est Mahumetus, nisi Legatus, quem præcesserunt alii Legati. An ergo, sive mortuus fuerit, sive occisus, avertemini retrorsum?* Vides, non solùm Phatemam, sed etiam Abutalebum Mahumeto de immortalitate assentari consuevisse. Præterea Albocharius, trigesima parte Mahumeticarum traditionum asserit, quosdam Arabes visionem divinam Mahumeto adhuc viventi falsò tribuisse. Audi ejus verba: حدثنا محمد بن يوسف قال حدثنا سفين عن اسمعيل عن الشعبي عن مسروق عن عايشة قالت من حدثك ان محمدا صلعم راي ربه فقد كذب وهو يقول لا تدركه الابصار ومن حدثك انه يعلم الغيب لا يعلم الغيب الا الله. *Narravit nobis Mohamed filius Joseph, se audivisse à Sophein, qui id audierat ab Ismaele, cui narraverat Alsciabius, qui audierat à Masruc, qui asserebat, Aisam dixisse sibi: Qui dixerit tibi, Mahumetum vidisse Dominum suum: mendacem hunc habeto. Ipse enim dixit: Non assequentur eum oculi. Et mendacem habeto eum, qui dixerit tibi, illum, vel alium scire res arcanas quas non novit nisi Deus*. Ex quibus habetur, Arabes satis proclives fuisse ad mendacia componenda de excellentiis Prophetæ sui: & præsertim quòd adhuc vivens viderit Deum, vel noverit res arcanas illi reservatas. Porrò illum vidisse Deum ea nocte, qua in Paradisum translatus fuisse fingitur, asserunt omnes, qui ejus vitam scripsere. Arcana autem uni Deo nota scivisse, probant tot vaticinia, quæ ab illo facta fuisse dicuntur. Denique Ismael filius Aly in Vita Mahumeti, refert, socios & asseclas illius, quamvis vidissent eum jam mortuum; negasse tamen hoc, obstinatè asserendo eum vivere. En ejus verba. وحكي القاضي شهاب الدين ابن ابي الدم في تاريخه فاقتحم جماعة على النبي صلعم ينظرون اليه وقالوا كيف يموت وهو شهيد علينا لا والله ما مات بل رفعه كما رفع عيسى ابن مريم ونادوا على الباب لا تدفنوه فان رسول الله صلعم لم يمت وخرج عمه العباس وقال والله الذي لا اله الا هو لقد ذاق رسول الله صلعم الموت ودفن. *Et dixit Judex Sciahaddinus filius Abuldammi in historia sua: Irruit igitur turba ad Prophetam Mahumetum respiciens in eum: & dixerunt: Quomodo moriatur qui est testis super nos? Nequaquam, per Deum, mortuus est; sed elevavit illum Deus sicut Jesum filium Mariæ. Et clamaverunt ad januam: Ne sepeliatis eum, non enim mortuus est Legatus Dei. Sed egressus est patruus ejus Alabbas, & dixit: Per deum illum, præter quem nullus alius est deus, jam gustavit Legatus Dei mortem, & sepultus est*. Addit Abul-Pheda: قال عمر من قال ان محمدا مات قتلته بسيفي هذا وانما رفع الي السما كما رفع عيسي: *Dixit Omar: Si quis dixerit,*

xerit, Mahumetum mortuum esse, occidam illum hoc meo gladio. Utique sublatus est in Cœlum sicut Jesus. Algennabius ita hoc refert: جعل يصيح عمر ويقول ما مات محمد كما زعمت المنافقون بل ذهب الي ربه كما ذهب موسي بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع اليهم وخوف الناس بقطع ايديهم وارجلهم ان قال احد انه مات: *Cœpit clamare Omar, & dicere, Non est mortuus Mahumetus, sicut existimant impii: sed abiit ad Dominum suum, quemadmodum Moyses filius Amran, qui absuit à gente sua quadraginta noctes; deinde rediit ad eam. Et terruit homines comminando, se abscissurum esse manus, & pedes illius, qui diceret, Mahumetum mortuum esse.* Ex his potest unusquisque facilè colligere, quam proni essent Arabes, etiam Primarii, & cæteris prudentiores & sapientiores, qualis erat Omar, ad mentiendum, vel saltem faciles ad errandum in iis, quæ spectabant ad Prophetam suum. Quod verò addit Auctor: Deum facillimam concedere notitiam hominibus earum rerum, quæ necessariæ sunt ad eorum salutem, ultrò concedimus: negamus tamen, miraculorum Mahumeti notitiam necessariam esse ad salutem, ne in sententia quidem ipsorum Sapientium Moslemorum. Vide Algazelum in Professione fidei Mahumetanicæ.

Quinta via eosdem ferè continet paralogismos, quos supradictæ. Sed addit intolerabile absurdum, nimirum Miracula, & gesta Mahumeti, Auctores plures habere, quam sint Auctores quarumlibet aliarum gentium historiarum. Thraso iste, quantum videri potest, nunquam, & nusquam vidit, nisi paucos, & miseros illos libellos, quos Arabes sui idiotæ scripserunt: qui si simul congererentur in una ex præcipuis Christianorum bibliothecis, ne unum quidem pluteum complere possent. Cæterùm ipse falsò supponit, miracula Prophetæ sui esse universo terrarum orbi notissima: cùm paucissimi inter mortales quidquam de iis noverint, vel audierint.

Sexta via nihil majoris probationis habet, quàm aliæ: in eodem quippe argumento à multitudine Scriptorum desumpto, versatur. Quod verò affirmat Mahumetanos Sapientes, بينوا ان ما في القران من الايات يزيد علي عشرات الالوف من الايات: *demonstravisse, reperiri in Alcorano supra decem millia miracula*: vel, ut propriè sonant verba Arabica, *supra decades millium miraculorum*, ita ut ad minus sint supra viginti millia: pro responso effusissimum risum meretur. Sedulò enumeravi omnes Alcorani versiculos, nec plusquam sex mille, & ducentos potui reperire, quamvis in multis exemplaribus ne ad hunc quidem numerum perveniant. Quadruplo igitur saltem plura erunt miracula in Alcorano, quàm versiculi, seu periodi. Miror verò, cùm tot sint in Alcorano miracula, non potuisse Adversarium, nisi octo vel decem, & quidem infelicissima, & prorsus putida ex eo expiscari. Illud etiam risum meretur, quòd afferat, Judæos quoque, & Christianos de Mahumeti miraculis volumina composuisse. Credo, me primum fore, qui Mahumeti miracula Christianis, & Judæis è Mahumetanorum libris evulgem: itaut omnes tamquam nova ineptiarum portenta ea sint admiraturi.

Concludimus igitur ex jam dictis, vel Mahumetum miracula nulla fecisse; & ea omnia, quæ de eo referuntur, fictitia esse, & mendacia: vel ea tantùm admiratione digna ostendisse, quæ vel humana arte, vel Dæmonum opera fieri potuere. Primum possumus absolutè affirmare auctoritate ipsius Mahumeti in Alcorano; in quo non solùm miracula nulla se fecisse fatetur: sed ad ea facienda, à Deo se missum fuisse semper constanter negat: & præthereà etiam reddit rationem, cur ea non faceret: quia nimirum, nullius utilitatis fuissent Meccanis ad credendum: imò majorem Dei indignationem in ipsos concitassent. Prætereà, quia Christus, Moyses, & alii Prophetæ satis multa signa fecerant, quæ ipsis etiam sufficere deberent. Postremò quia fides non ex miraculis, sed ex liberali Dei voluntate dependet. Secundum verò, satis esse poterit ad respondendum Moslemis, qui Prophetam suum miracula patrasse contendunt, ostendendo scilicet, nullum inter Mahumeti miracula reperiri, quod naturalem hominis, vel dæmonis facultatem excedat; præsertim cùm pleraque sint ex eorum genere, quæ à Præstigiatoribus, Magis, & Ariolis fieri consueverunt, ut unusquisque per se agnoscere potest. Quòd verò attinet ad vaticinia, seu prædictiones rerum futurarum: præter ea, quæ suprà dicta sunt ad ostendendum, nullum in iis esse, quod probet Mahumetum fuisse verè prophetam (quod etiam magis constabit exemplis Ethnicorum mox afferendis) addo hic aliquid amplius, nimirum, ex confessione ipsius Mahumeti constare, nihil illum de se, vel de suis, nisi temerè, vel ad summum ex aliqua coniectura, certi prædicere, vel vaticinari potuisse. En verba illius in Sura 46. الاحقاف *Colles* v. 9. ما كنت بدعا من الرسل وما ادري ما يفعل بي ولا بكم ان اتبع الا ما يوحي الي وما انا الا نذير مبين. *Non sum novus inter Legatos: & nescio quid futurum sit de me, neque de vobis. Non sequor, nisi quod inspiratur mihi: neque sum nisi monitor manifestus.* Glossa Zamchascerii in hoc loco est hujusmodi: كانوا اقترحون عليه الايات ويسلونه عما يوحي به اليه من الغيوب قيل له قل ما كنت بدعا من الرسل فاتيكم كل ما تقترحونه واخبركم بكل ما تسلون عنه من المغيبات فان الرسل لم يكونوا ياتون الا بما اتاهم الله من اياته ولا يخبرون الا ما اوحي اليهم ولقد اجاب موسي صلوات الله عليه عن قول فرعون فما بال القرون الاولي قال علمها عند ربي وما ادري لانه لا علم لي بالغيب ما يفعل الله بي وبكم فيما مستقبل من الزمان من افعاله ويقدر لي ولكم من قضاياه ان اتبع الا ما يوحي الي: وعن

الحسن وما ادري ما يصير اليه امري وامركم في الدنيا ومن الغالب منا والمغلوب وعن الكلبي قال له اصحابه وقد ضجروا من اذى المشركين حتى متى يكون هذا فقال ما ادري ما يفعل بي ولا بكم أأترك بمكة ام اومر بالخروج الى الارض قد رفعت لي ورايتها يعني في منامه ذات نخيل وشجر وعن ابن عباس ما يفعل بي ولا بكم في الاخرة وقال هي منسوخة لقوله ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تاخر:

Importunè postulabant ab eo (Socii ejus) *versiculos Alcorani pro eo* (quod illi propoluerant), *& petebant ab eo, quid ipsi de occultis rebus revelaretur. Dixit autem ei* (Deus): *Responde illis: Non sum novus inter legatos* (1. non habeo aliquod privilegium præ illis) *ita ut afferre possim vobis responsum à Deo de omni re quam postulatis; & annunciare vobis omnia quæ petitis, arcana. Nam Legati non annunciabant nisi ea, quæ revelasset illis Deus de signis suis: neque manifestabant nisi ea, quæ ipsis Deus manifestasset per revelationem. Et jam quidem Moyses sanctæ memoriæ respondit dicto Pharaonis, interrogantis eum de generationibus primis: Cognitio earum est apud Dominum meum* (Pergit Mahumetus) *& nescio,* (*quia non est mihi scientia de arcanis*) *quid facturus sit Deus in me, neque in vobis in tempus futurum de operibus suis, & quid decreverit mihi, & vobis de judiciis suis. Certè non sequor, nisi quod revelatur mihi. Explicat Albasan: Et nescio quò perventuræ sint res meæ, & res vestræ in hoc Mundo: & quis ex nobis vincendus sit, & quis victoriam consecuturus.* (supponit Mahumetum loqui cum infidelibus hostibus suis, sed non est ita). *Explicat Alcalebius: Dixerunt Mahumeto socii ejus: (Jam enim tædebat eos molestiarum, quas ab infidelibus patiebantur): Usquequò hæc patiemur? Quibus ille respondit: Nescio quid futurum sit de me, neque de vobis: an relinquendus sim in Mecca: an præcipiendus sit mihi exitus in terram, quæ demonstrata mihi fuit in somno, & habet palmas, & arbores. Exponit Ebn-Abbas: Non novi, quid futurum sit de me, neque de vobis in futuro sæculo: sed addit, hunc versiculum fuisse abrogatum* (quod ad futurum sæculum; quæ verba propterea necesse est fuisse in Alcorano) *per ea verba: Ut ignoscat tibi Deus id quod præcessit de peccato tuo, & quod subsequutum est.*

Ex dictis manifestè patet, ficta esse, omnia illa vaticinia, quibus Mahumetus prædicit suis tot res futuras, quot suprà vidimus, itaut omnia usque ad diem Resurrectionis eventura illis manifestaverit; cùm ne ea quidem, quæ de se futura erant, ipsi nota essent. Et quidem in Alcorano sæpè fatetur, se arcanas res ignorare, & ne quidem scire, quo mortis genere esset è vivis tollendus; & etiam jam morti proximus factus est hanc suam ignorantiam, repetens Phatemæ filiæ suæ ea verba Alcorani. وما محمد الا رسول افان مات او قتل انقلبتم على اعقابكم:

Et non est Mahumetus nisi legatus. An vero, sive mortuus fuerit, sive occisus, avertemini retrorsum? ex quibus verbis constat, illum nescisse, utrum naturali morte, utrum verò aliena manu esset extinguendus.

CAPUT DECIMUM.

Confirmatur aliquot exemplis Ethnicorum assertum nostrum de falsitate miraculorum Mahumeti.

Certum est, posse Dæmones multa admiranda operari, quæ omnes humanæ naturæ vires excedant, cujus rei, præter exempla, quæ affert ipse Alcoranus, nos hoc loco nonnulla alia ab Ethnicis Auctoribus relata proferemus, ut manifestius sit, nihil fecisse Mahumetum, quod verum miraculum necessariò dicendum sit.

Æmilia Virgo Vestalis, super extinctum Deæ Vestæ foculum, carbasum, quam optimam habebat, imponens, subitò ignem excitavit. Refert Valerius Max. lib. 1. c. 1. Dion. lib. 2.

Simulacrum Apollinis Chartagine, veste aurea à quibusdam nudatum fuerat: quorum sacrilegæ manus inter fragmenta ejus abscissæ repertæ sunt. Idem lib. 1. c. 2. Justin. lib. 24.

Mileto ab Alexandro capta, Ceres Milesia milites qui Templum spoliaturi irruperant, flamma objecta, privavit oculis. Idem ibidem. Lactant. lib 2. cap. 8.

Q. Sertorius per asperos Lusitaniæ colles cervam trahebat, ab ea se, quænam aut agenda, aut vitanda essent, prædicans admoneri. Ibidem c. 3. Plutarch. in ejus Vita.

Decius Accius Augur interrogatus à Lucio Tarquinio Rege, fierine posset quod ipse mente conceperat: respondit, fieri posse. Jubenteque Rege, novacula cotem discindi; Decius allatam cotem, administrato incredibili facto, novacula discidit. Idem c. 3. Tit. Liv. lib. 1.

Cajo Volunnio, & S. Sulpitio Consulibus, bos mugitu suo in sermonem humanum converso, novitate monstri audientium animos exterruit. Et bello Punico secundo constitit, Cneo Domitio bovem dixisse: Cave tibi Roma. Ibid. c. 6. Liv. lib. 3.

Cùm plebeiis ludis quidam pater familias per Circum Flaminium, priusquam Pompa duceretur, servum suum verberibus multatum, sub furca ad supplicium egisset: Latino homini ex plebe Juppiter in quiete præcepit, ut Consulibus diceret, sibi præsultorem Ludis Circensibus proximis non placuisse: quæ res nisi, attenta ludorum instauratione, expiata esset, secuturum non mediocre Urbis periculum. Ille veritus, ne cum aliquo incommodo, religione summum implicaret Imperium, silentium egit; E vestigio filius ejus subita vi morbi correptus, interiit. Ipse etiam per quietem ab eodem Deo interrogatus, an satis magnam pœnam neglecti imperii sui pependisset: in proposito perseverans, debilitate corporis solutus est. Ac tum demum ex consilio amicorum, lectica ad Tribunal Consulum, & inde ad Senatum perlatus, ordine totius casus sui exposito, magna cum omnium admiratione recuperata membrorum firmitate, pedibus domum rediit. Idem ibidem Liv. lib. 2.

C. Atterius Rufus Eques Romanus, dum Syracusis gladiatorium munus ederetur: inter quietem, Retiarii se manu confodi vidit, idque postero die in spe-

ſpectaculo confeſſoribus narravit. Incidit deinde, ut proximo ab equite loco Retiarius cum Mirmillone introduceretur; cujus cùm faciem vidiſſet, idem dixit, ab illo ſe Retiario trucidari putaſſe; protinuſque inde diſcedere voluit. Illi ſermone ſuo metu ejus diſcuſſo, cauſam exitii miſero attulerunt. Retiarius enim in eum locum compulſo Mirmillone, & abjecto, dum jacentem ferire conatur, transjectum gladio Atterium interemit. Idem Val. Max. lib. 1. c. 7. ubi plura alia ſomnia ſequenti eventu comprobata refert. Videndus etiam Cicero in libris de Divinatione; ubi lib. 1. mirabile illud narrat de duobus Arcadibus familiaribus, qui unà iter facientes, Megaram venerunt; quorum alter ad hoſpitem ſe contulit; alter in tabernam meritoriam divertit. Is, qui in hoſpitio erat, vidit in ſomniis comitem ſuum orantem, ut ſibi cauponis inſidiis circumvento ſubveniret: poſſe enim celeri ejus accurſu, ſe imminenti periculo ſubtrahi. Quo viſu excitatus proſiluit, tabernamque, in qua is diverſabatur, petere conatus eſt. Peſtifero deinde fato ejus, humaniſſimum propoſitum, tamquam ſupervacuum, damnavit, & lectum, ac ſomnum repetiit. Tunc idem ei ſaucius oblatus obſecravit, ut qui vitæ ſuæ auxilium ferre neglexiſſet, neci ſaltem ultionem non negaret: corpus enim ſuum à caupone trucidatum, tum maximè plauſtro ferri ad portam ſtercore coopertum. Tàm conſtantibus familiaris precibus compulſus, protinus ad portam cucurrit, & plauſtrum, quod in quiete demonſtratum erat, comprehendit; cauponemque ad capitale ſupplicium perduxit.

Cùm apud lacum Regillum Aulus Poſthumius Dictator, & Tuſculanorum Dux Mamilius Octavius magnis viribus inter ſe concurrerent, ac neutra acies aliquandiù pedem referret: Caſtor, & Pollux Romanarum partium propugnatores viſi, hoſtiles copias protinus fuderunt. Valer. Max. lib. 1. c. 8.

Bello Macedonico Publius Vatinius Reatinæ Præfecturæ vir, noctu Urbem petens exiſtimavit, duos juvenes excellentis formæ albis equis reſidentes, obvios ſibi factos, nunciare, die, qui prætèrierat, Perſen Regem à Paulo captum. Quod cùm Senatui indicaſſet, tamquam majeſtatis ejus & amplitudinis vano ſermone contemptor, in carcerem conjectus: poſtquam Pauli literis, illo die Perſen captum apparuit, & cuſtodia liberatus, & inſuper agro, & vacatione donatus eſt. Caſtorem verò, & Pollucem, etiam illo tempore pro Imperio Populi Romani excubuiſſe cognitum eſt, quo apud lacum Juturnæ, ſuum, equorumque ſudorem abluiſſe viſi ſunt. Val. Max. lib. 1. c. 8. Liv. c. 11. & alii. Videntur Mahumetani hæc legiſſe.

Sunt & alia mirabilia, quæ iidem referunt Auctores. Cùm per triennium Roma peſtilentia vexata fuiſſet, inſpecti ſunt libri Sybillini à Sacerdotibus: ex quibus intellexerunt, peſtilentiam non ceſſaturam, niſi Æſculapius accerſeretur ab Epidauro. Miſſi à Senatu Legati, ab Epidauriis in Æſculapii Templum adducti ſunt. Et ecce ſerpens, qui rarò anteà viſebatur, ſed ſemper cum magno bono, & quem ut Æſculapium ipſum venerabantur; per Urbis celeberrimas partes mitibus oculis, & leni tractu labi cœpit: triduoque conſpectus, ſponte ad triremem Romanorum Legatorum perrexit, ibique in multiplicem orbem per ſummam quietem eſt convolutus. Cùm à portu ſolviſſent, ubi Antium pervenerunt, ibi anguis in ædem Æſculapii prolapſus eſt: iterumque ſeſe advehendum in triremem reſtituit, atque in ripam Tyberis egreſſis Legatis, in Inſulam, ubi Templum dicatum eſt, tranſnavit, adventuque ſuo peſtilentiam depulit.

Captis à Furio Camillo Veiis, milites Simulacrum Junonis Monetæ, ſeu Reginæ, inde in Urbem transferre juſſi ſunt. Et per jocum ab uno eorum interrogata Dea, an Romam migrare vellet: velle ſe reſpondit.

Simulacrum quoque Fortunæ Muliebris, quod eſt in Latina Via ad quartum milliarium, non ſemel, ſed bis locutum conſtitit, priùs his verbis: Ritè me Matronæ vidiſtis, ritèque dedicaſtis.

Pugnantibus Romanis cum Veientibus, & Hetruſcis, tantus terror Veientes, & Hetruſcos, qui in cornu dextero erant Romanis multò ſuperiores, ſubitò invaſit, ut omnes in fugam verſi ſint: & repentè audita eſt vox Dei Sylvani è proxima Sylva Arſia: Uno plus Hetruſci cadent. Romanus exercitus victor abibit. Et ita evenit.

Iiſdem Romanis pugnantibus contra Brutios, & Lucanos ſub C. Fabritio Lucino Conſule, & res eſſet in ancipiti: non audentibus Romanis prælium ingredi, eximiæ magnitudinis juvenis cœpit eos hortari ad fortitudinem capeſſendam. Ubi verò eos tardiores vidit, arreptis ſcalis per mediam hoſtium aciem ad contraria caſtra evaſit; & admotis, vallum conſcendit. Et cùm Brutii, Lucanique caſtra defenſuri occurriſſent, idem impulſu armorum ſuorum proſtratos, jugulandos, capiendoſque Romanis tradidit. Viginti millia cæſa, & quinque millia cum Duce capta: & viginti ac tria militaria inſignia direpta. Cùm verò ſequenti die vellet Conſul juvenem illum debito honore munerare, nunquam inventus eſt: omneſque Martem fuiſſe crediderę.

Cùm C. Caſſius Julii Cæſaris interfector in acie Philippenſi pugnaret, vidit eumdem Cæſarem à ſe occiſum humano habitu auguſtiorem, purpureo paludamento amictum, minaci vultu, & concitato equo in ſe impetum facientem. Quo aſpectu perterritus tergum hoſti dedit, dicens: Quid enim amplius agas, ſi occidiſſe parum eſt?

Combuſto Sacrario Saliorum, nihil in eo præter lituum Romuli integrum repertum eſt.

Servii Tulli Statua, cùm ædes Fortunæ conflagraſſet, inviolata permanſit.

Idem Valer. Max. refert ex Platone...... Pamphilum poſt dies decem, quàm in acie ceciderat, & biduum, poſtquam inde ſublatus fuerat, impoſitum rogo revixiſſe, ac mira quædam viſa narraſſe. Simonides cœnabat apud Scopam in Cranone Oppido Theſſaliæ. Nunciatum eſt ei, duos juvenes ad januam veniſſe, magnoperè rogantes, ut ad eos continuò prodiret. Sed egreſſus neminem reperit. Cæterùm eo momento temporis triclinium, in quo Scopas epulabatur, collapſum, & ipſum, & omnes convivas oppreſſit. Valer. loco cit. Cicero lib. 1. de Orat.

Daphidas irriſurus Oraculum Apollinis Delphici, conſuluit eum, an equum invenire poſſet, cùm omninò nullum habuiſſet. Reddita eſt vox ex Oraculo: inventurum equum; ſed ut eo deturbatus periret. Inde jocabundus rediens, incidit in Regem Attalum, quem ſæpè abſentem contumelioſis dictis laceſſiverat: ejuſque juſſu, ſaxo, cui nomen erat equus, præcipitatus periit.

Eodem modo Philippus Rex Macedonum admonitus, ut à quadrigæ violentia ſalutem ſuam cuſtodiret: toto Regno disjungi currus juſſit; eumque locum, qui Bœotia Quadriga vocatur, ſemper vitavit.

ſavit. Verùm occiſus fuit à Pauſania gladio, in cujus capulo cælata erat quadriga. Val. lib. 1. c. 8.

Tuſcia Virgo Veſtalis inceſti criminis rea, in teſtimonium ſuæ innocentiæ arrepto cribro: Veſta, inquit, ſi Sacris tuis caſtas ſemper admovi manus, effice, ut hoc hauriam ex Tyberi aquam, & in ædem tuam perferam. Et hauſit aquam cribro, atque in Templum detulit. Val. lib. 8. c. 1. Plin. lib. 28. c. 2.

Claudia Virgo Veſtalis, cùm in ſuſpicionem ſtupri veniſſet, ad comprobandam pudicitiam ſuam, fertur cingulo duxiſſe navem, quam multa hominum millia trahere nequiverunt. Val. & Plutarc.

Cornelius Tacitus lib. 4. hiſtor. c. 81. hæc habet. Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe notus, genua ejus (ideſt Veſpaſiani) advolvitur, & remedium cæcitatis expoſcens gemitu, monitu Serapidis Dei, quem dedita ſuperſtitionibus Gens ante alios colit; precabatur Principem, ut genas, & oculorum orbes dignaretur reſpergere oris excremento. Alius manu æger, eodem deo auctore, ut pede, ac veſtigio Cæſaris calcaretur, orabat. Veſpaſianus primò irridere, & aſpernari: poſtremò æſtimari à Medicis jubet, an talis cæcitas, ac debilitas ope humana ſuperabiles forent. Medici variè dixere. Huic non exeſam vim luminis, & redituram, ſi pellerentur obſtantia: illi elapſos in pravum artus: ſi ſalubris vis adhibeatur, poſſe integrari. Igitur Veſpaſianus cuncta fortunæ ſuæ patere ratus, nec quicquam ultra incredibile; læto ipſe vultu, erecta, quæ adſtabat, multitudine, juſſa exequitur. Statim converſa ad uſum manus, ac cæco reluxit dies. Utrumque, qui interfuere, nunc quoque memorant, & poſtquam nullum mendacio pretium. Idem refert Suetonius in Veſpaſiano c. 7. Cum hac tamen differentia, quod non quidem manus, ſed crus debile alteri fuerit. Ait enim: E plebe quidam luminibus orbatus; item alius debili crure, ſedentem pro Tribunali pariter adierunt, &c.

Albigerius Carthaginienſis fuit adeò divinandi peritus, ut Dæmonibus afflantibus, reſponderet quidquid egiſſet quiſque, aut omninò cogitaſſet: quod teſtatur D. Auguſtinus, qui illis ipſis vaticiniis ſe plerumque ſcribit interfuiſſe. Refert Textor in Officina.

C. Lepidus apud Plinium teſtis eſt, arbores locutas fuiſſe.

Neronis Principatu arbores ſedem mutavere.

M. Lepido, & Q. Catulo Conſulibus locutus eſt Gallus gallinaceus.

Anno, quo Nero excidit Imperio, oleæ, & prata in contrarias ſedes tranſierunt.

Paulò antequam Auguſtus Imperator factus eſt, bos in ſuburbano Romæ ad arantem locutus eſt: fruſtrà ſe urgeri: non enim frumenta, ſed homines brevi defuturos. Hæc omnia Textor in Officina.

Paulò antequam Julius Cæſar occideretur, caſu reperta eſt in antiquo ſepulcro, in quo conditus erat Capys, tabula ænea conſcripta literis, verbiſque Græcis hac ſententia: *Quandocumque oſſa Capys detecta eſſent, fore ut Julo prognatus, manu conſanguineorum necaretur, magniſque mox Italiæ cladibus vindicaretur.* Quidam etiam equorum greges, quos ipſe Cæſar in trajiciendo Rubicone flumine, conſecrarat, inventi ſunt pertinaciſſimè pabulo abſtinere, ubertimque flere. Prætereà Spurina Haruſpex monuit eumdem, ut caveret periculum, quod non ultra Martias Idus proferretur. Nocte verò ante diem cædis, Calfurnia ejus uxor imaginata eſt Maritum in gremio ſuo confodi: ac ſubitò cubiculi fores ſponte patuerunt. Hæc omnia ſcribit Suetonius Tranquillus in ejus Vita: qui etiam addit in fine hæc verba digniſſima notatu: [Percuſſorum autem ferè neque triennio quiſquam amplius ſupervixit, neque ſua morte defunctus eſt. Damnati, alius alio caſu periit: pars naufragio, pars prælio, nonnulli ſemet eodem illo pugione, quo Cæſarem violaverant, interemerunt.] Acrior vindicta ſumpta de cæde Cæſaris, quàm de injuriis Mahumeti.

Apollonius Thianæus, qui vixit ſub Domitiano Imperatore, & Pythagoricam Sectam profeſſus eſt, tot, ac tàm magna malis artibus prodigia patravit, ut per totum penè Orbem nominis ejus fama percrebuerit, & ab Alexandro, & Antonino Caracalla Imperatoribus tamquam Deus habitus ſit, Quin etiam Herocles Philoſophus, unus ex Areopagitis, ut refert Euſebius, illum Chriſto parem oſtendere conatus eſt, nec minora, quàm illum miracula feciſſe. Romam à Domitiano tamquam reus acceſſitus, coma, barbaque ad ludibrium ſpoliatus eſt. Deinde carceri incluſus, omnium fallens oculos evaſit, Epheſumque reverſus eſt. Puellam extinctam, feretroque impoſitam ſuſcitavit, auctore Philoſtrato ejus Diſcipulo, qui Magiſtri ſui res deſcripſit, ac vulgavit; quamvis illam verè mortuam fuiſſe affirmare non audeat. Anaſtaſius Nicænus lib. quæſt. 23. hæc de eo ſcribit: [Apollonii autem in hodiernum uſque diem in nonnullis locis Sacra peraguntur; alia quidem ad avertendas beſtias quadrupedes, & volucres, quæ poſſunt homines lædere: alia autem ad ſiſtendos fluxus fluminum, quæ curſu feruntur inordinato: alia autem ad avertenda illa, quæ ſunt ad perniciem & interitum hominum comparata. Non ſolùm autem in vita ejus hæc per ipſum fecerunt Dæmones: ſed etiam poſt ejus mortem ad ejus monumentum manentes, quædam fecerunt ſigna in ejus nomine ad eos decipiendos, quos Dæmon faciliè ſeducit, & pellicit ad res hujuſmodi.] Hæc Anaſtaſius. Subdit Bacchonius: [Verùm de Statua ejus operatione Dæmonum reſponſa dante, hæc ſcripta habentur apud Juſtinum lib. quæſt. 24. Dæmonis ipſius in illius ſtatua inſidentis, & homines Oraculis edendis in errorem, ut Apollonium ſicuti Deum honorarent, & colerent inducentis, os Dominus obturavit, reſponſis ejus abolitis.]

Refert etiam Philoſtratus, Dæmoniacum quemdam hominem fuiſſe ab Apollonio Magiſtro ſuo liberatum. Id quod ideò addere volui, ut conſtaret, nullum eſſe Mahumeti miraculum, cui vel ſimile, vel etiam majus, in iis, quæ Dæmones, vel per ſe, vel per malos homines operari conſueverunt, non reperiretur. Neque verò de his (ſaltem omnibus) quæ haſtenus relata ſunt, dubitari poteſt, ſicut de Mahumeti miraculis, cùm à diverſis diverſarum gentium Auctoribus, quorum alii nihil de aliis ſciebant, narrentur; neque de una, vel de altera perſona tantùm ejuſdem loci, ſed de innumeris propè diverſorum locorum hominibus referantur. Mahumeti autem miracula omnia ab uno fonte eoque lutulento profluxerunt.

Verùm objicere poterunt Mahumetani, hæc exempla oſtendere, etiam miracula, quæ à Chriſtianis pro veritate religionis ſuæ aſſerenda afferuntur, potuiſſe opera Dæmonum patrari.

Sed reſpondemus, nullam eſſe hujuſmodi objectio-

ſtionem. Nam ſi loquamur de miraculis Chriſti, & Apoſtolorum, aliorumque ante Mahumetum Sanctorum, de quorum nonnullis etiam in Alcorano fit honorifica mentio: conveniunt etiam Mahumetani vera fuiſſe miracula. Si verò ſermo ſit de iis, quæ poſt Mahumetum facta ſunt, impoſſibile eſt, ea Dæmonum opera patrata fuiſſe: primò, quia cùm ferè innumeri mortui reſuſcitati, cæci illuminati, aliique naturaliter incurabilibus morbis laborantes ſanati per omnes ferè Chriſtiani orbis regiones à diverſis Auctoribus, etiam teſtibus de viſu, referantur: & horum miraculorum veritas à Sacris Præſulibus diligentiſſimè diſcuſſa ſit, ne quid in illis falſitatis, aut mendacii insereretur: impoſſibile eſt, Dæmones in his partem ullam habuiſſe. Deinde, cùm omnia hæc per Divini nominis invocationem, & per pias preces, ac jejunia, & per rerum Sacrarum contactum, Sanctorumque invocationem, præter omnem ſuperſtitionis, vel Dæmoniacæ operæ ſuſpicionem, facta fuerint, nulla eſt ratio aſſerendi, vel credendi, ea ex Dæmonum arte, vel fraude proveniſſe. Non negamus tamen, aliqua ex his ex falſo vulgi rumore, vel ex prava imaginatione, atque indiſcreta pietate aliquando promanaſſe: ſed hæc ſtatim, vel brevi deprehenſa ſunt.

Objicient Mahumetani, etiam Mahumetum in miraculis ſuis patrandis, Divini nominis invocatione, & precibus apud Deum uſum fuiſſe.

Reſpondemus primò, non eſſe nobis certum, Mahumetum Divini nominis invocatione miracula ulla feciſſe. Quantumvis enim id Mahumetani affirment, non tamen tenemur hoc illis credere, imò multas rationes non credendi habemus, quarum præcipua eſt, quia in pluribus aliis eos mendaces invenimus. Secundò fieri quidem potuit, ut Dei Nomen invocaret, & aliquas preces ad eum dirigeret; ſed alia etiam verba ſuperſtitioſa admiſceret. Ita Malefici quoque, & Sagæ rebus, & verbis Sacris, ipſoque Dei nomine abutuntur, verbis, & rebus profanis admiſcendo, ad aliquid mirabile perpetrandum: de qua re experientia non ſinit nos dubitare. Porrò neque pauca, neque levia fundamenta habemus, hoc de Mahumeto judicandi. Primò, quia ut erat in idololatria, ac ſuperſtitione natus, & enutritus, & in ea uſque ad annum quadrageſimum adoleverat: plura etiam ex avita ſuperſtitione retinebat.

Quamobrem Philippus Guadagnolus ſuprà laudatus, in Apologia ſua ſect. 5. c. 10. auctoritate Sonnæ, & Alcorani evidenter probat, Mahumetum etiam poſtquam ſe Prophetam venditaverat, multa idololatrica exercuiſſe, & aſſeclis ſuis præcipiſſe. In libro enim Sonnæ mandat ſuis, ut proni venerentur, & oſculentur lapidem quemdam in Delubro Meccano, quem ex libro Hagar conſtat anteà fuiſſe ab Ethnicis eodem ritu oſculatum, & veneratum. Prætereà in Alcorano Sura 2. *de Vacca*, præcipit ſuis, ut orantes faciem convertant ad Fanum Meccæ, in quo Idola multa colebantur. Conveniunt etiam plerique Moslemi, Mahumetum multa alia ſuis præcepiſſe, quæ Arabum Ethnicorum propria erant, ut Feſtum, quem hodie *Bahiram* vocant; peregrinationem ad Meccam: immolationem arietis; abſtinentiam à venatione, & ab occiſione pediculorum, & pulicum per quatuor menſes ſacros in locis Meccæ; obſervantiam diei Veneris, quem illi in honorem ejuſdem Deæ celebrabant: & alia hujuſmodi. Denique certum eſt apud omnes, illum jam habitum ut Prophetam, tria Meccanorum Idola, Allatam, Alozam, & Manatam magnificis verbis extuliſſe. Cùm enim recitaret Coraſinis Suram 53. quæ inſcribitur: والنجم : *Per Stellam*, poſtquam legiſſet illa verba. افرايتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى. *Quid vobis videtur de Allata, Aloza, & Manata, quæ eſt alia tertia?* ſtatim ſubdidit: تلك الغرانيق العلاوان شفاعتهن لترتجى : *Hæ ſunt puellæ pulchræ, excelſæ, quarum interceſſio certè ſperanda eſt*. Quo audito Coraſini, valdè lætati ſunt. Refert hoc Gelaleddinus, & alii Expoſitores communiter. Sed excuſant Mahumetum, quia id evenit: بالقا الشيطان على لسانه من غير علمه به ; *quia Satanas injecit hoc in linguam ejus, abſque eo quod ſciret ipſe quid diceret*. Plura etiam dicere parabat: ſed ſtatim accurrens Gabriel admonuit eum de errore: & Deus abrogavit ea verba ex Alcorano. Cùm autem propterea magna triſtitia angeretur Mahumetus, introducitur Deus ita illum conſolari, Sur. 22. v. 50. ولا نبي الا اذا تمنى القي الشيطان في امنيته فينسخ الله ما يلقي الشيطان ثم يحكم الله اياته والله عليم حكيم: ليجعل ما يلقي الشيطان فتنة للذين في قلوبهم مرض ; *Nullus fuit Propheta, qui dum recitaret* (Divinas revelationes) *Diabolus non immitteret* (aliquid falſi) *in lectionem ejus. Sed Deus abrogabit id, quod immiſerit Diabolus: & deinde ſtabiliet Deus verba ſua: Deus enim eſt ſciens, ſapiens*. (Permittet autem hoc), *ut ponat id, quod immiſerit Diabolus, in tentationem eorum, in quorum cordibus eſt morbus*. Frivola prorſus excuſatio; ſed impudentiſſimum mendacium, quo aſſeritur, nullum Prophetam immunem fuiſſe à deceptione Satanæ in ſuis vaticiniis, ſeu revelationibus proferendis ac recitandis.

Cæterùm, Mahumetum ſuperſtitionibus addictum fuiſſe, præſertim ſacra profanis admiſcendo, ſatis patet ex Alcorano ipſo, in quo multis Suris præſcribit Characteres quoſdam ſolitarios, ac prorſus magicos, qui quid ſignificent, Mahumetani ipſi Sapientiores prorſus ignorant: & Gelaleddinus ſemper ingenuè fatetur circa hos ignorantiam ſuam, ſcribens: الله اعلم بمراده بذلك : *Deus ſolus novit, quid hi characteres ſignificent*. Prætereà ſæpè inducit in Alcorano Deum jurantem per res vanas, & ridiculas. Sura enim 68. jurat Deus: والقلم وما يسطرون : *per calamum, & per id, quod ſcribunt*. Sura 75. بيوم القيمة وبالنفس اللوامة : *Per diem Reſurrectionis, & per animam, quæ ſe reprehendit*. Sura 85. والسماء ذات البروج واليوم الموعود وشاهد والمشهود :

والشهود : *Per Cælum habens signa Zodiaci, & per diem promissum, & per testificantem, & testificatum*. Sura 86. والسماء والطارق : *Per Cælum, & Luciferum*. Sura 89. والفجر وليال عشر والشفع والوتر والليل اذا يسر : *Per Auroram, & decem noctes: Per conjunctionem, & separationem, & per noctem cùm accedit, & recedit*. Sura 90. بهذا البلد ووالد وما ولد : *Per hanc regionem* (nempe Meccam) *& per generantem, & generatum*. Sura 91. والشمس وضحيها والقمر والنهار والليل [والسماء والارض ونفس : *Per Solem, & splendorem ejus: per Lunam, & diem: per noctem, & Cælum: per terram, & animam*. Sura 95. والتين والزيتون وطور مبين وهذا البلد الامين : *Per ficum, & olivam, & Montem Synai: & hanc regionem securam*. Sura 100. والعاديات ضبحا فالموريات قدحا : *Per equos quadrupedantes, pulverem, & scintillas pedibus excitantes*. Sura 103. والعصر : *Per tempus pomeridianum*. Tædet tot juramenta inania, quæ Deo impiè tribuit, enumerare. Quis verò superstitionem in illis non agnoscat: & Mahumetum more Magorum, & Præstigiatorum, sacra cum profanis permiscere non videat?

Præterea est in Alcorano Sura 113. quæ inscribitur الفلق *Diluculum*: in qua fingit Mahumetus, ad hoc, ut liberari posset ab undecim nodis, quibus à mulierculis Judæis arte magica fuerat alligatus, præcipi sibi à Deo hanc precatiunculam.

قل اعوذ برب الفلق من شر ما خلق ومن شر غاسق اذا وقب ومن شر النافثات في العقد ومن شر حاسد اذا حسد : *Dic: Confugio ad auxilium Domini Auroræ: à malo, quod creavit: & à malo Hyadum occidentium* (alii explicant *à malo Lunæ latentis*: alii *à malo noctis tenebricosæ*: alii aliter) *& à malo mulierum insufflantium in nodos: & à malo invidi, quando invidet*. Nonne omnia ferè hæc verba fœtent superstitionem? & tamen audet Auctorem illius facere Deum.

Refert etiam Albocharius par. 30. Tradit. Alcoranic. hanc historiolam: حدثنا عبد العزيز بن عبد الله قال حدثني مالك عن سعيد بن ابي سعيد المقبري عن ابي هريرة عن النبي صلعم قال اذا جاء احدكم فراشه فلينفضه بصنفة ثوبه ثلث مرات وليقل باسمك ربي وضعت جنبي وبك ارفعه ان امسكت نفسي فاغفر لها وان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادك الصالحين :

Narravit nobis Abdalaziz filius Abdallah, dicens: Narravit mihi Malec, se audivisse Said filium Abusaid Moctaberini, dicentem, se audivisse ab Abohoreira, qui audierat Mahumetum dicentem: Cùm venerit aliquis vestrum ad cubile suum causa quiescendi in illo, excutiat illud tribus vicibus extremitate pallii sui, dicens: In nomine tuo, Domine mi, depono latus meum, & per te elevabo illud. Si acceperis animam meam, parce illi, & si dimiseris eam, custodi illam, sicut custodire soles servos tuos probos. Vides hìc pietatem superstitioni, & verba bona actioni vanæ, & ridiculæ adjuncta. Hoc idem in aliquibus ex superiùs relatis miraculis manifestè apparet: veluti cùm præcepit ei, qui in Alcorani lectione à Satana infestabatur, ut expueret tribus vicibus à parte sinistra. Ipsa etiam qualitas miraculorum superstitionem, ut plurimum, præsefert. Similia quippe sunt iis, quæ per artem magicam fieri consueverunt: cujusmodi sunt, arborum deambulatio, voces lapidum, loquela brutorum, &c. quæ ut vidimus, nullum alium habebant scopum, nisi ostentationem, jactantiam, & vanitatem.

Postremò verissimè affirmare possumus, Deum illum, quem Mahumetus invocabat, non fuisse Verum Deum, sed figmentum quoddam, & quasi Idolum, quod ipse sibi componebat: neque de eo, ut de Deo Vero sentiebat. Ita de Antichristo scribit Daniel Propheta cap. 11. *Et Deum patrum suorum non reputabit: & erit in concupiscentiis fœminarum, nec quemquam deorum curabit: quia adversum universa consurget. Deum autem Maozim in loco suo venerabitur: & Deum, quem ignoraverunt Patres ejus, colet auro, & argento, & lapide pretioso, rebusque pretiosis. Et faciet, ut muniat Maozim cum deo alieno, quem cognovit*. Agnosce, Lector, in Mahumeto Antichristi imaginem; hic enim quamvis nullum deorum curavit, imò πολυθεΐαν, i. plurium Deorum cultum, semper damnaverit, non tamen Deum patrum suorum, nempe Deum Verum, reputavit, seu, ut habetur in fonte Hebraico יָבִין *intellexit*, idest benè, ritèque cognovit: sed Deum quemdam fictitium in loco suo, idest in Mecca veneratus est. Neque ab re est, quòd Deus ille Antichristi vocetur מָעֻזִּים *Maozim*, idest, *Fortitudines, vel Fortis*: nam Mahumetus etiam in Alcorano sæpissimè eodem nomine vocat deum suum, العزيز *Alaziz*, idest *Fortem*: & prætereà, ut superiùs vidimus, magnificè extulit deum, seu Idolum quoddam Meccanorum, nomine العزى *Alozza*, ejusdem significationis, nempe *Fortem*. Eumdem porrò Deum, quem coluit Mahumetus, colunt hodiè omnes Mahumetani: nempe, deum præditum membris corporeis, veris, & realibus, licet ab humanis dissimilibus:

bus: qui non sit ubique, sed uno tantùm, certoque loco detineatur, & concludatur: qui non intellectu, sed corporeis oculis videatur: qui cogat homines ad peccandum, qui unam tantùm personam habeat. Hic porrò numquam dici poterit Verus Deus, sed phantasma quoddam, vel Idolum à Mahumeto confictum, etiamsi de illo magnifica, & admiranda prædicet in suo Alcorano. Talem D. Augustinus lib. 4. Conf. cap. 7. sibi formaverat Deum, antequam veritatem Christianæ Fidei agnosceret: dum loquens cum ipso Deo scribit: *Non eras mihi aliquid solidum & firmum, cùm de te cogitabam: non enim tu eras, sed vanum phantasma; & error meus erat Deus meus.* Quare non mirum si in hujus Mahumetici dei nomine, apparens aliquod miraculum Dæmon operaretur. Sed re vera nullum operatus est.

CAPUT UNDECIMUM.

De miraculo Alcorani.

Mahumeti miraculorum maximum esse Alcoranum, communis est Doctorum Moslemorum sententia. Imò cætera ejus miracula præ hoc parvi, vel nihili faciunt. Omnes Alcorani periodos vocant اىات, *signa*, vel *miracula*: quasi tot miracula contineat, quot periodos: quamvis, ut superiùs vidimus, multò plura miracula, quàm periodos in Alcorano contineri quidam affirment.

Primò quidem Mahumetus ipse Sura 29. العنكبوت *Aranea* v. 50. postulantibus Meccanis aliquod miraculum, jubetur à Deo respondere, vel potiùs ipse Deus respondet: اولم يكفهم انا انزلنا عليك الكتاب يتلى عليهم: *An nondum satis fuit illis, quod demiserimus ad te Librum, qui legitur illis?* nempe Alcoranum. Ubi Gelaleddinus ita scribit: فهو اية مستمرة لا انقضاء لها بخلاف ما ذكر من الايات كناقة صالح وعصا موسى ومايدة عيسى: *Ipse enim Alcoranus est miraculum stabile, ac permanens, quod non habet finem, ex opposito aliorum miraculorum, quæ referuntur, cujusmodi est Camela Salehi, Virga Moysi, & Mensa Jesu.* Et Sura 59. الحشر: *Congregatio*, v. 21. ita fingitur loqui Deus: لو انزلنا هذا القران على جبل لرايته خاشعا متصدعا من خشية الله: *Si demisissemus hunc Alcoranum super aliquem montem; certè vidisses eum sese humiliantem, & scindentem ex timore Dei.* Algazelus autem ita de eo magnificè loquitur: هو المعجزة الكبرى الباقية بين الخلق وليست لنبي معجزة باقية سواه اذ تحدى بها رسول الله بلغاء العرب وفصحاءها وجزيرة العرب يوميذ مملوة بالاف منهم والفصاحة صنعتهم وبها منافستهم ومباهاتهم وكان ينادي بين اظهرهم ان ياتوا بمثله او بعشر سور مثله او بسورة من مثله ان شكوا فيه وقال تعالى لين اجتمعت الانس والجن على ان ياتوا بمثل هذا القران لا ياتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا: *Ipse Alcoranus est miraculum maximum perseverans inter creaturas. Nullus autem Propheta fecit miraculum perseverans, præter Mahumetum, cùm provocaverit per Alcoranum disertissimos, & eloquentissimos Arabum, quibus eo tempore erat plena Arabia: & eloquentia erat ars, & professio eorum; & in ea erat æmulatio, & concertatio eorum ad gloriam assequendam. Ipse verò invitabat præstantissimos eorum, ut facerent Alcoranum talem, qualis erat suus: aut decem Suras, vel saltem unicam Suram similem Suris illius, si dubitarent de eo. Et dixit Altissimus: Si congregarentur homines, & dæmones, ut facerent Alcoranum huic similem, nullo modo efficere possent, quantumvis sese invicem adjuvarent.* Auget miraculum idem Algazelus, quòd وهو ذلك جميع الله اتاه رجل امي لم يمارس العلم ولم يطالع الكتب ولم يسافر قط في طلب علم ولم يزل بين اظهر الجهال من الاعراب يتيما ضعيفا مستضعفا: *Deus concessit illi hoc totum, cùm esset homo idiota, qui sese nunquam scientiis exercuerat, nec studuerat libris, nec itinera susceperat ad scientias exquirendas; sed semper versatus fuerat inter ignarissimos Arabum agrestium orphanus, imbecillis, ac neglectus.*

Ahmed filius Abdolhalim, pag. mihi 320. & Auctor libri *De Signis Directionis* in Vita Mahumeti, longissimam texunt dissertationem ad confirmandum hoc tàm grande, ac novum Alcorani miraculum.

Possem unico verbo omnibus Moslemorum Doctorum in hac re argumentis satisfacere, respondendo id, quod responsum fuit cuidam Thrasoni, qui se Rhodi saltum saltasse jactabat, quem nullus alius ejus loci æquare potuisset; seque ejus rei testes ibidem habere sanctè jurabat: nimirum: ἰδὲ Ῥόδος, ἰδὲ καὶ πήδημα: *En Rhodus, en & saltus.* Habemus præ manibus plurimos Alcorani codices Arabicè ab ipsis Arabibus, aliisque Mahumetanis scriptos: nihil in illis mutavere, vel corrupère Christiani; optimè inter se conveniunt: nullumque inter eos discrimen, nisi levis momenti. Ego sanè à capite ad calcem totum legi, ac multoties relegi: atque, ut meliùs intelligerem, adhibui præcipuorum Doctorum Moslemorum glossas, & commentaria: & neque in unica Sura, neque in decem, neque in omnibus miraculum ullum, vel umbram miraculi, potui reperire: imò plures ineptias, nugas, fabulas, errores, mendacia in-

veni. Poſſum itaque dicere: *En Alcoranus*, non autem: *en & miraculum*. Verùm ut ad ſingula Moslemorum argumenta reſpondeam, hic eadem breviter recenſebo.

Primum igitur argumentum, quo Moslemi Alcorani miraculum ſe probare exiſtimant, & plura ſimul argumenta complectitur, eſt hujuſmodi. Mahumetus ſæpiùs ad ſcribendum, vel proferendum Alcoranum ſimilem ſuo; vel decem, aut etiam Suram unicam illius imitandam Meccanos provocavit. Ut hoc facerent, neceſſitas eos cogebat: agebatur enim de Religione, Regno, bonis, vita, & ſalute ipſorum. Porrò Meccani erant eloquentiæ, & præſertim poeticæ maximè addicti, propriæque gloriæ, & exiſtimationis ſtudioſi. Patet igitur, eos vel non potuiſſe facere aliquid ſimile: vel ne facerent, divinitùs impeditos fuiſſe. Utrumque verò eſt magnum miraculum. Quòd autem non fecerint, patet: quia ſi feciſſent, opus eorum ad manus noſtras deveniſſet: quemadmodum multa opera levioris momenti ab aliis conſcripta devenere.

Reſpondeo primò; miraculum nullum cenſendum eſſe, quòd in aliqua Urbe, vel gente quiſpiam opus tale conſcribat, ut nemo in ea reperiatur, qui aliquid æquale, vel ſimile efficere poſſit; niſi fortè illud idem imitando, vel res eaſdem aut ſimiles, eodem, vel alio idiomate, iiſdemque verbis, modiſque dicendi, cum modica mutatione tractando. Quo pacto ſtultiſſimè affirmaretur, non poſſe aliquid Alcorano ſimile fieri. Quis enim vel Ariſtotelem, vel Homerum, vel Demoſthenem, vel Tullium, ſive argumenti dignitate, ſive ſtyli, facundiæque ubertate, & venuſtate adæquavit, niſi fortè eadem, aut ſimilia ſcribendo illis, quæ ipſi ſcripſerunt, vel iiſdem vocibus utendo, quibus ipſi uſi ſunt? Videtur natura, ingenia quædam ſingularia inſtar Phœnicis efformaſſe, atque ad opera quædam componenda deſtinaſſe, quæ alii quantumvis doctiſſimi, fruſtrà conentur æmulari. Hoc verò non in re literaria tantùm, ſed in Sculptura, & in Pictura, & in aliis facultatibus ſæpè contingit. Quamobrem de Pindaro Poeta Græco ſcripſit noſter Latinus (Horatius Carm. lib. 4. Ode 1.)

Pindarum quiſquis ſtudet æmulari,
Jule ceratis ope Dædalæa,
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina Ponto.

Reſpondeo ſecundò, non conſtare omninò, utrum Meccani aliquid Alcorano ſimile, vel æquale, vel etiam melius ſcripſerint. Nec valet argumentum: Si ſcripſiſſent, ad manus noſtras opus deveniſſet, ſicut opera levioris momenti devenere. Quot enim doctiſſimorum Virorum Opera perierunt, cùm tamen multa ignobiliorum ſuperſint? Proferant Mahumetani aliquem ex tot illis libris, quos à Deo, Adam, Noe, Seth, Enoch, Abraham accepiſſe pronunciant. Certè iſtos omnes periiſſe fateantur, neceſſe eſt. Salomonis, & aliorum Prophetarum plures libri, quos ab iiſdem ſcriptos fuiſſe paginæ ſacræ teſtantur, nuſquam hodie reperiuntur. Ne quid dicam de vulgatiſſimis olim aliorum Auctorum operibus, quæ penitus interiere. Cicero, & Hortenſius diſertiſſimi erant in Romana Republica Oratores. Prioris pleraque ſuperſunt: nonnulla tamen deſiderantur. Secundi nihil, vel aliquod tantùm fragmentum invenitur. Titi Livii celeberrimi Hiſtoriographi, nonnullæ Romanarum hiſtoriarum Decades adhuc exiſtunt: alias tempus intercepit. Quare non mirum, ſi Alcoranus à Mahumeto vulgatus hodie ſuperſit: Meccanorum verò, ſi quem ſcripſerunt, interierit: præſertim quia cùm Mahumetani prævaluiſſent, & Meccanos oppreſſiſſent: probabile eſt, etiam Alcoranum à Meccanis ſcriptum, ab illis, utpote Alcorano ſuo perniciosum, interceptum, abolitumque fuiſſe.

Reſpondeo tertiò: falſum eſſe, Meccanos adeò eloquentes, doctos, & eruditos fuiſſe, quemadmodum Auctores iſti confingunt. Imò Alcoranus ipſe non ſemel vocat eos antonomaſticè: الاميين *Idiotas*: ideſt legendi ſcribendique ignaros. Ita enim habemus Sura 62. الجمعة *Conventus*. v. 2. هو الذي بعث في الاميين رسولاً منهم يتلو عليهم اياته: *Ipſe eſt, qui ſuſcitavit inter Idiotas Legatum ex ipſis, qui legeret eis ſigna ſua*. Et Sura 3. ال عمران *Familiam Amran*. v. 73. Judæi, & Chriſtiani vocant Meccanos per Antonomaſian *Idiotas*, dicentes: ليس علينا في الاميين سبيل *Non eſt nobis impoſita lex pro idiotis*. Et notandum eſt non ſolos Meccanos, ſed omnes Arabes per hæc Alcorani verba deſignari. Ita Gelal. Sura 62. verſ. 2. الاميين العرب والامي من لا يكتب ولا يقرء كتاباً: *Idiotæ ſunt Arabes: & Idiota eſt qui neſcit ſcribere, neque ſcripturam legere*. Teſtis eſt Auctor quidam celeberrimus apud Mahumetanos, nomine احمد بن محمد بن خلكان *Ahmed filius Mohammed filii Chalcans* cùm jam vulgari cœpiſſet Alcoranus, non repertum fuiſſe in univerſa regione Jemanitide, ſive Arabiæ Felicis, qui Arabicè legendi, vel ſcribendi peritus eſſet. Refert hoc Eduardus Pocockius, nam ego Auctorem ipſum in fonte non vidi. Princeps inter Alcorani Expoſitores Zamchaſcerius, in eadem Sura 62. ita ſcribit: الامي منسوب الي امة العرب لانهم كانوا لا يكتبون ولايقرون من بين الامم: *Idiota refertur ad Arabes, quia ipſi nec ſcribere, nec legere norant inter gentes*. Sciaher Settanius idem teſtatur الفرقتان المتقابلتان قبل المبعث هم اهل الكتاب والاميون والامي من لا يعرف الكتبة فكانت اليهود والنصاري بالمدينة والاميون بمكة: *Duæ Sectæ, ſeu Gentes inter ſe oppoſitæ erant, antequam mitteretur Mahumetus: Scripturales, & Idiotæ (Idiota autem eſt, qui ſcripturam ignorat): Erant porrò Judæi, & Chriſtiani in Medina: Idiotæ autem in Mecca*. Adſtipulatur Naſer filius Abul-Mocarem, Auctor libri المغرب his verbis: الامي في اللغة منسوب الي امة العرب وهي لم تكن

تكن تكتب ولا تقراء فاستعير لكل من لا يعرف الكتابة ولا القراة : *Idiota ex vi idiomatis refertur ad gentem Arabum: quæ legere, & scribere nesciebat. Translata autem fuit hæc vox ad omnes, qui legendi, ac scribendi sunt ignari.* Asserunt quidam, Arabes cum hac tota sua crassitie, & inscitia literarum, fuisse tamen deditos poesi; nimirum efferendis sensibus suis per sententias rhythmicas, sine ulla tamen certa lege syllabarum: quemadmodum rustici nostri, ac pastores in agris, vel cæci in triviis non rarò consueverunt. Hinc Auctor Ebno-Phares relatus à Gelaleddino Sajutiensi, scribit: لم يكن لاوايل العرب الشعر الا الابيات يقولها الرجل في حاجته : *Non erat Arabibus primis alia poesis, quàm versus, quos quisque proferebat, cùm sibi opus esset.* Hujus farinæ est etiam Alcoranus, ut quilibet videre potest.

Respondeo quartò: quamvis daremus, Meccanos eloquentissimos, eruditissimos, ac doctissimos fuisse: cùm tamen essent homines prudentes, & graves, & Mahumetum fatuum, ac nebulonem existimarent: Alcoranum verò, scripturam vel ineptam, & stultam; vel magicam, ac superstitiosam crederent (quæ omnia ex ipsis Alcorani verbis manifestè patent) homini fanatico, ac sycophantæ, ejusque libro, respondere dedignati sunt: & armis, ac fustibus, non calamo, & scriptura Mahumetum, ejusque congerrones, tamquam pestem, ex urbe sua ejecerunt, ut constat ex ipsis Moslemorum historiis. Cùm verò Mahumetus extorris in Medinam confugisset, gentem illam lenociniis, ac fallaciis traxit in partes suas: itaque Medinensium viribus roboratus, Meccanos devicit, & oppressit. Tum verò nihil illis proderat Alcorano respondere: sed neque ausi fuissent id facere, quamvis ille requisisset.

Respondeo quintò: multos Arabes post Mahumeti excessum, opera plura Alcorano eloquentiora, & meliora conscripsisse. Hoc tamen Mahumetani negabunt, ne videantur Prophetæ suo mendacis notam inurere. Verùm non Mahumetani proprio affectu excæcati, sed viri docti, judiciique purgati, debent hoc dijudicare. Colitur à Moslemis, tamquam Divus, شيخ عمر ابن فارت *Doctor Omar filius Phareth*, homo Ægyptius; qui cùm esset omnis literaturæ expers, non secus, ac Mahumetus, à malo dæmone arreptus, sæpè sæpiùs repente in terram corruebat, diversissima de diversissimis cum clamore enuncians; & majori elegantia, meliorique ordine, quàm Mahumetus, sententias suas proferebat. Habuit eorum, quæ effutiebat, sedulos Amanuenses, qui ex his, quæ sexaginta annorum spatio protulerat, librum composuere Alcorano majorem, & elegantiorem, quem inscripserunt, ديوان شيخ عمر بن فارت, *Divan*, (seu Dialogum) *Doctoris Omar filii Phareth*. Refert hoc Eruditissimus Vir Petrus Bedic Nobilis Persarmenus in suo Opere, quod inscripsit Persicè: جهل ستون *Cehil Sutun*: ideſt *Quadraginta Columnarum*, art. 9.

Alterum argumentum, pro asserendo Alcorani miraculo, est, quòd cùm Meccani essent tàm docti, & eloquentes, Mahumetus verò homo idiota, & semper inter rusticos versatus; opus tamen tàm rarum, atque admirabile ediderit, cui nihil Meccani simile, ne dum æquale facere potuerint.

Sed facilè respondetur: Primò negando hoc opus, tàm rarum & admirabile esse, ut Moslemi jactant. Deinde, multos idiotas, ac legendi, scribendique prorsus ignaros, eo judicio, ingenio, prudentiaque naturaliter pollere, ut ore tenus, ex eo quod ab aliis audierunt, vel per se ipsos meditati sunt, sciant alicujus Scriptoris adjumento, conceptus suos optimè explicare: quod in quibusdam etiam cæcis evenisse compertum est. Porrò Mahumetum, mortalium omnium prudentissimum, sapientissimum, ac perspicacissimum fuisse, ipse Ahmed, & Mahumetani, ut aliàs vidimus, plenis buccis crepant: qua in re sibi manifestè contradicunt. Alii tamen asserunt (licet id Moslemi inficientur) Alcoranum non à Mahumeto, sed à Sergio Monacho Nestoriano concinnatum fuisse: vel ab aliquibus Christianis, ac Judæis Mahumetum pravè edoctum, ea, quæ in Alcorano continentur, alicui ex suis sparsim confusèque dictasse; quæ deinde ab Abubacro in unum volumen diffutim, ac sine ullo ordine congesta sunt. Et hoc videtur magis verum. Nec aberraret, ut opinor, qui assereret, Genium aliquem malum sese pro Gabriele venditantem, ea, quæ sunt in Alcorano, Mahumeto suggessisse. Certè stylus Alcorani simillimus est illi, quo utuntur dæmones, dum per energumenos, vel alio modo loquuntur. Verùm de hoc magis ex professo proprio in loco tractabo. Videntur tamen mihi Arabes in eo, quod faciunt Mahumetum ita idiotam, etiam ex alio capite ab eo, quod modò dixi, sibi contradicere. Nam si Meccani erant eloquentissimi, & elegantiæ poeticæ studiosissimi; cùm Mahumetus esset non solùm Meccanus, sed Corasinus, & Hascemita, nimirum ex nobilissima Meccanorum familia, in qua consequenter magis quàm in aliis florere par erat eloquentiam, ac sapientiam: non est probabile, illum adeò idiotam fuisse, saltem ex eo quòd inter doctissimos versaretur. Licet enim patrem amiserit adhuc trimulus: attamen usque ad annum octavum mansit sub tutela & cura avi sui Abdalmotallebi: quo mortuo, suscepit eum in tutelam patruus ejus Abutalebus, qui quandiu vixit, ut scribit Auctor libri *De Signis Directionis*, honoravit, defendit, & adjuvit eum. Vixit autem Abutalebus usque ad quadragesimum sextum annum vitæ Mahumeti. Hic autem anno vigesimo quinto ætatis suæ accepit in uxorem Chadigen viduam primariæ nobilitatis, atque opulentissimam. Quare cùm esset tantæ fœminæ maritus, quam Scriptores Moslemi vocant سيدة العرب *Dominam Arabum*, & quæ habebat amplissima prædia, & lucrosissima negotia per Syriam: ridiculum est credere id, quod refert idem Auctor c. 3. Sect. 1. ex auctoritate Aly filii Abrahæ, filii Hascemi: nimirum Mahumetum post trigesimum septimum ætatis annum, quando ad munus Propheticum vocatus fuit, consuevisse commorari in pascendis gregibus patrui sui Abutalebi in locis desertis: vel, ut suprà scripsit Ahmed, illum in rusticos Arabes assiduè versatum fuisse. Porrò si Mahumetus asinus, vel stipes fuisset; nihilominus tanto tempore inter nobilissimos, eloquentissimos, ac sapientissimos Arabum versatus, aliquid certè eruditionis hausisset. Et quis credat, Chadigen, tantam fœminam, tantarumque facultatum

Domi-

Dominam, habuisse primò procuratorem, posteà maritum hominem tàm stupidum, & ignarum? Verùm hæc obiter, & per transennam tetigisse sufficiat. Veniamus jam ad alia, quæ pro Alcorani miraculo afferendo Moslemi producunt: pro quo,

Tertium erat argumentum, elegantia, quæ sita est in verbis selectis, pulchroque ordine, ac dispositione eorumdem verborum ad sententias formandas.

Verùm hoc argumentum claudicat utroque pede. Primò enim falsum est, hujusmodi elegantiam in Alcorano reperiri. Deinde, etiam si eam concederemus, nihil tamen divini, aut miraculosi ex hac illi esset tribuendum. Imò hoc ipsum ostenderet, illum non esse à Deo. Spiritus enim Dei, qui in Prophetis locutus est, debet semper esse sibi constans, & uniformis. Porrò neque in Pentateucho, neque in Euangelio fucum ullum inanis elegantiæ, aut ullum verborum lenocinium invenimus: sed solidas, verasque sententias, communibus verbis, simplicique stylo nobis proponi à Spiritu Sancto videmus. Neque negari potest, quin Demosthenis, Tullii, Platonis, Senecæ, multorumque aliorum Ethnicorum Scriptorum eloquentia, facundia, ornatusque dicendi, major appareat, quàm Pentateuchi, & Euangelii. Verùm, ut scribit S. Paulus de se, Epist. 1. ad Cor. c. 1. *Misit me Christus euangelizare, non in sapientia verbi, ut non evacuetur Crux Christi.* Et c. 2. *Et ego cùm venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sapientiæ.* Et paulò post: *Et sermo meus & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione virtutis.* S. Augustinus lib. 6. Confess. c. 5. loquens de Sacra Scriptura ait: *Verbis apertissimis, & humillimo genere loquendi se cunctis præbens, & exercens intentionem eorum, qui non sunt leves corde, ut exciperet omnes populari sinu.*

Sed non nisi falsò, & Thrasonicè, Mahumetus, & Mahumetani hanc tantam Alcorano elegantiam, & venustatem attribuunt. Quicumque Arabicæ linguæ sunt peritiores, rident, ac derident insanam hanc Alcoranicæ elegantiæ jactantiam. Mihi sanè nihil in illo apparet, quod venustatem aliquam possint cordati homines existimare; nisi fluxus quidam in fine sententiæ desinentis in rhythmum, more carminum Etruscorum, seu versuum, quos Leoninos appellant, sine ulla tamen certa regula metri. In quo non solùm à nostris Poetis, præsertim Etruscis, verùm etiam ab ipsis Arabibus, qui metro deinde scripserunt, longè superatur. Libet hic exemplum apponere ex Sura, quæ cæteris videtur esse venustior, & elegantior, & est nonagesima in Alcorano, cui titulus سورة الشمس *Sura Solis*: continetque quindecim versus. Ponam primò verba ipsa Arabica: deinde eadem exprimam characteribus latinis, quantum fieri poterit. Postremò latinam interpretationem subjiciam.

سورة الشمس.

والشمس وضحيها
والقمر اذا تليها
والنهار اذا جليها
والليل اذا يغشيها
والسماء وما بنيها
والارض وما طحيها
ونفس وما سويها
فالهمها فجورها وتقويها
قد افلح من زكيها
وقد خاب من دسيها
كذبت ثمود بطغويها
اذا انبعث اشقيها
فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقيها
فكذبوه فعقروها فدمدم عليهم ربهم بذنبهم فسويها
ولا يخاف عقبيها

Sùrato-Sciàmsi.

Và-Sciàmsi, và-dhohàha:
Vàl-Kàmari edà talàha
Vàn-nahàri edà giallàha
Val-làili edà jagsciàhà
Vas-Samài, và ma banàha
Val-àrdhi, và ma tahàha
Và nàffin, và mà sauuàha
Fa àlhama-ha fogiùraha, và tàquaha
Càd àflaha màn Zaccàha
Và càd chàba màn dassàha
Càddabat Thamùdo be taghvàha
Edà enbàatha asckàha
Fa càla làhom rasùlo-lahi: Nàcato-làhi, và socàha
Fa caddabùho, fa acarùha, fa-damdama alàihim ràbbohom bè dànbihim, fà sauuàha
Va la jachàfo ocbàha.

Sura Solis.

Per Solem, & splendorem ejus:
Per Lunam, cùm subsequitur eum:
Per diem, cùm sublimiorem ostendit eum:
Per noctem, cùm occultat eum:
Per Cælum, & qui fabricavit illud:
Per Terram, & qui expandit eam:
Per Animam, & qui adæquavit eam:
Et inspiravit illi iniquitatem ejus, & pietatem ejus.
Jam felix est, qui purificavit eam:

Et

Et jam miserrimus est, qui corrupit eam:
Non crediderunt Themudæi ob superbiam suam:
Cùm prosiliisset pauperrimus eorum:
Dixit eis Legatus Dei: Camela Dei, & potus ejus:
Et mendacii arguerunt eum: & peremerunt eam: & ruinam misit super eos Dominus eorum ob peccatum ipsorum, & æquales fecit eos:
Et non timebit retributionem eorum.

Quid hìc, quæso, elegantiæ, quid gravitatis, vel majestatis styli, quod nullus mortalium æquare possit, & ne quidem imitari? Quid hìc miraculi? Quid divinum, vel humano superius? Et quidem hæc inter omnes Alcorani Suras videtur excellentissima.

Admoneo tamen hìc Lectorem, non solùm Christianos Arabicæ linguæ peritos, sed etiam Mahumetanos sapientiores, ac prudentiores agnovisse, & confessos fuisse hanc Alcoranicæ elegantiæ vanitatem. Nam Ismael filius Aly in sua historia, cap. في أمة المسلمين *De gente Moslemorum*, inter alias Sapientium Moslemorum Sectas, seu scholas, enumerat eam, quæ inter ipsos fuit celeberrima, & dicebatur المردارية *Merdariensium*: de quibus ita scribit: المردارية اصحاب عيسى بن صبيح المكني بابي موسى الملقب بالمردار ويسمى راهب المعتزلة لانه تزهد وانفرد عن اصحابه بمسائل قبيحة جدا منها ان الناس قادرون على مثل هذا القران فصاحة ونظما وبلاغة وهو الذي بالغ في القول بخلق القران:

Merdarienses sunt sectatores Isæ filii Sobeihi, qui cognominatus fuit Abu-Musa; & ipse Isa cognominatus fuit Almerdar: & appellabatur Monachus Motazelitarum: religiosam quippe vitam amplexus est: & divisit sese à suis: tenuitque propositiones admodum absurdas, ex quibus una fuit, quòd homines possent facere librum similem Alcorano in eloquentia, textura sermonis, & elegantia. Et eò processit, ut assereret, Alcoranum esse creatum. Idem ferè habet insignis Auctor Arabs, quem licet Christianum, Mahumetani ipsi magni faciunt, Gregorius Abul Phargius in historia Arabum, ita scribens. ومن المعتزلة ايضا عيسى الملقب بالمردار بالغ بالقول بخلق القران وان العرب كانوا قادرين على مثله فصاحة وبلاغة لولا منعوا عن الاهتمام به:

Fuit etiam inter Motazelitas Isa cognominatus Almerdar, qui ausus est asserere, Alcoranum esse creatum: & Arabes potuisse efficere librum similem illi in eloquentia, & elegantia, nisi impediti fuissent, ne in id animum intenderent. Auctor libri شرح المواقف *Declaratio Stationum*, asserit, sententiam hujus Doctoris fuisse, non solùm Arabes potuisse facere aliquid simile Alcorano, sed etiam احسن منه *aliquid melius, & pulchrius illo*. Addit Sciaher Settanius: ابطاله اعجاز القران من جهة الفصاحة والبلاغة :*illum monstrasse, vanum esse miraculum in Alcorano, quoad eloquentiam, & elegantiam illius*. Neque solùm Almerdar, sed etiam alius Doctor nomine النظام *Alnodhan*, ut refert idem Sciaher Settanius, asserebat, miraculum in Alcorano esse tantummodò من حيث الاخبار عن الامور الماضية والآتية ومن جهة صرف الدواعي عن المعارضة ومنع العرب عن الاهتمام به جبرا وتعجيزا اذا لو خلاهم لكانوا قادرين على ان ياتوا بسورة من مثله بلاغة وفصاحة ونظما : *ex parte narrationum de rebus præteritis, & futuris: & ex eo, quòd Deus averterit Arabes provocatos ad respondendum, ne id facerent, neque animum ad hoc intenderent ex superbia, vel imbecillitate. Nam si Deus sivisset illos, certè poterant facere Suram similem Alcoranicæ in elegantia, eloquentia, & venustate ordinis.* Sed hoc erat probandum: nempe Meccanos divinitùs impeditos fuisse, ne id facerent. Sufficit tamen, quòd facere potuerint, ad Alcorani mendacium demonstrandum.

Noto hìc obiter, magnum esse apud Moslemos scelus, ac piaculum, credere, aut asserere, Alcoranum fuisse creatum. Teste enim superiùs laudato Auctore *Declarationis Stationum*, dixit ipse Mahumetus: من قال القران مخلوق فهو كافر : *Si quis dixerit, Alcoranum esse creatum, inter infideles reputator.* Nec sentiunt miseri, nihil posse esse increatum, quod non sit Deus. Sed Almerdar nihili Prophetæ sui anathema faciens, & veluti mulus adversus mulum recalcitrans, pronunciavit audacter: كفر من قال بقدمه : *Qui dixerit, Alcoranum esse increatum, seu æternum, inter infideles censetor.* Ita refert Sciaher Settanius. Hæc autem disceptatio de Alcorano creato, sive increato, peperit Mahumetanis magnas turbas, & immensas cædes: atque innumeri pro alterutra parte interfecti sunt: & vix tandem à Chalipha, seu Imperatore Motavackelo sedata est: hic enim voluit, liberam esse unicuique suam sententiam. Magis ridicula fuit opinio de Alcorano cujusdam Doctoris, nomine الجاحظ *Algiahedh*, qui fuit princeps Sectæ الجاحظية *Algiahedhitarum*; nempè, ان القران جسد يجوز ان ينقلب مرة رجلا ومرة حيوانا : *Alcoranum esse corpus, quod converti possit aliquando in hominem, aliquando in bestiam.* Saniùs loquutus fuisset, si in bestiam tantùm converti posse pronunciasset. Sed pergo ad reliqua.

Quartum pro Alcorani miraculo asserendo argumentum deducunt Moslemi ex rebus ipsis, quæ in eo tractantur. Hoc autem infirmius est eo, quod ab illius elegantia, stylique & ordinis venustate deducitur. Nam, ut superiùs dixi, & quilibet per se, Alcoranum legendo, recognoscere potest, pleraque in eo nugæ sunt, & fabulæ Thalmudicæ: multa etiam mendacia continet contra Sacrarum Scripturarum historias: prætereà plures hæreses ac blasphemias contra Christianam fidem. Magna pars pertinet ad superstitiosos ritus, & politicas leges Mahumetanorum, & præcipuè ad bella gerenda, quæ sunt ferè unicus scopus Alcorani. Habet aliquot documenta moralia, sed nullo modo cum iis comparanda, quæ, non dico in sacris Literis, sed in Ethnicis Philosophis,

phis, Seneca, Epicteto, Platone, & aliis hujusmodi continentur. Quædam denique tractat ad Theologiam, virtutesque theologicas spectantia: sed omnia ferè fabulis, nugis, & erroribus admiscet; præsertim ubi de supremo Judicio, de Gehenna, ac de Paradiso pertractat. Quidquid verò sani, & laudabilis in eo reperitur, uberiùs sine comparatione, elegantiùs, & efficaciùs à Sacris Literis, & à Christianis Doctoribus habetur. In hoc probando non immoror, quia Alcoranus ipse satis probat.

Concludo igitur, Mahumetum miracula nulla vera fecisse: nam ea, quæ illi tribuunt Moslemi, ipsemet in Alcorano manifestè negat. Quòd si etiam ea fecisset, cùm tamen omnia, ut vidimus, naturæ saltem Angelicæ vires non excedant; & pleraque præstigium præseferant, nullo modo miraculi veri nomen merentur.

Sed si Moslemi obstinatè contendant, Pseudoprophetam suum vera miracula fecisse; quamvis nos ea non concedamus: respondebimus tamen, etiam ex ipsorum confessione, Christum multò plura, & majora miracula, & quidem vera, fecisse. Nam Mahumetus mortuos nullos suscitavit: nec Mensam de Cœlo descendere fecit; nec mari, tempestatibusque imperavit; nec quinquaginta millia morbosorum die una sanavit: imò qui multum illius miracula exaggerant, vix ad mille pervenisse fatentur. At enim, Christus non fecit arbores ambulare, nec bestias, aut lapides loqui. Ita est: hæc nimirum cùm sint propria Præstigiatorum, & Magorum, & utplurimum à Diabolo fieri soleant, nullamque habeant necessitatem, vel utilitatem: non mirum si Christus illa facere noluerit. Multò tamen majus, ac mirabilius fuit, efficere, ut tot claudi ambularent, tot cæci viderent, tot muti loquerentur, tot mortui resurgerent: prætereà petræ, ac velum Templi scinderentur: Sepulchra spontè paterent, atque extincta jam cadavera inde resurgerent: Sol in meridie plenilunii per tres horas eclypsin pateretur, ac totus terrarum orbis ingenti motu concuteretur.

Postremò insurgo contra Moslemos hoc ineluctabili argumento. Impossibile est, Deum concurrere veris miraculis ad confirmandam falsam religionem: ergo impossibile est, Mahumetum miracula vera fecisse. Nam cùm Deus Christianam Religionem, non solùm Christi, sed etiam Apostolorum, & aliorum Sanctorum Christianorum miraculis, quæ Moslemi ipsi, & Alcoranus vera fuisse fatentur, confirmaverit: necessariò fatendum est, Christianam Religionem bonam esse, & veram. Ergo impossibile est, Deum per vera miracula Mahumetanicam Sectam, quæ Christianæ ferè ex diametro opponitur, approbasse. Hìc non video, quid respondere possint Mahumetani, nisi Deum Christianam Religionem veris miraculis approbasse, quamdiù bona, & vera fuit; nempe usque ad adventum Mahumeti. Hæc verò responsio dupliciter rejicitur. Primò quia, ut in Tertia parte hujus nostri Prodromi probabimus, Christiana Religio eadem semper fuit, tàm ante Mahumetum, quàm post Mahumetum: neque ulla ratione probari potest, illam unquam mutatam fuisse. Secundò, quia Deus eadem miracula operatus est in Christiana Religione, & hodie quoque operatur post adventum Mahumeti, quæ ante illum consueverat operari. Nam ubique Terrarum vel per Sanctos viros, vel per Sacras Reliquias, & Imagines, vel aliis modis, plurimi mortui suscitati sunt, plurimi cæci illuminati, & alia miracula ostensa, quæ sola Dei virtute fieri possunt: neque de horum veritate locus relinquitur dubitandi: cùm non in una regione, neque in una Urbe, neque ab uno Sancto, neque iisdem testibus, facta sint: sed in dissitissimis regionibus, à Sanctis diversissimis, & coram testibus, quorum alii nunquam alios viderunt, aut noverunt. Nullum est ergo Mahumetanorum argumentum.

CAPUT DUODECIMUM.

Utrum post jam fundatam Religionem, miracula ad eam conservandam requirantur.

AD Religionem fundandam, ejusque Auctorem Deum esse probandum, miracula requiri, jam satis demonstratum est. Utrum verò eadem ad illam conservandam, & illustrandam requirantur, nunc est videndum. Negant hoc nostri temporis Novatores: puto quia in eorum sectis miracula nulla reperiuntur. Æsopicam vulpem imitantur, quæ amissa in laqueo cauda, conabatur cæteris vulpibus persuadere, ut suas etiam caudas abscinderent, tamquam pondus inutile, & indecorum. Nimirum quia ipsi miracula nulla patrare possunt; eorum virtutem student extenuare: & illa nihil prorsus Religioni jam fundatæ utilitatis conferre pronunciant. Imò ea ipsa, quæ apud Catholicos quotidie fieri vident, Dæmonum ludibria, vel hominum simpliciorum deliria appellare non verentur. Nos verò è converso credimus, etiam ad nutriendam, & conservandam Religionem, vel necessaria, vel saltem utilissima esse miracula; id verò facto ipso probatur. Lex enim Moysi, per quam vera Religio Mundo universo, & præsertim Israelitis proponebatur, non solùm ab eodem Moyse multis, admirandisque signis confirmata fuit: verùm etiam deinceps à Deo vel immediatè, vel per Prophetas, & Sanctos homines, assiduè, quamdiù apud eosdem Israelitas perseveravit, pluribus signis illustrata. Patet hoc in omnibus ferè Veteris Testamenti libris; & tempore quoque Christi Domini, Probaticæ Piscinæ miraculum, quod in Euangelio Joannis refertur, perseverabat. Prætereà Hebræorum Doctores in libro *Joma cap. Thareph Becalpe*: & in Distinctione, quæ incipit, *Sceba Jamim*; plura referunt prodigia, seu signa admiranda, quæ fiebant assiduè in Templo; & usque ad mortem Christi Domini, ex ipsorum testimonio, perseveraverunt. Hæc autem erant: quòd sors nominis Dei ascenderet semper in dexteram: quòd lingua splendoris, seu lana rubricata suspensa in Templo, alba fieret: quòd lumen vespertinum nunquam extingueretur: quòd ignis Altaris sine fomite lignorum validus conservaretur: quòd modica particula panum Propositionis, quantum faba, saturaret Sacerdotem, qui eam comedebat, & adhuc aliquid superesset: quòd nunquam abortiverit mulier propter nidorem carnium Sanctuarii, nec eædem carnes unquam fœterent, nec musca ulla unquam super eas, vel in domo, ubi servabantur, appareret: quòd panes propositionis nunquam corrumperentur: quòd nunquam nocturna illusio contigerit Sacerdoti in die Propitiationum: quòd qui adorabant in Templo, licet starent angusti, seque mutuò comprimerent; magnum tamen spatium inter se, & socium invenirent; quòd nunquam in Jerusalem morderet scorpius, vel serpens: quòd nunquam pluvia extinxerit ignem Sacrificii, nec ventus, quantumvis validissimus, turbaverit columnam fumi: quòd fragmenta vasorum fi-

ctilium,

ſtilium, & cineres Altaris interioris. & purgamenta Candelabri, & animalium excrementa, & plumæ abſorberentur à loco ſuo. De his miraculis fit etiam mentio in tractatu *Pirke Aboth*. Quòd ſi quis hæc Rabbinorum Thalmudiſtarum figmenta eſſe diceret: adhuc tamen certum eſſet ex ſacris Libris, uſque ad tempora Machabæorum in Eccleſia Iſraelitica ſemper miracula aliqua facta fuiſſe. Deinde verò, brevi illo annorum intervallo, quod uſque ad Chriſtum interceſſit, ſi pauca, vel nulla miracula facta inveniuntur, Divinæ id diſpoſitioni tribuendum eſt: nam cùm Regnum Dei auferendum eſſet à Judæis, & ad Gentes transferendum: & Lex Moſaica quamprimùm in Euangelicam commutanda; æquum etiam erat, ut miraculorum gratia ab illa gente auferretur: ut per hoc cognoſcerent, ſe quamprimùm à vera Religione extorres eſſe futuros.

In Chriſtiana verò Religione per pluſquam ſexdecim ſæcula, quibus floruit, ſingulis ſæculis plura miracula facta fuiſſe, & quidem hujuſmodi, quæ nonniſi uni Deo, ejuſque virtuti tribui poſſent: patet ex Annalibus, & hiſtoriis ab innumeris Auctoribus, qui diſparatiſſimis locis, & temporibus, res geſtas in Republica Chriſtiana ſcripſerunt, congeſtis: quos omnes mendacii, vel falſitatis redarguere, ne impudentiſſimus quidem, vel inſaniſſimus audebit. Mahumetani certè ea non negant, imò ingenuè fatentur illa, quæ uſque ad Mahumetum facta ſunt.

Aly Maſaudius Abul-haſan filius Hoſein, loquens de Civitate Nazareth, affirmat, ſe vidiſſe ibi in quadam Eccleſia, quæ Chriſtianis erat in ſummo honore: توابيت من حجارة فيها عظام الموتي يسيل منها زيت ثخين كالرب يتبرك به النصاري، *Arcas quaſdam lapideas, in quibus erant oſſa mortuorum, ex quibus fluebat oleum denſum & craſſum, quaſi Deus benediceret per illud Chriſtianis.*

Idem Auctor reponit inter Sanctos D. Georgium; quem aſſerit fuiſſe Apoſtolis contemporaneum: & occiſum fuiſſe à Rege quodam Meſopotamiæ, eo quòd prædicaret fidem Chriſti: & ſubdit واحياه الله وبعثه الثانية فقتله فاحياه الله فامر بنصه في الثالثة واحراقه وادرايه في دجلة فاهلك الله ذلك الملك. *Et Deus reſuſcitavit eum, miſitque eum ſecunda vice ad eumdem Regem: qui iterùm occidit eum: & Deus iterùm ſuſcitavit eum. Et cùm tertiò rediiſſet ad Regem, ille juſſit eum in fruſta ſecari, & comburi, & cineres ejus in Tigrim diſpergi. Deus verò perdidit Regem illum, &c.*

Idem commemorat miracula quorumdam Diſcipulorum Chriſti, de quibus etiam aliquid innuitur in Alcorano: & quidam Expoſitores volunt fuiſſe Petrum, & Joannem: quidam verò Petrum, & Thomam, cum quibus erat quidam alius nomine Habib faber lignarius. Et inter alia habet hæc verba: فاظهروا من الاعجاب والبراهين من ابراء الاكمه والابرص واحياء الموتي: *& oſtenderunt miracula, & argumenta evidentia, illuminando cæcos à nativitate, mundando leproſos, & mortuos reſuſcitando.*

Idem refert miraculum, quod evenit in Arabia tempore Dunaan Tyranni Judæi, qui ita in Chriſtianos deſæviit, ut in foveas ardentibus carbonibus plenas, eos, qui Chriſtum ejurare nollent, conjectos miſerè perire juberet. Hoc igitur refert in ea occaſione miraculum contigiſſe: فاوتي بامراة لها طفل بن سبعة اشهر فابت ان تتخلا من دينها فادنيت من النار فجزعت فانطق الله الطفل فقال يا امّت مضي على دينك فلا نار بعد هذه فالقاهما في النار: *Adducta eſt autem ad eum mulier quædam Chriſtiana, quæ habebat infantem ſeptem menſium: & hæc recuſabat diſcedere à ſua religione. Cùm autem conjicienda eſſet in ignem, cœpit timere, deditque Deus loquelam infanti, qui dixit: O mater mea, conſtans eſto in fide tua: nam poſt hunc ignem non erit alius ignis. Conjectique ſunt ambo in foveam ardentem.* De his Martyribus honorifica fit mentio in Alcorano, in quo vocantur: اصحاب الاخدود *Socii foveæ*, eo quòd intra foveas igne plenas conjecti pro Chriſto mortui ſint.

Præterea in ipſo Alcorano, Sura 18. الكهف *Spelunca*, diffusè narratur mirabilis hiſtoria Septem Dormientium; quamvis in ea aliquid fabuloſi admiſceatur.

Judæi ipſi non negant quædam miracula per Chriſti Diſcipulos patrata. Nam in *Midras Coheleth*, & in *Sabath Jeroſolimitano*, diſtinction. *Scemona Seratzim*, refertur, Jacobum quemdam Diſcipulum Jeſu Nazareni ſanaſſe filium filii R. Joſæ filii Levi, qui glutiverat venenum. Auctor quoque *Tſemach David* hæc ſcribit: *Anno 4074. à creatione Mundi: 314. ſecundum Chriſtianorum computum, fuit Papa Romæ Sylveſter, qui ſanavit Cæſarem à lepra ſua: & tunc Cæſar ſuſcepit legem Chriſtianorum.*

Supereſt nunc, ut videamus, utrum in Mahumetanica ſecta, temporibus Mahumeti mortem ſubſequentibus, miracula aliqua vera facta fuerint, & hodie quoque fiant: quemadmodum in Chriſtiana Religione facta fuiſſe, & hodie quoque fieri certiſſimum eſt. Ahmed filius Abdalhalim, ut ſuprà dictum eſt, affirmat audacter, plura, & majora apud Moslemos, quàm apud Chriſtianos, ſigna & prodigia, etiam poſt Mahumetum viſa fuiſſe. Repeto hic ejus verba. واذا قال النصاري هولاء كانوا صالحين فكان لهم من ايات كما يذكرونه من ايات الحواريين فاصحاب محمّد ومن تبعوهم صالحون ولهم من الايات اعظم ممّا للحواريين وغيرهم من الامم: ومنهم من كان يحمل العسكر على الماء ومن يشرب السموم القاتلة ومن يحيي الله الموتي بدعوته ومن يكثر الطعام والشراب وكتبُ كرامات الاولياء فيها من ذلك اعظم مما عند اهل الكتاب. *Quòd ſi dicant Chriſtiani: Hi*

 fue-

fuerunt Sancti, & fecerunt talia miracula, qualia referuntur de Apostolis. Respondebimus, etiam Socios Mahumeti, & asseclas eorum, fuisse Sanctos, & majora miracula fecisse, quàm fecerint Apostoli, & alii ex aliis gentibus. Nam quidam ex his transvexit exercitum super aquas: aliquis verò bibit venenum mortiferum; alius autem mortuos suscitavit precibus suis: quispiam etiam cibum, ac potum multiplicavit. Et libri scripti in honorem eorum, qui hæc fecerunt, plures sunt, quàm qui apud Scripturales reperiuntur. Sed impudentissimè mentitur hic Thraso: nihil enim hujusmodi in ipsis Mahumetanorum libris legimus factum, saltem quod mortuorum resurrectionem contineat. Quòd si quis Mahumeti assecla tàm grande miraculum patrasset, cùm hoc sit omnium maximum, & unius Dei omnipotentiæ proprium, ut Moslemi ipsi fatentur: mendaces essent Doctores Mahumetani, uniformiter asserendo, nullum Sanctum, aut Prophetam, majora miracula fecisse, quàm Mahumetum, quem, certissimum est, mortuum nullum suscitasse; nisi fortè ad solitas confugiant ineptias, Alcoranum scilicet illius esse omnium miraculorum maximum. Sed oportebat, ut Ahmed aliquod exemplum, vel testem, vel auctorem dictorum suorum afferret, ut aliquam fidem apud nos posset invenire. At verò quomodo afferret, si non habebat? Ego sanè quotquot potui Scriptores Arabes sedulò investigavi, præsertim antiquiores, neque alia in iis miracula à Mahumetanis facta inveni, quàm quæ sequuntur.

Auctor libri اعلام الهدى : *De Signis Directionis*. cap. 6. loquens de Phatema filia Mahumeti, asserit Maimunam ejusdem uxorem dixisse; وجدت فاطمة

عليها السلام نائمة والرحا تدور فاخبرت رسول الله

بذلك فقال ان الله علم ضعف امته فاوحى الى

الرحى ان تدور فدارت ; *Inveni Phatemam, cui sit pax, dormientem, & mola per se circumvolvebatur: & significavi hoc Mahumeto, qui respondit: Cognovit Deus imbecillitatem ancillæ suæ, & inspiravit molæ, ut in gyrum se volveret, & obedivit.*

Hanc esse fabulam ex eo convincitur: quòd improbabile prorsus est, Phatemam filiam Mahumeti jam regnantis (quippe evenit hoc paulò ante mortem patris, anno scilicet nono Hegiræ), & uxorem Aly, qui erat summus Imperator, coactam fuisse, tamquam mulam, molam circumgyrare: præsertim cùm Mahumetus tot haberet captivos, & captivas; & Phatema esset unicum illius delicium, & ipsa etiam ancillas haberet, ut constat ex sequenti exemplo.

Thelabiensis in Suram 3. ال عمران *Familiæ Amran*, narrat ex relatione Giaberi filii Abdallah, Mahumetum aliquot dies cibo caruisse: cùmque jam diutiùs tormentum famis tolerare non posset, adivit habitationes singularum uxorum suarum, nec cibi quidquam invenit. Deinde venit ad Phatemam filiam suam, ut aliquid manducandum peteret ab ea, quia famem ultrà ferre non poterat. At illa sanctè juravit, se nihil habere: atque ita jejunus discessit. Interim ancilla Phatemæ misit ad eam duas placentas, ac frustum carnis: at illa patrem revocavit, & ostendit ei hæc eadem intra cistulam reposita;

فاذا الجفنة مملوة خبزًا ولحمـا فبهتت وعرفت

انها بركة من الله فقال النبي ص من اين لك هذه

يا بنية قالت هو من عند الله ثم اكل النبي ص

وفاطمة والحسن والحسين وجميع ازواج النبي واهل

بيته جميعًا حتى شبعوا وبقيت الجفنة كما هي قالت

فاطمة فاوسعت منها على جميع جيراني وجعل الله

فيها بركة وخيرًا : *& ecce* (inquit) *cistula apparuit plena panibus, & carne, & obstupuit Phatema, & cognovit hanc esse benedictionem Dei. Dixitque ei Mahumetus: Unde tibi hoc, ò filiola? Respondit: à Deo. Deinde comedit Mahumetus, & Phatema: & filii ejus Hasan, & Hosein; & omnes uxores Mahumeti, & universa familia ejus usque ad saturitatem: & remansit cistula plena sicut fuerat. Dixit Phatema; Largè distribui ex ea omnibus vicinis meis: & posuit Deus in ea benedictionem, & bonum.*

Qui hoc Phatemæ miraculum commentus est, putabat homines esse stipites, qui credere possent, Mahumetum jam principem suorum, & quidem opulentissimum, plures dies ex inopia cibi jejunum mansisse: neque apud ullas ex suis uxoribus, quæ erant circiter viginti, neque apud filiam, cujus ancilla cibaria habebat, ne panis quidem frustum invenire potuisse. Vah nebulo: oportebat fabulam ingeniosiùs struere, ut eam nobis pro miraculo venditares.

In quodam Codice manuscripto perantiquo Bibliothecæ Eminentissimi Cardinalis Camilli de Maximis, qui nunc in Bibliotheca S. Collegii de Propaganda Fide asservatur, refertur aliud miraculum de Aly Mahumeti genero in hunc modum. *Cùm Hoseinus filius Aly gravi morbo ægrotaret, appetiit malum punicum, cùm tunc non esset tempus malorum punicorum. Egressus Aly, illud sedulò perquisivit, & invenit unicum apud Judæum. Reversus cum eo Aly, obvium habuit in itinere quendam ægrotum, qui petiit ab eo dimidium illius, affirmans se ex ejus comestione salutem recuperaturum. Dedit Aly illi dimidium; quod cùm comedisset ægrotus, rogavit eum, ut ad citiùs convalescendum, aliud quoque dimidium sibi largiretur. Obsecutus est Aly benignè, & rediit ad filium, narravitque ei quod sibi evenerat: & filius factum patris probavit.* Et ecce statim miraculum: فبينما هما يكلمان اذا بنقر خفيف بالباب

فامر الخادم بالخروج فخرجت فوجدت شخصًا من

املح الناس وبيده طبق وعليه منديل الحرير

الاخضر وفيه عشرة من الرمان قالت الخادم فبقيت

متعجبة في حسن الشخص وفي حسن الرمان

فبقيت الخادم واحدة منها فاخفتها ودخلت

بالتسعة

بالتسعة الي علي فاخذها وقبّلها وعدّها فوجد فيها النقص قال فاعلم الخادم نقص فقالت له الخادم نعم انا اخذتُ الواحدة لحسنها فحررها وكانت الرمان من الجنة وبرا الحسين من مرضه بالريحة وقام سريعاً قوياً سديداً : *Cùm ambo colloquerentur, leviter pulsata fuit janua: jussitque famulam accurrere ad eam: & illa invenit in ea hominem omnium venustissimum, qui habebat in manu pateram coopertam serico viridi, in qua erant decem mala punica. Obstupuitque famula ob pulcritudinem hominis, & pomorum, & accepit unum ex illis, & abscondit; novem autem detulit ad Aly, qui ea accepta deosculatus est. Sed cùm numerasset, invenit unum deesse, & indicavit famulæ; at illa confessa est, se accepisse quod deerat, propter pulcritudinem: & Aly libertate donavit eam. Erant autem mala punica ex Paradiso. Et sanatus est Hosein à morbo suo propter eorum odorem tantùm: statimque surrexit validus, & integris viribus.*

Suspicor, verum miraculum ab aliquo Sancto Christiano factum, falsè in Alym translatum fuisse. Quicquid sit, non videtur repugnare, quòd Deus etiam in homine infideli, actum insigne charitatis, quamvis naturalis, aliquo speciali beneficio remuneret, quemadmodum scelera quædam enormia, etiam in infidelibus, insigni aliqua pœna punire consuevit. Verùm, quòd hæc mala punica à paradiso allata esse dicantur, fabulam detegit. Neque etiam video, quomodo potuerit Aly rescire, unum malum punicum deesse; nisi id spiritui prophetico tribuatur. At verò Alym prophetam fuisse, non lego Moslemos unquam dixisse: imò id absolutè negabunt, cùm certò credant, Mahumetum fuisse ultimum Prophetarum.

Idem Auctor refert, narratum sibi fuisse ab Abulhasan Zahariensi hoc miraculum. *Quidam vir Medinensis profecturus ad bellum, dixit uxori suæ, quæ uterum gestabat: Commendo Deo id, quod est in utero tuo: & cùm uxorem amplexaretur, illa mortua est in complexu illius. Ab eadem autem nocte, qua mortua & sepulta est, apparuit lux splendentissima super uterum ejus: omnesque videbant eam singulis noctibus, donec reversus est maritus ejus, & audivit hoc. Quamobrem noctu venit ad sepulchrum uxoris. Cùmque sponte apertum fuisset* (inquit Auctor): فاذا الامراة قاعدة في اكفانها وصبيها في حجرها فقالت يا فلان دونك ما استودعت الله ولو استودعتنا لوجدتنا جميعا فاخذ الصبي منها حيا وانطبق القبر عليها: *ecce mulier sedebat cum involucris suis, cum quibus sepulta fuerat, & puer stabat in sinu ejus: dixitque marito: Heus tu, accipe quod commendasti Deo. Quòd si commendasses nos ambos, ambos procul dubio vivos reperisses. Ille verò accepit ab ea filium vivum: & deinde clausit sese tumulus super eam.* Allegat autem Auctor quemdam, qui testabatur, se vidisse puerum illum: & alium etiam, qui asserebat, se à patre pueri hæc audivisse.

Verùm quemcumque testem adducat, ex hoc saltem convincitur hoc esse commentum, quia nullus sibi persuadebit, hominem illum, relicta uxore insepulta, statim post obitum ejus discessisse. Quòd si eadem nocte, qua sepulta fuit mulier, lux illa fulgentissima apparuit, impossibile est, ut eam vel non viderit, vel ex aliorum dicto non rescierit, antequam discederet Medina. Illud tamen adverto, cùm non constet ex Auctore, in quanam muliere miraculum hoc acciderit, & in Medina plures essent Christiani: potuisse aliquid simile in muliere Christiana evenire. Præstat tamen, hoc totum inter Mahumetanorum commenta, quibus eorum libri pleni sunt, reponere.

Circumfertur inter Auctores Moslemos aliud miraculum: nimirum, cùm in prælio quodam Aly Summus Imperator extendisset in terra manum suam, ut super eam totus exercitus transiret: mula quædam transivit super eam: at verò Aly mala precatus est ei, dicens: *Abscindat Deus generationem tuam, ne amplius parias. Et cessavit ex eo tempore mula parere.* Quidam tribuunt hoc miraculum Mahumeto, quòd nimirùm ipse ita mulæ illi malè precatus fuerit. Sed adeò ridiculum est, ut Ahmed filius Abdalhalim illud, ut suprà vidimus, inter spuria, & fictitia rejecerit.

Hæc sunt, quæ in Mahumetanica Secta potui miracula reperire. Multa tamen non quidem miracula, sed Dæmonum ludibria ac præstigia referuntur etiam à nostris Auctoribus, de illis, qui vulgò Sanctones, & Dervisii nuncupantur. Horum pleraque narrantur à Ricardo (alii Ricoldum vocant) ex Ordine Prædicatorum, in libro, cui titulus est, *Turcicæ Spurcitiæ*, è Græco idiomate translato, & typis impresso, Anno 1514. cum alio opusculo, cui titulus: *Confutatio Legis latæ Saracenis*. Quidam tamen hujus tantum secundi opusculi Auctorem faciunt prædictum Ricardum: primi autem, alium Auctorem ex eodem, quantum conjici potest, Ordine prædicatorum, qui diù inter Saracenos captivus commoratus est, à quibus captus fuit circa annum 1436. in Civitate, seu Provincia Hungariæ, quæ *Septem castra* vocatur, unde Auctor, *Septemcastrensis* cognomen accepit.

Hic igitur cap. 14. hæc habet de Dervisiis, & Sanctonibus Mahumetanis. *Inveniuntur aliqui tantæ perfectionis, ut quasi impassibiles sint, & nihil exterioris impressionis sentire valeant. Nam in maximis frigoribus hyemis ipsi nudato toto corpore incedunt, & non sentiunt: & hoc similiter in caloribus æstivis. Isti suæ probationis rationes, & patientiæ veritatem ostendunt in variis stigmatibus combustionum, & cicatricibus incisionum corporum suorum. Nam si quis probare voluerit, facit sibi apponere ignem, vel incidere carnem cum gladio: quæ omnia tantum sentiunt, ac si lapidi ignem apponeres, vel lignum gladio incideres. Aliqui rarissimè cibum & potum sumunt. Aliqui autem, & magis perfecti, sine omni cibo, & potu corporali vivunt. Alii visionibus, alii revelationibus variis sunt donati: alii raptus, alii extases supernaturales habent.* Et paulo inferiùs. *Illud magnum portentum, de quo magnus inter eos est rumor, quod dicitur, plures conceptos esse, & natos sine virili semine, qui Nephes Ogli dicuntur, de quibus etiam in sequenti capitulo fit mentio. Credendum est fieri*

per fœminas non corruptas carnali corruptione: potest tamen esse, quòd ipsæ matres talium sint uxores Religiosorum, & propter prodigium continentiæ eorum nascantur eis filii modo non naturali, sed modo alio Diabolicæ dispensationis, hominibus occulto. Quomodocumque hoc fiat, licet sit insolitum, ac mirabile auditu, non tamen impossibile videbitur Diabolicæ potentiæ, si cætera ejus opera inspiciantur, quæ in eis, & per eos operatur. Deinde agit Auctor de agitatione, seu rotatione corporum in gyrum ad modulationem quorundam instrumentorum, quæ fit ab his Dervisiis tanta velocitate, ut non possit, utrum homo sit, an statua discerni: & cùm lentiùs se circumagere incipiunt, in fine motus est velocissimus, & tandem tamquam vertigine correpti decidunt in terram, & extasin per aliquod tempus patiuntur, sensibus omnibus destituti. Ideò autem habetur hæc corporum rotatio supernaturalis, quia nullus sit præter eos, qui illam possit imitari.

Refert prætereà, se præsentem fuisse, cùm quidam Dervisius venit quærens hospitium apud eum, cujus ipse erat captivus: cùmque is in aliis occupatus, illi non attendisset; Dervisius indignatus cœpit magno cum clamore malum eidem apprecari, & statim discessit. *Et eodem anno* (inquit Auctor) *in domo illa nec de hominibus, nec de pecoribus aliquid remansit, quin omnia interierint. Et hoc de multis aliis audivi factum. Unde multum cavetur ab omnibus, ne in aliquo offendantur.*

Cap. 15. refert, multos ex his Dervisiis post mortem haberi apud populos in magna veneratione, itaut eorum sepulchra à magna hominum turba invisantur; & plura insignia beneficia per eorum intercessionem obtineant, ac propterea votivas oblationes copiosas ad eadem sepulchra deferunt. Unus ex his vocatur *Sadicbasi*: idest, *Sanctus Victor*, supra cæteros celebris; cujus sepulchro, vel locis illi addictis, si quis injuriam aliquam intulerit, insignes sæpè facinoris sui pœnas luit: & communis est vulgi opinio, numquam aliquem fraudatum fuisse votis suis, qui ab eo auxilium peteret, præsertim in negotiis bellicis. *De his autem signis ac prodigiis* (inquit Auctor) *hoc dicere volo, quòd major celebritas habetur de eo inter omnes Machometistas, quàm habeatur de Sancto Antonio inter Christianos.*

Alius, nomine *Harschipettech*, idest *Adjutorium peregrinationis*, à peregrinis præcipuè invocatur, qui illius auxilium frequenter experiri dicuntur.

Alius dicitur Ascikpassa, idest *Patronus amoris*, qui conjugatis discordibus inter se, vel sterilibus, vel ex partu periclitantibus, opem ferre dicitur.

Alius nomine Vanpassa, discordes inter se conciliat: diciturque se invocantibus, nunc juvenis, nunc senex apparere.

Alius, qui vocatur Scheych passa, conturbatis, & afflictis, atque in angustia positis solamen afferre creditur.

Sunt & alia monumenta Dervisiorum, quorum nomina ignorantur: in magna tamen veneratione habentur, & ad obtinendam pluviam, serenitatem, & alia necessaria, invocantur; & in his multa beneficia conferre dicuntur, pro quibus frequentes, opimasque oblationes à miseris illis bardis accipiunt.

Duorum prætereà sepulchra cum veneratione invisuntur, quorum alter *Cotvelmirtschin*; alter *Bartschun passà*, nominatur, quorum mira narrantur, maximè circa custodiam & conservationem animalium, pro qua nisi illis votivæ oblationes reddantur, animalia ipsa damnum sentiunt. Refert Auctor, dominum suum amisisse taurum, cùmque diù quæsitum reperire non posset, votum mente concepit offerendi nescio quid sepulchro primi. Et statim taurus repertus est in eo loco, in quo per triduum frustrà quæsitus fuerat.

Est & alius nomine Chiderelles, Viatorum patronus, à quo itinerantes magna beneficia experiuntur: & apparere illis solet in forma viatoris griseum equum insidentis.

Refert etiam de quodam, qui falsò accusatus apud Regem cum aliis Dervisiis de proditione ipsius Regis, damnatus est cum illis ad incendium. Hic verò in testimonium suæ innocentiæ in ardentem furnum ingressus, absque ulla prorsus læsione exivit: atque ita se, suosque socios liberavit. Quamobrem in tanta veneratione habetur, ut hodie quoque ejus crepidæ, tamquam sacrum quid, asserventur, eò quòd inter incendia intactæ remanserint.

De alio quodam adhuc vivo narrat, mirabilem fuisse in rebus occultis, vel absentibus divinandis, & præsertim furtis: quamobrem fures ac latrones sæpè illius vitæ insidiati sunt, sed semper frustrà. Occultas etiam mentis cogitationes eorum, qui ad se veniebant, divinabat.

Redit deinde Auctor ad eos, qui ex fœminis sine viri opera nasci dicuntur, & *Nephes Ogli* appellantur, idest *filii Spiritus*: asseritque, eos in tanta æstimatione haberi, ut vel capilli, & vestes eorum, magni fiant: his enim omnem infirmitatem curari dicunt. Et cùm prodigiosè nascantur, per consequens tota eorum vita, & actio, supernaturalis, & mirabilis esse censetur.

Capite 22. narrat Auctor miraculum hoc à Dervisiis, seu Religiosis Mahumetanis patratum. *Inter Sacerdotes, & Dervisios lis oborta est, utris eorum oblationes, ac vota populi deberentur. Cùmque inter se convenire non possent, causam ad Regem detulerunt. Ille septem dies ad deliberandum, tàm ipsis, quàm sibi præscribit. Interim nocte quadam dum magna viscerum commotione agitatus in latrina sederet, tabula supposita diffringitur. Ille deorsum ruens, in pariete, tigillo obvio, suspensus hæsit. Per horæ spatium in tanto discrimine versatus, nullo interim suorum accurrente, ad opem Sanctorum gentis suæ confugit. Repente in eo loco lumen apparuit. Viditque in eo quemdam Dervisium ita se alloquentem: Ubi sunt, Rex, Sacerdotes illi, quos Dervisiis præferebas? cur te in tanto discrimine non adjuvant? Disce jam quanto jure nos illis præferendi simus. His dictis, Regem lectulo suo facillimè restituit, atque ab ejus oculis evanuit. Mane facto, Rex jubet, Dervisios omnes ad se accersiri, & ex vase pleno nummorum singulis plenum pugillum elargitur. Cùm autem non posset eum, qui sibi noctu apparuerat, recognoscere, deque eo illum, qui Dervisiorum Prælatus erat, interrogasset; hic respondit Regi; Quem noctu vidisti, non fuit unus aliquis singularis, sed omnium nostrum personam gerebat, quorum causa in communi agitabatur. Rex his auditis, in stuporem actus, Regnum filio renunciavit, & inter Dervisios voluit recenseri.*

Hæc sunt, quæ ex Septemcastrensi habemus, quorum nonnulla ab aliis etiam Auctoribus referuntur. De illis *Nephes Ogli*, Hottingerus allegat hæc verba Georgeu. cap. 1. *Fœminæ quædam nunquam*

congrediuntur cum viris, sed seorsum certo in loco prorsus abstruso à virorum aspectu & auditu, morantur: ipsæque rariùs Templum frequentant; orantque ab hora nona noctis, usque ad duodecimam, ut puta mediam noctem: atque inter orandum corpus continuè agitant, & vociferationibus mirè affligunt, ut sæpiùs viribus & animo defectæ, in terram prona concidant. Et si aliqua ab eo tempore gravidam se senserit, Spiritus Sancti gratia fœcundatam se esse affirmat. Cùmque pariunt, ab ipsis nati, Nephes Ogli, idest Animæ, vel Spiritus Sancti filii, appellantur. Ita mihi narratum est à pedissequis earum: nam nec ipse vidi, nec aliquis virorum huic spectaculo interesse potest. Franciscus Barton Anglus scripsit ad eumdem Hottingerum in hanc rem: *De Nephes Ogli plurima, sed ineptè ferè omnia narrantur: itaque potiùs fabulas duxi, quàm quidquam inquisitione dignum.*

Busbequius Epist. 1. de legatione Turcica, scribit, se multa audivisse à Dervisiis de Chiderle, quem Septemcastrensis Chiderelles appellat, Arabicè dicitur الخضر *Alchedrus*, & eumdem cum Phinees, & Elia, & S. Georgio fuisse, falsò existimant. Credunt enim animam Phinees transiisse in Eliam, & ab Elia in S. Georgium, & ab hoc in Alchedrum: quem fabulantur, virginem quamdam, portentosæ magnitudinis draconi expositam, ab ejusdem draconis cæde servasse: & per longinquas regiones peregrinari solitum, ad fluvium perveniſſe, cujus aquæ bibentibus præstarent immortalitatem; ipsum solum ex eo bibisse: quamobrem mortis legibus solutum, hùc illùc in equo præstantissimo, qui ejusdem aquæ haustu mortalitatem exuerit, divagari, & præliantibus interesse, atque auxiliari, si opem ejus implorent. Addunt, illum fuisse comitem Alexandri Magni, & contemporaneum Moysi, sed miraculis, & scientia illo majorem. Asserunt prætereà, fontem quemdam, qui in Moschea nescio qua reperitur, emanasse ex lotio, quod in eo loco profuderit equus hujus Chiderlæ: cujus comitum, stabularii, nepotis, & sororis sepulchra in locis Moscheæ illi vicinis ostenduntur; & multa beneficia per illorum invocationem, & per quasdam reliquias prædicti Chiderlæ divinitùs conferri, fabulantur.

Idem Busbequius, Epist. 4. narrat, Dervisium quemdam simulatæ sanctitatis, ingentis ponderis saxo sublato, pectus nudatum sibi percussisse, absque ulla tamen læsione. Deinde ferrum candens ori inseruisse, & per omnem partem versasse, non sine salivæ stridore, nec tamen adustionem ullam passum esse: quo facto, accepisse munus de manu ipsius Busbequii, ac discessisse. Narravit idem Dervisius Cœnobiarchæ sui multa miracula, & sanctitatem: quippe qui super pallium suum expansum in flumine, hùc illùcque ambulabat (idem de quodam David Altroy pseudomessia narrat R. Beniamin in suo Itinerario): & in excoriato atque exenterato vervece alligatus, in clybanum ardentem ingrediebatur, & cocto vervece, inde illæsus exibat.

In historia status hodierni Imperii Othomannici, à Ricauto Anglo conscripta, Venetiis Italicè impressa, Ann. 1672. lib. 2. cap. 13. fusè agitur de his miraculis, ac fucata pietate Dervisiorum: & primò de rotatione illa corporum ad modulationem tibiæ, quam asserunt se facere ad imitationem Auctoris sui *Menelevd*, qui quindecim continuos dies ita sese rotavit, nihil interim comedens, aut bibens. In fine verò cadens in extasin miras habuit revelationes, omnesque Ordinis sui Regulas divinitùs accepit.

Deinde meminit illius Chiderelles, seu Chederely, de quo suprà dictum est: & credunt Dervisii quidam Ægyptii, illius meritis communicatam sibi esse virtutem, serpentes ac viperas incantandi, quas ipsi ita audacter tractant, sicut nos placidiora animalia. Quidam credunt, hanc virtutem hæreditariam esse in familiis suis: alii verò, sibi à Deo propter propria merita communicatam. Isti ponunt in Paradiso quatuor animalia: Equum S. Georgii, seu Chiderellæ: asinum Jesu Christi: camelum Mahumeti; & canem septem Dormientium. Alii addunt, arietem Abrahæ.

Cap. 14. refert de Ebrbuhar, qui fuit Auctor Dervisiorum Ebrbuhariorum, ter tantùm in anno illum comedere consuevisse panem hordeaceum, cum oleo olivæ, melle, & uva: reliquos dies jejunum in oratione transegisse: frequentes habuisse revelationes, & multos, qui ad eum accurrebant, variis à morbis liberasse.

Cap. 15. agens de Dervisiis Nimetulanis, refert se audisse, Fundatorem eorum Nimetulam ita in oratione assiduum ac prolixum fuisse, ut tandem in extasin raperetur, & felicitatem haberet loquendi cum Deo. Nullus autem admittitur in ejus religionem, nisi priùs per quadraginta dies maneat solus clausus in cubiculo, tres tantùm cibi uncias in die comedendo, quo tempore Deum videt facie ad faciem, & totam gloriam Paradisi. Deinde cum aliis Dervisiis in quodam prato circumvolvitur, ac rotatur: & si intercà aliquam habeat visionem, in terram prolabitur, velut morbo regio correptus, vel fulmine ictus. Adveniens autem Prælatus orat pro ipso; & tunc assurgit exterritus, & velut amens: & visiones, quas habuit, Superiori, vel aliis senioribus enarrat.

Cap. 16. de Dervisiis Kadris hæc scribit: *Superiores Monasterii hujus Ordinis insusurrant clanculum in aures precatiunculam quandam suis Monachis, quam ipsi assiduè tenentur repetere: & dicunt esse talis virtutis, ut per eam fruantur visione Dei, & habeant cœlestes revelationes.*

Cap. 17. de quodam Sanctone, nomine *Kalendery*, qui fuit Auctor Sectæ Kalenderiorum, scribit: *Erat excellens Medicus, & sapiens Philosophus, & virtutes supernaturales possidebat, per quas miracula manifesta à toto Mundo cognita operabatur.*

Cap. 18. de Dervisiis Edhemiis, asserit, eos versari in desertis, & mansuefacere tigres, & leones, & cum illis familiariter versari; & commorari, & colloqui cum Henoch.

Concludo hujusmodi miraculorum, seu præstigiorum materiam cum eo, quod refert Gabriel Bremond Massiliensis, in libro primo de Itineribus suis, c. 29. nimirum: haberi tanquam rem certam apud Moslemos, nocte post discessum peregrinorum è Mecca, imbrem tàm copiosum, tantoque cum impetu è Cœlo ruere, ut non modò abluat cruorem, verùm etiam secum asportet ossa plusquam quadringentarum millium ovium, quæ mactantur in planitie ad radices montis Araphat, sacrificii causa: quod habent manifesti miraculi loco, tamquam accepta sint Deo sacrificia ipsorum.

Ad hanc Mahumetanicorum miraculorum farraginem satis sit respondere, nihil in illis reperiri, quod naturæ vel humanæ, vel Angelicæ vires excedat; quemadmodum de ipsius Mahumeti miraculis suprà demon-

demonstravimus. Deinde dico, Brahmanes falsæ religionis cultores, tàm in jejuniis, quàm in orationibus, & extasibus: & prætereà in impassibilitate, illa ad omnes caloris, frigoris, ferri, flammæque injurias, atque etiam in apparenti quadam vitæ sanctimonia, Dervisios non solùm æquare, sed etiam superare. Sed de hoc in quarto tractatu Prodromi nostri fusiùs agemus.

Interim satis sit dicere, etiam inter nostros, aliquos inventos fuisse, qui simulata sanctitate, & in extasin reperentur, & per plures dies vel menses ab omni cibo, potuque, quantum sciri poterat, abstinerent Hæc autem omnia Dæmonum opera procul dubio fiebant.

Prætereà Lectorem admoneo, non habendam esse multam fidem Ricardo Septemcastrensi, qui, ut ipsemet in Prologo Operis sui fatetur, adolescens quindecim circiter annorum ductus fuit captivus inter Turcas: & ut erat simplicioris naturæ, quidquid ab illis audiebat de rebus Dervisiorum, sive jam defunctorum, sive adhuc viventium, statim indubitanter credebat. Nihilominus nonnulla, quæ vel ipse, vel alii referunt, si vera essent, aliquam miraculi speciem præseferre viderentur, inter quæ

Primum est id, quod asseritur de illis *Nephes Ogli*, qui ex fœminis sine viri opera nascuntur. Si standum esset Decreto, quod anno 1637. die 13. Februarii factum fuit in Gallia à Parlamento, seu Senatu Gratianopolitano, nimirum *posse fœminam per solam vim imaginationis absque viri opera concipere, ac parere:* possemus facilè hoc Mahumetanorum commentum, pro vera historia admittere. Sed credo, Gallos ipsos negaturos hujusmodi Decretum, utpote non solùm ridiculum, sed etiam impium, ac nefarium, & universo humano generi, & fidei catholicæ perniciosissimum. Quamobrem dicendum potiùs est, vel illos *Nephes Ogli* esse figmentum: vel ex occulto cum fœminis illis concubitu, eos nasci; vel demum Dæmonis opera eosdem progigni. Hoc verò ultimum fieri posse, & experientia, & ratione convincitur. Affirmavit mihi Eminentissimus Cardinalis Odescalchus, cui deinde Innocentio XI. Pontifici Maximo in officio Confessarii per tredecim annos inservivi: dum circa annum 1649. Legati munere Ferrariæ fungeretur; certissimis argumentis in Officio Sacræ Inquisitionis Mantuæ compertum esse, ac probatum, fœminam quamdam duos filios ex Dæmone incubo suscepisse, qui vultum satis turpem præferebant. Fœminæ verò illi, dum in carcere clausa teneretur, apparebat Dæmon eam deterrens, & minitans, se filios illos occisurum. Duplici hoc modo potuit evenire. Primo, ut Dæmon humano semine opportunè è viro aliquo accepto, idem statim intra fœminæ illius vulvam immitteret. Secundo, ut idem Dæmon duos illos infantes aliunde acceptos fœminæ illi supponeret, inducto prius uteri tumore, ut proles vera ejus esse censeretur.

Secundum est id, quod dicitur, Dervisium quemdam occultas ad se venientium cogitationes cognovisse, atque iisdem manifestasse. Sed vel hoc est negandum, vel dicendum, ex antecedentibus, & consequentibus, aliisque conjecturis, & ex dispositione specierum, & objectorum à se fortasè immissorum, vel ex alterationibus humorum, potuisse Dæmonem cogitationes eorum, actusque voluntatis probabilissimè cognoscere, & Dervisio illi indicare: neque enim credendum est, illum semper omnium cogitationes divinasse, sed eas tantùm, quas tamquam certas habebat. Porrò multa sunt hujusmodi divinationis ope Dæmonis factæ exempla.

Tertium est, quod refertur de pluvia illa, qua tot millium ovium sanguis abluitur, & ossa asportantur. Sed suspicor hoc esse aliquod figmentum; & ex eo quod semel vel bis acciderit, vulgatum fuisse perpetuum prodigium. Neque ignoramus, quàm facilè vulgus ex unico culice plures faciat camelos. Certè in Mahumetanorum antiquiorum historiis nihil de hujusmodi pluviæ miraculo reperitur, quod certè, si verum esset, nunquam tacuissent. At enim alii præter Bremondum affirmant, se illud à Meccanis peregrinis audivisse. Verùm illi ipsi fortasè nugas vendebant. Quidquid sit, si non est figmentum, dæmonis est ludibrium; nam & ad hoc, & ad alia, quæ de Dervisiis referuntur, vis ejus extenditur.

Rotatio illa ac circumvolutio corporum, arte addiscitur ab adolescentibus tyronibus, & longa exercitatione illi assuefiunt, non sine frequentibus à principio lapsibus, quemadmodum se vidisse testatur R. P. Vincentius Maria de S. Catherina Senensi in suo Itinerario lib. 1. cap. 18. Fieri tamen potest, ut etiam Satan aliquid cooperetur, sicut fortè cooperatur ludionibus, & histrionibus nostris, qui sæpè res magis miras, quàm rotationes illas, efficiunt.

Cætera etiam ab Ethnicis facta fuisse legimus, & pleraque præstigii, non miraculi nomen merentur; præsertim si & illa, & alia hactenus enumerata, cum miraculis illis, quæ in Christiana Religione quotidie fiunt, comparentur: qualia sunt, mortuos ad vitam revocare; cæcos etiam à nativitate illuminare; mutis loquelam, surdis auditum, claudis gressum restituere: Dæmones ab obsessis pellere: à naufragio jam desperatos eripere; à morbis incurabilibus repentè sanare; sterilibus fœcunditatem elargiri: & prætereà (quod majus est) beneficia spiritualia conferre, charitatis, humilitatis, patientiæ, cæterarumque virtutum: infideles ad veram religionem attrahere; peccatores ac scelestos per pœnitentiam ad bonam frugem reducere; in mortis articulo opem ferre, & ab hostium tartareorum viribus liberare. Nec desunt etiam miracula illa, quæ Moslemi Dervisiis suis immeritò tribuunt; nempè, ut quis è mediis flammarum incendiis illæsus evadat: ut super aquas pallio pedibus supposito, vel sine illo, incedat: ut ferri injuriam, & vim veneni non sentiat: ut serpentes ac feras, innoxias, imò familiares, & obedientes experiatur: & alia hujusmodi, quæ non ad ostentationem, sed ad necessitatem, vel magnam aliquam utilitatem, non præstigiosè, vel apparenter, sed verè per divinam virtutem fiunt. Nihil dico de miraculis ad prophetiæ donum spectantibus: nam hæc frequentissima sunt; ita ut nullus ferè Sanctus inveniatur, qui prophetiæ gratia non claruerit. Neque de his, saltem multis, est dubitandum, cùm neque in uno loco, neque in una gente, neque ab uno Sancto facta fuerint: sed ubique terrarum, à plurimis viris sanctis patrata, & à plurimis Auctoribus scripta sint, quorum plerique ea viderunt, vel à testibus fide dignis audierunt: & cùm diversissimis in locis ac temporibus vixerint, & scripserint, impossibile est omnes in mendacium, vel fraudem conspirasse. Neque nos asserimus, ea, quæ de Dervisiis referuntur, saltem omnia, falsa esse, & mendacia: sed solùm negamus esse vera miracula. Nam vel utraque (nempè Dervisiorum, & Sanctorum Christianorum) sunt vera miracula, vel utraque falsa. Primum dici non potest: nam cùm una ex his Religio-

ligionibus sit falsa, Deus concurreret veris miraculis ad errorem & falsitatem comprobandam. Secundum verò neutra pars admittet: & ne quidem admittere poterit, cùm omnes fateantur necessariò ponendam esse aliquam veram religionem, quam, sive Christiana sit, sive Mahumetanica (nam aliam esse non posse, etiam Moslemi fatentur), debet etiam convenienter Deus veris miraculis illustrare, & confirmare, non autem falsis illudere. Superest igitur, ut alterutra sit vel vera, vel falsa. Nos porrò constanter affirmamus, Dervisiorum, seu aliorum Moslemorum miracula falsa esse: quod si probaverimus, constabit jam manifestè, miracula nostra tantummodò vera esse, & facta per virtutem Dei.

Probatur igitur primò, ea, quæ à Dervisiis fiunt, vel fieri dicuntur, non esse vera miracula: quia nullum ex illis est, quod per naturalem virtutem, saltem Angelicam, fieri non possit: neque ullum adducitur legitimè probatum, quod à Deo tantummodò fieri possit, cujusmodi est resuscitatio mortuorum, & illuminatio cæcorum.

Secundò, quia pleraque habent characterem præstigii, & ad jactantiam tantùm absque ulla utilitate fiunt: cujusmodi est illa percussio pectorum cum immani saxo: adustio, & incisio membrorum: rotatio corporum, & alia hujusmodi.

Tertiò, quia pleraque inveniuntur eodem modo facta ab Ethnicis, & hoc tempore fiunt à Bahmanibus, & aliis Idololatris Orientalibus.

Quartò, quia plerique horum Dervisiorum, præsertim qui dicuntur Sanctones, sunt homines vani, ac superbi, & pro miraculis suis mercedem à spectatoribus, tamquam Histriones, recipiunt: & prætereà nefariis sceleribus sunt inquinatissimi, itaut ab ipsis Mahumetanis malè audiant, malèque tractentur. Et illi ipsi, qui modestiorem vitam profitentur, & à mulieribus abstinentiam vovent, his vitiis non carent, & frequenter, castitatis voto ejurato, ad fœminas dilabuntur.

Quintò, quia Dervisii non solùm quædam admittunt contra legem Dei, sed etiam contra institutionem Pseudoprophetæ sui Mahumeti: quamobrem à Moslemis Orthodoxis hæretici, vel schismatici esse censentur. Deus enim in Pentateucho, Lev. cap. 19. probibuit Israelitis, ne corpus cultris inciderent, neque in eo stigmata efformarent, quemadmodum Ethnici faciebant in morte alicujus suorum. Et lib. 3. Reg. c. 18. legibus de Sacerdotibus Baal: *Incidebant se juxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine.* Quamobrem ritus Idololatricos à Deo prohibitos imitantur Dervisii, dum carnes suas ferro lacerant, vel incidunt. Sanctiones etiam, & statuta Mahumeti transgrediuntur, dum musicis instrumentis in rotationibus, ac precibus suis utuntur: omnes enim Moslemi fatentur, Mahumetum musica omnia instrumenta à precibus, & Sacris suis removeri præcepisse; quamobrem, nec tubas cum Judæis, nec campanas cum Christianis recipere voluisse. Præthereà, ut suprà vidimus, mendacem & blasphemum eum Mahumetus pronunciavit, qui, etiam ipsum, aliquando Deum vidisse affirmaret, cùm hoc sit manifestè contra doctrinam Alcorani. At isti boni Dervisii asserunt fidenter, se Deum facie ad faciem intueri, & cum eo familiarissimè colloqui. Sed quod præcipui momenti est, genus vitæ, à Mahumeto severissimè proscriptæ suis asseclis, profitentur. Cùm enim (ut refert Thelabiensis in Expositione Suræ المايدة *Mensa* v. 93.) intellexisset, nonnullos ex suis cœpisse monasticum Christianorum institutum imitari, vocavit illos ad se: & dixit eis: اني لم اومر بذلك ثم قال ان لانفسكم عليكم حقا فصوموا
وافطروا وقوموا وناموا فاني اقوم وانام وافطر واكل اللحم
والدسم واتي النساء ومن يرغب عني فليس مني
ثم جمع الناس وخطبهم وقال ما بال اقوام حرموا
النساء والطعام والطيب والنوم وشهوات الدنيا اما
اني لست امركم ان تكونوا قسيسين او رهبانا
فانه ليس في ديني ترك اللحم والنساء ولا اتخاذ
الصوامع: *Mihi non fuit hoc præceptum: vos verò curam gerere debetis vestri ipsorum. Itaque jejunate; & jejunium solvite: vigilate, & dormite: nam & ego vigilo, & dormio: jejuno, & jejunium solvo: comedo carnem, & adipem; & dormio cum mulieribus: & qui recedit ab institutionibus meis, non est ex parte mea. Deinde congregavit populum, & prædicans illi, dixit: Quid sibi volunt quidam ex vobis prohibendo usum fœminarum, & cibum, & escas bonas, & somnum, & voluptates hujus mundi? Atqui ego non præcipio vobis, ut sitis præsbyteri, & monachi: neque in lege mea probibetur caro, vel usus fœminarum, nec præcipitur ædificatio cænobiorum.*

Ex dictis apparet manifestè, quàm alienus fuerit Mahumetus ab instituto horum Dervisiorum: itaut ne pro suis quidem eos agnoscat. Ipsi etiam è converso videntur parum Mahumeti legem curare: ut enim testatur Septemcastrensis cap. 20. multas habent sententias contra Alcoranum, & etiam contra veritatem. Quamobrem, ut jam dixi, ab ipsis Mahumetanis hoc hominum genus pro hæreticis, ac schismaticis habetur, ut asserit Ricautus suprà laudatus, cap. 14.

Libet addere pro coronide hujus Tractatus id, quod scribit idem Septemcastrensis, tamquam testis oculatus c. 20. de his Dervisiis. *Utuntur* (inquit) *imò potiùs abutuntur ipso Alcorano ad perpetrandum omnia genera scelerum: scilicet, furta, homicidia, fornicationes, adulteria, stupra, latrocinia, & his similia: quæ, si omnia, quæ audivi, vidi, & expertus sum, narrare vellem, tædium generarent, & nauseam audientibus. Sortilegiis, & incantationibus, & divinationibus ita infecti, deturpati, & corrupti sunt, ut vix sit vetula, quæ non habeat eorum aliquam artem, & scientiam.* Et paulò post: *Sacerdotes eorum, licet magnam ostendant religionem coram hominibus: in occulto tamen pleni sunt omni nequitia, itaut de omnibus sceleribus se intromittant.* Nullo igitur modo fieri potest, ut per hujusmodi genus hominum fiant vera miracula, quibus Deus velit Mahumetanicam sectam, tamquam veram religionem, confirmare.

F I N I S.



APPENDIX.

Chimerico, prorsusque inani Alcorani miraculo, quod Mahumetani plenis buccis, إية مستمرة لا انقضا لها, *miraculum permanens, ac perpetuum, quod numquam cessat*, proclamant, non erit abs re (quandoquidem vacantes pagellæ permittunt) pauca quædam ex multis, miracula opponere, quæ in Christiana Religione, & verissima, & perseverantia esse, totius orbis testimonio comprobantur.

Primum sit, Domus illa celeberrima, in qua B. Virgo Deipara in Nazarena Urbe nata & enutrita, Æternum Verbum concepit, & cum eodem tot annos habitavit, ac deinde post ejus obitum, in summa semper veneratione Christianis fuit. Hanc à fundamentis avulsam Angelico ministerio in Illyricum primùm, Anno Christi 1291. die 6. Maii deportatam; & triennio post, die 10. Decembris in Picenum Italiæ provinciam, ubi nunc omnium Christianorum concursu votisque frequentatur, sub Lauretanæ Domus nomine, translatam fuisse, ita certum est, ut nullo modo possit in dubium revocari. Nam eodem tempore Domus hæc in Nazarena Urbe defuit, quo in Illyrico apparuit. Ex Illyrico verò absuit, ex quo in Picenis divinitùs delata sese dedit conspiciendam. Et missis pluries certis ac fidis viris in Nazareth, qui rei veritatem explorarent; invenerunt Domum illam sublatam, relictis fundamentis ejusdem mensuræ, materiæ, ac structuræ, quæ in Illyrico visebatur, & nunc in Piceno conspicitur. Id verò Peregrini omnes, qui è sacrisP alæstinæ locis regrediuntur, hodie quoque confirmant. Hujus autem rei veritatem Deus ipse quotidie insignibus miraculis, ac prodigiis, quæ ibi fiunt, testatur, quæ Mahumetani ipsi negare non possunt, cùm sint ibi in prospectu omnium munera votiva missa à quodam eorum Prætore, seu Basciâ, nomine Corcut, Anno Christi 1552. cum ejusdem attestatione Arabicè scripta, qua se à B. Virgine, quæ in eo loco colitur, à lethali pectoris apostemate liberatum fuisse fatetur. Ostenditur etiam ibi pallium, seu tegumentum Altaris exterius argenteum, gemmis ornatum, ab alio Basciâ B. Virgini, ob gratiam ab ea acceptam, oblatum.

Secundum, æquè certum (nam innumeros, atque oculatos habet testes) est Crux illa celeberrima in Urbe Malipuritana, in India Orientali, supra quam, cùm oraret, vulneratus est ad mortem à quodam Brachmane S. Thomas Apostolus die decima octava Decembris. Nam quotannis, eadem die recurrente, dum ante eam Sacrum solemniter celebratur, ad initium Euangelii atro quodam colore, splendore permixto, infoscatur, qui post Offertorium clarior evadit, donec Crux tota candida ac nitens apparet. Dum autem fit consecratio, resumit Crux colorem suum naturalem, & sanguineo sudore tota perfunditur, quo Fideles linteola sua infundunt, ac per ea Deus multa admiranda operatur. Si quando verò contingat, ut Crux illa eo tempore nullatenus immutetur, flagellum aliquod grave, vel insignem calamitatem Christiano populo portendi, experimento compertum est.

Tertium, certissimum, quia evidentissimum: Barii (quæ est Apuliæ in Italia Urbs percelebris) ex ossibus S. Nicolai Episcopi Myrensis manat assiduè purissimus ac limpidissimus liquor (quem Mannam S. Nicolai vocant) qui in vitreis ampullis servatus, numquam corrumpitur, nec verminibus scatet, nisi fortè apud eos, quos flagitiis ac libidinibus inquinatos invenerit: & quotidiana per eum miracula patrantur: tàmque copiosè emanat, ut per omnes Christiani Orbis regiones commodè transmittatur.

Quartum: Tolentini (quæ est Civitas Provinciæ Picenæ in Italia) ex brachiis S. Nicolai (qui vulgò, *de Tolentino* appellatur, & plusquam trecentis abhinc annis obiit) argenteis thecis inclusis, identidem, turgescen-

scen-

centibus venis, copiosus cruor emanat. Id verò præcipuè evenire observatum est, cùm magna aliqua calamitas Christianorum rebus impendet.

Quintum: item in omnium oculis versatur. Neapoli, celeberrima Italiæ Urbe, in duabus vitreis ampullis, S. Januarii Episcopi, qui supra mille abhinc annis pro Christi fide ab infidelibus occisus fuit, sanguis concretus asservatur; qui ubi coram sacro ejus capite exponitur, statim velut recenter effusus, liquescit, & ebullit. Si quando verò concretus perseveret, adversi aliquid Christianæ Reipublicæ præsagire experientia comprobavit.

Alia plura fortassè magis mirabilia, sed minus nota, prætereo: quia satis hæc existimo ad ostendendum Mahumetanis, verè esse in Religione Christiana, quod ipsi in sua secta falsò jactant; nempe, non unum, sed multa ايات مستمرات *Miracula perseverantia*. Neque dicere possunt, hæc Dæmonum esse ludibria: incredibile enim est, Deum permittere Dæmonibus ita innocentibus fidelibus illudere per eas res, quarum plerasque Mahumetani ipsi, utpote sacrosanctas, venerantur. Porrò Dæmonum ludificatio & malas causas, & malum finem, & noxios hominibus effectus semper habet: quorum hìc nihil agnoscitur. Et multò minus dicere possunt, has esse pravorum hominum technas ac fraudes, cùm sine ullius opera, per se, prorsusque divinitus eveniant. Quòd si hìc aliqua hominum fraus aut deceptio subesset: jam hæc per tot annorum cursum deprehensa fuisset, quemadmodum deprehensa est techna & impostura Græcorum, aliarumque nationum schismaticarum Orientalium in igne illo suppositio, quem in Paschatis pervigilio in Sepulchri Dominici Templo, ad preces suas è cœlo delabi confingunt.

F I N I S.



INDEX CAPITUM.

PRoœmium. pagina 1.

Cap. I. Utrum ad certum veræ Religionis argumentum miracula necessariò requirantur: & quid propriè sit miraculum in sensu à nobis requisito. p. 2.

Cap. II. De miraculis, quæ Christus Dominus effecit in Euangelica lege publicanda, suaque religione instituenda, & de illis, quæ ei à Mahumetanis tribuuntur. p. 5.

Cap. III. Utrum Mahumetus aliquod miraculum ad Sectam suam comprobandam effecerit. pag. 7.

Cap. IV. Discutiuntur Mahumeti miracula ex Alcorano à Moslemis producta: ubi agitur de scissione Lunæ. p. 14.

Cap. V. Miracula Mahumeti ex Alcorano, quæ spectant ad prophetiam. p. 22.

Cap. VI. Miracula, quæ à Moslemis extra Alcoranum per traditionem accepta, tribuuntur Mahumeto. p. 30.

Cap. VII. Miracula Mahumeti extra Alcoranum, ad prophetiam spectantia. p. 46.

Cap. VIII. Argumenta Mahumetanorum pro asserendis miraculis Prophetæ sui. pagina 50.

Cap. IX. Respondetur ad argumenta miraculorum, & ad ea, quæ Moslemi afferunt pro illis Mahumeto asserendis. p. 55.

Cap. X. Confirmatur aliquot exemplis Ethnicorum assertum nostrum de falsitate miraculorum Mahumeti. p. 64.

Cap. XI. De miraculo Alcorani: cujus vanitas apertè demonstratur. p. 69.

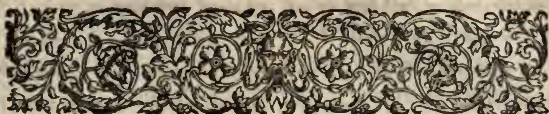
Cap. XII. Utrum post jam fundatam Religionem miracula ad eam conservandam requirantur: ubi agitur de miraculis, quæ fieri dicuntur à Dervisiis, seu Sanctonibus Mahumetanorum. p. 74.



PRODROMI AD REFUTATIONEM ALCORANI,

PARS TERTIA.

In qua ſicut Chriſtianæ Religionis Dogmata omnia divinæ Veritati conſona: ita pleraque Eslamiticæ Sectæ Axiomata eidem veritati diſſona eſſe, oſtenditur.



PROŒMIUM.

SAtis jam probatum esse videtur, & Sacrarum Scripturarum oraculis, & verorum miraculorum testimonio, Christianam Religionem bonam esse, & à Deo institutam: è converso Mahumetanicam Sectam, cui nec Dei in Sacris literis loquentis testimonium, neque legitima miracula demonstrantis auctoritas ulla suffragatur, Religionis veræ notam obtinere nullo modo posse. Quia tamen Mahumetani obstinatè contendunt, in vera se esse religione; Christianos verò post adventum Mahumeti ab illa penitùs excidisse, & antiquæ Christianæ fidei, quæ fuit ante illum, dogmata vel mutasse, vel corrupisse; atque aliud ante Mahumetum, aliud post eumdem Christianos credidisse: in hac tertia Prodromi nostri parte evidenter ostendimus, Christianam Religionem à prima sui institutione, nempe ab ævo Christi Domini, & Apostolorum ejus, usque ad hæc tempora, semper eamdem fuisse, nec aliquid in illa, præsertim quoad fidei dogmata, & res à Deo revelatas, esse corruptum, aut mutatum. Quamobrem absque ullo prorsus fundamento credere & affirmare Moslemos, adveniente Mahumeto, Christianos à vera Religione extorres factos fuisse; seque in ea illorum loco successisse.

CAPUT PRIMUM.

Christianam Religionem veram ac bonam esse, & à Deo institutam.

SUperfluum alicui videbitur, illud Mahumetanis probare, quod ipsi ultrò confitentur. Verùm non est ita: nam ex hujus veritatis demonstratione, magis veritas illius, quod contra ipsos probare instituimus, roborabitur, & elucescet. Adde, hujus temporis Moslemos, utpote rerum suarum superioris temporis ignarissimos, & in superstitione sua retinenda obstinatissimos, hoc etiam fortasse negaturos: nimirùm, Christianam Religionem neque à Mahumeto, neque à majoribus suis ullo unquam tempore tamquam bonam ac veram existimatam fuisse.

Dico igitur, me nunquam reperisse inter Doctores Moslemos dubium, quin Christiana Religio à Deo emanaverit, & saltem per plures annos vera, & legitima fuerit; quippe cujus primus Auctor credatur ab omnibus fuisse Jesus filius Mariæ Virginis verus Messias, à Prophetis promissus, per quem Deus vulgavit Mundo Euangelium, quod ipsi quoque credunt ab eo traditum, sicut Pentateuchum, & cæteros Sacros libros præcedentes. Præterea pro certo habent, Christianam Religionem Judaicæ successisse, & hanc per illam abrogatam fuisse: sed Christianam etiam deinde per Mahumetanam, omnem suam vim roburque amisisse. Harum autem abrogationum figuram præcessisse credunt in verbis illis Deuteron. cap. 23. *Dominus de Synai venit, & de Seir ortus est nobis: apparuit de monte Pharan*: de quibus satis dictum in prima parte. Abutuntur etiam parabola illa, quam apud S. Matthæum cap. 20. proposuit Christus Dominus in *Patre familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam:* quam parabolam Mohammed filius Ismaelis, cognomento Albocharius, in parte trigesima Alcoranicarum traditionum, refert à Mahumeto ipso ita expo-

expositam fuisse: اوتي اهل التوراة التوراة فعملوا بها حتي اذا انتصف النهار ثم عجزوا فاعطوا قيراطًا قيراطًا ثم اوتي اهل الانجيل الانجيل فعملوا به حتي صلاة العصر ثم عجزوا فاعطوا قيراطًا ثم اوتيتم القران فعملتم به حتي غربت الشمس فاعطيتم قيراطين قيراطين فقال اهل الكتاب هولاء اقلّ منا عملًا واكثر اجرًا. قال الله هل ظلمتكم من حقكم شيًا قالوا لا قال فهو فضلي اوتيه من اشاء : *Datus fuit Pentateuchus professoribus Pentateuchi* (idest Judæis) *qui operati sunt in eo usque ad meridiem: deinde delassati sunt, & acceperunt singuli denarium. Posteà traditum fuit Euangelium professoribus Euangelii* (idest Christianis) *qui operati sunt in eo usque ad nonam: deinde delassati sunt, & acceperunt singuli denarium. Tandem datus est vobis Alcoranus, & operati estis in eo usque ad occasum Solis, & accepistis singuli binos denarios. Quamobrem dixerunt Scripturales* (idest Judæi, & Christiani): *Isti minus operati sunt, quàm nos, & plus mercedis acceperunt. Respondit Deus: Num feci vobis injuriam, aliquid detrahens de mercede vestra? responderunt: Non. Dixit Deus: Hæc est gratia mea, quam dabo cui mihi placuerit.* Hoc idem manifestè fatetur Mahumetus ipse Sura 57. الحديد *Ferrum*: v. 27. his verbis: ولقد ارسلنا نوحًا وابراهيم في ذريتهما النبوة والكتاب فمنهم مهتدٍ وكثيرًا منهم فاسقون ثم قفينا علي اثارهم برسلنا وقفينا بعيسى ابن مريم واتيناه الانجيل وجعلنا في قلوب الذين اتبعوه رافةً ورحمةً ورهبانيةً ابتدعوها ما كتبناها عليهم الا ابتغاء رضوان الله فما رعوها حق رعايتها فاتينا الذين امنوا منهم اجرهم وكثير منهم فاسقون: *Et jam quidem misimus Noe, & Abraham: & posuimus in generatione eorum Prophetiam, & Librum: & inter eos quidam fuerunt directi; multi verò exerraverunt. Horum vestigia sequi fecimus Legatos nostros, & subsequi fecimus Jesum filium Mariæ, & dedimus ei Euangelium: & posuimus in cordibus eorum, qui secuti sunt eum, pietatem, & misericordiam: & monasticam vitam ipsi adinvenerunt, neque præcepimus eam illis, tantùm ob desiderium placendi Deo: sed non observaverunt illam eo modo, quo debebant. Nos autem dedimus illis, qui ex eis crediderunt, mercedem eorum: at multi eorum prævaricati sunt.* Idem confirmat Sura 5. المايدة *Mensa*. vers. 50. وقفينا علي اثارهم بعيسي ابن مريم مصدقًا لما بين يديه من التوراة اتيناه الانجيل فيه هدي ونور ومصدقًا لما بين يديه من التوراة وهدي وموعظةً للمتقين وليحكم اهل الانجيل بما انزل الله فيه ومن لم يحكم بما انزل الله فاوليك هم الفاسقون. *Et subsequi fecimus vestigia eorum* (Prophetarum) *Jesum filium Mariæ, confirmantem Pentateuchum, qui anteà traditus fuerat: & dedimus ei Euangelium, in quo est directio, & lux; & confirmat Pentateuchum datum anteà, & est directio, & commonitio piorum. Judicent igitur ii, qui profitentur Euangelium, juxta id, quod Deus revelavit in eo. Et qui non judicaverint juxta id, quod revelavit Deus, erunt prævaricatores.* Et ibidem vers. 53. inducitur Deus sic loquens hominibus; ولكل جعلنا منكم شرعةً ومنهاجًا ولو شاء الله لجعلكم امةً واحدةً ولكن ليبلوكم فيما اتيكم ; *Unicuique vestrum dedimus legem, & normam religionis. Et si voluisset Deus, fecisset vos gentem unam: sed* (hoc non fecit) *ut probaret vos in eo, quod dedit vobis:* Explicat hunc locum Thalebiensis: قال المفسرون عني بذلك جميع اهل الملل المختلفة جعل الله تعلي لاهل كل ملة شريعةً ومنهاجًا فلاهل التوراة شريعةً ولاهل الانجيل شريعةً ولاهل الفرقان شريعةً يحلل الله تعالي فيها ما يشاء ويحرم ما يشاء فالدين واحد والشريع مختلفة : *Dicunt Expositores, significari per hoc, omnes religiones, quæ sunt inter se diversæ, quarum unicuique dedit Deus legem, & regulam rite operandi. Sic Judæis dedit legem suam: & Christianis legem suam: & Mahumetanis legem suam; in quibus prohibuit id quod voluit, & concessit id quod voluit. Itaque Religio fuit una, leges autem variæ ac diversæ.* Eadem ferè verba habent Gelal, Jahias, & Mohammed filius Abdallah; per quæ prætendunt ostendere, Judaicam, Christianam, & Mahumetanam religionem fuisse eamdem quoad substantiam: habuisse tantùm diversas leges, omnes tamen bonas, & sanctas, utpote traditas à Deo. Hoc idem confirmat Alcoranus Sura 30. الروم *Romani* v. 30. ubi inducitur Deus ita loqui cum Mahumeto: فاقم وجهك للدين حنيفًا فطرة الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله ذلك الدين القيم ولكن اكثر الناس لا يعلمون : *Statue ergo faciem tuam ad religionem orthodoxam, constitutam à Deo hominibus. Non mutatur id quod constituit Deus. Hæc est religio*

ligio recta: sed plerique hominum nesciunt. Si ergo religio vera non potest mutari, nisi in legibus, & ritibus; sequitur, ut eadem fuerit Judaica, & Christiana quoad substantiam; & (loquendo ad hominem) eadem sit, quam profitentur Mahumetani. Ergo Christiana Religio fuit vera, & bona sicut Judaica, & Mahumetica, in sententia ipsius Mahumeti, qui vult has omnes religiones esse institutas à Deo: id quod repetit Sura 22. الحج *Peregrinatio*. v. 65. لكل امة جعلنا منسكا هم ناسكوه فلا ينازعنك في الامر وادع الي ربك انك لعلى هدى مستقيم: *Unicuique genti dedimus legem exercendæ religionis in sacrificiis, cultuque divino. Ne ergo disceptent tecum de hac re: & voca ad Dominum tuum: tu quippe es in recta via.*

Notandum hìc obiter, gentes, quæ veram religionem à Deo acceperunt, eamque professæ sunt, censeri in Alcorano, Judæos, Sabæos, seu Sabaitas, Christianos, & Mahumetanos. Ismael Ebn-Aly cap. في امة المسلمين *de Gente Moslemorum*, includit etiam المجوس *Magos*, seu *Magusæos*, ex auctoritate Sciaher Settanii: في كتاب الملل والنحل *in libro de religionibus veris, & falsis*: qui inter falsas religiones collocat الصابية *Sabæos*. Verùm nec Magi benè includuntur in primo genere, nec Sabæi rectè ab eodem excluduntur juxta Alcorani doctrinam. Porrò Sabæi, qui in Alcorano dicuntur الصابيون juxta Gelal. & alios Expositores, pertinent ad Judæos, vel Christianos, & agnoscunt religionem suam à Seth, & Henoch; & habere dicuntur Librum sacrum traditum divinitùs ipsi Seth. Magi verò, quamvis ab initio, juxta Ismaelem Ebn-Aly, professi sint religionem, & legem Abrahæ: posteà tamen non solùm in varia scelera prolapsi sunt, nubentes cum sororibus, filiabus, & matribus suis; sed etiam stellas, & statuas, & ignes adoraverunt.

Juxta hoc principium, quòd scilicet religiones omnes à Deo traditæ sint, & in substantia omnes conveniant, & solùm in legibus quibusdam, seu ritibus differant, docet etiam Mahumetus unumquemque in sua religione salutem æternam consequi posse. Hoe manifestè patet in Alcorano, Sura 2. البقرة *Vacca*, v. 61. & Sura 5. المايدة *Mensa*, v. 75. utrobique enim ita legimus: ان الذين امنوا والذين هادوا والنصاري والصابيين من امن بالله واليوم الاخر وعمل صالحا فلهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون. *Certè qui crediderunt, & Judæi, & Christiani, & Sabaitæ: qui crediderint in Deum, & diem novissimum, & fecerint bonum; ipsis erit merces sua apud Dominum suum, & non erit timor super eos, neque ipsi contristabuntur*. Porrò nomine eorum, *qui crediderunt*, Mahumetanos hìc intelligi, quemadmodum in aliis plurimis locis Alcorani, non est dubitandum, & Expositores communiter fatentur. Prætereà Sura 22. الحج *Peregrinatio*, v. 17. sic habetur: ان الذين امنوا والذين هادوا والصابيين والنصاري والمجوس والذين اشركوا ان الله يفصل بينهم يوم القيمة ان الله علي كل شي شهيد: *Certè qui crediderunt, & qui sunt Judæi, & Sabaitæ, & Christiani, & Magi, & qui plures Deos coluerunt: sanè Deus divisionem ponet inter eos in die resurrectionis: quia Deus super omnem rem est testis*. Autumat Gelaleddinus, divisionem hanc faciendam esse à Deo inter eos, qui crediderunt, nempe Mahumetanos, & reliquos enumeratos, & inter Magos, & plurium deorum cultores: itaut primi ituri sint in Paradisum, cæteri autem in Gehennam. Sed fallitur, & malitiosè errat. Nam cùm suprà Mahumetus manifestè pronunciaverit, Judæos, Christianos, & Sabaitas unà cum Mahumetanis salutem esse consecuturos: hæc divisio non potest intelligi, nisi fiat inter hos quatuor ex una parte, & inter Magos, & Idololatras ex altera: alioqui nimis turpiter sibi contradiceret.

Et nihilominus non pauci ex Doctoribus Moslemis constanter negant, Mahumetum unquam scripsisse, aut docuisse, posse quemlibet in sua religione, etiam à Deo tradita, æternam consequi salutem: & Alcorani verba, quæ suprà retulimus, & alia similia, torquent, ac distorquent, ad tuendam suam opinionem. Nam locum jam allegatum ex Sura 2. & 5. *Certè qui crediderunt, & qui sunt Judæi, & Christiani, & Sabaitæ: qui crediderint in Deum, & diem novissimum, & fecerint bona, habebunt mercedem suam, &c.* ubi, ut vidimus, distinguuntur quatuor genera hominum, nimirum, *qui crediderunt* (idest Mahumetani) *& qui sunt Judæi, & Christiani, & Sabaitæ*: & omnes pronunciantur esse salvandi, dummodo credant in Deum, & in diem Judicii, & recta operentur; ita explicat Gelal. ان الذين امنوا بالانبياء من امن منهم بالله واليوم الاخر في زمان نبينا وعمل صالحا بشريعته: *Qui crediderunt in Prophetas priores*; & Judæi, & Christiani, & Sabaitæ: *qui crediderint ex illis in Deum, & diem novissimum in tempore Prophetæ nostri, & bona fecerint juxta legem ipsius, &c.* Sed primò peccat, dum *eos qui crediderunt* censet esse eos, qui crediderunt in Prophetas priores: nam in Alcorano الذين امنوا *qui crediderunt*, semper accipiuntur pro Mahumetanis. Peccat secundò, quia ea conditione vult eos, qui crediderunt in Prophetas priores, esse salvandos, ut credant in Deum, & diem novissimum in tempore Prophetæ Mahumeti, & operentur bona juxta legem ejus. At verò impossibile est, eos, qui crediderunt in Prophetas priores, credere in Deum, & diem novissimum in tempore Mahumeti, & rectè operari juxta legem ejus. Peccat tertiò, quia vult sapere plusquam Magister suus: quod enim Mahumetus absolutè pronunciavit, hic vult sub conditione coarctare. Zamchascrius ita exponit hunc locum: ان الذين امنوا بالسنتهم من غير مواطاة القلوب

وهم المنافقون والذين هدوا والنصارى والصابيين وهم قوم عدلوا عن دين اليهودية والنصرانية وعبدوا الملائكة من امن من هولاء الكفرة ايمانا خالصا ودخل في ملة الاسلام دخولا اصليا وعمل صالحا فلهم اجرهم الذي يستوجبونه بايمانهم وعملهم:

Certè qui crediderunt linguis tantùm absque consensu cordium, (& hi sunt Mahumetani *impii): & qui Judæi sunt, & Christiani, & Sabaitæ (hi sunt populi, qui deviaverunt à Religione Judaica, & Christiana, & adoraverunt Angelos): qui crediderit ex his infidelibus fide sincera, & ingressus fuerit in religionem Mahumetanam ingressu radicali, & fecerit bonum: habebit quilibet eorum mercedem suam juxta meritum fidei, & operum suorum.* Consentit hic Auctor, pro *iis, qui crediderunt*, intelligi Mahumetanos, sed impios, & qui linguis tantùm se credere profitentur. Cæterùm ipse etiam peccat, dum verba prophetæ sui generalia, ad sectam Mahumetanam restringit: id quod facit etiam Jahias filius Salam, dicens: فلهم اجرهم يعني من امن بمحمد وعمل بشرائعه *Ipsis erit merces sua, nempe iis, qui crediderint in Mahumetum, & operati fuerint juxta leges ejus.* Ingerit uterque Mahumetum, & religionem ejus, ubi Mahumetus ipse neque exigit, neque curat. Eodem modo, Sur. 5. المائدة *Mensa:* v. 71. ولو ان اهل الكتاب امنوا واتقوا لكفرنا عنهم سياتهم ولادخلناهم جنات النعيم ولو انهم اقاموا التوراة والانجيل وما انزل اليهم من ربهم لاكلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم منهم امة مقتصدة وكثير منهم ساء ما يعملون:

Quòd si Scripturales crediderint, & timuerint Deum; expiabimus certè ab eis malitias ipsorum, & sanè introducemus eos in hortos voluptatis. Et si ipsi observaverint Pentateuchum, & Euangelium, & id quod traditum est ipsis à Domino suo; comedent de supra se, & de sub pedibus suis (idest, bonis omnibus & opibus abundabunt). *Inter eos quidam recta incedunt intentione: sed multi ex eis pravè operantur.* Explicat Gelal: ولو ان اهل الكتاب امنوا بمحمد ولو انهم اقاموا التوراة والانجيل بالعمل بما فيهما ومنه الايمان بالنبي وما انزل عليهم من الكتب من ربهم.

Si Scripturales crediderint in Mahumetum, & si observaverint Pentateuchum & Euangelium, exequendo ea, quæ in utroque continentur, inter quæ unum est, ut credant in prophetam (Mahumetum): *& id quod traditum est illis in Sacris libris à Domino ipsorum.* Eodem modo Jahias filius Salam: واقامتهم التوراة والانجيل ان يومنوا بمحمد لانهم قد امروا بذلك وقوله منهم امة مقتصدة اي متبعة من امن من اهل الكتاب برسول الله صلى الله عليه وسلم وما جاء به وكثير منهم ساء ما يعملون يعني من ثبت منهم على اليهودية والنصرانية. *Observantia eorum Pentateuchi, & Euangelii consistit in hoc, ut credant in Mahumetum: quia hoc jam præceptum fuit illis. Quod autem additur: Quidam ex eis recta intentione incedunt; significat eos, qui ex illis constanter crediderunt in Mahumetum & Alcoranum. Verba autem illa: sed multi ex eis pravè operantur, significant eos, qui perstiterunt in Judaismo, & Christianismo.*

Verùm cùm Sapientiores Moslemi agnoscerent hujusmodi interpretationes nimis improprias esse, ac violentas; ingenuè confessi sunt, Mahumetum primò admisisse, unumquemque salvari posse in ea religione, quam semel Deus approbavit; nimirum in sua, in Judaica, in Christiana, & in Sabaitica: nam has omnes religiones in substantia easdem esse affirmabat, & legibus tantùm ac ritibus inter se differre. Cùm verò, utpote non omninò stipes, intelligeret hoc nimis perniciosum evadere sectæ suæ, retractavit doctrinam suam, & in una tantùm religione الاسلام *Eslam*, quam ipse profitebatur, & prædicabat, salutem æternam reperiri pronunciavit. Audiatur Emam, seu Antistes Abul-Casem Habat Allah in Tractatu الناسخ والمنسوخ *De Abrogante, & Abrogato*, ubi expendens verba jam allegata ex Sura 5. *Certè qui crediderunt, &c.* hæc habet: ان الذين امنوا والذين هادوا فيها قولان قال مجاهد والضحاك بن مزاحم هي محكمة ويقدرونها بالمحذوف المقدر فيكون التقدير ان الذين امنوا ومن امن من الذين هادوا والنصارى والصابيين وقالت الجماعة والاكثرون هي منسوخة وناسخها عندهم ومن يتبع غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو في الاخرة من الخاسرين. *Certè qui crediderunt, & qui sunt Judæi, &c. In his verbis est duplex sententia. Dixit Mogiahed, & Aldhahac filius Mozahem: Hic versus est firmatus, nec fuit abrogatus. Sed ponunt in eo potentialitatem, quatenus aliquid latens subintelligitur virtualiter: ita ut sensus sit: Certè qui crediderunt,* (nempe Mahumetani) *& qui crediderit* (sicut illi) *ex Judæis, & Christianis, & Sabaitis, &c. Et pronunciavit Concilium* (socii scilicet primi Mahumeti) *& est sententia plerorumque Doctorum, hunc versum fuisse abrogatum per alium* (qui est 81. in Sura 3. ال عمران *Familia Amran:*) *Et qui secutus fuerit aliam religionem præter Eslam* (Mahume-

tani-

tanicam) *nunquam acceptabitur ab eo: & ipse in futuro sæculo erit ex pereuntibus*. Communis itaque ac legitima Doctorum Moslemorum sententia est, versus omnes Alcorani, in quibus conceditur Scripturalibus salus æterna in propria religione, fuisse à Mahumeto abrogatos, & retractatos non solùm ut falsos, sed etiam ut sectæ suæ destructivos.

Porrò pauci illi, qui ad removendam à propheta suo inconstantiæ & levitatis notam, contendunt versus illos non fuisse ab eo abrogatos, sed solùm significare illis voluisse, tàm Christianos, quàm Judæos, & Sabaitas posse salvari, si in Mahumetum crederent, & legem ejus observarent; in laqueos inextricabiles se conjiciunt. Nam vel volebat hos propriam religionem relinquere, & Eslamiticam suscipere, fierique Mahumetanos: & sic non erat, cur ad has tantùm tres nationes se restringeret, cùm centies in Alcorano afferat, se missum fuisse ad prædicandam veram religionem non solùm hominibus, sed etiam Geniis, seu Dæmonibus. Vel volebat has tres gentes retinere quidem religionem propriam, sed etiam Mahumetanicam amplecti, eamque cum propria conjungere; & hoc erat prorsus impossibile; cùm tàm religio Judaica, quàm Christiana, & Sabaitica (quæ à Christiana, & Judaica non distinguitur) longissimè à Mahumetana dissideant, & non solùm in legibus ac ritibus, sed etiam in dogmatibus, quæ ad veritates revelatas, & æternas spectant, illi è diametro opponantur.

Duo verò hìc valdè notabilia occurrunt. Primum quàm nulla fides habenda sit Alcorano, qui à Deo traditus esse jactatur, in quo decies approbatur aliqua religio, & decies eadem reprobatur, ac damnatur. Neque enim agitur de re aliqua levi, parvique momenti; sed de omnium rerum gravissima, nempe de via, per quam possint mortales ad æternam salutem pervenire; quam modò approbari à Deo, modò reprobari, est prorsus impossibile, præsertim quoad substantialia, & ad veritates æternas. Nam quoad leges positivas, vel ritus spectat, non negamus, posse aliqua à Deo in eadem religione mutari, vel variari; sed hoc non facit Deus, nisi etiam manifestet hominibus causas hujus mutationis, vel variationis. Atque ita si mutavit, vel etiam abstulit, quosdam ritus ac leges ceremoniales, vel judiciarias Pentateuchi in lege Euangelica; cognoverunt omnes id justissimè factum; non solùm quia ita Deus ipse prædixerat per Prophetas se facturum: sed etiam, quia cùm omnia illa essent figuræ eorum, quæ sub Messia eventura erant; ubi hæc evenere, supervacaneæ prorsus erant figuræ. Si Alcoranus solùm aliqua ceremonialia, & purè legalia Christianæ Religionis abrogasset: & id fecisset, quia Deus ita prædixerat se facturum; & quia hæc erant meræ figuræ religionis Mahumetanicæ: non esset magna inter nos, & inter Moslemos controversia. Sed cùm non solùm hoc non fit; verùm etiam in Alcorano tollantur, & prorsus abrogentur, imò damnentur ea, quæ in Christiana Religione substantialia sunt, & spectant ad veritates æternas, & à Deo revelatas: quomodo potest in eo tolerari hæc religionum abrogatio, & subrogatio, non solùm sine magna levitate, & inconstantia, sed etiam sine summa perfidia, atque impietate?

Quod verò auget absurdum est; quia abrogationes Pentateuchi non sunt factæ in eodem Pentateucho: hic enim semper sibi constat in eo quod semel statuit. Neque invenietur unquam ullus legislator, qui in una eademque lege modò probet, modò reprobet id, quod populis præscribit. At in Alcorano non semel, sed bis, ac ter, idem probatur, & reprobatur: decernitur, & abrogatur. Quasi verò Deus, qui auctor Alcorani esse fingitur, res semel à se temerè statutas, maturiùs consideret, & corrigat, vel aboleat. Et nihilominus hic liber divinissimus, & librorum omnium perfectissimus, cui nihil simile facere possint omnes creaturæ, fidenter à Moslemis prædicatur.

Alterum, quod peculiari nota dignum videtur, est, non posse ex Alcorano deprehendi, utrum abrogati sint versus illi, quibus unicuique in sua religione salus promittitur, an verò, qui in Mahumetica tantùm secta illam reperiri posse affirmant. Nam versus ille, quo volunt abrogari libertatem religionum, est in Sura 3. v. 81. Versus autem, quibus eadem libertas asseritur, non solùm in Sura 2. antecedenti, sed etiam in Sura 5. v. 75. in Sura 18. v. 63. in Sura 22. v. 17. Imò in eadem Sura 3. post versum 81. quo in una religione Eslamitica salus esse pronunciatur, versu 112. habentur hæc verba de Judæis, & Christianis, quorum anteà aliqua vitia redarguerat: من اهل الكتاب امة قايمة يتلون ايات الله اناء الليل وهم يسجدون: يومنون بالله واليوم الاخر ويامرون بالمعروف وينهون عن المنكر ويسارعون فى الخيرات فاوليك من الصالحين: وما يفعلوا من خير فلن يكفروه والله عليم بالمتقين: *Ex Scripturalibus est gens recta, meditantur signa Dei horis nocturnis, & ipsi adorant. Credunt in Deum, & diem novissimum: præcipiunt justum: & prohibent ab injusto, & certatim festinant in bonis operibus: & hi sunt ex probis; & non fraudabuntur mercede boni illius, quod fecerint. Nam Deus est cognitor piorum*. Insulsè putat Zamchascerius, loqui hìc Mahumetum de Scripturalibus, qui Judaismo, vel Christianismo ejurato, facti fuerant Mahumetani: & ايات الله, *signa Dei*, significare Alcoranum; cùm in Alcorano ipso accipiantur tàm pro versibus Alcorani, quàm pro quolibet versu etiam Pentateuchi, & Euangelii, vel alius sacri libri, ut patet in hac ipsa Sura 3. v. 111. ubi asseritur, Judæos punitos fuisse à Deo, *quia non crediderant* بايات الله *in signa Dei, & occiderant Prophetas injustè, & rebelles fuerant Deo*. Ubi quis dicat signa Dei significare versus Alcorani? Cæterùm luce clarius est, in versiculo allegato sermonem esse non de Judæis, aut Christianis, qui, religione propria abjurata, adhæserant Mahumetismo, vel in Mahumetum, aut Alcoranum crediderant: (hi enim nunquam in Alcorano اهل الكتاب *Scripturales* appellantur: quemadmodum neque illi qui ex Ethnicismo Moslemi facti fuerant, unquam مشركون *Associantes* vocantur:) sed de Scripturalibus simpliciter, & propriè, & qui religionem suam retinebant.

Cùm igitur post versiculum illum, quo religio-

num libertatem abrogari censent Doctores Moslemi, in aliis pluribus versiculis sequentibus eadem libertas afferatur & probetur à Mahumeto: dicendum est necessariò, vel versiculum illum non esse abrogativum, vel ipsum eundem abrogari per sequentes illi contrarios; (nam per ultimam legem præcedentes leges vel abrogantur, si illi adversentur; vel confirmantur, si cum ea conveniant): vel demum fatendum est, Mahumetum esse hominem levissimum, & inconstantissimum, qui eadem toties probet, ac reprobet: & nihilominus etiam hoc dato, standum esset ei, quod ultimò probavit.

Sapientes Moslemi, ut aliqua ratione prophetæ sui honorem tueantur, è sartagine in prunas, ut proverbio fertur, sese temerè conjiciunt. Asserunt, in Suris, atque etiam in versibus Alcorani disponendis, nullum rerum, vel temporum ordinem servatum fuisse, itaut sit in eo perpetuum ferè ὕστερον πρότερον: neque sciri possit, quonam tempore quælibet Sura tradita fuerit: & utrum ultimam ante primam; mediam ante ultimam, vel primam: primam ante ultimam, vel mediam Mahumetus acceperit: & sic de reliquis Suris. Et eadem ratio est de versibus ejusdem Suræ: neque enim certum est, primum versum illius traditum fuisse ante secundum, vel ante quartum, vel ultimum: & fieri potest, eum, qui est ultimus, primo loco, vel secundo, vel quinto traditum fuisse. Hoc posito, respondebunt, versus omnes, qui libertatem religionis concedunt, traditos fuisse ante illum, quo eadem libertas abrogatur, quamvis in Alcorano hic præponatur, & illi postponantur. Hac Regula, ab innumeris contradictionibus, quæ in Alcorano sunt, ipsum vindicant; etiam si non possint per eam neque Mahumetum, neque Alcoranum, neque fictitium Deum illum, quem Alcorani auctorem faciunt, à levitate, inconstantia, & aperta stultitia vindicare. Porrò fundamentum hujus tàm portentosæ opinionis est; quia Alcoranus revelatus fuit Mahumeto aliquando per singulos versus, aliquando per integram aliquam Suram, partim Meccæ, partim Medinæ, spatio viginti trium annorum. Quoties verò versum aliquem, vel Suram, à Gabriele ore tenus accipiebat (non enim in scriptura aliquid ei dabatur, sed Gabriel ex Alcorano, quem bis, aut semel in anno illi ostendebat, versus, vel Suras eidem legebat) jubebat Amanuensem suum, à se audita in papyro exscribere; ille verò, quod scribebat, confusim in cista reponebat. Post obitum autem Mahumeti, Abubacar, & Omar illius successores, omnia simul collecta, in unum volumen redegerunt, nullo ordine rerum vel temporum servato: itaut plerique Doctores asserant, primam Alcorani Suram esse illam, quæ posita est in eodem, nonagesimo sexto loco, & incipit;

اقرأ باسم ربّك الذي خلق خلــــق الانســـــان:

Lege in nomine Domini tui, qui creavit: creavit hominem. Alii tamen aliter sentiunt. Hinc & de loco, & tempore Surarum maximum est inter Expositores dissidium; Illam enim, quam aliqui volunt traditam fuisse Meccæ ante Hegiram; alii Medinæ post Hegiram traditam affirmant. Aliqui totam Suram Meccæ, vel Medinæ revelatam dicunt: alii partim Meccæ, partim Medinæ datam fuisse contendunt. Et hoc in omnibus ferè Suris contingit, ut patet ex ipsis earum inscriptionibus, & ex glossis Expositorum.

Ex dictis colligitur, Mahumetum nullum unquam habuisse, vel reliquisse Alcoranum: sed ab Abubacro, & Omare, post mortem ejus fuisse consarciminatum ac concinnatum ex variis membranis, & schedulis confusim collectis. Et nihilominus in ipso Alcorano centies legitur, Mahumetum habuisse, ostendisse, ac legisse librum integrum Alcorani, & provocasse Meccanos ad faciendum librum similem illi, vel decem, vel saltem unam Suram similem Suris illius. Quomodo possunt hæc simul convenire?

Petes: Si in Alcorano nullus ordo rerum, vel temporum servatur, itaut nesciri possit quid prius, quid posterius, quove loco, aut quo tempore traditum sit: quomodo ita fidenter Expositores asserunt, hoc ante illud, hoc post illud, hoc tali tempore vel occasione, hoc tali loco traditum fuisse? Respondeo, illos sequi in hoc vel traditionem, vel conjecturas. Hinc Ahmed filius Mohammed Thalebiensis, in ipso exordio expositionis Alcorani:

التفسير علمُ نزول الاية وشأنها وقصّتهــا والاسباب
التي نُزلت فيها والخبر انّـــه محظور علـى الناس
القـــول فيــــه الاّ بالسمـــع والاثــــر.

Expositio est scientia descensus (idest, traditionis, seu revelationis) *versus* (Alcorani) *& qualitatis* (seu status) *ejus, & historiæ ejus, & causarum, propter quas traditus fuit. Et certissimum est, non posse homines aliquid circa hoc dicere; nisi ex auditu, & vestigiis:* idest, nisi ex traditione, vel fama, & indiciis, seu conjecturis. At quàm hæc duo fallacia sint, ex eo agnoscitur, quòd cùm omnes Expositores Moslemi profiteantur, se traditionem, & conjecturas, seu indicia sequi; frequentissimè tamen inter se diffident, sibique mutuò adversantur.

Præterea, si traditio sequenda est; quæ fidelior & tutior traditio reperiri poteſt, quàm quæ ab Abubacro, & Omare, qui Mahumeto coævi fuerunt, & res ejus omnes penitissimè noverunt, certò tenetur? Hi nimirum, adhibitis quatuor ex doctissimis Moslemorum, Alcoranum in eam formam, & in eum ordinem Surarum, & versiculorum redegerunt, in quibus nunc habetur. Neque ullus, nisi amens, sibi persuadebit, majorem, & veriorem scientiam habuisse posteriores Moslemos historiarum, rerumque Alcoranicarum, & ordinis ac temporis earum, quàm habuerint Abubacar, & Omar, & cæteri illi primi Mahumeti asseclæ, qui Alcoranum concinnavere, atque in versus & Suras dispoſuere. Hi certè si cognovissent unam Suram traditam fuisse Mahumeto ante aliam, nunquam hanc post illam collocassent: neque posuissent versiculum derogantem ante derogatum, cùm derogatum anteà traditum fuisse clarè cognoscerent. Neque etiam probari poterit ab ullo cordato, primos illos Alcorani concinnatores, versus in schedulis, seu membranis, à se confusim ac sparsim repertos, ita in unum volumen congessisse, quemadmodum congeruntur olera, aut legumina in ollam, vel cacabum; seu ligna in clybanum, sine ullo discrimine aut ordine: alioquin inepta ac ridicula fuisset illa Surarum, modò breviorum, modò longiorum partitio, præfixo cuique pe-

cu-

culiari titulo, & notato etiam loco, in quo tradita est, & numero versiculorum, quibus constat.

Postremò non omittam dicere, fateri Expositores, duos esse versus in Alcorano, qui antequam traderentur, abrogati sunt per alios duos versus anteriores. Prior est 241. Suræ 2. qui abrogatur per v. 234. ejusdem. Posterior est v. 53. Suræ 33. qui per v. 50. ejusdem abrogatur. Quid autem magis absurdum, aut ridiculum dici potest, quàm abrogari aliquam legem antequam feratur: itaut, quando fertur, intelligant omnes, illam non esse observandam, & nullius esse roboris, vel momenti? Licebit & nobis credere, per versum antecedentem, quo religionum libertas à Mahumeto conceditur, abrogari sequentem, quo eadem libertas tollitur. Verùm, ne cum insanis insanire velle videamur; satis nobis erit, si illum ipsum, quo cæteras, præter suam, religiones reprobat, ab aliis posterioribus, quibus illas iterùm probat, abrogatum fuisse contendamus. Sed de his, quæ ad hanc Alcorani abrogationem, & subrogationem spectant, & de aliis ejusdem Alcorani inspectionibus, vide quæ in illius Prolegomenis fusiùs disserimus.

Verùm, quia ubi de religione agitur, standum est sententiæ, communique sensui eorum, qui eandem religionem profitentur, præsertim si Magistri sint, vel Doctores illius: ultrò admittemus, Christianam Religionem, quam usque ad Mahumeti ætatem veram ac bonam fuisse Moslemi confitentur; ab ipso Mahumeto in Alcorano reprobatam rejectamque fuisse: atque illi Eslamiticam, quam ipse instituit, vel vulgavit, substitutam. Indagandæ tamen nobis sunt causæ hujus rei, quas Mahumetani duas assignant. Prima est, quia sicut lex, & religio Judaica, quamvis bona esset, & à Deo tradita: non tamen post Christi adventum proderat Judæis ad salutem, nisi etiam in ipsum Christum crederent, & Euangelium amplecterentur: ita quantumvis Christiana religio bona esset, & à Deo constituta: post adventum tamen Mahumeti nihil proderat Christianis, nisi etiam crederent in Mahumetum, & illius Alcoranum observarent.

Secunda est, quia Christiani desciverunt à fide, & religione illa, quam tradidit illis Christus: & Euangelicam legem in aliam à se inventam commutaverunt. Hoc verò probant Moslemi ex eo præcipuè, quia cùm Christus præceperit in Euangelio credendum esse in Mahumetum venturum, & Alcoranicam legem illius observandam; Christiani utrumque negant, ac rejiciunt.

Ad primam causam, puto me satis superque respondisse in primo hujus Prodromi tractatu: ubi evidentissimè probavi, neque à Christo, neque à Prophetis Mahumetum prædictum unquam aut somniatum fuisse: certumque esse & indubitatum ex omnibus Sacris Scripturis, post Christum, & Euangelicam ejus legem, nullum alium Prophetam novæ legis latorem esse venturum: & Christianam Religionem, Christique Regnum Spirituale, ad finem usque Mundi perseveratura.

Ad secundam causam in sequentibus capitibus respondendum est.

CAPUT SECUNDUM.

Utrum Christiani à sua Religione aberraverint. Argumenta, quibus id probat Mahumetus in Alcorano.

NOn semel incusat Mahumetus in Alcorano Christianos, quòd ab ea religione, quam Christus illis præscripsit, desciverint, vel aberraverint. In ipsa prima Sura, quæ dicitur الفاتحة *Aperiens*, seu prooemialis, versu 6. orat Deum his verbis: اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين: *Dirige nos in viam rectam: Viam illorum, erga quos beneficus fuisti: Non eorum, quibus iratus fuisti, neque eorum, qui erraverunt.* Ubi Interpretes ferè omnes Mahumetani constanter affirmant, nomine *eorum, erga quos Deus beneficus fuit*, significari Prophetas & Fideles præcedentes. *Eorum verò, quibus iratus fuit*, Judæos. *Eorum denique, qui erraverunt*, Christianos. Quia, ut scribit Thelabiensis in hunc locum: النصاري ضلوا وقالوا في المسيح ما قالوا; *Christiani erraverunt; & dixerunt de Christo id quod dixerunt*: nempe ipsum esse Deum, & crucifixum ac mortuum in Cruce. Id confirmat Alcoranus Sura 5. المائدة *Mensa*. vers. 15. ubi introducitur Deus hæc dicens. ومن الذين قالوا انا نصاري اخذنا ميثاقهم فنسوا حظا مما ذكروا به فاغرينا بينهم العداوة والبغضاء الي يوم القيمة: *Et ab iis, qui dicunt se esse Christianos, recepimus pactum eorum* (idest Religionem eorum): *sed obliti sunt partem eorum, quæ præscripta sunt eis. Itaque conjecimus inter eos inimicitiam & odium usque ad diem resurrectionis*. Deinde Sura الانعام *Pecora*: v. 155. exprobrat iisdem, & Judæis, scissuras, & sectas in religione sua, his verbis: ان الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا لست منهم في شي انما امرهم الي الله ثم ينبيهم. *Porrò qui diviserunt religionem suam, & in sectas discissi sunt, tu nulla in re eos cures: quia negotium eorum spectat ad Deum: relinque eos in vortice suo usque ad tempus*: Explicat Gelal. فرقوا دينهم باختلافهم فيه فاخذوا بعضه وتركوا بعضه وكانوا شيعا فرقا في ذلك: وفي قراة فارقوا اي تركوا دينهم الذي امروا به وهم اليهود والنصاري ضلالتهم حتي حين اي حتي موتهم:

Divi-

Diviserunt religionem suam per varietatem opinionum in ea; & partem ejus retinuerunt, partem reliquerunt. Et divisi sunt in sectas, & fecerunt schismata in illa. Alii legunt: diviserunt se à Religione sua; idest, reliquerunt illam, quæ jam iisdem præcepta fuerat: & hi sunt Judæi, & Christiani. Sine eos in vortice suo, idest in errore suo, usque ad tempus; idest, usque ad mortem eorum. Hæc sunt loca præcipua in Alcorano, quibus redarguuntur Christiani tanquam religionis suæ desertores, vel corruptores ac depravatores. Utrum verò hi tantum scelus admiserint, tàm gravem impietatis notam mereantur, nunc videndum est.

Suppono primò, Religionem non deseri, nec mutari, ex eo quòd mutentur, vel tollantur, vel addantur in illa aliqui ritus, ac ceremoniæ. Nam (ut ad hominem loquar) etiam Mahumetus non pauca ex his mutavit, ut constat ex illis, quæ abrogata sunt in Alcorano: & ex eo etiam, quòd cùm à principio statuisset, ut asseclæ sui orantes, ad Templum Jerosolymitanum converterentur, deinde post Hegiram mense decimo septimo præcepit, ut mutato ritu, ad Fanum Meccanum vultum converterent. Biennio etiam ferè post Hegiram, instituit jejunium mensis Romadan. Et quadriennio post eandem, usum vini prohibuit. Et demum anno sexto peregrinationem Meccanam excogitavit. In lege etiam Mosaica interdum facta est in ritibus, seu rebus ceremonialibus, & puris legalibus aliqua mutatio. Nam, ut habetur ex libro 2. Paralipomenon, cap. 30. Ezechias Rex jussit celebrari Pascha mense secundo cum Sacerdotum, ac Principum consilio, ita tempore exigente; quamvis Deus mense primo celebrari præcepisset. Ex quo patet, multò magis variari potuisse alios ritus, vel leges, quas homines ipsi constituissent, absque religionis injuria, si justa aliqua causa intercessisset. Placet hìc referre verba R. Moysis in Prolegomenis suis ad *Jad chazacah*, quia multum faciunt ad rem nostram: *Sunt verò* (inquit) *alia præcepta, quæ instituta sunt post traditam Legem. Illa statuerunt Prophetæ, & Sapientes, atque per universum Israel propagaverunt. Hujusmodi sunt, de lectione voluminis Esther: de lucerna Encæniorum: de jejunio diei noni Mensis Ab, sive Julii: de commixtione, & de manuum lotione. Eorum præceptorum unumquodque suas habet expositiones, & disputationes. Hæc autem omnia præcepta nova recipienda nobis sunt, & observanda, juxta illud Deuteronomii cap. 17. Non declinabis à verbo, &c. Neque verò est hoc addere quidquam præceptis legis, quod vetat Lex Deuteronomii cap. 12. Non addes super illud, neque diminues in eo.* Hactenus R. Moyses. Cæterùm tàm Judæi, quàm Mahumetani, nisi impudenter mentiri velint, dicere possunt, quot ritus ac leges in sua secta de novo in dies addiderint, quot deseruerint, quot mutaverint. Neque verò hoc illis vitio vertimus, cùm & apud nos idem aliquando contingat, & in eadem causa, sed nonnisi ex necessariis, vel justissimis rationibus, nos esse fateamur.

Suppono secundò, neque Religionem mutari, ex eo quòd in ea aliquæ veritates ad fidem, vel ad aliquid fidei adnexum spectantes, de novo proponantur, quæ anteà vel à multis ignorabantur, vel ad fidem spectare certum non erat. In hoc enim nihil de novo propriè constituitur, sed tantùm declaratur, vel proponitur id, quod anteà verum erat, sed nondum notum, vel propositum. Dei enim solius est, res de fide credendas statuere, ac revelare, id quod fecit per Sacras Scripturas, & per Majorum traditionem. Huic aliquid simile evenit in qualibet etiam falsa religione. Nam in secta Mahumetana, v. g. multa recenter definita sunt circa Alcoranum; creatus ne sit, an increatus: circa attributa Dei; distincta ne sint ab essentia, necne: circa Emamos, seu Chaliphas: utrum tres primi post Mahumetum fuerint legitimi; & alia hujusmodi. Ita in Ecclesia Judaica Summus Sacerdos cum Concilio Sanhedritico, seu Consistorio magno, proponebat cunctis Israelitis, quid agendum, quid credendum esset, ut scribit R. Moyses in *Jad Chazacah*, tract. *Mamrim*, seu de Rebellibus; his verbis. *Consistorium magnum Jerosolymitanum fundamentum est legis oralis. Hæ sunt columnæ doctrinæ, unde prodeunt statuta, & judicia in omnes Israelitas, quibus credendum esse, & parendum, Lex jubet*. Et Malachias cap. 2. confirmat idem illis verbis: *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est*. Impossibile quippe est, saltem moraliter loquendo, ut statim à principio, quando lex aliqua traditur, populoque proponitur, ita innotescant omnia, quæ in ea præscribuntur, ut nihil remaneat dubium, nihil obscurum. Hoc patet ex innumeris dubitationibus, & quæstionibus, quæ suscitantur non solùm à Judæis in lege Moysis, etiam circa res graviores: sed etiam à Christianis in Euangelio, & à Moslemis in Alcorano, quæ non possunt à privatis determinari, ac definiri. Ideò apud Judæos erat Summus Sacerdos, & Consistorium magnum: & apud Christianos est Papa, seu Pontifex Maximus, & Concilium generale: quemadmodum etiam Mahumetani olim habebant suos Chaliphas, & nunc habent Mophtinos, ad legis, & religionis quæstiones definiendas. Porrò si qua hujusmodi ita definita proponantur, nullo modo nova inventa appellanda sunt, neque mutatio aliqua in religione facta esse censenda est; cùm sit tantummodò declaratio, & propositio illius, quod jam antè erat in lege statutum, & notum, & clarum quoad se, non tamen quoad homines, saltem universos. Ita quòd Concilium Ephesinum, v. g. definierit contra Nestorium, Beatissimam Virginem Mariam verè dicendam esse Matrem Dei, nihil mutavit, vel addidit in fide Christiana: hoc enim jam certum erat in Sacris Scripturis, in quibus cùm constet, illam esse matrem Christi, constat etiam esse Matrem Dei, cùm Christus verè sit Deus. Sed hoc fortassè non ita omnibus innotescebat, imò ab aliquibus negabatur, à Nestorio scilicet, & asseclis illius. Concilium verò, ac Pontifex Romanus, gerentes personam totius Ecclesiæ Christianæ, declaraverunt, Beatam Virginem verè esse Matrem Dei, eo quòd Sacris Scripturis id manifestè demonstraretur.

Nullam igitur Religionis mutationem fieri dicendum est, quando in ea nihil proponitur, vel statuitur, præsertim circa fidem, quod vel ex Sacris Scripturis à Deo revelatis, vel ex indubitata traditione Majorum non habeatur. Hæc verò duo, nimirum Scriptura, & Traditio, tàm apud Christianos, quàm apud Judæos, & in suo genere etiam apud Mahumetanos, reperiuntur. Apud Judæos prima vocatur הַמִּקְרָא : Secunda הַמִּשְׁנָה Apud Mahumetanos vocibus similibus, prima dicitur: القران : Secunda السنة : Nos autem primam, Verbum Dei scriptum; secundam, Traditionem vocamus.

Sup-

Suppono tertiò, non posse dici mutatam fuisse aliquam religionem ex eo, quòd in ea variæ sectæ, & hæreses exortæ sint, & in dies exoriantur. Nam hoc pacto, ipsorum Mahumetanorum testimonio, magis mutata, ac deformata esset eorum secta, quàm Christiana Religio. Ex dicto enim ipsius Mahumeti, & ex communi omnium Moslemorum asserto, in plures sectas & hæreses scindenda erat eorum superstitio, quàm Christiana Religio. Vide quæ diximus in primo Tractatu. Et re vera hodie plures sunt in Mahumetismo hæreses & schismata, quàm in Christianismo. Sed in illo neque curantur, neque attenduntur: cùm satis sit apud eos, credere unum esse Deum, quicumque tandem ille sit: & Mahumetum esse legatum Dei.

Suppono quartò, non posse dici, aliquam religionem esse mutatam, ex eo quòd in illius professoribus sint mores valdè corrupti; vel res ipsius religionis minùs accuratè exerceantur, vel sint inter eos bella ac dissidia; vel propter quæcumque vitia & peccata, quæ in eis inoleverint: neque ex eo quòd plures eorum ab ea, sive ex parte, sive in totum, defecerint: nec demum ex eo quòd illi ipsi, qui sunt Principes, Custodes, & Magistri religionis, magnis aliquando vitiis laborent. Hoc primò ratione probatur, quia licet Fides non prosit ad salutem sine bonis operibus: nemo tamen dicet, non posse aliquem sine illis, vel etiam cum malis operibus, habere veram fidem, & esse in bona religione; alioquin omnes peccatores dicendi essent infideles, quod ne Mahumetani quidem ipsi concedunt. Ideò Thalebiensis in Sura 4. النساء *Mulieres*, vers. 116.

ان الله لا يغفر ان يشرك بــــه ويغفر ما دون ذلــك لمن يشاء ومن يشرك بالله فقد ضــل ضلالا بعيدا:

Certè Deus non parcet, si sibi socius aliquis in divinitate tribuatur: parcet autem cætera peccata præter hoc, cui voluerit. Et qui tribuit socium Deo, jam certè est in errore maximo: affirmat hunc versum, دليل على بطلان قول الخوارج حين زعموا ان مرتكب الكبيرة كافــرا *: esse ostensivum falsitatis propositionis Charegitarum, qui existimant, peccantem graviter esse infidelem*. Secundò probatur exemplo Israelitarum tempore Eliæ, cùm non solùm inter eos essent omnium generum scelera, ac flagitia; & inter eorum Principes bella perpetua, & in Sacerdotibus summa incuria circa cultum divinum, & officium suum: sed etiam plerique eorum à vera fide ac religione in idolorum cultum descivissent, & in schismata & hæreses prolapsi fuissent. Et nihilominus tunc erat vera fides, & orthodoxa religio apud eumdem populum. Sed de hoc vide quæ dicta sunt in prima parte.

His præmissis, videamus jam, quas ob causas Mahumetus & Mahumetani velint Christianos generaliter à sua fide deviasse, & à vera religione descivisse: has verò ex Alcorano licet nobis facilè colligere. Et sunt:

Prima. Quia cum Judæis corruperunt Pentateuchum, Euangelium, & alias Scripturas, præsertim in iis, quæ de Mahumeto venturo continebant.

Secunda. Quia non crediderunt in Mahumetum, & ejus Alcoranum, sicut præcipiebat eis Christus in Euangelio: imò cùm ante adventum ejus crederent, & sperarent illum esse venturum; posteà cùm venit, spreverunt, ac rejecerunt illum. Non adduco loca Alcorani peculiaria pro his duabus causis: quia alibi non semel adduxi, & ferè nihil aliud magis deblaterat in illo Mahumetus.

Tertia. Quia ponunt in Deo tres personas realiter distinctas inter se, identificatas tamen cum unica essentia. Hoc illis objicitur Sura 4. النساء *Mulieres*: v. 170.

يا اهل الكتاب لا تغلوا في دينكم ولا تقولوا على الله الا الحق ولا تقولوا ثلثة: انتهـــوا خيــــرا لكم انمـــا اللــــه الــــه واحـــد:

O Scripturales ne excedatis in religione vestra: neque loquamini de Deo nisi veritatem. Ne dicatis, Tres. Abstinete ab hoc: nam melius erit vobis: quippe Deus est Deus unus. Et rursùm Sura 5. المايدة *Mensa*: v. 79.

لقد كفروا الذين قالوا ان الله ثالث ثلثـــة وما من اله الا اله واحد وان لم ينتهوا عما يقولون ليمســن الذيــــن كفـــروا منهـــم عـــذاب اليـــم:

Infideles sunt illi, qui dicunt, Deum esse tertium trium: nam non reperitur nisi Deus unus. Quòd si non abstinuerint ab hoc modo loquendi, subibunt hujusmodi infideles pœnam dolorificam.

Quarta. Quia dicunt, Jesum Christum filium Mariæ, esse verum filium Dei, & Deum verum. Hoc passim exprobrat Christianis Mahumetus, ut Sura 9. التوبـــــــــــــة *Pœnitentia*: vers. 31.

وقالت اليهود عزير ابن الله وقالــت النصاري المسيح ابن الله ذلك قولهم بافواههـــم يضاهون قول الذيـــن كفروا من قبــل قاتلهـــم اللـــه انّـــي يوفكون:

Et dicunt Judæi: Ezras est filius Dei: & dicunt Christiani: Christus est filius Dei. Hoc dictum est in ore eorum: imitantur modum loquendi infidelium, qui fuerunt ante eos. Disperdat eos Deus: quomodo mentiuntur? Et Sura 5. المايـــــدة *Mensa*: v. 78.

لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابـــن مريم وقال المسيح يا بني اسرايل اعبدوا الله ربي وربكم:

Infideles sunt, qui dicunt, Deum esse Christum filium Mariæ: cùm Christus ipse dixerit: O filii Israel, colite Deum Dominum meum, & Dominum vestrum.

Quinta. Quia asserunt, Christum crucifixum, passum, & occisum fuisse. Hoc etiam sæpè negat in Alcorano; affirmans, non Christum, sed alium similem Christo crucifixum mortuumque fuisse. Quamobrem Sura 4. النساء *Mulieres*: v. 156.

pro-

pronunciat, Judæos à Deo punitos fuisse ob mendacium hoc, nempe; قولهم انا قتلنا المسيح عيسى ابن مريم رسول الله وما قتلوه ولكن شبه لهم؛ *ob dictum eorum: Nos certè occidimus Christum Jesum filium Mariæ Legatum Dei. Sed non occiderunt eum, neque crucifixerunt eum: verùm objecta est illis similitudo ejus*: ideſt, crucifixerunt, & occiderunt alium similem illi, qui ipsis oblatus fuit.

Hæ sunt præcipuæ causæ, ob quas Christianos à vera Religione, in qua aliquandiù fuere, prorsùs excidisse pronunciet in Alcorano Mahumetus. Aliæ nonnullæ afferuntur levioris momenti, quas nihilominus, ne quid per fraudem subticuisse videar, hìc breviter exponam. Sit igitur

Sexta causa: quia Pontifices ac Monachos suos divino cultu, non secus ac Deos, prosequuntur. Sura 3. التوبة *Pœnitentia*: v. 32. ita eos redarguit اتخذوا احبارهم ورهبانهم من دون الله اربابا؛ *Acceperunt Pontifices suos, ac Monachos suos præter Deum in Dominos*. Explicat Gelal. حيث اتبعوهم في تحليل ما حرم الله وتحريم ما احل؛ *cùm sequantur eos*, eisque obediant *in concessione eorum, quæ probibuit Deus, & in prohibitione eorum, quæ ille concessit*. Hujus criminis reos facit etiam Judæos, ad quos propriè referuntur الاحبار *Pontifices*: quemadmodum الرهبان *Monachi* ad Christianos.

Septima; quia simulacra, & imagines adoraverunt. Non habetur hoc expressè in Alcorano: sed colligitur ex eo, quòd sub nomine المشركين *Associantium*, seu Idololatrarum, aliquando etiam Christianos comprehendat, ut placet Abul-casemo, in abrogato 22. Suræ 2. Quamvis hoc alii communiter negent: semper enim in Alcorano distinguuntur اهل الكتاب *Familia Libri*, seu Scripturales; nempe Judæi, & Christiani; & المشركون *Associantes*, nempè idololatræ. Cùm tamen in Alcorano generaliter simulacra, & imagines damnentur in Ethnicis Meccanis, & aliis Arabibus; non est dubitandum, quin etiam in Christianis damnentur. Præterea certissimum est, Mahumetum omnium imaginum & statuarum usum in secta sua severissimè prohibuisse. Imò gravissimi Auctores faciunt illum Iconomachorum Principem. Horum enim hæresis cœpit evulgari circa annum Domini septingentesimum, non multò post mortem Mahumeti.

Postrema causa est, quæ toties in Alcorano opponitur Christianis; nempe, quòd religionem suam in tot sectas disciderint, & quodammodo laceraverint. Signatim verò Sura 23. المؤمنون *Fideles*: v. 53. hæc legimus: فتقطعوا بينهم امرهم زبرا كل حزب بما لديهم فرحون فذرهم في غمرتهم حتى حين؛ *Et disciderunt inter se negocium suum* (ideſt religionem suam) *in varias sectas: qualibet secta in opinione sua lætatur. Tu verò sine eos versari in errore suo usque ad tempus*.

CAPUT TERTIUM.

Christiani nunquam Religionem suam universaliter deseruere, vel mutavere.

Antequam ad ea, quæ Mahumetus, & Mahumetani nobis objiciunt, respondeam; directè probabo & ratione, & auctoritate nostrorum, & ipsorum Mahumetanorum testimonio, Christianos numquam à prima religione sua universaliter discessisse; vel eandem in aliam commutasse.

Argumentum demonstrativum hujus veritatis est, quòd nullo modo dici possit relicta, aut mutata religio illa, quæ retinet, & observat leges, & instituta ab Auctore religionis primò proposita, sed Christiani retinent, ac profitentur omnia, quæ Christus ipsis ab initio proposuit: ergo nullo modo dici potest, eos religionem suam reliquisse, vel commutavisse. Major propositio est per se manifesta. Minor facilè probatur: nam lex, & religio à Christo instituta, in Euangelio, & cæteris novi Testamenti libris scripta reperitur; vel habetur per perpetuam majorum traditionem, quæ ab ipso Christo, & ejus Apostolis ad nos emanavit. Atqui Christiani credunt, & operantur, & credere, & operari profitentur juxta id, quod in his sacris libris continetur, & ex hac traditione habetur: ergo nullo modo dici potest, eos vel reliquisse, vel mutasse religionem suam.

Neque obest huic veritati, quòd vel multi ex Christianis religionis suæ leges negligant, aut transgrediantur: neque etiam quòd non pauci ab ea ad falsas sectas desciscant, vel in eadem schismata & hæreses excitent, atque heterodoxos cœtus instituant. Hoc enim & in Gente Israelitica, quando in ea vera religio colebatur; & in Mahumetana, cujuscumque tandem farinæ hæc sit, evenisse atque evenire, nullus ignorat. Cùm enim homines non sint impeccabiles; imò sint ad peccandum ex natura proclives: non rarò delinquunt contra legem suam, & aliquando etiam, propria religione ejurata, ad alienam transeunt. Satis est, ut multi semper sint, qui & legem observent, & religionem custodiant, ritèque profiteantur, & in ipsa religione nihil publicè, & ex eorum, qui illi præsunt, auctoritate approbetur, quod institutis ejusdem à Deo præscriptis adversetur: & quod contra illa committitur, per publicam potestatem damnetur, ac puniatur, vel pœna dignum censeatur. Cæterùm ex ipso Euangelio constat, Christum prædixisse, in Ecclesia sua non omnes futuros esse bonos ac justos: imò multos fore malos, & improbos. Id indicant parabolæ ab eodem Christo propositæ: *Agri*, in quo bono semini superseminata sunt zizania: *Decem Virginum*, quarum quinque prudentes erant, & quinque fatuæ: *Convivii*, ad quod ministri Regis congregaverunt bonos, & malos: *Sagenæ* missæ in mare, & ex omni genere piscium congregantis: & aliæ hujusmodi. Et idem apertis verbis prædixit, in Ecclesia sua novissimo tempore abundaturam iniquitatem, & frigidiorem evasuram charitatem: & se, cùm veniret ad judicandum Orbem, vix inventurum fidem super terram.

Se-

Secundò probatur directè, Christianam Religionem numquam à suis professoribus desertam, aut mutatam fuisse. Nam si omnes Christianos doctores, & scriptores, qui ab ipso Apostolorum ævo ad hæc usque tempora de illa scripserunt, perlegamus (non loquor de hæreticis, & heterodoxis), reperiemus in illis eandem doctrinam in substantia, tàm quoad mores, quàm quoad fidei mysteria doceri, quam in praxi semper servatam fuisse, ex perpetuis Christianorum, atque etiam Ethnicorum, vel Hebræorum Historiis, & Annalibus invenimus. Et quidem quòd attinet ad mores, extra controversiam est: semper enim habuerunt, & servaverunt eandem legem Dei in Decalogo propositam, eademque præcepta moralia à Christo, & Apostolis tradita, & eandem legem naturæ mortalibus omnibus ingenitam. Quod verò ad fidem attinet, patebit ex inferiùs dicendis, ubi de Christianæ Religionis mysteriis, quæ Mahumetus oppugnat, differemus. Nunc satis sit dicere: in articulis præcipuis, magisque necessariis ad salutem, & præsertim in illis, quæ in Alcorano damnantur, hodiè Christianos omnes, etiam schismaticos, & hæreticos, universaliter convenire: ut in Trinitate Personarum, & unitate essentiæ in Deo: in Christi divinitate, & ejusdem passione, ac morte per crucem: in Baptismo, & aliis Sacramentis, saltem præcipuis: in integritate, & auctoritate Sacrarum Scripturarum, præsertim quatuor Euangeliorum: in Resurrectione mortuorum; Judicio universali, Paradiso, & Gehenna, & utriusque æternitate; atque aliis hujusmodi. Hoc autem evidenter probat, hæc omnia ab initio ab omnibus credita fuisse: alioquin non potuissent omnes ubique terrarum, post tot schismata, & hæreses, in iisdem articulis fidei, si de novo ab aliqua tantùm secta, vel natione inventa fuissent, convenire. Videmus enim in cæteris, unam Christianorum sectam ab alia abhorrere: & quod ab una de novo statuitur, ab alia rejici, ac damnari: cùm tamen in articulis à Mahumeto oppugnatis, omnes absque controversia conveniant.

Quòd si objiciant Mahumetani, non inveniri in Auctoribus Christianis ab Apostolorum ætate usque ad hæc tempora, semper eandem doctrinam, etiam quoad aliqua, quæ spectant ad fidem: v. g. quoad numerum Sacrorum Librorum: quoad visionem beatificam statim post mortem: quoad processionem Spiritus Sancti à Filio, &c. Respondebimus primò: duplicis generis esse Auctores Christianos: quosdam Catholicos, & Orthodoxos; quosdam verò hæreticos, & heterodoxos. Quemadmodùm etiam apud Mahumetanos quidam dicuntur السنية *Sonnitæ*: quidam verò الشيعية *Sciaitæ*: quorum primi habentur legitimi, & orthodoxi: secundi verò spurii, & hæretici. Porrò quòd apud hæreticos multa inveniantur diversa, vel etiam adversa iis, quæ Catholici profitentur, non est mirandum: Ideò enim hæretici sunt, & appellantur.

Respondemus secundò, primaria fidei dogmata, qualia sunt, quæ negat Mahumetus, ab omnibus semper Orthodoxis credita, & prædicata fuisse: alia verò nonnulla minùs principalia, & quorum cognitio ad æternam salutem non est absolutè omnibus necessaria, non semper universis nota fuere; quia scilicet, ut suprà monuimus, etiam in vera religione quædam mysteria, seu veritates, paulatim Deus revelat, vel manifestat per Magistros, & Præsides illius. Hi autem, sicut apud Hebræos erant tantùm summus Sacerdos, & Consistorium magnum, seu Concilium Synedriticum, quod Jerosolymis residebat; ita apud Christianos sunt Summus Pontifex Romanus, & Concilium Generale, quod ejusdem Pontificis auctoritate congregatur, & illius, vel Legatorum ejus assistentia dirigitur. Impossibile autem est, ab hoc aliquid falsum, vel contra fidem, vel Legem divinam, aut naturalem doceri, vel proponi: non tamen necessariò requiritur, ut omnia, quæ ad hæc spectant, simul proponat, ac doceat; sed satis est, ut ea credenda, vel servanda proponat, quæ paulatim ex divino instinctu, & ex Sacris Scripturis ipsi innotescunt.

Tertiò probatur ad hominem, Christianam Religionem non esse mutatam. Etenim juxta regulam Alcorani, & Mahumetanorum, unusquisque debet judicium ferre de sua religione; & consequenter Christiani de sua. Atqui hi constanter asserunt, religionem suam non fuisse mutatam: ergo eorum judicio in hoc standum est. Major patet ex Sura 3. آل عمران *Familia Amran*. vers. 63. ubi Mahumetus contendit, Abraham non fuisse Judæum, neque Christianum: nam Judæi trahebant illum ad partes suas, Christiani verò ad suas. At ille utrosque reprehendit ex eo, quòd non debebant sententiam ferre, nisi de rebus propriis: nimirum Judæi de Moyse, & Pentateucho; Christiani verò de Christo, & Euangelio. Cæterùm cùm Abraham mortuus esset ante Pentateuchum, & Euangelium, impossibile erat Christianum illum, vel Judæum fuisse. Quamobrem nefas erat Judæis, & Christianis de illius religione, ut de sua ipsorum, aliquid definire. En verba Alcorani: يا اهل الكتاب لمَ تحاجون في ابراهيم وما انزلت التوراة والانجيل الا من بعده افلا تعقلون: ها انتم هولاء حاججتم فيما لكم به علم فلم تحاجون فيما ليس لكم به علم والله يعلم وانتم لا تعلمون: ما كان ابراهيم يهوديا ولا نصرانيا ولكن كان حنيفا مسلما وما كان من المشركين:

O Scripturales, quare disputatis de Abraham, cùm non fuerit traditus Pentateuchus, & Euangelium, nisi post illum? An ergo non intelligitis? Ecce vos disputatis de eo, de quo habetis scientiam (explicat Gelal. من امر موسى وعيسى وزعمتم انكم على دينهما: *de eo, quod pertinet ad Moysem, & Jesum, in quorum religione ac fide, vos esse asseritis*), *quare etiam disputatis de eo, de quo non habetis scientiam? & Deus scit: vos autem nescitis. Non fuit Abraham Judæus, neque Christianus: sed fuit Orthodoxus Moslemus: neque fuit ex Associantibus*. Ineptissimè sanè argumentatur Mahumetus: sed velut sorex capitur indicio suo. Nam cùm ipsemet vixerit longo tempore post Pentateuchum, & Euangelium, non debet ferre sententiam de Judæis, & Christianis, & de religione eorum, & multò minùs de Abraham, quem non nisi ridiculè asserit Moslemum

mum fuisse; & de quo multò justiùs, quàm ipse possunt Scripturales, utpotè Abrahæ viciniores, judicare. Sed nobis satis est, quòd fateatur, Christianos habere scientiam de Christo, & Euangelio: & consequenter ad eos spectare de utroque ferre judicium. Consentit in hoc cum Propheta suo Ahmedus filius Abdal-halimi in Apologia pag. mihi 424. ubi concedit unamquamque Gentem habere notitiam de suis rebus, præsertim ad religionem spectantibus, deque iis decernere, ac definire ad illam pertinere. Do hic ejus verba. وعند كل طايفة من اقوال متبوعهم ونصوصه واخبارة ما يقطعون به وان كان غيرهم لا يعرف ذلك وعند اهل الكتاب كاليهود من اخبار هلال وشماي وغيرهما من شيوخهم ما لا يعلمه غيرهم وعند النصاري من اخبار الحواريين ومن اخبار قسطنطين والمجمع الاول بنيقية والمجمع الثاني والثالث والرابع والخامس وغير ذلك من مجامعهم واخبارهم ما يقطع به علماؤهم وان غيرهم لا يعلمون ذلك; *Apud quamlibet sectam, vel nationem sunt effata, & auctoritates, & historiæ illius, quem se sequi profitentur, quas ipsi determinant* (vel potius, *quibus ipsi res definiunt, ac decidunt*), *quamvis alii præter eos has ignorent. Et apud Scripturales idem accidit: nam apud Judæos sunt Historiæ Hillelis, & Sammai, & aliæ à majoribus traditæ, quas alii præter ipsos ignorant. Et apud Christianos sunt Historiæ de Apostolis, & Constantino, & Concilio primo Niceno, & secundo, & tertio, & quarto, & quinto, & aliis Conciliis; & aliæ Historiæ, quibus res definiunt Sapientes, ac Doctores eorum, quamvis cæteræ gentes has ignorent.* Quod si ita est, habemus ab adversariis decisionem litis secundum nos. Nam cùm Christiani semper apud se retinuerint Historias, seu Annales omnium rerum suarum ab ipsius Christi ævo usque ad hæc tempora, descriptas non ab uno, aut duobus, neque in una, vel duabus gentibus, sed ab innumeris auctoribus omnium provinciarum totius Orbis; & hi omnes conveniant in eo, quod spectat ad substantiam Religionis: & præterea cùm habeant omnia Concilia generaliter celebrata ab universa Christiana Ecclesia, & successiones Summorum Pontificum, qui sunt Antistites, & ut Mahumetani Scriptores eos appellant, خلفاء النصاري *Chalipha Christianorum*, à Sancto Petro usque ad hoc tempus in Ecclesia Romana; & in aliis Ecclesiis successiones Episcoporum, & particularia Concilia ferè quotannis celebrata: evidentissimè convincitur, Christianam Religionem non fuisse mutatam, sed esse nunc, semperque fuisse eandem, quæ fuit à prima sui institutione, cùm semper eadem in omnibus Annalibus, & Historiis Christianorum; in omnibus Conciliis generalibus; in omnibus Summorum Pontificum decretis; & in omnibus peculiarium nationum (si heterodoxas excipias) Conciliis, eorumque decretis inveniatur.

Quartò, potest hoc idem efficaciter probari illis argumentis, quibus in prima parte probavimus. Sacras Scripturas nunquam fuisse quoad essentialia corruptas. Primò enim assignandæ sunt personæ, à quibus Christiana Religio corrupta, vel mutata est. Nam vel in hoc Christiani omnes convenerunt, vel aliqui tantùm. Si hoc secundum asseratur: non intelligitur corrupta religio, nisi quoad illos particulares. Hoc autem non officit illi in universum, ut jam suprà dictum est. Quòd verò omnes simul convenerint; neque auctoritate, neque ratione ulla probari potest. Cur enim omnes simul conspirent, præsertim cùm sint penè innumeri, & per totum Orbem diffusi, & plerique non tàm linguis, & regionibus, quàm geniis & moribus inter se dissiti, ad religionem suam mutandam, vel deserendam? Præterea, cùm semper in Christiana Ecclesia Pontifices Maximi, Patriarchæ, & Episcopi præfuerint, & perpetuò Concilia Generalia, vel Provincialia, vel Diœcesana ad eandem in sua puritate conservandam celebrata sint; in quibus Conciliis etiam Imperatores, Reges, & Principes, vel eorum Oratores, seu Vicarii, una cum Romano Pontifice, vel ejus Legatis interfuerunt: nonnisi summæ dementiæ est credere, Christianos omnes ad mutandam, vel deserendam propriam fidem convenisse. Extant nunc, Dei providentia, prædicta ferè omnia Concilia, tàm ante Constantinum, quàm post illum celebrata, una cum Constitutionibus Summorum Pontificum: & in illis semper cognoscitur idem religionis tenor, eadem doctrina, eadem fides. Hoc idem confirmatur ex eo, quòd semper in Republica Christiana ab illius Præsidibus adnotati sunt, damnati, ac puniti, qui aliquid novi contra religionem & fidem moliri tentaverunt. Patet hoc in Ario, Macedonio, Dioscoro, Nestorio, Eutyche, Sabellio, Uvicleffo, Luthero, Calvino, & aliis innumeris, quorum prava dogmata vix pullulantia, à Summis Pontificibus, vel Conciliis Generalibus proscripta, & oppressa sunt: & plurimi ex Christianis Orthodoxis carceres, exilia, flagella, cruciatus, necem passi sunt, ut avitam fidem sartam tectam custodirent.

Quintò probatur; quia nullum potest assignari tempus, in quo Christiani Religionem suam mutaverint, vel ab ea universaliter discesserint, vel aberraverint. Hoc argumentum deridet Hottingerus, quatenùs eo utuntur Catholici ad probandum, Romanam Ecclesiam, & ejus Pontifices, nunquam à suo Principatu in Christiana Republica per hæresim, aut falsam doctrinam excidisse. *Quia*, (inquit) *neque potest assignari tempus, quo natus sit Mahumetus.* O ridiculum caput, & baculo potiùs, quàm helleboro curandum! quasi verò ita metaphysicè certum sit, Ecclesiam Romanam, Summosque illius Pontifices, à suprema sua auctoritate per hæreticam, falsamque doctrinam decidisse, ac Mahumetum natum fuisse. In Mahumeto est tantùm dubitatio circa tempus, non circa rem. Sciunt enim omnes illum natum esse, & in rerum natura fuisse. In Ecclesia Romana, juxta Hottingerum, ejusque congerrones, dubitatio esset non solùm circa tempus, sed etiam circa rem ipsam. Apud nos autem, & apud alios plurimos nulla est hujusmodi dubitatio. Quia verò hoc argumentum à tempore est efficacissimum, quando de re ipsa dubitatur, ideò fusiùs à nobis in sequenti capite tractabitur.

CAPUT QUARTUM.

Non posse assignari tempus, quo Christiani Religionem suam mutaverint, aut deseruerint.

SI quæramus à Mahumetanis, quandonam Christiani à fide, ac religione sua discesserint, nullum sanè certum, ac fixum tempus poterunt assignare. Ex iis tamen, quæ suprà diximus, cap. 1. coguntur fateri, usque ad Mahumetum Christianam Religionem bonam, sanctamque fuisse. Hoc probat in eorum sententia vaticinium illud in prima parte allatum de tribus Montibus, Synai, Seir, & Pharan. Sicut enim religio Judaica per Synai significata, perseveravit, & bona fuit usque ad Christum: ita consequenter Christiana, per Seir adumbrata, perseverare debuit ut bona usque ad Mahumetum, cujus secta per Pharan demonstratur. Hoc etiam probat parabola de operariis vineæ à Christo proposita, juxta falsam Mahumeti explicationem, quam supra ex Albochario retulimus: qua asseritur, Judæos operatos esse in Pentateucho usque ad Euangelium; & deindè lassatos fuisse, & recepisse mercedem suam. Christianos verò operatos esse in Euangelio usque ad Alcoranum; & deindè lassatos fuisse, & recepisse mercedem suam. Si tàm Judæi, quàm Christiani receperunt suam mercedem; necessariò infertur, quamdiù operati sunt, benè operatos fuisse, & consequenter bonam fuisse religionem eorum. Hoc denique probant verba Suræ 13. الرعد *Tonitru*: v. 37. لكل اجل كتاب يمحو الله ما يشاء ويثبت وعنده ام الكتاب: *Omni termino liber: delebit Deus, quod voluerit, & firmabit: & apud eum est mater libri*: per quæ manifestè ostenditur, juxta Moslemorum explicationem, unicuique ex tribus nationibus, nempe Judæis, Christianis, & Moslemis ipsis, traditum fuisse suum librum; videlicet primis Pentateuchum, secundis Euangelium, tertiis Alcoranum, qui duraturi essent, quamdiù in ipsis vera religio perseveraret. Hos autem libros eandem religionem quoad substantiam continentes, nihilominùs à Deo mutandos quoad leges, ac ritus: interim tamen veram religionem in aliqua ex his Gentibus successivè perseveraturam: quemadmodùm asseritur etiam Sura 16. النحل *Apes*: v. 54. وله ما في السموات والارض وله الدين واصبا: *Et ipsius (idest Dei) est id, quod in cœlis, & in terra reperitur: & Religio illius est perseverans, ac perpetua*: id est, ut explicat Gelaleddinus, وله الطايفة دايما: *& ipse semper habet Gentem, seu Nationem*, à qua colatur. Porrò si Religio Christiana ante Mahumetum defecisset, nulla fuisset eo temporis intervallo gens, quæ Deum coleret; & consequenter religio ejus non fuisset perseverans. Hoc autem evidentiùs patet ex Sura 98. البينة *Demonstratio*: ubi ita legimus: لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين حتي تاتيهم البينة رسول من الله يتلو صحفا مطهرة فيها كتب قيمة وما تفرق الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءتهم البينة: *Qui increduli fuere* (Mahumeto) *ex Judæis, & Christianis, & Idololatris, non recesserunt, donec venit ad eos demonstratio: Legatus Dei, qui legeret Scripturas puras, in quibus sunt libri recti. Et non sunt divisi Judæi, & Christiani, nisi postquàm venit ad eos demonstratio.* Explicat hæc verba Gelaleddinus: *Non recesserunt Judæi, & Christiani, & Idololatræ* عما كانوا عليه *ab eo, in quo erant*, idest, à fide, in qua erant circa adventum Mahumeti: *donec venit ad eos demonstratio, nimirum* الحجة الواضحة وهي محمد *probatio clara, nempe ipse Mahumetus Legatus Dei. Et non sunt divisi Judæi, & Christiani* في الايمان بمحمد *in credendo in Mahumetum* (venturum) *nisi postquàm venit ad eos demonstratio*, وهي محمد والقران, *nempe Mahumetus, & Alcoranus: nam* قبل مجيه صلي الله عليه وسلم كانوا مجتمعين علي الايمان به *antequàm veniret Mahumetus, erant uniti in credendo in illum.* Itaque Christiani ante Mahumetum erant in bona religione, nec fidem suam deseruerant: non tamen ob eam causam, quam affert Gelaleddinus, nempe quòd in Mahumetum venturum credebant (hac enim ratione etiam Judæi, & Meccani fuissent in bona religione): absit hoc à Christiana fide: sed quia Euangelicam Christi legem retinebant.

Porrò etiam ex eo comprobatur hæc veritas, quia Auctores Moslemi, in eo temporis spatio, quod inter Christum, & Mahumetum intercessit, & ipsi vocant illud الفترة; ponunt multos Sanctos Christianos, ut Sanctum Georgium, quem satis constat, sub Diocletiano martyrium subiisse, post annum scilicet à Christo nato circiter trecentesimum: Sanctos Martyres sub Dunaan Tyranno Judæo in Nagerana, inter quos infans quidam septem mensium, matrem incendia reformidantem, clara voce hortatus est, ut ignem constanter propter Christi fidem ingrederetur, in quem cum matre ipse quoque conjectus est. Fuit etiam quidam nomine زياب vel زناب, *Ziab*, vel *Zenab* Monachus ex Monasterio Abdolcais, coævus Bahiræ Monacho: & utrumque Mahumetani tamquam Sanctum venerantur: dicunt enim, auditam quondam de cœlo fuisse hanc vocem: خير الارض ثلاثة زناب الشني وبحيرا الراهب ورجل اخر ياتي بعد يعني النبي: *Optimi hominum in terra sunt tres: Zenabus Ascenniensis, Bahira Monachus, & alius vir, qui posteà veniet: per hunc autem significabatur Mahumetus.* Ita refert Masaudius. Prætereà fuerunt septem Dormientes apud Ephesum, quos tàm Christiani, quàm Mahumetani, ut Sanctos venerantur: Hos omnes, & alios Sanctos Christianos recenset Masaudius tempore

pore inter Christum, & Mahumetum transacto: Sed subdit de eis: وكانوا مومنين موحدين لا عــــلي راي النصرانيــــة في هذا الوقــــت: *Erant autem fideles, qui credebant in unum Deum, non autem ex genere Christianorum hujus temporis*. Sed hoc gratis omninò dicitur. Nam Christiani omnes hujus temporis quotidiè fatentur, se credere in unum Deum: & pro hac veritate vitam cum sanguine profundere parati sunt. Denique Sura 57. الحديــد *Ferrum*, vers. 28. ut suprà vidimus, laudantur Christiani ab ipso Deo, tamquam pietate, misericordia, & castitate ornati, ac propterea bonorum suorum operum mercedem consequuti: additur tamen, وكثير منهم فاسقون: *Sed multi eorum fuerunt prævaricantes*. Verùm, quòd multi prævaricati sint, nihil officit religioni universæ, sive in moribus, sive in fide prævaricati sint.

Putat Gelaleddinus, eos solos Christianos à Mahumeto laudari, qui in illius Sectam transierunt: cæteros autem prævaricatos fuisse, quia novam religionem Regis, seu Imperatoris sui sequuti sunt: vel potiùs per Alcorani verba significari, partem Christianorum novæ religioni Imperatoris sui adhæsisse: partem verò in fide Christiana permansisse: multosque ex his deindè in Mahumetum credidisse: Ita enim scribit: تركها كثير منهم وكفروا بدين عيسي ودخلوا في دين ملكهم وبقي على دين عيسي كثيــر منهم فآمنوا بنبينــــا: *Dereliquerunt eam* (nempe pietatem, vel castitatem) *multi ex illis, & abnegaverunt religionem Jesu, & ingressi sunt in religionem Imperatoris sui: Sed remanserunt in religione Jesu multi ex ipsis, & crediderunt in Prophetam nostrum*, idest Mahumetum. Quamvis autem non exprimatur, quis fuerit iste Rex, vel Imperator; probabiliter tamen credere possumus, intelligi Constantinum: nam anteà nullum habuerant Christiani proprium Regem, aut Imperatorem. Sed tantum abest, ut Christianorum ullus amplexus sit hujus religionem, ut ipse potiùs, Romana superstitione rejecta, Christo nomen dederit, ejusque fidem amplexus fuerit. Desciverunt quidem multi in hæresin Arianam, quam Constantius Imperator Constantini filius propugnavit: non tamen proptereà dici potuit, Christianos universaliter deseruisse religionem suam, quam semper Antistites ejus cum saniori parte Christianorum mordicùs retinuere, & totis viribus propugnavere.

Ex dictis apertè colligitur falsò, & injustè objici Christianis à Mahumeto, quòd fidem, ac religionem suam mutaverint, corruperint, aut destituerint: cùm ab ipsius initio hæc semper eadem fuerit ac nunc est. Id verò magis patebit ex responsione ad ea, quæ Mahumetus in Alcorano pro asserto suo sustinendo pronunciat. Et quia ad primam ab eo allatam mutatæ Christianæ religionis causam, in primo Tractatu ex professo respondimus: secundam etiam causam, falsam, nullamque esse satis, superque ostendimus: respondebimus nunc ad alias juxta ordinem superiùs positum, incipientes à tertia, qua Sanctissimæ Trinitatis Mysterium oppugnabatur.

CAPUT QUINTUM.

Respondetur tertiæ objectioni contra Mysterium Sanctissimæ Trinitatis.

HOc est magnum illud, & ineffabile Arcanum, quod non solùm Mahumetanis, sed & Judæis, & cæteris gentibus à vera fide alienis, semper fuit lapis offensionis, & petra scandali. Et sanè negari non potest, rem esse arduam, & intellectui tàm humano, quàm Angelico, incomprehensibilem, atque omninò imperceptibilem, & credendam tantummodò, ac venerandam, quia Deus ipse eam revelavit. Neque nos profitemur, posse illam argumentis & rationibus probare, sed tantùm auctoritate divina certam; & similitudinibus, seu congruentiis quibusdam probabilem, vel saltem non improbabilem, & rationibus etiam non impossibilem demonstrare.

Duo verò hic, eaque apud omnes certissima supponenda sunt. Primum, quotiescumque admittitur; aliquam religionem veram esse, & à Deo institutam; admittenda etiam esse omnia illa, quæ in ea à Deo revelata esse certò creduntur, quamvis nulla naturali ratione possint demonstrari. Secundum; multa esse à Deo revelata, quæ tùm à Christianis, tùm à Judæis, ac Mahumetanis certissimè creduntur, & nihilominùs humanam omninò superant intelligentiam, nec ullo modo possunt comprehendi, & multò minus probari. Non enim solùm sunt supra naturam, sed aliquandò etiam contra naturam; cujusmodi est resurrectio mortuorum. Habetur enim ut naturale axioma, à privatione ad habitum non dari regressum: oppositum verò est contra naturalem rationem. Nihil tamen ex his continet contradictionem: nam si hoc esset, convinceretur manifestæ falsitatis, & omnimodæ impossibilitatis: ut si diceremus v. g. Deum esse trinum, & unum in eadem essentia: idem enim esset ac dicere, esse trinum, & non esse trinum: vel esse unum, & non esse unum in essentia. Nihil autem eorum, quæ credunt Christiani, ullam involvit contradictionem: & hoc contra Judæos, Mahumetanos, & idololatras ipsi manifestissimè ostendunt.

His præmissis, dicimus: Sanctissimæ Trinitatis mysterium non posse à Mahumetanis ut falsum negari: tum quia creditur ab illa religione, quam veram esse, & à Deo institutam, satis superiùs probavimus: tum quia à Deo revelatum fuisse, infra efficaciter ostendemus: tum denique quia nullam involvit contradictionem, aut impossibilitatem respectu infinitæ perfectionis divinæ.

Sed notandum hìc est, neque Mahumetum, neque Mahumetanos intelligere quid verè contineat Sanctissimæ Trinitatis mysterium. Si enim intelligerent, fortassè cum Christianis convenirent, vel non adeò ab illo abhorrerent. Mahumetus satis obscurè de eo loquitur, ut suprà vidimus: solùm enim Sura 4. vers. 170. monet Christianos, *ne excedant in religione sua: neque loquantur de Deo nisi veritatem: neque dicant, Tres: Deus enim unus est*. Sura verò 5. v. 79. vocat *infideles eos, qui dicunt, Deum esse tertium trium: cùm non reperiatur nisi Deus unus*. Ex quibus verbis nihil aliud colligi potest, nisi, illum falsò credidisse, Christianos adorare tres Deos, dum in Deo uno tres Personas confitentur. Verùm Alcorani Expositores persuadent nobis, non esse in verbis illius quidquam, quod divinissimæ Trinitatis my-

myſterium damnet: ſed tantummodò redargui ibi quoſdam Chriſtianos Arabiæ; qui aſſerebant, præter Deum verum, eſſe duos alios Deos, nempe Jeſum, & Mariam Matrem ejus. Et re vera in ea regione vigebat tunc temporis (ſaltem viguerat anteà) hæreſis Collyridianorum, ſeù potiùs Collyridianarum: conſtabat enim ex ſolis ferè mulierculis, quæ, ut ſcribit Sanctus Epiphanius, ſtata quadam anni die, collyram, ſeu placentam, in ſacrificium Virgini Mariæ offerebant, eandem tamquam verum Deum, ſuperſtitioſo cultu venerantes. Quamobrem Gelaleddinus ita explicat verba Alcorani in Sura quarta: لا تقولوا الالــه ثلثــة اللـــه وعيسي وامّـــه: *Ne dicatis tres eſſe Deos: nempe Deum, Jeſum, & Matrem ejus.* Neque tamen tribuit hunc errorem omnibus Chriſtianis Arabiæ, sed ſubdit: وهم فرقــة من النصاري *Hæc erat ſecta quædam Chriſtianorum:* Eodem modo Jahias filius Salam, & Mohammed filius Abdallah, ex auctoritate Cottadæ, exponunt verba Suræ quintæ: لقد كفر الذين قالوا ان اللــه ثالث ثلثة قال قتادة قالوا عيسي الـه وامّه الـه واللـه الــه: *Sunt infideles, qui dicunt: Deus eſt tertius Trium. Dixit Cottada: Dixerunt: Jeſus eſt Deus: & mater ejus eſt Deus: & Deus eſt Deus.* Eodem modo explicant verba Suræ quartæ: لا تقولــوا ثلثـــة اي الهتنـــا ثلثـــة *Ne dicatis tres, ideſt Dii noſtri ſunt tres.* Conſonat Beidavius celeberrimus Alcorani Commentator: لا تقولو ثلثةا اي الالهة ثلثة اللــه والمسيــح ومريم: *Ne dicatis, Tres: ideſt tres Deos: Deum, Chriſtum, & Mariam.* Sed poſteà ſubdit, quaſi Chriſtianos ab impoſito ipſis errore purgaturus: لو الله ثلثة ان صحّ انهم يقولون الله ثلثـــة اقانيــم الاب والابــــن والروح القدس ويريدون بالاب الذات وبالابـــــن العلـــم وبالروح القدس الحيـــاة: *Vel (ne dicatis): Deus tres (.i trinus): nam conſtat ipſos dicere, Deum eſſe tres Perſonas; Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum: Per Patrem autem intelligunt Eſſentiam: per Filium Scientiam: & per Spiritum Sanctum Vitam.* Loquitur ex errore Jacobitarum, vel aliorum hæreticorum Orientalium. Verùm nihil haſtenùs ex Alcorano, nihil ex illius expoſitoribus contra Chriſtianos; qui neque tres Deos ponunt, neque Mariam Virginem credunt eſſe deum, vel deam; quamvis hoc ſecundum aliquæ mulierculæ, vel aliqui viri in Arabia ex ſimplicitate, vel indiſcreta pietate crediderint: ſed ut ſæpè monuimus, non eſt curandum, quid in aliqua religione nonnulli ex proprio ſenſu teneant, ſed quid univerſaliter publica auctoritate teneatur, ac doceatur.

Quamvis autem Mahumetanorum, & præſertim recentiorum vulgus falsò credat, Chriſtianos ſub Trinitatis nomine tres deos colere; non defuerunt tamen aliqui ex eis doctiores, qui à Chriſtianis Orientalibus inſtructi, ab hac impietatis nota eos eximerent, neque tamen ab errore abſolverent: quia ſcilicet hoc magnum Arcanum, non juxta Catholicam, & veram Sanctæ Romanæ Eccleſiæ doctrinam, ſed juxta falſas Jacobitarum, Neſtorianorum, Eutychianorum, & aliorum hujuſmodi hæreticorum, explicationes exceperunt, & imbiberunt. Nihilominus Ahmed filius Abdalhalim imponit Melkitis ſeu Græcis, (qui certè, ſi proceſſionem Spiritus Sancti à Filio excipias, in hoc myſterio nobiſcum, & cum cæteris Catholicis conveniunt) quædam falſa, & ab eorum doctrina prorſùs aliena. Ita enim ſcribit in principio partis 2. ſuæ Apologiæ. وقد اختلفوا ايضًا في الجوهر والاقانيــم
فذهبت اليعقوبية والنسطورية الي ان الجوهر ليـــس
بغيـــر الاقانيم ولا يقال انه هي وصرحـــت الملكيـــة
بانّه غير الاقانيم واخرون قالوا هـــو الاقانيــم: قالوا
وفترقت النصاري من وجه اخــر فذهبـــت الروم الي
التصريح اثبات ثلثة الهه وامتنعــت اليعقوبيــــة
والنسطورية من ذلك في وجـــه والتزمـــو من وجـــه
وذلك انهم قالوا الكلمة الــه والروح الـه والاب الـه
والثلاثة الاقانيم التي كل اقنوم الـه الـه.... واتفقت
طوايف النصاري على ان الله ليس بجسم واتفقوا علي
انه جوهر احد ثلاثة اقانيم وان كل واحد من الاقانيــم
جوهر خاصّ يجمعها الجوهــر العام ثـم اختلفـوا فقال
بعضهم ان الاقانيم مختلفة في الاقنوميـــة متفقـــة في
الجوهرية فقال اخرون ليست مختلفة في الاقنومية بـل
متغايرة وقال فريق منهم ان كل واحد منها لا هـــو
الاخر ولا هو غيره وليست متغايرة ولا مختلفة وزعموا
ان الجوهر ليس هو غيرها الّا ما ذكـــر عن طايفـــة من
الملكية فانهم قالوا ان الاقانيم هي الجوهر وان الجوهر
غير الاقانيم وزعموا ان الجوهر هو الاب والاقانيــم الحياة
وهي روح القدس والقدرة والعلم وان الله اتحد باحد
الاقانيم الذي هو الابن بعيسي بن مريم..... واختلفت
النصاري في الاقانيم فقال قوم منهم هي جواهر وقال
قوم هي خواص وقال قوم هي صفات وقال قوم هـــي
اشخاص والاب عندهم الجوهر الجامع الاقانيم والابن هـو
الكلمة

الكلمة الذي اتحدت عند مبدا المسيح والروح هي الحياة: .... ولم تثلثون به في ايمانكم فتقولون نؤمن بالاب والابن وروح القدس وجدناكم تقولون ايتها النسطورية ان لله علما وحكمة هما الابن وحياة وهي الروح قد يميـن ولعلمه وحياتـه ذات كذات الله وذلك ان علم الله له علم وحياة لحياته التي هو روحه وعلم وحياة :

Dissentiunt etiam in substantia, & Personis: nam Jacobitarum, & Nestorianorum sententia est, substantiam non esse sine Personis, neque tamen dicunt hanc esse illas. Melkitæ autem pronunciant, illam esse diversam à Personis. Alii verò dicunt, ipsam esse Personas. Et divisi sunt Christiani ex alia parte nam Romæi (idest Græci, qui sunt iidem, ac Melkitæ) *manifestè confitentur esse tres Deos: à qua opinione partim abstinent Jacobitæ, & Nestoriani, & partim eam sequuntur, dum dicunt: Verbum est Deus, & Spiritus Sanctus est Deus, & Pater est Deus: & tres Personæ, quarum unaquæque est Deus, sunt Deus.* Et post pauca. *Conveniunt autem Nationes, seu Sectæ Christianorum, Deum non esse corporeum. Conveniunt etiam, illum esse unam substantiam, tres Personas, & unamquamque Personam habere peculiarem substantiam, quæ contineatur in substantia communi. In reliquis discordes sunt. Quidam dicunt Personas differentes esse inter se in personalitate, convenire autem in substantialitate. Alii dicunt non esse differentes in personalitate, sed permutabiles inter se. Quidam verò dicunt, unam ex illis non esse aliam, neque diversam ab alia: neque esse inter se permutabiles, neque diversas, neque existimant substantiam diversum aliquid esse ab illis; nisi quòd refertur de quadam Secta Melkitarum, qui dicunt, Personas esse substantiam, licet substantia non sit Personæ. Et existimant substantiam esse Patrem: Personas verò Vitam, (& hæc est Spiritus Sanctus); & Potentiam, & Scientiam: & Deum unitum fuisse eum una Personarum, quæ est Filius, in Jesu Filio Mariæ:* Et post pauca. *Et dissident inter se Christiani circa Personas. Quidam enim dicunt esse substantias: quidam verò asserunt esse proprietates: quidam autem volunt esse attributa: alii demum dicunt esse supposita individua. Pater autem apud eos est substantia continens in se Personas: Filius verò est Verbum, quod unitum fuit Christo in principio esse illius: Spiritus autem est Vita.* Et nonnullis interpositis, apostrophen facit ad Nestorianos his verbis. *Et quare ponitis in Deo Trinitatem, dum dicitis in Symbolo Fidei vestræ: Credimus in Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum? Et invenimus vos, ò Nestoriani, dicentes: Deus habet Scientiam & Sapientiam, & utraque est Filius: & habet Vitam, & hæc est Spiritus Sanctus: & sunt duo Æterni & Scientia ejus, & Vita ejus habent essentiam sicut essentiam Dei: & hoc quia scientia Dei habet scientiam, & vitam: & Vita ejus, quæ est Spiritus ejus habet item scientiam, & vitam.*

Operæ pretium existimavi hæc pauca ex Mahumetano Doctore in medium afferre, ut unusquisque intelligat, sapientiores Moslemos non esse prorsùs rudes hujus mysterii, quamvis illud ex pravis Schismaticorum Orientalium documentis perverse intelligant, & exponant. Omnes tamen in hoc videntur convenire, Christianos, dum Trinitatem in Deo confitentur, non ideò tres Deos credere, aut adorare, præsertim cùm illos quotidie audiant dicentes, *Credo in unum Deum*: Sed nihilominùs non eos ab impietatis, vel erroris labe purgare; dum tres in uno Deo Personas ponunt: & credentes unamquamque Personam esse Deum, negant tamen se tres Deos agnoscere, aut colere, & unum tantùm confitentur esse Deum. Cùmque hoc intelligere nequeant; variis argumentis, quæ à nostris Apostatis, vel à Judæis didicerunt, contra nos insurgunt. Ego autem præcipua hoc loco ex Apologia Ahmed filii Abdalhalim producam, iisque deinde breviter respondebo.

Primum est: nullum esse in Sacris Literis hujus mysterii fundamentum: & quæ pro eo asserendo à Christianis adducuntur, falsæ interpretationi inniti, & nullius esse roboris aut momenti.

Secundum: ideò Christiani addunt Personæ Patris etiam Personam Filii, quia in Patre est Scientia: & Personam Spiritus Sancti, quia in eodem est Vita: Sed in Deo non solùm est Scientia, ac Vita: sed etiam Justitia, Misericordia, Potentia, Providentia, & alia hujusmodi attributa; ergo plures erunt in Deo Personæ, quàm tres: non enim major est ratio, cur Scientia & Vita Personæ dicendæ sint, & non etiam Justitia, Misericordia, Potentia, & cætera attributa. Itaque vel una tantùm Persona erit in Deo, vel tot erunt assignandæ, quot sunt ejus attributa, ac prædicata, quod omninò videtur absurdum.

Tertium: si in Deo essent tres Personæ, cùm unaquæque Persona sit Deus, tres etiam darentur Dii. Hinc verò aliud magis absurdum sequeretur, quòd scilicet quælibet Persona deberet constituere tres alias Personas, & consequenter tres alios Deos, & sic daretur processus in infinitum.

CAPUT SEXTUM.

Respondetur ad primum Argumentum contra Sacrosanctæ Trinitatis Mysterium.

Primum contra nos argumentum his verbis ab Adversario concipitur: تملكم عن واحدة يجب ان تخبرونا بها; اصل ما وضعتموه من عبادة الثلثة الاقانيم التي ترجع بزعمكم الي جوهر واحد وهي اللاهوت ما هو ومن اين اخذتموه ومن امركم به وفي اي كتاب نزل واي نبي تنبا به واي قول للمسيح تدعونه فيه وهل تبتم امركم في ذلك الا علي قول متي التلميذ عن المسيح عم انه قال لتلاميذه حيث اراد ان يفارقهم انمضوا فعمدوا الناس باسم الاب والابن وروح القدس: قال: وهذا كالكلام

بحتمل

يحتمل معناه ان كان صحيحا ان يكون نعب فيه
بجمع هذه الالفاظ الي ان يجتمع لهم
بركات الله وبركة نبيه المسيح وروح القدس
التي تويد بها الانبيا والرسل:

Unum petimus à vobis, ad quod oportet vos respondere. Radix illius, quod asseritis de cultu trium Personarum, quæ juxta vestram opinionem, redeunt ad unam substantiam, & hæc est Divinitas; quænam est? & unde accepistis illam? & quis vobis præcepit eam? & in quo libro revelata est? & quis Propheta meminit illius? & quod dictum Christi persuadet vobis illam? An verò aliud fundamentum illius habetis, nisi illud, quod juxta Discipulum Matthæum dixit Christus, super quem sit pax, Discipulis suis, cùm voluit separari ab eis, videlicet: Ite, & baptizate homines in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti? Horum autem verborum sensus, ad hoc ut sit sanus, exigit, ut sententia collecta ex iisdem verbis sit, quòd conferrentur illis omnes benedictiones Dei, & benedictio Prophetæ illius Christi & Spiritus Sancti, per quas confirmati sunt Prophetæ & Legati.

Respondemus primò, quamvis aliam nullam, præter illam Sancti Matthæi auctoritatem haberemus; deberet tamen sufficiens existimari: quia per ea Christi verba sacrosanctum Trinitatis Mysterium hominibus manifestari, Christianorum Magistri & Doctores ex Apostolorum, qui illa audierunt, traditione, perpetuò docuerunt. Porrò illum esse alicujus Sacrorum librorum Sententiæ legitimum sensum, quem ex constanti, & perpetua traditione Majorum semper tenuit religio illa, cui à Deo hujusmodi Sacri libri traditi sunt, nemini est dubitandum: eòque magis, quia, ut supra vidimus, Mahumetus vult Judæis de Pentateucho, & Christianis de Euangelio committi judicium. Nos quoque, si Alcoranum à Deo Arabibus traditum esse crederemus, & aliqua essent in illo obscuriora, quæ perpetua traditione à Mahumeto, vel à discipulis ejus recepta, Moslemi ipsi, tali vel tali modo intelligenda esse judicarent; licet verba alios sensus possent admittere; nullo certè modo ipsis adversaremur. Quamobrem neque ipsi debent, aut possunt jure nobis adversari, si per verba Christi à Sancto Matthæo relata, certissimè credimus, tres Divinas Personas in unica essentia nobis proponi: quia ita Apostoli, & eorum Discipuli ex Christi ipsius documento tradidere, & Christiani omnes eorumque Doctores, & Antistites semper ita tenuere.

Respondemus secundò: non ex illo tantùm Sancti Matthæi testimonio ad hoc ineffabile mysterium credendum nos adduci: sed ex aliis multis tùm veteris, tùm novi Testamenti oraculis: & prætereà ex doctrina ipsorum Hebræorum antiquiorum, qui hoc Arcanum majores suos & credidisse, & docuisse confessi sunt. Porrò ea omnia Scripturarum loca, quæ probant, Christum esse Filium Dei, & Deum verum; probant etiam Mysterium Trinitatis. Nam concessis duabus Personis, nimirùm Patre, & Filio, nulla potest esse repugnantia, vel difficultas circa Spiritum Sanctum. Cæterùm non diffitemur, Pentateuchi, ac Prophetarum de hoc mysterio testimonia obscuriora esse, neque ita obvia humanæ intelligentiæ: id autem videmus evenire etiam circa alia mysteria, quæ deinde Christus Dominus clariùs docuit, cujusmodi est animæ immortalitas, mortuorum resurrectio, æterna Cœli felicitas, æterna item Gehennæ supplicia, & alia hujusmodi, quorum rudis Judæorum populus non erat adeò capax: multòque minus capere poterat hoc altissimum divinæ Trinitatis Sacramentum: quamobrem non nisi obscurè, & quasi sub velamine illi proponebatur. In Euangelio autem, & libris Apostolicis, clariùs & apertiùs, reseratur: non tamen ita, ut si quis tergiversari velit, non possit ab illorum testimoniis cavillosè effugere: quemadmodùm conantur Adversarii eludere adeò evidens testimonium Sancti Matthæi.

Afferam autem hìc aliquot loca, quæ in veteri, novoque Testamento continentur, & divinam hanc Trinitatem ita insinuant, ut non videatur posse de ea dubitari.

Primus locus est in libro Genesis cap. primo. *In principio creavit Deus Cælum, & Terram*: ubi, *Deus* Hebraicè est pluralis numeri אֱלֹהִים *Dii* Unio autem nominis pluralis cum verbo singulari, indicat esse in Deo cum unica essentia pluralitatem Personarum. Notant etiam Sapientes in verbo בָּרָא *Creavit*, esse tres literas initiales אב *Patris* בן *Filii*, & רוח *Spiritus*. Et idem videmus in tribus primis characteribus בְּרֵאשִׁית *In principio*. Nec refert, quòd trium divinarum Personarum nomina non servent ordinem: nam, ut scribit Sanctus Athanasius: *In hac Trinitate nihil prius est, aut posterius*. Non tamen vacat mysterio, quòd Spiritus Sanctus inter Patrem & Filium collocetur; est enim quidam veluti nexus amoris inter utrumque. Similia loca, in quibus, vel verbum singulare unitur cum nomine Dei plurali: vel è converso singulare Dei nomen cum verbo plurali, frequentia sunt in Sacris literis. Veluti cùm in eodem capite dicitur. *Et vidit Dii, quòd esset bonum. Et dixit Dii: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram: Et creavit Dii hominem ad imaginem suam: ad imaginem Deorum creavit illum*, Et Ecclesiastæ c. 2. *Nam quid est homo, qui sequatur Regem, qui fecerunt eum*. Idest Deum, qui fecit illum. Et ibidem cap. 12. *Memento Creatorum tuorum*. Idest Creatoris tui. Est autem Regula R. Eleazari, & cæterorum Doctorum Hebræorum; in his, & hujusmodi locis, *locutionem esse de Deo, & de Familia superiori, seu de Domo Judicii ejus*. Cùm autem nefas sit dicere, vel etiam cogitare, Angelos esse creatores hominum, vel Deum requirere consilium de rebus suis ab Angelis, sicut videtur velle Majemonides in *More Nebochim*, lib. 2. cap. 6. necessariò pro *Familia Superiori*, vel *Domo Judicii Dei*, debemus divinas Personas intelligere.

Secundus locus est in Deuteronomio, cap. 6. *Audi Israel: Deus, Dii nostri, Deus unus*. Huic simile est illud Psal. 67. *Benedicat nos Dii, Dii nostri: Benedicat nos Dii*, & Psal. 50. *Deus Dii Deus locutus est*. In quibus locis vides ter repeti nomen Dei cum verbo, vel adjectivo singulari, ad significandam Trinitatem Personarum, & unitatem essentiæ in Deo: Et secundo loco conjungi cum secundo nomine Dei pronomen *noster*, ad denotandam secundam Personam, quæ nostram assumpsit humanitatem.

Ter-

Tertius est in Isaia cap. 48. *Accedite ad me, audite ista: non à principio in occulto loquutus sum: ex tempore esse ejus ibi eram: Et nunc Dominus misit me, & spiritus ejus.* Loquitur hic Deus, ut patet ex verbis præcedentibus & subsequentibus, & ex eo quod dicitur: *ex tempore esse ejus*, scilicet traditionis legis in Syna, *ibi eram*. scilicet in Syna. Ita exponit R. Salomon ex consensu Doctorum Hebræorum. Fallitur tamen, dum vult hæc referri ad ipsum Isaiam, quasi hic cum cæteris Prophetis fuerit præsens in Monte Syna, quando Lex data fuit: quod sanè absurdum est, ac ridiculum. Certè in libro *Mechiltha*, Exodi cap. 19. & 20. R. Jose, & R. Nathan tribuunt hæc verba Deo, qui tamen asserit *se missum à Domino, & à Spiritu ejus*. In quo, ut vides, tres divinæ Personæ manifestissimè exprimuntur.

Quartus locus est in Psal. 33. *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum.* Hic etiam vides, tres divinas Personas commemorari nempe, *Dominum, Verbum, & Spiritum*. Ita ut Dominus ad Patrem, Verbum ad Filium, Spiritus ad Spiritum Sanctum referatur. Et ita in *Berescith Rabba*, R. Moses Hadarsan allegat R. Eliezer dicentem: *Non est creatus mundus, nisi per Verbum Domini, sicut dictum est Psal. 33. In Verbo Domini facti sunt cæli. R. Simeon dixit: Spiravit, vel sufflavit Deus Spiritu oris sui, & creatus est Mundus, sicut dictum est: & spiritu oris ejus omnis virtus eorum.*

Conatur Ahmed eludere hanc Davidis auctoritatem, imò retorquet eam contra nos: ita enim scribit loco jam allegato; هذا النص عن داود حجة عليكم
فان داود قال بكلمة الله خلقت السموات والارض ولم
يقل ان كلمة الله هي الخالقة كما قلتم انتم انه
اشار بالخالق الى كلمة الله والفرق بين الخالق
السموات والارض وبين الكلمة التي بها خلقت
السموات والارض امر ظاهر معروف كالفرق بين
القادر والقدرة فان القادر هو الخالق وقد خلق
الاشيا بقدرته وليست القدرة هي الخالقة:

Hæc auctoritas David est argumentum contra vos: Nam David dicit: Verbo Dei creati sunt cæli, & terra: non verò dicit: Verbum Dei creavit: quemadmodum vos asseritis, illum tribuere creationem ipsi Verbo Dei. Discrimen autem inter creantem cælum & terram, & inter Verbum, quo hæc duo creata sunt, est manifestum ac notum, sicut discrimen inter potentem, & potentiam, Etenim potens est, qui creat, & jam creavit res potentia sua: potentia autem ipsa non creat.

Verùm hæc objectio prorsùs frivola est: Nam in Deo potentia & potens identificantur; quemadmodum etiam Verbum Dei & ipse Deus. Quamobrem in Sacris literis tribuitur actio principalis tàm Deo, quàm Verbo ejus, & aliis attributis ejus; præsertim quando attributa sunt personis appropriata, seu accipiuntur pro aliqua ex Personis Divinis. Quamobrem legimus in Isaia c. 55. *Verbum meum, quod egredietur de ore meo, non redibit ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud*. Et in Job cap. 26. *Prudentia ejus percussit superbum: spiritus ejus ornavit Cælos*. Prætereà, etiam in humanis dicimus, Regem facere aliquid per suum legatum: & tamen legatus etiam facit. Et homo operatur manu: & nihilominus manus etiam operatur, quemadmodum in Divinis multoties legimus, manum Domini, vel brachium, vel dexteram ejus aliquid facere. Illud etiam negamus, quod addit ad argumentum suum contra nos confirmandum: وكذلك الدعا والعبادة هو
للاله الخالق لا لشي من صفاته فالناس كلهم
يقولون يا الله يا ربنا يا خالقنا ارحمنا اغفر لنا ولا
يقول احد يا كلام الله اغفر لنا وارحمنا ولا يا قدرة الله
ويا مشيئة الله ويا علم الله اغفر لنا وارحمنا؛

Et ita oratio, & cultus dirigitur ad Deum creatorem, non ad aliquod ejus attributum. Propterea omnes homines dicunt: O Deus: O Domine noster, ò Creator noster, miserere nobis, & parce nobis. Neque ullus est, qui dicat: O Sermo Dei parce nobis, & miserere nobis: vel ò Potentia Dei, sive ò Voluntas Dei, sive, ò Scientia Dei, parce nobis, & miserere nobis. Nam in Sacris Scripturis non raro invocatur Deus à Prophetis per ejusdem attributa, præsertim personis appropriata, quibus etiam operationes directè tribuuntur: ut cùm Isaiæ cap. 5. dicitur: *Consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini: Consurge, sicut in diebus antiquis, in generationibus sæculorum. Numquid non tu percussisti superbum, vulnerasti Draconem? numquid non tu siccasti mare?* Hic certe, *brachium Domini*, sive sit attributum Potentiæ, sive sit Verbum Personale, invocatur à Propheta, & tribuuntur illi operationes in recto. Et quidem cùm attributa non sint aliquid realiter distinctum à Deo, sed sint ipsemet Deus, (ut non solùm Christiani, sed Mahumetani etiam Sapientiores fatentur) idem erit dicere: ò Deus adjuva me; ac, ò Sapientia, vel ò Bonitas Dei adjuva me. Neque verum est, nullum hoc modo Deum invocare; cùm experientia, saltem apud nos, contrarium doceat,

Postremò negat Adversarius, in eo loco Psalmi 33. posse per *Verbum Domini* intelligi Christum: nam; ut ipse subdit: المسيح عند جميع الناس هو اسم
الناسوت وهو عندهم اسم اللاهوت والناسوت لما اتحد
والاتحاد فعل حادث عندهم فقبل الاتحاد لم يكن
هناك ناسوت ولا يسمى مسيحا بل تلك الكلمة
التي خلقت بها السموات والارض لم يكن معها
ناسوت حين خلقت باتفاق الامم والمسيح
لا بد ان يدخل فيه الناسوت فعلم
انه لم يرد بالكلمة المسيح:

Chri-

Christus in sententia omnium hominum est nomen humanitatis: apud Christianos tamen est nomen humanitatis, & divinitatis, postquam una alteri unita est. Porrò hæc unio apud eos censetur actio de novo producta. Itaque ante unionem non erat ibi humanitas, neque vocabatur Christus. Porrò verbum illud, quo creati sunt cæli, & terra, non habebat adjunctam humanitatem tempore hujusmodi creationis, ex communi sententia omnium Gentium: Christus verò necessariò adjunctam habet humanitatem: patet igitur hic per Verbum non significari, neque intelligi posse Christum.

Nimis puerile est hoc argumentum. Nam nos non dicimus, Verbum fuisse jam unitum cum humanitate, quando per illud Deus cœlum, terramque creavit. Et quamvis Christi nomen includat divinitatem, & humanitatem, non sequitur tamen, divinitatem, seu Verbum, non fuisse ante humanitatem. Nam S. Joannes cap. 1. manifestè dicit: *In principio erat Verbum, & Deus erat Verbum*. Deindè verò subdit: *Et Verbum caro factum est*. Itaque Christo prius fuit esse Verbum & Deum, quàm hominem: non tamen antequàm fieret homo, poterat propriè dici Christus: nam Christus dicit simul divinitatem, & humanitatem: in quo sensu concedi potest, cœlum, & terram non fuisse per Christum creata.

Quintus locus habetur in Genesi, cap. 18. ubi primò dicitur: *Apparuit autem Dominus Abrahæ in convalle Mambre*: & mox subditur: *cùmque elevasset oculos, apparuerunt ei tres Viri stantes prope eum*. Mirum, quòd dicat, Deum fuisse tres viros: & quòd Abraham nunc loquatur cum illis tamquam cum uno, & tamquam unum adoret: nunc tamquam cum pluribus; dum subditur: *Et vidit, & cucurrit in occursum eorum ab ostio tabernaculi, & incurvavit se in terram, & dixit: Domine mi, ne quæso, transeas à servo tuo. Tolletur nunc parum aquæ, & lavate pedes vestros, & requiescite sub arbore*. De iisdem etiam loquitur Moyses, nunc ut de uno, nunc ut de multis: & tamen vocat eos nomine יְהוָה, proprio, imò propriissimo unius veri Dei: & nunc habet: *& dixit*: nunc verò; *& dixerunt*: nunc, *Deus*: nunc *Viri*. Quis credat, hæc vacare mysterio? Nam aliàs videretur valde improprius loquendi modus. Quamobrem in prædictis verbis non sine magna ratione asserimus, innui mysterium Sacrosanctæ Trinitatis, in qua unus Deus in tribus Personis, atque in unica essentia adoratur. Neque obstat, quòd hodiè Hebræi legant אֲדֹנָי *Domini mei* pro אֲדֹנָי *Domine mi*, ut legerunt Septuaginta Interpretes, qui verterunt *Κύριε*, *Domine*: Nam cùm ibi sit vocalis *Cametz*: nomen illud tribuitur tantùm uni Deo, licet sit formæ pluralis; in quo etiam elucet mysterium Unitatis, & Trinitatis Dei. Et certum est, ibi nomen plurale significare singulariter, cùm statim sequatur: *Si inveni gratiam in oculis tuis, ne, quæso, transeas à servo tuo*. Nec valet effugium quorumdam, qui asserunt, Abraham tunc tamquam cum una persona fuisse locutum, cùm maximum trium illorum alloqueretur. Nam Scriptura complectitur omnes eodem nomine *Dei*, & *trium Virorum*: nec ullum ponit inter eos discrimen, sed tribuit illis æqualiter omnia.

Sextus, Isaiæ cap. 6. ubi, *Duo Seraphim clamabant alter ad alterum: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Exercituum*. Hæc trina repetitio τῶ *Sanctus* cum unico nomine *Dominus*, ostendit non obscurè Trinitatem Personarum in unica divina Essentia.

Septimus, ibidem cap. 34. ubi introducitur Deus ita loquens: *Quia os meum ipsum præcepit: & Spiritus ejus ipse congregavit ea*. Hic habemus Personam Patris loquentis: Personam Filii significatam in ore, vel verbo oris ejus: & Personam Spiritus Sancti in spiritu oris ejus expressam. Hæc pauca sufficiant, pluribus aliis omissis, ex veteri Testamento.

In Testamento novo clariora, & apertiora sunt testimonia de hoc ineffabili Arcano. Præcipua hic subjiciam.

Primum testimonium est, Matthæi cap. 3. ubi legimus: *Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua: & ecce aperti sunt ei cæli, & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se: Et ecce Vox de cælis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*. Hic expressè tres divinæ Personæ demonstrantur: nempe Persona Patris loquentis, Persona Filii dilecti, & Persona Spiritus Sancti descendentis super eum.

Secundum, ibidem cap. ult. ubi mittens Christus post resurrectionem suam Apostolos ad prædicandum, dixit eis: *Euntes ergo docete omnes Gentes, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Hic expressè tres Personæ nominantur. Quòd autem dicatur, *in nomine*, non autem *in nominibus*: innuitur in iisdem Personis unitas essentiæ. Frigidè satis, & insulsè oppugnat hoc testimonium Adversarius, ut suprà vidimus.

Tertium, Joannis cap. 14. in illis Christi verbis ad Discipulos: *Si diligitis me, mandata mea servate: Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis*. Hic etiam Trinitatis mysterium manifestè agnoscitur, dum inducitur Pater, qui dat: Filius, qui rogat: & Spiritus, qui mittitur, vel datur.

Quartum, in Epist. 1. Sancti Joannis cap. 5. in illis verbis: *Tres sunt, qui testimonium dant in cælo: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus: & hi tres unum sunt*. Nihil clariùs dici poterat.

Quintum, in Epistola 2. S. Pauli ad Corinth. cap. 13. ubi scribit: *Gratia Domini nostri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Sancti Spiritus sit cum omnibus vobis*. Hic etiam habentur distinctè tres divinæ Personæ. Nec refert, ut etiam superiùs notavi, quòd in illis recensendis ordo non servetur: nulla enim Persona est prior alia nisi ratione originis; sed omnes sunt æternæ, vel potiùs, unus Deus Æternus.

Hæc sanè, & alia hujusmodi testimonia plurimum ad hoc mysterium confirmandum conducunt; sed præcipuum, & firmissimum argumentum illud est, quòd sæpissimè in sacris literis reperiuntur nomina harum trium Personarum, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, vel sub his, vel sub aliis æquivalentibus appellationibus, vel etiam sub nomine tantùm Dei, vel Domini, per notionales operationes ab invicem distinctarum, cujusmodi sunt, gignere, & gigni: mittere, & mitti: procedere unum ab alio, & aliæ hujus generis. Et quidem juxta Philosophos, operationes dicuntur de supposito, vel persona: & consequenter operationes distinctæ ostendunt personas distinctas, ut verè notat Amed in eo, quod nos confitemur

fitemur in Symbolo, *Filium sedere ad dexteram Patris*. Non tamen dicimus, ut ille nobis imponit, quòd quemadmodùm cuilibet Personæ tribuitur operatio, ita etiam habeat propriam essentiam ab alia distinctam. Ita enim de qualibet harum trium Personarum loquuntur Scripturæ, ut de uno Deo, tribuentes illis nomina, & operationes, quæ non conveniunt nisi Deo: Deus autem non potest esse nisi unus, & per consequens unius essentiæ. Si hæc Mahumetanis difficilia videntur, Deum attendant, qui ea revelavit; non redarguant nos, qui ea Deo revelanti credimus, ac veneramur.

Porrò de prima Persona, quæ ut plurimùm absolutè *Deus* appellatur, quia est origo cæterarum divinarum Personarum (quamvis etiam Patris nomine præsertim in novo Testamento frequentissimè exprimatur) nulla potest inter nos, & Mahumetanos esse controversia. De secunda verò Persona, quæ *Filius* & *Verbum*, communioribus nominibus nuncupatur patebit inferiùs, cùm de Christi divinitate erit agendum. De Spiritu Sancto, qui est tertia Persona satis clara, & aperta sunt in sacris Libris testimonia, in quibus fit mentio de illo, tamquam de Persona à Patre, & Filio distincta: & tamen tribuuntur ei operationes, quæ non nisi Deo possunt convenire. Præcipua hìc ex utroque Testamento loca producam.

Primo, Job cap. 33. *Spiritus Dei fecit me: & Spiraculum omnipotentis vivificavit me*. Non est dubium, quin facere hominem, & ei vitam dare sit opus solius Dei.

Secundò, lib. 2. Reg. cap. 23. *Spiritus Domini loquutus est in me: & sermo ejus super linguam meam*. Nemo dubitat, solius Dei esse loqui per Prophetas. Quòd si respondeant Moslemi; posse hìc per Spiritum Domini intelligi Angelum: impropriè dicetur Angelus loqui per hominem, cùm rectiùs dici debeat, Deus ipse loqui per Angelum homini; vel per hominem aliis hominibus.

Tertiò, Psal. 138. *Quò ibo à Spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cœlum, tu illic es: Si descendero in Infernum, ades*. In his verbis fit mentio tàm Spiritus Sancti, quàm Patris, cum quo loquitur David; & Filii, qui est velut facies, & imago viva Patris: & omnibus tribuitur id, quod soli Deo convenit; nempe esse ubique, & neminem posse ab eo fugere, vel abscondi.

Quartò, Joel, cap. 2. *Effundam Spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri. Et etiam super servos, & super ancillas in diebus illis effundam Spiritum meum, & dabo prodigia, &c.* Spiritus effusus à Deo super omnem carnem, per quem prophetant homines, & prodigia operantur, non potest esse nisi Deus: nulli enim Angelo, vel creaturæ ista conveniunt.

In Testamento novo sunt apertiora testimonia: ex quibus quædam præcipua recensebo.

Primò, Marci cap. 3. dixit Christus: *Qui blasphemaverit in Spiritum Sanctum, non habebit remissionem in æternum: Sed reus erit æterni delicti*. Hìc sanè necessarium est fateri, Spiritum Sanctum esse Deum, cùm in sententia quoque Mahumetanorum, & ipsius Mahumeti in Alcorano, peccata irremissibilia sint ea tantùm, quæ sunt contra divinitatem. Et ideò dicunt ipsi, peccatum الشرك *Associationis*, quo violatur unitas Dei, esse irremissibile, cùm cæterorum omnium peccatorum sint homines veniam consequuturi.

Secundò, in actis Apostolorum, cap. 5. dixit Sanctus Petrus ad Ananiam, *Anania, cur tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto? Non es mentitus hominibus, sed Deo*. Ergo Spiritus Sanctus est Deus: alioquin non esset bona illatio S. Petri. Nam posito etiam, quòd Spiritus Sanctus esset Gabriel, vel alius Angelus, ut volunt Mahumetani, & gereret personam Dei: debuisset dicere S. Petrus Ananiæ: Non es mentitus Angelo, sed Deo.

Tertiò, ibidem cap. 10. scribitur: *Quia & in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est*. Hìc si Spiritum Sanctum intelligas alium quàm Deum; ineptè, imò impiè intelliges: Solùm enim à Deo diffunditur gratia sua in homines.

Quartò, ibidem cap. 3. dicitur: *Ministrantibus autem illis Domino, & jejunantibus; dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos, &c. & ipsi quidem missi à Spiritu Sancto abierunt Seleuciam*. Quis potest assumere homines ad Apostolatum, & mittere eos quò vult, nisi Deus?

Quintò, ibidem cap. 20. dixit S. Paulus: *Spiritus Sanctus per omnes civitates mihi protestatur dicens: quoniam vincula, & tribulationes Jerosolymis me manent*. Et post pauca: *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei*. Hæc sanè non sunt, quæ homini, vel Angelo conveniant, sed soli Deo.

Sextò ibidem cap. 28. dixit idem S. Paulus: *Benè Spiritus Sanctus loquutus est per Isaiam Prophetam ad Patres nostros, dicens: Vade ad populum istum, & dic ad eos: Aure audietis, & non intelligetis*. Atqui hæc verba apud Isaiam cap. 6. inveniuntur dicta ab ipso Deo: sic enim ibi ait Propheta: *Et audivi vocem Domini dicentis: Quem mittam, & quis ibit nobis? & dixi: Ecce ego, mitte me. Et dixit Vade, & dices populo huic: Audite audientes, & nolite intelligere*. Ergo Spiritus Sanctus est Deus. Et notanda sunt verba illa: *Quem mittam, & quis ibit nobis?* in quibus primò tamquam unus; & deindè tamquam plures, loquitur Deus: ad indicandum mysterium Unitatis, & Trinitatis Dei: & ad ostendendum, omnia opera ad extra (ut loquuntur Theologi) communia esse toti Trinitati, & singulis Personis ejusdem; quamvis ex ea ratione, quam inferiùs adducam, magis uni, quàm alteri tribuantur.

Septimò, in Epistola 1. ad Corinth. cap. 2. legimus. *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei. Quis enim hominum scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Ita, & quæ Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei*. His verbis evidentissimè convincitur, Spiritum Sanctum esse Deum: nemo enim potest penetrare & cognoscere omnia, quæ sunt Dei, nisi Deus ipse. Et sicut inter hominem, & spiritum hominis est realis distinctio; scilicet, quæ est inter partem, & totum: ita necesse est inter Personam Patris, & Spiritum ejus esse aliquam veram, & realem distinctionem: quæ sanè non potest esse inter partem, & totum, quia Deus non habet partes: quare superest, ut sit distinctio personalis, & relativa tantùm. Quòd si nulla esset distinctio inter Deum, quatenùs dicitur de Persona Patris, & inter Spiritum ejus; inepta appareret loquutio S. Pauli: esset enim dicere idem per idem.

Octavò, ibidem cap. 6. in illis verbis: *An nescitis quoniam membra vestra Templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri?* Templum nulli creaturæ tribui potest, que-

quemadmodùm nec Sacrificium, quod in Templo offertur, cùm utrumque fit proprium unius Dei. Sequitur ergo Spiritum Sanctum esse Deum.

Nonò, ibidem cap. 12. ubi dicitur. *Et nemo potest dicere Dominus Jesus, nisi in Spiritu Sancto.* Et paulò post: *Alii quidem per Spiritum datur sermo Sapientiæ: alii autem sermo Scientiæ secundum eumdem Spiritum: alteri fides in eodem Spiritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu: alii operatio virtutum: alii Prophetia: alii discretio spirituum: alii genera linguarum: alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult.* Quid clarius dici poterat ad probandam Spiritus Sancti divinitatem? Quis enim potest hæc omnia elargiri, & impertiri creaturis sicut vult, & pro libito suo, nisi solus Deus?

Hæc pauca sufficiant ad ostendendum, quàm temerè, & falsò dicant Moslemi, & eorum Magistri, Christianos nullum habere fundamentum, vel testimonium in Sacris Scripturis veteris, ac novi Testamenti, ad Sacrosanctæ Trinitatis mysterium comprobandum.

CAPUT SEPTIMUM.

Respondetur ad Secundum Argumentum contra Mysterium Sanctissimæ Trinitatis.

Alterum contra hoc Christianæ Fidei dogma argumentum, his verbis ab adversario formatur:

فنراكم لهذتم الاقنومين الذين اخذ تموهما مع الله
من جهة ان الله حكيم حيّ فحكمته الكلمة وهي
المسيح وحياته روح القدس وهذه صفة من صفات الله
مثلها كثير لانه يقال حليم عليم سميع بصير حيّ
قدير وكذلك ربنا تبارك وتعالى .....
وجعلتموه اقانيم لكلّ من الحياة والحكمة
وسائر الصفات مثل الذي له:

Videmus porrò, vos ideò duas personas cum Deo posuisse, quia Deus est sapiens, ac vivens: Et Sapientiam quidem ejus appellatis Verbum, quod est Christus: Vitam autem ejus, Spiritum Sanctum. Hæc porrò sunt attributa Dei: quibus multa alia similia reperiuntur: vocatur enim Mitis, Sciens, Videns, Audiens, Vivens, Potens: & similiter Dominus noster, Benedictus, Excelsus. Vos autem ponitis in eo Personas, quarum unaquæque habet vitam, & sapientiam, & cætera attributa, sicut habet ipse. Vis argumenti tota est in hoc: quòd si sapientia, & vita, cùm sint attributa, sunt personæ: omnia etiam cætera attributa dicenda erunt personæ.

Hæc objectio procedit ex ignorantia, & falsa suppositione: pro qua re:

Suppono primò, in rebus ad Religionem spectantibus, non esse attendendum, quid dicant, vel quid sentiant aliqui particulares, vel aliqua secta ejusdem Religionis: sed quid dicant, & quid sentiant uniformiter Antistites legitimi, & professores orthodoxi illius. Quemadmodùm in secta Mahumetana non attenditur quid dicant, vel teneant Sciitæ, aut Motazeli; sed quid teneant, & doceant Sonnitæ, qui censentur esse tamquam orthodoxi in eadem secta.

Suppono secundò, divina mysteria non posse humanis verbis satis explicari, aut naturalibus rationibus sufficienter probari: posse tamen ad omnia, quæ contra ea objiciuntur, & quibus, vel impossibilia, vel contradictoria esse arguere quis tentet, sufficienter responderi.

Suppono tertiò, omnes Christianos, qui verè Christiani sunt, etiamsi schismatici, aut hæretici habeantur, saltem hoc tempore, credere & confiteri unum tantùm Deum, qui creavit omnia, & omnia regit, ac moderatur, & quem ab initio Mundi usque ad Christum coluerunt Patriarchæ, Prophetæ, & cæteri, qui censebantur Populus Dei: & credere de eodem Deo omnia illa, quæ nobis Sacræ Scripturæ proponunt: quòd scilicet sit æternus, omnipotens, omnia sciens, videns, & audiens: omnibus intimè præsens, omnia regens, & gubernans. Neque de hoc potest ulla inter nos, & Moslemos esse controversia.

Suppono quartò, Deum habere intellectum, ac voluntatem: alioquin careret scientia, & libertate, & esset omninò brutus. Hoc etiam concedunt Moslemi.

Suppono quintò, aliquos actus intellectus, & voluntatis divinæ concipi à nobis ut immanentes, & respectu sui: aliquos verò ut tendentes ad extra, & respectu creaturarum. Certum enim est, Deum cognoscere, & amare se ipsum: & cognoscere etiam, & amare creaturas. Respectu horum actuum secundorum dicuntur de Deo varia attributa, ut Justitia, Misericordia, Scientia, Providentia, &c. respectu verò actuum immanentium oriuntur in Deo processiones, relationes, & Personæ Divinæ. Sicut enim homo cognoscendo seipsum, producit verbum, seu conceptum mentis, idest efformat imaginem mentalem illius, quod cognoscit, nempe sui ipsius: ita Deus cognoscendo, & intelligendo seipsum, producit verbum, seu mentalem imaginem sui ipsius, quam vocamus Filium, quia vivens oritur à vivente in similitudinem naturæ: & per hoc Deus quatenùs generat, dicitur Pater: quatenùs verò generatur, Filius. Rursum, sicut homo amando conceptum illum, seu imaginem sui ipsius, producit propensionem vitalem amoris erga illam: &, si conceptus ille esset subsistens, procul dubio produceret eandem propensionem amoris erga concipientem se, videlicet erga seipsum, ac suam essentiam, quæ est una eademque cum essentia concipientis: ita Pater & Filius mutuò se amando (suam scilicet ipsorum unam eandemque essentiam) producunt Spiritum Sanctum, qui est propensio, seu inclinatio vitalis in essentiam amatam. Hoc verò est, inter alia, discrimen; quòd terminus, qui per intellectum, ac voluntatem producitur, in homine est accidens, & aliquid transiens, & evanescens: in Deo autem est substantia, & aliquid permanens, idemque realiter cum ipsa essentia Dei. Ex hactenùs dictis rectè colligimus, in Deo esse duas processiones, seu emanationes: scilicet Filii à Patre, & hæc dicitur generatio, & est per intellectum: & Spiritus Sancti à Patre, & Filio, tamquam ab unico principio, quæ dicitur simpliciter processio, & est per voluntatem. Colligitur præterea, esse quatuor relationes, nempe Paternitatem, qua Pater refertur ad Filium, & fundatur in generatione activa: Filiationem, qua Filius refertur ad Patrem, & fundatur in generatione passiva: Spirationem activam, qua Pater, & Filius tamquam unicum principium referuntur ad Spiritum Sanctum; & processionem, seu spirationem passivam, qua Spiritus

tus Sanctus refertur ad Patrem, & Filium. Hæ autem relationes in Deo sunt veræ & reales; & propter has, tres divinæ Personæ realiter inter se distinguuntur. Esse autem reales patet; quia inter cognoscentem, & cognitum, & inter generantem, & genitum, & inter spirantem, & spiratum, est vera oppositio relativa.

Hæc breviter proposui ad explicandum Mahumetanis, eo modo, quo fieri potest, hoc ineffabile Mysterium. Ex his verò facilis erit responsio ad objectiones Adversarii. Dicimus enim, Personas in Deo valdè diversas esse ab attributis divinis, licet attributorum nomine quandoque Personæ appellentur; quia scilicet quædam attributa respiciunt operationem intellectus, ut Sapientia, & Scientia: ideò hæc tribuuntur Filio, qui per intellectum procedit. Quædam verò actum voluntatis, ut amor, & misericordia: & hæc tribuuntur Spiritui Sancto, qui procedit per voluntatem. Cæterùm hæc, & alia attributa communia sunt omnibus divinis Personis, quia conveniunt Deo essentialiter, nec realiter distinguuntur inter se, nec ab essentia divina, ut fatentur etiam quidam ex Moslemis. Personæ autem, quamvis non distinguantur realiter ab essentia, sed tantùm distinctione virtuali intrinseca, distinguuntur tamen realiter inter se per oppositiones relativas, ut superiùs exposuimus.

Ad argumentum igitur Moslemorum directè respondentes dicimus, sapientiam, vel scientiam, quatenùs est attributum in Deo essentiale, non esse Filium, nec Verbum, neque Personam ullam, sed esse ipsammet essentiam Dei: Filium tamen Sapientiæ, vel Scientiæ nomine quandoque appellari, ex ratione superiùs allata. Et multò minùs vitam esse Spiritum Sanctum, licet Jacobitæ eo nomine illum appellent. Vita enim est una & communis omnibus tribus divinis Personis. Fieri tamen potest, ut Jacobitæ, vel alii Christiani Orientales etiam Catholici, vocent Spiritum Sanctum vitam metaphoricè, vel analogicè, quatenùs vita hominis pendet à spiritu, vel spiratione illius: vel quatenùs Spiritus Sanctus vivificat animas hominum; qua ratione etiam ab Ecclesia Catholica *Vivificans* appellatur. Denique concedimus omnia attributa, cùm accipiuntur notionaliter, seu relativè, esse Personas: sed tunc omnia attributa sunt synonyma Personæ illius, cui tribuuntur: v.g. Potentia erit idem ac Pater: Sapientia idem ac Filius: Charitas idem ac Spiritus Sanctus. Cæterùm attributa propriè sumpta, non possunt esse, neque dici Personæ, quia nulla est inter ea oppositio relativa,

CAPUT OCTAVUM.

Respondetur ad tertium Argumentum contra mysterium Trinitatis.

Tertium contra Trinitatis mysterium argumentum est hujusmodi: فان كانت هذه الاقانيم الهة وكل صفة لكل احد من الاقانيم الثلاثة الهـا مثله اذا كان من جوهره فيتسع الامر في ذلك حتى لا يكون له غاية ولا نهاية واذا قلتم ثلاثة اقانيم هي في السماء من جوهر قديم أفليس يلزمكم الاقرار بثلثة الهة لان الاقانيم الشخاص يوما اليها ويقع الحس عليها والا فما الحجة:

Quòd si hæ Personæ sunt Dii, certè omnia attributa erunt Deus, cùm sint ex substantia Dei. Necesse est itaque, ut unumquodque attributum singularum Personarum sit Deus sicut ipsa Persona, cùm sit ex substantia ejus. Magnus igitur hìc dilatabitur campus ad multiplicandos Deos, ita ut res processura sit in infinitum. Cùm autem dicitis, tres Personas esse in cœlo ex substantia æterna, nonnè cogimini fateri, esse tres Deos? Personæ enim sunt individua demonstrabilia, ac determinata. Quid verò respondere potestis in contrarium?

Respondemus: quamvis in Deo sint tres Personæ, & unaquæque Persona sit Deus: non tamen esse tres Deos, sed unum tantùm Deum: quia nimirùm ille idem Deus, qui est Pater, est etiam Filius, & Spiritus Sanctus. Non enim Persona una habet essentiam distinctam, aut diversam ab essentia alterius, sed una est ac eadem essentia trium Personarum. Personalitas quippe, seu subsistentia in rebus creatis distinguitur ab essentia, & hæc ab existentia. Essentia enim est veluti possibilitans ad esse: & ideò essentiæ à Philosopho dicuntur æternæ. Existentia autem est ipsa essentia in actu; subsistentia verò est ultimum complementum essentiæ actu existentis, quatenùs facit, non solùm rem esse in se, sed distinctam à quacumque alia. Porrò in Deo nulla datur distinctio essentiæ & existentiæ: hoc enim argueret imperfectionem: datur tamen distinctio virtualis intrinseca subsistentiæ, seu personalitatis ab existentia, seu essentia actu existente. Hæc autem virtualis distinctio intrinseca consistit in hoc, quòd independenter ab operatione nostri intellectus, aliqua simplex entitas æquivaleat duabus entitatibus realiter inter se distinctis. Ponitur exemplum in puncto, quod cùm sit indivisibile, est finis lineæ antecedentis, & initium subsequentis. Initium autem, & finis realiter inter se distinguuntur, & virtualiter intrinsecè. Eodem vel simili modo, Personæ divinæ, cùm inter se realiter distinguantur, quamvis sint unum cum divina essentia, distinguuntur virtualiter intrisecè ab illa, quia eadem essentia independenter ab omni intellectu æquivalet, seu communicatur verè & realiter iisdem Personis. Hæc autem distinctio virtualis intrinseca inter essentiam & Personas divinas, sufficit ad evitandas omnes illas contradictiones, quæ sine eadem distinctione contra hoc mysterium fieri possent: cujusmodi est illa: Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se: sed Paternitas & Filiatio, seu Pater & Filius, sunt idem cum essentia divina: ergo sunt idem inter se: ergo non sunt Personalitates, seu Personæ distinctæ. Respondetur enim: Quæ sunt eadem uni tertio secundum totum illius esse reale, & etiam secundum illud, quod continet virtualiter intrinsecè, sunt eadem inter se: concedo. Quæ sunt eadem uni tertio secundum esse reale, quod habet, tantummodò; & non etiam secundum esse virtuale intrinsecum, sunt eadem inter se: Nego. Nam essentia divina sejuncta à Personis, habet communicabilitatem, seu est communicabilis: at cum Personis, non est communicabilis, quia jam intelligitur communicata iisdem Personis: & nihilominùs sive communicabilis, sive communicata, est realiter eadem, & ejusdem perfectionis propter divinæ ipsius perfectionis infinitatem: & ideò hæc distinctio, non potest dari nisi in Deo, propter ipsius infinitatem, neque ullo modo convenit rebus creatis, in quibus non reperitur perfectio nisi imperfecta, ac limitata, & perfectibilis per quodcumque etiam virtuale, quod illi superaddatur.

Ex dictis patet solutio ad id, quod objiciebat Adver-

verfarius, nimirum; unamquamque Perfonam, cùm fit Deus, debere conftituere tres alias Perfonas. Nam effentia divina jam communicata Perfonæ, non eft ulterius communicabilis: nec tamen habet minorem perfectionem, quia femper intelligitur infinitè perfecta, five fit communicabilis, five jam communicata, & communicabilis. Prætereà licet unaquæque Perfona fit Deus: eft tamen idem omninò Deus ac alia Perfona: quare non bene infertur, quamlibet Perfonam, eò quòd fit, debere conftituere tres alias Perfonas.

Hæc pinguiori atque hebetiori Mahumetanorum ingenio, ardua nimis erunt ac difficilia: quamobrem planioribus rationibus, & nonnullis etiam comparationibus conabor myfterii hujus poffibilitatem, & quandam etiam probabilitatem illis infinuare.

Prima ratio eft, quia cùm Deus fit infinitè bonus, debet etiam effe infinitè communicabilis: natura quippe boni eft, effe communicativum fui. Cùm autem repugnet Deum alicui creaturæ fe infinitè communicare: fupereft, ut communicet fe ipfum in infinitum ineffabili ratione fibi ipfi: hoc autem facit, dum effentiam fuam, ac naturam divinam communicat Perfonis divinis, eo modo, quo fuperiùs explicavimus.

Secunda: licet unitas feu fingularitas, fit aliqua perfectio: folitudo tamen, quam fert fecum, eft imperfectio. Et ideò habemus in Sacris Literis, Deum noluiffe ullum animal folitarium effe: & cùm creare vellet hominem, dixiffe: *Non eft bonum hominem effe folum*. Perfectius igitur erit illud, quod cum fumma unitate habet etiam aliquam focietatem; quàm illud, quod manet omninò folitarium.

Tertia: legimus in Sacris Literis, Deum delectari focietate hominum, & Angelorum: ita ut per Salomonem dixerit Proverb. cap. 8. *Deliciæ meæ effe cum filiis hominum*. Si ergo focietas creaturarum dicitur pertinere ad Dei delicias, multò magis pertinebit focietas Perfonarum divinarum. Ergo, fi non repugnet, non eft ei deneganda hujufmodi focietas.

Quarta: habemus ex Pentateucho, Deum feciffe hominem fimilem fibi, feu ad imaginem, & fimilitudinem fuam. Hæc autem fimilitudo non poteft fita effe in corpore, ut omnes concedunt: erit igitur in anima tantùm. Porrò anima rationalis, cùm fit unica & fimplex in effentia; habet tamen tres potentias inter fe diftinctas realiter, faltem quoad operationes: memoriam fcilicet, intellectum, ac voluntatem: quamvis aliqui memoriam, & intellectum faciant unam tantùm potentiam. Neque tamen hæ potentiæ officiunt animæ unitati ac fimplicitati, cùm juxta probabilem fententiam, non diftinguantur ab ipfa animæ effentia, nifi fortè diftinctione virtuali intrinfeca. Hoc autem videtur effe id, in quo maximè confiftit fimilitudo hominis cum Deo, & etiam in eo, quòd homo per intellectum format conceptum fui ipfius, & amat hunc fuum ipfius conceptum actu reflexo; in quo eft aliqua fimilitudo divinæ Trinitatis.

Præter has rationes, poffunt afferri quædam comparationes, ex quibus hujus myfterii poffibilitas probabiliter oftendatur. Prima eft, quam fuprà innuimus puncti in linea, quod cùm fit entitas indivifibilis, habet duo prædicata oppofita: eft enim finis lineæ præcedentis, & initium lineæ fubfequentis. Secunda, partium Metaphyficarum in homine, nempe animalis & rationalis: quæ cùm diftinguantur ad invicem, faltem virtualiter, funt tamen identificatæ in effentia hominis. Tertia, animæ ejufdem hominis, quæ cùm fit una in effentia, eft tamen trina in potentia, virtualiter faltem diftincta: nempe, vegetativa, fenfitiva, & rationalis juxta communiorem fententiam. Quarta, graduum entis inter fe diftinctorum, & tamen identificatorum in ultima fpecie. In homine enim reperiuntur, ens, vivens, fenfibile, & rationale; quæ in lapidibus, plantis, jumentis, & Angelis inveniuntur diftincta. In homine verò funt realiter diftincta quoad effectus, & tamen identificata cum effentia hominis. In moralibus etiam videmus, eumdem hominem gerere varias perfonas realiter diftinctas: v. g. Regis, Sacerdotis, & Ducis exercitus: & verum eft dicere: Rex eft hic homo: Sacerdos eft hic homo: Dux exercitus eft hic homo: non tamen verum eft dicere: Perfona Regis in hoc homine eft perfona Sacerdotis, vel Ducis exercitus. Videmus etiam eandem rem recipere prædicata oppofita, quæ licet identificentur cum illa, diftinguuntur tamen inter fe: v. g. Hic lapis eft dexter refpectu Petri, & finifter refpectu Pauli: & dexter & finifter prædicantur de eodem lapide realiter, cùm tamen fint inter fe oppofita. Alia hujufmodi adduci poffent exempla, in quibus ea, quæ cum aliquo tertio realiter identificantur, funt inter fe diftincta, vel oppofita.

Affert Ahmedus ex doctrina nonnullorum Chriftianorum, & fimul rejicit, tamquam ineptam, comparationem Solis, & fplendoris, & caloris ejus, his verbis:

فلما احتجاجكم بالشمس وانها هي واحد لها بثلاثة
معاني في تشبيهكم ما تقولونه في الثلاثة الاقانيم
بها فان ذلك بموه لا يصح لان نور الشمس لا يحد
بحد الشمس وكذلك حرها لا يحد بحد الشمس اذ
كان حد الشمس جسما مستديرا مضيا مسخنا دايرا
في وسط الافلاك دورانا دايما ولا يتهيا ان يحد نورها
وحرها مثل هذه الصفة ولا يقال ان نورها او حرها
جسم مستدير مضي مسخن دايم الدوران : ولو
كان نورها او حرها شمسا حقا من شمس حق من
جوهر الشمس كما قالت الشريعة في المسيح انه اله
حق من اله حق من جوهر ابيه لكان ما قلتم له
مثلا تاما والامر مخالف لذلك فلا يشبهه ولا
يقع القياس عليه والحجة منكم فيه باطلة :

Porrò Argumentum, quod à Sole defumitis, qui cùm fit unica res, habet tamen tria fignificata; & affumitis hoc in comparationem illius, quod dicitis de tribus Perfonis: hoc non aptè convenit. Nam lux Solis non definitur definitione Solis, ficut nec calor illius. Eft enim Sol corpus fphæricum, lucidum, calidum, feu calefaciens, gyrans in medio orbium cæleftium circuitu perenni. Neque poteft definiri lux ejus, aut calor ejus per hæc prædicata: neque dici poteft; lucem ejus, aut calorem ejus, effe corpus fphæricum, lucidum, calidum, perpetuò fefe circumgyrans. Quòd fi lux & calor ejus effent Sol verus de Sole

Sole vero ex substantia Solis, sicut asserit Symbolum de Christo, quòd sit Deus verus de Deo vero ex substantia Patris sui, utique comparatio perfectè conveniret: sed res est omninò opposita; neque similitudo ullo modo commensuratur: quamobrem argumentum vestrum ex ea desumptum, inane est & nullum.

Fateor & ego, comparationem non aptè convenire, si lux & calor accipiantur in abstracto, ob rationem ab Adversario prudenter allatam. Sed si accipiantur in concreto; est satis apta comparatio, hoc pacto: Sol est corpus sphæricum, lucidum, calidum: hæc tria in concreto identificantur cum Sole: nam corpus sphæricum est Sol: corpus lucidum est Sol: corpus calidum est Sol: & quidem cum hæc tria identificentur cum Sole, inter se tamen realiter distinguuntur. Nam corpus calidum non est idem formaliter ac corpus lucidum: & neutrum est idem ac corpus sphæricum. Porrò si auctor comparationis accepit lucem, & calorem in abstracto; posuit vim comparationis in eo, quòd sicut Sol est fons totius lucis, & lux emanat ab eo: ita Pater est veluti fons divinarum Personarum: nempe Verbum, & Spiritus Sanctus, emanant ab eo, & uterque in sacris literis lucis nomine appellatur. Et sicut calor etiam emanat à Sole, & a luce; ita Spiritus Sanctus procedit à Patre & à Filio. Et quidem Spiritus Sanctus rectissimè calori comparatur, cùm amoris & charitatis nomine in iisdem sacris literis nuncupetur. Et sicut inter Solem, lucem, & calorem, non datur prioritas temporis, sed solùm originis: ita inter tres Personas nulla nisi originis prioritas, quamvis infinitè perfectior reperitur. Cæterùm neque in hac, neque in alia ulla rerum creatarum comparatione potest esse adæquata mensura cum ineffabili Sacrosanctæ Trinitatis mysterio. Neque nos tantum nobis tribuimus, ut putemus, illud rationibus, aut comparationibus posse perfectè demonstrare: sed tantùm intendimus ostendere, nullam in eo impossibilitatem, aut contradictionem reperiri: imò probabilitate sua non carere.

CAPUT NONUM.

Ex veterum Hebræorum doctrina, Sanctissimæ Trinitatis Mysterium comprobatur.

PRæter superiùs allatas rationes, & comparationes, tamquam divinæ revelationis apud infideles adminicula: placuit etiam ex antiquorum Hebræorum doctrina arcani hujus Sacramenti veritatem confirmare; quod Sanctos Patriarchas, ac Prophetas agnovisse, & veneratos fuisse, indubitatum est apud Christianos. Veteres etiam Hebræorum Sapientes, ac Magistros illud ex Legis, & Prophetarum doctrina hausisse ac docuisse, manifestè ostendunt Christiani Auctores; & inter alios Illustrissimus, ac Reverendissimus D. Josephus Ciantes Nobilis Romanus Episcopus Marsicanus, vir hebraicarum rerum, & scientiarum omnium peritissimus. Hic inter alia præclarissima opera, Tractatum edidit de Sanctissima Trinitate, ex antiquorum Hebræorum testimoniis evidenter comprobata; ex quo præcipuas auctoritates, & illustriora testimonia ab eodem Auctore ex Hebraica lingua in Latinam translata hìc ego subjiciam.

R. Moyses Cordoverus, Doctor apud suos insignis, in libro *Pardes Rimmonim*, affirmat, *in Deo esse tres luces, easque vocat tria occulta existentia in Deo, & à creaturis distincta*. Ad hoc probandum affert antiquorum Rabbinorum auctoritates, & in primis R. Hai Gaon, qui communi Hebræorum voce, *Sapientiæ lumen* fuit appellatus. Hic in libro citato, Tract. Tsahtsahoth cap. 1. ita discipulos suos alloquitur: *Nunc vobis declarabo tres sublimes luces, quæ supra decem Sephiroth* (ideſt intelligentias) *sunt: quarum nomina à nostris veteribus Sanctis accepimus; Lucem intrinsecam antiquam* (seu æternam): *Lucem clarificatam: & Lucem claram. Hæ tres Luces sunt in Infinito* (ideſt Deo). Addit R. Chamai Gaon: *has tres Luces, cum tres sint, esse principium, & causam aliorum principiorum*. R. Simeon Ben Johai loquens de his tribus Lucibus, scribit: *Sunt Luces unitæ in substantia radicis, quam per se necesse est esse*. Et mox: *In hoc firmantur omnia arcana Fidei*. R. Mair Gabbai in l. *Gavodath Haccodes*. cap. 3. ita loquitur: *Et occulta sunt inclusa in numero ternario, & vocantur, Lux antiqua, lux clarificata, & lux clara, secundum traditionem R. Simeonis Ben Johai in suo lib. Ticcunim. Eadem est traditio R. Hai Gaon bonæ memoriæ, quòd hæc tria lumina sunt supra decem Sephiroth: & pariter id invenitur in libro Unitatum R. Chamai Gaon bon. mem.* R. Jeudah Chajath in l. *Magarecheth Baelauth*: Tract. *Ascemeth* fol. 157. sic scribit: *Accipimus etiam ex hoc, quòd Atsiluth* (ideſt intelligentiæ) *procedat in tribus trium tres: & id ob eam causam, quòd idem Atsiluth nascitur ex illis tribus guttis, quæ sunt in Infinito.*

Ex his habemus, Hebræos veteres tria in Deo entia posuisse, quæ *tres luces*, *tria occulta*, *tria nomina*, *tres guttas*, *tria Jod* (quæ est litera signum nominis Dei) *tria capitum capita* appellavere. Et quamvis non omnes hæ appellationes divinis Personis in rigore apud nos conveniant: juxta idiotismum tamen Hebraicum possunt illis commodè aptari. Nam etiamsi, *nomina*, appellentur; constat tamen ex cæteris, eos non intelligere pura nomina, vel meras voces; sed nomina cum re. Hæc porrò tria entia, affirmant esse super Sephiroth, seu Intelligentias; itaut ab ipsis eædem Intelligentiæ producantur.

Affirmant prætereà, has luces, alteram ab altera emanare, & per hoc ab invicem realiter distingui. Ita R. Cordoverus loco citato: *Verùm* (inquit) *causa distinctionis harum trium lucum nascitur ex diffusione & processione earumdem in propria substantia: & non ex causa manifestandi se alicui extra ipsum* (Deum): *quia habent suam originem, seu processionem, & patefactionem in propria substantia. Et hoc est illud, quod dicit* (R. Hai Gaon): *Et ipsum* (Infinitum, seu Deus) *seipsum diffundit, & emanat in radice occulta*. Deindè eamdem doctrinam declarans subdit: *Putavimus in hoc capite declarare Mysterium horum trium occultorum claritate congrua intellectui intelligentis. Verùm ita sese res habet, quòd non sunt cogitationes Dei cogitationes nostræ, neque viæ ejus viæ nostræ. Quia quando homo efformabit in suo intellectu aliquod esse, ut illud producat, ejus cogitatio in actu non erit, dum in eadem cogitatione perseverat. Et licet illud esse formet, & effingat in suo intellectu: forma illius esse, quod producere vult, erit ac si non esset, donec ad actum id non producat, & in esse reperiatur, potentialitate exutum, quia nullam habet existentiam & actualitatem. Actus enim est principalis, quia præter suum esse, nihil reperitur. Verùm non sunt ejusdem rationis opera, & productiones Regis Regum super omnes Reges omnium Regum; (sit ipse benedictus:) quia quando voluit formare & producere productionem & emanationem sanctam ac mundam* (id est producere

Ver-

Verbum, seu Filium) *tunc produxit, & formavit totum in sua substantia, sine aliqua mutatione in seipso (absit): sed illud esse ita sibi unitum est, ut inter producentem, & esse producti nulla sit differentia, Et ipse* (Deus) *& illæ* (tres Luces) *sunt eadem, & una substantia, unum principium*. Subscribunt se huic doctrinæ R. Hai Gaon, & R. Simeon filius Johai inter Judæos Theologorum facilè Princeps, cujus hæc sunt verba: *Et facta sunt novem Templa Templis*. Exponit R. Cordoverus: *ab earum* (trium Lucum) *splendore conjunctim producuntur ad esse proprio lumine novem Solia, id est novem Sephiroth, occulta: & sunt instrumenta, & vestimenta illis Templis reconditis, quæ sunt Luces sublimes, absconditæ, & quæ producuntur ab Infinito*. (idest Deo) Pergit R. Hai Gaon: *Nos accepimus à nostris veteribus eorum nomina, quæ sunt, Lux intrinseca antiqua: & hæc extenditur & diffunditur in radicem occultam, & scintillat, prosilit, & prodit vi suæ diffusionis in similitudine duarum magnarum Lucum, idest Lucis clarificatæ, & Lucis claræ.*

Has tres Luces, cum Dei substantia, seu essentia, identificatas, esse inter se realiter distinctas, fateri debent Hebræi, nisi velint ipsi secum pugnare.

Primò, quia cùm una alteram producat; impossibile est, inter producentem, & productum non esse distinctionem realem: alioquin idem formaliter produceret seipsum, & seipsum saltem prioritate originis præcederet; quod omninò repugnat. Et saltem hæc productio esset merum ens rationis, & figmentum intellectus humani.

Secundò, quia Doctores Hebræi ideò volunt Sephiroth, seu Intelligentias, esse inter se realiter distinctas, quia una procedit ab alia. Propterea R. Chajat, lib. *Maghareheth*: ita scribit de primis tribus Sephiroth: *Accipient numerum, cùm sint ipsa causæ, & causata: & ita sunt duo: & hac de causa habebunt numerum, & non alio modo: quæ veritas amplectitur etiam decem Sephiroth, quæ sunt similitudo Lucis, quæ illuminat per comparationem ad eum, qui eam recipit, & per comparationem ad eum, qui eam dat.* Et R. Cordoverus ait: *Et distinctio earum* (Sephiroth) *& processus unius ab alia est, quia una est causa alterius, idest per comparationem ad seipsas, & per comparationem productionis earumdem, quòd causa est supra causatum, & causatum sub causa. Et ecce intentio* (R. Chamai) *fuit distinguendi hanc ob causam tres primas Sephiroth.* Et aliquantò anteà dixerat: *Et numerus earum* (Sephiroth) *est ex causa, & causato.* Porrò Doctores Hebræi, sicut etiam Christiani Græci Orthodoxi, non refugiunt nomen causæ, & causati, etiam in divinis, auferentes tamen omnem imperfectionem, quæ in rebus creatis inter causam, & causatum reperitur. Rursum R. Cordoverus ait: *Quoniam Sephiroth distinguuntur distinctione, quæ est inter* עִלָה ועלול *hillah, & halul* (ita vocant causam, & causatum in divinis tantùm: nam in creaturis dicunt סבה ומסובב *Sibbah, & Mesuvau*): *& ecce causatum non est causa, & causa non est causatum. Igitur ex hoc sequitur, quòd licet ipsa sint unita perfecta unitate, tamen sunt distincta secundum hanc considerationem.*

Tertiò, si inter has luces nulla esset vera & realis distinctio, sed omnes realiter essent una & eadem res, itaut tota distinctio penderet ab humano intellectu per comparationem ad res creatas: cur diceretur, esse in Deo potiùs tres luces, quàm quatuor, aut quinque, aut sex, aut denique totidem, quot in illo attributa reperiuntur? nonne in Deo sunt luces, misericordia, justitia, potentia, sapientia, scientia, bonitas, & alia hujusmodi plurima? Cur verò potiùs ex his tribus lucibus, quæ juxta Doctorum Hebræorum assertum, in trino Dei nomine יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל *Deus, Deus, Deus*: Exodi, c. 34. 6. fundantur, quàm ex aliis ibidem positis nominibus nempe רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת *Misericors, & Clemens, Longanimis, Multus misericordia, & veritate*, ternarius Sephiroth numerus eruitur? Videlicet tria illa Dei nomina sunt ad exprimendas personas: cætera verò attributa significant.

Quartò, si nulla inter has luces esset realis distinctio, sed essent tantùm diversa nomina ejusdem rei; vel tota distinctio foret solùm qualis inter divina attributa reperitur: non esset cur sapientes illi veteres Hebræorum Doctores tàm gravibus verbis mysterii hujus Arcanum proponerent, asserentes esse occultissimum, difficillimum, & imperscrutabile; magna severitate inhibentes, ne in ejus investigatione mentis acies diutiùs immergeretur. Audiamus R. Hai Gaon lib. *Pardes Tsahtsaboth*, cap. primum; *Sapientes Talmud* (inquit) *peculiari nota inhibuerunt, non declarari hanc sapientiam, & hunc mentis conceptum, quia est supra captum omnis creaturæ: dicendo: Altiora te ne quæsieris, neque in occultis laborabis. Neque est intellectio, quæ possit ad illa pertingere, quia nulla cognitio cujuscumque creaturæ potest ea percipere.* Idem R. Hai Gaon interrogatus ab aliis Doctoribus de tribus hisce lucibus, dixit: *Responsio ad hanc interrogationem indiget magna profunditate, & fuit in publico proposita longè ante nos, & temporibus generationum præteritarum, & à nostris Veteribus: & ejus declaratio prolixa est, & requirit longum tempus; quia involvitur in Sapientia occulta, & in Arcanis prophetiarum, & traditionum Sapientium egregiorum.* R. Cordoverus ita sese subscribit: *Hæc materia est illius generis rerum, quarum studium supra modum est vetitum, & solùm debet esse obiter, & sine ulla mora interposita.* Et post pauca. *ò utinam studiosus intelligeret hoc objectum! ò utinam etiam imponeret manum suam ori suo! & ò utinam ejus studium esset per transennam in hac declaratione ipsi facta; & à Deo veniam petat quòd scilicet tam alta ausus sit investigare!*

Postremò planum est ac certum, eosdem veteres Hebræos, veram & realem processionem, & productionem in Deo agnovisse, & consequenter realem distinctionem inter producentem, & productum, ex modo ratiocinandi eorum, qui est hujusmodi: *Fieri non potest ut agens producat aliquid in sua essentia receptum, & quòd essentia mutationem non patiatur. Prima lux scintillando aliam producit lucem, quæ in ejusdem primæ lucis essentia permanet: ergo essentiam permutari necesse est: cùmque lucum essentia sit ipse Deus, Deum oportebit immutari.* Ita argumentatur R. Simeon filius Johai: & respondet ad difficultatem à se propositam: *Eo planè modo id contingit, quo quis lumen accendit de lumine. Deus non est producens deficiens,* neque

neque mutatur (absit) ut explicuit R. Aaron, qui idem exemplum de lumine adducit. Porrò si nulla esset inter has luces realis distinctio, superflua esset hujusmodi difficultas, & argumentatio: neque ulla esset, vel levissima causa dubitandi de aliqua mutatione in Deo.

Concludimus igitur, Veteres Hebræos agnovisse in Deo tres Personas inter se realiter distinctas, & cum divina essentia identificatas, sub nomine trium lucum, *lucis antiquæ, lucis clarificatæ, & lucis claræ*: quæ si nihil aliud importarent, quàm simpliciter epitheta, vel attributa Dei, quid, oro, tàm arduum, & imperceptibile, atque imperscrutabile præ cæteris attributis continerent? Nonne etiam Philosophi multi ethnici cognoverunt Deum esse lucem antiquam, æternam, clarificatam, claram, & clarissimam, eodem modo, quo cognoverunt esse justum, sapientem, omnipotentem, omnia scientem, omnia videntem? Quid ergo erat, cur prisci illi Hebræorum Sapientes trium harum lucum mysterium adeò extollerent, omnesque ab eo curiosiùs investigando deterrerent, tamquam nimis profundo ac sublimi, omnemque intellectum excedente?

Quòd verò tres has luces, seu Personas, inter se realiter distinctas, cum divina essentia identificari crediderint, quamvis satis pateat ex eorum sententiis suprà relatis; adhuc tamen clariùs ostenditur ex aliis eorumdem testimoniis. R. Hai Gaon lib. *Pardes Tsabtsaboth* cap. 1. *Omnes* (hæ tres luces) *sunt una lux, una substantia, & una radix latitans in Infinito*. R. Cordoverus l. c. *Cùm hæc tria occulta sint in Deo, non sunt Sephiroth, sed sunt substantia Infiniti, neque est cognitio, quæ illas assequi possit*. R. Chamai l. cit. *Hæc tria nomina omnia sunt una res, una substantia conjuncta conjunctione forti, sine separatione & divisione, & sine compositione in radice omnium radicum*: id est in essentia Dei. Jam suprà monui, ab Hebræis sapientibus accipi hìc *nomina* in concreto, & pro re nominata. R. Aaron exponens verba R. Chamai: *Sed ista tria sunt una substantia, una & eadem res in radice omnium radicum, & sunt ejusdem substantia, sive essentia. Et benè intellige, quòd non dixit, ex radice, & ex fonte omnium radicum: sed in radice omnium radicum; ut significaret magnam unitatem, quam habent in substantia & natura Dei Benedicti, & substantia & natura ejus in ipsis*. R. Simeon: *Fontes* (nempe hæ tres luces) *uniuntur cum substantia, & cum esse Principii* (idest Dei): *verè ipsi sunt principia instrumentorum; sed non substantiæ* (idest itaut unusquisque habeat peculiarem substantiam) *quia ipsa substantia & ipsi totum unum sunt*. Et paulò post: *itaut ipsi* (fontes) *sint ejus substantia, aut essentia propriè, & totali prorsus identitate, & sint substantia radicis* (idest Dei). *Et hæc res est illius generis rerum, quod studium præstans in eo, & magna speculatio est vetita: sed debet esse cursim, & breviter attingendo, & sine mora superadhibenda*. Omitto alia testimonia Doctorum Hebræorum, quæ poterit Lector in suprà laudato Domino Josepho Ciantes hebraicè, ac latinè relata videre. Unum addo dictum R. Aaron loc. cit. cap. 4. nimirum למה שהדבר קשה להצטייר שתהייני ג׳ והכל ענין אחד : *Res siquidem est perdifficilis intellectu, quòd sint tres, & omnes sint res una*. Ita est, ò Judæi: Ita est, ò Mahumetani. Res est verè perdifficilis intellectu mysterium hoc altissimum, ac divinissimum. Sed Deus illud revelavit, & dixit esse verum: neque exigit ut intelligatur, vel ut capiatur, sed tantùm ut credatur.

Neque aliquid refert, quòd hi Doctores Hebræi in nomine trium Personarum non utantur vocibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: satis enim est, ut hæ in sacris literis expressè reperiantur, & in substantia Sapientes illi nobiscum conveniant, fatentes in Deo esse tres Personas (nam & ipsi in Libro *Porta Justitiæ*, vocant tres illas Luces פנים הפנימיים *Facies, seu, personas intrinsecas*,) realiter inter se distinctas, & cum divina essentia identificatas. Ad quam veritatem testificandam, cùm Summus Sacerdos benediceret Populo, trina benedictione cum trina divini nominis invocatione utebatur, ut præcipitur in lib. Numer. cap. 6. ubi dixit Deus Moysi: *Loquere ad Aaron, & ad filios ejus, dicens: Sic benedicatis filiis Israel, dicentes eis: Benedicat tibi* יְהוָה *Deus, & custodiat te: Illuminet* יְהוָה *Deus faciem suam super te, & misereatur tui: Elevet* יְהוָה *Deus faciem suam ad te, & det pacem tibi*. Sed illud notatu dignum est, ut observat Petrus Alphonsi in *Dialogo adversus Judæos*, cap. 6. quòd quoties summus Sacerdos in hac benedictione proferebat nomen יְהוָה *Dei*: tres digitos, pollicem, indicem, & medium in utraque manu erectos altiùs efferebat: & deindè, ut prius fuerant, remittebat.

Hinc puto evenisse, numerum ternarium non solùm in sacris literis, sed etiam communiter apud omnes mortales, tamquam mysticum ac sacrum habitum fuisse, præsertim in rebus divinis: cujus rei, quia omnibus notissima est, hìc testes non refero.

Prætereà ex hac Hebræorum doctrina existimo priscos Gentium Philosophos aliquid profundissimi hujus mysterii hausisse: ut sapienter probat inter alios R. P. Athanasius Kircherius è Societate Jesu, vir, & nomine, & re immortalis, & toto penè notus in orbe, in præclarissimo opere, quod edidit de Obeliscis; in Obelisco Pamphilio: in quo explicans primam illius figuram, nempe globum, seu circulum alatum, è cujus medio serpens erumpit; existimat, in ea Divinæ Triados sacramentum adumbrari. Idque ut probet, allegat auctoritatem Aben-Ephi Arabis, qui in libro de Religione Ægyptiorum, hæc scribit: فلما كانوا يريدون ان يخبروا علي الحق وصفة الله مثلثة وصوّروا الداير مع جناحين ومنها تخرج الحية وصورة الداير فكانوا يدلّون علي الطبيعة الله غير مدروكة وغير مفرّقة وهي ازلية وغير مبدية وغير محدودة وصورة الحية الحكمة الله الذي خلق فيه كل ما يراه وصورة الجناحان الحق التي هي بحركته تعطي الحياة لكل ما في الدنيا:

Cum

Cùm vellent trinam Dei virtutem, & proprietatem indicare, formabant circulum cum duabus alis, ex quo serpens egrediebatur: & per figuram circuli ostendebant naturam Dei incomprehensibilem, inseparabilem, & æternam, sine principio, & fine. Per figuram serpentis significabant sapientiam Dei, qua creavit omnia, quæ sibi visum est creare. Per figuram verò duarum alarum, virtutem Dei motricem, qua dat vitam omnibus, quæ sunt in Mundo. Videtur Auctor non multùm calluisse idioma Arabicum; quamobrem fateor, me de illius fide dubitare: & suspicor esse Auctorem fictum, & P. Kircherio, utpotè viro animi ingenui, pro legitimo, veroque vendito. Allegat etiam fragmentum Sanchuniathonis Syri de Religione Phœnicum in hæc verba: זוס הו אספירא אבראניתא מנה ארין חויא אספירא הו כינא דאלהא דילה לא שורא ולא שולמא ואברא הי מדעה. וחויא הו רוחא דאלהא דמחינא כל עלמא: *Juppiter* (idest, supremum Numen) *sphæra est alata, ex qua producitur serpens. Sphæra divinam naturam ostendit sine principio, & fine. Alæ sunt mens ejus: serpens autem Spiritus Dei, qui vivificat omnem Mundum.* Nec multum refert, quòd in harum trium Dei proprietatum explicatione sit apud ethnicos Auctores aliquod discrimen, dum omnes in ternario earum numero assignando conveniant. Mercurius etiam Trismegistus, quem Abrahæ coætaneum fuisse ferunt, aliquid divinæ hujus Triadis ex ejusdem Abrahæ, vel aliorum hebræorum documento suboluisse videtur: ita enim loquitur in Pimandro: ὁ δὲ νοῦς ὁ Θεὸς ἀρρενόθηλυς ὤν, ζωὴ καὶ φῶς ὑπάρχων ἀπεκύησε λόγῳ ἕτερον νοῦν δημιουργόν, *Mens illa, quæ Deus est, utriusque sexus vim habens, cùm sit vita, & lux; produxit verbo aliam mentem operatricem.* De Trismegisto verò ita scribit Suidas: *Dictus est ter maximus, quia de Trinitate loquutus est dicens; in Trinitate unam esse Deitatem, sic: Erat lumen intelligibile prius lumine intelligibili: Et erat semper mens à mente lucens, ac nihil aliud erat hujus unitas, quàm spiritus omnia circumplectens. Extra hoc non est Angelus, non substantia quædam alia. Omnium enim Dominus, & Pater, & Deus: & omnia sub ipso, & in ipso sunt. Nam Verbum ejus absolutissimum est, ac fœcundum, & opifex in natura fœcunda.* Habentur etiam in Pimandro ex eodem Trismegisto hæc alia verba tamquam à Deo prolata: *Lumen illud ego sum, mens, Deus tuus: mentis verò germen, Verbum lucens, Dei Filius, quorum unio vita est.* Ecce hic Pater, *Mens*: Filius, *Verbum*: Spiritus Sanctus, *Vita*: quem nos etiam *vivificantem* appellamus. Zoroastres quoque Trismegisto coævus vocat Deum πατρικὴν μονάδα *Paternam unitatem*: Et addit hæc verba: ταναὴ δ᾽ ἐστὶ μονὰς ἣ δύο γεννᾷ, δυὰς γὰρ παρ᾽ αὐτῇ κάθηται. *Extensa est unitas, quæ duo generat: dualitas enim apud eandem* (Unitatem) *sedet.* Omitto alias sententias veterum Philosophorum, & præsertim Platonicorum, à quibus expressissimè in Deo Unitas cum Trinitate collocatur. Neque dicere possunt Mahumetani, has Hebræorum, & Philosophorum auctoritates à Christianis fuisse confictas. Nam quòd ad Hebræos attinet ipsi testes erunt, se esse eorum, quæ illis tribuimus veros auctores. Trismegisti verò, Zoroastri, & cæterorum Philosophorum libros, Christianis esse antiquiores, & in eis illa, quæ allegavimus, contineri, nemo nisi impudentissimus poterit negare, cùm apud alios Philosophos Ethnicos allegata reperiantur. Ingenuè tamen fatemur, in hujus mysterii explicatione tàm Hebræos, quàm Philosophos Ethnicos, aliqua impropria habere, quæ cum doctrina Catholica non conveniunt, nisi benigniùs explicentur.

CAPUT DECIMUM.

Ex Mahumetanorum principiis probatur Sanctissimæ Trinitatis mysterium.

Ex iis, quæ Moslemi de Deo, vel in Deo, credenda esse affirmant, licet percommodè adversus ipsos probare, Sacrosanctæ Triadis mysterium, neque idololatriam, neque ullum absurdum ex iis, quæ nobis objiciunt, continere: imò ex eorumdem principiis posse illius saltem possibilitatem demonstrari.

Sciendum est autem, duas apud Mahumetanos celeberrimas sectas, inter se omninò oppositas, reperiri Prima est المعتزلة *Motazelitarum*, idest *Separatorum*; quos Pharisæos idcircò rectè possumus appellare. Secunda est الصفاتية *Saphatitarum*, idest, *Attributariorum*. De prima ita scribit Gregorius Abul-Pharegus in libro de Historiis Arabum: لما المعتزلة فالذي يعمهم من الاعتقاد القول بنفي الصفات القديمة عن ذات الباري تعالي هربا من اقانيم النصاري فمنهم من قال انه تعالي عالم بذاته لا بعلم وكذلك قادر وحي : ومنهم من قال انه عالم بعلم هو ذاته وكذلك قادر وحي : فالاول نفي الصفة رلما والثاني ثبت صفة هي بعينها ذات وبالجملة نفي الصفات مقتبس من الفلاسفة الذين اعتقدوا ان ذات الله تعالي واحدة لا كثيرة فيها بوجه : *Motazelitæ conveniunt universaliter in removendo attributa æterna ab essentia Dei, ut fugiant distinctionem Personarum, quam tenent Christiani. Nonnulli tamen ex illis dicunt, Deum scire non per scientiam sed per propriam essentiam: & ita potentem esse & vivere per propriam essentiam. Alii verò dicunt, illum scire per scientiam, quæ est essentia ipsius: & eodem modo esse potentem, & viventem. Primi negant omninò attributa: secundi concedunt, sed itaut sint idem cum essentia: Omninò autem negatio attributorum desumpta est à Philosophis, qui asseruerunt, Dei essentiam esse unam, nullamque in ea multiplicitatem reperiri.* De Secundis verò hæc habet: وبازاء المعتزلة الصفاتية وهم يثبتون لله صفات ازلية من العلم والقدرة والحياة وغيرها وبلغ بعضهم في اثبات الصفات كالسمع والبصر والكلام الي حد التجسيم فقال لا بد من اجرا الايات الدالة عليهما

كالاستواء على العرش والخلق باليد وغيرهما على ظاهرها من غير تعرض للتأويل الا ان قوما منهم كابو الحسن الاشعري وغيره لما باشروا علم الكلام منعوا التشبيه وصار ذلك مذهبا لاهل السنة والجماعة:

Oppositi Motazelitis sunt Saphatitæ, qui statuunt attributa æterna in Deo, scientiæ, potentiæ, vitæ, &c. Quidam verò eorum eò processerunt, ut ponerent in eo attributa visus, auditus, sermonis, qualia sunt in corpore humano: affirmantes verba Alcorani, quæ dicunt, Deum sedere super Thronum, creare manu, &c. accipienda esse propriè, & prout sonant, nec aliter exponenda. Quidam tamen ex illis, sicut Abulhasan Sceariensis, & alii, tractantes Theologiam scholasticam prohibuerunt, fieri in his similitudinem, vel comparationem: & hæc est sententia Sonnitarum, & asseclarum Mahumeti: Nimirum sententia apud Moslemos orthodoxa, & Mahumetanica fide firmiter tenenda, quemadmodùm habetur ex professione ejusdem fidei, conscripta ab Algazelo Tusino patre Hamedi, filio Mohammedi, his verbis: وإذا كانت له هذه الصفات كان حيا عالما قادرا مريدا سميعا بصيرا متكلما بالحياة والعلم والقدرة والارادة والسمع والبصر والكلام لا بمجرد الذات:

Cùmque competant illi (idest Deo) *hæc attributa; est tamen vivens, sciens, potens, volens, audiens, videns, loquens, per vitam, scientiam, potentiam, voluntatem, auditum, visum, sermonem, non per simplicem essentiam.*

Per hoc manifestum est, Mahumetanos legitimos ponere distinctionem realem inter attributa Dei, & ejus essentiam. Nam si esset tantùm distinctio rationis, vel per solum intellectum, approbarent sententiam Motazelitarum, quam tamen, ut falsam & hæreticam rejiciunt. Porrò idem est si dicas, Deum v. g. scire non per scientiam, sed per essentiam: ac dicere, Deum scire per scientiam, quæ sit ipsa essentia. In hoc enim secundo modo dicendi solùm potest concipi aliqua distinctio rationis inter essentiam, & attributa. Si enim esset distinctio realis, jam Motazelitæ convenirent cum Sonnitis. Et ideò Sonnitæ utrumque dicendi modum æquè rejiciunt. Porrò si attributa Dei prædicta identificarentur cum illius essentia: malè dicerent Moslemi, Deum velle, scire, vel posse per voluntatem, scientiam, & potentiam, non per simplicem essentiam. Itaque velint, nolint, coguntur ponere in Deo distinctionem veram & realem inter attributa, & essentiam illius.

Magis ostenditur vis argumenti ex eo; quòd Sonnitæ, seu Moslemi Orthodoxi, eodem modo volunt subsistere in essentia Dei hæc attributa, ac subsistat Alcoranus. Est enim fidei dogma inter eos, Alcoranum esse increatum, & subsistere in essentia Dei, eodem modo quo subsistunt attributa. Ita Algazelus in Professione Fidei: *Credere* (inquit) *oportet de Alcorano,* انه قديم قايم بذات الله لا يقبل الانفصال والفراق بالانتقال الى القلوب والاوراق:
ipsum esse æternum, subsistentem in essentia Dei, neque ab ea dividi, aut separari, dum in corda, vel chartas transfertur. Atqui petimus à Sonnitis, utrùm Alcoranus ille idealis distinctus sit realiter ab ipsa essentia, nec ne? si non est realiter distinctus, ergo identificatur cum illa, & est ipsamet essentia Dei, & per consequens est Deus; & tantùm nomine, vel per ens rationis est, seu dicitur Alcoranus. Addo, non solùm ab essentia, sed à cæteris etiam attributis, debere realiter distingui hunc Alcoranum: alioquin verè dici poterit, illum esse potentiam, vel scientiam, vel auditum, vel visum Dei.

Hùc accedit, quòd licet Sonnitæ pro hæreticis habeant Saphatitas, conveniunt tamen cum eis in hoc: quòd omnia, quæ de Deo dicuntur in Alcorano, ut audire, videre, sedere, habere manus, oculos, pedes, &c. dicantur de eo, eique competant propriè, & verè, sed ratione prorsus dissimili ac competant creaturis; in quo dissentiunt saltem à quibusdam Saphatitis Anthropomorphitis. Ita affirmat Algazelus in Professione Fidei. *Credendum est* (inquit) *quòd Deus.* يرى من غير حدقة واجفان ويسمع من غير اصمخة واذان كما يعلم بغير قلب ويبطش بغير جارحة ويخلق بغير آلة اذ لا تشبه صفاته صفات الخلق كما لا تشبه ذاته ذات الخلق: وانه تعالى متكلم آمر ناهي واعد متوعد بكلام ازلي قديم قايم بذاته لا يشبه كلام الخلق فليس بصوت يحدث من انسلال هواء واصطكاك اجرام ولا بحرف ينقطع باطباق شفة او تحريك لسان وان موسى سمع كلام الله بغير صوت ولا حرف كما يرى الابرار ذات الله من غير جوهر ولا عرض:

videat sine pupillis, & palpebris, & audiat sine aurium meatu, quemadmodùm scit sine corde, & molitur sine membris, & creat sine instrumentis: cùm non sint similia attributa ipsius attributis creaturarum, nec essentia ipsius essentiæ creaturarum. Præterea credendum est, quòd Deus loquatur, jubeat, prohibeat, promittat, comminetur sermone æterno sempiterno, qui subsistit in essentia ejus, nec similis est sermoni creaturarum, nec consistit voce, quæ oriatur è commotione aeris, & collisione corporum; neque litteris, quæ formentur concursu labiorum, aut motione linguæ. Præterea quòd Moyses audierit sermonem Dei sine voce, & literis, sicut vident Justi essentiam Dei sine substantia, & accidente. Et paulò superiùs loquens de sessione Dei super Thronum, credendum esse ait, أنه مستو على العرش على الوجه الذي قاله وبالمعنى الذي اراده استواء منزها عن المماسة والاستقرار

والاستقرار والتمكن والحلول والانتقال:

Quòd Throno insideat, eo modo quo ipse dixit, & in eo sensu, quem ipse intendit, sessione remota à contactu, & insidentia, & situ locali, & existentia in altero, & motu locali. Itaque concedunt Sonnitæ, Deum audire, videre, sedere, loqui, &c. per aliquid distinctum à simplici essentia. Atqui hoc, si benè res perpendatur, coincidit cum sententia mitiori Saphatitarum, quam tenuit Abul-hasan, aliique doctiores Mahumetanorum: imò Sonnitæ ipsi tamquam orthodoxam profitentur. Dummodò enim nulla fiat comparatio, vel assimilatio ad creaturas, intelligenda esse ad literam, quæ de Deo Alcoranus habet, affirmant. Quomodò autem hæc fieri possent, neque intelligunt, neque curiosiùs exquirunt. Dicunt enim (teste Sciaher Settanio, quem citat Pocokius in suis notis ad Abulpharegum) عرفنا بمقتضى العقل ان الله ليس كمثله شي فلا يشبه شيا من المخلوقات:

Nos scimus ex dictamine judicioque intellectus, nullam rem esse similem Deo, nec Deum ulli rei creatæ esse similem. Quo posito nihil aliud curabant, nisi firmiter credere, انه لا شريك له وليس كمثله شي: *nullum Deo esse socium, aut consortem, & nihil esse simile illi.* Quamobrem refertur de Malec filio Anas, quòd dixerit, الاستواء مجهولة والايمان به واجب والسوال عنه بدعة: *Quomodò Deus sedeat super Thronum, ignotum est: sed hoc credere, est necessarium: curiosiùs autem de eo inquirere, hæresis est.*

Dicant nunc nobis Mahumetani Sonnitæ, quid sint attributa ista in Deo, realiter distincta ab ejus essentia, quamvis in illa subsistant: sunt ne substantia, an accidens? Non possunt respondere, esse accidens, quia in prædicta eorum fidei professione excluduntur à Deo accidentia: dicitur enim in ea: لا تحله الحوادث ولا تعتريه العوارض: *Non subsistunt in eo contingentia, neque adveniunt ei accidentia:* imò aliquid majus additur, nimirum credendum esse, انه ليس بجوهر ولا تحله الجواهر ولا بعرض ولا تحله الاعراض *illum non esse substantiam, neque subsistere in eo substantias: neque esse accidens, neque subsistere in eo accidentia.* Hoc autem est contra omnem Philosophiam: quidquid enim est, vel est substantia, vel accidens. Ergo si ista attributa non sunt in Deo accidens, in quo omnes convenimus, erunt substantia. At nulla potest esse in Deo substantia, quæ non sit identificata cum essentia (alioquin Deus esset divisibilis in partes: & præterea substantiæ subsisterent in illo, quod est contra jam asserta): Ergo, velint, nolint, Mahumetani coguntur ponere in Deo distinctionem realem inter attributa, & essentiam, & inter ipsa attributa ad invicem. Atque ita si Christiani per eos sunt infideles, quia ponunt in Deo tres personas, seu proprietates, distinctas quidem realiter inter se, sed identificatas cum essentia: ita ut non resultet nisi unus Deus: quomodò non erunt magis infideles Mahumetani, dum ponunt in Deo tot attributa realiter distincta inter se, & ab essentia illius? hoc Sonnitis objiciebant Motazelitæ, prout refert Auctor libri: المواقف *Almavakeph* his verbis: كفروا النصارى بقدماء الثلثة فكيف المبعة او لكثر:

Infideles sunt Christiani, eo quòd ponant tria æterna: quantò magis erunt illi, qui ponunt septem, vel plura? Neque dicere possunt Sonnitæ, non posse de attributis illis prædicari Deum, ita ut unumquodque eorum sit Deus, sicut Christiani asserunt unamquamque personam esse Deum. Nam quidquid est in Deo, cùm non possit esse accidens, etiam juxta ipsorum sententiam, & per consequens sit substantia, vel essentia (nam pro eodem hæc duo accipimus in Deo) necessariò est Deus: & hoc cognoscunt omnes ferè mortales lumine naturæ: alioquin Deus esset divisibilis in partes, quod absurdum, & impium est vel cogitare. Coguntur igitur Sonnitæ, vel amplecti doctrinam Motazelitarum, negando in Deo omnia attributa, quod ipsi tamquam hæresim detestantur: vel fateri, plures esse Deos inter se distinctos unà cum illo Deo, quem nos Christiani unicum fatemur. Quòd si respondeant, se quidem credere omnia attributa illa esse Deum, quamvis distincta sint realiter inter se, & ab essentia; nec tamen esse plures Deos, sed unum tantùm Deum: se tamen non posse, nec teneri hoc intelligere, neque hujus rei reddere rationem: cur igitur tam acriter insurgunt in Christianos, si Trinitatis à se creditæ mysterium non possint plenè intelligere, vel rationibus evidentibus demonstrare?

Hoc Argumento convicti, ut opinor, Margitæ Kadrienses (qui sunt una ex sectis Mahumetanorum) ut refert Ismael filius Aly in sua Historia, cap. de sectis Moslemorum, dixerunt: ان قول القايل ثالث ثلثة ليس بكفر لكنه لا يظهر الا من كافر:

Dictum dicentis, Tertius trium, non est infidelitas: licet non usurpetur palàm nisi ab infideli. Quod idem est, ac dicere: Asserere tres Personas in Deo, ita ut Christus sit tertia earum (Syri enim Christiani vocant Christum tertium Trinitatis) non est sententia, quæ contineat aliquid contra veram Fidem, licet talis modus loquendi non usurpetur palàm, nisi à Christianis: Quin etiam Garabitæ (est alia secta Mahumetanorum, de qua idem Ismael ibidem) asserebant, الالهية لخمس اشخاص اصحاب الكساء وهم محمد وعلي وفاطمة والحسن والحسين وقالوا خمستهم شي واحد:

Divinitatem habere quinque Personas gloriosas; nempe Mahumetum, Aly, Phateman, Alhasan, & Alhosein: & has quinque, esse rem unam.

Præterea reperitur inter recentiores Mahumetanorum Sonnitarum sectas, quædam eorum, qui apud Turcas vocantur *Escraki*, idest *Illuminati*: de quibus Auctor Historiæ Imperii Othomannici hodierni, testis oculatus, lib. 2. cap. 12. hæc habet: *Secta eorum, qui vocantur Escraki, seu Illuminati, est merè Pythagorica. Qui eam profitentur, in contemplatione divinæ Ideæ, & numerorum, qui in Deo sunt, præcipuè versantur. Quamvis enim Deum* unum

unum esse credant, non tamen negant illius Trinitatem: eam quippe velut numerum considerant, qui ab unitate procedat. Et ut meliùs sententiam hanc suam persuadeant, utuntur plerumque comparatione trium flexurarum, seu plicarum, quæ fiunt in sudariolo, seu linteolo, quod potest benè admittere denominationem ternarii numeri, quamvis re vera sit unum tantùm cùm explicatum, extensumque fuerit. In hujus sectæ hominum laudes latè diffunditur Auctor. Ex quibus patet Mahumetanos sapientiores, & qui rem non ex Mahumeti crassitie, sed ex ratione, ac veritate metiuntur, non solùm à Sacrosanctæ Triados mysterio non esse alienos, sed etiam illud approbare, & amplecti. Neque prætereundum est, Ahmed Ebn-Edris Doctorem Mahumetanorum insignem (quem alium ab Ahmed filio Abdalhalim esse puto) ab ipsa veritate convictum, ultrò concedere, omnia Dei attributa, quæ septem ipse enumerat; nempe

العلم البصر السمع القدرة الكلام الارادة الحياة:

Scientiam, Visum, Auditum, Potentiam, Sermonem, Voluntatem, Vitam; posse verè appellari, immò esse Deum: ait enim: كل احد من التسعة الـه

لان كل واحد منها مساو لكل واحد الثلثة الاولى:

Unumquodque ex novem (attributis) *est Deus: quia quodlibet ex eis æquale est unicuique ex tribus primis.* Quidquid sit de ratione allata, nobis satis est, illum approbare, quodlibet attributum esse Deum: & per consequens, cùm attributa juxta' ipsum sint ab essentia, & inter se realiter distincta; in uno Deo non solùm plures Personæ, sed etiam plures reperientur Dii: quod nemo non videt quantum sit absurdum. Nam, ut benè ratiocinatur Maimonides Judæus in Prologo *Pirke*, valet consequentia *ad asserendos plures æternos à positione attributorum.* Hoc non sequitur in mysterio Trinitatis, in quo Personæ identificantur cum una eademque essentia.

Omitto hìc recensere fabulam, qua fingit Ahmed, invectum esse post mortem Christi inter ejus asseclas mysterium Trinitatis, cùm nonnisi mendacia, & nugas risu tantùm explodendas contineat.

CAPUT UNDECIMUM.

Refellitur quarta causa allata à Mahumeto mutatæ Christianæ Religionis, quæ est Christi Divinitas.

HOc ferè unum molitus est Diabolus per Mahumetum, ejusque Alcoranum, Christo divinitatis gloriam auferre; id quod per Arium minus feliciter ipsi successerat: persuadendo rudioribus populis, præsertim Arabibus, illum neque Deum, neque verum Filium Dei esse, aut dici debere. Sed videamus primò, quibus argumentis probet id Mahumetus in Alcorano: cùmque ad illa responderimus; aliis, quæ contra Christi divinitatem Mahumetani objiciunt, satisfaciemus.

Primum Argumentum est in Sura 5. المايدة *de Mensa*, vers. 78. hujusmodi لقد كفر الذين قالوا

ان الله هو المسيح ابن مريم وقال المسيح يا بني

اسرايل اعبدوا الله ربي وربكم انه من

يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة:

Infideles porrò jam sunt, qui dicunt Deum esse Christum Filium Mariæ. Christus enim dixit: O Filii Israel, servite Deo Domino meo, & Domino vestro. Porrò qui tribuerit Deo socium excludet illum Deus à Paradiso.

Respondetur facilè, Christum non solùm esse Deum, sed etiam hominem. Cùm igitur vocat Deum, *Dominum*, vel *Deum suum* (nam non negamus illum ita vocasse, quamvis non iis verbis, quæ mendaciter allegat Mahumetus) loquitur non ut Deus, sed ut homo: Aliquandò enim Christus gerebat se ut Deum, aliquandò ut hominem. Ita quippe erat verè Deus, sicut erat verè homo: neque ut Deus erat Filius Mariæ, sed ut homo: quod in sequentibus probandum, nunc supponimus. Ad illud quod additur, excludendum esse à Paradiso eum, qui tribuit Deo socium, respondetur: Christum ita esse Deum, ut non sit Deus alius à Patre; imò est ipse Deus cum Patre. Quare cùm dicimus, Christum esse Deum, non proptereà socium in divinitate Deo tribuimus. Hæc duo responsa sufficiunt ad dejiciendas, prorsùsque infringendas omnes Mahumetanorum machinas contra Christi divinitatem.

Secundum Argumentum est in eadem Sura, vers. 81. his verbis: ما المسيح ابن مريم الا رسول قد خلت

من قبله الرسل وامه صديقة كانا ياكلان الطعام:

Non est Christus Filius Mariæ, nisi Legatus: jam præcesserunt ante eum cæteri Legati: & Mater ejus fuit verax: ambo comedebant cibum.

Respondemus, Christum fuisse sanè Legatum, missum à Deo sicut Moysem, & alios Legatos, quamvis multò excellentiori, & nobiliori modo: non tamen fuisse Legatum quatenùs Deus, sed quatenùs homo erat. Quòd Mater ejus fuerit verax, nos quoque confitemur, præsertim in eo sensu, in quo vocat eam Mahumetus veracem; quia scilicet nunquam dixit, vel credidit, se esse Deum, vel Deam, qualem fuisse Collyridiani, ut suprà vidimus, contendebant. Denium quòd Christus, quemadmodùm etiam mater ejus, comederet cibum, non probat illum non fuisse Deum: hoc enim faciebat ut homo, non ut Deus; eo ferè modo, quo homo, qui est animal rationale, comedit, & bibit, non ut rationale, sed ut animal: & crescit atque adolescit non quoad animam spiritualem, sed quoad corpus materiale. Ut enim homo constat partibus metaphysicis; ita etiam partibus physicis, quarum operationes sunt realiter distinctæ:

Tertium Argumentum fit ibidem, vers. 19. ita: لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم

قل فمن يملك من الله شيا ان اراد ان

يهلك المسيح ابن مريم وامه ومن في الارض

جميعا ولله ملك السموات والارض:

Infideles sunt qui dicunt, Deum esse Christum Filium Mariæ. Dic illis: Et quis posset Deum impedire, si vellet perdere Christum Filium Mariæ, & matrem ejus, & omnes terrigenas? Dei enim est regnum Cælorum, & Terræ.

Re-

Respondemus: si Deus vellet perdere, & ad nihilum redigere Christum quoad humanitatem, & matrem ejus, omnesque terrigenas quoad totum esse illorum: posset sine dubio id facere, nec ullus valeret eum impedire. Non tamen perdere posset Christum quoad divinitatem, neque possibile est cadere in Deum talem voluntatem, quia perderet seipsum & essentiam suam, quod omninò repugnat. Fatemur verò & nos, Deum esse Dominum Cœli, & Terræ, & rerum omnium, quæ sunt in eis; & consequenter etiam Christi; sed quatenùs homo est: nam quatenùs est Deus, est unus atque idem Dominus cum Patre Cœli, & Terræ, omniumque rerum creatarum.

Quartum habetur Sura 4. النساء *Mulieres*. vers. 170. hoc modo: انّما الله اله واحد سبحانه ان يكون

له ولد له ما في السموات وما في الارض:

Certè Deus est Deus unicus. Absit ut sit illi Filius. Illius est quidquid in Cœlis, & in Terra reperitur.

Respondemus, Deum esse unicum, & tamen habere Filium. Non enim repugnant hæc duo in Deo: Filius quippe non est Deus alius à Patre, licet sit alia Persona: sed est ipsemet Deus unus cum Patre, cùm habeat eandem essentiam, & eadem attributa essentialia.

Quintum, Sura 5. المايدة *Mensa* v. 122. his verbis:

قال الله يا عيسى ابن مريم أانت قلت للناس اتخذوني

وامّي الهين من دون اللّه: قال سبحانك ما يكون

لي ان اقول ما ليس لي بحقّ ان كنتُ قلتُه فقد

علمته: *Et* (memento) *cum dicet Deus* (Christo in die Judicii): *O Jesu fili Mariæ, tu ne dixisti hominibus; accipite me, & matrem meam in duos Deos præter Deum? Respondebit: Laus tibi:* (idest absit hoc): *Non est meum ut dicam de me id quod mihi non convenit. Si hoc dixissem, tu utique scires.*

Certè ita est: numquam dixit Christus hominibus, ut colerent se, & Matrem suam tamquam duos Deos, præter unum Deum. Sæpè tamen dixit, se esse Filium Dei, & Deum, sed non præter Deum: verùm unum eundemque Deum cum Patre, ut inferiùs latè probabimus.

Sextum, Sura 39. الزمر *Catervæ*, v. 5. ubi dicitur.

لو اراد الله ان يتخذ ولدًا لاصطفى مما يخلق ما يشاء

سبحانه هو الواحد القهار خلق السموات والارض:

Si voluisset Deus habere Filium, elegisset sine dubio ex creaturis suis eam, quæ sibi placuisset. Sed absit hoc: ipse enim est unicus, omnibus superior. Creavit cœlos & terram. Explicat Gelaleddinus. ما يشاء

اي غير من قالوا الملايكة بنات اللّه

وعزير ابن الله والمسيح ابن الله:

Eam, quæ sibi placuisset: idest, præter eas, quas dixerunt: nempe Angeli sunt filii Dei: Ezra est filius Dei: Et Christus est Filius Dei: idest præter Angelos, ut volebant, Meccani; & Ezram, ut Judæi, & Christum, ut Christiani asserebant.

Sed neque Mahumetus, neque Gelaleddinus sciunt quid blaterent. Nam si loquamur de filiatione Dei adoptiva; potest utique Deus eligere in filium quem voluerit: & hoc modo elegisse Christum, quemadmodùm etiam alios Justos, concedunt Mahumetani: imò omnes Angeli, & omnes homines justi, dici possunt verè filii Dei adoptivi, confirmantibus id Sacris Scripturis. Si verò loquamur de filiatione Dei naturali, nullo modo potest Deus eligere in Filium aliquam creaturam: filius enim naturalis, debet procedere vivens à vivente in similitudinem naturæ, itaut sit ejusdem substantiæ cum patre. Repugnat igitur, ut qui est Filius Dei naturalis, sit creatura, & ut Deus eligat sibi Filium naturalem pro arbitrio, quem voluerit; cùm sicut necessariò cognoscit, & intelligit seipsum, ita necessario producat conceptum sui, quem nos Filium Dei naturalem esse affirmamus.

Septimum, Sura 21. الانبياء *Prophetæ*, v. 22. ita:

لو كان فيهما آلهة الّا اللّه لفسدتا:

Si essent in iis (scilicet cœlo, & terra) *alii Dii præter Deum, certè corrumperentur.* Explicat Gelaleddinus: خرجتا عن نظامهما المشاهد لوجود

التمانع على وفق العادة عند تعدد الحاكم

من التمانع في الشي وعدم الاتفاق عليه:

Exirent (cœlum, & terra) *ab ordine suo præsenti, eo quòd alii alios impedirent in convenienti conservatione consuetudinis ob multitudinem gubernantium, ex mutuo impedimento in rebus disponendis, & ex defectu concordiæ circa eas.*

Verùm hoc argumentum non militat contra Christi divinitatem, sed contra pluralitatem Deorum: imò neque contra plures Deos: nam si per impossibile plures darentur Dii, quilibet eorum esset infinitè sapiens, justus, providus, &c. & ita convenirent inter se in omnibus, nec alii aliis ulla in re adversarentur. Hoc tamen non facit ad rem nostram. Nos enim cum dicimus Christum esse Deum, non ponimus plures Deos, cùm sit unus atque idem Deus cum Patre, à quo generatur.

Octavum, Sura 10. يونس *Jonas*, v. 67. قالوا اتخذ

الله ولدًا سبحانه هو الغنيّ له ما في السموات

وما في الارض ان عندكم من سلطان بهذا

أتقولون على الله ما لا تعلمون:

Dicunt: Genuit Deus Filium. Absit hoc ab eo: ipse enim est ille dives, cujus est quidquid in cœlis, & in terra reperitur. Nullam habetis hujus rei probationem. An loquimini de Deo id, quod ignoratis?

Argumentum est duplex. Primum: Deus est dives omnium rerum, Dominus cœli, & terræ, nec indiget ulla re, neque filio, qui ipsum adjuvet, vel ipsi succedat. Secundum: Absque ulla auctoritate, vel fundamento affirmant Christiani, Deum habere Fi-

Filium. Ad primum respondemus, magnum esse hac in re inter Deum, & homines discrimen. Homines enim cupiunt habere filios, ut habeant adjutores, & successores, quia ipsi imbecilles sunt, & defectibiles: Deus verò genuit Filium, quem neque adjutorem habet, quia est ejusdem secum essentiæ, & potentiæ: neque successorem, quia est coæternus: neque gignendo filium, acquirit aliquid, quod ante non haberet. Quòd si objiciant Mahumetani: Quæ ergo est causa Deo gignendi filium? Respondebimus, gignere filium esse in Deo proprietatem naturalem, & necessariam: sicuti naturale, & necessarium est homini esse rationalem: neque hujus rei ulla requiritur causa. Quòd spectat ad secundum argumentum, vel ad secundam partem ejusdem argumenti, paulò inferiùs respondebimus.

Nonum, Sura 23. المومنون *Fideles*, v. 92. his verbis: ما اتخذ الله من ولد وما كان معه من إله اذا لذهب كل إله بما خلق ولعلا بعضهم على بعض سبحان الله عما يصفون: *Non genuit Deus ullum filium, neque fuit unquam cum eo alius Deus: alioquin quilibet Deus abstulisset sibi id, quod creasset, & unus insurrexisset super alium. Absit hoc, quod illi attribuunt.*

Argumento huic suprà satis jam responsum est. Addo hîc, aliud esse, Deum gignere, vel habere filium; aliud verò habere alium Deum socium; cum Pater & Filius sint unus atque idem Deus, & unus creator omnium rerum. Quamobrem nulla est ratio, quòd unus vel auferat sibi id, quod creavit, vel insurgat supra alterum. In eo etiam casu, in quo per impossibile essent plures Dii, ut superiùs ostendimus, non sequerentur absurda illa, quæ supponit Mahumetus.

Decimum, Sura 72. الجن *Dæmones*, v. 2. Ubi Dæmones ita colloquentes inducuntur: لن نشرك بربنا احدا وانه تعالى جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا: *Numquam ponemus ullum socium cum Domino nostro. Absit hoc à Majestate Domini nostri. Non accepit uxorem, neque habuit filium.* Et Sura 6. الانعام *Pecora*, v. 96. بديع السموات والارض انى يكون له ولد ولا تكون له صاحبة: *Creator cælorum & terræ, quomodò habebit filium, cùm non habeat uxorem?*

Hoc argumentum meritò ex ore Dæmonum, & ex Sura illa, in qua agitur de pecoribus, eruitur. Nullum enim meretur habere, qui illud proponat, quàm Dæmonem; & nullum auctorem, quàm illum, qui pecuinum, prorsùsque brutale habuit ingenium; & qui cùm totus esset mulieribus & libidini addictus, nunquam putavit, posse sine adjutorio fœminæ haberi filium. Primi illi naturalis Theologiæ Magistri, qui arcana ejus mysteria, sub fabularum velamine proposuerunt, Palladem Sapientiæ Numen è Jovis capite sine fœminæ opera prognatam esse tradiderunt: per quod posse Deum ex seipso sine alieno concursu aliquid progignere significaverunt. Verùm quid opus est fabulis? divina ipsa Sapientia, se genitam & natam ex Deo testatur, nec tamen fœminam ullam Dei sociam commemorat. Sic enim loquitur in Proverbiis Salomonis, cap. 8. *Dominus possedit me* (Hebraicè קָנָנִי *acquisivit me*: quo verbo usa est Heva, quando peperit Cain, ut sit idem, ac *peperit me*) *in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram: ante colles ego parturiebar.* Et in libro Ecclesiastici, cap. 24. sic loquitur de se eadem divina Sapientia: *Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam.* Quid respondebit ad hæc Mahumetus? negabitne divinam Sapientiam ex Deo conceptam ac natam, quia Deus non habet uxorem? Sed relinquendus homo carnalis, & mulierosus in ganea, non in schola, nisi fortè ferula, vel fuste erudiendus.

CAPUT DUODECIMUM.

Argumenta Mahumetanorum contra Christi divinitatem.

PRimum contra Christi divinitatem argumentum fit à Mahumetanis ex absurdo, quod sequeretur, quòd si Christus esset Deus, Deus natus fuisset ex muliere, & prætereà, crucifixus, passus, ac mortuus: quæ de Deo asserere, summam continet impietatem. Urget argumentum Ahmed filius Abdal-halim ex doctrina Jacobitarum, & Melkitarum: quorum primi comparabant unionem humanitatis, & divinitatis in Christo, commixtioni lactis, & aquæ: Secundi verò, ferro ignito, & unioni animæ cum corpore: quibus comparationibus admissis, ita contra nos paralogizat: ومعلوم انه لا يصل الي الماء شي الا وصل الي اللبن فانه لا يميز احدهما عن الاخر وكذلك النار التي في الحديد هي تطرق الحديد والصفق عليه يصف ذلك النار التي فيه والبدن اذا ضرب وعذب يصف الم الضرب والعذاب للنفس وكان حقيقة تمثيلهم يقتضي ان اللاهوت اصابه ما اصاب الناسوت من اهانة اليهود وتعذيبهم واتلافهم له والصلب الذي ادعوه وهذا لازم على القول بالاتحاد فان الاتحاد لو كان ما يصاب احدهما لا يشركه الاخر فيه لم يكن هذا اتحاد بل تعدد: *Certum est nihil pertingere ad aquam, quod non pertingat ad lac cum ea mixtum: non enim distinguitur unum ab alio. Et ita ignis, qui est in ferro, penetrat totum ferrum, & conjungitur illi, itaut quidquid accidit ferro, participetur ab igne. Corpus etiam cùm percutitur, & torquetur, dolor percussionis, & cruciatus sentitur ab anima. Exigit igitur veritas harum similitudinum, ut quod evenit humanitati de injuriis, tormentis, & crucifixione Judæorum, quam ipsi credunt, evenerit etiam divinitati: & hoc necessariò exi-*

git

git ratio unionis: Nam si in unione id, quod contingit uni unito, non participetur ab altero, jam non erit unio, sed numerica dispositio.

Respondemus, in comparationibus non exigi adæquatam veritatem rei comparatæ ad illam, cum qua comparatur; sed satis esse, ut verificetur illud, quod præcipuè intenditur probari. Optimè congruunt tres propositæ similitudines, quatenùs sicut in lacte aquæ commixto, nulla pars sensibilis aquæ potest assignari, quæ non sit lacti conjuncta: & in ferro ignito nulla pars ferri, cui non sit adjunctus ignis: nulla etiam pars in corpore humano, quæ non informetur ab anima: ita nulla pars humanitatis Christi erat in corpore, sive in anima illius, quæ non esset unita divinitati. At verò dici non poterat, quòd quidquid uni parti unitæ eveniebat, eveniret etiam alteri: non enim hoc est necessarium: imò falsum est absolutè hujusmodi principium, quòd scilicet quidquid uni parti unitæ, vel uni unito evenit, debeat necessariò etiam alteri evenire. Pro quo notandum est, duobus præcipuè modis fieri posse duarum rerum unionem. Primo modo, ita ut ex duobus fiat unum tertium, & nihil realiter remaneat de utroque unito. Et in hoc casu verè quidem, sed impropriè dicetur: quidquid evenit uni unito, evenit etiam alteri. Dico impropriè, quia jam non sunt duæ res realiter distinctæ, sed una tantùm. Porrò unio humanæ, divinæque naturæ in Christo, non fuit hujus generis. Secundo modo fieri potest unio duarum rerum, ita ut realiter unaquæque suum esse retineat: & talis est unio lactis, vel vini cum aqua (saltem in communi sententia), ignis cum ferro, & animæ cum corpore. Quòd enim hæc retineant suum esse, licet unita, patet, quia possunt ab invicem separari etiam post unionem, ut patet in anima & corpore, & in aliis duobus exemplis allatis. In hoc verò secundo genere unionis, falsum est, quidquid contingit uni unito, alteri etiam contingere debere. Nam certum est multa accidere in corpore, quæ nihil animam afficiunt: & è converso. Neque etiam dubitandum est, lac, vel vinum aquæ commixtum, recipere posse aliquid ab extrinseco agente, vel etiam habere in se aliquam activitatem, quorum neutrum aquæ conveniat. Et licet aliquis pervicaciter assereret, in unione duarum rerum materialium, præsertim symbolarum, ut aquæ & lactis, verificari illud principium; non tamen curreret paritas in unione duarum rerum, quarum una esset materialis, altera verò immaterialis: cujusmodi sunt humanitas ratione corporis, & divinitas Christi. Ita, licet Deus sit intimè præsens, & unitus omnibus rebus, non tamen obnoxius est accidentibus, & passionibus earumdem rerum.

Secundum argumentum desumit Adversarius ex eo, quòd Christus in Cruce dixerit: *Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me*. Quibus verbis abutitur ad Christi divinitatem oppugnandam, hoc modo.

وهم يقولون الذي كان يسمع الناس كلامه هو
اللاهوت كما سمع موسى كلام الله من الشجرة
ويقولون هما شخص واحد ويقول بعضهم هما مشيئة
واحدة وطبيعة واحدة والكلام انما يكون بمشيئة
المتكلم فيلزم ان يكون المتكلم الداعي المتغيث
ثم المصلوب هو اللاهوت هو المتغيث المتضرع وهو
المتغاث به: وايضا فهم يقولون ان اللاهوت
والناسوت شخص واحد فمع القول بانه شخص واحد
لما ان يكون متغيثا ولما ان يكون متغاثا به
ولما ان يكون داعيا ولما ان يكون مدعوا فاذا
قالوا ان الداعي غير المدعو لزم ان يكونا اثنين لا
واحد واذا قالوا هما واحد فالداعي هو المدعو:

Et ipsi dicunt; illum, cujus audiebant homines sermonem, fuisse Divinitatem, sicut audiebat Moyses verba Dei ex rubo: & dicunt; ambæ (divinitas nempe, & humanitas) *sunt persona una. Et quidam eorum dicunt: sunt ambæ voluntas una, & natura una. Et sermo quidem est in voluntate loquentis: unde necessariò sequitur, ut is, qui loquitur, sit precans & auxilium petens: & denique ille, qui crucifixus est, sit divinitas, quæ simul auxilium petit, & supplicat, & simul ab ea petitur auxilium. Præterea dicunt: divinitas, & humanitas sunt persona una: & cum hoc quòd sint persona una, vel est supplicans & rogans, vel est supplicata & rogata. Si dicant rogantem esse diversum à rogato; necessariò sequitur, ut sint duo, non unus. Quòd si dicant esse utrumque unum: idem erit rogans, & rogatus.*

Ex hoc Doctoris Mahumetani paralogismo patet, hominem animalem, qualis erat ille, non percipere ea, quæ sunt Spiritus Dei. Instruendus tamen est, & erudiendus faciliori, qua fieri possit, ratione. Respondemus itaque, Filium Dei, vel Deum, fieri hominem, seu incarnari, nihil aliud esse, quàm illum assumere naturam humanam, eamque in sua persona unire cum natura divina, cum qua eadem persona realiter identificatur: & hoc sine ulla prorsùs mutatione in ipso Deo, & ejus persona, vel natura. Ex hac unione duarum naturarum in una persona, vel supposito, constituitur Christus, qui propterea habet unicam personam, seu suppositum divinum; & duas naturas, divinam, & humanam. Unicuique autem naturæ remanet sua voluntas, suæque proprietates; ita ut in Christo sint duæ voluntates, divina scilicet, & humana; & ita duo intellectus, &c. Et quamvis sit vera duarum naturarum unio, nulla tamen est permixtio, vel confusio illarum. Porrò quia actiones, & passiones dicuntur de suppositis, & in Christo est unicum divinum suppositum utriusque naturæ, ideò naturæ communicant sibi mutuò actiones, & passiones ratione ejusdem suppositi. Et ita verè dicimus; Deus est homo, Deus natus est, Deus passus est, ac mortuus: idest: ille, qui est Deus, nempe Christus, est homo, natus est, passus est, ac mortuus, non quatenùs est Deus, sed quatenùs est homo. Malè verò diceretur: divinitas est homo, nata est, passa est, ac mortua: quia Divinitas non includit formaliter suppositum, vel personam. Ita è converso dicimus: Homo est Deus, homo est æternus, homo est omnipotens: idest, ille idem Christus, qui est homo, est etiam Deus, æternus, & omnipotens. Præterea verè dicimus: Christus est Deus, & Christus est homo: & Christus est finitus, & Christus est infinitus: Christus est æqua-

æqualis Patri, & Christus est minor Patre: & alia hujusmodi, ratione diversarum naturarum in Christo. Hoc verò non esse aliquid absonum, vel contra divinæ Majestatis honorem, facilè intelligemus, si consideremus, non rarò referri in Sacris literis, Deum assumpsisse figuram hominis, non quidem veri, sed aerei & apparentis: & tamen sub ea figura, licet non hypostaticè unita divinæ naturæ, prædicari quædam de Deo, quæ illi re vera non conveniunt, immò sunt aliquandò indecora. Nam quando Deus creavit Adam, constat ex sacræ paginæ verbis, illum figuram aliquam visibilem hominis assumpsisse, in qua posset manibus limum terræ pertractare, & corpus plasticum ex illo formare; itemque ore insufflare in faciem ejus, & pedibus ambulare ad auram post meridiem: manibus item tunicas pelliceas Protoplastis conficere: humanas etiam voces formare, quas illi audirent, quæ omnia Deo tribuuntur, & ab eo facta esse dicuntur: licet re vera essent actiones non Dei, ut Dei, sed quatenùs erat sub illa figura, quam assumpserat. Eodem modo quando apparuit Abrahæ sub figura trium virorum, legitur comedisse, & bibisse, & alia fecisse, quæ Deo, ut Deo, minimè conveniunt. Quid ergo magnum est, si cùm Deus idem naturam suam cum humana hypostaticè univit in Christo, prædicentur de illo ea, quæ ipsi, ut Deo, minimè conveniunt? Neque verò credant Mahumetani, Christianos esse tàm stupidos, ac stipites, ut credant Deum, quatenùs Deus est, aliquid per incarnationem passum fuisse, aut mutationem aliquam, vel minimam in se recepisse, & multò minus, Deum esse desiisse:

Per hæc, quæ diximus, patet responsio ad ea, quæ nobis Ahmed objiciebat. Hic porrò cùm in multis hallucinetur, in eo etiam turpiter errat, quòd commune Christianorum Orthodoxorum dogma, cum particularibus quorundam Hæreticorum erroribus confundat. Nam licet Eutyches, & Dioscorus, unam tantùm in Christo naturam ex unione divinæ, & humanæ conflatam posuerint: Nestorius verò duas personas (personam cum natura confundens) in eodem constituerit: Severus autem Antiochenus, & Petrus Cnapheus, & cæteri Monothelitæ, seu Monophysitæ, unam tantùm esse in Christo voluntatem asseruerint; Christiani tamen Orthodoxi, atque etiam Melkitæ, & cæteræ ferè omnes nationes Christianorum firmissimè credunt, & profitentur, in Christo esse unam tantùm personam, eamque divinam: duas verò naturas, & duas voluntates, duasque operationes, humanam, & divinam. Quamobrem non debet mirum videri Mahumetanis, si idem Christus erat rogans, & rogatus: rogabat enim in eo natura & voluntas humana naturam, & voluntatem divinam. Quid verò magnum, aut paradoxum est hoc, si in nobis eadem voluntas sæpè scinditur in varios, & contrarios affectus, & quodammodò secum ipsa pugnat, & nititur à se ipsa obtinere aliquid, quod ipsamet refugit, & non vellet. Audiat Magister Mahumetanorum magnum Christianorum Doctorem Augustinum lib. 8 Confess. cap. 9. ita scribentem: *Unde hoc monstrum? & quare istud? Imperat animus corpori, & paretur statim. Imperat animus sibi, & resistitur. Imperat animus, ut velit animus, nec alter est: nec facit tamen. Imperat, inquam, ut velit, qui non imperaret, nisi vellet; & non fit, quod imperat.* Poterat etiam Augustinus addere: *obsecrat, supplicat, precatur.* Nam ita etiam precabatur & orabat David se ipsum in Psal. 41. *Ad me ipsum anima mea conturbata est. Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? spera in Deo, &c.* Si anima, seu voluntas David orabat, & hortabatur se ipsam; quid mirabimur, si in Christo voluntas humana orabat, & precabatur divinam? Ergo (inquit Ahmed) idem erat orans, & oratus. Ita est, si loquamur ratione suppositi: sed ratione diversarum naturarum ac voluntatum, non erat idem.

Tertium argumentum: ex Symbolo Niceno, vel Constantinopolitano desumptum, coincidit cum secundo jam allato. Libet tamen Adversarii verba referre, quia non parum favent causæ Christianorum contra Mahumetanos. Sic igitur ille: ونحن نقيم عليهم
شاهدًا من انفسهم لا يمكنهم دفعه : وذلك ان
شريعة ايمانهم التي الّفتها رؤساوهم من البطارك
والمطارنة والاساقفة والاحبار في دينهم وذوي العلم
منهم بحضرة الملك عند اجتماعهم من افاق الارض
بمدينة قسطنطينية وكانوا ثلاث ماية وثمانية عشر رجلاً
يزعمون انهم انطقوا بها بروح القدس وهي التي لا
تختلف جماعتهم عند اختلافهم في المقالات فيها
ولا يتم لهم قربان الا ينطقون بها على هذا النسق
الذي نبيّنه : نؤمن بالله الاب مالك كل شي صانع
ما يُرى وما لا يُرى : وبالرب الواحد يسوع المسيح ابن
الله الواحد بكر الخلايق كلها وليس بمصنوع اله
حق من اله حق من جوهر ابيه الذي بيده اتقنت
العوالم وخُلق كل شي الذي من اجلنا معشر الناس
ومن اجل خلاصنا نزل من السماء وتجسد من روح
القدس وصار انسانًا وحُبل به ووُلد من مريم البتول
والم وصُلب في ايام فنطوس بن بيلاطوس ودفن وقام في
اليوم الثالث كما هو مكتوب وصعد الي السماء
وجلس عن يمين ابيه وهو مستعد لمجيُ تارة
اخري للقضاء بين الاموات والاحياء : ونؤمن بروح
القدس الواحد روح الحق الذي يخرج من ابيه
وبمعمودية واحدة لغفران الخطايا وبجماعة قديسة
سليحية جاثوليقية وبقيامة ابداننا وبالحياة
الدايمة الي ابد الابدين : فهذا الشريعة يشتمل على
الايمان

لايمان بها وتبدل للنهج فيها ولخرج الانفس من دونها جماهيرهم من الملكية واليعقوبية والنسطورية وقد اعترفوا فيها جميعا بان الرب المسيح الذي هذه صفته علي ما اقتصصناه منها الاله الحق من الاله الحق نزل من السماء وتجسد من روح القدس وصار انسانا وحُبل به ووُلد من مريم البتول والم وصُلب: قال: فهل في هذا الاقرار شبهة او علقة يتعلق بها الغيث للدافع من الحجة فتدبروا هذا القول يا معشر النصاري فانه لا يمكن ان يخرج عنه ولا ان يدفع ما صرح به فانكم ان قلتم ان المقتول المصلوب هو الله فمريم علي قولكم ولدت الله سبحانه وتعالي عما تقولون: وان قلتم انه انسان فمريم ولدت انسانا وفي ذلك لجمع بطلان شريعة ايمانكم فاختروا اي القولين شئتم فان فيه نقض الدين:

Nos porrò statuimus contra eos (Christianos) *testem desumptum ex ipsis, quem non possunt rejicere: & hic est Symbolum Fidei eorum, quod composuerunt Principes religionis eorum, videlicet Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Sacerdotes, & Sapientes, & Doctores eorum coram Imperatore, cùm convenissent simul à Finibus Terræ in Civitatem Constantinopolitanam. Erant autem trecenti decem & octo viri, qui protestati sunt, se pronunciasse illud Symbolum in Spiritu Sancto. Et hoc est, in quo numquam dissensit universus cœtus eorum, licèt diversi fuerint in explicandis propositionibus ejus. Neque celebrant unquam Sacrificium, nisi recitent illud eo ordine, quem nunc referimus. Credimus in Deum Patrem omnipotentem, factorem visibilium, & invisibilium. Et in Dominum unum Jesum Christum filium Dei unicum, primogenitum omnium creaturarum, qui non est factus: Deum verum de Deo vero, ex substantia Patris sui, per quem fundata sunt sæcula, & creatæ res universæ. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlo: & incarnatus est de Spiritu Sancto, & factus est homo: & conceptus est, & natus de Maria Virgine, & passus, & crucifixus est in diebus Pontii filii Pilati, & sepultus est. Et resurrexit tertia die, juxta id, quod scriptum erat, & ascendit in Cœlum, & sedit ad dexteram Patris sui, & ipse venturus est iterùm ad judicandos mortuos, & vivos. Et credimus in unum Spiritum Sanctum, Spiritum veritatis, qui procedit à Patre ejus, Spiritum charitatis ejus. Et in unum baptisma in remissionem peccatorum. Et in unam Ecclesiam Sanctam Apostolicam, & Catholicam. Et in resurrectionem corporum nostrorum. Et in vitam duraturam in sæcula sæculorum. Hoc Symbolum complectitur id, quod credendum est. Sed immutaverunt rectam viam illius, & averterunt homines ab eo Primores eorum ex Melkitis, & Jacobitis, & Nestorianis. Et jam confessi sunt in eo omnes, Dominum Christum, (qui in hoc Symbolo, quemdamodùm narravimus, dicitur esse Deus verus de Deo vero), descendisse de Cœlo, & corpus accepisse de Spiritu Sancto, & factum fuisse hominem, & conceptum, & natum de Maria Virgine, passumque esse & crucifixum. An verò est in hac confessione aliqua similitudo, vel parabola? vel inhæret illi aliquod occultum, vel arcanum, quod non admittat manifestam demonstrationem? Versate verba hujus Symboli quaquaversùm, ò Christiani: nam non potest aliquis vestrum egredi, vel discedere ab eo, neque rejicere illud, quod in eo clarè prædicatur. Si enim dixeritis, illum, qui occisus, & crucifixus fuit, esse Deum: sequitur per vos, Mariam peperisse Deum, quod nullo modo dici potest. Si autem dixeritis, esse hominem: ergo Maria peperit hominem. Et in hoc maximè conspicitur vanitas hujus Symboli Fidei vestræ. Eligite ergo utram responsionem vultis ex his duabus: nam in ea semper erit destructio religionis.*

Pergit deindè argumentari contra Christi divinitatem ex eo, quod Euangelistæ referunt de magno timore, ac mœrore, & angustia illius in horto Gethsemani pridiè quàm crucifigeretur: ubi etiam Deum oravit, ut à morte liberaretur: & inter alia habet hæc verba: هل نال احداً من الجزع والهلع والغم والقلق والتضرع الي الله في ازالة ما حل به مثلما يحكي في الانجيل انه قاله ووجدنا الكتب تنبا بانه نيل من جرجس احد من كان علي دين المسيح عم من العذاب الشديد بالقتل والحرق والنشر بالمناشر ما لم نسمع بمثله في احد من الخلق ونال خلقا كثيرا من تلاميذه ايضا عذاب شديد وقتل لما كان الملوك المحاربون لهم يسومونهم اياه من الرجوع عن اديانهم الي الكفر الذي كان اوليك الملوك عليه فصبروا علي ذلك واحتسبوا انفسهم فلم يهربوا من الموت:

An verò fuit aliquis, quem invaserit tantus timor, pavor, anxietas, & perturbatio animi, & ita supplicaverit Deo, ut posset liberari ab eo, quod sibi acciderat, quemadmodùm narratur in Euangelio, ipsum de se confessum fuisse? Et quidem legimus in Historiis, quàm gravia tormenta passus sit Georgius, unus ex professoribus Christianæ religionis, per necem, combustionem, & sectionem membrorum: itaut nullum hominem audierimus tanta passum fuisse. Plurimi etiam ex discipulis ejus atrocia tormenta, & mortem passi sunt, eo quòd Reges inimici vellent eos cogere ad deserendam fidem, & amplectendam infidelitatem, quam ipsi profitebantur. Et tamen sustinuerunt omnia patienter, & constanter: nec fugerunt mortem.

Crambem perpetuò recoquit Ahmed: quamobrem ad id, quod objicit ex ſymbolo Fidei, idem reſpondemus, quod ſuprà reſpondimus ad primum, & ſecundum argumentum. Ad illud verò, quod objicitur, de magno illo timore, quem Chriſtus præſetulit, propinquæ mortis in horto Gethſemanis, quam fugere velle viſus eſt, dum Deum ſupplex oravit, ut ſe ab ea liberaret; cùm Sanctus Georgius, & alii Chriſti diſcipuli tàm conſtanter atrociſſima tormenta ſubierint, & morti vultu imperterrito occurrerint: facilè reſpondetur, Chriſtum ultrò timorem illum & angorem in ſe admiſiſſe, tùm ut oſtenderet, ſe verum hominem eſſe, tùm ut magis pro hominum ſalute ac bono pateretur. Poterat enim, ſi vellet, ab illo ſe timore eximere (& de facto exemit, cùm Judæis ad ſe capiendum venientibus, intrepidus occurrit, illiſque, ut ſe caperent, permiſit) ſed pro aliquo tempore noluit, ob cauſam, quam dixi. Id patet maniſeſtè, quia Petrum volentem eum ab inimicis defendere, inhibuit, dicens: *Mitte gladium tuum in vaginam: nonne poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò pluſquam duodecim legiones Angelorum?* Qui ergo poterat ſe liberare à ſuppliciis externis, poterat etiam ſe eximere à doloribus & anguſtiis internis. Id magis patet ex hoc, quia & ex ſacris hiſtoriis, & ex ipſo Euangelio habemus, Chriſtum ipſum dediſſe robur & fortitudinem aſſeclis ſuis ad ſupplicia pro ſe perferenda: & in Euangelio Lucæ cap. 21. dixit diſcipulis ſuis: *Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere omnes adverſarii veſtri.* Qui ergo aliis robur & vires ad ſupplicia pro ſe perferenda, mortemque ſubeundam tribuebat, poterat etiam ita ſeipſum roborare, ut nullum atrociſſimæ mortis timorem experiretur.

Cæterùm gratiſſimum nobis eſt, Mahumetanos fateri, uniformem eſſe, ſemperque fuiſſe fidei regulam omnibus Chriſtianæ religionis profeſſoribus: eamque non ab aliquo privato, ac vulgari homine, ſed à Principibus, Capitibus, & Magiſtris totius religionis ex univerſo Orbe collectis, atque in Urbe regia coram Romano Imperatore congregatis, propoſitam, & confirmatam, eo tempore, quo, etiam in ſententia Mahumetanorum, Chriſtiani erant in vera religione: atque in ea regula contineri, Chriſtum eſſe verum Deum de vero Deo: crucifixum fuiſſe: venturum eſſe ad judicandum vivos & mortuos, & alia plura, quæ Mahumetus impietatis & infidelitatis damnat in Alcorano. Confirmat hoc idem inſignis Chronologus inter Mahumetanos Iſmael filius Aly, in cap.

في امة النصارى : *De gente Chriſtianorum*: Ubi refert idem Symbolum iiſdem penè verbis. Neque verò credi poteſt ab ullo ſanæ mentis, tot tantoſque viros, tàm ſanctos, ac doctos, & ex tàm diverſis regionibus totius orbis coram potentiſſimo, ac prudentiſſimo Imperatore, aliquid novi confinxiſſe, aut aliquid eorum corrupiſſe, quæ anteà in Chriſtiana religione tenebantur, & credebantur. Præſertim quia, ut etiam Mahumetani Hiſtorici narrant, hujuſmodi Concilium celebratum fuit ad confutandum errorem, & damnandam novitatem Arii, qui Filium Dei aſſerebat factum eſſe, vel creatum, neque Patri æqualem confitebatur. Audiamus laudatum Iſmaelem:

وحرموا اريوس لما قال القديم هو الله تعالي والمسيح

مخلوق واجتمعت البطارقة والمطارنة والاساقفة

بالقسطنطينية بمحضر من قسطنطين ملكهم

وكانوا ثلثماية وثلاثة عشر رجلا واتفقوا على هذه

الكلمة اعتقادا ودعوة وذلك قولهم: نومن

بالله الواحد الاب مالك كل شي: &c.

Et excommunicaverunt Arium, eo quòd dixiſſet, Deum (ſolum) *eſſe æternum: Chriſtum verò eſſe creatum. Et convenerunt ſimul Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi Conſtantinopolim coram Conſtantino Imperatore ipſorum; & erant trecenti, & tredecim viri: & communi conſenſu ſtatuerunt hanc fidei profeſſionem. Credimus in unum Deum Patrem, omnipotentem, &c.* Sed fallitur uterque, licèt in re, quæ ad ſubſtantiam facti non pertineat. Fallitur, inquam, dum aſſerit, hoc Concilium Conſtantinopoli celebratum fuiſſe, & Symbolum Conſtantinopolitanum ponit pro Niceno. Porrò à Concilio Niceno ad Conſtantinopolitanum primum fluxerunt anni ferè ſexaginta. Illud ſub Conſtantino, & Silveſtro, circa annum Domini 325. hoc ſub Damaſo, & Theodoſio, circa annum 381. celebratum fuit. Illud trecentos decem & octo Patres: hoc ducentos quinquaginta tantùm habuit. Uterque etiam in aliquibus, vel addendo, vel demendo, vel mutando, Symbolum depravat: ſed nihil videtur ad ſubſtantiam pertinere.

Concludimus igitur, diſtinguendas eſſe in Chriſto duas naturas, divinam ſcilicet, & humanam; & unicuique naturæ tribuendas eſſe proprias operationes, quæ tamen ratione unius perſonæ de Chriſto per communicationem idiomatum indifferenter dicuntur, licèt formaliter operationes unius naturæ alteri tribui non poſſint.

Quòd ſi Mahumetanis arduum videtur, quòd Chriſto, etiam ut homini, ea tribuantur, quæ illum à Judæis paſſum fuiſſe, vel etiam ſponte pertuliſſe, Euangeliſtæ teſtantur: meminerint, multa tribui Deo à Sacris Scripturis, hominum cauſa, quæ illo prorſus videntur indigna: ut patet in creatione Adæ: & in iis verbis, quæ de eo dicuntur Gen. cap. 5. *Tactus dolore cordis intrinſecus dixit: Pœnitet me feciſſe hominem.* Et Iſaiæ cap. 1. loquitur Deus Judæis: *Kalendas veſtras, & ſolemnitates veſtras odivit anima mea: facta ſunt mihi moleſta: laboravi ſuſtinens.* Et c. 43. *Veruntamen ſervire me feciſti in peccatis tuis: præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Et alia hujuſmodi, quæ Deo propriè non conveniunt.

CAPUT DECIMUMTERTIUM.

Alia Argumenta è Sacris Scripturis deſumpta, quibus Mahumetani Chriſti divinitatem oppugnant.

Vix credi poteſt, quàm multa è Sacris Scripturis à ſe malè intellectis, congerant Moſlemi Doctores argumenta contra Chriſti divinitatem. Breviter hìc ea recenſebo ex Apologia Ahmed filii Abdal-halim pag. mihi 690.

Primum deſumitur ex verbis Angeli Gabrielis ad Mariam, quibus annunciavit ei æterni Verbi incarnationem. Hæc ſingillatim expendens Adverſarius, ait: فلم تر الملاك قال ان الذي تلدين هو خالقك

وهو

وهو الربّ كما معبتمو بل ازال الشكّ في ذلك بان قال ان الله الرب يعطيه كرسي ابيه داود ويصطفيه ويكرمه وان داود النبي ابن وانه يسمّي ابن الله وما قال ايضًا انه يكون ملكًا على الارض وانه جعل له الملك على بني اسرايل فقط:

Non legimus, Angelum dixisse Mariæ: Ille, quem paries, est Creator tuus, & est Dominus, sicut vos nominatis eum: imò sustulit omnem dubitationem de hoc, cùm dixit: Deus Dominus dabit illi sedem patris ejus David, & eliget eum, & honorabit eum. Et vocavit David Propheta patrem ejus: & prædixit vocandum esse Filium Dei. Prætereà non dixit illum futurum Regem super universam terram: sed limitavit illi Regnum super filios Israel tantùm.

Respondetur; ex eo quòd Angelus non dixerit aliquid Mariæ, non potest inferri, illud non esse, vel non fuisse. Qui enim tacet, absolutè nec negat, nec affirmat. Quòd verò Angelus vocaverit eum filium David, rectè vocavit: talis enim fuit secundum humanitatem. Neque Angelus prædixit illum regnaturum super filios Israel tantùm, hoc enim falsum est: & quamvis non dixerit eum futurum regem super universum Orbem, non tamen id negavit. Imò dum prædixit illum *regnaturum super solium David in Domo Jacob in æternum*: implicitè prædixit etiam super universum Orbem illum regnaturum. Ita enim prophetaverat David Psal. 2. & alibi invenitur in sacris literis. Imò hæc erat fama vulgata inter ipsos Ethnicos, ut constat ex Suetonio, Cornelio Tacito, & Josepho Hebræo. Ne verò objicere possemus Adversario, Angelum vocasse illum non solùm *filium David*, sed etiam *filium Dei*, occurrit dicens: وقد علمتم ان من يسمي بابن الله كثير لا يحصون فمن ذلك اقراركم بانكم جميعًا ابناء الله بالمحبّة: *Jam nostis vocatos fuisse filios Dei alios multos sine numero: & vos ipsi confitemini, vos esse filios Dei per charitatem.* Sed ad hoc infrà fusius respondebimus.

Urget argumentum Ahmed ex illis verbis, *Spiritus Sanctus superveniet in te*, falsò existimans ad Christum referri, ac nos per ea velle divinitatem illius probare: وان حلول الروح عليه على الجهة التي قالها متّي التلميذ للشعب عن المسيح في الانجيل لستم انتم متكلمون بل روح الله يانيكم يتكلم فيكم فاخبر ان الروح يحلّ في القوم اجمعين ويتكلم فيهم:

Descensus porrò Spiritus super eum fuit eo modo, quem dixit Discipulus Matthæus. Christum dixisse populo in Euangelio: Non eritis vos, qui loquemini, sed Spiritus Dei veniet ad vos, & loquetur in vobis. Per quæ verba prædixit, Spiritum descensurum in omnem populum, & in omnibus ipsis loquuturum.

Etiamsi concederemus, Gabrielem dixisse Virgini, Spiritum Sanctum descensurum super Christum: & Christum dixisse, eumdem descensurum esse super omnem populum; quod falsum est: nihil tamen esset contra Christi divinitatem. Verum enim est, Spiritum Sanctum descendisse super Christum, & super omnem populum (scilicet Collegium Apostolorum:) sed super Christum descendit, non quatenùs Deus erat (nam ita erat unum idemque cum Spiritu Sancto, quemadmodùm cum Patre): sed quatenùs erat homo; longè tamen excellentiori, & digniori modo, quàm super alios Justos, & Prophetas: quemadmodùm ut homo, erat omnium Justorum, & Prophetarum dignissimus, & excellentissimus.

Secundum argumentum desumit ex verbis, quæ audita sunt è cœlo à Deo in baptismo Christi, nempè: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui*: quæ tamen ipse parum fideliter refert, scribens هذا ابني الحبيب الذي اصطفيته: *Hic est Filius meus dilectus, quem elegi.* Sed nihil officit veritati: nam etiam apud Isaiam cap. 42. Christus vocatur electus, illis verbis: *Ecce servus meus, suscipiam eum: Electus meus, complacuit sibi in illo anima mea.* Ex his ita contra nos paralogizat: وقد علمنا وعلمتم ان المصطفا مفعول والمفعول مخلوق وليس بمتكتف المسيح عم من الاعتراف بذلك في كل كلامه:

Et jam scimus, & vos etiam scitis, Electum, esse passivum, & per consequens creatum; neque abstinuit Christus ipse à confitendo hoc in omnibus sermonibus suis.

Uno verbo respondemus, Christum fuisse electum à Deo, & creatum non quoad divinitatem, sed quoad humanitatem.

Tertium Argumentum ducitur ex eo, quòd Christus voluerit à Joanne baptizari, de qua re ita: وقد وجدنا المسيح عم احتاج الي تكميل امره بمعمودية يحيي له فصار اليه وساله اياه فليس مرتبة المقصود بدون مرتبة الفاعل الراغب.

Jam verò inveniemus, Christum eguisse, ad perfectionem operis sui, baptismo Joannis: propterea abiit ad eum rogans illum, ut se baptizaret. Non est autem ordo, seu dignitas illius, quod intenditur (idest causæ finalis) infra ordinem agentis, & operantis propter finem.

Negamus, Christum eguisse baptismate Joannis: ultrò enim voluit ab eo baptizari, ut ostenderet perfectissimæ humilitatis exemplum, & ob alias sibi notas rationes. Sed ut concederemus, Christum Joannis ministerio eguisse, quemadmodùm egebat cibo, & potu; deberet hoc tribui ejus humanitati, non autem divinitati.

Quartum argumentum concipit ex eo, quòd Joannes in carcere constitutus, dubitavit de Christo quisnam esset: propterea misit ad eum duos Discipulos, ut rescisceret ab illo, utrùm ipse esset, qui venturus erat. Ita igitur Adversarius: وقال لوقا التلميذ في

انجيله ان يحيى المعمداني ارسل الي المسيح بعد

ان عمد وسأله انت ذلك الذي يجيُ او نتوقع غيرك

وكان جواب المسيح لرسله ان ارجعوا فاخبروه بما ترون

من عميان يبصرون وزمن ينهضون وصم يسمعون فطوبي

لمن لم يعثر بي او يضل في امري: قال: فوجدنا يحيى

مع محلّه وجلالة قدرة عند الله عزّ وجلّ ثم ما شهد

به للمسيح من انه ما قام الشاعر مثله قد شكّ فيه

فاحتاج الي ان نسأله عن علّه ثم لم يكن من جواب

للمسيح له بشي مما تصفون من الربوبية ولا قال انّي

خالقك او خالق كل شي كما في شريعة ايمانكم بل

حذر الغلط في امره والاعتثار ولا كان من قوله اكثر مما

ذكر له الظهرة بنبوته من هذه الايات التي تنسبون الي

مثلها لاكثر الانبياء. قال: ولا راينا يحيى زاد في

وصفه اياه لما فرطه واعلا ذكره مع تشككه في امره

وحاجته الي مسألته عن حاله على ان قال هو اقوي

منّي واني لا استحق ان احلّ معقد حذايه ولم يقل

انه خالقي وقد يقول الرجل الخير فيمن دونه مثل

الذي يحيى فيه تواضعاً لله وخشوعاً كما قال للمسيح

في يحيى انه ما قام الشاعر مثله:

Dixit autem Diſcipulus Lucas in Euangelio ſuo, quòd Joannes Baptiſta miſit ad Chriſtum, poſtquam baptizaverat eum, & interrogavit eum dicens: Tu es ille, qui venturus eſt, an alium expectamus? reſponſum autem Jeſu ad eos, qui miſſi fuerant, fuit hujuſmodi: Revertimini, & nunciate Joanni id, quod videtis: cæci vident, claudi ambulant, ſurdi audiunt: & beatus, qui non ſcandalizatur in me, aut errat in eo, quod ſpectat ad me. Invenimus autem Joannem ornatum tanta gloria, & poteſtate apud Deum, habere prætereà teſtimonium à Chriſto, non ſurrexiſſe vatem ſimilem illi: & nihilominùs hæſitare de eo, & opus eſſe illi interrogare eum de ſtatu, & eſſe ipſius. Prætereà non fuit reſponſum Chriſti de ulla earum rerum, quas vos jactatis de ejus Dominatione, neque dixit: Ego ſum creator tuus, & creator omnium rerum, ſicut vos dicitis in Symbolo fidei veſtræ: quia potiùs præmonuit, ne quis exerraret, & ſcandalum pateretur in rebus ſuis. Neque aliquid plus habetur ex dictis ejuſdem Chriſti, quàm quod ipſe manifeſtavit de munere prophetico ſuo per ea miracula, quibus ſimilia plerique Prophetæ patraverunt. Neque videmus Joannem addidiſſe in eo, quod prædicavit de illo, poſtquam fuit præcurſor ejus, & exaltavit commemorationem ejus, cùm dubitaſſet de eo, & opus habuiſſet interrogare eum de ſtatu illius: niſi quòd dixit: Ipſe eſt fortior me: Et ego non ſum dignus ſolvere corrigiam calceamentorum ejus. Neque dixit: Ipſe eſt creator meus. Jam porrò vir præſtantior dicit inferiori ſe id, quod Joannes dixit de eo, humilians ſe Deo, & devotè ſubjiciens: ſicut dixit Chriſtus de Joanne, quòd non ſurrexiſset vates ſimilis illi.

Sed facilè ad hæc, quæ non apud Lucam, ſed apud Matthæum habentur, reſpondemus: Joannem non dubitaſſe de Chriſto: certiſſimè enim ſciebat, quis eſſet, ut conſtat ex aliis Euangelii locis: ſed voluiſſe diſcipulos ſuos, qui fortaſsè dubitabant de eo, eſſe oculatos teſtes divinitatis illius. Itaque miſſio illa & interrogatio diſcipulorum, non fuit propter Joannem, ſed propter diſcipulos ipſos. Neque verò ex eo, quòd Chriſtus non dixerit illis, ſe eſſe Deum, vel Dominum, vel Creatorem, rectè arguitur illum hoc negaſſe, vel verè non fuiſſe talem. Etenim, ut jam dixi, ex pura reticentia, nihil intelligitur affirmari, vel negari. Nihilominùs ea, quæ fecit Chriſtus coram illis, ſatis demonſtraverunt illum eſſe pluſquam hominem. Eorum verò verborum: *Et beatus eſt, qui non fuerit ſcandalizatus in me*, non eſt ſenſus; qui non erraverit in æſtimando me Deum, vel Creatorem: ſed prorſus oppoſitus: nimirùm: Qui videns me ita humilem, & contemptibilem, non deſpexerit me, neque crediderit me non eſſe verum Meſſiam; Deum ſcilicet ſimul, & hominem. Hunc ſenſum exigit locus ille: & ita ſemper expoſitus fuit à Doctoribus Chriſtianis, quibus, juxta ſuperiùs dicta, ſtandum eſt. Falſum porrò eſt, Joannem nihil dixiſſe in laudem Chriſti, quod excedat conſuetudinem etiam ſuperiorum erga inferiores: neque Chriſtum minùs honorificè loquutum eſſe de Joanne, quàm Joannem de Chriſto. Nunquam enim dixit Chriſtus, ſe eſſe indignum ſolvere calceamenta Joannis, procumbendo ante eum: neque Joannem eſſe Agnum Dei, qui tolleret peccata Mundi, vel eſſe filium Dei, fortiorem ſe factum ante ſe; & fuiſſe priorem ſe, quæ verba oſtendunt Chriſti divinitatem. Non enim potuit Chriſtus factus eſſe, vel fuiſſe ante Joannem, qui conceptus, & natus eſt ſex menſibus ante Chriſtum, niſi quatenùs erat Deus. Tollere etiam peccata Mundi, proprium eſt Dei. Nihil verò eorum, quæ dixit Chriſtus de Joanne, probat illum fuiſſe aliquid ſupra hominem.

Quintò argumentatur Ahmed contra Chriſti divinitatem, ita alloquens Chriſtianos: ويقولون بل هو

الذي نزل لخلاصنا وتعتقدون سبب نزوله من السماء

انه اراد ان يخلصكم ويحتمل الخطية ويربط

الشيطان فقد وجدنا الخلاص لم يقع والخطية قايمة

لم تزل والشيطان اعتّا ما كان لم يربط بسلي سلطه

الله عليه مثل ما تقولون بعصره

في الجبل اربعين يوماً بمتحنه:

Vos verò dicitis: Ipſe eſt, qui deſcendit propter noſtram ſalutem: & profitemini, cauſam deſcenſionis ejus

ejus de Cœlo fuisse, quòd voluerit salvare vos, tollere peccatum, & ligare Satanam. Nec tamen videmus advenisse salutem: videmus autem peccatum perseverare, & Satanam non esse alligatum, sed solutum, & protervum quantum unquam fuerit. Immò dedit ei Deus potestatem super illum, juxta id, quod vos dicitis, dum esset obsessus ac detentus ab eo in Monte per quadraginta dies, ubi tentavit eum. Respondemus, Christum non semel in Euangelio confessum esse, se descendisse de Cœlo. Quòd autem descenderit propter salutem hominum, testatus fuit Angelus, Matthæi cap. 1. cum dixit Josepho: *Vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum faciet Populum suum à peccatis eorum.* Quòd etiam hoc fecerit, ut tolleret peccata Mundi; testatus est Joannes Baptista illis verbis: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum Mundi.* Denique quòd Satanam alligaverit; idest vires ejus, & potentiam, quam anteà habebat, repressèrit, affirmavit ipse Christus, Joannis cap. 12. illis verbis. *Nunc judicium est Mundi: nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras.* Et apertè expressit apud Lucam cap. 11. *Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia, quæ possidet. Cùm autem fortior illo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, & spolia ejus distribuet.* Et Matthæi cap. 12. idem confirmat dicens: *Si autem ego in Spiritu Dei ejicio Dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei. Aut quomodò potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, nisi priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet.* Innumera sunt testimonia in Sacris utriusque Testamenti literis, quibus hæc eadem confirmantur. At enim, neque videmus hanc salutem, neque peccata cessaverunt: & Satanas solutus est, ac violentus ut priùs. Respondemus, hanc salutem esse spiritualem, neque corporeis oculis posse videri: Sita est enim in emundatione animarum à peccatis, in acquisitione divinæ gratiæ, & in adeptione gloriæ æternæ: quæ omnia Christus nobis contulit, dummodò illius legem servare velimus. Peccata verò à Christo sublata fuisse & auferri: Primò per baptismi Sacramentum: Secundò per Sacramentum pœnitentiæ; si quis hujusmodi Sacramentis uti vellet: Tertiò, quia post Christi adventum plurima in Mundo, gravissimaque peccata cessaverunt: vel imminuta sunt per Idololatriæ abolitionem, & veræ fidei propagationem: Quartò, quia per mortem suam abstulit pœnam peccati, quæ etiam in animabus justis locum habebat: dum peccati reatu per pœnitentiam expiato, adhuc justorum animæ à cœlesti gloria exclusæ in sinu terræ veluti in carcere, detinebantur. Postremò Satanas ita alligatus fuit, non ut ideò nullam ampliùs haberet facultatem homines etiam justos tentandi: sed ut potestatem illam, & tyrannidem amitteret, quam in universum humanum genus exercebat: viresque ejus ita infringerentur, ut non nisi volentes, seque illi ultrò offerentes lædere posset. Neque enim negari potest, post Christi adventum homines Dei cognitione & gratia illuminatos & roboratos, faciliùs dæmonum fraudes, ac tentationes superare, ac Satanæ regnum per veram Christi religionem, & Euangelicam prædicationem, in toto ferè orbe imminutum, ac debilitatum fuisse. Cæterùm, ut dixi, non est prorsus inhibita ei facultas homines tentandi, atque etiam vincendi, si ipsi per ignaviam & socordiam se vinci permittant, malè utentes libero arbitrio, quod illis ad bonum & malum Deus reliquit. Quod verò addit Adversarius, dæmonem in Christum potestatem habuisse, itaut illum in deserto tentaret: nullius est momenti. Illa enim tentatio fuit tantùm apparens, & extrinseca, & à Christo ipso permissa ad exemplum suorum fidelium: neque ex ea motum ullum, vel excitationem expertus est ad ea, quæ dæmon illi suggerebat. Ridiculum verò est id, quod fabulatur hìc Ahmed dum subdit: ثم بعث الله ملاكا

اقتلع العدو من مكانه ورمى به في البحر واطلق

السبيل للمسيح: قال: أفلا يعلم من كان في عقله

ادني مسكة ان هذا الفعل لا يكون من شيطان الى

اله ولو كان الها لازاله عن نفسه قبل ان ياتيه

الملاك من عند ربه وكيف لم يربط الشيطان

عن نفسه قبل ان يربط عن امته:

Deindè misit Deus Angelum, qui exturbavit inimicum de loco, in quo erat, & projecit eum in mare: & liberum reliquit aditum Christo. Nunc dico: Est ne ullus tam exigui intellectus, qui non cognoscat, hæc non potuisse fieri à Satana erga Deum? & quòd, si fuisset Deus, certè abegisset illum à se, antequàm veniret Angelus ad eum missus à Domino suo? Quid ad has ineptias respondeas? Venerunt sanè Angeli ad Christum, non ut liberarent eum à Satana, projiciendo ipsum in mare: sed ut ei cibum afferrent. Cæterùm Christus ipse à se Satanam abegit verbis illis: *Vade Satana, &c.* Ipse verò Satanas tentavit Christum, ut hominem, non ut Deum: & nihilominùs in Sacris literis Deus sæpè conqueritur, se tentari ab hominibus. Et in libro Job, redarguit Satanam, quòd *se frustrà commovisset* (quod idem est, ac tentasset) *adversus Job.* Si Ahmed non erat prorsus stipes, debebat nosse, in quo sensu hæc essent accipienda: neque in eo rem esse adeò absurdam, ut ipse existimat, Deum tentari à Satana, præsertim quoad humanitatem; atque etiam in montem excelsum, & supra Templi pinnaculum ab eo asportari.

Sextò probare contendit, non potuisse illum esse Deum, qui usque ad annum trigesimum vitam traduxit similem cæteris hominibus. Et quamvis post hoc tempus multa miracula fecerit, non tamen ea fuerunt talia, ut illum Deum esse probarent, cùm plures Prophetæ non solùm similia, sed etiam majora prodigia patraverint: tum subdit: فان كان المسيح

الازلي الخالق او كان متحدا به فكيف لم يزدحف بين

يديه الجبال ولم ينصرف عن مسه الانهار والبحار وكيف

لم تظهر منه ايات باهرات اجل من ايات الانبياء قبله

مثل المشي على متون الهوا والاضطجاع على اكتاف

الريح والاستغنا من الماكل والمشارب واحراق من قرب

منه من الشياطين والجن كما احرق ايليا من قرب

منه

منه من جند الخباب الملك ويمنع الاميين
من نفعه وما فعلوا على زعمكم بحجة
تعلم الناس انه خالقهم وانه هيكل الخالق:

Si Christus erat Deus, æternus, & Creator, vel saltem unitus erat cum eo; quomodò coram illo non commovebantur montes, neque flumina & maria retrò revertebantur, ne tangerent eum? & quomodò non sunt facta ab eo miracula insignia, & magis illustria, quàm miracula præcedentium Prophetarum? cujusmodi fuissent, ambulare supra dorsa aeris, & sedere super pennas ventorum, & non indigere cibo & potu, & comburere appropinquantes sibi Dæmones, sicut combussit Elias milites Regis Achab appropinquantes sibi: & removere homines à se, ne facerent in corpore suo id, quod vos prædicatis, notificando illis se esse Creatorem eorum, & Templum Creatoris.

Ad has nugas breviter respondemus: primò, falsum esse, quòd Christus usque ad annum trigesimum nihil fecerit, nihilque ei evenerit præter cæterorum hominum consuetudinem, etiam ex Mahumetanorum ipsorum confessione, qui non solùm ejus conceptioni, ac nativitati, sed etiam pueritiæ, & adolescentiæ plura, magnaque miracula attribuunt. Nobis autem satis sunt ea, quæ de illo ab Euangelistis ante trigesimum annum referuntur. Secundò, nihil refert, quòd Christus non fecerit quædam miracula, quæ Moyses & alii Prophetæ fecerunt: satis est, ut ea patraverit, quibus divinitatem suam sufficienter probaret. Possemus verò & nos petere à Mahumetanis, cur Mahumetus, cùm & Moyse, & Christo, & cæteris Prophetis major ab eis habeatur, nullum mortuum suscitaverit, nullum verè cæcum illuminaverit, numquam flumina, aut maria regredi imperio suo coegerit? cur etiam usque ad annum circiter quadragesimum, juxta veridicas eorum historias, non solùm nihil miri gesserit, sed peccator etiam, & Idolorum cultor fuerit? Postremò ad id, quod additur: si Christus erat Deus, cur coram eo non trepidabant montes? cur non regrediebantur maria, & flumina? cur non incedebat supra dorsum aeris? cur non comburebat accedentes ad se? facilè respondetur, Christum, ut jam dixi, fecisse ea, quæ satis erant ad manifestandam divinitatem suam. Cæterùm cùm vellet etiam se verum hominem agnosci, & homines ad sese allicere, non deterrere; eosque humilitatem, patientiam, modestiam docere, noluit ea miracula facere, quæ jactantiam, & ostentationem, ac terrorem præseferrent; præsertim quia hæc illius passioni, ac morti procul dubio obstitissent. Poterat verò, si voluisset, cibo & potu non indigere, cùm potuerit per quadraginta dies, ac noctes jejunus permanere. Poterat super aerem, & ventos ambulare: & certè Hebræi in Thalmud fingunt illum per aerem volasse, qui super aquas marinas incessit. Poterat efficere, ut flumina ac maria retrocederent, qui imperavit ventis & mari, & eorum impetus ac furores uno verbo sedavit. Poterat volentes se lædere, igne cœlesti absumere, qui armatam cohortem duobus tantùm verbis, *ego sum*, prostravit in dorsa super terram; & qui, ut ipse testatus est, poterat habere ad defensionem suam *plusquam duodecim legiones Angelorum*. Poterat demum montes commovere præsentia sua, qui moriens totum concussit, ac tremefecit orbem. Hæc tamen non fecit, non quia non potuit, sed quia noluit: noluit autem, quia ita convenire judicavit.

Septimum Argumentum fit ad negandam non tàm Christi divinitatem, quàm illius filiationem à Patre. Est autem hujusmodi: وجدناكم تقولون ان الابن
انما يسمى ابن الله وكلمته لانه يولد من الاب ويظهر
منه فلم يتفق على معنى ذلك لان في شريعة
ايمانكم ان الروح ايضا يخرج من الاب فان كان
الامر كما تقولون فالروح ايضا ابن لانها
تخرج من الله تعالى والا فما الفرق بينهما:

Invenimus autem vos dicere, Filium ideò vocari Filium Dei, & Verbum ejus, quia genitus est à Patre, & prodiit ab eo. Hoc verò non potest subsistere; quia habetur in Symbolo fidei vestræ, Spiritum quoque procedere à Patre. Quòd si ita est sicut dicitis, Spiritus etiam erit Filius, cùm procedat à Deo. Alioquin assignate discrimen inter utrumque.

Credo, Christianus aliquis apostata, scholasticis scientiis superficie tenus imbutus, hujusmodi argutias Mahumetanum hunc edocuit. Quidquid sit, breviter respondetur, tàm Filium, quàm Spiritum Sanctum, à Patre procedere: neque tamen Spiritum Sanctum esse Filium, quia non procedit à Patre per generationem, nempe per actum intellectus, sicut procedit Filius. Non enim omnia, quæ procedunt à vivente, habent rationem filii, sed tantùm ea, quæ procedunt à vivente per generatioem in similitudinem naturæ ipsius generantis. Hoc satis sit respondisse Mahumetano in re alioqui difficillima, de qua scribens excellentissimus Doctor S. Augustinus ad Maximum lib. 3. cap. 23. hæc habet: *Distinguere inter illam generationem, & hanc processionem nescio, non valeo, non sufficio.* Et lib. 5. de Trinitate cap. 17. *Difficillimum est, generationem à processione distinguere.* Sed quod intelligere non possumus, credere tenemur, quia ita Deus revelavit.

Octavum Argumentum est contra id, quo Christi divinitatem probamus; quia sustulit peccata mundi: peccata enim tollere, etiam ex dicto Christi, est solius Dei. Sic igitur arguit: ان كانت الخطية بطلت
بمجيه فالذين قتلوه اذا ليسوا خاطيين ولا مأثومين
لانه لا خاطي بعد مجيه ولا خطية وكذلك ايضا الذين
قتلوا حواريه واحرقوا اسفاره غير خاطيين؛

Si peccatum cessasset propter adventum ejus, illi, qui occiderunt eum, non peccasent, neque deliquisent. Non enim superest peccatum post adventum ejus, neque peccator. Similiter illi, qui occiderunt Apostolos ejus, & combusserunt libros ejus, non peccassent. Hinc concludit, posse per nos, unumquemque, si ita allibuerit, occidere, furari, fornicari, & quodvis aliud nefarium facinus perpetrare absque ulla culpa & peccato: quod est contra doctrinam ipsius Christi in Euangelio, & etiam Sanctorum Patrum, & Doctorum Christianorum.

Scurrili hoc & nugatorio argumento ostendit Ahmed, vel se stultum esse, vel velle nos omnes stultos face-

facere: Quasi verò quando dicitur, medicus aliquis peritissimus tollere morbos & infirmitates, sit aliquis tàm stipes ac stolidus, qui sibi persuadeat, vel jam cessasse infirmitates omnes ac morbos; vel epidemiam v. g. aut podagram, aut febrim, non esse ampliùs epidemiam, vel podagram, aut febrim: vel demum, hominem aliquem à morbo suo convaliturum, etiam si nolit præscriptis à Medico remediis uti. Cæterùm, Christum peccata tollere, idem est ac parcere, eorumque indulgentiam largiri iis, quos verè eorum pœniteat, & qui uti velint remediis ab eo præscriptis; sacramentis scilicet, fide, ac bonis operibus.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Alia Argumenta contra Christi divinitatem è Sacris Scripturis à Mahumetanis petita.

Summatim tantùm, ac brevissimè hæc recensebo, atque ea paucis verbis dissolvam.

Primò, universaliter objicit nobis Ahmed cum Mahumetanis, quòd contra omnia Sacrarum Scripturarum testimonia Christo divinitatem tribuamus. Euangelistæ enim, & Apostoli ita semper de Christo loquuntur, ac de homine puro, non autem Deo: vel homine simul & Deo:

Respondemus primò, falsum esse, non reperiri in Euangeliis, & libris Apostolorum, atque etiam in antiquis Prophetis, testimonia clara & evidentia de Christi divinitate, ut posteà probabimus.

Respondemus secundò, frequentiùs, & fortasse clariùs Scripturas loqui de Christo tamquam de homine, quàm tamquam de Deo: quia intentio earum erat ostendere illum esse verum hominem, & enarrare ea, quæ spectabant ad eum, non tàm quatenùs erat Deus, quàm quatenùs erat homo, vel, ut Græci dicunt, Θεάνθρωπος *Deus-Homo*: itaut in iisdem rebus, in quibus describitur homo, semper appareat aliquid supra hominem. Multa enim data sunt ei etiam quatenùs homini, ut Regnum, ac potestas omnis in Cœlo, & in Terra (sicut habetur in Euangelio Matthæi cap. 28.) ratione adjunctæ divinitatis: & hæc eadem non obscurè ostendunt illum esse Deum.

Respondemus tertiò: Non ita semper apertè, sed aliquandò, imò plerumque, Sacras Scripturas obscuriùs loqui de divinitate Christi, quia erat mysterium nimis arduum ac difficile, & homines egebant purgatiori intellectu ad illud percipiendum, vel credendum. Mysteria verò graviora, & arcaniora, non ita apertè obtrudenda sunt, sed veluti sub velamine proponenda, ut paulatim homines ea intelligere, & credere assuescant. Hoc, ut suprà vidimus, docuerunt etiam veteres Hebræi in Mysterio trium Lucum, seu trium Personarum Sanctissimæ Trinitatis.

Postremò retorquebimus argumentum ad hominem contra Mahumetanos. Credunt ipsi firmissimè, Mahumetum suum esse omnium Prophetarum maximum: & fundant hanc suam credulitatem in auctoritate Pentateuchi, & Euangelii. Et tamen videt unusquisque, quàm non dico dubia & obscura, sed inania ac frivola sint testimonia illa, quæ ad hoc probandum afferunt: & quàm multa clara, & evidentissima sint, quæ Mahumetum, non prophetam, sed impostorem ac mendacem esse convincunt. Cur igitur contra nos insurgunt, dum certa quidem, sed non tàm clara, ut ipsi vellent, de Christi divinitate è Sacris Scripturis oracula illis producimus? Sed videamus jam, quæ sint hæc, quæ ex Euangelio, aliisq; Sacris libris contra Christi divinitatem adducunt.

Primum: Ex Euang. Joan. cap. 11. ان الانجيل يخبر بان المسيح لما اراد ان يحيي رجلاً يقال له العازر فقال يا ابي ادعوك كما كنت ادعوك من قبل فتجيبني وتستجيب لي وانا ادعوك من اجل هولاء القيام ليعلموا:

Commemorat Euangelium, cùm Christus resuscitare vellet hominem quemdam, nomine Lazarum, dixisse: O Pater mi, rogo te, sicut rogabam anteà; nam amas me, & exaudis me. Et ego rogo te propter hos adstantes, ut sciant, &c.

Respondeo, Christum se ostendisse Deum, vocando Deum patrem suum: simulque hominem, eundem Patrem suppliciter rogando.

Secundum: Ex Euangelio Matthæi cap 27. & Lucæ cap. 23. وقال بزعمكم وهو على الخشبة الهي الهي لمَا تركتني ; وقال يا ابي اغفر لليهود مَا يعملون,

Et dixit, dum juxta opinionem vestram esset in cruce: Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? & : ò Pater mi, ignosce Judæis id, quod faciunt.

Respondemus, hic etiam Christum ostendere se hominem, rogando Deum suum; & Deum, vocando illum Patrem suum.

Tertium: Ex Euang. Joan. cap. 5. & 14 وقال ايضًا انا اذهب الي الهي الذي هو اعظم منّي وقال لا استطيع ان اصنع شيًا ولا افكر فيه الاّ باسم ابي;

Dixit etiam: Ego vado ad Deum meum, qui est major me. Et præterea dixit: Nihil possum facere, neque cogitare, nisi in nomine Patris mei.

Non sincerè verba Euangelii referuntur: Sed tamen respondemus, hæc omnia verè dici potuisse à Christo, ut homo erat.

Quartum. Ex Euang. Joan. cap. 13. وقال يعني نفسه لا ينبغي للعبد ان يكون اعظم من ارسلـه من سيده ولا للرسول ان يكون اعظم مِن ارسله:

Dixit etiam, loquens de seipso; Non convenit servo, ut sit major Domino suo: neque legato, ut sit major eo, qui misit illum.

Falsum est, Christum hæc verba de seipso protulisse: dixit enim ea de discipulis suis respectu sui, ut patet ex contextu Euangelii. Imò iisdem verbis non obscurè innuit, se esse Deum; cujus proprium est esse Dominum, & mittere legatos, & Prophetas.

Quintum Ex Euangelio fictitio. وقال ان الله لم يلد ولم يولد ولم ياكل ولم يشرب ولم ينم ولم ينسى احد من خلقه ولا يراه احد الاّ مات:

Et dixit (scilicet Christus): *Deus non genuit, neque genitus est: neque comedit unquam, neque bibit, neque*

que dormivit; neque vidit unquam eum ulla ex creaturis: neque videbit eum ullus, nisi moriatur.

Priora verba sunt in Alcorano, non in Euangelio: & ipse Adversarius à Christianis commonitus, cognovit se errasse. Reliqua etiam in Euangelio non reperiuntur. Christus porrò comedit, bibit, ac dormivit, non ut Deus, sed ut homo. Ideò autem non moriebatur, qui eum videbat, quia videbat humanitatem, non divinitatem ejus.

Sextum. Ex Euangelio Joan. cap. 8. قال تعالي في

انجيل يوحنا انكم متي رفعتم ابن البشر فحينيئذ
تعلمون اني انا هو وشيا من قبل نفسي لا
افعل لكن كل شي كالذي علمني ابي:

Dixit Altissimus in Euangelio Joannis: Vos certè cùm exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego ipse sum, & à me ipso nihil facio: sed omnia facio, sicut docuit me Pater meus.

Hæc verba, quæ Ahmed tribuit Altissimo, nempe Deo, mirè probant Christi divinitatem. Nemo enim dicere verè potest absolutè, *Ego sum*, nisi Deus, prout de seipso Deus ad Moysem testatus est in Exodo cap. 3. Neque obstant, imò favent verba sequentia: *Et à me ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor* (ita enim habetur in Euangelio). Nam Christus etiam ut Deus, nihil facit à semetipso, quia accipit suum esse & operari à Patre, quatenùs ab illo gignitur, ac procedit: ideò Christus ipse dixit in eodem Joannis Euangelio cap. 5. *Non potest filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem. Quæcumque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit.* Quibus verbis Christi divinitas manifestissimè declaratur.

Septimum. Ex Euangelio Joan. cap. 5. وقال يوحنا

كما للاب حياة في جوهره فكذلك اعطي
الابن ان يكون له حياة في اقنومه:

Et dixit Joannes: Sicut Pater habet vitam in substantia sua: ita dedit Filio habere vitam in Persona sua. Qui dat (inquit Ahmed) major est eo, cui datur. Id conceditur, quando datur per creationem; non autem quando datur per generationem æternam, per quam Pater ab æterno dedit Filio habere vitam in semetipso, sicut habet ipse Pater. Nulli autem creaturæ potest convenire, habere vitam in semetipsa, sicut habet Deus, & Creator. Itaque argumentum facit contra Mahumetanos, non contra nos.

Octavum. Ex Psalmo 110. وقال داود في مزمور ماية

وعشرة قال الرب لربي اجلس عن يميني حتي اضع
اعداك موطيا لرجليك عصا العظمة يبعث الرب من
صهيون: وقد ابان داوود في مخاطبته ان ربه الذي
ذكره ربا هو اعظم منه واعلى اعطاه ما حكيناه
ومنحه ذلك وشهد عليه ان عصا العظمة يبعث ربه
هذا من صهيون وسماه صبيا محققا لقوله الاول اليوم
ولدتك ونسقا على اول كلامه وهو ربه ووصف انه
الكاهن للوحيد الذي يسمي ملك البر.... واذا
كان المسيح مشبها به مع تشبيه كاهنا
كان ذلك من اعظم الادلة على انه مخلوق:

Et dixit David in Psalmo centesimo decimo: Dixit Dominus Domino meo: sede à dextris meis; donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Virgam magnitudinis mittet Dominus ex Sion, &c. Jam verò clarè monstravit David in collocutione sua, quòd Dominus suus, cujus mentionem fecit, haberet Dominum majorem, & sublimiorem ipso, qui dederat ei id, quod diximus, & donaverat ei hoc. Et testatus est de eo, quòd virgam magnitudinis mitteret hic Dominus ejus ex Sion. Et vocavit eum puerum, juxta quod primò dixerat: ego hodiè genui te, & in ordine ad prima verba: & ipsum esse Dominum ejus. Et prædicavit de eo, quòd esset Sacerdos constitutus in æternum, cujus nomen erat, Rex Justitiæ. Et cùm Christus fuerit assimilatus huic sacerdoti (nempe Melchisedech) *cum denominatione Sacerdotis; hoc est unum ex validissimis argumentis, quo probatur Christum esse creatum.*

Una in re sapit Doctor Mahumetanus, dum censet, David in illo Psalmo loquutum esse de Christo: & quamvis verba ejus parùm sincerè referat, nihil tamen officit sententiæ veritati. In cæteris errat, quia nimirum non animadvertit, in hoc Psalmo, sicut in cæteris scripturis, agi de Christo, ut Deo, & homine. Quòd David appellet illum *Dominum suum*, dum loquitur de illo sociatim cum Deo: quòd dicat ei Deus: *Sede à dextris meis:* &, *ex utero ante Luciferum genui te*: Quòd dicat de eo David, vel Deus: *judicabit in nationibus, implebit ruinas*; & alia hujusmodi: manifestè ostendunt illum esse Deum. Quòd verò Deus largiatur illi, *virgam magnitudinis*: quòd dicatur de eo: *de torrente in via bibet*: quòd appelletur *Sacerdos*, & etiam *Puer*, (quemadmodùm vocatur à Sancto Epiphanio ex quodam textu Septuaginta Interpretum), ostendunt ipsius humanitatem. Itaque Ahmed allegans hoc Davidis testimonium contra Christi divinitatem, suo se gladio jugulavit.

Nonum. Ex Actis Apostolorum c. 2. وقال شمعون حواري

الصفا رئس الحواريين في الفصل الثاني من قصصهم
يا رجال بني اسرايل اسمعوا مقالتي ان يسوع
الناصري رجل ظهر لكم من عند الله بالقوة والايد
والعجايب التي اجراها على يديه ... فاي شهادة
ابين واوضح من هذا القول وهو اوثق التلاميذ
عندكم يخبركما ترون ان المسيح رجل وانه من
عند الله : وقال ايضا في هذا الموضع اعلموا ان
الله

الله جعل ايسوع الذي قتلتموه ربا

ومسيحا .... والمجعول مخلوق مفعول :

Et dixit Simon Cefas Princeps Apostolorum in secundo capite Actuum eorumdem : ò viri Israelitæ, audite verba mea: Jesus Nazarenus fuit vir, qui apparuit vobis missus à Deo cum virtute, & potentia, & miraculis, quæ fecit per manus ejus, &c. Et quod testimonium clarius, & apertius inveniri potest his verbis illius, qui est firmissimus discipulorum apud vos, dum pronunciat, quemadmodum videtis, Christum fuisse hominem, & missum à Deo? &c. Dixit etiam in eodem loco: Scitote, quòd Deus constituit Jesum, quem occidistis, Dominum, & Christum. Si autem constitutus est, est etiam creatus, cùm actio in eo exerceatur ab alio.

Respondemus, hoc ipsum quòd Deus constituit Jesum, Dominum & Messiam, esse argumentum evidens divinitatis ejus. Nam titulus *Domini*, quod Arabicè hìc est ربّ ; non tribuitur absolutè nisi Deo vero: Quamvis Reges Arabum idololatræ olim hoc nomine decorarentur. Concedimus igitur, Christum, quatenùs homo erat, constitutum fuisse à Deo Messiam, & Dominum, sed ratione adjunctæ divinitatis: itaut supremum *Domini* nomen, quod Christo naturaliter competebat, ut Deo, communicatum fuerit etiam ipsius humanitati, quæ erat hypostaticè unita divinitati. Aliàs nequaquam illi tale nomen conveniret. Omitto respondere aliis similibus argumentis, quia omnia sunt ejusdem farinæ; & eodem modo, quo jam allata, dissolvi possunt.

Decimum: Ex Euang. Marci cap. 13. وقد قال

السيد المسيح لتلاميذه في الانجيل لما سألوه عن

الساعة والقيمة ان ذلك اليوم وتلك الساعة لا

يعرفه احد ولا للملايكة الذين في السماء ولا

الابن ايضا ولكن الاب وحده يعرفه فهذا اقرار منه

بانه منقوص العلم وان الله تبارك وتعالي اعرف

اعلم منه وقد بين بقوله احدا عمومه بذلك

الخلق جميعا: .... ثم قال ولا الابن وله من القوة

ما ليس لغيره ويشهد قوله هذا شهادة واضحة عليه

بانه لا يعلم كل ما يعلمه الله ولو كان الها كما تقولون

لعلم ما يعلمه الله من ساير الاشياء وسراير الامور:

Et jam dixit Dominus Christus in Euangelio Discipulis suis, quando interrogaverunt eum de die Judicii & Resurrectionis; diem illum, & horam, neminem scire, neque Angelos, qui sunt in Cœlo, neque etiam Filium; sed Patrem solum nosse illum. Porrò hæc est confessio ipsius, quòd ipse sit imperfectus scientia: & quòd Deus est scientior, & habet majorem cognitionem ipso, & est creator ejus, & sublimior illo. Et jam declaravit verbis suis universaliter, nullam creaturam habere scientiam hujus rei. Deindè addidit: neque filius, quamvis ipse habeat virtutem super alios: & testatus est hoc dicto suo apertissimè, se nescire omnia, quæ scit Deus. Et paulò post: *Quòd si esset Deus, sicut vos dicitis, certè sciret omnia arcana, & omnes res, quas scit Deus.*

Videtur argumentum non ita facilè solvi posse. Nihilominùs, cùm Christus in Euangelio dicatur nunc *Filius Dei*, nunc *Filius hominis*, nunc simpliciter *Filius* absque alio additamento: in hoc tertio casu, benè potest nomen *Filii* esse indifferens ad humanitatem, vel divinitatem, itaut possit ad alterutram, juxta exigentiam sententiæ, præcisivè referri. Quòd verò hoc loco significet tantùm humanitatem, etiam consentiente adversario, patet, quia Christus, ut Deus, omnia novit, quæ novit Pater, cùm una eademque sit utriusque scientia. Sed ut homo, vel filius hominis, per se nesciebat diem Judicii, quamvis sciret ut Deus, atque etiam ut homo ratione divinitatis unitæ. Nonnulli ex nostris Doctoribus volunt hoc loco, nescire, esse ita scire, ut nulli velit, vel debeat revelare. Atque adeò licet humanitas Christi sciat illum diem, non tamen potest hominibus manifestare: & ideò respectu ejus idem est, ac si nesciret. Cæterùm ex aliis Sacrarum Scripturarum testimoniis apertissimè constat, Christum esse Deum, & omnia scire, quæ scit Pater, imò esse unum Deum cum Patre. Quamobrem debemus accipere hunc locum, tamquam unum ex illis, qui Arabicè dicuntur متشابهة, *assimilati*: idest metaphorici, obscuri, & explicationis egentes, quales plures sunt in Sacris Scripturis (& Mahumetani asserunt esse in suo Alcorano) in quibus Deo ipsi alicujus rei scientia videtur denegari. Exempli causâ: quando Deus dixit Gen. cap. 18. *Clamor Sodomorum, & Gomorræ multiplicatus est: descendam, & videbo, utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non est ita, ut sciam.* Et cùm capite 11. dicitur. *Descendit autem Dominus, ut videret civitatem, & turrim, quam ædificabant filii Adam.* Sed possunt etiam alio modo prædicta Christi verba explicari. Nimirum, cùm Christus, etiam ut Deus, nullam habeat scientiam, nisi scientiam Patris; verè dici potest, solum Patrem scire diem Judicii, quatenùs Pater est veluti fons scientiæ divinæ, quam communicat Filio. Et ideò alibi dixit Christus: *Mea doctrina non est mea; sed ejus qui misit me.* Ubi doctrinam suam dicit non esse suam, quia, ut exponit Sanctus Augustinus, *doctrina Patris non est nisi Verbum Patris. Ipse ergo Christus doctrina Patris, si Verbum Patris. Sed quia Verbum non potest esse nullius, sed alicujus: & suam doctrinam dixit seipsum: & non suam, quia Patris est Verbum. Quid enim tàm tuum, quàm tu? & quid tàm non tuum, quàm tu, si alicujus est, quod es?* Idem potest hoc loco dici. Cùm enim filius sit scientia Patris, potest eodem modo dicere: Scientia mea non est mea: & propterea cum veritate asserere, se diem Judicii nescire, & solum Patrem illum scire. Alios similes loquendi modos habemus in Euangelio, in quibus Christus videtur idem de seipso affirmare, & negare.

Subjiciam his argumentis alia nonnulla, quæ è Sacris Scripturis desumpsit الحسن ابن ايوب : *Alhasam filius Job*, apostata à Christiana fide, à quo Ahmed filius Abdalhalim sua arma accepit, ad oppugnandam Christi divinitatem: quorum

Primum est: Ex Euang. Marci c. 10. لما خاطبه الرجل علي ما كُتب في الانجيل فقال له ايها الخيير فقال ليس الخير الاّ الله وحده: قلت: وبعضهم يترجمه ايها الصالح فقال ليس الصالح الاّ الله وحده:

Cùm alloqueretur illum quidam homo, juxta id, quod scriptum est in Euangelio, ac diceret ei: ò optime: respondit ei: Nullus est optimus, nisi solus Deus. Quidam verò eorum vertunt: ò bone: & ille respondit: Nullus est bonus, nisi solus Deus. Ex hac responsione puto, velle Apostatam evincere, Christum non esse Deum, quia visus est reprehendisse hominem illum, à quo vocatus fuerat optimus, vel bonus, cùm nemo sit bonus, vel optimus, nisi solus Deus. Sed ex hoc loco maximè probatur divinitas Christi. Cùm enim non semel idem Christus seipsum bonum appellaverit, dicens: *Ego sum Pastor bonus:* nunc, dum asserit, nullum esse bonum, nisi solum Deum, manifestè infert, se esse Deum. Et ideò adolescenti vocanti ipsum bonum, nec tamen credenti esse Deum, respondit: *Cur me dicis bonum, cùm nullus sit bonus nisi solus Deus, & tamen non credis me esse Deum?* Nec dicat Alhasan, aliud esse, *bonum*, absolutè, & simpliciter; aliud verò *Pastorem bonum*: Nam homo ille non dixit Christo simpliciter, *ò bone*, vel, *ò optime*: sed *ò Magister bone*, ut constat ex Euangelio.

Secundum desumitur ex eo, quòd in Symbolo Christus dicatur, *sedere ad dexteram Patris, & judicaturus esse homines in die judicii*. Ita igitur paralogizat: فان كان هذا الجالس للحكومة بين العالم يوم الدين والقاعد عن يمين ابيه وهو شخص قايم بذاته لا يشك فيه هو الجسد الذي كان في الارض المتوحد به الربوبية فقد فصلتم بين الله تبارك وتعالي وبينه وبعضتموه باجتماعهما في السماء شخصين متباينين احدهما عن يمين صاحبه وهذا كفر وشرك بالله عز وجلّ فان كان جسدًا خاليًا من الالهية وهي الكلمة وقد عادت الي الله كما بدات منه فقد زال عنه حكم الربوبية التي تنحلونه اياها:

Quòd si hic, qui sedebit ad judicandum sæculum in die judicii ad dexteram Patris sui, est persona subsistens in esse suo, & sine dubio est corpus illud, quod fuit in terra unitum cum divinitate: jam distinctionem ponitis inter Deum, & inter illum: & partimini eum per aggregationem amborum in cælo in duas personas distinctas, quarum una sedet ad dexteram alterius; quod est infidelitatis & idololatriæ scelus. Quòd si hic est tantùm corpus vacuum divinitate, quæ est Verbum, quæ redierit ad Deum, à quo primò advenerat: jam recessit ab eo judicium supremi dominii (seu divinitatis) *quod ei tribuitis.*

Nimis crassi, ac propè pecuini ingenii est Alhasan, qui putet, sessionem Christi ad dexteram Patris esse materialem, & non mysticam, &, ut Arabes dicunt, متشابهة *assimilatam*, seu metaphoricam. Non datur in Deo dextera, vel sinistra: & sedere Christum ad dexteram Dei, nihil aliud est, quàm eundem, ut hominem, supra omnes tàm Angelicas, quàm humanas creaturas excellentissimum gloriæ, & majestatis, potentiæque gradum apud Deum obtinere. Cæterùm Christus, ut homo, seu humana natura in Christo, est procul dubio distincta à natura divina; & Persona divina in Christo est realiter distincta à Persona Patris: neque in hoc ulla continetur infidelitas, aut idololatria. Postremò respondemus, divinitatem nunquam recessisse à corpore, aut anima Christi: ac proptereà Christum nunquam amisisse judicium supremi dominii, ut malè arguebat Alhasan, qui si bonus Theologus, & Christianus fuisset, non ita facilè Mahumetanica libertate inescatus, ad Saracenicam superstitionem descivisset.

Tertium Argumentum ex eo conficit Alhasan, quòd cùm Christus, ut refert S. Matthæus cap. 16. venisset in Urbem Cæsareæ Philippi, & ibi interrogasset discipulos suos, quem dicerent homines esse filium hominis; respondit ei Petrus (quem vocat Principem Apostolorum:) *Tu es Christus Filius Dei vivi*, seu ut habet S. Lucas cap. 9. *Tu es Christus Dei:* idque Christus summoperè probavit. Ita igitur paralogizat Apostata: فهذا كلام تلميذ الرييس فيهم وارضاه ما قال وقوله انه لم ينطق بذلك الاّ بما اوحاه الله في قلبه ولم ندفعكم قط عن انه مسيح وعن ان نقول في لغتكم انّه ابن بالرحمة والصفوة ومع هذا الاختلاف الواقع في ذلك في الانجيلين:

Hæc fuerunt verba prolata à discipulo, qui erat Princeps inter eos; & approbavit ea Christus, asserens illum non protulisse ea, nisi per divinam revelationem. Nos verò nunquam negabimus vobis illum esse Christum: neque refugimus dicere, in idiomate vestro vocandum esse filium per misericordiam, & adoptionem etiam non obstante hac diversitate, quæ apparet inter duo Euangelia.

Sed hoc est præclarissimum testimonium divinitatis Christi: neque refert quòd Euangelistæ in verbis Petri referendis non sint uniformes, dummodò nulla in re sibi adversentur, vel unus neget, quod alter affirmat: hoc enim in Sacris literis frequentissimè contingit. Infrà videbimus, quantum hæc Petri responsio confirmet Christi divinitatem.

Argumentatur quartò ex duabus Euangelii historiis, quarum prima habetur Matthæi cap. 14. Ubi cùm Petrus petiisset à Christo, ut concederet sibi super aquas ambulare, super quas videbat eum incedere, Christus illi annuit. Sed cùm cœpisset super undas gradi, ventorum vi ingruente, cœpit mergi. Christus verò manu sustinuit eum, redarguens defectum fidei illius, ob quem ita periclitatus fuerat. Hinc concludit Apostata: فبان بذلك عجز المسيح عن اتمام ما طلبه شمعون الصفا: *Per hoc manifestè apparet defectus potentiæ in Christo, cùm non potuerit per-*

perfectè præstare id, quod ab eo Simon Cephas postulaverat. Secunda refertur à Sancto Marco cap. 9. ubi homo quidam attulit filium suum (non filiam, ut scribit Alhasan) dæmoniacum ad Christum. Cùm autem ipsum non invenisset, rogavit discipulos ejus, ut à dæmone liberarent eum, sed non potuerunt. Hinc concludit: وقد جعل لهم ذلك وغيره فاخرجه هو منها : *Et jam concesserat eis, ut possent facere hoc, & alia miracula. Itaque ipse ejecit dæmonem ab ea.* Inferens ex hoc etiam, eundem potentiæ defectum in Christo, quòd non potuerit tribuere perfectè discipulis suis eam potestatem patrandi miracula, quam intendebat.

Verùm spontè, & malignè cæcutit homo impius, dum tribuit potentiæ Christi defectum illum, quem Euangelistæ manifestè declarant fuisse fidei Petri, & cæterorum discipulorum. Quemadmodùm enim Deus ita vult homines salvare, ut ipsi mala opera fugiant, ac benè operentur, rectèque credant: nec argui potest defectus potentiæ in Deo, si hi malè operantes, fidemque deserentes pereant, quos ille, quantum in se erat, cupiebat, & volebat salvos fieri: ita Christus ea conditione miracula patrare decreverat, saltem in aliquibus casibus, ut ii, pro quibus patranda erant, haberent fidem; qua si caruissent, ex defectu ipsorum, non ex Christi impotentia, miracula non fiebant. Innumera sunt, quæ Deus in Sacris literis promittit se facturum, quæ tamen minimè facit ob defectum conditionum appositarum, ex parte hominum: neque tamen inde ulla Dei impotentia, aut defectus ullus potest deduci.

Quintum Argumentum desumit ex eo, quod refertur Matthæi cap. 20. ubi matri filiorum Zebedæi postulanti à Christo, ut concederet filiis suis primas sedes, nempè ad dexteram & ad sinistram suam, in Regno suo; respondit ipse: *Sedere ad dexteram meam, vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.* Hoc loco ita argumentatur homo vesanus: فما يكون يا هولاء افصح او ابين او اوضح من اجتماع هذه الشواهد لكم في كتبكم ما رضيتم بقوله في نفسه ولا بقول تلاميذه فيه ولا بقول من تنبا عليه من الانبياء وتركتم كله واخذتم باراء قوم تاولوا لكم على علمكم فانهم قد اختلفوا ايضا في الراي فقال كل قوم في المسيح ما اختاروا واتبع كلامهم ثم هلك من بعدهم مبيل الاباء في افتراقهم فثبتوا لنا حجتكم في ذلك وهيهات من حجة

Et quid est, heus vos, clarius, aut apertius, aut evidentius collectione horum testium, quos habetis in Scripturis vestris? sed vos non acquievistis in eo, quod dixit Christus de seipso, neque in eo, quod dixerunt discipuli ejus de illo, neque in verbis Prophetarum, qui vaticinati sunt de eo: & relinquentes hoc totum adhæsistis sententiis hominum, qui interpretes fuerunt scientiæ vestræ: qui etiam mox in eo, quod senserant, discordes fuerunt inter se; & dixit unusquisque de Christo, quod sibi visum fuit: & sectati sunt dictum eorum quidam, qui locuti sunt juxta id, quod ipsi dixerant. Deindè ambulaverunt post eos per viam majorum in divisione eorum. Confirmate ergo nobis probationem vestram in hoc. At nimis infelix erit probatio.

Ut respondeamus ad argumentum, non ad ineptias & maledicta: dicimus, nequaquam Christum asseruisse, se non posse dare filiis Zedebæi sedes in Regno suo: imò ostendit, suum esse dare illas, verùm non cuilibet, sed iis tantùm, quibus paratæ essent à Patre suo, nempè merentibus illas: nam talibus parantur sedes à Deo in Cœlo: & repugnat divinæ justitiæ indignis illas tribuere. Cæterùm etiamsi Christus dixisset absolutè, non esse suum sedes illas dare; potuisset hoc verè dicere de se, quatenùs homo erat, non verò quatenùs erat Deus.

Sextò argumentatur contra nos ex verbis Christi, quæ dixit discipulis suis, Lucæ cap. 22. *Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus Regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo.* his verbis: وهذا ما لا شك لكم فيه وهو يخالف لقولكم فيما تصير اليه و في الاكل والشرب والنعيم هناك. *Et hoc est id, de quo vos non dubitatis: & tamen adversatur dicto vestro circa locum, in quem translatus est, & circa comestionem, bibitionem, & delicias in illo.* Non planè assequor quid sibi velit hic nugator: sed videtur probare velle, Christum non esse Deum, quia à Deo translatus est è terra in Paradisum, ubi cum discipulis suis comedit, bibit, ac deliciatur, quod Deo repugnat. Verùm hoc loco comedere, bibere, ac deliciari, non materialiter intelligenda sunt, quemadmodùm intelligunt Mahumetani in Alcorano: sed metaphoricè, ac spiritualiter sumenda. Patet enim ex aliis Scripturæ locis, excludi à Regno Dei omnem cibum, & potum. At Alhasan confundit Euangelium cum Alcorano.

Septimò argumentatur ex eo, quòd Christus in Symbolo dicatur المولود, *Genitus*, seu *natus*. Per hoc enim putat, se evincere, illum non esse æternum, ac genitori æterno coævum: Ita igitur contra nos insurgit: ان كان هذا الابن ازليا على ما في شريعة ايمانكم فليس بمولود وان كان مولودا فليس بازلي لان اسم الازلية انما يقع على من لا اول له ولا اخر ومعنى المولود انه حادث مفعول وكل مفعول فله اول

Si hic filius est æternus, sicut dicitur in Symbolo fidei vestræ: ergo non est genitus, aut natus: &, si est genitus, aut natus, non est æternus: quia nomen æternitatis cadit super eum, qui caret principio, ac fine. Genitus verò significat recenter productum, & factum; omne autem factum habet principium, seu aliud prius se, & anterius.

Respondemus, non esse idem, imò esse valdè diversum, *genitum*, ac *factum*. Nam *factum* supponit suum agens prius tempore: *genitum* autem non ita; suffi-

sufficit enim inter generans & genitum prioritas originis, quæ nullam importat temporis prioritatem. Sed homo hebes & carnalis mensuravit divinam generationem cum humana, & putavit, Deum Patrem non potuisse gignere Filium, nisi post aliquot annos ætatis suæ. Pater ab æterno seipsum intellexit, suique esse conceptum habuit: quamobrem etiam Filius fuit æternus. Potest comparatione res explicari. Sol gignit, seu producit lucem, & ignis calorem, & tamen nec lux est tempore posterior Sole, nec calor igne. Et si, juxta nonnullorum Philosophorum falsam opinionem, sol esset æternus, lux quoque ejus esset æterna, licèt quoad originem intelligeretur prior esse Sol, quàm lux: qua ratione etiam in Patre datur prioritas respectu Filii.

Octavò ita argumentatur: لما سميتم الاب ابا والابن ابنا فان كان وجب للاب اسم الابوة لقدمه والابن ايضا يستحق هذا الاسم بعينه اذ كان قديما مثله وان كان الاب عالما عزيزا فهو ايضا عالم عزيز وان كان الاب والابن متكافيين في القدم والقوة فباي فضل وسلطان للاب عليه امره ونهاه فصار الاب باعثا والابن مبعوثا والاب متبوعا مطاعا والابن تابعا مطيعا:

Quare vocatis Patrem patrem, & Filium filium? Nam si convenit Patri esse patrem ratione æternitatis: etiam Filio convenit idem, cùm sit ipse quoque æternus. Et, si Pater habet scientiam, & potentiam, Filius etiam est sciens, & potens sicut ille. Porrò si Pater & Filius æquales sunt in æternitate & potentia; ob quod privilegium, vel potestatem, Pater exercet supra Filium jus præcipiendi, & prohibendi; & Pater mittit, Filius verò mittitur: & Filius sequitur Patrem, & obedit illi; non autem è converso?

Respondemus, eumdem Deum, quatenùs intelligit seipsum, & format conceptum sui, esse Patrem: quatenùs verò est conceptus sui, esse Filium: & quatenùs est amor sui ipsius conceptus, esse Spiritum Sanctum. Quamobrem non solùm non repugnat, sed necessarium est, tàm Patrem, quàm Filium, atque etiam Spiritum Sanctum, habere eamdem æternitatem, scientiam, potentiam, cùm sint unus idemque Deus. Quòd verò dicimus, Patrem mittere Filium, id est ratione originis; quòd autem dicimus, illi præcipere, & Filium obedire Patri, non verò è converso, intelligimus de Filio ratione humanitatis, non verò divinitatis.

Nonò, arguit, Christum non esse Deum, quia appellatur in Sacris literis بكر الخلايق *Primogenitus creaturarum*. Nam, inquit ille, بكر الخلايق لا يكون الا من الخلايق كما ان بكر الرجل والمراة لا يكون الا من جنسهما وبكر الثمار لا تكون الا ثمرة:

primogenitus creaturarum, non est nisi ex creaturis: sicut primogenitus viri, & mulieris, non est nisi ex eodem genere: & primogenita palmæ, non est nisi palma.

Nos etiam assentimur, Christum non dici *primogenitum creaturarum*, nisi quatenùs est homo, & creatus. Non tamen ita appellatur ratione temporis, sed dignitatis, & excellentiæ, cùm innumeri homines nati fuerint ante illum. Nihilominùs potest etiam, ut Deus, dici *primogenitus omnis creaturæ*, quemadmodùm vocat eum Sanctus Paulus, ad Colos. cap. 1. idest genitus à Patre ante omnem creaturam, scilicet ab æterno. Ita in libro Ecclesiastici, cap. 24. Sapientia Dei, nempè Filius, dicit de se: *Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam*. Sed tunc, *genitus*, non accipietur univocè, sed analogicè: itaut uno modo intelligatur de Christo, alio de creaturis. Neque hoc est alienum à modo loquendi Scripturarum, in quibus apud Job cap. 38. dicitur Deus, *Pater pluviæ, & gignere stillas roris*. Et Israeliticus populus dicitur *primogenitus Dei*, Exodi cap. 4. Nimirùm in primo loco, *gignere*, est producere, seu creare: in secundo, est eligere, & specialiter amare. At in Christo intelligitur strictè & propriè. Et ita idem erit hic: *Primogenitus omnis creaturæ*, ac genitus, & dilectus à Patre ante omnem creaturam, nimirùm ab æterno. Ad illam paritatem, quòd unumquodque dicatur primogenitum in genere, vel specie sua: respondemus, id verum esse, cùm, *genitus*, sumitur univocè, non autem cùm sumitur analogicè, ut dictum est.

Decimò, ineptè argumentatur ex eo, quòd Christus dicatur in Symbolo, *natus ex Patre ante omnia sæcula*; his verbis: فليس يخلو الاب من ان يكون اولد شيا موجودا او غير موجود فان كان لم يزل موجودا فان الاب لم يلد شيا وان كان غير موجود وانما هو حادث لم يكن فهو مخلوق كما قلنا:

Necessariò Pater genuit, vel aliquid, quod existebat, vel aliquid, quod non existebat. Si dicatur primum: Pater nihil genuit. Si secundum: genuit aliquid de novo, quod non erat: ergo illud erit aliquid creatum; id quod nos affirmamus.

Jam suprà diximus, calorem produci ab igne, & lucem à Sole: & tamen certum est, calorem non esse priorem, aut posteriorem igne, sicut neque lucem sole, si loquamur de prioritate, & posterioritate temporis: quemadmodùm inter Patrem, & Filium, datur prioritas originis. Quamobrem id, quod Pater genuit, semper extitit ab æterno cum ipso Patre.

Post hæc, & alia hujusmodi ineptissima argumenta contra Christi divinitatem, ita Thrasonicè concludit Apostata: واذا نظر في الانجيل وكتب بولس وغيره من يحتج به النصاري وجد نحو من عشرين الف اية كلها تنطق بعبودية المسيح وانه مبعوث مربوب وان الله اختصه بالكرامة ما خلا ايات يسيرة مشكلات قد تاولها كل فريق اوليك الذين وضعوا الشريعة علي هواهم فاخذوا بذلك التاويل الفاسد وتركوا المعظم الذي ينطق بعبوديته:

Cum

Cùm autem benè quis inspexerit Euangelium, & Epistolas Pauli, & libros aliorum Scriptorum, quibus utuntur Christiani ad dogma suum comprobandum; inveniet circa viginti millia testimonia de esse Christi creato & servili respectu Dei; & quòd ipse missus est, & subjectus illius dominio; & quòd Deus speciali honore decoravit illum: exceptis paucis locis dubiis, quæ unaquæque secta eorum, qui composuerunt Symbolum Fidei, interpretati sunt ad libitum suum, & amplexi sunt interpretationem hujusmodi corruptam; & reliquerunt loca præcipua, quæ clarè loquuntur de esse Christi creato & servili. Succinit Magistro malo malus discipulus Ahmed, & Alhasani insaniæ his verbis patrocinatur: ومن اعجب العجب ان تكون امة كتابها ودعوتها ومعبودها واحداً يتمسكون بامر المسيح عم وتلامذته وانجيله وسننه وشرايعه وهم مع ذلك مختلفون فيه اشدّ الاختلاف فمنهم يقول انّه اقنومان وطبيعتان وكان منهم يكفر صاحبه ويكون ان الحق في يده وكلهم لا ياتي من الكتاب بحجة واضحة يثبت بها دعواه ولا من قياسه لنصه وتاويله بما يصحّ له عند الناظر وانما يرجع في دينه واعتقاده الي ما تاوله المتاولون بما يخالف انجيلهم وكتبهم بالهوا والعناد من بعضهم:

Maximæ verò admirationis est, quòd una gens habeat easdem Sacras Scripturas, idem prædicet, idem colat, & mordicùs teneat religionem Christi, & discipulorum ejus, & Euangelium ejus, & statuta ejus, & leges, ac sanctiones ejus: & nihilominùs discordes sint in hoc ipso inter se, quantum dici possit. Itaut nonnulli ponant in eo duas personas, & duas naturas: & alii appellent alios hæreticos & infideles; asserente unoquoque fidem suam veram esse. Nemo tamen ex eis profert è Sacris Scripturis probationem claram & evidentem, qua confirmet id, quod dicit, neque ullam regulam ejus, aut analogiam, aut interpretationem, qua id verum ostendat apud disputantes. Sed recurrit in religione sua, & in professione fidei suæ, ad interpretationem eorum, qui interpretati sunt contraria Euangelio suo, & Scripturis Sacris suis, ex libidine & cultu quorumdam ex ipsis.

Non negamus, in Euangeliis, & Epistolis S. Pauli, aliisque Sacris libris, multa esse, quæ apertè demonstrant humanitatem Christi. Et quamvis hæc essent viginti millia (ut hyperbolicè asserit Alhasan) nihil tamen concluderent contra ejusdem Christi divinitatem, quæ, ut videbimus, apertissimis eorumdem Sacrorum librorum auctoritatibus demonstratur. Hæ autem non sunt paucæ, ac dubiæ, quemadmodùm fingit Apostata, sed plurimæ, & ab omni dubio remotæ.

Porrò admiratio Ahmedi miram ostendit in illo stoliditatem. Nam si Christiani omnes habent (ut ipse affirmat) easdem Sacras Scripturas: si idem prædicant, idem colunt, & mordicùs tenent omnes Religionem Christi, & Discipulorum ejus, & Euangelium ejus, & statuta ejus, & leges, ac sanctiones ejus: & in his omnes conveniunt, & convenerunt semper, ut cons vincitur ex Symbolo illo, quo in Concilio Niceno Principes omnes, Patres, & Doctores Christianæ Religionis ex universo orbe collecti, declaraverunt Fidem, quam Christiani omnes profitebantur: & damnarunt Arium, quia contra sensum omnium Christianorum, æternam Christi divinitatem negabat: & hoc eo tempore contigit, cùm Christiana Religio esset vera (nam alia nulla Religio reperiebatur in Mundo nisi falsa): hoc manifestissimum argumentum est contra Mahumetanos, Christum esse verum Deum, ut habetur in eodem Symbolo fidei; & Christianam Religionem etiam veram esse, cùm semper Euangelium, & Leges à Christo traditas eodem modo servaverit. Neque obstat, quòd circa unam, vel duas Christi naturas, aut personas, schismata inter Christianos orta sint, dummodò omnes conveniant, Christum esse verum Deum, Patrique coæternum, consubstantialem, & in omnibus æqualem. Porrò hæc schismata orta sunt, & hodie quoque vigent aliqua in parte, ex æquivocatione verborum. Nam ego ipse certò novi plures, qui in Oriente asserunt, in Christo esse duas personas, & unam naturam; accipere naturam pro persona, & personam pro natura: idque ipsi mihi confessi sunt, dum peterent, & optarent cum Romana Ecclesia reconciliari. Sed hæc illos admittere noluit, nisi clarè, & propriis verbis, duas in Christo naturas, & unam personam confiterentur. Verùm sint hæc, vel alia inter Christianos schismata, vel hæreses (quæ sanè ad fundamenta Religionis, quæ Mahumetani الاصول, *Radices*, appellant, non videntur pertinere: sed ad eos articulos, qui الفروع *Rami*, ab iisdem vocantur, & sunt veluti secundarii, neque ab omnibus necessariò explicitè sciendi, ad salutem æternam consequendam: dummodò, ubi quis noverit eos ab Ecclesia proponi, non neget illos; sed firmiter credat): schismata, & hæreses, religionis veritati, & bonitati præjudicium nullum afferre, jam alibi diximus, & infrà ex professo probabimus.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Probatur Christi Divinitas ex Sacris Scripturis.

UT omnes agnoscant, quàm impudenti mendacio Mahumetani Doctores asserant, in Sacris Scripturis quædam tantùm pauca, eaque obscura, ac dubia, pro Christi divinitate statuenda, testimonia reperiri; cùm pro humanitate ejus affirmanda, innumera sint, omnique dubitatione, atque obscuritate carentia: præcipua hìc loca producam ex utroque Testamento, quæ ita apertè Christum verum Deum esse testantur, ut nemo de his possit dubitare, nisi velit Sacrorum Librorum auctoritatem impiè negare. Ut igitur à Testamento veteri exordiar;

Primum Testimonium produco ex Psal. 2. quem tàm Judæi, quàm Mahumetani, & Christiani de Christo vaticinari fatentur. Ita autem Christus ipse in eo loquitur. *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu. ego hodie genui te.* In quæ verba hæc scribit Mohammed filius Jacob Phiruzbadiensis in suo القاموس *Camus*: قوله عز وجل لعيسى صلى الله عليه وسلم:

انت نبي وانا ولدتك اي ربيتك فقالت النصاري انت

بني وانا ولدتك تعالي الله عن ذلك علوًا كبيرًا:

Dictum Dei Potentis & Gloriosi ad Jesum, cui sint benedictiones Dei, & pax: Tu es Propheta meus, & ego genui te, idest enutrivi te. Sed Christiani legunt: Tu es Filius meus, & ego genui te. At verò longissimè abest Deus ab hac re. Sed audiatur alius Auctor, nomine ابن الاثير *Ebnol-Athir*: في الانجيل

قال الله لعيسي انا ولدتك اي ربيتك فكنفه

النصاري وجعلوه له ولدًا سبحانه وتعالي

عما يقولون علوًا كبيرًا:

In Euangelio dixit Deus ad Jesum: Ego feci nasci te idest nutrivi te. Sed Christiani legunt in prima conjugatione, genui te; volentes, illum esse Filium Dei. Ab hoc autem longissimè abest Deus. Verùm originale Hebraicum: בְּנִי *filius meus*: & יְלִדְתִּיךָ *genui te*, cui consonant Septuaginta Interpretes Græci, & omnes alii Interpretes tàm Græci, quàm Latini, & Syri, atque etiam Textus Arabici antiquissimi, manifestè detegunt utriusque Expositoris fraudem, ac mendacium. Simile est huic id, quod legitur in Psal. 110. in quo loquitur Deus cum Christo: *Tecum principium in die virtutis tuæ: in splendoribus Sanctorum ex utero ante Luciferum genui te.* Ita enim verterunt septuaginta Interpretes verba hebraica, quæ hodie nonnulli vertunt. *Populus tuus spontè veniet in die fortitudinis tuæ: in splendoribus Sanctitatis ex utero ab aurora tibi ros nativitatis tuæ.* Sed magis standum est interpretationi eorum, qui Spiritu Sancto afflati erant, quàm Interpretum modernorum: quamvis utraque interpretatio in idem recidat.

Secundum est Isaiæ cap. 48. in illis verbis Dei, *Accedite ad me, & audite hoc: Non à principio in abscondito loquutus sum: ex tempore antequam fieret, ibi eram. Et nunc Dominus Deus misit me, & Spiritus ejus.* Hîc manifestè apparet, Deum (nempè Christum, in quo Deus erat carni hypostaticè unitus) asserere se missum fuisse à Domino Deo, qui in verbis sequentibus dicit eidem Christo: *Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.* Nihil autem horum potest Isaiæ convenire, ut contendunt Hebræi: & patet manifestè ex contextu sermonis, hæc omnia dici à Deo, & de Deo. Vide, quæ suprà diximus, ubi pro Sacrosanctæ Trinitatis mysterio hæc ipsa verba allegavimus.

Tertium, Isaiæ cap. 35. *Deus ipse veniet, & salvabit nos: tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt: tunc saliet sicut cervus, claudus; & soluta erit lingua mutorum.* Hæc sive literaliter, sive allegoricè mysticèque sumantur, nulli nisi Christo possunt convenire; qui hîc *Deus ipse* appellatur.

Quartum Zachariæ cap. 2. *Hæc dicit Dominus Exercituum: Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos: qui enim tetigerit vos, tanget pupillam oculi mei: quia ecce ego levo manum meam super eos, & erunt prædæ his, qui serviebant sibi: & scietis, quia Dominus Exercituum misit me. Lauda & lætare Filia Sion, quia ecce ego veniam, & habitabo in medio tui, ait Dominus. Et applicabuntur gentes multæ ad Dominum in die illo, & erunt mihi in populum; & habitabo in medio tui: & scies, quòd Dominus Exercituum miserit me ad te.* Videmus hîc apertè, Dominum Exercituum asserere, se missum fuisse à Domino Exercituum. Cùmque vaticinium de Christo accipiendum sit, non potest is, qui missus est, esse nisi Deus, atque etiam homo, quatenùs missus est. Fateor, si (quod Deus avertat) Mahumetanus essem, vel Judæus, me ignoraturum, quid contra hoc tàm clarum divinitatis Christi testimonium responderem. Verùm sit in jam allegatis ex veteri Testamento auctoritatibus aliquod Adversariis dubium, vel subterfugium: erit ne etiam in illis, quæ à Christo, & Apostolis in novo Testamento de ipsius Christi divinitate exponuntur? has itaque audiant Doctores Moslemi.

Quintum ergo testimonium ex Pentateucho est in lib. Numeri cap. 21. *Loquutus est Populus contra Dominum, & Moysen: Quamobrem immisit Dominus in Populum ignitos serpentes.* S. Paulus ad Corinthios Epistola 1. cap. 10. *Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.* Dominus ille, quem tentaverunt Hebræi, erat verus Deus Israel: & tamen Sanctus Paulus scribit, hunc fuisse Christum. Christus itaque erit verus Deus.

Sextum Exodi cap. 20. loquitur Deus: *Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti.* Hunc Dominum Deum, affirmat S. Judas in sua epistola, fuisse Jesum Christum, dicens: *Jesus populum de Ægypto salvans, secundò eos, qui non crediderunt, perdidit, Angelos verò, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei vinculis æternis sub caligine reservavit.* Nihil apertius & clarius dici poterat pro Christi divinitate asserenda. Sed objicient Mahumetani, in codicibus Græcis hodie non legi, ὁ Ἰησοῦς, *Jesus*: sed ὁ Κύριος, *Dominus*. Ita est: sed non potest referri nisi ad Christum. Immediatè enim præcesserat: καὶ τὸν μόνον Θεὸν καὶ δεσπότην τὸν Κύριον ἡμῶν Χριστὸν ἀρνούμενοι: *& solum Deum & herum Dominum nostrum Jesum Christum negantes.* Cur igitur non referemus *Dominum*, secundo loco positum, ad *Dominum*, qui immediatè præcessit?

Septimum est in Psalmo 67. ubi David alloquens verum Deum ait: *Ascendisti in altum; cepisti captivitatem; accepisti dona in hominibus.* Hæc verba S. Paulus ad Ephesios cap. 4. tribuit Christo, ita scribens: *Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Propter quod dicit: Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primùm in inferiores partes terræ?* Hinc patet manifestè, Christum esse verum Deum.

Octavum in Psalmo 96. in illis verbis, *Adorate Deum omnes Angeli ejus*: quæ S. Paulus ad Hebræos, cap. 1. tribuit Patri respectu Filii, dum scribit: *Et cùm iterum introducit Primogenitum in Orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Ergo Christus est Deus.

Nonum est in Psalmo 44. *Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi: virga directionis virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.*

Hæc

Hæc verba S. Paulus explicat de Christo; qui primò Deus appellatur, dum dicitur *Sedes tua Deus*, *&c.* Deindè asseritur *unctus fuisse à Deo suo*, nimirùm secundum humanitatem; ut intelligatur simul Deus esse, & homo. Neque respondeat Mahumetanus, prima illa verba, *Sedes tua Deus*, *&c.* esse apostrophen ad Deum, abruptam ab antecedentibus, & consequentibus, quemadmodùm malitiosè explicat Interpres Chaldæus. Nam primò obstat auctoritas S. Pauli. Secundò importuna omninò, & impropria esset hujusmodi apostrophe in medio alterius apostrophes, ad diversam personam. Tertiò, quia Hebræi ipsi non agnoscunt hujusmodi apostrophen. Quamobrem R. Abraham Aben Ezra ita scribit in hunc locum: *Porrò qui dicit, quòd verba illa, sedes tua Deus, &c. sunt referenda ad Deum: attendat quòd sequens versus hoc denegat, qui ait: Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus.* Et addit hunc Psalmum convenire Messiæ magis, quàm Davidi.

Decimum, sunt illa verba Psalmi 101. *Initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt Cæli, &c.* Hæc enim S. Paulus in eadem Epistola vult intelligenda esse tanquam dicta ad Christum: & per consequens hic erit Deus cœli, terræque creator.

Undecimum, Isaiæ cap. 6. Ubi dicit Propheta. *Vidi Dominum sedentem super Solium excelsum, & elevatum, & plena erat omnis terra majestate ejus, &c. & dixit Dominus ad me: Dic populo huic: Excæca oculos ipsorum, & cor eorum aggrava.* In hoc loco pro, *Domino*, intelligi Christum, constat ex eo, quod scribit S. Joannes in Euangelio cap. 12. allegans enim verba illa, *excæca oculos eorum, & cor eorum aggrava*, subdit: *Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam ejus, & loquutus est de eo.* Nec dicant Mahumetani hæc verba Euangelii referri ad verba Isaiæ præcedentia. Primò enim impertinens est referre ad anteriora, quod est connexum immediatè cum posterioribus. Deindè in capite Isaiæ 53. ex quo desumuntur prima verba, Propheta non vidit gloriam Christi, sed ignominias, & pœnas ejus, quæ per totum caput illud referuntur.

Duodecimum, ibidem cap. 8. *Dominus Exercituum, ipsum sanctificate: ipse pavor vester: & ipse terror vester: & erit vobis in sanctificationem: in lapidem autem offensionis, & petram scandali duabus domibus Israel, &c.* Hæc verba exponunt de Christo S. Lucas c. 2. ubi Simeon vaticinatur de illo: *Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel.* Et S. Petrus, Epist. 1. cap. 3. dicens: *Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini: Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris.* Et cap. 2. loquens de Christo: *Vobis honor credentibus: non credentibus autem, lapis offensionis, & petra scandali.* Denique S. Paulus ad Romanos cap. 9. loquens de Judæis negantibus Christum, scribit: *Offenderunt in lapidem offensionis, sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali.*

Decimum tertium, ibidem cap. 40. *Vox clamantis in deserto: parate viam Domini: rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.* Omnes Euangelistæ testantur, hæc verba propheticè dicta fuisse de S. Joanne Baptista, qui præivit adventum Christi, ut pararet vias ejus: per quod patet, Christum ab Isaia, Dominum, & Deum nostrum vocari. Confirmant hoc verba illa Zachariæ patris ad filium Joannem: *Tu puer, Propheta altissimi vocaberis: praibis enim ante faciem Domini parare vias ejus.* Atque etiam verba illa Dei apud Malachiam cap. 3. *Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam.* Loquitur hìc Christus de eodem Joan. Baptista, quem habuit præcursorem, & veluti præparatorem viæ suæ, ut constat ex Euangelio Matthæi, cap. 2.

Decimum quartum, ibidem cap. 45. loquitur Deus: *Ego Deus, & non est alius: in memetipso juravi, quia mihi curvabitur omne genu.* Hæc verba S. Paulus ad Romanos cap. 14. exponit de Christo, dicens: *Omnes stabimus ante Tribunal Christi. Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quia mihi flectetur omne genu.*

Decimum quintum, ibidem cap. 4. & 44. & 48. ubi dicit Deus de se: *Ego sum primus, ego novissimus.* Eadem verba dicit de se Christus in Apocalypsi cap. 1.

Jam satis apparet impudentissimum Alhasani, & discipuli ejus Ahmedi mendacium, qui pauca tantùm, eaque dubia, & obscura, de Christi divinitate loca in Sacris literis reperiri tàm audacter affirmabant: sed magis apparebit ex iis testimoniis, quæ nunc ex novo Testamento producam. Præcipua, & quidem non multa allegabo: nam totum novum Testamentum nihil aliud propè est, quàm apertissima demonstratio divinitatis, & humanitatis Christi.

Primum igitur testimonium sit illud idem, quod Adversarii pro se adduxerant ex cap. 16. Matthæi, ubi S. Petrus dixit Christo: *Tu es Christus Filius Dei vivi*; quibus verbis apertissimè Christum Deum Princeps Apostolorum confitetur. Neque obstat Moslemorum responsio, nempè alios etiam in Sacris literis filios Dei nominari, quos neque veros Deos esse, neque veram habere divinitatem ullus sibi persuasit. In hoc enim malitiosè hallucinantur, dum non vident, alia ratione vocari Christum Filium Dei, & alia cæteros homines, vel Angelos, quicumque tandem illi sint. Patet quippe ex Sacris literis; hoc nomen, *Filii Dei*, non esse univocum, sed vel æquivocum, vel analogum: sicuti etiam nomen *Messiæ*, seu Christi, quod uni tantùm propriè, specialique ratione convenit: aliis autem per analogiam tantùm tribuitur. Idem in ipso *Dei* nomine contingit, quòd cùm unius tantùm proprium sit; analogicè tamen dicitur de multis.

Quòd autem nomen *filii Dei*, diverso modo conveniat Christo ac aliis, sive Angelis, sive hominibus, itaut illi competat per naturam, cæteris autem per gratiam, patet primò ex Proverbiis Salomonis, cap. 30. ubi dicitur de Deo: *Quod est nomen ejus, & quod nomen filii ejus, si nosti?* Certè si hìc, *Filius* nihil aliud importaret, quàm gratuitam adoptionem, vel electionem; responsio esset satis facilis: cùm tamen tamquam res difficillima proponatur. Secundò, quia nullus particularis homo, vel Angelus reperitur in Scripturis, qui absolutè, *Filius Dei*, appelletur, nisi Christus. Quamvis enim Israel vocetur à Deo filius: non est tamen ibi sermo de Israel, seu Jacob, tamquam persona particulari: sed de integro Populo Israelitico, quem satis constat non potuisse esse Filium Dei naturalem. Salomon autem nunquam vocatus fuit Filius Dei absolutè: sed tantùm dixit de illo Deus lib. 1. Paralipomenon, cap. 20. antequam nasceretur: *Ipse erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem.* Quæ verba manifestè ostendunt filiationem tantùm adoptivam. Tertiò, quia nemo, nisi Christus, tanquam proprio, & usitato nomine vocatur *Filius Dei*. Græcè

Græcè semper cum articulo proprietatis, & singularitatis, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Hoc non indiget probatione, nam omnes Euangelistæ, & cæteri Auctores novi Testamenti per omnes paginas manifestissimè ostendunt. Quartò, ex ipso modo loquendi Scripturarum hoc patet: nam si, *Filius Dei*, tribueretur Christo more usitato, communique reliquis justis, nulla esset causa, cur magis diceretur ille Filius Dei, quàm vel Joannes Baptista, vel S. Petrus, vel quilibet homo sanctus, etiamsi de Christo excellentiùs, sed non naturaliter, hoc diceretur. At nullus unquam particularis hoc nomine absolutè vocatur præter Christum; ergo hinc rectè arguitur, illum esse filium Dei naturalem. Quintò, quia nulla esset causa, cur iidem Euangelistæ ponerent tamquam rem novam, & divinitùs revelatam, quòd aliquis eum agnosceret, & fateretur, atque etiam adoraret ut Filium Dei. Sextò, quia non solùm dicitur *Filius Dei*, sed etiam *Filius Dei vivi*: quod sine dubio ostendit, illum esse Filium Dei naturalem, & ab eo genitum. Generatio quippe, ut jam diximus, est processio viventis à vivente in similitudinem naturæ. Septimò, quia non solùm dicitur *Filius Dei*, sed *Filius Dei unigenitus:* & additur à S. Joanne cap. 1. *Unigenitus filius, qui est in sinu Patris*: per quæ verba clariùs ostenditur, illum solùm esse Filium Dei verum, & naturalem. Octavò, quia Judæi ipsi cognoscebant manifestè, Christum facere se Filium Dei naturalem, & consequenter æqualem Deo; & Deum verum. Hoc patet ex Joan. cap. 5. ubi cùm dixisset Christus; *Pater meus usque modò operatur, & ego operor*: subjicit Euangelista: *Propterea ergo magis quærebant eum Judæi interficere, quia non solùm solvebat sabbatum, sed & Patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo*. Et cap. 10. Cùm Christus iterum dixisset, Deum esse Patrem suum, & consequenter se esse Filium Dei: *sustulerunt lapides Judæi, ut lapidarent eum*. Conquerenti verò de hoc Christo, responderunt: *de bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu homo cùm sis, facis te ipsum Deum*. Certè Christus non dixerat se esse Deum, sed Filium Dei, ut constat ex eo, quod sequitur: *Vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum*. Intelligebant scilicet, esse *Filium Dei* absolutè & simpliciter importare filiationem Dei naturalem, & consequenter æqualitatem cum Deo. Propterea etiam Caiphas Pontifex, sedens pro Tribunali, tàm studiosè exquirebat ab eo, utrum esset Filius Dei vivi. Cùmque id ille confessus esset, Pontifex scindens vestimenta sua, eundem blasphemiæ condemnavit, quod certè non fecisset, si putasset, illum intellexisse de filiatione Dei adoptiva. Judæi etiam dixerunt ad Pilatum: *Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit*, Joan. cap. 19. In lege autem nunquam censetur reus mortis ullus, qui putet, aut dicat, se esse Filium Dei, solùm per gratiam, vel adoptionem. Nonò quia Christus solus, *proprius*, & *verus* Dei Filius appellatur. S. Paulus ad Romanos cap. 8. *Qui etiam proprio filio suo non pepercit*. S. Joannes Epistola 1. cap. 5. *Dedit nobis sensum, ut cognoscamus, Verum Deum, & simus in Vero filio ejus. Hic est Verus Deus, & vita æterna*. Nullus autem potest esse *Filius verus, proprius, naturalis, & unigenitus* alterius, quin sit ex illius substantia. Substantia autem Dei non potest esse nisi Deus; quod proculdubio omnes fatentur. Pro plena autem responsione ad id, quod pro se allegabant Moslemi ex verbis S. Petri, addo; ipsam Christi interrogationem, *Quem dicunt homines esse filium hominis*? ostendere intentionem illius fuisse, rescire à discipulis, utrum homines sentirent de se aliquid amplius homine. Id magis cognoscitur ex Græco originario: τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; *Quem me dicunt homines esse filium hominis?* Idem est autem Syriacè ܒܪ ܢܫܐ *filius hominis*, ac simpliciter ܢܫܐ *homo*. Dum ergo petit Christus, utrum homines dicant, se esse hominem: monstrat, se non esse tantùm hominem illum, qui ab hominibus videbatur, sed aliquid etiam aliud, quod non videbatur; nempè filium Dei naturalem; qualem vidit Petrus ex æterni Patris revelatione.

Secundum est Lucæ cap. 1. ubi dixit Gabriel de Joanne Baptista: *Multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum: & ipse præcedet ante illum in spiritu, & virtute Eliæ*. Manifestum est autem, Joannem non præcessisse nisi ante Christum, quamobrem Præcursor Christi appellatur. Et S. Paulus in Actis Apostolorum, cap. 13. dixit: *Eduxit Deus Israel salvatorem Jesum, prædicante Joanne ante faciem adventus ejus Baptismum pœnitentiæ*. Neque pronomen demonstrativum, *illum*, in verbis Gabrielis, potest referri ad alium, quàm ad *Dominum Deum ipsorum*; quod confirmant verba illa Zachariæ: *Præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus*. Ergo Christus est Dominus Deus Israel.

Tertium est Joannis cap. 5. in illis verbis: *Propterea magis quærebant eum Judæi interficere, quia non solùm solvebat sabbatum, sed etiam Patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo*. De hoc loco jam suprà satis dictum est: solùm hic addo: verba illa, *æqualem se faciens Deo*, non videri dicta à Judæis, sed addita ab Euangelista, ex mente tamen Judæorum, qui in hoc non errabant, dum credebant, Filium Dei naturalem, esse æqualem Deo. Quòd si in hoc errassent, eorum errorem Euangelista non dissimulasset, quemadmodùm non dissimulavit, quando cap. 2. loquente Jesu de Templo corporis sui, Judæi putaverunt, eum loqui de Templo Jerosolymitano, & cap. ult. dicente Christo de Joanne: *Sic eum volo manere donec veniam*: Apostoli falsò existimaverunt, Christum dicere voluisse Joannem non esse moriturum. Et cap. 11. cùm dixisset Jesus; *Lazarus amicus noster dormit*, intelligens de dormitione mortis, Apostoli crediderunt illum loqui de dormitione somni. Ut enim hos omnes errores Euangelista correxit: ita hic etiam Judæorum errorem detexisset, addens: & non dixit Jesus, se esse æqualem Deo. Vel igitur Euangelista ipse addidit hæc verba; vel Judæorum dictum tacendo confirmavit.

Quartum est Joannis cap. 10. ubi Christus dixit: *Ego, & Pater unum sumus*. Quòd autem loqueretur hic de unitate naturæ divinæ cum Patre, patet primò ex ipso Judæorum testimonio, qui his verbis auditis, *sustulerunt lapides, ut eum lapidarent, eo quòd* (subdit Euangelista) *cùm esset homo, faceret seipsum Deum*. Secundò, quia Christus ipse ostendit manifestè, se loqui de unitate naturæ, cùm dixit: *Si non facio opera Patris mei* (quæ scilicet sunt propria Dei) *nolite credere mihi; & si mihi non vultis credere, operibus credite; ut cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre*. Neque respondit: Ego non facio me ipsum Deum: sicut aliàs, cùm dixissent ei Judæi, *Dæmonium habes:* respondit eis: *Ego Dæmonium non habeo*: imò ratum habuit quod ipsi dixerant, subdens: *Nonne in lege vestra scriptum est: quia, Ego dixi, Dii estis? Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est; quem Pater sanctificavit, & mi-*

& misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum? Idem enim est esse Filium Dei, ac esse Deum, sive per gratiam, sive per naturam, diversa tamen ratione; ut patet ex loco Psalmi allegato: *Ego dixi, Dii estis: & filii Excelsi omnes*. Ubi illi iidem, qui vocantur *Dii*, vocantur etiam *Filii Excelsi*, seu Dei. Sed illi sunt Dii, & filii Dei solùm per gratiam, quia *tantùm sermo Dei factus est ad eos*: Christus autem est Deus, & Filius Dei per naturam, quia *Pater sanctificavit eum, & misit in mundum*. Et hoc apertè sentiebant Judæi, Christum de se affirmare: quamobrem sustulerunt lapides, ut eum tamquam blasphemum lapidarent.

Contra prædicta Christi verba, *Ego & Pater unum sumus*, objicit Alhasan alia verba Christi, quibus orans Deum pro Apostolis suis, dixit: *Pater sancte custodi eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint etiam ipsi unum, sicut nos unum sumus*. Ait enim قوله ليكونوا شيا واحدا كما انا وانت شي واحد اي انا موافقك في امرك ونهيك ومحبتك ومرضاتك لم يرد بذلك اتحاد ذاته به كما لم يرد ان تتحد ذوات بعضهم ببعض او يكون نوع فيه دقيق لا نعرفه: *Verba illa Christi: ut sint unum, sicut ego, & tu unum sumus: idest, sicut ego consentio tibi, & conformis sum in eo, quod mihi præcipis, aut prohibes, & in amando te: & placendo tibi: non significant unitatem essentiæ ejus cum illo, sicut non significant unitatem essentiæ aliquorum ex ipsis discipulis cum aliis. Vel habent aliquam aliam significationem subtiliorem, quam nos ignoramus*. Sed respondemus, alio modo intelligendam esse hanc unitatem respectu Christi, & Patris, & respectu discipulorum ejus inter se. Non enim in comparationibus requiritur identitas, atque omnimoda correspondentia, sed sufficit aliqua analogia, proportio, ac similitudo. Dixit enim idem Christus Discipulis suis: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est*. Et tamen quantacumque sit perfectio creaturæ, semper infinitè distat à perfectione Creatoris. Cùm ergo orat Christus, ut discipuli sint unum inter se, sicut ipse est unum cum Patre: intelligendus est loqui de unitate anologica, non univoca, respectu discipulorum. Et ita verissimè quis dixerit: sicut Deus regit & gubernat orbem, ita Rex gubernat, & regit Regnum suum: etiamsi infinita sit inter regimen Dei, & regimen hominis distantia: eodem modo intelligere debemus ea verba, quæ dixit discipulis: *Pater meus est in me, & ego in vobis*. Et: *sicut Pater dilexit me, & ego dilexi vos*. Semper enim supponenda est analogia, & aliqua tantùm similitudo, non perfecta identitas: quod patet ex aliis scripturæ locis.

Quintum, Joannis cap. 16. ubi dixit Christus: *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt*. At quis unquam dicere potest, omnia, quæ habet Deus, mea sunt, nisi etiam sit Deus? Certè si quis diceret: omnia, quæ habet Rex, mea sunt; apertè ostenderet, se etiam esse Regem, vel æqualem Regi. Confirmavit hoc idem, cùm dixit Patri, Joan. cap. 17. *Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt*. Si omnia Patris sunt Filii, & omnia Filii sunt Patris; impossibile est, Filium non esse æqualem Patri, & eundem Deum cum illo. Dixit etiam Matth. cap. 11. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo novit Filium nisi Pater, neque Patrem quis novit nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare*. Estne ulla creatura, quæ sine impietate dicere possit: Deus mihi tradidit omnia, & per consequens, ego habeo omnia, quæ habet Deus: & nemo novit me, nisi Deus; & nemo novit Deum, nisi ego: & ego manifesto Deum cui volo? Hæc sanè nemo dicere potest, nisi sit Deus.

Sextum, Joan. cap. 20. ubi Thomas Apostolus dixit Christo: *Dominus meus, & Deus meus*: & notandum est, Græcè poni tàm *Dominum*, quàm *Deum* cum articulo: ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. Quod ostendit, Thomam agnovisse, & confessum fuisse Christum, ut verum Dominum, & verum Deum. Christus verò non solùm de hoc illum non redarguit, sed etiam laudavit, & commendavit, dicens: *Quia vidisti me, Thoma, credidisti: Beati qui non viderunt, & crediderunt*. Neque respondeant Moslemi, hæc verba dicta fuisse ab Apostolo non Christo, sed Deo: nam Euangelista nimis clarè loquitur: *Respondit Thomas, & dixit ei* (nempè Christo) *Dominus meus, & Deus meus*. Dicetne hìc Alhasan, vel Ahmed, hunc locum esse dubium aut obscurum?

Septimum est in Epistola ad Romanos, cap. 9. in illis verbis: *Ex quibus* (nempè Judæis) *est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula*. Græcè ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. *Ex quibus Christus, quantum ad carnem, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula*. Interpretatio Syra, quæ est antiquissima, magnæque auctoritatis, ita se habet: ומנהון אתחזי משיחא בבסר דאיתוהי אלהא דעל כל דלה תשבחן ובורכן לעלם עלמין אמין. *Et ex ipsis revelatus fuit Christus in carne, qui est Deus, qui est super omnia: cui laus, & benedictio in sæcula sæculorum: Amen*. Quid clarius dici poterat pro Christi divinitate? Contendent ne Moslemi, hìc illum Deum appellari, quemadmodùm Moyses appellatus fuit Deus Pharaonis? Poterunt fortasse se tueri impietate Erasmi Rhoterodami, qui contra omnium Patrum, & Ecclesiæ Catholicæ sensum, & contra apertissima Græci textus, & omnium Interpretum verba, hunc locum perversissima interpretatione depravare conatur. Mahumeti scilicet, & Mahumetanorum partes tuebatur, dum se Divinitatis Christi hostem tàm infensum ostendebat.

Octavum est in Epistola ad Philipp. cap. 2. ubi loquitur S. Paulus de Christo: *Qui, cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus, ut homo*. Porrò forma rei est esse ipsius rei. Ergo si Christus erat in forma Dei, habebat essentiam, seu esse ipsius Dei: quemadmodùm *esse in forma servi*, idest hominis, erat illum habere essentiam, seu esse servi, vel hominis. Neque potest hìc recurri ad formam accidentalem, quæ in Deo non potest dari. Confirmatur primò, quia si, cùm esset in forma Dei, accepit formam hominis, & factus est homo; ergo anteà non erat homo: sed neque erat Angelus. Quid ergo erat, quando erat in forma Dei? certè non poterat esse nisi Deus. Confirmatur secundò ex illis verbis: *Non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo*. Si enim Christus non est arbitratus, idest non putavit, neque credidit (hoc enim sonat

græcum verbum ἡγήσατο) esse rapinam, assumere sibi æqualitatem cum Deo: ergo eam sibi justè tribuebat. Ergo erat revera æqualis Deo. Non est hìc dissimulanda impudentia, & inscitia Erasmi, qui prædictum verbum græcum ἡγήσατο, *arbitratus est*, interpretatur, *speculatus, ac meditatus est*: itaut, juxta illum, sensus horum verborum sit: Christus non est molitus & meditatus in animo suo rapinam, usurpandi sibi æqualitatem cum Deo; sensu prorsus veritati contrario. Sed ablegandus est Erasmus in scholas puerorum, ut ibi discat veram græcarum vocum significationem, non ab Hæreticis congerronibus suis, sed à S Joanne Chrysostomo, aliisque Sanctis Patribus, & Doctoribus Græcis, quibus tàm stultè, & audacter audet se præferre, ad rapiendam Christo æqualitatem cum Deo.

Nonum est Joannis Epistola 1. cap. 5. in illis verbis. *Et scimus, quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio ejus: Hic est verus Deus, & vita æterna.* In originali græco ita legimus: οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. *Scimus autem quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in Vero, in Filio ejus Jesu Christo. Hic est verus Deus, & Vita æterna.* Hìc apertè Christus vocatur verus Deus, & Vita æterna. Neque enim pronomen demonstrativum, *Hic*, potest referri nisi ad filium Dei, qui immediatè antè nominatur: quem etiam sæpè S. Joannes, in hac eadem Epistola, vocat *Vitam æternam*: & in prædictis verbis appellat antonomasticè, *Verum*, quemadmodùm vocat ipsum Deum.

Decimum est in illis verbis Euangelii S. Joannis, cap. 1. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*: Græcè καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος: *Et Verbum illud erat Deus*. Multa possunt Mahumetani, & Ariani speculari, & cavillari. Sed verba sunt nimis clara, & aperta: & confirmantur ex sequentibus: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, &c.* Hæc sanè, si de alio, quàm de vero Deo dicantur, falsò & impiè dicentur. Nam, ut sapientissimè notat S. Augustinus: Si omnia, quæ facta sunt, per Verbum facta sunt, non potest ipsum Verbum esse factum; alioquin per se ipsum factum fuisset, quod repugnat. Nec dicant Mahumetani, particulam, *per*, ostendere causam instrumentalem: nam causæ etiam principali tribuitur, itaut idem sit *per ipsum*, ac *ab ipso*. Patet hoc ex multis testimoniis Scripturæ, ut ex Epist. ad Rom. cap. 11. ubi dicitur de Deo: *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* Hìc sanè, *per*, non potest significare causam instrumentalem. Et ex cap. 1. Oseæ, ubi dicit Deus ipse: *Et domui Juda miserebor, & salvabo eos per Dominum Deum suum, & non salvabo eos per arcum, & per gladium.* Quamvis enim hìc particula, *per*, vel, ut habent vulgata latina, *in*, significet in cæteris instrumentum: non potest tamen significare illud in verbis *per Dominum Deum suum*. Quòd si quærant Moslemi, unde habeamus, particulam, *per*, cùm dicitur de Christo, non significare causam instrumentalem: respondemus; quia, cùm omnia facta sint per ipsum, & nihil sine ipso factum sit, atque inde necessariò sequatur, ipsum non posse esse factum, neque creatum; sequitur etiam necessariò esse Deum ex Patre ab æterno genitum, & eundem Deum cum Patre. Et quia, ut suprà diximus, est Verbum Patris, & Persona ab illo procedens, dicitur Pater operari per Filium, licèt re vera filius etiam operetur. Ita dicitur homo intelligere per intellectum, quamvis intellectus etiam ut causa principalis intelligat: & operari per brachium, licèt brachium etiam ut causa principalis operetur, cùm motu proprio, & ab intrinseco moveatur. Confirmatur hæc veritas ex Euangelio Joan. cap. 5. ubi dixit Christus: *Pater meus usque modò operatur, & ego operor.* Et paulò post: *non potest Filius à se facere quidquam* (quia scilicet cùm accipiat esse à Patre per generationem, accipit etiam operari) *nisi quod viderit Patrem facientem. Quæcumque enim ille fecerit, hæc & Filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitat mortuos, & vivificat, sic & Filius, quos vult, vivificat.* Hùc accedit, quòd in Scripturis habetur, non solùm omnia facta esse per Christum, sed etiam facta esse in Christo, idest per virtutem, & omnipotentiam ejus. Hinc in Epist. ad Coloss. cap. 1. *In ipso condita sunt universa in cælo, & in terra, visibilia, & invisibilia; sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates: omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnia, & omnia in ipso constant.* Si Mahumetani his tàm claris, apertisque testimoniis, & argumentis non convincuntur, in meridiana luce sponte cæcutiunt.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Aliis Argumentis Christi divinitas probatur.

PRæter ea, quæ hactenùs dicta sunt, probatur etiam Christi divinitas aliis validissimis argumentis, quæ nobis à Sacris Scripturis suppeditantur.

Primò ex nominibus veri Dei, quæ Christo tribuuntur, inter quæ

Primum ac præcipuum est ipsum nomen *Deus*, quod absolutè, & simpliciter uni vero Deo convenit, ac tribuitur. Christum autem hoc nomine appellari, jam ostendimus: & ulterius probatur ex verbis Isaiæ cap. 9. *Et vocabitur nomen ejus admirabilis, Deus, fortis, &c.* ubi Hebraicè est אל *El*, quod uni tantùm Deo tribuitur. Et in Actis Apostolorum cap. 20. scribitur: *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit Sanguine suo.* & Epistola 1. Joan. cap. 3. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quia ille animam suam pro nobis posuit.*

Secundum est, *Dominus*, qui absolutè in Scripturis dicitur de Deo solo: & ubi Hebraicè est nomen Dei tetragrammaton יְהֹוָה Interpretes Græci, Latini, & alii, semper vertunt, *Dominus*. Græcè Κύριος: Syriacè ܡܪܝܐ Arabicè الرب : Christum autem hoc nomine vocari absolutè, certissimum est, ut patet Jerem. cap. 23. *Et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus justitia nostra*, ubi Hebraicè est יְהֹוָה Et Isaiæ cap. 40. *Vox clamantis in deserto: parate viam Domi-*

Domini: Hebraicè יהוה Hæc autem verba ad Christum spectare, jam suprà probavimus. Demum in novo Testamento, passim Christus absolutè, & sine ullo additamento *Dominus* appellatur.

Tertium est *Altissimus*, Hebraicè עליון: Arabicè الاعلى: quo nomine Christus à Zacharia Patre Joannis Baptistæ appellatus fuit illis verbis: *Tu puer Propheta Altissimi vocaberis*. Et cùm Sanctus Paulus in Epistola ad Philip. cap. 2. dicat, *nomen Christi esse super omne nomen*: & ad Rom. cap. 9. *Christum esse super omnia*: manifestè ostendit, illi nomen *Altissimi* jure deberi.

Quartum nomen est, *Invisibilis*; non tantum quia nemo potest Deum oculo corporeo videre: quantum, quia nulla est creatura, quæ etiam oculo intellectuali, sine speciali ipsius auxilio & lumine, eum clarè cognoscere possit. Christus autem dixit de seipso, Matth. 11. *Nemo novit filium nisi Pater: neque Patrem quis novit nisi filius*. Et Joannis cap. 14. dixit Christus Philippo, *Qui videt me, videt & Patrem*: ostendens per hoc, tàm sibi, quàm Patri invisibilitatem convenire.

Quintum nomen est, *Rex Gloriæ*, vel, *Dominus Gloriæ*. Hoc autem Deo in Scripturis passim tribuitur: sicut etiam Christo à S. Paulo Epist. 2. ad Corinth. cap. 2. ubi dicit: *Si enim cognovissent, nunquam Dominum Gloriæ crucifixissent*. Et in Psalm. 23. verba illa: *Attollite portas, Principes, vestras: & introibit Rex Gloriæ &c.* de Christo omninò sunt intelligenda, nam de alio non verificantur.

Sextum nomen est, *Rex Regum*, & *Dominus Dominantium*: quod sicut S. Paulus Epist. 1. ad Timoth. cap. 6. uni vero Deo competere affirmat: ita Sanctus Joannes in Apocalypsi, cap. 17. & 19. Christo tribuit expressis verbis dicens: *Agnus vincet illos, quoniam Rex Regum est, & Dominus Dominantium*: Et: *in femore scriptum habet: Rex Regum, & Dominus Dominantium*.

Septimum nomen est, *Sum*, vel, *Ens*, aut, *Qui est*. Ita habetur Exodi cap. 3. *Dixit Deus ad Moysem: Ego sum qui sum*: Hebraicè, אהיה אשר אהיה: & אהיה *sum, misit me ad vos*, Græcè dicitur εἰμὶ, *Sum*; vel ὁ ὢν, *Ens*, Arabicè هو *Ipse*: vel الكاين *Ens*. Apud Joannem cap. 8. legimus, Christum dixisse Judæis: *Si non credideritis, quia ego sum, moriemini in peccatis vestris*, & cùm respondissent Judæi: *tu quis es?* Ille ait: *Principium, qui & loquor vobis*: Græcè: τὴν ἀρχὴν ὅ τι ϗ λαλῶ ὑμῖν: idest; Ego sum ille, qui erat à principio (nempe Deus): & modò loquor vobis. Vel, ego sum ille, qui à principio loquutus sum vobis. Et paulò post: *Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum*. Et in Apocalypsi Joannis, cap. 1. *Gratia vobis, & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est*. Græcè ἀπὸ ὁ ὢν, ϗ ὁ ἦν, ϗ ὁ ἐρχόμενος. *Ab Ens, & Erat, & Venturus*. Cùm autem, *venturus*, non sit nisi Christus, hæc verba de illo tamquam de Deo dicta esse intelligenda sunt. Neque obstat, quòd mox, tamquam de alio, dicatur; *Et à Jesu Christo, qui est Testis fidelis, &c.* Nam hæc secunda verba referuntur ad eum respectu humanitatis.

Tribuuntur etiam Deo in Scripturis nomina, seu epitheta: *Magnus, Unus, Verus, Solus, Vita, Veritas*, & alia similia, quibus omnibus Christus quoque passim nuncupatus invenitur. Epist. 1. ad Corinth. cap. 8. *Nobis est unus Dominus Jesus Christus*. Epist. 1. Joan. cap. 5. *Ut simus in Vero Filio ejus: Hic est Verus Deus*. In Epist. Judæ. *Solum Dominatorem, & Dominum nostrum Jesum Christum negantes*. In Epist. ad Titum cap. 2. *Expectantes beatam spem & adventum gloriæ Magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi*. Ne quis autem putet, *solum Dominatorem, & Magni Dei*, non referri ad Filium, sed ad Patrem, obstat Græca loquutio originalis, quæ sub eodem articulo collocat antecedentia & sequentia, ut non nisi innaturaliter negari possit, omnia ad Christum referri. Porrò si ipse non esset Deus, nunquam Scripturæ appellarent illum, *solum*, vel *unicum Dominum*, & *Dominatorem* (quemadmodùm etiam in Symbolo Fidei appellatur) esset enim blasphema loquutio, & injuriosa Deo, qui solus est unicus Dominus & Dominator omnium.

Secundò, idem probatur ex Attributis quibusdam, quæ sunt propria Dei; & tamen tribuuntur etiam Christo.

Primum est *Æternitas* (quamvis Sapientes Moslemi negent hoc esse attributum, ponentes illud tanquam radicem essentiæ, quod multò magis nobis favet). Hanc primò sibi ipse adstruit Proverb. cap. 8. dicens: *Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis*: quæ verba cùm ex ore Sapientiæ proferantur, non possunt intelligi de Sapientia creata; quia nihil creatum est ab æterno. Neque de Sapientia essentiali, quæ est communis Patri & Spiritui Sancto; quia dicit, *se genitam, & egressam ex ore Altissimi*, & loquitur tanquam persona distincta à persona Patris, cum tamen sibi tribuat communia cum Deo. Ergo hìc sermo est de Christo, qui est Sapientia genita à Patre.

Secundò, in Euangelio Joan. cap. 8. cùm dixisset Christus Judæis, *Abraham exultavit, ut videret diem meum*: illique respondissent: *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?* dixit; *Amen amen dico vobis, antequam Abraham fieret, Ego sum*. Quibus verbis apertissimè ostendit suam æternitatem; præsertim quia non dixit, *Ego fui*: vel *Ego eram*, sed *Ego sum*, quod est proprium æternitatis Dei. Sed quomodocumque fuerit Christus ante Abraham, peto à Mahumetanis, quidnam fuit? certè, neque homo, neque Angelus: superest igitur, ut fateantur fuisse Deum: quod confirmant ipsa verba Christi: *antequam Abraham fieret, ego sum*: nam, *fieri*, est proprium creaturæ, & ideò dicitur de Abraham: *esse* autem est proprium Dei, & ideò dicit de seipso. Ridiculum verò est effugium Alhasani, dum ad infirmandum hoc testimonium ita scribit: هذا سليمن بن داود يقول في حكمته انا قبل الدنيا وكنت مع الله حين مد الارض وقد قال داود ايضا بالزبور ذكرتك من البدي وهديت بكل اعمالك.

Ecce Salomon Filius David dicit in Sapientia sua: Ego fui ante mundum; & fui cum Deo, quando extendebat terram. Et David etiam dicit in Psalmis: Memor fui tui à principio; & meditatus sum in omnibus operibus tuis. Nam Salomon non loquitur de seipso, quando dicit, *Ego fui ante mundum &c.* sed de Sapientia Dei, quam introducit ita loquentem. David verò non dicit, se fuisse à principio, vel ab æterno: sed memorem fuisse operum Dei, quæ fecit à principio usque ad finem.

Ter-

Tertiò, probant Christi æternitatem verba illa Michææ cap. 5. ***Et egressus ejus ab initio, à diebus æternitatis***: quæ certè nulli nisi ipsi conveniunt.

Quartò, invictissimè convincitur ex jam allegatis verbis S. Joannis: ***In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum***, & reliquis sequentibus. Omitto alia loca, quæ efficaciter probant, Christum esse æternum.

Secundum attributum est ***Immensitas***. Hæc autem illi tribuitur in lib. Baruch, cap. 3. ***Magnus est, & non habet finem, Excelsus, & immensus***. Hic autem sermonem esse de Christo, patet ex verbis sequentibus: ***Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est***. Probatur etiam ex cap. 3. Euangelii Joannis. ***Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit de Cælo, Filius hominis qui est in Cælo***. Erat itaque Christus, dum hæc loquebatur, simul in Cœlo, & in Terra: in Cœlo quidem ut Deus: in Terra autem ut Deus, & homo: ut Deus, ubique: ut homo, ubi ipse volebat. Patet etiam, illum, ut hominem, posse dici quodammodo immensum, cùm eodem tempore possit esse simul ubicumque ipse voluerit: ut patet ex verbis illius apud Matth. cap. 18. ***Ubi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum***. Et cap. ult. ***Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi***. Quod non solùm de divinitate, sed de humanitate quoque verificari, maximè patet ex mysterio Eucharistiæ. Negamus tamen absolutè, Christum, ut hominem, esse ubique, ut quidam Hæretici contendebant.

Tertium est, ***Omnipotentia***. Christus ipse dixit Matthæi cap. ult. ***Data est mihi omnis potestas in cælo, & in Terra***. In Apocalypsi etiam cap. 1. verba illa: ***Ego sum Alpha & Omega; Principium & Finis, dicit Dominus Deus, qui erat, qui est, & qui venturus est, omnipotens***: competunt Christo (esto etiam aliis divinis Personis conveniant): ipsum enim venturum esse, manifestè habetur ex multis locis ejusdem Apocalypsis.

Quartum est ***Sapientia***. Nam S. Paulus Epist. 1. ad Corinth. cap. 1. vocat Christum, ***Dei virtutem, & Dei Sapientiam***. Et quidem Dei virtus & Sapientia, non potest esse nisi Deus. Et ad Coloss. cap. 2. scribit: ***In Christo sunt omnes thesauri Sapientiæ, & Scientiæ Dei***. Quæ verba probant manifestè, illum esse Deum. Salomon quoque in lib. Proverb. præsertim cap. 8. semper loquitur de Christo sub nomine ***Sapientiæ***. Quod enim Rabbini volunt, ibi Sapientiæ nomine Legem Moysi intelligi, quæ duobus millibus annis ante Mundum creata fuerit, delirium est, & insania manifesta.

Quintum est, ***Scientia omnium rerum***. Jam vidimus ex S. Paulo, ***in Christo esse omnes Thesauros Scientiæ Dei***. Et S. Joannes in Euangelio, cap. 2. scribit de eo: ***Eo quòd ipse nosset omnes: ipse enim sciebat, quid esset in homine***.

Sextum est, ***Veritas***: quo nomine Mahumetani absolutè Deum vocant. Christus ipse de se dixit, Joannis cap. 14. ***Ego sum Via, Veritas, & Vita***. Omitto alia, ne prolixior fiam.

Tertiò probatur ex operibus, quæ sunt propria Dei.

Primum horum est creatio, quæ Christo manifestè tribuitur etiam ab ipso Alcorano, cujus tamen testimonium non curamus, præsertim cùm ibi خلق ***creare***, explicari possit pro ***facere***, vel ***producere***: dicitur quippe, illum ***creasse avem ex luto***: quod propriè non est creare. At verò ex Sacris literis satis constat, illum verè creasse universa. Joannis cap. 1. ***Omnia per ipsum facta sunt***. Si omnia, ergo ex nihilo. Quamobrem subditur: ***Et sine ipso factum est nihil, quod factum est***. Hoc autem propriè est creare; nempè aliquid ex nihilo producere. Epist. ad Hebr. cap. 1. ***Et tu in principio, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt Cæli***. Quæ verba S. Paulus de Christo dicta intelligit. Proverb. cap. 8. ***Quando præparabat Cælos aderam, &c. Et cum eo eram cuncta componens***. Joan. cap. 5. ***Quæcumque Pater facit, hæc & Filius similiter facit***. Sed Pater creat: ergo & Filius creat. Quod verò objiciunt Moslemi, non dici, Christum fecisse omnia, sed omnia facta fuisse per Christum: jam suprà probavimus, particulam, ***per***, dici etiam de causa principali: ut patet, præter suprà allata exempla, ex Epist. 1. ad Corinth. cap. 1. ***Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem Filii ejus***. Ubi nemo non videt, idem esse ***per quem***, ac, ***à quo***.

Secundum est, ***Conservatio omnium rerum***; quæ Christo tribuitur à S. Paulo in Epist. ad Coloss. cap. 1. ***Omnia in ipso constant***. Et ad Hebræos cap. 1. ***Qui portat omnia verbo Virtutis suæ***.

Tertium est: ***Salvatio***; quæ ita propria est Dei, ut ipsemet dicat Isaiæ cap. 43. ***Ego sum Dominus, & non est absque me salvator***. Et cap. 45. ***Deus justus, & salvans non est præter me***. Atqui ita proprium est Christi salvare: ut ***Jesu***, idest ***Salvatoris*** nomen propterea illi impositum fuerit. Loquimur autem hic præcipuè de salute æterna, ratione cujus nemo esse potest, vel dici Salvator, nisi Deus.

Quartum est, ***Præscientia, & Prædictio futurorum, & cognitio cordium***. Hæc etiam Christo tribuitur Joannis cap. 2. ***eo quòd ipse nosset omnes, ipse enim sciebat quid esset in homine***. Et multoties scribitur ab Euangelistis, non solùm illum multa prædixisse, sed etiam vidisse cogitationes eorum, cum quibus versabatur. Et Apocal. cap 2. Christus ipse dicit de se: ***Et scient omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans corda, & probans renes***. Quæ verba dixit David de Deo Psal. 7. ***Scrutans corda, & renes Deus***. Et quamvis etiam alii viri Sancti multa prædixerint, & cogitationes quoque nonnullorum cognoverint: hoc tamen erat ex peculiari Dei revelatione. At de Christo, in quo erant omnes thesauri Sapientiæ & Scientiæ Dei, id dici non potest.

Quintum, sunt ***Miracula***, quæ Deus solus propria virtute facere potest. Porrò Christum hæc propria virtute fecisse, jam suprà in secunda parte demonstravimus. Apostolos autem, & alios, miracula fecisse in virtute Christi, planum est ex Euangelio, & actis Apostolicis.

Postremò probatur Christi divinitas ex cultu proprio Dei, quo Apostoli, cæterique Fideles illum venerabantur, adorantes eum, ut Matthæi cap. 28. ***Et videntes illum, adoraverunt***. Et adhuc infantem, ***Magi procidentes adoraverunt eum***. Et in Euangeliis passim legimus, illum ab aliis etiam, & quidem primariis viris adoratum fuisse. Præterea vocabant eum absolutè ***Dominum***. Quare ipse dixit Joan. cap. 13. ***Vos vocatis me Magister, & Domine, & benè dicitis: sum etenim***. Et cap. ult. ***Nemo audebat eum interrogare, scientes, quia Dominus est***. Præterea appellabant se servos, & Apostolos, & ministros ejus: ut patet ex inscriptionibus Epistolarum S. Pauli

ad Ro-

ad Romanos, & ad Philippenses: S. Jacobi: S. Petri, & S. Judæ, & ex aliis Sacris libris.

Præterea probatur Christi divinitas ex perpetua traditione. Semper enim Christiani Jesum Christum, ut Deum, agnoverunt, & coluerunt, quamvis identidem contra ejus divinitatem nonnullæ sectæ insurrexerint, quæ tamen à Christianis Orthodoxis, eorumque Principibus, ac Doctoribus semper rejectæ, damnatæque fuerunt: quod in Concilio Niceno contra Arium, ejusque asseclas, ab universis Christiani orbis Episcopis factum fuisse, Mahumetani ipsi testantur. Fingunt sanè nonnulli eorum nescio quas fabellas, quibus hanc veritatem vel evertere, vel infirmare nituntur. Unam ex his referam ex quodam Doctore, nomine عمرو *Amru*, qui multos pro se Auctores, & præsertim Ebn-Abbas omnium celeberrimum, his verbis allegat: واختلف الذين بقوا من اصحاب عيسى فاجتمعوا على ثلثة منهم فادخلوهم بيتا وقالوا لا تخرجوا منه حتى تخبرونا خبر عيسى فنتبعه قال فمكثوا ما شاء الله ان يمكثوا ثم انهم خرجوا لم يثبتوا على شي واحد مختلفين فقال بعضهم هو الله لا اله الا هو هبط من ملكه حتى دخل في جوف مريم ثم خرج منها فاراد ان يوري الخلق قدرته فاتبعه على هذا القول قبايل من الناس: وقال الاخر ليس كما تقول ولكني اقول هو ابن الله فاتبعه ناس كثير: وقال الاخر ليس كما تقول ولكنه عبد الله وكلمته القاها الي مريم وروح منه فلم يتبعه علي هذا القول الا ناس قليل ووثبوا عليهم وعلى الذين اجابوه فقالت الفرقتان لنقتلنكم او ترجعوا فابوا عليهم وشهدوا ان عيسى بن مريم كلمة الله وروحه خلقه الله من غير اب: *Discordes autem fuerunt inter se ii, qui remanserunt ex asseclis Jesu: simulque congregati elegerunt tres ex suis, & incluserunt eos in quadam domo, dicentes: Non egrediemini hinc, donec indicetis nobis, quid sequi debeamus circa Jesum. Permanserunt autem ibi hi tres quamdiù voluit Deus: deinde egressi sunt, sed non convenerunt in eadem sententia, dissidentes inter se. Primus eorum dixit: Ipse est Deus, præter quem nullus est Deus; descenditque à Regno suo, & ingressus est in uterum Mariæ: ex quo egressus, voluit manifestare creaturis potentiam suam. Sequuti sunt igitur hujus primi sententiam plures homines. Secundus verò dixit primo: Non est sicut tu dicis. Ego dico, illum esse Filium Dei. Hunc etiam sequuti sunt multi mortales. Tertius autem dixit secundo: Non est sicut tu dicis; Ipse enim est servus Dei, & Verbum ejus, quod immisit in Mariam, & Spiritus procedens ab eo. Sed hujus sententiam non sequuti sunt nisi pauci: cæteri verò insilierunt in eum, & in eos, qui adhæserant illi, dixeruntque eis: Profectò occidemus vos, nisi adhæreatis nobis. At illi eis obsequi recusaverunt, persistentes in asserendo, Jesum Filium Mariæ, esse Verbum Dei, & Spiritum ejus, quem Deus sine Patre creaverat.* Hactenùs fabula: quam etiamsi veram historiam esse concederemus, esset tamen potiùs pro nobis, quàm contra nos. Nulla enim ratio affertur, cur potiùs tertius ille verum dixerit, quàm duo priores: majoremque fidem merentur duo, quàm unus: præsertim quia hunc unum pauci sequuti sunt; illis autem duobus ferè omnes adhæserunt. Neque verò probabile est, permisisse Deum, dum de Religione vera promulganda ageretur, ut non solùm in ea suscipienda, sed etiam proponenda ferè omnes errarent. Prætereà, si res rectè perpendatur, sententia secundi asserentis, Christum esse Filium Dei, non est diversa à sententia primi, affirmantis esse Deum. Vel enim intelligebat de filio Dei naturali: & hic, ut superiùs probavimus, necessariò est Deus. Vel intelligebat de Filio Dei per gratiam, & adoptionem. Hoc autem esse non potuit, quia coincidisset cum tertia sententia: omnis enim servus Dei, & justus, qualis erat Christus, est etiam filius Dei per gratiam, ut concedunt ipsi Mahumetani. Hùc accedit, tertiam etiam sententiam cum prima, & secunda convenire, dum affirmat, Christum esse non solùm servum Dei, & Filium Mariæ, creatum sine Patre, quod non est contra veritatem: sed etiam, esse Verbum Dei, & Spiritum ejus: quod necessariò probat, illum esse Deum, ut in verbis Alcorani explicandis demonstrabimus. Vides igitur, Mahumetanorum fabulas & commenta in caput ipsorum recidere, seque ipsos gladio suo jugulare, dum volunt sententiam de Christi divinitate Christianæ religioni esse coævam.

Sed ut id, quod proposui, seriò agam; dico, irrefragabile esse divinitatis Christi testimonium, perpetuam Christianorum traditionem, ac fidem, totiusque mundi sensum, & consensum de illa.

Primò enim, Euangelistæ, cæterique Apostoli, qui sacros Testamenti novi libros scripserunt, quos etiam Mahumetani venerantur, Christum verum esse Deum, Deique proprium ac naturalem Filium, manifestè docuerunt: ut modò vidimus.

Secundò, Scriptores Christiani, qui Apostolos subsequuti sunt usque ad hæc tempora, & per singula sæcula plurimi floruerunt, semper Christum verum Deum, verumque Dei Filium appellaverunt, & talem credendum esse docuerunt: (quamvis aliquos Heterodoxos ab hac veritate dissensisse non negemus.) Non est quòd in iis recensendis immoremur: extant enim eorum libri, & possunt Mahumetanis facilè ostendi.

Tertiò, Concilia omnia generalia (& prætereà particularia multarum Provinciarum) ex toto terrarum orbe collecta, in quibus Principes, & Doctores Christianæ Religionis unà cum Pontifice Romano, vel illius Legatis convenere, Christi divinitatem semper professa sunt, & propugnaverunt. Et quidem de primo Concilio Niceno, in quo Christianæ Fidei Symbolum pro Christi divinitate manutenenda contra Arium, Episcopi totius Orbis proposuere, Mahumetani ipsi nobiscum conveniunt.

Quartò, omnium gentium à Christi fide alienarum semper fuit, & hodie etiam est communis sensus, Christianos credere, & colere Christum, ut Filium Dei naturalem, & verum Deum. Mahumetus ipse in Al-

in Alcorano sæpè Christianos redarguit ob hanc ipsam causam. Neque loquitur de aliqua peculiari eorum secta, sed de Christianis universis in genere. Porrò si interrogentur, non solùm Mahumetani, sed etiam Judæi, & Ethnici totius orbis de hac Christianorum fide, omnes ultrò fatebuntur, rem ita esse.

Habemus prætereà veterum, non solùm Hebræorum, sed etiam Idololatrarum testimonia, ut Cornelii Taciti, Suetonii, Plinii, & aliorum, qui primis Christianæ Religionis sæculis scripserunt. Hi omnes uniformiter testantur, Christum à Christianis, ut verum Deum, cultum fuisse: & propter hanc fidem suppliciis, & nece eosdem fuisse mulctatos.

Postremò, si interrogentur hodie omnes Judæi, cur Patres eorum Jesum Nazarenum occiderint, omnes uno ore respondebunt, quia Deum, & Filium Dei se faciebat: & id accepisse se à suis majoribus, & ex libris eorum ipsorum, qui vel Christi ætate, vel non multò post, hoc idem testati sunt.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

Messiam, nempè Christum, futurum esse Deum veterum Judæorum testimoniis ostenditur.

Quamvis hodie Judæi Messiam, quem frustrà expectant, futurum esse Deum negent: antiqui tamen Magistri, & Doctores eorum aliter senserunt, & docuerunt, ut patet ex eorumdem testimoniis, quæ in libris Thalmudicis continentur. Hic ego præcipua referam.

Primò, in *Midràs Tehillim*, super Psalmum 36. v. 10. *Quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.* Dixit R. Johanan: *Ecce lassati sumus captivitatibus, & redemptionibus* (idest multoties captivati, & redempti sumus à variis ex nostris Ducibus): *non quærimus ultrà ut illucescat nobis caro & sanguis, sed Deus ipse: sicut scriptum est in Psalmo 118. Dominus Deus, & illuxit nobis. Et dicitur Isaiæ cap. 45. Israel salvatus erit in Domino, vel per Dominum, salvatione æterna.* Consonat huic R. Abba in *Berescith Rabba*, super illud Genesis cap. 1. *In principio creavit Deus Cælum, & Terram,* dicens: *Hoc est quod scriptum est in Daniele cap. 2. Et lumen cum eo est. Hoc est lumen Regis Messiæ. Et sic etiam dicitur Psal. 36. v. 10. Quia tecum est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen: Hoc est lumen Regis Messiæ.* Vides hìc Messiam apertè prædicari ut Deum, cùm ab eo ventura sit salus æterna Israeli, quæ tamen à Deo ventura esse dicitur: quemadmodùm dixit R. Amini in *Midras Vajicrà*, introducens Deum ita loquentem cum Judæis: *In futuro ego salvabo vos in substantia mea, sicut dictum est Isaiæ cap. 45. Israel salvatus erit in Domino salvatione æterna.* Porrò si Messias futurus erat purus homo, sicut cæteri, qui redemerant Israelitas à captivitatibus: stultè precati fuissent iidem, ne ultrà illucesceret eis caro & sanguis, sed Deus ipse.

Secundò, in *Midràs Scir Hascirim*, ea verba cap. 1. *Exultabimus, & lætabimur in te.* R. Abbin vult dicta fuisse à Jerusalem, quando audivit illa alia verba apud Zachariam cap. 9. *Ecce Rex tuus veniet tibi justus, & salvatus. Et scriptum fuit* (inquit) *Zachariæ cap. 2. Canta, & lætare Filia Sion, quia ecce ego veniens habitabo in medio tui, ait Dominus: & congregabuntur gentes multæ ad Dominum in die illo: & erunt mihi in Populum, & habitabo in medio tui; & scies quia Dominus exercituum misit me ad te. In illa hora dixit ipsa* (idest Jerusalem): *Gaudens gaudebo in Domino; & exultabo in Deo meo. Isaiæ cap. 6. Et hoc est, exultabimus, & lætabimur in te.* Hucusque Glossa R. Abbin. Glossa autem R. Salomonis super illud Zachariæ cap. 9. v. 9. *Ecce Rex tuus veniet tibi:* est hæc: *Non potest hoc exponi nisi de Rege Messia.* Et R. Abbù in *Midràs Vajicrà*, asserit, hæc verba Zachariæ respondere illis Isaiæ cap. 62. *Dicite filiæ Sion: Ecce Salvator tuus venit.*

Ex dictis horum Doctorum simul collatis, sole clarius est, Messiam esse Deum, nec posse ab iisdem ullo modo negari. Cùm enim dicat R. Abbin, Regem illum, quem expectabat Jerusalem, esse Deum Dominum exercituum, & ad hoc probandum afferat verba Zachariæ cap. 2. ubi sine dubio sermo est de Deo vero: & verba ejusdem cap. 9. quæ, ut pronunciat verè R. Salomon, non possunt intelligi nisi de Messia, manifestè sequitur Messiam esse Deum Dominum exercituum.

Tertiò, in *Midràs Tehillim*, Psal. 21. super verba illa: *Domine in virtute tua lætabitur Rex:* dixit R. Chaninà in nomine R. Achà: *Ipse Deus Sanctus, Benedictus, tribuit Messiæ de gloria, vel honore supremo: & hoc est: Domine in virtute tua lætabitur Rex.* Dixit R. Nachaman: *Quis est iste Rex gloriæ? Dominus exercituum ipse est Rex gloriæ. Et dixerunt Magistri nostri: Rex carnis & sanguinis; nullus induitur corona ipsius: Deus verò sanctus donabit eam Regi Messiæ. Rex carnis & sanguinis; nullus induitur purpura ejus. Et quæ est purpura Dei? Confessio, auctoritas, reverentia, laus, & decor. Et de Rege Messia scribitur: Magna est gloria ejus in salvatione tua: reverentiam, & decorem pones, vel coæquabis super eum. Rex carnis & sanguinis; nullus de subditis ejus vocatur Cæsar Augustus: & Deus vocabit Messiam, Regem nomine suo. Et quod est nomen ejus?*

יְהוָה *Jehovàh* (Deus). *Et de Rege Messia scriptum est Jerem. cap. 23. Et hoc est nomen ejus, quo vocabunt ipsum: Jehovàh Justitia nostra.* Si autem objiciant moderni Judæi, etiam Jerusalem, Montem Moriam, Altare, vel alia loca vocata fuisse hoc nomine: respondetur, non simpliciter, sed semper cum aliquo addito ita vocata fuisse, itaut manifestè appareat, nomen Jehovàh tribui his rebus non in recto, quasi ipsis conveniat esse Deum; sed in obliquo, quatenùs Deus in iisdem locis seipsum, vel aliquod opus suum peculiariter manifestavit. Cæterùm nemo tàm hebes, ac stolidus est, qui putet civitati, vel templo, aut altari posse divinitatem convenire, sicut convenit Christo, in quo divinitas cum humanitate hypostaticè uniebatur.

Quartò, R. Abraham Aben Ezra, existimat verba Psalmi 44. *Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi*, intelligenda esse de Messia. Scribit enim: *Porrò qui dicit verba illa, sedes tua, ò Deus, in sæculum sæculi, referenda esse ad Deum; attendat quòd sequens versus hoc denegat, qui ait: Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus.* Ergo necesse est fateatur, Messiam esse Deum, cujus sedes manet in sæculum sæculi.

Quintò, verba illa Zachariæ cap. 12. *Et respicient ad me, quem transfixerunt:* In *Massebeth succà*, distinct. quæ incipit, *Hachalil chammisciàh*, exponuntur de Messia: & tamen ibi ille, qui ea profert, voca-

vocatur in principio capitis, *Dominus extendens Cœlum, & fundans terram, & fingens spiritum hominis in eo*. Quòd verò ibidem dicatur, Messias iste futurus Filius Joseph; commentum est Rabbinicum. Unum enim tantùm Messiam, non solùm Christiani, sed Judæi sapientiores in Sacris Scripturis agnoscunt, eumque ex Tribu Juda, & filium David. Et ita verba prædicta Zachariæ tribuuntur Messiæ filio David, in *Berescith Rabbà*. Nonnulli ad hoc testimonium tàm clarum obscurandum, sacrum textum corrumpere ausi sunt, scribentes pro והביטו אלי: *& aspicient ad me*: והביטו אליו: *aspicient ad eum*. Hos tamen legitimi textus Hebraici, & translatio septuaginta Interpretum, atque etiam Targum, manifestæ fraudis redarguunt.

Alia Hebræorum de Christi divinitate testimonia prætermitto, contentus uno argumento, quod ex eorumdem doctrina desumptum efficacissimè tractat Illustrissimus Dominus Joseph Ciantes Romanus, Episcopus Marsicensis suprà laudatus, in Tractatu de Sanctissima Incarnatione divini Verbi contra eosdem Hebræos. Probat in hoc brevi quidem, sed eruditissimo opusculo, ex Thalmudicis doctrinis, non repugnare, Deum naturam humanam assumpsisse, & in unica persona divina duas naturas simul unitas fuisse, itaut idem Christus, Deus simul esset, & homo. Veteres enim Hebræi docent, & ut rem divinitùs revelatam firmissimè credunt, Deum ab initio decem Spiritus, seu intelligentias creasse, quas ipsi vocant סְפִירוֹת *Sephiroth*. His ita Deus unitus & conjunctus fuit, ut ex Deo & Sephiroth resultet unum totum; sicut ex corpore & anima unus homo: ex radice, seu trunco & ramis una arbor, ex prunis & flamma unus ignis: & quidquid dicitur de Deo, dicatur de Sephiroth: & è converso, quidquid de Sephiroth, de Deo; ita tamen ut omnia, quæ dicunt imperfectionem, cadant supra Sephiroth: quæ verò perfectionem, Deo tribuantur. Hanc autem unionem ajunt esse omnium unionum perfectissimam: quæ sanè non potest esse, nisi quæ sit duarum naturarum in uno supposito. Ideò autem volunt, Deum ita cum Sephiroth conglutinatum fuisse, ut iis, tamquam instrumentis, uti posset ad creationem, conservationem, & gubernationem rerum. Cùm enim ad hæc requiratur mutatio in operante, Deus verò sit immutabilis: oportuit, ut ita ipse influeret in hæc omnia, ut omnis mutatio, & imperfectio caderet in naturam Sephiroth. Afferunt pro exemplo: Quando radii Solis transeunt per diversa vitra diversorum colorum; exeunt varii inter se; sed tota varietas tenet se ex parte vitrorum, cùm Sol eodem modo omnes radios producat. Ita Deus in se manet semper unus & idem, licet operationes ejus sint diversæ, & sæpè etiam oppositæ: sed tota diversitas & oppositio tenet se ex parte Sephiroth. Hoc modo salvantur multa, quæ in Scripturis dicuntur de Deo, minimèque illi conveniunt: ut quòd doleat, irascatur, pœniteat, laboret, affligatur, & alia hujusmodi, quæ, cùm de Deo dicuntur, semper cadunt super Sephiroth, per quas Deus eadem patitur, vel operatur. Imò mordicùs tenent Rabbini, Deum ipsis Sephiroth unitum, & velut inclusum, morari cum illis in captivitate, quam Judæi patiuntur, & cum iisdem Judæis pati, & affligi: & afferunt testimonia Scripturarum, quibus hoc ipsum videtur non obscurè significari.

Hæc Judæorum doctrina, quamvis falsa sit, possunt Mahumetani intelligere, non esse impossibile, Christum Deum simul esse atque hominem, non solùm in sententia Christianorum, qui id certissimè credunt; sed etiam Hebræorum, quorum majores expressè Messiæ divinitatem tribuerunt. Et recentiores, dum hæc de Sephiroth affirmant, hoc Christianæ fidei mysterium non esse impossibile fateri coguntur.

Verùm quid opus nobis est ad Thalmudistarum deliria ac fabulas recurrere? jam superiùs diximus, sæpè Deum in Sacris Scripturis, ut hominem nobis repræsentari, & ea, quæ sunt propria hominis, nec Deo ullo modo conveniunt, exercere: & nihilominus ea ipsa Deo tribuuntur. Quid igitur repugnat, ne hæc eadem illi tribuantur, sicut aereo, & phantastico, ita humano corpori conjuncto? Neque enim quia huic hypostaticè uniatur, non autem illi, ideò sequitur in Deo ulla mutatio, cùm corpus ipsum mutatur. Denique cùm Sacræ literæ passim dicant, Deum habere manus, brachia, pedes, caput, oculos, aures, sedere, stare, ambulare, & alia hujusmodi facere, quæ sunt propria hominis; neque hæc, quamvis metaphoricè dicta, Deum dedecere existimentur: non potest ut error, vel absurdum damnari, si hæc eadem propter unionem hypostaticam cum natura humana illi tribuantur, quamvis non ab ipso, sed à natura humana, cui unita est, exerceantur.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Mahumetanorum quoque testimonio Christi divinitas comprobatur.

Certum est, Mahumetanos universaliter Christi divinitatem negare: nonnulli tamen sapientiores inter eos, qui rem attentiùs consideraverunt, eandem asserere non dubitaverunt. De his ita scribit Ismael filius Aly, in cap. *De commemoratione Gentis Moslemorum*: في ذكر امة المسلمين الحايطية والحدمية
هم اصحاب احمد بن حايط واصحاب الفضل ابن
الحدمي كانا من اصحاب النظام وطالعا كتب
الفلاسفة وخلطوا كلامهم بكلامهم ولهم ثلاث بدع
الاولى اثبات حكم من احكام الالهية في المسيح وقالوا
ان المسيح يحاسب الخلق في الاخرة:

Hajetienses, & Hadiemienses fuerunt asseclæ Ahmedi filii Hajeti, & Phadeli filii Hademi, qui ambo fuerunt discipuli Alnodami, & legerunt libros Philosophorum, & commiscuerunt sermones eorum cum sermonibus suis, & habuerunt tres novas opiniones, quarum prima fuit, stabilire sententiam de Christi divinitate, quem dixerunt futurum esse Judicem creaturarum in novissimo die. Idem confirmat Sciaher Settanius, relatus à Gregorio Abul-Pharego in Historia sua de rebus Arabum. Imò addit Ebnol-Kessæus, illos existimasse, Christum esse Deum, sed novum, & recentem, & à Deo æterno distinctum.

Neque verò magnum, aut mirum est, si hi tribuant Christo divinitatem, cùm alii etiam aliis eam attribuant. De his ita scribit idem Ismael ibidem:

ولمّا الغلاة ويقال الغالية فهم الذين غلوا في حق
أيمتهم حتي حكموا فيهم باحكام الالهية واخرجوهم
من حدّ الخليقة فربّما شبهوا واحدًا بالاله وشبهوا الاله
بالخلق: ومنهم السبائية اصحاب عبد الله بن سبا
الذي قال لعليّ انت انت يعني انت الاله واجتمعت
عليه جماعة كثيرة وهم الذين يقولون بتناسخ الجزو
الالهي في الأيمّة بعد عليّ: ومنهم العلبائية اصحاب
العلبا ابن الذراع الاسدي وقيل الدوسي وكان يفضل
عليًا علي نبي صمَ وسمّيه الهًا وزعم انه هو الذي بعث
محمدًا ليدعوا لعليّ فدعا لنفسه: وتسمّي هذه الفرقة
الذمية ومنهم من يقول بالهيتهما جميعًا ويقدمون
محمدًا في الالهية وتسمّي هذه الفرقة الميمية ومنهم
من يقول ان جبرايل اخطاء في الرسالة الي محمد
وانما أرسل لعليّ فاخطاء لان محمدًا وعليًا كان اشبه
من الغراب بالغراب وتسمّي هذه الفرقة الغرابية
ومنهم من قال الالهية لخمس اشخاص
اصحاب الكساء وهم محمد وعليّ وفاطمة والحسن
والحسين وقالوا خمستهم شي واحد:

Porrò Galatæ, seu Galienses (idest Excedentes) *sunt illi, qui excesserunt modum in veneratione suorum Antistitum, itaut attribuerint illis divinitatem, & exemerint eos è numero creaturarum; nunc similem facientes creaturam Deo, nunc Deum creaturæ. Inter hos sunt Sebaitæ asseclæ Abdallah filii Sebæ, qui dixit ad Aly: Tu es tu: idest, Tu es Deus. Et sequuti sunt eum plurimi, qui tenebant sententiam de translatione particulæ divinitatis in Antistites successores ipsius Aly. Ex his etiam sunt Albaneuses asseclæ Alba filii Dharai Asadiensis (vel juxta alios, Dusiensis) qui præferebat Alym Prophetæ Mahumeto; & vocabat eum Deum, & existimabat, illum esse, qui miserat Mahumetum, ut vocaret homines ad sequendum ipsum Alym: sed Mahumetum obtrusisse seipsum pro Aly. Et vocata fuit etiam hæc secta, Dhamiensium; inter quos quidam tribuebant tàm Mahumeto, quàm Aly divinitatem; in qua tamen primas partes Mahumeto concedebant. Et hi vocati sunt Mimienses; inter quos quidam dixerunt, Gabrielem errasse, dum annunciavit Legationem Mahumeto: nam missus fuerat, ut annunciaret eam Aly: sed erravit etiam in Aly, quia Mahumetus & Aly erant inter se magis similes, quàm corvus corvo. Quamobrem hi vocati sunt Gorabitæ* (idest Corvini), *inter quos quidam attribuebant divinitatem quinque Personis gloriosissimis: nempè Mahumeto, Aly, Phatemæ, Hasano, & Hoseino: & asserebant, hos omnes quinque esse rem unam.* Quamvis autem Mahumetani has opiniones universaliter non probent: sufficit tamen nobis, fuisse plures, & quidem doctrina præcellentes inter eos, qui divinitatem cum humanitate in eodem homine personaliter, seu in una persona, unitam fuisse, & consequenter uniri posse affirmaverint.

Neque verò negare hoc idem poterunt Moslemi ipsi Sonnitæ, seu Orthodoxi, si gravissimis rerum suarum Auctoribus fidem habendam esse existiment. Refert enim Ahmed filius Abdal-Halim in sua Apologia pag. mihi 333. id quod, ut ipse inquit: روي عنبر ابو
نعيم وابو الشيخ وغيرهما عن ابن عباس ان الله
ارسل الي نبيه صمَ ملاكًا من الملايكة معه جبرايل
فقال الملاك ان الله خيرك بين ان يكون عبدًا نبيًا
وبين ان يكون ملاكًا نبيًا: قال؛ فالتفت رسول الله
صمَ الي جبرايل كالمستشير فاشار جبرايل بيده ان
تواضع فقال رسول الله صمَ لا بل لكون عبدًا نبيًا:
رواه البشاري والبخاري في تاريخه.

narravit Anbàr Abu-Naim Abul-Seich, & alii ex auctoritate Ebn-Abbas (Doctoris inter eos irrefragabilis auctoritatis) *Deum legasse ad Prophetam suum Mahumetum, quemdam ex Angelis unà cum Gabriele. Dixitque Angelus ei: Deus dat tibi optionem, ut eligas, utrum velis esse homo propheta, an Angelus propheta. Tunc Mahumetus conversus est ad Gabrielem, tamquam consilium ejus circa hoc petiturus. Gabriel verò innuit ei manu sua, ut sese humiliaret. Respondit itaque Angelo: Nequaquam: sed ero homo propheta. Referunt hoc Albasciarius, & Albacharius in sua Historia.* Peto hìc à Doctoribus Moslemis; qua ratione poterat Mahumetus Angelus fieri? An ita, ut ipse non remaneret omninò, totusque destrueretur? an verò ita, ut aliquid de eo superesset? Si primum: nimis stultus fuisset Mahumetus eligendo destructionem sui ipsius. Quid enim profuisset illi esse Angelum, si nihil de hac re erat sciturus, vel sensurus, non magis, quàm si asinus factus fuisset? Si verò remansurus erat Mahumetus; qua ratione poterat etiam esse Angelus, & cognoscere, se esse simul Angelum, & Mahumetum? Certè non alio modo, nisi ut vel ipse assumeret ad suam naturam in sua persona naturam Angeli: vel contrà, Angelus assumeret ad suam naturam in sua persona naturam illius: itaut in una persona duæ simul naturæ, angelica, & humana, reperirentur. Aliàs prorsus est inintelligibile, quomodò posset Mahumetus Angelus fieri. Per hoc igitur coguntur Mahumetani fateri possibile esse id, quod de Christi incarnatione & divinitate Christiani confitentur.

Hodie quoque plures reperiuntur inter Mahumetanos Sonnitas, & quidem ex nobilioribus, & sapientioribus, qui Christum Deum esse constanter affirment. Referam hìc verba Auctoris aliàs laudati Historiæ status præsentis Imperii Othomanici: qui lib.

2. cap.

lib. 2. cap. 12. hæc habet: *Paucis abhinc annis nova opinio introducta est, quam sequuntur, & cui præcipuè adhærent modestiores, & temperatiores Regalis Curiæ, & valdè communis est Constantinopoli. Qui eam profitentur, Chap Messahi, boni scilicet Discipuli Messiæ appellantur. Hi constanter propugnant, Jesum Christum esse Deum, verumque Mundi redemptorem. Juvenes, qui liberaliorum studiorum causa in Regia detinentur, huic opinioni mordicùs inhærent; sed præcipuè honestiores, ac civiliores, & quos natura melioribus dotibus ornavit: adeò ut, cùm laudare aliquem inter se volunt, qui hujusmodi qualitatibus universis ornatus sit, unico verbo omnia exprimentes, Chap Messahisen illum appellent; idest bonum Messiæ Discipulum. Constantinopoli ingens est hujusmodi hominum numerus, inter quos quidam hanc sententiam tàm constanter retinuere, ut mortem pro ea libenter sustinuerint. Neque id probibet, quin omnes illi, qui cydari alba utuntur, eandem sententiam occultè retineant.* Hactenùs Auctor, testis oculatus.

Postremò fieri potest argumentum satis validum, quamvis ad hominem, pro hac ipsa veritate asserenda contra Mahumetanos, ex ipsis verbis Alcorani, in quo non semel Christus dicitur: كلمة الله, *Verbum Dei*, & روح الله *Spiritus Dei*, vel روح من الله *Spiritus ex Deo*. Nam (ut de primo loquamur) *Verbum Dei*, juxta Algazelum in professione Fidei Eslamiticæ, duplex est: alterum: ازلي قديم قايم بذات الله *Æternum, sine principio, subsistens in essentia Dei*, Alterum مقرو بالالسنة مكتوب في المصاحف محفوظ في القلوب: *Quod legitur linguis, scribitur in libris, & custoditur in cordibus*. Christus autem non fuit Verbum Dei secundi generis, ut patet: ergo necessariò sequitur, fuisse primi generis, & consequenter fuisse Deum. Nam quidquid est æternum, atque adeò increatum, & subsistit in essentia Dei, non potest non esse Deus.

Respondet Gelaleddinus: سُمّي كلمة الله لانّه خُلق بكلمة كُن: *nominatus est Verbum Dei, quia creatus est (à Deo) per verbum, Esto*. Sed hoc modo omnia dici poterunt Verbum Dei: *ipse enim dixit, & facta sunt omnia*: neque Christus per hoc excellentior erit quolibet alio homine, vel etiam bruto. Præterea, si ex eo, quòd creatus sit per Verbum Dei, Verbum Dei appellandus est: eadem ratione, qui per aquam mundatur, aqua dicendus erit: & qui per ignem calefit, ignis: & qui per pharmacum sanatur, pharmacum appellandus erit.

Beidavius aliam affert rationem: سُمّي بذلك عيسي لانه وُجد بامره تعالي دون اب: *Ita vocatus fuit Jesus, quia extitit per imperium Dei sine patre*. Sed etiam primus equus extitit ad imperium Dei sine patre, atque etiam sine matre. Ideòne vocabimus equum, Verbum Dei?

In quodam Lexico Arabico, cui titulus est لجامع اللغة, affertur hæc alia ratio: سُمّي كلمة الله لانه انتفع في الدّين كما قيل فلان سيف الله اسد الله: *Nominatus fuit Verbum Dei, quia* (verbis suis) *profuit Religioni; sicut aliquis dicitur Gladius Dei, Leo Dei*; quia scilicet strenuè pugnaverit pro religione. Sed, præterquamquòd hæc explicatio est valdè frigida; plures alii verbis suis religioni profuerunt, nec tamen ullus vocatus est, *Verbum Dei*, nisi Christus, in quo hoc nomen ostendit aliquid novum, ac singulare.

Neque minus ostendit, Christum esse Deum, quòd in Alcorano vocetur روح الله *Spiritus Dei*, vel من الله *à Deo*. Nam cùm Spiritus Dei debeat esse in Deo, nec possit esse accidens, necessariò erit substantia, & per consequens Deus. Hic etiam Mahumetani varia quærunt subterfugia. Gelaleddinus asserit, Christum dici Spiritum Dei, quia conceptus fuit opera Gabrielis, quem Mahumetani vocant, sicut alios Angelos, Spiritum Dei. Quamobrem verba illa Suræ 66. التحريم *Probibitio*: v. 14. ومريم بنت عمران التي احصنت فرجها فنفخنا فيها من رُوحنا: *Et Maria filia Amran, quæ custodivit virginitatem suam: & insufflavimus in ea de spiritu nostro*: ita explicat: من روحنا جبرائيل حيث نفخ في جيب درعها بخلق الله فعله الواصل الي فرجها فحملت بعيسي: *De spiritu nostro, nempe Gabriele, cùm insufflavit in aperturam tunicæ ejus (1. Mariæ) ad collum, efficiente Deo, ut flatus ejus perveniret ad vulvam ejus, & ex eo conciperet Jesum*. Sed verba Suræ 4. النسا *Mulieres*, vers. 107. انما المسيح عيسي ابن مريم رسول الله وكلمته القيها الي مريم وروح منه فامنوا بالله ورسله: *Certè Christus Jesus filius Mariæ, est Legatus Dei, & Verbum ejus, quod immisit in Mariam, & Spiritus ab eo. Itaque credite in Deum, & Legatos ejus*: ita exponit: وروح منه اي ذو روح منه اضيف اليه تعالي تشريفا له وليس كما زعمتم ابن الله او الها معه وثالث ثلاثة لان ذو الروح مركب والاله تنزه عن التركيب وعن نسبة المركب اليه: *Et spiritus ab eo: idest habens spiritum ab eo: & refertur ad ipsum Deum, ad denotandam nobilitatem & excellentiam ejus: non autem, sicut vos putatis, est filius Dei, aut Deus simul cum eo, & tertius trium* (idest una ex tribus Personis divinis) *Nam habens Spiritum, est quid compositum: absit autem, ut sit in Deo ulla compositio, vel aliquid compositum de illo prædicetur*. Eodem ferè modo exponit Zamchascerius: وقيل له روح الله وروح منه لذلك

لانه ذو روح وُجد من غير حرف من ذي روح كالنطفة المنفصلة من الاب الحي وانما اخترع اختراعاً منه عند الله وقدرته خالصة:

Dictus autem fuit Spiritus Dei, & Spiritus ex Deo, quia habens spiritum habuit esse sine literis ab habente Spiritum: sicut semen, quod abscinditur à patre vivo. Et quidem nova productione creatus est à Deo, & potentia ejus absoluta. Non multum capio sensum verborum, & suspicor de aliquo scripturæ mendo. Verùm quidquid sit, si ex eo, quòd Christus habuit spiritum, seu animam à Deo, vocandus est Spiritus Dei: omnes homines, atque etiam jumenta omnia dici poterunt Spiritus Dei. Præthereà is, qui habet potentiam à Deo, rectè vocabitur Potentia Dei: atque aliæ hujusmodi ineptiæ sequentur. Quamvis autem admitteremus hujusmodi expositiones, non tamen ex illis probaretur, Christum non esse Deum. Nam ratio allata ab Ahmed, quia *habens Spiritum*, est quid compositum: Deus verò non admittit compositionem: primò quidem in sententia Sonnitarum nihil probat, cùm ipsi admittant compositionem in Deo ex essentia & attributis, ut vidimus. Secundò, quia hæc compositio non esset in Deo, sed in Christo, qui constat ex humanitate, & divinitate: neque ideò prohiberet, quin Christus esset Deus: idem quippe esset, habens spiritum à Deo, ac habens naturam divinam à Deo: itaut, *habens*, non includat divinitatem, sed tantùm humanitatem, seu naturam humanam, tamquam terminum assumptum à persona divina.

Verùm insurgit contra nos Ahmed argumento non contemnendo, dicens: لم يكن ادم بما نفخ الله فيه من روحه لاهوتا وناموتا بل كله ناسوت فلذلك المسيح كله ناسوت:

Non fuit Adam, eo quòd Deus insufflaverit in eo de spiritu suo, Deus, & homo; sed totus homo: ita etiam Christus erit totus homo.

Respondeo primò, comparationem non bene currere: nam non dicit Alcoranus, Deum inspirasse in Christum de spiritu suo: sed inspirasse de spiritu suo, vel spiritum suum, & verbum suum in Mariam. Deinde, non dicit Moyses, Deum inspirasse in Adam de spiritu suo, sed *inspirasse in faciem ejus spiraculum vitæ:* & ideò Adam non factum fuisse, seu evasisse Deum & hominem, sed hominem tantùm, habentem animam viventem. Certum est enim apud omnes, Deum non communicasse Adæ spiritum suum, vel aliquid de suo esse, sed tantùm creasse in eo animam viventem, & rationalem: hoc verò facit quotidie cum omnibus hominibus, qui tamen non propterea dicuntur Spiritus Dei.

Jahias filius Salàm putat, Christum vocari Spiritum Dei, لنه كان من غير بشر: *quia ipse fuit sine carne*, idest creatus fuit sine concursu viri, seu opera carnali: quasi per hoc debeat spiritus appellari. Sed eodem modo, imò multò magis etiam Adam dici posset Spiritus Dei: creatus enim fuit à Deo sine opera non solùm viri, sed neque fœminæ. Christus porrò fuit verus homo sicut cæteri, constans corpore & anima. Quòd si ratione animæ vocandus esset Spiritus Dei: etiam cæteri homines ita essent appellandi.

Ahmed filius Mohammed Thalebiensis, magnus Alcorani commentator, & commentorum, ac fabularum insignis architectus, affert alias aliorum explicationes, cur Christus in Alcorano dicatur *Spiritus Dei*, vel *Spiritus à Deo*. قيل معناه ونفخة منه وذلك ان جبرايل عم نفخ في درع مريم فحملت باذن الله تعالي فقال وروح منه وذلك ان جبرايل عم روح والنفخ انه ريح يخرج عن الروح: وقال ابو عبيدة معناه انه كان انسانًا حيًا باحيا الله تعلي اياه يدل عليه قول السدي وروح منه اي مخلوق منه من عنده: وقيل معني وروح منه رحمة منه جعل الله تعالي عيسي عم رحمة لمن تبعه وامن به يدل عليه قوله في المجادلة وايدهم بروح منه اي قواهم برحمة منه: وقيل الروح الوحي اوحي الله تعالي الي مريم بالبشارة واوحي الي جبرايل بالنفخ واوحي اليه ان كن: وقيل اراد بالروح جبرايل عم معناه وكلمته القاها الي مريم والقاها ايضا روح منه وهو جبرايل عم: وقيل اراد الروح الذي تحيي به ادم عم فخلق الله تعالي روحا. وصورها وارسلها الي مريم فدخلت في فمها فصيرها الله تعالي روح عيسي: قال أُبيّ واذا اخذ ربّك من بني ادم الاية قال اخذهم ثم جعلهم ارواحا في صدورهم واستنطقهم فكان روح عيسي من تلك الارواح التي اخذ عليها العهد فارسل ذلك الروح الي مريم فدخل فيها:

Nonnulli explicant spiritum ab eo, sufflationem ab eo: quia scilicet Gabriel sufflavit in interulam Mariæ, & concepit, ita volente Deo. Dicit igitur & Spiritus ab eo: & hoc quia Gabriel est Spiritus, & sufflatio est ventus egrediens à Spiritu. Et dixit Abu-Obeida: Christus fuit homo vivens per vivificationem factam à Deo. Ostendit hoc dictum Alsadii: Et Spiritus ab eo, idest creatus ab eo, de apud se. Alii dicunt, Spiritum ab eo, significare misericordiam ab eo. Constituit enim Deus Jesum misericordiam sequentibus eum, & credentibus in eum. Ostendunt hoc verba Suræ de Disputatrice: & roboravit

eos

eos Spiritu ex se, idest fortes reddidit eos misericordia ex se. Alii dicunt, spiritum significare revelationem, quia revelavit Deus Mariæ faustum nuncium: & Gabrieli inspiravit, seu revelavit insufflationem: ipsi verò Jesu revelavit; seu dixit, Esto, & fuit. Alii volunt, spiritum significare Gabrielem; ut sensus sit: & Verbum ejus, quod ipse immisit in Mariam, & immisit etiam illud in eam spiritus à se: nempe Gabriel. Alii dicunt, significare Spiritum, quo vivificatus fuit Adam. Creavit enim Deus spiritum, & formam dedit illi, misitque illum ad Mariam, & ingressus est in os ejus, fecitque illum Deus spiritum (seu animam) *Jesu. Dixit Obajus explicans verba Alcorani: Et cùm accepisset Dominus tuus à filiis Adam, &c. accepit eos, deinde posuit spiritum in pectoribus eorum, & reddidit eos loquentes, ac rationales. Fuit autem Spiritus Jesu unus ex illis Spiritibus, quos comprehendit pactum Dei: misitque illum ad Mariam, & intravit in eam.*

Non est, quòd his tot ineptiis respondeam: nemo enim erit, qui non apertè videat, nihil ad rem facere, & esse nimis misera effugia Sapientium Moslemorum. Quamvis enim Mahumetus sæpè & rotundis verbis neget in Alcorano, Christum esse Deum, vel Filium Dei; nihilominùs, dum illum, Verbum Dei, & Spiritum Dei appellat, sibi ipsi contradicit, & quemadmodùm consueverunt Impostores, minimè advertens quid dicat, invitus veritatem confitetur. Velit enim, nolit; si Christus est Verbum Dei, & Spiritus ejus, seu procedens ab eo, non potest non esse Filius Dei, & Deus.

Hanc veritatem fatetur Thalebiensis agnitam fuisse à quodam adolescente Christiano, qui erat sub potestate supremi Arabum Principis Aaronis Rascidi, qui regnavit anno Christi 786. de quo ita scribit: سمعت القسم الجنبي يقول كان لهرون الرشيد

غلام متطيب نصراني احسن خلق الله وجها

واكملهم ادبا واجمعهم الخصال التي يتوصل بها الي

الملوك وكان الرشيد مولعا بان يسلم وهو يمتنع:

Audivi Alcasemum Gennabiensem ita narrantem. Habebat Aaron Rascidus adolescentem Christianum odoribus aromatum perfusum, & pulcherrimum vultu omnium creaturarum Dei: & erat perfectissimus disciplina, & præditus omnibus illis partibus, quibus sibi quilibet aditum facere possit ad Reges. Summoperè autem cupiebat Rascidus, ut adolescens fieret Mahumetanus, sed ipse hoc recusabat. Pergit Auctor referre, quo pacto curaret Imperator adolescentem omnibus blanditiis, & deliciis ad sectam suam attrahere. At ille semper constantior in fide sua apparebat. Interrogatus à Principe, quid ipsum detineret, ne Moslemus fieret: respondit; in Alcorano esse argumentum probans illud ipsum, quod Mahumetus negat in eo: vocatur enim ibi Christus Verbum Dei, quod immisit in Mariam, & spiritus ab eo. *Non ne,* inquit, *hæc est fides Christiana, quòd scilicet Jesus est pars ex eo,* (nempe Deo)? Hoc audiens vehementer doluit Rascidus: cùmque vocasset Sapientes, & Doctores, nullus ex eis potuit adolescentis argumentum solvere. Advenerat tunc fortè ex regione Charasana vir quidam doctus in Alcorano, nomine Aly filius Hoseini. Hic jussu Imperatoris loquutus est cum adolescente Christiano, ejusque argumento audito, nescivit statim respondere, sed juravit per Deum, se nihil gustaturum, donec responsum ad argumentum adolescentis inveniret. Ingressus igitur domum obscuram & tenebrosam, clausit ostium, & cœpit legere Alcoranum attentè, donec pervenit ad Suram الجاثية *Genuflessa*, in qua sunt ea verba: وسخر لكم

ما في السموات وما في الارض جميعا منه:

Et subjecit vobis ea, quæ sunt in cœlis, & quæ sunt in terra, omnia ab ipso. Tunc exclamavit elata voce, ut aperirent portam: & egressus legit hæc verba adolescenti coram Rascido, & ait: *Si ex eo, quòd Jesus est Verbum Dei, & Spiritus ab eo, est pars illius: sequitur, quòd omnia, quæ sunt in cœlo, & in terra, cùm sint ab eo, sint pars illius.* Hoc argumento convictus adolescens, Mahumeti legem amplexus est. Hæc ex Thalebiensi.

Ego sanè legi vitam Rascidi, sed nihil in ea reperi de isto Ganymede. Observavi ibi tantummodò, Christianum quemdam medicum juvenem ingeniosissimum, fuisse huic Imperatori in magno pretio, eo quòd per venæ sectionem illum ab apoplexia liberasset. Verùm quidquid sit de hoc; ineptissima fuit Doctoris hujus Charasani responsio, etiam admisso crassissimo illo errore, in quo versabatur adolescens, qui putabat, Christum esse partem Dei, quasi Deus posset in frusta secari. Etenim non omnia sunt à Deo eodem modo. Quædam enim sunt ab intra, ut cognitio, & amor: quædam verò ad extra, quales sunt omnes creaturæ, de quibus loquitur Alcoranus. Igitur non valet argumentum: Quæ sunt in cœlo, & in terra, sunt à Deo, & non sunt pars Dei: ergo Verbum, & Spiritus Dei, licet sint à Deo, non erunt pars illius. Sicut non valeret, si quis diceret: Imago picta, est ab homine; & non est pars illius: ergo manus, quæ abscinditur ab homine, licet sit ab homine, non erit pars illius. Diverso enim modo est ab homine imago picta, & manus abscissa.

Verùm, relicto hoc adolescentis illius errore, quo nullum unquam Christianum laborasse puto: dico Christum vocari ab Alcorano, & Mahumetanis Verbum Dei, & Spiritum Dei, & his nominibus ostendi non esse à Deo, ut opera ad extra, sed ut actus vitales ad intra: Spiritus enim, & loquutio, seu Verbum, sunt actus vitales in hominibus, & multò magis in Deo: non ita cætera opera ad extra. Etiam diximus, non posse intelligi Christum esse Spiritum, aut Verbum Dei extra ipsum Deum: neque opus est hìc id iterùm probare.

CAPUT DECIMUM NONUM.

Respondetur quintæ Mahumetanorum objectioni contra Christi passionem, & crucifixionem.

Certissimum est, Diabolum in Alcorano omnium præteritarum hæreseon fæcem per Mahumetum congessisse: & quemadmodùm Christi divinitatem cum Ario oppugnavit: ita veram ejusdem passionem & mortem per crucem, cum Manichæis, Marcionitis, & aliis hujusmodi monstris impudenter, impièque negavit. Hanc ego hæresin ita stultam & irrationabilem judico, ut vix credere possim, aliquem inter mortales repertum fuisse, qui illam non solùm verbis proferre, sed ne mente quidem concipere potuerit. Pugnat e-

nim contra apertissimam veritatem, nulloque fundamento penitùs innititur. Sed antequam ad eam confutandam aggrediar, referam, quid de hac re Mahumetani sentiant; ita enim facilius erit, vanissima eorum deliria refutare. Omnes verò Alcorani Expositores fundant ineptias suas in illis verbis Suræ 4. النساء *Mulieres*, vers. 155. quibus asseritur, Judæos à Deo punitos fuisse, بكفرهم وقولهم على مريم بهتانا عظيما وقولهم انا قتلنا المسيح عيسى بن مريم رسول الله وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم وان الذين اختلفوا فيه لفي شك منـــه وما لهــم بـــه من علم الا اتباع الظن وما قتلوه يقينـــا بـــل رفعه الله اليـــه وكان الله عزيزا حكيمـــا:

propter perfidiam eorum, & eò quòd dixerint contra Mariam mendacium magnum: & eò quòd dixerint: Nos sanè occidimus Christum Jesum, filium Mariæ Legatum Dei: sed non occiderunt eum, neque crucifixerunt eum: verùm objecta est eis similitudo ejus. Et profectò, qui discordes fuerunt in eo, dubitaverunt de hoc. Non erat illis de eo ulla scientia; sed solùm sectati sunt opinionem: neque occiderunt eum verè; sed Deus elevavit eum ad se. Nam Deus est potens, sapiens.

Gelaleddinus ita glossat hæc verba: بكفرهم بعيسى وقولهم على مريم بهتانا عظيما حيث رموها بالزنا: شبه لهم المقتول والمصلوب وهو صاحبهم بعيسى اي القى عليه شبهه فظنوا اياه: وان الذين اختلفوا فيه اي في عيسى لفي شك منه من قتله حيث قال بعضهم لما راوا المقتول الوجه وجه عيسى والجسد ليس بجسده فليس به وقال اخرون بل هو هو وما لهم به بقتله من علم الا اتباع الظن الذي تخيله:

Propter perfidiam eorum, quia scilicet noluerunt credere in Jesum, & eò quòd dixerunt contra Mariam mendacium magnum, cùm de adulterio accusaverunt eam. Sed objecta est eis similitudo ejus (nempe Jesu) *in eo homine, quem occiderunt, & crucifixerunt, qui fuit unus ex sociis eorum. Idest: posuit Deus similitudinem Jesu in eo, & existimaverunt esse Jesum: & profectò, qui discordes fuerunt in eo, idest in Jesu, dubitaverunt de hoc, nempe de occisione ejus: dicebant enim quidam eorum, postquam viderunt illum, qui occisus fuerat: Facies est facies Jesu; sed corpus non est corpus ejus: itaque non est ipse. Alii verò dicebant: Nequaquam; sed est ipsemet. Et non erat illis de eo, idest de occisione ejus, ulla scientia: sed tantùm sectabantur opinionem circa id, quod imaginabantur.*

Sed audiamus alios Expositores, quorum verba, ut Lectori fastidium, & mihi, ac Typographis laborem minuam, non Arabicè, sed latinè ex Arabicis summa fide translata referam.

Ebno-Said Mogrebiensis, & Ebnol-Athir, relati ab Ismaele filio Aly in cap. في عيسى ابن مريم, *De Jesu filio Mariæ*, ita fabulantur: *Quærebant autem Judæi summo studio comprehendere eum. Et venit quidam ex Apostolis ad Herodem Judicem Judæorum, & ad Collegium Judæorum, & dixit: quid dabitis mihi, si ostendero vobis Christum? & dederunt ei triginta denarios: quos cùm accepisset, ostendit eis ubi ille esset. Dixit Ebnol-Athir in sua Historia: Variæ sunt Doctorum opiniones circa mortem ejus, antequam assumeretur in Cælum. Dicunt nonnulli, assumptum fuisse absque eo quòd moreretur. Alii verò dicunt, Deum immisisse illi mortem per tres horas: alii autem per septem: & deindè restituisse eum vitæ, & quidem Auctores hujus secundæ sententiæ habent pro fundamento ea verba Dei in Alcorano:* اني متوفيك ورافعك الي: *Certè ego defungi faciam te, & elevabo te ad me. Cùm autem apprehendissent Judæi hominem quemdam, qui erat similis Christo, ligaverunt eum, & cœperunt attrahere eum funibus, & dicebant ei: Tu resuscitabas mortuos, an non salvabis teipsum ab his funibus? Et expuebant in faciem ejus; & conjecerunt super eum spinas, & crucifixerunt eum: & permansit in cruce sex horas. Deindè petiit corpus ejus Joseph faber lignarius ab Herode, qui erat Judex Judæorum, & cognominabatur Pilatus: & sepelivit illud in sepulchro, quod sibi ipsi idem Joseph præparaverat. Descendere autem fecit Deus Christum de Cælo ad matrem ipsius Mariam, quæ flebat eum, & dixit ei: Deus assumpsit me ad se, neque contigit mihi nisi optimum. Et præcepit ei, ut congregaret ad ipsum Apostolos, & constituit eos in Terra Legatos Dei, & præcepit eis, ut prædicarent ex parte sua id, quod sibi mandaverat Deus. Et divisi sunt Apostoli unusquisque in eam regionem, quam constituerat eis. Dixit Kessæus: Et ingressi sunt Apostoli per portas civitatum, ad quas missi fuerant: & unusquisque eorum loquebatur lingua illius gentis, ad quam missus fuerat.*

Alius Auctor, nomine Amru, ex relatione Asbath, qui id acceperat ab Alsaddi, hoc ipsum alio modo enarrat, dicens: *Tunc Judæi congregaverunt turbam adversus Jesum filium Mariæ, & concluserunt eum intra quamdam domum: atque ibi superveniente illis nocte, pernoctaverunt custodientes eum. Revelavit autem Deus illi ea verba Alcorani: Ego sanè defungi faciam te, & exaltabo te ad me, & liberabo te ab Infidelibus* (idest à Judæis) *: & ponam asseclas tuos* (idest Mahumetanos, & Romanos) *super infideles usque ad diem resurrectionis. Prædixit autem Jesus sociis suis, se esse fato functurum, & elevandum in Cælum, & dixit: Quis vestrum vult, ut Deus ponat in eo figuram meam, & ut propterea Judæi occidant illum: & Deus collocabit eum mecum in die resurrectionis? respondit quidam ex illis: Ego. Impressa igitur fuit illi figura Jesu: Jesus autem raptus est, & assumptus in Cælum. Mane autem facto,*

facto, inventi sunt asseclæ Jesu esse novendecim, deficiente uno (nam anteà cum Jesu erant viginti). Et dixerunt: Quid sibi vult, quòd heri erant viginti? & invenerunt inter eos hominem illum, qui habebat figuram Jesu, nec dubitaverunt esse Jesum. Sed subiit eos dubitatio ante defectum numeri vicenarii. Acceperunt igitur illum, cui inerat figura Jesu, & occiderunt, & crucifixerunt eum, & ipsi putabant eum esse Jesum. Et discordes fuerunt, qui remanserunt de sociis Jesu; & congregati simul, elegerunt tres ex ipsis, &c.

Thalebiensis in Suram quartam النساء *Mulieres*, vers. 155. fabulam adornat, & auget ex auctoritate Ebn-Abbas, quæ apud Moslemos irrefragabilis censetur. Ita igitur hic Auctor: *Et dixit Ebn-Abbas: Cùm obvium habuisset Jesus cœtum Judæorum, dixerunt: Ecce Magus filius Magæ, & Præstigiator filius Præstigiatricis: & alia convicia & scommata conjecerunt in eum, & in Deum. Cùmque hæc audisset Jesus, ita imprecatus est eis: ò Deus, tu es Dominus meus, & ego à Spiritu tuo processi, & tu verbo tuo creasti me: neque veni ad eos à me ipso. Maledic ergo eis, qui conviciati sunt mihi, & Matri meæ. Exaudivit autem eum Deus, & transmutavit in porcos conviciatores illius. Cùmque vidisset hoc Judas, caput & dux Judæorum, timuit, & territus est ob imprecationem ejus. Convenerunt igitur Primates eorum, ut occiderent Jesum, & dixerunt: ò Judæi, sanè Deus odio habet vos. At illi irati sunt, & insurrexerunt, ut interficerent eum. Misit autem Deus Gabrielem, qui immisit eum intra fenestram domus cujusdam, in qua erat alia fenestella sub tecto ad excipiendum lumen: & inde Deus elevavit eum in Cœlum. Præcepit autem Judas cuidam ex suis asseclis, qui vocabatur Titianus, ut intraret in illam fenestram, & occideret eum. Ingressus Titianus intra fenestram, non invenit Jesum: Deus autem imposuit illi similitudinem Jesu: itaque occiderunt, & crucifixerunt eum.* Mokatel autem ita rem narrat: *Miserunt Judæi exploratorem quendam, qui observaret, ubi esset Jesus, & quò se reciperet. Ascendit autem Jesus in montem, & veniens Angelus accepit eum duobus digitis, & elevavit in cœlum; conjecitque Deus in exploratorem illum figuram Jesu: & existimantes Judæi, illum esse Jesum, occiderunt, & crucifixerunt eum: ille verò dicebat: Ego non sum Jesus, sed sum talis filius talis. At illi non præstantes ei fidem, occiderunt eum.* Dixit Alsaddi: *Concluserunt eum, & decem ex Apostolis in quadam domo: & quidam ex illis ingressus est ad eos, conjecitque in eum Deus similitudinem Jesu: Jesum verò elevavit in Cœlum ex fenestra illius domus: ingressique sunt ad eum, & occiderunt illum, existimantes esse Jesum.* Cottada autem dixit: *Relatum est nobis, quòd Propheta Dei Jesus; super quem sit pax, dixerit asseclis suis: Quis ex vobis vult suscipere similitudinem meam, & occidi? respondit quidam illorum: Ego suscipiam, ò Legate Dei. Occisus itaque est homo ille, & Deus servavit Jesum immunem, & elevavit eum ad se. Cùmque elevasset eum, vestivit illum alis, & circumdedit eum luce, & constituit ei cibum & potum ad delicias. Volaveruntque cum eo Angeli circa Thronum Dei, & factus est simul homo, & angelus; cœlestis simul, & terrestris.* Dixit Vaheb filius Mambah: *Revelationem fecit Deus Excelsus ad Jesum, super quem sit pax, cùm pervenisset ad annos triginta. Deinde, cùm esset triginta ac trium annorum, elevavit eum ad se. Et ipsi certè fuerunt in dubitatione circa eum.* Dixit Alkalebi: *Dissensio eorum erat in hoc, quod Judæi dicebant: Nos occidimus, & crucifiximus eum. Christianorum autem pars dicebat: Nequaquam: sed nos occidimus, & crucifiximus eum. Alii verò dicebant: Neutri occiderunt eum, sed Deus elevavit eum ad se in Cœlum, & nos vidimus eum dum elevaretur. Qui verò viderant occidi Titianum, dicebant: Nonne vidistis illum occidi, & crucifigi? Et hæc fuit dubitatio & dissensio eorum circa hoc.* Dixit Mohammed filius Meruàn: *Dicitur etiam, quòd Deus conjecit similitudinem vultus Jesu in Titianum, nec tamen dedit ei, ut esset similis in reliquis membris, & in constitutione corporea. Cùmque occidissent eum, attentiùs inspicientes, dicebant: Vultus quidem est vultus Jesu: corpus autem est corpus Titiani. Dicitur porrò, illum, in quo posita fuit similitudo Jesu, fuisse Israelitam, nomine Albiub filium Keidiræ.*

Ismael filius Aly in suo Chronico, agens de Festis Christianorum, rem totam, aliquantò cæteris sanior, vel potiùs, minùs insanus, ita refert. *Deinde celebravit Christus Pascha feria quinta cum pane, & vino, & abiit in domum cujusdam ex sectatoribus suis: Deinde exiit nocte sextæ feriæ sequentis in montem. Unus autem ex Discipulis ejus, Judas nomine, festinavit ad Magnates Judæorum, & accepit ab eis triginta numos pro pretio, & indicavit eum illis. Deus autem posuit similitudinem Christi in eodem Juda. Acceperunt ergo eum, & ligaverunt, & percusserunt, atque attraxerunt eum, & posuerunt super caput ejus coronam de spinis, & exercuerunt contra eum omnia odibilia, & excruciaverunt eum in reliquo illius noctis ante feriam sextam, donec facto mane, crucifixerunt eum, existimantes esse Christum, hora tertia prædictæ diei, quæ dicitur Feria sexta crucifixionis. Et crucifixi sunt cum eo duo latrones super montem, qui dicitur Calvariæ, Hebraicè autem Golgotha; & mortui sunt, ut putaverunt, hora nona. Deinde Joseph faber lignarius, qui erat patruelis Mariæ, corpus Christi à Præside Judæorum Herode, qui vocabatur Pilatus, postulavit. Habebat autem Joseph prædictus habitationem, & locum suum prope eum. Donavit ergo illi Præses corpus ejus, & sepelivit illud Joseph in sepulchro, quod sibi præparaverat. Putant autem Christiani illud mansisse in sepulchro nocte ante Sabbatum, ipsa die Sabbati, & nocte præcedente diem Dominicam: & in matutino Dominicæ surrexisse.*

Existimabis, Lector, hæc Mahumetanorum commenta ex Plauti Amphitryone, vel alia veteris Poetæ Comœdia furto sublata fuisse: & tamen operæ pretium duxi ea referre, ut intelligas, quibus fundamentis nitantur, dum Christi passionem, & mortem ejus in Cruce inficiantur. Dixi, mortem in Cruce: nam de morte ejus naturali non omnes inter se conveniunt: res est inter eos adiaphora. Dissensioni caussam dedere verba Alcorani jam allegata, quæ Deus Christo dixisse fingitur: يا عيسى انى متوفيك ورافعك الي *ò Jesu ego sanè defungi faciam te, & elevabo te ad me*: nam توفي patitur varias significationes præter mortem; sicut apud Latinos *defungor*. Quidam enim hìc accipiunt pro قبض *sumere*;

 seu

seu *prehendere manu*. Quidam pro تعلّم, *servare immunem*. Quidam pro نوم *somno consopire*. Quidam denique accipiunt in vero & proprio significatu, pro ميت *tradere morti*. Sed libet hic proferre verba Thalebiensis in hunc locum Alcorani: لــه على

هذا القول تاويلان احدهما ما قاله وهب توفي اللــه
تعالي عيسي ثلاث ساعات من النهار قبــل دخــول
اليهود عليه ثم رفعه اليه: وقال ابـــن اسحـــاق
النصاري يزعمون ان الله توفاه سبع ساعات من النهار
ثم احياه ورفعه اليه: والاخــر ما قالـــه الضحاك
وجماعة منه اهل المعاني ان في الكلام تقديمـــا
وتاخيرا معناه اني رافعك ومطهرك ومتوفيــك بعــد
انزالك من السماء لاجتماع المسلمين ان اللــه تعالي
رفع عيسي ولم يقتله اليهود وقيــل الواو لا تقتضـــي
الترتيب فهو بتوفيه ورفعه ولكن التوفي يكـــون
بعد نزوله كقوله تعالي خلق السموات والارض واجمعوا
انه خلق الارض قبل السموات: وقيل للحسين بن
الفضل هل تجد نزول عيسي من السماء في القران
قال نعم وقوله وكهلاً وهو لم يكتهل في الدنيا وانما
معناه وكهلاً بعد نزوله من السماء: قال الميمانـــي
الشيبانـــي كان عيسي عم علي طور زيتـــا فهبت
ريـــح فهرول عيســـي فرفعـــه الله تعـــلى في
هرولتـــه وعليـــه مدرعـــة من شعـــر:

Duplex est hujus loci expositio. Prima est Vahebi; Mori fecit Deus Jesum, ac mortuum servavit per tres horas diei, antequam venirent Judæi ad eum comprehendendum: deinde elevavit eum ad se. Dixit Ebn-Isaac: Christiani censent, Deum morti eum subjecisse per septem horas diurnas, deinde eum vitæ restituisse, & ad se sublevasse. Altera expositio est Aldahaki, & communis expositorum: nempè in verbis Alcorani esse ὕστερον πρότερον*: itaut intelligendum sit, Deum priùs elevaturum Jesum ad se, & ab Infidelibus liberaturum, deinde eum morti subjecturum: quod fiet, quando è cælo redibit in mundum ad Moslemos simul congregandos: nam Deus elevavit Jesum, neque occiderunt eum Judæi: & consequenter asserunt, particulam conjunctivam, &, nullum importare ordinem in illis verbis: Defungi te faciam, & elevabo te: itaut defunctio intelligi debeat post elevationem, quando iterùm redibit in Mundum. Quemadmodum dicitur in Alcorano, quòd Deus creavit cælum, & terram; cùm communis sententia sit, priùs creatam fuisse terram, quàm cælum. Interrogatus fuit Hosein filius Thadel, an inveniret in Alcorano reditum Jesu è Cælo in Mundum. Respondit, se invenire in Sura 3. Familiæ Amran, ubi dicitur, Christum alloquuturum esse homines jam senem. Porrò cùm non pervenerit ad senectutem ante assumptionem in Cælum, consequens est, ut rediturus sit in Mundum, quò senex evadat. Dixit Albajenanius: Cùm esset Jesus in monte Oliveti, excitatus fuit ventus vehemens: cùmque ille incitato gressu ferretur, in eo cursu elevatus fuit à Deo in cælum: erat autem indutus thorace ex pilis confecto.*

Hæc Mahumetanorum figmenta refellere atque explodere facillimum est.

Primò enim, Euangelistæ omnes clarissimè, apertissimè, & absque ulla verborum ambage, Christum Jesum passum, crucifixum, ac mortuum fuisse affirmant. Alium pro eo suppositum fuisse, ne suspicandi quidem ansam ullam nobis reliquerunt. Idem patentissimè, ac meridiana luce clariùs testantur libri omnes Testamenti novi à Christi Discipulis scripti, in quibus nihil frequentius, nihil clarius, nihil certius, quàm illius passio, crucifixio, & mors, nobis proponitur: itaut summæ dementiæ, & insaniæ sit de hac veritate vel tantillum dubitare.

Secundò, præter Sacras Scripturas, Auctores omnes cujuscumque nationis, qui inter Christianos floruere, & præsertim SS. Patres ab ipso Apostolorum ævo ad hæc usque tempora, Christum verè passum, verè crucifixum, & verè in cruce mortuum fuisse affirmant.

Tertiò, indubitatum etiam hoc fuit semper apud omnes Christianos (si Manichæos, & paucos eorum asseclas excipias) & hodie nulla Christianorum natio, vel Secta etiam hæretica, aut Schismatica, in dubium revocat. Id affirmat, & confirmat Ismael filius Aly de ætate sua in cap. في امة النصاري: *de Gente Christianorum*, his verbis: واتفقت النصـــاري

علي ان المسيح قتلته اليهود وصلبوه وانــه بعــد ان
قتل وصلب ومات عاش وراي شخصه سمعون الصفا
وكلمه واوصي اليه ثم فارق الدنيا وصعد الي السماء:

Et conveniunt Christiani in hoc, quòd Christus occisus sit, & crucifixus à Judæis: & postquam occisus, crucifixus, & mortuus fuit, revixerit, & apparuerit Simoni Petro, & alloquutus fuerit eum, & tradiderit ei Testamentum suum (idest fecerit eum Vicarium suum) *deinde discesserit ab hoc mundo inferiori, & ascenderit in cælum.* Hæc testis Mahumetanus. Et sanè in Symbolo fidei, quod Apostoli ipsi tradiderunt, & Christiani omnes per totum terrarum orbem ab eo tempore usque ad hanc diem tenuere, hodieque profitentur; inter alia habetur de Christo: *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.* Idem habetur in Symbolis Niceno, & Constantinopolitano; quæ, utpote ab Episcopis, & Magistris Christianorum totius Orbis proposita, omnes recipiunt, ac venerantur.

Quartò, hoc ipsum testatur, quod Christiani omnes sem-

femper Crucem in honore habuerunt; & Chrifti crucifixi imagines perpetuò in Ecclefiis, in domibus, & aliis locis confpicuis collocatas coluere. Quin & primi Imperatores, & Reges Chriftiani, ut videre eft in eorum antiquis numifmatibus, crucem in diademate femper geftavere, qui mos ufque ad hanc noftram ætatem perfeverat. Hoc autem nunquam feciffent, aut facerent, fi Judam, vel Titianum, vel alium nefcio quem è vulgo fub imagine Chrifti, non autem Chriftum ipfum, verè crucifixum, ac mortuum effe exiftimarent.

Quintò, accedit teftimonium omnium Judæorum, qui; ut Alcoranus ipfe affirmat, fefe Chriftum Jefum Filium Mariæ legatum Dei crucifixiffe, & occidiffe fatebantur. Hodie quoque fi interrogentur Judæi, quotquot in toto terrarum orbe difperfi reperiuntur, utrum majores eorum Jefum Nazarenum, quem Chriftiani, & Mahumetani omnes ut verum Meffiam cognofcunt, ac venerantur, crucifixerint, & occiderint: omnes uno ore fatebuntur, rem ita effe, & fe ita credere, femperque omnes majores fuos idem crediffe: & ita Doctores fuos fcriptum reliquiffe: inter quos R. Moyfes filius Maimonis in lib. Judicum cap. 11. fcribit: *Jefus Nazarenus vifus eft effe Meffias, & occifus eft per Domum Judicii: & ille caufa fuit, ut Ifrael deftrueretur in gladio, & difpergerentur reliquiæ ipforum, & deprimerentur.* Et in libro Sanhedrin diftinct. *Nigmar Hadin*: dixit Ulà: *Jefus Nazarenus propinquus fuit Regno* (ideft fuit è familia Regia) *& in vefpere Pafchæ crucifixerunt eum.*

Sextò, cæteræ etiam Gentes, præter Chriftianos, & Judæos, hoc idem tamquam certiffimum femper habuere. Cornelius Tacitus inter Romanos Scriptores celeberrimus, lib. 5. Annal. loquens de Chriftianis à Nerone interfectis, fcribit: *Auctor nominis ejus Chriftus, qui, Tyberio imperitante, per Procuratorem Pontium Pilatum fupplicio affectus erat.* Alios Auctores Ethnicos hujus veritatis teftes afferre, fupervacaneum exiftimo. Admiranda eft igitur ftupiditas, feu potiùs ftultitia Mahumeti, & Moslemorum, qui rem tàm certam, & ab univerfo orbe teftatam, abfque ulla prorsùs ratione, aut fundamento, negare non verentur. Porrò fi eam negant, quia indecens erat Chrifto crucem ac mortem fubire: ita deberent negare, tot Prophetas à Judæis occifos, variifque fuppliciis affectos fuiffe: & Mahumetum fuum tàm indigna à Corafinis, & aliis Meccanis fuftinuiffe, tandemque veneno à fœmina Judæa propinato periiffe. Nullus vir prudens cenfet, pœnam dedecus afferre, quamtumvis turpis fit & ignominiofa; fi non propter culpam, fed propter virtutem inferatur. Imò nihil gloriofius eft, quàm propter religionem, vel propter communem Reipublicæ falutem fupplicia etiam atrociffima, ac fcelerofiffimorum propria, innocenter perferre. Hic eft fenfus omnium hominum prudentium, & ipforum etiam Mahumetanorum. Si verò eam negant præcisè, quia Jefus erat Meffias, five Chriftus: neque hoc poteft aliquid fubfidii illorum errori afferre; præfertim quia ipfi credunt, Chriftum fuiffe hominem tantummodo, nec Mahumeto fuo fuperiorem. Nos verò in oppofitum, ex hoc ipfo, quòd erat Chriftus, contendimus, illum pati, ac mortem fubire debuiffe; quia id in Pentateucho ac Prophetis prædictum, & ab antiquis Hebræis traditum fuerat, ut in fequenti capite oftendemus.

CAPUT VIGESIMUM.

Chriftum multa pafsurum, ac violenter moriturum Prophetæ prædixerunt: veterumque Hebræorum dicta idem confirmant.

NOn licet de hac veritate dubitare, cùm Chriftus ipfe fæpiffimè in Euangelio, ejufque Apoftoli in fuis libris eam teftentur. Lucæ cap. 24. duobus Difcipulis euntibus in Emmaus, dixit Chriftus: *ò ftulti, & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ loquuti funt Prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Chriftum, & ita intrare in gloriam fuam?* Porrò pronomen *hæc*, refertur ad verba præcedentia: *tradiderunt eum fummi Sacerdotes, & Principes noftri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.* Et ibidem loquens cum omnibus difcipulis fimul congregatis: *Quoniam* (inquit) *fic fcriptum eft, & fic oportebat Chriftum pati, & refurgere à mortuis tertia die.* In Actis Apoftolorum, capite 3. dixit S. Petrus Judæis: *Deus autem, qui prænunciavit per os omnium Prophetarum pati Chriftum fuum, fic implevit.* Et cap. 13. S. Paulus dixit de iifdem Judæis: *Nullam caufam mortis invenientes in eo, petierunt à Pilato, ut interficerent eum: cùmque confummaffent omnia, quæ de eo fcripta erant, deponentes eum de ligno, pofuerunt in monumento.* Alia plura funt in novo Teftamento loca, quæ idem confirmant. Et, ne Moslemi putent, falsò in illis Prophetarum teftimonia allegari; nonnulla hìc de Chrifti paffione, ac morte vaticinia recenfebo, quæ cum Chrifti, & Apoftolorum interpretatione conveniunt.

Primò, per immolationem Agni in vefpere Pafchatis, & per facrificia cruenta animalium, quæ volebat Deus fibi offerri, fignificatam, & præfiguratam fuiffe Chrifti paffionem, & mortem per crucem, expreffè habetur ex eo, quòd Chriftus ipfe vocetur in Euangelio S. Joannis cap. 1. *Agnus Dei, qui tollit peccata Mundi*: & in Apocalypfi cap. 5. *Agnus occifus ab origine Mundi.* Et ex eo etiam, quod in eodem Euangelio cap. 19. fcribat S. Joannes, non fuiffe Chrifto in cruce crura confracta, ficut duobus latronibus, quia fcriptum erat: *Os non comminuetis ex eo*: quæ verba de Agno illo Pafchali dicta fuiffe, patet. Sanctus autem Paulus in Epiftola ad Hebr. cap. 9. & alibi, manifeftè oftendit, victimas illas in facrificium oblatas, & tot afperfiones ex earum fanguine, quibus Sacerdos populum luftrabat, nihil aliud, quàm Chrifti occifionem, & fanguinem pro humano genere effufum fignificaffe: *Chriftus* (inquit) *affiftens Pontifex futurorum bonorum, per proprium fanguinem introivit femel in Sancta, æterna redemptione inventa, &c.*

Secundò, Pfalm. 2. prædicit David paffionem Chrifti illis verbis: *Adftiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, adverfus Dominum, & adverfus Chriftum ejus.* Id patet ex Actis Apoftolorum, cap. 4. in illis verbis. *Convenerunt enim verè in civitate ifta adverfus fanctum puerum tuum Jefum, quem unxifti, Herodes, & Pontius Pilatus cum Gentibus, & Populis Ifrael, facere, quæ manus tua, & confilium decreverunt fieri.* Hic autem agitur de crucifixione, & morte Chrifti.

Tertiò, Pfalmus 21. ferè totus pertinet ad ea, quæ paffus fuit Chriftus. Id patet ex teftimoniis ex eodem Pfalmo defumptis, quibus quatuor Euangeliftæ utuntur in Chrifti paffione, & morte per crucem enarranda.

Quartò, Isaiæ caput 53. quod incipit: *Quis credidit auditui nostro?* est veriùs historia, quàm prophetia de passione, & morte Christi. Quamobrem non solùm ab Euangelistis allegatur: sed etiam Hebræi veteres asserunt, totum ad Messiam pertinere.

Quintò, Danielis capite 9. prædicitur mors Christi cruenta illis verbis: *Et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus*. Hoc autem prædici de Christo proprio, & non de aliquo alio, cui hoc nomen per participationem tribuatur, patet non solùm ex testimonio Euangelistarum, sed etiam ex Hebræorum ipsorum confessione.

Sextò, Zachariæ cap. 12. prædicitur crucifixio, & transfossio lateris Christi, illis verbis: *Et aspicient ad me, quem confixerunt: & plangent eum planctu quasi super unigenitum*. Nam non solùm S. Joannes in Euangelio, cap. 19. sed etiam veteres Judæi testantur, hæc ad Christum pertinere. Alia plura ex veteri Testamento de hac re testimonia prætermitto.

Cùm igitur tàm Prophetæ, quàm Euangelistæ conveniant, Christum verè passum, mortuum, & crucifixum fuisse, imò Christus ipse non semel prædixerit in Euangelio, se à Judæis flagellandum, illudendum, crucifigendum, & occidendum esse; insaniunt omninò, ac delirant Mahumetani, dum blaterant, hæc non Christo, sed Judæ, vel Titiano, vel nescio cui alii, similitudinem Christi gerenti, contigisse. Hac ratione, omnia, quæ de Adam, de Abraham, de Noe, de Moyse, de David, de Salomone, & aliis referunt Sacræ literæ, dicere poterimus, non ipsis, sed aliis illis similibus evenisse. Porrò cùm non solùm Euangelistæ, & cæteri Apostoli, sed etiam Prophetæ, & præsertim Isaias, ut vidimus, constanter affirment, Christum pro peccatis hominum, & pro salute æterna humani generis passum, ac mortuum fuisse, & sanguinem suum fudisse: si ille neque verè passus, neque mortuus est, neque sanguinem suum effudit, sed pro eo, Judæ, vel Titiano hæc omnia contigere; his duobus, non Christo, redemptio, & salus æterna generis humani tribuenda erit.

Quæret aliquis curiosiùs, quidnam movere potuerit Mahumetum, ut tàm insanam, tàm stultam, tàm mendacem, tàm impiam opinionem effutiret.

Respondeo, Impostorem audivisse, nonnullos in Christiana Religione, nempè Manichæos, hujusmodi errorem, Diabolo suggerente, suscitasse: & cùm Christo honorificentius esse putaret, si à passionis & crucis ignominia eximeretur, & in cœlum vivus translatus esse prædicaretur: eundem errorem obviis ulnis amplexus est. Non enim ignorabat, utpote ad omne malum sagacissimus, *prædicare Christum crucifixum, Judæis quidem esse scandalum, Gentibus autem stultitiam*. Usus est igitur medio illo, quod plausibilius, & efficacius existimavit ad superstitionem suam, & impietatem insinuandam, ac propagandam. Diabolus verò id totis viribus, atque omni astu conatus est, ut memoria dominicæ passionis, & salutiferæ crucis, per quam Regnum illius destructum fuerat, ab hominum animis prorsus aboleretur.

Quod pertinet ad veteres Hebræos; hi manifestè ex Sacris Scripturis cognoverunt, & confessi sunt, Messiam multa passurum, mortemque cruentam subiturum. Plura sunt in Thalmude loca, quæ id testantur. Verùm Recentiores figmentum magnum circa hoc excogitavere: nempè duos futuros esse Messias: alterum ex Tribu Juda, & filium David: alterum ex Tribu Joseph. Ad priorem volunt referri omnia gloriosa & honorifica, quæ Prophetæ de Messia prædixerunt: in posteriorem autem omnia ab iisdem prædicta, quæ ad ignominiam, dolorem, paupertatem, cruciatus, ac necem spectant, convenire contendunt. Verùm jam suprà vidimus, absque ullo fundamento hos duos Messias ab Hebræis confingi, & hoc ipsum fatentur, qui inter eos prudentiores, & sapientiores habentur. Inter hos R. Nahman in *Midras Thehillim*, super illa verba Num. cap. 1. *Vir, caput domui patrum suorum ipse*; dixit: *Non est vir dictus in hoc loco, nisi Messias filius David. Et sic dixit Isaias cap. 53. Virum dolorum, & scientem infirmitatem*. R. Moyses, Hebræorum sapientissimus, in *Jad Chazacha*, tract. de Reg. cap. 11. Agnoscit quidem duos Messias: unum veluti figuram, nempè David filium Jesse: alterum autem verum & proprium, qui ab eodem David erat oriturus: illum scilicet, quem tàm Christiani, quàm Mahumetani jam advenisse credunt. Sic enim ibi loquitur R. Moyses, exponens vaticinium Balaam. *Hic prophetia est de duobus Messiis: de Messia primo, nimirum de Davide, qui salvavit Israel de manu hostium suorum: & de Messia ultimo, qui de filiis ejus futurus est, qui salvabit Israel de manu filiorum Esau*. Et cap. 12. asserit, Judæos sine ulla traditione, nedum Scriptura, ponere hunc Messiam filium Joseph. Ait enim: *Non habent Sapientes traditionem de his, nisi quatenùs colligitur necessariò ex Scripturæ versibus*. Hoc dicit R. Moyses, quia de eodem Messia videntur in Scripturis contraria prædicari. Nunc enim asseritur fore pauper, afflictus, humilis, passurus dolores, vulnera, mortem: nunc autem dives, gloriosus, felix, victor, Rex maximus, cujus vita, & Imperium finem nullum habitura sint. Hoc coegit nonnullos ex Judæis stultè sapientibus, ad duos Messias excogitandos: non animadvertentes, vel nolentes animadvertere, unum eumdemque Messiam in duplici statu à Prophetis prædici: nempe in statu vitæ mortalis per tres ac triginta annos: & in statu immortalitatis, in quo semper erat perseveraturus. In primo quidem humilem, pauperem, afflictum, & doloribus, necique subjectum: in secundo verò, gloriosum, excelsum, dominantem, & immortalis Regni possessorem. Hanc veritatem Mahumetani ipsi cognovere, qui Christum Jesum, dum viveret, pauperem, à Judæis vexatum, sine Regno, sine potentia, sine opibus fuisse fatentur: rediturum tamen in Mundum, gloriosum, omnium Gentium Regem futurum, & undequaque dominaturum certissimè credunt.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

Respondetur sextæ Mahumetanorum objectioni circa cultum Pontificum, & Monachorum.

JAm vidimus, Mahumetum objicere Christianis, atque etiam Judæis, cultum idololatricum erga Monachos, & Pontifices suos. Non repeto hìc verba Alcorani jam allata. Solùm existimo inquirendum, quo fundamento hoc nobis scelus Impostor objiciat. Id autem ex Mahumetanorum Interpretum glosis facilibus agnoscemus. Gelaleddinus ita explicat verba Alcorani: إتخذوا احبارهم علماء اليهود ورهبانهم
عباد النصارى اربابا حيث اتبعوهم في
تحليل ما حرم الله وتحريم ما احل

Acce-

Acceperunt Pontifices ſuos, nempe Sapientes Judæorum; & Monachos ſuos, Religioſos ſcilicet Chriſtianorum, in Dominos; dum ſequuti ſunt eos in concedendo illis, quæ prohibuit Deus, & in probibendo, quod ipſe conceſſit. Eodem ferè modo exponit Jahias, qui etiam refert id, quod per traditionem multorum habebatur, dixiſſe Odeimum filium Chatemi: nimirùm:

جئت الي النبي ص وفي عنقي صليب فقال يا
عديم الق هذا الوثن من عنقك فالقيته فانتهيت
اليه وهو يقرأ سورة براءة فلما انتهي الي قوله تعالي
اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله قال قلت
يا رسول الله والله ما نتخذهم اربابا من دون الله قال
بلي اليسوا يحلون لكم ما حرم الله عليكم
فتستحلون ويحرمون ما احل الله فتحرمونه
قلت بلي قال فتلك عبادتكم:

Veni ad Prophetam Dei Mahumetum, & habebam crucem collo appenſam, dixitque mihi: ò Odeime, projice vinculum illud à collo tuo. Ego verò, cruce projecta, acceſſi ad eum, & ipſe legebat Suram Pænitentiæ. Cùmque perveniſſet ad ea verba: Acceperunt Pontifices ſuos, & Monachos ſuos in Dominos præter Deum: Ego dixi: ò Legate Dei, certè nos non accipimus eos in Dominos, præter Deum. Reſpondit ille: Utique accipitis: etenim nonne licitum faciunt vobis id, quod Deus prohibuit, & vos licitam cenſetis conceſſionem ejus: & prohibent vobis, quod conceſſit Deus, vos verò prohibitionem ejus admittitis? Reſpondi: Ita eſt. At ille: Hæc eſt, inquit, Religio veſtra. Sed fuſiùs explicat hæc Alcorani verba Thalebienſis.

فقالت اليهود ما تريد الا ان
نتخذك ربا كما اتخذت النصاري عيسي ربا فقالت
النصاري ما تريد الا ان نقول فيك ما قالت اليهود في
عزير فانزل الله تعلي يا اهل الكتاب تعالوا الي كلمة
سواء عدل بيننا وبينكم الا نعبد الا الله ولا نتخذ
بعضنا بعضا اربابا من دون الله كما فعلت اليهود في
عزير والنصاري في المسيح قال الله تعالي اتخذوا
احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله والمسيح ابن
مريم اي اطاعوهم في المعاصي : وقال عكرمة هو
سجود بعضهم لبعض وقيل معناه لا نطيع
احدا في المعاصي وفي الخبر من اطاع مخلوقا في معصية
الله فكانما سجد سجدة لغير الله وقد قيل ولا نتخذ
بعضنا بعضا اربابا من دون الله لا نستحل الاشياء
بغير احلال الله ولا نحرمها بتحريم غير الله ولا نجعل
لغير الله الخضوع والتعظيم ما يجب لله وذلك ان اهل
الكتاب كانوا يحلون ويحرمون بقول الاحبار والرهبان
ما لم يحرمه الله ولا حلله ويجبون علي انفسهم
طاعتهم ويجرون امرهم في ذلك ونهيهم
مجري امر الله تعالي ونهيه:

Dixerunt Judæi Mahumeto: Tu aliud non vis, niſi, ut accipiamus te in Dominum, ſicut Chriſtiani acceperunt Jeſum in Dominum. Chriſtiani verò dixerunt ei: Tu aliud non vis, niſi ut dicamus de te id, quod dicunt Judæi de Ezra. Et tunc revelavit Deus ei hæc verba (quæ ſunt in Sura tertia, verſ. 62.) *ò Scripturales, venite ad pactum juſtum, & æquum inter nos, & vos: videlicet, ut non colamus niſi Deum, neque accipiant alii noſtrum alios in Dominos, præter Deum, ſicut faciunt Judæi circa Ezram, & Chriſtiani circa Chriſtum. Dixit Deus Excelſus. Acceperunt Pontifices ſuos, & Monachos ſuos in Dominos, præter Deum, & Chriſtum filium Mariæ. Ideſt, obedierunt illis in prævaricationibus legis. Et dixit Acrama: Hæc eſt adoratio eorum, quâ alii alios adorant. Alii dicunt, ſenſum eſſe: Non obediamus ulli in transgreſſionibus legis divinæ. Et celebris eſt illa ſententia: Qui obedierit creaturæ alicui in tranſgreſſione legis divinæ, idem facit, ac ſi adoraret alium, præter Deum. Alii ſic explicant: Et non accipiamus alii alios in Dominos, præter Deum: ideſt, non concedamus tamquam licitas res, quas Deus licitas non fecit: neque prohibeamus eas, niſi Deus prohibuerit; neque exhibeamus ulli, præter Deum, ſubjectionem, & magnificentiam, quæ convenit Deo. Hoc autem dicitur, quia Judæi, & Chriſtiani concedebant, & prohibebant ad dictum Pontificum, & Monachorum id, quod neque conceſſerat, neque prohibuerat Deus: & credebant neceſſarium ſibi eſſe illis obedire: & ponebant in æquali gradu præceptum, & prohibitionem eorum cum præcepto, & prohibitione Dei.*

Benè eſt, quòd Mahumetus conjungit cauſam Chriſtianorum cum cauſa Judæorum: nam ita duos teſtes habet impudentiæ ſuæ, & multiplicis mendacii ſui. Etenim quandonam, vel Judæi Pontifices ſuos, vel Chriſtiani Monachos ſuos ita acceperunt in Dominos, ut Deo illos æquarent, vel in cultu, & adoratione; vel in ſubjectione, & obedientia? Quandonam vel iſti, vel illi docuerunt populos, ut leges divinas tranſgrederentur, & ſuas obſervarent? Quandonam licitum fecerunt id, quod Deus illicitum pronunciavit; vel illicitum, quod ille conceſſit? Quando denique vel Judæi Ezræ divinitatem tribuere: vel Chriſtiani eodem cultu, quo Chriſtum, aut Deum, Monachos ſuos honoraverunt?

Cæterùm non negamus, Chriſtianos (nam de Judæis nihil attinet ad nos, & fortaſsè non injuria notat eos Mahumetus, quòd velint præferri præcepta Rabbinorum ſuorum præceptis Dei,) honorare, ſemperque honoraſſe Monachos, & multò magis Epiſcopos, & Anti-

Antistites suos, & præsertim Romanum Pontificem, magno quidem honore, sed humano, & hieropolitico, non divino: neque illos, ut Dominos, vel Deos, sed ut Domini ac Dei Vicarios, & Ministros agnoscere: quemadmodùm Mahumetani olim Chaliphas suos, nunc verò Emamos, & Mophtinos venerantur. Quòd si aliqua illis exhibent, quæ Deo etiam tribuuntur, qualia sunt genua illis flectere, thuris suffitum præbere, & alia hujusmodi: non propterea divinitatem illis inesse existimant: nam multa Deo tribuuntur, quæ etiam hominibus in Sacris Scripturis tribui non ignoramus, in quibus Reges, & Principes, deorum, ac Dominorum nomine censentur, illisque non solùm geniculationes, sed etiam totius corporis prostrationes, absque ullo piaculo à fidelibus factas, & expresse *adoratos* fuisse legimus. Alcoranus ipse affirmat, Angelos Dei, jussu adorasse Adamum; & quia Eblis noluit illum adorare, severissimè punitum fuisse: neque tamen Angeli Adamum, ut Deum, vel Dominum agnoverunt. Hujusmodi exterioris cultus signa, ex intentione exhibentium illa, atque etiam ex communi hominum usu, & æstimatione dignoscuntur, utrum ad cultum latriæ Dei proprium spectent, an verò ad humanam tantummodò venerationem. Sed hæc nimis trita sunt, & universis hominibus nota.

Quod verò asseritur, Christianos agnoscere Monachos, seu Antistites suos, tanquam Dominos, ac Deos, quia illis obediant, dum aliquid contra Deum, & leges illius præcipiunt, impostura est, & mendacium apertissimum: nisi forte intelligat Mahumetus de quibusdam legalibus præceptis merè cæremonialibus circa res indifferentes, quæ Deus dedit Moysi pro Judæis in Pentateucho. Verùm hæc non Monachi Christianorum, sed Christus ipse, etiam ex confessione Mahumetanorum, abrogavit. Neque de hoc potest inter nos, & Mahumetanos ulla esse dissensio, præsertim cùm ipsi etiam pleraque Mosaicæ legis præcepta cæremonialia rejecerint.

Denique, si ex eo, quòd Monachi, & Episcopi, & præsertim Pontifex Romanus, quædam circa divinas, seu morales leges dubia vel obscura declarent, & interpretentur, censet Mahumetus, illos concedere, quod Deus prohibuit, & prohibere, quod ille concessit: valdè rudem, atque ignarum se esse demonstrat: cùm non solùm Christianis, sed etiam Judæis, & cæteris Gentibus, atque etiam ipsis Mahumetanis commune sit, dubiorum, quæ in legibus tàm divinis, quàm humanis oriuntur, explicationem, & solutionem ab iis, qui Religioni, rebusque sacris præsunt, requirere. Imò hoc præcipitur ab ipso Deo in Pentateucho, Deuteron. cap. 17. his verbis: ***Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram; & Judicum intra portas tuas videris verba variari: surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore: quæresque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem, & facies quodcumque dixerint, qui præsunt loco, quem elegit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum.***

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Respondetur Septimæ objectioni circa cultum Sacrarum Imaginum.

QUamvis, ut anteà dixi, nihil in Alcorano contra Sacrarum Imaginum cultum iisdem à Christianis exhibitum, expresse reperiatur: constat tamen, Mahumetum, atque illius asseclas, earumdem Imaginum infensissimos hostes semper fuisse, quorum impietatis imitatores fuerunt primò Leo Isauricus Imperator, & Constantinus Copronymus ejus filius, cæterique illius ætatis Iconoclastæ, contra quos Concilium generale Nicenum secundum celebratum fuit: deinde novissimis his temporibus Calvinistæ, & Sacramentarii, genuini Mahumetanorum filii, ac discipuli. Hunc itaque cultum, tanquam idololatricum, & à Deo prohibitum Mahumetus, & Moslemi Christianis objiciunt. Verùm neque idololatriam ullam continere, neque ex Dei vetito illicitum esse; imò & licitum, & bonum censendum, multis rationibus, & Mahumetanorum ipsorum testimonio facilè probatur.

Nullum porrò potest argumentum afferri, quo sacrarum Imaginum usus & cultus illicitus esse convincatur. Hoc enim vel à jure naturæ, vel à lege divina petendum esset. Sed nullum naturæ jus imaginum usum dictat esse rejiciendum: imò oppositum docet. Videmus enim primò, tàm hominem, quàm cætera animalia, ad imitationem, & ad productionem alicujus sibi similis naturaliter inclinari. Pictura autem, & sculptura, sunt quædam præcipuæ imitationis species: & inter artes illas enumerantur, quas naturæ observatione ad publicum bonum homines invenere; quamobrem nullo modo malæ censeri debent. Prætereà nullus est, qui ignoret, ab ipso Orbis initio ad hanc usque ætatem, nationes omnes majorum suorum, atque illustrium virorum imagines, ac statuas efformare consuevisse: illud autem, quod est apud omnes gentes usitatum, ac probatum, neque convinci potest esse malum; necesse est proculdubio à lumine naturæ provenire. Quòd verò Judæi, & Mahumetani imagines, quibus aliquandò usi sunt, posteà rejecerint, non illis à natura dictatum, sed à propria superstitione persuasum fuit. Hùc accedit, Historias, quibus insignium virorum vitæ, & res gestæ ad vivum referuntur, parum, vel nihil ab imaginibus distare. Natura demùm ipsa in suis operibus, veluti scalpro, vel penicillo utitur ad exprimenda Dei optimi maximi præclarissima attributa, & ad res superiores, ac cœlestes inferioribus, & terrestribus assimilandas.

Si verò de lege divina loquamur, non solùm ab ea imaginum usus non improbatur, sed etiam apertissimè comprobatur. Deus ipse imaginum se auctorem ostendit, dum hominem ad imaginem & similitudinem suam creasse perhibetur. Deinde, Exodi cap. 25. ipse jussit fieri simulacra Cherubim super Arcam testamenti. Et Numer. cap. 21. præcepit Moysi, ut serpentem æneum efformaret, & in signum salutis coram Populo erigeret. Prætereà lib. 3. Reg. cap. 6. & 7. Cherubim, boves, leones, & alia simulacra voluit in Templo suo collocari. Postremò tàm Deus, quàm Angeli, sub variis formis, seu imaginibus, sese hominibus conspiciendos in Sacris Scripturis frequentissimè exhibuerunt.

Obji-

Objiciunt Mahumetani & Judæi, Dei Optimi Maximi vetitum de imaginibus, vel statuis faciendis, Exodi cap. 20. *Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, quæ est in cælo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum, quæ sunt in aquis sub terra.*

Respondetur primò, hic non prohiberi simpliciter imagines, sed idola, nempè figuras cujuscumque rei, quæ fiant ad tribuendum illis indebitè divinos honores. Hoc patet ex verbis sequentibus: *Non adorabis ea, neque coles.* Et ante verba præcitata dixerat Deus: *Non habebis Deos alienos coram me*: & statim subjicit: *Non facies tibi sculptile, &c.* Porrò hæc omnia pertinere ad unum idemque præceptum de unico Deo colendo, patet: quia alioqui, si præceptum de non faciendis imaginibus, esset aliquid distinctum, jam non essent decem, sed undecim præcepta Decalogi. Clariùs id patet ex cap. 26. Levitici, ubi dicitur: *Ego Dominus Deus vester: Non facietis vobis idolum, & sculptile, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum: Ego enim sum Dominus Deus vester.* Et ex cap. 4. Deuter. *Non vidiſtis aliquam similitudinem in die, qua loquutus est vobis Dominus in Horeb de medio ignis: ne fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem, aut imaginem masculi, vel fœminæ: similitudinem omnium jumentorum, quæ sunt super terram, vel avium sub cælo volantium, atque reptilium, quæ moventur in terra, sive piscium, qui sub terra morantur in aquis. Ne fortè elevatis oculis ad cælum videns solem, & lunam, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea, & colas, quæ creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub cælo sunt.* Ex quibus patet, Deum non prohibere simpliciter imagines, sive sculptas, sive pictas, sed tantùm earum cultum illicitum; & ne colantur, tamquam divinitas aliqua in iis contineretur. Alioquin nec titulos ullos, nec lapides insignes erigere fas esset, nec Deus ipse imagines, ac figuras fieri jussisset.

Respondetur secundò. Etiamsi daremus his in locis Deum imagines Judæis prohibuisse ob proclivitatem eorum ad idola colenda: cùm hæc in Christianis, & in Mahumetanis ipsis non reperiatur, neque tantæ impietatis in illis suspicio ulla appareat: nullo modo ad eos hoc præceptum spectare censendum esset. Nam cessante fine legis, lex etiam cessare intelligitur. Neque tunc hoc præceptum pertinuisset ad jus naturale, sed tantùm ad cæremoniale, cujusmodi erat observatio Sabbati, Paschæ celebratio, abstinentia ab animalibus immundis, & alia hujusmodi.

Objicitur secundò. Etiamsi imaginum usus licitus esse concederetur: negari tamen non posset, earum cultum illicitum esse, cùm dicat Deus: *Non adorabis ea, neque coles.*

Respondeo primò; illicitum esse absque dubio imagines, vel statuas, ut Deos colere, sicut quamlibet aliam rem: & hoc propriè Deum prohibere, qui solus est Deus. Patet hoc ex ipsius legis verbis jam allatis.

Respondeo secundò; illicitum etiam esse quemcumque cultum adhibere deorum, seu potiùs dæmonum, simulacris: aut imagines obscœnas & profanas, vel figuras rerum nullum cultum merentium, revereri.

Respondeo tertiò; non esse illicitum colere imagines Sacras; nempè Christi Domini, Beatæ Virginis, & Sanctorum hominum, quatenùs cultus refertur ad eos, quos imagines illæ nobis repræsentant. Hoc verò multis rationibus probatur.

Primò, quia apud omnes Gentes consuetum semper fuit, Regum ac Principum suorum imaginibus honorem exhibere. Et piaculum magnum, ac scelus morte dignum, illas violare, vel contemnere, semper habitum fuit.

Secundò, quia nullus negare potest, licitum, imò præceptum esse cultum, ac venerationem Templis, Aris, Sanctorum virorum reliquiis, aliisque rebus sacris: neque de hoc potest esse quæstio inter nos & Mahumetanos, qui lapidem quemdam nigrum in angulo Delubri Meccani locatum, tanta pietate osculantur, ac venerantur: & præterea sepulchra eorum, quos ipsi Sanctos existimant, & præsertim Mahumeti, eorumque ossa, ac cineres in maxima habent reverentia. Ergo etiam eorum imaginibus hæc eadem præstare licitum erit: neque enim major ratio est de his, quàm de illis.

Tertiò, quia in Scripturis Sacris habemus, Arcam Testamenti, in qua erant simulachra duorum Cherubim, maximo semper, prorsusque divino honore cultam fuisse. Templum etiam Salomonis, & Altare, & Sancta Sanctorum in summa erant veneratione. Quin & serpens ille æneus, quem Moyses erexit in Eremo, & qui Christum figura sua præsignabat, aliquo cultu honorabatur, quippe cum fide ac pietate in eum à serpentibus læsi aspiciebant, & in illius intuitu à morte liberabantur. Excesserunt tamen in hoc deinde Hebræi, dum illum tamquam Deum adoravere.

Quartò, quia Prophetæ, & viri Sancti, Deum, & Angelos sibi sub variis imaginibus demonstratos, adorabant: eorum autem adoratio eatenùs imagines illas respiciebat, quatenùs Deum, vel Angelos repræsentabant: quo pacto nos etiam dicimus, Christi, Sanctorumque imagines, & reliquias, seu res ad eos spectantes, esse colendas: & consequenter idem cultus imaginibus, & reliquiis exhibendus est, qui debetur ei, cujus sunt reliquiæ, & imagines. Quòd si admitteremus cum aliquibus, etiam imagini ipsi honorem aliquem deberi, esset procul dubio hic honor inferioris ordinis. Sed hæc quæstio nihil facit ad rem nostram.

Noto hìc obiter, Christianos nullam Dei imaginem propriè habere, aut venerari. Quòd si ad significandam Personam Patris, hominem senem effingunt; & Personam Spiritus Sancti columba designant, hæc potiùs tanquam symbola, & hieroglyphica ex sacris literis desumpta, quàm veras imagines agnoscunt. Et idem de Angelorum, seu substantiarum intellectualium imaginibus dicendum est.

Ne verò putent Mahumetani, Sacrarum imaginum cultum recentem esse, atque in Christianam Religionem, postquam secundùm ipsos abolita fuerat, invectum: certissimis argumentis demonstratur hujusmodi cultum, ab ipso Christianæ Religionis exordio à fidelibus probatum, ac frequentatum fuisse: cùm hoc antiquissimæ imagines, quæ adhuc extant, & omnium nationum Christianarum historiæ, & omnium Auctorum testimonia id confirment. Quin & ipsi iidem narrant in cœnobio Bahiræ Sacras imagines, vel figuras depictas, aut sculptas fuisse: & nihilominus Bahiras, qui eas venerabatur, & eas in cœnobio suo retinebat, tamquam Sanctus, & Propheta ab illis habetur. Prætereà refert Auctor Mahumetanus in historia de Gente Othomanica, in Templo Sanctæ Sophiæ Constantinopoli, aureas Christi, & Apo-

& Apostolorum figuras è cœlo delapsas, antequam Urbs illa à Mahumeto Secundo expugnaretur, summo honore coli consuevisse. Porrò si Sacræ imagines, & earum cultus, essent aliquod malum, nunquam Deus eas è cœlo demisisset, ut à Christianis colerentur.

Postremò non alia ratione Christiani Sacras imagines, & reliquias colunt, eisque genua flectunt, vel caput inclinant, nisi qua Moyses, Josue, David, & reliquus Hebræorum populus Arcam ligneam auro tectam, & Cherubim super eam collocatos colebant, & sese prosternentes venerabantur.

Quamvis autem Mahumetani adeò ab imaginibus abhorreant, retinent tamen adhuc Constantinopoli in Templo S. Sophiæ tres imagines Christi Domini, tres Deiparæ Virginis, & unam S. Joannis Baptistæ, cum figuris aliquot crucum, & aliquorum Angelorum: quod miraculi loco habendum esse videtur.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

Respondetur ultimæ Mahumeti objectioni, quæ est multitudo schismatum in Christiana Religione.

NIhil frequentiùs Mahumetus in Alcorano, & in libris suis Mahumetani Christianis objiciunt, quàm hæreses, schismata, & dissidia inter se circa propriam Religionem: itaut Ahmed filius Abdal-halim, non dubitaverit scribere: اذا اجتمع عشـــرة نصارى ليفرقوا على احد عشر قولاً *Si decem Christiani simul congregarentur, certissimè discinderentur in undecim sententias.* Sed hyperbolicè nimis, ac thrasonicè loquitur nebulo. Huic objectioni satis suprà responsum est: iterùmque nunc respondeo, nullo modo probari posse, Religionem veram, aut bonam non esse, eò quòd in ea schismata, & hæreses reperiantur; dummodò pars præcipua, illa nimirùm, in qua est Caput Religionis, & communiter censetur nomine ejusdem Religionis, inter se conveniat, & consentiat, & eandem fidei regulam perpetuò servet, & custodiat. Neque Christus, & Apostoli unquam prædixerunt, Christianam Religionem schismatibus, & hæresibus, ac scissuris carituram: imò oppositum omninò docuerunt, ut constat ex Euangelio, & cæteris libris novi Testamenti. Quamobrem etiam viventibus adhuc Apostolis, plures inter Christianos fuere, qui falsis dogmatibus, & erroribus, veritatem fidei fœdare, & veros fideles in sectas scindere conati sunt: idque illis, justè Deo permittente, aliquandiù feliciter successit.

Porrò certissimum est, inter Hebræos, etiam dum veram Religionem tenebant, plura schismata, & hæreses fuisse: neque negare possunt Mahumetani, hoc etiam inter suos contigisse, cùm ex oraculo Prophetæ sui, ut refert Ismael filius Aly, in cap. de Gente Moslemorum, habeant; افترقــت المجوس عـــلى سبعين فرقة واليهود على احـد وسبعيـــن فرقــــة والنصارى عـــلى اثنيــــن وسبعيــــن فرقـــة والمسلمون عـــلى ثلاث وسبعيــــن فرقــــة: *dividendos fuisse Magos in septuaginta sectas: Judæos verò in septuaginta & unam: Christianos autem in septuaginta ac duas: Mahumetanos denique in septuaginta ac tres.* Itaque si ex multitudine sectarum rectè probatur falsitas Religionis, Mahumetica erit omnium falsissima.

Neque ullius momenti censenda est responsio Sapientum Moslemorum, qui dicunt, schismata, & hæreses in religione Eslamitica, non versari circa veritates illas, quæ dicuntur الاصول, idest *Trunci*, seu *Radices*: sed circa eas, quæ appellantur الفروع, idest *Rami*. Omnes enim credunt, Deum esse unum, & Mahumetum missum fuisse à Deo cum Alcorano; quæ sunt radices fidei: in cæteris autem unusquisque sentit, & credit, quod vult; neque ullus propterea hæreticus, aut infidelis existimatur. Jam enim diximus suprà, etiam Christianos omnes in primariis, & veluti capitalibus fidei suæ articulis convenire. Quòd si aliqui sint, qui circa hæc errent: etiam apud Mahumetanos non desunt, qui neque Deum esse credant, neque consequenter Mahumetum ab eo missum putens. Sed una hirundo non facit ver.

Summæ verò impietatis, ne dicam dementiæ est, persuadere sibi, eos tantùm hæreticos esse dicendos, vel infideles, qui duo, vel tria fundamentalia fidei dogmata negent: non autem eos, qui cætera ita parvi pendant, ut de iis liberè sentiant, quidquid velint; cùm tàm primaria, & fundamentalia, quàm alia fidei dogmata Deus æquè revelaverit, & credenda proposuerit. Eadem enim injuria Deo irrogatur, sive in magno, sive in parvo fides illi non habeatur, nec verax esse existimetur. Et quidem certum est, Doctores Mahumetanos hoc agnoscere, ac fateri, & hæreticos, atque infideles eos appellare, qui res à Deo in Alcorano (ut ipsi falsò putant) revelatas, vel à Mahumeto per traditionem acceptas, non credunt, vel oppugnant: & dum Ahmed filius Abdalhalim oppositum docet, impudenter contra cognitam à se veritatem mentitur. Nam Sonnitæ passim Sciahitas infidelitatis damnant, eosque diris, & anathematibus insectantur, quia non recipiunt tres primos Chaliphas, quos ipsi recipiunt; & ob alios errores ad radices, seu primaria dogmata, minimè spectantes. Hoc evidenter cognoscitur ex Anathemate, quo Esad Efendì Magnus Constantinopolis Mophtinus Persas Sciahitas, & Sarium Haliphem, qui Sciah-Abbasum eorum Regem educabat, fulminavit. Refert illud D. Rikautus lib. 2. Historiæ Imperii Othomanici, cap. 10. à se exscriptum ex pervetusto Codice, quem Constantinopoli nactus est. Ejus partem hìc ego fideliter allegabo. *Si nullam aliam*, (inquit) *hæresin haberetis, quàm eam, qua spernitis præclaros illos Mahumeti amicos Omar, Othman, & Abubacar, esset nihilominus peccatum vestrum adeò magnum, ut neque precibus mille annorum, neque perpetuis peregrinationibus illud expiare possetis: neque effugeretis, quin in profunda Tartari damnati detruderemini, cælestibus benedictionibus perpetuò carituri. Sententia hæc, quam ego contra vos pronuncio, confirmata fuit à quatuor Emamis, Azem, Schaphi, Malik, & Hambelì. Quamobrem hortor vos, ut amicus, ut ad meliorem frugem redeatis, atque ad eam reducatis etiam Regem Abbas discipulum vestrum. Verùm satis non est, hoc unum peccatum dedisse vobis nomen Kisilbasci, nempè Hæreticorum: facti estis præterea ita abominabiles, ut Durgisì.* (sunt Populi

puli prope Libanum montem commorantes) *famam infamem adepti sitis: & ut in universa doctrina, ita in morum disciplina corrupti estis, Itaque divino zelo coactus, non possum non pronunciare contra vos, licitum esse vos occidere, atque penitùs exterminare in Dei obsequium: cùm vestræ erroneæ opiniones plenè confutatæ fuerint à Giasen Efendi, qui nota ignita Persas, tamquam paganos, notavit, & sexaginta duabus viis Alcorani, atque ipsis Mahumeti verbis, falsitatem ostendit eorum doctrinæ. Si Christiani damnantur ad mortem, & ad amissionem facultatum, eò quòd dicant in Deo esse Trinitatem; quam ob causam Persæ aliquid melius sperabunt, qui in sexaginta versibus Alcorani hæretici cognoscuntur? Una ex vestris detestabilibus opinionibus, & inter alias præcipua, ea est, quòd creditis quidem vos obstringi ad simul conveniendum in delubris, sed non ad Deum orandum. At quæ utilitas delubrorum, si nullæ in iis preces habeantur? Mahumetus dixit, euntem ad delubra sine intentione orandi, hypocritam esse, & à Deo maledictum.* Deinde redarguit eos, quòd negent, & rejiciant aliquot versus Alcorani: quòd velint satis esse ad sacram purificationem, planta pedis aquam leviter attingere, absque eo quòd pes totus abluatur: quòd nunquam mystaces radant, sed solam barbam, eo modo, quo ipsis placet: quòd colorem viridem, Mahumeto sacrum, ad calceos, & tibialia adhibeant: quòd vinum absque religione ulla bibant, cibisque in Alcorano vetitis utantur: quòd plures maritos uni fœminæ concedant: quòd quatuor primos Mahumeti amicos & successores contemnant, effingentes ex saccharo, vel pasta, simulachra eorum, quando ducunt uxorem, atque ea cum risu & contemptu dejicientes: quòd cydarim, vel tulibantem coloris rubei gestent: quòd doceant, licitum esse deprædari, ac perdere regiones Moslemorum: eorum fœminas, ac familias captivare; easque nudas per plateas traducere, ac vendendas exponere. Deinde ita concludit: *Ex hoc manifestè agnoscimus, vos esse pestilentiores, ac pertinaciores hostes nostros in universo Orbe: vos enim crudeliores estis in nos, quàm sint Jezidi, Kiasiri, Zindiki, & Durziani: & ut omnia uno verbo complectar, vos estis compendium omnium flagitiorum, & peccatorum. Quilibet Christianus, aut Hebræus sperare potest, se fore verum fidelem: at vos nunquam id sperare potestis. Quamobrem ego in virtute auctoritatis, quam accepi ab ipso Mahumeto, & propter scelera vestra, vestramque infidelitatem, apertè clarèque pronuncio, unicuique fidelium cujuscumque nationis licitum esse vos occidere, destruere, atque exterminare. Si is, qui Christianum rebellem occidit, rem gratam Deo facit; qui Persam occidit, rem facit, quæ meretur mercedem septuagies majorem. Spero etiam, divinam Majestatem in die Judicii coacturam vos ad inserviendum Hebræis, eosque gestandos loco Asinorum: eamque infelicem nationem, quæ est totius mundi ludibrium, conscensuram vos, & impulsuram vos properatim in Infernum. Spero etiam, quàm primum vos destruendos à nobis, à Tartaris, ab Indis, & ab Arabibus fratribus nostris, nostrisque in eadem fide collegis.*

Ex his patet, quàm impudenter mentiatur Ahmed. Certè nihil in hoc Anathemate damnatur in Persis, quod ad radices fidei Eslamiticæ pertineat: & nihilominus non solùm hæretici, sed etiam infideles à Magno Mopthì esse pronunciantur. Quòd si hodie (quod non mihi constat) Mahumetani credunt, non violari Religionem suam, nisi negando dogmata radicalia, nempè esse Deum unum, & Mahumetum esse Legatum ejus: à majorum suorum fide, & religione prorsus discessere: imò nullius religionis esse censendi sunt. Cæterùm majores, pluresque scissuræ sunt inter eos, quàm sint inter Christianos, sive ad radices, sive ad ramos pertineant. Quamobrem si propter has putant Christianam religionem corruisse, suam ipsorum sectam multò magis in præceps ruisse fateantur necesse est. Ut autem omnes agnoscere possint quot, & quales in Mahumetana superstitione sectæ, & hæreses reperiantur, illas ex Arabica Ismaelis, filii Aly, historia, latinis verbis hìc summatim recensebo; illis resectis, quæ nihil ad rem nostram faciunt.

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

De Sectis Mahumetanorum.

فصل فى ذكر امة المسلمين وهم امة محمد من
واختلاف مذاهبهم.

Sectio de commemoratione Gentis Moslemorum, nempè Gentis Mahumeti, & de diversitate opinionum inter eos.

DIxit Sciaher Settanius in lib. الملل والتخيل *de veris, & phantasticis Religionibus*: Gentes legitimè dividuntur in eas, quæ profitentur veras leges, & religiones; & in eas, quæ sectantur tantùm proprium sensum & imaginationem. Ad primum genus pertinent Magi, Judæi, Christiani, & Moslemi: ad secundum Philosophi, Daharitæ, Sabaitæ, Idololatræ, Astricolæ, & Brahmanes. Unaquæque autem ex his dividitur in varias sectas. Quod attinet ad secundum genus, non habetur determinatus numerus propositionum, quas tenet. Primum autem genus habet determinatas sententias, quæ colliguntur ex historiis, quæ de illis agunt. Porrò Magi divisi sunt in septuaginta sectas: Judæi in septuaginta & unam: Christiani in septuaginta ac duas: Moslemi in septuaginta ac tres: & ex omnibus sectis una tantùm perducit ad salutem, sicut dixit Propheta noster Mahumetus: Dividetur Gens mea in sectas tres ac septuaginta, quarum una tantùm ducet ad salutem, cæteræ omnes ad perditionem. Interrogatus, quænam hæc esset, respondit: Quam tenent: اهل السنة والجماعة وما انا واصحابي عليه; *Professores Sonnæ, & Concilium: & quam ego, & Socii mei profitemur.*

Primariæ autem sectæ Moslemorum sunt quatuor; القدرية *Kadritæ*: الصفاتية *Saphatitæ*: الخوارج *Charegitæ*, & الشيعة *Sciaitæ*. Unaquæque autem ex his in varias sectas dividitur, & hæ continentur in quatuor fundamentis, (seu principiis.)

Primum est circa الصفات والتوحيد *Attributa, & Unitatem*: & complectitur quæstiones de Attributis æternis (aliis affirmantibus, aliis negantibus) & demonstrationem Attributorum essentiæ, & Attributo-

butorum operationis: & quod convenit Deo necessariò; & quod problematicè dici potest de illo; & quod nullo modo convenit ei: & in his discordes sunt inter se المعتزلة *Motazelitæ*, الاشعرية *Asciaritæ*, الكرامية *Karamitæ*, & المجسمة *Mogiassemitæ*.

Secundum versatur circa القدر والعدل فيه *Prædestinationem, & justitiam Dei in illa; (Nota, nomine* القدر *seu prædestinationis, intelligere Moslemos decretum Dei, quo homo necessitatur ad benè, vel malè operandum)* & complectitur quæstiones de Judicio, & Prædestinatione, & Bono, & Merito, & voluntate boni, & mali: & de prædestinato, & cognito: Et in ea est dissidium inter القدرية *Kadritas*, & الجبرية *Gebaritas*, & النحارية *Nabaritas*, & الاشعرية *Asciaritas*, & الكرامية *Karamitas*.

Tertium circa الوعد والوعيد والاسماء والاحكام: *Promissionem, & Comminationem, & Nomina, & Decreta*. Et complectitur quæstiones de fide, & pœnitentia, & promissis, & minis, & spe, & التكفير والتضليل iis, quæ reddunt hominem infidelem ex fideli: & seductione hominis in errorem facta à Deo: & in ea est dissidium inter *Motazelitas, & Karamitas*, & المرجية *Morgitas*, & الوعيدية *Vaiditas*.

Quartum spectat ad السمع والعقل والرسالة والامامة, *Auditum, Intellectum, Legationem, & Pontificatum*: & complectitur quæstiones de beneficentia, & improbitate, & probo, & optimo, & benignitate, & continentia, & disciplina, & conditionibus Pontificatus; affirmantibus nonnullis, Pontificatum pertinere ad peculiarem familiam; nonnullis verò, ad omnes generatim. In hoc verò controversia est inter *Motazelitas, & Asciaritas, & Karamitas, & Sciaitas, & Charegitas*.

Scito autem, Motazelitas, & Saphatitas contra se invicem ex diametro pugnare: Kadritas autem & Gebaritas eodem modo inter se dissidere: quemadmodum & Sciaitæ contra Charegitas decertant; & Morgitæ Vaiditas oppugnant. Porrò diversitas sententiarum versatur, vel circa radicem, vel circa ramos. Scientia autem est radix, & hæc est de Deo Excelso, & de Unitate, & Attributis ejus: & de Legatis, & signis, & qualitate eorum. Obedientia vero pertinet ad ramos, quæ sita est in observantia Statutorum, quæ sanxit nobis Propheta Mahumetus.

الفرقـــة الاولى المعتزلـــة:

Secta Prima: Motazelitæ.

HI profitentur, se propugnare العدل والتوحيد, *Justitiam, & Unitatem Dei*: & ipsi sunt Kadritæ. Dixit Propheta Mahumetus: Kadritæ sunt Magi hujus gentis (*i. Ethnici.*) Hi tenent, Deum esse æternum: æternitatem verò propriissimè (*formalissimè*) prædicari de essentia ejus. Attributa autem æterna omninò rejiciunt. Nam si attributa participarent Deum in æternitate, cùm hæc sit propriissimum prædicatum ejus, participarent eum in divinitate (*& daretur pluralitas in Deo.*) Conveniunt etiam in asserendo, sermonem Dei esse recenter productum, & creatum in loco determinato, per literas, & vocem, cujus exemplar scriptum sit in codicibus, revelatum ab eo. Consentiunt etiam in neganda visione Dei oculis corporeis in Paradiso: & rejiciunt ab eo omnem similitudinem. Conveniunt item in asserendo, hominem esse potentem ad producendas omnes suas actiones, & mereri ex eo, quod operatur, præmium, vel pœnam in futuro sæculo. Non enim convenit, ut Deo Excelso tribuatur aliquod malum, aut iniquitas, aut infidelitas, aut inobedientia. Nam si ipse esset auctor iniquitatis, profectò esset iniquus. Itaque conveniunt, quòd boni tantùm sit auctor. Conveniunt etiam in hoc, quòd si fidelis moriatur sine pœnitentia, meretur ignem æternum, in quo jugiter permanebit; quamvis pœna ejus levior futura sit pœna infidelium.

Motazelitæ autem dividuntur in alias sectas, nempe in الواصلية *Vaselitas*, asseclas Vaseli Abu-Hodeiphæ; qui negant attributa Dei; nempe, Scientiam, Potentiam, & Voluntatem, & adstruunt Prædestinationem, qua homo prædeterminatur ad necessariò, & non liberè operandum.

Et docent, reum culpæ mortalis, neque esse absolutè fidelem, neque absolutè infidelem.

Secundò in الهذيلية *Hadilitas*, asseclas Hadili Hamdani filii Hadili Alaphi, Doctoris Motazelitæ, qui tenuit sententiam Prædestinationis, sicut Socii ejus: nisi quòd partim fuit Kadrita, & partim Gebarita. Nam sententia ejus fuit circa motus eorum, qui erunt in futuro sæculo, eos fore necessarios, nec liberos potestati hominis, & omnes à Deo producendos: eosdemque motus cessaturos, & mutandos in quietem perpetuam: & in hujusmodi quiete aggregandas voluptates ex habitatoribus Paradisi, & Inferni (*videtur significare tàm habitatores Paradisi, quàm Gehennæ, magnam voluptatem percepturos ex hac quiete.*)

Tertiò in النظامية *Nadhamitas*, asseclas Abrahami filii Jossari, cognomine Nadhami. Qui cùm legisset libros Philosophorum, miscuit doctrinam suam cum doctrina eorum: & fuit sententia ejus, quòd, etiamsi Deus vellet, non posset esse auctor mali, & peccati. At verò Socii ejus senserunt, posse quidem Deum peccati esse auctorem, sed nullo modo unquam futurum.

Quartò in الحابطية والحدثية *Hajetitas, & Hadathitas*, qui asseclæ fuerunt Ahmedi filii Hajeti, & Phadeli filii Hadathi: qui cùm legissent libros Philosophorum, miscuerunt doctrinam suam cum doctrina eorum. Tres autem novas opiniones tenuere: Primam, qua statuerunt sententiam de Christi divinitate: & asseruerunt, eum judicaturum creaturas in futuro sæculo. Secundam, qua asseruerunt μετεμψύχωσιν, nempe transmigrationem animarum in alia corpora, dè corpore in corpus transeundo: & id, quod obvium est quietis, & laboris, ordinatum esse super ultimum ejus. (Arabicè وما يلقى من الراحة والتعب مركب علي ما اعمله: *videtur sensus esse: in ultima transmigratione futuram esse felicitatem, vel infelicitatem animæ à Deo ordinatam*) Hominem verò constitutum esse inter duas res, nempe operationem,

& re-

& retributionem. Tertiam, qua dixerunt, se visuros esse Dominum suum in die Resurrectionis intellectu, non oculis corporeis.

Quintò in البشرية *Basceritas*, asseclas Basceri filii Motameri, qui fuit ex principibus Motazelitarum. Hic excogitavit opinionem de productione actuum humanorum (*Abraham Exkellensis vertit, de omnimoda libertate, & absoluta independentia actuum humanorum*:) & excessit in ea, discedens à sententia Sociorum suorum in nonnullis quæstionibus. Existimavit, Deum posse torquere infantem (*idest mittere illum in Gehennam*) sed si id faciat, fore iniquum. Deum porrò esse tantæ benignitatis, ut, si ea uti vellet, fideles fierent omnes, qui sunt in Mundo, & mererentur fide sua præmium maximum. Sed non est Dei facere hoc cum creaturis suis, neque exigitur ab ejus providentia, ut faciat id, quod est optimum. Si quem pœniteat peccati mortalis, & deinde ad illud revertatur, volunt redire illi id, quod merebatur de pœna prioris peccati, antequam pœnitentiam ageret de illo.

Sextò, in المعمرية *Moammeritas*, asseclas Moammeri filii Ebadì Salamiensis; & hic fuit præcipuus Cadritarum, & largè propagavit sententiam de negatione attributorum, & de prædestinatione, & de mutatione fidelis in infidelem ob aliquod peccatum grave: & de inductione hominis in errorem facta à Deo.

Septimò in المردارية *Mardaritas*, asseclas Isæ filii Sobeihi, qui cognominatus fuit Mardar, & appellabatur Monachus Motazelitarum; vitam quippe à mundanis rebus alienam instituit: & discessit à Sociis suis excogitando sententias valdè absurdas, inter quas una fuit: Homines posse facere librum similem Alcorano in eloquentia, ordine, & facundia. Et ipse etiam ausus est asserere, Alcoranum esse creatum: & infidelem pronunciavit eum, qui se ingereret in Imperium: & infidelitatis damnavit homines universos: itaut dixerit ei quidam Sonnita: Igitur nemo intrabit in Paradisum, cujus amplitudo (*juxta Alcoranum*) est, sicut amplitudo Cœli, & Terræ, nisi tu, & tres illi, qui tecum sentiunt? quo audito, erubuit, & tacuit.

Octavò in الثمامية *Themamitas*, asseclas Themamæ filii Basceri Namirensis; qui fuit unus ex Antesignanis Motazelitarum: & discessit à Sociis suis in his sententiis: Homines peccatores in Gehenna perpetuò manebunt. Operationes liberæ (*seu opera ex libertate provenientia Arabicè* التولدة) non habent auctorem producentem. Infideles, Idololatræ, Sadducæi, Judæi, Christiani, Magi, & Daharitæ (*seu Schismatici*) in die Resurrectionis in pulverem redigendi sunt: & eodem modo infantes infidelium.

Nonò in الهشامية *Hasciamitas*, asseclas Hasciami filii Amrui Karatiensis, qui excessit in asserenda sententia de Prædestinatione plusquam omnes Socii sui, à quibus discessit in quibusdam opinionibus, quarum prima fuit; Deum non unire inter se corda fidelium, sed ipsos hoc facere liberè, & ex propria electione. Secunda: neque allicere fideles ad fidem, neque adornare illam in cordibus eorum, neque obdurare corda eorum, aut aures eorum aggravare, aut oculos excæcare. Tertia: Summum Pontificatum non esse alligatum nisi universitati Gentis, sine determinatione primogeniti familiæ. Quarta: Paradisum, & Gehennam nunc non esse creata. Quinta: Deum non creasse infidelitatem: nam creare infidelitatem, esset infidelitas.

Decimò in الجاحظية *Giachetitas*, asseclas Amrui filii Bahri Giacheti, qui fuit ex præstantissimis Motazelitis, & congessit libros eorum. Discessit à Sociis suis per quasdam opiniones, quarum prima fuit: Damnatos ad Gehennam non moraturos in ea semper, sed transituros in naturam ignis: ignem verò attracturum esse ad seipsum damnatos, absque eo, quòd ullus ingrediatur in eum. Secunda: Quemlibet hominem, ubi cognoverit, Deum esse Dominum suum, & Mahumetum esse Legatum ejus, evadere fidelem, nec ad aliud obligari. Tertia: Alcoranum esse corpus, quod possit transmutari aliquando in hominem, aliquando in bestiam. Tenuit autem sententiam negantem attributa Dei.

Undecimò in الخياطية *Chajatitas*, asseclas Ebn-Alhoseini filii Abù-Amrui Chajatitæ: qui discessit à suis Sociis in quibusdam opinionibus, ex quibus una fuit: Substantiam esse substantiam per privationem: & similiter accidens, & nigredinem, & albedinem esse accidens, & nigredinem, & albedinem per privationem.

Duodecimò in الجبائية *Gebaitas*, & البهشمية *Bahascemitas*. Primi fuerunt asseclæ Mohammedi patris Aly, & filii Abdal-Vahabi Gebajensis: Secundi verò Abdal-Salami Abu-hascemi. Asseruerunt, Deum loqui sermone à se creato pro re nata, & vero sermone, cum vocibus præcisis, & coordinatione litterarum. Negaverunt videri posse Deum sine oculis corporeis in Paradiso. Asseruerunt, hominem producere operationes suas per potentiam superadditam sanitati corporum, & sospitati membrorum: & eum, qui peccatum aliquod mortale perpetraverit, neque fidelem esse, neque infidelem: sed improbum, ac scelestum, (Arabicè فاسق *prævaricatorem*) & si in eo mortuus fuerit, æternam Gehennæ pœnam subiturum. Postremò pronunciaverunt, Deum nihil celare servos suos eorum, quæ ipse novit.

الفرقة الثانية من الفرق الاملية
الجبريـــــــــة:

Secta Secunda ex Sectis Moslemiticis: Gebaritæ.

VOx Arabica الجبر *Algebro*, est negatio actionis veræ in homine, tribuendo illam Deo: sunt autem variæ scholæ Gebaritarum.

Prima appellatur الخالصة *Pura*, quæ nimirùm negat absolutè homini actionem, & potentiam ad illam.

Secunda, المتوسطة *Media*, quæ concedit homini potentiam, sed omninò expertem actus. Porrò, qui tribuit potentiæ creatæ exercitium, & vocat illud meritum, non est Gebarita. Motazelitæ verò vocant eum, qui non tribuit potentiæ creatæ exercitium in inchoatione & productione مستقلا لا جبريا *Estakalam, non Gebaritam*.

Tertia, الجهميــــة *Gehamitæ*, asseclæ Gehamì, filii Sephuani, qui fuit ex Gebaritis Puris: & convenit cum Motazelitis in negatione attributorum æter-

ternorum: quædam verò addidit ex propria sententia. Primò: Non posse prædicari de Creatore attributum, quod prædicatur de creatura: hoc enim ostenderet, similitudinem esse inter creaturam, & Creatorem. Secundò: Dari scientias de novo productas in Deo excelso لا في محل (*idest non in certo, ac determinato loco, & tempore.*) Tertiò: Tot esse scientias de novo productas, quot sunt scibilia. Quartò: Hominem nihil posse, nec prædicari de eo facultatem activam; sed cogi, ac necessariò adigi ad opera sua: & carere potentia, voluntate, & arbitrio: sed Deum producere in eo operationes ejus, sicut producit in reliquis rebus. Quintò: Præmium, & pœnam esse per coactionem, sicut coactè fiunt opera. Sextò: Paradisum, & Gehennam leviora fieri post ingressum animarum in ea: & delectationem Beatorum percipi ex voluptate utriusque: sicut pœna damnatorum percipitur ex eo, quod apprehendunt mali in utroque (*idest in Paradiso, & Gehenna.*) Septimò: Eum, qui habet notitiam fidei in corde suo, & lingua negat eam, non esse infidelem ob negationem suam.

Quarta النجارية *Nagiaritæ*, asseclæ Hoseini filii Mohammedi, cognomento Nagiari: cujus sententiam plerique Motazelitarum sequuntur. Et quamvis ipsi dividantur in sectas, non tamen dissentiunt in effatis fundamentalibus. Sunt autem زعفرانية *Zaaphranitæ*, برغوثية *Barghuthitæ*, & مستدركية *Mostadrakitæ*. Conveniunt verò cum Motazelitis in rejectione attributorum scientiæ, potentiæ, voluntatis, auditus, visus, & vitæ. Cum Saphatitis autem, in productione operum. Et inter eorum asserta est: Deum velle seipsum, sicut novit seipsum: velle item bonum, ac malum, & utile, ac noxium: & eum producere opera hominum, hominem verò per ea mereri. Denegant visionem Dei per oculos corporeos in Paradiso. Deinde asserunt, Deum convertere virtutem, quæ est in corde, ad oculum, ut comprehendat ipsum Deum per cognitionem: & hæc est visio. Barghuthitæ autem dicunt, sermonem Dei, dum legitur, esse accidens: cùm autem scriptum fuerit, esse corpus. Zaaphranitæ verò dicunt, sermonem Dei esse aliud ab eo: omne autem, quod est aliud ab eo, est creatum. Mostadrakitæ item dicunt, sermonem Dei esse aliud ab eo, & creatum, quamvis Mahumetus dixerit, sermonem Dei esse increatum; significans alium sermonem scriptum aliis characteribus ab iis, quos nobis tradidit.

Quinta الضرارية والحفصية *Dararitæ*, *& Haphsitæ*, asseclæ Dharari filii Amrui, & Haphsi filii Alcardi: & in ea secta conveniunt ambo in faciendo Deum otiosum (*Arabicè* في التعطيل: *Alii explicant: in assignandis attributis Dei per negationem privationis, seu defectus*) Nam cùm dicunt, Deum esse scientem, & potentem, intendunt dicere, non esse ignorantem, nec imbecillem. Tribuunt etiam Deo quidditatem, seu formam quandam, quam non novit nisi ipse: & desumpserunt eam ab Abu-Honeipha. Asserunt etiam, hominem habere sextum sensum, quo visurus sit Deum die Resurrectionis. Præterea, Pontificatum competere etiam aliis præter Corasinos: itaut, si simul conveniant Corasinus, & Nabatæus, præferre debeamus Nabatæum, eò quòd hic sit minor numero: & ubi advertetur legi, possumus illum deponere.

الفرقة الثالثة من الفرق الاسلمية الصفاتية:

Tertia Secta ex Sectis Moslemiticis: Saphatitæ.

HI sunt, qui constituunt in Deo attributa æterna, nimirùm scientiam, potentiam, vitam, auditum, visum, voluntatem, sermonem, gloriam, honorificentiam, bonitatem, beneficentiam, excellentiam, magnitudinem: neque distinctionem ullam ponunt inter attributa essentiæ, & attributa operationis. Quamobrem diversimodè inciderunt in sententiam, quæ ponit similitudinem inter Deum, & creaturas. Dividuntur autem in varias sectas, nempè

Primò, in الاشعرية *Asciaritas*, asseclas Aly Abul-Hasani Ebn-Ismaelis Asciaritæ. Hi statuunt in Deo attributa, sed amovent ab eo omnem similitudinem cum creaturis. Dicunt etiam, Deum scire universalia, & particularia, nihilque ab eo usquam abscondi, aut esse illi impossibile sive in cœlo, sive in terra; nullamque inter eum, & res creatas similitudinem intercedere: neque nosse, quomodò ipse sit, nisi ipsum: sermonem verò illius revelatum, esse increatum. Non concedunt homini actum, neque potentiam ad actum: sed volunt omnia provenire ex motibus, & quietibus ejus; ipsum verò esse prædestinatum, & coactum ad operandum. Autumant, fidelium infantes omnes esse in Paradiso. Hæc secta admodùm placuit, donec incidit disceptatio inter eum, & inter Amruum filium Aasi. Nam cùm hic dixisset ei: An Deus rationem exiget ab unoquoque singillatim? Respondit Abu-Musa Asciarita: Ego ita judico. Dixit ei Amruus: An ergo Deus prædeterminaverit me ad aliquid, & deinde puniet me propter illud? Ita, inquit ille. Cui Amruus: Quare? Quia, inquit, nullo modo ille tecum iniquè aget. Quo audito Amruus obmutuit. Ex hujus autem asseclis, quidam affirmant, impotentiam ad faciendum librum similem Alcorano, provenisse ex parte mutationis factæ à Deo in illis, qui à Mahumeto ad hoc provocabantur. Hoc autem evenit præter consuetum: & ex parte narrationum, quæ sunt in eo de rebus arcanis, & occultis.

Secundò, in المشبهة *Mosciabehitas*, idest *Assimilantes*, qui asserunt, dari similitudinem inter Creatorem, & creaturas: & ex his nonnulli inclinant ad sententiam الحلولية *Halulitarum (qui tenent, posse divinam naturam uniri cum humana in eadem persona.)* Dicunt enim, posse creatorem apparere in forma hominis, sicut Gabriel apparuit in forma hominis Arabis. & ostendit sese Mariæ similem illi. Ad hoc verò confirmandum, allegant verba Mahumeti, qui dixit: رأيت ربي احسن صورة: *Vidi Dominum meum in pulcherrima figura*. Et ex Pentateucho id, quod dixit Moyses: Facie ad faciem alloquutus sum Deum, & hæc dixit mihi. Et الغلاة *Gholatæ* sunt ex Sciaitis, qui tenent sententiam ejusdem unionis naturæ divinæ cum humana: & hanc dicunt, modò fieri in parte divinitatis, modò in tota.

Tertiò, in الكرامية *Caramitas*, qui dicuntur etiam

iam الحشوية *Hasciavitæ*, الكلامية *Kalamitæ*, & الجسمية *Mogiassemitæ*. Sunt autem asseclæ Mohammedi Abu-Abdallah Caramitæ, quem inter Saphatitas numeravimus, quia propugnat attributa Dei; nisi quòd in illis devenit ad ponendam corporeitatem in Deo, & similitudinem cum creaturis. Dividuntur autem in duodecim sectas: sed præcipuæ sunt sex: العابدية *Abeditæ*: البونية *Baunitæ*: الدوشية *Dauscitæ*: الاصحافية *Ashaphitæ*: الواحدية *Vaheditæ*; & propiores ipsis sunt الهيضمية *Haidamitæ*. Unaquæque autem ex his habet propriam sententiam: nisi quòd, cùm hæc non habuerit ortum à sapientibus celebratis, sed ab ignaris, & insipientibus, non constituerunt ei singularem, & ab aliis distinctam sententiam. Et nos jam attulimus sententiam auctoris propositionis, & innuimus, quomodò propagata sit schola Abu-Abdallah Caramitæ in opinione, quòd Deus ille, quem colebat, requiesceret super Thronum, quem ex parte superiori volebat esse essentiam, & absolutè tribuebat ei nomen substantiæ, affirmans partim esse essentiam, partim substantiam: & ipsum (*Deum*) contingere Thronum, eique adhærere ex parte superiori. Et concessit in eo translationem, & mutationem, & descensum. Quidam porrò ex his dicunt, illum sedere super quandam partem Throni. Alii id negant, & volunt, eum sedere super totum Thronum. Alii opinantur, eum sedere in convexo, seu declivio Throni. Deinde cùm dissiderent invicem, dixerunt Abeditæ; inter Deum & Thronum tantam esse distantiam, ut si mensuraretur studiosè, cum lapidibus pretiosis (*qui sunt in Throno*) pertingeret ad illum. Haidamitæ verò dixerunt, inter Deum & Thronum tantum esse intervallum, quantum pertingi, vel confici non possit; & ipsum (*nempè Thronum*) esse intermedium Mundo intermediatione perpetua: & negant partem declivem, seu inferiorem illius; & adstruunt superiorem, & intermediam. Et quidam absolutè admittunt in Deo vocem corpoream. Et dicunt his proximi: Deum stare in essentia sua.

Quartò in الغمامية *Ghamamitas* (*idest Nubilarios*) qui censent, Deum descendere quotannis in nubibus tempore Veris, & circumire totam terram: atque inde evenire, ut terra sic revirescat, & reflorescat.

الفرقة الرابعة الخوارج والوعيدية.

Secta quarta: Charegitæ, & Vaiditæ.

Omnis, qui discesserit ab obedientia veri الامام *Emami*, seu Pontificis electi à Concilio, dicitur Charegita (*idest, Egrediens, seu Discedens*). Neque refert, utrum quis desciverit tempore primorum Sociorum Mahumeti à legitimis Pontificibus, an posteà à Pontificibus sequentibus legitimè electis quocumque tempore subsequenti. Vaiditæ autem (*idest Comminatorii*) inter Charegitas censentur. Hi pronunciant: peccantem mortaliter, incurrere in infidelitatem, & perpetuò in Gehenna torquendum.

Præcipuæ autem eorum sectæ sunt sex: الازارقة *Azarecitæ*: النجدات *Nageditæ*: العجاردة *Agiareditæ*: الثعالبة *Thaalebitæ*: الاباضية *Abaditæ*: الصفرية *Copharitæ*: Cæteræ verò sunt veluti harum rami. Omnes autem conveniunt in approbanda secessione adversus Othman, & Aly: & hanc præferunt omni obedientiæ. Damnant etiam infidelitatis omnem reum peccati lethalis, & censent, justum esse & conveniens, discedere ab obedientia Pontificis, quando adversatur legi. Inter hos recensentur

المحكمية الاولى *Mohakemitæ Priores*: qui desciverunt ab Aly cum duodecim millibus virorum, qui addicti erant jejunio, & orationi: & ipsi censuerunt eligi posse Pontificem extra gentem Corasinam: itaut quemcumque ipsi elegissent suis sententiis, dummodò esset ab injustitia remotus, pro Pontifice haberetur. Si quis verò ab ejus obedientia descivisset; contra hunc bellum moveri oportere. Quòd si immutaret leges, & deviaret à justo; deponendum omninò esse, & occidendum. Porrò hi fuerunt acerrimi mortalium in asserenda inter homines æqualitate, & concedebant, posse omninò nullum esse in mundo Pontificem. Quòd si necessitas illum exigeret, censebant eligi posse sive servum, sive liberum; sive Corasinum, sive Nabatæum.

Porrò Azarecitæ sunt asseclæ Abu-Rascidi Naphæi filii Alazraci, & habent octo hæreses. Prima est, quòd infidelitatis damnant Aly, & utuntur pro hoc auctoritate, & verbis ipsius Alcorani, &c. Rectè verò fecisse censent Abdal-Rahman filium Molgem, cùm occidit Aly: & dicunt, Deum id approbasse in Alcorano. Et infidelitatis damnant Othman filium Ophan, & Thalham, & Zobeirum, & Aisam (*uxorem dilectam Mahumeti, quæ in aciem prodiit, & pugnavit contra Aly, & victa est*), & Abdallah filium Abbasi, & cæteros Moslemos cum eis: & publicè docent, eos ad Gehennam in æternum damnatos fuisse. Secunda: Infidelitatis damnant residentes domi, dum vocantur ad pugnam: & primi docuerunt, ab hujusmodi hominibus esse recedendum, damnantes infidelitatis omnes, qui non emigrant domo, dum eundum est ad bellum. Tertia: Permittunt occidere infantes, & uxores Schismaticorum. Quarta: Negant lapidandum esse adulterum, cùm id non inveniatur in Alcorano: & irritant pœnam convicii virorum, (*nempè sodomitici sceleris reorum, quibus, juxta Alcoranum, convicium est irrogandum*) non tamen convicii mulierum. Quinta: Censent infantes infidelium esse in Gehenna cum patribus suis. Sexta: Pronunciant, pietatem neque in verbo, neque in facto esse necessariam. Septima: Existimant, posse Deum mittere Prophetam, quem sciat posteà evasurum infidelem, vel qui infidelis fuerit anteà, & peccata tàm gravia, quàm levia, sunt apud eos infidelitas. Octava: Asserunt, reum peccati gravis, esse infidelem, & perpetuò in Gehenna puniendum.

Nageditæ (qui etiam dicuntur العدرية *Adritæ*) sunt asseclæ Nagedæ filii Ameri Hanaphæi; qui etiam Asemus dictus fuit. Horum hæ sunt opiniones. Qui in aspectu semel deliquerit, vel unicum mendacium protulerit, etiamsi ad hæc coactus fuerit, censendus est idololatra. Qui verò adulterium, vel furtum perpetraverit, vel vinum biberit, etiamsi sponte, neque coactus, hæc fecerit; non est censendus idololatra. Neque putant, necessarium esse Pontificem ullum: sed satis esse, ut homines inter sese res deci-

dant ex æquo & bono. Dividuntur autem hi in alias sectas, nimirùm in

البيهشية *Baihascitas*, asseclas Abu-Baihasci Alhaidami filii Giaberi: qui censuit, immunem esse à culpa illum, qui fecit rem illicitam, nesciens, utrum esset illicita, an licita; quæ est sententia الواقفية *Vaphekitarum*. Hic verò eos oppugnat, asserens fidem exigere, ut quilibet dignoscat verum à falso: & fidem esse scientiam in corde, nec requirere verba aut opera. Refertur prætereà dixisse: Fidem esse confessionem, & scientiam, neque unam harum rerum posse esse sine altera.

العوفية *Auphitas*: quorum duplex est sententia. Alii enim dicunt: Quisquis fugiens regreditur à bello, ad quod profectus fuerat, evitandus est tamquam hostis. Alii verò dicunt: Nequaquam: imò tamquam amicus recipiendus est; nihil enim sibi illicitum perpetravit. Utraque autem pars convenit in hoc, quod ubi Pontifex infidelis fuerit, infidelis etiam erit populus tàm præsens, quàm absens. Porrò ebrietas apud eos est infidelitas. Non fatentur, esse infidelitatem id, cum quo non est conjunctum aliud peccatum grave, cujusmodi est, omittere orationem, jejunium, & similia.

اهل التفسير *Ahlol-taphsiri*, (*idest Professores interpretationis, seu Interpretistas*): qui censent, eum, qui ex Moslemis emittit professionem fidei, illis verbis: Non est Deus nisi Deus: Mahumetus legatus Dei: debere scire interpretationem ejus, & qualia sint ea, quæ continet.

اصحاب السوال *Ashabol-sուali*, (*idest Professores interrogationis, seu Interrogationistas*:) qui asserunt, hominem esse Moslemum, seu fidelem, si confiteatur unum Deum, & Mahumetum Legatum ejus, & credat summariè, sive implicitè, quæ Deus revelavit. Quòd si nescierit ea, quæ Deus præscripsit, interrogetur de illis; neque vis, aut noxa ulla ei inferatur ob ignorantiam eorum, donec instruatur, & deinde interrogetur. Quòd si rem vetitam admiserit, cujus prohibitionem ignorabat, attamen infidelitatis damnetur.

المحللة *Mohallelitas*, (*idest Licitistas*:) qui dicunt: Nihil prohibemus, nisi quod prohibuit Deus in Alcorano circa comestibilia.

المفوضية *Mophauveditas*, (*idest Arbitrarios*:) qui asserunt, Deum reliquisse arbitrio hominum opera eorum, neque illum habere voluntatem in operibus eorum. Prætereà, ebrietatem, quæ provenit ex potu rei licitæ, non esse puniendam in ebrio ob id, quod fecerit, aut dixerit tempore ebrietatis.

الصالحية *Salebitas*, Discipulos Salehi filii Masrahi.

(*De his nihil occurrit nota dignum.*)

Porrò Agiareditæ sunt asseclæ Abdal-Charimi filii Agiaredi, qui convenit cum Nagieditis in ipsorum opinionibus. Fertur singulares tenuisse sententias: nempè: necessarium esse separare se ab infante, donec vocetur ad fidem, in qua debet instrui cùm pervenerit ad ætatem adultam: Infantes autem Idololatrarum esse in Gehenna cum patribus suis. Neque censuit, opes in bello captas posse distribui in prædam, nisi occiso domino earum. Existimant autem Agiareditæ, profectionem ad bellum esse opus supererogationis, non autem præceptum. Condemnant infidelitatis omnia peccata gravia. Rejiciunt Suram Joseph ex Alcorano, arbitrantes, eam esse meram historiam, quales sunt aliæ. Hi quoque dividuntur in varias sectas, quales sunt

الصلتية *Salatitæ*, asseclæ Othmanis filii Salati: qui asserunt, nullum recipiendum in socium vel amicum, nisi postquam professionem in religione Mahumetana emiserit: ideò arcendos esse infantes à societate, donec adulti Moslemi fiant. Et quidem infantibus tàm fidelium, quàm infidelium nullam competere aliorum amicitiam, vel inimicitiam, donec ad ætatem adultam pervenerint.

الميمونية *Maimunitæ*, asseclæ Maimunis Agiareditæ, à quibus tamen discessit in statuenda prædestinatione tàm circa bonum, quàm circa malum hominis; & prætereà in asserendo, hominem esse primum auctorem & productorem suarum operationum: & in adstruenda potentia operativa ante actum. Docuit etiam, Deum velle bonum, non autem malum; neque eum habere voluntatem in peccatis hominum. Prætereà concedit, conjugium cum filiabus filiarum, fratrum ac sororum (*Eckellensis vertit: matrimonia contrahere cum filiabus filiarum, & filiorum, fratrum, ac sororum*): neque prohibet conjugium filiorum, & filiarum earumdem. Negant etiam, Suram Joseph esse legitimam scripturam Alcorani. Concedunt, occidi posse Principem tyrannum, & eos etiam, qui consentiunt tyrannidi ejus. Ajunt, infidelium infantes esse in Paradiso unà cum fidelibus.

الحمزية *Hamzitæ*, Discipuli Hamzæ filii Adraci: conveniunt cum Maimunitis in sententia prædestinationis, cæterisque opinionibus: solùm dissentiunt in hoc, quòd volunt, infantes infidelium, & eos, qui contrarii sunt suæ sectæ, omnes in Tartarum esse detrudendos. Prætereà concessit Hamza, dari posse duos Pontifices simul eodem tempore, quamdiù non sint hostes superati, neque concio congregata.

الاطرافية *Atraphitæ*. Hi tenent sententiam Hamzæ circa prædestinationem: in eo solùm differunt, quòd excusant à culpa eos, qui ob ignorantiam omittunt aliquid à lege præscriptum.

الخلفية *Chalphitæ*, discipuli Chalphi, qui fuit unus ex Charegitis Caramaniæ. Hi referunt totam prædestinationem, tàm quoad bonum, quàm quoad malum, ad Deum: & in hoc procedunt juxta sententiam Sonnæ: nisi quòd ipsi dicunt: Si Deus puniret homines propter opera, ad quæ ipse eos prædestinavit, esset iniquus. Dicunt etiam, infantes infidelium damnari ad Gehennam.

الحازمية *Hazemitæ*, asseclæ Hazemi. Hi asserunt, Deum producere opera hominum: neque esse in potestate illius facere, nisi id, quod vult; neque cessare unquam ab amore amicorum; & ab odio inimicorum suorum.

الشعيبية

الشعيبية *Scioaibitæ*, Diſcipuli Scioaibi filii Mohammedi, qui ſenſit cùm Maimune & Agiareditis: ſed diſceſſit ab eis, quando propalavit opinionem de Prædeſtinatione. Porrò Scioaibitæ volunt, Deum creare opera hominum, & homines acquirere illa, ac liberari voluntate, & potentia; & ideò rationem reddituros eſſe de eis, ſive bona ſint, ſive mala; & præmium pro eis, aut pœnam recepturos.

Thalabitæ autem ſunt aſſeclæ cujuſdam Thalabæ, qui conſenſit utraque manu cum Abdalcarimo filio Agiaredi: ſed tandem diſſenſerunt in opinione circa infantes. Dicebat enim Thalaba: Ego amicus ſum eorum, ſive parvi ſint, ſive magni, donec dignoſcatur in eis, utrum amplectantur veritatem, ac juſtitiam; an verò complaceant ſibi in iniquitate. Separati ſunt igitur Agiareditæ à Thalaba: qui etiam fertur dixiſſe: Non eſt eis, quòd circa infantes ſtatuant aliquid de amicitia, vel inimicitia, donec adoleſcant, & proponatur illis fides: quam ſi ſuſceperint, amicos habeto: ſi renuerint, infideles cenſeto. Recenſentur verò Thalabitarum aliæ ſectæ, nimirùm

الاخنسية *Achnaſitæ*, diſcipuli Achnaſi filii Caiſi. Hi concedunt, conjugium Moslemorum cum infidelibus gentis ſuæ, & cum reis gravium peccatorum. In cæteris opinionibus innituntur principiis Charegitarum.

المعبدية *Moabeditæ*, aſſeclæ Moabedi. Hi adverſantur Achnaſo in eo, quod erroneè ſtatuit circa conjugium Moslemorum cum idololatris gentis ſuæ. Et concedunt, ut pro pluribus ſagittis, quibus extrahendis utebantur ad ſortiendas eleemoſynas, vel dotes fœminarum, ſatis eſſet extrahere ſagittam unam, ſi inſtaret metus ab hoſtibus.

الرشيدية *Raſciditæ*, aſſeclæ Raſcidi Tuſini: vocantur etiam العشرية *Aſciaritæ*, (*ideſt Decimani*). *Nihil circa hos notabile occurrit.*

الشيبانية *Sciaibanitæ*, aſſeclæ ſunt Sciaibani filii Moslemæ Charegitæ. Fertur autem, Ziadum filium Abdal-rahmanis Sciaibanitam dixiſſe: Deus non ſcivit, donec creavit ſibi ipſi ſcientiam. Res verò cognoſcuntur ab eo, quando jam productæ ſunt, & exiſtunt.

المكرمية *Mocarremitæ*, aſſeclæ ſunt Mocarremi filii cujuſdam viri Agelitæ, qui fuit è ſchola Thalabitarum: ſeparavitque ſe ab eis, docens: eum, qui orationem omittit, eſſe infidelem; non quatenùs orationem omittit, ſed ob ignorantiam, quam oſtendit ſe habere de Deo: & negat hoc de omni alio peccato lethali: neque aliud diſcrimen hujus rei aſſignat, niſi quia ignoranter putat, Deum in cæteris ſuis peccatis neſcire id, quod ipſe occultè, vel manifeſtè agit. Porrò Deum amicos, vel inimicos habere homines juxta illum ſtatum, in quo moriuntur, & pergunt ad eum, non autem juxta opera, quæ faciunt nunc: hæc enim non ſunt conſtituta, ſeu prædeterminata extremo fini hominis: ſed ſi perſeveraverit in eo, quod profitetur, habebitur pro fideli: alioqui non æſtimabitur talis.

المعلومية *Maalumitæ*, & المجهولية *Maghulitæ*, (*quaſi dicas, Scientifici, & Ignoratici*) innituntur principiis Hazemitarum: niſi quòd Maalumitæ dicunt: Qui non novit Deum ſecundum omnia nomina, & attributa ejus, cenſebitur Deum ignorare, donec evadat ſciens omnia hæc: & tunc erit fidelis. Adſtruunt etiam potentiam eſſe ſimul cum actu, & actum dicunt eſſe creatum. Propterea Hazemitæ ſeparaverunt ſe ab illis. Maghulitæ autem dicunt: Qui novit partem nominum, & attributorum Dei, & partem ignorat, attamen novit Deum. Dicunt etiam, opera hominum produci, ſeu creari à Deo.

Abaditæ autem diſcipuli fuerunt Abdallah filii Abadi, qui deſcivit in diebus Meruani filii Mohammedi. Hi putant, regionem Moslemorum ſibi adverſantium, eſſe regionem colentium unum Deum: excepta habitatione Regis tyranni, quæ eſt habitatio iniquitatis. Tenent, reos gravium peccatorum, cultores quidem eſſe unius Dei, non tamen eſſe fideles: & opera hominum produci penitùs & totaliter à Deo, acquiri tamen ab hominibus non metaphoricè, ſed verè, & propriè. Nam vocant ſuum Pontificem, امير المومنين *Emir-almumenina* (*ideſt Imperatorem fidelium: vulgò Miramolino*). Quiſquis perpetrat grave peccatum, infidelis eſt, infidelitate non religionis, ſed ingratitudinis erga beneficia Dei. Admittunt ſententiam de infantibus infidelium: ſed diſceptant circa peccatum eorum, utrum idololatria vocanda ſit, nec ne. Abaditæ dividuntur in ſectas alias, nempè

الحفصية *Haphſitas*, aſſeclas Haphſi filii Mochdadi, qui diſceſſit ab illis, aſſerendo, cultum plurium Deorum, & fidem, eſſe unum habitum, nempè cognitionem Dei. Qui cognoverit Deum, & negaverit alia, quæ ſunt præter eum; puta, Mahumetum, Alcoranum, Reſurrectionem, Paradiſum, Gehennam, &c. aut lethale peccatum perpetrarit: eſt infidelis in Deum, ſed immunis ab idololatria.

اليزيدية *Jeziditas*, diſcipulos Jezidi filii Aniſæ, qui tenuit ſententias priorum Mohakemitarum. Credidit autem, Deum miſſurum eſſe Legatum ex Barbaris, & traditurum eidem librum, quem jam ſcriptum tenet in cœlo: & deſcendere faciet eum ſuper illum, totum ſimul. Docuit, omne peccatum, ſive grave, ſive leve, eſſe polythejam.

الحرثية *Harethitas*, aſſeclas Harethi Abaditæ: *de his nihil occurrit peculiare*).

Denique Sapharitæ, qui dicuntur etiam Ziaditæ, fuerunt diſcipuli Ziadi filii Aſphari, & adverſarii Azarecitarum, & Nageditarum, & Abaderitarum in quibuſdam ſententiis. Dicebant, eum, qui facit opera mala, quibus eſt ſtatuta pœna à lege, non eſſe idololatram, nec infidelem. Qui autem facit alia peccata, v. g. omittendo orationem, vel eleemoſynam ſtatutam, hunc dicebant eſſe infidelem. Præterea addebant: Nos ſumus fideles apud noſmetipſos, ſeu in noſtra opinione: ſed neſcimus, an ſimus extra fidem coram Deo. Aſſerebant etiam idololatriam eſſe duplicem: alteram, qua præſtatur obedientia Satanæ; alteram, qua adorantur Idola. Infidelitatem quoque eſſe duplicem: ingratitudinem ſcilicet erga divina beneficia; & abnegationem ſupremi Dominii Dei.

الفرقة الخامسة الاملية المرجـــة.

Secta quinta Moslemorum: Morgitæ.

Morgitæ sunt genus hominum, qui tractant de fide, & operibus per eam præstandis. In quibusdam tamen conveniunt cum Charegitis, quæ spectant ad summum Pontificatum. Porrò Morgitæ dicunt, non nocere cum fide prævaricationem, seu inobedientiam; sicut non prodest cum infidelitate obedientia: & supplicium infidelis differri usque ad diem Resurrectionis. Quadrifariam autem dividuntur, nempè in الخالصة *Puros*: القدرية *Kadritas*: الجبرية *Gebaritas*, & الخوارج *Charegitas*.

Porrò Morgitæ Puri subdividuntur in اليونسية *Jonasitas*, qui fuere discipuli Jonæ Namirensis. Hic docuit, fidem esse cognitionem Dei, & humilem subjectionem eidem, & fugam inquirendi de eo plusquam opus sit, & amare eum ex corde. Cætera autem opera obedientialia, quæ sunt citra cognitionem Dei, non pertinent ad fidem: neque ea omittere, nocet veritati fidei, neque propterea aliquis à Deo punietur.

العبيدية *Obeiditas*, asseclas Obeidi Almoctabi, qui dixit: Omnia peccata, præter polythejam, (*seu plurium Deorum cultum*) sine dubio dimittentur: & si quis moriatur in fide unitatis Dei, nihil penitùs nocebit ei ullum peccatum. Dicebant autem Obeiditæ: Scientia Dei non addit quidquam supra eum: & sermo ejus non addit quidquam supra eum; & Deus habet formam hominis.

الغسانيـــــة *Assanitas*, discipulos Assani Cuphensis, qui censuit, fidem esse cognitionem Dei, & Legati ejus; & confessionem eorum, quæ tradita sunt ei à Deo, summatim, & implicitè, non autem explicitè, & enucleatè. Fidem autem nec augeri posse, nec minui. Si quis dixerit: Scio Deum prohibuisse esum carnis porcinæ: sed nescio, utrum porcus, quem prohibuit Deus, sit hæc ovis, an aliud animal: erit fidelis. Et si dixerit: Scio Deum præcepisse peregrinationem ad Templum Meccanum, sed nescio, an hoc templum sit in India: erit fidelis.

Porrò Morgitæ Cadritæ, sunt asseclæ Salehi filii Amrui Salehitæ, & Mohammedi Sciobeidi, & Abu-Sciamari, & Ghailani: & hi omnes conciliant doctrinam Cadriticam, & Morgiticam. Sed discedunt à Morgitis Puris in quibusdam. Dicunt enim primò: Si quis dixerit: Tertius trium (*idest Trinitatem Christianorum tenuerit*); non est infidelis, quamvis hæc loquutio non usurpetur publicè nisi ab infideli. Secundò: Fides est cognitio Dei, & humilis subjectio illi. Tertiò: Negare Mahumetum, stat cum recta fide. Quartò: Oratio non pertinet ad cultum Dei. Quintò: Sola fides pertinet ad cultum Dei, & est simplex habitus, nec recipit magis & minus. Porrò Abu-Sciamar Cadrita censuit, confessionem eorum, quæ Deus revelavit Prophetis, & Legatis, non ingredi in fundamentum fidei: nullum habitum particularem ex habitibus fidei vocandum esse fidem, aut partem fidei, sed omnes simul sumptos esse fidem: Prædestinationem pendere ab homine, nec aliquid de ea referri in Deum. At verò Gailanus, filius Maruani Cadritæ, censuit, fidem esse cognitionem Dei, & humilem subjectionem illi, & dilectionem ejus ex corde, & confessionem eorum, quæ revelata sunt Legato (*Mahumeto*). Cognitio autem hæc in radice duplex est: Creativa, qua quis cognoscit, Mundo fuisse factorem, & animæ suæ creatorem: & hæc cognitio non vocatur fides, sed cognitio altera, quæ est acquisita.

At verò Morgitæ Gebaritæ, qui etiam dicuntur الثوبانيـــة *Thaubanitæ*, eò quòd asseclæ sint Abu-Thaubanis Morgitæ, censuerunt, fidem esse cognitionem, & confessionem Dei, & Legatorum ejus, & omnium eorum, quæ ab intellectu cognoscuntur esse facienda: quæ verò cognoscuntur esse omittenda, non pertinere ad fidem: retributio enim pro operibus, tota pertinet ad fidem. Dixit verò in suis effatis Mohammedus filius Sciobeibi, & Abu-Sciamar, & Gailan filius Meruanis Damasceni, & Jonas filius Amranis, & Alphadlus Racascius, & Alattabius, & Salehus filius Amrui, ex una concordique sententia: quòd si Deus ignoscat uni peccatori in extremo Judicio, ignoscet etiam omnibus peccatoribus fidelibus ejusdem conditionis. Convenerunt etiam, quòd fidelis punietur in die Judicii super pontem Sorat, positum supra medium Gehennæ, & pertinget ad eum ustulatio ignis illius, & per hoc torquebitur juxta modum culpæ suæ.

Denique Morgitæ, & Charegitæ, qui etiam dicuntur التومنية *Taumanitæ*, eò quòd asseclæ sint Taumanis Abu-Moadi, dicunt, fidem esse immunitatem ab infidelitate, & constare pluribus habitibus, sine quibus omnibus, vel aliquo eorum, erit quis infidelis: nullus tamen eorum singillatim dicitur fides, aut pars fidei. Nullum peccatum, sive grave fuerit, sive leve, constituit hominem prævaricatorem. Prædicti habitus sunt, cognitio, credulitas firma, sinceritas, charitas, & confessio illius, quod tradidit Legatus (*Mahumetus*). Porrò, adorare solem, & lunam, & simulacra, & alias res, non est per se infidelitas, sed signum infidelitatis.

الفرقة السادسة من الفرق الاملية الشيعية.

Secta sexta Moslemorum, quæ est Sciaitarum.

Hi sunt الرافضة, (*idest Schismatici*,) qui sequuti sunt partes Aly, peculiares prærogativas illi tribuendo: asserentes debitum fuisse illi summum Pontificatum ex auctoritate, & ex testamento: & Pontificatum egredi non posse ex familia ejus; alioquin fore tyrannicum, sive ab aliis usurparetur, sive ipse illum aliis relinqueret. Constanter pronunciant, Pontifices necessariò immunes esse ab omni peccato tàm gravi, quàm levi. Tenent etiam sententiam de separatione, vel communicatione, dicto, vel facto cum infantibus infidelium, & aliis; exceptis iis, qui domi remanent, recusantes ire ad bellum: sed in hoc adversantur illis quidam Zeiditæ.

Præcipuè horum subsectæ quinque sunt: الكيسانية *Caisanitæ*: الزيديـــة *Zaiditæ*: الاماميـــة *Emamitæ*: الاسماعيلية *Ismaelitæ*: الغلاة *Golatæ*. Reliquæ sunt harum rami. Quidam verò ex his inclinant ad principia Sonnitarum: alii ad sententias Motazelitarum: alii Assimilantium.

Porrò

Porrò Caisanitæ, discipuli Caisani, qui fuit libertus Aly felicis memoriæ, & juxta quosdam, discipulus Mohammedi filii Hanaphiæ: profitentur de eodem Aly quædam, quæ excedunt conditionem illius: quòd scilicet comprehenderit omnes scientias: quòd didicerit à Sendis populis Indiæ arcana quædam, in quorum summa continebatur scientia interpretandi occulta, ac recondita; & Cosmographiam, & Animasticam. Et inter eorum sententias est; Religionem esse obedientiam hominis: (*idest, obedire iis, quæ dicunt Emani, seu Pontifices*) itaut quidam eorum eò devenerint, ut reliquerint judicia legis post assecurationem obedientiæ hominis. Quidam ausi sunt infirmare fidem de Resurrectione. Quidam tenuerunt sententiam de transmigratione animarum: de unione naturæ divinæ cum humana: & de regressu hominis in hunc mundum post mortem. Hi autem in alias sectas dividuntur, quæ sunt

Prima: المختارية *Mochtaritæ*, asseclæ Mochtari Abu-Obeidi, qui fuit primò Charegita, deinde Sciaita, & Caisanita: & asseruit Pontificatum Mohammedo filio Hanaphiæ post Aly, & occisus est post Hasanum, & Hoseinum. Invitabat autem homines ad eum, (*nempè ad Mohammedum filium Hanaphiæ*) jactans se esse ex præconibus, & sectatoribus ejus, & ostentabat scientias fucatas, ac vanas. Cùm autem Mohammedus filius Hanaphiæ illi in hoc consensisset, separavit se deinde ab eo. Inter ejus (*nempè Mochtari*) sententias hæ sunt. Potest in Deum cadere mutatio sententiæ, dum apparet ei aliquid aliter, quàm antè cognoverat, & videt aliquid esse rectius eo, quod ante voluerat. Arrogabat autem sibi scientiam successuum futurorum, sive per revelationem, sive per epistolam acceptam à Pontifice. Cùm autem sociis suis aliquid eventurum prædixisset; si res evenisset, dabat eam pro argumento veritatis prædicationis suæ. Sin minus: dicebat, aliter Deo de novo visum esse. Inter ea, quibus vano stupore alios percellebat, erat, quòd diceret, se habere sedem antiquam, quam variegatis stragulis exornaverat, & asserebat esse ex reliquiis Aly Imperatoris fidelium, & habendam esse à suis loco Arcæ filiorum Israel. Cùm autem adversarios suos bello aggrederetur, adducebat eam in aciem, ac dicebat: Pugnate, nam victoriam, ac triumphum referetis; & in hac sede erit vobis securitas, & spes: Angeli verò descendent super vos, ad vos corroborandos. Refertur historia de columbis albis, quæ apparuerunt in aere. Prædixerat enim illis, Angelos descensuros ad eos in figura columbarum albarum. Veneruntque columbæ albæ sicut prædixerat: & dixit: En Angeli. Alsajedus Namirensis credebat, illum non esse mortuum: & interim commorari in monte Radua, inter leonem, & pardum custodientes eum: emanare apud eum duos fontes copiosos, mellis, & aquæ: ipsum rediturum, postquam latuisset, & repleturum terram justitia, sicut repleta fuerat iniquitate. Et percrebuit hoc in populo, itaut haberet illud pro articulo fidei, & uno ex præcipuis dogmatibus Sciaitarum. Meminit Asphahanius hujus facti, dicens: Venit quidam ad Alsajedum Namiræum, dixitque ei: Audivi te tenere regressum post mortem. At ille: Vera, inquit, audisti. Hæc est mea sententia, & fides. Visne mihi dare unum denarium pro centum denariis, quos reddam tibi, quando post mortem regrediar? Cui respondit homo: Utique dabo, imò etiam aliquid plus hoc, si inveneris, qui sit mihi vades, te regressurum esse hominem. At Alsajedus: Et quem vis me redire? Respondit ille: Metuo, ne redeas canis, aut porcus, & absumas facultates meas in meam perniciem. Quo audito, tacuit Alsajedus. Post mortem autem Mohammedi filii Hanaphiæ, divisi sunt Caisanitæ in varias sectas.

[Hic Lectorem admoneo, has Sciaitarum Sectas ferè versari circa الامامة, nempè summam supremi Antistitis dignitatem, seu Pontificatum successorum Mahumeti, quos vocant الايمة *Emamos*, idest Antistites: الخلفا *Caliphas*, & *Successores*: امرا المومنين *Amra-Elmumenina*, idest Imperatores Fidelium. Prima circa hoc lis est inter Sonnitas, & Sciaitas (Orthodoxos scilicet, & Schismaticos). Nam Sciaitæ excludunt è numero Pontificum tres primos Mahumeti successores, quos Sonnitæ pro veris, ac legitimis recipiunt, tamquam intrusos ac spurios: nempè Abubakrum, Omarem, & Othmanem: & obstinatè contendunt, Aly, qui quarto loco creatus fuit, primum Mahumeti successorem fuisse; quippe Mahumetus ipse dum viveret, & in ipsa morte, illi summam rerum post excessum suum destinaverat. Aliæ circa Pontificatum lites sunt inter ipsos Sciaitas, ut in sequentibus videbis.]

Secunda Caisanitarum secta est الهاشمية *Hascemitarum*, qui sunt asseclæ Hanaphiæ Abu-Hascemi filii Mohammedi, post cujus mortem in quinque factiones se diviserunt: (*harum quælibet ab alia dissentit in assignanda successione ad Pontificatum*). Quinta asserit illum Abdallaho filio Mauviæ: & hujus sententiæ fuere: Animas emigrare à persona in personam: & præmium, & pœnam cadere in has personas, sive sint homines, sive animalia bruta. Eodem modo emigrasse etiam animam Dei in varias personas, donec pervenit ad se (*nempe Habdallahum*), & in se resedit divinitas, & prophetia; propterea se nosse res arcanas. Coluit igitur eum schola ejus ex Sciaitis, qui negaverunt resurrectionem, asserentes, transmigrationem animarum fieri in hoc mundo: & præmium, & pœnam rependi in his personis. Ab hoc orti sunt الحرمية *Haramitæ*, & المزدكية *Mozdacitæ* in Mesopotamia. Et periit Abdallah in Charasana; divisique sunt asseclæ ejus in varias sententias. Quidam dicebant, eum adhuc vivere, & rediturum. Quidam, mortuum esse, & animam ejus transmigrasse in Isaac filium Zaidi filii Harethi, à quo orti sunt الحارثية *Harethitæ*, qui faciunt indifferentem & arbitrarium usum rerum prohibitarum, & vivunt in hoc mundo vitam ab omni molestia remotam: (*agnosce Epicureos*).

Tertia البيانية *Bajanitæ*, asseclæ Bajani filii Simeonis Nahadiensis, qui tenuerunt, Pontificatum transisse ad eum, & ipse fuit ex Golatis, qui asserebant Aly filio Abu-Talebi divinitatem: dicebant enim, resedisse in eo particulam divinitatis, & unitam esse cum eo in corpore ejus: & per hanc scivisse res arcanas, victorias obtinuisse de infidelibus, & aliquando apparuisse in umbraculo nubium, & vocem ejus fuisse tonitru, scuticam verò fulgetrum. Deinde asserebat Bajanus, translatam fuisse ad se particulam illam divinitatis per modum transmigrationis; & per hoc meruisse supremi Antistitis gradum. Hanc porrò particulam

culam esse illam, per quam meruit Adam ab Angelis adorari.

Quarta الرزامية *Razamitæ*, discipuli Razami filii incerti patris. Hi detulerunt Pontificatum ad quemdam Abu-Moslemum, & asseruerunt, animam Dei descendisse, & quievisse in eo.

Porrò Zaiditæ, secunda Sciaitarum classis, sectati sunt Zaidum filium Aly nepotis Aly generi Mahumeti. Hi statuerunt, Pontificatum non posse consistere nisi in filiis Phatemæ filiæ Mahumeti, & uxoris ejusdem Aly. Quidam eorum concesserunt, fieri posse electionem duorum Pontificum in duabus regionibus, dummodo essent Phatemitæ, docti, temperati, strenui, ac liberales. Zaiditarum autem variæ sunt Sectæ.

Prima الجارودية *Giarudita*, asseclæ Abul-Giarudi: qui etiam dissenserunt inter se in instituendo, & transferendo Pontificatu. Quidam detulerunt illum Mohammedo filio Abdallah, qui fuit tertius ab Aly. Sed hi quoque discordes fuere inter se. Quidam enim, postquam occisus fuerat, dicebant, illum nunquam occisum fuisse, sed adhuc vivere, & rediturum esse, & impleturum terram justitia: quidam verò fatebantur, illum mortuum fuisse: quidam denique ex Giaruditis putaverunt, scientiam nepotum Aly fuisse sicut scientiam Prophetæ Mahumeti, itaut fuerit illis infusa, & producta à Deo absque opera magistri, neque posset ab illis auferri.

Secunda السليمانية *Solimanitæ* asseclæ Solimani filii Gioreiri, cujus sententia fuit: Pontificatum esse electivum inter homines generatim, & convenire ut electio fiat à duobus præstantissimis Moslemorum, & eligatur optimus inter multos bonos. Damnabat Pontifices Raphedarum, quòd dixissent, Deum mutabilem esse in suis sententiis: & quòd admitterent loquutionem tropicam, seu figuratam (*idest æquivocationem, seu restrictionem mentalem in loquendo*). Sequuti sunt autem eum in hoc quidam Motazelitæ, qui præterea dixerunt, Pontificatum esse quidem utilem ad conservationem Religionis, sed non esse necessarium ad cognitionem Dei: & posse conferri dignis, etiamsi aliquis esset dignior.

Tertia الصالحية *Salehitæ*, qui & الأبترية *Abtaritæ*, discipuli Salehi filii Haii, & Cathiri Nubiensis cognomine Abtaris. Hi concedunt, Pontificatum posse conferri digno, postposito digniori, si hic sponte cedat juri suo. Requirunt etiam, ut qui eligendus sit Pontifex, sit strenuus, bellator, doctus, temperatus, fortis, ac liberalis. Aliqui verò addunt conditionem, ut sit decorus aspectu.

Porrò Emamitæ, seu Pontificii, tertia Sciaitarum species, attribuunt Pontificatum τῷ Aly post Mahumetum jure manifesto, & designatione certa facta à Mahumeto. Dividuntur autem Emamitæ in alias sectas: quæ sunt

Primò, الباقرية الواقفية والجعفرية *Bakeritæ*, *Vaphekitæ*, & *Giaapheritæ*, asseclæ Mohammedi Abu-Giaapheri filii Aly cognomine Albakeri, & filii ejus Giaapheri cognomine Alsadeki. Hi tàm Albakaro, quàm Giaaphero tribuunt Pontificatum. Quidam tamen tribuunt tantùm Albakaro, asserentes, eum esse rediturum ad vitam, eò quòd fuerit vir amplissimæ intelligentiæ, & copiosissimæ scientiæ.

Secundò, الناووسية *Navausitæ*, ita dicti à nomine Auctoris, vel loci. Hi affirmant, Alsadekum, seu Giaapherum suprà commemoratum, non esse mortuum, sed adhuc vivere, & manifestaturum sese, & fore directorem: Aly verò mortuum esse, sed resurrecturum ante diem generalis resurrectionis: & repleturum esse terram justitia, sicut plena fuerat iniquitate.

Tertiò, الأفطحية *Aphtahitæ*, asseclæ Aphtahi filii Alsadeki. Hi affirmant, Pontificem mortuum non esse lavandum, neque orandum esse pro eo, neque accipiendum esse sigillum, seu annulum ejus, neque sepeliendum nisi ab alio Pontifice.

Quartò, الشميطية *Sciamititæ*, asseclæ Jahiæ filii Abu-Sciamiti. (*De his nihil peculiare dicendum occurrit*.

Porrò Ismaelitæ, quarta species Sciaitarum, qui etiam dicuntur Vakephitæ, asserunt, post Giaapherum pertransisse ex jure Pontificatum ad Ismaelem Antesignanum suum. (*Non tamen omnes in hoc conveniunt*) Hi verò dividuntur in duas sectas, nempè in الموسوية *Mosaitas*, & المفضلية *Mophdelitas*, qui constituunt unam sectam; & attribuunt Pontificatum Moysi filio Giaapheri, tamquam illi debitum: & الاثني عشرية *Ethnasciaritas*, (*idest Duodecimanos*,) qui absolutè tenent mortem Moysi filii Giaapheri: & vocantur etiam قطعية *Kataitæ* (*idest Decisores*) ex eo, quòd absoluto decreto, statuant mortem ejusdem Moysi, & attribuant Pontificatum filiis ejus.

Golatæ autem, seu Galitæ, quinta Sciaitarum classis, sunt, qui excedunt in juribus, seu excellentiis Pontificum suorum, itaut tribuant illis divinitatem, eximentes eos è numero creaturarum, æquiparantes eos cum Deo, & Deum cum ipsis. Sententiæ autem Golatarum ad quatuor rediguntur: Assimilationem: Mutationem: Regressum: & Transmigrationem. Pro diversitate autem regionum, diversis nominibus appellantur. Et in sequentes classes dividuntur.

Primò: السبائية *Sabaitas*, asseclas Abdallah filii Sabæ, qui dixit ad Aly: Tu es tu: idest tu es Deus. Dicitur autem priùs fuisse Judæus: & dixisse eadem verba de Josue. Pronunciavit, τῷ Aly competere Pontificatum de jure divino: neque illum occisum fuisse, sed adhuc vivere; & in eo esse particulam divinitatis. Hujus asseclæ asserunt Pontificatum non solùm præsentibus, sed iis etiam, qui quamvis absentes, nondum tamen mortui sunt, sed latent, & apparituri sunt in Mundo. Hi etiam tenent sententiam de translatione particulæ divinitatis in Pontifices: & ad eam probandam ferunt, cùm læsus fuisset unus oculus Aly, dixisse Omarem: Quid dicam de manu Dei? rupit oculum in Sacrario Dei.

Secundò: الكاملية *Kamelitas*, asseclas Abu-Kameli, qui infidelitatis condemnavit omnes Mahumeti Socios, eò quòd in creando Pontifice, prætermisissent Aly, quem etiam vituperabat, quòd jus suum quærere omisisset. Denique propugnabat Metempsy-

psychosin (*seu transmigrationem animarum*.)

Tertiò : العلبائية *Albaita*, asseclæ Albæ filii Dharai Hasadæi, qui præferebat τῷ Aly Mahumeto, vocabatque eum Deum, & censebat, Mahumetum missum fuisse ab Aly, ut vocaret homines ad sequelam ipsius; sed Mahumetum vocavisse eos ad seipsum. Vocatur etiam hæc secta الذمية *Damaita*, ex quibus quidam, licèt tàm Aly, quàm Mahumeto tribuant divinitatem, præferunt tamen in ea τῷ Aly Mahumeto. Et العينية *Ainita*, ex quibus quidam præferunt in divinitate Mahumetum τῷ Aly. Et الميمية *Maimita*, ex quibus quidam autumant, Angelum Gabrielem errasse, accipiendo Mahumetum pro Aly, ad quem constituendum Prophetam à Deo missus fuerat, deceptus similitudine utriusque, ita enim similis erat alter alteri, ut corvus corvo: quamobrem hi dicti sunt etiam الغرابية *Ghorabitæ*, (*idest Corvini*.)

Ex his nonnulli tribuunt divinitatem Mahumeto, Aly, Phatemæ, Hasano, & Hoseino: & dicunt, hos quinque esse unam rem, & Spiritum habitare in eis æqualiter, neque unum esse alio excellentiorem.

Quartò: للمغيرية *Mogheiritæ*, asseclæ Mogheiræ filii Saidi Agelitæ. Hi tribuunt Pontificatum Mohammedo filio Abdallah filii Hoseini nepotis Mahumeti: & credunt, illum adhuc vivere, quamvis revera mortuus sit. Porrò Mogheira posteà attribuit sibi ipsi Pontificatum, & Prophetiam, & exorbitavit in laudibus Aly, affirmans, illum esse Deum: tenuitque sententiam de corporeitate Dei, asserens, illum habere corpus, & membra, & formam hominis luce undique persusi, coronam ex luce in capite gestantis, & ex ejus corde promanare sapientiam. Postquam autem hic occisus fuit, discipuli ejus divisi sunt in varias sectas: & quidam ex his dixerunt, illum rediturum esse, & ideò expectandum: alii verò dicebant, expectandum esse Pontificem Mohammedum, de quo Mogheira dixerat asseclis suis: Expectate eum, quia redibit; & Gabriel, & Michael inaugurabunt eum.

Quintò: للمنصورية *Mansuritæ*, asseclæ Abu-Mansuri Agilei, qui asseruit sibi Pontificatum, sequutaque est eum magna multitudo. Deinde captus, & cruci affixus est. Hic dicebat, Aly fuisse الكسف الساقط من السما, frustum cadens è Cœlo, & hujusmodi frustum esse Deum. Cùm autem arrogavit sibi Pontificatum, vulgavit, se ascendisse in Cœlum, & vidisse Deum suum, contrectantem manu caput ipsius, dicentemque sibi: Fili mi, descende, & annuncia hominibus legem meam. Deinde, se descendisse in terram, & se esse frustum illud cadens è Cœlo. Censuit præterea, Paradisum esse hominem, cujus jussi simus esse amici: & Gehennam esse alium hominem, cui jussi simus esse inimici. Et alia multa confinxit, quæ longum esset explicare.

Sextò: للخطابية *Chottabitæ*, asseclæ Mohammedi Abul-Chottabi, qui usurpavit sibi Pontificatum; & pronunciavit, Pontifices esse Prophetas, atque etiam Deos. Divisi sunt autem post mortem ejus asseclæ illius: & inter eos quidam censuerunt, Mundum semper duraturum: & Paradisum esse quidquid hominibus obvenit fausti ac felicis: Gehennam verò, quidquid tristis & infelicis iisdem contingit. Licitum autem fecerunt vinum, & fornicationem, & cætera à Deo prohibita, & omissionem divinorum præceptorum. Homines hujus sectæ dicebantur etiam للمعمرية *Moammeritæ*: & quidam censuerunt, post mortem Abul-Chottabi, Pontificatum declinasse: & Giaapherum fuisse Deum: & omnem fidelem habere revelationem divinam, nec posse quidquam facere, nisi per revelationem factam sibi à Deo. (*Agnosce, Lector, in his duabus sectis, Lutheranos & Calvinistas*.) Censebant etiam, inter suos asseclas esse aliquos excellentiores Gabriele, & Michaele Prætereà attribuebant sibi omnes visionem ocularem mortuorum suorum, manè, & vesperè. Vocantur etiam hujuscemodi Sciaitæ; للزيغية *Mozighitæ*, البزيغية *Bozighitæ*, العجلية *Agelitæ*, & للمفضلية *Mophdelitæ*. (*Sed nihil circa hos notabile occurrit*.)

Septimò: الكيالية *Cajalitæ*, asseclæ Ahmedi filii Cajali, qui adinvenit propositiones novas, & hæreticas; quamobrem destitutus fuit à suis, qui etiam anathematizaverunt eum. Inter ejus propositiones sunt nonnullæ peregrinæ prorsus, ac barbaræ, ejusmodi est: Mundos esse tres, Altissimum, Infimum, & Humanum; de quibus multa fabulosa commentus est.

Octavò: الهشامية *Hasciamitæ*, qui in duas classes dividuntur. Quidam enim sequuntur Hasciamum filium Hakemi, qui fuit Auctor doctrinæ de similitudine inter Deum & creaturas. Quidam verò Hasciamum filium Salemi Gevalikii, qui fuit ejusdem sententiæ. Dicebat autem prior Hasciamus, Deum suum esse corpus habens membra, & dimensiones: nihil tamen habere simile cum creaturis. Tribuebat verò illi septem palmos altitudinis, & asserebat, eum esse in omni loco peculiariter, & speciali ratione; & habere motum, qui esset ejus operatio, non tamen moveri de loco ad locum. Alias etiam plurimas fabulas admiscebat. Addebat, Deum sedendo adhærere, ac tangere Thronum ita adæquatè, ut nihil superfluat Deo respectu Throni, neque Throno respectu Dei. Hasciamus verò, filius Salemi, asserebat Deum habere figuram hominis, cujus pars superior esset concava, inferior autem solida: & ipsum esse lucem latè coruscantem, & habere quinque sensus, & manus, & pedes, & aures, & oculos, & os, & cæsariem nigram, non tamen habere carnem, & sanguinem. Concessit, Prophetas posse prævaricari, non autem Pontifices.

Nonò: الزرارية *Zararitæ*, asseclæ cujusdam Zararæ, qui dicebat, scientiam in Pontifice esse necessariam, neque cadere posse in eum ignorantiam, quia omnes scientiæ, & cognitiones ejus sunt illi concreatæ & necessariæ.

Decimò: النعمانية *Nohamanitæ*, discipuli Moham-

hammedi filii Noamani, qui cognominatus fuit Satanas Altaki. Hic convenit cum Hasciamo filio Hakemi, Deum nullam rem ſcire, antequam ipſa exiſtat: Et divinæ potentiæ decretum eſſe voluntatem; voluntatem verò eſſe operationem. Dixit etiam, Deum eſſe lucem in figura hominis; ſed noluit aſſerere, eſſe corpus. Docuit, ſolam ſectam Sciaitarum perducere ad ſalutem in futuro ſæculo, excluſis omnibus aliis ſectis.

Decimò: اليونسية *Junaſitæ*, diſcipuli Junaſi, ſeu Jonæ filii Abdal-Rahmanis Kamienſis, qui exiſtimavit, Angelos portare Thronum, & Thronum portare Deum.

Undecimò: النصيرية *Naſiritæ*, & الاسحاقية *Eshakitæ*. Hi aſſerunt, apparitionem ſpiritus cum corpore materiali non poſſe negari, cùm Gabriel apparuerit in figura hominis, & Satanas in figura animalis bruti: & ita Deum apparuiſſe in figura τῦ Aly, & filiorum ejus, & loquutum eſſe per linguam eorum, & apprehendiſſe per manus eorum.

Duodecimò: الباطنية *Batenitæ*, (*ideſt Interniſtæ*) aſſerunt, omni externo ac patenti eſſe internum ac latens; ideſt: verba externa Alcorani & Sonnæ habere internas, nempè myſticas & allegoricas interpretationes, nec accipienda eſſe juxta literalem ſonum. Et celebris eſt opinio eorum, ſed contradicit, & adverſatur Alcorano, & Sonnæ: neque habet Auctores antiquos approbatos. Porrò Batenitæ antiqui miſcuerunt doctrinam ſuam cum doctrina aliquorum Philoſophorum: & aſſeruerunt, Deum neque eſſe exiſtentem, neque non exiſtentem: neque ſcientem, neque ignorantem; neque potentem; neque imbecillum: & ita de cæteris attributis. Nam ſi hæc ponamus in Deo, ponemus etiam communionem inter eum, & inter creaturas. Si verò à Deo rejiciamus, eandem communionem excludemus. Neque poterant judicare, hæc abſolutè ponenda eſſe in Deo, neque abſolutè de eo neganda: dicebant enim: Deus neque eſt æternus, neque de novo productus: ſed præceptum, & verbum ejus ſunt æterna: creatio verò ejus, & res creatæ ſunt novæ, ac recentes.

Sed alii ex his, qui dicuntur الظاهرية *Dhaharitæ* (*ideſt Exterioriſtæ*,) contrarii ſunt Batenitis: volunt enim, Alcoranum, & cæteros libros propheticos intelligendos eſſe omninò literaliter, & juxta proprium verborum ſonum, & nihil eſſe tropicè interpretandum: itaut faciant Deum corporeum, prorſuſque ſimilem hominibus. Imò dixerunt, Deum eſſe aurum, & argentum, quibus uti licet ad cibum capiendum, & alios uſus; non tamen ad bibendum, eò quòd dixerit Propheta Mahumetus: الذي يشرب في انية الذهب

والفضة انما يخرج من جرمه نار جهنم:

Qui biberit in vaſis auri, & argenti, egredietur de corpore ejus ignis Gehennæ. At Mahumetus his verbis nihil prohibet, niſi potum.

Porrò Metempſychoſis, (*ſeu tranſmigratio animarum in alia corpora*,) fuit opinio Magorum Mozdacitarum, & Brachmanum Indorum, & Philoſophorum, & Sabæorum. Hi etiam pronunciant, Deum exiſtere in quolibet loco, loqui in qualibet lingua, apparere ſub figura cujuslibet perſonæ. Et hæc eſt ſignificatio vocis حلول *Halul*, (*ideſt deſcenſus, vel reſidentiæ Dei in creaturis.*) Hujuſmodi autem deſcenſus modò eſt in parte, modò in tota divinitate. Gradus autem Metempſychoſeos quatuor ſunt. Primus dicitur المسخ (*ideſt mutatio in deteriorem formam.*) Secundus النسخ (*ideſt totalis transformatio, ſeu abolitio prioris formæ, & alterius ſubſtitutio.*) Tertius الفسخ (*ideſt diſſolutio in partes, vel potiùs oblivio ſui ipſius, vel immutatio, quoad aliquam partem.*) Quartus الرسخ (*ideſt ita ut ſervetur eadem figura, ſeu ſpecies exterior.*)

Sunt etiam الزنادقة *Zandakei*, (ſeu *Sadducæi*) ſeu *Manichæi*, aſſeclæ Manetis Zandakæi. Hoc autem nomine vocati ſunt, qui habebant librum nomine الزند *Zand*, quem Zoroaſter jactabat deſcendiſſe ad ſe de Cœlo. Quiſquis verò libri hujus dogmata ſectaretur, appellabant eum زنديا *Zandium*: ſed poſteà Arabicè dictus fuit زنديق *Zandekus*.

Porrò, qui diſſident inter ſe circa ramos (*ideſt circa res, quæ pertinent ad præcepta legis, non ad ſubſtantiam dogmatum*) vocantur Studioſi, ſeu Scholaſtici, qui innituntur quatuor principiis, ſeu fundamentis, nimirùm: Alcorano, Sonnæ, (*ſeu libro traditionum:*) conſenſui Doctorum, & vi argumentorum, (*ſeu rationi.*) Qui autem ſequuntur Hiſtorias, ſeu narrationes, ſunt incolæ Arabicæ Petreæ, & aſſeclæ Maleki filii Anaſi, & Mohammedi filii Edriſi Sciaphaenſis. Hi non utuntur argumentationibus, & ratiocinationibus, ſed fundant ſententias ſuas in النصوص, ideſt auctoritate Scriptorum. Probabiliſtæ autem (Arab. اهل الراي) incolunt Chaldæam, & agnoſcunt pro Magiſtris Abu-Honeipham Noamanum filium Alhaſani, & alios. Ita autem appellantur, quia ad ſummum attingunt faciem argumentationis, & ſignificationis, quæ elicitur ex ſententiis, & narrationibus. Aliquando verò præferunt argumentum clarum Hiſtoriæ. Abſolutus eſt tractatus de Sectis Eslamiticis ad laudem Dei, & cum auxilio ejus.

Hæc ſunt, quæ de ſectis Arabum antiquioribus Auctor hic valdè inter Mahumetanos celebris, aliique non inferioris notæ ſcripſere: in quibus, reſectis tantummodò, quæ ad rem noſtram nihil faciebant, integra fide omnia ex Arabico transferre conatus ſum. Si quid verò eſt, in quo peccaverim non volens, leviſſimi certè momenti erit. Adjuvit me porrò non parum D. Abraham Eckellenſis, qui earumdem ſectarum catalogum ab Iſmaele tranſlatum, poſuit in ſuo Eutychio vindicato contra Saldenum. Infeliciſſimè verò mihi ſucceſſiſſet, ſi Hottingeri Tigurini mutilum, confuſum, atque infidelem catalogum ſequutus fuiſſem.

Supereſt, ut de recentioribus Mahumetanorum ſectis mentionem faciamus. Et quia de his ex ipſis Mahume-

humetanis Auctoribus nihil licuit habere, referam ea, quæ Auctores nostri narrant, & præsertim D. Ricautus in Historia, quam conscripsit de præsenti statu Imperii Othomannici. Ea enim, quæ hic Auctor refert, fide omninò digna videntur, cùm ipsemet inter Turcas, Regis Anglici Orator, diù familiariterque versatus fuerit, & ex eorumdem ore, & ex propriorum oculorum testimonio omnia recenseat.

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

De recentioribus Mahumetanorum Sectis.

SCinditur primò Mahumetismus in duas celeberrimas sectas, Sonnitarum, & Sciaitarum. Prima trahit secum Turcas omnes, Arabes, & alias gentes innumeras. Secunda Persas habet propugnatores. Immortale, atque implacabile inter utramque sectam odium intercedit. Sonnitæ Sciaitas, Sciaitæ Sonnitas anathematizant, detestantur, abominantur. Tanti Schismatis causæ præcipuæ hæ enumerantur. Prima: Sciaitæ rejiciunt à numero Chalipharum, seu summorum Pontificum tres; Abubacrum, Othmanem, & Omarem: Sonnitæ eosdem recipiunt ac venerantur. Secunda, Sciaitæ præferunt τὸν Aly Mahumeto, vel æquant utrumque: Sonnitæ Mahumetum τῷ Aly, & cæteris Prophetis anteponunt. Tertia, Sonnitæ arguunt Sciaitas, quòd Alcoranum corruperint, ac mutilaverint; & multò magis, quòd illius præcepta non observent: Sciaitæ tantum scelus regerunt in Sonnitas. Quarta, Sonnitæ librum Sonnæ, seu traditionum Mahumeticarum, qui τῷ משנה Hebræorum respondet, tamquam sacrum, & canonicum agnoscunt; Sciaitæ eumdem tamquam apocryphum, & fide indignum rejiciunt. Denique altera ex his sectis alteram plus à religione sua distare, quàm Christiani, aut Judæi ab eadem distent, affirmat. Vide sis, quæ diximus parte prima, atque etiam capite præcedenti.

Alias causas refert P. Vincentius Maria à S. Catharina Senensi Carmelita discalceatus in suo Itinere ad Indias Orientales lib. 5. c. 12. Nimirùm primò, quia Sciaitæ dicunt, Deum esse tantùm auctorem boni, Diabolum verò mali: Sonnitæ autem duplex hoc principium rejicientes, unum tantùm rerum omnium auctorem Deum agnoscunt. Secundò, Sciaitæ, Deum quidem esse æternum; legem autem ejus temporariam volunt: Sonnitæ autem, præsertim Arabes, legem quoque æternam esse contendunt, quoniam à Deo ab æterno emanavit. Tertiò, Sciaitæ negant, animas Beatorum Deum in essentia sua intueri; in effectibus solùm, qui ex ejus attributis emanant, eumdem videre pronunciant: Sonnitæ, quemlibet clarè visurum esse Deum affirmant. Quartò, Sciaitæ volunt, quando Mahumetus in cœlum translatus est, animam ejus tantummodò à Gabriele ad thronum Dei elevatam fuisse: Sonnitæ Mahumetum totum cum corpore & anima ad Paradisum assumptum esse contendunt. Quintò, Sciaitæ τὸν Aly, & Phatemam, & filios eorum, & duodecim nepotes eorum super omnes Prophetas gradum obtinere pronunciant: Sonnitæ, supra communes tantùm homines eminere illos affirmant. Sextò, Sciaitæ trinas tantùm preces in die satis esse concedunt. Sonnitæ quinquies quotidie orandum esse constituunt. Septimò, Sciaitæ prophetarum oracula non admodùm curant; sed omnia ferè rationis regula metiuntur: Sonnitæ contrà à ratione abhorrentes, Moysis, & Prophetarum libros, tamquam religionis fundamenta suscipiunt, ac venerantur. Octavò, Sciaitarum plures, fortunæ, syderumque directioni universa committunt: Sonnitæ res omnes divinæ providentiæ attribuunt. Postremò diversissimè omninò Sciaitæ, ac Sonnitæ Alcoranum interpretantur, & observant.

Secunda Secta vocatur *Seilis*. Qui eam profitentur, credunt, Deum missurum esse inter Persas Prophetam electum, qui nova lege Mahumeticam sit abrogaturus.

Tertia est species quædam, seu ramus Motazelitarum. Hujus professores asserunt, nemini in hoc mundo competere nomen Sancti, nisi Prophetis, qui à peccato fuerunt immunes. In futuro porrò sæculo veros fideles ita manifestè Deum intuituros, ut nos lunam pleno jam orbe perfectam intuemur. Hoc verò Mahumeti doctrinæ repugnat, qui Deum in futuro sæculo ita nobis invisibilem futurum, sicut est in præsenti, affirmavit.

Quarta Secta dicitur *Malumigorum*, qui autumant, posse à nobis in hoc mundo Deum perfectè cognosci, si præceptum illud sequi, atque exequi velimus: *Nosce te ipsum*.

Quinta Secta est eorum, qui *Mezzachuliali* appellantur, Malumigiis oppositi. Affirmant hi, ad Paradisum acquirendum, necesse esse Deum in hoc Mundo cognoscere per aliquem essentiæ, gloriæque ipsius radium; eosque, quibus hoc contingit, fideles dicendos esse opinantur.

Sexta est eorum, qui vocantur *Jabajachi*. Hi Deum omni scientia expoliant, & Mundum, juxta occurrentes sibi occasiones illum gubernare affirmant: & neque per totam æternitatem, neque ante rerum creationem illum scivisse, quid esset eventurum in casibus particularibus: sed usu, & experientia practica, eorum notitiam acquisivisse.

Septima est *Kadezadaliorum*, qui cogunt Emamos, seu sacrorum Antistites, ad insusurrandum elatis vocibus in aures corporum defunctorum, commonendo, ut meminerint, nullum esse alium præter Deum: neque alium illius Nuncium ac Prophetam, præter Mahumetum.

Octava est eorum, qui vocantur *Capmessahy*, idest, Discipuli Messiæ. Hi recenter exorti sunt, & censentur ex honestioribus, & nobilioribus: & plures, qui in Regia morantur, hanc sectam profitentur. Hi credunt, Christum esse verum Deum, ac Mundi Redemptorem. Quin & nonnulli eorum pro hac veritate mortem ipsam constantissimè subiere. Vide quæ superiùs de hac Secta dicta sunt.

Nona: *Muserini*, qui Religionem omnem rejicientes, Atheismum profitentur. Credunt nimirùm, naturam, vel principium intrinsecum cujuslibet individui, esse regulam directivam rerum omnium, quas videmus. Ingens autem horum hominum numerus Constantinopoli reperitur, inter quos non pauci Primates, ac Judices, & in libris Arabicis versati, recensentur. Narrat D. Ricautus, tempore, quo ipse Constantinopoli morabatur, virum quendam ex sapientioribus, ac doctioribus Mahumetanorum, impietatis hujus damnatum, ac morte multatum fuisse: erat autem nomen ejus Mohammed Effendi. Porrò hic ad impietatem suam tuendam argumento hoc utebatur: Aut Deus nullo modo est, vel non est ita potens, ac sapiens, ut Doctores nostri affirmant. Nam si talis esset, nullo modo tamdiù me vivere permisisset, hostem infensissimum existentiæ ejus, & qui de eo tàm abjectè & sentio, & loquor. Cùm verò eum hortarentur, ut sententiam tàm impiam retractaret: maluit extremos cru-

cruciatus, ac mortem pro veritate (ut ipse ajebat) subire, licèt nullum inde præmium speraret, quàm ab amentia sua tantillum recedere. Hæc pestis, ita & Imperatoris Regiam, & Magnatum Domos pervasit, ut incredibile prorsùs videatur. Qui eam profitentur sese mutuò amant, & fovent: charitatem, & hospitalitatem magnam præseferunt: congerrones suos apertis ulnis excipiunt; & lautè, benignèque exceptos, noctu illis, utrius sexus velint, scortum pulcherrimè factum substernunt. Magnam inter sese liberalitatem, ac munificentiam exercent; mutuumque officium ad excessum usque frequentant. Sultanum Morad, (seu Amurat) sectæ hujus magnum fuisse professorem, ac propagatorem domi, militiæque, affirmant.

Decima: *Kadezadali*, qui sunt veluti Stoici Mahumetanorum, homines tetrici, ac morosi; musicæ, & eloquentiæ hostes. Assiduè verba illa repetunt

لا الہ الا الله *Là Elh ellà Allah*; idest, *non est Deus, nisi Deus*: itaut integras noctes sedentes, curvatoque capite ac pectore, ea pronuncient. Maximè seipsos admirantur: superstitiosi, ne dum exacti sunt in legum suarum observatione. Spernunt, & ne quidem salutant à Secta sua alienos. Pharisæos Moslemorum meritò eos appellaveris.

Undecima: *Kadezadali mixti*, Mahumetismum cum Christianismo permiscent, & confundunt. Novum Testamentum legunt æquè ac Alcoranum. Vinum bibunt in mense Rhomadhan, sed sine admixtione quorundam aromatum, quæ aliis temporibus admiscent. Credunt, Spiritum Sanctum esse Mahumetum. Imagines Sanctorum, & figuram Crucis venerantur; & infantes suos circumcidunt.

Duodecima: *Bektakis*, à quodam *Bektak* eorum auctore appellati. Dicuntur etiam *Zerakis*, nimirùm incestuosi: nam patres ipsi cum filiabus suis coeunt, asserentes, nulli justiùs fructus arboris deberi, quàm illi, qui eam plantavit. Vulgus, eos *Murds Conduren*, idest candelæ extinctores appellat. Mahumeticas leges ac sanctiones adamussim, seu potiùs ad superstitionem, observant. Omni attributo Deum spoliant: itaut illum, vel magnum, vel sapientem, vel omnipotentem dicere, vel alio epitheto insignire, nefas esse putent, eò quòd nihil essentiæ ejus satis conveniens reperiri posse affirment. Evenit aliquando, ut Emamum è Turri de more clamantem الله اكبر *Allah Akbar*, id est *Deus maximus*; homo quidam hujus sectæ, elata voce, interpellaverit dicens: Mentiris. Prætereà ad favorem congerronum suorum facillimè falsum testimonium dicunt.

Decima tertia: *Sabin*, qui credunt aliquam in Sole ac Luna inesse divinitatem, eò quòd tàm benigna ac benefica erga humanum genus duo hæc luminaria comperiantur. Religionis suæ, suarumque legum sunt admodùm incuriosi, quamvis virtutibus moralibus, & præsertim prudentia, ornati appareant. Animæ immortalitatem, & futuræ vitæ præmium ac pœnam, inter fabulas reponunt. Injurias acceptas neque ulciscuntur, neque curant. Hominum scelera ac flagitia flocci faciunt: omnia enim ab astrorum vi, ac necessitate effluere putant: itaut tantum scelera omnia curent, quantum si vel pluat, vel ningat hyeme, vel æstate Solis ardor adurat. Omnia naturæ necessitati tribuunt.

Decima quarta: *Munasihi*, Pythagorici sunt, & Metempsychosin profitentur. Opinantur verò animas hominum in brutorum illorum corpora transmigrare, quibus similiores moribus, & temperamento naturæ viventes fuerunt; vel quæ magis cara ipsi habuerunt. Atque ita parasiti anima porcinum corpus ingredietur: lascivi, hircinum: magnanimi, equinum, vel leoninum; vigilis, caninum, vel leporinum. Optant verò super omnia corpus camelinum. Camelus quippe animal est mite, patiens, parcum, & utile. Putant autem, post circulum trium millium trecentorum ac sexaginta quinque annorum, animam, quæ à camelo in camelum transierit, ad humanum tandem corpus puriorem rediturum.

Decima quinta: *Escraki*, idest Illuminati. Sunt & hi Pythagorici, & in Ideæ Divinæ, ejusque numerorum contemplatione potissimùm exercentur. Trinitatis Mysterium admittunt, ut aliàs diximus. Alcoranum non tanti faciunt, ut multa in eo falsa, ac vana esse non credant. Derident porrò, quæ de Paradisi felicitate fabulatur Mahumetus, cùm ipsi summam beatitudinem in divinæ majestatis, ejusque perfectionum contemplatione sitam esse existiment. Sapientiores quique inter Moslemos hanc sectam profitentur. Hi assidui, & constantes sunt in exercitiis pietatis, sobrii, parcique in cibo ac potu: prompti, & expediti in agendo. Musicæ, ac Poesi plurimùm addicti sunt: humanæ imbecillitati quàm maximè compatiuntur: ab avaritia longè absunt: austeritatem, ac jactantiam fugiunt. Florentioris ætatis indole, lepore, ingenuitate, ingenioque plurimùm delectantur. Charitatem magnam erga proximum præseferunt, per quam dicunt se ad amorem Creatoris deduci. Demùm nihil propè deesse his ad virum perfectum videtur, quàm Christianæ Religionis agnitionem, ac professionem.

Decima sexta, *Hiaretis*, sive Stupidi, prædictis Esrakì oppositi sunt. Hi de omnibus dubitant, nec in quæstionibus suis quidquam absolutè decidunt. Asserunt, ita posse mendacium exornari ac fucari, & veritatem obscurari sophismatibus, atque apparentibus rationibus, ut mendacium veritas, & veritas mendacium possit existimari. Quare nihil in humanis certum esse, sed omnia probabilia, ac disputabilia esse censenda. Satis habent, si dicant: *Deus hoc scit, nos verò nescimus*. Si quando aliquis ex his Judex, seu Præses, eligatur, semper paratus est ad decidendum pro eo, qui postulat; neque pro causa discutienda multum laborat; semperque addit in fine sententiæ, vel decreti: *Deus novit id, quod melius est*. Bibunt vinum, si in aliorum societate reperiantur: cùm soli sunt, potione quadam opio medicata utuntur, quæ eos in stuporem vertit: itaque eo tempore quidquid eis proponitur, approbant: id quod deinde se facere dicunt, non quòd discernant vera à falsis, sed ut amicis suis obsecundentur.

Concludo hoc caput cum eo, quod Ricautus, & alii fide dignissimi Auctores, qui inter Turcas versati sunt, affirmant, nimirùm: tot esse inter Mahumetanos sectas, & hæreses, quot civitates, imò quot familiæ, vel etiam homines, qui tenuissimam literaturam, rerumque Arabicarum tincturam acceperint, reperiuntur. *Nullus est Concionator* (inquit laudatus Auctor) *quamtumvis imbecillus, & arte ingenioque miserabilis, qui sectam aliquam non instituat, & asseclas aliquot sibi non comparet. Demùm diversitas opinionum circa Religionem inter Turcas, est propè infinita, & absque ulla comparatione major, quàm sit ea, quæ inter Christianos cujuslibet nationis reperiatur*. Et tamen Turcæ censentur veri Moslemi,

slemi, & Orthodoxi. Vident igitur Mahumetani festucas in oculis Christianorum: sed trabes in oculis suis non vident: nec cogitant, ut dixi, si propterea Christianam Religionem malam, falsamque esse velint, quòd in multas sectas scindatur; cogi se ad fatendum, religionem suam pessimam esse, & falsissimam.

Verùm, quemadmodùm in Christiana Religione, inter plures hæreses, ac schismata, extat certa quædam veræ fidei regula, quæ catholica, & orthodoxa appellatur, & quam in Ecclesia Romana, sub Romano Pontifice, Christi Vicario, S. Petri successore (quem Mahumetani ipsi, & الخليفة *Chalipham*, & الامام *Emamum*; idest supremum Religionis Principem, & Antistitem vocant) esse, ac semper fuisse, & usque ad Mundi finem perseveraturam, Christiani omnes veri fatentur: ita etiam apud Mahumetanos, inter innumera sectarum portenta, communior quædam superstitionis forma existit, quam omnes illi tenentur profiteri (quamvis re vera in hac quoque inter se iidem maximè dissideant) qui verè Moslemi, ac Mahumeti asseclæ legitimi esse volunt. Hujusmodi formam, seu Symbolum, à multis Auctoribus Mahumetanis traditam invenio, quorum nonnullos suis ipsorum verbis hìc referam, ex quibus agnoscet Christianus Lector, pluribus fortassè erroribus ac nugis refertam esse eam regulam, quam Moslemi rectam & Orthodoxam putant, quàm eas ipsas, quas pravas, & heterodoxas in sua commentitia Religione agnoscunt, & confitentur.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

Dogmata Sectæ Mahumetanæ Sonniticæ, seu Orthodoxæ.

Omnia Mahumetanæ Sectæ, quam Sonniticam, seu Orthodoxam prædicant, dogmata continentur in hac formula, qua passim, & in sermonibus, لا اله الا الله محمد رسول الله & in scripturis utuntur: *Non est Deus præter Deum: Mahumetus est Legatus Dei*. Satis quippe putant Moslemi, ad æternam salutem consequendam, ut quis credat, Unum tantùm esse Deum; & Mahumetum ab eodem missum fuisse cum Alcorano, ad Religionem Eslamiticam, quam Abraham, & cæteros Prophetas tenuisse fingunt, propagandam. Hæc duo credere, existimant esse (ut nos dicimus) de necessitate medii: alia autem de necessitate præcepti: ita tamen, ut quamvis aliquis ea neget, vel non credat, non propterea ab æterna salute excludendus sit.

De Deo credunt ferè omnia illa, quæ Philosophi ipsi Ethnici naturali lumine cognoverunt, & plura ex iis, quæ credunt Christiani, & Judæi, sed non pauca falsa, & absurda admiscent.

Primò, Algazelus in ترجمة عقيدة اهل السنة: *Expositione professionis fidei Sonnitarum*, nempè Mahumetanorum Orthodoxorum; parte prima inter ea, quæ de Deo credenda sunt, ponit, انه ليس بجوهر ولا تحله الجواهر ولا بعرض ولا تحله الاعراض: *ipsum non esse substantiam: neque residere in eo substantias, neque esse accidens, neque residere in eo accidentia*. Deum non esse accidens, neque residere in eo substantias, vel accidentia, ultrò concedimus. At verò non esse substantiam, absolutè negamus. Cùm enim Deus sit للوجود *Ens*, ut ipsemet dixit ad Moysen, Exodi cap. 3. *Ego sum, qui sum*: Græcè, ἐγώ εἰμι ὁ ὤν *Ego sum Ens*: & ita etiam appelletur à Sapientibus non solùm Christianis, sed etiam Arabibus; & juxta eosdem, *Ens* primariò dividatur in substantiam, & accidens: cùm omnes fateantur, Deum non esse accidens; necessariò erit substantia. Audiamus Ebno-Sinam, seu Avicennam, Arabum doctissimum, in Metaphysica, propos. 1 sect. فى الواحد والموجود: *de Uno, & Ente*. فنقول ان للوجود لا يمكن ان يشرح بغير الاسم لانه مبدا اول لكل شي بل صورته تقوم فى النفس بلا توسط شي وهو ينقسم نحوا من القسمة الي جوهر وعرض: *Dicimus, Ens non posse explicari per aliud nomen, ipsum enim est primum principium omnis rei: sed forma ejus stat in seipsa sine mediatione ullius rei: & ipsum ens communi divisione dividitur in substantiam, & accidens*. Et certè Avicenna sub nomine للوجود *Entis*, complectitur etiam, imò præcipuè, Deum: ibidem enim subdividit للوجود *Ens*, in القديم والمحدث *Æternum, & creatum*.

Quòd si objiciat Algazelus S. Augustinum l. 7. de Trinitate cap. 5 scribentem: *Deum abusivè dici substantiam*: respondebimus, S. Augustinum loqui de substantia, quæ substat accidentibus. At Algazelus loquitur etiam de illa, in qua nulla subjectantur accidentia, & absolutè de omni substantia. Nam substantiam in eo sensu jam Algazelus excluserat.

Secundò: Ibidem habet de Deo: لا يماثل موجودا ولا يماثله موجود وليس كمثله شي ولا هو مثل شي: *Non assimilatur ulli enti; neque ullum ens assimilatur illi: neque ulla res est similis illi, neque ille similis est ulli rei*.

Hæc propositio absolutè falsa est: nam Deus ipse dixit in libro Genesis cap. 1. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*. Neque solùm homo, sed cæteræ etiam creaturæ aliquam Dei similitudinem præseferunt. Et in Sacris literis non semel admonemur, ut Deum imitari, illique similes fieri conemur. Semper enim de similitudine analogica intelligimus, non autem propria, & univoca, quæ vix dici posset similitudo, sed stricta comparatio esset appellanda.

Tertiò: Ibidem, credendum esse ait, Deum انه مستو على العرش على الوجه الذي قاله وبالمعنى الذي اراده استوا منزها عن المماسة والاستقرار والتمكن والحلول والانتقال لا يحمله العرش بل

العرش وحملته محمولون بالطف قدرتـه مقهورون في قبضته وهـو فوق العرش وفوق كل شـي الي تخوم الثري فوقية لا تزيده قربـاً الي العرش والسمـاء :

Sedere in Throno eo modo, quem ipse dixit, & eo sensu, quem ipse intendit, sessione remota à contactu, & inhæsione, & situ locali, & descensu in illum, & translatione (seu motu locali). *Non portat illum, & Thronus: sed & Thronus, & portitores ejus, portantur à facilitate potentiæ ejus, comprehensi in vola manus illius. Et ipse est supra Thronum, & supra omnes res usque ad terminos terræ, superioritate, quæ nihil addit in eo vicinitatis ad Thronum, & ad cælum.* De hoc eodem Throno hæc habentur in alia professione fidei Eslamiticæ in antiquissimo Codice m. s. Bibliothecæ Sacri Collegii Urbani: cui titulus, باب شرايع الاسلام : *Caput de legibus Eslamiticis*. اذا قيل لك اي شي خلق الله بيده فقل العرش وادم وجنة عدن التي غرسها وساير الخلق قال له كن فيكون .... واذا قيل لك اخبرني عن الله تبارك وتعالي اين كان قبل يخلق العرش فقل كان علي الضباب والماء في الهواء ولا يعلـم ما سوي ذلـك الا اللـه.

Cùm interrogatus fueris, quid creaverit Deus manibus suis. responde: Thronum, & Adam, & Paradisum Eden, quem ipse plantavit: cætera autem creavit, dicendo: Esto, & fuit. Cùm verò aliquis dixerit tibi: Ubi erat Deus Excelsus ac Benedictus, antequam Thronum crearet? Responde: Erat super nebulas, & aquam in aere, neque novit aliud præter hoc nisi Deus. In alia porrò Catechesi, cui titulus كتاب الرسالـة *Liber Legationis*, ex Bibliotheca Bongartiana, legimus: ومع كرسيـه السموات والارض ولا يؤده حفظهمـا : *Amplitudo Throni ejus æquat cælum, & terram; neque ullam exhibet ei molestiam conservatio utriusque*.

Si hæc, quæ de Throno Dei à Moslemis Sonnitis, qui Orthodoxi haberi volunt, dicuntur, & creduntur, metaphoricè, seu mysticè, ab illis intelligerentur: possent aliquo modo tolerari, vel excusari. Verùm cùm literaliter, & prout verba sonant, ab illis necessariò accipiantur; neque tolerari possunt, neque excusari. Et cùm ipsi multa improbent, quæ de hoc portentoso Throno aliquæ Mahumetanorum sectæ comminiscuntur, ut suprà vidimus; non minori absurdo ea, quæ hìc commemoravimus, de illo pronunciant. Et quidem si sexcenti Chrysippi ea, quæ huic Throno tribuuntur, acumine suo discutere conarentur, & in aliquem sanum sensum componere, frustrà proculdubio desudarent.

Quartò: Loquens de التنزية, seu de iis, quæ dicuntur de Deo negativè; affirmat, credendum esse,

انه في ذاته معلوم الوجـود بالعقـول مرئي الذات بالابصار رحمة منـه ولطفـاً بالابرار في دار القـرار واتماماً النعيم بالنظـر الي وجهـه الكريـم:

Ipsum in essentia sua cognosci quoad existentiam, per intellectus: videri verò quoad essentiam per oculos, pro misericordia ejus, & benignitate erga justos, in Domo quietis (idest in Paradiso) *perfectam concedendo felicitatem per intuitum in faciem ipsius venerandam*.

Sed impossibile est, Deum videri oculis corporeis in essentia sua, seu clarè, & intuitivè: quia nulla potentia ferri potest extra suum objectum. At objectum visus corporalis est visibile corporeum, Deus autem spiritualis est, & incorporeus: ergo visus corporalis non potest ferri in Deum; vel concedendum est, Deum esse corporeum, quod Algazelus ipse negat. Deinde ineptè, & prorsùs falsò, ponitur in Deo distinctio essentiæ ab existentia: cùm enim essentia habeat se ad existentiam sicut potentia ad actum, poneretur in Deo potentialitas, quæ esset imperfectio: & quidquid sit, est inintelligibile, quomodo possit in Deo videri essentia sine existentia, vel è converso; cùm de intrinseco conceptu Dei sit actualis existentia.

Quintò: Ubi agit de ارادة الله *Voluntate Dei*, ita loquitur: وانه تعالي مريد الكاينات مدبـر الحادثات فلا يجري في الملك والملكوت قليل ولا كثير صغيـر او كبير خير او شر نفع او ضر ايمان او كفر عرفان او نكر فوز او خسر زيادة او نقصان طاعـة او عصيان الا بقضايه وقدره وحكمه ومشيته فما شاء كان وما لم يشا لم يكن لم يخرج عن مشيته لفتة ناظـر ولا فلتـة خاطر بل هو المبتدي بالاشيا وهـو المبدي والمعيـد الفعال لما يريد لا راد لحكمه ولا معقب لقضايه فلا مهرب لعبد عن معصيته الا بتوفيقه ورحمتـه ولا قوة لـه عـلي طاعتـه الا بمحبتـه وارادتـه:

Ipse verò Altissimus vult ea, quæ sunt, & gubernat, quæ de novo eveniunt. Neque evenit in Regno terreno & cælesti modicum aut multum, parvum aut magnum, bonum aut malum, utile aut noxium: fides aut infidelitas: scientia aut ignorantia: salus aut perditio, augmentum aut defectus: obedientia aut contumacia, nisi per determinationem ejus, & decretum ejus, & sententiam ejus, & voluntatem ejus. Quicquid autem ipse voluerit, erit: id verò, quod noluerit, non erit: nec præter voluntatem ejus fit ictus oculi, nec motus mentis. Ipse est, qui dedit principium rebus, easque condidit, & eas destruet, (seu potiùs, destructas redintegrabit.)

Fa-

Facit id, quod vult, nec est, qui revocet sententiam ejus, nec removeat decretum ejus. Non potest homo effugere, quin ei sit inobediens, nisi per concursum auxilii & misericordiæ ejus: neque habet vires ad obediendum illi, nisi per amorem, & voluntatem ejus.

Si homines peccant, quia ita Deus decrevit, & prædestinavit, & absolutè voluit: jam homines necessariò peccabunt, neque poterant peccatum evitare: & Deus verè dici poterit auctor peccati hominis. Hoc autem est illud, quod Sonnitæ damnant in Kadritis, & aliis sectariis suæ Religionis: & meritò: neque enim sine summa impietate dici potest, Deum esse auctorem peccati, vel hominem ita necessitari ad illud, ut non possit non peccare.

Sextò: loquens de كلام الله *Sermone Dei*, ita scribit: وان القران والتوراة والانجيل والزبور كتبه المنزلة على رسله وان القران مقرو بالسنة مكتوب في المصاحف محفوظ في القلوب وانه مع ذلك قديم قايم بذات الله لا يقبل الانتقال والفراق بالانتقال الى القلوب والاوراق وان موسى سمع كلام الله بغير صوت ولا حرف كما يرى الابرار ذات الله من غير جوهر ولا عرض:

Credendum est, Alcoranum, Pentateuchum, Euangelium, & Psalmos Davidis esse libros datos à Deo, revelatos Legatis suis. Alcoranum verò pronunciari linguis, scribi litteris, custodiri in cordibus: & nihilominus esse æternum, existentem in essentia Dei, absque eo quòd separetur aut dividatur ab ea, dum transfertur in memorias hominum, & in paginas librorum. Credendum quoque est, Moysen audivisse sermonem Dei sine voce & literis, sicut vident Justi essentiam Dei sine substantia & accidentibus.

Primò ineptissimè ponit inter dogmata credenda ex fide, Alcoranum esse æternum, & ab æterno existere in essentia Dei. In hoc enim sibi contradicit, cùm suprà asseruerit, ut vidimus, non existere in Deo neque substantias, neque accidentia. Alcoranus verò non potest esse nisi substantia, vel accidens. Deinde, impossibile est, aliquid existere ab æterno in essentia Dei, & non esse increatum: quod sanè ultrò Moslemi concedunt. Atqui impossibile est, aliquid esse increatum, & æternum, & non esse Deum: ergo Alcoranus erit Deus. Postremò non potest reddi ratio, cur Alcoranus existat ab æterno increatus in essentia Dei, & non etiam Pentateuchus, Euangelium, & Psalterium Davidis, cùm eodem modo hi libri revelati fuerint, & traditi à Deo: & Mahumetus ipse velit eos in eodem gradu venerationis recipi à suis, ac Alcoranum. Respondebunt fortè Moslemi, Alcoranum existere ab æterno in essentia Dei, non formaliter, sed idealiter. At nulla est inter res creatas, quæ hoc modo non fuerit ab æterno idealiter in Deo. Sed hoc modo idea non distinguitur realiter ab ipsa essentia Dei.

Secundò, falsò asserit, Moysen ita audivisse sermonem Dei, sicuti justi vident essentiam divinam, nimirùm sine ullo sono vocis, aut signo ullo extrinseco. Legimus enim Exodi cap. 19. dixisse Deum ad Moysen: *Jam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te.* Et paulò post. *Moyses loquebatur, & Deus respondebat ei.* Et cap. 20. *Cunctus autem populus videbat voces.* Et territus Populus vocibus Dei loquentis dixit Moysi: *Loquere tu nobis, & audiemus: Non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Erant igitur voces Dei, loquentis cum Moyse, sensibiles; & tàm à Moyse, quàm à populo auribus excipiebantur. Præterea literis loquutus est Deus cum Moyse, tradens ei duas tabulas legis, scriptas digito suo. Quamobrem in hoc etiam errant Sonnitæ.

Septimò. Ibidem collocat inter dogmata fidei, Deum esse حيًّا عالمًا قادرًا مريدًا سميعًا بصيرًا متكلمًا بالحياة والعلم والارادة والسمع والبصر والكلام لا بمجرد الذات:

Viventem, scientem, potentem, volentem, audientem, loquentem, vita, potentia, scientia, voluntate, auditu, visu, sermone, non nuda, simplicique essentia.

Non solùm Christiani Theologi, sed Mahumetani ipsi Motazelitæ, convincunt Sonnitas in hac propositione manifestissimi erroris. Nam quicquid est in Deo, identificatur cum ipso Deo, nec ulla ratione distinguitur ab ejus essentia. Alioquin sequerentur omnia illa absurda, quæ suprà, cùm de Trinitatis Mysterio ageremus, exposuimus.

Octavò loquens de الافعال *Operibus Dei*, docet, ipsum يثيب عباده على الطاعة بحكم الوعد والكرم ولا بحكم الاستحقاق واللزوم انه لا يجب عليه فعل ولا يتصور منه ظلم ولا يجب عليه لاحد حق:

remunerare servos suos propter obedientiam ratione promissionis, & liberalitatis, non ratione meriti, & obligationis, cùm ipse ad nihil faciendum teneatur, nec excogitari possit in eo iniquitas, nec aliquid cuiquam debeat.

Est in his verbis manifesta contradictio, dum asseritur, Deum remunerare servos suos propter obedientiam, idest, bona opera; & non propter meritum obedientiæ: nam idem videtur remunerare propter opera bona, ac propter meritum bonorum operum; nempè propter bonitatem, quam habent in se. Nec negari potest, homines benè operando juxta legem Dei mereri ex aliqua congruentia præmium apud ipsum Deum, quamvis Deus præmium illud non promisisset: si enim promisisset, teneretur aliquo modo ex vi suæ promissionis reddere illud benè operanti. Cæterùm fatemur etiam nos, Deum ex rigore justitiæ nihil alicui debere, cùm omnes sint ei naturaliter debitores & vitæ, & rerum suarum omnium. Quamobrem dixit Christus discipulis suis, Lucæ cap. 17. *Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus.*

Postquam exposuit Algazelus ea, quæ de Deo cre-

denda sunt; venit ad ea, quæ ad secundam partem Professionis Eslamiticæ fidei spectant, nempè ad Mahumetum, de quo hæc habet: وانه تعالى بعث النبي

الامي القرشي محمدا صلعم برسالته الي كافة العرب

والعجم والجن والانس فنسخ بشرعه الشرايع الا ما

قرره وفضله على ساير الانبياء وجعله سيد البشر

ومنع كمال الايمان بشهادة التوحيد لا اله الا الله ما لم

تقترن بها شهادة الرسول وهو قوله محمد رسول الله:

Credendum est etiam, *Deum misisse Prophetam Idiotam, Corasinum, Mahumetum, super quem sint benedictiones Dei, & pax, cum munere legationis ad omnes Arabes, & Barbaros, & Dæmones, & homines: & abrogasse per legem ejus alias leges, exceptis iis, quæ stabilia esse voluit: & exaltavisse eum super omnes Prophetas, & humani generis Dominum illum constituisse: nec voluisse fidem perfectam esse in sola confessione unitatis Dei* per ea verba; *Non est Deus nisi Deus: nisi adderetur professio de Legato ejus, per alia verba, Mahumetus Legatus Dei.*

Ex iis, quæ hactenùs dicta sunt, & deinceps, Deo volente & favente, dicemus, satis constat, quàm vana, & falsa sint hæc omnia, quæ de Propheta suo credere profitentur Moslemi, si duo tantùm excipias, nempè, illum fuisse Corasinum, & Idiotam, imò idiotissimum. Potest etiam concedi, illum missum fuisse Legatum ad Dæmones, non à Deo, sed à Diabolo, quò Dæmones ipsos ad Christianam Religionem oppugnandam, & ad homines Tartaro aucupandos adjuvaret.

Pergit Algazelus, necesse esse credere etiam omnia illa, quæ Mahumetus prædicavit de hoc mundo, & de sæculo futuro; & præsertim ea, quæ prænunciavit eventura esse post mortem: inter quæ

Primum est سوال منكر ونكير وهما شخصان

مهيبان هايلان يقعدان العبد في قبره سويا ذا روح

وجسد فيسالانه عن التوحيد والرسالة ويقولان له

من ربك وما دينك ومن نبيك وهما فتانا القبر

وسوالهما اول فتنة بعد الموت:

Examen faciendum à Monker, & Nakir, quæ sunt duæ terribiles & horrendæ aspectu personæ, quæ hominem in sepulchro suo erectum statuent, anima & corpore præditum; atque interrogabunt eum de unitate Dei, & legatione Prophetæ, dicentes: Quis est Dominus tuus? & quæ est Religio tua? Et quis est Propheta tuus? Et ambo explorabunt sepulchrum, & interrogatio eorum erit primum examen post mortem faciendum.

Animas hominum post mortem à corpore separatas, divinum examen operum suorum, ac Fidei suæ, subituras esse ante supremum Judicii diem, nos etiam firmissimè credimus. At verò animas ad corpora in sepulchro post mortemredituras esse, & cum illis conjungendas, & à Monker, & Nakir discutiendas esse; fabulas, & ineptias, non tàm Mahumetanicas, quàm Thalmudicas existimamus, absque ullo fundamento confictas. Vide quæ mox subjicimus.

Secundum: وان يومن بعذاب القبر وانه حق

وحكمة وعدل على الجسم والروح على ما يشاء:

Credere oportet in tormentum sepulchri, & hoc esse debitum, & judicium, & justitiam erga corpus & animam, pro eo quod voluerit Deus.

Hoc sepulchri tormentum, quemadmodùm etiam examen prædictum, magnum est commentum Rabbinorum Judæorum, qui vocant illud חבוט הקבר, *Percussionem sepulchri*. De hoc ita scribit R. Elias Germanus in suo תשבי *Thisbi: Scriptum est in Midràs R. Isaac filii Parnach: Interrogaverunt discipuli ipsum R. Eliezer, quomodo se haberet modus percussionis sepulchri. Respondit eis: Postquam separatus est homo ab hoc sæculo, venit Angelus mortis, & sedet super sepulchrum ejus, & statim intrat anima ejus in corpus ejus, & facit illum stare super pedes suos &c. Dixit R. Jehosua filius Levi: Et in manu ejus est catena, cujus media pars est ferrea, & altera ignea, qua verberat ipsum hominem. Et prima vice dissolvuntur membra ejus: altera vice, ejus ossa dissipantur: tum veniunt Angeli, & colligunt ea. Quòd si tertia vice ipsum percusserit, redigitur in pulverem, & cinerem, & redit in sepulchrum suum &c. Dixit R. Meir: Gravius est judicium Percussionis sepulchri judicio Gehennæ, quoniam etiam qui planè justi sunt, & filii principum, & abortivi, eo judicantur; excepto eo, qui moritur in vespera Sabbathi; & qui moritur in terra Israel.* In precationibus, quas בְּרָכוֹת idest *Benedictiones* appellant, orant Deum Judæi, ut liberet eos מחבוט שלקבר *à Percussione sepulchri*. Omitto omnes alias ineptias, quas circa hoc tormentum sepulchri effutiunt Mahumetani. Satis sit agnovisse, ex quo fonte Mahumetanicæ superstitionis fæculenta dogmata deriventur.

Tertium: ويومن بالميزان ذي الكفتين واللسان

صفته في العظم مثل طباق السموات والارض توزن

فيه الاعمال بقدرة الله والصنج يوميذ تخرج مثاقيل

الذر والخردل تحقيقا لتمام العدل وتطرح صحايف

الحسنات في صورة حسنة في كفة النور فيثقل بها

الميزان على قدر درجاتها عند الله بفضل الله وتطرح

صحايف السيات في صورة قبيحة في كفة الظلمة

فيخف بها الميزان بعدل الله تعالي:

Credendum est etiam in libram, vel stateram, duabus lancibus, & lingua, seu examine, constantem; de qua prædicatur, quòd amplitudine sua cælorum & terræ superficiem exæquet: in qua ponderabuntur ope-

opera hominum per potentiam Dei, & pro lapidibus ſtateræ proferentur ea die pondera ad quantitatem atomorum, & granorum ſinapis, ut perfectè ſervetur juſtitia in trutinando. Deinde conjicientur libri bonorum operum pulchrè formati in lancem lucis, atque his gravabitur ſtatera, ac deprimetur juxta menſuram gradnum eorundem operum apud Deum ex gratia ipſius. Libri autem malorum operum conjicientur in lancem tenebrarum, quibus conjectis, levis fiet, & aſcendet libra per juſtitiam Dei Altiſſimi.

Ex qua officina portentoſam hanc ſtateram Mahumetus, & Mahumetani eruerint, prorſus ignoro; niſi fortè ex Thalmudiſtarum documento illam confinxerint. Unum ſcio, illos è ſacris literis eruere non potuiſſe, niſi fortè ex aliqua earundem metaphorica loquutione, hujus figmenti ſui anſam ceperint.

Quartum: ويومن بان الصراط حق وهو جسم ممدود
على متن جهنم احدّ من السيف وادقّ من الشعر
تزلّ عليه اقدام الكافرين بحكم الله فيهوي
بهم الي النار وتثبت عليه اقدام المومنين
فيساقون الي دار القرار:

Credendum eſt etiam, verè exiſtere Sorat, quod eſt corpus extenſum ſupra medium Gehennæ, acutius gladio, & ſubtilius capillo, ſuper quem lababunt pedes infidelium ex judicio Dei, itaut ipſi cadant in ignem Gehennæ. Pedes verò fidelium conſtanter ambulabunt ſuper illud; & hi ducentur in domum requiei (ideſt in Paradiſum.)

Ut cætera, quæ in hoc figmento riſu digna ſunt, omittam, libenter diſcerem à Mahumetanis, quam ob cauſam fideles, qui à peccato immunes ſunt, cogendi ſint ad tranſeundum ſuper hunc pontem, ad hoc ut duci poſſint in Paradiſum. An nulla alia eſt via, per quam tranſitus ſit Juſtis è terra ad cœlum? vel nulla alia erit ratio malos à bonis diſcernendi, quàm hoc ludicrum pontis Sorat? Sed pergo ad reliqua hujus tàm præclaræ Profeſſionis dogmata.

Quintum: ويومن بالحوض المورود حوض محمد من
يشرب منه المومنون قبل دخول الجنة وبعد جواز
الصراط من شرب منه شربة لم يظما بعدها ابدا
عرضه مسيرة شهر اشدّ بياضا من اللبن واحلي من
العسل حوله اباريق عدد نجوم السما فيه
ميزابان يصبّان من الكوثر:

Credendum eſt in piſcinam Mahumeti, ad quam deſcendent bibituri Fideles ante ingreſſum Paradiſi, poſtquam tranſierint Pontem Sorat. Qui autem ſemel biberit ex ea, non ſitiet ampliùs in æternum. Latitudo verò ejus habet iter unius menſis: & aqua ejus eſt lacte candidior, & melle dulcior. Circa eam poſiti ſunt ſcyphi tot numero, quot ſunt ſtellæ Cæli; & in ea ſunt duo tubi, per quos derivatur aqua ex flumine Kauther.

Ad quid, oro, hæc tàm vaſta pro fidelibus piſcina? an ex laborioſo tranſitu pontis Sorat tantam ſitim contraxere, ut non niſi tàm vaſto gurgite poſſint eam extinguere? Hoc verò lubentiùs illis ſucceſſiſſet ſine tot ſcyphorum copia, os in piſcinam, faciemque immergendo. At verò modeſtiæ bibentium conſulere voluit Mahumetus. Miror verò, quòd cùm poſſent bibere ex ipſo fluvio Kauther; ex aquis ab eo in piſcinam Mahumeti derivatis ſitim velint extinguere. At hæc propior erat, nec poterant miſeri illi tandiù ſitim tolerare, donec ad fluvium Kauther pervenirent. Optima excuſatio. Sed cùm aquæ excellentia & perfectio ſita ſint in claritate ſeu tenuitate, ac frigiditate: eaque maximè improbetur, quæ colorem ullum habet, aut ſaporem: cur aqua hæc piſcinæ Mahumeticæ alba eſt, & dulcis, itaut non aquæ, ſed potionis medicæ, quæ ægrotis præbetur, nomen mereatur? Poſtremò, ſi illi, qui ex hac aqua ſemel bibunt, non ſitient amplius in æternum, ad quid Mahumetus ponit in Paradiſo menſas cum tot urceis, ſcyphis, ac pincernis, & prætereà tot flumina, lactis, mellis, vini, aquæ, & hujuſmodi humorum pro ſuis ſectatoribus? ſed ad dogmata ſeriora veniamus.

Sextum: وان يومن بالحساب والي مسامح فيه
والي من يدخل الجنة بغير حساب وهم المقربون
فيسال من يشاء من الانبياء عن تبليغ الرسالة ومن
يشاء من الكفار عن تكذيب المرسلين ويسال
المبتدعة عن السنة ويسال المسلمين عن الاعمال:
ويومن باخراج الموحدين من النار بعد الانتقام حتي لا
يبقي في جهنم موحد بفضل الله: ويومن بشفاعة
الانبياء ثم العلماء ثم الشهداء ثم سائر المومنين
كل على حسب جاهه ومنزلته ومن بقي من المومنين
ولم يكن له شفيع اخرج بفضل الله فلا يخلد
في النار مومن بل يخرج منها من كان في
قلبه مثقال ذرة من الايمان:

Credendum eſt etiam in die Judicii, in qua dividentur creaturæ in eas, à quibus ſtrictè exigetur ratio; & in eas, quibuſcum benignè agetur; & in eas, quæ ſine ullo prorſus examine Paradiſum ingredientur: illas nempè, quæ ſunt Deo proximæ (hi ſunt Angeli, qui vocantur Approximati) *Exiget autem Deus rationem à quocumque voluerit ex legatis ſuis, de legatione ipſorum, utrum ſatisfecerint partibus ſuis: & à quocumque voluerit ex infidelibus, eò quòd noluerint credere in Legatos miſſos à ſe. Exiget etiam rationem à Novatoribus, & Hæreticis, de traditionibus libri Sonnæ: & à fidelibus Moslemis de operibus ſuis. Credere etiam oportet, eos, qui unum Deum coluerunt, exituros tandem eſſe ex igne Gehennæ, poſtquam peccatorum pœnas luerint, itaut ex divina benignitate nullus, qui unum Deum crediderit, & colue-*

luerit, in Gehenna sit permansurus. Item credendum est in intercessionem, primò Prophetarum, deinde Doctorum, deinde Martyrum, deinde cæterorum fidelium, uniuscuisque juxta præstantiam, & gradum suum. Qui autem remanserint ex fidelibus sine intercessore, educentur nihilominus ex Gehenna per gratiam Dei, itaut nullus fidelis in ea permansurus sit, sed exiturus sit ab ea, si in corde ejus fuerit fides, quantum est pondus unius atomi.

Videntur quædam ex his, etiam juxta Christianam fidem, tolerabilia. Nullo tamen pacto admitti potest, eos, qui in unum Deum crediderint; vel atomum fidei in corde habuerint, & denique fideles omnes, quantumvis malos, ac scelestos, post datas in igne pœnas, tandem ex Gehenna esse exituros. Hoc enim non solùm est contra doctrinam Christi, & Prophetarum, qua docemur, tàm infideles, quàm fideles, & unius Dei cultores, qui in peccato mortali ex hac vita decesserint, æternis Gehennæ pœnis esse cruciandos, nec unquam ab illis liberandos: verùm etiam contra id, quod toties repetit Alkoranus, & multi etiam ex Mahumetanis credunt, gravium peccatorum reos, etiam fideles, in Gehennæ igne esse perpetuò commoraturos.

Septimum: وان يعتقد فضل الصحابة وترتيبهم وان افضل الناس بعد رسول الله صلعم ابوبكر ثم عمر ثم عثمان ثم علي رضوان الله عليهم وان يحسن الظن بجميع الصحابة ويثني عليهم كما اثنى الله تعالى ورسوله عليهم اجمعين. فكل ذلك مما وردت به الاخبار وشهدت به الاثار فمن اعتقد ذلك موقنا به كان من اهل الحق وعصابة السنة وفارق رهط الضلال وحزب البدعة. تعمق جماعة فاولوا ما ورد في الاخرة من الميزان والصراط وغيرهما وهو بدعة:

Necesse est etiam confiteri excellentiam sociorum Mahumeti, & gradus dignitatis eorum: & quòd post ipsum Mahumetum, præstantissimus omnium hominum fuerit Abubaker, deinde Omar, deinde Othman, deinde Aly: & de omnibus Mahumeti sociis benè sentire, & eos celebrare, sicut celebravit eos omnes Deus, & Legatus ejus. Et hoc est, quod ex traditione historiarum, & narrationum acceptum est, & manifestis argumentis testificatum. Quisquis ergo hæc omnia confessus fuerit, & certò crediderit, censendus est ex sectatoribus veritatis, & ex cœtu illorum, qui Sonnitæ appellantur; à conventiculo errantium, & ab Hæreticorum turba separatus. Quidam profundiùs hæc acceperunt, metaphoricè interpretantes ea, quæ dicuntur de futuro sæculo circa Stateram, & pontem Sorat, & alia. Sed hæc est hæresis.

Circa hunc postremum articulum, ad socios Mahumeti, & ad quatuor primos Chaliphas, seu supremos Antistites ejusdem Mahumeti in Imperio successores, pertinentem, nihil aliud mihi dicendum occurrit, nisi Sonnitas magnam injuriam inferre Prophetæ suo, qui, ut manifestè patet ex Mahumetanorum Historiis, semper benevolentia, & æstimatione prætulit Aly omnibus sociis, & asseclis suis: & sexcentis argumentis ostendit, apertisque verbis significavit, voluntatem suam esse, ut Aly sibi immediatè in Imperio succederet. Quamobrem Sciaitæ à Sonnitis se se perpetuo schismate diviserunt, ut suprà jam dictum est.

Benè verò est, quòd Algazelus concludat, hæreseos damnandos eos, qui ea, quæ Mahumetus credenda proposuit, materialiter, & prout verba sonant, non credidissent, sed ad sensum allegoricum, vel metaphoricum detorsissent. Tantò enim magis, & apertiùs prodit se Mahumeticæ Sectæ falsitas, & stultitia.

Præter hanc Algazelicam professionem, aliæ etiam inveniuntur, quæ in rebus ad theoriam fidei spectantibus cum ea ferè consentiunt. In una earum, quæ inscribitur: باب ما تنطق به الالسنة وتعتقده الافئدة من واجب امور الديانات; *Caput de iis, quæ confiteri debent linguæ, & credere corda circa necessaria ad Religionem*, reperio nonnulla alia, quæ censuræ notam merentur.

Primò: Dicitur de Throno Dei: ومع كرسيه السموات والارض: *Amplitudo Throni ejus occupat cælos & terram*. Verùm hoc non potest consistere cum eo, quod legitur in alia professione, inscripta باب شرايع الاسلام. *Caput de Legibus Eslam*: his verbis: واذا قيل لك اخبرني عن الجنة اين تكون فقل في السماء السابعة وهي سبع جنات وعليها عرش رب العالمين وجنة عدن على الجنات كلها ومنها تتفجر انهار الجنات وثمارها.... فاولها العز والكرسي وهي جنة عدن والثانية جنة المأوى والثالثة جنة الفردوس والرابعة جنة الخلد والخامسة جنة النعيم والسادسة جنة الجلال والسابعة جنة السلام.

Cùm dictum fuerit tibi: Dic mihi, ubi sit Paradisus? Responde: Est in Cælo septimo, & ipse continet septem paradisos, & super eos est Thronus Domini sæculorum: & paradisus Eden est super omnes paradisos, & ex eo derivantur flumina paradisorum, & fructus eorum..... Et paradisus primus est Potentia, & Sedes (seu Thronus): *& hic est paradisus Eden. Secundus est paradisus Refugii. Tertius paradisus Pherdaus.* (idest Paradisi). *Quartus Æternitatis. Quintus Naim* (seu Deliciarum). *Sextus Gloriæ. Septimus Pacis*. Si hæc Moslemi literaliter ac materialiter non acciperent, possent benigniùs explicari: verùm cùm juxta verborum sensum velint esse intelligenda, nullo modo possunt inter se cohærere. Si enim Thronus Dei, juxta eorum

rum

rum fidem, æquatur amplitudine cum cœlis & terra, quomodo in una parte cœli septimi collocatur? Nullus hæc OEdipus intelligeret, ne dum explicaret.

Secundò: dicitur ibidem: وله على عرشه المجيد بذاته وهو في كل مكان بعلمه:

Et ipse est super Thronum suum gloriosum cum essentia sua; & est in omni loco per scientiam suam.

His verbis manifestum fit, Mahumetanos Sonnitas, & Orthodoxos, non credere, Deum esse ubique per essentiam, sed per solam scientiam, quod est contra omnes Sacras Scripturas. Hunc errorem agnoscentes Giahemitæ, & Motazelitæ, duæ Moslemorum sectæ suprà commemoratæ, docuerunt, Deum etiam per essentiam ubique reperiri. Et ad sententiam suam stabiliendam allegabant verba illa Alcorani, quæ habentur Sura 4. *Mulieres*. v. 108. يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم اذ يبيتون ما لا يرضى من القول وكان الله بما يعملون محيطا:

Abscondunt se (nempè impii) *ab hominibus, sed non abscondunt se à Deo, & ipse est cum illis, quando noctu loquuntur, quæ ipsi non placent: nam Deus id, quod faciunt, comprehendit*. Quæ verba ita explicat Thalebiensis Sonnita: وتعلقت الجهمية والمعتزلة بهذه الاية وان بكل مكان وانما معناها يعلم ما يقولون ولا يخفى عليه فعلهم لانه عالم بما يطوى الخلق ويسترونه وليس في قوله (معهم) ما يوجب انه بكل مكان لانه قال امنتم من في السما ولم يرد بقوله هذه في السماء معنى غير الذات لان القول بان زيدا في موضع كذا من غير ان يقيد بذكر فعل وشي من الاشياء لا يكون الا بالذات وقد قال الله تعالى اليه يصعد الكلام الطيب وقال يدبر الامر من السماء ولو كان معهم اذ يبيتون ما لا يرضى بمكان لوجب ان لا يكون معهم اذا لم يبيتوا: *Et inhæserunt Giahemitæ, & Motazelitæ in hoc versu*, (ut confirmarent sententiam suam), *Deum esse in omni loco. Sed re vera sensus horum verborum est: Deus scit id, quod dicunt, neque absconditur ab eo id, quod faciunt: ipse enim novit omnia occulta & manifesta creaturarum. Neque est in eo, quod dicitur (cum eis) quod cogat credere, Deum esse in omni loco: ipse enim dixit: Creditis in eum, qui est in Cœlo. Neque voluit per hoc dicere, se esse in Cœlo, nisi per essentiam. Nam dicere, Zaidum esse in loco tali, absque mentione operationis, vel alterius cujuscumque rei, est dicere, illum non esse ibi nisi per essentiam. Et jam dixit Deus de se: Ad eum ascendit sermo bonus: & iterùm dixit: Moderatur res è Cœlo. Quòd si fuisset cum eis, quando noctu loquebantur id, quod ipsi non placebat, localiter: certè necesse fuisset, ut non esset cum eis, quando non loquebantur noctu id, quod ipsi non placebat*. Admodùm imbecilla & frivola est hæc responsio Thalebiensis: & multò sapientiores sunt in hoc Giahemitæ, & Motazelitæ hæretici Sonnitæ, quàm Sonnitæ ipsi, qui jactant se veros Moslemos, & Orthodoxos. Non immoror in probando hanc veritatem auctoritate sacrarum scripturarum: nam cùm Deus, etiam in sententia priscorum Philosophorum, sit incircumscriptus, & immensus in essentia, necessariò sequitur, illum essentialiter esse ubique.

Tertiò: Dicitur ibidem. وان الله سبحانه قد خلق الجنة فاعدها دار خلود لاوليائه واكرمهم فيها بالنظر الي وجهه وهي التي اهبط منها ادم نبيه وخليفته الي الارض:

Credendum est Deum creasse Paradisum, & præparasse eum pro Palatio æternitatis amicis suis: & honorare eos in eo aspectu faciei suæ: & hic Paradisus est ille, ex quo descendere fecit Adamum prophetam suum, ac Vicarium suum, in terram. Quando scilicet ejecit eum ex illo; postquam pomum vetitum comederat.

Qua in æstimatione habenda sit fides Mahumetana, ex hoc uno colligi potest, quòd illius professores credere tenentur, Paradisum illum, ex quo ejectus fuit Adam ob peccatum suum, situm esse in septimo Cœlo, atque esse eundem illum, in quo Deus exhibet se videndum amicis suis, qui in eodem æterna felicitate fruituri sunt: cùm evidentissimè constet ex sacris literis, Paradisum illum non in Cœlo, sed in terra fuisse: neque ad æternam, & perfectam hominum beatitudinem, sed ad eorundem temporalem habitationem, & naturalem felicitatem, si primorum parentum culpa non obstitisset, à Deo creatum fuisse.

In alia Mahumetanicæ fidei formula relata à D. Gabriele Sionita, in Tract. de Urbibus, & moribus Orientalium c. 4. Auctore Jacob. Filio Said Aly, additur: *necessarium esse credere in Scripturam, quæ missa est ad Legatos, & Prophetas, & dividitur in centum & quatuor libros: quorum decem ad Adam missi sunt; quinquaginta ad Seth; triginta ad Henoch; & decem ad Abraham: quibus accedit Pentateuchus Moysi, Psalterium Davidis, Euangelium Jesu, & Alcoranus Mahumeti*. Idem confirmat Professio jam allegata, de legibus Eslam, his verbis: ان قيل لك كم كتب انزل الله من السماء الي الارض فقل مائة كتاب واربعة كتب انزلت التوراة علي موسي بن عمران والانجيل على عيسى بن مريم والزبور علي داود والقران على محمد صلعم: وانزل الله منها علي شيث خمسين صحيفة وعلي ادريس ثلاثين صحيفة وعلي ابراهيم عشر صحايف وعلي ادم

ادم عشرة صحايف تمام المية:

Cùm tibi dictum fuerit: Quot libros demisit Deus è Cælo in terram? Responde: Centum, & quatuor. Demissus est enim Pentateuchus ad Moysen filium Amran, & Euangelium ad Jesum filium Mariæ, & Psalterium ad David, & Alcoranus ad Mahumetum. Et demisit Deus ad Seth libros quinquaginta; triginta ad Henoch; decem ad Abraham; & decem ad Adam ad complendum numerum centenarium.

Non est dubium, fictitios, & chimæricos esse centum hos libros, qui Adæ, Seth, Henoch, & Abrahæ tribuuntur, si librum Henoch excipias, quem allegat S. Judas Apostolus in Epistola sua canonica. Librum etiam Abrahæ jactant se habere Thalmudistæ, cum titulo ספר יצירה *Liber reformationis*: sed commentitius meritò existimatur, quemadmodum alius liber, quem Auctor libri ילקוט refert compositum à Deo de Anni intercalatione, & Adæ traditum fuisse. Cæterùm non possum non mirari, Mahumetanos credere in libros plerosque à se confictos; eos verò negligere, neque curare, quos ipsis præscribit, & præcipit Mahumetus in Alcorano. Nam Sura 3. *Familia Amran*. v. 82. fingit hæc sibi dici à Deo: قل امنا بالله وما

انزل على ابرهيم واسمعيل واسحق

ويعقوب والاسباط واوتي موسى وعيسى

والنبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم:

Dic: Credimus in Deum, & in Alcoranum missum ad vos, & in libros missos ad Abraham, & Ismael & Isaac, & Jacob, & Tribus Israel; & in Pentateuchum Moysi, & Euangelium Jesu, & in libros traditos Prophetis à Domino suo: nullum diserimen faciamus inter eos. Et Sura 4. *Mulieres*. v. 162. ita inducitur Deus loquens Mahumeto. انا اوحينا

اليك كما اوحينا الي نوح والنبيين من بعده

واوحينا الي ابرهيم واسمعيل واسحق ويعقوب

والاسباط وعيسى وايوب ويونس وهارون وسليمان واتينا

داود زبورا *Nos sanè Alcoranum tibi revelavimus, quemadmodum revelavimus alios sacros libros Noe, & Prophetis, qui fuerunt post eum; & Abrahæ, & Ismaeli, & Jacobo, & tribubus Israel, & Jesu, & Job, & Jonæ, & Aaroni, & Salomoni: & dedimus Davidi Psalterium.* Vides hìc quot sacros libros recenseat Alcoranus à Deo traditos, quos Mahumetani excludunt è Catalogo librorum, in quos credendum esse affirmant: & præsertim libros Prophetarum, quales sunt Isaias, Jeremias, Daniel, Ezra, & alii, quos à Deo traditos negare non possunt. De libris verò Seth, & Adam, & Henoch nullam in Alcorano mentionem invenio.

In eadem formula hæc habentur: *De dogmatibus etiam est, ut credant firmiter in Calamum Divinum, qui digito Dei creatus est. Calamus iste ex margaritis confectus est, talis longitudinis, atque spatii, ut vix eques velox percurrere posset illud quingentis annis. Eo fungitur munere, ut scribat ipsemet omnia præterita, præsentia, & futura. Atramentum, quo scribit, est ex lumine: idioma verò, quo scribit, nemo intelligit, præter Angelum Seraphaelem.* De hoc calamo, in libro inscripto, *Doctrina Mahumet*, quæ est alia professio fidei Mahumetanicæ, à Roberto Retensi, & Hermano Dalmata ex Arabico Idiomate in latinum translata, additur: *Latitudo verò ejus est itineris octuaginta annorum: Octuaginta dentes habet, qui non cessabunt scribere quidquid fit in Mundo usque ad diem Judicii.* Ab eodem Calamo inscribitur in Alcorano Sura 68. ن. والقلم *N. Per Calamum.* Ubi per characterem ن. *N.* ut refert Zamchascerius, quidam putant significari الدواة *Atramentum*; quidam verò اللوح المحفوظ *Tabulam custoditam*, in quam, sicuti in Calamum, credere debent Mahumetani; & de qua mira, vel potiùs ridicula ab iisdem finguntur. Audiatur Gelal. in Sura 85. v. 22. ubi ita scribit: هو في الهوا فوق السماء

السابعة محفوظ من الشياطين ومن تغيير شي منه

طوله ما بين السما والارض وعرضه ما بين المشرق

والمغرب وهو من درة بيضا قاله ابن عباس:

Hæc est suspensa in aere supra septimum cælum, custodita ab injuria Dæmonum, ne quid mutent, vel corrumpant in illa. Longitudo ejus est tanta, quanta inter Cælum, & Terram: latitudo verò, quanta inter Orientem, & Occidentem: & facta est ex una margarita candida. Dixit hoc Ebnabbas.

En tibi, Christiane Lector, præclarissima dogmata Religionis illius, quam Mahumetus super omnes alias Religiones exaltandam à se esse in Alcorano jactavit. Compara hæc cum gravissimis, ac sanctissimis, quamtumvis difficilibus, & arduis Christianæ Fidei dogmatibus: & manifestè agnosces, utrum Mahumetana, an verò Christiana Religio vera sit, Deumque habeat Auctorem.

FINIS.

Appen-

Appendix.

Uamvis ex iis, quæ in hac Tertia Parte latè disseruimus, satis cognoscere possint Mahumetani, quæ sint Christianæ Religionis Dogmata, in Sacris Scripturis divinitùs revelata; placuit nihilominus hìc eadem subtexere juxta Professionem Orthodoxæ Christianorum Fidei, quæ Summorum Pontificum jussu, Arabicè, & Latinè pro Orientalibus Catholicis edita fuit. Est autem hujusmodi

PROFESSIO
ORTHODOXÆ
FIDEI
Ab Orientalibus facienda.

اعتقاد الايمان الارثودكسي الواجب لاهل الشرق
بسم الاب والابن وروح القدس.

انا

اومن ايمانًا ثابتًا واعتقد بجميع الاشياء واحدًا واحدًا كلما يتضمّن في قانون الايمان الذي تستعمله الكنيسة المقدسة الرومانية اعني.

1 اومن باله واحد الاب القادر على كل شي: صانع السماء والارض كلما يُرا وما لا يُرا: وبرب واحد يسوع المسيح ابن الله الوحيد المولود من الاب قبل كل الدهور: اله من اله نور من نور اله حق من اله حق: مولود غير مخلوق مساوي للاب في الجوهر الذي به صار كل شي: الذي من اجلنا نحن البشر ومن اجل خلاصنا نزل من السموات: وتجسّد من روح القدس من مريم العذري فصار انسانًا:

In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

EGo firma Fide credo, & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet:

1 Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis, & incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & Homo factus

est.

eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt; & reſurrexit tertia die ſecundum Scripturas, & aſcendit in Cœlum, ſedet ad dexteram Patris: & iterùm venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui locutus eſt per Prophetas. Et unam ſanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum; & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

2 Veneror etiam & ſuſcipio univerſales Synodos, prout ſequitur, videlicet:

Nicænam Primam: & profiteor quod in ea contra Arium damnatæ memoriæ definitum eſt; Dominum Jeſum Chriſtum eſſe Filium Dei ex Patre natum unigenitum, ideſt, ex ſubſtantia Patris, natum, non factum, conſubſtantialem Patri: atque impias illas voces rectè in eadem Synodo damnatas eſſe, quòd aliquando non fuerit, aut quòd factus ſit ex iis, quæ non ſunt, aut ex alia ſubſtantia, vel eſſentia, aut quòd ſit mutabilis; vel convertibilis Filius Dei.

Syn.Nicæn.in Symb.

3 Conſtantinopolitanam Primam, Secundam in ordine, & profiteor quod in ea contra Macedonium damnatæ memoriæ definitum eſt: Spiritum Sanctum non eſſe ſervum, ſed Dominum; non creaturam, ſed Deum, ac unam habentem cum Patre & Filio Deitatem.

Synod. Conſtant. 1. in Symb. & cã.k.

4 Epheſinam Primam, Tertiam in ordine, & profiteor quod in ea contra Neſtorium damnatæ memoriæ definitum eſt: Divinitatem

Epiſt.8. Cyril. lecta, & appro. in Syn. Epheſ.

صُلب ايضا من اجلنا في عهد بيلاطس البنطي تالّم وقُبر: وقام في اليوم الثالث كما هو مكتوب: وصعد الي السماء وجلس عن يمين الاب: وايضا ياتي بالجد ليدين الاحيا والاموات الذي ليس لملكه انقضاء: وبروح القدس الرب المحيي المنبثق من الاب والابن: الذي مع الاب والابن معًا يُسجد له ويمجّد: الناطق بالانبياء: وبالكنيسة الواحدة المقدسة الجامعة الرسولية: اعترف بمعمودية واحدة لمغفرة الخطايا: وارجا قيامة الموتي: وحياة الدهر الاتي امين.

2 اني ايضا اكرم واقبل الجامع العامة كما ياتي بعني:

المجمع الاول النيقاني واعتقد بما حُكم فيه على اريوس المحروم ذكره: ان الرب يسوع المسيح هو ابن الله الوحيد المولود من الاب: اعني من جوهر الاب مولوداً غير مصنوع: واحد مع الاب في الجوهر: وان صوابًا حرمت في المجمع المذكور تلك الالفاظ الكافرة ان ابن الله منذ قط لم يكن: او انه مصنوع من اشياء ليست موجودة: او انه كاين من جوهر اخر او من ذات اخري او انه متغيّر او منقلب:

3 المجمع القسطنطيني الاول وهو بالترتيب الثاني: واعتقد بما حكم فيه على مقدونيوس المحروم ذكره: ان روح القدس ليس عبدًا بل ربًا ليس هو خليقة بل الاهًا وله لاهوت واحد مع الاب والابن.

4 المجمع الاول الافسسي وهو الثالث بالترتيب: واعتقد بما حكم فيه على نسطور المحروم ذكره: بان اللاهوت والناسوت

والناسوت فى اقنوم واحد اي فى اقنوم ابن الله باتحاد لا يوصف ولا يُدرك اقامًا لنا مسيحًا واحدًا: ومن اجل هذا السبب مريم العذري الطوباوية هي بالحقيقة والدة الله:

٥ المجمع الخلقيدوني وهو الرابع بالترتيب: واعتقد بما حُكم فيه على اوطيخا وديوسقورس المحروم ذكرهما: ان ابن الله الواحد سيدنا يسوع المسيح هو هو كامل باللاهوت وكامل بالناسوت: اله حق وانسان حق من نفس ناطقة وجسد: واحد مع الاب في الجوهر حسب اللاهوت وهو بعينه مساوي لنا حسب الناسوت ومشابه لنا نحن بالكل ما خلا الخطية: من جهة اللاهوت هو مولود من الاب قبل الدهور وهو نفسه من جهة الناسوت فى اخر الايام من اجلنا ومن اجل خلاصنا مولود من مريم العذري والدة الله: فالرب المسيح الواحد الابن الوحيد بذاته لازم ان يُعرف انه في طبيعتين بغير تخليط من دون تغيير غير انقسام غير تفصيل بغير زوال فرق الطبيعتين لاجل الاتحاد بل بالافضل باثبات خاصيات الطبيعتين المجتمعة بالاقنوم والقوام الواحد وليس منقسمًا او منفصلًا الى اقنومين لكن واحدًا بعينه هو الابن الوحيد الاله الكلمة الرب يسوع المسيح:

6 ثم انا اعترف ان لاهوت سيدنا يسوع المسيح الذي به هو واحد فى الجوهر مع الاب وروح القدس هو غير قابل الالام والموت وهو هو بعينه بحسب الجسد فقط صُلب ومات: كما تحدد فى المجمع المذكور وايضا فى رسالة القديس مار لاون البابا الروماني الذي نادوا به جماعة الاباء فى ذلك المجمع بعينه ان ماربطرس

& humanitatem ineffabili & incomprehensibili unione in una persona Filii Dei, unum nobis Jesum Christum constituisse; eaque de causa Beatissimam Virginem verè esse Dei genitricem. P. 2. act. 1.

5 Chalcedonensem, Quartam in ordine, & profiteor quod in ea contra Eutychen & Dioscorum, ambos damnatæ memoriæ, definitum est: Unum eumdemque Filium Dei Dominum nostrum Jesum Christum, perfectum esse in Deitate, & perfectum in humanitate, Deum verum, & hominem verum ex anima rationali & corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, & eundem consubstantialem nobis secundum humanitatem; per omnia nobis similem absque peccato, ante sæcula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem; unum, eundemq; Christum Filium Dominum unigenitum, in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque substantiam concurrente, non in duas personas partitum aut divisum, sed unum eundemque Filium, & unigenitum, Deum, Verbum, Dominum Jesum Christum.

Defin. Synod. Chalce. act. 5. al. 6. quæ repetita habetur in Decr. Concil. Floren. pro Armenis.

6 Item ejusdem Domini nostri Jesu Christi Divinitatem, secundum quam consubstantialis est Patri & Spiritui Sancto, impassibilem esse & immortalem: eundem autem crucifixum, & mortuum tantummodo secundum carnem, ut pariter definitum est in dicta Synodo, & in Epist. S. Leonis Romani Pontificis, cujus ore B. Pe-

Synod. Chal. act. 1. 4. & 5. Leo Papa ep. 10. Felix Papa ep. 3. & 4. Nicolaus Papa ep. 7.

trum Apoſtolum locutum eſſe, Patres in eadem Synodo acclamaverunt: per quam definitionem damnatur impia hæreſis illorum, qui Triſagio ab Angelis tradito, & in præfata Chalcedonenſi Synodo decantato, Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis miſerere nobis; addebant, qui crucifixus es pro nobis, atque adeò Divinam naturam trium perſonarum paſſibilem aſſerebant & mortalem.

الرمول قد كان تكلم بفمه فعُرمت بذلك التعديد بدعة اوليك الذين كانوا يزيدون على الثلاثة تقديسات المُنزلة علي يد الملايكة المرتلة في المجمع الخلقيدوني المذكور اي: قدوس الله قدوس القوي قدوس الذي لا يموت ارحمنا: وهم كانوا يزيدون: الذي صُلب من اجلنا: فهم بقولهم هذا يقولون ان طبيعة الثلاثة اقانيم الالهية هي ممكنة ان تتالم وتموت.

Synod. 5. col. 6. & col. 8. in anath. Concil. Flor. in dec. pro Jacob. Syn. 6. act. 18. Concil. Flor. in dec. pro Arm.

7 Conſtantinopolitanam Secundam, Quintam in ordine, in qua præfatæ Chalcedonenſis Synodi definitio renovata eſt.

7 المجمع القسطنطيني الثاني وهو الخامس بالترتيب الذي فيه تكررت قضية المجمع الخلقيدوني المذكور

8 Conſtantinopolitanam Tertiam, Sextam in ordine: & profiteor quod in ea contra Monothelitas definitum eſt: In uno eodemque Domino noſtro Jeſu Chriſto duas eſſe naturales voluntates, & duas naturales operationes, indiviſè, inconvertibiliter, inſeparabiliter, inconfuſè: & humanam ejus voluntatem non contrariam, ſed ſubjectam Divinæ ejus atque omnipotenti voluntati.

8 وايضا القسطنطيني الثالث وهو السادس بالترتيب واعتقد بما حكم فيه علي المونوليطيين اي الذين يقولون ان في المسيح مشية واحدة واعترف ان سيدنا يسوع المسيح وحده توجد مشيتان طبيعيتان وفعلان طبيعيان بلا انقسام ولا تحول تغير ولا انفصال ولا اختلاط: وان مشيته الانسانية ليست بمخالفة لارادته الالهية القادرة على الكل بل مطيعة لها.

Syn. 7. act. 7. Concil. Triden. ſeſſ. 25. de invoc. Sanct.

9 Nicenam Secundam, Septimam in ordine: & profiteor, quod in ea contra Iconoclaſtas definitum eſt: Imagines Chriſti, ac Deiparæ Virginis, nec non aliorum Sanctorum, habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

٩ المجمع الثاني النيقاني وهو السابع بالترتيب: واعتقد بما حكم فيه علي ايقونقلاسطس اي الناكرين الصور المقدسة انه واجبا علينا ان نحوي عندنا ونحفظ ونكرم صورات المسيح والعذري والدة الله وساير القديسين.

Syn. 8. præſertim act. 7.

10 Conſtantinopolitanam Quartam, Octavam in ordine: & profiteor, in ea Photium meritò fuiſſe damnatum; & Sanctum Ignatium Patriarcham reſtitutum.

١٠ والمجمع الرابع القسطنطيني وهو الثامن بالترتيب: واعتقد ان فيه كواجب الحق حُرِم فوطيوس واسترد القديس اغناطيوس البطريارك.

11 Veneror etiam, & ſuſcipio omnes alias univerſales Synodos, auctoritate Romani Pontificis legitimè celebratas, & confirmatas, & præſertim Florentinam Synodum, & profiteor quæ in ea definita ſunt, videlicet:

١١ وكذلك انا اكرم واقبل المجامع العامة الاخر التي اجتمعت باذن البابا الروماني علي موجب القوانين وثبتت بسلطانه: وخصوصا المجمع الفلورنطيني: واعتقد بكم ما حكم فيه: يعني.

١٢ ان

١٢ ان روح القدس هو من الاب والابن وجوداً ازلياً وله حاصلة ذاته وكونه القايم من الاب والابن معاً: منبثقاً من كليهما ازليةً كأنهما مبدا واحد ونفخة واحدة.

١٣ وايضا ان تلك اللفظة (ومن الابن) ازدادت في قانون الايمان حلالاً وصواباً للايضاح وللضرورة الحضرة.

١٤ ثم ان جسد المسيح يتقدس حقاً في الخبز القمحي خميراً كان او فطيراً: والكهنة اجمعون هم ملزومون ان يقدموا باحد من الجنسين: كل واحد على عادة كنيسته غربية كانت ام شرقية.

١٥ ثم ان التايبين بالحقيقة ان كان ماتوا بمحبة الله من قبلما عملوا اثمارا مستحقة التوبة على ما عملوا من الخطايا وتركوا من الحسنات: فارواحهم بعد الموت يطهرون في عذابات المطهر: ولكي يميحوا من تلك العذابات يفيد لهم معونات المومنين الحيين يعني القداديس والصلوات والصدقات والفضايل والاعمال الصالحة الاخري التي كانت عادة للمومنين ان يعملوا لاجل اهل الايمان الاخرين كرسايم الكنيسة: وانفس اوليك الذين بعد المعمودية لم يتدنسوا بدنس خطية قط وايضا الانفس اللواتي بعد التدنس بالخطية ام في اجسادهن ام منتزعة منها قد تطهرن لساعتهن يقتبلن الي السماء ويعاين معاينة نظراً جهراً الله بذاته ذا التثليث والتوحيد كما هو بذاته ولكن ذلك كاختلاف استيهالهم واحد افضل رايا من الاخر: واما انفس اوليك الذين يموتون في الخطية الفعلية المميتة او في الاصلية فقط: فلوقتهم يهبطون الي الجحيم: لكن عقوباتهم مختلفة.

12 Quòd Spiritus Sanctus ex Patre & Filio æternaliter eſt, & eſſentiam ſuam ſuumque eſſe ſubſiſtens habet ex Patre ſimul & Filio, & ex utroque æternaliter, tamquam ab uno principio, & unica ſpiratione procedit. Concil. Flor. in Defin.

13 Item dictionem illam (Filioque) veritatis declarandæ gratia, & imminente neceſſitate, licitè, ac rationabiliter Symbolo fuiſſe appoſitam. Ibid.

14 Item, in azymo ſive fermentato pane triticeo Corpus Chriſti veraciter confici, Sacerdoteſque in altero ipſum Domini Corpus conficere debere, unumquemque ſcilicet juxta ſuæ Eccleſiæ, ſive Occidentalis, ſive Orientalis conſuetudinem. Ibid.

15 Item, ſi verè pœnitentes in Dei charitate deceſſerint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commiſſis ſatisfecerint, & omiſſis, eorum animas pœnis purgatoriis poſt mortem purgari, & ut à pœnis hujuſmodi releventur, prodeſſe eis fidelium vivorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes, & eleemoſynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri conſueverunt, ſecundum Eccleſiæ inſtituta: illorumque animas, qui poſt baptiſma ſuſceptum nullam omninò peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quæ poſt contractam peccati maculam, vel in ſuis corporibus, vel eiſdem exutæ, ſunt purgatæ, in cœlum mox recipi, & intueri clarè ipſum Deum Trinum & Unum, ſicuti eſt, pro meritorum tamen diverſitate, alium alio perfectius: illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel ſolo originali decedunt, mox in infernum deſcendere, pœnis tamen diſparibus puniendas. Ibid.

16 Item,

Ibid. 16 Item, sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum Orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere, & ipsi Beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodùm etiam (ut eadem Florentina Synodus asserit) in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.

16 ثم ان الكرسي المقدس الرسولي والحبر الروماني له رئاسة على المسكونة جميعها والحبر الروماني هو بعينه هو خليفة ماربطرس رئيس الرسل: ونائب المسيح حقاني: وراس البيعة جميعها وابو المسيحيين اجمعين ومرشدهم وهو في شخص ماربطرس تناول من سيدنا يسوع المسيح السلطان الكلي ليرعي ويدبر جميع البيعة حسبما يقال ايضا في رسايل المجامع العالمية وفي القوانين المقدسة كما يشهد المجمع الفلورنطيني المذكور.

Concil. Flor. in decreto pro Jacobitis. 17 Item, legalia Veteris Testamenti, seu Mosaicæ legis ceremonias, sacra, sacrificia, & sacramenta, Domino nostro Jesu Christo adveniente, cessasse; & post promulgatum Euangelium, sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam Legis veteris ciborum mundorum & immundorum differentiam ad ceremonialia pertinere, quæ, surgente Euangelio, transierunt.

17 اعتقد ايضا ان نواميس الشريعة العتيقة: اي سنن الناموس الموساوي وتقديساته وذبايحه واسراره بعد مجي ربنا يسوع المسيح قد بطلت: ولا يمكن حفظها بعد انتشار الانجيل بغير خطية: وكذلك تمييز تلك الشريعة العتيقة بين الاطعمة النقية والنجسة هو من السنن التي فنيت في اشراق الانجيل.

Ibid. 18 Illam etiam Apostolorum prohibitionem, ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, illi tempori congruisse, ut inter Judæos & Gentiles dissensionis materia tolleretur, cujus Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.

18 ثم تحريم الرسل عن ذبايح الاصنام والدم والمخنوقات كان واجبا لتلك الازمنة لكي ينزع من بين اليهود والامم سبب المخالفة: فعند بطالة سبب هذا التحريم الرسولي بطل ايضا فعله.

Concil. Trid. ses. 22. de Sacrific. Mis. canon. 1. 2. & 3. 19 Pariter veneror, & suscipio Tridentinam Synodum: & profiteor quæ in ea definita & declarata sunt; & præsertim, offerri Deo in Missa verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis, & defunctis; atque in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento (S. 13. de Euch. c. 3. & can. 1. & 2.) (juxta fidem, quæ semper in Ecclesia Dei fuit) contineri verè, realiter, & substantialiter Corpus, &

19 ومثل ذلك انا اكرم واقبل مجمع طريدنتينو واعتقد بكلما حكم وشرع فيه: خصوصا ان في القداس يقدم لله الذبيحة الحقيقية الخاصية المرضية عن الاحيا والاموات وان في سر القربان المقدس حسب حق الايمان المحفوظ دايما في بيعة الله ان فيه جسد

ودم

وثم ميدنا المسيح مع نفسه ولاهوته حقا حقيقيا جوهريا: وبان جوهر الخبز كله يصير جسدًا: وجوهر الخمر كله يتحول دمًا فذلك التحويل بغاية الصواب ممتّه الكنيسة القاثوليقية تحويلاً جوهريا كليًا: ثم انّ في كل واحد من العرضين وفي كل جزء منهما اذا اقسمتا فيه المسيح كله.

٢٠ ثم ان اسرار الشريعة الجديدة المفروضة من ميدنا يسوع المسيح لاجل خلاص جنس البشر هي سبعة: بل كلها ليست هي ضرورية لكل انسان: وهي المعمودية والقربان والميرون والتوبة وزيت المرضى ودرجة الكهنوت والزيجة وكلهن تمنحن النعمة: ومنها المعمودية والميرون ودرجة الكهنوت غير ممكنة التكرر.

٢١ ثم المعمودية هي ضرورية للخلاص فمن اجل هذا يجب ان تعطا مسرعة بلا تمهيل في خطر الموت: وايمن كان يعطيها واي وقت يعطيها بالمادة والصورة المفروضة وبالنية الواجبة فهي مقبولة.

٢٢ ثم ان رباطة سر الزيجة لا تنحلّ وان كانت جائزة مفارقة الزوجين فيما هو للمضجع والمساكنة لسبب الزنا او الهرطقة او لاسباب اخر ولكن لا يجوز ان يتزوج احد منهما باخر.

٢٣ ثم ان تقليدات الرسل والبيعة ينبغي لنا ان نقبلها ونكرمها.

٢٤ ثم ان السلطنة على غفران العقابات ابقاها المسيح في البيعة ونفيد كثيرا استعمالها للجماعة المسيحية للخلاص.

٢٥ كذلك ايضا انا اقبل واعتقد بما حكم في مجمع مدينة طرنتو المذكور على الخطية الاصلية والتزكية وعلى عدد الكتب المقدسة من الناموس العتيق

Sanguinem, unà cum Anima, & Divinitate D. N. J. C. ac proinde totum Christum, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia aptissimè transsubstantiationem appellat, & sub unaquaque specie, & singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri.

Ibid. can. 5. & Con. Flor. in decr. pro Armen.

20 Item septem esse Novæ Legis Sacramenta à C. D. N. instituta ad salutem humani generis, quamvis non omnia singulis necessaria, videlicet: Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem iterari non posse.

Sess. 7. de Sacr. can. 5. 4. 6. & 9.

21 Item Baptismum esse necessarium ad salutem; ac proinde si mortis periculum immineat, mox sine ulla dilatione conferendum esse: & à quocumque, & quandocumque sub debita materia, forma, & intentione collatum, esse validum.

Sess. 7. can. 5. & 12. & Concil. Floren. in decr. pro Jacobitis.

22 Item Sacramenti Matrimonii vinculum indissolubile esse: & quamvis propter adulterium, hæresim, aut alias causas possit inter conjuges thori, & cohabitationis separatio fieri; non tamen illis aliud Matrimonium contrahere fas esse.

Sess. 23 de Matr. can. 5. 7. & 8. & Concilio. Floren. in decr. pro Armenis.

23 Item Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones suscipiendas esse, & venerandas.

Concil. Trid. sess 4. in dec. de Can. Script.

24 Indulgentiarum etiam potestatem à Christo Ecclesiæ relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse.

Sess. 25. in decr. de Ind. Sess. 5. in dec. de pec. orig. & sess. 6. in dec. de Just. & sess. 4. in decr.

25 Pariter, quæ de peccato originali, de justificatione, de Sacrorum librorum tàm Veteris,

K quàm

de Can. Script. quàm Novi Teſtamenti indice, & interpretatione in prædicta Tridentina Synodo definita ſunt, ſuſcipio, & profiteor.

26 Cætera item omnia ſuſcipio, & profiteor, quæ recipit, & profitetur Sancta Romana Eccleſia, ſimulque contraria omnia, & ſchiſmata, & hæreſes ab eadem Eccleſia damnatas, rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & anathematizo.

27 Inſuper Romano Pontifici Beati Petri Principis Apoſtolorum ſucceſſori, ac Jeſu Chriſti Vicario, veram obedientiam ſpondeo, ac juro.

Concil. Lat. ſub Innoc. III. c. 1. 28 Hanc fidem Catholicæ Eccleſiæ, extra quam nemo ſalvus eſſe poteſt, quam in præſenti ſpontè profiteor, & veraciter teneo, eamdem integram, & inviolatam uſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè, Deo adjuvante, retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in meo munere ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem

ſpondeo, voveo, & juro.

Sic me Deus adjuvet, & hæc
Sancta Dei Euangelia.

والجديد وتصيرها.

26 انا اقبل ايضا واعتقد بسايرما تقبله وتعترف به الكنيسة المقدسة الرومانية وجملة انا احرم وارفض والعن جميع الاضداد والانشقاق والبدعات المحرومة المرفوضة الملعونة من الكنيسة المذكورة.

27 غير ذلك انا احلف واعاهد بالطاعة الحقيقية للبابا الروماني خليفة بطرس الطوباني رئيس الرسل ونايب سيدنا يسوع المسيح.

28 فهذا ايمان الكنيسة المقدسة القاتوليقية التي خارجا عنها ليس يمكن لاحد ان يخلص؛ فانا الان بارادتي اعتقد به وامسك به بالحقيقة والذي احفظه واعترفه الي اخر حياتي غاية الثبوت سالما بلا عيب بمعونة الله والذي اجتهد بقدر قوتي ان كل رعيتي والذين هم تحت تدبيري انهم يتمسكوا به ويعلموا به ويكرزوا به وانا

هكذا اوعد وانذر واحلف

هكذا الله يعينني
وهذه الاناجيل المقدسة.



INDEX CAPITUM.

PRoœmium. pagina. 3.
Cap. I. Christianam Religionem veram ac bonam esse, & à Deo institutam. pag. ibid.
Cap. II. Utrum Christiani à sua Religione aberraverint. Argumenta, quibus id probat Mahumetus in Alcorano. p. 9.
Cap. III. Christiani nunquam Religionem suam universaliter deseruere, vel mutavere. pag. 12.
Cap. IV. Non posse assignari tempus, quo Christiani Religionem suam mutaverint, aut deseruerint. pag. 15.
Cap. V. Respondetur tertiæ objectioni contra mysterium Sanctissimæ Trinitatis. p. 16.
Cap. VI. Respondetur ad primum argumentum contra Sacrosanctæ Trinitatis mysterium. pag. 18.
Cap. VII. Respondetur ad secundum argumentum contra mysterium Sanctissimæ Trinitatis. pag. 23.
Cap. VIII. Respondetur ad tertium argumentum contra mysterium Trinitatis. p. 24.
Cap. IX. Ex veterum Hebræorum doctrina Sanctissimæ Trinitatis mysterium comprobatur. pag. 26.
Cap. X. Ex Mahumetanorum principiis probatur Sanctissimæ Trinitatis mysterium. pag. 29.
Cap. XI. Refellitur quarta causa allata à Mahumeto mutatæ Christianæ Religionis, quæ est Christi divinitas. p. 32.
Cap. XII. Argumenta Mahumetanorum contra Christi Divinitatem. pag. 34.
Cap. XIII. Argumenta è Sacris Scripturis desumpta, quibus Mahumetani Christi Divinitatem oppugnant. pag. 38.
Cap. XIV. Alia argumenta contra Christi Divinitatem è Sacris Scripturis à Mahumetanis petita. pag. 43.
Cap. XV. Probatur Christi divinitas ex Sacris Scripturis. pag. 49.
Cap. XVI. Aliis argumentis Christi Divinitas probatur. pag. 54.
Cap. XVII. Messiam, nempè Christum, futurum esse Deum, veterum Judæorum testimoniis ostenditur. pag. 58.
Cap. XVIII. Mahumetanorum quoque testimonio Christi Divinitas comprobatur. p. 59.
Cap. XIX. Respondetur quintæ Mahumetanorum objectioni, contra Christi passionem, & crucifixionem. pag. 63.
Cap. XX. Christum multa passurum, ac violenter moriturum, Prophetæ prædixerunt, veterumque Hebræorum dicta idem confirmant. pag. 67.
Cap. XXI. Respondetur sextæ Mahumetanorum objectioni circa cultum Pontificum, & Monachorum. pag. 68.
Cap. XXII. Respondetur septimæ objectioni circa cultum Sacrarum Imaginum. p. 70.
Cap. XXIII. Respondetur, ultimæ Mahumeti objectioni, quæ est multitudo schismatum in Christiana Religione. pag. 72.
Cap. XXIV. De Sectis Mahumetanorum. pag. 73.
Secta prima Motazelitæ. pag. 74.
Secta Secunda Gebaritæ. pag. 75.
Secta tertia Saphatitæ. pag. 76.
Secta quarta Charegitæ, & Vaiditæ. p. 77.
Secta quinta Morgitæ. pag. 80.
Secta sexta Sciaitæ. pag. ibid.
Cap. XXV. De recentioribus Mahumetanorum sectis. pag. 85.
Cap. XXVI. Dogmata sectæ Mahumetanæ Sonniticæ, seu Orthodoxæ. pag. 87.

PRODROMI
AD REFUTATIONEM
ALCORANI,
PARS QUARTA,

In qua ex Euangelicis & Alcoranicis Legibus; & ex Christianorum ac Mahumetanorum moribus inter se collatis, Agarenicæ Sectæ falsitas; & Christianæ Religionis veritas comprobatur.



PROŒMIUM.



CUm neque ex Sacrarum Scripturarum auctoritate, neque ex miraculorum teſtimonio, neque ex dogmatum veritate, probare poſſint Mahumetani ſectam ſuam eſſe à Deo: & ex oppoſito, Chriſtianæ Religionis non niſi Deum auctorem eſſe ex iiſdem capitibus, apertiſſimè demonſtretur: ſupereſt, ut in hac quarta Prodromi noſtri parte videamus, utrum ſaltem ex vitæ morumque probitate, ac ſanctitate, & ex virtutum tàm moralium, quàm divinarum ornamento, quæ ex vi & inſtituto propriæ legis in illis reperiantur, in vera Religione ſe eſſe oſtendere poſſint. Ipſi certè jactant ſe pios, juſtitiæ fideique cultores; mutuæ inter ſe charitatis, & cum exteris hoſpitalitatis ſedulos obſervatores. Jejunia, preces, ſacras peregrinationes, eleemoſynas ſe frequentare gloriantur. In Templis, ſeu Oratoriis, ſummam reverentiam; in privatis domibus admirabilem per omnia modeſtiam, & continentiam præſeferunt: itaut in his omnibus Chriſtianos ipſos videantur aliquibus ex noſtris aliquantò ſuperare. Quis igitur non putet, eos in recta Religione verſari, cùm præſertim unum Deum colant, impensèque venerentur: Idola deteſtentur: Paradiſi, Gehennæ, ſupremi Judicii fidem æquè, ac Chriſtiani profiteantur: fidem ipſam cum operibus conjungendam putent: pœnitentiam ad ſalutem æternam neceſſariam eſſe exiſtiment? Credas Mahumetum minimè erraſſe, cùm Sura 3. آل عمران verſ. 109. *De Familia Amran*, pronunciavit de ſuis Arabibus كنتم خير أمة أخرجت للناس: *Eſtis optima gens, quæ producta ſit inter homines*. Quærendum igitur eſt hìc à nobis, ac videndum, utrum vitæ probitas, & virtutum ſive moralium, ſive divinarum praxis tàm validum ſint argumentum veræ religionis, ut, ubi hæc reperiantur, ibi etiam Religio vera eſſe cenſenda ſit.

CAPUT PRIMUM.

Præmittuntur quædam pro reſolutione hujus quæſtionis.



ANtequam ad propoſitam quæſtionem reſpondeamus: quædam præmittenda ſunt, in quibus, ut puto, Mahumetani ipſi nobiſcum convenient.

Primò igitur dicendum eſt, vitæ probitatem & integritatem ex multis capitibus oriri poſſe. Primò: ex ſimpliciori gentis natura. Ita videmus ruſticos, longèque à magnis Urbibus diſſitos, quales ſunt paſtores, agricolæ, & villarum incolæ, eſſe homines valdè probos, & innocentes. Hoc autem evenit non ex motivo virtutis, ſed ex inhabilitate, ut ita dicam, ad malum patrandum. Aſſiduus enim labor, vivendi auſteritas, & parſimonia, abductio à commercio improborum, conſuetudo cum aliis ſui ſimilibus, efficiunt in illis veluti naturalem vitæ integritatem. Secundò: ex regionum, & climatum qualitate: neque enim negari poteſt, diverſitatem lo-

corum, morum quoque vitæque diversitatem magnam progignere. Id evenit, ut puto, ex qualitate ac temperamento cœli. Hinc Aristoteles in lib. Problem. sect. 14. quæst 1. quærit, *cur efferis & aspectibus & moribus sint, qui in nimio vel æstu, vel frigore colunt?* & respondet, hoc ipsum, quòd ibi vitam degant, causam esse, cur tales sint. *Optima enim temperies* (inquit) *non corpori solùm, verùm etiam intelligentiæ hominis prodest. Excessus autem omnes dimovent; & ut corporis, ita etiam mentis temperamentum pervertunt.* Hinc Interpres Galeni, mores bifariam dividit: alios *innatos* vocat, alios *acquisitos*. Ait enim: *Innati mores sunt ex complexione; sive constitutione naturali: acquisiti parantur & doctrina, & consuetudine.* Ut autem singuli homines habent peculiares mores ex diversa constitutione corporis: ita singulæ gentes in vivendi agendique ratione, ex diverso cœli temperamento inter se dissident. Quin & regiones etiam ob hanc ipsam causam diversa animalia, diversas plantas, diversa metalla, lapidesque producunt; diversa etiam hominum corpora, longiora, vel breviora, nigriora, vel candidiora, formosiora, vel turpiora: diversas etiam animi qualitates. Hìc ingeniosiores homines nascuntur, ibi hebetiores: hìc ad literas proni, ibi ad arma: hic ad Religionem, ibi ad mercaturam. Quamobrem non mirum, si in moribus & vitæ ratione homines inter se juxta regionum varietatem dissident. Hinc Titus Livius Dec. 5. lib. 5. *Tàm Civitatum, quàm singulorum hominum mores sunt. Gentes quoque aliæ iracundæ, aliæ audaces, quædam timidæ. Hæ in vinum, in Venerem proniores illæ sunt. Atheniensium populum fama est, celerem, & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quæ fidit, ingredientem. Non negaverim, & totam Asiæ regionem inaniora parere ingenia; & Rhodiorum tumidiorem sermonem esse, quòd excellere inter finitimas nationes videantur.* Inter Platonis placita, illud item observatur: *ex variis Cœli locis, aspectibusve diversas ingenerari morum* κράσεις, sive contemperationes. Innuit hoc ipsum Aristophanes, docens, immanendum esse τρόποις ἐπιχωρίοις *moribus Regioni cuique propriis*: & apud Græcos vulgatum est, νόμος καὶ χώρα, *Lex, & regio*: quasi regionis natura sit habitatoribus Lex morum. Tertiò: Ex rebus ipsis, quibus homines utuntur, vel assueverunt: Hinc Cicero in Orat. contra Rullum, in fine: *Non ingenerantur mores* (inquit) *tàm à stirpe generis, ac seminis; quàm ex iis rebus, quæ nobis ad vitæ consuetudinem suppeditantur, quibus alimur, & vivimus. Chartaginienses fraudolenti, ac mendaces, non genere, sed natura loci, quòd propter portus suos, multis & variis mercatorum sermonibus ad studium fallendi studio quæstus vocabantur. Ligures Montani, duri, atque agrestes. Docuit ager ipse nihil ferendo, nisi multa cultura, & magno labore quæsitum. Campani semper superbi, bonitate agrorum, & fructuum magnitudine, urbis salubritate, &c.* Hinc videmus magnas urbes, in quibus multa est hominum extraneorum frequentia, & rerum copia, & supremus Dominatus, magnis etiam vitiis & sceleribus abundare; minusque in iis justitiam, pietatem, temperantiam, ac religionem coli, quàm in exiguis oppidis, ad quæ raro peregrinus ullus accedit, & ubi nec deliciarum copia, nec honorum ambitus, nec immodicus divitiarum appetitus, honestos, ac genuinos mores corrumpunt. Quartò ex prima institutione, & assuetudine. Si enim aliqua in Gente, vel Religione, ita homines instituantur, atque ita assuescant, ut aliquid in contrarium facere, vel monstri, vel summi sceleris loco habeatur, non videas facilè ullum, qui illud audeat committere: nam pudor ipse vetat, & reverentia aliorum. Apud Malavares populos, (ut refert P. Vincentius Maria suprà laudatus lib. 3. Itineris ad Indias Orientales) excreare, vel spuere, & multò magis pedere, etiamsi summa necessitas urgeat, neminem videas. Hæc est regionis illius consuetudo, cujus apud alias gentes cura nulla habetur. Quod in hoc accedit apud hos populos, idem aliis in aliis rebus usuvenit, præcipuè ad Religionem spectantibus. Sunt etiam inter Christianos nationes quædam, vel Urbes, vel Oppida, aut Vici, in quibus viros in Templis cum fœminis gregatim orare, maximum piaculum haberetur: seorsim viri, seorsim fœminæ conveniunt, & precantur. Apud Æthiopes Christianos, nemini nisi nudis pedibus ingredi in Templum licet: ibi verò flagitium est ridere, sermocinari, deambulare, aut aliquid denique meditari, quod non ad cœlestia ac divina referatur. Refert hoc Osorius lib. 9. de rebus Emannelis. Id fert prima loci institutio, & inolita Populo consuetudo. Hæc eadem in aliis locis aliquantò negliguntur. Fœminæ Mahumetanorum operta velamine facie ac persona per vias incedunt. Ea est illis consuetudo, quam Christianæ etiam fœminæ ibidem observant. Si & hìc Romæ, & alibi usus hoc obtinuisset, idem & hìc observaretur. Quintò: Ex disciplina, & studio, quo quis & alieno magisterio, & proprio conatu nititur inolita naturæ vitia tollere, vel quantum potest, minuere, & virtutes oppositas inserere. Qua in re juxta conatum, vel studium à se adhibitum, ita unusquisque magis, vel minus bonus evadet. Sextò: Ex naturæ bonitate, ac facilitate fit, ut quis sine multo studio ac labore, probus, & honestus appareat. Sunt enim qui dam, qui cum Salomone, *sortiti sunt animam bonam*. Hi tamen, si occasio se præbeat, non raro, & facilè, in vitia degenerant: quemadmodum Salomoni ipsi contigisse Sacræ literæ testantur. Postremò, ex peculiari Dei gratia & auxilio vera hominibus virtus, probitas, & sanctitas conceditur. Licet enim semper sit ex benignitate & gratia Dei, quòd homo rectè agat; cùm tamen hoc evenit ex causis jam dictis, & absque motivo supernaturali, dicitur operari juxta vires naturæ: postremo autem hoc modo, juxta vires gratiæ, ac supernaturaliter; id quod non potest ei concedi, qui veram fidem, ac religionem rectam non habet, saltem subsequenter.

Dico secundò: non posse naturaliter cognosci, quando quis ex puris naturæ viribus, universali Dei gratia adjutus; quando verò ex speciali ejus gratia & auxilio benè operetur. Nam, præterquamquòd hoc tantummodò ex lumine fidei habetur: videmus etiam eodem ferè modo benè operari fidelem, ac infidelem, etiam in rebus ad Religionem spectantibus: imò aliquandò accidit, ut infideles, dum hæc operantur, ferventiùs, & accuratiùs se gerant (quantum exteriùs apparet) quàm fideles. Hoc negari non potest, cùm experientia illud manifestè demonstret. Videmus aliquos Mahumetanos, vel Judæos, atque etiam Ethnicos, non solùm esse justos, temperatos, prudentes, fortes, misericordes, modestos, hospitales, &c. sed etiam Deum, vel Deos suos, timere, & amare: Religionem sanctè colere: preces summa cum attentione & reverentia effundere: in rerum divinarum contemplatione diù immorari: cœlum, & cœlestem beatitudinem anxiè sperare: mysteria,

quæ

quæ à Deo revelata credunt, & nos etiam credimus firmiter tenere, & pro his aliquando pœnas & mortem perferre: postremò de his ipsis rebus libros satis doctè conscribere.

Dico Tertiò: Fieri quidem posse, saltem aliquando, ut in falsa Religione quibusdam in rebus meliùs moraliter vivatur, & opera materialia religionis ipsius, meliùs apparenter, quàm in vera exerceantur: nam ut dixit Christus; *Prudentiores filii tenebrarum filiis lucis in generatione sua sunt*: universaliter tamen loquendo, hoc non contingit, neque contingere potest. Et si tota simul ratio vitæ complexè accipiatur in vera, & in falsa Religione; semper melior erit in vera, quàm in falsa. Hoc manifestiùs patebit in secta Mahumetana, & aliis, & in Religione Christiana, cùm inter se comparabuntur.

Dico quartò: Non esse signum certum veræ Religionis, quòd semper in ea universaliter laudabiliùs vivatur, quàm in falsa, dummodò habeat hujusmodi leges, & instituta, ut si secundùm illa vivatur, meliores sint in ea homines, quàm in falsa. Neque verò necesse est, vel etiam contingit, ut semper in vera Religione omnes vivant juxta leges illius: sufficit, ut plerique, vel saltem aliqua pars eas observent: ita tamen ut hæ semper maneant in suo robore; & si quis contra eas peccet, secundùm easdem puniatur, & corrigatur: vel saltem communi consensu non approbetur, imò tamquam malum damnetur, & pro illicito habeatur id, quod contra leges admittitur.

His positis: dico absolutè, Religionem Christianam veram, & bonam esse: Mahumetanam autem falsam, & malam; quia Christiana meliores, & sanctiores leges habet, quàm Mahumetana; & universaliter, & ut plurimùm in ea meliùs, & laudabiliùs vivitur, quàm in ista. Et quidem valdè stulti, ne dicam impii, sunt illi, qui, eò quòd inter Christianos mala aliquot, vel scandala videant, vel injustitiam aliquam, aut injuriam ipsi patiantur, statim Mahumetanos meliores esse proclamant. Utinam hi per aliquod tempus sub illorum tyrannide vixissent; & fraudes, sævitiam, impietatem, injustitiam, flagitia, & spurcitias eorum experti fuissent! aliter certè loquerentur.

CAPUT SECUNDUM.

Comparantur inter se Leges Religionis Christianæ, & Sectæ Mahumetanicæ.

Non loquor de legibus pertinentibus ad dogmata, seu ad ea, quæ credenda sunt tamquam à Deo revelata: sed de iis, quæ spectant ad praxin: nam de primis jam satis in tertia parte disserui: & dico, Alcoranum, quæ est lex primaria, & divina Mahumetanorum, nihil boni, ac veri continere tàm quoad virtutes morales, quàm quoad exercitium religionis, cultumque divinum, quod in Euangelio, & libris Apostolicis (quæ est Lex Christianorum) multò plenius, & perfectius non contineatur. Alcoranus quippe, juxta Sapientium Moslemorum doctrinam, continet الاحكام والقصص والوعظ *Judicia, Historias, & Parænefes*. Historiæ non faciunt ad rem nostram. Parænefes sunt hortamenta ad bonum, & ad actus virtutum. His plenum est Testamentum novum: nec reperies in Alcorano rem ullam laude dignam, ad quam Mahumetus hortetur, ut ad eandem Christus, atque ejus Apostoli, meliùs, & efficaciùs non hortentur. Judicia spectant partim ad religionem, partim ad Jus merè politicum. De secundis, non est quod disceptemus: nam apud Christianos quilibet ferè Princeps absolutus habet leges suas peculiares, quamvis plerique Cæsareis etiam utantur. Neque Christus venit ad leges civiles ferendas: non enim instituere volebat Regnum temporale, sed spirituale, & æternum. Quamobrem mundanas leges in suo robore reliquit, præter eas, quæ divinæ legi adversabantur: quas proptereà Christiani rejecerunt. Et, si quid hujusmodi in illis adhuc reperiatur: neque probatur, neque licitum censetur, quamvis ad majus malum vitandum aliquando toleretur. Ob hanc rationem possunt, imò tenentur Christiani servare leges politicas Principum infidelium, sub quibus vivunt, dummodò Christianæ Religionis statutis non adversentur. Comparare verò leges politicas Alcorani cum legibus ejusdem generis cæterorum Principum, & præsertim Christianorum, ad rem nostram non pertinet. Nihil enim refert disquirere, quid hic, vel illi decernant circa testamenta, circa hæreditates adeundas, circa conjugia, circa pœnas reorum, & alia hujusmodi, quæ ad commune Jus Gentium spectare noscuntur.

Est tamen magnum discrimen inter leges politicas Alcorani, & aliarum Gentium. Nam Alcoranicæ leges supponuntur immediatè traditæ à Deo, & ideò semper pertinent ad negocium Religionis: & si quid in illis injusti contineatur, non potest corrigi per aliam legem: & prætereà vitiat ipsam Religionem. Aliarum verò gentium politicæ leges, si quid contra jus & fas contineant, corrigi possunt vel per aliam legem politicam, vel per censuram Religionis, quæ proinde nihil ex iis detrimenti patitur. Si itaque inveniamus in Alcorano aliquid, quod naturali lumine cognoscatur malè statutum, sequitur necessariò, Mahumetanicam legem non posse esse à Deo, & consequenter Moslemos in falsa Religione versari.

Est autem in confesso non solùm apud Mahumetanos, sed etiam apud alias Gentes, & apud Hebræos ipsos Christiani nominis hostes (quantum videre potui), in tota lege Euangelica nihil præcipi, aut proponi quoad virtutes, ac mores, quod rectæ rationi consonum non sit: neque ullus unquam poterit vel in quatuor Euangelistis, vel in aliis libris Apostolicis reperire, quod possit meritò ab homine sapiente reprehendi. Utrum verò hæc eadem laus Alcorano tribui possit, alibi fusiùs discutiemus, cùm Alcoranum ipsum, si Deo placuerit, confutabimus. Nunc satis sit duas illius leges afferre ex secunda Sura, quæ inscribitur البقرة *Vacca*. Prima est vers. 223. his verbis: نساوكم حرث لكم فاتوا حرثكم انى شئتم: *Mulieres vestræ sunt ager vobis: venite ergo ad agrum vestrum quomodocumque volueritis.* Communis nostrorum opinio est, per hæc verba concedi à Mahumeto viris usum nefarium cum suis uxoribus: & revera talis fuit illius mens, licet Doctores Moslemi recentiores eum ab hac tàm turpi nota liberare conentur. Dicunt enim repugnare verba præcedentia: فاتوهن من حيث امركم الله: *venite ad eas deundè præcepit vobis Deus;* explicat Gelaleddinus:

nus: وهو القُبُل : *nempè à parte anteriori*. Sed respondemus, hunc versum manifestè abrogatum fuisse per sequentem, in quo conceditur illis, ut accedant à quacumque parte velint: hoc enim significat vox Arabica أنّى . Vel dicendum est, idem esse من حيث امركم الله , *deunde præcepit vobis Deus*, ac أنّى شيئتم , *quomodocumque volueritis*. Nam non invenimus in toto Alcorano aliud Dei præceptum circa hoc. Sed legitimus sensus primorum verborum est, ut accedant ad eas, quatenus præcepit ipsis Deus; idest, extra tempus menstrui. Et ita intellexisse videtur Gelal. dum glossavit: فأتوهن للجماع من حيث امركم الله بتجنبه في الحيض:

Venite ergo ad eas ad coitum cum illis; *quatenus præcepit vobis Deus, ut abstineatis ab eo in menstruo*: idest, dummodò observetis id, quod præcepit vobis Deus, &c. Eodem modo insignis Doctor Ebn-Abbas: من حيث امركم الله ان تجتنبوهن:

quatenus præcepit vobis Deus, ut abstineatis ab eis: nempè in menstruo.

Dicunt secundò: Mahumetum in Alcorano non semel sodomiticum scelus improbasse; imò & pœnam illi statuisse.

Respondemus, semper in Alcorano agi de hujusmodi flagitio inter solos mares, cujusmodi erat inter Sodomitas: nunquam de eo, quod fit inter maritum & conjugem, vel inter virum, & fœminam. Neque verò illi, quod inter solos mares perpetratur, pœnam ullam statuit Mahumetus; sed tantùm dicit: فآذوهما فان تابا واصلحا فاعرضوا عنهما ان الله كان توابا رحيما :*Facite illis aliquid molesti* (explicat Gelal. بالسب والضرب بالنعال : *convicia ingerendo, & crepidis verberando*). *Quòd si eos pœnituerit, & se correxerint, recedite ab eis* (Gelal. ولا تؤذوهما *& ne molestetis eos*:) *nam Deus propitiabilis est, & misericors*. Flagitio illi, cui Deus in lege sua atrocissimæ mortis supplicium constituit, & quod in Sodomitis ignis ac sulphuris diluvio punivit, Mahumetus jocularem, ac ludicram pœnam sancivit, quam etiam indulgeri voluit, si flagitiosi illi pœnitentiam, vel resipiscentiam aliquam ostendissent. Quid, oro, mitius ac lenius agi poterat cum eo, qui lectum dormiendo comminxisset?

Dicunt tertiò: Verba Alcorani in suo vero sensu esse accipienda: nimirùm, conceditur quidem viris, ut accedant ad uxores quomodocumque, & undecumque voluerint, videlicet, ut ait Gelaleddinus, cum aliis Expositoribus من قيام وقعود واضطجاع واقبال وادبار : *Stando, sedendo, jacendo, à parte anteriori, à posteriori*: sed cum hoc; ut semper semen effundat in vas naturale. Reddit autem rationem Gelaledd. hujus Alcoranicæ Sanctionis, dicens: نزل ردا لقول اليهود من اتى امرأته في قبلها من جهة دبرها جاء الولد احول:

Hoc dictum fuit ad respondendum Judæis, qui dicebant: *Qui coierit cum uxore sua in vase quidem anteriori, sed à parte posteriori, procreabit filium sagaciorem, & ingeniosiorem*. Idem confirmat Jahias, & alii ab eo allegati. Ne igitur Mahumetani his Judæorum ineptiis crederent, præcepit illis, ut cum uxoribus quocumque modo vellent, sive à parte anteriori, sive posteriori, sive jacendo, sive stando, sive sedendo coirent.

Ego verò existimo, hæc esse Doctorum Moslemorum recentiorum miserrima subterfugia ad prophetam suum excusandum: & credo, re vera Mahumetum nefarium hoc scelus viris cum uxoribus suis concessisse. Et certè hæc fuit mens illius: & primi illius asseclæ, & alii deinceps ita sensere, & in praxi observavere: neque dubito, hodie quoque ab illis observari, præsertim cùm ad sodomiticum etiam cum maribus flagitium videamus eos esse tàm proclives, & absque ulla verecundia illud passim exercere. Sed audiamus circa hoc S. Petrum Paschasium Episcopum Giennensem, & Martyrem, qui historiarum, rerumque Mahumetanicarum erat peritissimus, utpote inter Mahumetanos natus, & usque ad mortem, quam ab iis pro Christi fide passus est, commoratus: in libro de Historia Mahumetanica, Titulo 1. cap. 4. num. 36. ita scribentem: *Quarta facultas & licentia à Mahumeto concessa, est valdè vilis, & ignara; quia evidenter naturæ opponitur, & contrariatur. Legitur enim in Maurorum libris, quòd aliqui illorum Mahumetum interrogaverunt; si licitum illis esset & concessum, relicta concipiendi natura, uti suis mulieribus ad nutum voluntatis ipsorum. Et respondit Mahumetus: Vestræ mulieres sunt ager vester: seminate ubicumque vobis placuerit. Unde ipsemet Mahumetus in diebus menstrualibus suarum mulierum, utebatur illis vase præpostero. Et sic Axa* (Aiśa) *uxor illius, circa hoc dedit contra Mahumetum testimonium pessimum & vile, sic dicens: Mahumetus mihi jussit, meam operire naturam, quando volebat coire mecum tempore menstrui. Et insuper Maymona uxor illius dixit; quòd quando Mahumetus cum aliqua ex suis mulieribus cubare volebat, jubebat illam, quæ tunc habebat menstruum, quòd naturam suam cooperuisset, pannisque etiam eam comprimeret: & tunc utebatur illa. Et circa hanc materiam Maurus quidam illum interrogavit, dicens: Quid faciam, quando mea est in menstruis uxor? Et respondit illi Mahumetus: Comprime super ejus naturam femoralia illius (nam femoralibus utuntur mulieres Mahumetanæ), & reliquis ejus membris, seu corporis partibus, scito, te pro tua voluntate uti posse.* Nunquam tantus ac tàm sanctus vir hæc conscripsisset, si ea verè in Mahumetanorum libris non legisset.

Verùm ut admittamus benignam, licet falsam, recentiorum Moslemorum interpretationem: videturne præceptum honestati ac modestiæ consentaneum, ut maritus utatur uxore sua, quantumvis ad prolem suscipiendam, undecumque, & quomodocumque libido suggesserit? Quænam hæc tanta turpitudo? quæ belluina rabies rei Venereæ? Præscribitne Mahumetus leges hominibus, an pecudibus? Et tamen pecudes, atque

que omnia bruta, servant semper certam regulam in coitu: Sunt ne præcepta hæc digna libro illo, quem à Deo traditum fuisse, & in essentia Dei custodiri contendunt?

Altera lex, seu sanctio, est in eadem Sura, vers. 229. & 230. his verbis. الطلاق مرّتان... فان طلقها فلا تحلّ له بعد حتي تنكح زوجاً غيره فان طلقها فلا جناح عليهما ان يتراجعا ان ظنّا ان يقيمـا حدود اللــــه : *Repudium conceditur duabus vicibus.* Et mox: *Quòd si* (tertiò) *repudiet illam* (vir ejus), *non licebit deinde recipere illam, nisi priùs nubat alteri viro. Quòd si is repudiet illam; nullum erit piaculum utrique* (nempè fœminæ repudiatæ, & primo viro) *si iterùm simul conjugio copulentur: dummodò existiment se servare posse statuta Dei.* Usus hujus legis hodiernus est hujusmodi. Qui bis repudiatam uxorem cupit tertiò recipere, si illa ad hoc consentiat, advocat aliquem, qui coram se, rem cum illa habeat. Posteà is recipit eam iterùm in uxorem.

Hanc legem esse non solùm contra legem divinam, sed etiam contra omnem rationem naturalem, cæcus prorsus est, qui non videt. Nam in Pentateucho, Deuter. c. 24 ita præscribit Deus de muliere semel à viro repudiata: *Cùmque egressa, alterum maritum duxerit, & ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, & dimiserit de domo sua, vel certè mortuus fuerit, non poterit prior maritus recipere eam in uxorem, quia polluta est, & abominabilis facta est coram Domino, ne peccare facias terram tuam.* En tibi Prophetam illum, qui Pentateuchum, & Euangelium toties commendat, ac servandum esse affirmat. Abutitur nimirùm Pentateucho, & Euangelio, ea desumens ex utroque, quæ in rem ipsius tantummodò facere videntur. Patet sanè naturali lumine, quàm justè Deus Optimus Maximus per Moysem statuerit, ne repudiata, ubi alteri viro nupserit, ad primum possit redire. Hinc enim sequerentur iræ, rixæ, inimicitiæ, & alia sexcenta mala: magna quoque facilitas ad uxores repudiandas, cùm semper esset libertas illas reducendi. Posset præterea mulier ansam repudio præbere, ut eum aliquo amasio libidinem suam posset explere, cum spe iterùm ad priorem maritum redeundi: & propterea secundo marito necem fortassè moliretur. Hæc omnia mala, quæ per Divinum præceptum caventur, per Mahumeticam legem invehuntur.

Præterea est prorsus irrationale, & naturæ ipsi repugnans, ut non possit primus vir uxorem bis à se repudiatam recipere, nisi illa alteri viro se se ante prostituerit. Honestius igitur erit, uxorem suam ab altero subactam, quàm intactam, maritalis thori consortio iterùm admittere. Neque satis est, si dicant Moslemi, concubitum illum cum alio viro, esse verum conjugium. Nam cùm conjugii effectus sit unio inter duo (ut habetur Genesis cap. 2. *Relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carnem unam*), Alcoranus huic fini omninò repugnat, dum vetat, ne fœmina possit uniri cum uno viro, nisi priùs cum altero uniatur. Unio quippè cum uno, unioni cum altero adversatur; ut apparet quotidie in viris, qui alia fœmina præter suam uxorem abutuntur: & in fœminis, quæ alium virum præter suum semel degustaverunt. Sed certum est, hoc non esse verum matrimonium, sed fornica-

tionem, & adulterium, in fraudem ipsius matrimonii: & hoc prætextu utuntur fœminæ Mahumetanæ suapte natura lascivissimæ, ad explendas libidines suas, curantes variis artibus repudium geminatum à viris, à quibus sciunt se amari, ut possint alicujus amasii voluntati inservire; certæ enim sunt, se non posse iterùm à viris suis revocari, (à quibus tamen sciunt se ardenter amari, ac propterea ab illis revocandas) nisi anteà alicui se prostituerint.

Sed perstant Moslemi, hoc esse verum matrimonium (nam apud illos, matrimonia ad paucos, & aliquando ad unum mensem, ut in Peregrinatione Meccana, contra omnium Gentium consuetudinem, & contra naturæ ipsius dictamen, celebrantur): illud tamen meritò fieri in pœnam levitatis, & inconstantiæ mariti. Sed contrà, quia hic major sit injuria uxori, quàm marito, dum cogitur, quò possit ad primum maritum redire, se alteri substernere. Quid enim deliquit mulier, si vir injustè, & sine ejus culpa secundò eam repudiarit? Si verò hic justè eam à se rejecit, vel etiam si ipsa spontè repudium voluit, non debet innocenter puniri ipse, cum tanto probro suæ uxoris. Non deerant aliæ pœnæ congruæ & honestæ, quibus vel mariti, vel uxoris inconstantia puniri posset? Postremò per hanc Alcoranicam sanctionem, lata via aperitur ad sexcentas fraudes in matrimoniis celebrandis. Satis sit hæc duo exempla attulisse ex innumeris, quæ sunt in Alcorano, sanctionum iniquarum, rectæque rationi, & naturæ lumini repugnantium. Quid verò hujusmodi in lege Christi reperies? Quàm longè abest hæc ab hujusmodi obscœnitatibus? Quàm pura, quàm sancta, quàm recta, ac justa esse cognoscitur?

Si igitur reperiamus legem Christi perfectiorem, & sanctiorem lege Mahumeti, eum hoc præterea, quòd in lege Christi nihil mali, nihil injusti, nihil quod pium, sanctum, honestum, ac rationabile non sit, reperiatur: in lege autem Mahumetica, nonnullis laudabilibus exceptis, multa improbanda, rectæque rationi adversantia admixta sint: concludendum erit necessariò, veram Religionem non apud Mahumetanos, sed apud Christianos, reperiri. Hùc accedit, in Euangelica lege non solùm contineri, & quidem perfectius, omnia illa, quæ in Alcoranica laudabilia continentur, sed plura alia, quæ summam illius perfectionem, ac sanctitatem demonstrant. Ubi enim in Alcorano Amor Dei ex toto corde, ex tota anima, ex omnibus viribus? ubi dilectio inimicorum? ubi orare pro persequentibus, & calumniantibus nos? ubi benefacere his, qui nos oderunt? ubi carnalibus voluptatibus etiam licitis, per votum perpetuæ virginitatis, vel castitatis, renunciare? ubi relinquere omnia, & abnegare seipsum; & Christum, crucem ferendo, sequi propter amorem ipsius Christi, & spem vitæ æternæ? ubi auditur, *Beati pauperes spiritu?* ubi, *Beati qui lugent?* ubi præcipitur conjugium cum unica uxore, quam nunquam repudiare, aliam ducendo, sit fas, etiam si propterea Regnum esset amittendum? ubi peccata interna, præsertim concupiscentiæ, à Mahumeto vel damnantur, vel prohibentur? certè Ahmed filius Abdalhalimi in sua Apologia, pag. mihi 379. affirmat, Deum dixisse Mahumeto: من همّ بحسنة فلم يعملها كتبت لــه حسنــــة فان عملها كتبت له عشر ومن هــم بسيئــــة فلــــم يعملها لم يكتـــب شيئا فان عملها

عملها كتبت سيئة واحدة:

Qui proposuerit animo facere unam rem bonam, sed non fecerit: adscribetur ei una res bona (idest merces illius illi tribuetur). *Si autem fecerit; adscribentur ei decem bona. Si verò proposuerit animo facere unam rem malam, & non fecerit: nihil mali illi imputabitur. Si autem fecerit: imputabitur ei tantùm unum malum*. At ex Christi doctrina, damnantur, & pœna censentur digna, non solùm opera mala, sed etiam desideria, imò cogitationes malæ, quamvis in sola delectatione mali absque desiderio versentur. Neque solùm opera mala, verùm etiam hujusmodi desideria, & cogitationes cujuscumque speciei, in confessione sacerdotibus sunt manifestanda, ut ab eorum reatu possit aliquis absolvi: alioqui æternis Gehennæ incendiis erit obnoxius. Innumera alia sunt in lege Christi præcepta, & consilia plena perfectionis, ac sanctitatis, quorum ne vestigium quidem in Alcorano reperitur.

Hùc accedit, legem Euangelicam totam tendere ad formandum hominem spiritualem, & internum, & disponendum illum ad æternam beatitudinem. Et ideò non agit de judiciis, & dispositionibus civilibus, quibus terrenæ ac mundanæ res gubernantur. Alcoranus verò è converso totus est in tradendis legibus pro bellis, conjugiis, hæreditatibus, & hujusmodi. Plura etiam sancit circa exteriores ritus in precibus, peregrinationibus, lotionibus, purgationibus, distinctionibus ciborum, & aliis hujus generis, quæ nihil conferunt ad internam, & veram sanctitatem. Quamobrem Mahumetani toti sunt in his rebus, ad superstitionem potiùs quàm ad pietatem spectantibus: & de sola exteriori apparentique bonitate, sibi plaudunt, ac satisfaciunt: atque interim (ut exprobrat illis Algazelus) الباطن خراب ومشحون بخبايث الكبر والعجب والجهل والريا: *id, quod est interius, desolatum est, & oppletum vitiis superbiæ, fastus, inscitiæ, & hypocrisis*. Prophetam scilicet suum in hoc imitantur.

Ut verò ordine aliquo procedamus, exordiemur à legibus ac ritibus peculiaribus sectæ Mahumetanicæ ad praxin spectantibus; & deinde ad ea, quæ circa virtutes morales cæteris nationibus communia sunt, in Mahumetanis discutienda transibimus, & in utrisque illos cum Christianis, atque etiam cum aliis gentibus comparabimus: ut manifestè appareat, quanto intervallo in iis, quæ tàm ad religionem, quàm ad Ethicam spectant, Moslemi non solùm à Christianis, sed ab aliis etiam gentibus, saltem in aliquibus rebus, superentur: ac proinde non ultrà sibi propter virtutum prærogativam de vera religione blandiantur.

CAPUT TERTIUM.

Proponuntur, & explicantur leges peculiares practicæ Religionis Mahumetanicæ.

Gregorius Abul-Phargius filius Alhakimi, Auctor Arabs, sed Christianus, qui tamen apud ipsos Mahumetanos magnam habet fidem, & æstimationem, in Tractatu suo, quem inscripsit لمع اخبار العرب: *Elucidarium Historiarum Arabum*, sect. 3. ita Mahumetanicæ religionis praxin proponit:

بالجملة اصول شريعة الاسلام الطهارة في حواشي الابدان والمرافق لارسالها وملاقاتها النجاسات. والصلوة وهي خضوع وتواضع لرب العزة: والزكاة وهي مواساة ومعونة وافضال: والصيام وهو ضرر باضة وتذليل وقمع الشهوة تحصل به رقة القلب وصفا النفس: والحج وهو مثال الخروج من الدنيا والاقبال على الاخرة واكثر ما فيه من المناسك امتحان وابتلاء العبد بامتثاله ما شرع له وذلك كالسعي والهرولة في الطواف ورمي الجمار واما الجمعة والاعياد فجعلت مجمعا للامة يتلاقون ويتزاورون ويستريحون فيها عن كد الكسب: واما الختان فهو سنة فيه ابتلاء وامتحان وتسليم: واما تحريم الميتة والدم فهي كراهية النفس ونفار الطبع ما يوجب الامتناع منها:

In summa radices Legis Eslamiticæ sunt; Mundities in extremis hominis partibus (nempe in obscœnis, & pudendis), *& in oris vestimentorum ejus, eò quòd dependeant, & in immunda incidant. Oratio, quæ est demissio sui, & humiliatio Domino Majestatis. Eleemosyna, quæ est communicatio in miseriis, & auxilium, & liberalitas. Jejunium, quod est domatio, & depressio, & subjugatio concupiscentiæ; qua producitur contritio cordis, & puritas animæ. Peregrinatio, quæ est typus exitus ex hoc mundo, & profectionis in aliud sæculum. Et pleræque, quæ in hac sunt ceremoniæ, seu sacræ observationes, sunt ad probationem & exercitationem hominis in observantia eorum, quæ præcepta sunt ei: cujusmodi sunt, cursus, & incessus, modò lentus, modò festinatus in circumeundo fanum Meccæ, & jactatio lapillorum. Dies autem Veneris, & alia Festa, instituta sunt ad congregandum populum, quò sese mutuò invisant ac salutent, & à laborum tædio requiescant. Porrò Circumcisio est statuta ad probationem, & experimentum, & traditionem sui Deo. Denique prohibitionem morticini, & sanguinis, ex eo quòd hæc natura abhorreat & refugiat, satis persuadetur necessariam, vel convenientem fuisse.*

His ab Abul-Phargio nimis honorificè commemoratis, conformia sunt, quæ in Alcorano, & in diversis Mahumetanicæ Sectæ Professionibus leguntur.

In Libro: باب شرايع الاسلام *De Legibus Eslamiticis*, Interrogatione 2. hæc habentur: واذا قيل لك شروط الاسلام فقل دعايم الاسلام خمس: شهادة ان لا اله الا الله وحده لا شريك له: والزكوة المكتوبة: والصلوة المفروضة:

المفروضة: وصوم رمضان والحج الى بيت الله الحرام
من استطاع اليه سبيلا:

Interrogatus, quæ sint bases Religionis Eslam: responde: sunt quinque: Professio unitatis Dei: Eleemosyna præscripta: Oratio statuta: Jejunium mensis Rhomadan: Peregrinatio ad Delubrum Meccanum pro iis, qui possunt talem peregrinationem suscipere. Interrogatio verò undecima est hujusmodi: وإذا قيل لك
ما وجوه شرايعك فقل شهادة لا اله الا الله وحده لا
شريك له والاقرار ان محمدا عبده ورسوله: والصلوة
المكتوبة: والزكوة المفروضة: وصيام شهر رمضان: وحج
البيت الحرام: والغسل من الجنابة: والاختتان: الجهاد
في سبيل الله: والامر بالمعروف: والنهي عن المنكر:
وحب الصالحين: وبغض الفاسقين: وكظم الغيظ:
والعفو عن الجاهل: وبر الوالدين: والترحيب بالضيف:
وحسن الصاحبة للضيف: والرفق بالمملوك: واكرام
العشير: والنصيحة لجميع المسلمين وائمتهم
وتحليل ما حل الله وتحريم ما حرم الله

Cùm tibi dictum fuerit: Quænam continentur in tuis legibus? Responde: Professio Unitatis Dei, & legationis Mahumeti servi ejus: Oratio præscripta. Eleemosyna statuta: Jejunium mensis Rhomadan: Peregrinatio ad Fanum Meccanum: Abluere se à pollutione: Circumcisio: Pugnare pro religione: Præcipere justum: Prohibere injustum: Amare probos: Odio insequi improbos: Refrænare iram: Compati ignorantibus: Debitum officium præstare parentibus; Perbenignè excipere hospites: Leniter agere cum afflictis: Facilem esse cum captivis: Honorare contribules: Benè consulere omnibus Moslemis, & Antistitibus eorum: Licita habere, quæ Deus concessit; & quæ probibuit, illicita. Pleraque ex his spectant ad virtutes morales, & ad legem gentium, seu naturæ: sicut etiam ea, quæ ponuntur in Interrog. 12. sequenti; excepto peculiari statuto ex Alcorano: اعتزال النساء في الحيض حتى
يطهرن فاذا يطهرن فاتوهن من حيث امركم الله:

Abstinere à fœminis in menstruo: Ubi verò menstruum cessaverit, accedere ad eas exunde præcepit Deus.

Interrogatio 13. hæc prætereà continet: وان قيل
لك كم في جسدك من السنة: فقل عشرة: الاخذ من
شعر الراس اذا طال وقص الشارب اذا طال: ونتف شعر
الابطين: وحلق العانة: وسواك الفم: وتقليم الاظفار:
والاستنجاء بالماء وبالحجارة اذا لم تجد الماء:

Interrogatus, quot tibi res præcipiantur à Sonna (seu Traditione) circa corpus tuum: Responde septem: Tondere capillos capitis, cùm creverint: attondere mystaces cùm excreverint: evellere pilos axillarum: radere pubem: abluere os, revolvendo in eo aquam: præcidere ungues; abstergere, seu abluere aqua vel lapillis obscœna post stercus, seu lotium egestum, seu emissum crepitum.

Miror in nulla formula Professionis Eslamiticæ reperiri prohibitionem vini, & alearum ludi; quæ non semel in Alcorano damnantur, præsertim Sura 2. البقرة *Vacca*. v. 218. his verbis: يسئلونك عن الخمر
والميسر قل فيهما اثم كبير ومنافع
للناس واثمهما اكبر من نفعهما : *Interrogabunt te de vino, & ludo alearum: Responde: In utroque est peccatum grave, & utilitates hominibus: sed peccatum prævalet utilitatibus utriusque.*

Prætereà in Alcorano prohibetur caro suilla, & Idolothytum, seu sacrificatum idolis, præter alia jam dicta Sura 16. النحل *Apis*: vers. 119. his verbis:
انما حرم عليكم الميتة والدم
ولحم الخنزير وما اهل لغير الله به:

Utique probibuit vobis (Deus) *morticinum, & sanguinem, & carnem porci; & quod immolatum est alii præter Deum.* In Sura 5. المائدة, *Mensa* v. 4. alia adduntur: حرمت عليكم الميتة والدم ولحم
الخنزير وما اهل لغير الله به والمنخنقة والموقوذة
والمتردية والنطيحة وما اكل السبع الا ما ذكيتم وما
ذبح على النصب وان تستقسموا بالازلام ذلكم فسق:

Prohibita sunt vobis morticinum, & sanguis, & caro suilla, & idolothytum (super quo invocatum est nomen aliud, quàm Dei), *& suffocatum, & quod occisum est percussione, & quod cadens ab alto mortuum est, & quod ictum cornu alterius animalis interiit: & id, ex quo fera comedit (nisi adhuc vivum à vobis occidatur); & quod immolatum est super statuas* (idest simulacris Idolorum). *Quòd etiam quæratis partitionem per sagittas, prævaricatio est.* Erat hoc genus sortilegii per extractionem casualem septem sagittarum; de qua dicemus in Refutatione Alcorani.

CAPUT QUARTUM.

Prima Mahumetanicæ Legis radix, seu fundamentum practicum: Purificatio.

PRimum, quod ad suæ legis praxin maximè pertinere existimant Moslemi est الطهارة, *Purificatio*. Quidam verò putant, hanc referendam esse ad

ad الصلوة *Orationem*, & esse partem illius. Nam, ut scripsit Ebnol-Athir: لا يقبل الله الصلاة بغير الطهور: *Non accipiet Deus orationem sine purificatione*. Et Algazelus: مفتح الصلاة الطهور: *Clavis orationis est Purificatio*. Plerique tamen ponunt eam ut radicem distinctam, & quidem primariam, cùm habeatur, dixisse Mahumetum; بني الدين على النظافة *Ædificata est Religio super munditiam*: atque etiam; الطهور نصف الايمان: *Purificatio est dimidium fidei*.

Existimabit Lector, hanc Mahumetanorum Purificationem, de qua tàm magnifica prædicantur, in penitissimo propter admissa scelera, & propter Deum illis offensum dolore; atque in exacta eorum cum lacrymis confessione, seriaque detestatione; & demùm in gravibus ad illorum expiationem pœnis spontè assumptis sitam esse. Nihil tale; tota fundatur in verbis Alcorani, Sura 5. للمائدة vers. 7. يا ايها الذين امنوا اذا قمتم الي الصلوة فاغسلوا وجوهكم وايديكم الي المرافق وامسحوا بروسكم وارجلكم الي الكعبين وان كنتم جنبا فاطهروا وان كنتم مرضى او على سفر او جاء احد منكم من الغائط او لامستم النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا فامسحوا بوجوهكم وايديكم منه ما يريد الله ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون:

O qui credidistis, cùm surrexeritis ad orandum, abluite facies, & manus vestras usque ad cubitos: & perfricate capita vestra, & pedes vestros usque ad talos, & si fueritis polluti semine, purificamini. Quòd si infirmi, aut mulieres contrectaveritis, neque inveneritis aquam, accipite pulverem mundum, & confricate eo facies, & manus vestras. Non vult Deus ponere super vos angustiam ullam (obligando vos ad utendum semper aqua in purificatione), *sed vult* (idest sufficit ei) *purificare vos, & perficere gratiam suam super vos, ut gratias ipsi agatis*. Super hæc Alcorani verba construunt Moslemi totam molem ridiculæ suæ Purificationis, quam præcipuam Religionis suæ partem esse contendunt.

Decem Purificationis hujus species assignat Sciaher-Settanius: quarum prima est المضمضة *Gargarizatio*; seu oris ac palati collutio. Secunda: الاستنشاق, *Narium, aqua immissa, purgatio*. Tertia: قص الشارب, *mystacum tonsura*. Quarta: الفرق, *capillorum ac barbæ discriminatio*. Quinta: السواك, *dentium confricatio*. Sexta: الاستنجاء, *mundatio ab iis, quæ ab ano, & mentula, seu cunno egrediuntur*; nempè stercore, lotio, semine, & vento. Septima: تقليم الاظفار, *unguium præsectio*. Octava: نتف الابط, *pilorum axillarum evulsio*. Nona: حلق العانة, *rasura pubis*. Decima: الختان, *Circumcisio*. Addit Algazelus غسل البراجم, *ablutionem articulorum digitalium*: Et طهارة الرواجب *purgationem flexurarum eorundem articulorum, seu unguium extremorum*. Et ne quis fortè has esse quisquilias existimet, affirmant, Abrahæ ex Dei præcepto hæc omnia in usu fuisse.

Sed videamus, quid de hoc الطهارة *Purificationis* articulo Moslemi ipsi scribant, ne quis me illis aliquid falsò imputasse suspicetur. Utar autem Auctore inter Mahumetanos recepto, ac probato nomine علي بن محمد: *Aly Ben Mohammed*, qui scripsit Anno Hegiræ 1090. nempè Christi 1577. Quamvis hic potiùs videatur scriptor, vel collector, quàm Auctor illius libri, in quo habentur omnia, quæ ad supradicta Moslemicæ legis fundamenta spectant, eorumque ritus exactissimè referuntur, ac præcipuorum Doctorum testimonio firmantur. Omnia summa fide ex Arabico idiomate transferam: titulos tantùm librorum, & capitum, & alia quædam notabiliora Arabicè etiam reponam: quædam porrò, quæ parum, aut nihil ad argumentum faciunt, resecabo. Sit igitur

كتاب الطهارة:

Liber de Purificatione.

Dixit Deus Altissimus (*in Alcorano Sura 5.*) O Fideles, cùm surgetis ad orandum, lavato facies vestras, & manus vestras usque ad cubitos: & confricate capita vestra, & pedes vestros, usque ad talos. Præscribit igitur الطهارة *Purificatio*, ablutionem trium membrorum, & confricationem capitis. Cubiti autem & tali ingrediuntur in ablutionem. Porrò confricatio capitis fieri præcipitur usque ad antias [*idest comam dependentem super frontem*] & hæc est eminentior pars capitis: ex eo quod habetur per relationem Almogheiræ filii Sciaabæ: Mahumetum Prophetam, cùm pervenisset ad cœtum hominum [*Arab.* سباطة قوم] minxisse, & deinde se purificasse, & affricasse manum super antias suas, & super soccos suos.

Traditiones autem circa Purificationem sunt: abluere manus ter antequam immittantur in vas (*in quo est aqua pro* الوضوء *sacra lotione*) ubi evigilaverit is, qui ea usurus est, à somno suo: & invocatio nominis Dei Altissimi in principio hujus sacræ purificationis; & dentium confricatio: & gargarizatio, immissa aqua intra os: & narium per aquæ immissionem purgatio: & confricatio auricularum: & discriminatio, cum attractione barbæ & digitorum. Et repe-

repetitio lotionis fiet tribus vicibus. Et requiritur, ut ſacra Purificatione mundandus habeat intentionem ſe purificandi, & confricando ambiat totum caput ſuum: & faciat cum ordine ſacram lotionem, & incipiat per id, quod ſuggeſſerit illi Deus, de memoria ſui cum fauſtis auſpiciis (*Arab.* فبداه بمـــا بداه الله تعالي بذكره وبالميامن).

Violat autem الوضوء *ſacram lotionem* quidquid egreditur ex السبيلين *duabus viis* (*ideſt ex partibus obſcœnis anterioribus & poſterioribus*): & ſanguis, & pus, & ſanies cùm egreditur è corpore, & tranſgreditur ad locum, qui judicatur obnoxius eſſe purificationi: & vomitus cùm fuerit pleno ore: & ſomnus ſive jacentis, ſive accumbentis, ſive adhærentis alicui rei, quæ, ſi removeatur, decidat dormiens ab ea: & occupatio mentis, ſeu intellectus ex deliquio: & inſania, (*vel mania*): & riſus diſſolutus in omni oratione, in qua fiunt inclinationes, & adorationes. Et obligat ablutio ad gargarizationem, & narium purgationem, & lotionem reliqui corporis. Et Statutum ablutionis eſt, ut incipiat, qui lavandus eſt, ab ablutione manuum, & pudendorum ſuorum: & auferat ſordes, ſi ſint in ejus corpore; (deinde emundet ſe ſacra lotione الوضوء ad orationem) exceptis pedibus. Deinde effundat aquam ſuper caput ſuum, & cæterum corpus tribus vicibus. Deinde recedat ab eo loco, & lavet pedes ſuos. Et non tenetur mulier diſſolvere comas ſuas in ablutione, dum perveniat aqua ad radices capillorum.

Ea verò, quibus neceſſaria eſt ablutio, ſunt, انزال المني علي وجـــه الدفـــق والشهوة مـــن الرجـــل والمراة والتقاء الختانيـــن من غير انزال والحيـــض والنفاس: Emiſſio ſpermatis per modum effuſionis; & carnalis cupido viri & fœminæ, & occurſus duorum ſponſorum (*fortè*, *laſcivus complexus ſponſi*, *& ſponſæ*) ſine emiſſione ſeminis: & menſtruum: & puerperium (*ſeu partus*). Et ſancivit Legatus Dei (*Mahumetus*) ablutionem pro die Veneris, & duabus Feſtivitatibus (*quarum prima ſolemniſſimè celebratur poſt jejunium menſis Rhomadan*: *ſecunda verò in ſacrificiis Meccanis*, *ſed minus ſolemniter*); & pro præparatione ad ſacram Peregrinationem. Et non eſt facienda الغسل *ablutio* in lacu aquatorio, neque in torrente (*ſeu vado*): & tamen in utroque fit الوضـــوء *ſacra mundatio*. Purificatio autem ab الاحداث excrementis (*ſtercore*, *lotio*, *ſemine*, *& vento*) fieri poteſt aqua pluvia, & torrentium, (*ſeu vadorum*), & fontium, & ſtagnorum, & piſcinarum, & puteorum, & marium. Sed non licet ex aqua, expreſſa ex arboribus, & fructibus, neque ex aqua cui prævaleat alia aqua artificialis, ſicut ſirupum (*ſeu ſorbetum*), acetum, aqua roſacea, aqua extracta ex fabis, juſculum, & aqua ex vitibus, & licet fieri الطهارة *purificatio* cum aqua, cui admixta ſit res aliqua munda, ſive alteretur aqua, ſive pura remaneat: ſicut aqua myrrhæ, & aqua commixta cum herba alkali, & ſapone, ſeu ſmegmate, & croco. Omnis autem aqua jugiter fluens, ſi ceciderit in eam aliquid immundum, non eſt apta ad الوضوء *ſacram emundationem*, ſive pauca fuerit, ſive multa. Nam Propheta Mahumetus præcepit cuſtodiri aquam ab immunditiis, & dixit: Nullo modo mingat aliquis veſtrum in aquam jugiter manantem; & nullo modo abluatur in ea à pollutione ſeminis. Idemque dixit: Cùm evigilaverit quis veſtrum à ſomno ſuo, nullo modo immergat manum ſuam intra vas (*in quo eſt aqua ad ſacram emundationem*) donec lavet eam ter, quia ipſe ignorat, ubi fuerit, vel quid egerit noctu manus ejus. Porrò etiamſi aliqua immunditia ceciderit in aquam currentem, erit tamen licita ad ſacram lotionem, dummodò nullum veſtigium appareat ejuſdem immunditiæ, ſed effluxerit cum curſu aquæ. Cùm ceciderit in ſtagnum magnum, cujus nullum latus movetur ad motum lateris alterius, aliquid immundum in unum latus; erit licita ſacra emundatio in altero latere, ad quod non pertigit immunditia. Animal mortuum, quod vivens non currit in aqua, non inquinat eam, ut culices, mures, crabrones, ſeu veſpæ, & ſcorpiones. Mors etiam eorum, quæ vivunt in aqua, non corrumpit eam, ut piſcium, ranarum, & cancrorum. Aqua uſuali non licet uti ad purificationem ab excrementis corporis. Et aqua uſualis, quotieſcumque ceſſaverit in ea immunditia, aut ſordes; aut ad uſum delata fuerit in utre, & omni pelle probè aptata & concinnata; jam munda & apta eſt ad orationem, & ſacram emundationem, præter pellem porci, & hominis. Pili autem morticini, & oſſa, & lana, & cornua ejus, munda ſunt. Cùm ceciderit in puteum aliquid immundum, exhaurietur aqua ejus, & ſic puteus remanebit purificatus. Quòd ſi mortuus fuerit in eo mus, aut paſſerculus, aut quid ſimile, aut avis ſudania, aut lacerta venenoſa; exhauriantur ex eo à viginti uſque ad triginta ſitulæ juxta magnitudinem vel parvitatem ſitulæ. Quòd ſi mortua fuerit in eo columba, aut gallina, aut felis: exhauriantur à quadraginta ad ſexaginta ſitulæ. Si autem mortuus fuerit in eo canis, aut ovis, aut jumentum, aut homo, exhauriatur tota aqua illius. Quòd ſi intumuerit animal, vel corruptum fuerit: exhauriatur tota aqua illius, ſive parvum fuerit animal, ſive magnum. Numerus autem ſitularum computetur cum ſitula mediæ capacitatis juxta uſum earum, quæ adhibentur in puteis illius regionis. Quòd ſi evacuata fuerit ex eo aqua cum ſitula magna, licebit computare ad menſuram, ſeu quantitatem ſitulæ mediæ. Quòd ſi puteus fuerit ex aqua fluenti, nec poſſit exhauriri: neceſſe erit educere ex eo tantam aquam, quanta in eo tunc reperitur (*nulla habita ratione illius*, *quæ ſupervenit*). Fertur dixiſſe Mohammed filius Alhaſan: Educantur ex eo ducentæ uſque ad trecentas ſitulas: cùmque inventus fuerit in puteo mus, aut aliud animal, quod neſciunt à quanto tempore inciderit, neque intumuerit, neque computruerit, repetant orationem unius diei & noctis, ubi fuerint ſacra lotione mundati, & laverint omnem rem, ſuper quam inciderit aqua ejus. Quòd ſi intumuerit, & computruerit; repetant orationem trium dierum ac noctium, juxta ſententiam Abu-Honeiphæ. Juxta ſententiam autem Abu Joſeph, & Mohammed, non eſt quòd repetant aliquid, donec certificentur ex quoto tempore ceciderit. Reliquiæ rei comeſtæ ab homi-

homine, vel ab animali, cujus caro comeditur, mundæ ſunt. At reliquiæ rei comeſtæ à cane, vel ſue, vel à volucribus feris, vel ab animalibus, quæ ſunt in domibus, ut ſerpentibus & muribus, abominabiles ſunt. Reliquiæ autem relictæ à mulo & aſino dubium eſt, utrum licitæ ſint. Quòd ſi quis nihil præter eas invenerit, faciat ſacram lotionem aqua, vel pulvere: nam utram harum lotionum elegerit, licita erit.

باب التيمم

Caput, De mundatione ſacra in defectu aquæ.

Qui aquam non invenerit, quia ſcilicet in itinere, vel ab Urbe per milliare aut plus remotus reperiatur: vel aquam quidem invenerit, ſed cùm ſit ægrotus, timet ab aqua morbi augmentum; vel cùm ſit exterus, timet, ne ſi aqua abluatur, frigus illi nocumentum, vel mortem poſſit afferre: emundet ſe pulvere è ſuperficie terræ deſumpto. Duplex autem eſt hæc emundatio. Altera, qua pulvere facies confricatur; altera, qua confricantur manus uſque ad cubitos. Eadem verò erit, ſive fiat ob pollutionem ſeminis, ſive ob excrementa ventris, atque etiam ob ſanguinem. Et juxta Abu-Honcipham, & Mohammedum fieri poteſt cum omni genere terræ, nempè pulvere, arena, lapillis, ſaxis grandioribus, gypſo, calce viva, ſtibio, radanbacho (*Arabicè* الرذبح *quid ſit neſcio*). Sed Abu-Joſeph cenſet, fieri non poſſe, niſi per pulverem, & ſpeciatim per arenam.

Reſolvit Auctor dubia, quæ inſurgere poſſunt circa hanc ſpeciem Purificationis, quæ nihil faciunt ad rem noſtram.

باب المسح:

Caput de Confricatione.

Affricatio manuum ſuper ſoccos (*ſeu ſoleas*) ſufficit, juxta Traditionem, pro omni immunditia pertinente ad excrementa ventris, quæ exigit الوضوء ſacram emundationem (*per aquam, vel pulverem*), dum non fuerint ſocci perfectè purificati; cùm aliquis excrementa ventris egeſſerit. Siquis maneat in loco, faciat confricationem per unum diem cum nocte ejus. Si verò ſit in itinere, faciat eam per tres dies cum ſuis noctibus, incipiens eam ſtatim poſt purgationem ventris. Confricatio ſuper ſoccos fiat in parte munda eorum, ſtrictim cum digitorum extremitatibus, retrahendo eos ad ſe verſus tibias: fiet autem tribus digitis. Illicita verò eſt ſuper ſoccum, in quo ſit ſciſſura magna, qualis erit, ſi ad tres digitos perveniat.

Omitto varias quæſtiunculas circa hanc affricationem, ſunt enim omnes leviſſimæ, & prorſus de lana caprina.

باب الحيض:

Caput de Menſtruo.

Cum ea, quæ in hoc capite de mulierum menſtruatarum purificatione continentur, poſſint aliqua ex parte Mahumetani Moſaicæ legis auctoritate defendere, ideò prætermittenda putavi.

باب الانجاس:

Caput de Immunditiis.

Purificatio immunditiæ requiritur in corpore illius, qui oraturus eſt, & in loco, in quo orare debet. Poteſt autem fieri hæc purificatio cum aqua, & cum omni, quod purum fluit per modum aquæ, ſi poſſit cum hoc auferri immunditia; cujuſmodi eſt acetum, & aqua roſacea. Cùm autem immunditia, quæ debet amputari, inciderit in ſoccos, & jam exſiccata, fuerit terræ affricata, licebit orare. Pollutio ex ſemine, quæ eſt una ex immunditiis, abluenda eſt, dum eſt recens: ſi autem in veſte exſiccata fuerit, ſatis erit eam manu confricare. Si in ſpeculum, vel gladium: ſatis erit utrumque abſtergere. Si quid immundum in terram ceciderit, & exſiccatum fuerit à ſole, nec remanſerit veſtigium ejus, fas erit orare in eo loco: ſed non poteſt ex eo accipi pulvis, ſeu arena ad faciendam ſacram emundationem. Cui autem inciderit immunditia craſſior, ut ſanguis, ſtercus, lotium, & vinum, tantæ quantitatis, quantæ eſt drachma, vel minoris: licebit orare cum ea: Quòd ſi major fuerit, non licebit. Quòd ſi immunditia fuerit levis, vel lotium animalis, quod manducatur: licebit orare cum ea, ſi non pertigerit ad præſtantiorem partem veſtis. Si immunditia eſt clara & certa, debet auferri, quantum fieri poteſt, ne remaneat ullum illius veſtigium. Si autem dubia, auferatur, donec qui dubitat, credat, ſatis eſſe ablatam. Mundatio ab iis, quæ egrediuntur ab ano & mentula, eſt juxta traditionem. Sufficiet in hoc uti lapide, vel re ſimili, affricando cum eo pudenda & obſcœna, donec emundet ea: ſed ſatius erit emundare aqua: imò neceſſariò adhibebitur aqua, ſi materia egeſta tranſgreſſa fuerit limites ani, vel pœnis: neque licebit uti ad hoc genus purificationis: بعظم ولا بروث ولا بطعام ولا بيمينه oſſe, neque fimo aſini, neque re, quæ apta ſit ad cibum; neque manu dextera.

Hæc ſunt graviſſima ſtatuta de primo ac præcipuo Eslamiticæ Religionis fundamento, de quo alia etiam in ſequentibus dicenda occurrent. Veniamus jam ad ſecundum Fundamentum.

CAPUT QUINTUM.

Secundum Eslamiticæ ſectæ fundamentum practicum: Oratio.

De hac latè ſcribit Auctor noſter. Referam præcipua ejuſdem verbis: cætera ſatis erit breviter innuiſſe. Tàm verò de Oratione, quàm de Purificatione, & cæteris Moslemorum ritibus, ſeu fundamentis, diffusè tractant multi etiam ex noſtris, apud quos poterit Lector non ſolùm ea recognoſcere quæ hic refero; ſed multa alia prætereà videre, quæ brevitatis cauſa prætermitto.

كتاب الصلوة:

Liber de Oratione.

Primum tempus (*ſeu principium*) Orationis الفجر *Auroræ*, erit cùm illuxerit aurora ſecunda; & hæc eſt albedo conſueta in horizonte. Ultimum verò

rò tempus (*seu finis*) ejus erit quamdiù non fuerit ortus Sol.

Primum tempus orationis الظهر *Meridiei*, erit, cùm زالت الشمس cœperit sol declinare ad occasum. Ultimum autem tempus ejus, juxta Abu-Honeipham, erit اذا صار ظل كل شي مثليه سوي في الزوال : cùm facta fuerit umbra cujuslibet rei duplo major, quàm sit ipsa res, excepta umbra ipsius declinationis Solis: (*hæc scilicet non debet esse duplo major Sole*). Sed in sententia Abu-Joseph, & Mohammed: cùm facta fuerit umbra cujuslibet rei, sicut res ipsa.

Et primum tempus Orationis العصر *pomeridianæ*, erit, cùm egressum fuerit tempus meridiei, juxta duas sententias. Ultimum verò tempus erit, quamdiù Sol non occubuerit.

Primum autem tempus Orationis المغرب *occasus Solis*, erit, cùm occiderit Sol: & ultimum tempus ejus erit, quamdiù non defecerint crepusculi, nempè albedo, quæ apparet in horizonte post rubedinem, juxta Abu-Honeipham. Sed in sententia utriusque, (*nempè Abu-Joseph*, & *Mohammed*) est ipsa rubedo.

Primum porrò tempus Orationis العشاء *Vesperæ*, erit, cùm desierint crepusculi: & ultimum tempus erit, quamdiù non illuxerit aurora.

Primum denique tempus Orationis الوتر *singularis*, erit post Vesperam: & ultimum tempus ejus erit, quamdiù non illuxerit aurora secunda.

Assignantur hìc tempora quinque Orationum, quæ quotidie tenentur persolvere Mahumetani ex præscripto Alcorani: ita ut, intra illud tempus, quod cuique orationi præscribitur, persolvatur eadem oratio; nec incipiatur ante terminum præscriptum principio illius, nec absolvatur post terminum præscriptum fini illius. Possunt tamen vel anticipari, vel postponi, si ita vel necessitas, vel commodum requirat. Inter has orationes ponitur صلاة الوتر *Oratio singularis, quæ non pertinet ad præceptum, sed est supererogationis, vel consuetudinis.*

باب الاذان:

Caput de Præcentione.

A*Gitur in hoc capite de Præcone, seu Præcentore, qui Arabicè dicitur* المؤذن *cujus officium est, innuere è turribus tempora quinque prædictarum orationum, dicendo alta voce,* الله اكبر الله اكبر Deus Maximus: Deus Maximus, *cum aliis verbis, quibus excitat homines ad orationem, vertendo se primò erga Templum Meccæ; deinde ad dexteram, & sinistram.*

باب شروط الصلوة التي تتقدمها:

Caput de Conditionibus Orationis, quæ præcedunt eam.

ORationem persoluturo necesse est præmittere purificationem ab excrementis ventris, & immunditiis aliis, juxta jam dicta, & operire partes pudendas suas. Pudenda autem in viris computantur, quæ sunt sub umbilico usque ad genua inclusivè. Corpus autem fœminæ liberæ totum est pudendum præter faciem, ac manus, & pedes. Quæ verò pudenda sunt in viris eadem pudenda sunt in ancillis: & prætereà venter, & dorsum earum pudenda sunt: & nihil aliud. Qui non invenerit aquam, qua auferat immunditias, oret cum illis. Qui non invenerit vestimentum, oret nudus, sed sedeat, nutibus exprimens incurvationes, & adorationes (*solitas fieri in oratione*). Poterit etiam stare: sed melius est sedere (*fortè propter modestiam*).

Debet etiam habere intentionem orationis illius, quam facturus est; & convertere se versus Keblam (1. *Templum Meccanum*) si sciat, in qua parte sit, & si id possit sine periculo: alioqui vertat se quò voluerit.

باب صفة الصلوة:

Caput de eo, quod convenit Orationi.

STatuta circa orationem sunt sex. التحريمة Tahrima (*videtur esse purificatio, vel præparatio: propriè est, probibitio*) والقيام & Statio: والقراة & Lectio: والركوع & capitis dorsique inclinatio: والسجود & adoratio, incurvando se, ita ut fronte terra tangatur والقعدة الاخيرة مقدار التشهد & sessio finalis per spatium, quo fiat Testificatio: (idest لا اله الا الله محمد رسول الله : *Non est Deus præter Deum; Mahumetus Legatus Dei.*) Quod verò additur super hoc, est سنة sonna (idest *traditio*). Cùm verò quis in orationem ingressus fuerit, magnificet Deum, (idest *dicat* الله اكبر الله اكبر : *Maximus Deus: Maximus Deus*) & elevet manus suas, dum Deum ita magnificat, ita ut pertranseat pollicibus suis infima auricularum suarum: & applicet manum dexteram super sinistram, ponatque utramque sub umbilico, deinde dicat: سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالي جدك وجل ثناؤك ولا اله غيرك: Laus tua, Deus, & cum laude tua: & benedictum sit nomen tuum; & exaltetur dignitas tua, & glorificetur laus tua: & non est Deus alius præter te. Et confugiet ad auxilium Dei contra Satanam lapidatum (1. *ejectum flammis è Cælo*) & dicet: In nomine Dei Miseratoris Misericordis: & secretò proferet hæc duo ultima verba. Deinde leget Prooemium Alcorani, & unam Suram cum eo, seu tres versus, è qua Sura voluerit. Et cùm dixerit Emamus (1. *Antistes*) verba ultima Prooemii ولا الضالين & *non errantium*; respondebit Minister cum eo secretò, *Amen*. Deinde magnificabit Deum (*dicens* الله اكبر *Maximus Deus*) & dorsum caputque inclinabit: & ponet manus suas super genua sua, & dilatabit digitos suos, & exten-

det dorsum suum, & non elevabit caput suum, neque inflectet illud deorsum. Et dum se inclinabit, dicet ad minus ter: سبحان ربي العظيم Laus Domino meo magno. Deinde elevabit caput suum, & dicet: Audivit Deus eum, qui laudavit eum. Respondebit Minister: Domine noster, tibi laus. Cùmque assederit (مستوي *se æqualiter composuerit*.) assurgens magnificabit Deum, & faciet adorationem (*procumbens capite ad terram*) innitens manibus suis, & ponet faciem suam inter manus suas, & tanget terram naso, & fronte sua. Sed juxta Abu-Honeipham, satis erit uno tantùm ex his (*nempè aut naso, aut fronte*) sed Abu-Joseph, & Mohammed nolunt posse nasum prætermitti, sine justa causa. Licebit etiam inniti fronte super fasciam cydaris, aut super oram vestis. Deinde exeret brachia sua, & removebit ventrem suum à femoribus suis (*Arab.*: ويجافي بطنه عن فخذيه *idest*, *exporriget ventrem quantum poterit*); & convertet digitos pedum suorum versus Keblam (*Meccanum Templum*) & dicet, dum ita adorat, ter ad minus: سبحان ربي الاعلى Laus Domino meo Altissimo. Deinde elevabit caput suum, & magnificabit (*dicet* الله اكبر) & cùm aliquantum quieverit (*Arab.* اطمان *dorsum incurvaverit*) adorans fronte ad terram demissa, magnificabit, & componet se totum æqualiter (*Arab.* استوى) stans supra plantas pedum suorum: & non sedebit, neque innitetur manibus suis super terram: & faciet in inclinatione (*capitis & dorsi*) secunda, sicut fecit in prima; excepto quòd, auxilium quidem implorabit à Deo, sed non utetur verbis illis اعوذ بالله من الشيطان &c. Confugio ad auxilium Dei contra Satanam &c. Neque elevabit manus suas, nisi in Magnificatione prima. Cùm autem elevaverit caput post adorationem secundam; expandet pedem suum sinistrum, & sedebit super eum, & firmiter figet dexterum, & convertet digitos suos versus Keblam, & ponet manus suas super femora sua, & expandet digitos suos, & testificabitur his verbis: Reverentiæ Deo, & orationes, & bona. Pax super te, ò Propheta, & misericordia Dei, & benedictiones ejus. Pax super nos, & super servos Dei probos. Testificor, quòd non est Deus nisi Deus; & testificor, quòd Mahumetus est servus ejus, & legatus ejus. Et nihil addet ad hæc in Sessione prima. In duabus verò ultimis incurvationibus leget primam suram Alcorani specialiter. Cùm autem sederit in fine orationis, sedebit sicut in principio, & testificabitur, & orabit pro Propheta, cui sit pax: & faciet precationem, quam volet, verbis similibus verbis Alcorani, & precibus ex traditione acceptis, & non verbis, quæ sint hominibus usitata. Deinde salutabit (*populum*) à dextris suis, dicens السلام عليكم ورحمة الله Pax super vox, & misericordia Dei. Et eodem modo salutabit à sinistris. (*Et nonnullis interjectis ejusdem farinæ, pergit*). Qui orat cum uno, constituat eum ad dexteram suam: qui verò cum duobus, præcedat utrumque. Non licet viris (*in orando*) fœminas imitari. Per ordinem disponantur viri; deinde pueri; deinde hermaphroditi: & deinde mulieres. (*Probabile est apud Mahumetanos esse multos hermaphroditos, ob assiduum usum Veneris præposteræ: & eadem ferè voce exprimitur* الخنثى *hermaphroditus*; & الخناثة *cinædus*).

Si steterit mulier ad latus viri, ita ut ambo conjungantur in oratione: vitiabitur oratio viri. Non decet mulieres interesse cœtui (*virorum*). Qui mundus est, non orabit post eum, qui patitur frequentem fluxum urinæ: neque, quæ munda est, post eam, cui menstruorum reliquiæ perseverent: neque legendi peritus, post idiotam: neque vestitus, post nudum: (*& paulò post*). Neque decet orantem ludere veste, aut corpore: neque removere lapillos (*è solo, ne lædant genua*) nisi aliter non possit orare; & tunc æquet eos una vice (*idest citò, ne aliis molestiam pariat, neve ipse ab oratione divertatur*): neque strepitum edere, dilatando, & adstringendo digitos: neque ostentare vestem suam: neque forfice tondere capillos suos; neque adstringere vestem: neque vertere se hùc illùc: neque inniti alicui rei (*Arab.* قعي *est etiam insidere natibus super crura*): neque salutare lingua, vel manu; neque consistere forma quadrata (*Arabicè* تربع *videtur esse, genibus flexis, sed erecto corpore non autem versus terram curvato, orare*) nisi cum justa causa: neque comedere; neque bibere. Si quem urgeat ventris necessitas, discedat: & si fuerit Antistes, relinquat alium loco sui: & posteà emundet sacra purificatione (*partes obscœnas*), & redeat ad adorationem, quam si à principio resumat, melius erit. Si obdormiens, semine polluatur: vel si in insaniam vertatur; vel deliquium patiatur, vel si immodestè cachinnaverit in oratione, repetat eam à capite cum sacra lotione. Si loquutus fuerit in oratione, vel data opera, vel per incuriam: vana erit oratio illius.

Quæ sequuntur in hoc Auctore circa Orationem, ad prolixitatem evitandam, summatim tantùm per capita attingam.

باب قضاء الفوايت:

Caput de Supplemento prætermissorum.

Agit de supplendis iis, quæ ob incuriam, vel aliam ob causam, in oratione prætermissa sunt; vel etiam de ipsis orationibus supplendis, si temporibus præscriptis non sint persolutæ.

باب الاوقات:

Caput de Temporibus statutis.

Agit de temporibus, seu horis quinque orationum, diurnis, & nocturnis; matutinis, pomeridianis, ac vespertinis.

باب النوافل:

Caput de Supererogatoriis.

Agit de orationibus, quæ cùm non sint à lege præscriptæ, fiunt spontè, & ex mera devotione: atque etiam de quibusdam ritibus, qui non ex obli-

obligatione, sed ex consuetudine in ipsa oratione à quibusdam servantur.

باب سجدة السهو:

Caput de Adoratione omissa per incuriam.

AGit de supplemento adorationum omissarum in oratione per oblivionem, vel incuriam: quemadmodùm etiam aliorum defectuum circa alios ritus necessarios.

باب صلاة المريض:

Caput de Oratione Infirmi.

AGit, quomodò orare debeat Infirmus, & quo pacto supplere debeat incurvationes, adorationes, & alia requisita Orationis, à quibus impeditur propter morbum.

باب سجود التلاوة:

Caput de Adorationibus Lectionis.

AGit de adorationibus, seu totius corporis incurvationibus fieri solitis, dum in Oratione interseritur lectio Alcorani. Hujusmodi autem adorationes fiunt in quatuordecim locis Alcorani.

باب صلوة المسافر:

Caput de Oratione Iter habentis.

AGit de modo, quo se gerere debeant circa quinque Orationes, & earum ceremonias, illi, qui in itinere reperiuntur.

باب صلوة الجمعة:

Caput de Oratione Congregationis.

AGit de Oratione, quæ fit in publico hominum conventu, qui celebrari non potest nisi in Urbe numerosa, & in ejusdem Meskita, & cum facultate Sultani. In ea intervenit Emamus, seu Antistes, qui habet concionem ad populum, Legit Alcoranum, & facit alia præscripta. Porrò الجمعة *Congregatio* est dies Veneris, seu feria sexta, Mahumetanis festiva. *Sed hìc videtur accipi pro solemniori conventu populi cum suo Emamo, seu Antistite.*

باب صلوة العيدين:

Caput de Oratione duorum Festorum.

AGit de oratione, quæ fit in Bairam magno, quando solvitur jejunium Rhomadan: & de ea, quæ fit in Bairam parvo, in solemni mactatione pecudum in Mecca. In his duabus solemnitatibus, præter orationes consuetas, habentur etiam conciones ab Emamo; quibus instruit populum in ritibus eorundem Festorum.

باب صلوة الكسوف:

Caput de oratione in eclipsi Solis.

AGit de peculiari oratione, quæ publicè fieri debet in eclipsi Solis ab Emamo cum populo, in qua perseverare debent, donec Sol recuperet splendorem suum: fiunt in ea solitæ incurvationes cum lectionibus Alcorani: sed non habetur concio ab Emamo. In eclipsi Lunæ non fit oratio publica, sed unusquisque facit eam privatim. Hunc superstitiosum ritum in eclipsi Solis & Lunæ observant plures nationes Orientales, & præsertim Chinenses, seu Synenses; quia putant, hos duos planetas tunc temporis in gravi aliquo periculo versari. Sed Mahumetani, saltem aliqui, dicunt hoc se facere, ad malignos eorumdem influxus evitandos.

باب صلوة الاستسقاء:

Caput de Oratione ad pluviam petendam.

AGit de oratione ad petendam pluviam, quam quidam volunt faciendam esse tantùm privatim. Alii publicè, cum præsentia Emami, & concione, debere esse censent.

باب قيام شهر رمضان:

Caput de statione mensis Rhomadan.

AGit de oratione, quæ fieri solet à populo cum Emamo in mense Rhomadan post vesperam cum quinque ترويحات *respirationibus, ad quarum singulas, bis salutem Mahumeto apprecantur.*

باب صلوة الخوف:

Caput de oratione pro Timore.

AGit, quomodò orare debeant Moslemi, quando contra hostes decertant, & timent, ne ab ipsis superentur.

باب صلوة الجنائز:

Caput de oratione in exequiis Mortuorum.

AGit de iis, quæ facienda sunt in funere mortuorum: quæ placuit hìc summatim recensere. Morti proximus collocetur cum vultu converso versùs Meccam: & suggeratur illi professio fidei Eslamiticæ: *Non est Deus nisi unus; & Mahumetus est legatus ejus.* Ubi quis mortuus fuerit, alligetur barba ejus, & occludantur oculi ejus; deinde modestè lavetur lotione sacra, quæ dicitur الوضو: sed neque os ejus, neque nares aqua purgentur. Deinde aqua effundatur super eum: & suffitu adoleatur lectulus ejus. Deinde iterùm lavetur aqua cum herbis, vel foliis quibusdam decocta, vel etiam aqua pura in horum defectu. Deinde lavetur caput & barba ejus cum herba althæa. Tum collocetur super latus dexterum, & iterùm lavetur aqua cum foliis cedri. Deinde qui eum lavat, sedere faciat eum, & admoveat tergum ejus ad pectus suum,

suum, & leviter attrectet ventrem ejus: quòd si quid exierit ab eo, abluat illud; nec repetat lotionem ejus. Posteà vestiet eum vestibus funebribus: & ponet unguenta odorifera in capite ejus, & barba ejus, & flores palmæ (*Arabicè* الكافور *camphoram, vel aliud aroma*) super manus, pedes, genua, & frontem ejus (*his quippè membris usus est in oratione*). Vir vestietur tribus vestibus, subucula, tunica, & fascia: sufficient etiam duæ. Mulier quinque vestibus induetur: subucula, tunica, hamaro (الخمار *videtur esse vestis rubra*) pano super ubera, & fascia. Satis etiam erunt tres. Componentur capilli fœminæ super pectus ejus: neque pectine discriminabuntur capilli, aut barba defuncti; neque tondebuntur capilli ejus, neque præcidentur ungues ejus. Suffitus autem fiet singulis vestibus lugubribus, antequam defunctus illis induatur. His peractis, orent super eum, incipientes à dignioribus; quales sunt Sultanus, Kadi, Emamus: deinde orabunt propinquiores defuncti. Quòd si non potuerit fieri oratio super eum, fiet super sepulcrum ejus per tres dies in hyeme, & septem in æstate. Neque posteà fiat alia oratio. Is autem, qui orat, stabit è regione pectoris defuncti: Oratio verò consistet in semel dicendo, اكبر الله *Maximus Deus*: & posteà, الحمد الله *Laus Deo*, & postremò, سبحانك *Laus tua*. Deinde iterùm dicet اكبر الله *Maximus Deus*: & salutabit Mahumetum, dicens: السلام عليك يا نبي الله: *Pax super te, ò Propheta Dei*. Deinde dicet tertiò; *Maximus Deus*: orans pro se, & pro mortuo, & pro Moslemis. Tum dicet quartò: *Maximus Deus*: & salutabit iterùm Mahumetum. Deinde deferent cadaver in feretro ad sepulcrum, quod effodietur cum ingressu, qui respiciat Meccam. Qui verò deponit illud in fovea; dicet بسم الله وعلي ملة رسول الله: *In nomine Dei: & super religionem* (vel, *exaltetur religio*) *Legati Dei*. Et convertet faciem ejus versùs Meccam: & operiet eum cumulo arenæ, super quem laterculos componet.

باب صلوة الشهيد:

Caput de Oratione pro martyre.

Agit de oratione facienda super eum, qui occisus fuit in bello contra infideles: nam hunc Moslemi martyrem appellant; sicut etiam illum, qui injustè à fidelibus occisus est.

باب صلوة في الكعبة:

Caput de Oratione facienda in Delubro Meccæ.

Agit de oratione, quæ fieri debet in templo Meccano, præsertim cum Emamo, seu Præfecto Sacrorum.

Præter hæc, quæ de Moslemorum precibus scribit Auctor, addit in fine totius Operis brevem tractatum de eadem materia, quem hìc ex Arabico summa fide translatum, pro majori Lectorum notitia reponam.

كتاب شروط الصلاة:

Liber de Conditionibus Orationis.

In nomine Dei Miseratoris Misericordis.

Laus Deo Domino sæculorum: & oratio & pax super legatum ejus Mahumetum, & familiam ejus universam.

شروط الصلاة:

Conditiones Orationis.

Hæ sunt octo. Prima الوضوء (*Sacra emundatio*) per aquam absolutam: vel التيمم (*Sacra emundatio*) per pulverem, deficiente aqua. Secunda est munditie vestium ab omni immunditia parva, vel magna. Tertia: Mundities loci, in quo orandum est. Quarta: emundatio corporis à semine, lotio, stercore, & similibus. Quinta: Tectio pudendorum. Sunt autem pudenda in viris ab umbilico usque ad genua. In fœminis autem omnia sunt pudenda, præter faciem, manus, & pedes. In ancillis eadem pudenda sunt, quæ in viris, excepto ventre & dorso, quæ in his sunt pudenda. Sexta: Conversio erga Keblam (idest *Templum Meccanum*). Septima: Intentio. Octava: Notitia temporum statutorum ad quinque orationes. Qui unam ex his octo conditionibus prætermiserit, sive data opera, sive per incuriam, aut oblivionem, non rectè faciet orationem suam.

اركان الصلاة:

Bases Orationis.

Hæ sunt sex. Prima: تكبير الافتتاح Magnificatio felicis principii (idest *dicere* اكبر الله *Maximus Deus, pro felici auspicio orationis*). Secunda: Stare. Tertia: Lectio Alcorani, legendo aliquid ex eo breve & facile. Quarta: الركوع Incurvatio capitis, & dorsi. Quinta: السجود Adoratio (idest *incurvatio totius corporis genibus flexis, tangendo terram naso, & fronte*). Sexta: Sessio ultima per spatium Testificationis (idest *illorum verborum* لا اله الا الله محمد رسول الله: *Non est Deus nisi Deus: Mahumetus Legatus Dei*). Qui omiserit aliquam ex his sex basibus, vitiabitur oratio ejus; & resumet à capite orationem suam.

ما يجب في الصلاة:

Necessaria in Oratione.

Hæc sunt septem. Primum: Legere determinato tempore primam Suram Alcorani (*Arabicè* تعيين قراة الفاتحة:) & cum ea aliquid aliud ex eodem

dem Alcorano in duabus incurvationibus primis. Secundum: Seſſio prima. Tertium: Lectio Teſtificationis (*Non eſt Deus niſi Deus, &c.*) in ſeſſione ultima (*quæ ſeſſio erit*) per ſpatium ipſius Teſtificationis. Quartum: Prolatio clara Alcorani, ubi elata voce proferendus erit. Quintum: Lectio Alcorani ſubmiſſa voce, ubi ſecretò recitandus eſt. Sextum القنوت فى الوتر: Devota aſſiſtentia in Vatero (ideſt *ſingulari*: *Videtur genus, ſeu pars orationis*). Septimum تعديل الاركان: Recta diſpoſitio baſium (*ideſt, ordinatim eas obſervare*). Qui autem aliquid ex his ſeptem reliquerit; ſi cognoverit id fuiſſe per incuriam, faciet duas adorationes pro hujuſmodi incuria. Si autem reliquerit data opera, nihil eſt, quo ſuppleat: nam oratio ejus nihil valet (*& repetenda eſt.*)

ﺳﻨﻦ الصلاة:

Traditiones circa Orationem.

TRaditiones circa orationem ſunt quatuordecim. Prima eſt, elevatio manuum cum Magnificatione (*dicendo* الله اكبر *Maximus Deus*) itaut pertingat pollicibus ad extrema auricularum ſuarum. Secunda: Ponere manum dexteram ſuper ſiniſtram ſub umbilico. Tertia: Laudare Deum Altiſſimum. Quarta: Dicere اعوذ بالله, &c. Confugio ad Deum (*ut liberet me à Satana lapidato*). Quinta: بسم الله الرحمن الرحيم In Nomine Dei Miſeratoris, Miſericordis. Sexta: Reſpondere: Amen, poſt præcedentia. Septima: التسميع Præconium (*propriè, aliquid dicere alta voce, ut audiatur*). Octava: Laudare Deum (*dicere* الحمد لله). Nona: Laudes Dei cum incurvationibus. Decima: Laudes Dei cum adorationibus. Undecima: Lectio Teſtificationis in ſeſſione prima. Duodecima: Lectio Suræ primæ in duabus ultimis incurvationibus. Decima tertia: Magnificationes Dei, præter eam, quæ fit pro felici principio. Decima quarta: Salutatio (*ſcilicet, apprecari ſalutem Mahumeto, & familiæ ejus*). Qui reliquerit aliquam ex his traditionibus per incuriam, ſive data opera, ad nihil tenebitur: erit tamen culpabilis omiſſio, ſi ſit voluntaria.

فيما يستحب فى الصلاة:

De iis, quæ requiruntur in Oratione tamquam laudabilia.

HÆc ſunt viginti quinque. Primum: Ut mundus ac nitidus ſit locus, ubi quis conſiſtit oraturus uſque ad eum locum, in quo facienda eſt adoratio. Secundum: In incurvationibus uſque ad pedes. Tertium: In adorationibus uſque ad apicem naſi. Quartum: In ſeſſione (*ponendo nates ſuper crura, & flectendo caput*) uſque ad ſinum. Quintum: In lectione Alcorani per tres verſus, præter Suram primam. Sextum: Magnificatio Dei poſt id, quod præmiſſum eſt (*nempè poſt lectionem Alcorani*) occultè, & ſine extenſione vocis. Septimum: Poſitio manuum ſuper genua, cum dilatatione digitorum. Octavum: Dilatatio, ſeu extenſio dorſi. Nonum: Æquatio capitis & humerorum ad (*oſtendendam*) imbecillitatem ſuam (*Arabicè* الى عجز). Decimum: Elevatio capitis. Undecimum: Cùm quis voluerit facere adorationes, ponet genu ſuum primùm ſuper terram, deinde manus ſuas. Duodecimum: Ponat faciem ſuam ſuper terram; & ſit adoratio inter volas manuum ejus. Decimum tertium: Incipiat à naſo ſuo (ideſt *primùm tangat naſo terram*). Decimum quartum: Ponat in terra frontem ſuam, in adoratione poſtquam poſuerit naſum ſuum. Improbatur autem, ut fiat adoratio cum uno tantùm ex his, (*nempè cum fronte ſola, aut cum ſolo naſo: vel innitendo fronte humi*) vel cum ſpira cydaris, niſi adſit juſta cauſa. Decimum quintum: Ut diſcooperiat medietatem brachiorum ſuorum. Decimum ſextum: Ut amoveat (ideſt *exporrigat quantum poteſt*) ventrem ſuum à femoribus ſuis. Decimum ſeptimum: Ut vertat digitos pedum ſuorum erga Meccam. Decimum octavum: Ut laudet Deum in hoc ter. (*dicat tribus vicibus*: الحمد لله *Laus Deo.*) Decimum nonum: Ut elevet caput ſuum magnificans Deum. Vigeſimum: Ut elevet manus ſuas poſt elevationem capitis. Vigeſimum primum: Ut elevet genu ſuum poſt elevationem manuum ſuarum ab adoratione ſecunda. Vigeſimum ſecundum: Cùm elevaverit caput ſuum poſt incurvationem ſecundam, expandet in modum ſtrati pedem ſuum ſiniſtrum, & ſedebit ſuper illum. Vigeſimum tertium: Firmiter figet dexterum (*pedem*) ſuum, & ponet ſummitates digitorum pedis ſui dexteri verſus Keblam (*Templum Meccanum*). Vigeſimum quartum: Ponet manus ſuas ſuper femora ſua; deinde extendet digitos ſuos, & teſtificabitur (*unitatem Dei, & legationem Mahumeti*) cum corde ſuo: & orabit ſuper Prophetam Mahumetum. Vigeſimum quintum: Cùm hæc compleverit, reſtat, ut ſalutet (*eos qui ſunt præſentes*) à dextris, ac ſiniſtris ſuis. Et quod eſt præter hæc, pertinet ad quendam decorem & ornatum: ut, affricare manibus faciem (*& barbam*) poſt ſalutationem (*populi, ſeu Mahumeti*): & dicere: الحمد لله والثناء والتسبيح. Laus Deo, & præconium, & canticum. Quòd ſi quis ex his aliquid omiſerit, ad nihil prætereà tenebitur, neque culpam ullam committet. Nihilominus ſervabit, & faciet hæc ad magnificandum Deum, & præmium ac mercedem obtinebit. Et hæc obſervare, præſtantius eſt, & melius.

ما يكره فى الصلاة:

Quæ improbentur in Oratione.

HÆc ſunt decem. Primum. التربع orare quadrata forma (*cum corpore erecto, licet genibus flexis: nam tunc homo videtur quadratus*) ſine legitima cauſa. Secundum. Recitare verſus Alcorani æquales. (*Arab.* تعديل الايات) Tertium. Expanſio brachiorum. Quartum. Vertere oculos hùc atque illùc. Quintum. Nictare oculis in oratione ſine juſta cauſa.

ſa. Sextum, amovere lapillos à loco adorationis (*ne ſcilicet noceant genibus aut fronti*) ſine neceſſitate. Septimum, legere libros in oratione. Octavum, facere orationes ſupererogationis. Nonum, jocari manibus, lingua, capillis, veſte, aut alia re corporis. Decimum, cùm quis fuerit in Meskita, ſi ſtet ſolus, & cæteri omnes ſimul, eſt res odioſa. Oportet igitur (*ſi ſtat ſolus, quia moleſtiam aliquam recipit ab aliis*) ut diſcedat ab eis; ne ſit aliquid odioſum in oratione.

ما يفسد في الصلاة:

Quæ vitient Orationem.

HÆc ſunt quatuordecim. Primum. Tuſſis gravis, & reciprocata ſine cauſa neceſſaria. Secundum. Reſpondere ſternutanti, illis verbis; يرحمك الله Miſereatur tui Deus (*ſicut nos dicimus, Deus te ſalvet*). Tertium. Si orans incipiat cum fauſtis auſpiciis ſuper alium, quàm ſuper Emamum ſuum. Quartum. Dicere, لا اله الا الله: Non eſt Deus niſi Deus; ſi intendat per hæc verba reſpondere alicui, à quo interrogetur. Quòd ſi non intendat per hæc niſi ſigna, (ideſt *aliquid innuere*) non vitiabit orationem. Quintum. Detectio pudendorum. Sextum. Elata voce flere propter dolorem, aut aliquod accidens, niſi propter memoriam Paradiſi, vel Gehennæ. Septimum. Reſtituere ſalutationem manu, vel lingua. Octavum. Meminiſſe prætermiſſorum, ſi non exciderit ordo. Nonum. Multa occupatio in actione. Decimum. Mutua colloquia. Decimum primum. Comedere. Decimum ſecundum. Bibere. Decimum tertium. Riſus immodeſtus, cum cachinnis. Decimum quartum. Deliquium.

Hæc omnia vitiant orationem, ſive fiant data opera, ſive per incuriam: & neceſſe eſt repetere eam.

فرائض الوضوء:

Sanctiones Sacræ Purificationis.

HÆ ſunt quatuor. Prima. Abluere faciem. Secunda. Lavare manus cum cubitis. Tertia. Confricare anteriorem partem capitis. Quarta. Lavare pedes. Quòd ſi quis unam ex his prætermiſerit, aut partem ejus, non admittitur oratio illius; ſed ſi vult eam facere, debet repetere.

سنن الوضوء:

Traditiones Sacræ Purificationis.

HÆ ſunt decem. Prima. Dicere بسم الله: *In nomine Dei*, in principio ſacræ purificationis. Secunda. Lavare manus, antequam immittantur intra vas (*in quo eſt aqua ad ſacram purificationem*). Tertia. Dentium confricatio. Quarta. Gargarizatio (*ſeu oris collutio*). Quinta. Narium, immittendo aquam, purgatio. Sexta. Confricatio auricularum aqua una. Septima. Barbæ ac digitorum diſcriminatio. Octava. Repetitio lotionis. Nona. Emundatio à ſtercore, lotio, ſpermate, & vento emiſſo per anum, cum aqua, ſi inveniantur. Decima. Eadem emundatio (*in defectu aquæ*) cum lapide, vel gleba, vel fruſto luti ſicci, vel laterculo, vel alia re æquivalenti.

ما يستحب في الوضوء:

Quæ requirantur in ſacra Purificatione.

HÆc ſunt ſex. Primum. Intentio. Secundum. الولاء: Continuatio ſine intermiſſione. Tertium. Principium cum manu dextera. Quartum. Obſervantia ordinis. Quintum. Ambire totum caput, quando affricatur. Sextum. Incipere cum eo, quod oſtendit Deus excelſus (*nempè* بسم الله, *In nomine Dei: vel ſimili.*)

اداب الوضوء:

Ritus ex traditione in ſacra Purificatione.

HI ſunt ſex. Primus. Relinquere ſermonem, excepta precatione conſueta, quæ fit ad lotionem ſingulorum membrorum. Secundus. Gargarizatio, ſeu ablutio oris, & narium per aquam manu dextera. Tertius. Emunctio narium manu ſiniſtra. Quartus. Cooperire pudenda poſt ablutionem eorum ab excrementis in latrina. Quintus. Omittere converſionem ad Kaabam, & obvertere illi terga in latrina. Sextus. Omittere converſionem ad ſolem, & lunam, & obvertere illis terga, cùm in deſerto. (*deeſt aliquid, puta orat, vel mingit &c.*).

نوافل الوضوء:

Supererogatoria in ſacra Purificatione.

HÆc ſunt ſex. Primum. Confricatio cervicis. Secundum. Affricatio manuum ad parietem poſt purificationem ab excrementis penis, & ani. Tertium. Memoria precationis ad lotionem cujuſlibet menbri. Quartum. Aſperſio aquæ ſuper femoralia poſt abſolutam ſacram purificationem. Quintum. Aſperſio aquæ ſuper membrum genitale poſt emundationem ab excrementis (*ſtercoris, lotii, &c.*) Sextum. Lavare manus poſt affricationem earum ad parietem.

كراهية الوضوء:

Quæ improbentur in ſacra Purificatione.

HÆc ſunt ſex. Primum. Effundere aquam ſuper faciem, impetu eam incutiendo. Secundum. Purgare nares immittendo in eas aquam manu dextera. Tertium. Gargarizatio, & dentium confricatio manu ſiniſtra. Quartum. Sermonem habere, cùm mundantur pudenda. Quintum. Spuere in aquam; & in eam mingere, & ſtercus egerere. Sextum. Intueri pudenda, dum quis eſt in latrina.

منهي

منهيات الوضوء

Prohibita in sacra Purificatione.

HÆc sunt sex. Primum. Prodigere plusquam tres uncias aquæ. Secundum. Lavare membra præcepta plus vel minus tribus vicibus. Tertium. Confricare pedes nudos. Quartum. Detegere pudenda in sacra purificatione. Quintum. Emundare pudenda manu dextera. Sextum. Projicere lotium, & stercus in aquam. Hæc omnia prohibentur.

نواقض الوضوء

Quæ dissolvant sacram Purificationem.

HÆc sunt septem. Primum, quod exit ex genitalibus, vel ex ano, vel ex alia parte corporis, præter sputum, & mucum narium, & quod exit ab auriculis, & oculis: per hæc enim non dissolvitur sacra purificatio. Secundum. Vomitus pleno ore. Tertium. Somnus captus ab eo, qui vel adhæret alicui rei, vel accumbit, vel jacet. Quartum. Risus profusus ac dissolutus. Quintum. Deliquium. Sextum. Mania (*vel amentia*). Septimum الردة Repetitio (*vel apostasia*).

فرايض الغسل

Præcepta Lotionis.

HÆc sunt tria. Primum. Gargarizatio. Secundum. Dentium confricatio. Tertium. Lotio totius cæteri corporis.

سنن الغسل

Traditiones Lotionis.

HÆ sunt sex. Prima. Ut incipiat, qui se lavat, à lotione manuum. Secunda. Ut lavet genitalia. Tertia. Ut removeat immunditiam, quam habuerit in corpore. Quarta. Ut faciat sacram purificationem ad orationem. Quinta. Ut effundat ter aquam super reliquum corpus. Sexta. Ut lavet pedes, postquam absolverit lotionem omnium cæterorum membrorum.

المعاني للوجبة الغسل

De his, propter quæ fieri debet Lotio.

HÆc sunt in duplici differentia. Prima versatur circa verum & certum; cujusmodi est emissio seminis per modum plenæ effusionis, & carnalis concupiscentiæ viri & fœminæ, in statu somni, & vigiliæ. Altera dicitur judiciaria, cujusmodi est, quando quis expergiscitur è somno, & invenit in vestibus suis sperma effusum, & judicat esse abluendum ad majorem securitatem.

Lotio, qua quis lavatur, est quadruplex, juxta Abu-Honeipham. Prima, lotio feriæ sextæ. Secunda, lotio duorum Festorum. Tertia, lotio stationis in Monte Araphat. Quarta, lotio in præparatione ad sacra Meccana in Peregrinatione.

Explicitus Liber cum adjutorio Dei excelsi, quem scripsit pauper humilis Aly filius Mohammed: Anno millesimo nonagesimo (*Hagiræ: Christi autem* 1577.)

Hæc sunt Mahumetanicæ Orationis dogmata, ac ritus, prout ipsimet Moslemi referunt, in quibus gesticulationem potiùs mimicam, quàm veram orationem Christianus Lector agnoscet.

CAPUT SEXTUM.

Tertium Eslamiticæ Sectæ fundamentum practicum: Eleemosyna.

H*Anc appellat Mahumetus in Alcorano* الزكاة *à verbo* زكا, *quod augeri, & justum purumque esse significat: quia nempè per eleemosynam augentur bona eorum, qui eam tribuunt; & iidem justificantur, ac purificantur à Deo. Est autem duplex eleemosyna apud Mahumetanos: altera spontanea, quæ dicitur* الصدقة, *quasi justitia: altera à lege præcepta, de qua hìc agimus, & quæ veriùs vectigalis, tributi, ac decimarum pro usu belli, & Principis, ac Reipublicæ, quàm eleemosynæ nomen meretur. Hæc autem de illa habentur in allegato Auctore.*

كتاب الزكوة

Liber de Eleemosyna (seu Decimis.)

DEcimæ solvendæ sunt ab homine libero, fideli, adultæ ætatis, & intellectu prædito, cùm habuerit نصابا Stabile (*idest facultates, quibus Decimæ impositæ sunt*) integrum, proprium, & perfectum; & possederit illud per unum annum. Neque debentur Decimæ à puero, neque ab amenti, neque ab eo, qui sibi pretium inscripsit libertatis suæ (idest, *qui se redemit pecunia à captivitate, vel servitute*). Ille quoque, cujus facultates omnes gravatæ sunt ære alieno, à Decimis eximitur. Quòd si habuerit plus quàm debitum (*ut, si debeat quinquaginta, & remaneant illi sexaginta libera*): solvet pro Decimis id, quod sibi superfluum fuerit, (الفاضل: *ex eo, quod excedit debitum*) cùm pervenerit ad Stabile. Neque debentur Decimæ pro circuitu habitationis; neque pro vestibus corporis, neque pro supellectilibus ædium; neque pro jumentis ad equitandum (الركوب *super quæ conscenditur*) neque pro servis, qui serviunt (*dominis suis: nec habentur ut venales*): neque pro armis, quæ sint ad proprium usum. Neque licet persolvere Decimas, nisi cum intentione eas solvendi in ea mensura, & quantitate, quæ convenit persolventi. Qui autem erogaverit omnes facultates suas in eleemosynam, sine intentione solvendi Decimas; liber erit ab obligatione illas solvendi.

باب

باب زكوة الابل:

Caput de Decimis pro Camelis.

NOn solvuntur Decimæ pro minus quàm quinque camelis pascuis, & anniculis. Pro quinque igitur camelis usque ad novem inclusivè, solvetur pro decimis una ovis. Pro decem autem, donec perveniant ad quatuordecim, duæ oves. Pro quindecim verò, donec non excedant novemdecim, tres oves. A viginti usque ad viginti quatuor, quatuor oves. Ab hoc numero usque ad triginta quinque inclusivè, una ovis fœta. Si fuerint triginta sex, solvatur una ovis, quæ lactet, quamdiù non excedant quadraginta quinque. Cùm autem ad quadraginta sex pervenerint, solvatur unus camelus triennis, donec sexaginta non excedant. A sexaginta sex usque ad nonaginta, duæ oves lactantes. A nonaginta & uno usque ad centum viginti, duo cameli triennes. Tunc verò repetatur à capite solutio decimarum: solvaturque pro quinque camelis una ovis cum duobus camelis triennibus: & pro decem camelis duæ oves: & pro quindecim tres oves: & pro viginti, quatuor oves: & pro viginti quinque, una ovis fœta, donec perveniant ad centum & quinquaginta: tunc enim solventur tres cameli triennes. Deinde repetatur à capite solutio decimarum, & perpetuò servetur, itaut pro quinque camelis solvatur una ovis: pro decem, duæ: pro quindecim, tres: pro viginti, quatuor: pro viginti quinque, ovis fœta: pro triginta sex, ovis lactanea. Cùmque pervenerint ad centum nonaginta sex, solvantur quatuor cameli triennes, donec perveniant ad ducentos. Deinde resumatur à capite solutionis ordo, semperque servetur, quemadmodùm resumitur à numero quinario, qui est post centum quinquaginta.

باب صدقة البقر:

Caput de Eleemosyna pro bobus.

NOn debetur eleemosyna pro minus quàm triginta bobus. Cùm igitur fuerint triginta pascuales, & anniculi, debetur pro illis vitulus, vel vitula. Pro quadraginta autem, bos annosus, vel vacca annosa. Deinceps nihil est addendum (in sententia Abu-Joseph, & Mohammed) donec perveniant ad sexaginta: & tunc debentur pro illis duo vituli, vel duæ vitulæ. Pro septuaginta verò, vacca annosa, & vitulus. Pro octoginta, duæ vaccæ annosæ. Pro nonaginta, tres vituli. Pro centum, duo vituli, & una vacca annosa. Et secundum hoc variabitur statutum à lege in omni decade, de vitulo in vaccam annosam; & de vacca annosa in vitulum. Bubali verò, & boves, pro eodem computantur.

باب صدقة الغنم:

Caput de eleemosyna pro ovibus.

NOn debetur eleemosyna pro minus quàm quadraginta ovibus. Cùm igitur quadraginta fuerint pascuæ, & anniculæ, dabitur pro illis una ovis, donec perveniant ad centum viginti; post hunc enim numerum dabuntur duæ oves, donec perveniant ad ducentas; quo numero completo, dabuntur tres oves, donec perveniant ad quadringentas: tunc enim dabuntur quatuor oves. Deinceps pro quolibet centenario, dabitur una ovis. Eadem verò erit ratio de ovibus ac de capris.

بـــاب زكوة الخيـــــل:

Caput de Decimis pro equis.

CUm fuerint equi & equæ pascuales, & absolverint annum, erit in electione domini eorum dare pro singulis equis unum denarium; vel si voluerit, taxare pretium eorum, & dare pro singulis ducentis drachmis, quinque drachmas. Neque est in masculis aliquid singulare quoad decimas. Juxta Abu-Honcipham, & Mohammed, nihil datur pro equis, neque pro mulis, & asinis, nisi exponantur mercaturæ. Neque pro his, qui ablactantur, neque pro vitulis, & agnis adultis, juxta eosdem Doctores, solvendæ sunt decimæ, nisi fuerint cum illis alii jam grandes. Sed Abu-Joseph censet dandum esse unum ex illis. Licet autem solvere pretium pro iis rebus, quæ dantur in decimas. Non solvuntur decimæ pro bestiis, quæ laborant, atque operibus inserviunt, neque pro prægnantibus, neque pro iis, quæ detinentur in pascuis. Non accipiet Quæstor, seu Exactor decimarum, meliora facultatum, neque deteriora; sed continebit se in medio. Qui habet stabile, si in declinatione anni lucrabitur facultates ejusdem generis, cujus est stabile; aggregabit lucrum facultatibus suis, & solvet decimas pro eo. Bestia pascualis est, quæ moratur in pascuis per majorem partem anni sui, vel saltem per dimidiam partem ejus. Decimæ, juxta Abu-Honcipham, & Abu-Joseph, exiguntur pro toto Stabili, sine remissione (*Arabicè* دون العفو; *potest etiam verti: præter id quod condonatur*). Si perierint facultates post contractum debitum decimarum pro eis, cessabit obligatio decimarum. Si autem anteriores fuerint decimæ per annum, & dominus possidet Stabile, poterunt exigi.

Recenset deinde Auctor alia, quæ pertinent ad النصاب *Stabile, ad ea scilicet bona, quibus imponuntur Decimæ. Primum est* الفضة *Argentum. Secundum,* الذهب *Aurum. Tertium* العروض *Bona accidentalia, seu adventitia. Quartum* الزرع والثمار *Agri, & fructus. Deinde prosequitur, declarando, in quæ, vel in quos Decimæ prædictæ debeant expendi.*

باب من يجوز دفع الصدقة اليه ومن لا يجوز:

Caput de iis, quibus liceat tradere eleemosynam, & quibus non liceat tradere.

HAbetur in Alcorano: Eleemosynæ debentur pauperibus, & egenis, & iis, qui operam suam impendunt pro illis colligendis (*Quæstoribus, seu Exactoribus earum*) & iis, qui procurant mutuam unionem cordium (*sequestris concordiæ & pacis*): & pro redimendis captivis: & debitoribus: & pro Via Dei (*idest pro stipendio eorum, qui pugnant contra infideles*): & illis, qui detinentur in itinere. Ex his octo speciebus excluduntur illi, qui procurant mutuam

mutuam unionem inter fideles: nam Deus ipse corroboravit, & univit omnes fideles in religione Eslamitica. Pauper verò est, qui habet aliquid modicum: Egenus autem, seu mendicus est, qui nihil habet. Excluduntur etiam Quæstores & exactores decimarum, nam his penditur ab Emamo merces laboris sui. Captivi etiam debent pro libertate sua se invicem adjuvare; vel adjuvari ab illis, qui soluto pretio libertatem redemerunt. Debitores sunt, qui ære alieno gravantur. Pro via Dei, intelliguntur ii, qui pugnant, vel pugnaverunt pro religione (*contra infideles*). Qui detinentur in itinere (*Arabicè* بنـــو السبيل *filii semitæ*) sunt, qui habent facultates in patria sua, sed reperiuntur in loco, in quo nihil habent. Hi sunt, quibus decimæ debentur. Licet autem illi, qui voluerit, continere se in una tantùm specie eorum, in decimarum suarum traditione. Non licet autem dare decimas tributario (idest *Judæo, vel Christiano, aut Sabæo, vel aliis exteris receptis sub fidem cum tributo*): & non ædificetur cum illis Meskita, neque fons, seu puteus; neque pons; neque emantur vestes funebres ad involvendum mortuum; neque ematur cum ea captivus, ut libertate donetur. Neque dabuntur decimæ diviti. Neque dabit quis eas patri suo, & avo suo, etiamsi sint sublimis conditionis: neque filio suo, neque filio filii sui, etiamsi sint infimæ conditionis; neque matri suæ, neque matri matris suæ, neque uxori suæ. Neque dabit eas uxor viro suo, juxta Abu-Honeipham; sed juxta alios, poterit dare. Neque dabit eas quis servo suo, qui se redemit soluta pecunia (idest *liberto suo*) neque captivo suo, neque captivo divitis, neque filio divitis, cùm fuerit parvulus. Neque dabuntur Decimæ Hascemitis, qui sunt ex familiis, &c.

Ponit alios casus, in quibus liceat, vel non liceat dare decimas: & deinde agit de eleemosyna, quæ fieri solet in solutione jejunii mensis Rhomadan, seu in Bairam magno: & inter alia hæc habet.

Datur autem pro solutione jejunii in eleemosynam, dimidium Sahi ex frumento; aut unum Sahum ex dactylis, aut zibibo, aut hordeo. Sahum autem, juxta nonnullos, continet octo libras: juxta alios autem quinque libras, & tertiam partem libræ.

Hactenùs de Decimis, seu eleemosyna à lege præscripta: quæ à Mahumeto, ut constat ex Alcorano, potissimùm pro expensis in bella, instituta fuit.

CAPUT SEPTIMUM.

Quartum Eslamiticæ Sectæ fundamentum: Jejunium.

CUM nulla propè sit gens, quæ aliquod jejunii genus non habeat: non mirum, si Mahumetani quoque suum jejunium observent, vel observare ab Alcorano cogantur. Mirum tamen, quòd jejunium tàm ridiculum & absurdum Mahumetus suis præscripserit, ut ex iis, quæ de eo ab Auctore scribuntur, apparet.

كتاب الصوم:

Liber de Jejunio.

JEjunium est duplicis generis: obligatorium, & supererogatorium. Obligatorium item duplex est: alterum, quod dependet à tempore ipso; veluti jejunium mensis Rhomadan; & quod fit ex voto, determinatum ad certum tempus. Validum autem est jejunium cum intentione illius habita in nocte. Quòd si quis non habuerit intentionem, donec adveniant ultimæ partes noctis, habeat eam ab eo tempore usque ad recessum noctis. Alterum est, quod imponitur pro delicto ad modum jejunii mensis Rhomadan, & illius, quod fit pro voto solvendo. Neque valet alicui hoc jejunium, nisi cum intentione habita à nocte præcedenti. Jejunium autem omne supererogatorium debet fieri cum intentione nocte præcedenti ante finem ejusdem noctis. Oportet verò, ut homines explorent novam lunam in die vigesima nona mensis Sciaaban: &, si viderint illam, incipiant jejunium: neque jejunandum est die dubia (*cùm scilicet non constat apparuisse novam lunam*) nisi spontè, & ex devotione. Quòd si nova luna lateat in nubibus, perficiant numerum mensis Sciaaban triginta diebus, deinde jejunent. Quòd si quis viderit lunam novam Rhomadan, solus ipse jejunet, etiamsi Emamus non suscipiat testimonium ejus. Si autem fuerit in aere aliquod impedimentum (*ob quod non possit nova luna videri*), suscipiat Emamus testimonium unius hominis veridici, qui asserat, se novam lunam vidisse, sive vir sit, sive mulier; sive liber, sive servus. Si autem nullum in aere sit impedimentum, nullius recipiatur testimonium, donec videant novam lunam multi homines, ex quorum testimonio certa scientia possit haberi.

Tempus autem jejunii incipit à puncto ortus auroræ secundæ, usque ad occasum solis. Est autem jejunium abstinentia à cibo, & potu, & coitu venereo, per totum diem integrum, cum intentione. Quòd si is, qui jejunat, comedat, aut bibat, aut coeat, per oblivionem: non intelligitur solvisse jejunium, neque pœna ulla ei debetur. Quòd si ipse putaverit, per hoc solvi jejunium suum, & postea comederit data opera: incurret pœnam, & non erit pro eo expiatio. Quòd si dormierit, & semine pollutus fuerit: vel aspexerit mulierem, & semen emiserit; vel unguentis delibutus fuerit: vel stibio oculos illiverit, vel osculatus fuerit, non violabit jejunium. Quòd si se inhonestè tangendo semen emiserit, incurret pœnam, neque erit pro eo expiatio, neque est difficultas in osculo, cùm quis poterit fidere sibi ipsi: sed improbatur, si fidere sibi non possit. Quòd si semen emiserit (*propter osculum*) non ideò violabit jejunium. Si data opera hauserit aquam pleno ore, incurret pœnam, neque erit pro eo expiatio. Qui deglutierit calculum, aut nucleum, aut ferrum, data opera, franget jejunium. Qui volens, coierit in vase anteriori, aut posteriori; aut comederit, aut biberit, quod comeditur in prandio, vel quod adhibetur ad medicinam; incurret pœnam, & expiatio ejus erit sicut expiatio divortii. Qui spontè coierit in vase præter naturam, aut cum bestia, & emiserit semen; incurret pœnam, & non erit pro eo expiatio. Et non est expiatio in fractione jejunii extra mensem Rhomadan. Qui clystere usus fuerit, aut nares aqua abluerit, aut aliquid stillaverit in aures suas, vel medicinam adhibuerit in partibus intrinsecis seu profundioribus, aut in apertura cerebri; ita ut medicina perveniat ad ventrem, vel cerebrum; violabit jejunium, & obnoxius erit pœnæ. Quòd si instillaverit aliquid in foramine penis, vel uberum, non franget jejunium, in sententia Abu-Honeiphæ, contra sententiam Abu-Joseph. Qui gustaverit quidquam ore suo, non franget jeju-

jejunium: sed non debet hoc facere. Neque debet mulier manducare cibum pro puero suo, cùm fuerit ei de hoc dubium (*an liceat, nec ne*) sed masticare tantùm cibum, non frangit jejunium, quamvis neque hoc facere conveniat. Cùm intraverit in guttur alicujus granum tenue, vel pulvis viæ, vel fumus croci, non frangit jejunium. Qui fuerit infirmus in mense Rhomadan, & timuerit, ne jejunium augeat morbum suum, frangat jejunium, & solvat pœnam (*impositam à lege.*) Qui est in itinere, non tenetur ad jejunium: sed tamen, si jejunet, melius faciet. Si autem frangat jejunium, exsolvendo pœnam, licebit. Si infirmus, & viator, mortui fuerint in infirmitate, vel in itinere; non erunt pœnæ obnoxii. Si autem infirmus convaluerit, & viator iter absolverit, & posteà mortui fuerint, obnoxii erunt pœnæ, quamdiù ille valetudine recuperata fruetur; hic verò consistet in patria. Pœnam autem (*seu satisfactionem*) pro jejunio Rhomadan, si quis voluerit partiri (*& non totam simul, sed per partes exsolvere*), poterit: &, si voluerit, poterit eam continuatim persolvere. Quòd si distulerit eam, donec ingrediatur Rhomadan secundus, jejunabit in secundo Rhomadan; & post eum, satisfaciet primo, neque tenebitur alia re jejunium redimere. Prægnans, & lactans, cùm metuerint aliquid mali pueris suis, solvant jejunium, & subeant pœnam: neque alia re jejunium redimant. Senex decrepitus, qui non potest jejunare, solvat jejunium: sed det cibum quotidie uni pauperi, sicut datur pro expiatione. Qui mortuus fuerit obnoxius pœnæ jejunii Rhomadan, præcipiat in testamento, ut propinquus (*hæres*) suus det quotidie pro se uni pauperi dimidium Sahi ex tritico; vel sahum unum ex dactylis, aut hordeo. Qui incœperit jejunium spontaneum, vel orationem spontaneam, & deinde fecerit aliquid, per quod irrita fiant; absolvat ac perficiat ea (*idest, quod remanet ex illis*). Cùm puer pervenerit ad ætatem adultam; itemque cùm infidelis aliquis susceperit Mahumetismum in una ex diebus Rhomadan, in reliquis sequentibus diebus abstineant à comestione diurna, & jejunent per id tempus, quod sequitur, neque obnoxii sint ulli pœnæ (*satisfactoriæ*) pro tempore, quod præcessit.

Omitto alios casus ejusdem furfuris circa hoc jejunium Mahumetanicum: solùm noto, pœnam illam, de qua hic sæpè fit mentio, impositam solventibus jejunium, quæ Arabicè dicitur القضاء *Judicium*, seu *sententia* & الكفارة *expiatio*, explicari in Alcorano Sura 2. البقرة *Vacca*, vers. 184. & seqq. his verbis: يا ايها الذين امنوا كُتِبَ عليكم الصيام كما كُتِبَ على الذين من قبلكم لعلكم تتقون: اياما معدودات فمن كان منكم مريضا او على سفر فعدة من ايام اخر وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين فمن تطوع خيرا فهو خير له وان تصوموا خير لكم ان كنتم تعلمون: شهر رمضان الذي انزل فيه القران هدي للناس وبينات من الهدي والفرقان فمن شهد منكم الشهر فليصمه فمن كان مريضا او على سفر فعدة من ايام اخر يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر ولتكملوا العدة ولتكبروا الله على ما هداكم .... أحل لكم ليلة الصيام الرفث الى نسائكم هن لباس لكم وانتم لباس لهن علم الله انكم كنتم تختانون انفسكم فتاب عليكم وعفى عنكم فالان باشروهن وابتغوا ما كتب الله لكم وكلوا واشربوا حتي يتبين لكم الخيط الابيض من الخيط الاسود من الفجر ثم اتموا الصيام الي الليل ولا تباشروهن وانتم عاكفون في المساجد تلك حدود الله فلا تقربوها:

O qui credidistis (idest ò Moslemi) *præscriptum est vobis jejunium, sicut præscriptum fuit illis, qui fuerunt ante vos, ut vos timeatis* (transgressionem illius). *Dies numeratos* (habebit hoc jejunium). *Qui autem fuerit ex vobis* (eo tempore) *ægrotus, vel in itinere;* (accipiatur ab eo ad jejunandum) *numerus æqualis ex diebus aliis. At super eos, qui potuerint illud* (servare, & tamen non servaverint, imponitur transgressionis suæ) *redemptio: cibatio unius pauperis. Qui autem spontè præstiterit* (id quod est) *melius* (lautiùs cibando pauperem vel plures pauperes, quàm lex præcipiat) *hoc melius erit illi. Et quòd jejunetis, melius erit vobis* (quàm frangere jejunium, vel cibare pauperem), *si scieritis. Mensis Rhomadan* (destinatus est vobis ad jejunandum) *in quo demissus fuit Alcoranus* (è cœlo) *directio hominibus, & declarationes ex Distinctione* (idest distinctionis rerum licitarum ab illicitis, & veritatis à mendacio). *Itaque qui præsens fuerit ex vobis huic mensi, jejunet illum. Qui autem ægrotus fuerit, vel in itinere;* (accipiat) *numerum* (æqualem) *aliorum dierum. Vult Deus* (in hoc ostendere) *vobiscum facilitatem; & non vult* (ostendere) *vobiscum difficultatem: &* (tantùm) *ut compleatis numerum* (horum dierum): *& ut magnificetis Deum, eò quòd direxerit vos.... ..... Conceditur vobis nocte jejunii conjugalis copula cum uxoribus vestris. Ipsæ sunt indumentum vobis, & vos estis indumentum illis* (per mutuos amplexus, & actus venereos). *Novit Deus, quòd vos fraudabatis invicem vos ipsos* (abstinendo à coitu nocte jejunii): *propterea misertus est vestri, & indulsit vobis. Nunc igitur coite cum illis, & avidè appetite* (copulam), *quam præscripsit vobis Deus: & comedite, & bibite* (per totam noctem) *donec appareat distinctè vobis filum album à filo nigro in aurora. Deinde perficite* (idest perfectè observate) *jejunium* (ab aurora) *usque ad noctem: & ne coeatis cum illis* (idest uxoribus) *& commoramini assiduè in Meskitis. Isti sunt termini Dei,* (ab eo vobis præscripti). *Ne ergo approximetis eis* (idest ne eos transgrediamini.)

Ex

Ex his Alcorani verbis faciliùs intelligentur ea, quæ suprà ab Auctore dicta sunt.

CAPUT OCTAVUM.

Quintum Eslamiticæ sectæ fundamentum, Peregrinatio.

Peregrinatio Meccana, quæ dicitur الحج, non fuit à Mahumeto instituta, sed ex usu Ethnicorum Arabum ab eo accepta, suisque asseclis præscripta. Imò, si credimus Scriptoribus Mahumetanis ab ipso Adam, & cæteris antiquis Patribus, & Prophetis observata fuit. Sed videamus, quid de ea scribat noster Auctor.

كتاب الحج:

Liber de Peregrinatione.

Peregrinatio debetur ab iis, qui sunt in adulta ætate, intellectu præditi, integris viribus, & quibus sit copia viatici, & camela ad iter, ex facultatibus non spectantibus ad habitationem, neque ad res necessarias, neque ad expensas familiæ usque ad reditum à peregrinatione. Oportet etiam, ut via sit tuta, & secura. Et conceditur quoque mulieri, dummodò habeat fidum socium (Arab. محرم *arcanorum conscium ac participem*) vel conjugem, qui peregrinentur cum ea: neque liceat illi, sine uno ex his duobus peregrinari, &c.

Cùm autem quis voluerit الاحرام (*præparare se ad sacra Meccanæ Visitationis*) lavabit se, aut sacram purificationem adhibebit: sed lavare se erit melius: & induetur duabus vestibus novis, aut lotis, & fascia, & pallio; contrectabitque res odoriferas, si habuerit: & orabit cum duabus incurvationibus, & dicet; O Deus, ego volo facere peregrinationem Meccanam: prospera, ac facilita eam mihi, & suscipe eam à me. Deinde postquam sic oraverit, dicet لبيك (*Ecce adsum tibi obediens.*) Quòd si fuerit separatus ab aliis in peregrinatione, proferet eadem verba eum intentione peregrinationis, dicens: Ecce adsum tibi obediens, ò Deus; Ecce adsum tibi obediens: Ecce adsum tibi obediens: Non est tibi socius in divinitate; ecce adsum tibi obediens. Certè laus, & felicitas tibi, & regnum: & non est socius tibi in divinitate. Et non debet omittere aliquid ex his verbis: poterit tamen aliquid addere, si voluerit. Cùm autem prædicta verba protulerit, jamque se ad sacram peregrinationem dispoſuerit, cavebit ab iis, quæ prohibuit Deus, nempè ab accessu venereo ad fœminas, aliisque flagitiis ac transgressionibus, & ab altercationibus. Non occidet animalia venatica (*quæ scilicet in venatu occidi solent*) neque nutu ostendet ea aliis, vel alio modo monstrabit, ut occidant ea. Non induetur tunica, neque femoralibus, neque cydari, neque cucullo, neque tunica Persica, neque soccis; sed si invenerit crepidas, scindet eas in extremitate ad talos. Non cooperiet caput suum, neque faciem suam. Non contrectabit res odoriferas. Non radet caput suum, neque pilos corporis sui; neque tondebit quidquam barbæ suæ, neque unguium suorum. Non induat vestem tinctam varso, (الورس *herba, quæ nascitur in sola Arabia*) neque croco (زعفران *Zaferano*) neque osphoro (عصفر *herba, qua tinguntur vestes*). Nisi fuerit lota, non excutiatur. Conceditur illi ut lavetur, & ingrediatur in balneum, & sedeat ad umbram in domo, vel in gestatorio, & præcingat se medium hamiano (الهميان *videtur genus lintei*). Et non lavabit caput suum, neque barbam suam hatemio (الخطمي *videtur genus herbæ*). Et sæpè repetet اللهم لبيك: *O Deus, ecce adsum tibi obediens*: post orationem, & quoties ascenderit in locum altum, vel descenderit in vallem.

Cùm autem ingressus fuerit Meccam, incipiet à Templo illius, cùmque ob oculos habuerit illud, magnificabit Deum (*dicens* الله اكبر) & dicet لا اله الا الله: *Non est Deus nisi Deus*. Deinde incipiet à Lapide nigro, & convertet se ad eum, & magnificabit Deum: & elevabit manus suas, & manu tanget eum, & osculabitur eum, si potuerit, sine incommodo aliorum. Posteà incipiet à dextris suis ex ea parte, quæ respicit januam, & deposito humi pallio suo, circuibit Templum septies extra murum, qui ambit illud; & primis tribus vicibus celeriter incedet; in reliquis verò quatuor, lentiùs: & manu, vel osculo, tanget Lapidem nigrum quoties transibit ante illum, si potuerit, & sigillabit circuitus cum hujusmodi osculo, vel tactu manus. Deinde veniet ad locum, ubi consistitur, vel in eam partem Templi, quæ sibi fuerit facilior, & orabit eum duabus incurvationibus. Prædictus autem circuitus dicitur طواف القدوم *Circuitus adventus*; & fit ex consuetudine (*in primo adventu peregrinorum*) sed non est necessarius. Habitatores autem Meccæ non solent facere hunc circuitum.

Deinde egredietur ad montem Sapham, & ascendet super eum: & convertet se versus Kaabam (*Templum Meccæ*): & magnificabit Deum, & dicet لا اله الا الله: Non est Deus, nisi Deus; & orabit pro Propheta Mahumeto. Et orabit Deum pro necessitatibus suis, & lento passu descendet versus montem Mervam. Cùmque pervenerit ad imum vallis, velociter curret per duo milliaria inter umbras arborum, donec perveniat ad montem Mervam, super quem ascendet, & faciet idem, quod fecit in Sapha: & circuibit septies, incipiens à Sapha, & absolvens in Merva: deinde consistet in Mecca in statu peregrini (*Arab.* محرما) & circuibit Kaabam, quoties ipsi videbitur. Die verò ante potationem (*ex puteo Zamzam*) Emamus habet concionem, in qua instruit homines (*de iis, quæ spectant ad*) exitum in Vallem Minæ, & orationem in Monte Araphat, & stationem (*in eo*), & regressum (*ab eo*). Cùmque fecerit orationem auroræ in die potationis in Mecca, egredietur in Minam, ibique consistet, donec persolvat orationem

nem auroræ in die (*qua visitandus est*) Mons Araphat, ad quem diriget se, ibique consistet, donec sol declinet: & tunc orabit Emamus cum hominibus orationem meridianam, & pomeridianam eodem tempore, sed habebit concionem ante orationem, instruens homines circa orationem, & stationem in Araphat, & Mozdalephat, & jactum lapillorum, & mactationem (*pecudum*), & circuitus in visitatione. Et orabit cum eis orationem meridianam, & pomeridianam in tempore meridiei ad vocem præconis, cum duabus consistentiis (*seu stationibus*). Qui verò oraverit in caravana (*seu mansione*) sua solus, persolvet unamquamque ex his tempore suo, juxta Abu-Honeipham: sed contrarium asserunt Abu-Joseph, & Mohammed. Deinde perget ad locum stationis juxta Montem Araphat, qui totus est locus stationis, excepta parte concava ipsius. Debet autem Emamus consistere in Monte Araphat super camelam suam, & advocare homines, ac docere eos sacros ritus. Et necesse est, ut lavetur ante stationem in Araphat, & studiosè se gerat in precatione (*Arabicè* الدعا, *etiam invitatione*). Cùm autem occubuerit sol, revertetur Emamus cum peregrinis, lento passu & commodo, donec perveniant in Mozdalephat: & consistant in ea juxta Montem ibi situm, ubi orabit Emamus cum populo orationem occasus solis, & vesperæ, cum voce præconis, & statione. Cùm autem apparuerit aurora, persolvet Emamus cum peregrinis orationem auroræ in extremitate noctis. Deinde stabunt homines cum eo, & orabit. Mozdalephat autem tota est locus orationis, excepta concavitate Mohasseri. Deinde revertetur Emamus cum peregrinis ante ortum Solis, & veniet in Minam: & incipiet jacere lapillos Akebæ (*Arabicè* العقبة, *quia fortè jaciuntur post humeros, à parte anteriori inter crura sub genitalibus*): & jaciet eos à concavo vallis, eruntque septem lapilli, qualis est calculus, qui digitis jacitur. Magnificabit autem Deum ad singulos lapillos, nec consistet post eorum jactum: & concidet Talbit (idest *non ampliùs proferet verba illa* اللهم لبيك: *O Deus, ecce adsum tibi obsequens*) post primum lapillum. Deinde immolabit (*pecudes suas*) si voluerit. Deinde radet caput, vel tondebit; sed melius erit radere. Jamque licita erunt ei omnia, præter fœminas. Deinde veniet Meccam ea die, vel sequenti, vel perendie; & circuibit Templum circuitu, qui dicitur طواف الزيارة *Circuitus Visitationis*, septemvicibus. Quòd si cucurrerit inter Sapham, & Mervam, post circuitum adventus, non curret celeriter in hoc circuitu, nam non tenetur currere. Quòd si non præcesserit cursus (*inter Sapham, & Mervam*): velociter incedet in hoc circuitu, & curret post illum, sicut prædiximus: & licitus erit ei usus fœminarum. Hic autem circuitus statutus est à lege in Peregrinatione; nec probatur ejus dilatio ultra tres dies. Quòd si quis ulteriùs distulerit, debitor erit sanguinis (idest *victimæ immolandæ*) juxta Abu-Honeipham.

Deinde redibit in Minam, ibique consistet. Cùmque occubuerit Sol secundæ diei Sacrificiorum, jaciet ter lapillos, incipiens ab ea parte, quæ respicit Templum, & jaciet cum septem siliculis, magnificans Deum ad singulos siliculos, & post jactos lapillos stabit. Deinde jaciet lapillum Akebæ eodem modo, & non stabit post (*quam jecerit*) eum. Cùmque fuerit dies crastinus, jaciet lapillos tertios post occasum solis eodem modo. Cùmque voluerit accelerare egressum è Mina, exibit anticipatè ad Meccam. Si autem morari voluerit, jaciet lapillos tertios die quarta post occasum Solis. Quòd si anticipet jactum lapidum hac die ante occasum Solis post ortum auroræ, licebit, juxta Abu-Honeipham. Improbatur autem quòd præmittat aliqnis sarcinas suas ad Meccam, & moretur (*in Mina*) donec jaciat lapillos. Cùm autem egressus fuerit, ut eat in Meccam, descendat in Mohasseb. Deinde circumeat Caabam septem vicibus, non currens in eis. Et hic est circuitus الصَدر *Sadar* (idest *reditus*), & necessarius est omnibus, præter Meccanos. Deinde revertatur ad familiam suam. Quòd si (*Peregrinus*) non ingressus fuerit Meccam, sed perrexerit in Araphat, ibique constiterit, juxta id, quod prædiximus, jam non tenebitur ad طواف القدوم *Circuitum adventus*, neque ad aliud vice illius. Qui autem pervenerit ad stationem in Araphat à declinatione Solis dici (*in quo visitatur*) Araphat usque ad ortum auroræ diei immolationis pecudum, jam assequutus est peregrinationem (idest *satisfecit illi*). Qui autem transierit per Araphat, & somno, vel mentis deliquio oppressus fuerit, vel nescierit, illum esse montem Araphat: satis erit ei hoc, absque eo quòd ibi constiterit. Mulieres autem in his omnibus gerant se sicut viri, excepto quòd hæ non detegent capita sua, sed tantùm vultus suos; neque efferent vocem suam in illis verbis اللهم لبيك *O Deus, ecce tibi adsum obediens*: neque velociter incedent circumeundo Caabam: neque current per duo milliaria (*inter Sapham, & Mervam*): neque radent caput suum, sed tantùm attondebunt.

Hæc sunt, quæ ad Meccanam Peregrinationem generaliter requiruntur. Interjectis deinde nonnullis, quæ ad peculiarem quorumdam peregrinationem spectant, prosequitur Auctor.

باب الجنايات:

Caput de iis, quæ vitari debent.

SI is, qui præparat se ad sacram peregrinationem, odorifera aliqua re perfundatur, obnoxius erit expiationi (*idest jejunio, vel eleemosyna peccatum hoc expiabit*). Si hoc fecerit in uno membro integro, nec excesserit: nihilominus culpam expiabit. Si in minus quàm integro membro, faciat eleemosynam. Si induatur veste consuta, vel cooperiat caput diem integrum, debet sanguinem (*idest immolet ovem*). Si minus quàm per totum diem, faciet eleemosynam. Si radat caput, aut aliquid amplius: debet sanguinem. Si autem radat minus, quàm totum caput: dabit eleemosynam. Si radat loca (*pilosa*) ad cucurbitulas pro trahendo sanguine affingendas, debet sanguinem: sed in sententia Abu-Honeiphæ, & aliorum, eleemosynam. Si præciderit ungues manuum, vel pedum suorum, debet sanguinem: itemque si absciderit (*pilos*) manus, vel pedis sui. Si præciderit minus quàm quinque ungues, dabit eleemosynam. Si præciderit quinque ungues separatos, ma-

manuum, vel pedum suorum, juxta quosdam debet sanguinem: juxta alios, eleemosynam. Si unguento, vel odore se perfuderit, aut raserit se, sine justa causa: erit in electione ejus, mactare ovem, vel dare in eleemosynam sex pauperibus tria saha cibi; vel jejunare tres dies. Qui libidinosè osculatus fuerit, aut tetigerit, debet sanguinem. Qui coierit in vase naturali, vel præpostere, sive semen emiserit, sive non emiserit, antequam consistat in Araphat, profanabit peregrinationem suam, & debitor erit ovis immolandæ: & procedet in peregrinatione sua sicut cæteri, qui non profanaverunt eam, & obnoxius erit judicio (*nimirùm pœnæ impositæ ab Alcorano huic flagitio*). Non tamen tenebitur ad separandum se ab uxore sua, cum qua peregrinationem suscepit, in judicio (*dum scilicet subit pœnam*). Qui autem coierit post consistentiam in Araphat, non profanabit peregrinationem suam, sed offeret camelum in eleemosynam. Qui coierit post rasum caput, immolabit ovem. Qui coierit in visitatione (*sacrorum locorum*) antequam quater circumeat Kaabam, profanabit eam: procedet tamen in ea, & absolvet eam; sed debitor erit ovis. Quòd si coierit post quartum circuitum, mactabit quidem ovem, sed non profanabit visitationem suam, nec obnoxius erit judicio ejus. Qui coierit per oblivionem, (*vel incuriam*) erit ac si coisset data opera. Qui fecerit circuitum adventus, inquinatus excrementis, debitor erit eleemosynæ. Quòd si circumierit pollutus semine, mactabit ovem. Qui obierit circuitum الزيارة *Visitationis*, inquinatus excrementis, mactabit ovem: qui verò pollutus semine, camelum, vel bovem. Sed melius erit, ut repetat circuitum, quamdiù moratur in Mecca; nec debitor erit victimæ. Qui obierit circuitum الصدر *reditus*, inquinatus excrementis, dabit eleemosynam: qui autem pollutus semine, dabit ovem. Qui omiserit tres ex circuitibus الزيارة *visitationis*, aut minus, dabit ovem. Qui quater, manebit semper in statu peregrini, donec faciat illos. Qui reliquerit tres ex circuitibus الصدر *adventus*, dabit eleemosynam: si verò quatuor aut omnes, dabit ovem. Qui reliquerit cursum inter Sapham & Mervam, dabit ovem; & ita peregrinatio ejus erit perfecta. Qui reversus fuerit ex Araphat ante Emamum, dabit ovem. Qui omiserit stationem Mozdalephæ, debitor est sanguinis. Qui reliquerit jactum lapillorum his diebus omnibus, debitor est sanguinis. Quòd si reliquerit unam ex tribus jactationibus lapillorum, debet eleemosynam. Si autem reliquerit jactum lapilli Akabæ in die sacrificiorum, debitor erit sanguinis, juxta Abu-Honeipham.

Cùm autem Peregrinus (*Arabicè* المحرم) occiderit animal ex iis, quæ venatu capiuntur; aut ostenderit illud aliis occidendum; tenebitur ad restitutionem illius, sive id fecerit data opera, sive per inadvertentiam, aut incuriam: sive fuerit in principio peregrinationis, sive in regressu ab ea. Restitutio autem erit, juxta Abu-Honeipham, & Abu-Joseph, ut computet pretium animalis in loco, in quo occidit illud, vel loco illi proximo. Si erit in locis desertis (*ubi non est Judex*) computet pretium ejus vir aliquis justus. Deinde ipse eliget, si voluerit, pretio ejus emere donum (*idest ovem, vel bovem, aut camelum*) & immolare illud in Mecca, si perveniat ad donum (*idest si pretium tantum sit, ut eo emi possit hujusmodi donum*): vel si voluerit, emat cibum eo pretio, & det illum in eleemosynam pauperibus, itaut singulis pauperibus det dimidium Sahi ex frumento, vel unum sahum ex dactylis, vel hordeo: vel si voluerit, pro omni dimidio sahi ex frumento, jejunet unum diem, itemque pro omni saho ex hordeo. Quòd si superfuerit ex cibo minus quàm dimidium sahi, erit in electione ejus, vel facere ex eo eleemosynam, vel jejunare unum diem integrum. Dixit autem Mohammed: Oportet in re occisa venatu, inspicere quid sit illi simile (*ut restitutio fiat ad æqualitatem quantum fieri potest*). Pro capreolo dabitur ovis, itemque pro hyæna. Pro lepore, capella. Pro struthiocamela, camela. Pro glire campestri, capella quadrimestris. Qui vulneraverit animal venatile, vel evulserit plumas avis, vel absciderit pedes animalis venatilis, quod egressum fuerit è septis, in quibus detinebatur, solvet pretium integrum (*totius animalis*). Qui fregerit ova animalis hujusmodi, solvet pretium ejus. Quod si ex ovo egressus fuerit pullus mortuus, solvet pretium illius vivi. Nulla debetur compensatio pro occisione corvi, milvi, lupi, serpentis, scorpionis, & muris. Nihil etiam debetur pro occiso culice, vel pulice, aut cane mordaci, aut simia. Qui autem occiderit pediculum, aut locustam, det pro eleemosyna quod vult: & dactylus melior est, quàm locusta (*idest poterit pro eleemosyna dare dactylum*). Qui occiderit animal, cujus caro non comeditur, ut leonem, & hujusmodi; restitutioni obnoxius erit; sed pretium ejus non excedet ovem. Quòd si hujusmodi fera insilierit in peregrinum, & ipse occiderit eam, ad nihil tenebitur. Si peregrinus coactus fuerit necessitate ad comedendum carnem animalis venatilis, & occiderit illud, tenebitur ad restitutionem. Neque est difficultas, quòd peregrinus (*pro restitutione animalis venatilis*) immolet ovem, & bovem, & camelum, & gallinam, & anatem (*seu anserem*) Cascariensem (*ita dictam à Cascar oppido insigni*). Quòd si occiderit plumipedem (*domesticam*) aut capreolum cicurem, tenebitur ad restitutionem. Si peregrinus obtulerit in victimam animal venatile; ex hujusmodi victima nefas erit comedere. Non tamen est difficultas, ut comedat carnem animalis venatilis, quod captum fuit, & occisum ab eo, qui non erat peregrinus, dummodò peregrinus non commonstraverit illud occidendum ab eo, neque præceperit ei, ut caperet illud. Et pro venatili peregrini, occiso ab eo, qui non est peregrinus, debetur restitutio. Si peregrinus absciderit stipulam, vel arborem, quæ à nullo possidetur, nec est ex iis, quas plantant & nutriunt homines, persolvet pretium ejus, ... Cùm duo peregrini participabunt in occisione venatilis, solvent singuli pretium integrum. Si verò duo non peregrini participaverint in occisione venatilis (*capti vel monstrati*) à peregrino; singuli restituent unam partem (*nempe dimidium*). Cùm autem peregrinus vendiderit, aut emerit venatile, contractus erit nullus.

Deinde agit de iis, qui aggressi sacram peregrinationem, impediuntur ab hostibus, morbo, aut alia re, ne eam prosequantur. His satis erit mittere ovem, quæ certa die immoletur in Mecca, neque fas erit extra Meccam eam immolare. Si verò jam missa ove, peregrino cesset impedimentum, debet prosequi pere-

peregrinationem, & visitare loca sacra, & mactare ovem à se missam, si nondum fuerit mactata: quod si non possit suo tempore ovem immolare, nisi omittat alios ritus peregrinationis, & visitationis: liber erit ab illis. Si verò alterutrum ex his omittere cogatur, ut uni possit satisfacere, nimirum vel mactationi, vel sacræ visitationis ritibus: liber erit, ut eligat utrum voluerit. Qui sunt in Mecca, si impediantur ab una parte peregrinationis, seu visitationis exequenda, non absolvuntur ab alia complenda, si non sint impediti ab eadem.

Postremò agit de الهدي, *Munere seu oblatione ad Meccam à Peregrinis deferenda, quam vel ovium, vel boum, vel camelorum esse debere affirmat. Quæcumque autem sit*, non debet habere truncas aures totas, vel quoad majorem partem; neque caudam, neque manum, neque pedem, neque cui desit oculus: neque quæ sit macilenta, aut infirma, ita ut non possit ire ad locum, ubi immolari debet. Ovis semper offerri potest, exceptis duobus casibus, nempè, si pollutus semine obeat طواف الزيارة *circuitum Visitationis*: & si quis coeat carnaliter post stationem Araphat: tunc enim offerendus est camelus. Camelus autem & bos sufficiunt pro septem personis, quæ simul conveniant in eo offerendo. At si unus voluerit partem suam carnis, non licebit reliquis habere (*ex ea*). Non licet immolare victimas nisi in Mecca. Potest dari ex illis eleemosyna pauperibus Meccæ, & aliis. In camelis melior est النحر jugulatio: in bobus autem, & in ovibus الذبح mactatio (*Videtur discrimen, quòd* النحر *sit propriè scindere, vel secare jugulum: at verò* الذبح *truncare, seu abscindere caput à collo, quod faciunt præcipuè in volatilibus*). Melius est, ut homo assistat immolationi victimarum suarum per seipsum, si possit honestè: & det in eleemosynam strata & lora earum: neque det ex his mercedem lanio. Qui duxerit camelam (*immolandam*) si necesse habuerit ea uti ad equitandum, utatur, si hæc habuerit lac, non mulgeat eam; sed leviter aspergat ubera ejus aqua frigida, ut cesset lac. Si quis duxerit animal immolandum ex obligatione (*non ex mera devotione*) & hoc pereat in via, tenebitur aliud substituere; similiter si incidat ei vitium magnum. Sed tunc poterit facere de vitiato quod voluerit. Ornandum autem est monilibus (*frondium, ac florum*) animal quod Meccam ducitur ad immolandum, excepto eo, quod mittitur ab impedito in itinere; & eo, quod mittitur in pœnam admissi alicujus reatus.

Et hæc sunt, quæ spectant ad peregrinationem Meccanam: in quibus, quemadmodum etiam in aliis, quæ superiùs ex Arabico idiomate transtuli, quædam fortassè minus propriè expressi, eò quòd aliud significent in communi usu loquendi, aliud cùm de ritibus, & ceremoniis ad religionem spectantibus adhibentur: quod etiam apud nos, & alias gentes usuvenire certissimum est. Superest nunc, ut de quinque prædictis Mahumetanicæ sectæ fundamentis ad praxin pertinentibus, breviter disseramus.

CAPUT NONUM.

Animadversiones in primum Mahumetanicæ Sectæ fundamentum practicum: nempè Purificationem.

MAhumetus, ut imposturis suis fidem inveniret, auctoritatem illis à Pentateucho mendicavit. Sed quàm infeliciter, vix dici potest. Prohibuit Deus in illo animalia quædam tamquam immunda; & prætereà statuit certa piacula, seu expiationes, pro quibusdam aliis rebus, quas legalem immunditatem continere declaravit. Hæc omnia non solùm in voluntate Dei, sed etiam in ratione fundata esse scripsit Hebræorum doctissimus R. Moyses Ægyptius, in מורה *Morè*, & מַדָּע *Moddaà*: cuicùm contradixissent non pauci ex Judæis; hos illius libros proscripsere, flammisque tradendos esse decrevere. Sed aliis pluribus Ægyptium defendentibus, dissidium magnum inter Judæos, præsertim Hispanos, & Gallos, excitatum est. Quamobrem qui illum impugnabant, ad sacra Christianorum Tribunalia recurrerunt, quò libros ejus proscribi juberent. Verùm cùm firmissimum esset non solùm apud Christianos, sed etiam apud sapientiores Judæos, præcepta omnia Dei, etiam ceremonialia, in ratione fundata esse; juxta dictum David, Psal. 3. *Fidelia omnia mandata ejus: facta in veritate, & æquitate*; renuerunt sapientissimi ac prudentissimi Patres, prædictos Moysis libros condemnare; & tamen etiam Judæi omnes in illis recipiendis ac probandis convenere. Accidit hoc anno Christi 1232 Duplici verò modo intelligi potest, præcepta Dei ceremonialia fundata esse in ratione: Primò respectu finis à Deo intenti, & proportionis, seu convenientiæ eorum cum eodem fine, sive morali, sive allegorico. Exempli causà: Deus prohibuit suem, intendendo per hoc prohibere peccata carnalia: sus enim ob naturalem immunditiam, aptissimum symbolum est ad impura & obscœna peccata significanda. Ita jussit occidi Agnum immaculatum, ea die, qua populus Hebræus liberatus fuit à captivitate Pharaonis: ut significaret mortem Christi, quem agnus ille, ob puritatem, & mansuetudinem, aptissimè repræsentabat, ut humanum genus à captivitate Dæmonis liberaret. Et ita de reliquis. Secundò in ratione physica, seu naturali, prohibendo v. g. animalia, quæ vel venenosa erant, ut stellionem: vel insalubria, ut suem: vel inepta ad comedendum, ut noctuam, aut vespertilionem. Et eodem modo declarando immunda illa, quæ suapte natura immunda sunt, vel talia communiter existimantur, ut lepram, menstruum, gonorrhæam, cadaver. Addebat Moyses Ægyptius, cessante fine præcepti ceremonialis, etiam præceptum cessaturum: illud, ut puto, innuere volens, eùm præcepta omnia ceremonialia tradita sint in ordine ad Messiam venturum, ita ut essent figuræ illius, & legis, Ecclesiæque ejus: ubi Messias cum nova lege advenisset, cessatura omnia præcepta ceremonialia. Hinc, ut puto, tota Hispanorum Judæorum contra Ægyptium indignatio, & malevolentia. Certè non solùm S. Paulus scripsit ad Rom. cap. 10. *Finis legis Christus*. Et 1. ad Cor. cap. 10. *Omnia in figura contingebant illis*: sed antiquiores etiam Hebræi, ut alibi vidimus, docent omnia à Prophetis scripta, spectare tantummodo ad dies

dies Messiæ. Sed ad rem nostram veniamus, & rejecta in alium locum animalium prohibitione facta à Mahumeto, de præclara Purificatione illius agamus.

Patet naturæ lumine, non debere rationabiliter poni legalem immunditiam in iis, quæ communia, quotidiana, ac necessaria sunt omnibus hominibus: ut in excrementis ventris, oris, narium, aurium &c. Neque Deus in his immunditiam ullam legalem posuit in lege sua. Imò neque Talmudistæ in sua Misenà, pro his expiationem ullam constituunt: cùm tamen in ea penè innumera, & pleraque futilia expianda recenseant. Nam nimis grave, ne dicam iniquum, videretur, propter hæc aliquem immundum declarare, itaut vel à sacrorum participatione, vel à communi commercio propterea esset separandus. Hùc accedit, naturam ipsam universos docere, ut ab his sine ulla lege se emundent, ac solerter purificent. At Mahumetus nulla ferè alia in re immunditiam posuit, propter quam purificatio sit adhibenda, quàm in his ipsis, quæ diximus: itaut si post exoneratum ventrem, vel emissum lotium, vel ventum, non reperiatur aqua, pulvis, vel lapilli adhibeantur, non solùm ad obscœna & pudenda, sed etiam ad manus & faciem purificandam, atque emundandam. Quis unquam hujusmodi ineptias audivit? Sed didicit hoc Mahumetus, ut puto, à Thalmud in Codice *Berachoth*, cap. 2. ubi cùm præcipiatur, lavandas esse manus ab eo, qui legit: *Audi Israel, &c.* addit R. Rabbena: *Qui non habuerit aquas, ut abluat manus suas; pulvere sibi illas detergat, vel lapillis, vel festucis:* & tàm præclaram rubricam in Rituali suo apponendam esse judicavit. Addidit tamen, hujusmodi pulverem debere esse صعيدا طيبا, *desumptum è superficie terræ, & bonum*. Sed pulvis, quantumvis bonus sit, nunquam bonus erit ad manus, faciemque abluendas, ac purificandas; sed potiùs inquinandas, & conspurcandas.

Reliquas quisquilias, & ineptias hujus purificationis, nimis longum, atque etiam Lectori molestum esset singillatim discutere: quamobrem sinam, ut quilibet per se illas perpendat. Unum non omittam: puduisse Algazelum sanctionum tàm stultarum Prophetæ sui, easque correxisse, statuendo quatuor gradus purificationis. Primum, تطهير الظاهر من الاحداث والاخباث والفضلات: *Mundationem exterioris* (idest corporis) *ab excrementis ventris, impuritatibus, & superfluitatibus*. Secundum, تطهير الجوارح عن الجرائم والاثام: *Mundationem membrorum à sceleribus, & iniquitatibus*. Tertium, تطهير القلب الاخلاق المذمومة والرذايل الممقوتة: *Mundationem cordis à vitiis, & pravis habitibus*. Quartum, تطهير السر عما سوى الله تعالى *Mundationem secreti* (idest cordis) *ab omni re, præter Deum*. Hæc proculdubio furatus est Algazelus ab aliquo libro Christianorum: vel saltem didicit ex modo purificationis spiritualis eorum. Certè sapuit plusquam Propheta suus; & vehementer doluit, gentem suam esse totam in his extrinsecis purificationibus, seu potiùs superstitionibus, cùm intereà habeat الباطن خراب ومشحون بخبايث الكبر والعجب والجهل *internum* (idest animam) *desolatum, & repletum vitiis superbiæ, fastus, inscitiæ, & hypocrisis*. Sciat autem lector, horum pleraque, quæ de الطهارة *Purificatione* sanxisse fertur Mahumetus (nam multa habentur non ex Alcorano, sed per traditionem) desumpta esse ex prædicto libro Thalmudico מִשְׁנָה *Misenà* Ord. 6. טָהֳרוֹת *Taharoth de Purificationibus*: quem librum, utpote superstitionibus, & impietatibus scatentem, Justinianus Imperator in Novel. Constit. 146. tit. de Hebræis, prohibuit legi etiam in Synagogis eorum; his verbis. *Quæ verò Deuterosis* (idest Misenà) *quasi secundaria traditio ab ipsis dicitur, in universum interdicimus, ut quæ sacris libris comprehensa non sit, neque desuper tradita per Prophetas: sed excerpta quædam virorum contineat, qui terrena dumtaxat loquantur, neque quidquam in se divini habeant Numinis, &c.* Aliqua etiam à Meccanis Idololatris usitata, Mahumetum retinuisse, certissimum est.

Sed objicient nobis Mahumetani, etiam Christianos uti suis purificationibus, præsertim in baptismo, in celebratione Sacrificii, in usu aquæ lustralis, & hujusmodi.

Respondeo, nos non damnare absolutè ritum purificationum, quæ vel à Deo immediatè, vel ab hominibus piè, ac religiosè institutæ sunt; sed superstitiones, & ritus vanos ac ridiculos, atque etiam spurcos & obscœnos, cujusmodi in Mahumetanica purificatione continentur. Christiani utuntur aqua in baptismo ex Divina Christi institutione, solùm tamquam signo, & quidem aptissimo, non ad auferendam immunditiam corporis, sed ad abluendam animam à peccatis. Hæc autem ablutio non fit per solam aquam, sed per professionem veræ fidei, & per subjectionem legi Christi, quæ fieri debet à baptizando, si sit adultus; vel ab iis, qui in baptismo illum suscipiunt, si sit infans. Hoc manifestè docet S. Petrus, Epist. 1. cap. 3. ita alloquens Fideles: *Nunc vos salvos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Jesu Christi*. Quod spectat ad Sacerdotes, qui manus, vel digitos abluunt ante sacrificii oblationem, vel etiam Sacrificio jam peracto: dicimus, eos hoc facere ex quadam decentia, & reverentia, atque etiam, ut per hoc intelligant, quanta cum puritate divinum illud ministerium debeant exercere. Demum aqua à Sacerdotibus invocatione divini nominis, & aliis ritibus ex sacris Scripturis acceptis, benedicta, non deservit ad legalem purificationem, sed ad spiritualem sanctificationem per actum fidei, ac religionis, quem in illius usu Fideles exercent. Cæteræ Christianorum ablutiones, seu purificationes, sunt merè civiles: neque ullam ipsi habent, aut agnoscunt purificationem legalem, scientes, omnes per Messiæ adventum, quem illæ præsignabant, auferendas fuisse, etiam juxta sententiam sapientiorum Hebræorum, ac Mahumetanorum. Quòd verò Mahumetus ceremonias ac ritus Mosaicæ legis, & præsertim harum purificationum, à Christo tamquam inutiles, & superfluos sublatos, in legem suam revocaverit, manifestè osten-

dit ejusdem legis vanitatem ac falsitatem, & illam non posse esse à Deo, ut alibi ex professo probabimus.

Illud porrò certum est, nullam purificationem, aut mundationem corporis posse per se conferre homini perfectionem ullam, aut sanctitatem in anima: imò homines, qui exterioris munditiei valdè sunt studiosi, molles atque effœminati plerumque inveniuntur. Legales quoque purificationes à Moyse præscriptæ, non efficiebant per se homines meliores, vel Deo gratiores, sed tantùm reddebant illos habiles ad commercium politicum, & Ecclesiasticum. Non negamus tamen, quatenùs continebant actum obedientiæ, religionis, ac fidei, etiam gratiam aliquam non indignis, seu benè dispositis contulisse.

Scio quidem Mahumetanos (saltem plerosque) sibi persuadere, per has corporis purificationes animam quoque à peccatorum etiam gravissimorum sordibus emundari. Sed præterquamquòd est contra omnem rationem, ut per ablutionem partium obscœnarum, vel etiam totius corporis, scelera & flagitia quælibet, quantumvis enormia, expientur, cùm ex sacris Scripturis constet, David, & alios Fideles, non abluendo corpus aquis; sed amarè flendo, lacrymisque stratum ipsum noctu irrigando, jejunando, orando, supplicando in animo contrito, & cinere, & cilicio, peccata expiasse, eorumque veniam obtinuisse: est etiam contra Alcoranum ipsum, in quo Mahumetus nunquam scelera & flagitia, seu alia peccata, per purificationem ullam deleri docet; sed pœnas alias temporales, aut æternas pro illis statuit: purificationem verò non pro peccatis, sed pro corporeis immunditiis emundandis, ad orationem decentiùs persolvendam, illum instituisse, manifestissimè patet.

Cæterùm si multiplicitas purificationum affert secum majorem perfectionem ac sanctitatem in religione, multò sanctiores & perfectiores erunt Judæi, quàm Mahumetani, cùm illi multò plura habeant emundationum & lustrationum genera, quàm hi, ut manifestè patet non solùm ex libro Levitici, sed etiam ex jam commemorato libro Misenà, præsertim Ord. 6. *Taharoth*. Romani etiam veteres, aliæque gentes idololatræ, habuerunt olim lustrationes & expiationes suas, plures fortassè, vel non pauciores quàm Moslemi. Et hoc etiam tempore in India Orientali, in regno Mogolitano, ut refert Clemens Tosius Abbas è Congregatione Sylvestrina, in sua India Orientali, tomo 1. homines illarum regionum, præsertim illi, qui Baneani appellantur, bis in die se abluunt, ac purificant, existimantes per hoc se etiam à peccatis purgari atque emundari. Præterea P. Vincentius Maria à S. Catharina Senensi Carmelita discalceatus, in Opere suo inscripto Italicè *Viaggio all' Indie Orientali*, & alii plures Auctores, qui easdem regiones perlustrarunt, testantur, multa Indorum millia eodem tempore sese intra fluvium immergere usque ad pectus: Regem verò, Reginam, ac Regni Proceres idem facere plerumque in privatis balneis, seu stagnis, & quidem sæpiùs in die; id autem non tantum ob corporalem munditiam, quantum ob actum religionis exercendum. Hoc faciunt potissimùm Brachmanes illi, qui in regno magni Mogolis habitant: hi enim frequentissimè aquis corpus abstergunt: & ante Solis ortum omnes ad fluvium accurrunt, & in eo alii pectore tenus, alii usque ad collum immersi, sese à peccatis purgare contendunt. Præterea ante omnia Pagodda seu Delubra idolorum, stagna quædam aquarum habent, in quibus antequam ad orationem, vel sacrificium accedant, se se diligenter abluunt: tantique faciunt hujusmodi lavacra, quanti nos sacras baptismatis aquas. Duo potissimùm flumina sunt apud eos celeberrima atque sanctissima, nempè Ganges, & aliud quod *Casson* appellant, inter montes Tauri decurrens. Si quis in uno saltem ex his se possit abluere, jam se beatum, atque in gratia confirmatum existimat. Multi propterea non solùm se in his abluunt, sed etiam totos immergunt, vitamque in illis ultrò relinquunt.

Placuit hæc referre, ut intelligant Moslemi, quàm infirmum & vanum sit primum ac præcipuum Religionis suæ fundamentum, cùm & à Judæis, & ab Ethnicis in eo superentur: simulque agnoscant purificationes suas nihil ad sanctitatem, nihil ad virtutem, nihil ad æternam vitam conferre.

Non tamen negaverim Mahumetanis, moderatam aliquam, ac rationabilem munditiem in corpore, ad orationem, resque sacras decentiùs peragendas, laudabiliter præmitti. Et quidem Rab. Moyses in *Morè Nevochim* lib. 3. cap. 47. docet, *finem purificationum legalium fuisse, ut devotio, reverentia, & zelus ingrediendi Sanctuarium hominibus augeretur; dum tàm perfectè mundos se debere esse intelligerent, ut illud ingrederentur*. Et idem Auctor in *Jad Chazakah* Tract. *de Lavacris*, cap. ult. loquens de ablutione per aquam à lege præceptam, præsertim Sacerdotibus ante ingressum Sanctuarii, hæc habet: *Ablutio hujusmodi mysticum quid significat. Quemadmodùm qui attento animo parat se mundare, cùm se abluit, ritè* (1. legaliter) *mundatur, etiamsi nihil innovetur in corpore ejus: sic qui attento animo parat mundare animam suam à sordibus spiritualibus: hoc est à cogitationibus perversis, & à malis habitibus: cùm proponit apud se recedere ab ejusmodi consiliis, & admovet animam suam ad aquas scientiæ & virtutis, ritè mundatus; juxta illud Ezech.* cap. 36. *Et spargam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris &c.*

At verò Mahumeticæ purificationis ritus hujusmodi sunt, ut nihil in se contineant, nisi ineptum, ridiculum, superstitiosum, & aptum potiùs ad inquinandum, quàm ad emundandum hominem, & in corpore, & in anima. Nam, ut cætera prætermittam, tanta illa, & tàm frequens cum pudendis, & obscœnis partibus manuum familiaritas in iisdem aqua, seu pulvere, seu lapillis, glebisve, emundandis, eorumque pilis radendis, quoties quis vel minxerit, vel egesserit, vel pepederit, vel spermate inquinatus fuerit, & maximam habet indecentiam, & gravissimum libidinis excitandæ periculum. Nec dubito, Mahumetanos, suapte natura ad Venerem præsertim nefariam proclivissimos, tàm sordida, spurcaque purificatione sæ plerumque ad inhonestos actus provocare. Certè Judæi, quamvis alioqui impuri, & obscœni, adeò in hoc rigidos, ac severos se profitentur, ut jubeant abscindi manum illius, qui ob quamcumque, etiam gravissimam necessitatem infra umbilicum illam extenderit. Ita habetur in Cod. *Sciabath*. Et in Cod. *Sanderin Jerosolymitano*. Sed præcipuè in Cod. *Nidda*. cap. 2. *Col. Hajad*: ubi R. Tarphon ita sanxit: *Quicumque introduxerit manum suam infra umbilicum, abscindatur*. Cùmque dictum fuisset illi, nescio quem habere spinam infixam in ventre, & nisi extraheret illam, de salute periclitari: respondit: *Satius est scindi ventrem ejus, quàm ut descendat in Infernum*. Hoc ipsum decernitur in *Miscnà* Ord. 6. *Taharoth*. Cod. 7. cap. 2. *Col. Hajad*. Nimius sanè hic rigor, si Rabbino-

binorum decretum, ut verba ſonant, accipiatur. Sed puto, eos parabolicè loquutos fuiſſe: ſolùmque oſtendere voluiſſe, quanta hac in re circumſpectione & cautela homines uti deberent: eodem modo, quo Chriſtus Dominus juſſit abſcindi manum, vel pedem, & erui oculum, ſi quid horum ſcandalum alicui afferret. Quamobrem ut magnum Sanctum venerantur R. Judam Ben Rabban Simeonis, & communiter vocant eum רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ ideſt *Magiſtrum noſtrum ſanctum*, quia numquam obſcœna ſua inſpexerat, vel tetigerat, ut refert Rau Haai in lib. *Aruch*. Si hujus modeſtiæ fuiſſet Mahumetus, alios ſanè purificationis ritus ſuis præſcripſiſſet.

Sed petent à nobis Mahumetani, quænam ſit Chriſtianorum purificatio?

Reſpondemus, purificationem noſtram eſſe illam, quam præſcripſit Deus, non ſolùm Iſraelitis, ſed univerſis gentibus, per Iſaiam Prophetam, cap. 1. his verbis: *Lavamini: mundi eſtote*: (non aquis à ſordibus corporeis, ſed) *auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: quieſcite agere perversè: diſcite benefacere: quærite judicium: ſubvenite oppreſſo: judicate pupillo: defendite viduam.* Hoc facimus præcipuè per Sacramentum Confeſſionis à Chriſto inſtitutæ; ex cujus vi tenetur quilibet fidelis omnia peccata ſua, etiam occultiſſima, & ſola cogitatione voluntariè admiſſa, Sacerdoti manifeſtare, explicando ſpeciem peccati, cum numero, & circumſtantiis. Hoc autem facere debet cum dolore intimo offenſæ Dei, cum deteſtatione & abominatione omnium peccatorum; veroque ac firmo propoſito ea in poſterum fugiendi, ac redintegrandi id totum, in quo alios, ſive circa famam, ſive circa vitam, ſive circa facultates ſe læſiſſe cognoſcit. Debet inſuper acceptare, & exequi pœnam illam, quam ſacerdos pro culpis perpetratis illi impoſuerit: cujuſmodi ſunt orationes, eleemoſynæ, jejunia, peregrinationes, atque aliæ etiam graviores, pro majori vel minori gravitate culparum. Neque tamen per hoc credimus, totam illi pœnam à Deo condonatam fuiſſe, ſed remanere ei alias pœnas in futuro ſæculo ad tempus luendas, niſi pro illis in hac vita vel actibus intenſis amoris Dei, & doloris de illo tanquam ſummo bono à ſe offenſo: vel jejuniis, ciliciis, eleemoſynis, precibus, lacrymis, aliiſque piis operibus pro debito ſatisfecerit.

Optimum etiam purificationis genus eſſe exiſtimamus, flagella à Deo incuſſa, morborum, egeſtatis, amiſſionis carorum, & ſimilia patienter libenterque perferre: injurias & damna, quæ ab aliis, etiam injuſtè, ſuſtinemus, non ulciſci, imò æquo animo pati; & pro iis, qui nos ita lædunt, orare, illiſque bona pro malis reddere. Prætereà ſeveriorem vivendi diſciplinam, & præſertim clauſtralem ſponte ſuſcipere, id quod inter Chriſtianos ferè innumeri faciunt, etiam fœminæ, quæ non ſolùm perpetuæ caſtitati, paupertati, & obedientiæ, ut viri; ſed etiam perpetuo ſe carceri obſtringunt. Hæ, & aliæ hujuſmodi ſunt purificationes Chriſtianorum, per quas putant ſe à peccatis ſuis expiari, & gratos Deo, æternæque felicitati aptos reddi confidunt: quamvis cum his omnibus, de propria ſalute timidi ſemper ſint, ac ſoliciti.

CAPUT DECIMUM.

Expenditur ſecundum fundamentum: Orationis.

SI rectè res perpendatur, ut Mahumetanorum purificatio, ita & eorumdem oratio, potiùs occupatio peſſima, vel ſaltem inutilis, quàm religionis erga Deum obſequium, appellanda eſt. Ut enim ex ipſorum teſtimonio vidimus, tota ſita eſt in lotionibus, purgationibus, manuum, pedumque geſticulationibus, atque actibus mimicis; capitis dorſique incurvationibus, corporis totius uſque ad terram jactationibus, & aliis hujuſmodi actionibus hiſtrionicis. Quid verò orent, itaut verè dici poſſit oratio, vix agnoſci poteſt, niſi quòd inter corporeos hujuſmodi motus auditur aliquando اكبر الله *Deus Maximus*: سبحان الله *Laus Dei*: الحمد لله *Laudatio Deo*, لا اله الا الله, &c. *Non eſt Deus niſi Deus*: الصلام علي محمد, *Salus ſit Mahumeto*, & aliquot verſiculi Alcorani, præſertim ſeptem illi, qui in principio illius ponuntur: quæ vix orationis nomen merentur.

Verum quidem eſt, Mahumetanos perſolvere has ſuas orationes, quæcumque tandem illæ ſint, maxima cum attentione ac reverentia. At etiam in aliis falſis religionibus, quales ſunt hodie Judæorum, Brachmanum, & aliorum Orientalium: & olim Romanorum, Spartanorum, Ægyptiorum, & aliarum gentium, non minor, & fortaſsè major attentio ac reverentia exterior in rebus ſacris fuiſſe, & eſſe reperitur. Hujuſmodi attentionem, & ſtudium pietatis in falſis religionibus, Dæmones ipſi procurant ac fovent, ad conciliandam fraudibus ſuis fidem: quemadmodùm è converſo in vera religione hoc idem pro viribus impedire atque exturbare conantur. Id alibi præmonui. Cæterùm hæc tanta Mahumetanorum in orationibus ſuis exterior pietas, & attentio, partim ex uſu, partim ex hypocriſi oriri manifeſtè cognoſcitur. Referam hìc verba D. Ricauti ſuperiùs ſæpè laudati, in Hiſtoria Othomannica, lib. 2. cap. 2. *Inter omnes* (inquit) *mundi nationes, nulla eſt, in qua tanta hypocriſis, quanta in Mahumetana reperiatur. Sunt qui libenter orant publicè in plateis, & in triviis, ac compitis, ut ab aliis obſerventur, & laudentur. Et quidem notatu dignum eſt, quòd ubi Mahumetani vident magnam hominum multitudinem, & præſertim Chriſtianorum, à quibus ipſi videri poſſint, ſtatim extrahunt, humique extendunt ſtrophiolum ſuum, genuque ſuper illud poſito, orare incipiunt.* Idem referunt cæteri, qui inter eos fuere.

Quamvis autem hoc quinque quotidianarum orationum præceptum onerosum & grave videatur Mahumetanis: cùm tamen hujuſmodi orationes poſſint anticipari, vel poſtponi, vel ſimul omnes perſolvi, illarum onus non parum per hoc minuitur. Sed hìc quoque illud animadvertendum, quod circa purificationem commonui, orationes hujuſmodi exteriores, quales ſunt Mahumetanorum, ad perfectionem & ſanctitatem hominis nihil per ſe, aut parum conferre poſſe, niſi virtutes alias interiores, ut fidei, charitatis, pietatis, & hujuſmodi, comites habeant, quæ in vera tantùm religione reperiuntur.

Quamvis autem Chriſtiani non habeant communiter ex præcepto numerum precationum ſtatutarum: habent tamen illum omnes, qui inter eos ſunt Deo ſpecia-

specialiter dicati, præcipuamque Christianorum partem constituunt. Hi enim tenentur septies, partim diu, partim noctu, statas preces persolvere, præter alias spontaneas. Hæ autem consistunt non in gesticulationibus, neque actibus histrionicis corporis, sed in psalmis, hymnis, aliisque obsecrationibus Deo devotè offerendis: neque tamen hæc eorum oratio caret motibus aliquot decentibus & gravibus corporis, præsertim inclinationibus capitis, flexionibus genuum, & aliis hujusmodi, quos in honorem Dei omnes ferè gentes ex lumine naturæ exercere consueverunt. Cæteri verò Christianorum nullum quidem habent præceptum statutarum precum, excepto, assistendi Sacrificio diebus festis, & orandi, quando instat aliqua publica, aut privata necessitas: sed omnes arctantur præcepto universali Christi, qui dixit omnibus asseclis suis Lucæ cap. 18. *Oportet semper orare, & non deficere*. Et quidem S. Paulus, aliique Apostoli in libris suis nihil magis fidelibus inculcant, quàm frequentem orationem. Et, ut credo, nulli, vel paucissimi inter Christianos reperientur, qui saltem bis in die, mane & vespere, vel noctu, preces aliquas ad Deum non effundant. Præterea ferè omnes, nisi peregrè absint, quotidie in templis religiosè assistunt, dum Sacrificium Deo offertur: & omnes, nisi sint prorsus agrestes, & in sylvis enutriti, peculiares preces habent, quas vel domi, vel in Templo, vel alibi quotidie persolvunt: itaut pauci inter eos reperiantur, etiam laici, qui quinquies in die non orent: alii attentiùs, majorique cum reverentia, alii verò minùs attentè, minusque reverenter: quemadmodùm etiam inter Moslemos usuvenit. Et quidem in Christianæ Religionis exordiis, ferè assidua erat Fidelium oratio, sacrorumque mysteriorum frequentia. Quamobrem scribit de illis S. Lucas in Actis cap. 3. *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus*. Præterea Ismael filius Aly asserit, Christianos ævi sui plures, quàm Moslemos, orationes habuisse. En ejus verba in Cap. في ذكر امة النصاري *De commemoratione gentis Christianorum*: واما صلوات النصاري فانها سبع عند الفجر والضحي والظهر والعصر والمغرب والعشا ونصف الليل يقرون فيها الزبور المنزل على داود تبعا لليهود في ذلك والسجود في صلاتهم غير محدود قد يسجدون في الركعة الواحدة خمسين سجدة ولا يتوضون للصلاة وينكرون الوضوء على المسلمين واليهود يقولون الاصل طهارة القلب:

Orationes Christianorum sunt septem. Prima, in aurora. Secunda, Sole jam altiùs provecto. Tertia, in meridie. Quarta, medio spatio inter meridiem, & occasum Solis. Quinta, in occasu Solis. Sexta, in principio noctis. Septima, in media nocte. Recitant in iis orationibus Psalmos Davidis ad imitationem Judæorum: adorationes autem in precibus eorum sunt sine numero: itaut aliquando in unica precatione faciant quinquaginta adorationes. Non utuntur purificatione ante orationem, & improbant purificationem Judæorum, & Mahumetanorum, asserentes, fundamentum ponendum esse in puritate cordis. Ita est: & ita docuit Christus: & ita dictat ratio ipsa. Corporis enim munditia nihil per se confert ad orationem, præsertim si cor sit immundum. In primitiva tamen Ecclesia, ante orationem, propter quamdam decentiam, corpus, vel saltem manus abluebant; ut refert Nicolaus Lancicius tom. 1. Opusc. 3. cap. 2. §. 68. Quòd verò asserat Ismael, Christianos habere septem tempora orationum, alludit sine dubio ad septem Horas Canonicas, quibus non solùm Ecclesiastici, sed etiam laici, ab initio assistebant, & hodie quoque non pauci, dum ab Ecclesiasticis persolvuntur, assistunt. Neque verò Christiani tantummodò, sed etiam Sabæi, seu Sabaitæ, qui putant se originem trahere à Sabæo filio Henoch, Mahumetanos in numero orationum superant, si credimus eidem Ismaeli, qui Cap. 3. في ذكر اصناف الامم: *De commemoratione diversarum gentium*, quæ habet: وللصابيين عبادات منها سبع صلوات منها خمس توافق صلوات المسلمين والسادسة الضحى والسابعة نصف الليل:

Et Sabæi habent peculiares religionis ritus, inter quos sunt septem orationes, ex quibus quinque conveniunt cum orationibus Moslemorum: sexta autem est mane provecto jam Sole: septima verò in media nocte.

Addit Auctor: وصلاتهم كصلاة المسلمين من النية وتحريم الكلام فيها وان لا يخلطها المصلي بشي من غيرها:

Oratio verò eorum est sicut oratio Moslemorum quoad intentionem, & probibitionem sermonis in ea, & ne is, qui orat, intermisceat aliquid alienum ab ea. Quid igitur tantum jactant se Mahumetani de suis orationibus, cùm non solùm à Christianis, sed etiam à Sabæis in illis superentur? Affirmat porrò R. Moyses Ben-Maimonis, Hebræorum doctissimus, in epist. ad Proselyt. relig. ritus illos, quos observant Mahumetani in suis orationibus, desumptos fuisse ab antiquis idololatris, qui iisdem utebantur, dum spurcissimum idolum suum Baal-Peor colebant.

Postremò non legimus, Deum imposuisse Israelitis onus aliquod universale orationum, seu precum quotidianarum: sed reliquit in cujuslibet libera pietate, vel potiùs in arbitrio, & prudenti dispositione eorum, qui præsunt religioni, numerum, tempus, & modum precum: quemadmodùm scribit Maimonides in *Jad Chazakah*, in Tractat. *de precib. & benedict. Sacerdotum*, cap. 1. §. 4. ubi refert, Ezram summum Sacerdotem cum Consistorio suo constituisse omnibus Israelitis quotidie duplicem orationem, matutinam, & vespertinam, respondentem duplici Sacrificio jugi. Cùm verò offertur Sacrificium superadditum; decreverunt tertiam orationem esse superaddendam. Decreverunt etiam unam orationem nocturnam, quæ tamen nullam induceret obligationem. Præterea in die jejunii tantùm, unam orationem instituerunt, quæ vocatur *clausulæ*, prope occasum Solis. Tres igitur orationes præscripsit Ezra cum Consistorio quotidianas

nas Israelitis, matutinam, & vespertinam, cujus obligatio ad omnes pertineret; & nocturnam, quæ esset libera uniuscujusque voluntati. Nihil tamen in his orationibus commiscuerunt earum nugarum, & quisquiliarum, quas Mahumetus orationibus suis admiscuit. Porrò orationem aliquam non solùm mane, & vespere, sed etiam noctu, & interdiu effundere, commune est omnibus Christianis, idque faciunt partim sponte, partim ut divino præcepto satisfaciant. Quamvis enim Christus peculiari orandi tempora non præscripserit: quia tamen oratio est de jure divino, & necessaria ad æternam salutem, ideò tenentur Fideles omnes sub gravi culpa orare, præsertim cùm publica, aut privata necessitas requirit; & ita ut non nimis diù ab oratione desistant.

Porrò non expediebat orationis tempora, præsertim frequentia, universim Fidelibus statuere, cùm plerique ita vel publicis, vel privatis negociis distenti sint, ut vix tempus aliquod certum, ac liberum ad orandum habere possent: & Mahumetani ipsi precum suarum tempora vel differunt, vel permiscent, vel omittunt: nisi fortè quando publicè à Christianis, vel aliis observari se vident: tunc enim ad pietatem ostentandam, stato tempore preces, seu gesticulationes suas persolvunt.

Quòd verò nonnulli, etiam è nostris, qui inter Mahumetanos fuerunt, referunt de admirabili illa attentione & reverentia, quam Mahumetani in orationibus suis ostentant, jam dixi oriri posse partim ex astu Dæmonis, partim ex naturali illi genti hypocrisi, partim denique ex consuetudine. Sed quantacumque sit illorum attentio, & animi fictio in orando, nunquam certè perveniet ad eam, quæ in Brachmanibus Indorum apparet. De his enim loquens P. Vincentius Maria suprà laudatus, in suo Itinere ad Indias Orientales, lib. 2. asserit, se vidisse multos, qui ab aliquot annis anteà perstabant brachiis in forma Crucis extensis immobiliter orantes: inter quos unus erat in Surate, qui per decem continuos annos in eo situ persistebat. Plures orant genibus flexis, ac manibus junctis, ab ortu Solis usque ad occasum. Quidam prope Suratem per duos annos immobilis persistebat, oculis in Cœlum defixis. Accidit, ut ebrius quidam miles è nostris, evaginato gladio minitaretur se illum occisurum, nisi oculos demitteret, atque inde moveretur. Cùmque ille nihilominus tamquam lapis immotus persisteret; miles elato gladio humerum illi sinistrum gravissimè vulneravit, penèque abscidit. Nostri verò misericordia moti, chirurgum suum accersiverunt, ut curaret illum. Sed omnem curam pertinacissimè rejecit, ne tantillum ab oratione sua distraheretur. Hæc pauca libuit referre, ut intelligant Mahumetani, quantum possint & efficiant Dæmones, in falsis Sectis per hæc orationum figmenta, fide concilianda: neque defuerunt, neque desunt inter nostros, qui eodem modo à Dæmone decipiantur.

Non tamen putet Lector, hanc Mahumetanorum in oratione attentionem & reverentiam, tantam esse, quantam quidam ex nostris referunt. Ex iis enim, quæ superiùs dicta sunt de eorum regulis, & statutis, manifestè contrarium colligitur, nimirùm eorum orationes non esse sine aliqua irreverentia, vel in risu, vel in colloquutione, vel in aliis levitatibus. Credo tamen, quando ab aliis, & præsertim Christianis & Judæis videntur, ab his se quantum possunt temperare. Certum etiam mihi est, non paucos eorum hujusmodi orationes prætermittere, præsertim si nemo sit, qui eos vel notare, vel punire possit. Neque solùm hoc in oratione, sed etiam in jejunio, in abstinentia à cibis vetitis, & aliis præceptis Alcorani, faciunt.

CAPUT UNDECIMUM.

Tertium fundamentum de Eleemosyna, ad trutinam revocatur.

JAm præmonui, fundamentum hoc, quod الزكاة *Zakat* appellatur, non esse propriè eleemosynam, sed speciem tributi, aut decimarum, quas Moslemi solvere coguntur ex propriis facultatibus, præcipuè pro expensis in bella contra infideles; hoc enim significant verba toties in Alcorano repetita في سبيل الله *pro via Dei*. Et quidem hic fuit scopus unicus Mahumeti: sed ut ambitionem, & rapacitatem suam aliqua pietatis larva cohonestaret, expensas, quas pro dilatando imperio suo, ac finitimis populis injustè sibi subjiciendis, à suis exigebat: pro religione tuenda se accipere mentiebatur. Utque mendacio suo fidem inveniret, aliis etiam nonnullis piis operibus, hujusmodi decimas, seu veriùs rapinas, destinavit; itaut & in pauperes atque egenos alendos: in earum quæstoribus mercedem solvendam: in sequestres concordiæ, & unionis inter Moslemos remunerandos: in captivos redimendos: in ære alieno gravatos sublevandos: in eos, qui domi suæ divites, in aliena regione pauperes detinebantur, adjuvandos, earum pars aliqua impenderetur. Ab his tamen excluduntur à Doctoribus Quæstores, Sequestres unionis inter Moslemos, & captivi redimendi.

Si hoc fundamentum census, vel decimarum, in res pias, & præsertim in bella contra Infideles impendendarum, perfectionem aliquam aut sanctitatem confert in Religione, negari non potest, non minus apud Christianos, quàm apud Mahumetanos hujusmodi fundamentum reperiri. Verùm cum ea, quæ per vim à populis extorquentur, gravia plerumque sint, & odiosa iisdem populis, quamvis sub specie pietatis exigantur: ideò exigui, & sæpè nullius meriti esse existimanda sunt. Quamobrem in Christiana Religione plerumque spontè, & ex propriæ pietatis motivo, fideles bona sua Deo offerre consueverunt: & ipsi Ecclesiarum ac Monasteriorum reditus, qui ferè ubique copiosissimi sunt, vel saltem fuere, ab Imperatoribus, Regibus, Principibus, aliisque opulentis viris spontè relicti sunt.

Ut autem intelligat Lector, quænam sit apud Mahumetanos hujus fundamenti praxis, audiat verba D. Ricauti, de cujus fide, utpote inter illos diù commorati, dubitari non potest. Ita igitur ille lib. 2. Histor. Othom. cap. 4. *Ex vi hujus præcepti, quilibet privatus tenetur solvere unum pro singulis centenariis omnium suarum facultatum ad pauperes adjuvandos. Verùm avaritia, & politica apud Turcas ita prævalet ut divites ne teruncium quidem solvant, etiamsi hoc præceptum fuerit tanquam quid essentiale suæ religionis. Avaritia eos dissuadet, ne tanta bonorum suorum portione se spolient. Politica verò non patitur, ut palam fiat, in quoto facultates eorum consistant; id quod ex computo decimarum, seu tributi, facilè posset penetrari. Itaque pauperes tantummodò observant adamussim hoc præceptum, quod alii obstinatè contendunt esse supervacaneum, eo quòd nunquam potuerit cadere in mentem Dei, ut propter illius observantiam de vita, ac facultatibus amittendis periclitarentur.*

Præ-

Præter *Zacat*, seu præceptum decimarum, habent etiam Mahumetani usum frequentem الصدقة *Sadcat*, nempè eleemosynæ spontaneæ, itaut quotidie saltem aliquid eibi pauperibus præbere dicantur. Mira sunt, quæ de hac in pauperes, & inter se mutua eorum charitate referuntur. Neque solùm erga homines, sed etiam erga bruta pietatem suam extendunt, cibum ac potum præbentes volucribus, canibus, ac felibus, atque copiosos reditus in testamentis suis condendis, relinquentes, ut Xenodochia, seu hospitalia, pro his animantibus excipiendis, & alendis, construantur. Verùm qui adeò humani sunt erga bestias, tantumdem se inhumanos & crudeles erga homines, Christianos præsertim Europæos, se ostendunt, occasionem omnem eos vexandi atque opprimendi captantes, quemadmodùm refert P. Vincentius Maria superiùs allegatus lib. 1. cap. 15.

Notandum verò, cum hac apparenti Mahumetanorum charitate conjunctam esse magnam fraudandi, fallendi, ac furandi consuetudinem. Ita enim scribunt de illis tanquam oculati testes, Gabriel Sionita, & Joannes Heironita Maronitæ è monte Libano, Interpretes Regii, in tractatu *de nonnullis Orientalium urbibus*: *Velut bruta animantia, & rationis penitùs expertes, in omnia vitia præcipites ruunt: & voluptatibus, ac cœnosa libidine immersi, detestandisque erroribus impliciti, nullum non scelus admittunt. Sodomiticum vitium pro peccato non habent. Falsa testimonia, perjuria, rapinas, extorsiones, latrocinia, pauperum atque advenarum oppressiones, circumventionesque, ac pejora his tanquam leviora & communia pro nihilo ducunt: adeòque præter exteriores quasdam ceremonias, quæ plerumque in lotione, oratione, templorum visitatione, eleemosynis, peregrinatione, annuo jejunio, ciborumque delectu consistunt; nulla penitùs est disciplina.* Certè Arabes, qui veri ac legitimi præ cæteris Mahumetani existimantur, atque Alcoranicæ legis observantiores, in hac verò erga egenos, & inter se mutua charitate excellentiores habentur, adeò rapinis addicti sunt, ut frequenter peregrinos ad Meccam religionis causa proficiscentes, expolient, ac deprædentur: itaut necesse fuerit magno Turcarum Tyranno multis equitum millibus eosdem peregrinos associare, eosque ab Arabum incursionibus tueri. Quin nec hujusmodi deprædationes, ac latrocinia, peccatum ullum existimant.

Ne autem sibi de suis eleemosynis adeò Mahumetani blandiantur; audiant quid de Indis Orientalibus Idololatris se vidisse testatur idem P. Vincentius Maria lib. 3. cap. 25. *Pauperes* (inquit), *qui ad januas mendicantes circumeunt, in regnis Mogol, & Idialchan, plurimi sunt, imò integræ eorum cohortes cum ducibus, & antesignanis eleemosynam exigentes vagantur. At verò nunquam hujusmodi pauperum turmas vidi inter Malavares, & Canares, fortasse quia cùm hi sint ditiores, quotidie dilargiuntur oryzam, & alia comestibilia quibuslibet ad Templa concurrentibus: sed præcipuè, quia in his regionibus sunt Xenodochia, seu publica hospitia, in quibus necessaria ad victum cuilibet benignè præbentur. Prætereà nullus à domo & mensa sua rejicit homines suæ sectæ, multòque minus Brachmanes. Quamobrem domus Magnatum, & multò magis Palatia Regum semper plena sunt hospitibus, quibus mensa liberaliter præbetur. Et si vera sunt, quæ ab ipsis referuntur, quidam Principes, magnique viri inter eos, ut egenis subvenirent, atque eleemosynas dilargirentur, sese regno, facultatibus, & vita ipsa spoliaverunt.* Inter Brachmanum præcepta, hoc refert ibid. c. 16. *Nulla tibi transeat dies, quin eleemosynam largiaris.*

Videant igitur Moslemi, hoc Sectæ suæ fundamentum, non esse adeò firmum ac stabile, ut super illud vera religio consistere possit: præsertim, quia, si res rectè perpendatur, eorum eleemosynæ sunt ex rebus levibus, & facilè parabilibus, cùm ferè in cibis vulgarissimis liberalitatem suam ostentent; & ex ductu potiùs naturæ, quàm ex religionis motivo ea donent, quæ ne inter rurales quidem & agrestes pauperibus, seu hospitibus denegentur; imò etiam ultrò offerantur. At enim Mahumetani ditiores ac potentiores condunt amplissima legata pro publicis operibus, qualia sunt Meskitæ, seu Templa, Xenodochia, Nosocomia, pontes, fontes, & hujusmodi construendis, vel annuis reditibus augendis. Ita ferunt: verùm non pietatis vel charitatis studium eos ad hoc impellit, sed ne Imperator, vel illius Præfecti omnia post mortem diripiant: ideò relinquentes filiis, ac domesticis quantum Regis, & Ministrorum famem excitare non possit, malunt cætera in opera publica insumere, quàm Dominantium cupiditati, & rapacitati exponere.

Jam verò, si de Christianorum eleemosynis loquamur, non est dubium, quin hi profusiores in illis sint, semperque fuerint, quàm Mahumetani. Sed quia, *cùm faciunt eleemosynam, non canunt tuba ante se*, ut Christi monitum observent: ideò minus in hoc eorum pietas apparet, minùsque notatur. Et nihilominus etiam cum hac eorum modestia, & circumspectione, in largitate erga pauperes, & loca sacra, vel pia, personasque Deo dicatas, Moslemis longè superiores esse, quilibet, qui rem attentiùs inspexerit, manifestè cognoscet. Quando enim Imperator ullus, aut Princeps Mahumetanus Meskitæ alicui, vel loco, aut personis sacris, oppida, urbes, provincias, regna elargitus est, vel vectigalia fecit, ut Constantinus, & alii Imperatores, ac Reges, Principesque Christiani, Romano Pontifici, ejusque Ecclesiæ, atque etiam aliis Ecclesiis, ac Monasteriis fecerunt? Ubi verò, tàm multa, tàmque augusta, ac magnifica Templa (nisi fortè à Christianis constructa, & ab illis occupata), tot pretiosissimis argenti, auri, gemmarum, supellectilibus ornata; tàm splendido & copioso sacrorum Ministrorum numero exculta, tàm opimis reditibus ditata, quæ in nostris oris stupori sunt, in Mahumetanorum urbibus reperientur? Possuntne Moslemi tot, tàmque numerosos virorum, & virginum Deo consecratos intra religiosa septa cœtus, quot Christiani ostendere: vel his aliquot Sanctones, & Dervitios suos comparare? Monachi illi, quos, antequam Mahumetus ex Inferno erumperet, S. Benedictus instituit, viginti duo millia Cœnobia satis ampla & commoda quondam numerabant. Numquam tot tabernas, potiùs quàm Cœnobia, Mahumetanorum Pseudomonachi enumeravere, nec enumerabunt in posterum. Hæc porrò omnia Regum, Principum, ac privatorum virorum munificentia, liberalitate, & pietate instituta sunt, iisdemque conservantur. Unum Mahumetanis Christianæ charitatis, & Divinæ Providentiæ prodigium ob oculos ponam, quamvis ita manifestum est omnibus, ut ipsi etiam illud videre cogantur. Religiosi illi, qui Fratres Minores appellantur, per totum Christianum Orbem atque inter Mahumetanos etiam, & Infideles diffusi, si cum ipsis ejusdem instituti sacræ Virgines censeantur, ad aliquot centena millia ascendunt. Horum plerique nullos habent reditus, nul-

los fundos, nullas vineas, nulla oliveta, nullos agros frugiferos: imò ne horreum quidem domi, vel cellarium. Pecuniam vel tangere, scelus existimant: nihil in crastinum servant; sed vivunt in dies. Et nihilominus nulla est inter Christianos urbs, nullum oppidum, nullum ferè rus, aut pagus, ubi Templum, domum, & viridarium non habeant, & ubi quotidianis Fidelium eleemosynis ita commodè non sustententur, ut ex iis, quæ hodie ipsis superfluunt, pauperibus in crastino copiosè non distribuant. Neque victum solùm, sed vestitum, domesticam supellectilem, libros, & ad scientiarum studium necessaria; ad Templum etiam, & Sacrorum cultum ornamenta serica, argentea, aurea, Christiana charitas copiosè illis non suppeditet; ut verissimum sit in illis id, quod de primis Christi asseclis scripsit S. Paulus Epist. 2. ad Corinth. cap. 6. *Sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes*. Hoc autem admiratus quidam Turcarum Sultanus, ut ferunt, coactus est fateri: Magnum esse S. Francisci miraculum. Sed poterat etiam dicere: Magnum esse Christianæ charitatis prodigium. Omitto, quanta sit eleemosynarum profusio in innumera propè Xenodochia, & Nosocomia; pauperumque puerorum, & puellarum, & adolescentium, qui in literis, honestisque artibus exercentur, Collegia. Neque aliquid dico de immensa pauperum, & egenorum turba, qui semper à Christiana pietate seu clam, seu palam, subsidii aliquid quotidiani accipiunt: ut monstri loco habeatur, si quis ex illis fame periisse compertus fuerit: neque de tot nobilium familiis, quæ ob varia infortunia ad pauperiem redactæ, ab opulentiorum liberalitate secretis auxiliis quotidie sustentantur: neque demum de immensa pecuniarum vi, quæ in redimendis è barbarorum manibus captivis insumitur, quæ certè Mahumetanis ignota esse nullo modo potest. Neque solùm ad vivos, sed ad mortuos etiam Christianorum eleemosynæ extenduntur: ita ut nullus sit vel tenuissimæ fortunæ, qui pro defunctorum fidelium animabus, quas purgatoriis pœnis expiari credimus, aliquam pecuniæ summam in sacrificia, ac pia opera non eroget. Plerique verò, qui censum habent copiosiorem, magnam in hoc idem auri summam expendunt, nec pauci ex Principibus ad multa centena aureorum millia perveniunt, quorum annuo fructu fidelium animæ per sacrificia, ac preces adjuventur.

Hæc autem omnia in cunctis Christiani Orbis Provinciis, quamvis fortasè non æqualiter ubique, servari certissimum est: atque id, singula Regna, Provincias, Urbes, oppida enumerando, posset apertè demonstrari. Sed opus esset immensum. Satis sit, ea, quæ fiunt in Urbe Roma, Augustissima Christianæ religionis Sede, & omnium Urbium Regina, breviter innuere. Sunt in ea ædes sacræ, Deoque dicatæ, trecentæ supra quadraginta. Inter has principem locum tenet Templum S. Petri, adeò amplum, magnificum, & augustum, ut de eo verè dici possit id, quod de Salomonis Throno scriptum est lib. 3. reg. cap. 10. *Non est factum tale opus in universis regnis*. Cæterarum pleræque amplæ, splendidæ, & ornatæ: reliquæ, mediocres. Omnes tamen ministros suos habent plures, vel pauciores, juxta ipsarum dignitatem, & congruos commodosque reditus, quibus & ministri ipsi alantur, & quæ ad divinum cultum spectant, comparentur, & quibus ædes ipsæ conserventur, instaurentur, & augeantur.

His sæpè adjunctæ & addictæ sunt illæ, quæ Societates, Confraternitates, & Archiconfraternitates vulgò appellantur, & ferè ad centum viginti perveniunt. Hæ autem omnes opera pietatis & charitatis exercent, præsertim erga pauperes & ægrotos sodalitii sui: & in dotibus ejusdem sodalitii, aliisque pauperibus puellis subministrandis.

Enumerantur Romæ Xenodochia, & Nosocomia publica supra quindecim, in quorum aliquibus non rarò supra mille ægroti vel pauperes excipiuntur. Anno verò sæculari in hujusmodi hospitiis multa peregrinorum millia opiparè lautèque à Nobilibus & Principibus Viris aluntur: & hi eorumdem mensæ tanquam famuli inserviunt. Sunt prætereà alia hospitia, & valetudinaria peculiaribus nationibus addicta, quæ ferè ad triginta perveniunt.

Sunt quoque plures puellarum, puerorum, & mulierum, præsertim pœnitentium, domus, in quibus hæ assiduè morantur & aluntur. Hujusmodi verò domus supra sexdecim enumerantur. Et quidem nonnullæ adeò habitatoribus abundant, ut aliquando ad aliquot centenaria puerorum, vel puellarum perveniant. His addi possunt triginta per Urbem distributæ scholæ, ad instruendas in literis & artibus miseras puellas, quæ per vias otiosè vagantur, sub honesta prudentique matrona, cui merces laboris sui publico sumptu persolvitur.

Numerantur etiam viginti ac sex Collegia, seu Seminaria, in quibus pueri, & adolescentes in artibus liberalibus ac scientiis gratuitò instruuntur. Præcipua ex his, omnibus patent, & in iis tantummodò literæ docentur. In reliquis, quæ ad peculiares plerumque nationes spectant, non solùm disciplinæ traduntur, sed etiam alimenta, & reliqua ad vitam necessaria subministrantur.

Eorum verò, qui ex utroque sexu religiosum Institutum in communi viventes profitentur, Collegia vel monasteria, trecentorum septuaginta numerum excedunt.

Quotannis verò mille quingentis puellis pecunia ad dotem præbetur, quæ ad multa aureorum millia pervenit. Nihil dico de privatis civium eleemosynis, præsertim Cardinalium, Principum, ac Prælatorum: hæ autem plerumque occultè fiunt, præsertim si sint copiosiores, & ad nobiles familias paupertate laborantes sublevandas erogentur.

Verùm ut coram Sole Sydera delitescunt, ita si singulorum eleemosynas iis, quæ à Pontifice Maximo fiunt, comparemus, vix apparebunt: nam præter pecuniam, quam, cùm in publicum prodit, atque in aliis occasionibus plurimis, pauperibus distribuit; per majorem Eleemosynarium decem millia aureorum erogat in pauperes, qui mendicare erubescunt, in Nosocomia, domos religiosas, atque alia loca pia. Bis in hebdomada panem pauperibus in ædibus Vaticanis copiosè impartitur, ita ut quingentis aureis in singulos menses æstimetur: quingentos item aureos singulis mensibus erogat ad subsidium pauperum nobilium, & eorum, qui paupertatem suam celare coguntur. In præcipuis anni festis, quæ ad sex & viginti perveniunt, intra Sacri Palatii septa ingenti pauperum turbæ, cujusque generis, & ætatis, quarta pars Julii in singulos distribuitur, & ad sex saltem aureorum millia pervenit summa quotannis. Prætereà mille ac ducentos aureos in mulieres, quæ pauperes puellas instruant in artibus ac litteris, impendit. Prætereà duo aureorum millia quotannis in quatuor præcipuis solemnitatibus distribuuntur. Hactenus de iis, quæ per majorem ac publicum Eleemosynarium erogantur. Quæ verò per secretum dilar-

dilargitur, præsertim nobilibus ad paupertatem redactis, tria aureorum millia singulis mensibus computantur. Verùm quotidianæ miserorum necessitates (nam omnes & Romæ, & alibi egestate vel calamitate pressi, ad communem Patrem confugiunt) adeò hanc summam accrevere, ut in libris secreti eleemosynarii ad centum aureorum millia nonnunquam pervenisse comperta sit.

His accedit eleemosyna illa, quæ *Campi Sancti* vulgò appellatur, in qua singulis sextis feriis plusquam duobus millibus pauperibus sesquilibra panis; & vini vasculum, quod vulgò dicitur *foglietta*, singulis distribuitur. Præterea in ipso Palatio quotidie mensa tredecim pauperibus peregrinis exhibetur, cui aliquando Pontifex ipse assistit, qui etiam feria quinta sanctioris Hebdomadæ duodecim hospitibus peregrinis pedes abluit, & ad mensam tanquam famulus ministrat.

Nihil hic dico non de eleemosynis, sed de thesauris, quos non raró Romani Pontifices insumunt in auxilium Imperatoris, & Regum Christianorum ad bella contra hostes religionis sustinenda: nam ne Mahumetani quidem hoc ignorare possunt.

Postremò illud ob oculos pono, Romam esse velut asylum pauperum totius Christiani Orbis: cùmque assiduè illis referta sit, omnium tamen necessitati abundè occurrit. Reliquæ verò Christianorum Urbes, atque oppida illam in hac erga pauperes præsertim proprios charitate, & liberalitate egregiè imitantur.

Non est itaque quòd Mahumetani propter suum Zacat, vel Sadcat, existiment, se Christianos in hac parte superare, vel etiam æquare. Quamvis enim multa impendant & elargiantur, vel in pauperes, vel in opera publica (id quod non negamus) quia tamen hæc potiùs ad pompam, & ostentationem, & plerumque ad effugiendam Principum suorum rapacitatem, quàm ex motivo veræ charitatis, quæ in falsa religione esse non potest, faciunt: plura apparent, quàm re vera sint. Neque quia Christiani non omnibus indiscriminatim petentibus eleemosynam præbeant, ideò minorem pietatem, charitatem, & liberalitatem habere censendi sunt. Prudenter omninò hoc faciunt, ne otiosos, nebulones, ac fures foveant. Plures enim, ut laborem effugiant, vel ut lautiùs vivant, pauperes se simulant, verisque pauperibus stipem subripiunt: ideò plerique Christiani Principes vagos & errones, vel se in aliqua arte, aut opere exercere compellunt; vel, si id recusent, ex urbibus & terris suis ejiciunt. Omnes enim virtutes à prudentia debent regulari, & consequenter etiam charitas, quæ si prudentia careat, in vitium sæpè Reipublicæ perniciosum degenerat.

CAPUT DUODECIMUM.

Expenditur quartum Eslamiticæ Sectæ fundamentum; nempè Jejunium.

Jejunium Mahumetanorum ridiculum prorsus videtur. Et impudenter mentitur Mahumetus, dum affirmat esse illud idem, quod traditum fuit iis, qui præcesserunt ipsos Mahumetanos. Cùm enim hi non possint esse nisi vel Judæi, vel Christiani; neutris fuit unquam à Deo præscripta tàm absurda forma jejunii, quæ in hoc sita est, ut per mensem lunarem nihil comedant, aut bibant tempore diurno; nimirùm ab eo auroræ crepusculo, quo possit filum album à nigro discerni, usque ad principium noctis: donec scilicet hujusmodi discretio inter hæc duo fila fieri possit; reliquo verò tempore per totam noctem comedant, bibant, ingurgitentur, delassentur in uxoribus subagitandis, & per vias urbis in morem ebriorum vel fanaticorum cursitantes, bacchanalia veriùs celebrent, quàm jejunium. Præcipit nihilominus prudentissimus Legislator, ut diurno tempore non solùm à cibo, potu, & fœminis abstineant; sed etiam in Meskitis orando commorentur: quasi verò fieri possit, ut quis post exactam in crapula, commessationibus, ludis, & libidinibus totam noctem, possit in die sequenti orationi vacare. Verùm boni Moslemi, si divites, nobiles, & opulenti sint, tota die stertunt, soporeque oppressi, omnem diurnam famem, & sitim astutè fallunt. Vulgus verò tenuiorum, præsertim opificum & agricolarum, victum sibi labore acquirere coguntur. Ridicula autem sunt, quæ in hoc jejunio Doctores Moslemi superstitiosè observanda præscribunt, quemadmodùm superiùs ex eorundem canonibus retulimus. Cujusmodi sunt, quòd si quis deglutierit calculum, aut nucleum, aut frustum ferri, frangat jejunium: quemadmodùm etiam qui clystere usus fuerit, aut nares aqua abluerit, vel aliquid stillaverit in aures suas, & in sententia nonnullorum, etiam in foramine uberum, & pudendi: & aliæ hujusmodi ineptiæ: quasi hæc ad cibum, potumque pertineant; vel aures, aut nares, aut ubera, vel partes corporis obscœnæ comedant, aut bibant.

Nihilominus cum his omnibus absurdis, videtur hoc jejunium valdè rigidum esse, & gravius quàm jejunium Christianorum. Cùm enim circumvolvatur per omnes anni menses; quando incidit in æstatem, maximam habet difficultatem, cùm ne gutta quidem aquæ liceat sitim, quantumvis ardentissimam, temperare. Cùm è contra Christiani liquida omnia, etiam vinum, & succos, aliasque potiones liberè, quoties volunt, bibere possint: jentaculum etiam vesperè adhibeant, usque ad septem vel octo uncias cibi; itaut non re, sed nomine jejunium dicendum esse videatur.

Sed primò notandum est, neque in Pentateucho, neque in Euangelio inveniri præscriptam à Deo, vel à Christo formam ullam jejunii determinatam: imò neque diem, neque tempus ullum jejunio destinatum. Jejunia verò, quæ tàm Hebræi, quàm Christiani observant, non à Deo, vel à Christo immediatè, sed à Prophetis, vel Apostolis, vel à Patribus Synagogæ, vel ab Ecclesia instituta fuerunt. Non tamen negamus, vel Moysem per legem oralem (ut loquuntur Hebræi) à Deo receptam, vel Apostolos ex mandato Christi, aliquam circa jejunium regulam, vel formam instituisse. Illud ex Euangelio habemus, quòd Christus jejunium quidem probaverit, ac commendaverit, moderatum tamen, ac discretum esse voluerit. Quamobrem cùm dixissent illi Joannis Baptistæ discipuli (ut refert S. Matthæus Cap 9.) *Quare nos, & Pharisæi jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jejunant? Respondit eis Jesus: Nunquid possunt filii Sponsi lugere, quandiù cum illis est sponsus? Venient autem dies, cùm auferetur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt*. Hoc idem objecerunt illi Scribæ & Pharisæi, Luc. cap. 5. dicentes: *Quare discipuli Joannis jejunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt, & bibunt? Quibus ipse ait: Nunquid potestis filios Sponsi, dum cum illis est Sponsus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm ablatus fuerit ab illis Sponsus, tunc jejunabunt in illis diebus*.

Deinde notandum est, jejunium propriè esse abstinentiam ab omni cibo & potu per aliquod tempus, & communiter per spatium diei naturalis, nempè viginti quatuor horarum, à media scilicet nocte usque ad sequen-

sequentem mediam noctem: vel à vespera unius diei, usque ad vesperam alterius sequentis. Ubi verò per plures dies continuatur jejunium, unica tantùm comestio circa meridiem, vel in vespere fieri debet: & vanum, atque absurdum existimandum est jejunium illud, in quo vel per totum diem comeditur & bibitur, & per totam noctem sine potu & cibo dormitur, seu aliud agitur: vel è converso, ut faciunt Mahumetani, in quo tota nox in cibo & potu transigitur, tota verò dies in somnum, vel aliud opus insumitur.

Tertiò notandum est, in comestione, quæ fit post jejunium, nullam esse circa qualitatem ciborum præscriptionem. Quamobrem Judæi in jejuniis suis quolibet eduliorum genere utuntur: idem Mahumetani observant. Christiani verò ex Apostolorum, Majorumque suorum traditione, in jejuniis suis à carnibus, ovis, ac lacticiniis abstinent: & aliquibus in locis, præsertim Orientalibus, etiam à piscibus, & à vino: itaut herbis tantummodo, & leguminibus unà cum pane, & aqua vescantur.

Notandum ultimò, primos Christianos, & alios, qui per aliquot sæcula sequuti sunt, unica tantùm comestione circa vesperam usos fuisse: jentaculum omne, quod hodie apud multos in usu est, prorsus ignorasse; imò à vino etiam abstinuisse, nec interdiù cibi aliquid gustasse; omnem etiam potum interdiù evitasse, probabilius censeo: non enim Judæis in hoc inferiores esse voluisse credendum est. Decurrentibus verò ætatibus, ac deficiente primo illo Christianæ observantiæ vigore; corporibus etiam quotidie infirmioribus: cœperunt uti potu & jentaculo, non ex Christianarum legum præscripto, sed ex quadam Pontificum conniventia, atque humanæ imbecillitatis compassione. Quamobrem si hodiernum Christianorum jejunium, præsertim in Europa, aliquantò laxius videtur, non vitio religionis, vel legis, sed hominum usui, vel abusui tribuendum est. Non tamen plurimi desunt ubique, qui jejunium rigidè observent, nihil præter unicam comestionem per spatium diei naturalis, comedendo, aut bibendo.

Et nihilominus jejunium Christianorum cum hac, quam diximus, laxitate, multò difficilius & rigidius est jejunio Mahumetanorum, cujus tota difficultas reducitur ad abstinentiam à potu diurno, quando Mensis Rhomadan incidit in æstatem.

Primò, ob qualitatem ciborum. Nam Mahumetani in suo jejunio carnibus, ovis, lacticiniis, & cibis quibusque optimis, & peculiari industria paratis, vescuntur; Christiani plerique solis herbis & leguminibus prandent, vel cœnant. Nam quamvis etiam piscibus uti possint, quia tamen hi non ubique reperiuntur, & plerumque carò venduntur; solùm à nobilibus, & ab iis, qui sunt commodiores emi possunt: cæteri plerumque piscibus salitis, vel siccatis, quorum vile est pretium, mensam adornant. Sive autem pisces sint, sive herbæ, vel legumina, omnia sunt levissimi nutrimenti, & quamvis citò satient, seu potiùs impleant, citò tamen famem revocant, corpusque extenuant ac debilitant. Hoc autem incommodum non habet jejunium Mahumetanorum. Porrò non pauci inveniuntur Christiani, qui carnibus, ovis, ac lacticiniis semel in die vescentes, nihil aliud intra spatium diei naturalis comedunt, & sæpè ne bibunt quidem. Id facilius Mahumetanis succedet, quibus per integram noctem conceditur hujusmodi cibis se ingurgitare.

Secundò, ob quantitatem: nam ut diximus, Mahumetani à primis noctis crepusculis, usque ad ortum auroræ, cœnam suam, vel potiùs cœnas protrahunt: quæ causa est, ut cùm mensis Rhomadan incidit in hyemem, vel etiam in ver, vel autumnum, nullam prorsus habere possit difficultatem.

Tertiò, quoad numerum: nam jejunium Mahumetanorum non excedit mensem lunarem (idest dies circiter viginti novem.) At jejunium Christianorum, præter quadraginta dies specialiter destinatos, complectitur etiam alios plures dies per annum, qui universaliter tres supra viginti numerantur; præter jejunia particularium provinciarum, ac regionum, in illis præcepta. Hùc accedit, nullum esse Religiosorum institutum, quod alia plura supradictis, quæ sunt omnibus communia, præscripta non habeat; itaut non pauci dimidiam anni partem jejunent. Frequentissima etiam sunt inter Christianos, & præsertim fœminas, jejunia sponte suscepta, quæ non rarò pane tantùm & aqua transiguntur.

Atqui, ut Mahumetani ipsi sapientiores fatentur, verum, Deoque semper acceptum jejunium est, à vitiis, & terrenis affectibus abstinere: à cibo autem & potu se retrahere, non verò à peccatis & iniquitatibus: nihil prodest, nihilque à Deo æstimari, sacræ paginæ testantur. Neque ex Pentateucho, vel Euangelio, ut superiùs præmonui, habemus præceptum aliquod circa modum, vel formam jejunii: nam Deus hoc prudentiæ eorum, qui religioni præfuturi essent, reliquit: quamobrem sive illi rigidiorem, sive molliorem jejunandi formam præscripserint, non multum refert ad hominis perfectionem, ac sanctitatem: quæ si in jejuniorum austeritate & rigore sita esset, tàm Mahumetani, quàm Christiani, à Brachmanibus Indorum, aliisque Ethnicis longè superarentur.

Non dubito tamen, quin sicut inter Christianos, ita inter Mahumetanos non pauci jejunium suum frangant: sed pauciores fortassè Mahumetani, ob metum pœnæ: nam jejunii violatores, præsertim si culpam frequentent, gravissimè puniuntur. Christianis verò nulla, vel modica pœna statuitur, cùm quilibet possit excusationem aliquam non jejunandi prætendere. Quamobrem tantò gratius convenit ut sit Deo Christianorum jejunium, quantò magis est voluntarium. Verùm ut scribit Gabriel Bremond aliàs laudatus, in suo Itinerario lib. 3. c. 4. *Artifices atque operarii soli inter Moslemos rigidè jejunium Rhomadan observant* (quia scilicet hi liberiùs, ac faciliùs puniri possunt): *Magnates ac Principes illud velut jocum derident: divites verò illud transferunt*: ad Kalendas Græcas, ut puto.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Examen quinti Mahumeticæ Religionis fundamenti; nempè Peregrinationis.

PUtant Mahumetani, se solos peregrinationem habere; neque prorsus falluntur, cùm eorum peregrinatio tot absurda, ac ridicula contineat, ut alia nulla ei similis inveniatur. Constantissima est eorumdem opinio, peregrinationem Meccanam à primo parente Adam incœptam fuisse. Cùm verò illis objicitur, Templum Meccanum ab Abraham & Ismael, juxta Alcorani relatum, constructum fuisse: respondent: Templum ab Adam visitatum, tempore diluvii in Cœlum ab Angelis translatum fuisse: Abraham verò aliud simile, Dei jussu ædificasse, quod deinceps ipse Abraham, & Prophetæ omnes visitaverunt.

Jam suprà exposui, quibus ritibus se se Moslemi ad

ad hanc peregrinationem præparent: quid in visitatione templi Meccani, aliorumque sacrorum, ut ipsi existimant, locorum observare debeant: à quibusnam rebus eo tempore abstinendum sit: quid sacrificii, vel potiùs donarii loco offerre teneantur. Inter hæc, observanda præcipuè occurrunt:

Primum: conceditur illis, ut uxorem, vel aliam fœminam secum ducere possint; quia nimirùm qui in peregrinatione Meccana nascuntur, censentur esse nobiles, non secus ac si Mahumeti essent consanguinei. Quamobrem conatur unusquisque, imò (quantum legi) tenetur, vel ex propria uxore, vel ex alia fœmina prolem suscipere: & ideò qui uxorem non ducunt secum, cum illa, quam comitem habent in peregrinatione, vel cum alia fœmina Meccana contrahunt matrimonium temporaneum, quod scilicet tandiù consistat, quandiù morantur in Mecca; & deinde evanescit conjugium, & mulier potest iterùm nubere cui vult.

Secundum: in præparatione ad peregrinationem, cum quibusdam laudabilibus, plura admiscentur frivola ac superstitiosa, cujusmodi sunt, non indui femoralibus, neque soccis, vel uti crepidis scissis ad talos: itemque neque caput, neque faciem operire, neque res odoriferas contrectare, quas tamen primò Mahumetus præceperat: neque caput radere, neque pilos corporis, neque ungues præcidere, & aliæ hujusmodi quisquiliæ, quæ ad pietatem nihil faciunt, sed potiùs ad risum.

Tertium: cursus ille festinatus saltitando, humerosque agitando primis tribus vicibus in circuitu Caabæ magnam habet levitatem, & indecentiam; quamobrem fœminis interdicitur. Ridiculum verò, quòd tribus primis vicibus ita currant, ac saltitent: quatuor autem lentè, & veluti spatiantes incedant, ut Tigellius ille Sardus, de quo Horatius Serm. lib. 1. Sat. 3.

Nil æquale homini fuit illi; sæpè velut qui
Currebat fugiens hostem: persæpè velut qui
Junonis sacra ferret.

Eadem levitas & scurrilitas notanda in visitatione duorum montium Saphæ & Mervæ, in quibus nullum aliud religionis vestigium erat, quàm quòd duorum idolorum simulacra in eorum vertice à Meccanis culta fuissent.

Quartum: maximam etiam superstitionem præsefert jactus ille lapillorum, præcipuè sub genitalibus inter crura, quò stultè putant se Dæmonem lapidare. Atqui melius grandioribus lapidibus hoc facerent, quando quidem putant Dæmonem, veluti corporeum, percuti posse, ac vulnerari. Sed sciat Lector, hos circuitus, & jactus lapillorum, Arabes idololatras ab Indis item idolorum cultoribus desumpsisse, & Mahumetum pro lege suis statuisse. Ita affirmat Auctor Speculi Historialis, lib. 24. relatus in Disputatione cujusdam eruditissimi Christiani cum Principe Saracenorum, Basileæ impressi cum Alcorano, & aliis opusculis, Anno 1550. ubi sic loquitur Christianus: *Duarum Indiæ Gentium, quæ vocantur Zecbian, & Albarachuma, antiqua consuetudo fuit, nudos, decalvatos, magnisque ululatibus personantes, simulacra Dæmonum circuire; angulos quoque deosculari, & projicere lapides in acervum, qui quasi pro honore diis extruebatur. Inde enim est, quod in libro Salomonis dicitur: Qui projicit lapides in acervum Mercurii. Hæc ergo consuetudo cùm ab Indis ad Arabes descendisset, eamque suo tempore apud Meccam in honore Veneris Machumet celebrari reperisset, sic illam manere præcepit, cùm tamen cætera idololatriæ præstigia removisset. Illud verò soli Veneri in illa celebratione dicitur exhiberi solitum, ut lapilli retrò, idest sub genitalibus membris projicerentur, eò quòd Venus illis maximè partibus dominetur. Unde adhuc ita fit in Domo Dei, quam tu vocas illicitam; idest, ubi nihil licet, nisi quod sacrum est. Verumtamen, cùm hoc à nudis ex toto hominibus semper fieri soleret, non tulit hoc humana verecundia. Instituerunt aliqui, ut projectores lapidum, parvo saltem linteolo renes obtegerent, ne omninò denudati homines, canum impudentiam imitarentur.* Hactenùs Christianus ille, quem non est credibile, aliquid in his fingere, aut mentiri voluisse, dum cum Mahumetanorum Principe loqueretur.

Quintum: mactatio illa ovium, seu boum, aut camelorum, aliquid magnum esse videtur: nam (quemadmodùm ferunt) aliquando ad trecenta, vel quadringenta millia pecudum perveniunt, quas cùm jugulaverint, unusquisque suas comedit: quod verò superest, pauperibus, vel aliis non habentibus impartitur. Hoc tamen parum, vel nihil confert ad religionem, nisi quatenùs continet exteriorem actum fraternæ charitatis, qui sæpè etiam inter malos & scelestos invenitur. Imò asserunt, ut certum, notumque omnibus, in nulla Mahumetanorum secta majorem charitatem, & ut ita dicam, amicabilitatem inveniri, quàm inter Sectam Atheistarum, quæ inter eos, præsertim Constantinopoli, latissimè patet: & aliquando (nisi fortè semper) Magnus Sultanus est antistes illius. Cæterùm hoc tot pecudum excidium, quod fit in valle Minæ, nullo modo est sacrificium: Mahumetani enim ipsi sapientes, ut alibi diximus, unanimiter consentiunt, Mahumetum nullum sacrificium instituisse. Sed de hoc infrà ex professo agemus.

Sextum: frivola prorsus & ridicula sunt, quæ in peregrinatione vitanda præscribuntur, præsertim circa mactationem animalium non solùm venaticorum, sed etiam pediculorum, & locustarum. Illud verò admirandum, quòd nefas sit occidere pediculum, aut locustam, vel etiam formicam, aut muscam, non autem corvum, aut milvum, aut lupum, neque pulicem, vel culicem. Respondebunt fortassè Moslemi Doctores, has omnes nugas circa peregrinationem continere mysteria, quemadmodùm multa in Pentateucho à Deo præcepta sunt, quæ si superficie tenus tantùm considerentur, levia prorsus, ac propè superstitiosa apparent. Sed quæ in Pentateucho habentur, tàm nos, quàm Judæi, & Mahumetani, certò scimus à Deo præscripta fuisse; quamobrem etiam certissimè credimus, summa cum sapientia & prudentia, & non sine arcanis mysteriis fuisse disposita. Quæ autem Mahumetus vel in Alcorano, vel in Sonna præscripsit, præsertim circa hanc peregrinationem, vel Doctores Moslemi instituerunt; neque nos, neque Judæi credimus esse à Deo: neque Mahumetani etiam rationem ullam habent hoc credendi. Cæterùm non solùm nos, & Judæi, sed etiam plures Mahumetani sciunt, & tenent, hos peregrinationis Meccanæ ritus, quemadmodùm etiam purificationis, orationis, jejunii, decimarum, & hujusmodi rerum, plerosque ab Arabibus Ethnicis desumptos fuisse. Hùc accedit cuilibet Impostori, vel nebuloni, liberum esse misteria in suis ineptiis ac nugis fingere illis similia, quæ Expositores Alcorani in illius malè consutis verbis expiscantur.

Postremò non est omittendum, peregrinationem hanc Meccanam non tàm ad pietatem exercendam, quàm ad lucrum captandum, & ad pœnas Principi debitas ob delicta commissa fugiendas, à Moslemis

capessi:

capessi: & Mahumetus ipse in Alcorano Sura 2. البقرة *Vacca*. v. 197. concedit, ut in Peregrinatione divitias per mercaturam acquirant: id quod non paucis est unicum motivum hujus itineris. Libet hìc referre verba Gabrielis Bremond, lib. 1. cap. 29. *Eorum*, inquit, *qui hoc iter suscipiunt, quidam habent pro scopo pietatem: alii verò mercaturam. Verùm Magnates illud non ineunt, nisi ut supplicia evitent, quæ propter delictum aliquod merentur. Nam hæc peregrinatio ab omni culpa absolvit: & si quis vir primarius vult effugere, ne capiatur, abscondit se in turba peregrinorum: cùmque à Mecca regressus fuerit, nullus amplius est, qui ejus delicta requirat, nisi fortè Magnus Sultanus absolutè necem illius, vel pœnam velit*.

Reliquum est, ut sanctissimas, & gravissimas Christianorum peregrinationes huic Meccanæ ridiculæ ac stramineæ opponamus. Non una tantùm apud nos est peregrinatio: sed tot ferè, quot in Orbe Christiano loca, religione aliqua peculiari conspicua, reperiuntur. Præcipua tamen, & universo Orbi communis est Peregrinatio Romana ad sacra Principum Apostolorum corpora veneranda. Erat olim hæc ferè continua, & copiosissima: paulatim verò tepescente pietate, aliquantò diminuta est. Nihilominus nunc etiam quotidie exteri Romam peregrini adveniunt, & in sacris Majoris Hebdomadæ, ac Paschatis diebus, multa eorum millia quotannis numerantur, itaut ad triginta millia totis illis diebus perveniant, nimirùm tot ferè, quot ad peregrinationem Meccanam concurrunt. Et plerique publicis sumptibus, saltem per triduum, excipiuntur. At verò peregrinatio illa, quæ sæculari anno, nempè vigesimo quoque quinto agitur, hujusmodi est, ut vix credibilis esse videatur. Unam tantùm ex his referam, quæ præsentis sæculi principio sub Clemente Octavo Pontifice Maximo celebrata fuit. Ad hanc parari jussit Pontifex amplum hospitium, in quo Episcopi, aliique viri exteri Deo dicati exciperentur, ac per decem dies percommodè alerentur: in aliorum verò exterorum peregrinorum expensas, supra trecenta aureorum millia manu sua pleraque distribuit. In ipso Episcoporum hospitio ipsemet Pontifex ad mensam inservivit, multisque eorum pedes manibus suis lavit, quos deinde nonnulli Purpurati linteo abstergebant. Fuere hi supra quatuor millia, partim Episcopi, partim Ecclesiastici inferioris ordinis. Hoc idem Christianæ humilitatis obsequium exhibuit Clemens aliis peregrinis in hospitio Sanctissimæ Trinitatis, ubi nunc duodecim, nunc triginta peregrinis pedes lavit, atque lotos osculatus est, duobus purpuratis illum adjuvantibus. Hanc peregrinationem multi Principes Magni ex pietatis tantùm motivo suscepere. Cæterorum verò, qui ex variis Christiani Orbis regionibus advenere, tot fuerunt, ut in commemorato sanctissimæ Trinitatis hospitio, ducenta septuaginta millia peregrinorum recensita sint, præter ducentas, ac quadraginta octo aliorum societates, quarum numerus ad quinquaginta quatuor millia, & sexcenta perveniebat. Itaut quidem, qui exactiùs computum deduxerunt, loci illius hospitum virorum, quadringenta quadraginta quatuor millia; fœminarum verò viginti quinque millia recensuerint. In aliis verò per Urbem nationalibus hospitiis, supra quinquaginta millia recepta esse scribuntur. His verò omnibus hospitibus sumptuosa mensa, & copiosus ciborum numerus apponebatur, ad quam plerumque Principes viri, tàm Ecclesiastici, quàm sæculares tamquam famuli humiliter ministrabant. Postremò tanta fuit hoc anno Peregrinorum multitudo, ut ad terdecies centena millia pervenisse scribantur. Inter hos fuerunt etiam quidam hæretici, & quidem non pauci, qui curiositatis tantùm gratia se Romam transtulerunt. At ubi Pontificem Maximum, tamquam famulum, pauperum pedes abluere, & osculari, iisque ad mensam inservire; & Purpuratos, ac Principes eum in hoc imitari viderunt; hæresi abjurata, ad Catholicam Fidem rediere. Inter hos erant quidam Germaniæ Principes. Duo etiam Turcæ Mahumetani, qui Constantinopoli Romam venerant, inter Peregrinos sese immiscuere. Cùmque vidissent sibi quoque pedes lavari, atque eadem Christianæ humanitatis obsequia sibi ac cæteris exhiberi; divina gratia illustrati, Mahumeto abjurato, Christianam Religionem amplexi sunt. Idem fœminæ cuidam Turcæ, ac duobus ejus filiis contigisse refertur.

Porrò in hac peregrinatione, omnes triginta vicibus quatuor Templa præcipua, quæ Patriarchalia dicuntur, itinere ferè sex milliarium, pedites invisebant (nisi ætas, vel infirmitas aliud exegisset) humili devotoque incessu, & ferè per totum iter orantes, vel psalmos, aut alias preces canentes, vel recitantes, & prætereà eleemosynas pauperibus largè distribuentes. Præcipua verò cura erat, peccata per sacramentum pœnitentiæ expiare, vitamque in melius commutare: itaut qui peccatores Romam venerant, justi in patriam regrederentur.

Si Meccana peregrinatio cum hac comparetur, sordescet omninò, ac putescet, & indigna prorsus erit quæ nominetur. Sciant autem Mahumetani, alias etiam esse Christianas peregrinationes, ut Lauretanam, Assisinatem, Compostellanam, Jerosolymitanam, & hujusmodi, quæ non minori religione ac pietate, quàm Romana, peraguntur. Et quamvis in his minor sit peregrinorum numerus, sæpè tamen Meccanæ turbam vel æquat, vel excedit. Hæ verò pleræque quotannis aguntur.

Non omittam tamen addere, etiam Idololatras, Indos, ac Brachmanes, aliasque hujusmodi Gentes, peregrinationes suas, & fortassè Mahumetana numerosiores, habere. Quamobrem peregrinatio per se, non est veræ Religionis character, sed ex circumstantiis debet æstimari. Porrò Mahumetana, licèt pauca aliqua videatur habere laudabilia: tot tamen superstitionibus, nugis, atque ineptiis admixta est, ut nullo modo veræ Religionis argumentum vel signum possit existimari.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Discutitur prohibitio à vino & ludo, facta à Mahumeto.

SI Mahumetus ex motivo virtutis temperantiæ, vel abstinentiæ, vini usum asseclis suis prohibuisset, esset tamen tanquam indiscretus atque imprudens condemnandus. Magna quippe levitas fuisset, omnibus mortalibus (nam omnibus tàm hominibus, quàm Geniis Alcoranum suum observandum prædicabat,) illud prohibere, quod ab Orbe propè condito omnibus in usu fuisset; esset nihilominus saltem excusandus, vel tolerandus. Verùm rationes, propter quas illud interdixit, illum stultitiæ ac superstitionis omninò condemnant. In *Doctrina Mahumeti*, ex Arabico in Latinum translata, quæ apud Mahumetanos divinæ habetur auctoritatis: & impressa reperitur cum libro Al-

corani Basileæ, anno 1550. scribitur; *duos Angelos, Aiut, & Marut* (de quibus etiam mentio fit in Alcorano,) *missos à Deo in terram, ut humanum genus regerent, ac judicarent causas singulorum, quadam die vino à fœmina quadam inebriatos; cùm hæc esset pulcherrima, amore & cupiditate ejus incaluisse, ac propterea de concubitu eam requisisse. Quamobrem, jubente Deo, appensi sunt per catenas ferreas per pedes, dimissis capitibus, in puteo quodam Babylonis, ita usque ad diem Judicii permansuri.* Hoc divinæ justitiæ exemplum Mahumetum adduxit, ut vinum prohiberet. Alii alias causas afferunt. Probabilissimum mihi est, vinum & ludum suis interdixisse, ut promptiores & expeditiores essent ad bella; atque etiam ut expensas in vinum fugeret pro militibus sustentandis; cùm aqua facillimè ubique reperiatur.

Sed ipsemet duas causas exponit, quæ illum ad hanc legem ferendam adduxerunt. Prima est, quam suprà retulimus; nempè quia cùm in vino & ludo sit magna utilitas: majus tamen damnum in utroque reperitur. Sed non ex vino, aut ludo, verùm ex hominum intemperantia hoc damnum procedit. Etiam ex pulchritudine, ex auro, & argento; itemque ex tormentis bellicis, aliisque multis, majora fortassè mala proveniunt, quàm bona: non tamen hæc damnanda, vel auferenda sunt: sed immoderatus, atque inordinatus illorum usus cohibendus. Negandum tamen est absolutè, in vino majus malum, quàm bonum reperiri. Nam, exempli causa, hic Romæ (& idem alibi) ubi sunt supra centum viginti millia hominum bibentium vinum; etsi duo vel tria millia (quod certè non est) quotidie ab immoderato ejus usu inebrientur, vel lædantur; cæteri omnes nutriuntur, roborantur, & melius ad labores subeundos, ad literarum studia excolenda, & ad alia opera peragenda disponuntur. Multi etiam ægroti, ægri, senes, imbecilles, vini ope recreantur, & salutem, & robur acquirunt. Quamobrem præcipit Deus per Salomonem in Proverbiis, cap. 31. *Date siceram mærentibus, & vinum his, qui amaro sunt corde. Bibant; & obliviscantur egestatis suæ, & laboris sui non recordentur amplius.* Certè quadruplo majora damna ex pecunia, ex fœminis, & aliis plurimis, quàm ex vino oriuntur: nec per septuaginta annos, sive Romæ, sive alibi ubi fuerim, audivi unquam ex vino grande aliquod, atque extraordinarium malum ortum fuisse. Quamobrem tàm Gelaleddinus, quàm Zamchascerius, duo primarii Alcorani Interpretes, volunt, prohibitionem Mahumeti non cadere supra vinum, ac ludum absolutè, sed في تعاطيهما *supra nimium studium, & applicationem in utroque*: quamvis Jahias asserat, Mahumetum, جاء بتحريمها قليلها وكثيرها *prohibuisse vinum tàm in magna, quàm in parva quantitate*, fortassè ob causam sequentem.

Altera igitur causa, ob quam vinum prohibuit, est ex eo quòd intrinsecè malum, & Diaboli inventum abominabile sit. Nam, ut puto, juxta Encratistarum errorem, vinum fel Diaboli esse existimavit.

Sic igitur habet Sura 5. *De Mensa*, ver. 96. إن الخمر والميسر رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه.

Profectò vinum, & ludus sunt abominatio ex opere Satanæ: itaque fugite illa. Sed Moslemi, agnoscentes fortassè hanc Prophetæ sui sanctionem falsam esse, & iniquam, in vino bibendo ita profusi sunt, ut cæteros à secta sua extraneos facilè superent. Et certè Mahumetus ipse anteà vini usum suis liberè concedebat: imò in Sura 16. النحل *Apes*. Ver. 70. non solùm vinum probat, sed etiam concedit usque ad ebrietatem: ita enim loquitur ومن ثمرات النخيل والأعناب تتخذون منه سكراً ورزقاً حسناً إن في ذلك لآية لقوم يعقلون.

Et de fructibus palmarum, & uvarum, percipitis ebrietatem, & victum. Sanè in hoc quidem est signum (1. argumentum divinæ providentiæ) *illis, qui intellectu præditi sunt.* Proculdubio fructus uvæ, ex quo quis inebriatur, non potest esse nisi vinum: & hoc est argumentum divinæ providentiæ, ergo impossibile est, esse abominationem, & opus Satanæ. Pugnat igitur secum turpiter Mahumetus in re, quæ consistit in facto, & necessariò vera est, vel falsa.

Quòd autem vinum ex se, suaque natura, malum non sit, imò bonum & laudabile, manifestè patet: quia apud omnes nationes, apud quas reperitur, etiam veram religionem profitentes; imò & apud ipsos Arabes, semper fuit in usu: & Mahumetus etiam per aliquod tempus vinum sibi, suisque concessit: quippe ad multa utilissimum, ac propè necessarium. Et Noe vir justus ac sanctissimus illius auctor fuit, non autem Satanas. Sacræ etiam Scripturæ vinum sæpè laudant, & commendant. Et Melchisedech Rex Salem, Summusque Dei Sacerdos, Abrahæ victori vinum obtulit; neque hic illud recusavit. Et quidem Mahumetus profitetur se Abrahæ esse sectatorem. Isaac quoque vinum bibit à filio suo Jacob oblatum; Gen. cap. 27. ubi idem Isaac inter alias benedictiones, *abundantiam vini* ipsi Jacob precatus est verbis illis: *Frumento & vino stabilivi eum.* Voluit prætereà Deus Opt. Max. in Sacrificiis suis vinum adhiberi, quod Sacerdotes biberent, ut patet Exod. cap. 29. Levit. cap. 15. & alibi. Christus ipse non solùm bibit vinum, sed aquas etiam in vinum convertit, ex quo alii bibere possent, ut refert S. Joan. cap. 2. Et sacrificium novæ legis in pane, vinoque instituit: nullusque ferè est in tota Sacra Scriptura liber, in quo vini usus moderatus non approbetur. Quamobrem valdè suspicor, Mahumetum in vino prohibendo errorem suum accepisse, vel ab Hæreticis Aquariis, qui, ut refert S. Augustinus, lib. de Hæres. cap. 4. adeò à vino abhorrebant, ut non nisi in aqua consecrandum esse affirmarent: vel à Catharistis, qui, ut scribit idem cap. 46. uvis vescebantur, sicut Mahumetani; sed vinum detestabantur, asserentes esse fel Diaboli; vel ab Encratistis, qui, teste eodem Augustino, dicebant, vinum nullo pacto bibendum esse, eò quòd vites è Satana & terra illud produxissent. Idem sentiebant hæretici Severiani.

Ex his constat, prohibitionem vini factam à Mahumeto nullum continere virtutis, seu perfectionis actum, sed hæresim, stultitiam, & superstitionem. At benè est, quòd Mahumetani, non contenti variis, & voluptuosis potionibus ex dactylis, & aliis rebus confectis, quæ vino æquivalent, & non minus illo ebrietatem inducunt, & fortassè melioris, & sapidioris sunt

ſunt ſubſtantiæ; vinum etiam liberè & largiſſimè bibunt.

Per hoc tamen non negamus, abſtinentiam à vino, ſicut ab aliis cibis & potionibus palato gratioribus, ex motivo temperantiæ, vel afflictionis carnis, ad eam à pravis voluptatibus cohibendam, eſſe laudandam, utpote actum Chriſtianæ virtutis. Et quidem non pauci etiam inter Chriſtianos propter hanc cauſam ſpontè abſtinent à vino, carnibus, atque etiam lacticiniis & ovis: non tamen propterea earumdem rerum uſum in cæteris damnant: neque credunt hæc ipſa, ſuapte natura, mala eſſe, aut illicita. Cæterùm non deſunt etiam inter modernos Infideles, qui à vino ſuperſtitiosè abſtineant. Et inter fideles quoque plures ſunt abſtemii, & tamen vitioſi & mali. Ex oppoſito autem plurimi bibunt vinum, & nihilominus ſunt viri optimi: & profectò plerique ſancti vinum biberunt.

Quod de vino dictum eſt, de ludo dicendum. Duplex autem eſt ludus: alius, qui plerumque fraudibus, perjuriis, ac pactis cum Dæmone anſam præbet, vel grave malum, & ſæpè exterminium affert familiis. Hunc etiam Chriſtianæ leges, tàm ſacræ, quàm politicæ, ſeveriſſimè interdicunt. Alter verò eſt prorſus innocens, & tantummodò ad animum à curis ſublevandum, & ad corpus laboribus defeſſum recreandum, vel etiam ſalutis cauſa exercendum adhibetur. Hic ſi intra limites moderationis contineatur, non ſolùm nullum vitium eſt, ſed etiam continet actum virtutis Eutrapeliæ: & cùm ex motivo virtutis exercetur, non poteſt eſſe ſine aliquo merito apud Deum. Quamobrem etiam viri religioſiſſimi ac ſanctiſſimi eodem ſe aliquando recreant: nec tamen putant, ludum ſuum Deo diſplicere. De quo verò ludo Mahumetus loquatur, incertum eſt apud Expoſitores. Nam dictio الميسر, qua ille utitur, valdè ambigua eſt. Communiter tamen accipitur pro القمار ludo alearum, qui generatim (præſertim quando ſit lucri cauſa) ab omnibus improbatur, niſi fortè de moderato lucro pactum illum cohoneſtet.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

De præcepto Circumciſionis.

CUm Mahumetani inter religionis ſuæ præcepta, circumciſionem enumerent; mirum, quòd Mahumetus nihil de ea, & ne ipſum quidem nomen, in Alcorano habeat. Hoc autem argumentum eſt, vel illum non fuiſſe circumciſum, vel circumciſionem improbaſſe. Mahumetani tamen, ſe per traditionem præceptum hoc ab eo accepiſſe contendunt: imò communiter tenent, illum natum fuiſſe circumciſum. Multi tamen à Gabriele, & nonnulli (quod veriùs fortaſsè eſt) ab avo ſuo Abdalmotalleb præputium illi abſciſſum fuiſſe affirmant. Verùm communis ſententia eſt, Mahumetum, & Mahumetanos, retinuiſſe uſum circumciſionis, quem jam invenerant inter Arabes Ethnicos, ab Iſmaelis poſteris derivatum. Quidquid ſit, certum eſt, circumciſionem non eſſe apud Arabes aliquod Sacramentum, vel aliud pertinens ad fundamenta religionis, ſed ſignum diſtinctivum ipſorum ab aliis gentibus, atque etiam à Judæis. Quamvis enim etiam hi circumcidantur, diverſo tamen à Mahumetanis ritu, & forma utuntur. Et nihilominus ſi Mahumetani fiant, non tamen iterùm circumcidi coguntur.

Ex dictis, & dicendis, manifestè convincitur, circumciſionem Mahumetanicam nullam importare ſanctitatem aut perfectionem religionis; ſed idem propè eſſe præputium abſcindere, ac barbam tondere, vel ungues præcidere. Et quidem nonnulli, inter quos eſt Gabriel Bremond lib. 3. cap. 3. qui inter Mahumetanos diù, & familiariter verſatus eſt; putant, Mahumetum circumciſionem admiſiſſe, quia Orientales valdè longum præputium habent, quod impedimento illis eſt ad actum conjugalem; & præterea contrahit multas ſordes, ob quas Moslemi exiſtimant, ſe ineptos reddi ad orationem.

Sed quicquid ſit, certum eſt ex ſententia non ſolùm Chriſtianorum (qui hoc habent ex doctrina Chriſti, & Apoſtolorum, imò & Prophetarum) ſed etiam veterum & ſapientiorum Hebræorum, circumciſionem, ac cæteras leges ceremoniales, ac judiciarias (præter eas, quæ ſpectant etiam ad morales) per adventum Meſſiæ abolendas fuiſſe: & Mahumetani ipſi, ut alibi diximus, ex auctoritate Alcorani, Sura 3. verſ. 49. credunt, Chriſtum omnia, vel ſaltem multa, præſertim circa licita, & illicita, ex Pentateucho aboleviſſe. Porrò præter has auctoritates, eſt etiam ratio manifeſta, cur omnia hæc, & præſertim circumciſio, in adventu Meſſiæ eſſent ceſſatura. Cùm enim tàm in ſententia Chriſtianorum, quàm Hebræorum, omnia eſſent in ordine ad Meſſiam venturum, & figuræ, ac ſigna illius, ac novæ legis per ipſum inſtituendæ: figuræ verò ac ſigna, juxta Philoſophos, nullam aliam per ſe habeant bonitatem, quàm rei figuratæ, ac ſignificatæ; manifeſtum eſt, ſi res ſignificata jam præſens ſit, & oculis expoſita, ſigna eſſe omninò ſuperflua & impertinentia. Quòd autem circumciſio *Signum* fuerit, habetur manifeſtè ex lib. Geneſ. cap. 17. ubi ſic loquitur Deus ad Abraham: *Hoc eſt pactum meum, quod obſervabitis inter me, & vos, & ſemen tuum poſt te: circumcidetur ex vobis omne maſculinum: & circumcidetis carnem præputii veſtri, ut ſit in ſignum fœderis inter me, & vos.* Eodem modo S. Paulus in Epiſt. ad Rom. cap. 4. loquens de Abraham, ſcribit: *Et ſignum accepit circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei*: ideſt Meſſiæ, & juſtitiæ conferendæ per fidem, & legem ejus. Sive autem in verbis Dei allegatis *pactum* ſignificet legem Chriſti, ſive ipſum Chriſtum: cùm jam ipſum pactum advenerit, inutile prorſus, & ſupervacaneum, imò & fidelitati Dei injurium erit ſignum circumciſionis, quaſi verò Deus pacto ſuo non ſtetiſſet.

Atqui non ſolùm vana, & inutilis, ſed etiam pudicitiæ, & modeſtiæ, atque honeſtati pernicioſa eſt Moslemorum circumciſio. Non enim eam adhibent infantibus octo dierum, ſicut Hebræi; ſed pueris, & adoleſcentibus grandiuſculis, ſeptem, decem, duodecim, & quindecim annorum. Nemo verò non intelligit quanti periculi ſit, præſertim Moslemis in maſculam Venerem proniſſimis, hujuſmodi puerorum, ſeu adoleſcentium, præſertim ſi formoſiores ſint, verenda intueri, & attrectare illis modis, & blanditiis, quibus conſueverunt. Perículoſius etiam hoc eſt in puellis grandiuſculis, nam & hæ multis in locis ſolent circumcidi. Neque objiciant, etiam Abraham circumcidiſſe Iſmaelem quindennem. Nam hic erat filius illius, & ipſe vir ſanctiſſimus, ac ſenex centenarius: quamobrem abſque ullo periculo poterat hoc facere.

Concludo cum S. Paulo ad Galat. c. 6. *In Chriſto Jeſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium; ſed fides, quæ per charitatem operatur.* Nam (ut ſcri-

scribit ad Corinth. Ep. 1. cap. 7.) *Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed observatio mandatorum Dei.* Porrò Deus non solùm per Christum, & Apostolos, sed etiam per Prophetas manifestè ostendit, se non tàm curare de circumcisione carnali, quàm de spirituali, per carnalem significata. Quamobrem dixit Moyses Israelitis Deuter. c. 10. *Circumcidite igitur præputium cordis vestri, & cervicem vestram ne induretis ampliùs.* Et Deus ipse per Jeremiam cap. 4. *Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum, ne forte egrediatur, ut ignis, indignatio mea.* Quòd si Mahumetani censent, circumcisionem ad Religionem pertinere, imperfectus est Alcoranus, qui nullam illius mentionem faciat; & tamen unanimi consensu asserunt, in Alcorano omnia (nempè quæ ad religionem spectant) contineri. Si autem putant, illam esse merum signum politicum ad gentem suam ab aliis distinguendam: valdè stultos se ostendunt, qui signum illud elegerint, quod sine pudore, & dolore fieri non potest, & quod vilissimæ Hebræorum gentis proprium est. Quamvis enim diversa ratione, nihilominus tàm Hebræi, quàm Moslemi præputium recidunt.

Petent fortasse à nobis Mahumetani, cur Christus circumcidi voluerit, quemadmodùm in Euangelio S. Lucæ cap. 2. asseritur, si per ipsius adventum circumcisio erat abolenda.

Respondemus primò: quando Christus circumcisus fuit, fuisse infantem octo dierum; cùmque communiter crederetur non differre à cæteris infantibus, si circumcisus non fuisset, non esset æstimatus Judæus; nec deinde pro Messia, qui Judæus esse debebat, receptus. Secundò; non convenisse abrogari legem veterem, nisi post sufficientem novæ promulgationem. Hæc verò needum lata, aut promulgata fuerat. Tertiò; id fecit, ut ostenderet, se auctorem veteris legis, quemadmodùm futurus erat novæ, ejusque praxin in seipso honorificè, ut ita dicam, sepeliret. Postremò ob rationem, quam affert S. Paulus in Epist. ad Romanos cap. 15. illis verbis: *Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum*; nimirùm voluit Christus circumcidi, & alia etiam præcepta ceremonialia veteris legis observàre, ut ostenderet, verè à Deo tradita fuisse tamquam signa, per quæ antiquis Patribus futuram per Christum redemptionem promittebat: & per hoc, de hujusmodi promissione dubitandum non esse, demonstraret.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De prohibitione quorumdam ciborum.

JAm diximus, Mahumetum cibos aliquos in Alcorano prohibere tamquam immundos & illicitos, partim ex Pentateucho, partim ex proprio cerebro desumptos: nimirùm, morticinum, sanguinem, carnem suillam, idolothytum, suffocatum; occisum percussione: mortuum ex casu ab alto: occisum cornu alterius animalis: id, de quo fera comederit, si jam sit mortuum: & id, quod immolatum est super statuas. Hoc autem ultimum videtur esse idem cum idolothyto, vel cum eo, super quod invocatum est nomen idolorum.

Nihil hæc faciunt ad perfectionem & sanctitatem religionis, nisi fiant ex motivo virtutis temperantiæ, ut suprà etiam de vino dictum est. Quòd autem ex hoc motivo non fiant, patet, quia quæ hìc prohibentur, non sunt res magni pretii, aut æstimationis: imò pleraque ut noxia, vel pravi saporis, aut malæ nutritionis, à plerisque rejiciuntur, ut morticinum, sanguis, & caro suilla. Idolothytum, nempè oblatum idolis, illicitum censendum erit, quando illius comestio gignere possit scandalum, vel offensionem: alioqui nihil cogit ad abstinentiam ab illo. Cætera nihil habent, propter quod comedi non possint, nisi meram superstitionem.

Cæterùm cùm Christus, ut jam demonstratum est, hanc legem ceremonialem circa cibos mundos & immundos abrogaverit, non nisi stultè, impiè, & impudenter Mahumetus illam renovare conatur. Notandum tamen est, quòd homo astutus, & gulosus, illa tantùm ex Pentateucho in Alcoranum suum congecerit, quæ viliora sunt, & etiam absque ulla lege à plerisque evitantur.

Objicient fortasse nobis Mahumetani, etiam Apostolos, quemadmodùm habetur in eorum Actibus, cap. 15. post promulgatam jam legem Euangelicam, præcepisse fidelibus, ut abstinerent ab idolothytis, à fornicatione, à suffocato, & sanguine: & quidem non ex motivo temperantiæ, sed observantiæ veteris legis.

Respondemus, Apostolos prudentissimè voluisse, Gentes, quæ Christianam religionem susceperant, ab his abstinere, non ex motivo temperantiæ, vel observantiæ veteris legis, sed ex motivo concordiæ & charitatis inter novos fideles. Cùm enim Judæi, qui in Christum crediderant, observantiam legis Mosaicæ circa ceremonialia mordicùs retinendam esse contenderent, neque id posset illis facilè dissuaderi: imò cogere vellent etiam gentes, quæ crediderant ad eamdem observantiam: Apostoli, ut ortam seditionem, & Judæorum, ac Gentium fidelium dissidium componerent, decreverunt imponere, seu potiùs permittere ea occasione utrisque abstinentiam ab his quatuor, nempè ab idolothyto, quod licet per se non sit illicitum, erat tamen tale, quia comedi non poterat sine scandalo: à fornicatione, quæ suapte natura illicita est, & peccatum: à sanguine, qui antequam per legem Mosaicam Judæis prohiberetur, prohibitus fuerat Noe, & filiis ejus, & consequenter omnibus gentibus posteris eorum: & à suffocato, quod Judæis tantùm prohibitum fuerat. Itaque sapientissimè Apostoli ad concordandos Judæos, & Gentiles, qui Christo nomen dederant, hæc quatuor prohibuerunt, nempè fornicationem ex se illicitam: idolothytum illicitum tantùm ex scandalo adjuncto: sanguinem, qui prohibitus fuerat Gentibus: & morticinum, quod Judæis interdictum fuerat, quamvis neutrum horum duorum esset per se illicitum. Hoc tamen Apostolicum scitum non fuit perpetuum (excepto quoad fornicationem) sed tantùm pro illo tempore, ita exigente necessitate, propter quam Mahumetus ipse in Alcorano decernit, comedi posse illicita, quæ ipse prohibuerat. Nec refert, quòd multi Christianorum Orientalium hoc tempore illud observent, hoc enim tribuendum est eorum simplicitati, vel ignorantiæ, sed de his nos parum curamus.

Quantò Mahumetanica laudabilior est Christi fidelium abstinentia, qui ad carnem affligendam, atque edomandam, ne contra spiritum insurgens hominem ad illicitas cupiditates provocet; & prætereà ad Deo magis placendum per abstinentiam à cibis, quæ avidiùs appetuntur, & suaviùs sapiunt, non solùm bis

in

in hebdomada à carnibus abstinent: & per sexaginta ferè jejuniorum suorum dies, etiam ab ovis, & lacticiniis, præsertim in Quadragesima, ut majorum suorum statuta observent, plerisque in locis se continent; sed sponte etiam sine hujusmodi cibis multi alios dies transigunt: itaut quidam una tantùm die in hebdomada illis vescantur. Ex Religiosis verò plures sunt, qui ex instituto carnem nunquam comedunt: quidam etiam præter carnem, etiam ab ovis & lacticiniis perpetuò abstinent. Neque hoc contenti, non pauci inter Christianos ex ejusdem virtutis motivo, pane tantùm, & aqua saltem aliquibus diebus, vitam sustentant.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

Utrum Mahumetani habeant Sacrificium.

CUM Sacrificium præcipuus sit religionis actus, & veluti character necessarius illius; mirum est, à Mahumetanis inter sectæ suæ fundamenta non recenseri. Et quidem ipsi putant se Sacrificium offerre, cùm oves, boves, & camelos, & quidem magno in numero, immolant in valle Mina, quando peragunt Meccanam peregrinationem. Verùm jam suprà monuimus, nullo modo hoc esse, vel dici posse verum Sacrificium. Nam in communi omnium sensu, verum ac proprium Sacrificium est, quod Deo offertur à ministris ad hoc peculiariter initiatis, in templo, vel altari, in materia à Deo destinata, vel saltem illi grata & accepta, & ita ut illud ipsum, quod offertur, consumatur, & quodammodo destruatur, saltem quoad aliquam partem, in solum obsequium Dei. Et quia sacrificium, juxta omnium sententiam, offertur Deo, non solùm ad protestandum supremum illius dominium, sed etiam pro populi necessitatibus, & præcipuè pro peccatis: hæc verò frequentia sunt, & quotidiana; sacrificium etiam quotidianum, vel saltem frequens esse debet. Has sacrificii regulas Deus ipse per Moysem docuit in Pentateucho: quas etiam in lege naturali servatas fuisse credendum est. Nam tunc etiam designabantur Sacerdotes, qui, ut plerique tenent, erant primogeniti, vel patresfamilias. Erant etiam loca destinata pro sacrificiis, nempè luci, qui pro Templis inserviebant, & aræ; ut patet ex sacrificiis Noe, Abrahæ, & aliorum Patriarcharum. Materia etiam sacrificii plerumque tota insumebatur in obsequium Dei, à quo non est dubium fuisse antiquis Patribus demonstratam. Frequenter etiam, vel saltem quandocumque necessitas, vel convenientia exigebat, sacrificia oblata fuisse, patet exemplo Abrahæ, Jacob, & aliorum: præsertim Job, qui saltem septimo quoque die sacrificia pro filiis offerebat.

Posset hìc objici, Abel non fuisse primogenitum, & tamen sacrificium obtulisse. Itemque agnum, qui in vespere Paschæ immolabatur, non à Sacerdotibus, sed ab universis, qui erant in familia, mactatum fuisse; neque partem aliquam illius consumptam, vel destructam in solum obsequium Dei: nam totus à domesticis comedebatur. Respondeo; cùm Adam esset unicus summus Princeps summusque Sacerdos in mundo, consentaneum erat, ut haberet alios Sacerdotes subditos, ac ministros: hi autem esse non poterant nisi duo filii ejus, quorum unus erat Abel. Quod pertinet ad agnum Paschalem, responderi potest, mactationem illius non fuisse sacrificium, sed potius sacramentum, aut mysterium. Et nihilominus dici probabiliter potest, etiam illud sacrificium fuisse, & agnum immolatum fuisse à patribus familias, ad quos tunc spectabat munus Sacerdotii: nondum enim constitutum fuerat certum Sacerdotium per legem Moysis. Neque negari potest, aliquam saltem partem agni, in obsequium Dei consumptam fuisse: tùm quia sanguine illius postes & superliminaria domorum imbuebantur: tùm quia quidquid residuum erat (& saltem cum ossibus pars aliqua carnis remanebat) igne consumebatur. Quòd verò etiam Prophetas, ut Eliam, Elisæum, & alios, sacrificia obtulisse legamus, quos non constat Sacerdotes fuisse; dicimus, Prophetas etiam tamquam Sacerdotes ungi consuevisse, ac propterea ex divina dispensatione sacrificium offerre potuisse. Denique casus particulares nullam vim habent contra legem universalem.

Ex dictis intelligi manifestè poterit, Mahumetanos nullum habere verum sacrificium. Primò, quia nulli sunt apud eos Sacerdotes, neque ministri initiati, & consecrati, quorum proprium est, etiam in sententia Aristotelis in lib. Politic. & Ciceronis in lib. 4. Academic. quæst. divina curare, & sacrificia, ac victimas pro omnibus offerre. Habent sanè suos Emamos: verùm hi præsunt tantummodo in Meskitis, dum fiunt orationes, & in peregrinatione Meccana, & fortassè etiam in aliis rebus; sed non est eorum peculiare munus victimas offerre, vel sacrificare: unusquisque enim è populo suas pecudes jugulat, & coquit in valle Mina.

Secundò, quia neque in templo, neque super altare, hujusmodi pecudes immolant, sed confusim in valle prædicta eas occidunt.

Tertiò, quia hoc eorum sacrificium non fit in materia, quæ Deo grata sit: nam mactant camelum, qui inter immunda animalia in Pentateucho recensetur: oves verò, & boves, quamvis à lege veteri pro sacrificio essent destinati; deinde tamen manifestè declaravit Deus per Prophetas, sibi hujusmodi sacrificia per se non placere, sed quatenùs erant ab ipso instituta, ut figuræ sacrificii Christi: atque adeò se ea rejecturum. Quamobrem dixit idem, Isaiæ cap. 1. loquens cum Israelitis: *Quò mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? plenus sum. Holocausta arietum, & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum, & agnorum, & hircorum nolui. Ne offeratis ultra sacrificium frustrà.* Idem repetit per Jeremiam cap. 6. dicens: *Holocautomata vestra non sunt accepta: & victimæ vestræ non placuerunt mihi.* Et rursum per Amos, cap. 5. *Quòd si obtuleritis mihi holocautomata, & munera vestra, non suscipiam: & vota pinguium vestrorum non respiciam.* Plura alia sunt in sacris literis loca, in quibus ostendit Deus, se nolle amplius hujusmodi sacrificia, quæ propterea in nova lege per Christum sublata sunt, ea etiam ex causa, quam suprà diximus, nempè quia erant figuræ, signa veri sacrificii à Christo oblati; de quo mox dicemus.

Quartò, quia cùm de essentia sacrificii sit, ut aliquid in solum Dei obsequium consumatur, vel destruatur: Mahumetani pecudes suas nulla alia ratione destruunt, nisi eas in obsequium ventris insumendo. Et quamvis etiam amicis, & pauperibus aliquid ex illis impertiantur; hoc tamen non sufficit ad rationem veri sacrificii: non enim fit destructio immediatè, & formaliter in solum obsequium Dei; alioqui omnis eleemosyna dici posset verè & propriè sacrificium.

Postremò, cùm sacrificium institutum sit propter necessitates urgentes, & ad expianda peccata populi, exigit,

exigit, ut sæpè, vel saltem quandocumque necessitas urget, à Sacerdotibus offeratur: atque ideò Deus voluit in Pentateucho, sacrificium perpetuum esse, & quotidianum. Nulla autem regula melior, & verior esse potest, quàm quæ à Deo ipso tradita est, & dictatur à lumine naturæ. Quamobrem nulla unquam gens reperta est, quæ semel tantùm in anno sacrificium offerret; sed omnes juxta præsentem necessitatem illud offerre consueverunt.

Verùm supervacaneum est illud probare Mahumetanis, quòd ipsi ultrò fatentur. Insignis Doctor, & Alcorani commentator, Ahmed Ebno-Mohammed Abul-Abbas Thalebiensis, exponens versum 182. Suræ 3. ال عمران *Familia Amran*, qui est hujusmodi:

الذين قالوا ان الله عهد الينا الا نومن لرسول حتى
ياتينا بقربان تاكله النار قل قد جاءكم رسل
من قبلي بالبينات وبالذي قلتم
فلما قتلتموهم ان كنتم صادقين:

Illis, qui dixerunt: Deus pepigit nobiscum, ut non crederemus ulli Legato, nisi veniret ad nos cum sacrificio, quod absumeret ignis: Responde: Jam venerunt ad vos Legati cum evidentibus argumentis, & cum eo (sacrificio) *quod dicitis: quare ergo occidistis eos, si estis veraces?* hæc scribit: قال

الكلبي نزلت في كعب بن الاعراف ومالك بن
الصيف ووهب بن يهودا وزيد بن التابوت وفنحاص
بن عازورا اتوا النبي صلعم وقالوا يا محمد تزعم ان الله
بعثك الينا رسولا وان الله قد عهد الينا في التوراة
ان لا نومن لرسول يزعم انه جاء من عند الله حتى
ياتينا بقربان تاكله النار فان جيتنا به صدقناك
فنزلت: وقال السدي ان الله تعالى امر بني اسرائيل
في التوراة ان جاءكم من احد يزعم انه نبي الله فلا
تصدقوه حتى ياتيكم بقربان تاكله النار حتى
ياتيكم المسيح عيسى بن مريم ومحمد فاذا اتياكم
فامنوا بهما فانهما ياتيان بغير قربان:

Dixit Calebius: Revelata sunt hæc verba, quando Caab filius Asciaraf, & Malec filius Saiph, & Vaheb filius Jehudà, & Zaid filius Tabut, & Phinchas filius Azurà (Judæi) *venerunt ad Prophetam Mahumetum, & dixerunt ei: O Mahumete, tu asseris te missum fuisse ad nos legatum à Deo. Atqui Deus jam contestatus est nos in Pentateucho, ne crederemus ulli legato, qui assereret se à Deo missum fuisse, nisi veniret ad nos cum sacrificio, quod ab igne consumeretur. Porrò si tu veneris ad nos cum illo, credemus tibi. Propterea revelavit Deus Mahumeto hunc versiculum. Dixit autem Alsaddius: Deus Excelsus præcepit filiis Israel in Pentateucho dicens: Si quis venerit ad vos, qui asserat, se esse Prophetam Dei, ne credatis ei, donec veniat ad vos cum sacrificio, quod ab igne consumatur; usquequò veniat ad vos Christus Jesus filius Mariæ, & Mahumetus. Cùm autem hi duo venerint ad vos, credite in utrumque; nam uterque veniet sine ullo sacrificio.* Quamvis falsum sit, Deum in Pentateucho hoc præcepisse; nec minus falsum, Christum venisse sine sacrificio: ultrò tamen concedimus, Mahumetum sine sacrificio venisse, ut ex eorum testimonio constet, in Secta Mahumetana nullum esse sacrificium, ut jam evidentissimè probavimus.

Ex hoc autem convincitur, religionem Mahumetanam non posse esse veram, cùm careat fundamento, seu charactere illo, sine quo religio vera, & perfecta non potest consistere. Nam non solùm ex lege Divina, sed etiam ex omnibus legibus humanis, & ex omnium gentium tàm præteritarum, quàm præsentium usu, manifestè habemus, in omni religione reperiri sacrificium, & templa, & altaria, & ministros ad illud offerendum. Et hoc manifestè docet Aristoteles in Politicis, lib. 6. his verbis: *Alia species Magistratus est circa rem divinam, veluti Sacerdotes, & Æditui circa templa: ut conserventur, quæ sunt, & erigantur ruinosa ædificia, & cætera omnia, quæ pertinent ad divinum cultum. Evenit autem alicubi, curam hanc esse unam, ut in parvis Civitatibus: alibi verò plures separatas à Sacerdotio, ut sacrificuli, æditui, & custodes sacrarum pecuniarum. Huic consequens est illa, quæ circa sacrificia publica, quodcumque Sacerdotibus lex non committit, sed ex publico fiunt. Vocant autem eos, qui istis præsunt, alii Reges sacrorum, alii Pontifices Maximos. Necessaria ergo officia sunt circa hæc, ut illa repetamus, circa rem divinam, &c.* & lib. 7. cap. 8. Enumerans ea, quæ necessaria sunt in Civitate, seu Republica, ponit: *Quintum, ac primum circa rem divinam, cultum, quod vocant sacrificium.* Et in fine asserit, in Civitate benè constituta, *necessarios esse Sacerdotes*. Intelligunt scilicet omnes, naturæ lumine dictante, cùm homines nullo alio exteriori obsequio absolutè recognoscant, & venerentur supremum Dei dominium, quàm sacrificio (nulli quippè creaturæ sacrificium, & ea, quæ ad illud peragendum requiruntur, nempè templa, altaria, sacerdotes, sed soli Deo, in communi omnium sensu conveniunt; cætera autem, quæ Deo exhibentur, ut preces, adorationes, suffitus, & alia hujusmodi, etiam hominibus tribuuntur,) nullam esse, vel prorsùs inanem religionem illam, quæ hujusmodi supremi Divinæ Majestatis dominii protestatione careat, cujusmodi est Mahumetana, in qua non solùm sacrificii, sed ne Sacerdotis quidem, aut altaris nomen auditur.

Hoc verò de Christiana religione dici non potest, in qua non solùm sunt templa, altaria, & Sacerdotes peculiari ritu consecrati, & à cæteris etiam habitu ipso distincti, sed etiam sacrificium verum, & perfectissimum à Christo institutum. Neque enim verum est, illum non venisse cum sacrificio: imò hoc necessariò ei competebat, cùm esset Sacerdos, & Pontifex Maximus in æternum secundùm ordinem Melchisedech: ita enim vocat eum Deus in Psalm. 110. ut Mahumetani ipsi Doctores fatentur. Nullum verò aliud obtulit sacrificium, quàm semetipsum, offerendo se Deo in ara Crucis, ibique se per mortem quodam-

dammodo consumendo, ac destruendo pro æterna hominum salute: quemadmodum præclarissimè ostendit S. Paulus in Epist. ad Hebræos. Idem autem Sacrificium voluit quotidie offerri à Sacerdotibus in religione Christiana, sub speciebus, seu accidentibus, panis, & vini, in corpore, & sanguine suo, modo prorsùs ineffabili, sed Deo non impossibili. Et quamvis in hoc sacrificio, quod quotidie à nobis offertur, non destruatur, seu immoletur Christus per mortem, sicut in Cruce: quia tamen id, quod à Sacerdotibus offertur, est illud ipsum verè, & realiter, quod oblatum fuit in Cruce, & habet eosdem effectus, & eamdem virtutem; ideò verè, & propriè sacrificium appellatur. Præterea destruuntur species panis, & vini, sub quibus est corpus & sanguis Christi, & censentur nomine ipsius corporis, & sanguinis, cujus utriusque quodammodo vices extrinsecùs gerunt. Sunt etiam hujus rei aliæ rationes, quas hìc afferre necessarium non existimo. Porrò sacrificii hujus veritatem prædixit Malachias Propheta, cap. 1. ubi Deus ipse ita Judæorum sacerdotes alloquitur: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim Solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Hoc autem Malachiæ vaticinium, omnino verificatur de sacrificio, quod offertur in Religione Christiana: hoc enim non potest esse purius, ac mundius, cùm sit corpus, & sanguis illius, qui in Sacris literis *Agnus Immaculatus* appellatur. Offertur verò & sacrificatur in omni loco ab ortu Solis usque ad occasum, etiam inter Mahumetanos, & Idololatras, à Sacerdotibus Christianis: neque solùm in omni loco, sed etiam in omni tempore: & nullum propè est momentum diei naturalis, qui continet horas viginti quatuor, in quo aliquo in loco sacrificium hoc non offeratur: itaut hoc solum, & unicum, verè dicendum sit, *juge Sacrificium*. Hujus altissimum, ac profundissimum mysterium, hìc eo modo, quo fieri posset, Moslemis explicarem, si illius capaces eos esse crederem. Sed alibi fortè hoc præstabo; nempè cum ad explicandam, seu confutandam Suram 5. Alcorani devenero. In ea enim agitur de Mensa admirabili, quam Christus in festo Paschatis è Cœlo descendere fecit super Apostolos: in quo procul dubio ad arcanum sacrificii hujus mysterium alluditur, quamvis Mahumetus, ut psittacus, ibidem loquatur ex eo, quod à Christianis audierat: neque sciat, neque intelligat quid loquatur. Transeo jam ad alia.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Expenduntur quædam practicæ Alcorani sanctiones, quæ vel erroris, vel defectus notam merentur: ac primùm, de pœna talionis:

HActenùs ea Alcorani statuta discussimus, quæ laudabilia videbantur; & quorum praxi Mahumetani religionem suam Christiana perfectiorem esse jactabant: nempè purificationem, orationem, jejunium, & cætera superiùs recensita: & nihilominus evidenter ostendimus, in his ipsis tot superstitiones, absurda, & ineptias reperiri; ut cùm iis, quæ à Christianis in eodem genere fiunt, comparata, bases potiùs, & fulcra impietatis, quàm fundamenta, vel radices veræ religionis, aut virtutis sint appellanda.

Superest nunc, ut ea ex Alcorano ad trutinam li-

bremus, quæ non solùm nihil continent, quod perfectionem ullam præseferat: sed notam quoque erroris, vel saltem defectus merentur, præsertim si cùm sanctissimis, ac perfectissimis Euangelicæ legis præceptis componantur. Jam suprà in principio duo ex his adnotavi, quæ naturæ ipsius legi ac lumini repugnare ostendi. Hic nonnulla alia ejusdem penè furfuris subjiciam (cæteris ad confutationem Alcorani reservatis) ex quibus manifestissimè pateat, Mahumetanos, ut in mala lege, ita in falsa religione versari.

Primum igitur sit, quod spectat ad pœnam Talionis, quam alii *contrapassum* appellant. De hac ita sancitur Sura 2. البقرة *Vacca*, vers. 175. يا ايها الذين امنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر والعبد بالعبد والانثى بالانثى فمن عفي له من اخيه شي فاتباع بالمعروف واداء اليه باحسان ذلك تخفيف من ربكم ورحمة فمن اعتدا بعد ذلك فله عذاب اليم ولكم في القصاص حيوة يا اولي الالباب لعلكم تتقون:

O qui credidistis: statuta est vobis pœna talionis pro occisis. Liber (occidatur) *pro libero, & servus pro servo, & fœmina pro fœmina. At verò cui condonatum fuerit à fratre suo aliquid;) insectatio cum eo, quod justum est: & dissolutio illi cum beneficentia.* (Explicat Glossa Gelalis:) *Si homicidæ condonatum fuerit aliquid de pœna ob effusum sanguinem fratris sui, nempè hominis fidelis: potest tamen ille, qui condonavit, convenire homicidam coram judice, exigendo ab eo aliquam summam pecuniæ justam (dummodo non condonaverit absolutè totam pœnam, tunc enim nihil poterit exigere:) homicida verò solvet illi hanc summam cum beneficentia, (idest quamprimùm.) Istud est alleviatio à Domino vestro, & misericordia.* (Explicat eadem Glossa: *Deus in hac lege talionis utitur vobiscum facilitate, & benignitate, non cogens ad infligendam parem pœnam, vel ad solvendam multam: quemadmodùm coegit Judæos ad pœnam talionis, & Christianos ad solvendam multam pro ea.*) *Porrò qui hostiliter egerit post hoc; procul dubio erit illi pœna dolorifica.* (Explicat Glossa: *Qui postquam condonavit injuriam, vel pœnam homicidæ, hostiliter egerit in illum, gravissimè punietur*). *Et vobis in pœna talionis est vita, ò præditi prudentia; ut vos timeatis.* Nimirùm, juxta eandem Glossam; *Homines prudentes, dum sciunt, si alium occidant, se quoque occidendos esse ex vi talionis; cavent ac timent alios occidere; & ita conservant vitam suam.* Quòd verò statuit Alcoranus occidendam esse fœminam pro fœmina, & servum pro servo; declaravit traditio, ut ait Gelaledd. etiam masculum occidi debere pro fœmina: In servis verò attendendam esse religionem, ne scilicet occidatur servus fidelis pro infideli, sive servo, sive libero.

De eadem pœna ita statuitur Sura 5. المايدة *Mensa*, vers. 40. وكتبنا عليهم فيها ان النفس بالنفس

بالنفس والعين بالعين والانف بالانف والاذن بالاذن
والسنّ بالسنّ والجروح قصاصٌ فمن تصدق به فهو
كفارةٌ له ومن لم يحكم بما انزل الله فاوليك الظالمون:

Et statuimus illis in eo (idest Judæis in Pentateucho,) *ut redderetur anima pro anima, & oculus pro oculo, & nasus pro naso, & auris pro aure, & dens pro dente, & vulnera punirentur pœna talionis. Sed qui eleemosynam dederit pro ea* (idest pecunia se redemerit ab ea pœna,) *hæc erit illi expiatio. Qui autem non judicaverit juxta id, quod revelavit Deus: hi erunt iniqui*. Vult igitur Mahumetus observari pœnam talionis Judæis impositam; dum pronunciat iniquos illos, qui non judicant juxta id, quod revelavit Deus. Sed capitur laqueo suo: nam Deus non revelavit, pœnam talionis redimi posse pecunia, imò oppositum prorsùs habetur ex verbis Pentateuchi: ergo Mahumetus est iniquus. Nihil dico, de appendice facta ab illo, *nasi*, & *auris*; quasi divini præcepti defectum corrigere vellet: nam Deus hæc duo minimè posuit in lege sua; sed Mahumetus ex Rabbinorum glossis desumpsit, qui non solùm nasum, & aurem, sed etiam mentulam iis, quæ Deus præscripsit, addiderunt. Verùm his nugis relictis, ad rem nostram veniamus.

Dico igitur, legem talionis latam quidem fuisse à Deo; sed pertinere ad ea præcepta, quæ Deus ipse apud Ezechielem, cap. 20. vocavit *non bona*, dicens de Israelitis: *Et ego dedi eis præcepta non bona, & judicia, in quibus non vivent*. Et talis etiam fuit lex repudii, & polygamiæ, & aliæ plures, (quamvis quædam ex his potiùs permissiones, vel dissimulationes, quàm leges dicendæ sint). Conveniunt enim omnes, vel saltem plerique Doctores non solùm Christiani, sed etiam Hebræi, & inter alios Hebræorum doctissimus R. Moyses filius Maimonis, præcepta pleraque ceremonialia, ad quæ reducuntur etiam judiciaria, tradita fuisse à Deo non ex primaria intentione, neque ex motivo bonitatis ipsorum præceptorum: sed in ordine ad aliud, quod primariò, & directè intendebat; velut is, qui utitur medio, in quo nihil est boni, vel appetibilis, nisi in ordine ad finem intentum per se verè appetibilem. Audiatur prædictus R. Moyses (libentiùs enim utor auctoritate Hebræorum, quàm Christianorum, quia hi minùs suspecti sunt Mahumetanis, quàm nostri) in libro *Moreh Hannevochim* part. 3. cap. 32. dum loquitur de præceptis ceremonialibus & sacrificiis, quæ anteà communia erant aliis nationibus, etiam Idololatris: *Reliquit itaque* (inquit) *Creator species illas culturæ, seu modos; transtulitque eos à cultu creaturæ ad cultum Creatoris; & à rebus phantasticæ imaginationis, quæ non habebant veritatem, ad nomen suum: præcepitque nobis offerre illa*. Et mox subdit: *Factumque est per istam providentiam divinam, quòd nomen idololatriæ deletum est in Judæis: & fundata est, & confirmata basis maxima, & verax in cordibus nostris*. Deinde ita objicit sibi ipsi: *Dices mihi: Quomodo erunt præcepta, & prohibitiones, & opera magna, & cum multa valdè diligentia tradita & consummata; cùm cuncta, & singula non sint intenta propter se, sed propter rem aliam?* Atque ita respondet: *Ecce in ipsa lege dicitur huic materiæ simile*, *Exodi cap. 13. Et non deduxit eos Deus per viam terræ Philisthiim, quæ propè est. Aut enim Deus: Ne fortè pœniteat populum, cùm viderit bellum sibi imminere, & revertatur in Ægyptum. Et circumduxit Deus populum per viam deserti, & maris rubri. Sicut igitur circumduxit eos, & deviavit à via recta, & compendiosa, cujus rei principalis intentio fuit, vitare illud, cujus tolerantia non erat corporibus eorum possibilis secundùm naturam; idest constanter adversa pati, & resistere adversariis: & ideò duxit eos per aliam viam, ut impleretur principalis ejus intentio: sic utique dedit nobis præcepta ista, quæ memoravimus, ad vitandum illud, cujus susceptio non erat possibilis secundùm naturam animabus nostris, ut perficeretur principalis intentio, quæ sanè erat notitia Creatoris, & elongatio ab idololatria*. Deinde respondet objectioni: Cur Deus, cùm posset sine istis præceptis habere intentum principale, efficiendo, ut Hebræi non timerent Philistæos; vel, ut homines ipsum colerent, & amarent sine præceptis promissionum, & minarum, id non fecerit: respondet, inquam, Deum nolle facere miracula in natura universali; sed relinquere homini liberum arbitrium ad benè, vel malè operandum.

Hæc doctrina Magistri Hebræorum verissima est (quamvis non probem, Deum reliquisse, ac retinuisse ceremonias, ac sacrificeia pro Judæis, quæ anteà communia erant gentibus etiam idololatris). Nam, ut omittamus exemplum ab ipso allatum, de itinere filiorum Israel ab Ægypto in terram Chanaan: est luculentissimum exemplum in lib. 1. Reg. c. 8. ubi, cùm Israelitæ postulassent Regem à Samuele, qui eos tamquam pater gubernabat; & de hoc conquereretur Samuel cum Deo; dixit illi Deus: *Audi vocem populi in omnibus, quæ loquuntur tibi: non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos*. Et paulò post repetit præceptum, dicens: *Audi vocem eorum, & constitue super eos Regem*. Hìc manifestè cernitur Deus dare præceptum Samueli de ea re, quam ipse per se, & ex primaria intentione non probabat, imò improbabat, quia ei displicebat. Atqui ideò dedit, quia intentio ejus primaria erat, per hoc vel castigare populum ingratum, vel liberare Samuelem à violentia illius, vel aliquod aliud, quod esset per se bonum. Nam proprium Dei est, etiam ex malis bonum aliquod retrahere.

Placuit hæc aliquantò fusiùs differere, non solùm propter legem talionis, sed etiam propter alia ejusdem generis statuta à Mahumeto in Alcorano sub umbra auctoritatis Pentateuchi: atque ut hinc magis appareat, quàm justè ac rationabiliter hujusmodi præcepta ceremonialia ac judiciaria sublata sint à Christo, utpote nullam per se bonitatem, vel utilitatem habentia, nisi quatenùs erant figuræ legis gratiæ, nec data à Deo ex primaria intentione, sed in ordine ad aliud, quod primariò intendebat. Hoc verò cùm habuerit effectum per legem Euangelicam, supervacanea jam sunt illa, per quæ intendebatur.

Ut igitur ad propositum redeam, dico, legem talionis latam quidem fuisse à Deo in Pentateucho, Exodi cap. 21. Levit. cap. 24. Deuteron. cap. 19. Verùm non ex primaria intentione, & tamquam per se bonam: sed ad terrorem populo illi rudi & duræ cervicis incutiendum: qui alioqui sine hoc terrore facillimè in ea delicta præceps ruisset. Id patet ex verbis ipsis legis, Deuteron. cap. 19. *Ut audientes cæteri, timorem habeant; & nequaquam talia audeant facere*.

Cæterùm, verissimam esse puto glosam R. Salomonis,

nis, & aliorum Hebræorum ſapientiorum: nempè, Deum non intendiſſe per hanc legem, exactam illam, ac rigidam, & quodammodo mathematicam compenſationem, quam verba ſonant: nimirùm, ut oculus, vel dens erueretur; vel manus, aut pes abſcinderetur, vel par vulnus infligeretur illi, qui alium in his iiſdem læſiſſet: ſed ſolùm ſignificare voluiſſe (& id in praxi ſervatum fuiſſe) taxandum eſſe à judicibus, quantum damnum, quantaque injuria eſſet excuſſio oculi, v. g. reſpectu perſonæ, cui excuſſus fuerat; ac tantum pecuniæ illi ſolvendum. Joſephus verò cognomento Flavius, qui item fuit inter Hebræos ſapientiſſimus, affirmat, inſpiciendam fuiſſe voluntatem ejus, qui paſſus fuerat: & ſi hic voluiſſet, ut adverſarii oculus erueretur, eruendum, ſi pecuniam maluiſſet, pecuniam ſecundùm æſtimationem judicum exſolvendam. Verùm cùm in Sacris literis non inveniamus exempla (quantum videre potui) hujus rigidæ compenſationis, ne in homicidio quidem; verior R. Salomonis ſententia exiſtimanda eſt.

Sed quidquid ſit: ſi in hoc præcepto verè Deus rigidam talionis pœnam intendit: dicendum eſt cum Majemonide, hanc Dei intentionem fuiſſe ſecundariam, nec tamen per eam hanc legem approbaſſe tamquam per ſe bonam. Quamobrem doctiſſimus Philoſophus ac Theologus Alphonſus Toſtatus Hiſpanus Epiſcopus Abulenſis, in cap. 5. Matth. quæſt. 323. ſcribit: *Dato, quòd non eſſet ſimpliciter juſta talionis pœna: tamen Judæis, qui adhuc erant rudes circa legiſlationem, juſta videbatur. Et hoc ſufficiebat ad hoc, quòd Deus talem legem imponeret. Nam in omnibus aliis legibus, non obſervavit Deus quod ſimpliciter erat juſtum, ſed id, quod conveniebat Judæis, & videbatur eis rectum. Omnibus autem viris rudibus videtur valdè juſtum contrapaſſum, ſive talio: idcò conveniebat Judæis talis lex.* In hoc autem vir doctiſſimus cum R. Moyſe conſentit, quamvis ex diverſa ratione, quæ, ut ingenuè fatear, mihi non placet, quamvis ſententia ipſa non diſpliceat, imò maximè arrideat: nempè talionis pœnam poſſe in ſe ſicut non bonam, ita non juſtam cenſeri: quamvis neque malam, neque injuſtam appellari. Hæc autem ſententia evidenter probatur.

Primò, quia lex illa, quæ non conformatur cum prima regula, quæ eſt infallibilis, non poteſt eſſe bona. Sed Deus, qui eſt prima regula, & infallibilis, nunquam punit reos ad menſuram culpæ, ſed ſemper exigit pœnas ab eis citra condignum: ergo lex talionis non poterit eſſe bona.

Secundò: quia etiamſi hujuſmodi lex fuerit ab aliquibus nationibus admiſſa, ſemper tamen, vel tacitè, vel expreſsè, appoſita fuit conditio, ut talionis pœna poſſet per pecuniam, vel aliud compenſari, ſi pars læſa contenta fuiſſet: vel ſaltem talis fuit apud omnes praxis hujus legis. In duodecim tabulis legum Romanarum ita ſanciebatur: *Si membrum rupſit, ni cum eo pacit, talio eſto*: nimirùm, ſi is, cui membrum ruptum fuerat, cum eo qui ruperat, de pecunia pro compenſatione non paciſceretur, in eum pœna talionis exerceretur. Hebræi, ut jam vidimus, per nummariam ſatisfactionem talionem remittebant. Athenienſes (ut refert Gullielmus Poſtellus, cap. de Magiſtr. Athenien.) hac ratione talionem exercebant. Conjecto reo in vincula, ſi de cæde ageretur, per præcones vocabantur interfecti hominis neceſſarii, domeſtici, parentes, amici, quorum arbitrio de pœna ſtatuebatur, ferebaturque ſententia ſecundùm damni accepti rationem. Itaque ſatis erat damnum pecunia compenſare.

Subdit Auctor, hunc morem eſſe hodie Turcis in uſu: pro voluntate enim partis læſæ, vel infertur rigorosè reo pœna talionis, vel pecunia compenſatur ab eodem reo. Æſtimant autem hominem ſolidum ſexaginta aſprorum millibus; nempè mille ac ducentis aureis nummis noſtris. Hæc ſumma compenſat mortis damnum. Dimidium ſolvitur pro dimidio homine. Dimidius autem homo cenſetur, cui pes, manus, oculus, aut præcipuæ partis uſus deeſt. Denique hæc pœna in civilibus Chriſtianorum legibus, quemadmodùm Juſtinianus pronunciat, abiit propè in deſuetudinem, itaut in toto jure civili vix ulla talionis veſtigia appareant.

Tertiò, quia lex talionis à viris ſapientioribus improbatur. Ariſtoteles lib. 5. Moral. Nicomachiorum, cap. 5. ita ſcribit: *Videtur autem nonnullis & retaliatio abſolutè, & ſimpliciter jus ipſum eſſe, quemadmodùm Pythagorei dicebant: jus enim abſolutè eſſe retaliationem definiebant. Verùm retaliatio neque ad diſtributivum jus, neque ad emendativum accommodatur. Volunt tamen ipſi, Rhadamanti quoque jus hoc dicere:*

Si contrapaſſus fuerit, quod fecerit idem;
Judicium planè rectum, vindictaque fiet.

Sæpè numero enim diſſidet: ut ſi magiſtratum quis gerens percuſſerit, repercutiendus non eſt. Si autem magiſtratum gerentem quis percuſſerit, non ſolùm eſt percutiendus; ſed ſupplicio inſuper afficiendus. Adde quòd ſponte ne, an inviti fecerimus, multum refert. Hactenùs Princeps Philoſophorum, qui prudenter notat, Pythagoreos ſententiæ ſuæ pro retaliatione aſſerenda, nullum alium Auctorem habuiſſe, quàm Rhadamantum judicem Inferorum. Aulus Gellius lib. 20. Noct. Attic. c. 1. introducit Favorinum Philoſophum diſceptantem cum Sexto Cæcilio Juriſconſulto contra talionem, in lege duodecim Tabularum poſitam: hoc modo: *Nonnulla autem in iſtis legibus nec conſiſtere quidem, ſicut dixi, viſa ſunt; velut illa lex talionis. Præter enim ulciſcendi acerbitatem, ne procedere quidem executio juſtæ talionis poteſt. Nam cui membrum ab alio ruptum eſt; ſi ipſi itidem rumpere per talionem velit: quæro, an efficere poſſit rumpendi pariter membri æquilibrium: in qua re primùm ea difficultas eſt inexplicabilis.* Refert alia abſurda, & propè impoſſibilia, quæ ſecum fert lex talionis. Ne verò inter extraneos, & Ethnicos Auctores, Chriſtianos prætermittam, referam hìc, quæ de talione ſcribit ſuprà laudatus Alphonſus Toſtatus in cap. 5. Matth. q. 323. in hæc verba: *Dicendum, quòd non eſt contrapaſſum ſimpliciter juſtum, ideſt ſemper juſtum quantum ad omnes cauſas, & quantum ad omnes perſonas; licet contingat eſſe aliquando juſtum.* Et aliquibus interpoſitis ſubdit: *Ratio eſt, quia in juſtitia diſtributiva quæritur medium vel æqualitas non rei, ſed rationis, vel dignitatis, ut dicitur 5. Ethicorum. Et ideò ibi quæritur æqualitas geometrica, & non arithmetica: ſcilicet æqualitas proportionis, quæ eſt geometrica; & non æqualitas quantitatis, quæ eſt arithmetica. Sed contrapaſſum dicit æqualitatem arithmeticam, quæ eſt æqualitas rei, & non proportionis, vel dignitatis. Ideò rariſſimum eſt, quòd in juſtitia diſtributiva conveniat contrapaſſum. De juſtitia autem commutativa dicendum eſt, quòd contrapaſſum magis applicatur ad eam, quàm ad diſtributivam; & tamen non convenit ſemper contrapaſſum in commutativa, ut patet in exemplo de Rege percutiente ruſticum, & repercuſſo ab eodem.* Tandem concludit, tunc ſolùm talionem, ſeu con-

contrapassum fore justum, quando in personis, meritis, damno, injuria, & ipsa percussione, seu læsione erit omnimoda æqualitas: Hoc autem moraliter impossibile videtur.

Postremò Christus supremus legislator legem talionis nullo modo in Euangelio suo ratam esse voluit; imò aliam legem prorsus contrariam illi apposuit, verbis illis apud Matth. cap. 5. *Audistis, quia dictum est: Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram.* Per quæ non intendit prohibere, ne hominum delicta publica auctoritate pro justitiæ debito puniantur: sed tantùm appetitum vindictæ, & multò magis vindictam privatam damnare: & id, quod perfectius est, asseclis suis, suadere. Cæterùm talionis legem minimè probavit.

Respondebunt Moslemi, Mahumetum, quamvis talionem admiserit, ejus tamen rigorem temperasse, concedendo, ut is, cui membrum aliquod abscissum fuisset, vel cognati & domestici ejus possent, si ita vellent, pecunia compensari; vel etiam injuriam, vel damnum condonare.

Verùm non sequitur ex hoc, ut talionis legem non probaverit in suo Alcorano. Quòd verò liberum reliquerit parti læsæ, injuriam, vel damnum condonare, vel pecuniam ejus vice accipere, videtur majorem somitem præbere appetitui vindictæ, quàm si libertatem illam non reliquisset. Jam enim videtur, non judex, sed pars læsa contra lædentem sententiam ferre, si velit in eo pœnam talionis rigidè exerceri. Pauci verò reperientur, qui id non velint, cùm vindictæ appetitus sit in hominibus, præsertim Turcis, & aliis Mahumetanis, innatus. Illa verò æstimatio integri vel dimidii hominis per pecuniam, quæ in causa talionis fieri dicitur in tribunalibus Mahumetanorum, videtur res prorsus ridicula, & quæ (ut Sapientes loquuntur) petat principium. Non enim homines ex mole corporis æstimandi sunt: sed attendenda est in illis dignitas, nobilitas, utilitas Reipublicæ, doctrina, & alia hujusmodi; quæ cùm non sint in omnibus æqualia, imò in aliquibus omnia hæc desint; absurdissimum erit assignare pretium ducentorum, vel plurium aureorum universaliter pro unoquoque homine. Si verò pretium non ex corpore, sed ex qualitatibus hominis taxandum sit, amplissima porta patebit non solùm iis, qui damnum, vel injuriam passi sunt, sed etiam judicibus ad magnam pecuniarum vim diripiendam: præsertim eùm Mahumetanorum Tribunalia furandi occasiones avidissimè aucupentur.

Ex hactenùs dictis patet, quanta sit Euangelicæ legis excellentia supra legem Alcoranicam, cùm illa nihil contineat, quod justum, bonum, ac perfectum non sit; hæc verò ea etiam, quæ neque bona, neque justa, & multò minus perfecta sunt, admittat.

CAPUT DECIMUM NONUM.

De Juramento.

QUÆ de juramento sancit Mahumetus in Alcorano, si benè perpendantur, nullo modo possunt ab erroris nota salvari:

Primò, in Sura 2. jam allegata, vers. 225. & seqq. ita suos alloquitur: ولا تجعلوا الله عرضة لايمانكم ان تبروا وتتقوا وتصلحوا بين الناس والله سميع عليم: لا يؤاخذكم الله باللغو في ايمانكم ولكن يؤاخذكم بما كسبت قلوبكم والله غفور حليم: للذين يؤلون من نسائهم تربص اربعة اشهر فان فاؤا فان الله غفور رحيم: وان عزموا الطلاق فان الله سميع عليم:

Et ne ponatis Deum scopum juramentis vestris, quod justè agetis, & pii eritis, & concordiam ponetis inter homines: nam Deus erit audiens, sciens. Non puniet vos Deus ob dictum inconsideratum in juramentis vestris: sed puniet vos ob id, quod approbaverint corda vestra, & Deus est indultor, mansuetus. Illis, qui juraverint, (se non habituros esse rem cum aliqua) *ex uxoribus suis,* (conceditur) *expectatio quatuor mensium. Quòd si resilierint* (intra id tempus, vel post illud à juramento, & habuerint rem cum illis:) *utique Deus erit indultor, misericors. Quòd si decreverint repudium: utique Deus erit audītor, scitor.*

Prohibet primò Mahumetus suis, ne faciant Deum عرضة *scopum*, seu نصبا *signum in quod sagittæ conjiciuntur* (nam ita Gelaledd. interpretatur) juramentorum suorum: ne scilicet multiplicent juramenta per eum: ita enim explicat Gelaledd. cum Zamchascerio بان تكثروا الحلف به: *ita ut multiplicetis juramentum per eum.* Deinde vetat, ne hæc juramentorum multiplicatio fiat jurando, se justè acturos, & pios futuros, & concordiam inter homines posituros. Tertiò, Deum non puniturum homines ob juramentum inconsideratum: nimirùm ut explicat Gelaleddinus, ما سبق اليه اللسان من غير قصد الحلف نحو لا والله بلي والله فلا اثم فيه ولا كفارة: *Quod prævenit lingua sine interna intentione jurandi: ut cùm aliquis dicit: Non per Deum: Ita per Deum. Neque in hoc est ullum peccatum, nec requiritur ulla expiatio:* sed ob illud, quod fit cum assensu interno. Quartò, illis, qui juraverunt, se non congressuros cum aliqua uxorum suarum, concedit posse intra spatium quatuor mensium, vel etiam illis elapsis, resilire à juramento, & rem habere cum illa, donec repudiet eam, & id absque ulla culpa: hoc enim sonant verba illa: *Deus erit indultor, misericors.*

Antequam prædictas Alcorani sanctiones examini exponam, advertendum moneo, verba illa ان تبروا, *quod justè agetis, &c.* exponi à Gelaledd. Jahia, & nonnullis aliis in sensu negativo ان لا تبروا *quod non justè agetis, &c.* & subdit Gelaledd. فيكره اليمين علي ذلك ويسن فيه الحنث ويامر بخلافها علي فعل البر ونحوه فهي طاعة

Et improbat juramentum ſuper hoc; & decernit hoc eſſe perjurium, & præcipit oppoſitum ejus, nempè facere quod juſtum eſt, & alia ſimilia. Hæc enim ſpectant ad obedientiam ejus. Jahias refert ex Alhaſano, hujuſmodi juramenta impia de non faciendis rebus juſtis, & à Deo præceptis, conſueta fuiſſe Meccanis idololatris. At verò Zamchaſcerius exponit eadem verba affirmativè, ut re vera exponenda ſunt. Vult nihilominus, Mahumetum juramenta hujuſmodi vetuiſſe على الاولي ان الرجل كان يحلف على بعض الخيرات من صلة رحم او اصلاح ذات بين الناس او احسان على احد او عبادة ثم يقول اخاف الله ان احنث في يميني فيترك البر ارادة البر في يمينه فقيل لهم لا تجعلوا الله عرضة لايمانكم اي حاجزا لما حلفتم عليه: *primis illis* (qui eum ſequuti ſunt.) *Nam quiſpiam ex eis jurabat, ſe facturum aliqua bona ſpectantia ad miſericordiam, ſeu pacem componendam inter homines, ſeu beneficentiam erga aliquem, ſeu actum pietatis erga Deum. Deinde dicebat: Timeo Deum, ne pejeraverim in juramento meo. Ideò omittebat id quod juſtum erat, ob deſiderium juſtitiæ in ſuo juramento. Unde dictum fuit illis: Ne ponatis Deum ſcopum juramentorum veſtrorum; ideſt, diremptorem eorum, quæ juraſtis.* Videtur improbare abuſum eorum, qui cùm juraſſent, ſe aliquid boni facturos; ſuſpicantes deinde aliquid melius eſſe illo, iterùm jurabant, ſe illud aliud facturos: cùm ſecundum hoc juramentum non ſit neceſſarium. Refert Zamchaſcerius in hanc rem dictum Mahumeti: قال النبيّ صلعم لعبد الرحمن بن سمرة اذا حلفت على يمين فرأيت غيرها خيرا منها فأت الذي هو خير وكفّر عن يمينك اي على شيء مما تحلف عليه:

Dixit Propheta Mahumetus Abdal-Rahmano filio Samaræ: Cùm juraveris te facturum aliquid, & deinde cognoveris, eſſe aliud melius illo; fac id, quod eſt melius, & libera te ab eo, quod anteà te facturum juraveras.

Cum his benignis explicationibus, verba Alcorani nullam videntur mereri cenſuram, ſive in ſenſu affirmativo accipiantur, ſive negativo. Cæterùm, cùm præcipit, non eſſe multiplicanda juramenta, quibus aliquis jurat, ſe non futurum juſtum, aut pium, &c. videtur ea probare, vel concedere, ſi ſemel, aut bis fiant: tunc enim non multiplicantur. Quemadmodum, cùm Deus in Deuteronomio cap. 17. ſancit de Rege, *ne multiplicet ſibi equos, neque uxores*, non prohibet, ne aliquot equos, & unam ſaltem uxorem habeat. Quòd ſi, *ponere Deum ſcopum juramentis*, juxta aliorum explicationem, intelligatur pro, *ſimpliciter per Deum jurare*: nullum erit malum, imò erit actus religionis, jurare ſe juſtè pièque acturum (accipiendo juxta Zamchaſcerium verba Alcorani affirmativè) vel beneficum in alios futurum.

Objicient nobis in hoc Mahumetani doctrinam Chriſti in Euangelio Matth. cap. 5. ubi loquens cum Diſcipulis ſuis, dixit eis: *Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico vobis, non jurare omninò. Sit autem ſermo veſter: Eſt, eſt: Non, non. Quod autem his abundatius eſt, à malo eſt.*

Reſpondeo, non intendiſſe Chriſtum per hæc verba damnare juramentum tamquam illicitum, quando eſt neceſſarium, & fit cum debitis circumſtantiis: hæc enim eſſet hæreſis: ſed auferre à ſuis aſſeclis, præſertim qui perfectiorem vitam erant profeſſuri, cujuſmodi erant Apoſtoli, pravam conſuetudinem jurandi, quæ tunc in populo Judaico vigebat, vocando ſcilicet Deum, vel aliquid ad Deum peculiariter ſpectans, in teſtem pro rebus etiam levibus ac frivolis. Cæterùm non eſt negandum, juramentum non ſolùm ad perfectionem non pertinere, ſed prætereà imperfectionem etiam aliquam dicere; non quòd malum ſit, Deum in teſtem vocare, ſed quòd ab hominibus non vocetur, niſi ex mala cauſa, nempè ex eo quòd alii de aliorum veracitate, & fide ſuſpicentur. Quòd ſi omnes probi eſſent ac veraces, quemadmodum fuiſſent in ſtatu innocentiæ, & erunt in Cœlo: ſuperfluum eſſet omne juramentum. Volebat igitur Chriſtus ſectatores ſuos ita ſinceros eſſe, & veridicos, ut nullus ab alio fraudem, vel dolum ſuſpicaretur. Et ut alius alii fidem haberet, ſatis eſſe: *eſt, eſt: non, non*: ideſt ſimplicem affirmationem, vel negationem. Proptereà addidit: *Quod autem his abundantius eſt, à malo eſt*: ideſt ab infidelitate, & fraudolentia, quas alii in aliis experiuntur, vel ſuſpicantur. Porrò ſi hoc idem intendit Mahumetus, cùm prohibuit ſuis aſſeclis etiam pro rebus piis ac juſtis juramentum; laudandus eſt, non damnandus. Ex aliis tamen conſtat, nullo modo talem in eo mentem fuiſſe.

Secundò; eximit Mahumetus ab omni culpa & pœna, juramenta temerè, præcipitanter, & inconſideratè prolata, quamtumvis falſa ſint, dummodo non ſit in iis plenus aſſenſus voluntatis: hoc enim ſignificant verba illa ما كسبت قلوبكم *quod lucrata fuerint*, vel, *acquiſierint corda veſtra*. Verùm cùm hoc ſit, ut minimum, nomen Dei in vanum aſſumere: repugnat dictum Mahumeti legi Dei, Exodi cap. 20. *Nec enim habebit inſontem Dominus eum, qui aſſumpſerit nomen Domini Dei ſui in vanum.* Porrò inconſideratio & præcipitatio in jurejurando, non excuſat prorſus à culpa, & conſequenter neque à pœna. Unuſquiſque enim tenetur cautus eſſe tàm in dictis, quàm in factis, ne quid agat, aut dicat temerè, & contra rationem, præſertim verò, ubi agitur de juramento. Addo, ex verbis Alcorani etiam deduci, juramentum falſum, ore tantùm prolatum voluntariè, nullum eſſe peccatum, dummodò non concurrat aſſenſus voluntatis, itaut interius non intendat verè jurare; ſed tantùm, id quod falſum eſt, aliis ut verum perſuadere. Nam dictio اللغو eſt id quod verbis profertur ſine mentis aſſenſu.

Tertiò: concedit Mahumetus illi, qui juraverit, ſe non habiturum rem cum uxore ſua, poſſe frangere juramentum intra ſpatium quatuor menſium, atque etiam poſt illud, donec uxorem repudiet. Hoc verò videtur eſſe prorſus contra rationem. Nam vel fuit juramentum illud juſtum, vel injuſtum. Si juſtum;

ſtum; cogi debet ad illud ſervandum. Si injuſtum; debet juramentum illud prorſus irritari. Eſt verò contra omnem rationem, ut legiſlator concedat alicui juramentum juſtum violare, quandocumque voluerit. Et quidem Mahumetus id concedit ſuis in Sura 66. quæ inſcribitur التحريم *Prohibitio*, v. 2. his verbis: قد فرض الله تحلة ايمانكم والله موليكم وهو العليم الحكيم:

Jam ſanxit Deus vobis diſſolutionem juramentorum veſtrorum: & Deus eſt Dominus veſter: & ipſe eſt ſciens, ſapiens. Hanc tàm amplam ac benignam licentiam indulſit ſuis ex occaſione, quam refert Jahias, cui alii Expoſitores conſentiunt; his verbis:

ان حفصة زارت اباها فرجعت فوجدت رسول الله مع مارية ام ابرهيم في البيت فلما خرجت مارية دخلت حفصة على رسول الله فقالت اما اني قد رايت من كان معك في البيت فقال والله لارضينك والله لا امسها ابدا فلا تخبري بهذا احدا فانطلقت حفصة الي عايشة فاخبرتها:

Profecta fuerat Haphſa (uxor Mahumeti) *ad viſitandum patrem ſuum: & reverſa invenit Legatum Dei cum Maria matre Ebrahimi* (ancilla ejus) *in domo ſua. Egreſſa autem Maria, intravit Haphſa ad Legatum Dei; & dixit: Nonne ego vidi, quænam eſſet tecum in domo mea? Cui Legatus Dei dixit: Per Deum juro, me complaciturum tibi. Per Deum juro, me nunquam in poſterum concubiturum cum ea. Quæſo te, ne hoc ulli manifeſtes. Sed Haphſa pergens ad Aiſam* (uxorem aliam Mahumeti,) *retulit ei hoc totum.* Addit Zamchaſcerius: propter hoc Mahumetum repudiaſſe Haphſam, & ſeparaſſe ſe ab uxoribus ſuis, & per menſem in domo Mariæ commoratum fuiſſe. (Addunt quidam, ut rem magis gratam faceret Haphſæ, & cæteris uxoribus ſuis, legem promulgaſſe, qua vetabat, ne quis cum ancillis ultra rem haberet). Sed deſcendiſſe Gabrielem, & præcepiſſe Mahumeto, ut Haphſam ad ſe reduceret. Cùm verò Mahumeto nimis arduum eſſet à Mariæ commercio abſtinere, quemadmodum juraverat ſe facturum, finxit apparuiſſe ſibi Deum, atque ſe à juramento abſolviſſe: inſuper arguiſſe, quòd ea prohiberet, quæ Deus conceſſerat; ut placeret Haphſæ, & aliis uxoribus ſuis. Et præterea declaraſſe ſibi, poſſe Moslemos per ſe diſſolvere juramenta ſua. Ita igitur, Deum ſibi in Sura jam allegata dicentem introducit: يا ايها النبي لم تحرم ما احل الله لك تبتغي مرضات ازواجك والله غفور رحيم: قد فرض الله لكم تحلة ايمانكم والله موليكم وهو العليم الحكيم:

O Propheta: quare probibes id, quod Deus conceſſit tibi, ob deſiderium complacendi uxoribus tuis. Sed Deus eſt indultor & miſericors (ideſt ignoſcit tibi, & condonat hoc peccatum.) *Jam Deus ſanxit, poſſe à vobis diſſolvi juramenta veſtra: nam ipſe eſt dominus veſter: & ipſe eſt ſciens, ſapiens.*

Non mirum, ſi Mahumetus, cùm impotens eſſet ad frænandam libidinem ſuam, victus muliebribus deliciis, non ſolùm ſeſe à juramento abſolverit, ſed ſuis etiam aſſeclis, juramenti ſolvendi ampliſſimam facultatem conceſſerit. Erubeſcebat ſcilicet, ſi ſolus perjurus fuiſſet: quamobrem voluit in perjurio ſuo ſocios multos habere. Neque excuſat illum, quòd Doctores Moslemi velint, ita ab eo hanc facultatem ſolvendi ſe à juramento conceſſam, ut qui ſe abſolvere vellet, obnoxius eſſet quibuſdam pœnis, quas Sura 5. quæ المايدة *Menſa*, inſcribitur, præſcripſit, verſ. 95. ubi repetens nonnulla ex iis, quæ in Sura 2. dixerat, hæc habet: لا يواخذكم الله باللغو في ايمانكم ولكن يواخذكم بما عقدتم الايمان فكفارته اطعام عشرة مساكين من اوسط ما تطعمون اهليكم او كسوتهم او تحرير رقبة فمن لم يجد فصيام ثلاثة ايام ذلك كفارة ايمانكم اذا حلفتم واحفظوا ايمانكم:

Non puniet vos Deus ob dictum temerè prolatum in juramentis veſtris (ideſt quòd falſum aliquid inconſideratè ac temerè juraveritis) *ſed puniet vos propter id, ſupra quod obſtrinxeritis juramenta* (ideſt quod cum intentione ac deliberatione juraveritis.) *Itaque expiatio ejus* (ideſt perjurii, vel potiùs violati juramenti) *erit cibare decem pauperes ex mediocri alimento, quo cibatis familias veſtras: vel veſtire eos: vel redimere captivum. Qui autem hæc præſtare non potuerit, jejunet tres dies. Hæc eſt expiatio juramentorum veſtrorum, cùm juraveritis:* (addit Gelaleddinus explicationis gratia: *& juramentum violaveritis.*) *Et obſervate juramenta veſtra.* Per hæc verba, credunt Moslemi, (& docet Alcoranus ipſe, ut vidimus) liberum eſſe ſibi juramenta quælibet violare, & (ut manifeſtè ex verbis ipſis colligitur) falſum jurare, cum hoc, quòd ex communi, tenuique victu prandium exhibeant decem pauperibus; vel eos veſtiant; vel captivum redimant; vel tres dies jejunent. In qua ſatisfactione, vel expiatione, manifeſtè apparet Mahumeti oſcitantia ob magnam compenſationum diſparitatem: nam ad decem pauperes mediocriter ſemel cibandos, decem nummi julii ſuperflui ſunt: ad veſtiendos verò, ne centum quidem ſufficient. Ad redimendum autem captivum, ut minimum, triginta, vel quadraginta aurei requirentur. At verò jejunium trium dierum more Mahumetanico, præſertim extra tempus æſtivum; nullo modo pro pœna, vel ſatisfactione reputandum eſt. Verùm quidquid ſit de hujuſmodi pœnis, vel ſatisfactionibus, nullo modo probari poteſt, imò rationi, naturæque repugnat, quòd liberum ſit cuique vel pejerare, vel ſaltem juramenta violare per compenſationem quamcumque leviſſimam, vel non adeò gravem, qualem præſcribit Alcoranus: præſertim ſi juramenti violatio vergat in alterius damnum, vel injuriam. Sed poterat tuta conſcientia Mahumetus hujuſmodi de juramento leges illis præſcribere, qui, ut omnes, qui inter eos verſati ſunt, fatentur, fidem nullam norunt, nulla juramenta obſervant: quin omnia hæc pro viliſſimo pretio venum exponunt.

CA-

CAPUT VIGESIMUM.

De Repudio.

JAM superiùs innui, Mahumetum in Alcorano concedere viris repudium uxorum suarum. Id præcipuè facit, Sura 2. البقرة *Vacca*, vers. 229. ubi ita statuit: الطلاق مرتين فامساك بمعروف او تسريح باحسان: فان طلقها فلا تحل من بعد حتى تنكح زوجا غيره فان طلقها فلا جناح عليهما ان يتراجعا ان ظنا ان يقيما حدود الله وتلك حدود الله يبينها لقوم يعلمون:

Repudium duabus vicibus conceditur: deinde vel retinendæ sunt uxores, & justè cum eis agendum: vel dimittendæ humaniter ac beneficè. Quòd si quis tertiò repudiet uxorem, non licebit ei ultra eam accipere, nisi nubat alteri viro: qui si eam repudiet, poterit primus vir illam sine piaculo recipere; dummodò existiment, se servare posse leges à Deo præscriptas conjugatis, quas ipse manifestabit hominibus doctis. Et in eadem Sura, vers. 237. hæc addit:

لا جناح عليكم ان طلقتم النسآء ما لم تمسوهن او تفرضوا لهن فريضة ومتعوهن علي الموسع قدره وعلي المقتر قدره متاعا بالمعروف حقا علي المحسنين: وان طلقتموهن من قبل ان تمسوهن وقد فرضتم لهن فريضة فنصف ما فرضتم الا ان يعفون او يعفو الذي بيده عقدة النكاح وان تعفوا اقرب التقوي ولا تنسوا الفضل بينكم ان الله بما تعملون بصير:

Nullum erit vobis peccatum, si repudietis uxores, quas nondum tetigistis, neque dotem illis assignastis. Sed præbete eis subsidium aliquod ad usum necessarium. Qui in hoc liberalis fuerit, largiùs à Deo remunerabitur: qui verò parcior, minus præmium recipiet (vel, ditior tribuat juxta statum suum: pauper verò juxta suum, nulla habita ratione conditionis uxoris.) *Hoc subsidium honestum est, & conveniens beneficis. Quòd si repudietis eas, antequam eas tetigeritis, & jam assignaveritis illis dotem: relinquetis illis dimidium ejus, quod assignaveritis: nisi indulserint* (conjuges aliquid sibi invicem) *aut nisi indulserit* (totum uxori) *ille, in cujus manu est nexus conjugii* (idest maritus, seu procurator). *Si autem aliquid indulseritis: magis Deo placebitis. Et ne obliviscamini liberalitatis inter vos: nam Deus id, quod operamini, intuetur.* Omitto alia, quæ de uxorum repudio statuit Mahumetus in Alcorano, quia parum faciunt ad substantiam rei. Neque etiam aliquid dico de tertio illo repudio, post quod non potest maritus iterùm uxorem repudiatam recipere, nisi se alii viro substernat; à quo si repudietur, poterit primus vir cum illa iterùm copulari. Nam de hoc jam suprà satis multa dicta sunt. Unum tantùm hic probare contendo, nullo modo licuisse Mahumeto repudium concedere: ac propterea, Alcoranum legem malam, atque injustam continere.

Opponent nobis Mahumetani Pentateuchum: sed nos Euangelium illis è converso reponemus. Nam Christus apud S. Matthæum, cap. 19. interrogatus à Pharisæis, utrum liceret homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa: respondit: *Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos? Et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Cùm autem objecissent illi Pharisæi mandatum Moysi de libello repudii, quod habetur Deuter. cap. 24. respondit illis: *Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur.* Eadem ferè leguntur apud S. Marcum, cap. 10. Ex quibus manifestè constat, Christum à lege sua repudium prorsus rejecisse tamquam illicitum, ex tribus rationibus.

Prima continetur in illis verbis Matth. cap. 19. *Qui fecit hominem ab initio, masculum, & fœminam fecit eos. Quòd ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Nimirùm Deus fuit primus auctor conjugii inter virum, & mulierem, quo eos ita univit, ut nulli liceat eos disjungere, ac separare.

Secunda deducitur specialiter ex verbis illis: *Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: itaque jam non sunt duo, sed una caro.* Quasi ita Deus virum, ac fœminam per conjugium univerit, ut ex duobus unum quiddam tertium fecerit, in quo neutrum amplius in esse suo recognosceretur. Hinc fortassè acceperunt Thalmudistæ ansam fingendi, Deum creasse primum hominem androgynum, nempè utroque sexu præditum: itaut idem corpus masculi simul & fœminæ officio fungeretur. Deinde verò secuisse per medium corpus illud, & unam partem in masculum, alteram in fœminam ingeniosiùs aptasse, quò conjugale officium possent exercere. Videnda hæc in Thalmud in *Beresit Rabbà, Parascià* 8. &c. Verùm fabulæ sunt hæ, quibus tamen non dubito, Hebræos Doctores innuere voluisse veritatem, quæ in verbis Christi continetur, nempè virum & uxorem non esse duos, sed unam carnem; ac propterea non licere, nec posse ullo modo separari.

Tertia ratio continetur in verbis illis: *Ab initio autem non fuit sic:* quæ apertè demonstrant, repudii legem, vel usum, in primis mundi ætatibus prorsus ignotam fuisse, nimirùm usque ad egressum Israelitarum ex Ægypto, transactis jam plusquam duobus millibus, & quadringentis annis à creatione Adam. Prima autem mundi sæcula proculdubio naturæ legem meliùs norant, & servabant, quàm posteriora. Deinde verò inter alias gentes, præter Hebræos, rarissimum fuisse repudium legimus. Testis est Valerius Maximus Auctor Ethnicus, lib. 2. *Factorum, ac dictorum memorabilium*, cap. 1. *ab Urbe condita usque ad vigesimum & quingentesimum annum, repudium* inter

nter uxorem, & virum, nullum intercessisse. Primus autem (ut idem addit) *Spurius Carbilius uxorem sterilitatis causa admisit: qui, quamquam tolerabili ratione motus videbatur, reprehensione tamen non caruit, quia ne cupiditatem quidem liberorum conjugali fidei praeponi debuisse arbitrabantur*. Erubescant Mahumetani, & Hebraei ad hanc tantam Romanorum adhuc Ethnicorum moderationem, ac temperantiam. Et quidem sanctissimi viri, quamvis uxores steriles haberent, nunquam tamen adduci potuere, ut repudii libellum iisdem darent. Id manifestum est in Abraham respectu Sarae: in Isaac respectu Rebeccae: in Jacob respectu Rachelis: in Elcana respectu Annae: in Zacharia respectu Elisabeth, & aliis. Et quamvis Abraham domo ejecerit ancillam Hagar, non tamen per hoc eam repudiavit, sed tantùm divortium fecit ab ea, ut Sarae complaceret. Imò Doctores Hebraei, & quidam etiam ex Christianis, putant, Abraham post mortem Sarae illam revocasse, & esse eamdem cum illa, quae Gen. cap. 25. appellatur *Cetura*. Sed alia proculdubio fuit Cetura ab Hagar.

Praeter rationes à Christo allatas, ex aliis etiam convincitur, illicitum esse repudium.

Primò, quia est contra legem naturae; quod licèt satis probetur ex ipsis Christi rationibus; ulteriùs tamen demonstratur: quia maris ac foeminae conjunctio est ex instituto naturae: ut patet exemplo omnium animalium. Ergo eorumdem disjunctio erit contra institutum, legemque naturae, praesertim in homine, qui non temerè & casu, ut caetera animalia, sed ex cognitione, & approbatione finis operatur: neque intendit conjugium vagum, sed fixum, & cum certa foemina determinatum.

Objicient Mahumetani: Id, quod est contra legem naturae, nunquam licitum esse potest. At repudium in lege Moysi licitum fuit, alioqui Deus illud nunquam permisisset: non erit igitur contra legem naturae.

Respondeo, quaedam esse contra legem naturae primariò, cujusmodi sunt, alteri facere, quod tibi non vis: vel nullum Deum agnoscere, aut colere. Quaedam verò secundariò, cujusmodi sunt, usura, polygamia, & repudium. Prima illa nunquam licita esse possunt, neque à Deo concedi. Haec verò secunda, quamvis ex sua natura illicita, possunt tamen à Deo ex justis causis ita concedi, vel potiùs permitti, aut dissimulari, ut in illis faciendis homines à peccato excusentur. Causae autem, quae Deum ad repudium Hebraeis permittendum moverint, innuuntur à Christo verbis illis: *Ad duritiam cordis vestri loquutus est Moyses*. Erant quippè homines durae cervicis, & incircumcisi corde: & si repudium illis negatum fuisset: vel uxores occidissent, vel in adulteria, & alia flagitia proruissent.

Dices; Deus non solùm Judaeis repudium permisit: sed etiam praecepit; ut patet ex verbis Deuter. cap. 24. *Si acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam foeditatem: scribet libellum repudii, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua*. Christus etiam id confirmavit, cùm dixit Pharisaeis interrogantibus eum circa uxorum repudium: *Quid vobis praecepit Moyses?* Et mox: *ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud*.

Respondeo: Nusquam praeceptum, vel mandatum cadere supra repudium; sed supra libellum repudii, ut patet ex verbis Euangelii. Hic autem praecipiebatur ad favorem foeminae repudiatae, ne ampliùs posset à marito vexari, & ut libera esset ad alium virum accipiendum.

Objicient iterùm: Quod est contra legem naturae, omnibus notum est, & ab omnibus gentibus naturaliter rejicitur. At verò repudium in multis, vel saltem aliquibus nationibus, ut bonum ac justum admittitur.

Respondemus, falsum esse, quòd omnia, quae sunt contra legem naturae secundariò, ut diximus, ab omnibus ut illicita cognoscantur, vel evitentur: cùm non pauci eredant, usuram, vel simoniam (nempè aestimare pretio temporali res sacras) vel polygamiam, vel alia hujusmodi, non solùm nullum esse peccatum, sed omninò licita, & justa existiment. Fatemur tamen, hoc non evenire nisi in gentibus rudioribus, & hebetioribus, quales erant Hebraei. Nam caeterae politiores, magisque excultae, facilè cognoscunt, quae quocumque modo naturae legi opponantur, quamvis ea non semper evitare velint, aut curent. Caeterùm quamdiù haec non cognoscuntur ut mala, vel licita esse censentur, possunt sine peccato fieri: atque ita plerique censent, Hebraeos in uxoribus repudiandis non peccasse. Alii tamen oppositum sentiunt: quia aliqua mala permittuntur à legibus civilibus, ad graviora mala evitanda, cujusmodi sunt usura, & meretricium: nec tamen hinc sequitur, ut qui vel usuram exercent, vel fornicantur cum meretricibus, non peccent. Eadem ratione volunt, Deum permisisse Hebraeis repudium, usuram, & alia hujusmodi, tantùm ne in peccata graviora prolaberentur, quamvis in his iisdem à peccato non excusarentur.

Videtur tamen contra nos facere, quòd Christus ipse repudium concessisse videatur ob fornicationem, seu adulterium uxoris, verbis illis: *Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, moechatur: & qui dimissam duxerit, moechatur*.

Verùm quando Christus haec pronunciavit, non loquebatur cum Pharisaeis de repudio: sed cum discipulis suis privatim domi de divortio, seu separatione quoad thorum, non quoad matrimonium; ut patet ex Euangelio Marci, cap. 10 Haec autem separatio longissimè distat à repudio: semper enim in illa perseverat vinculum matrimonii: propterea dixit Christus, uxorem per divortium separatam, non posse alii viro nubere, sine scelere adulterii. Repudiata autem poterat proculdubio virum alium accipere. Ita semper haec Christi verba intellexerunt, & observaverunt omnes Christiani, contra nonnullorum Graecorum Schismaticorum errorem, à Catholicis Doctoribus, ac Magistris damnatum.

Secundò, illicitum censendum est repudium, quia est contra bonam educationem liberorum. Si enim filios conjuges procrearint; sive vir caelebs remaneat, sive aliam ducat uxorem; semper vergit in damnum filiorum, itaut vix unquam possint ea sedulitate & charitate educari, quibus, parentibus inter se concordibus & conjunctis, educati fuissent; praesertim si perniciosum patris exemplum ante oculos habeant, quod non possunt non habere.

Tertiò, cùm matrimonium sit justus contractus, quo ita vir tradit potestatem corporis sui uxori, sicut uxor sui viro: itaut ex duobus corporibus, sicut jam diximus, fiat una caro: nonnisi iniquissimum censendum est, viro liberum esse hujusmodi contractum rescindere pro libito suo, & invita uxore, si uxor non habeat hanc eamdem libertatem. Neque per ullam legem

legem vel divinam, vel humanam, subsistere potest hujusmodi contractus, vel potiùs illius fractio, ac violatio.

Postremò, hæc repudii libertas aperit viris amplissimam januam ad omnia scelera ac flagitia. Quoties enim alicujus fœminæ, sive nuptæ, sive innuptæ, amore capientur, ad repudium uxoris, quam habent, confugient, quò libidines suas possint explere. Nullum aliud in hoc exemplum adducere opus est, quàm ipsum Mahumetum. Habebat hic libertum quendam, nomine Zeidum filium Harethæ, quem adoptaverat in filium, & per hoc contraxerat cum eo cognationem legalem, quæ apud Arabes, sicut etiam apud nos, erat impedimentum dirimens matrimonium. Mahumeti erga hunc suum libertum caritas, illum adduxit, ut puellam valdè formosam, nomine Zeinebam (idest Zenobiam) filiam Giahsci, ei procuraret in sponsam, quamvis Mahumetus ipse erga eam tantam amoris propensionem ostenderet, ut pater, & frater puellæ, valdè suspicarentur, ne illam Zeido præriperet, quod sanè ægerrimè tulissent. At non erat adeò malus Mahumetus. Ultrò eam Zeido concessit: sed mox incalescente bono Propheta (scilicet) in amore Zeinebæ, non potuit morbum suum dissimulare. Hoc innuit Gelaleddinus in Sura 36. الاحزاب *Conjurati*, in qua factum totum continetur, his verbis:

فزوجها النبي لزيد ثم وقع بصره عليها بعد حين فوقع فى نفسه حبها وفى نفس زيد كراهتها ثم قال للنبي اريد فراقها فقال امسك عليك زوجك:

Dedit eam Mahumetus in conjugem Zeido, sed statim deinde defixit oculos in eam (verùm, mi homo, multò antè defixerat,) *& incaluit in amore ejus. Zeidus verò* (nimirùm ut domino suo, cui tantum debebat, rem gratam faceret) *cœpit alienum se ostendere ab ea, dixitque se paratum esse ad eam repudiandam* (nempè ut eamdem liberam ipsi relinqueret.) *Sed Mahumetus dixit ei* (fictè ac simulatè): *Tene tibi uxorem tuam*. Verùm obsecrante Zeido, urbanitatis gratia, ut eam acciperet; absque ulla contradictione:

دخل عليها النبي بغير اذن واشبع المسلمين خبزا ولحما : *accepit eam & concubuit cum ea sine assensu* (nempè Zeidi, vel Giahsci) *& exhibuit Moslemis panem, & carnem usque ad satietatem*. Vix dici potest, quantum offenderit omnes hæc tanti Prophetæ intemperantia, tùm quia apertè agnoverant repudium Zeinebæ fuisse ab eo fraudolenter, & malis artibus procuratum (nulla quippe erat causa, cur Zeidus eam, quam impensè amabat, repudiaret): tùm quia uxorem filii adoptivi, etiamsi impedimentum dirimens legalis cognationis intercederet, acceperat: & cum populi scandalo retinebat. Verùm homo æquè impudens ac vafer, ut libidines suas cohonestaret, fecit auctorem earum Deum: adeòque ipsum introducit in eadem Sura, vers. 38. ita secum loquentem: واذ تقول للذي انعم الله عليه وانعمت عليه امسك عليك زوجك واتّق الله وتخفي فى نفسك ما

الله مبديه وتخشى الناس والله احق ان تخشيه فلمّا قضى زيد وطرا زوّجناكها لكي لا يكون على المومنين حرج فى ازواج ادعيائهم اذا قضوا منهن وطرا وكان امر الله مفعولا: ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له سنّة الله فى الذين خلوا من قبل وكان امر الله قدرا مقدورا:

Et memento, cùm dixisti illi, cui Deus beneficus fuerat, & tu etiam beneficia contuleras (idest Zeido:) *Habe tibi uxorem tuam* (Zeinebam:) *& time Deum. Tu autem abscondebas in animo tuo id, quod Deus erat manifestaturus* (nempè amorem tuum in Zeinebam, ut explicat Gelaleddinus;) *quia timebas homines* (ne obloquerentur de te, si illam à Zeido accepisses.) *Sed justius erat, ut timeres Deum* (& acciperes eam.) *Postquam verò Zeidus repudiavit eam, nos concessimus eam in uxorem tibi, ne ullum piaculum existiment fideles, si accipiant uxores adoptivorum suorum, dum ipsi separaverint se ab eis. Porrò faciendum est omninò id, quod jubet Deus. Nullum est in Propheta crimen, si faciat quod imperavit sibi Deus; juxta id, quod præceptum fuit ab ipso Deo* (Prophetis) *præcedentibus: nam præceptum Dei justissimum est, & æquissimum*. Ne verò in posterum à gradu cognationis aliquo modo possent effrænatæ ipsius libidines impediri; mox finxit diploma quoddam, seu privilegium sibi à Deo concessum, v. 50. ejusdem Suræ in hæc verba: يا ايها النبي انّا احللنا لك ازواجك اللاتي آتيت اجورهن وما ملكت يمينك مما افاء الله عليك وبنات عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتي هاجرن معك وامرأة مومنة ان وهبت نفسها للنبي ان اراد النبي ان يستنكحها خالصة لك من دون المومنين قد علمنا ما فرضنا عليهم في ازواجهم وما ملكت ايمانهم لكيلا يكون عليك حرج وكان الله غفورا رحيما ترجي من تشاء منهن وتؤوي اليك من تشاء ومن ابتغيت ممن عزلت فلا جناح عليك ذلك ادنى ان تقر اعينهن ولا يحزن ويرضين بما آتيتهن والله يعلم ما فى قلوبكم وكان الله عليما حليما:

O Propheta, nos sanè concessimus tibi uxores tuas, quibus dedisti dotes suas: & præterea ancillas tuas, quas tradidit tibi Deus in partitione prædarum: itemque filias patrui tui, & amitarum tuarum, & avunculi tui, & materterarum tuarum, quæ peregrè profectæ sunt tecum: & quamcumque mulierem fidelem,

delem, quæ seipsam Prophetæ tradiderit, si voluerit Propheta eam sibi matrimonio copulare. Hoc autem tibi peculiariter conceditur præter cæteros fideles. Nos scimus quid sanciverimus circa matrimonia fidelium, tàm pro uxoribus liberis, quàm pro ancillis: ne tu hac in re conscientiæ scrupulis torquearis: nam Deus est pius, ac misericors. Admittes quam voles ex tuis uxoribus ad concubitum, & rejicies quam voles. Quòd si aliquam ex illis, quas à te rejecisti, rursum adamaveris, & ad cubile admiseris; nullum erit tibi crimen. Per hoc faciliùs illas lætas, & à tristitia remotas servabis: & contentæ erunt eo, quod unicuique earum feceris, aut dederis. Deus autem novit intima cordium vestrorum: nam Deus gnarus est ac perspicax.

Ecce tibi lector, quàm amplam januam aperuit repudium Zeidi libidinibus Mahumeti. Eamdem procul dubio, & fortasse ampliorem aperiet aliis, præsertim Mahumeti similibus.

Concludo igitur, nullo modo licuisse Mahumeto repudii usum à Christo abolitum, utpote injustum, & naturæ legi repugnantem, & tot malorum fomitem, ad praxin, ut justum ac licitum, in Alcorano revocare; præsertim cùm ipse toties præcipiat observari Euangelium, utpote *Librum illluminantem, Directorem hominum, Directionem al lucem, traditum à Deo, &c.*

Respondebunt fortasse Mahumetani, Euangelium quidem bona ac justa præcipere; sed observandum esse ab iis, quibus traditum est, nempè à Christianis; quemadmodum observandus est Pentateuchus à Judæis, quibus traditus est à Moyse, & Alcoranus ab Arabibus, quem ipsi à Mahumeto acceperunt. Ita enim præcipit Mahumetus in Alcorano, præsertim Sura 5. vers. 48. & alibi.

Verùm hæc responsio manifestam continet æquivocationem, seu potiùs hallucinationem: quasi verò Christiani fuissent aliqua gens peculiaris, sicut Judæi, & Arabes, cui Euangelium traditum fuisset, & ad ipsam solam illius observantia pertineret. Porrò ex Euangelio ipso constat, non uni, sed omnibus gentibus prædicandum, & observandum fuisse. Nam Matth. cap. 28. mittens Christus Apostolos ad prædicandum, dixit eis: *Euntes, docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis.* Et Marci cap. 16. *Euntes in Mundum universum, prædicate Euangelium omni creaturæ.* Et paulò post subditur: *Illi autem profecti prædicaverunt ubique.* Neque verò hæc Moslemi ignorant, imò in historiis suis apertè fatentur, quemadmodum in prima parte videri potest. Porrò de Alcorano diversimodè loquitur Mahumetus: aliquando enim affirmat, Arabibus traditum fuisse, & ideò Arabica lingua conscriptum; aliquando omnibus hominibus: aliquando verò etiam Geniis, seu Dæmonibus. Sed hæc nos parum curamus.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De Polygamia.

DE hac ita statuit Mahumetus in Alcorano Sura 5. النسا *Mulieres*, vers. 3. وان خفتم
الا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا ما طاب لكم
من النساء مثنى وثلث وربع فان خفتم الا
تعدلوا فواحدة او ما ملكت ايمانكم ذلك
ادنى الا تعولوا واتوا النساء صدقاتهن نحلة
فان طبن لكم عن شي منه نفسا فكلوه هنيا مريا:

Quòd si timuistis, ne justè vos gereretis cum orphanis: ducite tamen in matrimonium quæ placuerint vobis ex mulieribus, binarium, & ternarium, & quaternarium. Si verò timueritis, ne æquitatem servare possitis cum illis; ducite saltem unam: aut ancillas, quas possidetis. Hoc erit facilius, ut non declinetis ab æquitate: & date mulieribus donum spontaneum (idest mundum muliebrem). *Quòd si ipsæ aliquid ex eo vobis condonaverint sponte, & liberaliter: utimini illo delectabiliter, & utiliter.* Ut hæc meliùs intelligantur, sciendum est, Arabes bona orphanorum, quos in curam suscipiebant, utpote ad furta & latrocinia proclives, in commodum suum magna ex parte insumere consuevisse, De quo cùm à Propheta suo (quamvis & ipse furacissimus esset) acriùs redarguerentur; maluerunt orphanorum curam dimittere, quàm ab eorum facultatibus diripiendis abstinere. Mahumetus igitur valdè inconsequenter, & extra rem, jubet illos, quandoquidem ab orphanorum tutela recesserunt, accipere uxores, quas, & quot velint: ex ingenuis quidem ac liberis, unam, duas, tres, quatuor: ex ancillis verò, decem, centum, mille, & plures etiam, si tot habeant, & alere possint. De ingenuis tamen monet eos, ut si timuerint, ne cum pluribus æquitatem servare possint, unam tantùm accipiant. Atqui in hac cautela non parùm se imprudentem stolidumque demonstrat. Nam paulò post in eadem Sura, vers. 128. loquens cum suis, ait:

ولن تستطيعوا ان تعدلوا بين النساء ولو حرصتم
فلا تميلوا كل الميل فتذروها كالمعلقة وان
تصلحوا واتقوا فان الله كان غفورا رحيما:

Et nullo modo poteritis æquitatem servare inter mulieres, etiamsi multum cupiatis, & studeatis; itaut non inclinetis ulla propensione (ad unam plusquam ad alteram); *atque ita relinquatis eam* (quam plus amatis) *sicut suspensam* (idest ut glossant Expositores, quæ neque est cælebs, neque habet maritum: vel, ut explicat Beidavius; quæ non habet virum, nec eo caret), *quamvis studeatis eas concordes tenere* (vel rectè vos gerere erga illas.) *At timete Deum, quia Deus est indultor, misericors.* Si igitur certum erat Mahumeto, nullo modo posse virum cum pluribus uxoribus æquitatem servare; non erat quòd hic plures illis concederet: sed debebat absolutè unam tantùm illis præscribere. In eo tamen verax fuit, quòd inter plures uxores non possit in viro æqualitas, vel in ipsis uxoribus concordia subsistere. Id enim etiam ex sacris literis verum esse cognoscitur; ut in Sara, & Hagar: in Rachele, & Lia: in Anna, & Phenenna; & aliis, inter quas invidiæ, rixæ, iræque oriebantur, non quidem culpa virorum, qui erant probi, & justi; sed ipsarum mulierum, vel alterius ex ipsis. Verùm nulli magis, quàm Mahumetani ipsi veritatem hanc experiuntur.

Porrò

Porrò Polygamia (nempè, quòd unus vir plures eodem tempore habeat uxores) iisdem ferè argumentis, quibus repudium, injusta per se atque illicita esse demonstratur: ut propterea Christus illam meritò damnaverit, atque à lege sua Euangelica rejecerit.

Primò enim certum est, Polygamiam legi naturali, saltem secundarii ordinis, adversari. Deus enim à principio unam tantùm fœminam Adæ conjunxit: cæteri verò omnes usque ad Lamech, qui fuit sextus ab Adam, ex stirpe Cain, una tantùm uxore contenti fuerunt. Lamech verò primus uxores duas accepit, quæ in illius necem mox conspiravere, ut colligitur ex iis verbis, quibus eas à tanto scelere deterruit: *Septuplum ultio dabitur de Cain: de Lamech verò septuagies septies*. Cæterùm omnium usque ad Abraham, nempè per annos supra mille ab orbe condito, plures uxores habuisse nullus legitur. Abraham etiam, cujus se asseclam falsò jactat Mahumetus, unam tantùm Saram habuit. Et quamvis hæc sterilis esset, numquam tamen de alia ducenda cogitavit: hoc enim absque Saræ injuria fieri non posse intelligebat. Quòd si objiciant Moslemi, illum etiam ancillam Hagar habuisse; respondebimus, Saram ipsam ad hoc eum coegisse: & tàm ipsam, quàm Abraham, bona fide existimasse, se ob necessitatem hoc facere posse. At verò ubi Sara filium peperit, ejecta est Hagar, quam Abraham ultrà non revocasse, nec cum ea commercium habuisse, communis est Christianorum contra Rabbinos sententia: itaut Sara sterilis, & Hagar fœcunda, facerent quodam modo unam tantùm uxorem. Certum est, Hagar nunquam uxoris nomine, sed ancillæ tantùm in sacris litteris vocari. Duxit etiam Abraham tertiam uxorem, nomine Ceturam; sed mortua jam Sara, post ejectam, & fortasse jam mortuam Hagar. Itaque vix dici potest, Abraham polygamum, vel etiam dygamum fuisse. Si hac modestia in se, & in suis usus fuisset Mahumetus, posset aliquo modo se Abrahæ asseclam jactare: & nihilominus non debuisset hanc sibi licentiam assumere, postquam fuerat à Deo per Christum irritata.

Isaac etiam unam tantùm habuit uxorem Rebeccam; & quamvis hæc sterilitate laboraret, non tamen vel eam repudiavit, vel aliam uxorem eidem superinduxit. Itemque Jacob unam tantùm accepit Rachelem. Sed cùm Laban furtim Liam ejus sororem illi supposuisset, eamque ipse ignoranter noctu compressisset; putavit se ad utramque retinendam teneri. Ad primam quidem, quia jam eam desponsaverat, ad secundam verò, quia eam defloraverat. Quòd autem etiam cum duabus ancillis concubuerit, id se facere posse bona fide existimavit: tùm quia vera uxor sterilis erat; tùm quia uxores ipsæ eum ad accipiendas ancillas suas coegerant. Quamobrem si quid in hac polygamia mali fuit, non ipsi Jacob, sed ejus uxoribus, & socero Laban tribuendum est: tantùmque per accidens Jacob polygamus fuit. Credibile autem est, ab his exemplis alios nonnullos ansam cepisse, duas ducendi uxores, qui tamen paucissimi fuisse leguntur.

Porrò in Pentateucho nullibi reperimus, Deum expressè & absolutè Polygamiam præcepisse. Quamvis enim in Deuter. cap. 25. jusserit, si quis sine prole obiisset, fratrem defuncti uxorem ejusdem ducere; hæc tamen non censebatur uxor fratris vivi, sed mortui, cujus etiam nomine proles deinde nascebatur. Probabile verò est, hanc legem non affecisse fratrem vivum, qui aliam haberet uxorem. Imò etiamsi uxore careret, liberum erat illi, uxorem fratris defuncti recusare. Ita Genes. cap. 38. Onan accepit uxorem Her fratris sui: sed ipse Onan erat cælebs. Et Ruth, cap. 4 Elimelech noluit accipere Ruth ad suscitandum semen fratri, seu cognato suo Mahalon, quia habebat uxorem: sed accepit eam Booz item frater cognatus, qui erat cælebs. Posset in contrarium afferri lex illa Deuter. cap. 22. qua præcipiebatur, ut si vir puellam nondum desponsatam deflorasset, eamdem in uxorem accipere cogeretur, nec unquam illam dimittere posset. Duplex ad hoc potest esse responsio. Prima, supponi hunc virum uxore sua caruisse; alioqui reputatus fuisset adulter: quemadmodum si uxor ejus, homini, licèt soluto, se prostituisset, adulterium perpetrasset: & consequenter tàm hæc, quàm ille morte digni fuissent. Secunda: etiamsi concedamus, illum habuisse uxorem, attamen in hoc Deum legem suam dispensasse, non ad utilitatem, vel commodum, sed ad pœnam illius: neque ad approbandam polygamiam, sed ad puellæ indemnitati consulendum. Cæterùm hi casus extraordinarii sunt, & non adeò frequentes; neque universalem, ac naturalem monogamiæ legem possunt convellere. Quòd si Deuter. cap. 21. supponitur, virum duas simul uxores habere posse, in illis verbis: *Si habuerit homo uxores duas, &c.* nihil tamen hoc juvat causam Mahumeti: imò cùm hinc, & aliunde è sacris litteris habeamus, dygamiam tantùm, licet rarò, usurpatam fuisse, non debebat Mahumetus uxorum turbam concedere. Hùc accedit, Deum verbis illis non præcipere, neque approbare polygamiam, vel dygamiam: sed in aliquibus jam introductam, sive per fas, sive per nefas, supponere: quemadmodum si Princeps ediceret per legem, ut si quis prolem ex meretrice susceperit, illam alere teneatur; non approbaret usum meretricum, sed abusum supponeret.

Superest potissimum pro Mahumeto argumentum in exemplo David Regis ac Prophetæ sanctissimi, & Salomonis filii ejus sapientissimi, qui item prophetiæ lumine illustratus fuit: quorum alter decem saltem & octo; alter super mille uxores habuisse dicitur.

Ut ad hoc argumentum respondeam, primò suppono, Deum in Deuter. c. 17. ita circa Regem statuisse: *Non Multiplicabit uxores sibi, neque declinabit cor ejus*. Sic enim ad litteram vertitur ex fonte Hebraico, quod idem est ac illud quod legitur in Vulgatis Latinis: *Non habebit uxores plurimas*. Porrò quoties exceditur unitas, dici potest verè fieri multiplicatio, præsertim si sit locutio negativa. Præclarissimum hujus rei exemplum habemus in antiquissimo ferè omnium Scriptorum Homero, apud quem, lib. 1. Illiadis, ita pronunciat Græcorum prudentissimus Nestor.

> Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω,
> Εἷς Βασιλεύς.
> *Non est bonum, multorum dominatus; unus Dominus esto:*
> *Unus Rex.*

Certè hìc, dum multorum dominatus improbatur, duo etiam domini excluduntur, & unus tantùm probatur. Dum igitur Deus prohibet, ne Rex sibi uxores multiplicet, vel non habeat uxores plurimas, non propterea positivè concedit illi, ut plusquam unam possit accipere, (non nego tamen concedere potuisse, vel tacitè permisisse, ut plusquam unam posset habere) sicut unam tantùm habebat Summus Sacerdos, qui erat Rex Spiritualis. Hoc autem de Rege Israel potissimùm Deum statuisse puto, quia jam tum inoleverat consuetudo, ut Reges aliarum Gentium greges fœmi-

fœminarum possiderent, quod nulla conditione, aut ratione potest cohonestari.

Hoc posito, quæritur, quomodo Davidi tot uxores ducere licuerit. Existimant nonnulli, id quidem illicitum fuisse: sed David exemplo Gedeonis, & Saulis licitum putasse: Deum verò illum in bona fide reliquisse, sicut reliquit Jacobum, quando nupsit duabus sororibus, quod in Alcorano quoque, ut illicitum, prohibetur: & ipsum David, quando accepit Maacham filiam Regis Gessur Ethnici: & Salomonem, quando accepit filiam Pharaonis, de quo certè in Scriptura vituperatur: & quosdam Reges optimos, qui non auferebant Excelsa, quæ contra Dei præceptum alii Reges ædificaverant. Nonnulli contendunt, id illi à Deo fuisse concessum, ut soboles ejus multiplicaretur, vel non extingueretur. Sed quamvis absolutè esset verum, hoc illi Deum concessisse: satis tamen improbabile mihi videtur, id factum fuisse ob prædictum finem, cùm neque Adamo humani generis propagatori, neque Noe, & tribus filiis ejus, ejusdem generis instauratoribus plusquam unicam uxorem esse voluerit. David autem post Absalonis rebellionem, uxores omnes, quas habebat, in custodia posuit, nec eas ampliùs cognovit: ut habetur lib. 2. Reg. cap. 20. Quo tempore valdè probabile existimo, illum Psalmorum librum magna ex parte composuisse. Nam, ut Hebræi ipsi fatentur, spiritus prophetiæ à Venere, quamvis licita, alienus est. Et ideò Moyses non solùm unam tantùm habuit uxorem: sed ex quo à Deo propheticum munus accepit, non ampliùs eam cognovit. Dicendum est igitur cum communi Patrum sententia, Deum cum David, & aliis Sanctis Patriarchis peculiariter dispensasse, concedendo illis, vel permittendo plures uxores, quod per se non fuisset licitum, cùm esset contra ipsam Dei institutionem in primi hominis creatione. De aliis verò Prophetis vel nulla fit mentio, quòd uxorem habuerint (& plerique censentur cælibes vixisse,) vel unam tantùm habuisse, ex Sacris literis colligitur. De Salomone, non est dubium, quin tàm in qualitate, quàm in numero uxorum enormiter peccaverit (Deo interim illius peccatum dissimulante.) Neque Sacræ literæ sinunt, nos de hoc dubitare, cùm hanc illius intemperantiam gravissimè redarguant.

Patet igitur, quàm levia & futilia sint ea, quibus ad effrænatam libidinem suam tuendam abutitur Mahumetus; qui tamquam Scarabæus à floribus refugiens, ad stercus avidissimè accurrit. Verùm contra ipsum pro monogamia habemus

Primò: Deum ab initio (ut jam diximus) conjugium unius viri cum unica uxore instituisse: & ita à primis illis Patribus, cùm humanum genus maximè multiplicatione indigeret, & deinceps per plura sæcula, ferè ab omnibus fidelibus, usque ad Christi tempora, observatum fuisse. Nam si Scripturas Sacras percurramus, inveniemus, omnes ferè SS. Patres, ut Noe, Isaac, Joseph, Moysen, Job, Tobiam, Zachariam, unam tantùm uxorem habuisse. Nescio verò utrum decem polygami in universis Sacris libris legantur, sed plerique impii, & scelesti.

Secundò: Modus loquendi Scripturarum semper innuit unam uxorem unico viro deberi. Genes. cap. 2. *Relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Cùm verò de uno aliquo viro sermo est, ferè semper additur, *uxor ejus*: rarissimè, *uxores ejus*, nisi in quibusdam Regibus, qui Ethnicorum Principum exempla sequentes, uxorum, pellicumque greges amaverunt.

Tertiò: Ethnici plures idolorum cultores, naturæ lumine ducti, unica uxore contenti fuere. In ipsis Sacris literis, Abimelech, Putiphar, Hamnan, Pilatus, aliique infideles monogami fuisse leguntur. Græci, saltem universaliter, unam tantùm uxorem habuisse videntur. Certè habemus ex Athenæo, lib. 13. cap. 1. Cecropem primum Atheniensium Regem, lege sanxisse, ne viri præter unam haberent uxorem. Notum est illud Euripidis:

> Κακὸν γ᾽ ἔλεξας, ἕν᾽ ἄνδρα δύο ἔχειν λέχη.
>
> *Malum certè narras, unum virum duos habere lectos.*

Romani, qui in Sacris literis, lib. 1. Machab. cap. 8. eximiæ virtutis, prudentiæ, modestiæ, & fortitudinis supra omnes gentes laudantur, ab uxorum pluralitate adeò abhorrebant, ut Modestinus Juris consultus in Pandectis, lib. 23. tit. 9. de ritu nupt. lib. 1. scribat: *Neminem, qui sub ditione sit Romani nominis, binas uxores habere posse vulgò patet, cùm jam in Edicto Prætorii hujusmodi viri infamia notati sunt.* Pulcherrimum in hanc rem exemplum narratur ab Aulo Gellio, lib. 1. noct. Attic. cap. 23. & à Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 6. *Mos erat antiquitùs Romanis Senatoribus, in Curiam cum filiis adhuc pueris introire. Contigit, ut in Senatu de re magni momenti consultaretur, placuitque, ut ne quis de ea aliquid evulgaret, priusquam decreta esset. Adfuerat in Curia una cum parente suo puer quidam Papyrius nomine. Hunc domum reversum interrogavit mater, quidnam in Senatu Patres egissent. Respondit puer, id dici non licere. Avidior ex hoc facta mulier, filium vehementiùs urgebat: cùmque violenter ab eo vellet rem extorquere: puer, ut se ab importunitate & violentia subtraheret, lepido mendacio dixit, actum esse in Senatu inter Patres, utrum videretur utilius magisque è Republica esse, ut unus vir duas uxores haberet, an verò ut una mulier apud duos viros nupta esset. Agitur, hoc audito, fœmina in furias: domo amens egreditur, ad cæteras matronas defert, quod audierat. Concurrunt postera die matres familias ad Senatum, lacrymantes, atque obsecrantes, ut placeret Patribus, unam potiùs duobus nuptam fieri, quàm uni duas. Obstupuerunt Senatores ad illum mulierum tumultum, cùm de hujusmodi re ne quidem cogitassent, donec Papyrii pueri festivum mendacium illis eam curam ademit.* Hinc agnoscere licet, quantum abhorrerent fœminæ Romanæ à consortio alterius fœminæ in matrimonio: itaut mallent duobus simul viris nubere, quàm cum uno viro aliam habere consortem: qua in re quieti pacique propriæ fortaßè consulebant: sed non bono prolis, & familiæ.

Quartò: Animalia ipsa bruta nobiliora, suapte natura uno tantùm in conjugio consorte contenta esse reperiuntur: imò quædam adeò monogamiæ tenacia sunt, ut si mas à fœmina conjugalem fidem violatam fuisse deprehendat, illam statim discerpat, atque interimat. Certè Deus ad Mundi diluvio perditi restaurationem, jussit servari in Arca non solùm Noe, & filios ejus; sed etiam cætera animalia masculini generis, cum una tantùm fœmina ad sobolem procreandam addicta.

Quintò: quia contractus matrimonii est mutuus: ut enim ait S. Paulus, sicut mulier tradit viro sui corporis potestatem: ita vir corporis sui potestatem tradit mulieri: quare neuter potest alii illam concedere. Neque capere possum, quomodo consistere possint cum Polygamia verba S. Pauli Epist. 1. ad Corint. cap. 7. *Unusquisque suam uxorem habeat, &*

una-

unaquæque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Ex his manifestissimè patet, repugnare naturæ matrimonii pluralitatem, tàm respectu fœminæ, quàm (& multò magis) respectu viri.

Sextò: Cùm tres præcipui sint fines matrimonii: nimirùm, procreatio prolis: remedium concupiscentiæ: & bonum societatis: non videtur ad primum finem requiri uxorum pluralitas, quemadmodùm non requisita fuit à Deo, quando tàm Adæ & Hevæ, quàm Noe & filiis ejus præcepit, ut multiplicarentur, dicens: *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Et nihilominùs si unquam polygamia non solùm concedenda, sed etiam præcipienda erat, tunc erat præcipienda. Nimirùm non erat Dei intentio, ut homines multiplicarentur sicut muscæ, aut formicæ; sed moderatè & prudenter crescerent, ac propagarentur: nimia enim multiplicitas potiùs officit, quàm prosit bono Reipublicæ, vel generis humani. Prætereà experientia docet, semperque docuit, regiones illas, vel gentes, in quibus unius tantùm uxoris usus viguit, æquè numerosas fuisse & esse ac illas, in quibus polygamia admissa fuit, non obstantibus aliquot exemplis nonnullorum, qui per plures uxores prodigiosam filiorum copiam acquisiere. Nam veterum Romanorum, Græcorumque urbes, & provinciæ refertiores erant hominibus, quàm hodie sint illæ, quas occupant Mahumetani. Quod verò mirabilius est, cùm ex Christianis quarta ferè pars se Deo consecret, & cælibem vitam ducat: reliqui verò unam tantùm uxorem habere possint: non tamen invident multitudinem, & frequentiam ipsis Mahumetanis. Postremò observatum est, præsertim inter Turcas, multitudinem uxorum potiùs obesse, quàm prodesse generationi. Id agnoscentes Mahumetani ipsi, non pauci uxore unica contenti sunt, edocti infortunio Prophetæ sui, qui cùm tot uxores haberet; sibique robur ad generationem quantum triginta viri habent, inesse jactaret, itaut unica hora posset undecim fœminis satisfacere: ut ex Arabum libris refert S. Petrus Paschasius, cap. 2. paucissimos tamen, tres scilicet, vel quatuor mares genuit, qui in cunabulis omnes extincti sunt: quatuor etiam tantummodo fœminas: & præter unum marem, qui Ebrahim dictus fuit, & quem Maria Cophtha illi peperit, cæteros omnes ex prima uxore Chadige suscepit. Censent nonnulli, Mahumetanos, quantumvis polygamos, sterilitate laborare; eò quòd sodomitico flagitio penè immersi sint, & in semine ad captandam voluptatem prodigendo effrænes: hæc enim vel peccata non esse, vel leviora tantùm, sibi persuadent. Hinc in suis purificationibus semper agitur de emundatione à semine, & de purgatione partium obscœnarum. Alii in ipsas uxores hujus rei causam refundunt: nam cùm mutua invidia odio, ac zelotypia conflagrent; aliæ aliorum liberos per veneficia, præstigia, ac magicas artes interimunt. Verissima hæc esse existimo: sed naturali etiam ex ratione provenire id ipsum non dubito. Nam cùm virtus generativa sit in viro limitata, & in multis tenuis & imbecilla; per communicationem cum pluribus fœminis magis extenuatur: nam pluribus intentus, minor est ad singula sensus. Itaque vel liberorum conceptus impeditur, vel si filii nascantur, adeò imbecilles sunt, ut vel citò moriantur, vel inutiles quodammodo supervivant. Id quotidie videmus in quibusdam Principibus evenire, qui ob consuetudinem cum aliis fœminis; ex propria uxore vel nullam, vel admodùm fragilem prolem suscipiunt: ut miraculo tribuatur, si filius benè complexus & vegetus nascatur.

Quòd spectat ad secundum finem, nempè remedium concupiscentiæ, huic etiam uxorum multitudo videtur opponi. Venereæ enim delectationes sunt velut aquæ, quæ quò plus sunt potæ, plus sitiuntur. David, & Salomon, cum tàm magno uxorum numero, in ea flagitia prolapsi sunt, quæ de aliis Regibus unicam tantùm, vel pauciores uxores habentibus, non leguntur. Et Mahumetus etiam cum viginti ac duabus fœminis, ab incestu & adulterio cum uxore Zeidi, & ab illicito congressu cum Maria Cophtha, aliisque flagitiis non abstinuit. Pluralitas illa fœminarum est velut copia ciborum, quæ præsentium nauseam affert, absentium famem excitat. Mahumetani cum tot uxoribus adeò propriam non explent libidinem, ut non solùm in alienas fœminas (si possint) sed, quod omnibus notum est, in pueros & adolescentes, quantum dici possit,[t] insaniant. In veteribus Græcorum comœdiis ferè semper legimus, patres familias ad avertendos filios adolescentes ab illicitis amoribus, eos semper cum certa, atque unica uxore copulare consuevisse.

Si verò de tertio fine, nempè de bono societatis, ac domesticæ pacis, itemque bona filiorum educatione loquamur; amens omninò esset, qui illum magis meliùsve uxorum pluralitate, quàm unica tantùm conjuge obtineri posse pronunciaret. Ne Mahumetus quidem hoc concedit: sed tamen excusat se auctoritate Dei, affirmantis velle se dirigere Mahumetanos per viam à Prophetis calcatam, & facilem illis, suavemque reddere legem suam: quippe qui sciat, hominem fragilem esse & imbecillum: nec posse (ut explicat Gelaledd.) se à concupiscentiis fœminarum cohibere. Verùm non ignorabat hæc Deus, quando per Christum Euangelicam legem mundo tradidit. Sed nonnisi per impudentissimum mendacium, appellat Mahumetus polygamiam institutum eorum, qui fuerunt anteà, nempè Patriarcharum, & Prophetarum, cùm paucissimi ex iis uxores plures habuerint. Neque verò propter hominum pravam depravatamque naturam æquum est, à Deo justas rectæ naturæ leges aboleri: alioqui rectè fecisset, si Arabibus ad furta & latrocinia pronis, & assuetis, peculiari lege communia omnia esse, etiam exterorum, concessisset: id quod certè Deum facere potuisse, nemo negabit: & re ipsa fecisse, ipsi sibi persuadent.

Quantum verò bonæ filiorum educationi polygamia adversetur, patet ex dictis. Quomodo enim poterunt probè riteque liberi institui in ea familia, in qua perpetuæ iræ, rixæ, odia, invidiæ, maleficia, & prætereà lasciviæ, & impudicitiæ parentum conspiciuntur?

Verùm quod aliud contra uxorum multitudinem testimonium quæramus, cùm Mahumetum ipsum testem habeamus? Jam superiùs vidimus, ipsum fateri, impossibile esse, unum virum cum pluribus uxoribus æquitatem, pacemque servare: per quod necessariò etiam fateri debet, unam tantùm uxorem à viro esse accipiendam, ne semper in proxima domestici prælii occasione cum Dei offensa versari cogatur. Quòd verò huic malo, ancillarum conjugio mederi velit, nihil agit: de ancillis enim eadem ratio militat ac de liberis. Imò inter eas utpotè vilioris conditionis, & plerumque diversarum nationum, acriores rixæ, invidiæ, atque æmulationes suscitabuntur: ut inter in-

fimæ plebis mulierculas quotidie experimur. Præterea contra uxorem ingenuam sæpiùs insurgent & conspirabunt: quemadmodum in exemplo Saræ, & Hagar licet agnoscere. Hùc accedit, ancillam, cùm à Domino suo in conjugem assumitur, liberæ jus acquirere; quemadmodum præcipitur in Pentateucho, cap. 21. Profitetur autem Mahumetus, se Pentateuchum observare.

Contra ea, quæ jam dicta sunt, duplex argumentum à Moslemis fieri potest. Primum: Id quod plerisque nationibus commune est, non potest existimari esse nisi conforme legi naturæ. Sed polygamia, præsertim hoc tempore, communis ferè est omnibus gentibus præter Christianos. Concludendum igitur est, naturali legi esse conformem, ac propterea non posse jure damnari.

Respondetur facilè: id, quod est commune plerisque mortalibus, nec habet ullam deformitatem, neque à recta ratione disjungitur, esse naturali legi ac dictamini consonum, concedi facilè potest. At verò id quod plerisque, vel etiam omnibus est commune, vel ad illud omnes universaliter inclinant, sed à recta ratione recedit, vel deformitatem habet cum illa, nullo modo censendum est, esse secundùm legem naturæ, naturæ, inquam, rectæ, non pravæ, ac vitiosæ, cujusmodi est ex parte in omnibus filiis Adam propter culpam originalem. Alioqui, cùm ferè omnes gentes, præter Israelitas, imò & plerique etiam Israelitæ, saltem quibusdam temporibus, plures deos coluerint, dici poterit, plurium deorum cultum esse secundùm instinctum & legem naturæ. Responderi etiam potest: Id quod perpetuò commune fuit omnibus, vel plerisque mortalibus, concedi posse, esse secundùm legem naturæ. At polygamia neque perpetuò fuit omnibus communis, imò in primis mundi ætatibus vix nota fuit alicui: neque hodie dici potest ita communis, ut pleraque pars hominum ab illa non abstineat: cùm non solùm Christiani propter divinum præceptum, sed etiam plures Mahumetani, Judæi, atque etiam Ethnici propter bonum pacis, propriumque commodum, unica uxore contenti sint.

Secundum: ex negatione Polygamiæ sequitur magnum malum, nempe usus meretricum, & non rarò adulteria, stupra, & incestus. Ex quo etiam patet, Christianos inaniter jactare, gentem suam cum monogamia æquè excrescere, ac Mahumetanam cum polygamia: non enim ex propria, sed ex alienis uxoribus, vel meretricibus prolem multiplicant.

Respondetur, ex qualibet re, quamvis justa ac sancta, plura mala oriri posse, non ex culpa, seu defectu ipsius rei, sed ex hominum malitia, & pravitate. Credidit Mahumetus, (quamvis falsò) se legem bonam sanxisse, vinum prohibendo; utpotè Diaboli inventum, & suapte natura malum. Atqui hujusmodi lex fuit, & quotidie est causa Moslemis innumerorum peccatorum: plerique enim, si detur occasio, non solùm vinum bibunt, sed etiam se eodem inebriant. Et apud Persas ita vinum commune est, sicut apud Christianos: ebrietas tamen apud illos frequentior, quàm apud istos. Cæterùm, quamvis negari non possit, apud Christianos esse meretricii abusum, quemadmodum est, semperque fuit apud alias plerasque gentes: in solis tamen magnis aut frequentibus urbibus, præsertim ubi exterorum commixtio est, ferè reperitur. Neque verò tàm copiosus earum numerus est, ut ex spuriis earum fœtibus possit respublica multiplicari: præsertim cùm experientia doceat, hujusmodi fœminarum genus ut plurimum sterile esse atque infœcundum. Porrò adulteria, vel stupra, cùm rigidè puniantur, rariora sunt; & non nisi in iisdem præcipuis urbibus: nam alibi & fides conjugalis, & virginalis integritas rigidè servatur. Neque verò quia meretrices, non quidem ubique, sed in aliquibus Christianorum ditionibus, ad majus malum evitandum tolerentur: ideò tamen positivè, seu ex lege, vel decreto conceduntur: imò improbantur ut infames, neque à gravissima culpa, ob quam ad Gehennam damnandæ sint, unà cum iis, qui ad eas ingrediuntur, ullo modo excusantur. Interim è Sacris mysteriis, tanquam profanæ, atque immundæ arcentur, & tamen magna cura adhibetur à Sacerdotibus, ut ad meliorem frugem redeant: id quod in dies feliciter succedit: itaut magnus earum numerus, transactæ vitæ methodo relicta, intra sacra claustra ad flagitiorum suorum pœnitentiam peragendam sese ad mortem usque concludat.

Non tamen admitto, abusum hunc inter Christianos, à monogamia, vel etiam à cælibatu eorum procedere: cùm tàm in Sacris literis, quàm in profanis historiis, etiam cum polygamia & fornicationes, & adulteria, & stupra, & alia pejora flagitia fuisse legatur. Hodie quoque apud Mahumetanos cum tota uxorum turba, meretrices esse, certissimum est, & quidem adeò impudentes, ut sese in publicis viis denudatas prostituant. Vide Petrum à Valle in Turcia, Epist. 12. cap. 456. Stupra verò & adulteria fortassè rariora sunt, ob severissimam custodiam, qua fœminæ omnes intra domestica claustra continentur, & ob atroces pœnas, quibus hæc puniuntur. Et nihilominus cùm datur occasio, pudore deposito, promptissimè eam arripiunt, & sæpè etiam non oblatam, ultrò requirunt sub specie religiosa loca, vel defunctorum monumenta invisendi. Verùm quantò arctiùs mulieres à virorum commercio remotæ continentur, tantò privatim inter se innatæ libidini satisfaciunt. Non sinit modestia, earum nequitias, ac spurcitias detegere. Verùm, quid faciant miseræ, dum ardentissimis lasciviæ stimulis urgentur, si non possint in uno viro tot aliis fœminis consortibus distento, libidinem suam explere? Hoc verissimè ex polygamia malum oriri dicendum est. Majus tamen est illud, quod ad nefariam puerorum consuetudinem spectat: quod certè quemcumque inter Christianos meretricum abusum longissimè superat. Intelligant ex hoc Mahumetani, neque monogamiam causam esse vitiorum aliquorum in Christianis: neque polygamiam ipsos ab iisdem, & à multò majoribus immunes facere. Jam diximus, David, quamvis multas haberet uxores, in adulterium tamen cum aliena conjuge prolapsum fuisse. Salomonem verò non contentum fœminarum Israelitarum turba, ad alienigenas, & idololatras contra divinam legem effrænè transcurrisse. De reliquis verò Hebræis, quamvis ex Dei permissione dygamis, vel polygamis, horrenda sunt, quæ circa eorum flagitia in Sacris literis leguntur. Jeremias, cap. 5. ita Deum de illis conquerentem inducit: *Filii tui dereliquerunt me: saturavi eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores, & emissarii facti sunt: Unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat.* Ezechiel verò, cap. 22. enormiora de iisdem refert: audiamus ejus verba: *Verecundiora patris discooperuerunt in te: immunditiam menstruatæ humiliaverunt in te: & unusquisque in uxorem proximi sui operatus est abominationem: & socer nurum suam polluit nefariè: frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te.*

te. Verùm ne intra hos quidem limites populi illius libido se continuit: in Venerem præposteram præceps ruit, nec erubuit cinædorum prostibula in Templo Dei collocare, quæ demum Josias Rex sanctissimus abstulit, ut habetur lib. 4. Reg. cap. 23. his verbis: *Destrùxit quoque ædiculas effæminatorum, quæ erant in Domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci*.

Si igitur aliqua hujusmodi crimina, vel flagitia, inter Christianos nonnullos reperiantur, non eorum monogamiæ, vel cælibatui, sed humanæ naturæ fragilitati, & dæmonum suggestioni tribuendum est, cùm videamus in iis gentibus, quæ plures uxores habent, & à cælibe vita quodammodo abhorrent, non solùm eadem, sed alia multò majora & graviora scelera contra continentiam honestatemque reperiri.

Jam verò superiùs innuimus, quemadmodum in avaris, quò magis augentur divitiis, eò magis augetur fames habendi; atque in iis, qui honores ambitiosè aucupantur, ambitus majorum semper excrescit: ita eos, qui sese libidini effusiùs tradunt, propriis cupiditatibus obsequendo, non solùm illis non expleri, sed semper ardentiùs alias sitire; quemadmodum illi, qui hydropisi laborat, evenire videmus, de quo verissimè Poeta Lyricus cecinit, lib. 2. ode 2.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis, & aquosus albo
Corpore languor.

Cùm igitur polygamia, quæ Lamech, ex damnata Cain stirpe prognatum, primum habuit auctorem, sit contra divinam institutionem, & naturæ legi, luminique adversetur: neque ad humani generis multiplicationem necessaria sit, præsertim eo tempore, quo adeò homines excrevere; quin etiam fœcunditatem ex multis causis impedire deprehendatur: maximè verò bonæ educationi, domesticæque paci adversetur: postremò non solùm non sit remedium concupiscentiæ, sed multorum flagitiorum ac scelerum occasio, & humanarum libidinum fomentum; justissimè ac sapientissimè Christus eam in lege sua prohibuit: quemadmodum impiè, stultè, ac nefariè eamdem Mahumetus in Alcorano suo, jam à Christo damnatam, restituit.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

De Virginitate, ac cælibatu.

NOn ex Alcorano, sed ex Auctorum Moslemorum traditione & auctoritate habemus, Mahumetum asseclis suis cælibatum ac virginitatem severè interdixisse. Quemadmodum refert Thalebiensis in expositione Suræ 5. المايدة *Mensa*, v. 93. his verbis, quorum nonnulla in secunda Prodromi parte allegavi: جلس النبي صلعم يوماً فذكر الناس ووصف القيامة وبكوا فاجتمع عشرة من الصحابة في بيت عثمان واتفقوا على ان يصوموا النهار ويقوموا الليل ولا ينامون على الفرش ولا ياكلون اللحم ولا الودك ولا يقربون النساء ويلبسون المسوح ويرفضون الدنيا

ويسيحون في الارض ويترهبون ويجبّون مذاكرهم: فبلغ ذلك النبي صلعم فاتاهم فلم يصادفهم فقال لامراة عثمان امّ حكيم بنت ابي امية واسمها الحولا وكانت عطارة أحقّ ما بلغني من زوجك واصحابه فكرهت ان تكذب النبي صلعم وكرهت ان تبدي على زوجها فقالت يا رسول الله ان كان اخبرك عثمان فقد صدقك فانصرف ثم قال لهم الم انبأ انكم اتفقتم على كذا وكذا قالوا بلى يا رسول الله وما اردنا الا الخير فقال النبي صلعم اني لم اومر بذلك ثم قال ان لانفسكم عليكم حقًّا فصوموا وافطروا وقوموا وناموا فاني اقوم وانام واصوم وافطر وآكل اللحم والدسم وآتي النساء ومن يرغب عن سنّتي فليس منّي ثم جمع الناس وخطبهم وقال ما بال اقوام حرّموا النساء والطعام والطيب والنوم وشهوات الدنيا اما اني لستُ آمركم ان تكونوا قسيسين ورهبانًا فانّه ليس في ديني ترك اللحم والنساء ولا اتخاذ الصوامع وان سياحة امّتي الصوم ورهبانيتهم الجهاد اعبدوا الله ولا تشركوا فيه شيئًا وحجّوا واعتمروا واقيموا الصلاة وآتوا الزكاة واستقيموا يستقم لكم فانما هلك من كان قبلكم بالتشديد شدّدوا على انفسهم فشدّد الله عليهم فاوليك بقاياهم في الديارات والصوامع:

Sedit quadam die Mahumetus, commemorans hominibus ea, quæ de resurrectione dicuntur: illi verò fleverunt. Et congregati sunt decem ex sociis ejus in domo Othman, simulque convenerunt, ut jejunarent die, & surgerent nocte; neque dormirent in lecto, neque comederent carnem, neque adipem: neque attingerent fœminas: sed induerentur ciliciis, & repudiarent mundum, & sacras peregrinationes susciperent, & agerent vitam monasticam, ac meditationibus vacarent. Cùm autem de hac re Mahumetus commonitus fuisset, venit ad eos, sed minimè illos invenit. Dixit autem uxori Othman, matri Hakim, filiæ Abu-Ommiæ, quæ vocabatur Chaula, & erat unguentaria: Verum ne est id, quod pervenit ad aures meas de marito tuo, & sociis ejus? Illa verò nolebat mentiri Prophetæ Dei: nec tamen voluisset manifestare maritum suum. Dixit ergo: O Legate Dei, si loquutus fuerit tecum Othman, ille veritatem tibi aperiet hujus rei. Cùm itaque Ma-

hu-

humetus discessisset, eosque invenisset, dixit illis: Verumne est, vos de tali ac tali genere vitæ instituendo convenisse? Responderunt: Ita est, ò Legate Dei: nec aliud in hoc intendimus, quàm id, quod melius est. Quibus dixit Mahumetus: Mihi verò non fuit præceptum hoc: vos autem curam gerere debetis vestrum ipsorum. Itaque jejunate: & jejunium solvite: vigilate, & dormite: nam & ego vigilo, & dormio: & jejuno, & solvo jejunium: & comedo carnem, & adipem: & dormio cum mulieribus: & qui recedit ab institutis meis, non est ex parte mea. Deinde congregavit populum, & prædicans illi, dixit: Quid sibi volunt nonnulli ex vobis prohibendo usum fœminarum, & cibum, & escas, & unguenta suavia, & somnum, & desideria mundi? Atqui ego non præcipio vobis, ut sitis presbyteri, & monachi: neque in lege mea prohibetur caro, vel usus fœminarum, nec præcipitur ædificatio cænobiorum. Circumambulatio ad peregrinandum gentis meæ est jejunium; & monachismus illius, est militia. Colite Deum, neque admiscete ei quidquam; & peregrinamini ad Meccam, & visitate loca sacra illius, & persolvite statutas preces, & solvite sacras decimas, & jejunate mensem Rhomadan, & justè agite cum aliis, & justè agetur vobiscum. Porrò perierunt illi, qui fuerunt ante vos, ob rigorem vitæ, quem suscepere; & Deus rigidus fuit contra eos, & illorum reliquiæ remanent in monasteriis & cænobiis. Ex his manifestè colligitur, Mahumetum nullo modo in secta sua, cælibem, & à muliebri consortio alienam vitam probasse, aut voluisse. Et nihilominus in Alcorano eamdem vitam non solùm non improbat, sed ut valdè excellentem, & Deo gratam, in Christo, Beata Virgine, & Joanne Baptista, (quos semper cælibes, & ab omni affectu, nedum actu, carnali immunes fuisse constanter credunt, ac fatentur Mahumetani) eximiis laudibus extollit. Monasticam etiam Christianorum vitam, quæ in cælibatu maximè sita est, conjugali præfert, utpote Deo gratiorem: Monachosque incusat, quòd eam non servaverint. Ita enim inducit Deum loquentem, Sura 58. الحديد *Ferrum*, v. 28.

وقفينا بعيسى ابن مريم وآتيناه الانجيل وجعلنا في قلوب الذين اتبعوه رأفة ورحمة ورهبانية ابتدعوها ما كتبناها عليهم الا ابتغاء رضوان الله فما رعوها حق رعايتها فآتينا الذين آمنوا منهم اجرهم:

Et subsequi fecimus Jesum filium Mariæ, & dedimus ei Euangelium: & posuimus in cordibus eorum, qui sequuti sunt eum, pietatem & misericordiam, & vitam monasticam, quam instituerunt: neque præscripsimus eam illis, nisi ob desiderium beneplaciti Dei: sed non observaverunt eam debita ratione: & dedimus iis, qui crediderunt ex eis, mercedem suam. Neque inter Mahumetanos ipsos desunt tàm viri, quàm mulieres, qui cælibatum, sive verè, sive simulatè, saltem per aliquod temporis spatium profiteantur. Jam diximus, esse apud eos fœminas quasdam, quas sine virginitatis jactura, Spiritus Sancti, nescio cujus, opera prolem gignere fabulantur. Porrò virginitas apud plerasque gentes summo semper in honore habita est, quemadmodum etiam cælibatus. Norunt omnes quanta in æstimatione essent Romæ Virgines Vestales: itaùt per urbem incedentibus Consules ipsi & Imperatores viam cederent. Unici propè sunt inter omnes mortales tàm speciosæ virtutis hostes, Judæi, præsertim hujus temporis: falsò quippe existimant, divino se præcepto ad gignendam prolem urgeri, cùm dixerit Deus: *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Quasi verò ita voluerit Deus homines terram replere, ut in illa sicut pisces saliti in dolio sese mutuò urgerent, & comprimerent. Porrò verba illa Dei, dicta fuerunt primò Adæ & Hevæ: deinde verò Noe, & filiis ejus. Illi sanè, utpote paucissimi, tenebantur ex divino præcepto crescere, & multiplicari, & replere terram. Verùm quando jam homines adeò excreverunt, & multiplicati sunt: nullus ampliùs in particulari ad præceptum illud arctatur. Etenim, ut prudentissimè pronunciavit R. Moyses Ægyptius, qui certè cæteros Judæos sapientia, ac doctrina præcellebat: cessante fine præcepti, intelligitur etiam præceptum ipsum cessare. Mirum verò est, quòd isti Judæi adeò magnum flagitium existiment perpetuum cælibatum, ac virginitatem; cùm ex sacris literis evidentissimè habeatur (& ita censeant omnes Christiani Doctores) Eliam, Elisæum, Danielem, & alios non paucos, semper uxore caruisse: à qua etiam semper abstinuit Moyses post munus Propheticum acceptum: quemadmodum Judith, amisso primo viro, quamvis adhuc juvenis, & sine liberis, quantum ex Sacris literis colligi potest, numquam virum alium ducere voluit. Imò Rabbini ipsi communiter sentiunt, filiam Jephte in perpetua virginitate, ex Sacerdotum consilio, vitam exegisse, ut patris voto, qui eam se sacrificaturum Deo promiserat, ea ratione satisfaceret. Sed libet Verpulos istos laqueo suo capere. Maximo ipsi in honore ac veneratione habent R. Simeonem Ben-Azai. Fuit hic unus ex quinque Judicibus, qui coram Sapientibus judicabant, & fuerat discipulus & socius in doctrina R. Akibæ, cujus filia cùm ei in matrimonium promissa fuisset, noluit eam accipere, sed maluit cælebs permanere, ut faciliùs studio legis, quod summoperè coluit, posset adhærere. Prædicant autem de eo, quòd adhuc vivens ingressus fuerit in Paradisum: sed cùm curiosiùs, quàm par erat, intueri vellet divinitatem, in juventute mortuus est: deque eo dictum fuisse volunt versum illum, Psal. 10. *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Sed super omnia insignis fuit Rabbinica illius humilitas: ipse enim de se pronunciavit: *Omnes sapientes Israelitæ respectu mei, sunt tanquam tegumentum allii.* Excipiebat tamen R. Akibam magistrum suum. Vide cap. 2. Cod. Bechuroth in fine.

Verùm relinquamus Hebræos in cœno suo: neque enim adversus illos nobis certamen est; ad Mahumetum redeamus, qui licèt in Alcorano virginitatem, & cælibatum in aliis, & præsertim Christianis commendet: à secta tamen sua prorsus eliminat. Imò cùm inter Mahumetanos quidam, ut diximus, ad gloriam tàm præclaræ virtutis aucupandam, eamdem (saltem specie tenus) profiteantur; eos tanquam à lege ac religione sua extraneos, prorsusque alienos agnoscit, ac detestatur.

Ex hoc autem magis apparet sanctitas & excellentia legis Christi: qui quamvis virginitatem in ea non præcipiat, proponit tamen, & ad eam ultrò sequendam asseclas suos invitat, & hortatur. Et nihilominus ad hanc illius hortationem tàm magnus in Christiana religione cælibum ac virginum ex utroque sexu numerus excrevit, ut nulla sit urbs, & nullum

fe-

ferè oppidum in orbe Christiano, ubi plura vitæ hujus sectatorum sacra claustra non reperiantur. Neque verò inter hos, eos, qui extra hujusmodi septa ad divina mysteria initiantur, enumero; qui etiam ferè ubique cælibem vitam servare tenentur, & magnam Christianorum partem efficiunt. Neque propterea Christianorum regiones populis imminuuntur, vel urbes, aut oppida eorum desolantur: imò Mahumetanos ipsos numero vel æquant, vel excedunt: & excederent omninò, ut plerique existimant, nisi illi captivorum, præsertim Christianorum, ingenti turba urbes suas inanes explerent.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

De Bello pro Religione.

Duplicem agit personam Mahumetus in Alcorano, utramque inter se oppositam: Pacifici, & Belligeri. Quamdiù enim se viribus opibusque destitutum vidit; nec quidquam pro regnandi libidine explenda moliri se posse intellexit (nempè antequam Mecca pulsus, Medinam emigraret, ibique multorum Arabum numerum ad partes suas attraheret) quamvis religionem novam simularet, ac prædicaret, nullum tamen ad eam cogi volebat: imò cum infidelibus (ut ipse eos appellabat) non solùm Judæis & Christianis, sed etiam idololatris, humaniter benignèque agere, eosque blandis verbis allicere, asseclas suos jubebat. Audiamus ejus verba: Sur. 2. *Vacca*, versu 257. ita pronunciat: لا اكراه في الدين قد تبين الرشد من الغي فمن يكفر بالطاغوت ويومن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقي لا انفصام لها والله سميع عليم: *Nullus cogatur ad suscipiendam religionem invitus. Jam distincta apparuit recta institutio à deceptione. Qui ergo idola abnegaverit, & crediderit in Deum, jam tenet ansam firmissimam, quæ nunquam frangetur: & Deus est audiens, sciens.* Asserit Gelaleddinus, hæc verba dicta fuisse: فيمن كان له من الانصار اولاد واراد ان يكرههم علي الاسلام *pro quibusdam ex duodecim Adjutoribus, qui habebant filios: & volebant eos invitos cogere ad Mahumeticam sectam suscipiendam.* Sura 50. *Coph*, vers. 39. ita introducit Deum secum loquentem: نحن اعلم بما يقولون وما انت عليهم بجبار فذكر بالقران من يخاف وعيد: *Nos optimè novimus id, quod dicunt infideles Meccani. Tu verò non eris super eos violentus: sed commonefac per Alcoranum eos, qui timent pœnam à me comminatam.* Explicat Gelaleddinus. لا تجبرهم علي الايمان وهذا قبل الامر بالقتال: *Non coges eos violenter ad suscipiendam fidem. Verùm hoc dictum fuit ante præceptum ipsi datum de inferendo bello infidelibus.* Sura 88. *Cooperiens*, v. 21. introducit item Deum, his verbis se commonentem: فذكر انما انت مذكر لست عليهم بمسيطر الا من تولي وكفر فيعذبه الله العذاب الاكبر ان الينا ايابهم ثم ان علينا حسابهم: *Tu verò commone eos: ad te enim spectat commonere, neque debes eos* (ad fidem) *violenter cogere. Verùm, qui tergiversatus fuerit, & noluerit credere, puniet eum Deus pœna maxima* (idest Gehenna.) *Porrò ad nos* (post mortem) *erit reditus eorum: Tunc nostrum erit eos judicare.* Multoties verò jubet suos infidelibus compati, & ignoscere, & cum iis, omni asperitate remota, humaniter, benignèque tractare. Sura 45. الجاثية *Genuflessa*, vers. 13. fingit Deum hæc sibi præcipere: قل للذين امنوا يغفروا للذين لا يرجون ايام الله ليجزي قوما بما كانوا يكسبون: *Dic illis, qui crediderunt, ut ignoscant* (infidelibus,) *qui non timent dies Dei* (idest diem Judicii) *in quibus retribuet hominibus juxta opera eorum.* Sura 6. الانعام *Pecora*, vers. 104. ita præcipit suis: ولا تسبوا الذين يدعون من دون الله فيسبوا الله عدوا بغير علم: *Et ne contumeliosè tractetis eos, qui invocant falsos deos, ne contumeliosè ipsi tractent Deum tamquam inimicum, per ignorantiam.* Et Sura 17. الاسري *Iter nocturnum*, vers. 54. loquens de infidelibus, introducit Deum hæc sibi mandantem: وقل لعبادي يقولوا التي هي احسن ان الشيطان ينزغ بينهم ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا ربكم اعلم بكم ان يشا يرحمكم وان يشا يعذبكم وما ارسلناك عليهم وكيلا: *Et dic servis meis, ut loquantur* (cum infidelibus) *humanissimis verbis* (*nam Satanas dissidia serit inter eos: quippe Satanas est homini hostis manifestus*) (& dicant eis) *Dominus vester penitissimè novit vos: si voluerit, miserebitur vestri: & si voluerit, castigabit vos. Et non misimus te* (ò Mahumete) *ut esses super eos* (idest infideles) *procurator*: idest ad te non pertinet nisi illis prædicare, nec aliud agere, ut credant. Et Sura 16. النحل *Apes* vers. 129. iterùm inducit Deum ita sibi præcipientem: وادع الي سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتي هي احسن ان ربك اعلم بمن ضل عن سبيله وهو اعلم بالمهتدين: *Voca* (infideles) *ad viam* (idest religionem) *Domini tui per sapientiam* (Alcorani) *& exhor-*

hortando eos leniter ac placidè: & discepta cum eis disceptatione modestissima. Nam Dominus tuus optimè novit eos, qui errant à via sua (idest qui reprobi sunt, nec capaces credendi) *& optimè novit eos, qui sunt dirigendi* (idest prædestinati ad credendum.) Ac si dicat: Inanis est violentia ad id, quod pendet ex præscientia, & prædeterminatione Dei: ipse enim prædeterminavit, & novit, quinam fidem suscepturi sint, qui verò rejecturi. Hæc sexcenties in Alcorano leguntur. Ita scilicet simulatè loquebatur, ut faciliùs incautos deciperet Meccanos, & de se minimè suspicantes violenter opprimeret.

Ubi enim se Medinensium, & multorum etiam Meccanorum auxilio suffultum vidit, larva pietatis deposita, universa, quæ anteà pro infidelium indulgentia, & libertate edixerat, abrogavit per Suram 9. Alcorani, quæ inscribitur à quibusdam سورة التوبة *Sura Pœnitentiæ*: ab aliis سورة البراءة *Sura Immunitatis*: ab aliis سورة السيف *Sura Gladii*; ab aliis aliter: in qua jam non verbis, sed armis cum infidelibus agendum esse, divina mentita auctoritate, decernit. Sed audiamus minacia ejus verba. براءة من الله ورسوله الي الذين عاهدتم من المشركين فسيحوا في الارض اربعة اشهر واعلموا انكم غير معجزي الله وانّ الله مخزي الكافرين: واذان من الله ورسوله الي الناس يوم الحجّ الاكبر انّ الله بريء من المشركين ورسوله فان تبتم فهو خير لكم وان تولّيتم فاعلموا انكم غير معجزي الله وبشّر الذين كفروا بعذاب اليم:

Conceditur immunitas à Deo, & Legato ejus, illis idololatris, cum quibus vos (Fideles) *estis fœderati*: (cæteris autem edicitur): *Liberè ambulate per terram per quatuor menses* (nam per hos vobis conceditur immunitas). *Scitote porrò vos non effugituros* (pœnam inferendam) *à Deo: & Deum confusione suffusurum esse infideles* (per arma mea). *Et edicitur hominibus à Deo, & Legato ejus: Deum, transacto quadrimestri Peregrinationis majoris, itemque legatum ejus, non amplius idololatris indulturos* (quin eos bello invadant). *Si conversi fueritis* (ad religionem Eslamiticam), *melius erit vobis: si autem tergiversati fueritis, scitote vos non ablaturos Deo potentiam* (quin vos puniat). *Et tu* (ò Mahumete) *prænuncia iis, qui credere noluerint, pœnam dolorificam*: nempè eos armis tuis esse perdendos. Ab hoc edicto excipit fœderatos cum Mahumetanis, quamdiù tempus fœderis duraverit; & ipsi fœdus exactissimè servaverint. At Mahumeto non defuerunt prætextus, quibus eos violati fœderis reos esse, falsò criminaretur; vel etiam fœdus jam initum abrumperet. Notat autem Abul-Casem Habat Allah in libro في الناسخ والمنسوخ: *De Abrogante, & Abrogato*; per hanc Suram, نسخت في القران مائة واربعا وعشرين اية, *abrogatos fuisse centum viginti quatuor versus ex Alcorano.*

Ubi igitur hoc suum Edictum Mahumetus vulgavit, statim suos congerrones contra Infideles (exteræ scilicet religionis homines) cœpit incitare: utque ambitionem, atque avaritiam suam pietatis larva cohonestaret; bellum, quod pro imperio injustè sibi acquirendo instituebat, الاجتهاد في سبيل الله, *Decertationem pro via Dei*, seu *pro Religione*, nuncupavit. Ex eo tempore, omnes ferè Alcorani versiculos, ad milites suos contra Infideles excitandos, atque irritandos, sibi à Deo tradi fingebat. Sura 8. الانفال *Manubiæ*, v. 3. primò fingit sibi hæc dici à Deo: قُل الذين كفروا ان ينتهوا يُغفر لهم ما قد سلف وان يعودوا فقد مضت سنّة الاولين:

Dic iis, qui nolunt credere (in Alcoranum): *quòd si abstineant ab incredulitate sua, condonabitur eis infidelitas præterita. Si autem redierint ad infidelitatem, jam præcessit lex Priorum*: idest punientur à Deo per arma mea, sicut puniti sunt primi Infideles per arma aliorum: & deinde per apostrophen ad suos milites, hæc habet: وقاتلوهم حتي لا تكون فتنة ويكون الدّين كله لله فان انتهوا فان الله بما يعملون بصير:

Et pugnate contra eosdem (infideles) *donec aboleatur falsa religio; & sit religio tota Dei. Quòd si abstinuerint ab infidelitate, Deus intuebitur id, quod facient*: idest, Deus ignoscet illis, si verè crediderint. Sura 47. القتال *Bellum*, v. 3. & seqq. ita suos alloquitur: فاذا لقيتم الذين كفروا فضرب الرقاب حتي اذا اثخنتموهم فشدّوا الوثاق فامّا منّا بعد وامّا فداءً حتي تضع الحرب اوزارها ولو يشاء الله لانتصر منهم ولكن ليبلو بعضكم ببعض والذين قُتلوا في سبيل الله فلن يضلّ اعمالهم سيهديهم ويصلح بالهم ويدخلهم الجنّة عرّفها لهم: يا ايها الذين امنوا ان تنصروا الله ينصركم ويثبت اقدامكم:

Horum verborum interpretatio, glossa Gelaleddini interposita, est hujusmodi: *Cùm ergo infideles inveneritis: percussio cervicis* (*idest occidite eos.*) *Cùm verò debiles eos atque imbecillos reddideritis,* (*idest plures eorum trucidaveritis*) *tunc* (*abstinete à cæde*) *& vinculis*

culis

culis fortiter alligate (reliquos captivos abducendos). Porrò vel gratia post hoc (ideſt vel gratis eos dimittite, nulla re pro hoc accepta): vel redemptio, (ideſt vel accipite pro redemptione eorum pretium ab eis, vel permutatio fiat cum captivis Moslemis): donec deponat bellum onera ſua (ideſt donec abſoluto bello, milites arma deponant: cum hoc, ut infideles, aut Moslemi fiant, aut ingrediantur in pactum: & hic eſt finis ultimus cadis & captivitatis. Quòd ſi voluerit Deus, certè vindictam capiet de illis. Sed (hoc non ſemper facies), ut probet alios veſtrum per alios (per mutua bella). Eorum verò, qui occiſi fuerint pro Religione Dei, non ſinet opera ſine mercede. Diriget eos, & proſperabit intentionem eorum; & introducet eos in Paradiſum, quem notificavit eis. O qui credidiſtis, ſi adjuveritis Deum, ille adjuvabit vos, & diriget pedes veſtros. Ut verò aſſeclas ſuos magis ad bellum contra infideles ſuſcipiendum accenderet, nullum non lapidem movet in Alcorano. Affirmat per ſummum mendacium, illis hujuſmodi bellum eſſe præceptum à Deo: non ſolùm in Alcorano, ſed in Pentateucho quoque, & Euangelio, in eadem Sura 9. التوبة verſ. 13. his verbis: ان الله اشترى من المومنين انفسهم واموالهم بانّ لهم الجنة يقاتلون في سبيل الله فيقتلون ويقتلون وعداً عليه حقا في التوراة والانجيل والقران ومن اوفى بعهده من الله فاستبشروا ببيعكم الذي بايعتم به وذلك هو الفوز العظيم: *Deus quidem accepit à fidelibus animas, & facultates eorum in pretium Paradiſi, quem daturus eſt eis, ſi prælientur pro Religione Dei, & occidant, & occidantur (pro ea). Hæc eſt promiſſio illius vera in Pentateucho, & Euangelio, & Alcorano. Et quis fidelior eſt in adimplendo pactum ſuum, quàm Deus? Lætamini igitur ob hujuſmodi mercimonium veſtrum cum Deo; nam hæc eſt felicitas maxima.* Occidendos porrò ſtatuit eos, qui illud bellum recuſent: impios eoſdem proclamat: in Gehenna perpetuò damnandos minatur. Illud verò amplectentibus præmia ampliſſima pollicetur: Paradiſum illis omninò deberi aſſerit; non mortuos, ſed viventes, in bello occiſos jubet appellari: Martyres omnes eoſdem eſſe pronunciat. Tullium, aut Demoſthenem, dum belli laudes, & bellantium præmia atque encomia enumerat & exaggerat, Mahumetum credas. Religionis ſcilicet divinæ propagandæ ſtudium & zelus illum urgebat. Nimirùm. Religio larva erat; ut dixi: nam ubi hoſtes tributum ſolvebant, ſeque illius imperio ſubjectos fatebantur, nihil prætereà de religione curabat. Ita enim loquitur ſuis, in Sura allegata, *de Pœnitentia*, verſ. 30. قاتلوا الذين لا يومنون بالله ولا باليوم الاخر ولا يحرمون ما حرم الله ورسوله ولا يدينون دين الحق من الذين اوتوا الكتاب حتى يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون: *Pugnate contra eos, qui non credunt in Deum, neque in diem noviſſimum: & non prohibent, quod prohibuit Deus, & legatus ejus; & non profitentur religionem veram,* (ideſt Eslamiticam) *ex iis, quibus datus fuit liber* (Pentateuchi, & Euangelii, nempè Judæis, & Chriſtianis) *donec ſolvant tributum manu, & fiant parvi* (ideſt humilientur & ſubdant ſeſe veſtro imperio). Hoc idem confirmant Auctores Arabes, qui vitam illius ſcripſere, & inter alios Abu-Giaapher Tabarita, relatus à Georgio Almacino in Hiſtoria ſua Saracenica his verbis: واتاه النصارى من العرب وغيرهم فامنهم وكتب لهم كتبًا وكذلك اليهود والمجوس والصابه وغيرهم فبايعوا له واخذوا منه الامان على ان يودوا الجزية والخراج: *Et venerunt ad eum Chriſtiani ex Arabia, & alii, & recepit eos in fidem ſuam, ſcripſitque illis literas ſecuritatis: & eodem modo Judæi, Magi, & Sabæi, & alii, qui fidelitatis juramentum illi præſtiterunt, & acceperunt ab eo ſecuritatem, cum pacto, ut tributum, ac vectigal illi perſolverent.* Refert prætereà Thalebienſis in expoſitione Suræ 5. المائدة *Menſa*, verſ. 3. factum, ex quo clariùs colligitur, Mahumetum in bello contra Infideles, non religionis cauſam, ſed rem ſuam egiſſe: in hæc verba: وعن ابن عباس ان النبي صلعم كتب الى اهل هجر وعليهم منذر بن ساوى التميمي يدعوهم الى الاسلام فان ابوا فليودوا الجزية فلما اتاه الكتاب عرضه على من عنده من العرب واليهود والنصارى والمجوس فاقروا بالجزية وكرهوا الاسلام والسيف واما اهل الكتاب والمجوس فاقبل منهم الجزية فلما قرا عليهم كتاب النبي صلعم اسلمت العرب واعطى اهل الكتاب والمجوس الجزية فقال في ذلك منافقوا اهل مكة عجبًا من محمد يزعم ان الله بعثه لقتال الناس حتى يقولوا لا اله الا الله وقد قبل من مجوس هجر واهل الكتاب الجزية فهلا اكرههم على الاسلام وقد ردها على اخواننا فشق ذلك على المسلمين مشقة شديدة فنزلت اذا اهتديتم ونزلت بعد ما اسلمت العرب

العرب لا اكراه فى الدين :

Refert Ebn-Abbas, Mahumetum literas scripsisse ad Higrenses, contra quos profectus fuerat Mondher filius Savai Temimensis, ut vocaret eos ad religionem Eslam (& in literis erant hæc verba.) *Quòd si noluerint eam amplecti, solvant tributum. Mondher autem acceptam Epistolam legit Arabibus, qui erant cum ipso, & Judæis, & Christianis, & Magusæis. Porrò hi tres elegerunt solvere tributum; renuentes suscipere religionem, & per hoc, bellum volentes evitare. Quamobrem Mondher suscepit ab eis tributum. Arabes verò, audita Mahumeti Epistola, fidem Eslamiticam susceperunt. Id videntes Meccani maligni, cum admiratione de Mahumeto obloquentes, dixerunt: Jactat se missum fuisse à Deo ad pugnandum contra homines, ut suscipiant armorum vi religionem suam, & ecce nunc suscepit à Magusæis Higrensibus, & à Judæis, & Christianis tributum. Hoccine fuit eos ad suscipiendam religionem compellere? Et quidem ad tributum solvendum coegit fratres nostros. Hoc verò affeclis Mahumeti durissimum fuit: sed* (ad eos placandos) *revelata sunt verba Alcorani: O fideles attendite vobis ipsis: non nocebit vobis error aliorum, si vos directi fueritis: & postquam Arabes crediderunt, revelata sunt illa alia verba: Non sit coactio in religione suscipienda.* Ingenium Mahumeti versipelle ac vulpinum Arabes ipsi, non sine stomacho, cognovere. Ex quibus patet, non studio religionis ac fidei, sed effrænata dominandi ambitione Mahumetum contra infideles (ut ipse vocat; quamvis plerique essent Christiani, & fideles) arma movisse, ut eos ad Eslamiticam sectam suscipiendam violenter adigeret. Nam ubi eos ditioni suæ subjectos, sibique tributum ac vectigal humiliter persolventes videbat; nihil jam ulteriùs de religione curabat. Et nihilominus hoc ipsum erat devictos populos ad superstitionem suam suscipiendam compellere: nam in tot tàmque gravia mala miseros conjiciebat; tot tributis censibusque gravabat; tàmque dura tyrannide eos premebat; ut, quò se ab intolerabili illo jugo subtraherent, in Alcoranicam sectam ultrò jurarent. Id hodie quoque in Christianis illis, qui sub Mahumetanorum imperio vivunt, præsertim si captivi sint, evenire videmus, & dolemus. Nam præter barbariem, quam in illos Mahumetani assiduè exercent, nullam non captant occasionem, quò eos in errorem suum vel invitos trahant. Non erit hic Lectori ingratum, me ea summatim referre, quæ Auctor libri Italicè inscripti, *Teatro della Turchia*, refert c. 1. artic. 11. Capitali (inquit) pœna puniunt eum, qui ira correptus vel unum verbum contra eorum sectam temerè protulisset. In Diarbaker, puellam quandam Christianam fatuam Mahumetanorum puerorum turba jocis, & conviciis lacessebat. Illa, ut injuriam ulcisceretur, quædam temerè in Mahumetum, ejusque sectam protulit. Repentè ad Judices rapta: diù de abjuranda Christi fide tentata: sed frustrà; quamvis enim fatua, semper se in sua religione constantissimam ostendit: quamobrem suspendio occubuit. Græcus quidam Sciensis, ebrietate oppressus, juravit se Mahumeto nomen daturum. Jam sobrius exhorruit, ubi id, quod è se in ebrietate juratum fuerat, rescivit: juramentum coram Judice retractavit, ac detestatus est: facultates suas omnes obtulit, ne fidei jacturam facere cogeretur: iniquum esse affirmans, si id, quod ebrius promisisset, & cujus ne recordaretur quidem, servare cogeretur. Christianum se esse, Christianumque moriturum protestatus est. Nihil horum apud Judicem valuit: statim jubet miserum fuste gravissimè cædi, aliisque modis discruciari; tandemque è patibulo suspensum plumbeis glandibus è tubo bellico explosis interimi. Erant ei tres, vel quatuor filii adhuc parvuli. Hos Judex jussit è sinu matris divelli, atque ad Mahumetismum transferri. Frustrà mater Judicis impii barbariem lacrymis ac precibus emollire conabatur. Sed adfuit miseræ insperatò auxilium divinum: nam maritimarum copiarum Imperator adveniens, matris lacrymis, precibusque permotus, filios eidem liberè restitui jussit. Armenus quidam, panem empturus à Turca, qui per jocum dixerat ei, se illi libenter vendituruum, si Mahumetanus fieret; respondit & ipse per jocum: Quidni? At deinde religione tactus, confessus est Sacerdoti hanc suam levitatem. Sacerdos imprudenter coegit eum, ut eodem in loco coram omnibus id, quod per jocum dixerat, retractaret. Obedivit statim Armenus. At Judex, re audita, illum accersitum, frustràque, ut Christianam fidem ejuraret tentatum, ad incendium condemnavit. Puer quidam decennis Christianus interrogatus à Mahumetanis, utrum literas calleret; se callere respondit. Exhibuerunt ei per summam malitiam, schedulam quandam, in qua Mahumetanicæ fidei professio scripta erat, ut eam legeret. Legit innocens: statimque illi in plausus erupere, tanquam si jam Mahumetanus factus fuisset. Ille verò constanter protestatus est, se nihil tale cogitasse. Schedulam quidem, ut se literarum peritum ostenderet, legisse: cæterùm, se Christianum esse, Christianumque moriturum. Tunc illi furore succensi, correptum puerum in Mare præcipitavere. Cùmque corpus ejus à fluctibus ad litus rejectum fuisset post triduum, à Christianis acceptum, honorificè Constantinopoli (nam ibi hoc evenit) sepultum fuit. Omitto alia hujusmodi exempla, cùm hæc cuilibet satis esse possint, ut intelligat, quantam per vim ac fraudem nitantur Mahumetani impietatem suam propagare, ita à Propheta suo instituti, atque edocti, qui ferro atque igni homines ad superstitionem suam cogendos esse decrevit: quamvis ipsemet in Alcorano Sura 21. الانبياء *Prophetæ*, vers. 103. fingat sibi dictum fuisse à Deo: وما ارسلناك الا رحمة للعالمين *Et non misimus te, nisi ut exhiberes misericordiam omnibus creaturis.* Imò Mahumetani volunt illum absolutè à Deo رحمة *Misericordiam* appellatum fuisse.

At opposita prorsus ratione Christus in lege ac religione sua promulganda ac propaganda usus est. Non bello aut terrore: non cædibus aut rapinis: non imperio aut tyrannide: sed lenitate, humilitate, patientia, paupertate, charitate, verbi divini efficacia, ac Spiritus Sancti auxilio, voluit Euangelium suum Gentibus prædicari, & legem suam Mundo vulgari, ac persuaderi. Ita orta est, ita adolevit, ita per totum terrarum Orbem propagata est Christiana religio. Mahumetismus alieno sanguine crevit: Christianismus proprio: ille per vim; hic per charitatem invectus est in Orbem. Duodecim habuit Mahumetus ad sectam suam disseminandam belli Duces, quos الانصار *Auxiliatores* appellavit. Hi armorum vi Tyrannidem illi, non religionem veram peperere. Duodecim habuit Chri-

Christus Apostolos, qui unica illius virtute ac spiritu armati, quoad cætera omnia imbecilles, pauperes, ignari, inermes, universum humanum genus fidei ac ditioni illius subegere. Neque tamen per hoc Christus contra ullum arma movit: ullum vita, vel facultatibus suis spoliavit: ullum Regno, vel ditione sua expulit. Non enim eripere volebat, vel curabat hominibus bona, aut regna terrestria, qui ut cœlestia illis largiretur, in terras è cœlo descenderat.

Quòd verò, ut suprà innuimus, asserat Mahumetus, in Pentateucho, & Euangelio præcipi à Deo, ut ad Religionem suscipiendam, per armorum vim mortales cogantur; jam dixi, impudentissimum esse mendacium, quod unum satis esset ad Alcoranicam illius Legem penitus condemnandam. Nusquam in *Pentateucho* habemus, Deum præcepisse Israelitis, ut alias gentes ad Religionem ac legem suam violenter attraherent; sed volentes tantùm, & spontaneos ad eamdem admitterent. Id etiam apertè testatur R. Moyses Majemonides in Tract. de Regibus, cap. 8. his verbis: *Moyses Doctor noster non tradidit hæreditatem legis, & præceptorum, nisi Israelitis, juxta illud Deuter. cap 33. vers. 4. Legem præcepit nobis Moyses, hæreditatem congregationis Jacob: & iis omnibus; qui volunt Proselyti fieri ex aliis gentibus, juxta illud Num. cap. 15. vers. 15. Sicut vos, sic proselytus erit. Verùm nemo invitus cogendus est suscipere legem, & præcepta*. Quòd si Israelitæ jussu Dei contra Chananæos Ethnicos pugnavere; hoc non fuit, ut eos ad Religionem suam suscipiendam armis cogerent: sed ut eorum regionem sibi à Deo traditam, occuparent, atque eorumdem Idola destruerent, ne sibi essent occasio eadem colendi, atque Indigenarum superstitionem imitandi.

Quòd verò addit idem R. Moyses in prædicto Tract. de Regibus, cap. 8. Moysem edoctum à Deo, præcepisse, omnes mortales cogendos esse ad recipienda septem præcepta data filiis Noe: (de quibus tamen Doctores Thalmudici inter se non conveniunt) quicumque verò ea non recepisset, occidendum esse: nullum habet fundamentum, neque exemplum in Sacris literis. Imò, si credere licet Hebræorum Magistris, & præsertim R. Salomoni Isacensi, vulgò Rasci, & auctoritati Thargum Jerosolymitani; Deus ipse proposuit legem suam liberè recipiendam, primò Idumæis in Monte Seir: deinde Ismaelitis in Monte Pharan: & postremò Israelitis in Monte Syna: & primis duobus eam rejicientibus; hi tantùm illam spontè ac liberè acceptavere. Inconsequens igitur erit, quòd Deus præceperit Israelitis, ut alios vi adigerent ad eandem, vel aliam suam legem suscipiendam: Et nihilominus non videtur negandum, posse per legitimam potestatem, cogi homines ad acceptandam, & servandam legem naturalem, quæ continebatur etiam in præceptis traditis filiis Noe; inter quæ præcipuum erat, unum tantùm Deum colere. Verùm hoc spectat tantummodo ad Supremum, ac legitimum Principem. Atque ita jure possunt (imò debent, nisi majus inde timeatur malum) Christiani Principes in Terris suis, cogere Ethnicos ad Idola rejicienda, & ad unum tantùm verùm Deum colendum: & Hebræos ad usuras relinquendas, & ad unam tantùm uxorem habendam. Neque dubium est, quin possint eosdem adigere ad audienda Christianæ religionis dogmata, ut illius veritatem agnoscere valeant: quamvis ad eandem suscipiendam invitos compellere non possint. Non loquor de iis, qui veram religionem jam susceptam deseruere: nam hi possunt & debent ad eandem iterum recipiendam compelli; & etiam propter apostasiam suam gravissimè puniri. At Mahumetus nullam habebat auctoritatem supra Arabes Ethnicos, & multò minus supra Christianos, & Hebræos, qui unum tantùm Deum verum colebant, ut eos ad superstitionem suam suscipiendam cogere posset: idque ipsemet sexcenties in Alcorano (quamdiù scilicet vires non habuit) apertissimis verbis protestatus est.

Objicient nobis fortasse Mahumetani, Catholicos Hispaniarum Reges, cum assensu Pontificis Maximi, armorum vi, & more belli, Christianam religionem in Occidentales Indias, & præsertim in Mexicanum Imperium invexisse.

Respondeo, verum quidem esse, Pontificem Maximum Alexandrum Sextum Regiones illas Catholicis Regibus concessisse, eam potissimum ob causam, ut in illis Christianam fidem, Christique Euangelium prædicandum curarent. Non tamen ut armis violenter Incolas cogerent ad eandem fidem suscipiendam: ut patet ex verbis Diplomatis Pontificii. Poterant nihilominus Catholici Regis Duces ac Ministri cogere Gentes illas, sibi jam jure subjectas, ad Idola deserenda, eorumque Aras ac Templa destruenda, vel in honorem unius Dei veri commutanda; eumque Deum tantummodò colendum: atque etiam ad omnia illa, quæ saltem primariis Naturæ legibus repugnant, relinquenda, atque evitanda; inter quæ unum erat, homines sacrificare, & comedere. Cæterùm neque Pontifex Maximus præcepit, Gentes illas ad Christianam Religionem suscipiendam violenter compelli: neque Hispani eas ad hoc compulisse leguntur; quamvis ob alias causas, quæ ad Religionem minimè spectabant, Populos illos fortassè severiùs tractaverint.

Utrùm verò Pontifex Maximus potuerit hos Populos, qui nunquam Christianos læserant, semperque Regna sua pacificè possederant, neque ad Ovile Christi pertinebant, Christianis Regibus, saltem quoad supremum aliquod dominium, & velut feudum nobile, jure concedere, non est hic locus disputandi. Mihi tamen certum est, Gentes illas, cum ferarum more viverent, & Deos illos colerent, qui nullum cultum, sed summam potiùs abominationem mererentur: & prætereà non modo homines illis immolarent, sed etiam ipsi humanis carnibus vescerentur; atque uno verbo, naturæ humanæ omnes ferè leges violarent: potuisse suprema aliqua potestate, quæ in terris reperiretur, intra rectæ naturæ limites per vim coerceri. Porrò cum nulla sit in terris potestas major ea, quam Vicario suo Petro, ejusque successoribus, Deus ipse immediatè tradidit, ut omnes Christiani fateri coguntur: huic soli fas & jus erat, hoc præstare. Quamvis enim Christus Ecclesiæ tantùm suæ Petrum Principem ac Pastorem constituerit, tradidit tamen eidem potestatem omnem, quæ ad eandem Ecclesiam regendam, conservandam, defendendam, ac per totum orbem propagandam necessariò requirebatur, & per consequens ad auferendam, quantum posset, ea omnia obstacula, quæ Euangelii prædicationem, veræque fidei propagationem per totum Orbem possent remorari. Per hoc igitur à Christo tradita est Petro, & successoribus ejus plena facultas & auctoritas in omnia Regna Mundi, in ordine scilicet ad prædicandum in illis Euangelium, veramque Religionem constituendam: idque apertè fatetur universalis Ecclesia, dum ejusdem Petri summam potestatem, supremamque auctoritatem commendans, ita eum alloquitur: *Tu es pastor ovium, Princeps Apostolorum: Tibi tradidit Deus omnia Regna Mundi; & ideò tibi traditæ sunt* cla-

claves Regni cœlorum: ideſt pleniſſima poteſtas ligandi, atque ſolvendi, & diſponendi de omnibus rebus etiam temporalibus in ordine ad bonum Ovilis Chriſti tibi commiſſi, ut illud paſcere, tueri, ac dilatare poſſis per omnia Regna Mundi, auferendo & removendo ea omnia, quæ te ab officio tibi commiſſo poſſunt impedire. Poterit igitur Pontifex Romanus Petri ſucceſſor, Chriſtique ſupremus in Terris Vicarius, per Principes Chriſtianos, Principes Ethnicos cogere, ne Euangelicam prædicationem impediant: non tamen Regnis ſuis ſpoliare, ut quidam docent, (hoc enim nimis odioſam Chriſtianam Religionem redderet) neque etiam, ut ad fidem ſuſcipiendam per vim quodammodo adducantur, tributis extraordinariis, aliiſque oneribus eos gravare, ut Mahumetani conſuevere: imò eos benigniùs atque humaniùs, quàm alios ſubditos tractare debet: ita enim faciliùs ad religionem amplectendam allicientur. Ita gerebat ſe S. Gregorius Magnus cum Judæis, ut teſtatur ipſemet, lib. 4. Epiſt. 6. his verbis: *Nec hæc inutiliter facimus, ſi pro levandis penſionum oneribus, eos ad Chriſti gratiam perducamus. Et ideò non eſt grave, quidquid de penſione pro Chriſto dimittimus*. Utrum verò etiam ad Idola relinquenda, & ad primaria Naturæ præcepta ſervanda, eos adigere poſſit, dubium valdè mihi eſt. Non enim ſunt ſubditi Eccleſiæ: & laudabilius hoc fiet per Prædicatores Euangelicos ſpirituali gladio verbi Dei; quàm per Duces belli temporalibus armis.

Cæterùm per ſeptemdecim ferè ſæcula, ſemper à Romanis Pontificibus (ad quos ſpectat Chriſtianæ religionis per totum Orbem propagatio) in Euangelii prædicatione, veræque fidei inter Populos infideles promulgatione illud obſervatum eſt, quod Chriſtus in Euangelio docuit, & Apoſtoli, Diſcipulique ejus obſervavere: ut nimirùm non per temporalem potentiam, perque arma, & vires; (ut mentitur Mahumetus) ſed per paupertatem, patientiam, charitatem, perſecutiones, ſupplicia, atque ipſius ſanguinis, vitæque profuſionem Miniſtri Apoſtolici Chriſtum crucifixum, ejuſque Euangelicam legem Gentibus prædicarent. Neque alia ratione utitur hodie Pontifex Romanus, dum per Sacram Eminentiſſimorum Purpuratorum Congregationem de Propaganda fide, viros religioſos, & Apoſtolico ſpiritu præditos per omnes Infidelium regiones ad prædicandum Chriſti Euangelium expenſis ſuis mittit, & in iiſdem regionibus ſuſtentat, ne ab Infidelibus aliquid ad vitam neceſſarium emendicare, vel accipere cogantur.

Dices: etiam Mahumetanorum Moſtinos eodem modo mittere hodie ſuos congerrones inter Indos Orientales Ethnicos, ut illis Alcoranicam legem prædicent, & proſelytos faciant.

Reſpondeo, hoc commune eſſe, ſemperque fuiſſe etiam omnibus ſeductoribus, & impoſtoribus. Neque verò ex eo, quòd Mahumetani, ſive in hac, ſive aliis in rebus faciant ſe ſimias Chriſtianorum; poſſunt idcircò ſibi eorumdem gloriam tribuere, quòd ſcilicet non vi, & armis; ſed virtute Dei, oſtenſione miraculorum, & ſanctitate Legiſlatoris ſui, ejuſque aſſeclarum tantummodò, Religio ipſorum fundata ſit, ac per totum terrarum Orbem propagata.

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

De Vindicta privata.

Privatam vindictam, qua nimirùm quilibet propria auctoritate injuriam ſibi illatam ulciſcitur, eſſe contra omnes leges divinas, & humanas, & contra ipſum Naturæ lumen, nullus, ut reor, ignorat. Nam per hoc deſtrueretur magna ex parte publica poteſtas à Deo inſtituta, per quam privatorum injuriæ recognoſci debent, & puniri. Quamobrem Deus Optimus Maximus in Lege ſua, Levit. cap. 19. 18. ſeverè privatam ultionem prohibuit, verbis illis: *Non quæras ultionem, nec memor eris injuriæ Civium tuorum*. Hebraicè abſolutè legimus, לֹא־תִקֹּם: *Non ulciſceris te*. In Deuter. etiam cap. 32. 35. pronunciat idem Deus de ſe: *Mea eſt ultio; & ego retribuam*: quæ verba à S. Paulo ad Rom. cap. 12. allegantur ad omnem privatam vindictam condemnandam: *Non voſmetipſos* (inquiens) *defendentes* (id eſt vindicantes) *Chariſſimi; ſed date locum iræ: ſcriptum eſt enim: Mihi vindicta; Ego retribuam: dicit Dominus*. Aliis etiam in locis Veteris Teſtamenti ultio privata improbatur. Ut Proverb. cap. 20. *Ne dicas: Reddam malum: Expecta Dominum, & liberabit te*. Et cap. 24. 29. *Ne dicas: Quomodo fecit mihi, ſic faciam ei: Reddam unicuique ſecundùm opera ſua*. Et in Lib. Eccleſiaſtici, qui etiam apud Hebræos Divinæ auctoritatis habetur, cap. 28. 1. *Qui vindicari vult, à Domino inveniet vindictam, & peccata illius ſervans ſervabit. Relinque proximo tuo nocenti te; & deprecanti tibi peccata ſolventur*. Omitto referre quæ in hanc rem in Euangelio, aliiſque Libris Apoſtolicis habentur: cùm in his nulla ſit, ut ita dicam, pagina, in qua privata vindicta non damnetur: quippe quæ non ſolùm ſit contra bonum publicum, & contra Principis auctoritatem; ſed etiam Divinam Majeſtatem graviſſimè lædat: ad quam propriè ſpectat injurias aliis ab aliis illatas punire: vel eas puniendi Principibus à ſe conſtitutis vices delegare. Hinc toties in Sacris literis, Deus appellatur, *Deus ultionum*, vel *Deus ulciſcens*. Et inter nonaginta novem nomina, quæ illi tribuunt Arabes, unum eſt المنتقم *Ultor*. In Alcorano quoque non ſemel dicitur Deus ذو انتقام *Dominus vindictæ*: ſeu, præditus auctoritate ulciſcendi. Uſurpat igitur ſibi ſacrilegè auctoritatem Dei ille, qui de injuria accepta ultionem capere propria auctoritate præſumit.

At Mahumetus, qui legem nullam novit, niſi quam propria libido ipſi ſuggeſſit; non ſolùm privatam ultionem in Alcorano concedit, ſed etiam remunerandam illam à Deo eſſe pronunçiat. Ita enim habet in Sura 42. الشورى *Conſultatio*, v. 34. & ſeqq.

فما أوتيتم من شي فمتاع الحياة الدنيا وما
عند الله خير وابقي للذين امنوا وعلي ربهم يتوكلون
.... والذين اذا اصابهم البغي ينتصرون وجزاء سيية
سيية

سيئة مثلها فمن عفي واصلح فاجره على الله انه لا يحب الظالمين :

Quod vobis à Deo datum est, est provisio præsentis vitæ. Quod verò est apud Deum (in Paradiso) *melius est, & permanentius, pro iis, qui crediderint, & in Deo confisi fuerint..... & pro iis, qui, cùm illata sibi fuerit injuria, sese vindicaverint. Sed vindictæ gravitas non debet excedere gravitatem injuriæ. Qui verò condonaverit, & pacificè rem composuerit: habebit mercedem apud Deum. Certè ipse non amat iniqua agentes.* Et Sura 16. النحل *Apes*, vers. 130. وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به ولئن صبرتم لهو خير للصابرين: *Si ultionem ex aliquo sumere vultis, ultio non excedat injuriam vobis illatam. Quòd si patienter sustinueritis, certè hoc erit melius iis, qui sustinuerint.* Scribunt Expositores, hæc revelata fuisse Mahumeto anno tertio Hegiræ, quando in bello Ohodensi occisus fuit Hamza patruus ejus, & corpus illius undique vulneribus transfossum, membrisque mutilatum. Cùmque Mahumetus illud vidisset, dolore iraque stimulatus, juravit se vindictam sumpturum de occisoribus Hamzæ septuagies majorem sævitie, quàm ipsi contra eum exercuissent: vel, ut alii scribunt, sumpturum pœnam in triplum ex septuaginta hostibus Corasinis, si eos in potestatem suam habere potuisset. Cùm verò Deus per Gabrielem illi prædicta verba revelasset: abstinuit ab eo, quod proposuerat. Denique Sura 17. الاسري *Iter nocturnum*, vers. 34. hæc habet: ولا تقتلوا النفس التي حرم الله الا بالحق ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لوليه سلطانا فلا يسرف في القتل انه كان منصورا: *Et ne occidatis animam* (idest hominem) *quam prohibuit Deus, nisi cum justitia. Qui verò occisus fuerit injustè; jam dedimus propinquo ejus potestatem* (occidendi eum.) *Verùm ne limes excedatur in eo occidendo, eò quòd is* (qui in ultione excedit) *defendendus sit.* Idest, ut explicat Geladdinus: *Ne occidatur alius præter homicidam; aut iste aliter occidatur, quàm ipse occiderit alium: etiam si propinquus illius, qui injustè occisus est, habeat multos patronos, à quibus, etiam si modum excesserit, defendendum se esse confidat.* Alluditur in his ultimis verbis ad legem à Deo latam in libro Numerorum, cap. 35. de qua paulò post disseremus.

Concedit itaque Mahumetus suis asseclis privatam ultionem, itaut unusquisque possit de injuria sibi illata, quæcumque tandem illa sit, se vindicare, dummodo vindicta gravitatem injuriæ acceptæ non excedat: quod ut jam dixi, contra omnes leges divinas, atque etiam humanas rectè constitutas, censendum est. Nec excusat iniquitatem hujus Mahumeticæ Sanctionis, quòd in ea non negetur, melius esse injuriam ignoscere, quàm ulcisci; dum ultio ut bona, & à Deo remuneranda conceditur, & approbatur.

O quam longè distat in hoc, ut in cæteris, ab Euangelio Alcoranus! Quantum scilicet distant tenebræ à luce, lutum ab auro, stercus à balsamo, à floribus spinæ. Non enim solùm prohibetur in Euangelio quodlibet vel minimum privatæ vindictæ genus, itaut *nulli malum pro malo reddatur*; sed etiam omnis voluntarius motus iræ, indignationis, & odii contra eum, qui nos læsit, sive exteriùs per verba, aut nutus significetur, sive interiùs tantùm corde foveatur. Verùm ulteriùs progreditur sanctitas, ac perfectio legis Euangelicæ. Non enim solùm malum pro malo reddere vetat Christus; sed etiam ut bono malum compensemus admonet, & hortatur. En verba ipsius Matth. cap. 5. *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in Cœlis est.* Et paulò superiùs dixerat: *Ego autem dico vobis; non resistere malo; sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram: & ei, qui vult tecum judicio contendere, & tunicam tollere; dimitte ei & pallium.*

Cæterùm non solùm Christiani ex documento atque exemplo Christi, qui in Cruce, pro eorum, qui se tàm immaniter & verbis & factis vexabant, venia & salute, Patrem suum exoravit; sed Ethnici quoque Philosophi; imò & Principes ipsi, penes quos suprema potestas residebat, ex lumine naturæ cognoverunt, appetitum ultionis, atque ultionem ipsam, esse animi vilis, & ignobilis: & injuriam condonare, & multò plus beneficio compensare; valdè honorificum esse, & homine magnanimo dignum. In Pentateucho quoque, & aliis libris veteris Testamenti hoc ipsum summoperè commendatur: præsertim Exodi cap. 23. ubi ita præcipit Deus: *Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti; reduc ad eum. Si videris asinum odientis te jacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo.* Salomon etiam in Proverbiis, cap. 25. monet: *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, da ei aquam bibere: prunas enim congregabis super caput ejus, & Dominus reddet tibi.*

Ab hujusmodi exemplis ac documentis admodum procul fuit Mahumetus, quippe qui in privatam ultionem ab ipsis incunabulis pronissimus fuerit. Nam, ut in ejus vita à Mahumetanis scripta refertur, Anno octavo Hegiræ, inter captivos, quos in bello contra Havazenos gesto, ceperat, fuit Sebama filia Harethi & Halimæ Saadiensis, soror collactanea Mahumeti, in cujus adhuc infantulæ dorso infans ipse, ex impetu iræ (nisi fortè lasciviæ; nam utroque morbo semper æquè laboravit) tàm rabido morsu dentes impresserat; ut post sexaginta annos adhuc cicatrix tàm immanis viseretur, ut ex ea potuerit Mahumetus sororem suam collactaneam agnoscere. Refert prætereà Albocharius in trigesimam partem Alcorani, dictum hoc Mahumeti: لا شخص اغير من الله : *Nullus est, qui majori zelotypia laboret, quàm Deus*: & in hanc rem ita scribit: وقال عبيد الله بن عمرو عن عبد الملك حدثنا ابو عوانة حدثنا عبد الملك عن وراد كاتب المغيرة عن المغيرة قال قال سعد بن عبادة لو رايت رجلا مع امراتي لضربته بالسيف غير مصفح فبلغ ذلك رسول الله صلعم فقال تعجبون من غيرة سعد

والله لانا اغير منه والله اغير مني :

Et dixit Obeid-Allah filius Amru ex relatione Abdal-Malek: Narravit nobis Abu-Avana, narratum fuisse sibi ab Abdal-Malek, cui narraverat Varrad scriba Almogheiræ, qui asserebat dixisse, Saad filium Ebadat: Si invenirem hominem aliquem cum mea uxore, certè occiderem eum gladio absque ulla misericordia. Id cùm relatum fuisset Legato Dei Mahumeto, dixit: Cur admiramini de zelotypia Saad? Ego sum magis zelotypus, quàm Saad: & Deus majorem zelotypiam habet quàm ego. Ex ore suo se judicat homo nefarius, qui non solùm laudet privatam vindictam in aliis, sed in se etiam probet, deque ea glorietur; neque illum pudeat, exemplo Dei, iræ furorisque sui impotentiam cohonestare. At enim hoc ipsum etiam Christianorum Principum leges concedunt. Falsum omninò. Quamvis enim delictum hoc ex quadam indulgentia non puniant; non tamen vel probant, vel concedunt. Plura in vita illius exempla recensent Arabes, ex quibus constat, quàm pronus esset in vindictam. Ex his poterit Lector nonnulla in ea, quam ego summatim scripsi, recognoscere. Neque omittendum est, eundem non solùm manu ac ferro, sed etiam lingua & calamo rancoris sui pus, atque venenum in eos, à quibus injuriam aliquam accepisset, evomuisse. Id videre est in quibusdam Alcorani Suris, quas Satyras veriùs appellaveris: nam in illis, quosdam è suis Corasinis, & præsertim Abu-Gehel, contribules suos, & Abu-Laheb patruum suum, & Ommo-Gemil amitam suam, ob injurias nescio quas ab illis acceptas, enormiter proscindit.

Defendet fortè causam suam Mahumetus exemplis quorumdam Prophetarum, seu Patriarcharum; ut Noe, qui contumeliam sibi à Cham filio suo illatam, dum de se ob ebrietatem nudato jocum captaverat, vindicavit, malè precando filio ejus Chanaan David, qui Nabal Carmelum, tanquam sibi ingratum & injurium, occidere decreverat: Eliam, ad cujus imperium cœlestis ignis duos duces Regis Achab, eorumque milites, quòd se minus honorificè compellassent, absumpsit; Elisæi, qui quadraginta duos pueros, sibi illudentes, ursis devorandos exposuit; & aliorum hujusmodi. Verùm hi, non ex motivo privatæ ultionis, sed ex zelo justitiæ, & honoris Dei adducti sunt, ut injurias illas ulciscerentur: neque hoc sine divino impulsu fecerunt, cùm Deus ipse executor hujusmodi eorum vindictæ, seu veriùs justæ pœnæ, fuerit. De David tamen non videtur dubium, quin aliquantò in voluntate vindictæ contra Nabal excesserit. Sed nos neque asserimus, neque credimus, sanctos illos Patres ac Prophetas nunquam vel in hac, vel in aliis rebus deliquisse; cùm ex Sacris Scripturis constet oppositum. Atqui Mahumetus in condendis sanctionibus suis, & multò magis in actibus suis regulandis, debebat ut apes ad flores, non ut scarabæus ad stercus accurrere. Debebat, inquam, inspicere, atque imitari exempla indulgentiæ, & charitatis ejusdem David erga Saul, Absalom, ac Semei: Joseph erga fratres suos: Jacob erga Esau: Moysis erga populum suum; & alia hujusmodi sexcenta: non dico exemplum Christi, ejusque Apostolorum: nam nimis hebetes erant Mahumeti oculi ad lucem tàm claram inspiciendam.

Postremò objicit nobis (ut suprà innuimus) Mahumetus Sanctionem ipsius Dei in Pentateucho, Numer. cap. 35. qua præcipit, ut qui alium data opera occiderit, à propinquo ejusdem occisi, ubicumque ab eo inventus fuerit, interficiatur. Non solùm igitur probat, sed præcipit Deus privatam vindictam.

Sed facilè respondemus, nullo modo fuisse hanc, vel dici potuisse, privatam vindictam; cùm propinquus occisi non deberet interficere homicidam privata auctoritate, sed jussu Dei, cognita priùs causa in legitimo Judicum consessu. Itaque propinquus ille non exercebat privatam ultionem, sed exequebatur, ut minister, sententiam à Deo, ac judicibus prolatam. Hoc manifestè patet non solùm ex verbis Sacræ paginæ, sed etiam ex ipsa ratione. Quis enim credat, liberum fuisse cuique interficere eum, quem crederet occidisse propinquum suum, incognita causa, & ex propria tantùm suspicione, vel conjectura? Nonne poterat hic errare, & occidere innoxium pro nocente: in quo casu reus homicidii ipse fuisset, & à propinquo ejus, quem interfecerat, jure potuisset occidi? Debebat igitur vel factum esse adeò clarum ac manifestum, ut nullus de eo posset dubitare: qua ratione intelligebatur jam esse plenè probatum: vel si esset aliqualiter dubium, vel suspiciosum; per publicum judicium necesse erat discuti, & definiri. Porrò non solùm per legem divinam, sed etiam per leges humanas non rarò statuitur, ut in pœna capitali quilibet possit esse executor, quando reus jam damnatus fuga se subripuit, nec potest in manibus haberi. Neque tamen per hoc intelligitur concedi ulli privatam vindictam: imò si quis ex odio, vel ultionis appetitu, illum occideret, gravissimè peccaret: quemadmodum etiam peccasset ille, qui Deo jubente propinqui sui occisorem interfecisset: nam odium, ac vindicta absolutè prohibentur ab ipso Deo. Cur verò voluerit Deus homicidam occidi à propinquo hominis interfecti; credo fuit, vel quia ita erat consuetudo in eo populo, dum esset in terra Ægypti: vel in majorem pœnam homicidæ ipsius. At enim hoc erat occasio & fomentum odii & vindictæ ipsi propinquo. Esto: sed in illius arbitrio ac libertate erat odium, & vindictæ appetitum admittere, vel rejicere. Plura enim alia sunt homini incitamenta ad malum, quæ ipse nullo modo potest evitare; & tamen tenetur motibus inordinatis, qui ex illis consurgunt, resistere. Nihilominus, ut hujusmodi occasionem propinquo occisi Deus minueret, jubebat eum statim homicidam jugulare; ne scilicet eum diutiùs detinendo, ac discrutiando, vel lento mortis genere perimendo, posset odium suum rabidiùs exercere. Non dubito autem, quin plerique ab homine, quamvis inimico, ita in morem pecudis jugulando abhorrerent, præsertim cùm jam ardor iræ, ac vindictæ furor deferbuisset.

Addo, Deum hoc tantummodo in homicidio statuisse, non autem aliis in rebus, in quibus nulli concedebatur vindicem esse propriæ injuriæ. At Mahumetus privatam ultionem in omnibus indiscriminatim concedit. Prætereà plerique Doctores sentiunt, hanc fuisse tantummodo permissionem, non autem absolutum præceptum Dei (quemadmodum etiam talionem, usuram, repudium, ac polygamiam) propter duritiem illius gentis, ad majora mala evitanda. Et Quicquid sit, non debuit Mahumetus his à Deo potiùs permissis, ac dissimulatis, quàm præceptis, & per se nullam bonitatem habentibus, ac propterea à sapientibus communiter improbatis, legem suam infarcire, ac centonare: præsertim cùm legum omnium perfectissimam, sanctissimam, atque excellentissimam, se condere profiteretur.

CA-

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

De Disputatione circa Religionem.

Verissimum est Christi axioma, Joannis cap. 3. *Omnis, qui malè agit, odit lucem: & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus. Qui autem facit veritatem: venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta.* Prima pars axiomatis in Mahumeto, ejusque Alcorano verificatur: secunda, in Christo, atque Euangelio illius, ut in hoc capite manifestissimè patebit.

Mahumetum semper refugisse, atque etiam prohibuisse disputationem circa legem ac religionem suam, omnibus notissimum esse existimo. Nihilominus libet ipsius testimoniis hoc comprobare. Sura 6. الانعام *Pecudes*, vers. 65. introducit Deum ita se commonentem: واذا رايت الذين يخوضون فى اياتنا فاعرض عنهم حتى يخوضوا فى حديث غيره واما ينسينك الشيطان فلا تقعد بعد الذكري مع القوم الظالمين: *Et cùm videris eos, qui disputant de signis nostris* (Gelaleddinus, فى القران *de Alcorano*); *procul recede ab eis, donec disputent de alia re. Quòd si oblivisci fecerit te Satanas* (hoc quod nunc tibi dico); *saltem ubi recordatus fueris, ne sedeas cum his iniquis.* Sura 29. العنكبوت *Aranea*, vers. 46. fingit sibi, & suis hæc à Deo præcipi ولا تجادلوا اهل الكتاب الا بالتي هي احسن الا الذين ظلموا منهم وقولوا امنا بالذي انزل الينا وانزل اليكم والهنا والهكم واحد ونحن له مسلمون *Nolite disputare cum Scripturalibus* (Judæis scilicet & Christianis) *exceptis iis, qui vos injuria affecerint*: (nam cum his, ut explicat Gelaleddinus, non verbis, sed gladio disputandum est) *sed modestis verbis dicite illis: Credimus in Alcoranum nostrum, & in Pentateuchum, & Euangelium vestrum: & Deus noster, & Deus vester est unus, & nos illum devotè colimus.* Sura 3. ال عمران *Familia Amran*, vers. 59. Novum modum disputandi de veritate Religionis fingit sibi à Deo fuisse demonstratum, his verbis: الحق من ربك فلا تكن من الممترين فمن حاجك فيه من بعد ما جاءك من العلم فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءكم ونساءنا ونساءكم وانفسنا وانفسكم ثم نبتهل فنجعل لعنت الله على الكاذبين: *Deus revelavit tibi veritatem, itaque ne dubites de ea. Si quis verò disputare voluerit tecum de ea, postquam data est tibi scientia illius; dic illi: Venite, advocemus filios nostros, & filios vestros, & conjuges nostras, & conjuges vestras, & nos ipsos, & vos ipsos: Deinde oremus Deum, ut feriat maledictione sua eos ex nobis, qui sunt mendaces, & aberrant à veritate.* Refert in hanc rem Gelaleddinus id, quod habetur in vita Mahumeti, Anno nono Hegiræ: venisse scilicet ad eum Legatos Christianorum Provinciæ Nageranæ, cum suo Episcopo Abu-Haretha. Cùmque hic cum Mahumeto de religione disceptare cœpisset: ille eum & cæteros Nageranenses ad causam ea ratione, quam diximus, decidendam provocavit. At Abu-Haretha ab hujusmodi conditione acceptanda suos dehortatus est. Illi nihilominus postera die convenere: sed cùm vidissent Mahumetum unà cum Aly, Phatema, & Hasano, & Hoseino, jam ad maledictionem à Deo contra eos, qui in errore essent, imprecandam, orare cœpisse, timuerunt: statimque Mahumeto sese dedidere, & de tributo illi persolvendo convenerunt. Sed fabula est hæc proculdubio. Cæterùm Deus non reliquit veram Religionem ita probationibus destitutam; ut necesse sit, vel etiam liceat, ad eam à falsa dignoscendam, per hujusmodi temeraria experimenta Deum tentare.

Alia tergiversatione utitur Impostor, ut disceptationes de religione possit effugere, vel prohibere. Etenim Sura 22. الحج *Peregrinatio*, vers. 65. hæc Deum sibi præcipientem inducit: لكل امة جعلنا منسكا هم ناسكوه فلا ينازعنك فى الامر وادع الي ربك انك لعلي هدي مستقيم: وان جادلوك فقل الله اعلم بما تعملون: الله يحكم بينكم يوم القيمة فيما كنتم فيه تختلفون: *Cuilibet genti constituit Deus ritus religionis, quos exercerent. Ne ergo disceptent tecum de hoc negotio* (religionis:) *sed invita eos ad Dominum tuum: certè tu es in via recta. Quòd si tecum disputare voluerint; dic eis: Deus peritissimè novit id, quod operamini. Deus litem decidet inter vos in die Resurrectionis circa id, in quo discrepatis inter vos.* Similia habet Sura 42. الشوري *Consultatio*, vers. 14. ubi hæc sibi circa religionem Deum præcipientem introducit: فلذلك فادع واستقم كما امرت ولا تتبع اهواءهم وقل امنت بما انزل الله من كتاب وامرت لاعدل بينكم: الله ربنا وربكم لنا اعمالنا ولكم اعمالكم لا حجة بيننا وبينكم الله يجمع بيننا واليه المصير: والذين يحاجون فى الله من بعد ما استجيب له حجتهم داحضة عند ربهم وعليهم غضب ولهم عذاب شديد: *Ad hanc igitur* (Religionem) *invita alios; & tu in ea firmiter sta, quemadmodum jussus es: & ne sequaris desideria eorum, sed dic illis: Credo in Libros, quos revelavit Deus: & jussus sum justè judicare inter*

ter vos. Deus est Dominus noster, & Dominus vester: nobis sunt opera nostra, & vobis sunt opera vestra: ne sit disceptatio inter nos, & inter vos. Deus componet litem inter nos, & ad eum revertemur. Qui verò disputaverint de Deo (ideft de Religione ejus) *in posterum, cùm jam Deus Mahumeto veritatem revelavit: disputatio eorum vana erit apud Dominum ipsorum: imò Deus irascetur contra eos, & infliget eis pœnam vehementem.* Hæc eadem, vel similia, sæpiùs in Alcorano repetuntur.

Prohibet igitur Mahumetus suis disceptationes de Religione, præsertim cum Judæis, & Christianis: nam cum Idololatris poterant tutiùs disputare, non ad probandam Religionem suam, sed ad confutandum errorem manifestissimum illorum. Cùm verò ab initio illius asseclæ cum Judæis circa Religionis suæ veritatem disserere cœpissent; atque ab iisdem manifesti erroris convincerentur: præcepit eis, ut ab hujusmodi dissertationibus abstinerent. Ea verò, quæ à Judæis in posterum sibi objicerentur, neque approbarent, neque reprobarent.

Valdè autem leves, seu potiùs ridiculæ, sunt rationes, ob quas prohibet Mahumetus suis, & ipse quoque refugit de Religione disputare.

Prima ratio est (ut vidimus,) quia asseclæ sui credunt in eundem Deum, in quem credunt Scripturales (nempè Judæi, & Christiani) & eosdem Sacros libros recipiunt, ac venerantur: eademque bona opera cum illis habent communia. Ad quid ergo cum illis de Religione digladiari? Eodem modo hodie nobis Turcæ respondent, cùm eos ad Christianam Religionem suscipiendam hortamur: nimirùm: Esto tu bonus Christianus; ego verò sim bonus Mahumetanus: nam omnes unum Deum, & bonam Religionem habemus.

Secunda: Deus unicuique Genti (nempè Judæis, Christianis, Sabaitis, Magis, & Mahumetanis) dedit bonam Religionem, ut unaquæque observaret illam: Ergo importunum est, ut una cum alia de Religione disputet, aut altercetur. Sed unusquisque videt, quàm vana sit hujusmodi ratio: cùm Mahumetus centies in Alcorano pronunciet, in nulla religione salutem reperiri, nisi in Eslamitica à se instituta, vel restaurata.

Tertia: Veritatem, vel falsitatem Religionis, non rationibus, aut argumentis, sed divino Oraculo inquirere, & cognoscere debemus; itaut precantibus nobis Deum, ut maledictione feriat eos, qui falsam Religionem profitentur; si id ipse fecerit, tunc quænam vera sit Religio intelligamus. Ad hanc rationem jam satis respondimus.

Quarta: Non est quòd Moslemi, & Scripturales, vel aliæ Gentes, circa Religionem lites inter se moveant, ad dignoscendum, quinam eorum in vera Religione, & qui in falsa versentur: nam Deus in die Judicii hanc causam discernet, & quorumnam vera, quorum autem falsa fuerit Religio, manifestè declarabit. Verùm si hoc Dei judicium expectandum est, omnes sumus in tenebris, & ne Mahumetani quidem possunt citra formidinem & dubietatem, credere, Religionem suam esse bonam; Christianorum verò, & Judæorum malam.

Addit quintam rationem Auctor quidam nomine معاوية بن قرة Mauvia filius Coræ, allegatus à Thalebiensi in Expositione Suræ 5. v. 15. quia scilicet: الخصومات فى الدين تحبط الاعمال: *Disceptationes de religione, vana & inutilia reddunt opera.* Sed hoc gratis, & absque ullo fundamento dicitur. Nihil enim, quod conducat ad cognoscendam veritatem, potest per se inutilia reddere opera hominum: imò quò magis cognoscitur veritas, eò magis convenit opus esse utile, & perfectum.

Cæterùm, vera, & unica ratio, ob quam Mahumetus disputationes de sua lege ac religione, nempè de Alcorano, asseclis suis interdixit, ea fuit; quia, utpotè non omninò cæcus, manifestè agnoscebat, nullam in ea esse veritatem: &, si rectè inspiceretur, ac solerter discuteretur, posse illius falsitatem, & imposturam à quolibet facillimè deprehendi.

At verò Christus, qui erat summa Veritas, &, ut ipse dixit Pilato, *in Mundum venerat, ut testimonium perhiberet Veritati*, non timuit, ne si lex sua Euangelica examini exponeretur, & adamussim trutinaretur, quidquam vel minimum in ea posset reperiri, quod falsi aliquid, vel suspiciosi contineret. Euangelio scilicet conveniunt ea verba, quibus Alcoranum suum Mahumetus immeritò exorsus est: ذلك الكتاب لا ريب فيه, *Iste est liber, in quo nulla est erroris vel falsitatis suspicio*: sed magis verba David, Psal. 11. *Eloquia Domini eloquia casta: argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum.*

Non solùm igitur non prohibuit Christus, de Euangelio & de religione sua, ad illius veritatem cognoscendam, manifestandam, & ingerendam infidelibus, disputari: sed ipsemet hujus rei exemplum dedit, quando adhuc duodennis, in Templo cum Doctoribus Legis de rebus, proculdubio ad religionem spectantibus, disputare inventus est. Et deinde cum Scribis, Pharisæis, Sadducæis, Herodianis, Sacerdotibus, ac turbis non rarò de rebus vel fidei dogmata, vel legis praxin continentibus, dissertavit. Illum proculdubio in hoc sectatores ejus imitari debebant. Verum quidem est, noluisse ut primi illi, qui eum sequuti sunt, se multo studio ad religionem suam contra infideles propugnandam pararent; quia eis specialem Spiritus Sancti gratiam & auxilium ad hoc collaturus erat. Hinc Matthæi cap. 10. dixit Apostolis: *Cùm autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini: sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Hoc manifestè apparuit mox post Christi resurrectionem in S. Stephano, de quo ita legimus in Actis Apostolorum, cap. 6. *Stephanus autem plenus gratia, & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in Populo. Surrexerunt autem quidam de Synagoga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum, qui erant à Cilicia, & Asia, disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapientiæ, & spiritui, qui loquebatur.* Sanctus etiam Paulus, divinitùs à Christo ad Apostolatum vocatus, statim cœpit contra Judæos pro ipsius Christi religione asserenda, argumentis ac rationibus insurgere. Sic enim de eo legimus in iisdem Actis, cap. 9. *Et continuò in Synagogis prædicabat Jesum*, (ideft disputando probabat) *quoniam hic est filius Dei.* Et mox: *Saulus autem multò magis convalescebat, &* (argumentorum vi) *confundebat Judæos, qui habitabant Damasci, affirmans* (ideft rationibus probans) *quoniam hic est Christus.* Et in iisdem Actis crebræ occurrunt disputationes tàm illius, quàm S. Petri, cum Judæis, ad Christi divinitatem, fidem,

fidem, ac religionem afferendam: & præfertim, cap. 28. cùm jam idem Paulus Romæ moraretur in fuo conducto. Ibi enim, *venerunt ad eum in hofpitium plurimi* (nempè Judæi) *quibus exponebat teftificans Regnum Dei, fuadenfque eis de Jefu ex lege Moyfi, & Prophetis à mane ufque ad vefperam. Manfit autem biennio toto in fuo conducto; & fufcipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, prædicans Regnum Dei, & docens quæ funt de Domino Jefu Chrifto, cum omni fiducia, fine probibitione*. Sanctus etiam Petrus Princeps Apoftolorum, Epift. 1. cap. 3. vult Chriftianos effe paratos ad reddendam rationem omnibus de fua religione, & ad fatisfaciendum argumentis eorum, qui contra eam infurgunt, ita enim monet: *Timorem autem eorum* (nempè infidelium) *ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Chriftum fanctificate in cordibus veftris, parati femper ad fatisfactionem omni pofcenti vos rationem de ea, quæ in vobis eft, fpe*: ideft de veftra fide ac religione. Prætereà S. Paulus in Epiftola ad Titum, cap. 1. præcipit, Epifcopum, ad quem præcipuè fpectat Chrifti fidem prædicare, effe *juftum, fanctum, continentem, amplectentem eum, qui fecundùm doctrinam eft, fidelem fermonem: ut potens fit exbortari in doctrina fana, & eos, qui contradicunt, arguere*: ideft rationibus, & argumentis confutare.

Documentum, & exemplum Apoftolorum fequuti funt omnes Chriftianorum Paftores & Doctores per fexdecim fæcula (& hodie quoque fequuntur) non folùm contra infideles & hæreticos ore tenus pro Chrifti fide acriter difceptando; fed etiam innumera volumina confcribendo, in quibus Chriftianæ Religionis veritatem evidenter oftendunt, ejufque adverfarios validiffimis argumentis oppugnant.

Objicient Mahumetani, non poffe fine impietate difputari de eo, quod Deus revelavit effe verum, ad inquirendum, utrum veritatem, an falfitatem contineat, ac proinde videndum, utrum illi fides adhibenda fit, nec ne. Sed hujufmodi eft Religio: ergo nefas erit de ea difceptare, vel aliquid illius in dubium revocare.

Refpondeo, Mahumetanos fupponere id, quod probandum erat, nempè religionem fuam effe à Deo revelatam. At verò hoc nunquam poterunt probare: jam enim vidimus, veræ religionis characteres effe, oracula Sacrarum Scripturarum, feu divinam revelationem: demonftrationem verorum miraculorum, confonantiam dogmatum: fanctitatem & juftitiam legum, quæ ad praxin fpectant. At verò nihil horum Mahumetanos pro fecta fua confirmanda oftendere poffe, hactenùs evidentiffimè probavimus: cùm tamen omnia pro fe Chriftiana Religio, etiam juxta Moslemorum teftimonium, manifeftè demonftret.

At enim, Deus Alcoranum Mahumeto per Gabrielem revelavit. Ridiculum. Quem teftem adducit pro fe Mahumetus? nullum certè alium, nifi feipfum. At etiam ex facris literis habemus, non paucos jactaffe falsò, fibi à Deo arcana revelata fuiffe, feque ab eodem Deo miffos, ut illa populo manifeftarent: de quibus ita loquitur Deus ad Ezechielem, cap. 13. *Fili hominis, vaticinare ad Prophetas Ifrael, qui prophetant: & dices prophetantibus de corde fuo: Audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Væ prophetis infipientibus, qui fequuntur fpiritum fuum, & nihil vident. Vident vana, & divinant mendacium; dicentes: Ait Dominus, cùm Dominus non miferit eos. Et perfeveraverunt confirmare fermonem*. Ex hoc genere fuit etiam Mahumetus, qui mendacia illa, ac fabulas, quas fibi finxit à Deo revelari, perfeveravit confirmare non rationibus, fed armis.

Porrò fatemur etiam nos, non effe difputandum de vera religione ab iis, & inter eos, à quibus ut vera, & à Deo data, jam cognita, & fufcepta fuit, nifi fortè ad exercendum ingenium, ut fit in Chriftianorum Gymnafiis, & Academiis; vel etiam ad ejus myfteria perfectiùs capienda ac penetranda, ut eadem poffint infidelibus faciliùs, & majori cum fructu prædicari ac perfuaderi. Neque probamus, quòd cuilibet è vulgo, & etiam mulierculis, fas fit de Religione, ejufque myfteriis difceptare. Hoc enim tantùm competit viris Theologis, ac facra doctrina probè inftructis: præfertim verò Epifcopis, atque animarum paftoribus.

Quòd verò quis claufis oculis, & bruto prorfus modo, debeat ftatim credere cuilibet, qui afferat fe effe prophetam, qualem fe afferebat effe Mahumetus, & fufcipere legem ac religionem illius tanquam à Deo datam, quæcumque tandem illa fit, ob unicum illius affertum, itaut fatis fit dixiffe, *αὐτὸς ἔφη*, *Ipfe dixit*, quemadmodum de Pythagora fertur: hoc verò omninò negamus: oppofitum enim docent nos Sacræ Scripturæ, & præfertim Epiftola prima S. Joannis, cap. 4. his verbis: *Chariffimi, nolite omni fpiritui credere; fed probate fpiritus, fi ex Deo fint: quoniam multi pfeudoprophetæ exierunt in Mundum*. Chriftus ipfe proteftatus eft, fe nolle, ut iis, quæ prædicabat, fides ulla haberetur, nifi eadem miraculis & auctoritate Sacrarum Scripturarum confirmaret. En ejus verba ad Judæos, Joan. cap. 5. *Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in illis vitam æternam habere: & illæ funt, quæ teftimonium perhibent de me*. Et cap. 10. 17. *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & fi mihi non vultis credere, operibus credite; ut cognofcatis, & credatis, quia Pater in me eft, & ego in Patre*. Hæc autem opera erant præcipuè miracula, quæ non poterat facere nifi Deus, ac proinde erant certiffima argumenta veritatis illius, quam Chriftus prædicabat. Et quamvis Mahumetus etiam in Alcorano fæpè alleget pro fe teftimonium Sacrarum Scripturarum (nam miracula, faltem vera, non poterat allegare) manifefti tamen mendacii convincitur, cùm nihil in illis habeatur, quod ei poffit fuffragari, ut jam demonftravimus.

Sed intelligo, quid pro religione fua refponfuri fint Mahumetani, nimirùm: fi hæc bona & vera non effet, Deus non ita eam dilataffet, ac tot regnis & imperiis auxiffet; neque tamdiù confiftere (jam enim fupra decem fæcula perfeverat) & quotidie incrementa majora fumere pateretur. Nam hoc argumento ufus eft Gamaliel Doctor Hebræorum in Concilio Synedritico, ut legimus in Actis Apoftolorum, cap. 5. ad dijudicandum, utrum Chriftiana Religio, quam Apoftoli prædicabant, pro vera habenda effet, nec ne: ita pronuncians: *Et nunc itaque dico vobis, difcedite ab hominibus iftis, & finite illos: quoniam fi eft ex hominibus confilium hoc, aut opus, diffolvetur. Si verò ex Deo eft, non poteritis diffolvere illud: ne fortè & Deo repugnare videamini*. Juxta hanc Gamalielis regulam, neceffariò fatendum videtur, Mahumetanicam religionem effe à Deo, quæ tamdiù perfeveravit, neque folùm non potuerunt eam homines diffolvere; fed femper magis crevit, & hodie per totum ferè terrarum orbem diffeminata eft.

Hæc eft confueta cantio Mahumetanorum, contra quam fuprà fatis multa diximus: nec eft quòd hìc ea repetamus. Nunc fatis fit refpondere: hæc eadem quæ

quæ pro secta sua adducunt Mahumetani, etiam in Christianam religionem (imò multò magis) convenire. Nam hæc septingentos annos supra illam enumerat: Provincias, Regna, & Imperia, plura & ampliora quàm illa, per multa sæcula possedit: & hodie quoque (licet aliquibus amissis) tot possidet, ut omnem Mahumetanorum potentiam longè superet: cum solus Imperator LEOPOLDUS Augustus potuerit ferè tota Hungaria Turcas spoliare; neque solùm ex eo Regno, sed è toto orientali imperio illos deturbasset, nisi Christianorum perfidorum armis adjuti fuissent. Hoc omnes norunt, & fatentur. Per plures provincias, & majori numero, quàm Mahumetanos, Christianos hodie diffundi, & Christum multò latiùs dominari, quàm Mahumetum, jam suprà demonstravimus. Cur verò Deus ita Mahumetanos crescere, ac perseverare, tantaque & tàm diuturna felicitate potiri permiserit: non est hominis divinare, neque indagare. In aliis quoque Gentibus, quæ verum Deum ignorabant, hoc idem, & aliquid majus, evenisse, certissimum est. Fateor, hoc sanctos ipsos in magnam admirationem, animique suspensionem induxisse. Inter alios Jeremias cap. 12. ita de hoc cum Deo humiliter conqueritur: *Quare via impiorum prosperatur: benè est omnibus, qui prævaricantur, & iniquè agunt? Plantasti eos, & radicem miserunt: proficiunt, & faciunt fructum: propè es tu ori eorum, & longè à renibus eorum.* De hoc eodem conqueritur David in Psal. 72. his verbis: *Mei autem penè moti sunt pedes: penè effusi sunt gressus mei: quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns: quia non est respectus morti eorum, & firmamentum in plaga eorum.* Et paulò post: *Ecce ipsi peccatores, & abundantes in sæculo obtinuerunt divitias.* Ita etiam Job cap. 21. fatetur se obstupescere, & pertimescere, ac terrore concuti, & omninò ignorare causam, *quare impii vivunt, sublevati sunt, confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis: propinquorum turba, & nepotum in conspectu eorum. Domus eorum securæ sunt, & pacatæ, & non est virga Dei super illos.* Et multa alia addit ad expressionem stuporis sui in hac re.

Neque tamen dicendum est, non benè ratiocinatum fuisse Gamalielem; nam Christus etiam, Matth. 15. 13. absolutè pronunciavit; *Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cælestis, eradicabitur.* Sed Deus in eradicandis, & dissolvendis impiorum sectis, non ita præceps est, ut homines putant, & sæpè vellent. Ideò Sanctus Petrus, Epist. 2. c. 3. commones primos illos Christianos, qui etiam in hac admiratione, vel errore, versabantur: his verbis: *Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut unus dies. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti.* Etiam servi (ut habetur apud S. Marcum cap. 13.) volebant statim exorta evellere zizania tritico superseminata. At Dominus eos prohibuit illis verbis: *Sinite utraque crescere usque ad messem.* Certè Secta impiorum & peccatorum, incœpit à Cain: & jam per multa annorum millia perseveravit & perseverabit usque in finem; & quidem plerumque felix, ac potens: quid mirum, si Mahumetanorum Secta tamdiù, ac tàm felix & potens perseverat.

Optabile fuisset, ut quemadmodum Mahumetus in Alcorano, ad dignoscendam veram religionem à falsa, existimavit necessarium esse advocari filios, & uxores, & viros utriusque, ad imprecandas diras contra eos, qui falsam sequerentur: ita necessarium existimasset, ut advocarentur Antistites, Doctores, ac Sapientes ex utraque, ut inter eos pacificè, & sine studio partium, disquireretur, ac decideretur, quænam vera, & quænam falsa religio esset habenda. Christiani certè, qui in bona causa se esse cognoscunt, nunquam cum Mahumetanis, sive pro Euangelii veritate asserenda, sive pro Alcorani falsitate demonstranda, tàm lingua, quàm calamo congredi refugient, quemadmodum cum cæteris, sive Ethnicis, sive Hæreticis adversariis nunquam refugerunt. Idemne Mahumetani facient? Utinam! Verùm, ut jam dixi; *Qui male agit, odit lucem: & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.*

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

Aliæ quædam ex Alcorano sanctiones censoria virga cursim castigantur.

PRimò: Communis nostrorum opinio, (ut alibi dixi) est, Mahumetum in Alcorano præposteram libidinem suis concedere. Neque opinio hæc falsa est, si de conjugatis loquamur: etenim luculentissimis verbis concedit, imò præcipit viris, quomodocumque, & undecumque velint, cum uxoribus suis coire. Non est, quòd verba illius hìc repetam; tantummodo Lectorem moneo, Mahumetum pleraque spurca atque obscœna suæ legis ab Hebræorum Thalmudistarum disciplina hausisse: cujusmodi est nefarius hìc concubitus cum uxoribus. Nam in Thalmude, Ord. 4. Nezakin. Cod. 5. pag. 58. (quemadmodum refert eruditissimus vir D. Julius Bartoloccius aliàs à me laudatus, in sua Bibliotheca Rabbinica, p. 3. pag. 586. *Dixit R. Eleazar: Dixit R. Chaninà: Filius Noe, qui abutitur uxore extra viam suam, condemnandus est: S. D. Genes. 2. 24. & adhærebit uxori suæ: sed non contra naturam. Dixit Ravà: Quid? anne est aliquid, ob quod Israel reus non existimetur, & Gentilis sit condemnandus? Sed dixit Ravà: Filius Noe, qui ingreditur ad uxorem proximi sui, sed non secundùm viam;* פטור *liber est* (idest reus non est; nullam committit culpam.) *Quænam est ratio, quòd in uxore sua sit reus? Respondet: Quia dicitur* ודבק *& adhærebit uxori suæ* (scilicet secundùm viam suam;) *ut gignat liberos.* Igitur licebit Israelitæ id, quod non licet filio Noe (idest Gentili:) nempè rem habere cum uxore sua non secundùm viam, idest præposterè, ac nefariè. Hoc clariùs patet in *Tosaphoth*, ubi ita legimus: *Est ne aliquid, quod permittatur Israelitis, & prohibeatur Gentilibus? Utique: quia Israelitis licitum est uti uxore, non secundùm viam suam.* Et ibidem additur: *Hoc non esse prohibitum nisi illis, qui hanc viam continuò exercent, ne uxor concipiat, & pulchritudinem amittat. Sed si usus viri, ut plurimum sit secundùm viam ordinariam, & aliquando, & per accidens ei appetitus excitetur non secundùm viam ordinariam; licitum est.* Quamobrem cum fœmina quædam de hoc coram quodam Rabbino conquereretur, dicens honestioribus verbis: *Rabbi: paravi mensam meam marito meo, & ipse invertit eam:* Respondit ei Rabbinus: *Filia mea, Lex ei id permittit.* Vides igitur, Lector, ex qua cloaca Mahumetus eruerit fœdissimam legem suam, quam etsi Moslemi violentis atque impropriis expositionibus honestare conentur,

sen-

ſemper tamen ſeipſam verbis ſuis prodit, & propalat. Verùm (ut ſuprà monui) etiam juxta eorum falſas, & ineptiſſimas gloſſas, ita ſpurca, & obſcœna eſt; ut contra omnes honeſtatis ac modeſtiæ leges, contraque naturam ipſam pugnare nemo non agnoſcat.

Nefarium autem hoc flagitium in maribus (quod in ſacris literis tanta ſeveritate prohiberi, adeòque atrociter à Deo punitum fuiſſe legimus, & Mahumetus ipſe fatetur) tàm leviter plectendum ſtatuit, ut pœnæ ipſius levitate homines ad illud perpetrandum invitare & allicere videatur. Vide quæ ſuprà dicta ſunt; non enim eſt otium hìc eadem repetere. Certum eſt, notumque apud omnes, Mahumetanos in hoc fœdiſſimo cœno uſque ad verticem immerſos eſſe, & aſſiduè volutari. At enim inter alias quoque Gentes, atque etiam Chriſtianos, hujuſmodi flagitium reperitur. Quidquid ſit de cæteris; negari non poteſt, etiam aliquos Chriſtianos hoc morbo laborare. Verùm hoc non provenit ex conceſſione vel indulgentia legis, cùm tàm per ſacra, quàm per politica jura, ferro ac flamma hoc ſcelus puniendum eſſe ſtatuatur; & cùm probatum fuerit, puniatur: ſed ex corruptæ naturæ infirmitate; quæ infirmitas licèt per gratiam Chriſti valdè minuatur: non tamen ita ſemper tollitur, ut Chriſtiani homines eſſe deſinant; & aliquando etiam ipſi (utpote libero arbitrio ad bonum ac malum ſibi relicto) in conſueta cæteris hominibus peccata non labantur.

Secundò: Mahumetus in Alcorano decernit, coitum cum ſuis ancillis unicuique liberum eſſe, etiam prout diſtinguuntur ab uxoribus. Sura 23. للومن *Fidelis*, verſ. 1. قد افلح للومنون ... الذين هم لفروجهم حافظون الا على ازواجهم او ما ملكت ايمانهم فانهم غير ملومين فمن ابتغي وراه ذلك فاوليك هم العادون: *Jam felices ſunt Fideles ... qui mentulas ſuas cuſtodiunt, non utentes illis niſi cum uxoribus ſuis, & cum ancillis, quas poſſident: nam ipſi inculpabiles erunt in hoc. Qui verò præter has, alias fœminas appetierit, erit prævaricator.* Hìc manifeſtè diſtinguit ancillas ab uxoribus: aliàs ſi loqueretur de ancillis, quas in conjuges legitimas acceperunt, eſſet inepta loquutio, & mera Ταυτολογία. Eadem verba repetit Sura 70. للعارج *Gradus*, v. 20. Porrò ancillæ poterant, ut ſuprà vidimus, in uxores duci à Mahumetanis, quotquot ipſi voluiſſent, dummodo eas ita alere poſſent, ut in ſtatu uxorum decenter permanerent. Et certè aliqua diſtinctio neceſſaria erat inter ſimplices ancillas, & ancillas conjugatas: alioqui non fuiſſet, cur Mahumetus concederet Moslemis, ut poſſent accipere in uxores ancillas ſuas. Præterea legimus in vita Mahumeti, illum quatuor tantùm, vel quinque ancillas in uxores accepiſſe; cùm tamen dubium non ſit multò plures eum ex tot bellis acquiſiviſſe. Concedit igitur ſuis Mahumetus uſum omnium ancillarum, quas haberent, ad libidinem exercendam, etiamſi uxores non eſſent: quod abſque dubio eſt crimen fornicationis contra legem Dei concedere. Quòd ſi obſtinatè contendant Moslemi, omnes ancillas eſſe uxores Dominorum ſuorum, eo ipſo, quòd ſub eorum ſunt poteſtate: reſpondebimus, in hoc etiam Alcoranum vituperationem magnam mereri. Cùm enim contingat, ut opulentiores ac potentiores Moslemi aliquot centenaria ancillarum poſſideant, nimis eorum libidini fræna laxantur, ſi cum omnibus commiſceri illis concedatur: nemo enim non videt, id eſſe contra omnes regulas honeſtatis, ac temperantiæ. Quamobrem in ipſo Salomone tàm profuſam luxuriem damnatam à Deo fuiſſe, ex Sacris Scripturis cognovimus.

Tertiò: excuſat Alcoranus à peccato illum, qui vi, metu, aut neceſſitate adductus, aliquid contra Dei leges, etiam per ſe & intrinſecè malum committit. Sura 5. المايدة *Menſa*, verſ. 4. Prohibentur inter alia, لحم الخنزير وما اهل لغير الله به وما ذبح على النصب: *Caro porcina: & id ſuper quod invocatum eſt, dum mactaretur, aliud nomen, quàm Dei: & id quod immolatum eſt ſuper ſtatuas.* Hæc duo ultima videntur cenſeri poſſe nomine idolothyti. Tum ſubditur: فمن اضطر في مخمصة غير متجانف لاثم فان الله غفور رحيم: *Qui autem ob magnam famem ad ea comedenda coactus fuerit, ſine intentione aut libidine peccandi, utique Deus erit illi indultor, miſericors.* Abſolutè falſa eſt hæc Mahumeti doctrina. Nam ſi quis comederet idolothyta, vel alios cibos vetitos ita coactus ab infidelibus in odium religionis, vel cum ſcandalo eorumdem infidelium, vel fidelium; etiamſi eſſet in extrema fame, peccaret proculdubio: & hoc manifeſtè docet S. Paulus in Epiſtola ad Rom. cap. 14. & Epiſt. 1. ad Corinth. cap. 8. Cùm enim dixiſſet, licitum eſſe Fidelibus idolothyta, ſine ullius offenſione & abſque prava conſcientia, ut reliquos cibos, manducare; ſtatim ſubdidit: *Videte autem, ne fortè hæc licentia veſtra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet ſcientiam, in idolio recumbentem: nonne conſcientia ejus cùm ſit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothytum? & peribit infirmus in tua ſcientia, frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt.* Et multò magis à cibis illicitis abſtinendum, quando in eorum uſu eſſet aliquis contemptus, etiam involuntarius, & tantummodo apparens, religionis: ut docet exemplum Eleazari, & aliorum Machabæorum, qui potiùs crudeliſſimam mortem oppetere, quàm cibis à divina lege interdictis veſci elegerunt.

Sed Alcoranus non ſolùm purgat à culpa eum, qui rebus per ſe licitis, quamvis à lege vetitis, in neceſſitate utitur, nulla habita ratione ſcandali: verùm etiam illum, qui coactus ea commiſerit, quæ ex ſua natura illicita ſunt & mala. En ejus verba Sura 16. النحل *Apes* v. 110. من كفر بالله من بعد ايمانه الا من اكره وقلبه مطمين بالايمان ولكن من شرح بالكفر صدرا فعليهم غضب من الله ولهم عذاب عظيم: *Qui poſt ſuſceptam fidem abnegaverit Deum (præter eum, qui invitus ad hoc coactus fuerit; permanente corde ejus firmo in fide): qui, inquam, volenti & libenti*

libenti animo abnegaverit Deum; super hunc erit ira Dei, & punietur ab eo pœna magna. Itaque, juxta Alcorani sententiam, Deum fidemque ejus verbis tantùm (ut exponit Gelal.) abnegare, dummodo id fiat invitò, & ob metum, seu violentiam sibi illatam, & fides corde retineatur, non erit peccatum, neque merebitur pœnam ullam à Deo. Longissimè distat doctrina hæc Mahumeti à doctrina Christi, imò illi prorsus opposita est. Ipse enim dixit in Euangelio Matth. cap. 10. *Omnis, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus: negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est.* Hinc tot myriades martyrum atrocissima tormenta perferre, & vitam cum sanguine profundere maluere, quàm Christum, ejusque fidem, etiam verbis tantùm, negare. Hujusmodi constantia & robur non est Mahumetanorum, neque sectatorum falsæ religionis: quamvis & in his aliquando Dæmon cæcam in errore suo obstinationem gignat, ac foveat, itaut pro eo asserendo ac tuendo, mortem ipsam subire non reformident. Verùm paucos admodum ex his invenias, quos tamen pœna miseros, causa infames efficit: nec defuere etiam apud Ethnicos, qui eos imitarentur. Mahumetani tamen per Alcorani doctrinam ab his triçis se facilè possunt expedire. Negent Deum; abjurent Mahumetum: fidem rejiciant, at verbis: tantùm si corde & Deum, & Mahumetum, & fidem retineant; in tuto sunt. Abnegare Deum, & ejus fidem, est intrinsecè malum; nec potest per contrariam voluntatem amittere malitiam suam: quamobrem ne ob vitam quidem tuendam, vel ob aliam quamcumque gravissimam causam potest Deus, vel fides sine execranda impietate negari.

Quartò: Sura 2. البقرة *Vacca*, vers. 22. Sancit illicita esse conjugia Mahumetanorum cum للشركات fœminis *Associantibus*, idest, idololatris: & è converso Associantium virorum cùm fœminis Mahumetanis, his verbis: ولا تنكحوا للشركات حتي يؤمن ولا تنكحوا للشركين حتي يؤمنوا : *Et ne nubatis fœminis Associatricibus, donec fideles fiant: neque nuptui detis filias vestras Associatoribus, nisi fidem suscipiant.* Hìc laudem meretur Mahumetus; lumine enim naturæ cognovit, cultus disparitatem dirimere matrimonium. At Sura 5. للمايدة, vers. 6. concedit conjugium inter suos Moslemos, & Scripturales, nempè Judæos & Christianos, his verbis: اليوم أحل لكم المحصنات من الذين اوتوا الكتاب من قبلكم اذا اتيتموهن اجورهن محصنين غير مسافحين ولا متخذي اخدان : *Hodie licitum est vobis nubere cum mulieribus honestis eorum, quibus datæ sunt Sacræ Scripturæ ante vos; dummodò priùs detis illis dotes ac dotalia earum, & sitis veri conjuges, non scortatores, aut amasii earum.* Et nihilominus hìc etiam est cultus disparitas. Vel igitur Mahumetus sibi contradicit: vel censet Scripturalium (nempè Judæorum & Christianorum) religionem esse æquè bonam & veram ac suam: vel certè non esse talem, ut cultus disparitatem à sua verè dici possit habere. Cur ergo in Alcorano vocat eos كافرين *infideles, impios, & incredulos*, & ضالين *Errantes*, nempè à vera religione devios? Hoc Moslemis Sapientioribus magnas tricas parit: & quidam suspicantur, esse unum ex abrogatis in Alcorano: sed versum abrogantem non inveniunt. Quidam putant, explicandam esse hanc sanctionem juxta illam, qua prohibetur, ne Moslemi fœminas idololatras ducant, nisi Moslemæ & ipsæ fiant. Sed nunquam Mahumetus comprehendit Scripturales sub nomine للشركين *Associantium*, seu Polytheorum; semperque alteros ab alteris apertissimè distinguit.

Quintò: notanda occurrunt hæc verba in Sura 4. النساء *Mulieres*, v. 16. & 17. انما التوبة علي الله للذين يعملون السوء بجهالة ثم يتوبون من قريب فاوليك يتوب الله عليهم وكان الله عليما حكيما: وليست التوبة للذين يعملون السيات حتي اذا حضر احدهم الموت قال اني تبت الآن ولا الذين يموتون وهم كفار اوليك اعتدنا لهم عذابا اليما: *Certè pœnitentiæ locus apud Deum est pro illis, qui operantur malum cum ignorantia, deinde resipiscunt quamprimùm. His propitius erit Deus: nam Deus est sciens, sapiens. Sed non erit locus pœnitentiæ pro iis, qui operantur mala quoad usque præsens sit illis mors, etiamsi dicat quis eorum: Nunc me pœnitet. Neque pro iis, qui moriuntur in statu infidelitatis. His enim præparavimus pœnam discruciantem.*

Ignorantia, Arabicè جهل, accipitur hìc pro culpabili, crassa, & supina, ut etiam plerumque in Sacris Literis, in quibus item *stultitiæ*, & *insipientiæ*, nomine appellatur. Imò peccatores, & prævaricatores, non rarò in iisdem *stultorum* nomine censentur. Cæterùm fatemur etiam nos, tàm his, quàm cæteris delinquentibus esse locum pœnitentiæ apud Deum, atque omnes ab eo indulgentiam suarum culparum posse obtinere, si ab illis resipiscant, & pœnitudinem ac dolorem pro iis concipiant, ac pro debito satisfaciant. Quod autem addit Mahumetus, hanc pœnitentiam esse debere من قريب *de proximo*, seu, quamprimùm: verum est, ut tutior sit, & Deo acceptior: non tamen hinc sequitur, quòd si differatur, non futura sit ampliùs salubris, neque à Deo sit acceptanda, ut sentire videtur Mahumetus: qui etiam toto cœlo errat, dum pronunciat, non esse locum pœnitentiæ illis, qui malè operantes perveniunt ad statum proximum morti, etiamsi eos peccatorum suorum pœniteat, & pro iis doleant, ac veniam petant à Deo. Gelaleddinus censet, pœnitentiam prodesse proximis morti قبل ان يغرغروا *antequam gargarizent*, seu reciprocent in gutture gargarismum. Jahias ما دون الموت, *quamdiù non venit mors*. Alhasan relatus ab

eodem

eodem Jahia ita explicat verba Alcorani: وليست التوبة للذين يعملون السيئات يعني الشرك بالله تعالى حتى اذا حضر احدهم الموت قال عند معاينة ملك الموت قبل ان يخرج من الدنيا: *Et non est pœnitentiæ locus pro iis, qui operantur mala, ideſt colunt plures deos, quando præſens fuerit alicui eorum mors; ideſt cùm viderit angelum mortis, antequam egrediatur ex hoc Mundo.* Verùm aperta ſunt verba Alcorani, quibus negatur pœnitentiæ locus ante mortem, ſeu dum anima adhuc eſt in corpore, & homo petit à Deo veniam ſuorum peccatorum. Fatemur quidem & nos, difficilem tunc eſſe actum veræ pœnitentiæ iis, qui ad illud uſque tempus in peccatis perſeveraverunt; ſed non impoſſibilem. Quòd ſi hujuſmodi actus legitimè fiat, ideſt ex dolore intimo ob ſummum bonum, nempè Deum offenſum: vel etiam ex timore gehennæ adjuncto, cum Sacramento pœnitentiæ: pro certo habemus, acceptum fore Deo, & ad peccatorum veniam, æternamque ſalutem profuturum. Hoc verò manifeſtè probatur auctoritate divina, Ezechielis cap. 33. ubi ita loquitur Deus ipſe: *Impietas impii non nocebit ei in quacumque die converſus fuerit ab impietate ſua. Si autem dixero impio: Morte morieris: & egerit pœnitentiam à peccato ſuo, &c. vita vivet, & non morietur: omnia peccata ejus, quæ peccavit, non imputabuntur ei.* Quòd ſi objiciant Moslemi, non ſolùm exigi ab impio hujuſmodi pœnitentiam, ideſt interiorem converſionem ad Deum, cum deteſtatione peccatorum perpetratorum, ſed etiam *ut faciat juſtitiam, & judicium, pignus reſtituat, rapinas reddat, in mandatis vitæ ambulet, nec faciat amplius quidquam injuſtum*: Reſpondeo hæc addi ſub conditione: ſi nimirùm evadat mortem, & ulteriùs vivat; vel habeat quid reſtituendum, & poſſit reſtituere. Quòd ſi aliquis eſſet, qui nihil haberet cuiquam reſtituendum, vel nullo modo poſſet reſtituere; & poſt actum legitimum pœnitentiæ, ſtatim moreretur, vel non diù vitam protraheret; certè veniam & ſalutem à Deo conſequeretur.

Sextò; Non ſemel in Alcorano pronunciat Mahumetus, peccata omnia remiſſionem à Deo conſequutura, itaut nemo, ut docent Sapientes Moslemi, excludendus ſit propter quævis alia ſcelera ab æterna ſalute; præter الشرك *Aſſociationem*; nempè cultum plurium Deorum. Ita legimus in Sura 4. النساء *Mulieres*, v. 46. ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر دون ذلك لمن يشاء ومن يشرك بالله فقد افترى اثما عظيما: *Certè Deus non parcet ei, qui cum ipſo ſocios poſuerit* (ideſt, adoraverit alios Deos:) *& ignoſcet præter hunc, cui voluerit. Nam qui ponit ſocios cum Deo, blaſphemiam magnam committit, & iniquitatem.* Eadem repetit paulò poſt, verſ. 116. Albocharius in trigeſimam partem Traditionum Alcoranicarum idem confirmat dicens: حدثنا محمد بن بشار قال حدثنا غندر قال حدثنا شعبة عن واصل من المعرور قال سمعت ابا ذر عن النبي ص قال اتاني جبرائيل فبشرني انه من مات لا يشرك بالله شيئا دخل الجنة قلت وان سرق وزنا قال وان سرق وزنا: *Narravit nobis Mohammed filius Baſciar, narratum ſibi fuiſſe à Gandar, qui dixerat, ſe audiviſſe à Sciaaba, qui audierat à Vaſel, qui audierat à Marur, qui dixerat: Audivi Abudar dicentem ſe audiviſſe à Propheta Mahumeto hæc verba: Venit ad me Gabriel, & attulit mihi fauſtum nuncium; quòd nimirùm quiſquis mortuus fuerit, nec aſſociaverit quidquam cum Deo* (ideſt nullum alium Deum adoraverit præter eum) *ingredietur in Paradiſum. Ego verò dixi illi: Si fuerit aliquis fur, aut mœchus? Ille autem reſpondit: Etiamſi fur, aut mœchus fuerit*; ſcilicet Paradiſum ingredietur.

Non negant, neque negare poſſunt Mahumetus, & Mahumetani, idololatriæ ſcelus à Deo ignoſci, quando is, qui idola, vel plures deos colit, relinquit impietatem ſuam, & ad unius veri Dei cultum convertitur. Nam & Mahumetus ipſe, ut in ejus vita oſtendimus, & ex Alcorano manifeſtè patet, uſque ad annos quadraginta ætatis ſuæ idola coluit, ſicut etiam Arabes omnes, qui in illius ſectam deinde tranſierunt. Illud, quod certiſſimum habent, eſt: eos, qui in idololatria moriuntur, in æternum eſſe damnandos; neque Deum unquam eſſe illis indulturum: (quidam tamen cenſent, eos tandem gehennæ igne eſſe conſumendos, & ad nihilum redigendos). Reliquos autem, cujuſcumque tandem ſceleris vel graviſſimi reos, quamvis ſine pœnitentia moriantur, nihilominus, poſtquam in Gehenna ſcelerum ſuorum pœnas, per aliquod temporis ſpatium luerint, in Paradiſum tandem (& ſaltem poſt diem Judicii) eſſe transferendos, atque ibi æterna felicitate fruituros. Hæc eſt communis, & certiſſima Mahumetanorum fides, quam Lutherus & Lutherani obviis ulnis amplexi ſunt, excludentes ab æterna ſalute tantummodo infideles.

Nos autem à Chriſto edocti, certiſſimè credimus, peccata omnia, quæcumque tandem illa ſint, in hac vita à Deo per pœnitentiam hominibus ignoſci. At verò eos, qui in aliquo gravi, ſeu mortali peccato, ſine pœnitentia moriuntur, in gehenna perpetuò damnandos, & æternis flammis cruciandos eſſe confitemur.

Sed objicient nobis Mahumetani, Chriſtum vel eandem, vel ſimilem propoſitionem docuiſſe illi, quam habet Mahumetus in Alcorano, & Moslemi profitentur. Nam in Euangelio S. Matthæi, cap. 12. ita legimus illum dixiſſe Judæis: *Omne peccatum, & blaſphemia remittetur hominibus: Spiritus autem blaſphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro.* Idem legimus in Euangelio Marci, cap. 3. & Lucæ, cap. 11. Porrò nullum peccatum, aut blaſphemia, videtur magis eſſe contra Spiritum Sanctum, quem Chriſtiani volunt eſſe ipſum unum Deum cum Patre, & Filio; quam الشرك, ſcilicet, credere, & colere plures Deos: quod peccatum tantum-

modo Mahumetus etiam asserit nunquam esse à Deo remittendum.

Respondemus in Sacris Literis tàm veteris, quàm novi Testamenti, plura reperiri ex iis, quæ Arabes vocant متشابهات *Assimilata*, & in Alcorano quoque inveniri non pauca, Moslemi Doctores affirmant. Hæc si accipiantur juxta absolutum sensum verborum, contra veritatem esse videntur. Hujusmodi sunt aliquot ex iis, quæ Christus ipse pronunciavit: exempli gratia Matth. cap. 5. *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum & projice abs te: Et si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te.* Idem repetit, cap. 18. ubi addit: *Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem, vel claudum: quàm duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Et, Bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.* Et Lucæ cap. 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Et Matth. cap. 10 *Nolite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nurum adversum socrum suam: & inimici hominis domestici ejus.* Itemque, cap. 19. *Sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum Cœlorum.* Hæc omnia si accipiantur in eo sensu, quem verba efficiunt, nullo modo subsistere possunt, & sunt contra doctrinam ipsius Christi, quam alibi prædicavit. Explicanda sunt igitur non juxta verba, sed juxta mentem Christi, qui, ut Sapientes consueverunt, non rarò sub alienis verbis veritatem proponebat. Et ideò plerumque in parabolis loquebatur: ut testantur Euangelistæ.

Dicimus igitur, verba Christi, quibus asseruit, omnia alia peccata remittenda esse hominibus, præter blasphemiam, seu peccatum in Spiritum Sanctum, significare summam gravitatem hujus peccati, summamque difficultatem obtinendi remissionem illius, itaut sine specialissima gratia Dei, homo non sit hujus peccati veniam consequuturus. Sed quemadmodum cùm dixit: *omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus:* non intellexit, remissionem obtinendam ab omnibus omnium peccatorum, sicut putant Mahumetani, sed ab iis tantùm, qui legitimam eorum pœnitentiam egerint: ita cùm dixit, peccatum in Spiritum Sanctum, neque in hoc sæculo, neque in futuro remittendum, non intellexit, impossibilem esse pro ullo hanc remissionem, si verè illius pœniteat, illudque detestetur, & salutaribus pœnis expiet; sed solùm innuere voluit maximam difficultatem, & propè impossibilitatem, moraliter loquendo, tùm eliciendi veræ pœnitentiæ actum pro hoc peccato, tùm debitè pro illo satisfaciendi; ac proinde illius remissionem consequendi. Alibi etiam Christus ostendit quandam impossibilitatem æternæ salutis pro hominibus divitibus: cùm dixit Matthæi cap. 19. *Dives difficile intrabit in regnum cœlorum. Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum cœlorum.* Et subdit Euangelista: *Auditis autem his, discipuli mirabantur valdè dicentes: Quis ergo poterit salvus esse? Aspiciens autem Jesus dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt.* Porrò quando aliquid summas patitur difficultates, moraliter impossibile appellatur. Alii aliter exponunt verba Christi circa blasphemiam in Spiritum Sanctum. Omnes tamen Christiani Doctores contra Mahumeti doctrinam conveniunt: nullum esse peccatum, quod non possit per potestatem à Christo Ecclesiæ suæ traditam remitti, nisi sit defectus aliquis ex parte peccatoris ad remissionem obtinendam: & omnia peccata gravia, seu mortalia, nisi in hoc sæculo per legitimam pœnitentiam expientur: æternis gehennæ pœnis à peccatoribus esse luenda.

Septimò: Sura 4. النساء *Mulieres*, v. 20. & 21. sancit gradus in cognatione, vel affinitate, per quos illicitum redditur, & dirimitur matrimonium, his verbis. ولا تنكحوا ما نكح اباوكم من النساء
الا ما قد سلف انه كان فاحشة ومقتا وسا سبيلا
حرمت عليكم امهاتكم وبناتكم واخواتكم وعماتكم
وخالاتكم وبنات الاخ وبنات الاخت وامهاتكم اللاتي
ارضعنكم واخواتكم من الرضاعة وامهات نسائكم
وربائبكم اللاتي في حجوركم من نسائكم اللاتي دخلتم
بهن فان لم تكونوا دخلتم بهن فلا جناح عليكم
وحلائل ابنائكم الذين من اصلابكم وان تجمعوا بين
الاختين الا ما قد سلف ان الله كان غفورا رحيما:

Et ne accipiatis in matrimonium mulieres, quas acceperunt patres vestri: excepto quod jam præteriit: idest, (si jam accepistis, retinete eas: in his quippe Deus vobis indulget) *nam hoc est flagitium, & abominatio: & væ euntibus per hanc viam. Prohibitæ sunt vobis in matrimonium matres vestræ, & filiæ vestræ, sorores vestræ, & amitæ vestræ, & materteræ vestræ* (nempe sorores patrum ac matrum, ac avorum, & aviarum) *& filiæ fratris, & filiæ sororis: & matres vestræ, quæ lactaverunt vos* (idest nutrices) *& sorores vestræ collactaneæ: & matres uxorum vestrarum* (idest socrus): *& privignæ vestræ, quæ sunt in mansionibus vestris, ortæ anteà ex uxoribus vestris, cum quibus matrimonium consumastis. Quòd si non consumaveritis cum eis matrimonium: non erit piaculum vobis* (accipere privignas filias earum in matrimonium): *& uxores filiorum vestrorum, qui egressi sunt ex lumbis vestris: & illicitum etiam est vobis copulari cum duabus sororibus* (etiam collactaneis, uno eodemque tempore: nam separatim potest quis unam ducere post aliam: vel ambas tenere, sed cum una tantùm rem habere). *Excipitur id quod jam præteriit* (nempe matrimonia jam contracta contra has sanctiones, in tempore idololatriæ), *quippe Deus est indulgens, misericors.*

Nulla est mihi lis cum Mahumeto circa gradus cognationis, & affinitatis ab eo assignatos ad impediendum, vel dirimendum matrimonium. Solùm dico, magis in hoc, naturali honestati consuluisse Christum per Apostolos & Ecclesiam suam, quàm Mahumetum. Nam hic non excedit secundum gradum tàm in cognatione, quàm in affinitate: Christus autem per Ecclesiam suam extendit interdictum conju-

gale

gale usque ad quartum gradum non solùm in cognatione & affinitate naturali, sed etiam legali. Et prætereà ex cognatione spirituali; itemque ex copula illicita statuit oriri impedimentum ad matrimonium usque ad secundum gradum: ex sponsalibus verò tantùm usque ad primum gradum. Hæc volui Mahumetanos docere, ut intelligant, quantò perfectior sit lex Christiana, quàm Mahumetana.

Sed objicient nobis Sapientes Moslemi, in Alcorano decerni impedimentum ad matrimonium, cognationem seu affinitatem ortam ex lactatione: itaut nulli liceat ducere in conjugem illam, cum qua lactatus fuit, neque matrem ejus. In hoc autem videtur Alcoranus perfectior esse, quàm Euangelium, aut lex Christiana.

Respondemus, hoc impedimentum confictum fuisse à Mahumeto è suo cerebro, absque ullo fundamento in jure gentium, vel naturæ, vel rationis. Quamvis enim lac sit sanguis defæcatus, & per concoctionem mutaverit colorem, ut plerique Philosophi cum Aristotele sentiunt, non tamen dici potest inducere consanguinitatem, cùm præbeatur à nutrice, & sumatur à puero per modum cibi: alioquin suspicari possemus, ne sugendo lac ab ove, vel vacca, cum iisdem, & agnis, & vitulis eorum consanguinitatem contraheremus. Sed fortassè Mahumetus blandiri voluit, vel assentari Halimæ nutrici suæ, vel potiùs reconciliari cum Scebama ejus filia, cujus dorsum, cùm adhuc puer simul cum ea lac sugeret, dentibus enormiter laceraverat. Laudabiliùs certè fecisset Mahumetus, si impedimentum legalis cognationis, quod Arabes servabant, & Christiani quoque servant, reliquisset. Verùm cùm Zeidi liberti sui, quem in filium adoptaverat, uxorem deperire cœpisset, impedimentum hoc sustulit, ut eam liberiùs sibi arripere posset.

Quod verò in hac Alcoranica Sanctione dissimulari non potest, est, quòd Proselytis suis, qui matres etiam naturales in uxores duxerant, dum idola colebant, deinde quoque easdem retinere concedat. Et nihilominus asserit hoc esse flagitium, rem abominabilem, & pessimi finis, ac proinde ex natura sua malum, & illicitum. Qua ergo conscientia potuit Mahumetus, illud concedere, vel etiam dissimulare? Legimus certè in veterum Græcorum Historiis, OEdipum Laii Thebanorum Regis filium, cùm ex errore matrem suam Jocastam, quam à puero nunquam ampliùs viderat, in uxorem duxisset; re cognita, tantum ex hoc suo errore dolorem cepisse, ut utrumque sibi oculum eruerit, atque in alienas regiones in voluntarium exilium concesserit. In libro quoque Esdræ 1. cap. 10. habemus, cùm Judæi in captivitate uxores alienigenas contra divinam legem duxissent: ad hortationem, & imperium Esdræ Summi Sacerdotis, post regressum à captivitate, illas repudiasse, ac rejecisse, & pro hujusmodi flagitio sacrificia, & victimas obtulisse. Et nihilominus Mahumetus filiorum cum matribus conjugia Proselytis suis concedit, quod conjugii genus omnibus gentibus, nisi penitùs barbaris, ac bestialibus, quales erant Arabes, semper horrorem incussit.

Objicient Mahumetani exemplum filiarum Lot, Gen. cap. 19. quæ patrem in maritum habuere, atque ex eo liberos genuere.

Sed respondemus, hoc non fuisse verum matrimonium, cùm nullum Lot in eo assensum præbuerit; & nihilominus minus flagitium fuisset, patrem nubere filiabus, quàm filium matri: quia in patre servata fuisset naturalis potestas, & auctoritas in filias: non autem matris in filium, qui jam in matrem imperium acquisivisset, contra ordinem naturæ. Utrum verò filiæ Lot concumbendo cum patre peccaverint, affirmativa sententia est communior, & verior. Aliqui tamen eas excusant à peccato ex erronea earum opinione, quòd nullus homo superfuisset in Mundo: quamobrem crediderunt se teneri ad suscipiendam ex patre prolem, ne universum genus humanum interiret.

Non est hic dissimulanda malignitas Zamchascerii, qui verba Alcorani الا ما قد سلف *excepto eo, quod jam præteriit*; explicat ولكن ما مضى مغفور بدليل قوله ان الله غفورا. *Sed quod jam præteriit, indultum est. Id ostendunt verba sequentia: quoniam Deus est indultor*. Porrò si Interpres iste extendat Dei indulgentiam tantummodo ad peccatum in contrahendo matrimonio perpetratum, non autem ad matrimonium ipsum continuandum; errat toto cœlo: nam verba Alcorani non respiciunt indulgentiam peccati in matrimonio contrahendo commissi, sed matrimonium ipsum, super quod cadit الاستثنى scilicet particula exceptionis الا. Quòd verò subdatur ان الله كان غفورا رحيما: *quia Deus est indultor, misericors*; nihil probat: nam poterat etiam Deus dici indultor, & misericors, in concedendo illis continuationem matrimonii jam contracti. Hùc accedit, quòd in versu antecedenti, ubi prohibetur conjugium inter filium, & uxorem patris ejus, nempè novercam, vel non veram matrem, ponitur eadem exceptio, الا ما قد سلف *excepto eo quod jam præteriit*: & tamen non sequitur, ان الله كان غفورا رحيما: *quia Deus est indultor, misericors*. Ergo saltem ibi conceditur continuatio matrimonii inter filium, & novercam, seu uxorem patris. At hoc non solùm S. Paulus, Epist. 1. ad Corinth. cap. 5. ut execrandum ac propè inauditum scelus detestatur, tradens in potestatem Satanæ eum, qui illud perpetraverat; sed Ethnici ipsi vehementer exhorruere, ut patet ex historia, seu fabula Hippolyti, qui à Phædra noverca ad incestas secum nuptias invitatus, in frusta discerpi maluit, quàm impudentissimæ fœminæ assentiri. Sed per Alcoranum ipsum falsi ac fraudis convincitur Zamchascerius. Nam Sura 2. البقرة *Vacca*, vers. 276. loquens Mahumetus de usura, quæ apud Arabes idololatras erat consueta, hæc habet: الذين ياكلون الربوا لا يقومون الا كما يقوم الذي يتخبطه الشيطان من المس ذلك بانهم قالوا انما البيع مثل الربوا واحل الله البيع وحرم الربوا فمن جاءه موعظة من ربه فانتهي فله ما سلف وامره الي الله ومن عاد فاوليك اصحاب النار هم فيها خالدون: *Qui comedunt usuram non resurgent*

in die Judicii) *nisi quemadmodum surgit ille, quem collisit Satanas tactu suo. Hoc, quia ipsi dicunt, certè emptio & venditio sunt sicut usura. At concessit Deus emptionem ac venditionem, & prohibuit usuram. Cui ergo advenerit admonitio hæc à Domino suo, & abstinuerit* (ab usura): *illi* (erit) *quod præcessit; & negotium illius spectabit ad Deum. Qui verò* (ad eam exercendam) *redierint, illi erunt habitatores Gehennæ, in qua perpetuò morabuntur.* Hic manifestè patet, dum Mahumetus prohibet usuram, in exceptione ما سلف *illius quod præcessit*, non intelligere remissionem peccati jam in usura perpetrati; sed concedere, ut ii, qui adhuc idololatræ ex usura aliquid illicitè acquisierant, possent illud retinere, eoque uti absque ullo debito restituendi, ut explicat Gelaleddinus, لا يحترن منه *ne tenerentur illud restituere*: dummodo ad novam usuram exercendam non redirent. Eodem modo concedit, ut matrimonia illicita jam contracta retineantur; dummodo iterùm non contrahantur. Et fortasse hoc idem voluit Zamchascerius, asserens Deum *indulturum* his matrimoniis non tàm quoad culpam, quàm quoad continuationem eorum. Nam verba Alcorani nimis aperta sunt. Et quamvis Mahumetus damnet ut nefaria hujusmodi conjugia, damnat etiam *comedere usuras*: & tamen concedit, ut usuræ præteritæ comedantur.

Ex his, quæ hactenùs in Alcorani sanctionibus practicis notavimus (multis aliis ad ejusdem Alcorani confutationem reservatis) poterit quilibet manifestè cognoscere, utrum Lex Mahumetica sit supra omnes leges excellens, perfecta, & absoluta, quemadmodum Mahumetus ipse, & Mahumetani inaniter jactant: an verò uni tantùm Euangelicæ Christi Legi conveniat summa veritas, æquitas, sanctitas, & perfectio; itaut nulla alia præter eam perducere possit homines ad æternam salutem.

Cùm verò jam eam Alcorani partem trutinaverimus, quam ad الاحكام idest *Judicia*, seu leges ac sanctiones, diximus pertinere: superest nunc, ut etiam reliquas duas, quæ ad المواعظ *Parænefes*, & الاخبار *Historias*, spectant breviter expendamus.

Parænefes diriguntur utplurimùm ad proselytos, novam scilicet Mahumeti religionem professos: ad Arabas idololatras: & ad Scripturales; Judæos scilicet, & Christianos. Primos hortatur plerumque ad bella pro religione contra infideles capessenda; ad quæ, quia pecuniarum subsidio opus erat, eleemosynam illis, rerumque terrenarum contemptum sæpiùs inculcat. Paradisi cujusdam suilli deliciis eos allicit; Gehennæ fabulosæ terrore percellit: prædarum etiam spe eos excitat, denique omnia efficaciora motiva proponit, quò illorum marsupia emungat, ut suum referciat, quò faciliùs possit contra sibi obsistentes bella sustentare. Reliquos autem futilibus plerumque argumentis, ac stramineis rationibus ad sectam suam pertrahere conatur; etiam supremi Judicii, & Gehennæ terriculamenta interponens. Denique inter pauca sana, sexcentas insanias admiscet; ut in ipsius Alcorani confutatione manifestiùs patebit. Neque de hac parte est, quod hìc alia in medium proferamus.

Quod spectat ad الاخبار, seu القصاص nempe *Historias*, seu *Narrationes*, adeò illas in Alcorano, utpotè mirabiles, novas, & nunquam anteà auditas, suspiciunt Moslemi, ut propter eas solùm divinam illi tribuant auctoritatem, itaut nec humanum, nec angelicum ingenium ad librum similem conscribendum sufficere posse pronuncient, quemadmodum Alcoranus etiam ipse testatur. Sed quàm falsa, & inanis sit hæc tanta laus, quam Trasones isti tribuunt Alcorano, ex paucis, quæ nunc ex eodem proferemus, Christianus Lector intelliget, & non veras historias, aut sinceras narrationes, sed fabulas, & mendacia tantummodo in illo contineri cognoscet. Præcipua ex singulis Suris, ipsis Alcorani verbis, additis Expositorum Moslemorum glossis, hic recensebo.

Verùm Lectorem priùs commonitum volo, multos ex nostris auctoribus quædam Alcorano tribuere, quæ revera in eo non reperiuntur: sed vel in libro Sonnæ, vel in aliis Auctoribus Moslemis habentur; vel etiam falsus rumor inter nostros vulgavit. De his ego non loquar, nisi ab Alcorani verbis innuantur, & ab illius Expositoribus referantur.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

Fabulosa, falsa, impia, ac superstitiosa, quæ in Alcorano continentur, ex parte referuntur.

Ex Sura Prima الفاتحة *Proœmiali*.

VErs. 1. vocat Deum رب العالمين *Dominum Mundorum*: per quod apertè demonstrat, se esse in errore Manichæorum, Democriti, Metrodori, & aliorum quorundam veterum Philosophorum, qui plures Mundos esse somniavere. Hebræi quoque in libro טעמי מצוות, in expositione eorum verborum Psal. 145. 13. *Regnum tuum Regnum* כל עולמים *omnium mundorum* (vel, *sæculorum* juxta Vulgatam) deducunt per kabalam, Deum esse Regem quinquaginta, vel quinquaginta millium Mundorum. Nam duo characteres primi כל, arithmeticè summant numerum *quinquaginta*. Si autem duo puncta singulis superponantur, ita, כ̈ל̈; *quinquaginta millia* conficient. Sed audiamus Interpretes Alcorani, à Thalebiensi relatos: قال سعيد المسيب لله تعلى الف عالم فمنها ستمائة فى البحر واربعمائة فى البر وقال الضحاك فيهم ثلثمائة وستون عالما حفاة عراة لا يعرفون من خلقهم وستون عالما يلبسون الثياب: وقال ابو سعيد الخدري ان لله تعلى اربعين الف عالم: الدنيا من شرقها الى غربها عالم واحد: وقال مقاتل بن سليمان ثمانون الف عالم اربعون الف فى البر واربعون الف فى البحر: ولو فسرت العالمين لاحتجت الى الف مجلد من الف ورقة وقال كعب الاحبار لا

يحصي

يحصي عدد العالمين احـــد الا اللـــــــــه:

Dixit Said Almoſajeb: Deus habet mille Mundos: ſexcentos in mari, & quadringentos in terra. Et dixit Aldhabak: ſunt inter eos treecenti ac ſexaginta Mundi, quorum incolæ diſcalceati ſunt, ac nudi, nec cognoſcunt illum, qui creavit eos. Sexaginta autem, qui veſtibus induuntur. Et dixit Abu-Said Hadrienſis: Deus habet quadraginta millia Mundorum, quorum unus eſt hic Mundus ab oriente ad occidentem. Et dixit Mocatel filius Solyman: Sunt octoginta millia Mundorum: quadraginta millia in terra, & quadraginta millia in mari. Si autem vellem explicare hujuſmodi Mundos, & quæ ſunt in eis, indigerem mille voluminibus, quorum quodlibet mille paginas contineret. Et dixit Kaab Alabbar: Nemo poteſt numerare Mundos, niſi Deus.

Exiſtimabit fortaſsè Lector, hujuſmodi Mundos eſſe pumiliones ac pygmæos: ſed audiat, obſecro, quid de uno ex ipſis referatur in Libro السبعيات الشيخ عبد الرحمان الهمداني *Septenariorum Doctoris Abdal-Rhaman Hamdanienſis*. Introducitur hìc quidam Adallah coram Othman filio Ophan, quarto Arabum Chalipha, qui imperavit Anno Hegiræ 23. Chriſti, 644. ita loqui: يا امير المومنين وقع في يدي كتاب من كتب الدفان من كتب دانيال عليـــه السلام وجدت فيه مكتوب مذكورما خلق اللــه تعـــالي وقدرته على كل شي ولما قولك في الدنيا وسعتها فلما هذه الدنيا في ملك الله تعالي ومخلوقاته كمثل كوكب صغير بين الكواكب في السمـــاء: ووجدت في هذا الكتاب ان الله تبارك وتعالي خلق هواء طوله الف الف الف عام وعرضه مثل ذلك ثم خلق فوقه بحرا طوله الف الف الف سنة ثم خلق علي جانب البحر عن يمينه الف الف الف مدينة وعن شماله مثل ذلك فملاها خلقا من خلق الله تعالي وجعل لهم ليــلا ونهارا وشمسا وقمرا وارسل فيهم الرسل وانزل عليهم الكتب وجعل لهم مناسك هم ناسكوها ومنهـــم الصالحون والظالمون ولهم جنة ونار يعذب مسيئهم وينعم محسنهم يحاسبون بغيــر حسابنـــا ولا يحشرون معنـــا: لكل مدينة عشرون الـــف مرج في كل مرج عشرون الف روضة في كل روضة عشرون الف حديقة في كل حديقة عشرون الف شجرة في كل شجـــرة عشرون الف ثمرة كل ثمرة لهـــا عشرون الـــف نوع من الورق تحت كل نوع من الاشجار الـــف من الدواب ياكلون ويشربون تلك الدواب بما يسقـــط من اوراق الاشجار ومايدة تلك الدواب اصغر ما فيها ما تسعه دنيانـــا هذه وهم رزق تلك الاقوام الذين وصفتهم لـــك يـــا امير المومنين: ثم اطبق في ذلك البحر طولـــــه وعرضه وخلق فوقه ارضا من حديد وجعل بين الارض والبحر مسيرة الف الف سنة وجعل في ذلك البحر حيتانا كبارا كل حوت منهـــم ثلاثمايـــة ذراع يقصدون تلـــك الي كل جهـــة من المشرق والمغـــــرب:

O Imperator fidelium, incidit in manus meas liber ex libris Danielis, cui ſit pax: & inveni in eo ſcriptum, & commemoratum id, quod creavit Deus Excelſus, & diſpoſitionem ejus circa unamquamque rem. Quoad verò illud, de quo requiſiſti me circa hunc Mundum, & amplitudinem ejus; pro certo habe, hunc Mundum in Regno Dei, & rebus ab eo creatis, eſſe veluti ſtellam ex minimis inter omnes ſtellas cæli. Inveni autem in prædicto libro, Deum Benedictum, & Excelſum creaſſe aerem quemdam longitudinis (itineris) mille millionum annorum; & latitudinis ejuſdem ſpatii. Deinde creavit ſupra eum, mare longitudinis (itineris) mille millionum annorum. Deinde creavit ad latus maris illius à parte dextera mille milliones Urbium, totidemque à parte ſiniſtra, replevitque eas multitudine hominum, quos creavit: conſtituitque illis diem, ac noctem, & Solem, & Lunam: miſitque ad eos Legatos, & tradidit illis è Cælo Sacros Libros: præſcripſitque illis Religionis ritus, quos exercerent. Ex illis autem quidam boni ſunt, quidam mali. Habent ſuum Paradiſum, ſuumque Infernum: in hoc mali puniuntur: in illo boni fruuntur. Judicabuntur in alio Judicio, quàm noſtro; neque reſurgent nobiſcum. Unaquaque Civitas habet viginti millia Prata: ſingula prata habent viginti millia viridaria: ſingula viridaria habent viginti millia nemora arborum fructiferarum: ſingula nemora habent viginti millia arborum: in unaquaque arbore ſunt viginti millia poma: ſingula poma habent folia viginti millium ſpecierum. Sub unaquaque ſpecie arboris ſunt mille beſtiæ, quæ comedunt, & bibunt ex eo, quod cadit ex foliis arborum illarum. Minima ex menſis, ſuper quas comedunt illæ beſtiæ, habet tantam amplitudinem, quantam habet hic noſter Mundus. Ipſæ verò beſtiæ deſerviunt ad cibum illis Gentibus, quas jam deſcripſi tibi, ò Imperator fidelium. Deinde tamquam fornice operuit illud mare in longitudine, & latitudine ejus, & creavit ſuper illud terram ex ferro: & poſuit inter illam terram, & illud mare ſpatium itineris millies mille annorum. Poſuit autem in eo mari piſces magnos, ſingulos trecentorum cubitorum;

 qui

qui natantes decurrunt per omnem partem ab Oriente ad Occidentem.

Tædet ulteriùs hunc nugivendulum audire. Satis sint jam audita ad Alcoranicorum Mundorum inanias intelligendas. Ne verò quisquam me hæc Mahumeto Mahumetanisque imposuisse suspicaretur, malui manum delassare, verba ipsa Arabica afferendo, quàm mendacis, vel falsarii suspicionem subire. Nullus certè sanæ mentis persuadere sibi potuisset, hoc hominum genus esse adeò ridiculum, ac stultum, ut tàm portentosis ineptiis fidem adhiberet.

Recentiores Interpretes ad tuendum Mahumeti, ejusque Alcorani honorem, dictionem Arabicam العالمين non *Mundos*, sed *Creaturas omnes*, & præsertim *Angelos, Dæmones, & Homines*, exponunt.

Ex Sura 2. البقرة *Vacca*.

Vers. 2. Exorditur tribus characteribus solitariis, nempè الم A. L. M. qui nihil significant: & Expositores ipsi sapientiores fatentur, Deum solum nosse sensum eorum. Neque solùm huic Suræ, sed aliis quoque nonnullis vel hos, vel alios characteres ignotæ significationis præfigit. Eas hìc notabo. Præmittit Suræ 3. الم A. L. M. Suræ 7. المص: A. L. M. S. Suræ 10. 11. 12. 13. 14. 15. الر A. L. R. Suræ 19. كهيعص K. H. I. A. S. Suræ 20. طه T. H. Suræ 26. طسم T. S. M. Suræ 27. طس T. S. Suræ 28. طسم T. S. M. Suræ 29. 30. 31. 32. الم A. L. M. Suræ 36. يس I. S. Suræ 38. ص S. Suræ 40. & 41. حم H. M. Suræ. 42. حمعسق H. M. A. S. Q. Suræ 43. 44. 45. 46. حم H. M. Suræ 50. ق Q. Suræ 68. ن N.

Non est dubium, hujusmodi characteres superstitionem ac magiam continere. Nullam certè habent utilitatem, prorsusque ociosi sunt, cùm nemo sit, qui eos intelligat. Neque unquam persuadebit sibi vir ullus prudens, Deum mittere scripturam aliquam hominibus, quam nemo sit intellecturus. Quòd si dicatur, Deum posuisse hos characteres in Alcorano non propter homines, sed propter seipsum: respondetur, Deum non indigere characteribus ad hoc, ut eorum ope notitiam aut memoriam alicujus rei habere possit.

Ver. 25. Promittit asseclis suis Paradisum: sed quem? audi وبشر الذين امنوا وعملوا الصالحات ان لهم جنات تجري من تحتها الانهار كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذي رزقنا من قبل واتوا به متشابها ولهم فيها ازواج مطهرة وهم فيها خالدون:

Et annuncia (ò Mahumete) *iis qui crediderint, & fecerint bona; eos habituros esse hortos, subter quos decurrunt flumina. Quotiescumque cibati fuerint ex aliquo fructu ex illis, dicent: hic est ille, quo cibati sumus anteà. Sed erit similis illi*, (non autem ille idem) *In his autem hortis habebunt uxores purificatas: & ipsi in illis perpetuò morabuntur.*

Dicuntur flumina currere sub hortis, idest, ut explicat Gelaleddinus, تحت اشجارها وقصورها: *subtus arbores, & palatia eorum*. Dicuntur etiam *uxores purificatæ*; nempè ut idem cum aliis Sapientibus explicat, من الحيض وكل قذر *à menstruo, & omnibus sordibus*: non enim utentur illis ad prolem, sed ad meram voluptatem; & quamvis assiduè copiam sui faciant viris, semper tamen remanebunt virgines. De his ita scribit Jahias ex relatione Malek, qui id acceperat ab Alhasan: قال رسول الله صلعم في نساء اهل الجنة يدخلنها عربا اترابا لا يحضن ولا يلدن ولا يمتخطن ولا يقضين حاجة: *Dixit Legatus Dei Mahumetus de uxoribus habitatorum Paradisi: Ingredientur in Paradisum sociatæ conjugibus suis, iisdem coætaneæ: non patientur menstrua, non parient; non emungent nares; non egerent cibi potusque excrementa.*

Postremò de fluminibus Paradisi ita idem Auctor. بلغني عن ابان بن عياش عن انس بن مالك قال انهار الجنة تجري من غير حدود الماء واللبن والعسل والخمر وهو ابيض كله وطين النهر مسك اذفر ورضراضه الدر والياقوت:

Audivi ab Ajano filio Ajasci, qui audiverat ab Anaso filio Maleki: flumina Paradisi fluere sine ullo termino, aqua, lacte, melle, & vino, quod semper est album. Limus autem fluviorum est muscus fragrantissimus: & glareæ eorum sunt margaritæ & hyacinthi. Omnia placent, præter vinum semper album, nam rubrum etiam non parùm gulosis arridet. Miraris Lector, Paradisum tàm spurcum à Mahumeto proponi? *Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.* Erat ipse spurcissimus, totusque Veneri, gulæque addictus. Quamobrem, referente Thalebiensi in expositione Suræ 4. vers. 52. قالت اليهود انظروا الى هذا الذي لا والله لا يشبع من الطعام ولا والله ما له هم الا النساء لو كان نبيا لشغله امر النبوة عن النساء: *Dicebant Judæi* (de Mahumeto); *Videte hunc hominem, qui, per Deum, non potest satiari cibo; neque, per Deum, aliam habet solicitudinem, quàm de fœminis. Si esset propheta, solicitus esset de iis, quæ spectant ad munus propheticum, non autem de fœminis.* Sed quid Judæorum egemus testimonio? cùm ipsemet de se testetur: (prout refert Ismael filius Aly in ejus vita) ان الله جعل لذتي في النساء والطيب: *Deus posuit delicias meas in fœminis ac suavibus unguentis, & odoribus.* Sed relinquamus suem in luto suo.

Vers.

Verſ. 29. Hæc habet de Deo: هو الذي خلــق لكم ما في الارض جميعًا ثم لستوي الي السمـــاء فسوّيهنّ سبع سموات وهو بكل شيء عليـــــم:

Ipſe eſt, qui creavit vobis omnia, quæ ſunt in terra: deinde intendit ad creandum cœlum, & conformavit illud in ſeptem cœlos: & ipſe in omni re eſt ſciens. Quicquid ſit de ſeptem cœlis, directè Alcoranus pugnat contra Pentateuchum, ex quo apertè conſtat, Deum priùs creaſſe cœlum, quàm terram: & hæc eſt communis omnium, etiam Hebræorum ſententia: ſemper enim cœlum primo loco ponitur in creatione, excepto cap. 2. Geneſ. verſ. 4. ubi in textu Hebraico terra cœlo præponitur. At Græca, & Latina, atque etiam Samaritana, Syriaca, & Arabica repugnant. Quicquid ſit; ordo à Moyſe ſervatus eſt hic. Primò: Cœlum, deinde terram Deus creavit. Secundò: Lucem utrique communem produxit. Tertiò: Firmamentum, quod ad cœlum ſpectat, formavit. Quartò: Maria congregavit. Quintò: Arbores & herbas juſſit germinare. Sextò: Solem, Lunam, & Stellas in Cœlo conſtituit: poſtremò quadrupedia, reptilia, volucres, piſces, in terris, & aquis produxit, hominemque formavit. Huic autem ordini abſque dubio repugnat Alcoranus, dum aſſerit, Deum primò creaſſe terram, & omnia, quæ ſunt in illa: deinde verò ad cœlum creandum animum intendiſſe.

Verſ. 30. De creatione Adam, & rebus aliis ad eum ſpectantibus, ita nugatur: وان قال ربّك للملايكة انّي جاعل في الارض خليفةً قالوا أتجعل فيهــا من يفسد فيها ويسفك الدماء ونحن نسبّــح بحمدك ونقدس لك قال انّي اعلم ما لا تعلمون: وعلّــم ادم الاسماء كلّها ثم عرضهم علي الملايكة فقال انبيوني باسماء هولآء ان كنتم صادقين: قالوا سبحانـك لا علم لنا الّا ما علّمتنا انك انت العليم الحكيم: قال يا ادم انبيهم باسمائهم فلمّا انباهم باسمائهم قال الم اقل لكم اني اعلم غيب السموات والارض واعلم ما تبدون وما كنتم تكتمون: وان قلنا للملايكـــة اسجدوا لادم فسجدوا الّا ابليس ابّي واستكبر وكان من الكافرين: وقلنا يا ادم اسكن انت وزوجك الجنـــة وكلاَ منها رغدًا حيث شيتما ولا تقربا هذه الشجـــــرة فتكونا من الظالميــــن: *Cùm dixiſſet Dominus tuus* (ò Mahumete) *Angelis; Ego ſanè decrevi conſtituere in Terra unum ſupremum Principem: Reſponderunt Angeli: Conſtitueſne principem in terra, qui corrumpat eam, & effundat ſanguinem? Nos porrò laudamus te, & ſanctificamus te:* (ſatis tibi ſit hoc, abſque alio principe in terra: vel conſtitue unum ex nobis.) *Dixit illis Deus. Ego ſcio, quod vos neſcitis.* (Interim Deus creavit Adam) *& docuit eum nomina omnium rerum. Deinde* (advocato Adam, & Angelis) *expoſuit coram Angelis omnes res creatas, dixitque eis: Divinate mihi, quæ ſint nomina harum rerum;* (nam ex hoc cognoſcam) *ſi eſtis veraces. Reſponderunt Angeli: Laus tibi: nos non habemus ſcientiam, niſi quam tu nobis impertitus fueris: nam tu es Sciens, Sapiens. Tunc dixit Deus: O Adam, dic tu nomina harum rerum. Cùmque Adam* (quippe à Deo anteà edoctus) *ea probè enunciaſſet; dixit Deus Angelis: Nonne prædixi vobis, me ſcire arcana cælorum, & terræ, & ea omnia, quæ vos celatis, & quæ propalatis? Tunc dixit Angelis:* (Quandoquidem doctior fuit vobis) *procidentes adorate Adam. Omnes igitur adoraverunt: ſed* (unus eorum nomine) *Eblis* (ideſt Diabolus) *elatus in ſuperbiam, noluit eum adorare: quamobrem inter infideles & ingratos computatus eſt. Deinde dixit Deus Adæ: O Adam, habita tu, & conjux tua in Paradiſo, & comedite in eo affluenter quæcumque volueritis: ſed ne appropinquetis arbori huic; ne incurratis in iniquitatem.* Audiſti, Lector, ludicrum puerile inter Deum, & Angelos, quod magna ex parte in Thalmud à R. Eliezer in פרקים, cap. 13. refertur. Impinguant Expoſitores Moſlemi Mahumeticas nugas ineptiis ſuis, quas hìc ſolùm innuam. Scribit Gelaleddinus; *Deum creaſſe Adam ex ſuperficie terræ, deſumpto pugillo illius ex omnibus ejus coloribus, & cum aquis variis pinſuiſſe.* Iſmael filius Aly in ſect. de Adam, cap. 1. hæc habet. *Creavit Deus corpus Adæ ex* صلصل *Salſal* (ideſt luto ſicco, nondum cocto); *& reliquit illud quadraginta noctibus, vel, juxta alios, quadraginta annis, jacens ſine anima: veniebatque Diabolus ad illud, & pede percutiebat, & reſonabat. Et ſufflavit Deus in eo animam de flatu ſuo, immittens per oculos ejus: & ipſe vidit naſum ſuum adhuc luteum, & animam currentem per illum, donec pervenit ad pedes, & ſtetit rectus. Et docuit Deus Adam nomina omnium rerum, & linguas omnium animalium maris, & terræ.* Et poſt nonnulla: *Diabolus autem ingredi voluit Paradiſum, ut tentaret Adam: ſed prohibuerunt eum Angeli cuſtodes illius. Ille verò obſecravit omnes beſtias, ut portarent ipſum in Paradiſum, quò alloqui poſſet Adam, & uxorem ejus. At omnes recuſaverunt portare eum, præter Serpentem, qui accepit Diabolum inter duos dentes molares ſuos, & introduxit eum furtim in Paradiſum. Erat autem Serpens eo tempore figuræ pulcherrimæ.* Refert deinde ejectionem Adæ, Hevæ, Serpentis, Diaboli, & Pavonis è Paradiſo, poſt peccatum Protoplaſtorum: dicens: *Et deſcendere fecit Deus eos omnes in terram* (volunt enim Mahumetani Paradiſum hunc eſſe in ſeptimo cœlo.) *Et Adam quidem amandavit in Indias ſuper montem Sernadib. Habebat autem pro induſio unum de foliis Paradiſi, quod cùm ventus diſperſiſſet per illam regionem, inde nata ſunt aromata ejus. Heva verò deſcendit in Geddan; & Diabolus in deſertum Meiſam: Serpens autem in Aſphahan, & Pavo in Mare. Perſeveravit autem Adam flens peccatum ſuum, quoadusque Deus placatus eſt illi; & tunc venit ad Templum Meccæ, ibique coivit cum Heva inter Sapham, & Mervam: quæ concepit maſculum, & fœminam;*

sed mense octavo fecit abortum. Iterùm concepit, & abortivit. Tertiò concepit, peperitque masculum, & fœminam. Postquam verò centies peperisset, semper masculum & fœminam, (Quidam tamen volunt toto hoc tempore illam dæmones seu familiares Genios peperisse), *concepit & peperit Habel, & sororem ejus: & posteà Cain, & sororem ejus. Misit autem Deus Adam ut prædicaret Genti suæ; & tradidit ei è cœlo libros viginti, & unum.*

De Arbore illa, quam Deus Protoplastis prohibuit, variæ sunt, & omnes ridiculæ tàm Hebræorum, quàm Mahumetanorum opiniones. Jahias ex auctoritate Ebn-Abbas, vel potiùs Rabbinorum in Thalmud, Ordine 4. *Nezikin*, Cod. 5. *Sanhedrin*, Cap. 7. sentit fuisse *Spicam tritici*. Cottada, *Ficum cum fructu*; alii *Vitem cum uva*. Sed non est, quòd diutiùs in his quisquiliis immoremur.

Vers. 54. hæc habentur: قال موسي لقومه يا قوم انكم ظلمتم انفسكم باتخاذكم العجل فتوبوا الي بارئكم فاقتلوا انفسكم ذلكم خير لكم عند بارئكم فتاب عليكم انه هو التواب الرحيم: *Dixit Moyses populo suo: O popule meus, certè vos iniquè egistis contra vos ipsos adorando Vitulum. Convertimini igitur ad Creatorem vestrum, & occidite vos ipsos: hoc erit melius vobis apud Dominum vestrum, & parcet vobis, quia ipse est propitiabilis, misericors.* Exponit Gelaledd. فوفقكم الفعل ذلك وارسل عليكم سحابة سودا لئلا يري بعضكم بعضا فيرحمه حتي قتل منكم سبعين الفا. *Et adjuvit vos ad hoc faciendum Deus: nam misit super vos nubem nigram, ne alii vestrum alios videre possent, illorumque misererentur; donec occisi sunt ex vobis septuaginta millia.* Verùm in Libro Exodi c. 32. non legimus, Moysen mandasse Israelitis, ut more cæcorum occiderent se ipsos propter perpetratam Vituli idololatriam, sed ipsummet, adjunctis sibi Levitis, qui Deum timebant, occidisse viginti tria millia eorum, qui vitulum adoraverant. Vide quantum distent commenta Alcorani, & Moslemorum à veritate sacræ Historiæ.

Vers. 55. ita exprobrat Judæis: وان قلتم يا موسي لن نومن لك حتي نري الله جهرة فاخذتكم الصاعقة وانتم تنظرون: ثم بعثناكم من بعد موتكم لعلكم تشكرون: *Et dixistis: O Moyses nunquam credemus tibi, donec videamus Deum clarè. Propterea invasit vos mors, vobis videntibus: & deinde resuscitavimus vos post mortem vestram, si fortè vos gratias ageretis.* Tantum abest, ut Israelitæ vellent videre Deum, ut vocem quoque ejus audire recusarent, dicentes Moysi, Exod. cap. 20. *Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Pugnant hæc apertè cum verbis Alcorani: ac proinde insigne est mendacium, quòd Israelitæ ob hoc mortui sint, & deinde à Deo resuscitati. Ismael filius Aly ut ab hoc mendacio Mahumetum purget, asserit, septuaginta illos tantummodo mortuos esse, & resuscitatos, quos Moyses secum duxit in montem, quia Deum videre voluerunt. Sed hoc quoque mendacium est: habemus enim de his, Exodi cap. 24. *Et viderunt Deum Israel, & comederunt, & biberunt*, non autem, *mortui sunt, & resuscitati.*

Vers. 60. Fingitur Deus hæc Mahumeto suggerere: اذ استسقي موسي لقومه فقلنا اضرب بعصاك الحجر فانفجرت منه اثنتا عشرة عينا قد علم كل اناس مشربهم: *Memento, cùm Moyses petiit potum pro populo suo: nos verò diximus ei: Percute virga tua petram.* (Quod cùm fecisset) *emanaverunt ex ea duodecim fontes. Jam cognoverunt omnes homines* (singularum Tribuum) *locum suum ad bibendum.* Bis Moyses è petra aquam, virga percutiendo, eduxit: Exodi cap. 17. & Numer. cap. 20. nec usquam leguntur hi duodecim fontes, ex quibus singulæ Tribus biberent. Quamobrem vel est commentum Rabbinicum; vel Mahumetus, more suo, duas sacras Historias confudit: nempè percussionem petræ in Horeb: & duodecim fontes aquarum, quos Israelitæ invenerunt in Elim, Exodi cap. 15. & Num. cap. 33. Certè, cùm petra illa adhuc extet, quemadmodum plures ex nostris, qui eam viderunt, affirmant; tres tantùm in illa hiatus, vel ora conspiciuntur, ex quibus aquas cum impetu & violenter erupisse cognoscitur.

Vers. 63. sic fingitur loqui Deus cum Judæis: واذ اخذنا ميثاقكم ورفعنا فوقهم الطور خذوا ما اتيناكم بقوة واذكروا ما فيه لعلكم تتقون: *Et mementote, quando accepimus pactum vestrum* (de observando Pentateucho): *& elevavimus supra vos Montem* (Syna & Horeb, diximusque vobis) *Accipite quod attulimus vobis* (& observate illud) *strenuè: & memoria retinete id, quod continetur in eo, ut vos caveatis* (pœnas transgressionis vestræ). Fingitur hìc, Deum radicitùs evulsisse Montem Syna, & elevasse illum in aera, atque ita suspensum tenuisse, minitando se cum impetu projecturum illum super Israelitas, nisi promptè reciperent legem suam, quam recusabant. Gelal. اقتلعناه من اصله عليكم لما ابيتم قبولها. *Evulsimus eum à radicibus, & elevavimus super vos, quia renuebatis accipere eam*; nempè, legem meam. Figmentum hoc, & mendacium. Nam de hujusmodi Montis Synai evulsione nullum in Pentateucho vestigium. Israelitæ verò promptissimè legem datam suscepere, ut patet Exodi cap. 19. ubi proponenti illam Moysi à Deo tradendam: *respondit omnis populus simul: Cuncta, quæ loquutus est Dominus, faciemus.* Et clariùs etiam Deuteron. cap. 5. ubi populus, Dei Majestate perterritus, dixit ad Moysen: *Si audierimus ultrà vocem Domini Dei nostri, moriemur. Tu magis accede, & audi cuncta, quæ dixerit Dominus Deus noster tibi: loquerisque ad nos, & nos audientes faciemus*

mus ea. Quod cùm audiſſet Dominus, dixit ad Moyſen: Audivi vocem verborum populi hujus, quæ loquuti ſunt tibi: benè omnia loquuti ſunt. Nec uſquam legimus populum à divinis mandatis recipiendis reſiliiſſe.

Verſ. 65. ita legimus. ولقد علمتم الذين اعتدوا منكم في السبت فقلنا لهم كونوا قردة خاسئين فجعلناها نكالا لما بين يديها وما خلفها وموعظة للمتقين:

Et jam quidem noſtis quid, evenerit illis ex vobis, qui tranſgreſſi ſunt Sabbatum. Diximus enim illis: Eſtote ſimiæ abactæ: Et poſuimus eas in exemplum illis, qui fuerunt ante eas, & poſt eas, & in admonitionem piorum. Fabulam obſcurè ab Alcorano indicatam, ita explicat ac dilucidat Sciahinſciah in ſua hiſtoria cap. de David. Arabica Latinè fideliter reddo. *Fuerunt tempore David, cui ſit pax, Iſraelitæ quidam, qui habitabant ad litus maris in Civitate Aila. Piſces autem exibant è mari nocte Sabbati, & non movebantur uſque ad noctem Dominicæ, nec regrediebantur in mare. Illi verò dixerunt: Certè interdixit Deus patribus noſtris piſcationem die Sabbati: at nobis non interdixit. Piſcati itaque ſunt, & aſſaverunt piſces, & comederunt. Cùm autem alii fideles ex olfactu id cognoviſſent, prohibuerunt eos. Illi verò ne dignati quidem ſunt reſpicere prohibentes. Quamobrem fideles pugnantes contra eos, diviſerunt Civitatem, & fecerunt murum ſublimem intermedium. At ſceleſti illi foderunt foveas, rivos per eas derivantes ex mari intra portas domorum ſuarum. Cùmque piſces nocte Sabbati per rivos illos egrederentur; ne poſſent habere regreſſum ad mare, in nocte Dominicæ occludebant eoſdem rivos verſus mare. Cœperunt autem fideles impedire eos; at ipſi obſtinatiùs ſe gerebant in hac re. Maledixit itaque eis David, & Deus transformavit illos in ſimias. Veniebatque ad aliquem eorum amicus ejus, & inveniebat eum ſimiam, oculos hùc illùc moventem. Dicebatque ei: Tune es talis? Ille verò capite annuebat: ac ſi diceret; Ego ſum. Dicebatque amicus: Nonne prohibui te? At ſimia flebat. Permanſeruntque in hoc ſtatu tres dies: deinde perierunt. Miſit autem Deus ventum, qui arreptas ſimias projecit in mare.* Hanc eſſe fabulam, patet quia Civitas Aailat pertinebat ad Idumæos, ut habetur, lib. 3. Reg. cap. 8. Idumæi verò non obſervabant Sabbatum, nec legem Hebraicam. Denique ſi David hoc miraculum feciſſet; aliquod illius veſtigium in Sacris Literis haberemus.

Verſ. 67. Refertur multis nugis admixtum id, quod legimus in lib. Numer. c. 19. de Sacrificio Vaccæ rufæ, quæ extra caſtra erat immolanda, & comburenda; & ejus cineribus aqua dilutis, is, qui cadaver hominis tetigerat, erat expiandus. Fingitur itaque in Alcorano hominem quendam occiſum fuiſſe: cùmque cædis auctor non reperiretur, Deum juſſiſſe Moyſen immolare hujuſmodi Vaccam, nam hac ratione homicida reperiri potuiſſet. Sic igitur, verſ. 71. فذبحوها وما كادوا يفعلون واذ قتلتم نفسا فادارأتم فيها والله مخرج ما كنتم تكتمون فقلنا اضربوه ببعضها كذلك يحيي الله الموتى ويريكم اياته لعلكم تعقلون: *Itaque immolaverunt eam* (ideſt vaccam) *& parum abfuit, quin hoc non facerent:* (quia ſcilicet venditor ejus, nimium pretium exigebat.) *Cùmque hominem occidiſſetis, & de auctore cædis contenderetis: Deus manifeſtavit id quod occultabatis. Diximus enim: Percutite hominem occiſum parte vaccæ immolatæ.* (Quod cùm feciſſent, revixit mortuus, & detexit occiſorem ſuum.) *Ita vivificat Deus mortuos, & oſtendit vobis miracula ſua, ut vos intelligatis.* Clariùs ex Taarich Sciahinſciah, cap. في موسى *De Moyſe,* rem totam tene. *Infanti filio reliquit pater moriens vitulam, quæ donec filius adoleſceret, in deſertis, nullo cuſtode, morata eſt. Mater filio jam adulto ſignificavit, vitulam per deſerta liberè vagantem ſuam eſſe: iret, eamque captam venum deportaret: tres denarios pro pretio acciperet. Obtulit ſe illi in foro Angelus ſub ſpecie humana, qui pro vitulæ pretio ſex obtulit denarios, dummodo nihil de hoc matri ſignificaret. At ille pretium accipere noluit ſine matris aſſenſu: quo obtento, regreſſus eſt in forum, ubi Angelum invenit, qui duodecim ei denarios obtulit, cum pacto ne matri ſignificaret. Ille autem non acquievit, ſed regreſſus ad matrem, quid ſibi eveniſſet, expoſuit. Mater intellexit, hunc eſſe Angelum, dixitque filio; Revertere, ac require ab illo emptore, quid de hac vitula faciendum ſit. Regreſſo juveni dixit Angelus: Eveniet quamprimùm, ut filii Iſrael emant à te hanc vitulam tanta auri copia, quantam pellis ejus capere poſſit. Brevi igitur contigit, ut occideretur quidam inter Iſraelitas, nomine Hammiel, à patruele ſuo, qui tranſtulit cadaver ex Urbe, in qua erat, in aliam Urbem.* (At in Deſerto, nullæ erant Urbes). *Venerunt autem propinqui ejus, qui occiſus fuerat, ad Moyſen, adducentes eos, quos cædis reos eſſe putabant. His autem negantibus, & re dubia; præcepit Deus, ut Vacca rufa, mediæ ætatis, ſine macula, non attrita jugo, vel onere, mactaretur. Cùmque nulla alia cum his notis reperiretur præter eam, quam orphanus ille apud ſe habebat, hanc emere coacti ſunt tanta auri copia, quantam capiebat pellis illius. Alii dicunt, quantum erat pondus Vaccæ. Alii, decem vicibus ſupra pondus ejus. Immolaverunt igitur illam, & tetigerunt cadaver hominis occiſi particula illius* (nempe lingua, vel cauda, ut ſcribit Gelaled.) *At homo revixit, ſtetitque rectus, & ait: Occidit me talis. Et mox cadens iterùm mortuus eſt.*

Verſ. 102. Hæc habet de Judæis: واتبعوا ما تتلوا الشياطين على ملك سليمن وما كفر سليمن ولكن الشياطين كفروا يعلمون الناس السحر وما انزل على الملكين ببابل هاروت وماروت وما يعلمان من احد حتى يقولا انما نحن فتنة فلا تكفر فيتعلمون منهما ما يفرقون به بين المرء وزوجه وما هم بضارين به من احد الا باذن الله ويتعلمون ما يضرهم ولا ينفعهم

ولقد

ولقد علموا لمن اشتريه ما لـــــه في الاخرة من خلاق

Et sectati sunt id, quod moliti erant Dæmones contra regnum Salomonis. Neque Salomon infidelis fuit; sed Dæmones erant infideles; docebant enim homines artem magicam, & scientiam traditam duobus Angelis Harut, & Marut, in Babylone. Non tamen (hi Angeli) *docebant hujusmodi magicam artem ulli, quin priùs dicerent illi: Nos certè* (hæc docemus) *ad tentandum* (homines): *at tu cave, ne sis infidelis* (ideſt ne ea utaris). *Verùm* (homines) *didicerunt ab his duobus* (Angelis) *artem separandi virum ab uxore sua: non tamen nocere poterant ulli per eam, nisi permittente Deo. Et didicerunt id, quod erat ipsis noxium, non autem quod erat utile: & quidem sciebant, eos, qui hac arte usi fuissent, non habituros partem in sæculo futuro.* Dat lucem commento Alcoranico expositio Jahiæ, quæ est communis cæteris Expositionibus. Do tantùm verba latina; *Dixit Kalebius: Postquam probavit Deus Salomonem per operam Satanæ* (spoliando eum regno): *scripserunt Dæmones plures libros magicos, & absconderunt eos sub throno Salomonis. Cùm autem hic mortuus esset; venerunt Dæmones ad homines amicos suos, & dixerunt eis: Vultisne ostendamus vobis, qua arte Salomon imperabat hominibus, & subjiciebat sibi Genios, & ventos? Cùmque illi id se velle responderent: dixerunt Dæmones: Effodite sub Throno ejus. Hoc cùm illi fecissent, plurimos inde libros extraxerunt; quos legentes invenerunt continere infidelitatem contra Deum. Dixeruntque Optimates filiorum Israel: Absit, ut hæc addiscamus. Vulgus autem ea addidicit: & evulgaverunt Pontifices hoc de Salomone inter filios Israel, donec Deus purgavit illum ab hac calumnia per linguam Mahumeti, dicens: Neque Salomon infidelis fuit.* Hactenùs Jahias.

De duobus illis Angelis Harut, & Marut habetur ex traditione Alhasan, illos commoraturos ببابل

الي يوم القيمـــة وان من زعم علي تعلـــم السحر

ثم اتاهمـــا سمع كلامهما من غيـــر ان براهما

in Babylone usque ad diem Resurrectionis. Et si quis cupiat addiscere artem magicam, pergens ad eos, audit vocem eorum, absque eo quòd videat eos. Ex Mogiahedo autem, cujus traditionem cæteri sequuntur, habetur: *Cùm Angeli conquererentur apud Deum de sceleribus hominum, missi fuerunt hi duo, Harut, & Marut, ad judicium inter homines exercendum. Justèque judicaverunt, donec descendit ad eos* (ex orbe cœlesti) *Venus in figura pulcherrimæ mulieris litem motura contra maritum suum. At cùm vidissent eam Angeli, exarserunt in concupiscentia ejus, & tentaverunt commisceri cum ea. At Venus avolavit, & rediit al locum suum in cœlo. Duo quoque Angeli redierunt in Cœlum: sed prohibiti sunt ab ingressu ejus. Rogaverunt igitur quemdam hominem, ut intercederet pro ipsis, dicentes ei: Audivimus Deum optimam de te commemorationem facientem. Ille verò se excusavit, dicens: Quomodo intercedent terrigenæ pro cæligenis? Attamen constituit diem, in qua promisit se pro eis rogaturum. Oravit igitur pro illis, & obtinuit, ut liceret ipsis eligere pœnam, vel in hoc Mundo, vel in altero. Illi verò elegerunt puniri ac torqueri in Babylone usque ad diem Resurrectionis.* Pœnam autem describit Auctor Doctrinæ Mahumeti, aliàs allegatus, ita: *Depensi sunt per catenas ferreas demissis capitibus in puteo Babel, usque in diem Judicii.* Totam hanc fabulam Mahumetus & Mahumetani è Cornucopia Rabbinica eruerunt. Vide eam in ילקוט *Jalcut*, sect. בראשית *Berescith*, ex מדרש *Midrasch.* ubi *Harut*, vocatur שמחזי *Scembazai: Marut* autem עזאל *Azael.*

Vers. 125. Legimus واذا ابتلى ابرهيم ربه بكلمات

فاتمهـــــن : *Et cùm tentavit Abraham Dominus ejus quibusdam verbis, & ipse complevit ea.* Quænam fuerint hæc verba, & qua in re Deus Abraham tentaverit, ita refert Gelaleddinus, ex traditione proculdubio ipsius Mahumeti: وقيل هـي مناسك

الحج وقيل المضمضـــــة والاستنشاق والسواك وقص

الشارب وفرق الراس وقلـــم الاظفار ونتـــف الابط

وحلـــق العانـــة والختان والاستنجــــــاء :

Quidam dicunt fuisse ritus sacræ Peregrinationis. Alii verò volunt fuisse præcepta, abluendi os aqua per nares eam attrahendo, ad illas purgandas: confricandi os, & dentes: tondendi barbam, seu pilos labii superioris: discriminandi capillos ad verticem: præcidendi ungues: depilandi axillas: radendi pubem circa genitalia: circumcidendi præputium; & abluendi aqua, vel abstergendi alia re obscœnas partes ad eas purgandas. At Pentateuchus apertè docet, Deum tentasse Abraham, præcipiendo ei, ut Isaac filium suum sibi immolaret.

Vers. 128. Fingit Abraham, & Ismael fabricasse Templum Meccanum, ita scribens: واذ يرفع ابرهيم

القواعد من البيت واسمعيل ربنا تقبل منا انـــك

انت السميع العليـــم : *Et cùm extollerent Abraham & Ismael fundamenta Domus* (Templi Meccani), *dicebant: Domine noster suscipe hoc obsequium à nobis; quia tu es Auditor, Cognitor.* Alibi ostendi Abraham nunquam fuisse in Mecca, & de Templo ibi construendo ne quidem somniasse. De eodem Templo mira fabulantur Arabes à Mahumeto per traditionem accepta. Refert hæc Zamchascerius: *Cùm Adam ex India ad illud invisendum peregrinus proficisceretur; obvios habuit Angelos, qui dixerunt ei: Nos jam peregrinati sumus ad hoc templum ante te per duo millia annorum. Adam porrò peregrinatus est ad illud ex India pedestris quadraginta vicibus. Tempore universalis Diluvii Deus elevavit hoc Templum ad quartum cœlum, ubi adhuc manet, & dicitur* البيت المعمور *Domus visitata* (quia scilicet invisunt eam quotidie septuaginta millia Angelorum, nec unquam redeunt iidem). *Deinde Deus præcepit Abrahæ, ut in eodem loco construeret aliam Domum prorsus similem illi, misso eidem exemplari ejus è cælo per Gabrielem; qui ad ejus structuram attulit La-*

pi-

pidem Nigrum è cælo (de quo alibi diximus). *Alii tamen malunt hunc Lapidem conceptum ac in lucem editum fuisse à Monte* ابو قبيس *Abu-Kais*, *& conservatum fuisse vivum in eo, tempore Diluvii. Erat autem hyacinthus candidus ex Paradiso: sed cùm tetigisset eum mulier menstruata, evasit niger.* Hactenus Zamchascerius. Thalebiensis in Suram 3. v. 96. refert de Templo Meccano, hanc ex Vahebo traditionem وقال وهب مكتوب في التوراة ان الله يبعث سبعماية الف من الملايكة المقربين بيد كل واحد منهم سلسلة من ذهب ويقول لهم اذهبوا الي البيت الحرم فزموه بالسلاسل ثم قودوه الي الحشر فياتونه فيزمونه بسبعماية الف سلسلة ثم يقودونه.

Dixit Vaheb: Scriptum est in Pentateucho, quòd Deus mittet septingenta millia Angelorum sibi proximorum. Singuli habebunt in manu catenam auream: & dicet eis: Ite ad Templum Meccanum, & alligate illud catenis: deinde adducite illud in locum Judicii. Venientes igitur Angeli alligabunt illud septingentis millibus catenis & adducent ad locum Judicii. Mox subdit, Templum illud loquuturum coram Deo, & imploraturum Deum pro iis, qui se visitaverint. Templi hujus descriptionem ex Gabriele Bremond Massiliensi, vide in vita Mahumeti circa finem.

Vers. 244. Ita fingitur Deus loqui cum Mahumeto ألم تر الي الذين خرجوا من ديارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احياهم:

Nonne animum advertisti ad eos, qui egressi sunt de domibus suis (& ipsi erant multa millia) ob timorem mortis? Dixitque illis Deus: Morimini. Deinde ad vitam revocavit eos. Obscurè loquitur Alcoranus, quod Interpretes clarius exponunt. Gelaleddinus. هم قوم من بني اسرايل وقع عليهم الطاعون ببلادهم ففروا فقال لهم الله موتوا فماتوا ثم احياهم بعد ثمانية ايام او اكثر بدعاء نبيهم حزقيل فعاشوا دهرًا عليهم اثر الموت لا يلبسون ثوبًا الا عاد كالكفن واستمرت في اسباطهم:

Hi fuerunt quidam de filiis Israel, in quorum regionem cùm pestilentia incidisset, fugam inierunt. Dixit autem illis Deus: Morimini; & mortui sunt. Deinde post octo, aut plures dies resuscitavit eos ad preces Ezechielis prophetæ eorum: vixeruntque per multum tempus. Apparebant autem in illis vestigia mortis: neque induebant vestem, quæ non evaderet nigra sicut pix. Et perseveravit hoc in nepotibus eorum. Idem ferè habet Jahias ex traditione Cottadæ: & juxta Calebium, asserit, hos fuisse octo millia. Alii tamen volunt fuisse quatuor millia: alii decem millia: alii triginta vel quadraginta, vel septuaginta millia. Ismael Ebn-Aly in suo Taarich, cap. ذكر حكام بني اسرايل: *De Judicibus filiorum Israel*; ex auctoritate Thalebiensis, & aliorum, ponit حزقيل *Ezechielem*, Judicem post برسياس *Barsajas* filium Caleb. At hujusmodi Judex nunquam fuit Israelitis, quemadmodum neque Ezechiel, quem Auctor fuisse affirmat ابن بوزي *Filium Buzi*, & cognominatum ابن العجوز *Filium vetulæ*, quia mater ejus vetula & sterilis obtinuit eum precibus à Deo. Sed confundit Auctor Samuelem cum Ezechiele, quemadmodum etiam ipsum Ezechielem cum Othoniele, vel alio illius ævi. Ezechiel enim vixit multis sæculis post Judices. De eo igitur refert Ismael, quòd fuerit ille الذي احياء الله له القوم بعد وفاتهم بدعايه, *in cujus gratiam, & ad cujus preces suscitavit Deus gentem, quæ mortua fuerat* (de qua loquitur Alcoranus) & fugerant ex Civitate Davardan, in quam pestis advenerat: vel à prælio pro religione suscepto, ob timorem mortis. Cùm autem [in Vallem quandam pervenissent, ibi, Deo jubente, omnes mortui sunt. Et cùm ibi ossa tantum eorum remansissent خرج حزقيل فمر بهم فلما راهم بكي فاوحي الله تعالي اليه يا حزقيل نادهم فاني احييهم لك فناداهم حزقيل فقاموا جميعًا وكبروا بكبرة واحدة وعاشوا بعد ذلك دهرًا: *Transivit juxta eos Ezechiel; cùmque vidisset eos, flevit. Inspiravit autem illi Deus, dicens: O Ezechiel, voca eos: nam ego restituam eos tibi ad vitam. Id cùm fecisset Ezechiel, surrexerunt omnes, & congregati sunt in unam turmam: & postea vixerunt longo tempore, &c.* Vides, quot fabulis, ac mendaciis deforment Mahumetus & Mahumetani visionem imaginariam Ezechielis cap. 37.

Vers. 247. Cùm Israelitæ postulassent Regem à Samuele, asserit Samuelem illis respondisse: هل عسيتم ان كتب عليكم القتال الا تقاتلوا قالوا وما لنا الا نقاتل في سبيل الله: *Si indictum fuerit vobis prælium, an à præliando refugietis?) At illi responderunt; Et cur refugiamus pugnare pro religione Dei?* Nihil tale vel dixit Samuel, vel responderunt Israelitæ. Subdit فلما كتب عليهم القتال تولوا الا قليلا منهم: *Cùmque indictum fuisset illis bellum: terga verterunt omnes, præter paucos.* Hoc quoque magnum mendacium: nam ubi primum indictum fuit Israelitis bellum contra Ammonitas, omnes ad trecenta triginta millia egressi sunt, strenuè-

nuèque pugnaverunt, donec ex hostibus victoriam retulere. Vide lib. 1. Reg. c. 11. Quòd si aliàs Israelitæ ab hostibus fugerunt, vel se absconderunt, non facit pro Mahumeto: nam hic apertè loquitur de prælio illo, quod ipsis primùm indictum fuit.

Vers. 249. Fingit populum Israeliticum recusasse recipere in Regem Saul (quem ipse vocat depravatè طالوت *Talut*) tribuens omnibus id, quod pauci tantùm fecisse leguntur: ac propterea postulasse à Samuele aliquod signum, per quod cognoscere possent, ipsum electum fuisse à Deo. Sic igitur vers. 250. وقال لهم

نبيهم ان اية ملكه ان يتيكم التابوت فيه سكينة

من ربكم وبقية مما ترك آل موسي وآل هرون تحمله

الملايكة ان في ذلك لاية لكم ان كنتم مومنين:

Dixitque illis Propheta eorum (Samuel): *Certè signum regni ejus erit, quòd veniet ad vos Arca, in qua est securitas à Domino vestro, & reliquiæ eorum, quæ reliquit familia Moysis, & familia Aaron. Portabunt eam Angeli. Certè in hoc erit signum vobis, si estis credentes*. Glossat hic Gelaleddinus. *In Arca erant icones Prophetarum: Demiserat eam Deus super Adam: Erant etiam in ea reliquiæ familiæ Moysis, & Aaron; ea scilicet, quæ uterque reliquerat: nempè crepidæ Moysis, & virga ejus; & Tiara Aaron: & vas mannæ, quæ pluerat eis è cœlo: & fragmenta Tabularum legis. Portaverunt itaque eam Angeli inter cœlum & terram, videntibus illis, donec deposuerunt eam ante Talut. Ideòque acquieverunt regno ejus: & certatim properaverunt ad bellum. Ille verò elegit septuaginta millia juvenum ex illis*. Fabulæ, meræque ineptiæ. Nihil enim tale legimus in Sacris Literis; imò pleraque illis manifestè repugnant.

Vers. 250. Pergit ita nugari: فلما فصل طالوت

بالجنود قال ان الله مبتليهم بنهر فمن شرب منه

فليس مني ومن لم يطعمه فانه مني الا من اغترف

غرفة بيده فشربوا منه الا قليلا منهم فلما جاوزه هو

والذين امنوا معه قالوا لا طاقة لنا اليوم بجالوت

وجنوده: قال الذين يظنون انهم ملاقوا الله كم

من فية قليلة غلبت فية كثيرة:

Cùm autem discessisset Talut cum exercitu, dixit militibus: Deus probaturus est vos in flumine. Qui enim biberit ex eo, non erit ex parte mea: qui autem non gustaverit illud, ille erit ex parte mea; præter eos, qui unum tantùm haustum hauserint manu. Biberunt igitur omnes, paucis exceptis. Cùm autem flumen transissent ipse, & qui crediderant (nec biberant) *cum eo; dixerunt alii: Non erit nobis hodie vis contra Gialut* (ita deformat Goliam) *& milites ejus. Responderunt illi, qui credebant se esse à Deo judicandos: Quoties parvus exercitus magnum devicit?* Gelaleddinus, & Jahias volunt, eos, qui manu haustam aquam biberunt, fuisse circiter trecentos. Et quidem tot fuerunt: sed in hac historia, more suo, Mahumetus turpiter hallucinatus est, confundens Saulem cum Gedeone. Vide librum Judicum, cap. 7.

Vers. 259. Fingitur Deus ita alloqui Mahumetum الم تر الي الذي حاج ابرهيم في ربه ان اتيه الله الملك

اذ قال ابرهيم ربي الذي يحيي ويميت قال انا

احيي واميت قال ابرهيم فان الله ياتي بالشمس من

المشرق فات بها من المغرب فبهت الذي كفر.

Nonne animum advertistis ad eum, qui disputavit cum Abraham de Domino ejus, (in superbiam elatus) *quòd dedisset ipsi Deus regnum? Cùm dixisset Abraham: Dominus meus est, qui vivificat, & mortificat: respondit ille: Ego quoque vivifico, & mortifico* (occidendo quem volo, & vivum relinquendo quem volo). *Dixit Abraham: Deus surgere facit Solem ab Oriente: tu porrò fac surgere eum ab Occidente. Tunc attonitus hæsit ille infidelis*. Regem hunc, qui cum Abraham disputavit, fuisse Nemrod, affirmant communiter Expositores. Vide hanc totam historiam, seu fabulam, apud Thalmudistas in מדרש *Medrasc*: Et in Bibliotheca Magna Rabbinica P. Bartolocci, pag. 440. Dixi, seu fabulam, quia ex recta annorum computatione convincunt doctiores Chronologi, Nemrod, antequam Abraham nasceretur, mortuum fuisse. Hebræi certè ponunt Abrahæ ortum eo tempore, quo Nemrod jamdiù cœperat imperare. Neque verò probabile est, si hæc, quæ inter Nemrod & Abraham evenere, vera fuissent, Moysen ea tacuisse, cùm tot alia minoris momenti de eodem Abraham narraverit.

Vers. 260. Pergit nescio quis fictitius Deus petere à Mahumeto, an animum adverterit ad eum الذي

مر علي قرية وهي خاوية علي عروشها قال اني

يحيي هذه الله بعد موتها فاماته الله مائة عام

ثم بعثه قال كم لبثت قال لبثت يوما او

بعض يوم قال بل لبثت مائة عام فانظر الي

طعامك وشرابك لم يتسنه وانظر الي حمارك

ولنجعلك اية للناس وانظر الي العظام كيف

ننشزها ثم نكسوها لحما فلما تبين له قال

اعلم ان الله علي كل شي قدير:

qui transivit juxta Urbem dirutam ac destructam. Dixit: Quomodo restituet hanc Deus in vitam post mortem (habitatorum) *ipsius. Deus autem fecit eum mori per centum annos: deinde resuscitavit eum: & dixit illi: Quamdiù hìc moratus es? Ille verò: Moratus sum diem, aut partem diei. At Deus: Imò moratus es centum annos. Respice ad cibum tuum, & potum tuum, qui nondum sunt corrupti: & respice ad asinum tuum* (in ossa redactum. Hoc fecimus) *ut poneremus te in signum hominibus. Et respice ad*

ad ossa asini tui, quomodo elevemus ea, & deinde carne vestiamus ea. Cùmque hoc ille clarè vidisset, dixit: Cognosco Deum esse Omnipotentem.

Conveniunt omnes, quos videre potui, Alcoranum hìc loqui de عزير *Ozair*, idest Ezra: qui transiens juxta Civitatem Jerusalem iam à Chaldæis destructam, insidens asino cum canistro ficorum, & cyatho pleno musto, cœpit ambigere, quomodo posset Deus urbem illam restituere, & habitatores ejus in ea extinctos suscitare. Deus autem mori fecit eum, mansitque mortuus per centum annos: post quos suscitatus à Deo, vidit ficus, & musti cyathum adhuc integros, & incorruptos: asinum verò extinctum & in ossa redactum: ad quæ respiciens Ezra jussu Dei, vidit illa elevari, atque inter se compacta carne vestiri, & fieri asinum, in quem cùm Deus spiritum immisisset, statim cœpit rudere.

Plura sunt in hac narratione figmenta, quàm verba. Non Ezra, sed Nehemias fuit ille, qui ut habetur lib. 2. Ezræ cap. 2. transivit juxta Urbem Jerusalem ab ea parte, quæ adhuc diruta erat (nam magna ex parte jam fuerat restaurata), insidens jumento, sive illud asinus esset, sive equus, aut mulus. Et quia erat pincerna Artaxerxis Regis Persarum, fingitur habuisse cyathum vini; cui addiderunt, nescio unde, canistrum ficorum. En verba ipsius Nehemiæ: *Et veni Jerusalem, & eram ibi tribus diebus, & surrexi nocte ego & viri pauci mecum: & jumentum non erat mecum, nisi animal cui sedebam: & considerabam murum Jerusalem dissipatum, & portas ejus consumptas igni. Et transivi ad portam fontis, & ad aquæductum Regis, & non erat locus jumento, cui sedebam, ut transiret.*

Ubi hìc mors Nehemiæ, & asini illius? ubi utriusque post centum annos ad vitam revocatio? ubi cyathus musti, & calathus ficorum, per integrum sæculum à corruptione immunes? Nonnulli, ut refert Zamchascerius, agnoscentes hunc non potuisse esse Ezram, neque Nehemiam, dixerunt, fuisse الخضر *Alchedrum*, individuum scilicet vagum, cujus anima primò fuit in Phinees filio Eleazari; deinde in Elia; & postremò in S. Georgio, per μετεμψύχωσιν. Sed hoc tempore Phinees mortuus erat à multis anteà sæculis: Elias raptus fuerat in cœlum: Sanctus verò Georgius necdum natus fuerat. Ridiculus prorsus est Mahumetus, cum suis Expositoribus.

Vers. 26. Connectit fabulas fabulis, introducens Deum hæc de Abraham loquentem. وان قال ابراهيم رب ارني كيف تحيي الموتى قال اولم تومن قال بلى ولكن ليطمين قلبي قال فخذ اربعة من الطير فصرهن اليك ثم اجعل على كل جبل منهن جزوا ثم ادعهن ياتينك سعيا واعلم ان الله عزيز حكيم:

Et cùm dixisset Abraham: Domine mi, ostende mihi, quomodo vivificabis mortuos: respondit illi Deus: An nondum etiam credis? Dixit Abraham: Utique credo: sed cupio omninò in hoc sedare cor meum. Dixit illi Deus: Cape ergo quatuor aves, & inclina eas ad te (& in frusta discinde): *deinde pone super omnem montem partem earum: deinde voca eas; nam venient ad te velociter: & scito Deum esse excellentem, sapientem.* Explicat, seu potiùs absolvit fabulam Gelaleddinus hoc modo: *Accepit igitur Abraham pavonem, & aquilam, & corvum, & gallum gallinaceum, & occidit eos, & in frusta discidit, & permiscuit, simulque confudit plumas, & carnes eorum: sed retinuit capita eorum penes se. Deinde vocavit eos ad se ex diversis locis, in quibus eorum frusta collocaverat: & volavit pars eorum ad alteram partem, donec perfectè redintegrati sunt, & deinde accesserunt, & conjuncti sunt cum capitibus suis.* En quomodo depravet, atque nugis permisceat Mahumetus Sacras Scripturas. Non est dubium, quin hoc commentum fundatum sit in eo, quod legimus in Genesi cap. 15. his verbis: *Dixit Deus ad Abraham: Ego Dominus, qui eduxi te de Ur Chaldæorum, ut darem tibi terram istam, ut possideres eam. At ille ait: Domine Deus, unde scire possum; quòd possessurus sim eam?* (non dicit, quomodo resuscitabis mortuos?) *Et respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam triennem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque, & columbam* (non dicit, quatuor ex avibus). *Qui tollens universa hæc, divisit ea per medium; & utrasque partes contra se altrinsecus posuit* (non posuit super quatuor montes, neque vocavit eas, ut venirent ad se; neque illæ venientes unitæ sunt inter se, & cum capitibus suis) *Aves autem non divisit* (mentitur ergo Mahumetus). *Descenderuntque volucres super cadavera, & abigebat eas Abraham.*

Ex Sura 3. آل عمران *Familia Amran.*

Vers. 15. Repetit ineptias de hortis, & fluminibus Paradisi, & de puellis puris à menstruo, ad exercendam amasiorum suorum libidinem paratis.

Vers. 33. Hæc habet: ان الله اصطفى ادم ونوحا وآل ابراهيم وآل عمران على العالمين ذرية بعضها من بعض. *Certè Deus elegit Adam, & Noe, & familiam Abrahæ, & familiam Amran super Mundos* (idest, super creaturas omnium Mundorum): *per generationes aliorum ex eis ab aliis* (idest per generationes sibi succedentes). Nomine عمران *Amran*, intelligitur hìc pater Beatissimæ Virginis, quem nos S. Joachim fuisse credimus. Per familiam verò, & generationes sibi succedentes, agnatos collaterales, & descendentes: nempè ipsum Amran, cum Zacharia, eorumque uxoribus Anna, & Elisabeth; Joannem Baptistam, & Jesum. Dum igitur Mahumetus asserit, Mariam matrem Jesu esse filiam Amran, manifestè ostendit, se confundere simul duas Marias, nempè Mariam filiam Amran, & sororem Moysis & Aaron; & Mariam matrem Christi, quam etiam in Sura 19. مريم *Maria*, vers. 31. vocat اخت هرون *sororem Aaron*. Nunquam verò auditum fuit inter Christianos, qui ab Apostolis, & ab iis, qui matrem Christi noverunt, quosnam genitores ipsa habuerit, & utrum unica illis fuerit, didicerunt, patrem illius fuisse Amran: vel fratrem habuisse, qui vocaretur Aaron. Semper enim certissimum fuit apud Christianos, patrem Mariæ Virginis fuisse Joachim: nullumque ipsam fratrem nomine Aaron è genitoribus suis habuisse indubi-

dubitatum est. Expositores Moslemi conantur sese ab hoc laqueo extricare, sed frustrà.

Dices: quomodo fuit tàm stolidus Mahumetus, ut sibi persuaderet, Amran patrem Moysis, Aaron, & Mariæ, fuisse patrem Mariæ matris Christi?

Respondeo, hoc nullam admirationem afferre debere, cùm in hujusmodi achronismis Mahumetus, & Mahumetani frequentissimè peccent. Satis sit unum exemplum. Sura 17. الاسري *Iter nocturnum*, vers. 4. introducitur Deus hæc Israelitis prædicere: وقضينا الي بني اسرايـل في الكتاب لتفسدون في الارض مرّتين ولتعلنّ علوّا كبيـرًا. *Et prædiximus filiis Israel in Libro* (Pentateuchi): *Certè vos pravè agetis in terra* (Syriæ) *duabus vicibus*: *& certè exorbitabitis excessu magno*. Verba, ac mentem Mahumeti ita nobis exponit Moslemorum Magister Gelaleddinus. وقد افسدوا الاولي بقتل زكريا فبعث عليهم جالوت وجنوده فقتلوهم وسبّوا اولادهم وخربوا بيت المقدس وقد افسدوا ثانيًا بقتل يحيي فبعث عليهم بخت نصر فقتل منهم الوفًا وسبي ذريتهم وخرب بيت المقدس. *Pravè autem egerunt prima vice, occidendo Zachariam: propterea misit Deus contra eos Goliam, & exercitus ejus, qui occiderunt eos, & captivos duxerunt filios eorum, & destruxerunt Domum Sanctam. Secunda autem vice pravè egerunt, occidendo Joannem: quamobrem misit Deus contra eos Nabuchodonosor, qui occidit multa millia eorum; & captivos duxit filios eorum, & destruxit Domum Sanctam*. Eodem modo duo celeberrimi Interpretes Jahias Ebno-Salam; & Mohammad Abu-Abdallah: nisi quòd isti non exprimunt peccatum Israelitarum prima vice: secunda autem vice volunt fuisse cædem Joannis filii Zachariæ. Sed audiamus Zamchascerium, cujus auctoritas summa est apud Moslemos: افسدوا مرّتين اولاهما قتل زكريا عم وحبس ارميا حين انذرهم سخط الله والاخرة قتل يحيي بن زكريا وقصد قتل عيسي بن مريم بعثنا عليهم عبادًا لنا سنحاريب وجنوده وقيل بخت نصر وابن عباس جالوت فقتلوا علماءهم واحرقوا التوراة وخربوا المسجد وسبّوا منهم سبعين الفًا: *Duabus vicibus peccaverunt: prima vice occidendo Zachariam, cui sit pax: & carcere includendo Jeremiam, quia iram Dei ipsis comminabatur. Secunda, occidendo Joannem filium Zachariæ, cum intentione occidendi etiam Jesum filium Mariæ. Misimusque contra eos servos nostros, nempè Sennacherib, & exercitus ejus. Alii volunt hunc fuisse Nabuchodonosor: sed Ebn-Abbas mavult fuisse Goliam. Hi occiderunt Doctores eorum, & combusserunt Pentateuchum, & demoliti sunt Templum, captivosque duxerunt ex eis septuaginta millia*. Hæc satis persuadent, nil mirum esse, si Mahumetus adeò hallucinatur, ut unius ejusdemque ætatis faciat Amran patrem Mariæ Sororis Moysi & Aaron, & Mariam matrem Christi, ac si una tantùm fuisset Maria. Et fortasè imposuit ei Christianus aliquis, aut Judæus, animam unius Mariæ per μετεμψύχωσιν, quam plures Mahumetanorum tenent, transisse in alteram Mariam, sicut anima Phinees transivit in Eliam, & in S. Georgium. P. Guadagnolus in Apologia, sect. 3. cap. 8. refert opinionem quorundam Mahumetanorum, qui volunt, Mariam filiam Amran per miraculum à Deo conservatam fuisse usque ad tempora Christi, itaut eadem fuerit eum Maria, quæ peperit eundem Christum. Certè, nisi hæc eorum deliria admittantur, non video, quo pacto possit Mahumetus mendacis simul & stulti notam effugere.

Vers. 36. Introducit S. Annam ita Deum pro filia suscepta precantem: واني اعيذها بك وذريتها من الشيطان الرجيم: *Equidem commendo tibi eam, & prolem ejus, ut custodias eam à Satana lapidato*. Explicat Gelaleddinus للطرود *projecto*. Alludit ad fabulam, qua fingunt Dæmones ab orbibus cœlestibus, in quibus anteà residebant, post natum Mahumetum fuisse projectos: vel ad commentum aliud, quo ferunt, Abraham lapidasse Satanam, à quo tentabatur, ne filium immolaret, sicut ei Deus præceperat. In cujus rei memoriam hodie quoque in Peregrinatione Meccana Moslemi lapillos jaciunt in Monte Araphat, & in Valle Mina contra Diabolum. Precatur autem Anna Deum, ut tueatur filiam natam, & prolem ex ea orituram, à Satana lapidato, quia, ut explicat Gelal. في الحديث ما من مولود الا مسّه الشيطان حين يولد فيستهل صارخًا الا مريم وابنها: *Habetur in Historiis, nullum puerum nasci, quem, dum nascitur, non tangat Satanas; & ideò erumpit in vagitus; præter Mariam, & filium ejus*. Nam ut scribit Thelabiensis, auctore ipso Mahumeto: جعل بينهما حجاب فاصابت الطعنة الحجاب ولم ينفذ اليهما منه شي وذكر لنا انهما كانا لا يصيبان من الذنوب كما يصيبه سائر بني آدم: *posuit Deus inter eos & Satanam velamen: & tactus Satanæ substitit in velamine, & non pervenit ad eos. Præterea habemus ex traditione, ipsos nullum unquam commisisse peccatum, quemadmodum cæteri omnes filii Adam*.

Vers. 37. Loquens de Beata Virgine Maria recenter nata, hæc habet: فتقبّلها ربها بقبول حسن وانبتها نباتًا حسنًا وكفّلها زكريا كلّما دخل عليها زكريا في المحراب وجد عندها رزقًا: قال يا مريم انّي لك

لك هذا قالـــت هـــو من عنـــد اللـــه :

Et suscepit eam Dominus ejus susceptione pulchra; & germinare fecit eam germine pulchro: & accepit eam in curam Zacharias; quoties ingrediebatur ad eam in Adytum, inveniebat apud eam cibos. Dixitque ei: O Maria; unde tibi hæc esca? At illa: Hæc, inquit, venit mihi à Deo. Gelaleddinus ita explicat hunc locum: *Et suscepit eam Dominus ejus à matre ejus, & adolescere fecit eam indole pulchra: crescebat enim in una die, quantum crescunt alii infantes in uno anno. Et attulit eam mater ejus ad Pontifices præsides Templi, dixitque eis: Accipite hanc votivam oblationem. Illi verò valdè lætati sunt de ea, eò quòd esset filia Antistitis ipsorum* (sed pater Virginis etiam juxta Mahumetanos, erat è Tribu Juda, nec poterat esse Antistes eorum.) *Dixit autem Zacharias: Hæc mihi jure debetur, nam amita ejus est apud me. Responderunt alii: Nequaquam: sed mittamus sortes. Abierunt ergo decem ac novem ex eis ad fluvium Jordanem, & projecerunt in aquas ejus virgas suas cum conditione, ut is, cujus virga consisteret in aqua, & supernataret, cæteris præferretur. Cùm ergo virga Zachariæ substitisset, accepit eam educandam, & ædificavit ei cænaculum sublime, & afferebat ei cibum, & potum, & unguenta: sed inveniebat apud eam fructus hyemales in æstate; & fructus æstivos in hyeme.* Hos verò addit delatos illi fuisse è Paradiso. Omitto alia, quæ de B. Virgine referuntur hìc in Alcorano, quemadmodum etiam de Christo, partim apocrypha, partim fabulosa; quia jam pleraque eorum in secunda Prodromi parte indicavi.

Vers. 41. Postulanti Zachariæ signum ab Angelo, quo credere posset se habiturum filium, respondit Angelus: ايتك الا تكلم الناس ثلثـــة ايام الا رمزا :

Signum tuum erit, quòd alloqui non possis homines per tres dies, nisi per nutum. Mendacium manifestum; cùm Zachariæ impedita fuerit loquutio non per tres dies, sed per novem menses.

Vers. 46. Fingitur Gabriel prædixisse B. Virgini de filio nascituro: وكلـــم الناس فى المهد وكهـلا

ومن الصالحين. *Et alloquetur homines in cunabulis, & in ætate provecta: & erit ex Probis.* Non legimus, Christum in cunabulis loquutum fuisse; neque pervenisse ad ætatem ab Alcorano signatam, in qua quis canescere incipiat. Quamobrem inter fabulas hæc recensenda. Mahumetani, qui credunt Christum ad cœlos raptum trigesimo tertio ætatis anno, dicunt, secundam partem verificandam esse, quando idem redibit in Mundum prope diem Judicii. Primam verò negare non possunt, cùm asseratur ab Alcorano, quamvis falsò.

Vers. 66. Ita loquitur de Abraham: ما كان ابراهيم

يهوديـــا ولا نصرانيـــا ولكـــن كان حنيفـــا

مسلـــا وما كان مـــن المشركيـــــــن :

Non fuit Abraham Judæus, neque Christianus, sed fuit orthodoxus, Moslemus: & non fuit polytheus. Utrum Abraham fuerit unquam polytheus; quidam dubitant: mihi probabilius est non fuisse. Moslemus certè non fuit, itaut Mahumeticam sectam, seu superstitionem professus sit. Judæus verò, & Christianus fuit, non quoad ceremonialia, seu judiciaria; sed quoad spectantia æternas veritates à Deo revelatas in utraque lege, seu religione. Quamobrem multipliciter mentitur hìc Mahumetus.

Vers. 80. Hæc habet واذ اخـــذ اللـــه ميثاق

النبيين لما اتيتكـــم من كتاب وحكمة ثم جاءكم

رسول مصدق لما معكـــم لتومنن به ولتنصرنه قال

أأقررتم واخذتم على ذلـــكم اصري قالوا اقررنا قال

فاشهدوا وانا معكـــم من الشاهديـــــــن :

Et cùm accepit Deus pactum Prophetarum, dixit eis: Hoc sanè est quod tradidi vobis spectans ad Librum Sacrum, & Jurisprudentiam. Deinde veniet ad vos Legatus (idest Mahumetus) *confirmans* (librum eumdem) *qui erit apud vos: prorsus credetis in eum. & adjuvabitis eum. Addidit: An firmi estis, & accipitis super hoc pactum meum? Responderunt: Firmi sumus. Dixit Deus: Testes estote, & ego testis sum vobiscum.*

Magnum Thalmudistarum commentum, animas omnium Prophetarum, etiam futurorum, fuisse in monte Synai cum Moyse, quando Deus tradidit illi Legem, auget Alcoranus insigni figmento; nempè Deum iniisse pactum cum iisdem Prophetis, ut crederent in Mahumetum (quem Legati nomine appellat) & adjuvarent illum, & exegisse ab eis, mutuòque eis dedisse super hoc fidem, & securitatem.

Vers. 93. Hæc habet: كل الطعام كان حلا لبني

اسرائيـــل الا ما حرم اسرائيل على نفســـه من قبل ان

تنزل التوراة قل فاتوا بالتوراة فاتلوها ان كنتـــم

صادقين. *Omnis cibus licitus fuit filiis Israel præter eum, quem illicitum fecit sibi ipsi Israel, ante traditionem Pentateuchi. Dic* (Judæis): *Afferte Pentateuchum, & legite illum, si estis veraces.* Cibus iste, quem illicitum fecit sibi Israel, juxta glossas, præsertim Gelalis, fuit camelus, ob hanc rationem: لان حصل لـــه عرق النساء فنذر ان لا ياكلها

فحرم عليهـــم : *quia supervenit illi morbus sciaticus, quamobrem vovit, si convaluisset, se non esurum ex eo* (sc. camelo): *& ideò prohibitus fuit etiam illis*, scilicet Israelitis. Pro camelo autem accipiunt tàm carnem, quàm lac cameli. Tàm autem fidenter & audacter effutit Mahumetus has nugas, ut provocet Judæos ad afferendum & legendum Pentateuchum, ut cognoscant se vera proloqui: quippe id, quod afferebat, in Pentateucho reperire potuissent. Non est dubium, quin id, quod hìc fingitur de morbo sciatico, & abstinentia à carne cameli in persona Jacob, sit depravatio veræ historiæ Genes. cap. 32. ubi refertur, emarcuisse nervum femoris Jacob, dum luctaretur

retur cum Angelo: ac propterea Israelitas ab esu nervi abstinere.

Vers. 110. Laudans suos Arabes hæc habet: كنتم خير امة اخرجت تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر وتؤمنون بالله:

Estis optima gens, quæ sit inter mortales: præcipitis justum; prohibetis injustum, & creditis in Deum. Si loquatur universaliter de gente Arabum, nulla unquam alia adeò rapinis ac latrociniis addicta reperta est. Si de iis tantum, qui ipsius sectam profitebantur: satis sit historias eorum legere, ab ipso Mahumeti excessu, ut quilibet agnoscat, cujus farinæ essent hi, quos mortalium optimos appellat. Sed ne exeamus ab Alcorano, Sura 4. النساء *Mulieres*, vers. 103. ita fingitur Deus Mahumetum commonere: انا انزلنا اليك الكتاب بالحق لتحكم بين الناس بما اراك الله ولا تكن للخائنين خصيما: واستغفر الله ان الله كان غفورا رحيما ولا تجادل عن الذين يختانون انفسهم ان الله لا يحب من كان خوانا اثيما:

Nos certè demisimus ad te librum (Alcorani) *cum veritate, ut judices inter homines juxta id, quod ostendit tibi Deus: & ne sis fraudolentorum patrocinator. Et veniam pete à Deo*, (pro eo quod peccasti) *nam Deus est indulgens misericors. Et ne patrocineris eos, qui decipiunt se ipsos: nam Deus non amat deceptores, & iniquos.* Cur Deus ita Mahumetum redarguat, causam audi ab Alhasano apud Jahiam in hujus loci explicatione: *Quidam* (inquit) *ex Auxiliatoribus furatus fuerat loricam, de qua suspiciones variæ ortæ sunt, donec percrebuit rumor, illum esse furti auctorem. At Auxiliator deposuit loricam apud quendam Judæum; deinde rediit ad suos, & ait: Suspicati estis de me, quòd loricam furatus fuerim. Per Deum juro, me non cessasse illam inquirere, donec reperi eam apud quendam Judæum. Venerunt igitur ad Judæum, & invenerunt apud illum loricam. Judæus verò jurabat, se minimè illam furatum fuisse, sed à quodam Auxiliatore apud se fuisse depositam. Cæteri autem Auxiliatores, ut furem socium suum defenderent, venerunt ad Mahumetum, rogantes eum, ut socienum suum à calumnia contra Judæum vindicaret.* Subdit Alhasan: فاراد رسول الله ان يفعل : *Voluitque Legatus Dei hoc facere.* Imò fecit; & ut Auxiliatorem furem tueretur, Judæum miserum, & innocentem condemnavit. Quamobrem agnoscens se iniquum judicem, fingit, se à Deo de hoc redargui. En quales erant asseclæ Mahumeti, & quidem primarii & principes cæterorum, nempe duodecim Auxiliatores. En qualis erat judex ipse Mahumetus; qui apud suos ipsos furis notam aliàs bellè reportavit. Nam Sura 3. آل عمران *Familia Amran*, vers. 162. sese ab hujusmodi nota purgare conatur, dicens: وما كان لنبي ان يغل ومن يغلل يات بما غل يوم القيمة. *Et non est prophetæ fraudare: qui autem fraudaverit, afferet id, quod fraudavit, in die Judicii*, nempe ad collum alligatum: ut exponit Gelaled. qui addit: نزلت لما فقدت قطيفة حمراء يوم بدر فقال بعض الناس لعل النبي اخذها:

Hoc dictum fuit à Mahumeto, quando in partitione prædæ Bedrensis defuit vestimentum quoddam holosericum rubrum: & dixerunt quidam ex hominibus: Fortassè propheta Mahumetus abstulit illud. En qualis erat de Mahumeto asseclarum ipsius opinio.

Vers. 133. ita suos alloquitur: وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقين: *Et certatim festinate ad indulgentiam obtinendam à Domino vestro, & ad paradisum, cujus latitudo æquat cælos & terram; & præparatus fuit piis.* Cùm Mahumetani communiter credant, Paradisum Beatorum esse in septimo cœlo, & per consequens ne unum quidem ex cœlis latitudine æquare; quomodo verum erit id, quod asserit hìc Mahumetus, quòd scilicet Paradisus æquet amplitudine cœlos omnes, & terram? Erit igitur hic Paradisus extra cœlos & terram. Si Mahumetani sensum aliquem mysticum in Alcorano admitterent, possent hæc aliqua ratione excusari. Sed jam vidimus, hæresin apud eos esse, Alcorani verba, prout sonant, non accipere.

Ex Sura 5. المايدة *Mensa*.

Vers. 13. hæc habentur: ولقد اخذ الله ميثاق بني اسرائيل وبعثنا منهم اثني عشر نقيبا وقال الله اني معكم لئن اقمتم الصلوة واتيتم الزكاة وامنتم برسلي وعزرتموهم واقرضتم الله قرضا حسنا لاكفرن عنكم سياتكم ولادخلنكم جنات تجري من تحتها الانهار:

Et jam quidem accepit Deus pactum filiorum Israel; & elegimus ex eis duodecim Duces. Dixitque Deus: Certè ego ero vobiscum si observaveritis Orationem, & persolveritis censum, & credideritis in Legatos meos, & opem tuleritis eis, & fænerati fueritis Deo fænus bonum (expendendo & dilargiendo pro religione ejus) *certè expiabo vos à peccatis vestris, & introducam in hortos, subtus quos flumina decurrunt.* Somniavit Mahumetus hæc verba, quæ in Pentateucho nusquam reperiuntur.

Vers. 35. Refert historiam Cain, & Habel; & inter alia post occisum Habel à Cain, hæc habet: فبعث الله غرابا يبحث في الارض ليريه كيف يواري سوءة اخيه قال يا ويلتي اعجزت ان اكون مثل هذا الغراب

الغراب فاواري سوة اخي فاصبح من النادمين: من
اجل ذلك كتبنا على بني اسرائيل انه من قتل نفسا
بغير نفس او فساد في الارض فكانما قتل الناس جميعا
ومن احياها فكانما احيا الناس جميعا:

Misitque Deus corvum, qui scalpere cœpit (rostro & unguibus) *terram* (& sepelivit in ea alium corvum mortuum) *ut ostenderet illi* (hoc exemplo) *quomodo cooperiret* (idest sepeliret) *cadaver fratris sui. Dixit* (tunc Cain): *Væ mihi; ergo ne potui quidem imitari hunc corvum, cooperiendo cadaver fratris mei? Itaque pœnituit eum mali, quod fecerat. Propterea præscripsimus filiis Israel: Qui occiderit unum hominem, etiamsi nullum alium occidat, neque devastet terram: erit ac si occidisset omnes homines. Et qui vitam hominis unius servaverit: erit ac si vitam dedisset hominibus universis.* Quod habet de corvo, & Cain, olet fabulam Rabbinicam. Quòd Cain verè peccati sui pœnituerit: non potest ex Scriptura probari: imò oppositum, ut certum habetur, etiam ex modo loquendi ipsius Scripturæ. Præscriptio illa facta à Deo filiis Israel, somniata est à Mahumeto; nec usquam invenitur in Pentateucho, & absolutè est falsa. Si tamen aliquid simile à Deo præscriptum fuisset, deberet in sano sensu explicari. Quemadmodùm illud ex Epistola S. Jacobi cap. 2. *Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus*: quatenùs scilicet (ut mox innuit S. Jacobus) qui una in re Deo non obedit, irrogat ei eandem injuriam, ac si in cæteris non obediret: quacumque enim in re non obediat, contemnit supremum ejus dominium eodem modo, ac si in cæteris non obediret; quamvis respectu plurium inobedientiarum plura peccata committat, & graviorem pœnam mereatur.

Vers. 69. Jubetur à Deo hæc dicere Scripturalibus: هل انبيكم بشر من ذلك مثوبة عند الله من
لعنه الله وغضب عليه وجعل منهم القردة والخنازير
وعبد الطاغوت اوليك شر مكانا واضل عن سواء
السبيل : *An prophetabo vobis aliquid pejus hoc* (quod jam dixi) *quod pœnam mereatur graviorem à Deo? Illi, quibus maledixit Deus, & fecit ex iis simias, & porcos, & qui colunt Tagut* (idest Satanam) *hi sunt pejoris conditionis, & magis errant à via recta.* Loquitur de Judæis, qui ob Sabbati transgressionem conversi sunt in simias: & de iisdem, qui ob irrisum Christum, & violatam mensam ejus, conversi sunt in porcos. Vide aliàs dicta, & mox dicenda de hac tàm ridicula metamorphosi Judæorum in simias, & porcos.

Vers. 121. Fit mentio de quadam Mensa, quam Christus descendere fecit è cœlo super Apostolos: de qua nonnulla dicta sunt in Part. 2. Prodromi, cap. 2. Addam hìc expositionem Thalebiensis omissis Arabicis ob prolixitatem narrationis.

Sic igitur ille. *Dissentiunt Auctores circa hanc mensam, utrum verè descenderit è cœlo, necne. Verùm certior sententia est, eam verè descendisse, propter verba apertissima Alcorani. Dixit Kaab: Descendit die Dominica, quam propterea Christiani solemnem habent. Sed non conveniunt in modo descensionis, & in spectantibus ad ipsam mensam. Refert Ommar filius Jadas, Mahumetum dixisse: Descendit cum pane & carne: quia ipsi petierant à Jesu cibum, qui nunquam deficeret: dixitque illis Jesus: Certè perseverabit mensa donec nihil ex ea abscondatis, vel auferatis. Si autem hoc feceritis; puniet vos Deus. Et dixit Isaac filius Abdallah: Quidam furati sunt ex ea, dicentes: Fortasse non descendet semper, sed auferetur à nobis: & transmutati sunt in simias & porcos. Et dixit Ebn-Abbas: Dixit Jesus filius Mariæ fausta memoriæ, filiis Israel: Jejunate triginta dies: deinde petite à Deo id, quod vultis, & dabit vobis. Id cùm fecissent, dixerunt: O Jesu, si cui operam nostram navavissemus; perfecto jam opere, certè cibavisset nos. At nos jejunavimus, & esurimus: roga ergo Deum, ut demittat mensam è cœlo super nos. Attulerunt igitur Angeli mensam, in qua erant novem placentæ, & novem pisces magni; & posuerunt eam ante illos, comederuntque ex ea ita primus, ut novissimus. Dixerunt Zadan, & Meisera: Cùm apposita fuisset mensa illa filiis Israel, variabantur super eos manus è cœlo cum omni cibo, præter carnem. Et dixit Said filius Giobeir ex auctoritate Ebn-Abbas: Demittebatur super mensam omnis esca, præter panem & carnem. Et dixit Atta: Demittebantur super eam omnia, præter pisces, & carnem. Et dixit Attia Auphiensis: Demissus est è cœlo unus piscis, in quo erat sapor omnium rerum. Et dixerunt Ommar, & Cottada: Descendebat mensa è cœlo, in qua erant fructus ex arboribus Paradisi. Et dixit Vabeb filius Monabbeh: Demisit Deus pastillos hordeaceos, & pisces. Dictum autem fuit Vabebo: Quid hæc proderant eis? Respondit: Nihil: sed Deus duplicavit illis benedictionem: & comedebant homines, & egrediebantur, donec comederent omnes. Dixerunt Kalebius, & Mocatel: Exaudivit Deus Jesum, & dixit: Equidem descendere faciam eam super vos, ut petistis: sed qui comederit ex eo cibo, & deinde incredulus fuerit; maledicam, & puniam eum in exemplum posteris. Responderunt: Contenti sumus de hoc. Deinde rogaverunt eum alia vice; & oravit Jesus, & demisit Deus quinque liba, & duos pisces: & evenit sicut prima vice. Cùm autem reversi fuissent ad urbes suas, & hoc divulgassent; riserunt illi, qui non fuerant præsentes, & dixerunt: Fascinavit oculos eorum. Deus autem stabilivit eos, quibus voluit bonum, in eo, quod viderant. Illi autem, quorum voluit perversionem, reversi sunt ad infidelitatem suam, & transmutati sunt in porcos (non erat inter eos puer ullus, neque ulla mulier) & ita permanserunt per aliquot dies; deinde perierunt, quia non comedebant, neque bibebant. Et dixit Kaab: Descendit mensa inversa deorsum è cœlo, quam ferebant Angeli volantes inter cœlum, & terram. Erat autem in ea omne ciborum genus, præter carnem. Et dixit Cottada: Descendebat super eos manè, & vesperè, ubicumque fuissent, sicut manna, & coturnices filiis Israel. Et dixit Jeman filius Riab: Comedebant ex ea quantum volebant. Et dixit Salman: Cùm rogassent Jesum Apostoli, ut descendere faceret super eos mensam è cœlo, indutus est veste lanea, & flens dixit: O Deus Domine noster, demitte super nos mensam, & pone in ea, quod comedamus: tu enim optimus es nutrientium. Descendit autem mensa rubra inter duas*

duas nubes, delabens cum sonitu, videntibus illis. Jesus autem flevit, ac dixit: O Deus, fac ut simus tibi grati: ò Deus, fac ut sit nobis ad misericordiam, & non ad pœnam ac supplicium. Judæi autem intuebantur in eam, & nihil tale unquam viderant; nec senserant odorem similem odori illius. Dixitque Jesus: Surgat optimus vestrum, & discooperiat eam; & invocato nomine Dei, comedat. Respondit Simon caput Apostolorum: Tu es ad hoc omnium dignissimus. Tunc surrexit: & sublato linteo, quo mensa cooperiebatur, dixit: In nomine Dei, qui est optimus nutrientium. Et ecce ibi piscis assus, sine squamis & spinis, stillans pinguedinem: & ad caput ejus erat sal; & juxta caudam acetum: & in circuitu ejus omnis species olerum, præter porrum. Erant etiam in ea quinque placentæ: super primam erant oleæ: super secundam mel: super tertiam ovum: super quartam caseus: super quintam caro siccata. Dixit Simon: O spiritus Dei, est ne cibus hic ex hoc mundo, an ex altero? Respondit Jesus: Horum, quæ hic videtis, nihil est ex hoc mundo, neque ex altero: sed omnia creavit Deus potentia prædominante. Comedite ex eo, quod petistis; nam roborabit vos. & augebit vos Deus gratia sua. Dixerunt Apostoli: Vellemus, ut ostenderes nobis in hoc miraculo aliud miraculum. Tunc dixit Jesus: O piscis, vive per voluntatem Dei Altissimi. Cœpitque piscis motitare sese; & reversæ sunt ad eum squamæ, & spinæ; itaut Apostoli timore percellerentur. Dixitque illis Jesus: Cur petistis illud, quod cùm obtinuistis, refugitis? Tunc iterùm dixit: O piscis, revertere qualis eras anteà, per voluntatem Dei. Et reversus est piscis assus. Illi verò dixerunt ei: O Spiritus Dei; tu primus comede ex eo; deinde nos etiam comedemus. Respondit Jesus: Avertat Deus, ne comedam ex eo; sed comedat ex eo, qui id postulavit. At illi timuerunt ex eo comedere. Et vocavit Jesus pauperes, & mutilos, ac mancos, & claudos, & miserabiles, & ait illis: Comedite alimoniam Dei, nam vobis erit in bonum: cæteris autem in malum. Comederunt igitur ex ea mille ac trecenti viri, & mulieres, qui omnes erant pauperes, ægroti, & ærumnis pressi: & omnes saturati sunt. Deinde respexit Jesus in piscem, & ecce erat in eadem forma, qua missus fuerat è cœlo. Deinde avolavit mensa sursum in cœlum, aspicientibus ipsis, & abscondita est ab eis: nullusque ex ea comedit illa die ætate confectus, qui non vegetus evaderet: nullus infirmus, qui non sanaretur: nullus ærumnosus, qui non levaretur: nullus pauper, qui non ditesceret, ac dives perseveraret usque ad mortem. Et pœnituit Apostolos, & cæteros, quòd non comedissent ex ea. Cùm autem descendebat mensa è cœlo, congregabantur divites, & pauperes; pusilli, & magni; viri, ac mulieres: & sese comprimebant, ut ad eam accederent. Jesus autem per vices ad eam illos admittebat. Perseveravit autem quadraginta dies, manè hora prandii descendens è cœlo; & stabat fixa usque ad declinationem umbræ meridianæ, itaut omnes comederent eo tempore ex illa: & tunc elevabatur sursum, cunctis videntibus umbram ejus, & abscondebatur ab eis. Descendebat autem alternis diebus, sicut camela Themudæorum (de hac posteà dicemus). *Et revelavit Deus Jesu, dicens: Pone mensam meam, & alimoniam meam pauperibus, sine divitibus. Et dubitare cœperunt circa illam, an verè descenderet è cœlo: & dixit eis Jesus: Peristis: præparate vos ad pœnam à Deo infligendam.*

His fabulis explicant Auctores Moslemi verba Alcorani, & mentem Mahumeti. Et quidem licèt hæc figmenta sint, probari tamen potest ad hominem contra Mahumetanos, Christum in miraculis patrandis longè superiorem fuisse Mahumeto, etiam fictitiis hujus miraculis admissis.

Ex Sura 6. الانعام *Pecudes*.

Vers. 71. Introducit Abraham disceptantem cum Azar patre suo de unitate Dei: & posteà subdit de eodem Abraham: فلما جن عليه الليل راي كوكبا قال هذا ربي: فلما افل قال لا احب الآفلين: فلما راي القمر بازغا قال هذا ربي فلما افل قال لين لم يهدني ربي لاكونن من القوم الضالين: فلما راي الشمس بازغة قال هذا ربي هذا اكبر فلما افلت قال يا قومي اني بريء مما تشركون. *Cùm autem nox super eum ingruisset, vidit stellam, & dixit: Hic est Dominus meus. At cùm stella occubuisset, dixit; Nolo deos occumbentes. Cùmque vidisset Lunam orientem, dixit: Hic est Dominus meus. Sed cùm Luna occidisset, dixit: Certè, nisi direxerit me Dominus meus, ero ex errantibus. Cùm posteà vidisset Solem orientem, dixit: Hic est Dominus meus: nam hic est major* (syderibus cæteris). *Sed cùm Sol etiam occubuisset, dixit: O gens mea; ego sanè immunis sum ab idolis vestris*. Hanc fabulam refert in Thalmud, R. Bechaii in מדרש *Midras*. Vide eam in Bibliotheca Magna Rabbinica Bartholocii, Part. 1. pag. 640. Quòd verò pater Abrahæ vocaretur *Azar*, falsum prorsus est: *Thare* enim appellabatur: neque hoc nomen Azar in Sacris literis usquam reperitur. Verum quidem est, Thalmudistas appellare eum זרח *Zarah*, & apud Eusebium in Historia Ecclesiastica, nominatur ἄθαρ *Athar*, itaut primum per transpositionem literarum; secundum per similes characteres conveniant non parum cum *Azar*. Quis porrò credat, cùm Abraham ab infantia semper vidisset Solem, Lunam, & stellas quotidie oriri, & occumbere; deinde ut deos hæc eadem adorasse: &, ut ait R. Bechaii, tota die & nocte coram illis in oratione permansisse: & quia vidit ea occumbere, ab eorum cultu destitisse?

Ex Sura 7. الاعراف *Aaraph*.

Vers. 8. Loquens de die Judicii, hæc habet: والوزن يوميذ الحق فمن ثقلت موازينه فاوليك هم المفلحون: ومن خفت موازينه فاوليك الذين خسروا انفسهم: *Et pondus die illa erit justum. Et quorum graves fuerint bilances, hi erunt felices. Quorum verò leves, hi sunt, qui perdiderunt seipsos*. Vide de his Bilancibus, seu Stateris ea, quæ diximus p. 5. Prodromi in Professione Fidei Eslamiticæ.

Vers.

Verf. 11. Recoquit crambem, repetens fabulam de Adam ab Angelis adorato, & de illius peccato, atque ejectione è Paradiso. In hoc autem notanda sunt verba verf. 22. فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوآتهما:

Cùm autem gustassent arborem, apparuerunt illis pudenda eorum. Verbum Arabicum بدت *apparuerunt*, significat propriè, esse de novo aliquid, quod antè non fuerat: quasi verò antè genitalibus carerent. Jahias vult, illos quidem genitalia habuisse; sed cùm crinibus, seu comis prolixioribus tegerentur, ea non vidisse: & refert hæc verba dicta à Mahumeto. كان ادم رجلا طوالا كانه نخلة سحوق كثير شعر الراس فلما وقع بدت له عورته وكان لا يراها قبل ذلك. *Erat Adam valdè altus statura, velut palma sublimis; plurimamque cæsariem habebat. Cùmque in peccatum incidisset, apparuit illi pudendum suum, quod anteà non videbat*. Porrò si crines eum ita tegebant, non erat quòd ad folia arborum recurreret, quibus genitalia tegeret. Sed falsum censendum est, protoplastos ante peccatum Genitalia sua non vidisse, sicut etiam non animadvertisse, se esse nudos, vel cæcos fuisse, eò quòd scriptum sit: *Et aperti sunt oculi amborum: cùmque cognovissent se esse nudos, &c.* Videbant sanè hæc omnia, sed propter innocentiam, *non erubescebant*; idest, non apprehendebant ut causam, vel materiam ruboris quemadmodum videmus etiam in infantibus usuvenire; & eveniet in Beatis jam resuscitatis.

Verf. 23. Refert, Protoplastos à Deo post peccatum vocatos, & cur pomum vetitum comedissent interrogatos, respondisse: ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين:

O Domine noster, nos iniquè egimus in animas nostras: & nisi peperceris nobis, & misertus fueris nobis, certissimè peribimus. Hoc est apertè contra Sacras Scripturas, ex quibus habemus, non solùm illos non accusasse peccatum suum, neque veniam pro eo petiisse: sed quantum potuerunt excusasse, refundendo culpam Adam quidem in Hevam; Hevam autem in Serpentem. De venia autem ne verbum quidem. Quòd posteà veniam petierint, ac pœnitentiam egerint, quamvis ex Pentateucho non habeatur, non tamen negamus, imò certissimè credimus.

Verf. 46. Fingit, Beatos è Paradiso confabulari cum Damnatis in Gehenna; & subdit: وبينهما حجاب وعلى الاعراف رجال يعرفون كلا بسيماهم ونادوا اصحاب الجنة ان سلام عليكم لم يدخلوها وهم يطمعون واذا صرفت ابصارهم تلقاء اصحاب النار قالوا ربنا لا تجعلنا مع القوم الظالمين ونادى اصحاب الاعراف رجالا يعرفونهم بسيماهم قالوا ما اغنى عنكم جمعكم وما كنتم تستكبرون:

Inter eos erit Velamen: & super Aaraph (est paries medius inter Paradisum & Gehennam) *stabunt viri, qui cognoscent omnes* (beatos, & damnatos) *ex signis eorum, & clamabunt ad habitatores Paradisi: Pax super vos. Sed non ingredientur in Paradisum, quamvis avidè cupiant intrare. Cùm verò convertent aspectum ad habitatores Ignis, dicent: O Domine noster, ne ponas nos cum hominibus iniquis. Et clamabunt qui stant super Aaraph ad quosdam, quos cognoscent ex signis ipsorum. Quid vobis profuit copia divitiarum, & prolium vestrarum? & quid ita propter eam in superbiam efferebamini?* Non est dubium, quin fictitius hic paries Aaraph (quem etiam Velamen appellat) alludat ad *Chaos illud magnum inter Infernum & Sinum Abrahæ firmatum*, Lucæ cap. 16. & quæ hic inter Beatos & Damnatos colloquia ponuntur, desumpta esse ex eo, quod Dives Epulo cum Abraham colloquebatur. Nam & hìc: ونادى اصحاب النار اصحاب الجنة ان افيضوا علينا من الماء ومما رزقكم الله قالوا ان الله حرمهما على الكافرين: *Clamabunt habitatores Ignis ad habitatores Paradisi: Effundite super nos de aqua, & de alimonia data vobis à Deo. At illi respondebunt: Utrumque prohibiti sumus dare Infidelibus*. Porrò viri illi, qui ponuntur super Aaraph, sunt (juxta interpretes) illi, استوت حسناتهم وسيآتهم, *quorum opera bona sunt æqualia malis operibus eorum*. Et juxta Ebn-Abbas ex ore ipsius Mahumeti, قوم الذين غزوا بغير اذن ابائهم فاستشهدوا: *illi, qui sine consensu patrum suorum pugnaverunt pro religione, & in bello occisi sunt*. Nam propter inobedientiam non meruerunt Paradisum: nec propter martyrium, debita fuit illis gehenna. Ex relatione etiam Abdallah Ebn-Alhareth habetur, Mahumetum dixisse: ان احد جبل يحبنا ونحبه وانه يوم القيمة يمثل بين الجنة والنار يحتبس عليه اقوام يعرفون كلا: *Obod est mons, qui diligit nos, & nos diligemus eum; & die Resurrectionis constituetur inter Paradisum & Gehennam: superque eum detinebuntur quidam, qui agnoscent omnes, &c.* concludit: واصحاب الاعراف ملائكة رجال. *Et qui stabunt super Aaraph, erunt Angeli homines*; seu ἀνδράγγελοι, *Virangeli*. Verùm, prætermissa quamquòd hæc omnia deliria sunt & fabulæ; non solùm juxta Sacras litteras, Ezechielis cap. 18. sed etiam in doctrina plurium Mahumetanorum, in negotio vel salutis, vel damnationis æternæ, attenditur solùm status ille bonitatis vel malitiæ, in quo moritur homo: itaut decedenti in malo statu etiam unius horæ

horæ, nihil prosit bonus status præteritus etiam plurium annorum; & ex opposito, decedenti in malo statu: nam ultimum tantùm opus seu ultimus status hominis attenditur à Deo in ordine ad Paradisum, vel ad Gehennam. Neque ullo modo dari potest status ille medius operum, per quem neque Gehennam, neque Paradisum quis mereatur. Et quemadmodùm impossibilis est hic status: ita etiam impossibile est dari illos insessores Parietis Aaraph, qui simul Angeli sint & homines, quemadmodùm impossibilem pronunciant Philosophi Hircocervum, vel Chimeram: nisi fortè velint Mahumetani admittere mysterium incarnationis; itaut in uno supposito Angeli, vel hominis uniantur duæ naturæ, humana, & Angelica.

Vers. 59. Ab hac periodo, usque ad finem Suræ omnia figmenta sunt & fabulæ. Introducit enim quosdam Legatos, magna ex parte inauditos, qui populis suis deferant mandata Dei, eosque commoneant de peccatis suis. Quia verò hi eosdem Legatos rejicientes, ab erroribus suis resilire renuunt, à Deo gravissimè puniuntur. Primò itaque ita fingitur loqui Deus. لقد ارسلنا نوحا الى قومه فقال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره انى اخاف عليكم عذاب يوم عظيم: *Jam quidem misimus Noe ad populum suum; & dixit: O popule meus, colite Deum: nullum alium Deum habetis præter eum. Certè ego timeo super vos pœnam diei magnæ.* Deinde prosequitur dialogismum satis ineptum inter Noe, & populum ejus; & concludit cum adventu diluvii. Zamchascerius scribit hic: وهو ابن خمسين مئة وكان نجارا. *Noe erat quinquaginta annorum* (erravit, pro quingentorum) *& exercebat artem carpentarii.* At populus Noe: non erat gens aliqua peculiaris, sed universum genus humanum: nec adorabat idola, ut hic supponitur, & alibi asseritur: nam in communi sententia, quam docet S. Thomas 2. 2. q. 94. art. 4. & fundatur in verbis Sapientiæ cap. 14. 13. idololatria post diluvium à posteris Cham exorta est. Quòd si anteà homines idola coluissent, id neque Moyses, neque Christus ipse siluissent: & certè cùm nullum sit majus scelus idololatria, debuisset hæc, ut potissima communis diluvii causa assignari: & tamen neque Moyses, neque Christus, ullam de ea mentionem faciunt.

Vers. 65. Refert secundam legationem: والى عاد اخاهم هودا قال يا قوم اعبدوا الله: *Et ad populum Aad misimus fratrem eorum Hud, qui dixit eis: O popule meus, Colite Deum, &c.* De populo Aad, seu Aadæis scribit Ismael Ebn-Aly in suo Taarich: هم من ولد عاد بن عوص بن ارم بن سام بن نوح. *Hi fuerunt prognati ex Aad filio Aus, filio Aram, filio Sem, filio Noe.* Hud verò Auctor اعلام الهدى *De Signis Directionis*, autumat fuisse عابر Heber filium Saleh, filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe. Idem sentiunt Euthychius Alexandrinus, & Georgius Almacinus Arabes Christiani. Judæi etiam affirmant in *Seder Olam*, Heber prophetam fuisse: dicit enim ibi R. Jose נביא גדול היה עבר: *Propheta magnus fuit Heber.* At in Sacris literis nihil tale de Heber legimus; & multò minus illum dictum fuisse *Hud*, ut Mahumetus appellat. Cæterùm inter Hud, & Aadæos finguntur iidem dialogismi, ac inter Noe, & populum illius. Inter alia, vers. 69. dixit illis Hud: وزادكم الله فى الخلق بصطة: *Et auxit vos Deus in creatione extensione*; idest longitudine staturæ. Nam, ut explicat Gelal. كان طويلهم مائة ذراع وقصيرهم ستين *Longior inter eos erat centum cubitorum: brevior autem sexaginta.* Idem habet Zamchascerius, & traditum fuit ab Ebn-Abbas, & aliis communiter, tamquam ex ore Mahumeti: sed Ahmed Ebno-Juseph, Auctor magnæ auctoritatis, ostendit, omnes hos cum Mahumeto esse mendaces, dum affirmat, adhuc extare domos Aadæorum, & ab omnibus videri; & addit, مساكنهم على قدر مساكن اهل عصرنا وهذا يدل على ان اجسامهم كاجسامنا: *habitationes eorum sunt ad mensuram habitationum ætatis nostræ: quod ostendit corpora eorum fuisse sicut corpora nostra.* Quia verò Aadæi obstinati in errore perseverarunt, subditur in Alcorano pœna illis inflicta à Deo: وقطعنا دابر الذين كذبوا باياتنا وما كانوا مومنين. *Et præcidimus posteriora eorum, qui negaverunt signa nostra, & credere noluerunt.* Explicat Beidavius. كانت السموم تدخل انوف وتخرج من ادبارهم فيتقطع اعضاوهم. *Ingrediebatur ventus urens ac pestilens in nares* eorum infidelium, *& egrediebatur per partes posteriores eorum, & disrumpebantur membra eorum.* Cùm autem omnes interiissent (subdit Ismael Ebn-Aly) remansit vivus quidam nomine Locman, qui erat vir probus; concessitque ei Deus ætatem septem aquilarum, quarum singulæ viverent octoginta annos.

Vers. 73. Ponit aliam legationem his verbis: والى ثمود اخاهم صالحا قال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره قد جاءتكم بينة من ربكم هذه ناقة الله لكم اية فذروها تاكل فى ارض الله ولا تمسوها بسوء فياخذكم عذاب اليم: *Et ad* populum *Themud legavimus fratrem eorum Saleh, qui dixit eis: O popule meus, colite Deum, præter quem nullus alius est vobis Deus. Jam venit ad vos probatio manifesta veritatis à Domino vestro. Hæc camela Dei erit vobis in signum: sinite eam ut pascatur in terra Dei; & ne noceatis ei, ne invadat vos pœna dolorifica.* Themud sive Themudæi (ut autumat Ismael Ebn-Aly) habitaverunt primò in Æthiopia; deinde transtulerunt sese in الحجر *Hegram*: de qua regione fit mentio in Alcorano. Ad hos, utpote infideles, missus fuit à Deo propheta

ta

ta Saleh, qui juxta eundem Ismael, vixit post Hud, ante Abraham. Ut autem crederent, eum missum fuisse à Deo, postulaverunt ab eo miraculum. Itaque (ut scribit Zamchascerius, cum cæteris Expositoribus hujus loci) *Oravit Saleh, & precatus est Dominum suum, & parturivit petra cum mugitu veluti maris fluctuantis; & discissa peperit camelam gestantem uterum decem mensium, totam pilis obsitam. Deinde peperit pullum similem sibi, jam ablactatum. Perseveravit autem camela, cum pullo suo, vescens arborum foliis, & bibens aquam. Redibat autem ad potum alternis diebus* (nam altera die bibebat ipsa, altera autem pullus). *Ea verò die, qua redibat, mergebat caput in puteum* (alii volunt fluvium) *& absorbebat totam aquam illius, absque eò quòd caput à puteo elevaret. Deinde voce quadam instar gemitus emissa, advocabat homines, qui emungebant ab ea quantum lactis volebant: itaut impletis vasis suis biberent, & lac etiam reservarent. Dixit Abu-Musa Asciariensis: Ego veni in terram Themud, & mensuravi aperturam petræ, unde egressa est camela, & inveni eam esse sexaginta cubitorum.* Consuetum est Moslemis Auctores fictos tamquam veros loquentes inducere, ut aliàs vidimus. Claudit fabulam Alcoranus: فعقروا الناقة وعتوا عن امر ربهم فاخذتهم الرجفة فاصبحوا في دارهم جاثمين:

Et peremerunt camelam succidentes ejus crura, & desciverunt à praecepto Domini sui, quamobrem invasit eos terramotus, & mane inventi sunt in domibus suis prostrati ac mortui.

Vers. 83. post relatam prædicationem Lot ad Sodomitas, subdit: فانجيناه واهله الا امراته كانت من الغابرين وامطرنا عليهم مطرا فانظر كيف كان عاقبة المجرمين:

Et liberavimus eum, & familiam ejus: sed uxor ejus fuit ex remanentibus: Et pluimus super eos pluviam: & vide cujusmodi fuerit finis sceleftorum, nempè remansit cum cæteris Sodomitis: quod falsum est. Nam Scriptura manifestè docet, illam cum Lot egressam fuisse, sed in itinere respexisse post tergum, contra divinum præceptum; ac propterea versam esse in statuam salis. Quamobrem falsum est etiam id, quod habet Zamchascerius, & alii, nempè: انها التفتت فاصابها حجر فماتت: *illa dum retrò se verteret percussa fuit à lapide* (ex iis, qui pluebant è cœlo super Sodomam) *& ita mortua est.*

Vers. 85. Sequitur alia legatio, his Dei verbis: والى مدين اخاهم شعيبا قال يا قوم اعبدوا الله

Et ad Madianitas legavimus fratrem eorum Scioaib, qui dixit eis: O popule meus, colite Deum, &c. Certissimum est, etiam ex ipso Alcorano, *Scioaib*, eumdem esse cum Jethro, socero Moysis, qui in Scripturis quatuor nominibus vocatur; *Raguel, Jethro, Hobab, & Cinæus.* Unde autem Mahumetus quintum eruerit, prorsus ignoro. Porrò ex Sacris literis ne verbum quidem habemus de hac legatione Scio-

aib, seu Jethro. Ex illis enim solùm novimus, illum fuisse Sacerdotem ac Principem Madianitarum, & dedisse filiam suam Sephoram Moysi ex Ægypto in Madian fugienti, in uxorem: & deinde perrexisse, ut inviseret Moysen generum suum, in deserto cum Israelitis commorantem: & posteà in Madian ad suos rediisse. Cætera, quæ hìc ab Alcorano referuntur, fabulæ ac figmenta Mahumeti censenda sunt.

Vers. 103. Narratur profusè, satisque fabulosè legatio Moysi ad Pharaonem: ac primò, vers. 106. dicitur de Moyse, statim ac stetit ante Pharaonem: فالقى عصاه فاذا هي ثعبان ونزع يده فاذا هي بيضاء للناظرين: *Et projecit virgam suam, & ecce ipsa versa est in draconem: & extraxit manum suam* (è sinu) *& ecce ipsa apparuit candida intuentibus:* Deinde refert Pharaonem congregasse omnes Magos, qui cùm adessent, dixerunt Moysi, vers. 113. يا موسى اما ان تلقي واما ان نكون نحن الملقين قال القوا فلما القوا سحروا اعين الناس واسترهبوهم وجاوا بسحر عظيم واوحينا الى موسى ان الق عصاك فاذا هي تلقف ما يافكون: فوقع الحق وبطل ما كانوا يعملون فغلبوا هنالك وانقلبوا صاغرين: والقي السحرة ساجدين قالوا امنا برب العالمين رب موسى وهرون. *O Moyses: vel projice tu prior virgam tuam, vel projiciemus nos. At ille: Projicite vos. Cùmque hi projecissent, fascinaverunt oculos hominum, & perterruerunt eos, & fecerunt præstigium magnum* (convertentes virgas in colubros). *Nos verò inspiravimus Moysi dicentes: Projice virgam tuam.* (Cùmque projecisset) *ecce* (facta est draco) *& devoravit id, quod illi præstigiosè effecerant. Apparuit igitur veritas, & evanuit id, quod illi fuerant operati. Victique sunt ibi Magi, & remanserunt inferiores, & confusi: & projecerunt se in terram adorantes: & dixerunt: Credimus in Dominum Mundorum; Dominum Moysis, & Aaron.* Pergit deinde fabulari, quomodo Pharao jusserit præcidi manum dexteram, & pedem sinistrum singulis Magis, ac deinde eosdem crucifigi; atque ita Martyres magna cum patientia, & constantia obiisse. Hoc autem absolutè falsum, & contra Scripturam existimandum est. Nam ex libro Exodi manifestè habetur, Magos post primum illud signum, alia præstigia, Rege jubente, fecisse, semperque Moysi obluctatos fuisse. Quamobrem de iisdem loquens S. Paulus Epist. 2. ad Timoth. cap. 3. scribit: *Quemadmodum autem Jamnes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati, homines corrupti circa fidem.* Quòd si Magi illi statim in Deum credidissent, & martyres mortui fuissent; numquam hoc Moyses tacuisset, nec de illis S. Paulus ita scripsisset. Omitto hìc sexcentas Interpretum ineptias, quæ revera non pertinent ad Alcoranum, neque probari potest, à Mahumeto intentas fuisse.

Vers. 125. Cùm timerent Magnates Pharaonis malum à Moyse, & Hebræis: dixit illis Pharao: سنقتل ابناءهم

ابناءهم ونستحي نساءهم . *Occidemus filios eorum, & vivere sinemus fœminas eorum*. Sed hoc decretum fuit à Pharaone, antequam nasceretur Moyses.

Vers. 134. Post transitum Maris rubri, fingit Israelitas, cùm vidissent populos, ad quos pervenerant, adorare idola; dixisse Moysi: يا موسى اجعل لنا الها كما لهم الهة قال انكم قوم تجهلون:

O Moyses, fac nobis aliquem Deum, quemadmodum habent istæ gentes. Responditque illis Moyses: Certè vos estis homines stulti, & ignari. Nunquam in Scripturis legimus, Israelitas postulasse à Moyse, ut faceret illis idolum: atque hoc omninò mendacium censendum est.

Vers. 135. Sic fingitur loqui Deus: ووعدنا موسى ثلثين ليلة واتممنا بعشر فتم ميقات ربه اربعين ليلة : *Et condiximus Moysi triginta noctes; & complevimus cum decem: completumque est tempus constitutum à Domino ejus, quadraginta noctium*. Explicat Gelal. *Condiximus triginta noctes*, يكلمه عند انتهايها بان يصومها فصامها فلما تمت انكر خلوف فمه فاستاك فامره الله بعشر اخرى ليكلمه بخلوف فمه : *ut alloqueretur eum post finem illarum, cum pacto ut in iisdem jejunaret. Jejunavit autem in illis Moyses: sed posteà displicuit illi fœdus halitus oris sui, curavitque illum tollere, probè os confricando. Sed Deus præcepit ei, ut decem alias noctes jejunaret, quò liceret ei alloqui Deum, non obstante ingrato illo oris halitu*. De hujusmodi Dei condicto cum Moyse, primò de triginta noctibus, seu diebus; (nam Arabes diem naturalem nomine noctis exprimere consueverunt) ac posteà decem, nullum est vestigium in Pentateucho. Ridicula verò est ratio, cur Deus decem illas noctes addiderit; quia scilicet pudebat Moysem loqui cum Deo post contractum ex jejunio triginta noctium fœdum oris halitum. Atqui appendix illa decem noctium cum jejunio, non minuebat, sed augebat oris fœtorem. Quis verò sanæ mentis credat, Deum abhorrere à prava humani oris aura, præsertim cùm à jejunio propter eum suscepto procedit? Quamobrem etiamsi fœtor ille fuisset Moysi naturalis, non erat, cur Deus propter eum decem noctes cum jejunio illi imponeret. Falsum prætereà est, Deum, non nisi transactis quadraginta diebus, cum Moyse loquutum fuisse, ut constat ex libro Exodi à cap. 24. ad 34. quamvis tabulas Legis duas, (non septem aut decem, ut fingunt Mahumetani) non nisi post quadraginta dies illi tradiderit.

Vers. 139. Ita depravat Sacram historiam, quæ habetur Exodi cap. 33. ولما جاء موسى لميقاتنا وكلمه ربه قال رب ارني انظر اليك قال لن تراني ولكن انظر الى الجبل فان استقر مكانه فسوف تراني: فلما تجلى ربه للجبل جعله دكا وخر موسى صعقا فلما افاق قال سبحانك تبت اليك وانا اول المومنين:

Cùm autem venisset Moyses juxta condictum nostrum (idest post quadraginta dies) *& alloquutus fuisset eum Dominus suus; dixit: Domine mi, fac, ut possim te aspicere. Respondit ei: Numquam me videbis. Sed respice ad Montem: & si is firmus steterit in loco suo, mox videbis me. Cùm autem gloriosum se Deus Monti ostendisset, redegit eum in pulverem. Tunc corruit Moyses exanimatus. Cùm autem in se rediisset, dixit: Laus tua: Converto me pœnitens ad te: & ego sum primus fidelium*. Compara Alcorani verba cum verbis Pentateuchi, & videbis nihil hìc esse nisi fictum, & commentitium.

Vers. 141. Fingitur loqui Deus: وكتبنا له في الالواح من كل شي موعظة وتفصيلا لكل شي:

Et scripsimus ei (idest Moysi) *in Tabulis de omni re parænesin, & distinctionem pro omni re*. Certum est, Deum nihil dedisse scriptum Moysi, nisi Decalogum in duabus Tabulis: cætera enim legalia scripsit ipse Moyses immediatè accepta ab ore Dei: ut habetur Exodi cap. 24. 4. *Scripsit autem Moyses universos sermones Domini*. Quamobrem mentitur Mahumetus, dum asserit, Deum scripsisse Moysi in Tabulis, non duabus, sed multis (utitur enim numero plurali الالواح non duali اللوحين) omnia ad universam legem spectantia. Nam hoc significant ejus verba, etiam secundum glossas Alcoranistarum. Quamobrem scribit Gelal. de his tabulis, وكانت من سدر الجنة او زبرجد او زمرد سبعة او عشرة.

Erant septem, vel decem; factæ ex ligno Sedri Paradisi, vel ex chrysolitho, sive smaragdo. Et quidem ad continendam totam legem non minor numerus tabularum requirebatur.

Vers. 144. Hæc habet: واتخذ قوم موسى من بعده من حليهم عجلا جسدا له خوار:

Et fabricavit populus Moysi, post discessum ejus, ex anulis suis Vitulum habentem corpus, & edentem mugitus. Pro *corpore*, intelligit Gelaled. cum aliis Expositoribus لحما ودما *carnem, & sanguinem*: & hoc reverà significat vox Alcorani جسد : & addit انقلب كذلك بوضع التراب الذي اخذه من حافر فرس جبرائيل في فمه فان اثر الحياة فيما يوضع فيه:

Ita autem conversus fuerat per positionem pulveris, quem acceperat (Samarita fusor illius) *ex ungula equi Gabrielis, in ore ejus: nam ubi is ponebatur, vitæ vestigia apparebant*. Magnum figmentum, fortassè à Thalmude exceptum.

Vers. 150. Pergit mentiri: ولما سكت عن موسى الغضب

الغضب اخذ الالواح. *Et postquam quievit Moyses ab ira, accepit Tabulas*, quas scilicet ex ira projecerat. At certum est, tabulas illas confractas fuisse, quamvis Alcoranus hoc taceat: ita enim legimus Exodi cap. 32. *Iratusque valdè projecit de manu tabulas, & confregit eas*: itaut alias tabulas jussus sit præcidere, in quibus Deus scriberet legem suam. Nec dicas, eum collegisse earum fragmenta: nam hæc erant jam inutilia ad finem intentum à Moyse: nisi fingas cum Rabbinis, illum è frustis tabularum venditis divitias immensas sibi comparasse. Et præterea non cohæret hoc cum verbis sequentibus in Alcorano.

Vers. 151. Hæc habentur: واختار موسي من قومه سبعين رجلاً لميقاتنا فلما اخذتهم الرجفة قال ربّ لو شيتَ اهلكتهم من قبل واياي أتهلكنا بما فعل السفهاء منـــا. *Et elegit Moyses è populo suo septuaginta viros juxta condictum nostrum: cùmque à terræmotu occisi fuissent, dixit: Si voluisses, Domine mi, perdidisses anteà illos, & me. An verò perdes nos propter id, quod fecerunt fatui ex nobis?* Somniavit hæc Mahumetus, non scripsit Moyses in Pentateucho.

Vers. 152. Oranti Moysi pro peccato Populi, fingitur Deus ita respondere, promittendo adventum Mahumeti. رحمتي وسعت كل شيء فساكتبها للذين يتقون ويؤتون الزكوة والذين هـــم باياتنـا يؤمنون الذين يتبعون الرسول النبـــيّ الاميّ الذي يجدونه مكتوبا عندهـــم فى التوراة والانجيـــل يأمرهم بالمعروف وينهيهـــم عن المنكـــر ويحـــلّ لهـــم الطيبـــات ويحرّم عليهـــم الخبائـــث: *Misericordia mea amplectitur omnem rem: scribam eam illis, qui pii fuerint, & persolverint sacras decimas, & crediderint in signa nostra: qui sequentur Legatum Prophetam Idiotam, quem invenient scriptum apud se in Pentateucho, & Evangelio: qui præcipiet ipsis justa, & vetabit injusta: & licitas faciet eis res bonas: & probibebit malas*. Omitto alia, quæ de hoc Legato Propheta Idiota hìc prædicuntur. Mahumetus hoc de se vaticinium finxit in Alcorano; non autem scripsit Moyses in Pentateucho. Et mea quidem sententia, tàm impudens, & apertum est hoc mendacium, seu figmentum; ut satis sit ad totum Alcoranum cum Auctore suo condemnandum.

Vers. 169. Hæc dicuntur Mahumeto. واذ اخـــذ ربك من بني ادم من ظهورهـــم ذريتهم واشهدهـــم على انفسهم ألستُ بربّكم قالوا بلى شهدنا ان تقولوا يوم القيمـــة انا كنّـا عـــن هذا غافليـــن: *Et* (memento) *cùm accepit Dominus tuus à filiis Adam ex dorsis eorum progeniem eorum, & testificari fecit eos super animas eorum* (ac dixit): *Nonne ego sum Dominus vester? Responderunt: Utique*. (Dixit illis Deus): *Testificati sumus* (hoc vobis) *ne diceretis in die Resurrectionis: Certè nos fuimus in boc negligentes* (quia non fuerat dictum nobis). Explicat Jahias ex auctoritate Ebn-Abbas, quæ habetur infallibilis: اهبط الله ادم بالهند ثم مسح ظهره فاخرج منه كل نسمـــة هو خالقها الى يوم القيمة فثم قال ألستُ بربكـــم قالوا بلى شهدنا: وقال الكلبي مسح ظهر ادم فاخرج منـــه كل خلق خلقه اللـه ثـــم قال ألستُ بربكـــم قالوا بـــلى فقال للملايكـــة اشهدوا فقالـــوا شهدنا قال الحســـن ثـــم اعادهـــم فى صلـــب ادم: *Descendere fecit Deus* (è Paradiso) *Adam in Indiam; deinde attrectavit dorsum ejus, & eduxit ex eo omnem animam, quam creaturus erat usque ad diem Resurrectionis. Deinde dixit: Nonne ego sum Dominus vester? Responderunt: Utique; testificamur hoc. Et dixit Calebius: Attrectavit Deus dorsum Adam, & eduxit ex eo omnes homines, quos creavit: deinde dixit eis: Nonne ego sum Dominus vester? Responderunt: Utique. Tunc dixit Deus Angelis: Testes estote. Illi verò dixerunt: Testes sumus. Dixit Albasan: Deinde regredi fecit Deus illos in lumbos Adam*. Non poterant Alcorani mysteria probè intelligi sine prævia Expositorum luce.

Vers. 186. Refert, Hevam gravidam rogasse Deum, unà cum Adamo; ut concederet sibi felicem partum & prolem rectè formatam: tum subdit: فلمّـا اتاهما صالحًا جعلا له شركاء فيمـا اتاهما فتعالى اللـــه عمّا يشركون: *Cùmque dedisset illis Deus prolem rectè formatam, posuerunt eidem Deo deos socios pro eo, quod concesserat eis. At absit à Deo, ut habeat socios*. Ponam hìc explicationem Calebii relatam à Jahia. *Portavit* (inquit) *Heva pondus leve in utero à principio, cum quo facilè sese movebat, stando, & sedendo. Venit ad eam Satanas in forma humana, & dixit ei: Quid est illud, quod habes in utero? At illa: Nescio* (inquit). *Et ille: Estne* (inquit) *aliquod pecus ex his, quæ vides? Cùmque illa, se id ignorare respondisset; abiit ab ea Satanas. Sed cùm Heva gravius onus in dies experiretur, accessit iterùm Satanas, interrogans, quomodo se haberet. Illa verò respondit: Timeo, ne verus sit metus, quem mihi injecisti: nam nequeo, postquam sedi, assurgere. Cui Satanas: Si precibus meis tibi Deus humanum fœtum similem tibi, & Adæ concedat, vocabisne eum nomine meo? Promisit illa se facturam: & Satanas discessit. Cùm autem peperisset, rediit Satanas, exigens ab ea, ut staret promissis. At illa: Quodnam est, inquit, nomen tuum? Respondit: nomen meum est* عبد الحارث *Abdalhareth*: (idest, *servus serentis*). *Cùm*

Cùm autem Heva hoc nomine filium ſuum appellaſſet, is ſtatim mortuus eſt. Concludit Jahias ex Calebio: قال الله فلما اتاهما صالحا جعلا لـه شركاء فيما اتاهما : قال قتادة فكان شركا فى طاعتهما لابليس فى تسميتهما اياه عبد الحارث : *Dixit Deus* (ideſt hoc ſignificant verba Alcorani): *Et cùm dediſſet illis Deus prolem rectè formatam, poſuerunt illi deos ſocios pro eo, quod dederat illis. Dixit Cottada: Idololatriam commiſerunt, dum obedierunt Diabolo, vocando filium ſuum Abdalhareth.* Multum debent Protoplaſti Mahumeto, qui eos idololatrarum principes evulgavit.

Ex Sura 8. الانفال *Manubiæ.*

Verſ. 53. Ita fingitur Deus alloqui Mahumetum: ولو ترى اذ يتوفى الذين كفروا الملائكة يضربون وجوههم وادبارهم وذوقوا عذاب الحريق ذلك بما قدمت ايديكم : *Et ò ſi videres, quando Angeli tradunt morti infideles! Percutiunt facies eorum, & dorſa eorum;* (& dicunt eis): *Guſtate pœnam combuſtionis, quæ vobis debetur ob peccata veſtra præterita.* Paucis verbis innuit longam fabulam de examine, & tormento mortuorum in ſepulcro per duos Angelos Monker, & Nakir. Vide eam in tertia parte hujus Prodromi pag. 90. Porrò juxta doctrinam Mahumeticam & Rabbinicam, vel homines non moriuntur, niſi quando jam ſunt in ſepulcro: vel iterùm animæ jam egreſſæ, reſtituuntur in corpora intra ſepulcrum: & prætereà corpora ipſa, ſi fortè combuſta ſint, aut à feris devorata, debent redintegrari intra aliquod ſepulcrum: ut ibi fiat ab Angelo mortis, juxta Rabbinos; vel à Monker, & Nakir juxta Alcoranum, examen; & infligatur tormentum. Zamchaſcerius ex auctoritate Albarà filii Azeb refert, ان رسول الله من ذكر قبض روح المومن ثم يعود روحه الى جسده فياتيانه ملكان فيجلسانه فى قبره . *Legatus Dei Mahumetus dixit, animam Fidelis egreſſam è corpore in morte, iterùm in illud regreſſuram eſſe: & venturos duos Angelos, qui ſedebunt juxta eum in ſepulcro,* nempè Monker, & Nakir. Vah ineptias.

Verſ. 70. Ita alloquitur ſuos milites, qui fortaſsè conquerebantur, ſe in præliis ſuſceptis exiguas prædas lucratos fuiſſe; ما كان لنبي ان يكون لـه اسرى حتي يثخن في الارض تريدون عرض الدنيا والله يريد الاخرة والله عزيز حكيم : *Nullus propheta potuit habere captivos, donec ſtragem multam faceret in terra. Vos vultis bona accidentalia Mundi: & Deus vult bona futuri ſæculi: & Deus eſt excellens, ſapiens.* Prædicat ſuis contemptum bonorum mundanorum; & interim ipſe ſibi blanditur de futura copia captivorum per ſtrages à ſe faciendas. Sed quinam fuere iſti prophetæ, qui per plurimas ſtrages ac cædes, captivorum turbas ſibi comparavere? Ego nullum invenio, ſaltem ſub præciſa ratione prophetæ. Nam Reges, Duceſque exercituum, ut ſic; non geſſerunt perſonam prophetæ.

Ex Sura 10. يونس *Jonas.*

Verſ. 86. Hæc de morte Pharaonis habentur: وجاوزنا ببني اسرائيل البحر فاتبعهم فرعون وجنوده بغيا وعدوا حتي اذا ادركه الغرق قال امنت بانـه لا الـه الا الذي امنت به بنوا اسرائيل وانا من المسلمين: الان وقد عصيت قبل وكنت من المفسدين: *Et traduximus filios Iſrael per mare, & inſequutus eſt eos Pharao, & exercitus ejus, invidiæ, & hoſtilitatis gratia: ſed cùm mergi cæpiſſet, dixit: Credo, nullum eſſe Deum præter eum, in quem credunt filii Iſrael, & ego ſum ex Moslemis.* (Dixit illi Gabriel) *Nunc* (credis) *at anteà rebellis Deo fuiſti, & homo pravus ac perverſus.* Atque ita ſubmerſus eſt. Nam, ut ſcribit Gelaleddinus: دس جبرائيل فى فيه من حماة البحر مخافة ان تناله الرحمة *impegit Gabriel in os ejus ex cœno maris, ob timorem, ne conſequeretur miſericordiam*: ſi ſcilicet perrexiſſet in confeſſione unius Dei. Ita figmenta ſunt hæc, ſicut illud, quod addit idem Gelal. فمسخت اموالهم حجارة ولم يومن فرعون حتي ادركـه الغرق. *Commutatæ ſunt omnes opes eorum* (ideſt Ægyptiorum) *in lapides; nec tamen credidit Pharao, donec ſenſit ſe mergi.*

Verſ. 97. Vocat Ninivitas, ad quos miſſus fuit Jonas à Deo, قوم يونس *Populum Jonæ*, ſeu gentem, in qua, & ex qua natus eſt Jonas: juxta perpetuum modum loquendi Alcorani, atque etiam communem omnium expoſitionem. At Jonas non fuit Ninivita, ſed Hebræus, ut ipſemet confeſſus eſt nautis.

Ex Sura 11. هود *Hud.*

In hac Sura recoquit totam ferè Suram 7. الاعراف nempè legationes illas fictitias Noe, Hud, Saleh, Lot, Scioaib, &c. ſemper tamen cum parergis novarum ineptiarum, quarum præcipuas tantùm breviter attingam.

Verſ. 40. Agens de adventu diluvii, hæc habet: اذا جاء امرنا وفار التنور قلنا احمل من كل زوجين اثنين واهلك الا من سبق عليـه القول ومن امن وما امن معه الا قليلا : *Cùm venit præceptum noſtrum* (de diluvio) *& ebullivit fornax, diximus* (ad Noe) *Defer* (in Arcam) *ex omnibus animantibus duo paria* (nempè maſculum & fœminam) *& familiam tuam; præter eum, ſuper quem præceſſit dictum*

(quod

(quod debeat perire): *& eos, qui crediderunt: & non crediderant cum eo, nisi pauci.*

Illa ebullitio Fornacis (quicquid sit) fingitur tamquam signum à Deo constitutum pro immediato diluvii adventu. Sed nullum habet in Scriptura Sacra fundamentum. Non autem duo tantùm paria ex cunctis animantibus, sed ex immundis tantùm, introduxit Noe in Arcam: ex mundis verò, & ex volucribus, septem paria, seu septena & septena, Præter familiam suam, nullum alium Noe introduxisse in Arcam, certum est non solùm ex libro Genesis, sed ex epistola 1. S. Petri cap. 3. ubi asseritur, *octo tantùm animas in Arca ab aquis salvatas fuisse*: nempè ipsum Noe cum uxore, & tres ejus filios cum uxoribus suis. Mentitur itaque apertè Alcoranus, dum præter familiam Noe, alios, qui illi crediderant, in Arcam introducit. Et Jahias refert contra dictum Alcorani, auctoritatem Cottadæ, ita pronunciantis لم ينج في السفينة الا نوح و ثلثة بنين سام حام ويافث ونساوهم فجميعهم ثمانية. *Non sunt salvati in Arca nisi Noe, & tres filii ejus Sem, Cham, & Japheth, & uxores eorum: in totum octo.* Agnovit Cottada errorem Alcorani: quemadmodum etiam Zamchascerius, qui ait, Mahumetum in voce tradidisse, fuisse tantùm octo: quamvis oppositum scripserit in Alcorano. At Gelal. vult in Arca fuisse duodecim, & juxta alios, octoginta. Mohammed filius Isaac, decem; & juxta alios, duos & septuaginta, vel etiam octo & septuaginta. Alii aliter. Sed non minus mentitur, dum ne totam quidem familiam Noe in Arca salvatam fuisse pronunciat, illis verbis: *præter eum, super quem præcessit dictum*: idest, decretum Dei, quod debeat in diluvio perire. Accipitur autem hìc مَن idest, *eum, quem*, collectivè ab expositoribus, itaut non de uno tantùm intelligatur, sed de pluribus. Gelal., Zamchascerius, & alii plerique volunt hos fuisse زوجته وولده كنعان: *Uxorem ejus* (nempè Noe) *& filium ejus Chanaan*. Verùm nunquam dixit Mahumetus, uxorem Noe in diluvio periisse: & falsò ei hoc Moslemi imponunt.

Vers. 42. Ita legimus: وهي تجري بهم في موج كالجبال ونادي نوح ابنه وكان في معزل يا بنيّ اركب معنا ولا تكن مع الكافرين: قال ساوي الي جبل يعصمني من الماء قال لا عاصم اليوم من امر الله الا من رحم وحال بينهما الموج وكان من المغرقين: *Et ipsa* (Arca) *impulit eos in fluctus velut montes. Et clamavit Noe ad filium suum, qui erat in loco ab Arca separato, dicens: O filiole mi, veni nobiscum in Arcam, & noli remanere cum infidelibus. At ille respondit: Recipiam me ad montem, qui defensabit me ab aqua. Cui Noe: Non est bodie qui defendere possit ab eo, quod præcepit Deus: præter eum, cui ipse misertus fuerit. Et pertransiit inter eos unda, & ille submersus est.* Noe tres filios tantùm (saltem ante Diluvium) genuisse, & eos cum eodem in Arcam ingressos ac salvatos fuisse, nullus unquam, ut puto, dubitavit. Itaque filius hic, qui mersus est, non potuit esse unus ex illis. Unde ergo erupit? Asserunt communiter Expositores, illum fuisse alium à tribus, nomine Chanaan. At Chanaan non fuit filius Noe, sed Cham, neque ortus est, nisi post diluvium. Alii putant fuisse privignum, non filium; susceptum scilicet ab uxore ex altero marito. Alii verò malunt fuisse filium adoptivum Noe. Verùm hoc est temerè, & sine ullo fundamento divinare, ad defendendum Mahumeti mendacium.

Vers. 49. Concludit Deus Mahumeticus historiam Diluvii his verbis: تلك من انباء الغيب نوحيها اليك ما كنتَ تعلمها انت ولا قومك من قبل هذا. *Hæc est ex historiis arcanis, & ignotis: revelamus eam tibi: non noveras eam tu, neque gens tua anteà.* Nihil in Orbe notius, præsertim ævo Mahumeti, quàm historia Diluvii; tunc enim Pentateuchus in omnibus linguis ubique gentium legebatur. Et quidem etiam Ethnici ante Christi adventum, universalem Mundi alluvionem non ignorabant, ut patet ex Ovidio, Metamorph. lib. 1. & aliis Auctoribus. Erant igitur pecudes, vel stipites Mahumetus, & Arabes, si nihil de hac re tàm vulgata ac nota, audierant. Potest tamen Mahumetus excusari, eo quòd pro انباء الغيب *historiis arcanis*, intelligeret solùm nugas illas & quisquilias, quibus ipse, veram historiam corruperat.

Vers. 67. Abraham posuit vitulum coctum ante Angelos, quos hospites existimabat: mox subditur: فلما راي ايديهم لا تصل اليه: *Cùm autem vidisset* (Abraham) *manus eorum non pertingere ad illum*, nempè Angelos non attingere vitulum, ut eum comederent. Hoc est contra id, quod habetur Genes. cap. 18. ubi Angeli, offerenti Abrahæ vitulum responderunt: *Fac ut loquutus es*. Et mox subditur: *Cùmque comedissent, dixerunt ad eum, &c.*

Vers. 78. Dixerunt Angeli ad Lot: فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم احدٌ الا امراتك انه مصيبها ما اصابهم: *Perge cum familia tua in aliqua parte noctis, & ne retrò se vertat ullus ex vobis; præter uxorem tuam; quippe illi eventurum est, quod eveniet aliis*: nempè Sodomitis. Vera expositio, quam etiam affert Gelal. est: *Perge noctu cum familia tua, præter uxorem tuam (& ne retrò se vertat ullus vestrum): nam ipsi eventurum est malum, quod eveniet cæteris Sodomitis*: nempè remansura est cum illis in incendio extincta. Atqui certissimum est ex Sacro textu, uxorem Lot egressam fuisse cum illo, neque cum aliis Sodomitis cœlestibus flammis extinctam fuisse: ut mentitur Alcoranus.

Ex Sura 12. يوسف *Joseph*.

Vers. 4. Fingitur loqui Deus cum Mahumeto: نحن نقص عليك احسن القصص بما اوحينا اليك هذا

هذا القران وان كنت من قبله لمن الغافلين:

Nos quidem narrabimus tibi pulcherrimam Historiarum in eo, quod revelavimus tibi hunc Alcoranum: quòd si fuisses anteà: non eam curasses. Ideſt, ut explicat Gelal. *eam ignorasses.* Quamobrem in fine Suræ, hæc hiſtoria appellatur من انباء الغيب, *ex hiſtoriis arcanis, & ignotis.*

Hiſtoria verè in ſe eſt pulcherrima, ſed ita eam fœdat, ac depravat Mahumetus, totque fabulis admiſcet, ut Sapientiores Moslemi, quales fuerunt العجاردة *Agiareditæ*: الميمونية *Maimunitæ*, & alii præſertim ex الخوارج *Charegitis*, illam ex Alcorano eliminandam eſſe affirment, nec ullo modo divinam auctoritatem tribuendam ei eſſe exiſtiment. Cæterùm hiſtoria hæc erat notiſſima omnibus gentibus, ſicut hiſtoria Diluvii (ſi nugas à Mahumeto illi admixtas excipias): quamobrem ridiculè inter انباء الغيب *Hiſtorias arcanas & occultas* recenſetur.

Verſ. 5. Cùm dixiſſet Joſeph patri ſuo: يا ابت

انى رايت احد عشر كوكبا والشمس والقمر رايتهم

لى ساجدين قال يا بنى لا تقصص رؤياك على اخوتك

فيكيدوا لك كيدا: *O pater mi, certè ego vidi undecim ſtellas, & Solem, & Lunam adorantes me: reſpondit pater: O filiole mi, ne narres viſionem tuam fratribus tuis, ne machinentur tibi inſidias.*

Cùm contendant Moslemi, hanc hiſtoriam à Mahumeto exactiſſimè, ac perfectiſſimè referri, patet hìc ejuſdem defectus, dum primum Joſephi ſomnium, cùm videbatur ſibi in agro cum fratribus alligare manipulos, ſubticetur. In eo etiam peccat Alcoranus, dum ſupponit Joſeph narraſſe patri ſuo tantùm hoc ſecundum ſomnium, cùm tamen manifeſtè pateat ex libro Geneſis, fratribus etiam, & quidem antequam patri, illud narraſſe.

Verſ. 9. اذ قالوا ليوسف واخوه احب الى ابينا

منا ونحن عصبة ان ابانا لفى ضلال مبين:

Cùm dixerunt (fratres ejus ad invicem): *Certè Joſeph, & frater ejus* (Benjamin) *dilectiores ſunt apud patrem noſtrum, quàm nos: & nos ſumus plures: certè pater noſter eſt in errore manifeſto.*

In Geneſi non legimus, conqueſtos fuiſſe filios Jacob, niſi de peculiari amore patris erga Joſeph. De Benjamin verò nullam habuere querelam: agnoſcebant enim, illum, utpote natu minimum, jure à patre cæteris in amore præferri.

Verſ. 12. قالوا يا ابانا ما لك لا تامنا على يوسف

وانا له لناصحون ارسله معنا غدا يرتع ويلعب

وانا له لحافظون قال انى ليحزننى ان تذهبوا به

واخاف ان ياكله الذيب وانتم عنه غافلون:

Dixerunt (fratres Joſeph): *O pater noſter, quid tibi eſt, quòd non concredis nobis Joſeph? Mitte illum nobiſcum cras, ut liberiùs ſpatietur, & ludamus: & nos ſanè illum cuſtodiemus. Reſpondit* (pater): *Ego ſanè ægrè fero, quòd ducatis eum vobiſcum: nam timeo, ne comedat eum lupus, dum vos curam illius negligitis.*

Supponitur hìc, Jacobum retinuiſſe Joſeph, ne cum fratribus ad paſcendas oves proficiſceretur: & nonniſi importunis eorum precibus, ut Joſeph cum illis pergeret, permiſiſſe. At verò ex Geneſi habetur oppoſitum; ubi Jacob ultrò filium ſuum miſit ad fratres viſendos; cum quibus etiam conſtat illum quotidianam conſuetudinem in paſcendis pecoribus habuiſſe, ex illis verbis c. 37. *Joſeph paſcebat gregem cum fratribus ſuis adhuc puer; & erat cum filiis Balæ, & Zelphæ uxorum patris ſui.*

Verſ. 20. Dicitur de Viatoribus, vel Mercatoribus Madianitis: فارسلوا واردهم فادلى دلوه قال يا

بشرى هذا غلام واسروه بضاعة: *Et miſerunt aquatorem ſuum, qui demiſit ſitulam ſuam*) in ciſternam, ubi erat Joſeph. Et videns ipſum hærentem manibus funi ſitulæ, dum eam retraheret): *dixit: O lætum nuncium! Hic eſt puer. Et* (fratres ejus) *occultabant eum* (ideſt, non fatebantur eſſe fratrem ſuum, ſed aſſerebant eſſe ſervum ſuum) *ad lucrandam pecuniam.* Refert hìc Gelal. Cùm fratres Joſeph in ciſternam illum fune demitterent, ubi ad medium deveniſſet, laxato fune, ſiviſſe eum præcipitem ruere. Cùmque in aquam cecidiſſet Joſeph, arripuiſſe manibus ſaxum, quo ſe ſuper aquas ſuſtineret, ne illis mergeretur. Addit Zamchaſcerius, Joſeph habuiſſe ſecum in quodam Amuleto, quod ad collum alligatum gerebat, tunicam factam ex ſerico Paradiſi, qua Gabriel induerat Abraham, cùm nudus projectus eſt in fornacem, ne à flammis læderetur: & nunc etiam Gabrielem extraxiſſe eam ex Amuleto, eaque Joſephum induiſſe, ut ab aquis immunis ſervaretur.

Ex Pentateucho certum habemus, fratres Joſeph, cùm vidiſſent Madianitas tranſire, extraxiſſe illum è ciſterna, in qua nulla erat aqua, & iiſdem Mercatoribus vendidiſſe. Quamobrem totum, quod hìc narratur, fabula eſt, & mendacium. Quomodo verò poterant fratres Joſeph vendere Madianitis illum, quem Madianitæ ipſi invenerant? Neque auſi fuiſſent dicere, ſe illum in ciſternam projeciſſe, fatendo fratrem ſuum eſſe; nam parricidii ſeſe condemnaſſent. Quòd ſi ſervum ſuum illum fuiſſe aſſeruiſſent: eo ipſo, quòd in ciſternam projecerant, inutilem, vel etiam ſceleſtum eſſe confeſſi fuiſſent.

Verſ. 24. Loquens de eo, quod accidit Joſepho cum Domina ſua, uxore Putipharis, hæc habet:

وراودته التى هو فى بيتها عن نفسه وغلقت الابواب

وقالت هيت لك قال معاذ الله.... ولقد همت به وهم

بها لولا ان راى برهان ربه: كذلك لنصرف عنه السوء

والفحشاء انه من عبادنا المخلصين:

Et expetivit eum illa, cujus ipſe erat in domo, in perſona ipſius (ideſt ad actum venereum) *& clauſit portas, & dixit: Ades hùc. Reſpondit Joſeph: Deus libe-*

liberet me ab hoc flagitio. Et jam quidem illa destinaverat peccare cum eo: & hic etiam destinabat peccare cum ea, (& fecisset,) *nisi vidisset manifestum signum Domini sui. Ita egimus cum eo, ut averteremus ab eo malum, & flagitium; quippe ipse erat ex servis nostris sinceris.* Hoc signum, quo Deus deterruit Joseph à flagitio, quod destinaverat perpetrare; fuit juxta Gelalem, aliosque Expositores, quia

مثل له يعقوب فضرب في صدره فخرجت شهوته من

انامله : *apparuit ei species patris sui Jacob,*

qui percussit pectus ejus, & egressa est concupiscentia ejus (seu sperma) *ex extremis digitorum ejus.* Addit Zamchascerius, *Joseph solvisse zonam suam, & fecisse ex ea pulvillum, quod inserviret ad commodiorem congressum cum ea: & prætereà solvisse adstrigmentum femoralium suorum: & sedisse unà cum ea, innitente ipsa super collum ejus. Cùmque audisset vocem dicentem sibi: Cave tibi ab ea, semel, & bis; non curasse eam: imò nec tertiò commonentem attendisse: donec apparuit ipsi forma patris sui Jacob mordentis dentibus extremitatem digiti sui: & percussit manu pectus illius, atque ita libidinosus humor erupit ab extremis digitorum ejus.*

Verùm hoc totum est manifestum mendacium, & gravissima injuria contra Juvenem castissimum, quem certum est nullo modo in adulterium cum Domina neque re, neque animo consensisse, imò ab eo semper refugisse. Sed excusandi sunt Mahumetus & Mahumetani in his obscœnissimis figmentis; nam bona fide hauserunt ea à Judæis, in Thalmude Babilonico, Ordine 3. נשים. pag. 36. ad ea verba Genesis cap. 39. *Accidit quadam die, &c.* Vide Bibliothecam Rabbinicam Bartholocii Par. 3. pag. 519.

Vers. 26. Pergit fabulari de Joseph, & Domina ejus, quam زليخا *Zalicham* dictam fuisse communiter affirmant: واستبقا الباب وقدت قميصه من دبر

ولقيا سيدها لدي الباب: وشهد شاهد من اهلها ان

كان قميصه قد من قبل فصدقت وهو من الكاذبين

وان كان قميصه قد من دبر فكذبت وهو من الصادقين:

فلما راي قميصه قد من دبر قال انه من كيدكن ان

كيدكن عظيم . *Conatique sunt se invicem præcurrere ad januam. Et illa* (currens post eum) *arripuit, & scidit interulam ejus à tergo, & obvium habuerunt dominum,* (maritum) *ejus juxta portam.* Cùm verò alter in alterum crimen rejiceret: *testificatus est quidam de familia ejusdem* (Zalichæ), *dicens: Si interula ejus scissa est à parte anteriori: hæc vera dicit, & hic est mendax. Si autem interula ejus scissa est à parte posteriori: hæc mentita est: & hic est veridicus. Cùm autem vidisset maritus, quòd interula ejus scissa esset à parte posteriori, dixit: Certè hæc est ex technis vestris* (fœmineis) *certè technæ vestræ magnæ sunt.* Pergit deinde Alcoranus referre, quo pacto Putiphar, Josephi innocentia cognita, uxorem acriter redarguerit: interim verò per Civitatem Zalichæ factum inter fœminas divulgatum fuerit. Cùm autem illa ægrè ferret de se jocum ab illis captari; invitavit præcipuas earum ad convivium, & dedit unicuique earum in mensa cultrum (Interpretes addunt, citrum, seu malum medicum, quod cultro scinderent). Cùm autem omnes jam discubuissent, introduxit Zalicha Josephum, cujus pulchritudine adeò captæ sunt, ut dum in illius vultum totæ intenderent, pro citris scinderent cultris manus suas, neque tamen animadverterent. Tunc Zalicha dixit eis: Hic est ille, propter quem culpatis me. Ne miremini igitur, si ego diuturna consuetudine, in amore ejus exarsi; dum vos semel tantùm illum intuendo; ita insanistis. Cùm verò non posset Zalicha obtinere à Joseph intentum suum, utque etiam probrum suum tegeret, obtinuit à Marito, ut carceri per aliquod tempus manciparetur. Joseph autem elegit potiùs carcerem, quàm Dominæ voluntati assentiri. Hactenùs fabula Alcorani.

Omitto parerga non minùs fabulosa Interpretum, uno tantùm Gelalis contentus, nempè illum, qui admonuit Putipharem, ut scissuram interulæ observaret, fuisse filium patrui Zalichæ, & adhuc infantem in cunabulis. Cæterùm contra veritatem Sacræ Historiæ est, quòd vestis illa, quam apprehendit uxor Putipharis, fuerit interula, seu vestis interior, eamque sciderit à parte posteriori: fuit enim pallium, quod fugiente Joseph, integrum in manu fœminæ remansit. Falsum etiam est, Zalicham, dum Joseph insequeretur, ad januam obvium habuisse maritum; tunc enim maritus aberat. Quamobrem primùm cum domesticis de Joseph conquesta est: deinde marito domum regresso, rem, ut ipsa confinxerat, narravit, & pallium, quod retinuerat, ostendit. Postremò magnum mendacium est, Putipharem ob scissuram interulæ à parte posteriori, statim innocentiam Joseph agnovisse, nec aliquid pœnæ in eum statuisse. Oppositum asserit Moyses: nempè Putipharem, uxoris verbis statim fidem adhibuisse, & Josephum in carcerem detrusisse.

Vers. 37. Habetur, cùm Joseph in carcerem conjectus est: ودخل معه السجن فتيان . *Et ingressi sunt cum eo in carcerem duo juvenes*: illi scilicet, quibus somnia divinavit. At hi multò post Joseph in carcerem detrusi sunt, ut patet ex Sacra Genesis historia.

Vers. 42. Dicitur de Joseph: فلبث في السجن بضع سنين : *& moratus est in carcere plures annos*. Et vers. 4. De illo, cui Joseph somnium interpretatus fuerat, seque illi commendaverat, dicitur وادكر بعد امة : *Et recordatus est Joseph post multum tempus*. Porrò بضع significat, ut minimum, tres: & extenditur usque ad novem. Sentiunt autem communiter Expositores, hoc loco accipiendum esse pro septem. Ita Zamchascerius: والبضع ما بين الثلث الي التسع واكثر الاقاويل علي انه لبث فيه سبع سنين : Hæc dictio بضع *complectitur numerum à tribus ad novem: sed plerique volunt*

lunt illum mansisse in carcere septem annos. Vox autem أُمَّة significat absolutè multitudinem, & exponitur per جماعة *congregationem*: quamobrem saltem septem annos complecti videtur. Quicquid sit, habemus ex Moyse, Joseph duos, vel ad summum tres annos in carcere moratum fuisse; quamobrem fallitur Alcoranus, si standum sit illius Expositoribus.

Vers. 45. Cùm Pharao exquireret, qui sibi somnia sua interpretaretur, dixit ille, qui liberatus fuerat, nempè pincerna Regis: انا انبئكم بتاويله فارسلوني يوسف ايها الصديق افتنا في سبع بقرات: *Ego exponam vobis interpretationem eorum, sed dimittite me*. (Dimissus autem venit ad Joseph, & dixit ei): *O Joseph Veridice, dic nobis quid significent septem vaccæ, &c.* Joseph autem, cùm adhuc esset in carcere, interpretatus est illi utrumque somnium Regis. Hoc manifestè repugnat Sacræ Historiæ, quæ docet, Joseph non nuncio Regis in carcere, sed Regi ipsi extra carcerem somnia ipsius interpretatum esse. Fingit deinde Alcoranus, Regem misisse nuncium, qui ad se Joseph adduceret. At nuncius cùm venisset ad Joseph, dixit ei: ارجع الي ربك فاسأله ما بال النسوة اللاتي قطعن ايديهن ان ربي بكيدهن عليم: قال ما خطبكن اذ راودتن يوسف عن نفسه: *Revertere ad Dominum tuum* (Putipharem) *& rescisce ab eo, quænam fuerit mens fœminarum, quæ cultris sciderunt manus suas: nam Dominus meus* (Pharao) *jam instructus est de techna illarum*: (Pharao autem advocatis ad se fœminis illis) *dixit: Quidnam cogitastis, cùm concupistis frui concubitu Joseph?* Pergit deinde referre, quomodo illæ sese ab hac culpa coram Rege purgavere; sed Zalicha ingenuè confessa est peccatum suum, & innocentiam Joseph; qui, hoc audito ab aliis, valdè lætatus est, quòd manifesta facta fuisset fides sua erga herum suum Putipharem, sed addidit: وما ابرئ نفسي ان النفس لامارة بالسوء الا ما رحم ربي: *Non tamen facio me ipsum innocentem: nam homo sanè proclivis est ad malum, nisi Dominus meus misertus fuerit illius*. Per quod confirmatur impia Thalmudistarum sententia de peccato Joseph.

Nemo hic non videt, quàm enormiter Alcoranus saltet extra chorum. Pharao jubet accersiri Joseph ad explicanda somnia sua; & Nuncius monet illum, ut exploret à Putiphare mentem fœminarum, quæ in ipsum lascivierant. Interim verò Joseph advocatus à Rege, non comparet; sed pro eo prodeunt in scenam Zalicha cum fœminis coram Rege de propria honestate disceptantes. Tolerabiliora essent Alcorani figmenta, si aliquam inter se connexionem haberent: Zamchascerius, ut pro viribus Alcorani ineptias excuset, contendit, nuncium missum ad Joseph accersendum, verbis illis: *Redi ad Dominum tuum, & rescisce ab eo mentem fœminarum*; pro *Domino tuo*, significasse Regem. Sed quomodo rediret Joseph ad Regem, ad quem nunquam venerat, & quem fortassè nunquam viderat? & cùm Rex accerseret illum pro explicatione somniorum, qua dementia Nuncius proposuisset ei tractandum coram illo negotium fœminarum, nulla interim de somniis facta mentione? Decidit Zamchascerius è sartagine in ignem.

Vers. 55. Joseph coram Pharaone dixit اجعلني على خزائن الارض اني حفيظ عليم. *Constitue me super borrea: nam ego ero custos, sciens*: idest aptus & idoneus ero ad ea custodienda. Non satis fuit Mahumeto castitati Joseph turpem notam inurere, nisi modestiæ etiam illius inureret. Ubi is somnia Regi explicavit, dixit ei, ut habetur Genes. cap. 41. *Nunc ergo provideat Rex virum sapientem, & industrium, & præficiat eum Terræ Ægypti*. Non dixit; constituat me, virum sapientem, & industrium, ut mentitur Alcoranus. Quamobrem Pharao modestiam Joseph admiratus, dixit Satrapis suis: *Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit?* Et spontè eum elegit in ministrum suum primarium.

Vers. 60. Cùm prima vice Joseph dimisit fratres suos, præcepit eis, ut adducerent ad se Benjamin, & addidit: فان لم تاتوني به فلا كيل لكم عندي ولا تقربون: *Quòd si non adduxeritis eum, non dabitur vobis à me frumentum, neque appropinquabitis mihi*. Supponit hìc Alcoranus, omnes fratres Joseph prima vice rediisse in Chanaan, cùm ne verbum quidem habeat de Simeone pro obside in vinculis retento; hoc autem est contra veritatem, & contra fidem historiæ.

Vers. 67. Quando Jacob misit secunda vice filios in Ægyptum, dixit eis: يا بني لا تدخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب متفرقة: *O filii mei, ne ingrediamini* (in Urbem regiam) *per eandem portam: sed ingredimini per portas diversas*: ne scilicet, si omnes per eandem portam ingrederentur, suspicionem aliquam mali civibus præberent. At nihil de hoc Moyses: & figmentum prorsus existimandum est.

Vers. 69. Loquens de reditu fratrum Joseph in Ægyptum cum Benjamin: hæc habet: ولما دخلوا على يوسف اوى اليه اخاه قال اني انا اخوك فلا تبتئس بما كانوا يعملون: *Cùm autem ingressi fuissent ad Joseph, ille excepit ad se secretò fratrem suum* (Benjamin) *& dixit ei: Certè ego sum frater tuus: & ne affligaris ob id, quod hi fecerunt* (contra me).

Constat evidenter ex Sacro textu, Joseph nunquam se manifestasse, nisi omnibus simul fratribus: quamobrem hoc, quod refertur de peculiari manifestatione facta Benjamin, falsum omninò censendum est. Quemadmodum etiam illud, quod additur, vers. 76. فبدأ باوعيتهم قبل وعاء اخيه ثم استخرجها من وعاء اخيه: *Cœpitque Joseph scrutari saccos eorum*

rum antequam scrutaretur saccum fratris sui: deinde extraxit scyphum è sacco fratris sui. Constat enim ex Sacra Historia, Genes. cap. 44. non Joseph in Regia, sed dispensatorem ejus in via extra Urbem ante reditum eorum ad Joseph, scrutatum fuisse saccos singulorum, & invenisse scyphum in sacco Benjamin; & deinde reversos fuisse ad Joseph.

Vers. 81. Post inventum scyphum in sacco Benjamin, dixit Joseph fratribus suis: ارجعوا الى ابيكم فقولوا يا ابانا ان ابنك سرق وما شهدنا الا بما علمنا وما كنا للغيب حافظين: *Redite ad patrem vestrum, & dicite ei: O pater noster, filius tuus* (Benjamin) *furtum perpetravit: neque testamur nisi quod scimus: Et non fuimus arcanum servantes*: idest, non potuimus observare id, quod promiseramus de eo tibi reducendo, quia ignorabamus, ipsum esse furaturum. Cùm autem ad patrem rediissent, eique hæc retulissent, قال بل سولت لكم انفسكم امرا فصبر جميل: *Dixit illis: Quin potiùs hanc rem vos ipsi confinxistis. Sed* (convenit mihi) *patientia speciosa.*

Reditus hic ad patrem in Chanaan est prorsus fictitius, & repugnat Sacræ Geneseos historiæ, cap. 44. ubi expressè Judas dixit Josepho volenti remittere eos sine Benjamin ad patrem: *Non enim possum redire ad patrem meum absente puero.* Et patet ex contextu impossibile esse eos rediisse.

Vers. 93. Remittens Joseph ultima vice fratres ad patrem suum, dixit eis: اذهبوا بقميصي هذا فالقوه على وجه ابي يات بصيرا واتوني باهلكم اجمعين: *Pergite cum hac mea interula, & conjicite eam super faciem patris mei, & evadet videns: & venite ad me cum universis familiis vestris.* Deinde refertur, quomodo in ipso filiorum discessu ex Ægypto, dixerit Jacob, se sentire odorem Joseph: quod dum domestici tribuunt delirio, interim supervenit Judas cum fausto nuncio; & cùm interulam super vultum ejus conjecisset, ille visum recuperavit. Tunc autem dixit illis Jacob: الم اقل لكم اني اعلم من الله ما لا تعلمون: *Nonne dixi vobis, quòd ego sciebam ex revelatione Dei quod vos nesciebatis?* Volunt porrò Expositores interulam illam fuisse eandem, de qua suprà dictum est. Additque Gelal. فيه ريح الجنة ولا يلقى على مبتلى الا عوفي: *Erat in ea odor Paradisi, neque ponebatur super ullum, qui morbo laboraret, quin sanaretur.*

Hoc totum inter fabulas rejiciendum: imò inter mendacia computandum. Tantum enim abest, ut Jacob ex odore interulæ Joseph, ab euro (ut fingunt,) delato, vel ex revelatione divina (ut ipse dixit), crediderit, aut speraverit adventum Joseph, ut nunciantibus illum filiis, *quasi de gravi somno evigilans, tamen non crederet eis*, ut habetur Genes. cap. 45.

Quòd verò Jacob tunc cæcus fuerit, hactenus inauditum. Post plures deinde, nempè decem ac septem annos, dicitur, Genes. cap. 48. *Oculi Israel caligabant præ nimia senectute, & clarè videre non poterat.* Neque tamen erat cæcus.

Vers. 100. Dicitur de Joseph jam in Ægypto regnante: ورفع ابويه على العرش: *Et exaltavit parentes suos super Thronum.* Pater tantùm Josephi superstes erat, nam mater obierat: nisi fortè Bala noverca, aut Lia, pro vera matre hic accipiatur. Cæterùm nullo modo dici potest, Joseph exaltasse parentes suos super Thronum, cùm patrem & fratres pastores ovium in Terra Gessen collocaverit: nec ullum munus honorificum in Regno, vel apud Regem illos habere voluerit. In omnibus ferè Suris Mahumetus se mendacem; sed in hac mendacissimum ostendit.

Ex Sura 14. ابراهيم *Abraham.*

Refricantur in ea, quæ suprà commenta sunt de Moyse, Noe, Aad, Themud, Abraham: & de disceptationibus inter legatos, & populos eorum. Nugæ omnia ac fabulæ.

Ex Sura 15. الحجر *Hegra.*

Iterùm introducuntur Angeli cum Adam; hi illum adorant: Diabolus adorare recusat: quamobrem ejicitur è Paradiso, &c.

Vers. 27. Fingitur Deus dicere: ولقد خلقنا الانسان من صلصال من حما مسنون والجان خلقناه من قبل من نار السموم. *Et jam quidem creavimus hominem ex argilla siccata: ex luto nigro conformato. Et Dæmones creavimus anteà ex igne samum* (idest, carente fumo, & penetrante). Ex eodem igne mox docet creatos fuisse Angelos. Homo creatus fuit ex pulvere terræ rariori & subtiliori, hoc enim significat dictio hebraica עָפָר, & quidem terræ rubræ, ut fert communis sententia: hinc enim dictus fuit אָדָם quasi *ruber*. Angelos verò non ex igne productos, sed ex nihilo creatos à Deo fuisse, Christiana, & vera docet Theologia.

Vers. 43. Legimus: وان جهنم لموعدهم اجمعين لها سبعة ابواب لكل باب منهم جزء مقسوم: *Et quidem Gehenna promissa est illis omnibus* (idest peccatoribus): *Hæc habet septem portas: unicuique portæ assignabitur* (ad ingressum) *pars eorum separata.* Hæ septem portæ nullum habent fundamentum. Cùm verò in Sacris literis portæ tribuuntur Inferis, seu Gehennæ; censenda est metaphorica locutio: quemadmodum etiam cùm Cœlum portas, vel claves dicitur habere.

Vers. 51. Redit in scenam Abraham cum Angelis hospitibus; Lot cum Sodomæis: Hegrenses seu Thæmudæi cum camela Saleh. Habitatores Leicæ, seu Scioaib, & Madianitæ: fabulæ centies recantatæ.

Ex Sura 16. النحل *Apes*.

Verſ. 124. Ita legimus: انما جعل السبت على الذين اختلفوا فيه وان ربك ليحكم بينهم يوم القيمة فيما كانوا فيه يختلفون:
Certè præcepta eſt obſervatio Sabbati illis, qui diſcordes fuerunt circa illud. Sed ſanè Dominus tuus judicabit inter eos die Reſurrectionis de eo, in quo fuerunt diſcordes. Verba Alcorani dilucidat Gloſſa Gelalis: اختلفوا فيه على نبيهم وهم اليهود امروا ان يتفرغوا للعبادة يوم الجمعة فقالوا لا نريد واختاروا السبت فشدد عليهم فيه:
Diſcordes fuerunt Judæi in illo contra Prophetam ſuum (Moyſen): *nam præceptum fuerat illis, ut vacarent operibus religionis in die Veneris* (ſeu feria ſexta). *At illi dixerunt: Nolumus hanc diem: & elegerunt Sabbatum. Quamobrem obſtricti ſunt ad illud obſervandum.*

Splendido mendacio voluit Mahumetus Moslemis ſuis blandiri, affingendo Moyſi præceptum celebrandi diem Veneris. At Moyſes nunquam Judæis tale præceptum propoſuit. Imò in Sabbati feriatione ab ipſo Pentateuchi initio ſemper conſtantiſſimus fuit.

Ex Sura 17. الاسرى *Iter nocturnum*.

Verſ. 1. Prima hujus Suræ verba, nempè: سبحان الذي اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى: *Laus illi, qui tranſtulit ſervum ſuum* (Mahumetum) *noctu à Templo Meccano ad Templum remotiſſimum*: nempè Jeroſolymitanum: hæc inquam verba continent fabularum omnium ac figmentorum portentum; nempè raptum nocturnum Mahumeti per Gabrielem in Paradiſum: de quo quia alibi ſatis diximus, hìc nihil loquemur. Vide in 2. parte Prodromi.

Verſ. 4. Ita loquitur Deus Mahumeto: وقضينا الى بني اسرائيل في الكتاب لتفسدن في الارض مرتين ولتعلن علوا كبيرا:
Et prædiximus filiis Iſrael in Libro (Pentateuchi): *Certè pravè agetis in Terra* (Chanaan) *duabus vicibus; & exorbitabitis exceſſu magno.* Jam ſuprà dixi, Expoſitores explicare hæc verba de exceſſu à Judæis perpetrato, primò in cæde Zachariæ patris S. Joannis Baptiſtæ; & deinde ejuſdem S. Joannis: propter quæ duo peccata puniti ſunt à Deo, primò per Goliam, & deinde per Nabuchodonoſor. Sed quicquid ſit de his deliriis: dico, falſum prorſùs eſſe, quòd Deus aliquandò prædixerit ea verba Iſraelitis in Pentateucho, quamvis non ſemel iiſdem prædixerit, ipſos non bis, ſed ſæpiùs in peccata magna, & ſcelera prolapſuros.

Verſ. 13. Idem ſic loquitur: وكل انسان الزمناه طائره في عنقه ونخرج له يوم القيمة كتابا يلقيه منشورا: *Et unicuique homini appendimus avem ſuam in collo ejus: & producemus ei librum in die reſurrectionis, & inveniet eum apertum & explicatum.* Pro *ave*, intelligunt ſapientiores Interpretes, auſpicium, vel fatum, quemadmodum etiam Latini dicunt *bonam*, vel *malam avem*; pro fauſto, vel infauſto augurio. Hinc dixit Mogiahed: ما من مولود يولد الا وفي عنقه ورقة مكتوب فيها شقي او سعيد:
Nullus eſt, qui naſcatur, quin in collo ejus appendatur chartula, in qua ſcriptum eſt: Infelix: vel Felix. Sapit hoc ethnicam ſuperſtitionem: & ſi prout ſonant verba, juxta Sonnitarum regulam, intelligatur; eſt manifeſtum delirium; quemadmodùm etiam liber ille in die reſurrectionis proferendus, qui pro libro materiali proculdubio à Mahumetanis accipitur, ut conſtat ex profeſſione fidei ipſorum.

Verſ. 60. Iterùm obtrudit Themudæos & Saleh cum camela à rupe prognata.

Verſ. 61. Hæc pronunciat Deus ille fictitius: وما جعلنا الرويا التي اريناك الا فتنة للناس والشجرة الملعونة في القران: *Et non poſuimus viſionem, quam videre te fecimus, niſi ad tentationem hominibus* (ideſt, ut de ea diverſimodè loquerentur, & inter ſe diſceptarent): *& Arborem maledictam in Alcorano.* Hæc viſio fuit iter illud nocturnum Mahumeti, quo translatus eſt in Paradiſum. *Arbor autem maledicta*, eſt quædam arbor, quæ naſcitur ex imo Tartari, & vocatur الزقوم *Zacum*: Gelal. وهي الزقوم تنبت في اصل الجحيم جعلناها فتنة لهم اذ قالوا النار تحرق الشجر فكيف تنبته:
Hæc vocatur Zacum, & naſcitur ex imo Tartari: & poſuimus eam in diſceptationem hominibus; dicunt enim: Ignis comburit arbores, quomodò ergo poſſunt arbores ab eo progigni? De hac arbore alibi dicitur in Alcorano, producere fructus كروس الشياطين *ſicut capita Diabolorum*. Si Diaboli habent capita: etiam hæc arbor fortaſsè habebit fructus. O craſſum Mahumeti non tàm caput, quàm cerebrum!

Verſ. 62. Refert in ſcenam fabulam de adoratione exhibita Adæ ab Angelis, negata à Diabolo; & cæteras nugas ſuprà expoſitas.

Verſ. 101. Iterùm prodit Moyſes cum Pharaone; & ſignatim dicitur: ولقد اتينا موسى تسع ايات بينات: *Et jam quidem dedimus Moyſi* (poteſtatem patrandi) *novem ſigna evidentia.* Hoc ſæpiùs repetitur in Alcorano, & ponitur ab omnibus Chronologis Moslemis. At Moyſes pluſquam novem ſigna in Ægypto patravit; & quidem omnia evidentia: quamobrem falluntur Mahumetus & Moslemi, dum novem tantùm ſemper conſtanter enumerant:

per

per hoc enim oſtendunt, illum nulla alia ſigna feciſſe.

Ex Sura 18. الكهف *Spelunca*.

Refert primò in hac Sura hiſtoriam Sanctorum Septem Dormientium, qui Epheſi per ducentos circiter annos, quamvis alii ſcribant ſupra trecentos, in ſpelunca quadam dormierunt; de quibus tàm Græci, quàm Latini celebrem mentionem faciunt. Quamobrem nonniſi temerè & impiè fæx Hæreticorum Hottingerus eam fabulam appellat. Cardinalis quidem Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum, die 27. Julii, in dubium revocat, utrum dicti ſint *Dormientes*, quia per tot annos verè dormierint: an verò quia, ut de ſancto Stephano, & aliis pro Chriſto paſſis dicitur, intra ſpeluncam propter Chriſtianam fidem incluſi, mortui ſint, & obdormierint in Domino. Sed quidquid ſit, verè Sancti ſemper ab Eccleſia univerſali habiti ſunt, & ut tales, Sanctorum honoribus culti. Mahumetus in ea enarranda non multùm à noſtris Scriptoribus recedit: nonnullas tamen quiſquilias è ſuo interſerit.

Verſ. 16. Ita dicitur Mahumeto: وترى الشمس اذا طلعت تزاور عن كهفهم ذات اليمين واذا غربت تقرضهم ذات الشمال وهم فى فجوة منه: *Et vidiſſes Solem, poſtquam ortus fuerat, declinare à ſpelunca eorum verſus meridiem: cùm autem vergeret ad occaſum, relinquere eos, & declinare verſus aquilonem*. Itaut Sol nunquam tangeret eos, ne fortè turbaret ſomnum eorum. Videtur figmentum.

Verſ. 17. وتحسبهم ايقاظا وهم رقود ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد لو اطلعت عليهم لوليت منهم فرارا ولملئت منهم رعبا: *Et exiſtimaſſes eos vigilare* (tenebant enim oculos apertos), *& tamen dormiebant. Et verſabamus eos ad dexteram & ad ſiniſtram* (ne ſemper in eodem ſitu poſiti marceſcerent): *& canis eorum extenſis brachiis ſtabat* (dormiens) *in ore ſpeluncæ. Si appāruiſſes eis ex improviſo, certè terga vertiſſes fugiendo ab eis, ob magnum timorem*. Et hoc figmentum ſapit.

Verſ. 23. سيقولون ثلثة رابعهم كلبهم ويقولون خمسة سادسهم كلبهم رجما بالغيب ويقولون سبعة وثامنهم كلبهم قل ربي اعلم بعدتهم ما يعلمهم الا قليل: *Dicunt* (quidam, hos Dormientes fuiſſe) *tres: & quatuor cum cane ipſorum*; (alii) *dicunt, quinque; & ſex cum cane ipſorum, opinantes de re arcana*. (Alii) *dicunt; ſeptem, & octo cum cane ipſorum. Dic* (tu ò Mahumete): *Dominus meus optimè novit numerum eorum; & non noverunt eum niſi pauci*. Ridiculum ſe oſtendit Mahumetus, qui tantæ molis putet eſſe hominum Dormientium numerum noſſe, itaut nonniſi Deus, & aliqui pauci illum ſciant. Ipſe certè oſtendit, ſe neſcire, dum non exprimit illum: cùm tamen alii, quamvis pauci ſciant. Vah Prophetam! Mirum verò, quòd numerum annorum, quibus in Spelunca morati ſunt, divinaverit, vel divinaſſe ſe putaverit, verſ. 26. ſcribens: ولبثوا فى كهفهم ثلثمائة سنين وازدادوا تسعا: *Et commorati ſunt in ſpelunca trecentos annos; & additi ſunt his anni novem*, nimirùm poſtquam à ſopore ſuo excitati ſunt. Sed à Decio, ſub quo hi cœperunt dormire, uſque ad Theodoſium juniorem, ſub quo experrecti ſunt; ducenti tantùm anni fluxere. Verùm excuſandus eſt Mahumetus, cùm Metaphraſtes tribuat eorum ſopori trecentos ſeptuaginta ac duos annos.

Verſ. 32. Deſcribit felicitatem Paradiſi, & incolarum ejus: اوليك لهم جنات عدن تجري من تحتهم الانهار يحلون فيها من اساور من ذهب ويلبسون ثيابا خضرا من سندس واستبرق متكئين فيها على الارايك نعم الثواب وحسنت مرتفقا. *Illis concedentur horti Eden* (ideſt deliciarum): *current ſubter ipſos flumina: ornabuntur ibi armillis aureis, & induentur veſtibus viridibus ex ſerico pretioſo, auro intertextis, & amictu ſplendenti. Accumbent ibi ſuper lectos ſponſales. O felix præmium, & pulchrum reclinatorium?* Hæc verò omnia tenentur Moslemi materialiter, & juxta ſonum verborum accipere.

Verſ. 51. Redit Adam cum Angelis ipſum adorantibus, & Diabolo adorare renuente.

Verſ. 62. Exorditur fabulam, quam ipſis Alcorani verbis fideliter tranſlatis, & Expoſitorum gloſſis, ubi opus fuerit, interpoſitis, hìc latinè tantùm referam. Ita igitur Gabriel, ſeu Deus neſcio quis fictitius Mahumetum alloquitur: *Memento, cùm dixit Moyſes puero ſuo* (Joſue filio Nun): *Non ceſſabo iter agere, donec perveniam ad conjunctionem duorum marium* (Jonii, & Perſici): *aut incedam per longum iter* (ſpatii octoginta annorum). *Cùm autem ambo perveniſſent ad horum marium conjunctionem, obliti ſunt accipere piſcem quendam, quem ſecum ferebant pro viatico. At piſcis ibi relictus aufugit in mare per ſubterraneam viam. Ubi verò, longiùs inde recedentes, pervenerunt ad quendam locum; Moyſes fatigatus piſcem à Joſue, ut prandere poſſet, poſtulavit. Ille verò ingenuè faſſus eſt, ſe oblitum fuiſſe illius ex aſtu dæmonis. Et ecce vidit uterque piſcem illum, cum magno ſtupore per aquas maris incedentem. Reverſi igitur ambo per eandem viam, invenerunt virum quendam ſervum Dei, pietate ac doctrina inſtructum*: (erat hic الخضر *Alchedrus*, nempè Phinees nepos Aaron, cujus anima poſteà tranſivit in Eliam, & demùm in S. Georgium). *Moyſes igitur obtulit ſe illi ſocium ac diſcipulum. At ille dixit ei: Si vis me ſequi, mecumque morari, de nulla re, quam fecero, me interroges, donec ego reddam tibi rationem de ea: alioqui ſtatim dimittam te. Promiſit Moyſes, ſe in hoc ipſi obſequentem fore: cùmque mox ambo in navem aſcendiſſent: ille eam* con-

confregit. At Moyses, Cur, inquit, navem confregisti, cum periculo submersionis eorum, qui erant in ea? Tunc Alchedrus: Nonne, inquit, dixi tibi, quòd tu non poteris mecum perdurare? Excusavit se Moyses, ac veniam petiit, promittens, se non ultrà eum de ulla re, quam fecisset, interrogaturum. Processerunt igitur, & cùm juvenem quemdam obvium habuissent, Alchedrus occidit eum. Tunc dixit ei Moyses: Cur hunc, qui reus non erat, occidisti? rem nefariam perpetrasti. At Alchedrus: Jam dixi, inquit, tibi, quòd tu non poteras mecum perdurare. Moyses verò rursum se excusans, ac veniam petens; pollicitus est, se in posterum fore magis cautum, neque ulla de re ipsum interrogaturum. Procedentes igitur pervenerunt ad Urbem quamdam (Antiochiam); *cùmque cibum ab ejus civibus petiissent, illi negaverunt eis. Erat autem ibi paries* (altitudinis centum cubitorum) *qui minabatur ruinam. Alchedrus manu sua erexit, & stabilivit eum. Sed Moyses; Cur, inquit, parietem hunc jam dirutum, iterùm non ædificasti? magnam enim mercedem ex opere tuo acquisivisses. Tunc Alchedrus: Hìc, inquit, omninò à te separabor. Sed priùs reddam tibi rationem de iis, de quibus me interrogasti.*

Reddit deinde rationem, primò cur navem confregisset: ne scilicet in manus piratarum venientium à tergo, cum iis, qui in ea erant, deveniret. Deinde, cur juvenem occidisset; quia scilicet, cùm esset infidelis, periculum erat, ne parentes suos, qui fideles erant, ad infidelitatem pertraheret. Tertiò, cur parietem illum minantem ruinam, manu erexisset, ac stabiliisset; quia nimirùm sub eo erat thesaurus, qui spectabat ad duos orphanos adhuc pueros, qui jam adulti inventuri erant eum.

Non magno ingenio, nec multa arte opus est ad convincendum, hoc merum esse figmentum. Certè cùm, juxta Zamchascerium, & alios, hoc contigerit, dum Moyses erat in Deserto (neque verò alio tempore contingere potuit), ridiculum est putare, illum cum solo Josue adhuc adolescente, tamdiù à suis Israelitis absuisse; & prætereà discipulum se, atque asseclam tradidisse Alchedro, seu Phinees, qui vel nondum natus erat; vel adhuc erat puer, & vivebat cum cæteris Israelitis in Deserto.

Vers. 85. Incipit aliam fabulam de ذو القرنين *Dhulcarnain*, idest *Bicorni*, quem Expositores communiter volunt esse Alexandrum Magnum, fortassè ex eo, quod à Daniele cap. 8. prædicatur sub nomine *hirci caprarum*. Ita igitur Mahumetus Deum secum loquentem inducit (refero fideliter latinè verba Alcorani Arabica). *Et interrogabunt te* (Judæi) *de Bicorni. Responde eis: Referam vobis historiam ejus. Nos quidem firmavimus ei locum in terra, & concessimus ei viam liberam ad omnia. Ingressus est ergo viam, donec pervenit ad locum occasus Solis: invenitque eum occidere in fonte luti nigri: & reperit prope eumdem fontem populum quemdam infidelem. Diximus ei: O Bicornis: vel infer bellum huic populo; vel utere erga eum benignitate: ita tamen, ut captivum ducas. Respondit Bicornis: Ego puniam eos, qui fuerint infideles,* (neque credere voluerint). *Deinde reducentur ad Dominum suum in die Judicii; & ipse puniet eos pœna vehementissima. Qui verò crediderint, & rectè operati fuerint; habebunt pro retributione pulcherrimam mercedem* (In Paradiso): *& dabimus eis præcepta facilia.*

Deinde prosequutus est iter suum, donec pervenit ad locum ortus Solis: invenitque eum oriri supra quosdam populos, quibus non dedimus tegumentum, quo defenderent se à calore ejus (idest nudi incedunt). *Ita se res habuit: & jam noveramus ea, quæ ipse habebat* (nempè exercitus, & potentiam ejus). *Deinde prosequutus est iter, donec pervenit inter duos Montes, infra quos invenit populos quosdam, qui vix poterant intelligere sermonem. Hi dixerunt ei: O Bicornis: certè Jagug, & Magug devastant terram nostram. Visne ergo, ut persolvamus tibi tributum cum pacto, ut ædifices inter nos & inter illos murum,* (ne transire possint ad nos)? *Respondit ille: Imperium, quo stabilivit me Dominus meus, melius est tributo vestro. Adjuvate tantummodo me opera vestra, ut ponam inter vos, & inter illos munimentum validum. Afferte mihi frusta ferri, ut coæquem duo latera* (horum Montium). *Deinde dixit: Insufflate, donec ferrum evadat ignitum, & molle. Tum dixit: Afferte mihi æs liquefactum, ut effundam super ferrum illud; itaut non possint Jagug, & Magug* (ascendere) *super illum murum, neque illum perfodere. Dixit Bicornis: Hoc, quod feci, fuit per gratiam Domini mei. Cùm autem advenerit promissio Domini mei* (ut egrediantur Jagug, & Magug, prope diem Judicii) *reducet hunc murum in pulverem minutissimum. Est autem promissio Domini mei vera.*

Si pro Bicorni, Alexander Magnus, ut communiter Expositores sentiunt, intelligatur: nullus erit, qui non videat, quàm enormiter erret Mahumetus, & quàm absurdas fabulas contineat Alcoranus. Constat enim ex testimonio omnium Scriptorum, Alexandrum Macedonem, idololatram fuisse, ac multis & insignibus vitiis fœdatum: nihilque propè eorum, quæ in Alcorano habentur, illi convenire. Hoc agnoscentes recentiores quidam Expositores, ne cogerentur fateri, Mahumetum vel insanum, vel mendacem fuisse; finxerunt hunc esse alium Regem ab eo diversum. Verùm alii, cùm nec nomen, nec tempus, nec regnum illius, neque in Sacris, neque in profanis literis reperirent; asseruerunt fuisse Angelum è cœlo delapsum. Sed nugæ sunt hæ, & ineptiæ; quemadmodum illæ, quòd Sol occidat in fonte, seu palude cœni nigri; itemque quòd habeat locum certum, unde oriatur, & ad eum Bicornis hic pervenerit: cùm vel pueri sciant, Solem terrarum Orbem in immensa propè distantia circumgyrando, nullum proprium ortus, vel occasus sui locum habere, sed ubique oriri, & ubique occidere. Postremò figmentum omnium maximum est, murus ille ex ferro ignito, æreque liquefacto constructus, quo Bicornis aditum Gentibus Gog & Magog præclusit, ne ad finitimos populos devastandos transilirent.

Ex Sura 19. مريم *Maria.*

Vers. 2. Revocat in scenam ea, quæ superiùs dixerat de Zacharia, & Joanne Baptista: de quo vers. 7. dixit Gabriel: يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى لم نجعل له من قبل سميا:

O Zacharia: Nos sanè annunciamus tibi puerum, cujus nomen erit Jahia (idest Joannes). *Non posuimus ei anteà cognominem*: idest: nullus anteà vocatus fuit hoc nomine. Hoc autem omninò falsum est: nam

nam multi ante eum hoc nomen habuerunt, quod Hebraicè dicitur יוחנן : ut patet lib. 3. Regum cap. 25. lib 1. Paralip. cap. 3. & alibi. Verum quidem est, in illius gente nullum fuisse hoc nomine vocatum.

Verſ. 16. Loquens de nuncio Gabrielis ad Mariam, hæc habet: واذكر فى الكتاب مريم اذ انتبذت من اهلها مكانا شرقيا فاتخذت من دونهم حجابا فارسلنا اليها روحنا فتمثل لها بشرا سويا:

Et commemora in libro (ideſt Alcorano) *Mariam, quando, diſceſſit à familia ſua ad locum orientalem*: (nam, ut explicat Zamchaſcerius, ſeceſſerat ad orandum in locum, qui reſpiciebat partem orientalem verſus Templum; vel etiam in Domo ſua ſeparata ab hominibus) *Et accepit clam ipſis velamen* (quo ſe, ut explicat Gelal. honeſtatis cauſa tegeret, quando ſe purificabat, & aqua abluebat): *Et miſimus ad eam ſpiritum noſtrum* (ideſt Gabrielem) *in ſimilitudine humana perfecta, illi ſimili*: nempè Mariæ. Pergit narrare, quomodo Maria timens à Gabriele violentiam, ſeſe Deo commendaverit. At Gabriel ſolatus eam, promiſit illi puerum, ſine virili opera à ſe gignendum. Et interim fingunt Expoſitores, Gabrielem inſufflaſſe in aperturam interulæ illius ad collum, & flatum perveniſſe ad vulvam; atque ita Jeſum concepiſſe. Cùm verò ſe gravidatam cognoſceret, diſceſſit abitura in locum longinquum: & cùm eſſet juxta arborem palmæ, ſupervenit ei dolor partus: illa verò ad quamdam deſperationem adacta, mortem ſibi exoptavit. Sed Gabriel ei apparens ſolatus eſt eam: oſtenditque illi rivum, qui ſubitò divinitùs eruperat: & juſſit, eam excutere ad ſe palmam (quam aſſerunt Expoſitores anteà aridam, & ſine fructu fuiſſe) nam dactylos illi præbuiſſet: itaut cibo, ac potu poſſet ſe recreare. Deinde juſſit eam cum Infante pergere ad ſuos, nullumque alloqui in itinere. Pergit Alcoranus: فاتت به قومها تحمله قالوا يا مريم لقد جيت شيا فريا يا اخت هرون ما كان ابوك امرا سوء وما كانت امك بغيا: فاشارت اليه قالوا كيف نكلم من كان فى المهد صبيا قال انى عبد الله اتانى الكتاب وجعلنى نبيا:

Venit ergo cum Infante ad Gentem ſuam, geſtans illum brachiis. Dixerunt ei: O Maria, jam ſanè perpetraſti rem miram. O Soror Aaron, non fuit pater tuus vir malus, & non fuit mater tua ſcortatrix. At illa innuit ad Puerum, (dixitque illis: Loquimini cum eo). *Reſponderunt: Quomodo alloquemur eum, qui eſt infans in cunabulis? Tunc dixit Infans: Certè ego ſum ſervus Dei: tradidit mihi Librum*, (ideſt Evangelium): *& conſtituit me Prophetam*. Et addit alia, quæ loquutus eſt pro ſe, & de ſe puer, magnifica quidem, ſed non quæ Deum illum eſſe probarent.

Hæc, quæ in Alcorano habentur, pleraque fabuloſa ſunt, & ex apocryphis Schiſmaticorum, & Hæreticorum libris eruta: nec eſt, quòd in iis refutandis

tempus teramus. Quòd verò Maria Deipara vocetur hìc اخت هرون ; *Soror Aaron*, confirmat errorem craſſiſſimum Mahumeti, qui putavit Mariam filiam Amran, & ſororem Moyſis, & Aaronis; fuiſſe eamdem cum Maria matre Jeſu. Sexcentas ineptias excogitarunt Interpretes Alcorani, ad vindicandum Mahumetum ab hoc tàm enormi errore: ſed ineptiæ ſunt; & illius verba ſunt nimis aperta. Vide, quæ ſuperiùs dicta ſunt.

Verſ. 38. Redit in ſcenam Abraham diſceptans cum patre ſuo contra idola, pro unitate Dei.

Verſ. 48. Prodit iterùm Moyſes.

Verſ. 51. Laudatur Iſmael his verbis: واذكر فى الكتاب اسمعيل انه كان صادق الوعد وكان رسولا نبيا وكان يامر اهله بالصلوة والزكوة وكان عند ربه مرضيا:

Et commemora in Libro (Alcorani) *Iſmaelem, quippe ipſe fuit verax in promiſſis, fuit apoſtolus, & propheta: & præcipiebat familiæ ſuæ orationem, & eleemoſynam: & fuit Domino ſuo gratus*. Jam vidimus in prima parte Prodromi, Iſmaelem potiùs malum & impium, quàm probum ac pium, nedum apoſtolum, aut prophetam, in ſacris literis nobis inſinuari. Nihil certè laude dignum de geſtis ejus legimus.

Verſ. 58. Regeritur Paradiſus Mahumetanicus.

Verſ. 68. Loquens de Gehenna, hæc habet: وان منكم الا واردها كان على ربك حتما مقضيا: ثم ننجى الذين اتقوا ونذر الظالمين فيها جثيا:

Nullus eſt ex vobis, qui non deſcenſurus ſit ad illam: Decretum eſt firmum apud Dominum tuum. Deinde liberabimus eos, qui pii fuerint, iniquos verò relinquemus in ea genuflexos. Quis unquam credat, tàm pios, quàm impios, & ſceleſtos, ex certo decreto Dei, in Gehennam eſſe deſcenſuros? Nullo modo vel ex Sacris literis, vel ex ratione poteſt hoc probari.

Ex Sura 20. طه *Ta*.

Redit Moyſes in Scenam cum Pharaone, Magis, & aliis, quæ ſuprà dicta ſunt; cum aliquibus tamen appendicibus.

Verſ. 9. Interrogatur Mahumetus tanquam de re nova, nec ampliùs audita: (poterat verò id, quod Gnato paraſitus Thraſoni apud Terentium, reſpondere: *Plus millies jam audivi*). وهل اتاك حديث موسى اذ راى نارا فقال لاهله امكثوا انى انست نارا لعلى اتيكم بقبس او اجد على النار هدى:

Perventne unquam ad aures tuas hiſtoria Moyſis? Cùm ſcilicet vidit ignem, & dixit familiæ ſuæ: Expectate hìc: nam ego conſpexi ignem; (donec vadam)

dam) *& afferam vobis ex eo torrem: aut inveniam per ignem rectam viam.* Pergebat fcilicet cum familia fua è Madian in Ægyptum, ut explicant Gloffæ, & innuit Alcoranus. Et ecce tibi primum mendacium: nam Moyfes vidit hunc ignem, non in reditu fuo cum familia è Madian in Ægyptum: fed cùm folus pafceret oves Jethro foceri fui in deferto Montis Horeb: & cùm de reditu in Ægyptum nihil adhuc deliberaffet. Deinde non perrexit ad ignem à fe vifum, ut acciperet ex eo torrem ad ufum familiæ, vel ad iter noctu agendum; fed ipfemet dixit: *Vadam & videbo vifionem hanc magnam: quare non comburatur rubus.* Hoc totum conftat ex libro Exodi cap. 3.

Verf. 13. Loquitur Deus Moyfi è rubo: انا الله لا اله الا انا فاعبدني واقم الصلوة لذكري ان الساعة اتية اكاد اخفيها لتجزي كل نفس بما تسعي فلا يصدنك منها من لا يومن بها واتبع هويه فتردي: *Ego fum Deus: non eft Deus nifi ego: Cole ergo me, & infifte orationi in memoriam mei. Certè Hora (ideft dies Judicii) ventura eft: & propè eft tempus, ut manifeftem eam, ut unufquifque recipiat mercedem illius, quod ftudiosè operatus eft. Ne ergo avertat te à memoria ejus is, qui non credit in eam, & fectatur concupifcentiam fuam: alioquin peribis.* Nihil hujufinodi legimus in Exodo Deum dixiffe Moyfi è rubo; & certè hæc non erant ad rem pro ea vifione, quæ Moyfi facta fuerat. Poft prædicta verba refertur mutatio virgæ in colubrum, & manus Moyfi lepra infecta: & poftea demùm indicitur Moyfi legatio ad Pharaonem, de quo, ac de Ifraelitarum oppreffione mentio nulla antè facta fuerat, ut par erat; nam hic erat fcopus hujus vifionis.

Verf. 25. Moyfes Deum precatur: اجعل لي وزيرا من اهلي هرون اخي: *Concede mihi confiliarium* (adjutorem in legatione) *de familia mea, Aaron fratrem meum.* Ex Sacro textu manifeftum eft, Moyfen non poftulaffe à Deo fratrem in adjutorium; fed Deum ipfum ultrò ei illum obtuliffe, addita etiam ratione cur id faceret; illis verbis: *Aaron frater tuus Levites, fcio quòd eloquens fit: ecce ipfe egreditur in occurfum tuum, &c.*

Verf. 57. Loquitur de Magis Pharaonis: فاذا حبالهم وعصيهم يخيل اليه من سحرهم انها تسعي فاوجس في نفسه خيفة موسي قلنا لا تخف انك انت الاعلي: *Et ecce funes eorum, & virgæ eorum phantafticè apparuerunt ei per magiam eorum hùc atque illùc difcurrentes: & fenfit Moyfes in feipfo timorem: fed nos diximus ei: Noli timere, nam tu eris fuperior.* Quòd Magi cum virgis etiam funes projecerint, non habetur nifi ex cerebro Mahumeti. Quòd Moyfes timuerit, videns præftigia Magorum, quafi dubitans, fe fore vincendum ab illis; eft injuria infignis in ipfum Moyfen.

Verf. 84. Moyfes iratus contra Aaron ob adorationem Vituli, apprehendit eum per barbam, & caput: ille verò clamabat: يا ابن ام لا تاخذ بلحيتي ولا براسي: *O fili matris meæ, ne arripias me per barbam & caput.* Quafi verò inter duas mulierculas res ageretur.

Verf. 87. Interrogatus Samarita, qui fuderat vitulum aureum, quomodo vocem illi, & carnem, & fanguinem dediffet, refpondit: بصرت بما لم يبصروا به فقبضت قبضة من اثر الرسول فنبذتها وكذلك سولت نفسي: *Sciebam id, quod ipfi non fciebant: & accepi pugillum* (ex pulvere) *veftigii* (equi) *Legati* (ideft Gabrielis), *& conjeci illud* (in fornacem, in qua conflabatur vitulus): *ita enim perfuafit mihi anima mea.* De equo Gabrielis, qui vocatur حيزوم *Haizum*, frequens fit mentio apud Arabes.

Verf. 93. Loquens de die Judicii, hæc habet: يوم ينفخ في الصور ونحشر المجرمين: *Die quadam infufflabitur in tubam, & congregabimus fceleratos.* Si Mahumetus in fenfu Scripturarum de hac tuba loqueretur, nihil contra eum dicendum occurreret. Sed, fi Alcorani Expofitoribus, qui mentem ejus norant, ftandum eft, nihil eft hæc tuba, nifi folemnis fabula. Ex illis fortaffè D. Pauli verbis ad Corinthios Epift. 1. cap. 15. *In momento, in ictu oculi, in noviffima tuba*: duas fingunt tubas: primam, quam infufflabit Angelus Afraphel quadraginta annis ante fecundam. Secundam verò infufflabit idem Afraphel (vel, juxta alios, Gabriel) plenam animabus omnium hominum: & ut fcribit Jahias: اذا نفخ فيه صاحب الصور خرجت الارواح مثل النحل كل روح الي جسدها: *Cùm Angelus in eam fufflabit, exibunt animæ, velut apes; & unaquæque ibit ut intret in corpus fuum.* Omitto alias ineptias.

Verf. 106. Iterùm Adam adoratus ab Angelis.

Verf. 107. Dicitur Adæ in Paradifo collocando: ان لك الا تجوع فيها ولا تعري وانك لا تظمو فيها ولا تضحي: *Certè tibi competet, ut non efurias in eo, neque fis nudus: & tu certè non fities in eo, neque calore folis æftuabis.* Quòd Adam in Paradifo calore Solis non æftuaret, probabile eft ob perfectiffimam loci illius temperiem. Quòd verò neque efuriret, neque fitiret, difficilè credo; præfertim fi à cibo & potu diù abftinuiffet. Fames enim & fitis funt affectiones naturales corporis humani in quocumque ftatu, etiam innocentiæ: & proculdubio fi Adam in Paradifo nihil comediffet aut bibiffet, naturaliter extinctus fuiffet. Si quis fortè non affereret, illum comediffe ac bibiffe fine fame ulla aut fiti; ad folam nutritionem & fuftentationem vitæ, vel ad folam voluptatem capiendam ex cibo, & potu: quod fine ullo fundamento affereretur. Denique quòd Protoplafti in Paradifo nudi non fuerint, eft apertè contra Sacras literas;

teras; Genef. cap. 2. *Erat autem uterque nudus, & non erubefcebat*. Refpondet Jahias, veftibus quidem illos caruiffe, fed كانا كسيا الظفر *crinibus*, feu comis *illos pro veftibus ufos fuiffe*. Duos fcilicet urfos, non duos homines, Deus creaverat.

Ex Sura 21. الانبيآء *Prophetæ*.

Verf. 53. Introducit Abraham cum Gente fua contra idola digladiantem. Cùm verò illi ad nefcio quam feftivitatem profecti fuiffent, Abraham ingreffus in Templum idolorum, جعلهم جذاذًا الا كبيرًا لهـــم لعلّهم اليه يرجعون قالوا مَن فعل هذا بالهتنا انـــه لَمِن الظالمين قالوا سمعنا فتيً يذكرهم يقال لـــه ابراهيم قالوا فاتوا به علي اعين الناس لعلّهـــم يشهدون قالوا أانت فعلت هذا بالهتنا يا ابراهيـــم قال بل فعله كبيرهم هذا فسْلوهم ان كانوا ينطقون: *redegit ea in frufta, præter maximum eorum, ut ipfi ad illud converterentur* (& appendit fecurim, qua alia conciderat, ad collum ejus. Interim verò reverfi) *dixerunt: Quis fecit hoc contra Deos noftros? certè hic eft iniquus. Dixerunt quidam; Audivimus puerum obloquentem de illis, qui vocatur Abraham. Refponderunt cæteri; Adducite eum hùc in confpectu hominum, ut teftes effe poffint*. (Cùm adductus fuiffet) *dixerunt illi: Tu ne fecifti hoc contra Deos noftros, ò Abraham? At ille refpondit: Quinimò hoc fecit Maximus eorum: interrogate eos; nam ipfi vobis hoc dicent*. Cùm autem illi ita fe à puero illufos viderent, jufferunt illum projici in ignem, à quo Deus mirabiliter liberavit eum. Sunt hæc commenta Rabbinica; neque folidum ullum habent in Sacris literis fundamentum.

Verf. 28. Hæc refert de David, & Salomone. وداود وسليمن اذ يحكمان في الحرث اذ نفشت فيـــه غنم القوم وكنّا لحكمهم شاهدين ففهمناها سليمن: *David, & Salomon judicium protulerunt circa agrum, quem depafti fuerant greges quorundam: & fuimus judicio eorum teftes: & dedimus intelligentiam ejus caufæ Salomoni*. Hanc fabulam ita elucidat Gelal. *Depaftæ fuerant noctu agrum oves quorundam, quæ, abfente paftore, irruperant in illum. Delata autem caufa ad David, & Salomonem: dixit David: Tradantur oves domino agri pro damno illato: Salomon autem dixit: Compenfetur damnum lacte, fœtibus, & velleribus ovium, donec redeat ager ficut erat anteà, expenfis paftoris ovium: deinde oves ei reftituantur*. Concludit Auctor; David prætuliffe fententiæ fuæ fententiam Salomonis. Verùm non erat hæc caufa tantæ molis, ut requireret judicium David & Salomonis; poteratque à quovis ruftico decidi, & quidem fapientiùs quàm à Davide.

Verf. 79. Hæc habentur de iifdem Davide, & Salomone: وسخّرنا مع داود الجبال يسبّحون والطير وكنّا فاعلين وعلّمناه صنعة لبوس لكم لتحصنكـــم من بأسكم فهل انتم شاكرون ولسليمن الريح عاصفة تجري بأمره الي الارض التي باركنا فيها وكنّا بكل شـــي عالمين: ومن الشياطين مَن يغوصون له ويعملون عملاً دون ذلك وكنّا لهم حافظيـــن: *Et fervire coegimus cum David montes, ut laudarent Deum, fimul cum avibus. Hoc certè fecimus. Et docuimus eum artem faciendi loricas vobis, ut munirent vos in præliis veftris. Eftis ne vos ob hoc grati? Et Salomoni fubegimus ventum vehementem, qui currebat ad imperium ejus ad terram, in qua pofuimus benedictionem* (ideft terram promiffionis): *Et fuimus in omni re fcientes. Et fubjecimus illi ex Dæmonibus aliquos, qui urinarentur illi* (in mari gemmas, ac margaritas): *& operarentur alia opera præter hoc: & nos fuimus illos cuftodientes* (nempè, ne deftruerent noctu quod in die fabricaverant, quod confueverunt Dæmones facere, quando aliam non habent occupationem).

Hæc, quæ de David, & Salomone fabulatur Alcoranus, eruta funt ex Thalmud Hebræorum, in quo mirabilia magna narrantur de hoc imperio Salomonis fupra Dæmones, quibus tanquam famulis ad opera quælibet difficiliora conficienda utebatur. Hoc autem cum Dæmonibus commercium ac familiaritas non fingitur fine maxima Salomonis injuria, cùm ex lege divina hominibus omninò prohibeatur.

Ex Sura 22. الحج *Peregrinatio*.

Verf. 53. Loquitur cum Mahumeto fictitius deus illius: وما ارسلنا من قبلك من رسول ولا نبي الا اذا تمنّي القي الشيطان في امنيته فينسخ اللـــه ما يلقـــي الشيطان: *Et nullum ante te mifimus Legatum, neque prophetam, qui cùm legeret* (ea quæ fibi à Deo revelata fuerant) *conjiceret Satan* (aliquem errorem) *in lectionem ejus. Sed abolebit Deus id, quod conjecit Satan*. Hoc fingitur dictum Mahumeto ad illum confolandum in magno mœrore, in quem inciderat, ut refert Gelal., cæterique Expofitores, ob prolatam à fe blafphemiam coram omni populo ex fuggeftione Satanæ, dum recitaret Suram 53. Alcorani, quæ infcribitur النجم *Stella*. Nam poft ea verba أفرايتم اللات والعزي ومناة الثالثـة الاخري: *Quid vobis videtur de Allat, & Aloza, & Manat tertia alia* (erant autem hæc tria idola Meccanorum): fubdidit تلك الغرانيق العـــلي وان شفاعتهـــن لترتجـــي. *Iftæ funt puellæ excelfæ, in quarum interceffione nobis fperandum eft*. Quo audito, Meccani valdè gavifi funt, quòd novus Propheta ita laudaffet deos eorum. Sed quidquid fit de blafphemia Mahumeti, alioqui blafphemorum omnium cory-

coryphæo: blaſphemia certè maxima eſt, & mendacium impudentiſſimum id, quod affirmat Deus Mahumeticus: nempè, nullum legatum, aut prophetam fuiſſe, qui, dum legeret ſacros libros ſibi à Deo revelatos, blaſphemiam aliquam ex Satanæ ſuggeſtione non interſereret.

Verſ. 66. Dicit de Deo: ويمسك السماء ان تقع

على الارض الا باذنه ان الله بالناس لروف رحيم:

Et retinet cælum, ne cadat ſuper terram, niſi ipſe id ei conceſſerit: quippe Deus eſt erga homines benignus ac miſericors. Si tàm peritus fuiſſet Mahumetus in re Aſtrologica, quàm in Venerea, non effutiſſet has ineptias; ſciviſſet enim tàm eſſe contra naturam cœli cadere ſuper terram, quàm contra naturam terræ cadere ſuper cœlum.

Ex Sura 23. المومنون *Fideles.*

Repetit ferè verbatim ea, quæ ſuperiùs narraverat de Noe, Hud, & Moyſe; & tàm in hac Sura, quàm in aliis, ſemper recoquit crambem, eamdemque cantat cantionem.

Ex Sura 25. الفرقان *Diſtinctio.*

Hic item Noe, Aad, Themud, Scioaib, & alia ſuperiùs cocta recoquuntur. Cætera nugæ & quiſquiliæ.

Ex Sura 26. الشعراء *Poetæ.*

Repetit primò omnia, quæ dixerat ſuprà de legatione Moyſis ad Pharaonem, cum tota fabula converſionis, & martyrii Magorum.

Verſ. 58. Hæc leguntur: فاخرجناهم من

جنات وعيون وكنوز ومقام كريم: كذلك واورثناها

بني اسرائيل فاتبعوهم مشرقين:

Et egredi fecimus eos (ideſt Ægyptios) *ex hortis, & fontibus, & loco honorifico: Ita: & dedimus poſſidenda hæc filiis Iſrael: & perſequuti ſunt eos ſurgentes in ortu Solis.*

Falſum eſt, Deum dediſſe Iſraelitis poſſidenda ea, quibus Ægyptii ſpoliati fuerant à Deo, dum eos demerſit in mare. Zamchaſcerius explicat, data fuiſſe à Deo Iſraelitis alia ſimilia illis in Palæſtina. Sed repugnat verbis Alcorani, & expoſitioni cæterorum, & præſertim Jahiæ, qui fideliter exponit: ورجعوا الي

مصر بعد ما اهلك الله فرعون وقومه:

Nam Iſraelitæ reverſi ſunt in Ægyptum, poſtquam perdiderat Deus Pharaonem & populum ejus: & ita poſſederunt hortos, fontes, & reliqua bona Ægyptiorum. Quod certè eſt contra omnem veritatem.

Verſ. 70. Redit Abraham altercans cum gente ſua contra cultum idolorum pro unitate Dei.

Verſ. 102. Iterùm Noe digladiatur cum populo ſuo; iterùm diluvium, cum cæteris figmentis.

Verſ. 120. Rurſus tota fabula Aadæorum, & Hud Legati eorum.

Verſ. 138. Redit in ſcenam Saleh cum Thæmudæis & camela ex rupe prognata.

Verſ. 173. Iterùm Scioaib, & populus Leicæ, ſeu Madianitæ, cum iiſdem nugis, ut ſuprà.

Ex Sura 27. النمل *Formica.*

Verſ. 8. Redit Moyſes, rubus, virga converſa in colubrum, manus leproſa, legatio ad Pharaonem, &c.

Verſ. 17. Hæc habentur de Salomone, quæ cum textu Arabico referre neceſſarium duxi, ne à me conficta crederentur: وورث سليمن داود وقال يا ايها

الناس علمنا منطق الطير واوتينا من كل شي ان

هذا لهو الفضل المبين: وحشر لسليمن جنوده من

الجن والانس والطير فهم يوزعون حتي اذا اتوا علي واد

النمل: قالت نملة يا ايها النمل ادخلوا مساكنكم

لا يحطمنكم سليمن وجنوده وهم لا يشعرون: فتبسم

ضاحكا من قولها وقال رب اوزعني ان اشكر نعمتك

التي انعمت علي وعلي والدي ان اعمل صالحا

ترضيه وادخلني برحمتك في عبادك الصالحين: وتفقد

الطير فقال ما لي لا اري الهدهد ام كان من الغايبين

لاعذبنه عذابا شديدا او لاذبحنه او لياتيني بسلطان

مبين: فمكث غير بعيد فقال احطت بما لم تحط به

وجيتك من سبا بنبا يقين: اني وجدت امراة

تملكهم واوتيت من كل شي ولها عرش عظيم وجدتها

وقومها يسجدون للشمس من دون الله وزين لهم

الشيطان اعمالهم فصدهم عن السبيل فهم لا

يهتدون... قال سننظر اصدقت ام كنت من الكاذبين:

اذهب بكتابي هذا فالقه اليهم ثم تول عنهم فانظر

ماذا يرجعون: قالت يا ايها الملوا اني القي الي كتاب

كريم انه من سليمن وانه بسم الله الرحمن الرحيم الا

تعلوا علي واتوني مسلمين: قالت يا ايها الملوا افتوني في

امري ما كنت قاطعة امرا حتي تشهدون: قالوا نحن

اولوا قوة واولوا باس شديد والامر اليك فانظري ماذا

تامرين

تأمرين قالت ان الملوك اذا دخلوا قرية افسدوها
وجعلوا اعزّة اهلها اذلّة وكذلك يفعلون: واني مرسلة
اليهم بهدية فناظرة بم يرجع المرسلون: فلمّا جاء
سليمن قال اتمدّون بمال فما اتاني الله خير مما
اتيكم بل انتم بهديتكم تفرحون: ارجع اليهم
فلناتينّهم بجنود لا قبل لهم بها ولنخرجنّهم منها
اذلّة: قال يا ايها الملؤا ايّكم ياتيني بعرشها قبل ان
ياتوني مسلمين: قال عفريت من الجنّ انا اتيك به قبل
ان تقوم من مقامك واني عليه لقوي امين: قال
الذي عنده علم من الكتاب انا اتيك به قبل ان
يرتدّ طرفك فلمّا راه مستقرا عنده قال هذا من فضل
ربي ليبلوني ءاشكر ام اكفر ومن شكر فانّما يشكر
لنفسه ومن كفر فانّ ربي غني كريم: قال نكّروا لها
عرشها ننظر أتهتدي ام تكون من الذين لا يهتدون:
فلمّا جاءت قيل أهكذا عرشك قالت كانه هو واوتينا
العلم من قبلها وكنّا مسلمين: وصدّها ما كانت تعبد
من دون الله انها كانت من قوم كافرين: قيل لها ادخلي
الصرح فلما راته حسبته لجّة وكشفت عن ساقيها
قال انه صرح ممرّد من قوارير: قالت ربي اني ظلمت
نفسي واسلمت مع سليمن لله رب العالمين:

Et hæres fuit Salomon Davidis, & dixit: O homines, docti fuimus loquelam volucrum, & donum accepimus omnium rerum. Certè hæc est excellentia manifesta. Et congregati sunt ad Salomonem exercitus ejus compositi ex Dæmonibus, & hominibus, & volucribus; & ipsi separatim ducebantur, donec venerunt juxta vallem formicarum. Dixit una formica (quæ erat Regina aliarum, cùm vidisset exercitus Salomonis) *Heus ò formicæ, ingredimini in habitacula vestra, ne proterat vos Salomon, & exercitus ejus inadvertenter. Exhilaratus est autem Salomon, risitque ob verba illius, & dixit: O Domine mi, excita me, ut gratus sim gratiæ tuæ, quam beneficè contulisti super me, & super parentes meos: & ut faciam rectum, in quo tibi complaceas: & introduc me per misericordiam tuam inter servos tuos probos. Cùm autem oculis lustrasset exercitum volucrum, dixit: Quidnam causæ est, quòd non video Upupam? Nunquid abest* (ab exercitu)*? Profectò puniam illam pœna vehementi: & fortassè etiam occidam illam, ni veniat ad me, & afferat justam causam absentiæ suæ. Tunc Upupa constitit haud procul à Salomone, & ait illi: Lustravi eam regionem, quam tu nunquam vidisti: & veni ad te ex Saba cum nuncio certo. Equidem inveni ibi mulierem, quæ regnat super eos, & prædita fuit omni re, & habet Thronum magnum. Comperi autem illam, & gentem ejus adorare Solem pro Deo, & adornavit illis Satan opera eorum; avertitque eos à via veritatis: quamobrem ipsi non sunt directi. Dixit ei Salomon: Mox videbimus, an vera dixeris; an verò mentita fueris. Perge cum hac mea Epistola, & projice eam ad illos. Deinde averte te aliquantulum ab eis, & attende quidnam respondeant.* (Regina verò Saba, nomine Balchaisa, accepta Epistola Salomonis, convocatis Proceribus suis) *dixit: O Proceres: Equidem projecta fuit ad me Epistola honorifica. Ipsa porrò est à Salomone, & præfert hunc titulum: In nomine Dei Miseratoris Misericordis. Ne elevemini contra me, sed venite ad me subditi, ac devoti. Dixit Regina: O Proceres, consulite mihi in negotio meo: nihil enim decidam, nisi vos approbetis. Responderunt Proceres: Nos præditi sumus fortitudine, & robore militari; sed ad te spectat imperium: vide ergo quid præcipias. Dixit Regina: Certè Reges cùm ingressi fuerint Urbem aliquam, devastant eam, & reddunt potentiores civium ejus, viliores. Et ita facient* (contra nos Salomon, & milites ejus)*. Sed ego mittam ad eos munera, & expectabo quid referant ii, quos misero* (cum muneribus)*. Cùm autem venisset* (Legatus Balchaisæ) *ad Salomonem* (cum muneribus) *dixit ei Salomon: An augebitis me opibus? Profectò id, quod dedit mihi Deus, melius est eo, quod dedit vobis. Vos verò habete dona vestra, iisque fruimini. Revertere* (ò Legate) *ad eos: nam nos omninò veniemus ad illos cum exercitibus: non erit illis potentia contra eos: & profectò ejiciemus eos ex sua regione humiliatos: & ipsi evadent subjecti, & obedientes.* (Deinde Salomon convocatis suis) *dixit: Heus proceres: quis vestrum afferet ad me thronum hujus Reginæ, antequam veniant ad me, sese dedituri? Respondit vaferrimus quidam inter Dæmones: Ego afferam tibi illum, antequam surgas è loco tuo: & ego quidem ero ad hoc validus, fidelis. Dixit alius Dæmon peritus Sacrarum Scripturarum: Ego afferam tibi illum, antequam revertatur ad te aspectus oculi tui.* (Statim igitur adduxit eum) *& cùm vidisset eum Salomon depositum ante se, dixit: Hoc est ex gratia Domini mei, ut experimentum mei faciat, utrum gratus sim, an ingratus. Qui verò gratus fuerit, utique gratus erit sibi ipsi. Qui autem ingratus fuerit: profectò Dominus meus dives est, ac munificus* (neque eget ullius)*. Dixit Salomon suis: Immutate thronum ejus, itaut non possit eum facilè agnoscere: ut videamus, utrum directa sit ad veritatem cognoscendam, an non. Cùm autem venisset Balchaisa, dixit ei Salomon: Erat ne hujusmodi thronus tuus? Respondit: Erat similis huic. Et dixit Salomon: Donati sumus scientia, & fuimus in vera religione, à qua avertit eam falsus cultus Deorum, cùm esset ex gentibus infidelibus. Dixerunt autem Reginæ: Ingredere in Palatium.* (Erat autem constructum ex vitro transparenti, sub quo currebat aqua, & natabant in ea pisces.) *Cùm autem Regina vidisset illud, existimavit esse cumulum aquarum:* (quamobrem sublatis vestibus discooperuit crura sua, quæ erant pilosa sicut crura asini, ut transvadaret illum)*. Dixit ei Salomon* (qui stabat in medio Palatii, & omnia videbat):

debat): *Certè hoc est Palatium solidum, factum ex vitro*: (non autem gurges aquarum: ut tu putabas). *Dixit tunc Regina: O Domine mi, certè ego iniqua fui contra animam meam: & tunc trado me ipsam cum Salomone Deo Domino sæculorum*. Scribunt autem Gelal, & cæteri Expositores; cùm Salomon adduxisset illam ad veram religionem, voluisse in uxorem eam accipere: sed cùm exhorresceret pilos crurium ejus, quæ erant asinina, Dæmones fecisse ei depilatorium ex calce viva, quo pili ejus auferrentur; & ita accepisse eam in uxorem, & retinuisse eam apud se in statu Reginæ, donec ipse mortuus est. Fabulæ plusquam aniles.

Vers. 46. Rursum obtrudit Saleh cum Thæmudæis: Lot cum Sodomitis, aliisque nugis toties decantatis.

Vers. 83. Hæc habentur: واذا وقع القول عليهم اخرجنا لهم دابة الارض تكلمهم: *Cùm autem ceciderit dictum super eos* (idest advenerit tempus supplicii eorum, nempè Meccanorum) *educemus illis bestiam è terra, quæ alloquetur eos*. Hæc bestia juxta Expositores relatos à Zamchascerio, habebit in longitudine sexaginta cubitos; eruntque ei pedes, & pili, & pennæ, & duæ alæ. Habebit caput tauri, oculos porci, aures elephantis, cornua cervi, cervicem struthiocameli, pectus leonis, colorem ursi, hypocondrium felis, caudam arietis, & ungulas cameli. Alii scribunt caput tantùm ejus exiturum è terra, & perventurum usque ad nubes Cœli: & inter cornua ejus futurum spatium trium milliarium: ipsam autem loquuturam lingua Arabica. Omitto alias ineptias, quas de hac bestia confingunt.

Ex Sura 28. القصص *Historia*.

Obtundit Mahumetum Deus suus, referens Historiam toties decantatam de Moyse, & Pharaone, cum aliquibus tamen novis parergis.

Vers. 8. Legimus: ان فرعون وهامان وجنودهما كانوا خاطئين. *Porrò Pharao, & Haman, & exercitus eorum erant peccatores*. Hunc Haman volunt Expositores fuisse وزير فرعون *Consiliarium*, & primum Ministrum Pharaonis. Non dubium, quin more suo confuderit Mahumetus Pharaonem cum Assuero, cujus Haman fuit primus Minister.

Vers. 12. Habetur de Moyse infante: وحرمنا عليه المراضع من قبل: *Et impedivimus super eum nutrices antea*. Nempè, ut exponunt Glossæ, ex miraculo Dei factum est, ut nullarum nutricum, quas adduxerat filia Pharaonis, vellet infans lac sugere, antequam lactaret eum Mater. Fabulæ Rabbinicæ.

Vers. 15. Asserit Moysen, cùm occidisset Ægyptium, qui Israelitam vexabat, factum suum magno cum dolore detestatum fuisse, atque à Deo, tamquam de magno scelere, veniam postulasse: ac promisisse, se nunquam fore adjutorem sceleratis: Deumque illi pepercisse. Nihil hujusmodi legimus in Pentateucho, neque Moyses defendendo Israelitam innocentem contra Ægyptium injustè eum opprimentem, adjuvit sceleratum. Imò plures doctissimi censent, Moysen in hoc peccatum nullum commisisse.

Vers. 19. Loquens de duobus Israelitis, quos mutuò rixantes voluit Moyses inter se componere, litemque eorum dirimere, hæc habet: فلما ان اراد ان يبطش بالذي هو عدو لهما: *Cùmque voluisset vi repellere eum, qui erat hostis utriusque*: Expositores omnes conveniunt, per hæc verba apertè ostendi, unum ex duobus, qui secunda vice altercabantur, Ægyptium fuisse: cùm ex Sacro Textu Exodi cap. 2. apertissimè constet, ambos Hebræos, sive Israelitas fuisse.

Vers. 23. Cùm Exodi cap. 2. dicatur: *Erat autem Sacerdoti Madian septem filiæ, quæ venerant ad hauriendam aquam*: in Alcorano non nisi duæ venisse leguntur. Ubi etiam falsò asseritur, Moysen hausisse aquam ex puteo ad adaquandas oves filiarum Jethro, auferendo (ut volunt Expositores) ab ore ejus lapidem tàm grandem, ut quadraginta viri vix eum movere potuissent. Jam enim puellæ ante Moysis adventum hauserant aquam ex puteo, & impleverant canales ad oves suas adaquandas. Et quamvis è puteo novam aquam hauserit Moyses, non tamen opus fuit, ut lapidem illum ab ejus ore removeret, cùm jam puellæ ipsæ removissent. Ex quo etiam convincitur, lapidem illum non fuisse tàm grandem, quàm fingunt Mahumetani.

Vers. 38. Pharao convocato Haman cum Proceribus, dixit eis: يا ايها الملا ما علمت لكم من اله غيري فاوقد لي يا هامان على الطين فاجعل لي صرحا لعلي اطلع الى اله موسى واني لاظنه من الكاذبين: *O Proceres, nunquam scivi esse vobis aliquem Deum præter me. Verùm succende mihi, ò Haman, super lutum* (idest, coque mihi lateres in fornace) *& ædifica mihi turrim excelsam, ut ascendere possim ad inspiciendum Deum Moysis: Quamvis ego minimè dubitem, illum esse mendacem*. Scribit Zamchascerius, Pharaonem ascendisse super cacumen turris, quæ ad immensam altitudinem excreverat, & conjecisse jaculum in Cœlum, quod rediit ad eum sanguine aspersum: quamobrem dixit; Occidi Deum Moysis. Sed Deus misit Gabrielem, qui ala sua turrim percutiens, in tres partes diffregit, quarum una cecidit super castra Pharaonis, & centena millia virorum interemit. Videtur Mahumetus, qui anteà confuderat Pharaonem cum Assuero, nunc confundere eumdem cum Nemrod, in hac portentosa turri, quæ etiamsi multos ædificatores haberet, non poterat nisi post multos annos ad metam perduci. Mirum verò, quòd de turri hac Moyses ne minimum quidem verbum faciat. Sed facere non poterat, cùm tota sit figmentum Alcorani.

Vers. 75. Refertur Historia Core, quem vocat قارون *Carun*, & inter alia habet: ان قارون كان من قوم موسى فبغى عليهم وآتيناه من الكنوز ما ان مفاتحه لتنوء بالعصبة اولوا القوة: *Porrò Carun erat*

ex

ex gente Moysis, & insolenter se gessit contra eos: & dederamus ei tot thesauros, ut claves eorum gravassent turbam hominum robustissimorum. Quis credat Core in deserto tot thesauros, tàmque vastas, & opulentas ædes habere potuisse? præsertim juxta id, quod refert Ismael Ebn-Aly in suo Taarich: cap. فى ذكر قارون *De commemoratione Carun*, his verbis: قيل كانت مفاتيح خزائنه تحمل على اربعين بغلا وبنى دارًا عظيما صفحها بالذهب وجعل ابوابها بالذهب فتكبر, &c. *Ferunt, fuisse Caruni tot thesauros, ut claves eorum onerarent quadraginta mulos. Fabricavit autem sibi palatium magnum, quod laminis aureis contexerat; & fecerat portas ejus ex auro; Quamobrem in superbiam efferebatur.* Porrò vox Alcorani عصبة ad minus significat decem; ad plus, quadraginta. Fuerint autem decem tantùm homines robustissimi, qui satis essent ad portandas claves thesaurorum Core; estne ullus Rex, qui tot habeat claves suorum Thesaurorum?

Ex Sura 29. العنكبوت *Aranea.*

Redeunt in prospectum Noe, Abraham, Lot cum populis suis: Madianitæ cum Scioaib, Thæmudæi, Aadæi, Carun, cum Haman, & Pharaone. Nec aliud occurrit in hac Sura, nisi quod vers. 14. dicitur: ولقد ارسلنا نوحا الى قومه فلبث فيهم الف سنة الا خمسين عاما: *Et jam quidem misimus Noe ad populum suum, & moratus est cum eis mille annos, præter quinquaginta annos.* Expositores communiter volunt, Alcoranum computare solùm annos, quibus Noe versatus est inter suos post missionem suam, qui fuerint nongenti quinquaginta anni: itaut anni ante missionem non sint computandi. Et quidem litera ف in فلبث, juxta Grammaticos, est signum consequutionis: itaut annis nongentis quinquaginta vixerit Noe post missionem, ante quam plures annos vixerat: nempè juxta multos, supra quadringentos. Vita igitur Noe juxta id, quod habetur in quadam professione fidei Mahumetanicæ, pervenit ad mille quadringentos, ac viginti duos annos. At certum est ex Genesi cap. 9. Noe nongentos quinquaginta annos non excessisse.

Ex Sura 31. لقمان *Locman.*

Celebratur in hac Sura sapiens quidam simulque sanctus, nomine Locman. Quis autem, aut quando, aut ubi hic fuerit, non constat inter Expositores. Ex iis tamen, quæ de eo dicuntur in Alcorano, & quæ afferuntur ab Expositoribus, & præsertim Zamchascerio, aliisque circumstantiis, ferè certò tenetur, hunc non fuisse nisi Æsopum Phrygium, auctorem fabularum, etiam apud Arabes sub nomine Locmanis vulgatarum. De Æsopo enim scribit Maximus Planudes: *Acuminato fuit capite, pressus naribus, depresso collo, prominentibus labris, nigro vultu, ventrosus, distortis cruribus, & incurvus.* Fertur autem fuisse ventrosus, quippe vorax, cibique avidus. Porrò Zamchascerius narrat, Locman, juxta Ebn-Abbas, fuisse pastorem, nigri coloris: gratum in loquendo, & argutum in sententiis, præsertim verò prudentem in præceptis tradendis. Ex Enol-Mosajeb etiam habetur, illum fuisse nigrum, & sartorem seu sutorem, quippe infimæ conditionis. Mogiahed refert, illum fuisse mancipium, nigri coloris, crassis ac prominentibus labris, pedibus fissis. Jussus à domino suo, ut ex ove occisa acciperet optimam partem: accepit linguam & cor. Jussus deinde, ut pessimam partem acciperet, accepit item linguam & cor. Hæc Zamchascerius, quæ satis conveniunt cum iis, quæ de Æsopo habet Planudes. Porrò *Locman*, idem significat ac *Vorax*, qualis erat Æsopus. In Alcorano autem, parænesis, quam habet Locman ad filium suum, valdè similis est ei, quam Æsopum ad suum habuisse refert Planudes; & in utraque sententiæ quædam ferè eædem reperiuntur. Nomina etiam filiorum non sunt absimilia: nam Locmanis انعم *Anaam*, seu *Enaam*, Æsopi autem *Enno* filius vocabatur. Denique, cùm fabulæ Locmanis pleræque cum Æsopicis conveniant, dubitandum non est, eumdem fuisse Locman, & Æsopum. Gratulandum est igitur Mahumetanis, quòd tales Sanctos illis Mahumetus in Alcorano suo colendos proponat.

Ex Sura 32. السجدة *Adoratio.*

Vers. 5. Dicitur de Deo: يدبر الامر من السماء الى الارض ثم يعرج اليه فى يوم كان مقداره الف سنة مما تعدون: *Gubernat res à Cœlo usque ad terram: deinde revertentur ad eum in die, cujus mensura erit mille annorum, ex iis, quos enumeratis* (in Mundo). Supremum judicium brevissimo spatio temporis absolvendum esse, tenent etiam Mahumetani, qui unanimi propè assensu, dimidiæ diei spatium illi constituunt. Mendax igitur erit Mahumetus, qui mille annos illi assignat. Gelal recurrit hìc ad metaphoras, contra leges Sonnitarum. Sed Alcorani verba sunt satis clara.

Ex Sura 33. الاحزاب *Conjurati.*

Vers. 7. Loquitur Deus Mahumeticus: واذ اخذنا من النبيين ميثاقهم ومنك ومن نوح وابراهيم وموسى وعيسى ابن مريم واخذنا منهم ميثاقا غليظا. *Et* (memento) *cùm accepimus à prophetis pactum eorum; & à te, & à Noe, & Abraham, & Moyse, & Jesu filio Mariæ: & accepimus ab illis pactum firmum.* Jam suprà vidimus, Mahumetum delirare cum Rabbinis, dum putat, prophetarum omnium animas fuisse in Monte Synai cum Moyse, ibique Deum cum illis pactum iniisse. Sed Gelal vult hìc agi de alio pacto, & alio tempore, nimirùm حين اخرجوا من صلب ادم كالذر وهي اصغر النمل:

quando prophetæ exire facti fuere à Deo è lumbis Adam tamquam formiculæ minutiſſimæ.

Verſ. 66. Ita legimus: يا ايها الذين امنوا لا تكونوا كالذين اذوا موسي فبرأه الله مما قالوا وكان عند الله وجيها:

O fideles, ne ſitis ſicut illi; qui læſerunt Moyſen (detrahendo famæ illius). *Quamquam purgavit eum Deus ab eo quod dixerant* (contra illum) *& ipſe fuit apud Deum illuſtris.* In quanam re læſus fuerit Moyſes, & quomodo purgaverit eum Deus, docent Expoſitores, & præſertim Gelal, his verbis: اذوا موسي بقولهم مثلا ما يمنعه ان يغتسل معنا الا انه آدر وتبرأه الله مما قالوا بان وضع ثوبه علي حجر ليغتسل ففر الحجر به حتي وقف به بين ملاء من بني اسرائيل فادركه موسي فاخذ ثوبه فراوه لا ادرة به:

Læſerunt Moyſen (Iſraelitæ), *proverbiantes eum, ac dicentes: Non retinet eum, quin lavet ſe nobiſcum* (lavabat enim ſe ſeparatim è cæteris) *niſi quia hernioſus eſt. Deus autem purgavit eum ab hac calumnia per hoc, quòd, cùm Moyſes poſuiſſet veſtimenta ſua ſupra petram, eò quòd vellet ſeſe lavare; petra cœpit fugere* (unà cum veſtibus ſupra ſe poſitis) *donec pervenit & conſtitit in medio multitudinis Iſraelitarum: Moyſes autem currens nudus poſt eam, ut aſſequeretur illam, pervenit & ipſe* (abſque eo quod animadverteret) *in medium populi, ut tolleret veſtimenta ſua: & ita viderunt omnes illum non eſſe hernioſum.* Inſulſum prorſus figmentum.

Verſ. 69. Introducitur Deus ita loqui: انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان:

Nos propoſuimus fidem cœlis, & terræ, & montibus; & renuerunt eam portare, & formidaverunt ab ea: & portavit eam homo. Gelal, nomine fidei, intelligit opera religionis, per quæ quis præmium mereretur. Hæc autem Deus cœlis, terræ, & montibus propoſuit, بان خلق فيها فهما ونطقا: *quia creavit in illis intelligentiam, & loquelam.* Nil ineptius dici poterat. Fides, & religio, ejuſque actus non poſſunt convenire niſi ſubjecto rationali: Cœlos autem, terram, & montes eſſe rationalia, ille ſolus dicet, aut credet, qui omni prorſus caret ratione.

Ex Sura 34. سبا *Saba.*

Verſ. 10. Recoquit fabulas de David & Salomone: quomodo Deus juſſerit montes & volucres alternatim canere divinas laudes cum David: eidemque molleſcere fecerit ferrum in manibus, quò faciliùs ex eo loricas conficeret ad uſum belli. Quomodo etiam Salomoni ventos ſubjecerit, itaut flarent ad imperium illius: quomodo fluere fecerit ei fontem æris liquidi: quomodo Genios, ſeu Dæmones tradiderit ei in operarios, qui ſi ſegnes fuiſſent in opere, flagellis igneis à Deo puniebantur. Ædificabant autem ei turres excelſas: formabant ſtatuas, paropſides amplas ſicut piſcinas, ollas, & alia hujuſmodi opera. Concludit autem v. 14. his verbis: فلما قضينا عليه الموت ما دلهم علي موته الا دابة الارض تاكل منساته فلما خر تبينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب ما لبثوا في العذاب المهين:

Cùm autem decreviſſemus illi (nempè Salomoni) *mortem:* (mortuus eſt innixus baculo ſuo, ita ut nemo cognoverit, eum mortuum eſſe, per annum integrum, ut ait Gelal: & interim Dæmones putantes eſſe vivum, defatigabantur in operibus conſuetis). *Et non manifeſtavit eis mortem ejus, niſi teredo, ſeu vermiculus terræ, qui roſit baculum, cui innitebatur. Cùmque propterea cecidiſſet Salomon, tunc manifeſtè patuit eis mors illius. Atqui ſi arcana cognoviſſent, non commorati eſſent tamdiù in operibus illis vilibus.* Fabulæ Rabbinicæ admodùm inſulſæ.

Ex Sura 35. الملائكة *Angeli.*

Verſ. 1. Hæc de Angelis habentur: الحمد لله فاطر السموات والارض جاعل الملائكة رسلا اولي اجنحة مثني وثلاث ورباع:

Laus Deo Conditori Cœlorum, & terræ, qui facit Angelos legatos ſuos, præditos alis binis, & ternis, & quaternis. Quamvis in Sacris Literis non ſemel Angelis alæ tribuantur, non tamen credendum eſt, illos re vera alas habere. Cùm enim ſint puriſſimi, ac ſimpliciſſimi Spiritus, non poſſunt illis materiales hujuſmodi res convenire. Ideò autem alæ illis tribuuntur, & cum illis conſueverunt hominibus apparere, ad exprimendam eorum agilitatem, & velocitatem in operando. At Mahumetus Thalmudiſtica doctrina imbutus, veras, & materiales alas Angelis tribuit, neque aliter credunt Mahumetani aſſeclæ illius.

Verſ. 33. Promittit ſuis loco beatitudinis: جنات عدن يدخلونها يحلون فيها من اساور من ذهب ولولوا ولباسهم فيها حرير:

Hortos Eden (ſive deliciarum): *Ingredientur in eos: ornabuntur in illis armillis ex auro, & margaritis: & amictus eorum in illis erit ſericus.* Cùm hæc Mahumetus materialiter accipiat, beatitudinem prorſus ſtramineam ſuis pollicetur.

Ex

Ex Sura 36. يس *Jas*.

Ab hac Sura (quantum notavi) incipit Mahumetus per inauditam amentiam, & impietatem (more Ethnicorum, qui Jovem suum,

Stygii per flumina fratris
Per pice torrentes, atraque voragine
ripas,

jurantem inducebant): Deum introducere juramenta promentem per res sæpè frivolas, ac ridiculas; vel absque ulla causa, vel pro causis prorsus vanis, atque etiam falsis; conglobando, pro eadem re confirmanda, duo, tria, quatuor, quinque, & plura juramenta. Porrò ne in singulis Suris pro his expendendis immorari cogar, summatim hìc ea recensebo.

In hac igitur Sura vers. 2. Jurat Deus والقران الحكيم *Per Alcoranum sapienter dispositum*, Mahumetum missum fuisse à se eum Alcorano: & ipsum in via recta ambulare.

Sura 37. vers. 1. & seqq. والصافات صفا فالزاجرات زجرا فالتاليات ذكرا: *Per Ordinantes cum ordine: per Agitantes cum agitatione: per Legentes commemorationem* (volunt Expositores, hos esse tres ordines Angelorum diversi ministerii): jurat, Deum esse unum, & Dominum rerum omnium.

Sura 38. vers. 1. Jurat والقران ذي الذكر *Per Alcoranum continentem commonitionem*. Sed nihil subditur, pro quo juret.

Sura 43. vers. 1. والكتاب المبين *Per Librum manifestum* (idest Alcoranum) jurat, se dedisse Alcoranum scriptum lingua Arabica; ut Arabes possent eum intelligere.

Sura 44. vers. 1. Iterùm والكتاب المبين *Per librum manifestum*, jurat, se misisse Alcoranum in nocte Alkadar, ad homines commonendos.

Sura 50. vers. 1. Iterùm والقران المجيد *Per Alcoranum gloriosum*, jurat: sed nihil subditur pro quo juret.

Sura 51. vers. 1. & seqq. Quatuor aggerat juramenta: 1. والذاريات ذروا *Per Spargentes cum sparsione* (idest Ventos). 2. فالحاملات وقرا: *Per portantes onus* (idest Nubes). 3. فالجاريات يسرا. *Per currentes feliciter* (idest Naves). 4. فالمقسمات امرا: *Per distribuentes res* (idest Angelos, qui singulis victum distribuunt): juratque Judicium supremum esse futurum.

Vers. 7. Jurat والسماء ذات الحبك *Per cœlum habens strias*, vel *semitas*: Meccanos esse inter se discordes circa Mahumetum.

Sura 52. v. 1. & seqq. Quino juramento: 1. والطور *Per Montem* (nempè Synai): 2. وكتاب مسطور في رق منشور: *Per librum scriptum in membrana expansa*: (explicant Pentateuchum, & Alcoranum) 3. والبيت المعمور: *Per Domum visitatam* (hæc est in cœlo) 4. والسقف المرفوع: *Per tectum elevatum* (idest cœlum). 5. والبحر المسجور *Per mare plenum*: affirmat, Deum judicaturum, ac puniturum esse homines.

Sura 53. vers. 1. Jurat والنجم اذا هوي: *Per stellas dum occubuerint*: Mahumetum non esse in errore, neque decipi: sed à Gabriele edoctum esse per divinam revelationem.

Sura 68. vers. 1. والقلم وما يسطرون: *Per calamum, & id quod scribunt* (illo scriptores: vel per calamum, quo scribunt Angeli res omnes in libro Dei) jurat, Mahumetum non esse obsessum à dæmone: & esse in vera religione.

Sura 69. vers. 34. Loquens cum Meccanis, jurat بما تبصرون وما لا تبصرون: *Per id quod videtis; & per id quod non videtis*: Alcoranum non esse figmentum poeticum, aut magicum, sed librum divinum. Nimis amplum campum aperuit hìc sibi Deus ad juramenta, itaut etiam per Diabolum, per porcos, per sicarios, per adulteros, per pessima & vilissima quæque implicitè juraverit.

Sura 70. vers. 31. برب المشارق والمغارب: *Per Dominum Orientium & Occidentium* (falsò quippe existimat multos esse Mundos) jurat, se esse potentem ad substituendos alios homines Meccanis meliores.

Sura 74. vers. 32. Triplici juramento: والقمر: والليل اذ ادبر: والصبح اذا اسفر: *Per Lunam: per noctem, quando retrocedit: per auroram, quando rutilat*: affirmat, Tartarum esse rem gravissimam.

Sura 75. vers. 1. Jurat بيوم القيمة والنفس اللوامة: *Per diem resurrectionis; & per animam sese culpantem*. Sed nihil est pro quo juret.

Sura 77. vers. 1. & seqq. Multiplicat juramenta: والمرسلات عرفا: فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا: فالفارقات فرقا: فالملقيات ذكرا عذرا او نذرا: *Per missas, sese invicem consequentes* (idest, Intelligentias missas à Deo): *Per spirantes impetuosè* (idest ventos vehementes): *Per spargentes cum sparsione* (idest ventos imbriferos): *Per separantes cum separatione* (idest versus Alcorani, vel Angelos, qui vera distinguunt à falsis): *Per immittentes monitionem ad excusationem, vel comminationem* (idest Angelos, qui hoc præstant). Tot verò juramentis affirmat, venturum esse diem Judicii.

Sura 79. vers. 1. & seqq. quinquies ut suprà jurat,

rat, والنازعات غرقا: والناشطات نشطا والسابحات :
سبحا: والسابقات سبقا: فالمدبرات امرا:
Per abstrahentes violenter (idest Angelos abstrahentes animas peccatorum in morte): *Per educentes leniter* (animas justorum in morte): *Per natantes natando* (idest Angelos volantes inter cœlum & terram): *Per præcedentes cum præcessione* (Angelos, qui præcedunt animas in Paradisum). *Per moderantes res* (Angelos rebus moderandis præpositos). Hæc autem omnia juramenta sunt ad veritatem diei Judicii contestandam.

Sura 81. vers. 15. بالخنس الجوار الكنس والليل اذا عسعس والصبح اذا تنفس :*Per currentes sese occultantes* (idest quinque planetas): *Per noctem quando venit cum tenebris, & recedit*: *& per Auroram cùm aspiraverit*: jurat, Alcoranum delatum fuisse à Gabriele: & Mahumetum non esse obsessum à dæmone. Magnum sanè perjurium.

Sura 83. vers. 14. Jurat بالشفق والليل وما وسق والقمر اذا اتسق : *Per rubedinem relictam à Sole in horizonte post occasum*: *Per noctem, & ea, quæ congregat* (scilicet bestias): *Per Lunam cùm plena fuerit*: jurat, inquam, hominibus, لتركبن طبقا عن طبق : *Certè conscendetis à contignatione in contignationem*: idest, transferemini à vita in mortem; & à sepulcro ad resurrectionem.

Sura 85. vers. 1. & seqq. والسماء ذات البروج: واليوم الموعود: وشاهد ومشهود : *Per cœlum habens turres* (idest signa Zodiaci): *Per diem promissam* (Resurrectionis): *Per testificantem, & testificatum*: jurat maledictos esse اصحاب الاخدود *Socios* (idest auctores) *Foveæ*. Nempè Dunaan tyrannum, & Judæos, qui in odium Christi, combusserunt in foveis plenis igne multos Christianos in Arabia, de quibus anteà loquuti sumus.

Sura 86. vers. 1. والسماء والطارق : *Per Cœlum, & noctu venientem* (idest ut explicat mox Alcoranus, *Stellam penetrantem*) jurat, omnem animam habere suprà se Angelum custodem.

Vers. 11. iterùm jurat والسماء ذات الرجع والارض ذات الصدع : *Per cœlum habens reditum* (seu revolutionem): *& per terram habentem fissuras*: Alcoranum distinguere vera à falsis, nec continere nugas.

Sura 89. vers. 1. Jurat والفجر: وليال عشر: والشفع والوتر: والليل اذا يسر: *Per Auroram*: *per decem noctes*: *per conjunctionem, & separationem*: *per noctem quando accedit, & recedit*. Sed quid juret, non apparet: & divinandum est. Idem rustici, bajuli, infimæque plebis homines consuevere, qui sæpè ex habitu, non ex certa intentione, juramenta effutiunt.

Sura 90. vers. 1. Jurat بهذا البلد ووالد وما ولد: *Per hanc regionem* (idest Meccam) *& per generantem, & quod generat* (idest per genitum): se creasse hominem in ærumnis. Falsum: nam Deus creavit hominem in statu felici; sed ipse se in ærumnis per culpam constituit.

Sura 91. vers. 1. & seqq. septem, vel potiùs novem juramentis; والشمس وضحيها: والقمر اذا تليها: والنهار اذا جليها: والليل اذا يغشيها: والسماء وما بنيها: والارض وما طحيها: ونفس وما سويها: *Per Solem, & splendorem ejus*: *Per Lunam, cùm subsequitur illum*: *Per diem, cùm fulgentiorem ostendit illum*: *Per noctem, cùm cooperit illum*: *Per cælum, & qui fabricavit illud*: *Per terram, & qui expandit eam*: *Per animam, & qui conformavit eam*: pronunciat, felicem esse illum, qui animam à culpis emundat: infelicem verò, qui eam peccatis commaculat. Nullo opus erat juramento, ut Deo in hac veritate omnibus notissima fides haberetur.

Sura 92. vers. 1. & seqq. triplici juramento: والليل اذا يغشى: والنهار اذا تجلى وما خلق الذكر والانثى: *Per noctem, quando cooperit* (omnia tenebris): *Per diem, cùm clarior apparet*: *Per eum, qui creavit marem & fœminam*: asserit, studia hominum dissimilia esse inter se. Ita jurare poterat, non omnes homines eumdem habere nasum, vel eandem barbam. Illud enim non minus quàm hoc universis notum est.

Sura 93. vers. 1. Jurat والضحى والليل اذا سجى: *Per elevationem solis, & per noctem intempestam*; se non dereliquisse, neque odisse Mahumetum.

Sura 95. vers. 1. والتين والزيتون وطور سينين وهذا البلد الامين. *Per ficum, & oleam, & Montem Synai*: *& per hanc Regionem securam* (idest Meccam): jurat, se creasse hominem in optimo statu: contra id, quod suprà juraverat Sura 90.

Sura 100. vers. 1. triplici juramento: والعاديات ضبحا: فالموريات قدحا: فالمغيرات صبحا: *Per equos concitatos cum fremitu anhelanti*: *Per equos incutientes pedes ad silices, cum excussione ignis*: *Per equos sese in cursu æmulantes primo mane*: affirmat, hominem esse Deo ingratum. Res nimis aperta.

Sura 103. vers. 1. Jurat والعصر : *Per tempus pomeridianum*: hominem esse in jactura. Notum lippis, & tonsoribus.

Hæc

Hæc sunt juramenta Dei, quæ in Alcorano notavi. Paucis autem ex his præmittitur particula negativa لا *non*, quam conveniunt Expositores esse زائدة *superfluam*; vel non referri ad juramentum, sed ad aliquid antecedens, v.g. Itaut, cùm Sura 90. fingitur Deus dicere لا أقسم بهذا البلد *Non juro per hanc regionem*; vel, *non*, sit abundans: vel supponatur, Meccanos protulisse anteà aliquid falsum: Deum verò respondere, لا *non*: idest, non est ita, ut dicitis: & ibi sistere; ac deinde juramento suo contrarium confirmare. Hoc verò in tribus vel quatuor locis reperitur.

Porrò sive spectes hìc personam jurantem: sive res, per quas jurat: sive eas, propter quas jurat: sive modum ipsum jurandi, non poteris Mahumeti stultitiam non admirari, & impietatem non detestari. Certè S. Paulus in Epist. Hebr. cap. 6. manifestè docet, nefas esse nisi per aliquem se majorem jurare, si tamen habeat majorem, quemadmodum habent omnes creaturæ, nempè Deum. *Abrahæ* (inquit Apostolus) *promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret; juravit per semetipsum*. Et mox subdit: *Homines enim per majorem sui jurant*; nempè per Deum sive immediatè, & explicitè in se ipso: sive mediatè in iis rebus, quæ Deo sunt consecratæ, & in quibus Divina Majestas consuevit ab hominibus specialiter recognosci: itaut per eas jurando, intelligatur cadere juramentum super ipsum Deum: & sub hac formalitate res illæ majores sunt homine jurante. Ideò autem exigitur ab homine juramentum per majorem se; quia illius fides non est ita certa, ut non possit de ea dubitari. Cùm autem adducat veluti vadem fidei suæ divinum testimonium, faciliùs creditur illius asserto. Deus verò, qui est Veritas infallibilis, non eget teste, qui illo sit major, ad hoc ut illi fides habeatur. Hinc patet, quàm stultè & impiè Mahumetus introducat Deum jurantem per creaturas, ad hoc ut ab hominibus sibi fides habeatur: quid enim est hoc, nisi tribuere majorem veritatem creaturis, quàm Deo, & Deum minorem facere creaturis suis? Hùc accedit, juramentum ferre secum actum aliquem venerationis erga illa, per quæ juratur, ob dignitatem, quam in se habent; cujusmodi sunt Templa, Aræ, Sacri libri, Cruces, &c. Imò tantò gravius erit juramentum, quantò dignius est illud, per quod juratur. Quis autem, nisi penitùs amens, dixerit, Deum exhibere venerationem suis creaturis? Id verò facere intelligeretur, si per eas juraret.

Quid verò dicemus de rebus ipsis, per quas Deus Mahumeticus jurat? Per cœlum, per Angelos, per Pentateuchum, per Solem, per Lunam, per Stellas. Tolerari potest. Per Meccam, per Alcoranum, per ventos, per nubes, per naves, per calamum scriptorium, per noctem, per conjunctionem & separationem, per ficum, per oleam, per equos; denique per omnia visibilia, & invisibilia, inter quæ certè multa sunt indignissima, vilissima, atque etiam Deo ipsi exosa: quis non exhorrescat? Ne Mahumetani quidem ipsi, ut opinor, per hæc jurabunt. At enim Deo omnia licent. Licent sanè, si rectæ rationi, summæque Dei ipsius perfectioni non adversentur.

Res verò, pro quibus jurat, ut vidimus, pleræque ejusmodi sunt, ut juramentum ipsum vel ridiculum, vel vanum & otiosum; vel etiam falsum reddant. Jam hoc vidimus. Sed quod est majoris insaniæ, non semel jurat aliquid per illud ipsum quod jurat. Jurat enim per Alcoranum, ipsum esse librum divinum: & per diem Resurrectionis, Resurrectionem ipsam esse futuram. Non secus ac si quis per Petrum, qui habetur fur, juraret, illum non esse furem.

Postremò hujusmodi juramenta in rebus etiam stramineis ac levissimis, ita conglomerat, ut pro eadem re bis, ter, quater, quinquies, septies, novies uno impetu jurare non vereatur, in morem muliercularum & puerorum, qui cùm maximè mentiuntur, maximè juramenta multiplicant. At Deo satis est semel jurasse, ut omnis illi fides sit adhibenda. Quamobrem ipsemet dixit in Psal. 88. *Semel juravi in Sancto meo, si David mentiar*. Sufficit quippe, ut semel juret in Sancto suo, idest per sanctitatem suam, nempè per seipsum, ad hoc ut omnis mendacii suspicio ab illius verbis procul removeatur. Porrò si Deus per seipsum jurans semel tantùm, fidem ab hominibus non meretur; neque merebitur, etiam si millies, ac centies millies juret per creaturas.

Si Alcoranus nihil aliud impii ac nefarii contineret, quàm quod hactenus de his Dei juramentis dictum est; mereretur nihilominus ab universo terrarum orbe eliminari, & gehennæ flammis, ut ne cineres quidem superessent, comburi. Sed pergo ad reliqua.

Vers. 53. Iterùm reponit in Scena Paradisum suum: his verbis: --- إن أصحاب الجنة اليوم في شغل فاكهون هم وازواجهم في ظلال على الارائكة متكئين لهم فيها فاكهة ولهم ما يدعون سلام قولا من رب رحيم: *Porrò habitatores Paradisi occupabuntur hodie in voluptatibus, & deliciis. Ipsi, & uxores eorum morabuntur in umbraculis super lectulos recumbentes. Ibi habebunt poma, & quidquid postulaverint, & dicetur illis: pax, à Domino misericorde*. Præter hæc extrema verba, cætera olent ganeam, non Paradisum.

Ex Sura 37. الصافات *Ordinatrices*.

Vers. 41. Ferè iisdem verbis, sed cum nonnullis appendicibus retrudit ea, quæ de Paradiso jam dixerat: nempè: إلا عباد الله المخلصين أولئك لهم رزق معلوم فواكه وهم مكرمون في جنات النعيم على سرر متقابلين يطاف عليهم بكأس من معين بيضاء لذة للشاربين لا فيها غول ولا هم ينزفون وعندهم قاصرات الطرف عين كأنهن بيض مكنون فأقبل بعضهم على بعض يتساءلون قال قائل منهم إني كان لي قرين: *Sed servis Dei sinceris erunt ad provisionem victus* (manè & vesperè) *poma: & ipsi magno erunt in honore, in hortis deliciarum super*

per

per lectulos sese invicem respicientes. Circumferetur illis calix ex fonte (vini) *albo, ad voluptatem bibentium. Non erit in eo offuscatio intellectus, neque ipsi inebriabuntur. Juxta eos accubabunt puellæ cohibentes oculos* (ne alios respiciant præter maritos suos) *amplis oculis præditæ, quasi ipsæ essent ovum coopertum. Convertent se alii eorum ad alios, & sese mutuò interrogabunt. Dicet quispiam eorum: Erat mihi in Mundo quidam conjunctus.* Pergit, narrans, quomodo penè fuerit seductus ab eo: & invitat alios, ut eant secum ad eum videndum in gehenna è fenestris Paradisi. Recusantibus autem illis ire, vadit solus, & cum vicino illo suo confabulatur. His nugis Mahumetus Arabes rudes & carnales ad sectam suam allicere conabatur.

Vers. 76. & sequentibus, redit ad historias seu fabulas Noe, Abrahæ, Moysis, Lot, Jonæ: quibus addit Eliam.

Vers. 103. Refertur præceptum Dei ad Abraham, de sacrificando filio, & vers. 108. concluditur tota historia his verbis: وفديناه بذبح عظيم. *Et redemimus eum hostia magna.* Hanc hostiam scribit Gelal. ex sensu reliquorum Expositorum fuisse: كبش من الجنة وهو الذي قربه هابيل جاء به جبرايل فذبحه السيد ابراهيم مكبرا: *Arietem ex paradiso; illum scilicet, quem obtulerat Habel. Adduxit autem eum Gabriel è Paradiso, & Abraham immolavit eum in honorem Dei.* Nunc etiam credunt Moslemi, hunc arietem esse in Paradiso: quamobrem necesse est, illum bis resuscitatum fuisse. Cùm autem non exprimat Mahumetus, quisnam fuerit ille filius, quem immolare jussus est Abraham, tenent communiter Expositores, & Mahumetani, illum fuisse Ismael, & volunt hoc manifestè ostendi ex Alcorano, ubi post narratam hanc de filii immolatione historiam, ponitur, vers. 112. annunciatio nativitatis Isaac. Atqui ex Sacris Literis certissimum est, hunc non Ismael, sed Isaac fuisse.

Ex Sura 38. ص *Sad.*

Vers. 13. Refricat, licèt breviter, historiolas Noe, Hud, & Aadæorum; Pharaonis, Saleh, & Thæmudæorum: Lot, & Madianitarum; David, & montium, & volucrum cum eo laudantium Deum.

Vers. 22. Refert hanc de David fabellam; quam utpote longiusculam, latinè tantùm fideliter dabo. Ita igitur alloquitur Mahumetum Deus suus: *An verò pervenit ad notitiam tuam historia Litigantium, cùm ascenderunt per murum in Oratorium David* (nempè per fenestras: nam si per januam introissent, illum orantem exturbassent. Acumen Gelalis). *Et intraverunt ad David, & ipse timuit ab eis. At illi dixerunt: Ne timeas: nos sumus duo litigantes, quorum alter adversus alterum injustè insurrexit. Judica ergo inter nos cum veritate, & ne iniquè agas, sed ostende nobis æquitatem viæ,* (idest justitiam causæ hujus). *Porrò huic fratri meo erant novem ac nonaginta oves: mihi verò ovis unica. Et dixit mihi: Da mihi eam custodiendam; & prævaluit contra me in sermone. Respondit David: Jam porrò iniquus fuit erga te in petitione ovis tuæ, ut adjungeret eam ovibus suis. Et quidem multi, qui ineunt societatem in negotiis, violenter agunt alii contra alios, præter eos, qui credunt, & operantur bona. Sed quàm pauci sunt hi!* Concludit narrationem: وظن داود انما فتناه فاستغفر ربه وخر راكعا واناب فغفرنا له ذلك وان له عندنا لزلفي وحسن مآب: *Et cognovit David, quòd nos tentaveramus eum* (per uxorem Uriæ) *& veniam petiit à Domino suo, & procidit in genua provolutus, & reversus est ad Deum: Nos verò pepercimus ei hoc* (peccatum): *& quidem fuit illi apud nos augmentum* (bonorum in hoc Mundo) *& pulcher regressus* (in Paradisum). En quomodo pervertat, atque in fabulam vertat impius scurra Sacram historiam, quæ habetur lib. 2. Regum cap. 12. Gelal autumat, hos duos litigantes fuisse Angelos, qui per eam parabolam voluerunt excitare David ad cognitionem peccati sui cum uxore Uriæ, & ad agendam pro illo pœnitentiam.

Vers. 33. Hæc legimus de Salomone: اذ عرض عليه بالعشي الصافنات الجياد فقال اني احببت حب الخير عن ذكر ربي حتى توارت بالحجاب ردوها علي فطفق مسحا بالسوق والاعناق: *Cùm expositi fuissent coram eo vesperè equi velocissimi, qui stantes supra tres pedes, ungula quarti pedis terram tangebant* (& ad cursum eorum intentus, omisisset orationem vespertinam) *dixit: Ego amavi bonum* (transitorium ac mundanum) *plusquam memoriam Domini mei,* (non persolvendo orationem vespertinam) *donec absconderetur Sol sub velamine* (noctis: ut curiosiùs equos currentes inspicerem.) *Reducite equos illos ad me.* (Cùmque reducti fuissent) *præcidit crura, & colla eorum.* Figmentum pium.

Vers. 36. Ita pronunciat Deus Mahumeticus de eodem Salomone. ولقد فتنا سليمن والقينا علي كرسيه جسدا ثم اناب قال رب اغفر لي وهب لي ملكا لا ينبغي لاحد من بعدي انك انت الوهاب: *Et jam quidem castigavimus Salomonem, & posuimus super sedem ejus corpus. Deinde conversus est ad Deum, & dixit: Domine mi, parce mihi, & da mihi regnum, quod non competat ulli post me, tu quippe es donator.* His paucis verbis innuitur fabula longissima, quam Mahumetus & Mahumetani acceperunt à Thalmude in lib. עין יעקב p. 2. Tract. גטין: & in lib. ילקוט super libros Regum c. 182. Ego illam ex تاريخ Ismaelis Ebn-Aly fideliter referam.

Habebat Salomon puellam, cui tradebat anulum suum, cùm ingredi vellet in latrinam, seu, ut alii volunt, in balneum. Tradidit autem illi die quadam, & ingressus est in latrinam: & interim venit ad eam dæmon nomine Sakar (in Thalmud dicitur fuisse Hasmodæus) *in figura Salomonis, & accepit ab*

ab ea anulum, ac projecit in mare. Sakar autem (assumpta figura Salomonis) *sedit super thronum ejus: & mutavit statuta & judicia ejus super filios Israel. Porrò Salomon exiens è latrina, quærebat anulum suum, in eo quippe sita erat stabilitas regni ejus; sed non invenit eum. Et cognovit, quòd Deus Excelsus ipsum punire voluisset: cœpitque circuire terram, ac dicere; Ego sum Salomon. At ipsi negabant eum esse* (non enim amplius agnoscebant illum) *usquequo quadraginta dies* (alii majus spatium ponunt) *pertransissent. Salomon intereà nihil comedit: sed transiens deinde per quandam viam, incidit in aliquos piscatores, & petiit ab eis cibum. Illi verò piscem ei dederunt; cujus ventrem cùm aperuisset, invenit in eo anulum suum. Recuperato igitur per hunc anulum regno, comprehendit dæmonem Sakar, & alligavit eum cum saxo prægrandi, & projecit in mare Tyberiadis.* Eodem ferè modo refertur fabula à cæteris Expositoribus, & à Rabbinis in Thalmude; ubi etiam habetur, Salomonem comprehendisse Hasmodæum, inebriando illum vino posito in puteo, ex quo ille defessus sitim extinguere solebat, cùm priùs aquam, quæ in illo erat, exhausisset: nam sobrium, ob illius velocitatem & agilitatem, nunquam capere potuisset. Et hoc totum mysterium, seu verius delirium, in paucis illis Alcorani verbis continetur: post quæ, vers. 38. rursus venti, & Dæmones (quidam etiam compedibus vincti) Salomoni famulari introducuntur.

Vers. 43. Inducit in Scenam Job, cui Deus præcipit, ut pede percutiat terram: nam fonte, qui statim inde emanabit, poterit corpus lavare ulcerosum, ac refocillare, & contractam sitim extinguere: & concludit, vers. 46. وخذ بيدك ضغثا فاضرب به

ولا تحنث انّا وجدناه صابرا :

Et cape manu tua fasciculum (virgarum) *& percute eo* (uxorem tuam) *& ne violes jusjurandum. Nos certè invenimus illum patientem.* Hæc dicuntur, quia (ut scribit Gelal, & cæteri Expositores) Job, dum morbo suo laboraret, juraverat se inflicturum centum ictus uxori, cùm convaluisset, ob culpam nescio quam ab ea admissam. Ubi verò convaluit, voluit Deus, ut posset huic juramento satisfacere, semel tantùm percutiendo uxorem fasciculo centum virgarum ex junco odorato; vel, ut alii malunt, ramo palmæ, in quo erant centum folia. O ingenia nugis fœcunda!

Vers. 52. Rursum Paradisus, pocula, poma, puellæ, lectuli, &c.

Vers. 72. Redit Adam cum Angelis ipsum adorantibus, & Diabolo adorare recusante, ac proptereà ejecto è paradiso, post longam cum Deo altercationem.

Ex Sura 39. الزمر *Catervæ.*

Vers. 67. Hæc habentur de die Judicii : ونفخ

في الصور فصعق من في السموات ومن

في الارض الا ما شاء الله ثم نفخ فيه

اخرى فاذا هم قيام ينظرون : *Et insufflabitur in tubam* (prima vice) *& corruent mortui, qui sunt in cœlis, & qui sunt in terra, prætereos, quos voluerit Deus. Deinde insufflabitur in eam* (post quadraginta annos) *secunda vice: & ecce ipsi* (qui erant mortui) *resurgent, & expectabunt* (quid futurum sit.) Alibi etiam habetur in Alcorano, ad sonum primæ tubæ morituros esse omnes terrigenas, & cœligenas, exceptis iis, quos Deus voluerit, nimirùm juxta Geleleddinum: الحور والولدان وغيرهما, *puellas nigrioculas Paradisi, & pueros ejus, & alios.* Jahias excipit Gabrielem, Michaelem, Asraphelem, & Angelum mortis: qui tamen omnes ante signum secundæ tubæ morientur, & Angelus mortis morietur postremus omnium: & ad prædictum signum resurgent. Quis unquam somniavit, Angelos esse morituros, vel etiam capaces esse moriendi, cùm sint puri spiritus, & simplicissimæ intelligentiæ? Sed Mahumetus credit, non secus ac homines ex terra, ita Angelos ex igne creatos fuisse. Quamobrem error errorem excusat.

Ex Sura 40. المؤمن *Fidelis.*

Vers. 24. Redit Moyses, Pharao, Haman, turris pertingens ad cœlum, & alia figmenta toties decantata. Interseritur quidam è familia Pharaonis, qui cùm credidisset in Moysen, prædicat Ægyptiis religionem ejus, & cultum unius Dei: de quo tamen nihil legimus in Pentateucho. Quare inter consuetas fabulas recensendum est.

Ex Sura 41. فصلت *Distincta sunt.*

Vers. 9. Habetur, Deum creasse terram duobus diebus: & quatuor diebus produxisse ex ea necessaria ad victum pro homine, & cæteris animalibus. Deinde creasse cœlum ex fumo, & distinxisse illud in septem cœlos duobus diebus: & posuisse in cœlo terris proximo luminaria, & custodiam Angelorum cum jaculis flammeis ad arcendos dæmones, ne accederent ad audienda colloquia Angelorum, ac divinas revelationes.

Omnia hæc sunt contra veritatem Sacræ Historiæ, sive attendantur dies, quibus terra, cœlum, & cætera creata fuisse supponuntur: sive materia illa fumi, ex qua cœlum formatum fuisse dicitur: sive luminaria in ultimo cœlo posita, cùm in eo luna tantùm posita fuerit: sive demum custodia illa fictitia Angelorum, quæ (etiam ex testimonio & asserto Mahumetanorum) non fuit posita nisi post ortum Mahumeti.

Vers. 15. Recinet aliquid de Aadæis & Thæmudæis.

Ex Sura 43. الزخرف *Ornamentum.*

Vers. 25. Refricantur digladiationes Abrahæ cum patre suo circa idola, & cultum unius Dei.

Vers. 44. Iterùm prosilit Moyses cum Pharaone.

Vers. 66. Rursum Paradisus cum conjugibus; paropsides ex auro; calices sine ansis, ut faciliùs ex quacumque parte possint accipi & exhauriri: copia pomorum, & quicquid possit ad voluptatem & hilaritatem desiderari.

Vers. 73. Dicitur de damnatis in Gehenna: ونادوا

ونادوا يا مالك ليقض علينا ربك : *Et clamabunt dicentes: O Malec, fac ut tandem absumat nos Dominus tuus*. Iste Malec est Angelus præpositus à Deo super Gehennam, quem fingunt, interrogatum à damnatis non respondere nisi post mille annos.

Ex Sura 44. الدخان *Fumus*.

Vers. 4. Loquens de nocte, in qua demissus fuit Alcoranus è cœlo, hæc habet : فيها يفرق كل أمر حكيم امرا من عندنا : *In ea disponitur omnis res sapienter per imperium nostrum*. Clariùs glossa Gelalis. فيها يفصل كل أمر محكم من الارزاق والاجال وغيرهما التي تكون في السنة الي مثل تلك الليلة : *In ea distinctè sapienterque disponuntur à Deo universa spectantia ad vitam & mortem hominum, & ad alia, quæ futura sunt eo anno, usque ad eandem noctem sequentis anni*. Vocatur autem hæc nox, ليلة القدر *Nox Alcader*, idest *Decreti*, seu *Dispositionis*. Atqui Deus omnia decrevit ac disposuit ab æterno distinctissimè, & sapientissimè, & nimis puerile est credere, esse aliquam peculiarem noctem quotannis, in qua decernat ac disponat res futuras illius anni.

Vers. 17. Retruditur Moyses cum Pharaone.

Vers. 42. Loquens de pœnis gehennæ, hæc habet : ان شجرة الزقوم طعام الاثيم كالمهل يغلي في البطون كغلي الحميم خذوه فاعتلوه الي سواء الجحيم ثم صبوا فوق راسه من عذاب الحميم ذق انك انت العزيز الكريم : *Certè arbor Zacum erit cibus peccatoris; sicut amurca nigerrima ebulliet in ventre eorum in morem aquæ ferventissimæ. Arripite eum, & pertrahite in medium Tartari: deinde effundite super caput ejus aquam ferventem*: (& dicite ei): *Gusta: quippe tu es potens ille, ac honoratus*. Hæc centies recantantur in Alcorano, & quidem materialiter, &, ut verba sonant, à Moslemis creduntur. Nam allegoricè accepta, vel figuratè, essent tolerabilia.

Vers. 50. Redit in scenam Paradisus cum hortis, fontibus, vestibus sericis, lectulis, seu carrucis, omni genere pomorum, & puellis albis grandioculis, ad libidinem exercendam destinatis.

Ex Sura 46. الاحقاف *Alahkaph*.

Vers. 21. Redit spectantibus in Scenam Hud cum Aadæis.

Vers. 29. Alloquitur Mahumetum Deus suus fictitius : وإذ صرفنا اليك نفرا من الجن يستمعون القران فلما حضروه قالوا انصتوا فلما قضي ولوا الي قومهم منذرين قالوا يا قومنا انا سمعنا كتابا انزل من بعد موسي مصدقا لما بين يديه يهدي الي الحق : *Et memento cùm venire fecimus ad te quosdam ex Dæmonibus, ut audirent Alcoranum. Cùm autem ad te pervenissent*, (& te illum legentem audissent) *dixerunt ad invicem: Attenti estote. Cùm autem absolvisses lectionem, reversi sunt ad gentem suam prædicaturi id quod audierant: & dixerunt: O popule noster, nos certè audivimus librum, qui descendit è cœlo post Pentateuchum Moysis, & confirmat Sacros libros anteà traditos, dirigitque ad veritatem. Erant Dæmones hi* (juxta glossam Gelalis) *ex Nisibina, seu ex Arabia felici; vel ex Ninive. Erant autem septem, vel novem. Mahumetus porrò legebat Alcoranum in concavo trunci cujusdam palmæ in aurora; eratque cum sociis suis*. Addit, illos anteà fuisse Judaicæ religionis professores, & Mahumetismum amplexos fuisse. Gratulandum est Moslemis, quòd eorum sectæ aggregati sint Dæmones Judæi. Sibi habeant tàm bellos ac lepidos neophytos, ac proselytos.

Ex Sura 47. القتال *Bellum*.

Vers. 16. En iterùm Paradisus, sed parumper immutatus. مثل الجنة التي وعد المتقون فيها انهار من ماء غير اسن وانهار من لبن لم يتغير طعمه وانهار من خمر لذة للشاربين وانهار من عسل مصفي ولهم فيها من كل الثمرات ومغفرة من ربهم : *Similitudo Paradisi, qui promissus est piis: sunt in eo flumina aquæ incorruptibilis; & flumina lactis, cujus non immutatur gustus: & flumina vini suavis bibentibus: & flumina mellis purissimi: & copia omnis generis fructuum; & indulgentia à Domino suo*. Hoc loco مثل *similitudo*, exponitur communiter صفة *prædicatum proprium*. Nam tenentur Moslemi hæc credere materialiter, & juxta sonum verborum. Mirum verò, quòd Mahumetus vinum concedat in cœlo, quòd tàm rigidè suis in terra interdixit. Magis verò mirum, quòd cùm incolæ hujus Paradisi semper poma comedant, non secus ac si in sylvis Calabrorum jugiter morarentur, dysenteriam assiduè non patiantur. Benè est, quòd vinum pro antidoto in Paradisum introduxerit, quamvis in terra prohibuerit.

Ex Sura 48. الفتح *Aperitio*.

Vers. 5. Redit Paradisus cum hortis, & fluminibus.

Vers. 29. Hæc habentur de Mahumeto, & Mahumetanis: محمد رسول الله والذين معه اشداء علي الكفار رحماء بينهم تريهم ركعا سجدا يبتغون فضلا من الله

من الله ورضوانًا سيماهم في وجوههم من اثر السجود

ذلك مثلهم في التوراة ومثلهم في الانجيل كزرع

اخرج شطاه فازره فاستغلظ فاستوى على سوقه

يعجب الزراع ليغيظ بهم الكفار:

Mahumetus est legatus Dei: qui verò sunt cum eo, feroces sunt contra infideles; misericordes inter se. Videbis illos sese incurvantes, adorantes; ut exquirant excellentiam à Deo, & beneplacitum. Signa eorum sunt in faciebus eorum ex vestigiis adorationis. Hæc est similitudo eorum in Pentateucho. Similitudo autem eorum in Euangelio est sicut semen, quod produxit culmum suum: deinde roboravit illum: tum crassius factum est, & adæquatum est super crura sua, voluptatem afferens agricolæ. (Ita autem voluit Deus esse Mahumetanos) *ut ad iram excitarentur infideles per eos*. Impudentissimum mendacium. Nihil enim hujusmodi in Pentateucho, vel in Euangelio reperitur.

Ex Sura 50. ق *Quoph*.

Verf. 11. Apparent velut in transitu Noe cum populo suo, Thæmudæi, Aadæi, Pharao, Lot, Madianitæ, & nonnulli alii prophetæ & populi exotici.

Ex Sura 51. الذاريات *Spargentes*.

Verf. 7. Jurat Deus: والسماء ذات الحبك *Per cœlum habens strias*. Strias istas, seu semitas volunt Arabes esse in cœlis, ut per eas stellæ decurrere possint. Excusandus est Mahumetus, si in re Astrologica hujusmodi nugas effutit: nam, ut de Romulo dictum fuit, *arma magis, quàm sidera norat*. Sed non meretur excusationem, dum Deum suum per eas jurantem introducit.

Verf. 24. Revertitur in scenam Abraham cum Angelis hospitibus, quorum prædictionem de Isaac cùm audisset Sara, verf. 29. اقبلت في صرة فصكت وجهها

وقالت عجوز عقيم قالوا كذلك قال ربك انه هو

الحكيم العليم: *advenit cum clamore stridulo, cædens palmis faciem suam, ac dicens: Ego sum vetula sterilis. At Angeli dixerunt ei: Ita dixit Dominus tuus, qui est Sapiens, Sciens*. Nusquam legimus intemperies has ineptas de Sara ad nuncium Angelorum de Isaac: imò ex Pentateucho constat oppositum.

Verf. 32. Iterùm Lot & Sodomitæ.

Verf. 38. Iterùm Moyses cum Pharaone: & deinde Aadæi, Thæmudæi, & Noe cum gente sua.

Ex Sura 52. الطور *Mons Sina*.

Verf. 17. Rursus Paradisus cum viridariis ac deliciis, cum cibo & potu; cum lectulis & puellis, amplis pulchrisque oculis præditis: cum pomorum copia:

cum carnibus, quas appetierint. Præbent sibi mutuò calicem vini: & eunt in gyrum ministrantes pocula adolescentes pulcherrimi ut margaritæ. Omnia verò dulcissimis confabulationibus condiuntur.

Ex Sura 53. النجم *Stella*.

Verf. 47. Regerit per transennam Aadæos, Thæmudæos, populum Noe, ac Sodomitas.

Ex Sura 54. القمر *Luna*.

Verf. 9. Iterùm Noe cum diluvio: Hud cum Aadæis: Thæmudæi cum Saleh, & camela portentosa: Moyses cum Pharaone: Lot cum Sodomitis; quos modò laterculis coctis è cœlo delapsis, & singulis singulorum Sodomitarum, qui perituri erant, nominibus consignatis: modò per ventum, glareas, & lapillos ejaculantem, deletos fuisse fabulatur; atque ita excæcatos, ut facies eorum tota in unam veluti tabulam complanaretur.

Ex Sura 55. الرحمن *Miserator*.

Hæc Sura tota est parænesis, qua Mahumetus dæmones, & homines excitat ad gratitudinem erga Deum, ob beneficia utrisque concessa, hortaturque eos ad bonam frugem, præsertim timore gehennæ, & spe paradisi: repetitque in ea per intercalationem triginta & una vicibus hunc versiculum: فبأي الاء ربكما تكذبان: *Quodnam ergo beneficiorum Domini vestri inficiabimini?* Refert autem Alhakem ex Giaber, Mahumetum ipsum dixisse: se nunquam legisse hunc versiculum dæmonibus, quin statim responderent: لا بشي من نعمك نكذب فلك الحمد: *Nullum beneficiorum tuorum inficiamur: sit ergo tibi laus*. Porrò in hac Sura effunditur in Paradisi sui deliciis exponendis, à v. 45. his verbis: ولمن خاف

مقام ربه جنتان ذواتا افنان فيهما عينان تجريان

فيهما من كل فاكهة زوجان متكئين على فرش

بطائنها من استبرق وجنا الجنتين دان فيهن قاصرات

الطرف لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان كانهن الياقوت

والمرجان ومن دونهما جنتان مدهامتان فيهما

عينان نضاختان فيهما فاكهة ونخل ورمان فيهن

خيرات حسان حور مقصورات في الخيام لم يطمثهن

انس قبلهم ولا جان متكئين على رفرف

خضر وعبقري حسان:

Ei autem, qui timuerit præsentiam Domini sui, erunt duo horti, ornati ramis arborum: in utrisque erunt duo fontes fluentes: in horum utroque erunt ex omni-

mnibus pomis duo genera. Accumbent super lectos, quorum intrinsecæ partes erunt ex serico crassiori, auro intertexto: fructus verò duorum hortorum erit vicinus (terræ, ut facilè manibus carpi possit). *In his hortis erunt puellæ, modestæ aspectu: non defloravit eas ullus homo, neque genius ante illos* (quibus tradentur in conjuges). *Erunt pulchræ velut hiacynthi, aut margaritæ. Præter duos hortos erunt alii duo horti intensè virentes: & in utroque erunt duo fontes copiosis aquis jugiter manantes. In utroque erunt poma, & palmæ, & mala punica. In iisdem erunt puellæ optimæ, pulcherrimæ, præditæ oculis amplis, atque impensè nigris, & candidis, custoditæ in tabernaculis. Non defloravit eas ullus homo, aut genius ante eos* (quibus tradentur ad copulam). *Accumbent* (mariti earum cum eis) *super stragula viridia, & tapetes pulcherrimos*. Desipit prorsus atque insanit Mahumetus in hoc suo Paradiso.

Ex Sura 56. الواقعة *Casura*.

In hac Sura repetit cum appendicibus eadem, quæ in superiori de Paradiso effutiverat. En ejus verba à versu 13. fideliter latinè reddita. *Hi erunt approximati in hortis voluptatis, super lectulos auro, gemmisque contextos, discumbentes sese mutuò respicient: circuibunt circa eos adolescentes perpetuandi in flore ætatis, cum scyphis sine ansis, & calice ex vino jugiter fluenti, & cum pomorum copia, ut eligant, quæ velint, & carne avium, quas appetierint. Et erunt cum eis puellæ nigris amplisque oculis præditæ, quasi margaritæ in conchis absconditæ*. Et nonnullis interpositis: *Morabuntur inter arbores Mauz pulchrè inter se dispositas; & in umbra protensa: & juxta aquam jugiter fluentem; & cum pomis multis non defecturis, à quibus capiendis nunquam impedientur. Et in lectis excelsis cum puellis, quas nos produximus virgines, conjugibus suis dilectas, illisque coætaneas*. Circa illas aves ad cibum beatorum paratas scribit Jahias: قال سعيد بن راشد بلغني ان الطير يصف بين يدي الرجل فاذا اشتهى احدها اضطرب ثم صار بين يديه نضيجا : *Dixit Said Ebno-Rasced: Pervenit ad notitiam meam, quòd aves illæ ordinatim sistent se ante unumquemque. Cùmque aliquis quampiam ex iis appetierit, illa commovebit sese, deinde apparebit ante eum cocta*. Quòd autem dicitur, puellas illas factas fuisse Virgines; explicat Gelaleddinus: كلما اتاهن ازواجهن وجدوهن عذارى : *quotiescumque accedent conjuges earum, ut cum iis coeant, invenient eas virgines*: & addit, eas futuras من غير ولادة ولا وجع : *sine partu prolis, & sine sensu doloris*: scilicet illius quem experiuntur virgines in primis copulis. O Paradisum prorsus pecuinum!

Ex Sura 60. الممتحنة *Probata*.

Vers. 4. Redit Abraham disceptans pro unitate Dei cum gente sua: sed quasi per transennam.

Ex Sura 61. الصف *Ordo*.

Vers. 6. Hæc habentur de Christo: قال عيسى ابن مريم يا بني اسرائيل اني رسول الله اليكم مصدقا لما بين يدي من التورية ومبشرا برسول ياتي من بعدي اسمه احمد فلما جاءهم بالبينات قالوا هذا سحر مبين. *Dixit Jesus filius Mariæ: O filii Israel: Ego quidem veni legatus Dei ad vos, confirmaturus Pentateuchum traditum ante me; & annuntio vobis Legatum, qui veniet post me, cujus nomen erit Ahmed. Ubi autem hic venit ad eos cum evidentibus argumentis, dixerunt: Hic est magus manifestus*. Hoc impudentissimum mendacium alibi refutavimus.

Ex Sura 64. التغابن *Mutua fraudatio*.

Vers. 2. Paradisus iterùm cum hortis, & fluminibus.

Ex Sura 65. الطلاق *Repudium*.

Vers. 12. Iterùm Paradisus cum hortis, & fluminibus.

Vers. 13. Ita legitur: الله الذي خلق سبع السموات ومن الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن : *Deus est, qui creavit septem cælos, & totidem terras: in quibus exercet imperium suum*. Terram esse unam, cæci ipsi norunt. Sed Mahumetus, & Mahumetani plures faciunt, ut suprà vidimus.

Ex Sura 66. التحريم *Prohibitio*.

Vers. 6. Loquens de Gehenna hæc habet: وقودها الناس والحجارة عليها ملائكة غلاظ شداد لا يعصون الله ما امرهم ويفعلون ما يؤمرون : *Fomes illius sunt homines, & lapides: constituti sunt super eam Angeli feroces, terribiles, qui non sunt inobedientes Deo in eo, quod præcipit illis; sed faciunt quod jubentur ab eo*. Ineptè ponuntur lapides (pro quibus accipiunt Expositores idola lapidea) fomes gehennæ: sed ineptiùs ponuntur Præfecti illius Angeli (quos novemdecim faciunt): Angeli, inquam boni, Deoque obedientes, qui alios torquent, ab omni ipsi pœna immunes, quamvis in igne Gehennæ perpetuò commorentur. De his sæpè fit in Alcorano commemoratio.

Vers. 8. Paradisus cum hortis, & fluminibus.

Vers. 10. Legitur: ضرب الله مثلا للذين كفروا امراة نوح وامراة لوط : *Proposuit Deus in exemplum infidelibus uxorem Noe, & uxorem Lot*: ad-

ditque

ditque ambas decepisse viros suos, & damnatas fuisse ad gehennam. Varia effutiunt Expositores de harum peccato, sed temerè, & absque ullo fundamento.

Vers. 12. Ita de uxore Pharaonis: وضرب الله للذين امنوا امرأة فرعون اذ قالت ربي ابن لي عندك بيتا في الجنة ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمين

Proposuit autem Deus in exemplum fidelibus uxorem Pharaonis, cùm dixit: O Domine mi, adifica mihi apud te domum in Paradiso, & libera me à Pharaone, & operibus ejus, & libera me à gentibus iniquis. Hæc (inquit Gelal) *credidit in Moysen, & vocabatur Asia. Propterea Pharao cruciavit eam, alligans manus & pedes ejus ad quatuor paxillos terra infixos, & ponens super pectus ejus molam grandem; & ita relinquens radiis solaribus expositam. Sed cùm discederet is, qui custodiebat eam, Angeli umbram faciebant ei. Tandem Deus recepit spiritum ejus: & juxta Ebno-Keisan*, رفعت الي الجنة حية فهي تاكل وتشرب: *Elevata fuit in paradisum viva, ubi comedit, & bibit*. Si hæc vera essent, nunquam Moyses ea tacuisset. Suspicor esse commentum aliquod Rabbinicum.

Ex Sura 69. الحاقة *Fatalis*.

Regerit Thæmudæos, Pharaonem, Sodoman, Noe, & diluvium, paradisum cum hortis, fructibus, epulis, &c.

Ex Sura 70. للعارج *Gradus*.

Vers. 5. Loquens de die Judicii, asserit futurum يوم كان مقداره خمسين الف سنة: *diem, cujus mensura erit quinquaginta millium annorum*. Suprà dixerat hunc diem futurum mille annorum: cùm tamen communiter Moslemi supremo Judicio dimidiam tantùm diem attribuant. Zamchasserius exponit: قيل فيه خمسون موطنا كل موطن الف سنة: *Dicitur judicandas esse quinquaginta nationes, quarum qualibet mille annos exiget ad judicium suum*.

Vers. 40. Legimus: فلا اقسم برب المشارق والمغارب: *Et non juro per Dominum Orientium, & Occidentium*. Ponit plures Orientes, & Occidentes ex falsa opinione pluralitatis Mundorum.

Ex Sura 71. نوح *Noe*.

Refertur ex professo tamquam aliquid novum, legatio Noe ad populum suum, toties hactenus recantata. Inter alia autem ponitur, tunc homines adorasse idola, quorum nomina erant. ودّ *Vaddus*: سواع *Suaus*: يغوث *Jaguth*: يعوق *Jauk*, & نسر *Nesrus*. Sed jam suprà manifestè ostendimus, ante diluvium non fuisse idololatriam, quod etiam tenent Hebræi. Vide R. Moysen Ægyptium in *Morè Nebuchim*.

Ex Sura 72. الجن *Genii*.

Recoquit fabulam de Geniis seu dæmonibus, qui audientes lectionem Alcorani à Mahumeto conversi sunt ad illius sectam; itemque aliam fabulam de iisdem ex orbibus cœlestibus ejectis. Et in his nugis tota Sura versatur.

Ex Sura 74. المدثر *Coopertus*.

Vers. 30. Loquens de Gehenna, repetit figmentum novendecim Angelorum, qui illi præfecti sunt, posteà subdit: وما جعلنا عدتهم الا فتنة للذين كفروا ليستيقن الذين اوتوا الكتاب ويزداد الذين امنوا ايمانا ولا يرتاب الذين اوتوا الكتاب: *Et non posuimus numerum eorum nisi ad schisma inter incredulos; & ut certi fierent Scripturales, & fides augeretur fidelibus; neque ultrà dubitarent Scripturales*. Nempè, Judæi & Christiani non dubitarent Mahumetum esse veracem, cùm viderent illum ita divinasse numerum Angelorum Gehennæ præfectorum. Verùm neque Christiani, neque Judæi (ut puto) de his Angelis aliquid unquam resciverunt, & ne somniarunt quidem.

Ex Sura 76. الانسان *Homo*.

Vers. 1. Dicitur: هل اتي علي الانسان حين من الدهر لم يكن شيئا مذكورا: *An venit super hominem tempus ex sæculo; nec fuit res ulla memorabilis?* Hæc verba juxta glossam Gelalis hanc continent sententiam. هل قد اتي علي الانسان ادم حين من الدهر اربعون سنة لم يكن فيه شيئا مذكورا كان فيه مصورا من طين: *An transiit super hominem, nempè super Adam, tempus ex sæculo, idest quadraginta anni: nec fuit in eo res ulla memorabilis, quia eo tempore fuit semper figmentum ex luto?* At Adam statim formatus à Deo ex pulvere terræ, animatus fuit, & factus est in animam viventem. Mirum est, Mahumetum & Mahumetanos, in rebus tàm evidentibus ac certis ita hallucinari, ac prorsus cæcutire. Nonnulli, ut Mahumetum excusent, detorquent hæc ad tempus, quo homo manet embrio, vel infans in utero matris: sed ineptè novem menses dicerentur الدهر حين من tempus ex sæculo; idest longissimum tempus: neque hæc esset res admiratione digna.

Verſ. 5. Redit ad Paradiſum ſuum, *in quo Juſti bibent ex calice vini mixti aqua Caphur, qui eſt fons, ex quo bibent ſervi Dei, & unuſquiſque deducet eum per rivulos, quò ipſi commodum fuerit. Diſcumbent ibi ſuper lectulos ſponſales in umbris arborum, demittentium ramos, ut faciliùs poma poſſint decerpi. Circumferentur crateres argentei ſine anſis, ut ex omni parte capi poſſint, ſicut cyathi vitrei, & ponent in eis quantum vini placuerit. Miſcebunt autem vinum aqua Zangebil, qui eſt fons, qui cognominatur Salſabil. Pueri in flore ætatis perpetuò duraturi, velut margaritæ ſparſæ ibunt in gyrum pocula miniſtrantes. Induentur veſtibus ſericis viridis coloris, ſubtilioribus, & craſſioribus, & ornabuntur armillis argenteis.* Tædet toties hæc referre: & tamen referre neceſſarium exiſtimo, ut agnoſcat Lector, quas merces Alcoranus miſeris Arabibus emendas exponat.

Ex Sura 70. المرسلات *Miſſæ.*

Verſ. 41. Redit Paradiſus cum umbris, & fontibus, & pomis cujuſque generis, ut unuſquiſque eligat quæ concupierit. Neſcio, an Calabri tot pomis abundent, quot Paradiſus Mahumeti.

Ex Sura 78. النبا *Nuncium.*

Verſ. 30. Iterùm Paradiſus, cum hortis arboribus conſitis, cum vinetis, & uvis, & puellis cum mammis ſororiantibus ac turgidis; & calicibus vino ſpumantibus.

Ex Sura 79. النازعات *Abſtrahentes.*

Verſ. 15. Obtundit Deus ſuus Mahumetum, dum petit ab eo: هل اتاك حديث موسي : *An audiſti unquam hiſtoriam Moyſis?* Et quamvis toties eam illi narraverit, hîc tamen illi retrudit.

Verſ. 28. Aſſerit, Deum *priùs perfectè conformaſſe cœlum, & obtenebraſſe noctem ejus, & eduxiſſe ſplendorem ejus*; ideſt produxiſſe in eo ſolem poſt tenebras præcedentes, ut exponunt gloſſæ; *& poſteà expandiſſe terram, & eduxiſſe ex ea fontes, & herbas, & arbores; & ſtabiliſſe in ea montes.* At hoc eſt contra id, quod ipſemet ſuprà dixit non ſemel: nempè Deum priùs creaſſe terram, & omnia, quæ in ea ſunt: & poſteà animum intendiſſe ad creandum cœlum.

Ex Sura 81. التكوير *Involutio.*

Verſ. 4. Inter ſigna diei Judicii ponuntur اذا العشار عطلت واذا الوحوش حشرت : *Cùm cameli destitutæ fuerint: & cùm feræ congregatæ fuerint.* Primum ſignum eſt prorsùs frivolum. Secundum autem, ſi intelligatur eo modo, quo exponunt Gloſſæ, eſt omninò incredibile. Ideò feras reſuſcitandas, & congregandas vult Gelal. ليقتص لبعض من بعض ثم تصير ترابـــا : *ut ſumatur vindicta aliarum ex aliis, & poſteà in pulverem reducantur.* Vel, ut ait Jahias: ليُقضي لبعضها من بعض ثم يقال لها كوني ترابـــا : *ut judicium fiat uni de alia: & poſteà dicatur ei: Eſto pulvis.* Feræ ex neceſſitate operantur, & quemadmodum culpæ ſunt incapaces, ita etiam pœna pro culpa illis nulla debetur. Quòd ſi Deus aliquando juſſit beſtias occidi, vel lapidari, aut comburi; id fecit in deteſtationem culpæ ab hominibus perpetratæ, & in pœnam ipſis hominibus. Et ita intelligenda ſunt verba Gen. cap. 9. dicta à Deo Noe & filiis ejus: *Sanguinem animarum veſtrarum requiram de manu cunctarum beſtiarum*: & alia hujuſmodi loca: vel dicendum eſt, has eſſe locutiones figuratas, quales ſæpè in Sacris literis occurrunt.

Ex Sura 83. التطفيف *Menſura injuſta.*

Verſ. 7. Ita de Iniquis: انّ كتاب الفجار لفـــي سجين وما ادراك ما سجيـــــن كتاب مرقـــــوم: *Certè liber Scelestorum erit in Saggin. Quid verò faciet, ut intelligas, quid ſit Saggin? Eſt liber delineatus.* Et deinde verſ. 18. pronunciat de Juſtis: انّ كتاب الابرار لفي عليين وما ادراك ما عليـيـــن كتاب مرقوم يشهده المقربون : *Certè liber Juſtorum erit in Aliin. Et quid faciat, ut intelligas, quid ſit Aliin? Eſt liber delineatus, cui teſtes adſunt Approximati*: ideſt Angeli Deo proximi. Inepta prorſus loquutio, dum tàm liber Iniquorum, quàm liber Juſtorum dicitur eſſe in libro delineato. Quamobrem Expoſitores nihil curantes interpretationem factam à Mahumeto ipſo, utpote ridiculam, volunt tàm *Saggin*, quàm *Aliin*, eſſe loca quædam. Primum quidem in imo terræ ſeptimæ, ubi reſidet Diabolus: Secundum autem in ſeptimo cœlo ſub Throno Dei. Ita Gelaleddinus, & alii. Sed omnia ſunt figmenta.

Verſ. 22. Reponit Paradiſum cum quodam additamento nota digno v. 25. his verbis: يسقون من رحيق مختوم ختامه مُسك وفي ذلك فليتنافس المتنافسون: *Potabuntur ex vino puriſſimo ſigillato: & ſigillum ejus erit muſcus. Ad hoc porrò anhelent illi, qui anhelant ad felicitatem.* Nam ut explicat Gelal, ſervabunt hoc vinum apud ſe repoſitum على انايها لا يفك ختمها الا هـــم : *in vaſis ſuis ſigillo obſignatis, quod nemo ſolvet, vel amovebit, niſi ipſi.* Quod verò addit, *ſigillum fore muſcum*, ſignificat cretulam ad ſigillandum adhibitam, ex muſco, vel alia materia ſuaveolenti eſſe componendam; vel, ut exponit Gelal, quia: اخر شربه يفوح منه ريحة المسك : *ultimus hauſtus hujus vini*, (dum calix exhauritur) *efflabit, ac relinquet poſt ſe odorem muſci.* Habebit igitur quilibet beatus dolium ſuum ſigillo obſignatum, ne ſcilicet evaneſcat, vel ne aliquis alius beatus ex eo furtim ſorbillet: adeò enim pretioſum eſt, ut ad illius

illius potum aspirare debeant, qui ad summam aspirant felicitatem.

Ex Sura 83. الانشقاق *Scissio.*

Vers. 7. Asserit, in die Judicii homini justo dandum esse librum suum بيمينه *in manu dextera ejus:* Peccatori autem وراء ظهره *post tergum ipsius.* Quia scilicet, ut ait Gelal يغل يمناه الى عنقه وتجعل يسراه وراء ظهره فياخذ بها كتابه : *peccatori alligabitur ad collum dextera ejus, & sinistra ejus post tergum ipsius; quamobrem librum suum post tergum accipiet.* Hæc si materialiter accipiantur, prout accipiuntur à Mahumetanis, à veritate aliena censenda sunt.

Ex Sura 85. البروج *Turres.*

Refricat hic etiam hortos & flumina Paradisi: & Pharaonis, ac Thæmudæorum nugas.

Ex Sura 88. الغاشية *Operiens.*

In hac etiam producitur Paradisus cum hortis, fontibus, lectulis, crateribus, pulvinaribus, ac tapetibus.

Ex Sura 89. الفجر *Aurora.*

Redeunt Aadæi, Thæmudæi, & Pharao, cum suis quisquiliis.

Vers. 26. Loquens de die Judicii, habet. وجيء يومئذ بجهنم : *& adducetur in illa die Gehenna.* Gelaledd. تقاد بسبعين الف زمام كل زمام بايدي سبعين الف ملك لها زفير وتغيظ : *Adducetur* (Gehenna in die Judicii) *ligata septuaginta millibus habenis: & unaquæque habena trahetur à septuaginta millibus Angelis. Ipsa verò cum indignatione & ira mugiet.* Magnum figmentum; sed tamen apud Moslemos habet fidem.

Ex Sura 91. الشمس *Sol.*

Vers. 11. Recoquit crambem fabulæ Thæmudæorum & Saleh, & camelæ è rupe productæ.

Ex Sura 97. القدر *Alcader.*

In hac Sura recinitur ex professo commentum de Nocte Alcader, in qua delapsus est Alcoranus à Throno Dei ad cœlum lunæ. Ita autem in illa introducitur Deus loquens: انا انزلناه في ليلة القدر وما ادراك ما ليلة القدر ليلة القدر خير من الف شهر تنزل الملائكة والروح فيها باذن ربهم من كل امر سلام هي حتى مطلع الفجر : *Nos certè demisimus eum* (idest Alcoranum) *in nocte Alcader: & quid faciet, ut tu intelligas, quid sit nox Alcader? Nox Alcader melior est, quàm mille menses. Descendunt Angeli & Spiritus* (idest Gabriel) *in ea per voluntatem Domini sui pro omni re* (idest ad executionem decretorum, quæ fecit Deus illa nocte, quibus disposuit de omni re pro eo anno). *Pax est* (in ea nocte tota) *usque ad ortum auroræ.*

Ex Sura 98. البينة *Evidentia.*

In hac Sura, Lector te relinquo, ut in Paradiso Mahumetico, qui in ea retruditur, inter fontes, & arbores, quantum libuerit, respires, nisi fortè in domesticis tuis prædiis aliquid melius habueris: & certè habebis. In sequentibus suris omnia nugæ & quisquiliæ, in quibus tempus tàm mihi pretiosum terere, magnum piaculum existimarem. Te quoque hactenùs expositis ineptiis ac fabulis jam ad nauseam saturum esse non dubito.





CONCLUSIO TOTIUS OPERIS.

HActenùs Alcorano contra Alcoranum pugnavi: & Mahumetum gladio suo jugulare pro mea virili conatus sum. At enim, neque illum expugnavi; neque hunc jugulavi. Per me non stetit: sed utraque victoria non ex Alcorano, vel Mahumeto, verùm ex iis, qui illos sequuntur, dependet. Tu verò quid facias cum iis, qui non rationi ac veritati; sed obstinationi, & præoccupatæ ab errore menti sese totos commiserunt? Nonnullos legimus, & fortasse etiam novimus, qui ob læsam phantasiam, & crederent fixè, & firmiter assererent, se mortuos esse; ac propterea cibum potumque rejicerent. Alios, qui se vitreos esse existimantes, omnem contactum, cane pejus & angue, refugerent. Alios, qui se in aves versos putantes, per tecta domorum brachia in modum alarum motitantes, volare tentarent. Ita in his imaginatio depravata prævalebat, ut ne apertissimis quidem rationibus, & palpabilibus, ut ita dicam, argumentis, possent ab errore suo removeri. His persimiles Mahumetanicæ superstitionis asseclæ mihi esse videntur. Contendunt, se in bona religione versari; non quia verè id agnoscant, sed quia à Mahumeto fascinati sunt. Affirmat hic, se nihil aliud docere in Alcorano, quàm quod Moyses in Pentateucho, Christus in Euangelio tradidere: seque suamque doctrinam fuisse ab utroque prædictam. Manifestè ostendo eis in prima parte hujus mei operis, neque in Pentateucho, neque in Euangelio, neque in ullo alio Sacro libro, quidquam, quod ad Mahumeti prophetiam spectet, reperiri: Alcoranum porrò longissimè ab his omnibus dissidere. At illi, & Judæos Pentateuchum, & Christianos Euangelium corrupisse reponunt. Hoc verò non solùm falsum, sed impossibile, meridiana luce clarius demonstro. Quid illi? Contendunt nihilominus, & in Pentateuchi, & in Euangelii codicibus, etiam quales nunc habemus, sexcenta esse de Mahumeto ejusque secta vaticinia. Exquirimus, ubinam, vel quænam ea sint. Nugas & ineptias vaticiniorum loco producunt: quas cùm ipsimet nihil pro Pseudopropheta suo, ejusque superstitione facere apertè cognoscant, ad miracula confugiunt. Ea & multa, & magna Mahumetum patrasse affirmant. Sed ex ipsis Alcorani verbis, ipsiusque Mahumeti, & sapientiorum Moslemorum confessione, nullum verum ab eo miraculum factum fuisse, in secunda parte evidentissimè probo. At verò illi: Satis est, inquiunt, quòd Mahumetus & religionem veram tradiderit; & legem bonam docuerit: nam ipsemet se ad hoc tantùm missum à Deo fuisse, non autem ad miracula; sexcenties in Alcorano testatur. Hoc etiam eorum propugnaculum, seu effugium, funditùs dirui in tertia parte: ibi enim quæ dogmata Alcoranus contineat, quàm falsa, quàm absurda, quàm à divina in Sacris literis revelatione aliena, unusquisque videre potest. Neque verò meliora jura, quàm dogmata Mahumetus Asseclis suis proposuit. Satis sint ea, quæ in quarta parte circa ejus leges & sanctiones practicas tàm sacras, quàm politicas disseruimus: quibus si Alcoranicarum fabularum, mendaciorum, impietatum ac superstitionum colophonem imponas, planissimè cognosces, ingenuèque fateberis, cæcos prorsus esse, vel in plusquam cymmeriis tenebris jacere Mahumetanos, qui errores tàm crassos & apertos ab Impostore suo sibi pro divinis oraculis obtrusos non videant; seque ab eo fascinatos ac dementatos esse non agnoscant.

Alia ex parte Christianæ religionis veritatem ex apertissimis Sacrarum Scripturarum oraculis, quæ Adversarii non inficiantur: ex innumerorum miraculorum, quæ iidem in dubium non revocant, testimonio: ex dogmatum in divina revelatione fundatorum, quæ ipsi quoque admittunt, veritate: quamvis à legitimo sensu ea distorquere, sed frustrà, conentur: ex legis Euangelicæ à Christo traditæ summa perfectione ac Sanctitate, quam vel inviti agnoscunt, ac fatentur, evidentissimè demonstravi. Nescio quid ad hæc respondere, vel contra hæc objicere possint Mahumetani; nisi fortè straminea illa argumenta; diuturnitatem sectæ: numerum assectarum: amplitudinem imperii: victoriarum felicitatem: quibus addere etiam consueverunt, morum vitæque probitatem: superstitionis suæ in precibus, purificationibus, jejuniis, peregrinationibus, eleemosynis exactam observantiam: incorruptum justitiæ tenorem, & alia hujusmodi; quæ partim falsa, partim ad meram ostentationem, partim nullius momenti ad veram religionem, & quod præcipuum est, innumeris vitiis, sceleribus, ac flagitiis admixta esse jam vidimus, & omnes, qui inter Mahumetanos versati sunt uno ore testantur. Præclusum est igitur illis omne effu-

effugium, quo possint se in superstitione sua sustinere ac tueri: sublata omnis excusatio, qua Christianæ veræque Religionis ignorantiam prætendere queant.

Novi ego ipse nonnullos Mahumetanos, qui his argumentis convicti, cùm aliud quod responderent non haberent, tàm ipsos in sua lege, quàm Christianos in sua, etiam juxta Alcorani doctrinam, æternam salutem consequi posse contenderent. Atqui impossibile hoc esse jam satis in principio mei Operis demonstravi. Et Mahumetus ipse (juxta eorum receptam traditionem) contra id, quod in Alcorano toties apertè affirmat; unam tantùm esse religionem, quæ ad æternam salutem duceret, pronunciavit.

Ex hactenus dictis, nemo non videt, quàm facilè possent Mahumetani de errore suo convinci: si ipsi convinci vellent. Sed volent, ut spero, aliquando, divina aspirante gratia, cùm durissimum Tyrannorum suorum jugum excusserint, & in Christianorum Principum tutelam sese spontè receperint; vel sub eorum potestatem victi devenerint. Tunc verò cùm libera erit eis religionis electio; & neque ignem, neque infame lignum formidabunt; facilè argumentis meis ad superstitionem suam deponendam, & ad veram religionem suscipiendam perducentur. Imò satis erit ad hoc; si Alcoranum suum (pia illa quam nunc impiè stultèque habent, affectione seposita) attentiùs legerint, & ad veritatis examen expenderint, ac trutinaverint. Videlicet nulla alia sunt validiora ac fortiora contra Alcoranum, ejusque vanitatem ac falsitatem argumenta, quàm ea, quæ ab Alcorano ipso suppeditantur. Satis luculento exemplo assertum meum comprobatur, quo huic operi coronidem imponam. Refert illud à me in principio laudatus, & nunc in fine cum laude commemorandus, Reverendissimus Pater Tyrsus Gonzalez de Santalla Illustrissimæ Societatis Jesu supremus ac sapientissimus Moderator, in Opere suo egregio, *Manuductionis ad conversionem Mahumetanorum*, lib. 2. cap. 9. allegans ejus auctorem Sanctum Eulogium Episcopum Toletanum & Martyrem in libro, cui titulus, *Memoria Sanctorum*. Ita igitur se res habuit.

Dum Hispania sub durissimo Maurorum jugo ingemisceret, juvenis quidam Cordubensis, quamvis amitam Christianam haberet, in Agarenica tamen superstitione natus, & enutritus eam, ut ita dicam, innocenter profitebatur. Hortabatur eum identidem amita, ut Mahumeto valedicens, Christianam susciperet Religionem. Senserunt id cæteri cognati Mahumetani, quamobrem ut piæ fœminæ solicitam pro nepote curam eluderent, curaverunt, ut is in Arabicis literis probè instrueretur, quò Alcorani lectione Mahumeticam legem & à fundamentis addisceret, & constantiùs deinde retineret. Erudito eum Magistro commiserunt: ipse verò, utpote prompti vivacisque ingenii, brevi in Arabico idiomate tantum profecit, ut Alcoranum & legere, & intelligere commodè posset. Existimavere consanguinei se jam adolescentem contra pias amitæ insidias, in tuto habere. Alcoranum illi statim legendum, attentèque considerandum tradidere. Adolescens, qui jam Arabici sermonis gustum aliquem accepisset, avidiùs librum illum, quem adeò celebrari audierat, arripuit, statimque legere cœpit. At cùm semel, atque iterùm legisset, longè alium ab eo, quem à suis audierat, invenit. Omnia in eo perturbata & confusa animadvertit: pleraque obscura, & perplexa: stylum fluidum quidem, & aures vellicantem; sed meras inanias continentem: Surarum titulos ridiculos, nec ferè unquam earum materiæ respondentes: Idem in una Sura dictum, & in alia, imò aliquando in eadem retractatum: apertas passim contradictiones: innumeras ineptias, ac fabulas aniles: Perpetuam in toto Alcorano earumdem rerum cantionem: Paradisi felicitatem in scortis, Ganymedibus, lectulis, poculis, pomis, nemoribus, fluminibus, armillis, sericis, & hujusmodi partim obscœnissimis, partim vilissimis deliciis ac voluptatibus positam: Deum partim perjurum: partim per res inanissimas atque indignissimas pro æquè inanibus & indignis juramenta bis, ter, quinquies, septies, novies, eodem tempore effundentem; & prophetæ suo Mahumeto in lasciviis, adulteriis, furtis, ac perjuriis lenocinantem: Prophetam ipsum totum fœminis, deliciis, gulæ, prædis, latrociniis, humano sanguini effundendo addictum: nihilque aliud in Alcorano, quàm propria commoda curantem: Subditorum marsupiis ad injusta bella gerenda sub specie religionis semper inhiantem: fœminarum honestarum pudicitiæ insidiantem: divinas revelationes ad probra sua cohonestanda vel ad contribulium & consanguineorum suorum, quos exosos haberet, famam dilacerandam, semper paratas habere: Totum denique librum à capite ad calcem, armis, fœminis, prædis, cædibus, fabulis, nugis, mendaciis, superstitionibus esse refertum: Pauca tantùm nescio quæ, ex Christianorum libris fortassè furto sublata, & centies repetita, sani aliquid piique redolere.

Hæc, & alia hujusmodi ubi prudentissimus juvenis animadvertit contineri in Libro illo, quem divinitùs traditum, atque in throno, atque in essentia Dei custodiri, nullumque parem aut similem unquam habuisse, aut habiturum esse Moslemi sui jactabant, obstupuit: atque apertè intellexit, nullo modo hujusmodi librum esse posse à Deo traditum; sed vel à nequissimo omnium mortalium, vel à Dæmone ipso compactum & concinnatum, atque ad humani generis perniciem editum, ac vulgatum fuisse, certissimè sibi persuasit. Alia ex parte animo revolvens ea, quæ ab amita, & aliis audierat, Christianæ Religionis dignitate, deque mysteriorum ejus majestate, & gravitate, legisque Euangelicæ puritate ac sanctitate; & quæ Mahumetani ipsi de Christo, ejusque matre Virgine Maria gloriosissimè prædicabant: Alcoranum cum Euangelio: Mahumetum cum Christo: Agarenicam superstitionem cum Christiana religione componens; clariùs ac manifestiùs Mahumeticæ sectæ vanitatem ac falsitatem, & Christianæ fidei veritatem agnoscebat. Quid multa? Eodem momento se Christianum esse velle firmissimè deliberavit. Nec mora: ut salutari lavacro ad vitam æternam regeneraretur, Sacrisque Christianæ fidei mysteriis initiaretur clam curavit, & obtinuit. Mox palam, nec sine multis testibus, Mahumetum, impiamque ejus legem ejuravit: Christo se jam nomen dedisse; illius fidem ac legem sequi velle, liberè constanterque pronunciavit. Obstupuere Mauri, præsertim cognati, tàm subitam adolescentis mutationem. Lenibus primò blandisque verbis illum à proposito removere, & ad avitam superstitionem revocare conati sunt. Verùm ubi semper constantiorem viderunt, ad minas ac terrores conversi; flagra illi, lanienam, ignem, palum intentare cœperunt. Sed fortissimum adolescentem nihil hæc movebant. Quamobrem illi in furorem acti, ut tantam Prophetæ sui injuriam ulciscerentur, innocentissimum

ſimum juvenem barbarè trucidaverunt; atque ejus ſpiritus puriſſimus ſtatim in cœleſtes ſedes inter Martyrum choros evolavit.

Ita ars arte deluſa eſt: & medela venit unde malum parabatur. Profuit huic adoleſcenti ad cognoſcendam Mahumetanicæ ſectæ falſitatem ac vanitatem, atque ad æternam felicitatem per mortem tàm glorioſam promerendam, Alcorani lectio, ex qua laqueus erroris, & æternæ perditionis illi curabatur. Neque dubito, aliis etiam profuturam, dummodo ſine animo ab errore præoccupato, illum & legant, & expendant: nam, ut verbis S. Eulogii concludam: *Si aliquis Catholicus* (veritatis ſcilicet amicus) *velit falſitatem ſectæ Mahumetanæ clarè deprehendere, nullo alio opus ipſi eſt, quàm cum Sapientioribus Mahumetanorum ſermones de Religione miſcere, & ab iis interrogare, quid credant. Eis enim auditis, quæ ipſorum Lex* (nempè Alcoranus) *docet; ſtatim cognoſcet, illam eſſe mendacem, & Deo auctore indignam.*

F I N I S.

Appen-



Appendix.

Nihil tàm falſum aut abſurdum à novarum ſectarum auctoribus excogitatum eſt, quod larvam aliquam veritatis è Sacris Scripturis perperam intellectis ſibi non aſſumat. Quid magis à veritate & à ratione alienum, quàm non ſolùm brutis animantibus, ſed etiam arboribus, ac lapidibus, & intellectum, & loquelam, non ſecus ac hominibus tribuere? & nihilominus tribuit Alcoranus, ut jam vidimus. Si objicias Mahumetanis, hoc & omni rectæ rationi, & naturæ ipſi repugnare; ſtatim ad ſacrarum ſcripturarum teſtimonia te provocabunt.

Primò: Geneſis cap. 3. Serpens alloquitur Mulierem, dicens: *Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis de omni ligno Paradiſi? Cui reſpondit mulier: De fructu lignorum, quæ ſunt in Paradiſo veſcimur: de fructu verò ligni, quod eſt in medio Paradiſi, præcepit nobis Deus, ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne fortè moriamur. Dixit autem ſerpens ad mulierem: Nequaquam moriemini: Scit enim Deus, quòd in quacumque die comederitis ex eo, aperientur oculi veſtri: & eritis ſicut Dii, ſcientes bonum & malum.* Ex his patet, ſerpentem habuiſſe uſum rationis; & ex vi illius, cum muliere loquutum fuiſſe.

Reſpondeo, Mahumetanos ipſos communiter docere, non ſerpentem, ſed Diabolum à ſerpente in Paradiſum delatum, cum Heva loquutum fuiſſe, eamque decepiſſe. Verum tamen eſt, Diabolum voces humanas in ore ſerpentis materiales efformaſſe, quaſi in organo certa ratione moto, colliſo, ac modulato; abſque ulla ſerpentis prævia ratione, aut cognitione.

Secundò; In libro Numerorum, capite 22. Aſina cùm fuſte à Balaam percuteretur, dixit illi: *Quid feci tibi? cur percutis me? ecce jam tertiò.* Cùmque Balaam acriùs in eam deſæviret; ſubdidit illa: *Nonne animal tuum ſum, cui ſemper ſedere conſueviſti uſque in præſentem diem? Dic, quid ſimile unquam fecerim tibi? At ille ait; Nunquam.* Non poterat aſina ita cum Domino ſuo diſceptare, niſi intellectu & ratione prædita eſſet.

Reſpondeo; eodem modo, quo ſerpentem, aſinam hanc loquutam fuiſſe, nempè materialiter tantùm, abſque eo quòd intelligeret, quid voces ſuæ ſignificarent, quippe à movente extrinſeco, nempè ab Angelo, in ore illius, & per illius organa formabantur. Id quod non obſcurè innuitur verbis illis: *Aperuitque Dominus os aſinæ, & loquuta eſt:* quia loquutio illius habuit motum tantùm ab extrinſeco, non autem à prævia cognitione intrinſeca.

Tertiò:

Tertiò: in libro Job cap. 38. interrogatur ipſe Job à Deo: *Quis poſuit in viſceribus hominis ſcientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam?* ex quibus verbis colligitur, gallum ratione præditum eſſe.

Reſpondeo: Hebraicam vocem שׂכוי à multis Interpretibus exponi *cor*, non *gallum*, Sed cùm Latina noſtra habeant *gallum*; & ita doctiſſimi Hebræorum vertant: pro *intelligentia*, accipiendum hìc eſſe inſtinctum naturalem galli, cantandi certis horis noctis, inditum illi à Deo; quo, vi nativi temperamenti aerei, & ignei, excitantur ei ſenſus illis temporibus, quibus acceſſum & influxum Solis notabilius percipit: unde inſtinctu phantaſiæ mox in cantum, & alarum plauſum ex naturæ neceſſitate erumpit: non ex vi rationis.

Quartò, in eodem Job cap. 38. dicuntur, *pulli corvorum clamare ad Deum, vagantes eò quòd non habeant cibos*. Idem penè habetur in Pſalmo 146. & Pſalmo 103. dicuntur, *catuli leonum quærere à Deo eſcam ſibi*.

Reſpondeo; corvos, ſeu leones, aut alia animalia clamare ad Deum, & petere ab eo cibum non ex ductu rationis, ſed ex innato appetitu, quem exprimunt vocibus ſuis exquirentes eſcas illas, quas ipſis Deus præparavit.

Poſtremò objiciunt Mahumetani, frequenter haberi in ſacris literis, non ſolùm bruta animantia, ſed etiam alias res inanimatas laudare Deum, eique obſequium præſtare. Imò David, aliique ſancti viri, toti ſunt in invitandis omnibus creaturis, etiam inanimatis & inſenſibilibus, ad laudandum Deum, eique benedicendum.

Reſpondeo, ſi per hoc contendunt Mahumetani, creaturas omnes præditas eſſe ratione, & operari ex prævia cognitione: nimis ſe rudes atque hebetes oſtendere. Porrò creaturæ omnes Deum laudare dicuntur, quatenus adamuſſim exercent, & exequuntur id, ad quod Deus eas creavit; & per admirabiles operationes ſuas, quantumvis naturales & neceſſarias, prædicant quodammodo illius gloriam, potentiam, ſapientiam, ac magnitudinem. Neque tamen fruſtrà, & inutiliter homines invitant reliquas creaturas, ad laudandum Deum: nam per hoc proteſtantur, ſe ratum habere, & probare, & quantum eſt ex ſe, procurare id ipſum, quod illæ faciunt ex naturali inſtinctu, & ex neceſſitate, laudando Deum, eique tanquam Creatori ſuo ſerviendo.



INDEX



INDEX CAPITUM.

Proœmium. Pagina. 3.

Cap. I. Præmittuntur quædam pro resolutione hujus quæstionis. ibid.

Cap. II. Comparantur inter se leges Religionis Christianæ, & Sectæ Mahumetanicæ. pag. 5.

Cap. III. Proponuntur, & explicantur leges peculiares practicæ Religionis Mahumetanicæ. pag. 8.

Cap. IV. Prima Mahumetanicæ Legis radix, seu fundamentum practicum: Purificatio. pag. 9.

Cap. V. Secundum Eslamiticæ Sectæ fundamentum practicum: Oratio. p. 12.

Cap. VI. Tertium Eslamiticæ Sectæ fundamentum practicum: Eleemosyna. pag. 19.

Cap. VII. Quartum Eslamiticæ Sectæ fundamentum: Jejunium. pag. 21.

Cap. VIII. Quintum Eslamiticæ Sectæ fundamentum: Peregrinatio. pag. 23.

Cap. IX. Animadversiones in primum Mahumetanicæ Sectæ fundamentum practicum: nempè Purificationem. p. 26.

Cap. X. Expenditur secundum fundamentum: Orationis. pag. 29.

Cap. XI. Tertium fundamentum de Eleemosyna, ad trutinam revocatur. pag. 31.

Cap. XII. Expenditur quartum Eslamiticæ Sectæ fundamentum: nempè Jejunium. pag. 34.

Cap. XIII. Examen quinti Mahumeticæ Religionis fundamenti: nempè Peregrinationis. pag. 35.

Cap. XIV. Discutitur probibitio à vino, & ludo, facta à Mahumeto. p. 37.

Cap. XV. De præcepto Circumcisionis. p. 39.

Cap. XVI. De probibitione quorumdam ciborum. pag. 40.

Cap. XVII. Utrum Mahumetani habeant Sacrificium. pag. 41.

Cap. XVIII. Expenduntur quædam practicæ Alcorani Sanctiones, quæ vel erroris, vel defectus notam merentur: ac primùm, de pœna Talionis. pag. 43.

Cap. XIX. De Juramento. pag. 46.

Cap. XX. De Repudio. pag. 49.

Cap. XXI. De Polygamia. pag. 52.

Cap. XXII. De Virginitate, ac cælibatu. pag. 57.

Cap. XXIII. De Bello pro Religione. pag. 59.

Cap. XXIV. De Vindicta privata. p. 64.

Cap. XXV. De disputatione circa Religionem. pag. 67.

Cap. XXVI. Aliæ quædam ex Alcorano sanctiones censoria virga cursim castigantur. pag. 70.

Cap. XXVII. (per errorem 28.) Fabulosa, falsa, impia, ac superstitiosa, quæ in Alcorano continentur, ex parte referuntur. pag. 76.

Conclusio totius operis. pag. 124.